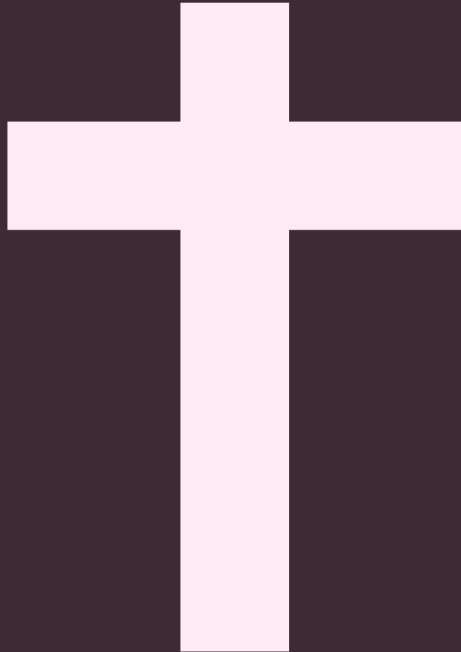

Ma Mɔweni Sulumani
ge Melefit

New Testament in Muyang

Ma M_uweni Sulumani ge Melefit New Testament in Muyang

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muyang

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muyang

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

7fea74f6-4ba4-5a54-a7cf-a6c88fbc1968

Contents

Meciyu	1
Mark	51
Luk	83
Zen	137
Tawi	174
Rom	224
1 Koren	249
2 Koren	272
Galasi	287
Efez	296
Filip	305
Kolos	311
1 Tesalonik	317
2 Tesalonik	322
1 Timote	325
2 Timote	332
Tit	337
Filemon	340
Hebri	342
Zek	361
1 Piyer	368
2 Piyer	375
1 Zen	379
2 Zen	385
3 Zen	386
Zad	387
Manjahani	389

Ma Mɔwɛni Sulumani ya Meciyu ɔ̀bɛki ni Ere ye ti mɔdɔmki ka Ma Mɔwɛni Sulumani ya Meciyu ɔ̀bɛki ni

Maslaɗa ya ɔ̀bɛki wakita ge Meciyu ni ɔ̀dafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nɔɗgu ni, kwa ka mɔɗjɛki gani ndam ga Yezu dek tɔsɛra ɔ̀bɛki ti Meciyu zal asak ga Yezu ni (Meciyu ti tɔzalay naɗ Levi daya). Maslaɗa ya ɔ̀bɛki wakita ni ti zal Zude, awayay ɔ̀dafaki ma ga ndam mahɔɗgaray pakama ge Melefit ya tɔdɔmbiyu, tɔdɔm amagravu ni ti ɔ̀grava ka sarta ga Yezu ededɗi a (jɛɗgey Meciyu 1.22-3 ; 2.15 ; 2.17-18 ; 2.23 ; 3.3 ; ma ndahaɗ tɔbu akada hini daya).

Ka mɔɗjɛki ga wakita ni Meciyu ɔ̀dɔmki ma ke miwi ga Yezu. Kɛlɔɗ gani ɔ̀ɗgɔhad ere ye ti Yezu ɔ̀gray akaba ɔ̀dɔm ni dek akada ga ata Mark nday ata Lɔk ya tɔɗgɔhad ni : Yezu ɔ̀ɗjɛki ke tɔwi gayan ka had Gelili, ɔ̀ru gwar a Zeruzalem. Yezu naɗ ɔ̀bu agray tɔwi gayan ni ti gɔzit ɔ̀na gɔzit ndam ya tɔdɔbay naɗ ni tɔsɛr naɗ ti naɗ way ; kɛlɔɗ gani Piyer ɔ̀dɔm Yezu ti naɗ Krist bay gɔdɔkani ya amara ni (16.16). Piyer ɔ̀ra ɔ̀dɔma pakama nana ti kɛlɔɗ gani Yezu ɔ̀ru gwar a Zeruzalem, wudaka akoru ti ɔ̀hi ana ndam mɔdɔbay naɗ ni aɗar ɔ̀dɔm tɔkad naɗ eslini, mɔk amaɗgaba e kisim ba (16.21).

E kidɗi ga pakama ga Yezu ya ɔ̀dɔm ni bu ni ti Meciyu ɔ̀daba ndahaɗ a, ɔ̀slamatakabu, ɔ̀bɛki ka mɔlɔɗ gɔrgɔri zlam a wakita gayan ni bu : ma ga Yezu ya ɔ̀dɔm ka hɔma ni (5.1–7.29), ma ga Yezu ya ɔ̀dɔm ka ya ti aslɛr ndam asak gayan ni (10.1–11.1), ma gozogul ga Yezu ya ɔ̀dɔmki ka Mɔgur ge Melefit ni (13.1-52), aɗamamam ndam ga Yezu tɔɗjɔhadkabu ni (18.1–19.2) akaba ma ga Yezu ya ɔ̀dɔmki ka mandav ga duniya ni (24.1–25.46).

Meciyu ɔ̀dɔfiki ana leli zlam ya ti tɔgrakivu ka Yezu ni ti ɔ̀gravu akada ga zlam ya ti ɔ̀grakivu ka ndam Izireyel a Wakita ge Melefit ya ahaslani bu ni. Yezu ɔ̀slɔka ka

had Ezip a akada ga ndam Izireyel na (2.14-15) ; tɔbaray naɗ akada ga ndam Izireyel ya tɔslɔkaba a dɔlɔv ba ni (3.13), ɔ̀caka daliya a huɗ gili ba (4.1) mɔk ɔ̀cɔliya a hɔma va ga macahi Divi ge Melefit ana mis akada ge Mɔwiz ya ɔ̀gray na (5.1). Yezu ti naɗ bay mɔgri tɔwi ana Melefit ya ɔ̀cakay daliya a kɛla geli vu ni (Izayi 53.4 ; Meciyu 8.17) ; naɗ Wur ge Mis, ya Deniyel ɛpi Melefit amɔfiyu naɗ a bay vu ni (Deniyel 7.13-14 ; Meciyu 9.6). Yezu ɛndeveriɗaba tɔwi gayan na dek : kani ti naɗ « Melefit ya anjɔhad akaba leli ni » (Emenɔwel) ya Izayi ɔ̀dɔmki ma ni (Izayi 7.14 ; Meciyu 1.23 ; 28.20).

*Slimi ga ata bɔɗ ga bɔɗ ga Yezu
(Lɔk 3.23-38)*

¹ Yezu *Krist ti naɗ wur huɗ ge Devit, wur huɗ ga Abraham daya. Slimi ga ata bɔɗ ga bɔɗani ti nday hi : ² Abraham ɛwi Izak, Izak ɛwi Zekur, Zekur ɛwi Zuda akaba bɔza ga mɔɗani ndahaɗ, ³ Zuda ɛwifɗa ata Ferez nday ata Zara ka Tamar a, Ferez ɛwi Esron, Esron ɛwi Aram, ⁴ Aram ɛwi Aminadap, Aminadap ɛwi Nason, Nason ɛwi Salmon, ⁵ Salmon ɛwifɗa Boz ka Rahap a, Boz ɛwifɗa Zobet ka Rut a, Zobet ɛwi Zese, ⁶ Zese ɛwi Devit. Devit ti ɔ̀zum bay.

Bay Devit ɛwifɗa Salomon ka wal ge Yari a, ⁷ Salomon ɛwi Robowam, Robowam ɛwi Abiya, Abiya ɛwi Asaf, ⁸ Asaf ɛwi Zusafat, Zusafat ɛwi Zoram, Zoram ɛwi Oziyas, ⁹ Oziyas ɛwi Zowatam, Zowatam ɛwi Asaz, Asaz ɛwi Ezesiyas, ¹⁰ Ezesiyas ɛwi Manase, Manase ɛwi Amon, Amon ɛwi Zuziyas, ¹¹ Zuziyas ɛwi Zesuniyas akaba bɔza ga mɔɗani. Ka sarta gani nani ti tɔhɔloru ndam *Zude ka had Babilon.

¹² Tɔra tɔhɔloya ndam Zude ka had Babilon a ti Zesuniyas ɛwi Salatiyel, Salatiyel ɛwi Zorobabel, ¹³ Zorobabel ɛwi Abiyut, Abiyut ɛwi Eliyakim, Eliyakim ɛwi Azor, ¹⁴ Azor ɛwi Sadok, Sadok ɛwi Akim, Akim ɛwi Eliyat, ¹⁵ Eliyat ɛwi Eleyazar, Eleyazar ɛwi Matan, Matan ɛwi Zekur, ¹⁶ Zekur ɛwi Zuzef. Zuzef ti zal ga Mari ya ɛwi Yezu ni. Yezu ti tɔzalay naɗ Krist.

¹⁷ Nahkay e kidɗi ga sarta ga Abraham akaba sarta ge Devit bu ni ti bɔza huɗ bɔza huɗ ga Abraham kru mahar faɗ ; e kidɗi

ga sarta ge Devit akaba sarta ya ti tãhøloru ndam Zude ka had Babilon ni bu ni ti bæza hud bæza hud ga Abraham kru mahar fad ; e kidin ga sarta ya ti tãhøloru ndam Zude ka had Babilon ni akaba sarta ge Krist bu ni ti bæza hud bæza hud ga Abraham kru mahar fad.

Mæslar ge Melefit ahi ana Zuzef etiweya wur a, slimi gani Yezu (Luk 2.1-7)

¹⁸ Tiwi Yezu *Krist ti àgravu nahkay hi : mənani Mari mæva ge Zuzef. Zuzef àzay nan fan ndo, ay tipi ti nan a hud. Nan a hud ti àna njeda ga *Məsuf Njəlatani. ¹⁹ Zal gani Zuzef ti nan mis jireni, nahkay àra epia nan a, nan a hud ti àwayay madafani do. Adəm ambrənan nan akal-akal. ²⁰ Nan àbu ajalay ahàr nahkay ti *mæslar ge Melefit àngazlivu e kisim mizideni bu, àhi ahkado : « Zuzef wur hud ge Devit, kàgray angwaz ga mazay Mari ga wal ba, adaba wur ya a hud gayan bu ni ti àzay hud gani àna njeda ga Məsuf Njəlatani. ²¹ Ara ewi wur zalani. Emiweya ti akədi slimi Yezu, adaba nan ti amahənggay ndam gayan, aməhəlabə tay a magudar zlam gatay ba. »

²² Zlam gani nani àgravu dek ti, ti pakama ga Bay Melefit ya àhi ana bay mahənggaray *pakama gayan ni mągravu. Pakama gani nani ti nihi : ²³ « Wur dahalay ya àsər zal fan ndo ni ara azay hud, emiwi wur zalani, atəzalay nan Emenəwel. » * Emenəwel ti awayay adəmvaba « Melefit nan àbu akaba leli. » ²⁴ Zuzef nakənan àra epidekva ti àgray ere ye ti mæslar ga Bay Melefit àhi gray ni. Àzay Mari nakənan ga wal, ²⁵ ay tåndəhadkəbu ndo, duk àbivoru ana sarta ya Mari èweya wur na ni. Nahkay Mari nakənan èwi wur zalani, mək Zuzef àdi slimi gani Yezu.

2

Ndam məsər zlam tara tamənjaya Yezu a

¹ Tiwi Yezu ti e Betlehem ka had *Zude. Ka sarta gani nani ti Erot nan bay ga ndam *Zude. Tàra tiwia Yezu a ti ndam ndahan tara a Zeruzalem a ; nday ndam məsər zlam, tàsləkəbiya gwar egezi a. ² Tàra tinjia ti tihindi, tədəm : « Bay ga ndam Zude ya

tiwi ni ti nan eley ? Màra ti adaba bongur àcalaya, adafaki tiweya bay gədakana. Mipia bongur na ti mərə ga mabəhadı mirdim a. » ³ Bay *Erot àra ecia ma gana ti ma gani àhəlia ahàr a dal-dal ; ma gani àhəlia ahàr ana ndam Zeruzalem a dek daya. ⁴ Eslini Erot nakənan àzalakəbu gədakani ga ndam *manğaləbakəbu mis akaba Melefit ni akaba ndam Zude ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni. Àzalakəbu gədakani ga ndam Zude ni nahkay ti ge mihindifinə kà tay a : « *Krist Bay gədakani ya amara ni ti, etiwi nan ti eley ? » ⁵ Nan nakənan àra àhia ana tay a nahkay ti nday nakənan təhəngrifənan, təhi : « Etiwi nan ti e Betlehem ka had Zude, adaba bay mahənggaray *pakama ge Melefit nahan əbəkəni a wakita gayan bu nahkay hi :

⁶ « Bay Melefit adəm :

Lekulum ndam Betlehem ka had Zude ni ti kəsə gekəli gədakani àtam kəsə ndahan ga had Zude ni,

adaba etiwi bay a kəsə gekəli bu.

Bay gani nani ti amədi kama ana ndam goro ndam *Izireyel. » *

⁷ Bay Erot àra ecia ma na nahkay ti àzalakəbu ndam məsər zlam ni akal-akal, ehindifinə ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Bongur ni ti àcalaya ananaw ? » ⁸ Tàra təhia sarta gana ti àsləroru tay e Betlehem, àhi ana tay : « Dəgum, kədəbum məlanə ga wur ya tiwi ni lala. Akəsəruma məlanə gana ti, nguma ti kəhəngrumu ma gani. Adaba nu day nara nakoru ga mabəhadı mirdim. »

⁹ Nday nakənan tàra ticia ma ga bay na ti tàsləka. Nday təbu takoru e divi bu ni ti tipi bongur ya àcalaya gwar egezi a ni, nan àbu akoru kama gatay. Bongur ni nan àbu akoru nahkay ti oru ecikki ka məlanə ga wur ya nan àvu ni. ¹⁰ Tàra tipia bongur na ti təmərva dal-dal, ¹¹ təhuriyu a ahay ya ti bongur ecikki ni vu, tədi ahàr ana wur ni nday ata mənani Mari. Tàra tipia wur na ti təbəhadı mirdim grik meleher ndiəa ndiəa ana had, mək təzləkəba sahar gatay a, təhəlaya zlam a, təbi ana wur ni. Zlam gani nday hi : gru, haf ya tamal tazəbay ezi ti àbəlay ni, akaba haf nahan təzalay mir, ezi akada ge tersel ni. ¹² Kəlanə gani Melefit àhi ma ana tay e kisim mizideni bu, àhi ana

* 1:23 Izayi 7.14. * 2:6 Mise 5.1.

tay ahkado : « Kəŋgumoru gwar afa ga Erot ba. » Nahkay nday nakəŋ təsləka, təŋgoru a magam gatay àna divi nahan zlam gatay.

Ata bəŋ ga Yezu tacuhworu àna Yezu ka had Ezip

¹³ Ndam məsər zlam ni tàra təsləka ti *məslər ge Melefit àŋgazlivu ana Zuzef e kisim mizideni bu, àhi ahkado : « Sləka, za wur na nday ata mənana, cuhworu àna tay gwar ka had Ezip. Ekinjəmiya ti njəhaduma eslina. Anəhuk “Sləka” day kwa ti akəsləkumbiya. Adaba *Erot naŋ àbu adəbay divi ge mijin wur ni. » ¹⁴ Zuzef àra ècia ma na nahkay nahəma, ga məlavaf gani nani ècikaba, àzay wur ni nday ata mən ga wur ni, òru ka had Ezip. ¹⁵ Tòru tɪnjəa eslina ti tənəhadɪyɪ duk àbiviyu ana kisim ga bay Erot. Ata bəŋ ga Yezu tòru àna Yezu ka had Ezip ti, ti pakama ga bay mahəŋgaray *pakama ga Bay Melefit mǎgravu. Pakama ya àdəm ni ti nahkay hi : « Nəzalabiyu wur goro ti kwa ka had Ezip. † »

Tabazl bəza

¹⁶ Erot àra ècia ndam məsər zlam ni tǎgosa naŋ a ti àzuma bəruv a dal-dal. Nahkay àsləròru mis, àhi ana tay tòru tǎbazl bəza ga kəsa Betlehem akaba bəza ge mis ya tanjəhad kǎ gəvay gani ni. Àhi ana tay tǎbazl bəza ya ti tǎzuma vi a cə cəena akaba ya tɪsli vi cə cəeni ndo ni dek. Àdəm tǎbazl bəza ge vi cə cəeni ni ti adaba ndam məsər zlam ni tǎhi « Mìpi bonjur enjenjeni ti àgray vi cə nihi. » ¹⁷ Nahkay pakama ge Zeremi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni àgravu. Pakama gani nahkay hi :

¹⁸ « Tìci zlahay a Rama : tuway ahənday dal-dal, tagray deləlu. Nani Resel, etəwi bəza gayan, àwayay ti mis tədabakay naŋ do, adaba bəza gayan tǎbi va bi. ‡ »

Ata bəŋ ga Yezu tasləkabiya ka had Ezip a

¹⁹ Kələn gani bay *Erot nakəŋ àməta. Àra àməta ti məslər ga Bay Melefit àŋgazlivu ana Zuzef ka had Ezip e kisim mizideni bu keti, ²⁰ àhi ahkado : « Cikaba, za wur na nday ata mənana, kəŋgoru àna tay ka had Izireyel. Adaba ndam ya ti tawayay

makaf wur ni ti tàməta. » ²¹ Zuzef nakəŋ àra ècia ma na ti ècik, àzay wur ni nday ata mən ga wur ni, təsləka təŋgoru ka had Izireyel. ²² Ay Erseleyəs wur ga Erot àhuriya a bay ga bəŋana va ka had *Zude a. Zuzef nakəŋ àra ècia ma gana ti aŋgwaz awər naŋ, àwayay məhuriyani ka had Zude do. Eslini *məslər ge Melefit àhi ma e kisim mizideni bu, nahkay Zuzef nakəŋ òru ka had *Gelili. ²³ Òru ènjəa eslina ti ànjəhad a kəsa nahan bu ; tǎzalay kəsa gani Nazaret. Nahkay ere ye ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya tǎdəmbiyu ni àgrava. Ma gani nahkay hi : « *Bay gəɖakani ya amara ni ti atǎzalay naŋ zal Nazaret. »

3

Pakama ge Zeŋ bay məbaray mis ni (Mark 1.1-8 ; Lək 3.1-9 ; Zeŋ 1.19-28)

¹ A vad nahan àbu nahəma, Zeŋ bay məbaray mis ni àhərkiaya ke mis a huɖ gili ba ka had *Zude ga məhi ma ana mis. ² Àhi ana mis ahkado : « Mbatumkaba majalay ahər gekəli a, adaba *Məgur ge Melefit ènjia wudak. * » ³ Zeŋ ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit àdəmkiabiya ma, àdəm : « Maslaŋa azlah a huɖ gili bu, dəŋgu gayan ahəndabiyu. Àdəm :

“Slamatumikabu divi ana Bay gəɖakani, ahər àdəm divi gayan mǎla ndələba.” † »

⁴ Zeŋ ti naŋ àbu àna azana mələmani àna enɟac ge ezligwemi, awəlvu àna maslpara ga ambəl a zuh bu. Zlam məzum gayan ti eyew akaba amu. ⁵ Eslini ti ndam Zeruzalem, ndam ga had Zude dek akaba ndam ya ti tanjəhad kǎ gəvay ga zalaka *Zurden ni dek tǎrəkia ke Zeŋ nakəŋ a, ⁶ tǎɖafaya zlam gatay ya tǎgudar na, mək Zeŋ nakəŋ àbaray tay a zalaka Zurden ni bu həya.

⁷ Ndam *Feriziyen akaba ndam *Sedəseyen kay tǎrəkia ke Zeŋ a ti məbaray tay. Zeŋ nakəŋ àra èpia tay a ti àhi ana tay ahkado : « Lekulum ti medékw ! Way àhi ana kəli dəguma afa goro a ti kǎtamumfəŋa kǎ məzum bəruv ge Melefit ya ara azumki ke mis wudak na way ?

† 2:15 Oze 11.1. ‡ 2:18 Zeremi 31.15. * 3:2 A wakita ge Meciyu bu, tǎdəm « Məgur ga huɖ melefit, » awayay adəmvaba « Məgur ge Melefit. » † 3:3 Izayi 40.3.

8 Tamal ti kàmbatumkaba majalay ahàr gekùli a edefin edefinena ti, grum tawi ya ti adafaki lekulum kàmbatumva ni. 9 Nğay bəŋ ga bəŋ gekùli Abraham, nahkay akatamum ti kəhumi ana ahàr ba, adaba nəhi ana kùli nahəma, Melefit esliki məhiani ana akur nday ndani tigi bəza huđ ga Abraham day, agravu. 10 Si kəgrum tawi sulumani kwa. Do ni ti Melefit naŋ ànjəkia ka matrađ kùli a àndava, agri ana kùli akada ge mis ya məŋ ga zlam gayan tiwi bəza sulumani do ni ti azay zlabə gayan ekeleba tay a, abiyu tay a aku vu ni. 11 Nu ti nabaray kùli àna yam ti mis təsər lekulum kàmbatumkaba majalay ahàr gekùli a, ay maslaŋə nahaŋ naŋ àbu ara e divi ba kələŋ goro a : naŋ ti aməbaray kùli àna *Məsuf Njəlatani akaba àna aku. Naŋ gani nani ti njəda gayan àtama goro a ; nu ti way ga məziaba kimaka gayan a di way ? 12 Emedekaba mis a akada ge mis ya àza hijid gayan a ahar va, ahar hay àna naŋ ni. Àharaba ti abiyu yam ga hay ni a guvur vu. Ay kisfit gani ni ti ajiaba aku a. Aku gani nani ti àmət day-day do. »

Tabaray Yezu

(Mark 1.9-11 ; Lək 3.21-22)

13 Eslini Yezu àsləka ka hađ *Gelili a, àrəkioru ke Zeŋ kà gəvay ga zalaka *Zurdeŋ ti Zeŋ *məbaray naŋ. 14 Ay ti Zeŋ àwayay məbaray naŋ do, àhi ahkado : « Amal nu nərəkukoru ti kəbaray nu. Nihi ti nak kərəkua ti nəbaray kur sawaŋ aw ? » 15 Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nihi ti gəskabá, gray nahkay hayaŋ. Tamal mągra nahkay ti mągra ere ye ti Melefit awayay na dek. Àgəski ti magray nahkay. » Zeŋ àra ecia ma ga Yezu na ti àgəskabu, àbaray naŋ. 16 Zeŋ àra àbara Yezu a ti Yezu àcəlaya a yam ni ba. Eslini huđ melefit àzləkvaba, mək Yezu nakəŋ epi *Məsuf ge Melefit àhərkiaya akada ga kurkoduk ya ahər na. 17 Eslini dəŋgu àhəndabiyu a huđ melefit bu akada dəŋgu ge mis, àdəm : « Maslaŋə hini ti wur goro, nawayay naŋ dal-dal ; aməru məbəruf dal-dal. »

* 4:4 Mimbiki 8.3. † 4:5 Kəsa njəlatani ni ti Zerəzalem. ‡ 4:6 Limis 91.11-12. § 4:7 Mimbiki 6.16. * 4:10 Mimbiki 6.13.

4

Seteni ahəlfəŋə eyə kà Yezu a (Mark 1.12-13 ; Lək 4.1-13)

1 Kələŋ gani *Məsuf ge Melefit àzoru Yezu a huđ gili vu ti *Seteni məhəlfəŋə eyə a. 2 Eslini Yezu nakəŋ àgəs ndəra, àzum zlam ndo vad kru kru fađ məlafat akaba məlavaf gani do dek. Kələŋ gani ləwir àwərkaba naŋ a. 3 Nahkay bay məhəlfəŋə eyə kə mis a ni àrəkioru, àhi ; « Tamal ti nak Wur ge Melefit edefin ti hi ana akur nday hini təmbukvu *dipeŋ zla aw. » 4 Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm : “Mis anjəhad ti àna zlam məzumani cilin do ; anjəhad ti àna pakama ya Melefit àdəm ni dek.” * »

5 Eslini Seteni àzoru naŋ a kəsa *njəlatani ni vu, àfəkad naŋ jik ka ahàr ga *ahay gəđakani ge Melefit ni, † 6 mək àhi : « Tamal nak Wur ge Melefit edefin ti diyu a hađ, adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : “Melefit aməhi ma ana məslər gayan, atakəcaw kur, ti asak gayak ènjifin kà akur ba.” ‡ » 7 Ay Yezu àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu keti : “Kəhəlfəŋə eyə kà Bay Melefit gayak a ba.” § » 8 Eslini Seteni nakəŋ àzoru Yezu ka ahàr ga həma zəbalani, àdəfiki hađ ga duniya gərgərani dek, àdəfiki njəda akaba elimeni gatay, 9 mək àhi : « Kəbu kipioru zlam ni dek do waw ? Tamal ti kəbəhadua mirdim a meleher ndib ana hađ ti anəbuk tay dek. » 10 Eslini Yezu àhi : « Həđakfua, Seteni. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : “Akabəhadı mirdim ti ana Bay Melefit gayak ; akazləbay naŋ naŋ bəlaŋ cilin.” * » 11 Yezu àra àdəma ma na nahkay ti Seteni nakəŋ àsləkafəŋə. Àra àsləkafəŋə ti *məslər ge Melefit tərəkia ka Yezu a, təfi ahàr.

Yezu anjəki ke tawi gayan ka hađ Gelili (Mark 1.14-15 ; Lək 4.14-15)

12 Kələŋ gani mis təhi ana Yezu təfiya Zeŋ a daŋgay va. Yezu àra ecia ma gana ti àsləka òru ka hađ *Gelili. 13 Òru ènjəa eslina ti ànjəhad a Nazaret ndo, òru ànjəhad a Kafarnahum. Kafarnahum ti kà gəvay ga *dəluv

gəđakani ga hađ Gelili, ka hađ ga Zabulon akaba ga Naftali. ¹⁴ Ağray nahkay ti pakama ge Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya àđəmbiyu ni ti mǎgravu. Àđəm nahkay hi :

¹⁵ « Lekulum ndam ga hađ ga Zabulon akaba ga Naftali, gwar ka dəluv, ke ledi ga zalaka *Zurden ni !

Ka hađ Gelili gekəli ti ndam ya nday ndam *Zude do ni təbu kay,

¹⁶ ay mis ya ti tanjəhađ a məlan zinj-zinjəni bu ni tìpia məlan masladana dal-dal ; mis ya ti tanjəhađ akada nday mis məmətani ni, məlan əsladīa ana tay a.† »

¹⁷ Ka sarta gani nani Yezu ənjəki ka məhi ma ana mis, àđəm : « Mbatumkaba majalay ahər gekəli a, adaba *Məgur ge Melefit ənjia. »

*Yezu azalay ndam mǎgəs kilifad
(Mark 1.16-20 ; Lək 5.1-11)*

¹⁸ A vad nahaŋ Yezu naŋ əbu asawaday kà gəvay ga dəluv Gelili ti èpi mis ndahaŋ cə nday kà məŋ gatay. Bəlan gani slimi gayan Simu naŋ ya təzalay Piyer ni, nahaŋ ni ti ni slimi gayan Andre. Nday təbu tətəliyu zəva gatay a dəluv vu, adaba nday ndam mǎgəs kilif. ¹⁹ Eslini Yezu əhi ana tay : « Đəbumbiyu nu ; anagrai ti kīgum ndam məhəlibiyu mis ana Melefit akada ya ti kəgəsum kilif ni. » ²⁰ Təra ticia pakama ga Yezu na ti təmbərbu zəva gatay ni ndəbak, tədəbay naŋ həya. ²¹ Nday təbu takoru ti Yezu èpi mis ndahaŋ cə, nday kà məŋ gatay keti ; nday bəza ge Zebede, bəlan gani slimi gayan Zek, nahaŋ ni ti ni slimi gayan Zeŋ. Nday a *slalah ga yam bu akaba bəŋ gatay Zebede, təbu təslamalay zəva gatay. Yezu əra èpia tay a ti əzalay tay. ²² Nday nakəŋ təra ticia zalay ga Yezu na ti təmbərbu slalah ga yam gatay ni akaba bəŋ gatay ni, tədəbay naŋ.

*Yezu acahi zlam ana mis akaba ahəŋgaraba mis a
(Lək 6.17-19)*

²³ Kəlan gani Yezu əsawaday ka kəsa ka kəsa ga hađ *Gelili ni dek, əcahi zlam

ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ye eslini ni bu. Əhi *Ma Məweni Sulumani əki ka *Məgur ge Melefit ana tay, əhəŋgaraba ndam gatay dərani akaba ndam gatay ya arməwər gərgərani awər tay na dek. ²⁴ Nahkay ndam ga hađ Siri dek ticia zlam ga Yezu ya ağray na. Eslini təhəlibiyu ndam gatay ya tēbesey do ni dek : ndam ga arməwər, ndam ya ti təcakay daliya ni, ndam ya ti seteni təniviyyu ana tay ni, ndam ya ti araŋa agəs tay bərək bərək ni, akaba ndam dəra. Təhəlibiya tay ana Yezu a ti Yezu əhəŋgaraba tay a. ²⁵ Mis dal-dal təsləkabiya e Gelili a, ka hađ ga *Kəsa Kru a, a Zeruzalem a, ka hađ *Zude akaba ke ledi ga zalaka *Zurden a, tədəbay Yezu.

5

Yezu acahi zlam ana mis a həma bu

¹ Yezu əra èpia mis dal-dalani na ti əcəloru a həma vu, ənjəhađ digəs. Nahkay ndam mədəbay naŋ ni tərəkioru, ² mək Yezu ənjəki ka macahi zlam ana tay.

*Məmərani ga ndam ga Yezu
(Lək 6.20-23)*

Əhi ana tay ahkado :

³ « Ndam ya ti təsəra nday ndam talaga kè eri ge Melefit ni ti tēmərvu, adaba *Məgur ge Melefit ti gatay.

⁴ Ndam ya ti titəwi ni ti tēmərvu, adaba Melefit aməhəŋgrivu bəruv ana tay. *

⁵ Ndam ya ti nday kuđufani ni ti tēmərvu, adaba Melefit aməvi hađ ya ti àđəm aməvi ana ndam gayan ni ana tay.

⁶ Ndam ya ti tawayay jiri ge Melefit akada ya tawayay zlam məzumani akaba zlam miseni ni ti tēmərvu, adaba etipi jiri gani nani, atərəh əna naŋ akada ya tərəh əna zlam məzumani ni.

⁷ Ndam ya ti mis təsi cicihi ana tay ni ti tēmərvu, adaba nday day atəsi cicihi ana Melefit.

⁸ Ndam ya ti məbərūv gatay *njəlatani ni ti tēmərvu, adaba etipi Melefit.

⁹ Ndam ya ti taŋgalabakabu mis ni ti tēmərvu, adaba Melefit amazalay tay bəza gayan.

† 4:16 Izayi 8.23-9.1. * 5:4 A wakita ndahaŋ bu təmbatka ləmeru 4 ata 5 a.

¹⁰ Ndam ya ti mis tægri daliya ana tay adaba nday ndam jireni ni ti tàmərvu, adaba Məgur ge Melefit ti gatay.

¹¹ « Lekələm ti ka ya ti mis tindivi kəli, tægri daliya ana kəli ahkay do ni tədəmki ma magədavani gərgəri àki ke kəli adaba lekələm ndam goro ni ti, mərūmvu. ¹² Yəm, mərūmvu dal-dal, adaba Melefit aməvi zlam sulumani ana kəli kay a kəla gani vu a huđ melefit bu. Daliya ya tægri ana kəli nihi ni ti, ku ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ahaslani day tægri ana tay nahkay. »

Ma àki ka estena akaba ka mələŋ masladani

(Mark 9.50 ; Lək 14.34-35)

¹³ « Lekələm e kidiŋ ga ndam ga *duniya ni bu ni ti akada estena ya tabafəŋ kà zlam məzumani ni. Ay tamal estena ni àcər va do ni ti, tægri ahəmamam ti məcər keti ni mam ? Àbi ! Ègia zlam masakana, tizligoru mis təcəlki ciliŋ.

¹⁴ « Asladay mələŋ a duniya bu ni ti lekələm gani. Kəsa gəđakani ka ahər ga həma ti aŋgahvu waw ? Aha ! ¹⁵ Maslaŋa ya ti ebeftey cəngel mək ahəmbaki dagəla ni ti àbi ; afəkad ka mələŋ zaŋani sawaŋ, nahkay ti asladi mələŋ ana mis ya ti a huđ ahay bu ni dek. ¹⁶ Nahkay zla nahəma grum ti mis dek tīpi masladani gekəli àna təwi gekəli sulumani ya kəgrum ni. Etipia ti atazləbay Bəŋ gekəli ya a huđ melefit bu ni. »

Pakama àki ke Divi ge Melefit

¹⁷ « Ŋgay nu nàra ga məmbatkaba *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki na akaba pakama ga ndam ndahaŋ ya tahaŋgaray *pakama ge Melefit na ti kədəmum ba. Nàra ga məmbatkaba tay a do, nàra ti ge mende-veriŋ təwi gani sawaŋ. ¹⁸ Nəhi ana kəli nahəma, ku asak ma gəzit ge Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni emiji do. Tamal huđ melefit akaba hađ ni dek tijiŋ ndo ni ti asak ma ga wakita ni day emiji do. Si ere ye ti Melefit awayay magray ni dek amagrava day kwa. ¹⁹ Nahkay zla nahəma, tamal mis àgəskabu ku Divi bəlaŋ e kidiŋ ge Divi ge Melefit bu ndo, akaba acahi ana mis ndahaŋ ti təgray akada gayaŋ ni ti, àbəlay

do. Ku tamal àgəskabá Divi ndahaŋ a dek, Divi ya àgəskabu ndo ni ti gəziteni àtam nday ndahaŋ dek nəŋgu ni, Melefit amədəm maslaŋa nani gəziteni àtam mis ndahaŋ dek a Məgur gayaŋ ni bu. Ay maslaŋa ya ti àgəskabá Divi ge Melefit a dek, acahi ana mis ndahaŋ ni ti, Melefit amədəm naŋ gəđakani a Məgur gayaŋ ni bu. ²⁰ Nəhi ana kəli nahəma, ahər àđəm kàtamum ndam *Feriziyeŋ akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit àna jiri. Tamal kàtamum tay ndo ni ti akəhurumiyu a *Məgur ge Melefit ni vu koksah. »

Məzum bəruv akaba ləgayvu

²¹ « Kəsəruma təhi ana ata bəŋ gekəli ahkado : “Kəkad mis ba. Maslaŋa ya ti àkadā mis a ni ti tagrafəŋa seriya.” † ²² Ay nu ti nəhi ana kəli : ku way way do tamal àzumkia bəruv ka wur ga məŋana ti tagrafəŋa seriya ; ku way way do tamal èndivia wur ga məŋana cəđ ti ndam ge seriya təwəl naŋ ; tamal àhi ana wur ga məŋani “Nak muru” ti tizligiyu naŋ a *dəluv ga aku vu. ²³ Nahkay tamal kɪŋjəa àna sədaga gayak ka mələŋ ya tabəhad na, mək kəsərkia kəgudaria zlam ana wur ga muk a ti, ²⁴ mbərbu sədaga gayak ni eslini, ru kəŋgalumbabiya. Akəŋgalumbabiya ti ŋga ti kàfəkadi sədaga gayak ni ana Melefit dəma mba.

²⁵ « Tamal maslaŋa akoru abəhadkuk mirdim nahəma, ŋgalumbu ka ahər divi ; do ni ti bi maslaŋa nani aməzikaboru kur ana bay magray seriya, mək bay ni aməvi kur ana zal slewja ga məfiyu kur a daŋgay vu. ²⁶ Nəhuk nahəma, mənjad məpələba ere ye ti təfəkuk na dek ti akahəraya a daŋgay ni ba do. Ku tamal ti agəjənifuk sisi bəlaŋ nəŋgu ni, si kəpələba kwa. »

Magray hala

²⁷ « Kəsəruma təhi ana ata bəŋ gekəli ahkado : “Kəgray hala ba.” ‡ ²⁸ Ay nu ti nəhi ana kəli : ku way way do tamal àmənjaləŋa ana wal a àna eri ciliŋ, awayay ti tândəhadkabu ti, àgra hala àndava.

²⁹ « Nahkay tamal eri ga ahar ga dəf gayak ezligiyu kur a magudar zlam vu nahəma, zaba zligoru ; àgəski hojo zlam ga vu gayak

† 5:21 Mahərana 20.13 ; Mimbiki 5.17. ‡ 5:27 Mahərana 20.14 ; Mimbiki 5.18.

bəlan ejji ere gani tizligiyu vu gayak dek a dəluv ga aku vu ni. ³⁰ Tamal ahar ga daf gayak ezligiyu kur a magudar zlam vu nahəma, kelkaba zligoru ; ağəski hojo zlam ga vu gayak bəlan ejji ere gani vu gayak dek ahuriyu a dəluv ga aku vu ni. »

Magaray wal

(Meciya 19.9 ; Mark 10.11-12 ; Lək 16.18)

³¹ « Təhi ana ata bəŋ gekəli : “Tamal maslaŋa agaray wal gayan ti ahər ədəm abəki wakita gani, avi.” § ³² Ay nu ti nəhi ana kəli : ku way way do ağara wal gayan a, wal ni day ağray mesəwehvu ndo ni ti, wal ni əda zal nahan a ti maslaŋa ya ağara wal na ti əfiyu wal ni a magray hala vu. Nahkay maslaŋa ya ti əza wal ya ti zal gani ağara na day əgra hala. »

Mbaday

³³ « Kəsəruma təhi ana ata bəŋ gekəli ahkado : “Tamal kəmbada, kədəm akəgri zlam ana Melefit ti ahər ədəm kəmbəŋ ba, gray ere gani nani.” * ³⁴ Ay nu ti nəhi ana kəli : kəmbadum day-day ba. Ku əna huđ melefit kəmbadum ba, adaba huđ melefit ti kərsi ga Bay Melefit. ³⁵ Ku əna had day kəmbadum ba, adaba had ti mələŋ məbəki asak ge Melefit. Ku əna Zerəzalem day kəmbadum ba, adaba nani kəsa ga Bay gədakani. ³⁶ Ku əna ahər gayak day kəmbada ba, adaba ku məhər ga ahər gayak bəlan day kəmbatkaba ti mīgi bədbədani ahkay do ni didiliŋeni koksah. ³⁷ Ere ye ti kədəmum ni ti “Iy !” ahkay do ni “Aha !” Tamal kədəmumkiva ma nahan a ti nani təwi ge *Seteni. »

Mahəŋgarvu zlam magədavani

(Lək 6.29-30)

³⁸ « Kəsəruma, təhi ana ata bəŋ gekəli : “Tamal maslaŋa əzukaba eri a ti ziaba eri a bilegeni. Tamal maslaŋa ədəvukaba aslər a ti dəviaba aslər a bilegeni.” † ³⁹ Ay nu ti nəhi ana kəli : tamal mis cudayani ağruka araŋa ti kəhəŋgarfəŋ ba. Tamal maslaŋa əduka barva ka tuwər ga ahar ga daf a nahəma, mbatikabiyu ga ahar ga gəjar ni ti mədukkivu keti. ⁴⁰ Tamal

mis əbəhadkuka mirdim a, awayay aza-fuka endəwi gayak a nahəma, mbrəŋ naŋ məzafuka, məzafuka mugudi gayak a daya. ⁴¹ Tamal mis əfəkuka ŋgasa ga məziuru zlam ezewed kru nahəma, zioru ezewed kru kru cə. ⁴² Tamal mis əhindiləka zlam a ti vi. Tamal mis əra ga makəlay duwa ti kəkeli ba. »

Mawayay ndam ezir geli

(Lək 6.27-28, 32-36)

⁴³ « Kəsəruma təhi ana ata bəŋ gekəli : “Ahər ədəm wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni, zirey ndam ezir gayak.” ‡ ⁴⁴ Ay nu ti nəhi ana kəli : wayum ndam ezir gekəli ; həŋgalumi Melefit ana ndam ya təgri daliya ana kəli ni. ⁴⁵ Tamal kəgrum nahkay ti ekigum bəza ga Bəŋ gekəli ya e melefit bu ni ededīŋ ededīŋeni, adaba naŋ ti agray ti fat məsladī mələŋ ana ndam cuday akaba ana ndam sulumani, agray ti avər mətədīaya ana ndam jireni akaba ana ndam jireni do na daya. ⁴⁶ Tamal lekələm kawayum ndam ya ti tawayay kəli ni ciliŋ ti, kəhumi ana ahər Melefit aməvi zlam ana kəli ka duwa gani aw ? Aha ! Adaba ku ndam *məhəl hadam day təbu tagray nahkay. ⁴⁷ Tamal kəgrumi sa ana bəza ga məŋ gekəli ciliŋ ti, kəhumi ana ahər kəgrum zlam sulumani aw ? Aha ! Ku nday ya ti təfəki ahər ke Melefit do ni day təbu tagray nahkay. ⁴⁸ Ahər ədəm kəgudarum zlam do simiteni, akada ga Bəŋ gekəli ya e melefit bu ağudar zlam do simiteni ni. »

6

Məvi zlam ana ndam talaga

¹ Yezu əhi ana tay keti : « Ka ya ti kəgrum zlam sulumani ni ti, kəgrum kə meleher ge mis ndahan ti tīpi ere ye ti kəgrum ni ba. Tamal kəgrum kə meleher ge mis ti, Bəŋ gekəli ya e melefit bu ni aməvi zlam ana kəli azuhva təwi gekəli ni do. ² Nahkay zla nahəma, ka ya ti kəvumi zlam ana ndam talaga ni ti, kəzlahum əna naŋ ti mis tīci ba. Ndam ya ti tawayay ti mis tədəm nday ndam jireni ni təbu tagray nahkay a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu akaba a kəsa bu. Tagray nahkay ti adaba tawayay ti mis

§ 5:31 Mimbiki 24.1. * 5:33 Məŋjay Levi 19.12 ; Macalani 30.3 ; Mimbiki 23.22-24. † 5:38 Mahərana 21.24 ; Levi 24.20 ; Mimbiki 19.21. ‡ 5:43 Levi 19.18.

tâzlebây tay. Nêhi ana kûli nahêma, nday ti têngêta zlam ka duwa gana àndava, atêngêt nahan va do. ³ Ay nak ti ka ya ti kâvi zlam ana zal talaga nahêma, gray ti ku ahar ga gajar gayak day àsêr ere ye ti ahar ga daf gayak agray ni ba. ⁴ Ahâr àdêm kâvi zlam ana mis ti maslanja nahan èci ma gani ba. Buk ti epi zlam ya mis tîpi do ni, nahkay amêvuk zlam sulumani azuhva tawi gayak ya kâgray ni. »

Mahêngalay Melefit
(Luk 11.2-4)

⁵ « Ka ya ti kahêngalum Melefit nahêma, kâgrum akada ga ndam ya tawayay ti mis ndahan tâdêm nday ndam jireni ni ba. Nday ti tahêngalay Melefit tawayay micikeni jik a ahay ga *mahêngalavû Melefit bu ahkay do ni kâ gôvay ge divi, ti mis tîpi tay. Nêhi ana kûli nahêma, nday ti têngêta zlam ka duwa gana àndava, atêngêt nahan va do. ⁶ Ay nak ti ka ya ti kahêngalay Melefit nahêma, huriyu a ahay gayak vu, zlakkabu mahay ti mis tîpi kur ka ya ti kahêngalay Melefit ni ba. Buk ti epi zlam ya mis tîpi do ni, nahkay amêvuk zlam sulumani azuhva tawi gayak ya kâgray ni. ⁷ Ka ya ti kahêngalum Melefit ni ti kâhênggrumi zuh ana zlam bêlanjani sak kay akada nday ya ti táfaki ahâr ke Melefit do tagray ni ba. Nday ti têhi ana ahâr tamal tahêngalay daldal ti Melefit amêgri ere ye ti tawayay ni ana tay. ⁸ Ay lekûlum ti kâgrum akada gatay ni ba. Adaba wudaka kahêngalum ti Bêj gekûli àsêra ere ye ti àhêcikivu ana kûli na àndava. ⁹ Ka ya ti kahêngalum Melefit nahêma, dêmum nahkay hi :

“Bêj geli nak a huđ melefit bu, mis dek têgêskabu nak njâlata ti ;

¹⁰ kâra kêzum bay gayak e kidîj geli bu ti ; ere ye ti kawayay ni mâgravu ka had akada ya agravu a huđ melefit bu ni ti.

¹¹ Zlam mêzumani ga mêgêsi sifa ana leli ni ti vi ana leli kani daya ti.

¹² Mbêrfêna zlam ya mâgudaruk ni kè leli a, akada geli ya mêmberfêna zlam ge mis ya tagudari ana leli na kâ tay a ni ti.

¹³ Kâvi divi ana *Seteni ge mesipet leli ba, hêngafêna leli kâ nan a sawan ti.

[Adaba Bay ya ti agur zlam dek akaba esliki ka magray zlam dek ni ti nak. Bay ya ti mis dek atazlebây ni ti nak, ga kanğay-kanğayani. Aya nahkay.]”

¹⁴ « Nêdêm nahêma, tamal kêmberênumfêna zlam ge mis ya tagudari ana kûli na kâ tay a ti, Bêj gekûli ya e melefit bu ni amêmbêrfêna zlam gekûli ya kagударum ni kè kûli a bilegeni. ¹⁵ Ay tamal lekûlum kêmberênumfêna zlam ya mis tagudari ana kûli ni kâ tay a do ni ti, Bêj gekûli day amêmbêrfêna zlam gekûli ya kagударum ni kè kûli a do bilegeni. »

Mêgês ndêra

¹⁶ « Ka ya ti kêgêsum ndêra nahêma, kâgrum akada ge mis ya tawayay ti mis ndahan tâdêm nday ndam jireni ni ba. Nday ti ka ya ti têgês ndêra ni ti tamênjavu akada têbu têcakay daliya, akada tamêtafkaba ; tawayay ti mis têsêr nday têbu têgês ndêra. Nêhi ana kûli nahêma, nday ti têngêta zlam ka duwa gana àndava, atêngêt nahan va do. ¹⁷ Ay nak ti ka ya ti kêgês ndêra nahêma, baray eri gayak, bakabu tersel ka ahâr. ¹⁸ Nahkay ti ngay kêgêsa ndêra ti mis têsêr do, si Buk ya ti nan àbu akaba kur ni. Nahkay Buk amêvuk zlam sulumani azuhva tawi gayak ya kâgray ni ; nan ti epi zlam ya mis tîpi do ni. »

Elimeni ya a huđ melefit bu ni
(Luk 12.33-34)

¹⁹ « Kêngumkabu elimeni a duniya bu ba. A duniya bu ni ti ganğu akaba vi têzumaba, ndam akal day tindef ahay têhêlaba elimeni na. ²⁰ Ngumkabu elimeni gekûli ti a huđ melefit bu sawan, adaba eslini ti ganğu akaba vi têzum do, ndam akal day tindef ahay koksah, têhêl elimeni ni koksah. ²¹ Adaba mêlan ya ti elimeni gayak àvu ni ti, kajalaki ahâr ti ka mêlan gani nani. »

Mêlan masladani akaba mêlan zîj-zîjeni
(Luk 11.34-36)

²² « Eri ge mis ti asladay vu gayan akada ge ceñgel ya asladay mêlan ni. Tamal eri gayak lala nahêma, vu gayak dek àbu a masladani bu. ²³ Ay tamal eri gayak lala do ni ti, vu gayak dek emigi e zîj-zîjeni bu. Nahkay tamal ti masladani gayak ni

àsladay va do ègia ziŋ-zijena ti, nak e ziŋ-zijeni bu dal-dal timey ! »

Elimeni akaba tawi ge Melefit ti mawayay tay cœeni koksah

(Luk 16.13)

²⁴ « Maslaŋa àbi esliki mœgri tawi ana bay ahay cœbi. Emizirey bœlaŋ gani, amawayay naŋ nahaŋ ni ; ahkay do ni amœgœsiki ma ana nahaŋ ni do, ana naŋ nahaŋ ni ti ni amœgœsiki ma. Lekulœm day tamal kœdœbum siŋgu hi hi ti kiœlumki mœgri tawi ana Melefit koksah. »

Kœjalumki ahœr ka zlam ga duniya ba

(Luk 12.22-31)

²⁵ « Nahkay zla nahœma, nœhi ana kœli a manjœhad gekœli bu ni ti ŋgay akœzumum mam, [ekisœm mam] akaba akœbumkabu mam ti kœjalum ba, œhœli ahœr ana kœli ba daya. Sifa ti œtam zlam mœzumani do waw ? Vu ti œtam zlam mœbakabani do waw ? ²⁶ Kipœm edidœŋ do waw ; tizligi zlam do, tœbaz zlam do, tœŋgakabu zlam a guvur bu do. Ay ti Bœŋ gekœli ya e melefit bu ni naŋ œbi avi zlam mœzumani ana tay bi aw ? Lekulœm ti kœtamum tay ferek-ferek do waw ? ²⁷ Way e kidœŋ gekœli bu esliki mœdœkiviyu vad œkivu ke vi gayaŋ ku gœzit œna majalay ahœr gayaŋ way ? œbi !

²⁸ « Kœjalumki ahœr ka zlam mœbakabani ti kamam ? Ŋga pœm vay-vay ga zlam ya tœfœt a vœdaŋ bu ni ; tœgray tawi do, tœlœmkabu azana do daya. ²⁹ Ay nœhi ana kœli nahœma, ku Salomœŋ œna elimeni gayaŋ ni œek tekedi œbakabu azana ya ti œbœlay akadœ vay-vay bœlaŋ ni ndo. ³⁰ Zlam ya tœfœt a vœdaŋ bu kani, hajœŋ tœbiyu tay a aku vu ni tekedi Melefit œbœki vay-vay ka tay. Tamal naŋ œbu agray nahkay ti amœbœki zlam ke kœli amatam gatay ni do waw ? Lekulœm ti kœfumki ahœr ke Melefit lala do ni ti kamam ? ³¹ Nahkay ti ŋgay amœzumum mam, emisœm mam akaba amœbumkabu mam ti kœjalum ba. ³² Ndam ya tadœbay zlam nday nani œek kalavad ni ti nday ya ti tœfœki ahœr ke Melefit do ni. Ay lekulœm ti Bœŋ gekœli ya e melefit bu ni œsœra ere ya œhœcikivu ana kœli na. ³³ Enjenjeni ti œœbum *Mœgur ge Melefit akaba jiri gayaŋ ; nahkay zlam ndahaŋ ni œek day Melefit amœvikivu ana kœli. ³⁴ Kœjalumki ahœr ka vad ya hajœŋ

ba, adœba vad ya hajœŋ day naŋ œbu œna majalay ahœr gayaŋ zlam gayaŋ. Ku vad weley weley do œek zlam zœzœladani gayaŋ œbu. »

7

Ŋgay mis ndahaŋ tœgudara zlam a ti kœdœmum ba

(Luk 6.37-38, 41-42)

¹ « Ŋgay mis ndahaŋ tœgudara zlam a ti kœdœmum ba ; tamal kœgrum nahkay ti lekulœm day ŋgay kœgudaruma zlam a ti Melefit amœdœm do. ² Adœba mam, gekœli ya kœdœmum tœwœl mis ndahaŋ œna seriya, tœtraœ tay ni ti Melefit day amœwœl kœli œna seriya, amatraœ kœli. Darama ya lekulœm kœgurumi zlam ana mis ndahaŋ œna naŋ ni ti Melefit day amœguri zlam ana kœli œna naŋ. ³ Kamœŋjalœŋ ka cakwasl ya œniki ke eri ga wur ga muk ni, kœsœrki ka damkoluk ya œnukki ke eri ni do ni ti kamam ? ⁴ Tamal kœhi ana wur ga muk ni : “Wur ga mmawa, mbrœŋ nœzukkia cakwasl ya œnukki ke eri na” ti, nak nakani kœpi damkoluk ya œnukki ke eri ni do ni ti, kœzikia ahœmamam ? ⁵ Nak bay ya œŋgah zlam magudarani gayaŋ ni ! Zœkia damkoluk ke eri gayak gayakana day. Akœzœkia ti ekipi divi lala mœk akœzikia cakwasl ya œniki ke eri ana wur ga muk na. ⁶ Kœvumi zlam *ŋjœlatani ge Melefit ana kœrœ ba, do ni ti tambatkibiyu ma ke kœli tahœpœdkaba kœli a. Kœfœkadœmivu ebirsli gekœli e divi bu ana mœdrœs ba, do ni ti tœcœlki, tagudar masakani. »

Mihindiliŋ zlam kœ Melefit

(Luk 11.9-13)

⁷ « Hindœm zlam. Kihindœma ti Melefit amœvi ana kœli. Dœbum zlam. Kœdœbuma ti akœŋgœtum. Zalum Melefit. Kœzaluma naŋ a ti amœwœli ana kœli, amœzlœkiaba mahay ana kœli a. ⁸ Adœba mam, ku way way do ehindi zlam, Melefit avi. Ku way way do adœbay zlam, œŋgœt. Ku way way do aza-lay, Melefit awœli, azlœkiaba mahay a. ⁹ Bi wur ara afa gayak, nak bœjana, œhindilœka *dipeŋ a ti, kœvi akur aw ? Aha ! ¹⁰ Ahkay do ni bi ehindilœka kilif a ti kœvi gavaŋ aw ? Aha ! ¹¹ Lekulœm ti ndam magudar zlam. Ku tamal lekulœm ndam magudar

zlam nənğu ni, kəsəruma məvi zlam sulumani ana bəza gekəli a. Ay ti Bəŋ gekəli Melefit naŋ e melefit bu, naŋ sulumani ti magray gayəŋ ahəmamam ? Naŋ ti tamal maslaŋa əhindiliŋa zlam a nahəma, aməvi zlam sulumani ededīŋ. ¹² Nahkay ere ye ti kawayum mis tğri ana kəli ni ti grumi ere gani nani ana tay bilegeni. Melefit àna Divi gayəŋ ya Məwiz àbəki ni àdəm nahkay ; ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni day tədəm nahkay. »

Mahay misliceni
(Luk 13.24)

¹³ « Zum njədə, kadumvu ga məhuriyani gwar a mahay misliceni ni. Adaba mahay botutani ti divi gani azoru mis e mijeni vu àwərvu do. Nahkay mis kay təbu təhuriyu gwar a mahay botutani ni. ¹⁴ Ay azoru mis ka mələŋ ga sifa ti mahay misliceni akaba divi kəsedeni. Ndam ya takoru àna divi nani ni ti kay do. »

Akəsərüm mis àna təwi gayəŋ ya agray ni
(Luk 6.43-44)

¹⁵ « Bumvu slimi àna ndam ya tədəm nday ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Tara afa gekəli a ti tafəkəf ahər gatay akada nday təmbəmbak, ambatakani do a məbərüv gatay bu ni ti nday akada təmbəmbak ededīŋ do, nday akada kərə gili codayani sawəŋ. ¹⁶ Akəsərüm tay ti àna təwi gatay ya tagray ni. Way àdifəŋ ahər ana bəza ga enderendera kə məŋgəhaf ya akaba adak ni way ? Nahkay day tədifəŋ ahər ana bəza ga *wərüv kə mezlirgendə do. ¹⁷ Məŋgəhaf sulumani lu ti ewi bəza sulumani, məŋgəhaf magədavani ti ni ewi bəza magədavani. ¹⁸ Məŋgəhaf sulumani, ewi bəza magədavani ti àbi. Məŋgəhaf magədavani ewi bəza sulumani ti àbi daya. ¹⁹ Məŋgəhaf ya ewi bəza sulumani do ni lu tekeleba, tizligiyu a aku vu. ²⁰ Nahkay akəsərüm ndam ya ti tədəm nday ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni ti àna təwi gatay ya tagray ni. »

Yezu amədəm nəsər kəli do
(Luk 13.25-27)

²¹ « Səruma lala : Ndam ya təzalay nu : “Bay geli, Bay geli” ni, atəhuriyu a Məgur ge Melefit vu ti nday dek do. Atəhuriyu ti

si ndam ya ti tagray ere ye ti Bəŋ goro naŋ a huđ melefit bu àwayay ni kwa. ²² Ka fat gani nani ti mis kay atəhu : “Bay geli, bay geli ! Məhəŋgria pakama ge Melefit ana mis àna slimi gayak a, məgariaba seteni ana mis àna slimi gayak a akaba məgra zlam ya ti agri ejep ana mis na gərgəri kay àna slimi gayak a.” ²³ Anəhi ana tay vay-vay : “Day-day nəsər kəli ndo. Sləkumfua, lekələm dek ndam ya ti kəgrum zlam ge jiri do ni !” »

Ahay mələmani təbu gərgəri cə
(Luk 6.47-49)

²⁴ « Tamal mis àra afa goro a ècia ma goro a mək agray ere ye ti nəhi ni ti, àzavu ata mis mənəhani ya àləm ahay gayəŋ ni. Wudaka àləm ti àsaba asak gana, èli zileŋ mək àfəkədkibiyu asak ga ahay ni ka akur. ²⁵ A vad nahaŋ avər àtədə dal-dal, aməd àkəzlay ga njədə dal-dal, yam àtamkia ka zalaka ; tawayay tembed ahay ni. Ay ti tğri araŋa ana ahay ni ndo, adaba asak ga ahay ni mafəkədkibiyani ka akur palam. ²⁶ Ay tamal mis ècia ma goro a mək àgray ere ye ti nəhi ni do nahəma, àzavu ata mis murani ya àləm ahay gayəŋ ka wiyaŋ ni. ²⁷ Ka ya ti avər àtədə dal-dal, aməd àkəzlay ga njədə dal-dal, yam àtamkia ka zalaka, tawayay tembed ahay ni ti ahay ni àmbədə huya. Àmbədkaba besək-besək. »

²⁸ Yezu èndeveriŋa macahi zlam ana mis macakalavani na. Zlam gayəŋ ya àcəhi ana tay ni, àgria ejep ana tay a dek, ²⁹ adaba àhi ma ana tay akada ga bay ni, do ni ti akada ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ni do.

8

Yezu ahəŋgaraba zal ambələk a
(Mark 1.40-45 ; Luk 5.12-16)

¹ Yezu àra àndaya ahər a həma ni ba nahəma, mis dal-dal tədəbay naŋ. ² Eslini zal ambələk nahaŋ àrəkia ka Yezu nakəŋ a, àbəhadī mirdim, àhi ahkado : « Kam-kam, bay goro ; tamal kawayay ti kisliki mahəŋgaraba nu a ti nīgia mis njələtana. »

³ Yezu nakəŋ àzoru ahar, ènjifīŋ, àhi ahkado : « Nawayay, gia mis njələtana. » Nahkay zal ambələk nakəŋ àŋgaba, ègia mis njələtana huya. ⁴ Mək Yezu àhi : « Nihi kəŋgaba nahəma, kəhi ma gani ana maslaŋa ba. Ru kəŋgazli vu gayak ni ana bay

*manğalabakabu mis akaba Melefit sawaŋ ; kâvi zlam ana Melefit akada ge Mawiz ya adam a wakita gayaŋ bu ni, adaba kigia mis njelatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak kəŋgaba, kigia mis njelatana. »

Bay ga ndam slewja ga ndam Rom afaki ahàr ka Yezu
(Luk 7.1-10 ; mənjaki ke Zeŋ 4.48-54 daya)

⁵ Ka ya ti Yezu naŋ àbu ahuriyu a Kafar-nahum nahəma, zal nahaŋ àrəkia, naŋ bay ga ndam slewja ga ndam *Rom, ahəŋgalay naŋ ga məjənaki naŋ, ⁶ àhi : « Bay goro, bay məgru tawi àbiyu a magam mandəhadani èbesey do, ègia dərana, naŋ àbu acakay daliya dal-dal. » ⁷ Eslini Yezu àhi : « Nakoru nahəŋgaraba naŋ a. » ⁸ Bay ga ndam slewja nakəŋ ahəŋgrifəŋ, àhi : « Bay goro, nu mis ga marona afa goro a di do. Ay ti dəm ma bəlaŋ ciliŋ ; nahkay ti bay məgru tawi ni aŋgaba. ⁹ Nu gani day təbu təgur nu, nu day nəbu nəgur ndam slewja goro. Tamal nəhi ana bəlaŋ gatayani “Ru !” ti, akoru. Tamal nəhi ana nahaŋ “Ra !” ti ni, ara. Tamal nəhi ana bay məgru tawi “Gray ere hini” ti, agray ere gani. » ¹⁰ Yezu àra ècia ma gayaŋ na ti, àgria ejep a dal-dal, mək àhi ana ndam ya tadəbay naŋ ni ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, ku e kidiŋ ga ndam *Izireyel bu day, day-day nədi ahàr ana mis ya ti afəku ahàr akada naŋ hini ni ndo. ¹¹ Nəhi ana kəli nahəma, mis dal-dal atasləkabiya kwa kè sliri ga məlaŋ a dek, atəzumkabu zlam ka ahar bəlaŋ akaba Abraham, Izak, Zekup a *Məgur ge Melefit bu. ¹² Ay ndam ya ti giri-giri Məgur ge Melefit ni gatay ni ti atəhuriyu a Məgur ge Melefit ni vu do, atabəhad tay e mite bu a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu. Eslini ti etitawi, atəcakay daliya dal-dal. » ¹³ Yezu àhi ana bay ga ndam slewja ni ahkado : « Ru a magam, Melefit aməgruk ere ye ti kihindi ni adaba kəfukua ahàr a. » Ka sarta gani nani bay məgri tawi ana bay ga ndam slewja ni aŋgaba huya.

Yezu ahəŋgaraba ndam ga arməwər nda-haŋ a kay
(Mark 1.29-34 ; Luk 4.38-41)

¹⁴ Yezu òru a magam afa ge Piyer. Òru ènjua ti àdi ahàr ana mireŋ ge Piyer ni mandəhadani, aku àbəkia. ¹⁵ Eslini Yezu nakəŋ ènjifiŋ kà ahar gani ; àra ènjifiŋa ti aku ni àhəlkia huya. Nahkay wal ni ècikaba, àfi ahàr.

¹⁶ Məlakarawa àra ègia ti təhəlibiyu mis dal-dal ya ti seteni agray tay ni. Yezu nakəŋ àhi ma ana seteni ni ciliŋ, mək seteni ni təsləkiaba ana mis na. Ahəŋgaraba ndam ga arməwər na dek daya. ¹⁷ Agray nahkay ti, ti pakama ge Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya adəmbiyu ni mągravu. Pakama gani nani ti nahkay hi : « Naŋ ti àhəlkabá gedebi geli na akaba arməwər geli na dek. * »

Ndam ya ti tawayay madəbay Yezu ni
(Luk 9.57-62)

¹⁸ Yezu àra èpia mis a dal-dal təvelinja ahàr a ti àhi ana ndam madəbay naŋ ni : « Mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. » ¹⁹ Eslini zal nahaŋ naŋ bay *məsər Wakita ge Melefit àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, ka məlaŋ ya akoru ni dek ti anadəboru kur. » ²⁰ Yezu ahəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Mbiki† təbu àna evid gatay, edidiŋ day təbu àna lala gatay, ay ti nu *Wur ge Mis ti nəbi àna məlaŋ mandəhadani bi. » ²¹ Maslaŋa nahaŋ e kidiŋ ga ndam madəbay naŋ ni bu àhi : « Bay goro, vu divi nakoru nilibiya baba goro a day. » ²² Eslini Yezu àhi : « Dəbabiyyu nu. Ndam ya tawayay madəbay nu do ni ti nday akada kisim. Nahkay mbrəŋ tay ti tili vu gatay. »

Yezu azlacaki ka aməd
(Mark 4.35-41 ; Luk 8.22-25)

²³ Yezu ahuriyu a *slalah ga yam vu akaba ndam madəbay naŋ ni. ²⁴ Nday təbu takoru ti aməd gədakani àkəzlabiyu ka ahàr ga yam ni, mək yam ni awayay arəhvù slalah ga yam ni wudak. Ay ka sarta gani nani ti Yezu naŋ àvu e dəwir bu. ²⁵ Eslini ndam madəbay naŋ ni təhədakfəŋiyu, təpidek naŋ təhi : « Bay geli, həŋgay leli, məbu miji timey ! » ²⁶ Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Aŋgwaz awər kəli ti kamam ? Lekulam ti kəfumku ahàr lala faŋ ndo ! » Eslini ècikaba, àzlacaki ka aməd nday

* 8:17 Izayi 53.4. † 8:20 Mbiki : mis ndahaŋ tədəm « mbiti. »

ata yam ni. Àra àzlaca nahkay ti yam ni ègia degika. ²⁷ Ere ye ti Yezu àgray ni àgria ejep ana tay a dal-dal, nahkay tázlapay e kidíñ gatay bu, tédám ahkado : « Nan hini ti way ? Aməd akaba yam day ticiiki slimi ni ! »

Yezu agariaba seteni ana mis a cɛ
(Mark 5.1-20 ; Lúk 8.26-39)

²⁸ Nday nakəñ tɛnjɛa ke ledi ga dɛluv na. Ledi nani ti ka had ga ndam Gadara. Eslini mis cɛ seteni agray tay, tɛhɛraya e kidíñ ge mindiviñ ba, tɛngwivabiyu a ma vu hɛya. Nday gani tagray cuday dal-dal, mis tekeɗi tɛsliki moroni gwar eslini do. ²⁹ Tɛdɛgiki ana zlahay, tɛhi ahkado : « Nak Wur ge Melefit ti kadɛbafɛɲa mam kɛ leli a mam ? Sarta ga mɛgri daliya ana leli mba ti kàra kway-kway ti kamam ? »

³⁰ Eslini ti mɛdrɛs ndahañ kay tɛbu cak tɛzum zlam ka ahar bɛlañ. ³¹ Nahkay seteni ni tɛhi ana Yezu : « Kam-kam, tamal kawayay magaray leli ti garoru leli ti makoru mɛhuriviyu ana mɛdrɛs teguni ti. » ³² Yezu nakəñ àhi ana tay : « Dɛgum ! » Eslini seteni nakəñ tɛslɛkiaba ana mis cɛeni na, tòru tɛhuriviyu ana mɛdrɛs ni. Nahkay mɛdrɛs ni dek tɛndaya ahàr a kirim-kirim, tàra tɛdɛguyu a dɛluv ni vu cizliv cizliv, mək yam ni àbazla tay a. ³³ Ndam majɛgay mɛdrɛs ni tàra tɛpia ere ye ti àgravu na ti tɛdɛgiki ana hwa tidízl, tɛcuhworu a kɛsa vu. Tàra tɛjɛa eslina ti tɛngɛhadɛoru ere ti àgravu ni akaba ere ye ti àgrakivu ke mis cɛeni ya seteni tɛniviyu ana tay ni ana ndam ga kɛsa ni. ³⁴ Nahkay ndam ga kɛsa ni dek tɛngwivoru ana Yezu a ma vu. Tàra tɛpia nañ a ti tɛhɛngalay nañ, tɛhi mɛslɛka ka had gatay a.

9

Yezu ahɛngaraba zal dɛra
(Mark 2.1-12 ; Lúk 5.17-26)

¹ Yezu àcɛliyu a *slalah ga yam vu òru ke ledi ga dɛluv ni, mək àngoru a kɛsa gayan vu. * ² Nañ àbu eslini ti mis ndahañ tɛzibiyu zal dɛra nahañ àki ka slalah, tawayay ti Yezu mɛhɛngaraba nañ a. Yezu nakəñ àra àsɛra mɛfɛki ahàr gatay na ti àhi ana zal dɛra ni ahkado : « Wur goro

ni, zay njɛɗa, zlam magudarani gayak ni mɛmbɛrfukana. » ³ Ndam ndahañ ya *tɛsɛr Wakita ge Melefit ni tɛbu eslini ; tàra tɛcia ma ga Yezu na ti tɛjalay a ahàr gatay bu tɛdám : « Maslaña hini ti azay ahàr gayan akada nañ Melefit timey ! » ⁴ Nday tɛbu tɛjalay ahàr nahkay ti Yezu àsɛra ere ye ti tɛjalaki ahàr na àndava, mək àhi ana tay : « Majalay ahàr gekɛli ti àbɛlay do ! Kajalum ahàr nahkay ti kamam ? » ⁵ Zlɛzladɛ gani ti nɛhi : “Zlam magudarani gayak ni mɛmbɛrfukana” tək day ti nɛhi : “Cicikaba, sawaday” ni aw ? ⁶ Ay nawayay ti kɛsɛrum, nu *Wur ge Mis ti nɛsliki mɛmbɛrfɛɲa zlam magudarani kɛ mis ka had a. »

Mək àhi ana zal dɛra nakəñ : « Nɛhuk : Cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » ⁷ Eslini nañ nakəñ ècikaba cɛkwad, òru a magam gayan. ⁸ Nahkay mis macakalavani ni tàra tɛpia ere ye ti àgravu na ti tɛgra aɲgwaz a. Eslini tɛzlɛbay Melefit adaba àvia njɛɗa gayan ana mis ga mahɛngaraba mis a.

Yezu azalay Meciyu
(Mark 2.13-17 ; Lúk 5.27-32)

⁹ Yezu àra àslɛka eslina, nañ àbu akoru zlam gayan ti èpi zal nahañ, tɛzalay nañ Meciyu, nañ àbu manjɛhadani digɛsa ka mɛlañ mɛhɛl hadam. Eslini Yezu nakəñ àhi ahkado : « Dɛbabiyu nu. » Nahkay nañ nakəñ ècikaba adɛboru nañ. ¹⁰ Kɛlañ gani Yezu akaba ndam madɛbay nañ ni tòru afa ge Meciyu nakəñ. Tòru tɛnjɛa eslina ti tɛzum zlam. Ndam *mɛhɛl hadam akaba ndam magudar zlam kay tɛzum zlam akaba tay daya. ¹¹ Eslini ndam *Feriziyen tàra tɛpia tay a nahkay ti tɛhi ana ndam *madɛbay Yezu ni ahkado : « Mɛsi gekɛli ni azum zlam ka ahar bɛlañ akaba ndam mɛhɛl hadam akaba ndam magudar zlam ni ti kamam ? » ¹² Yezu nakəñ àra ècia pakama gatay na ti adám : « Ndam ya ti nday tɛbu njalañ-njalañ ni ti tòru afa ga zal doktor do, si ndam ga armɛwɛr day kwa ti takoru afa gani. ¹³ Melefit adám a Wakita gayan bu : “Ere ye ti nu nawayay ni ti, tɛgri sulum ana ndam ya tɛcakay daliya ni ; do ni ti nawayay zlam ya ti tɛslɛni do.” † Dɛgum sɛrumaba ma gani nana lala. Adaba nu nàra ti ga

* 9:1 Kɛsa ga Yezu ti Kafarnahum. † 9:13 Oze 6.6.

mazalay ndam jireni do, nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam sawaṅ. »

Pakama ga ndàra : ma gozogul àki ka zlam maweni akaba midigweni

(Mark 2.18-22 ; Lük 5.33-39)

¹⁴ A vad nahaṅ ndam madəbay Zeṅ bay məbaray mis ni tərəkia ka Yezu a, təhi : « Leli məbu məgəs *ndəra, ndam *Feriziyen ni day təbu təgəs, ay ti ndam madəbay kur ni təgəs do ni ti kamam ? » ¹⁵ Yezu àhəṅgrifəṅ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti bay ya ti aday wal ni nday təbu akaba zləbəba gayaṅ ni ti, araṅa ahəli ahàr ana zləbəba ni tata waw ? Aha ! Ay sarta nahaṅ amara, atəgəskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra.

¹⁶ « Yaw mis àbi azay azana maweni asiviyu ana azana gayaṅ midigweni bi. Tamal àgra nahkay ti, azana maweni ni ara asəkivu azana midigweni ni, mək mələṅ megəzlehvani ni ara asagakivu. ¹⁷ Nahkay day mis abəviyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti, zum new-neweni ni àra àwəsa ti ara etezkaba kene-kene na. Nahkay ti zum ni amadəgaba, maslaṅa nani emizikiba ke kene-kene na daya. Təbəviyu zum new-neweni ti e kene-kene maweni vu. Nahkay nday cəeni təgədavu do. »

Wal nahaṅ akaba wur ge mis gəđakani nahaṅ dahalayani

(Mark 5.21-43 ; Lük 8.40-56)

¹⁸ Ka ya ti Yezu naṅ àbu azlapay nahkay ni ti gəđakani ga ndam *Zude nahaṅ arəkia, àbəhadī mirdim, àhi : « Wur goro dahalayani àməta, àmət nihi həya, ay ti ra, kàra kəbəkī *ahar ti aṅgaba. » ¹⁹ Nahkay Yezu nakəṅ ècikaba, təđəboru naṅ akaba ndam madəbay naṅ ni.

²⁰ Eslini wal nahaṅ àbu, mimiz asləkafəṅa agray vi kru mahar cə. Naṅ nakəṅ àhəđakfəṅbiyu kà Yezu gwar kələṅ mək ènjifiṅ kà ma ga azana ga Yezu ni. ²¹ Adaba àhi ana ahàr : « Ku tamal ti nìnjifiṅa kà azana gayaṅ na nəṅgu ni, naṅgaba. » ²² Yezu àmbatvu, àra èpia naṅ a ti àhi : « Wur goro ni, zay njəda ; Melefit àhəṅga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. » Àra àhia ma na ti

mimiz ya asləkafəṅa ni àmbrəṅ naṅ, àṅgaba həya.

²³ Yezu òru ènjua afa ga gəđakani nakəṅ a ti àdi ahàr ana mis dal-dal təbu tabah, təbu tivi cicek. Eslini àhi ana tay :

²⁴ « Sləkumaba ahalay a, adaba wur ni àmət ndo ; naṅ àbu enji dəwir timey. » Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tēyefiṅ. ²⁵ Yezu nakəṅ àra àgaraba mis na ti àhuriyu a ahay vu, àzay ahar ga wur ni, mək wur ni ècikaba. ²⁶ Nahkay təđəmoru ma gani a kəsa vu, ka had nani dek.

Yezu ahəṅgaraba ndam wuluf a cə

²⁷ Yezu ara asləka eslina ti ndam wuluf cə tadəboru naṅ, təzlah, təđəm : « *Wur ge Devit, məsuk cicihi ti ! » ²⁸ Ka ya ti Yezu òru ènjua a magam a ti ndam wuluf cəeni ni təhəđakfəṅiyu mək Yezu nakəṅ àhi ana tay ahkado : « Kəfumkua ahàr a, nìsliki magray ere ye ti kihindəmfua ni aw ? » Nday nakəṅ təhəṅgrifəṅ, təhi : « Iy Bay geli, kisliki. » ²⁹ Nahkay Yezu nakəṅ ènjifiṅ kè eri gatay ni, àđəm : « Kəfumku ahàr : nahkay Melefit məgri ere gani ana kəli akada ya kawayum ni. » ³⁰ Eslini nday nakəṅ tìpi divi həya. Yezu àləgi ana tay, àhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi, maslaṅa èci ma gani ba. » ³¹ Ay nday nakəṅ tàra təhəraya a dala va ti tənjàki məđəmoru ma gani ka had nani dek.

Yezu ahəṅgaraba zal nahaṅ a seteni àniviyu àzlapay koksah

³² Ka ya ti ndam wuluf ni tasləka ni ti mis ndahaṅ təzibiyu zal nahaṅ ana Yezu. Zal nani ti seteni àniviyu, acafəṅa naṅ ga mazlapana. ³³ Eslini Yezu àgariaba seteni na ana zal nakəṅ a, mək naṅ nakəṅ àzlapay həya. Mis dal-dalani ye eslini ni dek təgra ejep gana dal-dal, təđəm : « Day-day mis tìpi zlam akada hini àgravu e Izireyel ndo. »

³⁴ Ay ti ndam *Feriziyen təđəm : « Agariaba seteni ana mis a ni ti àna njəda ga bay ge seteni. »

Mis ti nday akada təmbəmbak ya bay majəgay tay àbi ni

³⁵ Yezu àsawaday a kəsa gəđakani bu akaba a kəsa ciḃ-ciḃeni bu. A kəsa ya ti ènjua ni va lu ti àcahi zlam ana mis a ahay ga *mahəṅgalavù Melefit gatay ni bu. Àhi *Ma Maweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit

ana tay, ahəŋgaraba ndam ya tēbesey do na dek akaba ndam dərə gərgərana dek. ³⁶ Naŋ nakəŋ ərə epia mis dal-dalani na ti təsia cicihi a. Adaba nday akada ga təmbəmbak ya ti bay majəgay tay àbi ; tàmətaɔkaba, njəda àfəŋ ka tay va bi ni. ³⁷ Nahkay àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Mis ya ti tici pakama goro faŋ ndo ni ti nday kay, nday akada ga zlam ya ti tabaz a vədaŋ bu ni, ay ti ndam mabaz zlam ni təbi kay bi. ³⁸ Nahkay si kahəŋgalum Melefit Bay ga vədaŋ ni ti məslərbiyu ndam mabaz zlam a vədaŋ gayan bu. »

10

Ndam madəbay Yezu kru mahar cəeni ni (Mark 3.13-19 ; Lək 6.12-16)

¹ Yezu àzalakabu ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni. Àra àzalakabá tay a ti àvi njəda ana tay ga magariaba seteni ana mis a, ga mahəŋgaraba mis a arməwər gərgərani ba dek akaba ga mahəŋgaraba ndam dərə gərgərana dek. ² Slimi ga ndam *asak gayan kru mahar cəeni ni nday hi : Simu àdi slimi Piyer, wur ga mənani Andre, bəza ge Zebede ata Zek nday ata wur ga mənani Zeŋ, ³ Filip, Bartelemi, Tumas, Meciyə bay ya àhəl hadam ni, Zek wur ga Alfe, Tade, ⁴ Simu naŋ bəlaŋ ga ndam ya takadvakivu ka had gatay ni, nahaŋ ni ti ni Zudas Iskariyot naŋ ya ègi bay məsəkumoru Yezu ni.

Yezu aslər ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni (Mark 6.7-13 ; Lək 9.1-6)

⁵ Nday kru mahar cəeni hini ti Yezu àsləruru tay, àhi ana tay ahkado : « Kədəgum afa ga ndam jiba ndahaŋ ba, kədəgum a kəsa ga had *Samaru vu ba daya. ⁶ Ay dəgum ti afa ga ndam *Izireyel nday ya ti akada təmbəmbak mijeni ni. ⁷ Ka ahər divi nahəma, humi ana mis ahkado : “*Məgur ge Melefit ènjia wudak.” ⁸ Həŋgarumaba ndam ya tēbesey do na, həŋgarumaba mis e kisim ba, həŋgarumaba ndam ambələk a, garumiaba seteni ana mis a daya. Melefit àvi zlam ana kəli ga sulum, lekələm day vumi ana mis ga

sulum bilegeni. » ⁹ Àhi ana tay ahkado : « Kədəgum nihi nahəma, kəzum zlam a ahar vu ba ; ku gru, ku evirzegena, ku siŋgu day kəhəlum e zlembi vu ba. ¹⁰ Ku mbolu, ku endəwi cə cə, ku kimaka, ku aday day kəhəlum ba. Adaba bay magray təwi ti agəski təvi zlam məzumani.

¹¹ « Ka ya ti ekinjəmiya a kəsa gədakani va ahkay do ni a kəsa gəziteni va nahəma, dəbum maslaŋa ya ti agəskabu kəli di ni. Tamal kədumia ahər a ti njəhaduma eslina ; kəmbatum ahay nahaŋ ba duk abivoru ana vad gekəli ya akəsləkuma ni. ¹² Ka sarta ya akəhurumiyu a ahay vu afa ge mis nahəma, grumi sa, humi : “*Sulum ge Melefit mələbu akaba kəli.” ¹³ Tamal ti ndam ga hud ahay nani təgəskabá kəli a, tislia mənəgət sulum a ti sulum gekəli ni amələbu akaba tay. Ay tamal ndam ga hud ahay nani tislia mənəgət sulum do ni ti sulum gekəli ni amənəgəkia ke kəli zlam gekəli a. ¹⁴ Tamal ndam ga hud ahay ni ahkay do ni ga kəsa ni təgəskabu kəli do, təwayay miciki pakama gekəli ni ana kəli do nahəma, sləkuma eslina. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba had ga kəsa gatay na kə asak gekəli a. * ¹⁵ Nəhi ana kəli nahəma, ka fat ya ti Melefit agray seriya ni ti ku ndam *Sodom akaba ndam *Gomor nənəgu ni seriya ge Melefit ya amagrafəŋa kə tay a ni ti ŋgulum emisli ga ndam ga kəsa gani nani ya təgəskabu kəli do ni do. »

Daliya ya ti amara kama ni (Mark 13.9-13 ; Lək 21.12-17)

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Dəgum. Nihi ti nəsləruru kəli e kidiŋ ge mis vu akada ga bəza təmbak e kidiŋ ga kərá gili bu ni. Nahkay njəhuma akada ga gavan na, njəhaduma kudufa akada ga kurkoduk na. ¹⁷ Bumvu slimu, adaba mis atəgəs kəli, atoru àna kəli ka mələŋ ge seriya. Atəzləb kəli àna kurupu a ahay gatay ya *tahəŋgalavù Melefit ni bu. ¹⁸ Atagrafəŋa seriya kə kəli kə meleher ga gədakani ga ngumna akaba bəbay a, adaba lekələm ndam goro. Nahkay ti nday gani etici ma gekəli ya akazlapumku ni, mis ndahaŋ ya ti nday ndam *Zude do ni etici daya. ¹⁹ Ka ya

* **10:14** Mətukkaba had ga kəsa kə asak a ti adafaki təmbərba ndam ga kəsa ni, təwayay tay va do.

ti atəgəs kəli, atoru àna kəli ka mələŋ ge seriya nahəma, ere ye ti akədəmum ni akaba slala ga ma ya akədəmum ni àhəli ahər ana kəli ba. Ka sarta nani Melefit aməhi ere ye ti akədəmum ni ana kəli. ²⁰ Akədəmum ma nani ti lekələm lekələmeni do ; amazlapay ti Məsuf ga Bəŋ gekəli ya e kəli bu ni. ²¹ Ka sarta gani nani ti mis atəsəkumoru bəza ga mənəŋ gatay ti tâbazl tay, ata bəŋ ga bəza day atəsəkumoru bəza gatay. Bəza ti ni etizirey ata bəŋ gatayani akaba ata mənəŋ gatayani, atəsəkumoru tay ti tâbazl tay. ²² Mis dek etizirey kəli adaba lekələm ndam goro. Ay ti maslaŋa ya ti aməmrəŋ nu do duk abivoru ana vad ga mandav ga sifa gayanəŋ ni ti Melefit amahəŋgay naŋ. ²³ Ka ya ti atəgri daliya ana kəli a kəsa bu nahəma, cuhwumoru a kəsa nahaŋ vu. Nəhi ana kəli nahəma, wudaka kendeveŋəm masawadabana kəsa ga had Izireyel a ti nu *Wur ge Mis nənja àndava.

²⁴ « Maslaŋa ya acahay zlam ni ti àtam bay ya ti acahi zlam ni do. Evidi day àtam bay ya ti agur naŋ ni do. ²⁵ Maslaŋa ya ti acahay zlam ni, tamal àsəra zlam akada ga maslaŋa ya ti acahi na ti tìgia kala-kala. Evidi day tamal ègia kala-kala ata bay ya ti agur naŋ na ti èslia gayanəŋ a. Tamal Bay ahay ni tekeđi təhi “Nak *Belzebəl” ti, ndam gayanəŋ ni ti atəhi mam ana tay do mam ? »

Təgrafəŋa aŋgwaz a ti kà way ?
(Luk 12.2-7)

²⁶ Yezu àdəm keti : « Kəgrumfəŋa aŋgwaz kə mis nday nana ba. Adaba zlam maŋgahani ni dek emipivu ; ma maŋgahani ni dek emicivu. ²⁷ Nahkay ma ya ti nəhi ana kəli a mələŋ ziŋ-zinəni bu ni dek, dəmumaya vay-vay a mələŋ masladani ba. Ma ya ti təhiviyu ana kəli e slimi vu ni ti zlahum àna naŋ kay-kay ka ahər ga həma. ²⁸ Kəgrumfəŋa aŋgwaz kə ndam ya takad mis na ba, adaba sifa ge mis ya àndav day-day do ni ti tìjij koksah. Grumfəŋa aŋgwaz a ti kà Bay ya ti esliki mizligiyu mis a *dəluv ga aku vu ni. Aku gani nani ti azum mis, ejiŋ sifa gayanəŋ ga kaŋgay-kaŋgayani daya. ²⁹ Təbu təsəkum edidij ciβ-ciβeni cə àna siŋgu bələŋ bi aw ? Ay səruma, edidij nday

nani ti, tamal Bəŋ gekəli àvay divi gani ndo ni ti ku bələŋ day àmət do. ³⁰ Lekələm day ku məhər ga ahər gekəli nənəŋu ni Melefit àcalaba dek. ³¹ Nahkay kəgrum aŋgwaz ba, ku edidij kay day kàtamuma tay kə eri ge Melefit a.

³² « Nəhi ana kəli nahəma, ku way way do tamal adəm vay-vay naŋ mis goro kə meleher ge mis ti, nu *Wur ge Mis day anədəm vay-vay naŋ mis goro kə meleher ga Baba, naŋ ya a huđ melefit bu ni. ³³ Ay maslaŋa ya ti adəm naŋ mis goro do nahəma, nu day anədəm naŋ mis goro do kə meleher ga Baba naŋ ya e melefit bu ni. »

Yezu àra ga medekaba mis a
(Luk 12.51-53 ; 14.26-27)

³⁴ Yezu adəm keti : « Lekələm kədəmum nu nàra a duniya va ti, ti mis tənəhad e kidij gatay bu àna sulumani aw ? Aha ! Nu nàra ti, ti mis tizirevu sawaŋ. ³⁵ Nu nàra ti ga medekaba wur ata bəŋana, wur dahalay ata mənəŋana, wal ga wur day nday ata mənəŋ ga zal gana. ³⁶ Ku way way do ndam ga huđ ahay gayanəŋ etigi ndam ezir gayanəŋ. † ³⁷ Maslaŋa ya ti awayay bəŋani ahkay do ni mənəŋani àtam nu nahəma, èsliki migi mis goro do. Maslaŋa ya ti awayay wur gayanəŋ zalani ahkay do ni wur gayanəŋ walani àtam nu nahəma, èsliki migi mis goro do. ³⁸ Maslaŋa ya ti àgəskabu daliya do ni ti èsliki migi mis goro do. Ku tamal tawayay *madarfəŋ naŋ kà təndal nənəŋu ni, ahər adəm mādəbay nu. Tamal àgray nahkay do ni ti èsliki migi mis goro koksah. ³⁹ Maslaŋa ya ti adəm ajəgur sifa gayanəŋ ti àmət ba ni ti emijij. Ay maslaŋa ya ti emijij sifa gayanəŋ azuhva nu ti aməjəgur sawaŋ, àmət day-day do. »

Zlam ya ti Melefit aməvi ana mis ga sulum ni
(Mark 9.41)

⁴⁰ « Maslaŋa ya ti àgəskabá kəli a ni ti àgəskabá nu a daya ; maslaŋa ya ti àgəskabá nu a ni ti àgəskabu nu cilij do, àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. ⁴¹ Maslaŋa ya ti àgəskabá bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit a adaba àsəra maslaŋa nani bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ti, naŋ day Melefit aməvi zlam ya ti təvi

† 10:36 Mənjay Mise 7.6.

ana ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ni. Maslaŋa ya ti àgəskabá mis ge Melefit jirena adaba àsəra maslaŋa nani mis jireni ti, Melefit aməvi zlam ya ti təvi ana ndam jireni ge Melefit ni. ⁴² Nəhi ana kəli nahəma, ku way way do tamal àcəhiaya yam liŋ-liŋena e hijiyem va ana bay madəbay nu gəzitenə ku bəlaŋ na adaba àsəra maslaŋa nani bay madəbay nu ti, Melefit aməvi zlam azuhva zlam gayəŋ ya àgray ni, amagəjazlki ahàr do. »

11

¹ Yezu àra èndeveriŋa məhi ma ana ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni na ti àsləka òru ga macahi zlam ana mis ka hađ nani akaba ga məhi ma ge Melefit ana tay.

Zəŋ bay məbaray mis ni aslarkioru mis ka Yezu
(Luk 7.18-35)

² Zəŋ bay məbaray mis ni naŋ àvu a daŋgay bu. Àra ècia təwi ge *Krist ya agray na ti àsləroru ndam madəbay naŋ ndahaŋ, ³ awayay ti təhi : « Nak ti *Bay gəđakani ya amara ni tək, day ti mähətay maslaŋa nahəŋ aw ? » ⁴ Nday nakəŋ tòru tìnjəa afa ga Yezu a ti təhi ma gani, mək Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Dəgum kəŋgahađumi ana Zəŋ zlam ya ti kicəm akaba ya kípəm ni. ⁵ Humi : “Ndam wuluf təbu tipì divi, ndam dəra təsawaday lala, ndam ambələk tigia mis njələtana, ndam makwaya tici slimi, mis ya təmət ni təŋgaba, ndam talaga day ticia Ma Məweni Sulumana.” ⁶ Humi keti : “Maslaŋa ya ti èjikia ke divi azuhva nu a do nahəma, məmər̀vu.” »

⁷ Ndam ya ti Zəŋ àslərkibiyu tay ka Yezu ni tàra tàsləka ti Yezu àzlapaki ke Zəŋ, àhi ana mis dal-dalani ni ahkado : « Kədəgum a huđ gili vu ti ga mipibiyu mam ? Kìpəmbiyu ti mavram ya aməđ adadəy ni tək ? ⁸ Do ni ti kədəgum kípəmbiyu ti mam ? Mis məbakabu azana sulumani akada ga bay ni tək ? Aha, ndam ya tabakabu azana ga siŋgu kayani ni ti nday a ahay ga bəbay bu timey. ⁹ Ay ti kədəgum kípəmbiyu ti mam ? Kìpəmbiyu bay mahəngaray *pakama ge Melefit aw ?

Iy, naŋ gani. Nəhi ana kəli nahəma, naŋ ti àtama bay mahəngaray pakama ge Melefit a. ¹⁰ Kəsəruma, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àhi ana Bay gəđakani ya amara ni nahkay hi :

“Nihi ti nu nəbu nəsləroru bay məslər goro nahaŋ kama gayak

ti māsalamatukkabu divi.” *

« Maslaŋa ya ti Melefit àslərbiyu ni ti Zəŋ. ¹¹ Nəhi ana kəli nahəma, Zəŋ bay məbaray mis ni ti àtama mis ya tìwi tay na đək àna gəđakana. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, bay ya ti naŋ gəziteni ge mis đək a *Məgur ge Melefit bu ni ti àtama naŋ a. ¹² Kwa ka sarta ya ti Zəŋ bay məbaray mis ni àđəmki ma ka Məgur ge Melefit àbivaya ana kana, Məgur ge Melefit gani akoru kama kama àna njəda ; ndam njəda-njəđani təhuriyu. ¹³ E *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkì ni bu akaba a wakita ga ndam ndahaŋ ya təhəngaray *pakama ge Melefit ni bu đək ti təbu təđəmki ma ka Məgur gani nani, duk àbivu ana sarta ge Zəŋ bay məbaray mis ni. ¹⁴ Ahàr àđəm gəsumkabu ma goro ni : Zəŋ ti nani Eli ya ti Wakita ge Melefit àđəm aməŋga ni. ¹⁵ Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ nahəma, mıcı lala ! »

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Mis ye e hini vu ni ti nəgurfəŋ tay kà way ? Nday akada way ? Nəhi ana kəli nahəma, nday akada ga bəza manjəhadani e mite bu ni. Nday ndahaŋ təhi ana ndahaŋ ni ahkado : ¹⁷ “Mivia slelim ana kəli a, day kəhəbumfəŋ ndo ; mīdia limis ge kisim ana kəli a, day kitəwəm ndo.” ¹⁸ Nəđəm nahkay ti adaba Zəŋ àra ti àzum *dipeŋ do, èsi zum do. Nahkay təđəm seteni àniviyu. ¹⁹ Nu *Wur ge Mis ti ni nàra. Nàra ti nu nəbu nəzum dipəŋ, nəbu nisi zum. Nahkay mis təđəm nu zal huđ, nəvi vu goro ana zum. Təđəm nu zləba ga ndam *məhəl hadam akaba ga ndam magudar zlam ndahaŋ. Ay ti Melefit adafaki məsər zlam gayəŋ ni jireni ti àna təwi gayəŋ ya agray ni. »

Ndam ga kəsa gərgərani ndahaŋ atasay cicihi

(Luk 10.13-15)

²⁰ Eslini Yezu nakəŋ àləgi ana ndam ga kəsa gərgərani ya ti àgray zlam magray

* 11:10 Malasi 3.1.

ejep ahar gəɖakani eslini ni ; àləgi ana tay ti adaba tàmbatkaba majalay ahàr gatay a ndo. ²¹ Àdəm : « Akəsüm cicihi, ndam Koraziŋ ! Akəsüm cicihi, ndam Beceyda ! Adaba mam, nàgra zlam a kay ya mis tìpi ɖay-ɖay ndo na a kəsa gekəli ba. Tamal nàgray zlam nday nani e Tir ahkay do ni a Sidonə nahəma, amal ndam ga kəsa nday nani təmbrəŋa zlam magudarani gatay na kwa ahaslana àndava. Amal tàmbatkaba majalay ahàr gatay a, tábakabá mbolu ka vu a akada ga azana na, tábakabiyu viti ka ahàr a. † ²² Ay nəhi ana kəli nahəma, ka fat ya ti Melefit amagray seriya ni ti seriya ya ti amagrafəŋa kà ndam Tir akaba ndam Sidonə a ni ti ŋgulum, emisli gekəli ni do. ‡ ²³ Lekəlüm ndam Kafarnahum, kəhumi ana ahàr akədəgum e melefit vu aw ? Aha ! Akədəgum ti ka məlanə ge *kisim sawanə. Adaba mam, nàgra zlam kay ya mis tìpi ɖay-ɖay ndo na a kəsa gekəli ba. Tamal nàgray zlam nday nani a *Sodom nahəma, ku kani day amal kəsa nani nanə àbu kekilenə zlam gayanə. ²⁴ Nəhi ana kəli ka fat ya ti Melefit agray seriya zla nahəma, seriya ya ti amagrafəŋa kà ndam Sodom a ni ti ŋgulum, emisli gekəli ni do. »

Maslanə ya ara afa ga Yezu a ti aŋgət məpəsabana
(Luk 10.21-22)

²⁵ Ka sarta gani nani Yezu àzlapay, àdəm : « Nazləbay kur, Bəba goro ni, nak Bay məgur məlanə ya e melefit bu akaba məlanə ya a ga haɖ ni ɖək. Nazləbay kur ti adaba kəŋgahkia zlam nday nana ka ndam məsər zlam a akaba ka ndam ya tìjəŋga təsəra zlam a ni, kədəfikia ana ndam ya təsər zlam do akada ga bəza ci6-ci6eni na sawanə. ²⁶ Iy Bəba goro ni, kàgray ka mawayay gayak nahkay ti kəmərə àna nanə a palam. »

²⁷ Àdəm keti : « Baba àvua zlam na ɖək a ahar va. Nahkay maslanə ya àsər Wur ge Melefit nanə way ni ti maslanə gani àbi ; si Bəŋani cilinə. Yaw maslanə ya àsər Bəŋ goro nanə way ni ti maslanə gani àbi, si nu Wur gayanə akaba ndam ya ti nu Wur gayanə ni nawayay nədəfiki nanə ana tay ni cilinə.

²⁸ « Lekəlüm ya ti kàmətabuma ga mazay zlam məɖəsani ni ti dəguma ɖək afa goro a. Nahkay ti nu anəvi məpəsabana ana kəli a. ²⁹ Gəsumkabá ma goro ya nəhi ana kəli grum na akada slasla ya təgəskabu təkəki zuk ka tay ni ; cahum zlam afa goro. Adaba nu kudufa, nəgri daliya ana kəli do ; akəpəsümaba afa goro zlam gekəli a. ³⁰ Adaba zlam ya ti nəfəki ke kəli ni ti kəzum tata. Zlam ya nəzəkiiyu ke kəli ni day àɖəski ke kəli do. »

12

Yezu agur vad məpəsabana
(Mark 2.23-28 ; Luk 6.1-5)

¹ A vad *məpəsabana nahanə ba ti Yezu akaba ndam məɖəbay nanə ni təbu tasləkaba a vədanə ga *alkama ba. Ay ti ləwir àbu awər ndam məɖəbay nanə ni. Eslini tənəkəki ka meheɖoru alkama ni, tahəpəɖoru bəza gani. ² Ndam *Feriziyen ni təra tìpia tay a nahkay ti təhi ana Yezu ahkado : « Bay Melefit àdəm e *Divi gayanə ni bu : “Kəgrum təwi a vad məpəsabana ba ba” ti, nihi ti ndam məɖəbay kur ni tagray timey ! » ³ Yezu àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay : « Kəjəŋgum ere ye ti Devit àgray ni ndo aw ? Ahaslani Devit akaba ndam gayanə ləwir àwəra tay a, ⁴ nahkay àhuriyu a ahay ge Melefit vu, àzay *dipenə ya táfəkadi ana Melefit ni. Devit nakənə àzum, mək àvi ana ndam gayanə ni təzum bilegeni. Ay ti Melefit àdəm e Divi gayanə ni bu, mis ndahanə təzum dipenə nani do ; si ndam *manəgalabakabu mis akaba Melefit ni day kwa ti təzum. ⁵ Magray təwi a vad məpəsabana ba ti Melefit àcafəŋa mis e Divi gayanə ya Məwiz àbəkəni ba. Ay ti àbu məbəkiani a wakita nani bu ku a vad məpəsabana ba ndam manəgalabakabu mis akaba Melefit ni tàgray təwi a *ahay gəɖakani ge Melefit ni bu, təcalki tay ka zlam magudarani do ni ti, kəjəŋgum ma gani ndo waw ? ⁶ Nəhi ana kəli nahəma, maslanə ya ti àtam ahay ge Melefit ni, nanə àbu ahalay. ⁷ Pakama àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : “Ere ye ti nu nawayay ni ti, təgri sulum ana ndam ya

† 11:21 Məbakabu buhu akaba məbakabiyu viti ka ahàr ti adafaki mis titəwi, tahəŋgalay Melefit, təgri kam-kam.

‡ 11:22 Ndam Tir ti ndam ge elimeni, təsər Melefit do. Ndam Sidonə day nahkay. * 12:7 Oze 6.6.

təcakay daliya ni ; do ni ti nàwayay zlam ya ti tislina ni do.” * Tamal kəsərumaba huđ ga ma hina ti, ŋgay ndam ya tągudar arañja ndo ni tągudara zlam a ti akal kədəmum do. ⁸ Adaba Bay ya ti adəm tğray zlam hini a vad məpəsabana ba ni ti nu *Wur ge Mis. »

Yezu ahəŋgaraba zal nahaŋ ahar bəlaŋ mikəlfiŋana

(Mark 3.1-6 ; Lək 6.6-11)

⁹ Yezu əsləka eslina ti àra àhuriyu a ahay gatay ya *tahəŋgalavù Melefit ni vu. ¹⁰ Eslini zal nahaŋ naŋ àvu ahar mikəlfiŋana. Mis ya təbu eslina ni tawayay tacalki Yezu ka zlam magudarani, nahkay təhi : « E *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu ni ti Melefit àva divi a ti tàhəŋgaraba mis a vad *məpəsabana ba waw ? » ¹¹ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Way e kidin gekəli bu naŋ àbu àna təmbak gayan bəlaŋ mək təmbak ni àdiya e evid va a vad məpəsabana ba ti àzaya do ni way ? ¹² Ay ti mis hihiriken ti àtam təmbak do waw ? Nahkay ti e Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu ni ti Melefit àvia divi ana mis ga magray sulum a vad məpəsabana ba. » ¹³ Mək Yezu nakəŋ àhi ana zal ya ti ahar mikəlfiŋana ni ahkado : « Təlbəiyu ahar gayak ni. » Àra àtəlikabiya ti ahar gayan ni əslamalava əgia sənduḅ-sənduḅana akaḁa nahaŋ na. ¹⁴ Nahkay ndam *Feriziyen ni tàhəraya a ahay ni ba ni ti tənğasvu, tğray sawari ahəmamam ti tijin Yezu ni.

Yezu ti naŋ bay məgri təwi ana Melefit

¹⁵ Yezu àra əcia sawari gatay na ti əsləka eslina, òru ka məlaŋ nahaŋ. Nahkay mis dal-dal tədəboru naŋ mək naŋ nakəŋ àhəŋgaraba ndam ga arməwər na dek. ¹⁶ Ay ti ələgi ana tay adəm : « Kədəfum nu ba. » ¹⁷ Zlam gani nani àgravu dek ti, ti pakama ga Bay Melefit ya àhi ana bay mahəŋgaray *pakama gayan Izayi ni mğravu. Pakama gani nani ti nihi :

¹⁸ « Bay məgru təwi ya nədəkiba ni ti naŋ hi, nawayay naŋ dal-dal ; məbərurv goro amərvu àna naŋ dal-dal. Anəvi Məsuf goro mək aməhi ma ge jiri goro ana mis ga had ni dek ;

¹⁹ amaləgavu akaba mis do, aməvalahay do,

maslaŋa emici ma gayan kwanə kwanə a dala bu do.

²⁰ Emeheḅkaba mavram ya awayay ahuḅ wudak na do.

Emimetiŋ aku ge cəŋgel ya awayay amət wudak ni do.

Amagray nahkay, duk abivoru ana vad ya ti mis ga duniya dek təgəskabá jiri ge Melefit a ni.

²¹ Mək mis ga had ni dek atəfəki ahər ka naŋ, atədəm amahəŋgay tay. † »

Yezu ti agray təwi àna njəḁa ge Melefit tək, àna njəḁa ge Seteni aw ?

(Mark 3.20-30 ; Lək 11.14-23)

²² Eslini təzibiyu zal seteni nahaŋ ana Yezu. Maslaŋa gani nani ti seteni ni əwulufa naŋ a, acafəŋa naŋ ga mazlapana daya. Yezu nakəŋ àhəŋgaraba maslaŋa nana ; maslaŋa nani əzlapay, èpi divi. ²³ Mis dal-dalani ye eslina ni dek tàra tìpia ti àgria ejep ana tay a dal-dal, tədəm : « Maslaŋa hini ya àhəŋgaraba mis a ni ti wur ge Devit do waw ? » ²⁴ Ndam *Feriziyen ni tàra tìcia ma na ti tədəm : « Maslaŋa hini agariaba seteni ana mis a ti si àna njəḁa ge *Belzebəl bay ge seteni ni kwa. » ²⁵ Yezu àra əsəra ere ye ti təjalaki ahər na ti àhi ana tay ahkado : « Tamal ndam ga had nahaŋ nday ndayani takadvu e kidin gatay bu ni ti mis akaba zlam ga had gani etigi ahər. Nahkay day tamal ndam ga kəsa ahkay do ni ga huđ ahay takadvu e kidin gatay bu ni ti kəsa gani ahkay do ni huđ ahay gani àŋgoru kama do. ²⁶ Nahkay day tamal *Seteni agariaba seteni ana mis a ti njəḁa gayan èdeva ; əgia nahkay ti àŋgoru kama ti ahəmamam ? ²⁷ Ay tamal nu nagariaba seteni ana mis àna njəḁa ge Belzebəl a ti ndam gekəli ni tagariaba seteni ana mis a ti àna njəḁa ga way ? Nahkay zlam ga ndam gekəli gekəleni ya tagray ni ti adafaki ere ye ti kədəmum ni ti ma ga malfada. ²⁸ Nagariaba seteni ana mis a ti àna njəḁa ga *Məsuf ge Melefit a sawan. Goro ya nagraj nahkay ni ti adafaki *Məgur ge Melefit ènjikia ke kəli a àndava. »

† 12:21 Izayi 42.1-4.

²⁹ Yezu àdám keti : « Mis ahuriyu a ahay ge mis njéda-njédani vu ti mæk ahəlfəŋa zlam gayəŋ a mənjad məwəl naŋ ti àgravu koksah. Si tamal àwəla naŋ a day kwa ti ahəlfəŋa zlam gayəŋ a. ³⁰ Maslaŋa ya ti naŋ àbi akaba nu bi nahəma, naŋ zal ezir goro. Nahkay maslaŋa ya ti àjənaki nu ga mazalubiyu mis do nahəma, agarafua tay a sawaŋ.

³¹ « Nəhi ana kəli nahəma, zlam magudarani ge mis ya ti tagudar ni dek akaba ndivey ya ti tindivi Melefit ni dek ti Melefit ambərfəŋa kà tay a. Ay maslaŋa ya ti endivi Məsuf gayəŋ ni ti magudar zlam gayəŋ nani ti Melefit aməmbərfəŋa do simiteni. ³² Maslaŋa ya ti adəmku ma magədavani ka nu, nu *Wur ge Mis ni ti Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gayəŋ nana. Ay maslaŋa ya ti adəmki ma magədavani ka *Məsuf Njəlatani ni ti ku ka sarta hini Melefit àmbərfəŋa do, ku ka mələŋ məwəni ya Melefit amagraya ni day aməmbərfəŋa do. »

*Məŋgəhaf ti təsərkaba àna bəza gana
(Lək 6.43-45)*

³³ Yezu àdám keti : « Nədəm nahəma, tamal məŋgəhaf sulumani ti bəza gani day sulumani. Ay tamal məŋgəhaf magədavani ti bəza gani day magədavani. Nahkay məŋgəhaf ti təsərkaba tay àna bəza gatayana. ³⁴ Lekələm ti medékw ! Lekələm ndam magədavani, kədəmum ma sulumani tata waw ? Adaba pakama ya ti ahəraya a ma ge mis ba ni ti àsəbikia ka məbəruf a palam. ³⁵ Nahkay mis sulumani azaya zlam sulumana a zlam məŋgəhani sulumani ya àniviyu a məbəruf bu ni, mis magədavani ti ni azaya zlam magədavana a zlam məŋgəhani magədavani gayəŋ ba. ³⁶ Nəhi ana kəli nahəma, ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a ni ti ku way way do amahəŋgarfəŋ kà pakama gayəŋ magədavani ya àdəm ni dek. ³⁷ Adaba ka fat ge seriya nani emizli kur ti pakama gayak ya kədəm ni ; aməwəl kur ti pakama gayak ya kədəm ni daya. »

*Ere ye ti Melefit àdafaki àna Zonas ni
(Mark 8.11-12 ; Lək 11.29-32)*

³⁸ Eslini ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ndam *Feriziyəŋ ndahaŋ təhi ana Yezu ahkado : « Məsi, mawayay ti griaya ere ye ti mipi day-day ndo na ana leli a. »

³⁹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam, təfəki ahər ke Melefit do, tawayay təgriaya ere ye ti mis tìpi day-day ndo na ana tay a. Ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana tay do simiteni. Melefit amədəfiki ere ye ti àdafaki àna Zonas bay mahəŋgaray *pakama gayəŋ ni ana tay cilij. ⁴⁰ Akada ga Zonas ya ànjəhadviyu a huđ ge kilif vu vad mahkər ni ti, nu *Wur ge Mis day anagraviyu vad mahkər a had vu. † ⁴¹ Ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a dek nahəma, ndam Niniv eticikaba akaba mis ye e hini vu na, atəhi ana mis ye e hini vu ni “Lekələm ndam magudar zlam.” Adaba mam, ndam Niniv təra ticia pakama ga Zonas ya àhi ana tay na ti təmbatkaba majalay ahər gatay na. Ay ahalay ti mis àbu àtama Zonas àna gədakana ti kəsəruf do aw ? § ⁴² Ka fat ge seriya nani ti bay walani ya àgur had Seba ni emicikaba akaba ndam ye e hini vu na, aməhi ana tay : “Lekələm ndam magudar zlam.” Adaba mam, bay gani nani ecikbiyu kwa kè sliri ga mələŋ ga mara məbi slimi ana pakama ga Saloməŋ bay məsər zlam ni. Ay ahalay ti mis àbu àtama Saloməŋ àna gədakana ti kəsəruf do aw ? »

*Seteni àsləkiaba ana mis a ti aŋgwiviyu tata
(Lək 11.24-26)*

⁴³ Yezu àdám keti : « Tamal ti seteni àsləkiaba ana mis a ti, akoru a huđ gili vu ka mələŋ ya ti yam àbi ni, adəbay mələŋ manjəhadani. Ay aŋgət mələŋ manjəhadani do ; ⁴⁴ nahkay ti adəm : “Nğulum nəŋgufuru a arəŋ goro ni vu zlam goro.” Àra ènjia ti àhuriyu àdi ahər ana arəŋ ni məslədabana, maslamalabana lala. ⁴⁵ Eslini naŋ nakəŋ asləka akoru azalakivabiyu seteni ndahaŋ adəskəla, nday nani dek tətam naŋ àna cuday. Mæk nday nakəŋ dek tara təhuriyu, tanjəhad a arəŋ ni bu. Nahkay maslaŋa nani ti manjəhad gayəŋ ni egi nğulum gayəŋ

† 12:40 Məŋjay Zonas 2.1. § 12:41 Niniv ti kəsə gədakani ya Melefit àsləruru Zonas eslini ni (Zonas 1.2).

ya ahaslani ni keti. Mis magədavani ye e hini vu ni day atəgri ana tay ti nahkay. »

Ndamam ndam ga hud ahay ga Yezu ededīn ededīneni ni mam ?

(Mark 3.31-35 ; Lük 8.19-21)

⁴⁶ Ka ya ti Yezu nañ àbu azlapi ana mis dal-dalani ni ti mən ga Yezu akaba bəza ga mən ga Yezu tàra, nday təbu e mite bu tawayay təhi ma. [⁴⁷ Nahkay maslaña nahan àhi : « Ata muk akaba bəza ga muk təbu e mite bu, tihindi kur. »] ⁴⁸ Yezu àhəngriřəñ, àhi ahkado : « Mən goro ti way ? Bəza ga mmawa ti ndamam ? » ⁴⁹ Mək Yezu nakəñ èdūki ahar ka ndam mađəbay nañ ni, àdəm : « Mən goro akaba bəza ga mmawa nahəma, nday hini. ⁵⁰ Adaba maslaña ya ti agray ere ye ti Bəñ goro nañ a hud melefīt bu awayay ni ti, nañ nani ti wur ga mmawa zalani, bi walani, mmawa daya. »

13

Bay mabəhad hilfi ga zlam

(Mark 4.1-9 ; Lük 8.4-8)

¹ Ka fat nani Yezu àhəraya a ahay ba, òru ànjəhad kə gəvay ga dəluy ni. ² Eslini mis kay tòru kə gəvay gayəñ. Nahkay nañ nakəñ káy àcəliyu a *slalah ga yam vu ànjəhadviyu digəs. Mis dal-dalani ni ti ni nday ka dəñ-dəñ. ³ Yezu nakəñ àhi ma ana tay gərgəri kay àna ma *gozogul, àdəm : « Maslaña nahan àhəraya òru e gili ga mabəhad hilfi ga zlam. ⁴ Nañ àbu abəhadòru hilfi ga zlam ni ti bal gani àdəgoru e divi bu. Nahkay edidīn tàra təndaba. ⁵ Bal gani keti àdəgoru ka pələf ya had àhəcaki ni. Àfətaya həya, adaba had àki ka pələf ni kay bi. ⁶ Àra àfətaya, fat àra àvədia ti èhiriñaba adaba àbiyu sliri a had vu kay ndo. ⁷ Bal gani keti àdəgiyu a adak vu. Ka ya ti àfətaya təbu tədəkkabu nahəma, adak ni təngecekabá. ⁸ Bal gani keti àdəgoru ka had sulumani. Àra àfətaya ti àbi bəza. Bəlañ gani àbi bəza diñ, bəlañ gani keti bəza kru kru muku, nahan ni ti ni kru kru mahkər. » ⁹ Yezu àdəm keti : « Maslaña ya ti slimi àfəñ ni ti mīci lala. »

* **13:15** Izayi 6.9-10.

Yezu adəm ma àna ma gozogul kwa ti kamam

(Mark 4.10-12 ; Lük 8.9-10)

¹⁰ Ndam mađəbay Yezu ni tàhədakfəñbiyu kə Yezu, təhi ahkado : « Kəhi ma ana tay àna ma *gozogul kwa ti kamam ? »

¹¹ Àhəngriřəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti Melefīt àdəfikiaba zlam mañgahani àki ka Məgur gayəñ na ana kəli a, ti kəsərum. Ay nday ti àdəfikiaba ana tay a vay-vay ndo. ¹² Adaba maslaña ya ti zlam gayəñ àbu ni ti atəvikivu, amələbu àna zlam dal-dal àsaəay. Ay maslaña ya ti zlam gayəñ àbi nahəma, ku ere ye ti àfəñ ni day atəzafəña. ¹³ Nəhi ma ana tay àna ma gozogul nahkay ti adaba ku tamal taməñjaləñ ka zlam lala nəñgu ni tīpi do ; ku tamal təbi slimi ana pakama lala nəñgu ni tīci do.

¹⁴ « Gatay ya təbu tagray nahkay ni ti pakama ge Izayi bay mahəngaray *pakama ge Melefīt ya àdəmbiyu ni àgravu. Àdəm : “Ku tamal kəbumi slimi ana zlam lala nəñgu ni ekicəm do.

Ku tamal kəməñjumləñ ana zlam lala nəñgu ni ekipəm do.

¹⁵ Adaba mis nday ndani ti ma ya nəhi ana tay ni ètiri ana tay do simiteni, adaba tīrika slimi gatay a, təkababá eri gatay a.

Təgray nahkay ti, ti tīci zlam ba, tīpi divi ba, təsər zlam ba ;

tawayay ti tàmbatkaba majalay ahər gatay a ba daya.

Tamal tàmbatkaba ti akal nəhəngə tay a.” *

¹⁶ « Ay lekələm ti mərūmvu adaba eri àfəñ kə kəli, kipəm divi ; slimi day təfəñ kə kəli, kicəm zlam. ¹⁷ Nəhi ana kəli nahəma, ndam mahəngaray *pakama ge Melefīt kay akaba ndam jireni kay ya ahaslani ni tàwaya mipia ere ye ti kipəm na, ay ti tīpi ndo. Təwaya micia ere ye ti kicəm na, ay ti tīci ndo. »

Yezu adafaba ma gozogul ga bay mabəhad hilfi ga zlam na

¹⁸ « Ay lekələm ti bumi slimi ana ma ya ti ma *gozogul àki ka bay mabəhad hilfi ga zlam ni awayay adəmki ni. ¹⁹ Tamal mis təbi slimi ana pakama ya tədəmki ka *Məgur ge Melefīt ni, tīci do ni ti,

nday akada divi ya hilfi ga zlam adagaki ni. *Seteni ara aheliaba pakama ya ti tagaskabu na ana tay a. ²⁰ Mis ndahan day tabu, nday akada palad ya hilfi ga zlam adagaki ni: ticia pakama ge Melefit na ti tagaskabu ana mamarani haya. ²¹ Ay pakama nani ahuriviyu ana tay a maberuv vu do, akada ge sliri ya ti toru a had vu do ni; tagaskabu ti ga hayani. Tamal zlam zlaldani adia ahara ana tay a, ahkay do ni mis tagri daliya ana tay azuhva pakama ge Melefit ni ti tambran haya, tagaskabu va do. ²² Mis ndahan tabu, nday akada hilfi ga zlam ya ti adiyu a hud ga adak vu ni: ticia pakama ge Melefit a ti tagaskabu. Ay majalay ahara ga duniya ariva ana tay a, elimeni agosay tay; zlam nday nani tengecekabu zlam akada ga adak ni. Nahkay ti pakama ya ndam nday nani tici ni azaya arana do. ²³ Mis ndahan ti ni tici pakama ge Melefit. Tici ti tagaskabu. Nday akada had sulumani ya hilfi ga zlam adagaki ni, nahkay tabi baza. Bala gani abi baza din, bala gani keti baza kru kru muku, nahan ti ni ni baza kru kru mahkar ni. »

Ma gozogul aki ka ayum

²⁴ Yezu nakana angahadi ma *gozogul nahan ana tay keti, adam: « *Magur ge Melefit ti tazavu ata mis ya ti ezligi hay gayan sulumani a vadan gayan bu ni. ²⁵ Ay malavad ara egi, mis tinjikaba dawir a ti zal ezir gayan oru ezligikiviyu ayum mak aslaka zlam gayan a. ²⁶ Ka ya ti tara tafataya, tabu tabay ahara nahama, ayum ni day aservu. ²⁷ Ndam magari tawi ana bay ga vadan ni tara tipia ti tarakia ka bay ga vadan na. Tahi: “Bay geli, kizligi a vadan bu ni ti hay sulumani timey! Ay ti ayum ni aharaya ti eley?” ²⁸ Ahi ana tay: “Agray ere nani ti zal ezir goro.” Eslini ndam magari tawi ni tahi: “Kawayay ti moru mijebe waw?” ²⁹ Nan nakana ahi ana tay: “Aha! Kijumaba ba, adaba tamal kijumaba ti bi ekijumaba akaba hay na. ³⁰ Branum tay nahkay hayan. Eminjua ka sarta ga mabazana day kwa ti anahi ana ndam mabazani ni ahkado: Bazumaba ayum na, walumaba ti kajumiaba aku a, hay ni ti ni kahelumubiya kabumiyu a guvur goro vu.” »

† 13:35 Limis 78.2.

Ma gozogul aki ke hilfi ga zlam guziteni akaba ke miwisi

(Mark 4.30-32 ; Luk 13.18-21)

³¹ Yezu ahi ma *gozogul nahan ana tay keti, adam: « *Magur ge Melefit ti azavu akaba wur ge hilfi ga zlam guziteni. Mis azay, ezligi a vadan gayan bu. ³² Hilfi gani ti guziteni e kidin ga baza ge hilfi ndahan ya a duniya bu ni dek. Ay ka ya ti afataya ni ti adaka atam zlam ndahan ya e dini bu ni dek, egi mangahaf. Ahal ahar, edidin tara tagraviyu lala gatay a hud gani vu. »

³³ Yezu nakana ahi ma gozogul nahan ana tay keti, adam: « *Magur ge Melefit ti azavu akaba *miwisi. Wal azay, abakivu ka humbu kay, akudatay ana nan. Nahkay miwisi ni ewisibaha humbu na dek. »

Yezu azlapay ana ma gozogul kwa ti kamam

(Mark 4.33-34)

³⁴ Yezu ahi ma ana mis dal-dalani ni ti dek ana ma *gozogul. Ma gayan ya ahi ana tay ana ma *gozogul do ni ti abi. ³⁵ Ahi ana tay nahkay ti, ti ma ga bay mahangaray pakama ge Melefit ni magravu. Ma gani nihi: « Anahi ma ana tay ti ana ma *gozogul; ma goro ya anahi ana tay ni ti ma mangahani kwa ka manjeki ga malan.† »

Yezu adafaba ma gozogul ya adamki ka ayum na

³⁶ Eslini Yezu ambarbu mis dal-dalani ni, oru a magam. Eslini ti ndam madabay nan ni tahadafaniyu tahi: « Dafiaba ma *gozogul ya kadamki ka ayum ya afat a vadan bu na ana leli a zla aw. » ³⁷ Ahi ana tay ahkado: « Masana ya ti ezligi hilfi sulumani ni ti nu *Wur ge Mis. ³⁸ Vadan ni ti duniya; hilfi sulumani ni ti ni ndam ya nday a *Magur ge Melefit bu ni. Ayum ni ti ndam ya tadabay *Seteni ni, ³⁹ zal ezir ya ezligi ayum ni ti Seteni. Sarta ga mabaz zlam ni ti mandav ga duniya. Ndam ya tabaz zlam ni ti ni *maslar ge Melefit. ⁴⁰ Yaw akada ya tijebe ayum a, tajiaba aku a ni ti, ka mandav ga duniya day atagray ti nahkay: ⁴¹ nu Wur ge Mis anaslariyumu maslar goro, atahalaba ndam magudar zlam na dek akaba ndam ya ti

tijnkia mis ke divi a na dek a Məgur goro ba. ⁴² Mək atəbiyu tay a *dəluv ga aku vu. Eslini ti etitəwi, atahəpədkabu aslər adaba daliya ya atəcakay ni. ⁴³ Ay ti ndam jireni ni atəsladay akada ga fat ni a Məgur ga Bəj gatay bu. Maslanja ya ti slimi àfəj nahəma, mīci lala. »

Ma gozogul àki ke elimeni manjahani a vədan bu akaba àki ke ebirsli

⁴⁴ « *Məgur ge Melefit ti àzavu akaba elimeni manjahani a vədan bu ni. Maslanja nahan əbu, òru àdi ahàr, àzaba àmbati məlan əngahkivu, àmərva dal-dal. Nahkay àsləka àsəkumoru zlam gayan dek mək àsəkum vədan nani.

⁴⁵ « Nahkay day Məgur ge Melefit ni àzavu ata bay ga cakala ya ti adəbay ebirsli sulumani ni. ⁴⁶ Òru àdia ahàr ana sulumana bəlan atam ndahan ni ti òru àsəkumoru zlam gayan dek mək àsəkum ebirsli nani. »

Ma gozogul àki ka zəva

⁴⁷ « Nahkay keti, *Məgur ge Melefit ti àzavu ata zəva ya ti tətəliya a dəluv va, təgəsaya kilif gərgərana kay àna nan a ni. ⁴⁸ Tamal kilif ni təhurviya a zəva ni va, zəva ni àrəha ti tagəjahaya ka dən-dən a, tanjəhad, tapalakaba kilif na. Kilif sulumani ni təbiyu a hətək vu, ya ti àbəlay do ni ti ni, taboru tay. ⁴⁹ Ka mandav ga duniya day amagravu nahkay. Məslər ge Melefit atara təhəlkiba ndam cuday àkiba ka ndam jirena ⁵⁰ ga məbiyu tay a *dəluv ga aku vu. Eslini etitəwi, atahəpədkabu aslər adaba daliya ya atəcakay ni. » ⁵¹ Yezu nakəj àhi ana tay : « Kìcūma ma goro ya nəhi ana kəli na dek aw ? » Nday nakəj təhəngrifəj təhi : « Iy, mīcia. » ⁵² Mək nan nakəj àhi ana tay ahkado : « Nahkay ti bay *məsər Wakita ge Melefit lu, tamal àsəra zlam a àki ka Məgur ge Melefit a lala ti təzavu ata bay ahay ya ti anğazlaya zlam məwena akaba midigwena e elimeni gayan ya anğah ni ba ni. »

Ndam Nazaret təfəki ahàr ka Yezu do (Mark 6.1-6 ; Lək 4.16-30)

⁵³ Yezu àra èndeverinə ma *gozogul nday nana ti àsləka eslina, ⁵⁴ òru a kəsa gayan vu ka məlan ya adək ni. Òru ènjua ti àcahi ma ge Melefit ana mis a ahay ga *mahəngalavù Melefit ye eslini ni bu. Tàra ticia ma gayan

ya àcahi ana tay na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. Tədəm ahkado : « Məsər zlam hini ti àcahay eley ? Anğət njəda ga magray ere ye ti day-day mis tipi ndo ni ti eley ? ⁵⁵ Nan wur ga bay madar zlam ni do waw ? Məjanani ti Mari do waw ? Bəza ga məjanani ata Zek, Zuzef, Zud, Simu do waw ? ⁵⁶ Bəza ga məjanani walani nday təbu akaba leli ahalay ni do waw ? Anğət njəda ga magray zlam nani dek ti eley ? » ⁵⁷ Azuhva nani ti mis nday nani təwayay məfəki ahàr ka Yezu ndo. Ay Yezu nakəj àhi ana tay : « Bay məhəngri *pakama ge Melefit ana mis ni ti, təwayay nan a kəsa gayan bu do. Ata bəjanani akaba ndam ga huđ ahay gayan day təwayay nan do, si a kəsa ndahan bu kwa ti mis təwayay nan. » ⁵⁸ Eslini Yezu àgray zlam ndahan ya ti mis tipi day-day ndo ni kay ndo həya adaba təwayay məfəki ahàr do.

14

Takad Zəj bay məbaray mis ni (Mark 6.14-29 ; Lək 9.7-9)

¹ Ka sarta gani nani ti mis təbu təzlapaki ka Yezu. Təbu təzlapaki nahəma, *Erot bay Gelili ni ècia pakama gatay ya ti tədəm na. ² Nan nakəj àhi ana ndam ya təgri təwi ni ahkado : « Nan nani ti Zəj bay məbaray mis ni, àməta mək anğaba e kisim ba. Agray zlam magray ejep tata ti adaba anğaba e kisim ba palam. » ³⁻⁴ Bay Erot adəm nahkay ti azuhva zlam ya àgravu ni. Zlam gani nihi : Erot àzafəja Erodiyat wal ge Filip a ; Filip ti wur ga məj ga Erot. Àra àza wal na ti Zəj bay məbaray mis ni àhi ahkado : « Kàzay Erodiyat ti àwəsl. » Zəj àra àhia ma nahkay ti bay Erot nakəj àhi ana ndam gayan təgəs nan, təwəl, təfiyu a danğay vu, mək təgray nahkay. ⁵ Erot àwəya makada Zəj a, ay ti anğwaz àwərfəja nan kà ndam *Zude a, adaba nday dek tədəm Zəj ti nan bay mahəngaray *pakama ge Melefit.

⁶ Ay a vad nahan, Erot àgra wuməri ge miwivu gayan a, àzalakabá mis a. Eslini wur ga Erodiyat dahalayani àhurkiviyu ka tay, mək àhəbay kè meleher gatay. Àra àhəba nahkay ti həbay gayan ni ègia eri ana bay Erot a dal-dal. ⁷ Nahkay Erot nakəj àmbadi ana wur ni dək, àhi ahkado : « Ere ye ti kihindifua ni dek nəvuk. » ⁸ Wur ni

mənjani àra àbikia ma ti àhi ana Erot ahkado : « Nawayay ti kôvu ahàr ge Zeñ bay məbaray mis ni ahalay, táfukibiya ka paranti a ! »
 9 Bay ni àra ècia pakama ga wur na ti àhəlia ahàr a. Adaba àmbadía ana wur na kè meleher ge mis na ti èkeli ere ye èhindi ni koksah. Nahkay àhi ana ndam gayañ tégri ana wur ni akadá ya àwayay ni, 10 àsləroru mis a ahay ga dañgay ni vu ge mekelkibiya ahàr ke Zeñ a. 11 Tàra təzibiya ahàr ge Zeñ nakəñ a ana wur dahalay na ka paranti a ti nañ nakəñ àzikaboru ana mənjani. 12 Ndam madəbay Zeñ ni tàra ticia ti tòru təzay kisim gani, tili. Tàra tilia ti tòru təhi ma gani ana Yezu.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam
 (Mark 6.30-44 ; Lək 9.10-17 ; Zeñ 6.1-14)

13 Yezu àra ècia təkadá Zeñ a ti àcəliyu a *slalah ga yam vu, àsləka eslina, òru gwar ka məlañ nahañ. Məlañ gani nani ti driñ a huđ gili bu. Ay mis dal-dalani ni tàra ticiñiña daday a ti tədəboru nañ àna asak. 14 Yezu àra àhəraya a slalah ga yam ni ba, èpia mis dal-dalani na ti tèsia cicihi a dal-dal. Nahkay àhəngaraba ndam ya tēbeseş do na e kidiñ gatay ba.

15 Məlakarawa àra ègia ti ndam *madəbay Yezu ni tərəkia, təhi ahkado : « Leli nihi ti a huđ gili bu, sarta day àbi va bi. Hi ana mis ni təsləka, tòru a kəsa gərgərani ni vu tədəboru zlam məzumani. » 16 Eslini Yezu àhəngriřəñ ana tay, àdəm : « Təsləka day ti kamam ? Lekələm lekəlumeni vumi zlam məzumani ana tay. » 17 Nday nakəñ təhəngriřəñ, təhi : « Araña àfəñ kè leli ahalay bi ; si *dipeñ zlam, təkivu kilif cə ciliñ. » 18 Nañ nakəñ àhi ana tay : « Həlumubiya ahalay a. » 19 Eslini àhi ana mis dal-dalani ni tənjuhada a ga had ke kəzir a, mək nañ nakəñ àhəl dipen zlamani ni təkivu kilif cəni ni, àmənjoru e melefít vu, àgri səsü ana Melefít. Àra àgria səsü a ti èsekaba dipen na, mək àbi ana ndam madəbay nañ ni ge midieni ana mis dal-dalani ni. 20 Mis nakəñ dek təzum təzum, tərəhkaba. Kələñ gani təcakalakabu məgəjəni gani, tərəhvü hətək kru mahar cə àna nañ. 21 Mis zawalani ya ti təzum zlam eslini ni ti agray dəbu zlam ; wál akaba bəza ti təcalkivu tay ndo.

Yezu asawadaki ka ahàr ga yam
 (Mark 6.45-52 ; Zeñ 6.15-21)

22 Ka gani nani ti Yezu nakəñ àhi ana ndam madəbay nañ ni təcəliyu a *slalah ga yam vu, tòru kama gayañ hayañ ke ledi ga dəluy ni, day kwa ti nañ nañani aməhi ana mis ni ti tèdevu, təsləka. 23 Tàra tèdeva akaba mis na ti Yezu nakəñ àcəloru a həma vu driñ driñ akaba mis ga mahəngalay Melefít. Məlakarawa àra ègikia, nañ ka ahàr gayañ eslini. 24 Ndam madəbay nañ ni ti ni təsləka àna slalah ga yam gatay na, tigia driñ driñ akaba dəñ-dəñ a. Aməd nañ àbu adaday slalah ga yam gatay ni agrioru daliya ana tay, ahəngarbiyu tay kələñ. 25 Du gwendeli-gwendeli ti Yezu nakəñ àrəkioru ka tay, asawadəkioru ka ahàr ga yam ni njuwañ-njuwañ. 26 Ndam madəbay nañ ni tàra tìpia nañ a, nañ àbu asawadaki ka ahàr ga yam nahkay ti bəruv àtikaba ana tay a, tədəm : « Maslaña àmbavakiva ke leli a ! » Nahkay nday nakəñ təgra aņgwaz a, təzlah. 27 Ay Yezu nakəñ àhi ma ana tay həya, àdəm : « Zum njədə, nu timey. Aņgwaz àwər kəli ba. »

28 Eslini Piyer àhi : « Bay goro, tamal nak edediñ ti vu divi nəsawadəkioru ka ahàr ga yam ni bilegeni ti nòru afa gayak. » 29 Yezu àhi : « Ra. » Nahkay nañ nakəñ àhəraya a slalah ga yam ni ba, àsawadəkioru ka ahàr ga yam ni àrəkioru ka Yezu nakəñ. 30 Ay àra èpia aməd na àbu akəzlay dal-dal ti àgra aņgwaz a ; nahkay yam ni awayay anday nañ. Nañ nakəñ àzlah, àdəm : « Bay goro, həngay nu ti ! » 31 Eslini Yezu àtəloru ahar həya, àgəs nañ, mək àhi : « Məfəku ahàr gayak àhəca ; kajalay ahàr cə cə ti kamam ? » 32 Nday nakəñ tàra təcəliya a slalah ga yam ni va ti aməd ni day àmbrəñ makəzlani həya. 33 Eslini nday ya təvu a slalah ga yam bu ni dek təbəhadí mirdim ana Yezu nakəñ, təhi : « Nak ti Wur ge Melefít edediñ. »

Yezu ahəngaraba mis ka had Zenizaret a
 (Mark 6.53-56)

34 Ka ya ti təsləka, təhəra dəluy na àndava ni ti nday ka dəñ-dəñ ka had Zenizaret. 35 Yezu akaba ndam madəbay nañ ni tàra təhəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti mis ga had nani təsəra Yezu a həya. Tàra təsəra nañ

a ti tòru tahi ma gani ana mis ga kesa ga had nani, nahkay tahelibiyu ndam ya tebesey do ni dek. ³⁶ Tægri kam-kam ti mis nday nani ya tebesey do ni tinjifiñ kà ma ga azana gayan ni ciliñ. Nday ya ti tinjifiña ni dek tanğaba.

15

Gejewi àki ka zlam ga ndam ya ahaslani ya təcahi ana mis ni

(Mark 7.1-13)

¹ Ka sarta gani nani ndam *Feriziyen ndahan akaba ndam ndahan ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni təsləkabiya a Zeruzalem a, tərəkia ka Yezu a, tahi ahkado: ² « Ndam madəbay kur ni tægəskabu magray zlam akada ga ata bəñ geli ya ahaslani tədəfiki ana leli ni do ni ti kamam ? Təzum zlam day təbarakaba ahar àna divi gana do ni. » ³ Yezu àhəngrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado: « Lekuləm day kagударum *Divi ge Melefit àna manjəhad ga ndam gekəli ya ahaslani ni ti kamam ? ⁴ Melefit àdəm ahkado: « Ngwioru a had ana ata buk ata muk. » * Àdəm keti: « Bay ya ti endivi bəñani ahkay do ni mənani nahəma, təkada nañ a. » † ⁵ Ay lekuləm zla ti kədəmum ahkado: « Maslaña nahan esliki məhiani ana bəñani ahkay do ni ana mənani: Ere ye ti akal nu nəjənaki kur àna nañ ni, sədaga ge Melefit. » ⁶ Maslaña nani àdəma ma nahkay nahəma, kədəmum tamal àjənaki ata bəñani ata mənani va do ni ti àgray arañ do. Lekuləm kəgrum nahkay ti, kəmbəñuma pakama ge Melefit nana pəsak. Kəmbəñuma ti kəfumviyu pakama gekəli ya kacahum ni a məlan gani vu huk. ⁷ Lekuləm kawayum ti mis tədəm lekuləm ndam jireni, ay ti lekuləm ndam jireni do ! Melefit àdəma ma sulumana a wakita ga bay mahəngaray *pakama gayan Izayi ni ba. Pakama gayan ya ti àdəm ni, àdəmki ti ke kəli. ⁸ Àdəm ahkado: « Mis hini tazləbay nu àna ma ciliñ, təjalaku ahər do simiteni. ⁹ Tazləbay nu ti masakani, adaba zlam gatay ya təcay ni ti

ka mawayay ge mis ciliñ, do ni ti ka mawayay goro do. » ‡ »

Zlam ya ti tagray mis « njəlatani do » ni
(Mark 7.14-23)

¹⁰ Yezu àzalakabu mis kayani ni, àhi ana tay: « Lekuləm dek bumi slimi ana pakama goro ya nədəm ni, ti kicəm lala. ¹¹ Ere ye ti a dala bu, mis azum àna ma gayan, agray nañ « *njəlatani do » ni ti àbi. Si ere ye ti maslaña gani adəm àna ma gayan ni day kwa ti agray nañ « njəlatani do. » » ¹² Eslini ndam madəbay nañ ni tərəkia, tahi ahkado: « Ma gayak ya kədəm ni àzumia bəruv ana ndam *Feriziyen na ti kəsərkiya waw ? » ¹³ Yezu nakəñ àhəngrifəñ ana tay, adəm ahkado: « Məngəhaf ya ti Baba nañ ya e melefit bu àjav ndo ni lu ataradaba. ¹⁴ Nədəm nahəma, brəñum tay; nday ti ndam wuluf ya tədəfəña ahar kà ndam wuluf ndahan a ni. Tamal zal wuluf adafəña ahar kà zal wuluf nahan a ti nday cecəeni atədəgiyu e evid vu. »

¹⁵ Eslini Piyer àhəngarfəñ, àhi: « Dəfiaba ma *gozogul ya kədəm ni ana leli a zla aw. » ¹⁶ Yezu àhi ana tay ahkado: « Lekuləm day kekileña kəsərum zlam do waw ? ¹⁷ Adaba ere ye ti mis afiyu a ma vu ni dek ti ahuriyu a hud vu ciliñ, mək atəhiyu azay gani e dğzey vu ti kəsərum do waw ? ¹⁸ Ay ere ye ti mis azlapay ni ahəraya ti a məbəruv gayan ba, ma gani nani day kwa ti agudar nañ, agray nañ « njəlatani do. » ¹⁹ Adaba zlam magudarani dek ahəraya ti a məbəruv ge mis ba. Nahkay ti ajalaki ahər ka zlam magudarani gərgəri dek: ka makad ahər, ka magray hala, ka magray mesəwehvu, ke migi akal, ka masəkad malfada akaba ka məsivani ana mis. ²⁰ Ere ye ti agray ti mis egi « njəlatani do » ni ti zlam nday nani. Ay ti məzum zlam mənjad məbaray ahar akada ge divi ga ata bəñ gekəli ni ti àgray ti mis egi « njəlatani do » do. »

Wal nahan nañ wur Zəde do afəki ahər ka Yezu
(Mark 7.24-30)

²¹ Yezu àsləkaba eslina, òru ka had ga kesa Tir akaba ga kesa Sidon. ²² Wal Kanañ nahan nañ àbu eslina. Wal ni àra

* 15:4 Mahərana 20.12 ; Mimbiki 5.16. † 15:4 Mahərana 21.17. ‡ 15:9 Izayi 29.13.

èpia Yezu a ti àrækia àna zlahay a, àdám : « Bay goro, *Wur ge Devit, nésuk cicihi ti ! Wur goro dahalayani àbiyu èbesey do, seteni àbu agri daliya dal-dal. »²³ Ay ti Yezu àhèlkaba ma ndo. Eslini ndam madəbay naŋ ni təhi ana Yezu ahkado : « Garay wal hini, adaba naŋ àbu azlahlənbiyu kè leli, àmbrəŋ do ni. »²⁴ Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Təslərbiyu nu ahalay ndo. Təslərbiyu nu ti ana ndam *Izireyel ciliŋ, adaba nday akada təmbəmbak ya ti tijia ni. »

²⁵ Ay ti wal ni àra àbəhadī mirdim grik ana Yezu meleher ndīb ana had, àhi : « Bay goro, jənaki nu ti ! »²⁶ Eslini Yezu àhəŋgrifəŋ ana wal nakəŋ, àhi ahkado : « Təzafəŋa zlam məzumani ga bəza, tizli-gioru ana kərá ti àbəlay do. »²⁷ Mək wal nakəŋ àdám : « Nahkay, bay goro. Ay ti pis-pis ga zlam məzumani ge mis ya tadəgoru a huđ ga məlaŋ məzumki zlam vu ni, ku kərá gatay day tapalaba təzum timey. »²⁸ Eslini Yezu àhi ana wal nakəŋ : « Wal ni, kəbu kəfəku ahàr lala ; ere ye ti kihindi ni mǎgravu akada gayak ya kawayay ni. » Ka sarta gani nani wur gayaŋ ni àŋgaba huya.

Yezu ahəŋgaraba ndam ga arməwər gərgərana

²⁹ Yezu àsləka eslina, òru kà gəvay ga dəluy Gelili. Òru ènjəa ti àcəloru a həma vu. Àra àcəloya ti ànjəhad digəs. ³⁰ Eslini mis dal-dal tərəkia, təhəlibiyu ndam jəgwer, ndam wuluf, ndam dəra, makwayá akaba ndam ga arməwər ndahaŋ gərgərani, təbəhad tay kà gəvay gayaŋ mək naŋ nakəŋ àhəŋgaraba tay a. ³¹ Mis dal-dalani ni təra tìpia ndam makwaya ya təzlapay koksah ni təbu təzlapay, ndam dəra təŋgaba tìgia sənduḅ-sənduḅana, ndam jəgwer təsawadəy lala akaba ndam wuluf təbu tìpi divi nahəma, təmərva dal-dal, nahkay tazləbay Melefit ga ndam *Izireyel ni.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu fad (Mark 8.1-10)

³² Yezu àzalay ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado : « Mis nday hini təsu cicihi dal-dal, adaba vad mahkər hi leli məbu akaba tay, zlam məzumani day àfəŋ kà tay va bi. Ay ti nəwayay məmbrəŋ

tay ti tasləka àna ləwir a do. Tamal nəhi ana tay “Sləkuma” mənjad məvi zlam məzumani ana tay nahəma, njəda amələfəŋ kà tay ka ahàr divi ga masləkana bi. »³³ Ndam madəbay naŋ ni təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Leli dek ahalay a huđ gili hini bu ni ti məhəlibiyu *dipəŋ ana tay tərəh àna naŋ dek ti eley ? »³⁴ Yezu nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Dipəŋ àfəŋ kè kəli ehimey ? » Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Dipəŋ àfəŋ kè leli adəskəla akaba kilif ciḅ-ciḅeni ḅal. »³⁵ Eslini àhi ana mis dal-dalani ni tənəhada a ga had a. ³⁶ Təra tənəhada ti àhəl dipəŋ adəskəlani ni akaba kilif ni, àgri səsı ana Melefit. Àra àgria səsı a ti èsekaba, àvi ana ndam madəbay naŋ ni, ndam madəbay naŋ ni ti ni tidi ana mis dal-dalani ni dek. ³⁷ Mis nakəŋ dek təzum, tərəha àna naŋ a. Təcakalaviyu məgəjəni ga zlam məzumani ni a hətək vu, tərəhvù hətək adəskəla àna naŋ. ³⁸ Mis ya təzum zlam eslini ni agray mis dəbu fad, təcalkivu wál akaba bəza ndo. ³⁹ Kələŋ gani Yezu nakəŋ àhi ana mis ni « Sləkuma, » mək təsləka. Eslini Yezu nakəŋ àcəliyu a *slalah ga yam vu àsləka, òru ka had Magadaŋ.

16

Zlam ya mis tìpi day-day ndo ni (Mark 8.11-13 ; Lək 12.54-56)

¹ Ndam *Feriziyəŋ ndahaŋ akaba ndam *Sedəseyəŋ ndahaŋ tərəkia ka Yezu a, tawayay tatəkar naŋ ti mǎgudar zlam ; nahkay ti təhi : « Griaya ere ye ti mìpi day-day ndo na ana leli a, ti məsər ere ye ti kagraŋ ni ti kagraŋ àna njəda ge Melefit. »² Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Məlakarawa, fat àbu adiyu, tamal kípəma huđ melefit a ndize ti kədəmum : “Hajəŋ ti məlaŋ amanja njələta.”³ Ge miledə tamal kípəma huđ melefit a diliŋ-diliŋ ti kədəmum : “Kani ti avər ara atəd.” Nahkay kəsəruma ere ye ti agravu na àna zlam ya kípəma a huđ melefit bu na ti, kəsərum zlam ya ti agravu ka sarta hini do ni ti ahəmamam !⁴ Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam, təfəki ahàr ke Melefit do, tawayay təgriaya ere ye ti mis tìpi day-day ndo na ana tay a. Ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana tay do

simiteni. Ere ye ti Melefit aməđəfiki ana tay ni ti ere ye ti əđəfaki àna Zonas ni ciliŋ. » Eslini naŋ nakəŋ əsləka, əmbərbu tay.

Kəgrum zlam akada ga ndam Feriziyen ya tagray ni ba

⁵ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu takoru tatuwad dəluy ni ; nday təbu takoru ti ndam madəbay naŋ ni təhəl *dipeŋ ndo, əgəjazlkia ahər ka tay a. ⁶ Eslini ti Yezu àhi ana tay : « Bumvu slimi ana *miwisiŋ ga ndam *Feriziyen ni akaba ga ndam *Sedəseyen ni. » ⁷ Nahkay ndam madəbay naŋ ni təzlapay e kidiŋ gatay bu, tədəm : « Ədəm nahkay ti adaba məhəlbiyu dipen ndo palam. » ⁸ Yezu nakəŋ əra əcia pakama gatay na ti àhi ana tay : « Məfəku ahər gekəli ti əhəca ; kazlapum kədəmum kəhəlumbiyu dipen ndo ni ti kamam ? ⁹ Kicəm ma goro do, kəsərüm do kekileŋə waw ? Goro ya ti nidi dipen zlamani ana mis dəbu zlamani ni, akaba məgəjəni gani ya kəhəlumaba hətək mərəhvani ehimeya ni ti kəsərümki va do waw ? ¹⁰ Goro ya ti nidi dipen adəskəlani ana mis dəbu fadani ni, akaba məgəjəni gani ya kəhəlumaba hətək mərəhvani ehimeya ni ti kəsərümki va do waw ? ¹¹ Ņgay nu nəcəlfəŋ ti ke dipen dipenani do ni ti kəsərüm do ni ti kamam ? Nu ti nəhi ana kəli ti bumvu slimi àna miwisiŋ ga ndam Feriziyen ni akaba ga ndam Sedəseyen ni. » ¹² Nahkay zla ti ndam madəbay naŋ ni tərə təsərə Yezu àhi ana tay « Bumvu slimi àna miwisiŋ » ti, əzlapiki ana tay ti ke miwisiŋ ya ti tiwisiŋ dipen əna naŋ ni do ; əzlapiki ana tay ti ka zlam ga ndam Feriziyen akaba ga ndam Sedəseyen ya təcahi ana mis ni.

Piyer adəm Yezu naŋ əbu Krist Bay gədəkani ya amara ni

(Mark 8.27-30 ; Lək 9.18-21)

¹³ A vad nahaŋ, Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tərə ka həđ Sezare ge Filip. * Eslini Yezu əhindifiŋə ma kə tay a, àhi ana tay ahkado : « Mis ti tədəm nu *Wur ge Mis ti nu way ? » ¹⁴ Təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Tədəm nak Zeŋ bay məbaray mis ni, mis ndahaŋ tədəm nak Eli, mis ndahaŋ ti ni tədəm nak Zeremi ahkay do ni nak biliŋ

ga ndam ya təhəŋgaray pakama ge Melefit ahaslani ni. » ¹⁵ Eslini naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Ləkələm ti kədəmum nu ti nu way ? » ¹⁶ Simu Piyer əhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak *Krist *Bay gədəkani ya Melefit əslərbiyu ni, nak Wur ge Melefit Bay ga sifa ni. » ¹⁷ Yezu àhi : « Simu wur ge Zeŋ, mərvu adaba ma ge jiri hini ya kədəm ni ti mis hihirikenı əhuk do. Əhukaya ma na ti Baba, naŋ ti naŋ a huđ melefit bu. ¹⁸ Nəhuk nahəma nak Piyer ; anazay kur ga məvi nədə ana ndam məfəku ahər ni akada ya tazay akur, tafəkəđ asak ga ahay əna naŋ ni. † Nahkay ti kisim tekeđi aməgri arəŋə ana tay do. ¹⁹ Anəvuk lekili ga mahay ga *Məgur ge Melefit : ere ye ti kəgəskabu ka həđ ndo ni ti e melefit bu day atəgəskabu do ; ay ere ye ti kəgəskabə ka həđ a ni ti e melefit bu day atəgəskabu. » ²⁰ Eslini Yezu nakəŋ ələgi ana ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado : « Ņgay nu Krist *Bay gədəkani ya Melefit əslərbiyu ni ti kəhumi ana masləŋə ba simiteni. »

Yezu adəm aməmət mək aməŋgaba e kisim ba

(Mark 8.31–9.1 ; Lək 9.22-27)

²¹ Kwa ka sarta gani nani Yezu əzlapı ana ndam madəbay naŋ ni vay-vay, àhi ana tay ahkado : « Ahər ədəm nakoru a Zerəzalem kwa. Ahər ədəm nəcəkay daliya dal-dal. Nday gədəkani ni, gədəkani ga ndam *məŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atawayay nu do, atakəđ nu. Mək a huđ ga vad məhkərani bu anəŋgaba e kisim ba. » ²² Piyer əra əcia ma gəyaŋ na ti əzaba naŋ e kidiŋ gatay ba cak. Ələgi, àhi : « Bay goro, Melefit məjəgay kur ti ere nani əgrakukvu ba ti ! » ²³ Ay Yezu əmbatkibiyu ma ke Piyer, ələgi bilegeni, ədəm : « *Seteni, sləkafua, ru driŋ ! Nak ti kacafəŋə nu ga magray təwi goro a, adaba majalay ahər gayak ti akada ge Melefit ni do, kajalay ahər ti akada ge mis hihirikenı ni. »

²⁴ Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Tamal mis awayay adəbay nu nahəma, ahər ədəm məmbrəŋ ere ye ti awayay ni ; ku tamal təgri daliya, *tadarfəŋ

* 16:13 Sezare ge Filip ti slimi ga kəsə gədəkani. † 16:18 Piyer ti adəmvaba « akur. »

naŋ kà tɛndal nɛŋgu ni mîbesey. Tamal mis awayay maɗɓay nu ti mâgray nahkay. ²⁵ Maslaŋa ya ti àɗɛm ajɛgur sifa gayan, awayay àmɛt ba ni ti emijiŋ. Maslaŋa ya ti emijiŋ sifa gayan azuhva nu ti amɛjɛgur sawan, amɛmɛt ɗay-ɗay do. ²⁶ Tamal mis àŋgɛta elimeni ga duniya na ɗek mɛk èjiŋa sifa gayan a ti elimeni gani aziaya mam? Emijiŋa sifa gayan na ti amɛŋgɛt mam ga mɛmbani àna naŋ mam? ²⁷ Aɗaba nu *Wur ge Mis anara àna nɗɛɗa ga Baba akaba mɛslɛr goro a kay, anɛvi zlam ana ku way way do akada ge tɔwi gayan ya ti àgray ni. ²⁸ Nɛhi ana kɛli nahɛma, e kiɗiŋ ge mis ya tɛbu ahalay ni bu ni ti, wuɗaka nda-haŋ atɛmɛt ti etipi nu Wur ge Mis ananɗa, anɛhuriyu a bay goro vu. »

17

Vu ga Yezu ambatvu kè meleher ga ndam maɗɓay naŋ ni

(Mark 9.2-13 ; Lɔk 9.28-36)

¹ Vad muku ka ahàr gani zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zeŋ wur ga mɛŋ ge Zek ni, àhɛloru tay ka ahàr ga hɛma zɛbalani. Nday ka ahàr gatay akaba Yezu ciliŋ. ² Tòru tìnjɛa ti vu ga Yezu ni àmbativa e eri va ana tay nahan a. Eri gayan ni àmbatvu, aslaɗay akada fat, azana ka vu gayan day tigia bɛɗ-bɛɗ talla tɛslaɗay mɛlan. ³ Eslini tìpioru Eli nday ata Mɛwiz hɛya, nday tɛbu tɛzlapay akaba Yezu. ⁴ Piyer àra èpia tay a ti àhi ana Yezu ahkado : « Bay goro, leli mɛbu ahalay ti àɓɛlay. Tamal kawayay ti nara nivicey ahay mahkɛr, bɛlan gayak, bɛlan ge Mɛwiz, bɛlan ti ni ge Eli. » ⁵ Piyer naŋ àbu azlapay nahkay ti mɛguduŋguduŋ maslaɗani àhɛrkiaya ka tay a, àŋgah tay. Dɛŋgu ga maslaŋa àhɛnday a mɛguduŋguduŋ ni bu, àɗɛm : « Naŋ hini ti wur goro, nawayay naŋ dal-dal, nɛmɛrvu àna naŋ dal-dal. Gɛsumiki pakama gayan ! » ⁶ Ndam *maɗɓay Yezu ni tɛra ticia nahkay ti aŋgwaz àɗɛgokia ka tay a dal-dal, tabɛhad mirɗim meleher ndiɓa ndiɓa ana had. ⁷ Ay Yezu nakɛŋ àhɛɗakfɛŋiyu ka tay, ènjifiŋ ka tay mɛk àhi ana tay : « Cikɛmaba, kɛgrum aŋgwaz ba. » ⁸ Nday nakɛŋ tɛheliŋ eri, tìpi maslaŋa nahan ndo, si Yezu naŋ bɛlan ciliŋ. ⁹ Nday

tɛbu tɛndaya ahàr a hɛma ni ba ni ti Yezu àhi ana tay : « Kàhumi ere ye ti kipuram ni ana maslaŋa ba, si nu *Wur ge Mis ananɗaya e kiɗiŋ ga ndam evid ba kwa. »

¹⁰ Ndam maɗɓay naŋ ni tɛhi ahkado : « Ndam *mɛsɛr Wakita ge Melefit ni tɛɗɛm wuɗaka *Krist *Bay gɛɗakani ya amara ni eminjia ti, ahàr àɗɛm Eli amara day ti kamam ? » ¹¹ Yezu nakɛŋ àhɛŋgrifɛŋ ana tay àɗɛm ahkado : « Eɗɛɗiŋ Eli ara, aslamalak-abu zlam ɗek day. ¹² Ay nɛhi ana kɛli nahɛma, Eli ti àra àndava, ay ti mis tɛsɛr naŋ ndo. Tɛgria ere ye ti nday tɛwayay na ɗek. Nu Wur ge Mis ɗay anɛcakay ɗaliya, atɛgru nahkay. » ¹³ Eslini ndam maɗɓay naŋ ni tɛsɛra àzlapaki ti ke Zeŋ bay mɛbaray mis ni.

Yezu agariaba seteni ana wur nahan a
(Mark 9.14-29 ; Lɔk 9.37-43)

¹⁴ Ka ya ti tìnjikia ke mis dal-dalani na ti maslaŋa nahan àhɛɗakfɛŋbiyu ka Yezu, àbɛhad mirɗim ¹⁵ àhi : « Bay goro, wur goro àbu seteni àniviya agray ɗaliya dal-dal ; a vad ndahan adiyu a aku vu ahkay do ni a yam vu. Mɛsuk cicihi ti kam-kam ! ¹⁶ Nɛzibiya naŋ ana ndam maɗɓay kur na ti tɛgariaba, ay ti tìsliki ndo. » ¹⁷ Eslini Yezu àɗɛm : « Lekɛlɛm ye e hini vu ni ti kɛfumki ahàr ke Melefit do, lekɛlɛm ndam magudar zlam ! Nu ananjɛhad kaŋgaya akaba kɛli aw ? Nu eneɓesi ana kɛli kaŋgaya waw ? » Mɛk àhi ana tay : « Zumubiya wur na ahalay a nimi. » ¹⁸ Tɛra tɛzibiya wur na ti Yezu àzlacaki ke seteni ni, mɛk seteni ni àslɛkiaba ana wur na. Nahkay wur ni ègia naŋ lala hɛya.

¹⁹ Eslini ndam *maɗɓay Yezu ni tɛzalay Yezu ka ahàr gatay, tìhindi naŋ, tɛhi : « Leli mìsliki magaray seteni nani ndo ni ti kamam ? » ²⁰ Yezu nakɛŋ àhɛŋgrifɛŋ ana tay, àɗɛm : « Kìslɛmki ndo ni ti aɗaba mɛfɛki ahàr gekɛli ke Melefit àhɛca. Nɛhi ana kɛli nahɛma, tamal ti mɛfɛki ahàr gekɛli ke Melefit kay do, àbu gɛzit akada hilfi ga zlam gɛziteni ciliŋ nɛŋgu ni, kìslɛmki mɛhiani ana hɛma hini : “Slɛkaba, ru tegi” nɛŋgu ni, agravu. Nahkay ti akal ere ye ti kìslɛmki magrani do ni ti àbi. [²¹ Ay ti seteni akada nday nani nahɛma, tamal ti kàhɛŋgalay Melefit ndo akaba kɛgɛs ndɛra ndo ni ti tɛslɛkiaba ana mis a koksah.] »

Yezu adəm keti anəmət mək ananğaba e kisim ba

(Mark 9.30-32 ; Lək 9.43-45)

²² A vad nahan, ka ya ti Yezu akaba ndam madəbay nan ni dek təbu ka ahar bəlan e Gelili ni ti, Yezu nakəñ àhi ana tay : « Atədəfiki nu *Wur ge Mis ana mis ti tara təgəs nu, ²³ tara takad nu. Atakada nu a ti a vad ya mahkər ti ananğaba. » Nday nakəñ tərà ticia ma gayan na ti àhəlia ahàr ana tay a dal-dal.

Məhəl hadam ga ahay gədəkani ge Melefit

²⁴ Ka ya ti Yezu akaba ndam madəbay nan ni tinjəa a Kafarnahum a ni ti ndam ya təhəl hadam ga *ahay gədəkani ge Melefit ni təhədəkfəñiyu ke Piyer, təhi : « Məsi gekəli ni ti àpəl hadam ga ahay gədəkani ge Melefit ni do waw ? » ²⁵ Piyer àhəngrifəñ ana tay : « Àbəhad do kamam ? »

Ka ya ti Piyer nakəñ àhuriya a ahay va nahəma, Yezu àhi ma enji, àhi : « Simu, kədəm ahəmamam ? Ndamam tabəhad hadam akaba janğal ana bəbay ka had ni mam ? Tabəhad ana tay ti bəza ga had gatay gatayani tək, ndam mirkwi aw ? »

²⁶ Piyer àhi : « Tabəhad ti ndam mirkwi. » Eslini Yezu nakəñ àhi « Bəza ga had gatay gatayani ti giri-giri ti təpəl do do waw ? »

²⁷ Ay ku tamal nahkay nənggu ni, məzumi bəruv ana tay ba. Nak ru ka dəluv ti kətəliyu gəya kəgəsaya kilif a. Kilif ya akəgəsaya enjenjeni na ti kəzləkikaba pakama, akədiviyu ahàr ana sinğgu akur-akurani, sinğgu nani emisli məpəl hadam goro akaba gayak. Zəbiya, kəvi ana tay. »

18

Gədəkani ya àtam mis ndahan ni ti way ?

(Mark 9.33-37 ; Lək 9.46-48)

¹ Ka sarta gani nani ti ndam *madəbay Yezu ni təhədəkfəñiyu kà Yezu, təhi : « A *Məgur ge Melefit bu ni ti way nan gədəkani àtam mis ndahan way ? »

² Nahkay Yezu nakəñ àzalabiyu wur gəziteni e kidin gatay vu ³ mək àdəm : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal kəmbatumkaba majalay ahàr gekəli a ndo, kigəm akada ga bəza ciḃ-ciḃeni ni ndo ni ti akəhurumiyu a Məgur ge Melefit vu do. ⁴ Adaba maslanə ya ti ahəngaroru ahàr gayan a had, anjəhad

kuḃufa akada ga wur hini ni ti nan nani gədəkani àtam mis ndahan a Məgur ge Melefit bu. ⁵ Tamal ti maslanə àgəskabá wur gəziteni akada hini na azuhva nu a nahəma, àgəskabá nu a. »

Bumvu slimi ti kəgudarum zlam ba

(Mark 9.42-48 ; Lək 17.1-2)

⁶ Yezu àdəm keti « Ndam ya təfəku ahàr ni ti mis tədəm tislə aranə do akada ga bəza ciḃ-ciḃeni ni. Ay tamal maslanə agray ti ku way way do e kidin gatay bu mījikia ke divi a nahəma, hojo təwəliviyu avar gədəkani ana maslanə ya èjinjia nan a ni a dənggu vu dondul mək tizligiyu nan a *dəluv gədəkani vu dəzləz. ⁷ Aw ! Cicihi àki ka ndam ga duniya ! Cicihi àki ka tay ti adaba zlam ya tagray ti mis tījikia ke divi a ni ti təbu kay. Zlam nday nani ti si təgravu kwa. Ay tamal maslanə agray ti mis ejikia ke divi a nahəma, maslanə nani cicihi amələki.

⁸ « Tamal ahar gayak ahkay do ni asak gayak ejinjia kur ke divi a nahəma, kelkaba tay a, boru tay. Àgəski hojo kəhuriyu ka məlan ga sifa àna ahar bəlan ahkay do ni àna asak bəlan ere gani ya tizligiyu kur a *dəluv ga aku vu àna ahar gayak cəeni ni ahkay do ni àna asak gayak cəeni ni. Aku nani ti àmət dəy-dəy do. ⁹ Tamal eri gayak ejinjia kur ke divi a nahəma, zaba, zligoru. Àgəski hojo kəhuriyu ka məlan ga sifa àna eri bəlan ere gani ya tizligiyu kur a dəluv ga aku vu àna eri gayak cəeni ni. »

Ma gozogul àki ka təmbak mijjeni

(Lək 15.3-7)

¹⁰ Yezu àdəm keti : « Bumvu slimi lala ! E kidin ga bəza nday nani bu ni ti ngay bəlan gatayani èsli aranə do ni ti kədəmum ba. Adaba məslər gatay təbu micikeni a sarta bu dek kə meleher ga Baba nan ya e melefit bu ni. [¹¹ Nu *Wur ge Mis nàra ti ga mahəngay ndam ya ti tījiji ni.]

¹² « Bi maslanə nahan təmbəmbak gayan təbu din mək bəlan gani èjia. Àra èpia ti bəlan gani nan àkibu ka ndahan ni bi nahəma, ambərbu kru kru ambəlməbu mahar ambəlməbani ni a həma bu, akoru adəboru bəlanəni ni, do waw ? Lekələm ti kədəmum mam ? ¹³ Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti àdia ahàr a ni ti amərvu àna

nañ dal-dal àtama ya amərvu àna kru kru ambəmbu mahar ambəmbani ya ti tiji ndo na do waw ? ¹⁴ Nahkay day Bəñ gekəli nañ ya e melefít bu ni awayay ti ku bəlanj e kidíñ ga bəza nday nani bu day èji ba. »

Magudar zlam akaba məmbərfəñana

¹⁵ Yezu àdəm keti : « Tamal wur ga muk àgudaruka zlam a ti rəkioru hiki lala lekələm cecə cəa. Tamal ècəkkiə ma gayak na ti kàslamala wur ga muk na. ¹⁶ Ay tamal ècəkki ma do ni ti zalakivu mis bəlanj ahkay do ni cə ti kədəgumkioru. Adaba pakama gekəli ya ekicikəmkə ni ahàr àdəm mis cə ahkay do ni mis mahkər təgray sedi gani. * ¹⁷ Ay tamal ti èciiki ma ana tay do ni ti hi ma gani ana ndam ya *təcakalavu, təfəku ahàr ni. Tamal èciiki ma ana tay do daya ti mənjaləñ akada nañ zal ya àfəki ahàr ke Melefít do ni, ahkay do ni akada nañ bay *məhəl hadam.

¹⁸ « Nəhi ana kəli nahəma, ere ye ti kəgəsumkabu ka had ndo ni ti e melefít bu day atəgəskabu do. Ay ere ya kəgəsumkabá ka had a ni ti e melefít bu day atəgəskabu.

¹⁹ « Nəhi ana kəli keti : tamal ti mis cə e kidíñ gekəli bu ka had ma gatay àrakabaya ku àki ka mam nəñgu ni, təhəñgalaləña zlam gani kà Bəñ goro ya e melefít bu na ti aməvi ana tay. ²⁰ Adaba ka mələñ ya mis cə mahkər təngasva àna slimi goro a ni ti nu nəbu eslini e kidíñ gatay bu. »

²¹ Eslini Piyer àhədakfəñiyu ka Yezu, àhi ahkado : « Bay goro, tamal wur ga mma nañ àbu agudaru zlam ti nəmbərfəña sak ehimey ? Sak adəskəla waw ? » ²² Yezu nakəñ àhi : « Mbərfəña sak adəskəla ti nəhuk do. Mbərfəña ti sak kru kru adəskəla sak adəskəla. ²³ *Məgur ge Melefít day nahkay : təzavu ata bay nahanj awayay asər duwa gayəñ ya àfəñ kà ku way way do e kidíñ ga ndam məgri təwi gayəñ bu ni, ti təpəli. ²⁴ Ka ya ti nañ àbu acalfəñ kà ma gani nahkay ti təzibiyu bay məgri təwi nahanj duwa gayəñ àfəñ àgra miliyem ehimeya. ²⁵ Ay ti èsliki məpəlani koksah, nahkay bay ga duwa ni àdəm təsəkumoru nañ nañani, wal gayəñ, bəza gayəñ akaba zlam gayəñ ni dek ga məpəli duwa ni àna nañ. ²⁶ Eslini bay məgri təwi nakəñ àbəhadí

mirdim meleher ndi6 ana had ana bay ga duwa ni, àhi : « Kam-kam bəsəa hayañ, nara nəpəluk duwa gayak ni dek. » ²⁷ Eslini nañ nakəñ àsia cicihi ana bay ga duwa na. Nahkay bay ga duwa ni àmbərfəñ duwa ni dek mək àhi « Sləka zlam gayak a. »

²⁸ « Ka ya ti bay magray təwi nakəñ nañ àbu asləka ni ti təkakabu ahàr ata maslaña nahanj. Maslaña gani nani ti təbu tagrakabu təwi, ay ti duwa gayəñ àfəñ àgray jik diñ. Nañ nakəñ àdəki cip ka dəñgu, àhi : « Si kəpəlu duwa goro ni kwa. » ²⁹ Eslini nañ ya tagrakabu təwi nakəñ àbəhadí mirdim, àhi : « Kam-kam bəsəa hayañ, nara nəpəluk duwa gayak ni dek. » ³⁰ Ay nañ nakəñ òru àfiyu nañ a dəngay vu, awayay məpəliaba duwa gayəñ na dek day ti atafaya nañ a. ³¹ Ndam ya tagrakabu təwi akaba tay ka ahar bəlanjani ni təra tipia ere ye ti àgri ana nañ nahanj na ni ti àwəria bəruv ana tay a dal-dal. Nahkay nday nakəñ tòru təngəhadí ma gani ana bay ya ti təgri təwi ni. ³² Nañ nakəñ àra ècia ma na ti àdəm təzalibiya nañ a. Àra èñjia ti àhi : « Nak bay məgru təwi hini ti nak cudayani. Nəmbərfuka duwa goro na dek adaba kəgrua kam-kam a, kədəm nəmbərfuk ti ³³ ay nak ti maslaña ya ti kəgrumkabu təwi ni àsuk cicihi akada gayak ya kəsə cicihi ni ndo ni ti kamam ? » ³⁴ Nahkay bay ga duwa ni àzuma bəruv a dal-dal, àdəm təzoru nañ a dəngay vu ti təgri daliya, si tamal aməpəlabə duwa gayəñ na dek day kwa ti atafaya nañ a. »

³⁵ Yezu àdəm keti : « Tamal lekələm kəmbərfəñana zlam ya ti mis təgudari ana kəli na kà tay àna hud bəlanj a do ni ti, Baba nañ ya e melefít bu ni aməgri ana kəli day akada ga bay ga duwa ya àgri ana bay məgri təwi ni. »

19

Yezu adəmki ma ka maday wal akaba magaray wal
(Mark 10.1-12)

¹ Yezu àra èndeveriña pakama gayəñ na ti àsləka e Gelili a, òru ka had *Zude, ke ledi nahanj ga zalaka *Zurdeñ. ² Mis dal-dal tədəboru nañ, mək nañ nakəñ àhəngaraba ndam ya tēbesey do na.

* 18:16 Məñjay Mimbiki 19.15.

³ Eslini ndam *Feriziyen ndahan tərəkia. Tihindifiña ma, təhi ahkado : « Ağəski ti mis agaray wal gayan ka mawayay gayan aw ? » Təhi nahkay ti adaba tawayay tatakar Yezu ti mādəm ma magudarani.

⁴ Yezu nakəñ àhəngriřəñ ana tay, àdəm : « Kwa ka mənəkəki ga məlan, ka ya ti Melefit àgraya mis a ni ti àgraya ata zal ata wal a. Kəjeŋgəm ma gani a Wakita ge Melefit ni bu ndo waw ? » ⁵ Melefit àdəm : “Nahkay ti mis zalani amahəraya a ahay ga bəñani ata mənəni ba, mək atanjəhadkəbu ata wal gayan. Nday cəeni ti vu gatay emigi bəlan.”

† ⁶ Nahkay ti nday cəeni medeveni va do. Tığia vu gatay bəlan. Ere ye ti Melefit èbedekabá ni ti mis hihirikenì èdekəba ba. » ⁷ Mək nday nakəñ təhəngriřəñ, təhi : « Məwiz àdəm tamal mis tedevu ata wal gayan ti ahər àdəm abəki wakita gani, avi day kwa ti agaray ti kamam ? † » ⁸ Yezu nakəñ àdəm : « Məwiz àvi divi ana kəli ga magaray wəl gekəli ti adaba lekələm kəwayum məgəsumkəbu ma ge Melefit do palam. Ay ka mənəkəki ga məlan ti àgravu nahkay ndo. ⁹ Nəhi ana kəli nahəma, maslaña ya ti àgara wal gayan a, day wal ni àgray mesəwehvə ndo, mək àda wal nahan a nahəma, maslaña nani àgra hala. »

¹⁰ Eslini ndam madəbay nan ni təhi : « Tamal ègia nahkay e kidin ga zal ata wal ba ti ŋgulum mis tàday wal va ba simiteni. »

¹¹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Təgəskəbu ma gani hini ti mis dek do ; təgəskəbu ti si ndam ya ti Melefit àvia njəda gana ana tay a ni kwa. ¹² Zlam ndahan təbu gərgəri təcəfəña mis ka maday wal a : mis ndahan kwa tıweya tay a vu gatay àwayay wal do. Mis ndahan ti ni mis tàcad tay. Mis ndahan keti ti ni tawayay maday wal do azuhva *Məgur ge Melefit. Maslaña ya esliki məgəskəbu pakama hini nahəma, məgəskəbá. »

Yezu agri sulum ge Melefit ana bəza ciβ-cibeni

(Mark 10.13-16 ; Lək 18.15-17)

¹³ Kələn gani mis ndahan təhəlibiyu bəza ciβ-cibeni ana Yezu ti mähəngali Melefit ana tay àna məbəkì *ahar gayan ka tay. Nday

təbu təhəlibiyu bəza ni nahkay ti ndam madəbay nan ni tələgi ana tay. ¹⁴ Ay Yezu àhi ana tay ahkado : « Mbrəñum bəza tára afa goro a, kəcumfəña tay a ba. Adaba mam, *Məgur ge Melefit ti ga ndam ya təbu akada ga bəza ni. » ¹⁵ Àra àdəma ma nahkay ti àbəkì ahar ka bəza ni. Kələn gani àsləka eslina.

Bay ge elimeni

(Mark 10.17-31 ; Lək 18.18-30)

¹⁶ Wur dagwa nahan əbu ti àrəkia ka Yezu a, àhi : « Məsi, ti nəngət *sifa ya àndav day-day do ni ti nàgray zlam sulumani weley ? »

¹⁷ Yezu àhi ahkado : « Kihindi nu àki ka zlam sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti nan bəlan. Tamal kawayay mənğət sifa ya àndav day-day do ni ti gəskəbá *Divi ge Melefit a. » ¹⁸ Nan nakəñ àhi : « Divi weley ? » Yezu nakəñ àhəngriřəñ, àhi : « Kəkad mis ba ; kəgray hala ba ; kigi akal ba ; kəgray sedi ti kəsəkad malfada ba ; ¹⁹ hənğioru ahər a had ana ata buk ata muk ; wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ahər gayak gayakani ni.Ş » ²⁰ Eslini wur dagwa ni àhəngriřəñ, àhi ahkado : « Divi nani ti nəgəskəbá dek, ay ti mam àhəcukivu keti mam ? » ²¹ Yezu àra ècia pakama gayan na ti àhi ahkado : « Tamal kawayay migi mis sulumani lala nahəma, ru kəsəkumoru zlam gayak dek ti kidi sinğ gani ana ndam talaga. Nahkay ti akəngət elimeni e melefit bu. Akagra zlam nana dek nahəma, kàra, kədəbay nu. » ²² Wur dagwa nakəñ àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti àhəlia ahər a. Nahkay àsləka sasuhwa, adaba zlam gayan əbu dal-dal.

²³ Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay nan ni ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, bay ge elimeni məhuriyu a *Məgur ge Melefit vu ti zləzlada dal-dal. ²⁴ Nəhi ana kəli keti : ezligwemi ahuriyu e evid ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni məhuriyu a Məgur ge Melefit vu ni ti zləzlada dal-dal, àtama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid ge lipri vu na. » ²⁵ Ma ga Yezu ya àdəm ni àgria ejep ana ndam madəbay nan na dal-dal. Nday nakəñ təzlapay e kidin gatay bu, tədəm ahkado : « Ay tamal nahkay ti way

* 19:4 Mənjay Mənjəkiani 1.27 ; 5.2. † 19:5 Mənjəkiani 2.24. ‡ 19:7 Mimbiki 24.1. § 19:19 Mahərana 20.12-16 ; Mimbiki 5.16-20 ; Levi 19.18.

ti Melefit amahəngay naŋ way ? » ²⁶ Eslini Yezu àmənjaləŋ kà tay, àhi ana tay ahkado : « Mis ti tàgray koksah ; ay Melefit ti esliki magray zlam dek tata. »

²⁷ Eslini Piyer àhi ana Yezu nakəŋ ahkado : « Iy zla, leli màmbrəŋa zlam a dek, madəbay kur ti mam amagrakivu ke leli mam ? » ²⁸ Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, a duniya ya atagraya məweni ni ba ni ti nu *Wur ge Mis anəhuriyu a mələŋ masladani goro vu, ananjəhadviyu e kərsi ga bay goro vu. Ka sarta gani nani ti lekələm ya kədəbum nu ni day akanjəhadumviyu e kərsi kru mahar cə vu ga magrafəŋa seriya kə dini kru mahar cəeni ge Izireyel na. ²⁹ Ku way way do àmbərba zlam gayəŋ azuhva nu a, bi àmbərba ahay gayəŋ, bəza ga mənani, ata bəŋani, bəza gayəŋ ahkay do ni vədaŋ gayəŋ nahəma, aməŋgətvù zlam nday nani kay àtam ndahaŋ ni sak diŋ. Aməŋgət sifa ya àndav day-day do ni daya. ³⁰ Ay ti nday gəđákani ya kama ge mis ni ti, mis kay e kidiŋ gatay bu ataŋgoru kələŋ ge mis. Nday ya kələŋ ge mis ni day etigi gəđákani kama ge mis. »

20

Ndam magray təwi a vədaŋ bu

¹ Yezu àdəm keti : « *Məgur ge Melefit ti àzavu akada ga maslaŋa nahaŋ àhəraya də ge miledə a, awayay ahəloru mis ga məgri təwi a vədaŋ gayəŋ vu ni. ² Nahkay tàgraki cakala àki ke təwi ga rukani, mək naŋ nakəŋ ahəloru tay a vədaŋ gayəŋ ni vu. ³ Àhəraya àna njemdi ambəmbu a keti, èpi mis ndahaŋ təbu a kəsa bu təwi gatay àbi, ⁴ mək àhi ana tay : “Lekələm day dəgum a vədaŋ goro vu kəgrum təwi ti anəpəl kəli kala-kala akada ge təwi gekəli ya akəgrum ni.” ⁵ Nday nakəŋ mək təsləka tòru. Naŋ nakəŋ àhəraya fat wis a keti, àgray nahkay ; àna njemdi mahkər day àgray nahkay. ⁶ Agray njemdi zlam nahəma, naŋ nakəŋ àhəraya keti, àdi ahər ana mis ndahaŋ təbu eslini mək àhi ana tay ahkado : “Kənjəhadum ahalay ruk kəgrum təwi do ni ti kamam ?” ⁷ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ təhi : “Adaba maslaŋa èhindiki leli ke təwi gayəŋ ndo.” Naŋ nakəŋ àhi ana tay :

“Lekələm day dəgum kəgrum təwi a vədaŋ goro vu.”

⁸ « Məlakarawa àra ègia ti bay ga vədaŋ ni àhi ana gəđákani ga ndam ge təwi gayəŋ ni ahkado : “Zalabiya ndam magray təwi na, peli siŋgu ge təwi ni ana ku way way do. Njəki məpəl ndam ya tàra kələŋ a ceceni ni, ndeveriŋ àna nday ya tàra enjia ni.” ⁹ Nahkay nday ya tòru a vədaŋ vu àna njemdi zlamani ni tàra, mək təvi ana ku way way do siŋgu ge təwi ga rukani. ¹⁰ Nahkay sarta ga məpəl nday ya tòru e təwi vu enji ni àra enjia ti təhi ana ahər tara təvi ana tay àtam gatay ndahaŋ ni. Ay ti təvi ana ku way way do gatay day siŋgu ge təwi ga rukani ciliŋ. ¹¹ Tàra təvia siŋgu na ana tay a nahkay ti nday nakəŋ təzərđi ma ana bay ga vədaŋ ni, ¹² təhi : “Nday hini ya tàra kələŋ a ni, tàgray təwi njemdi biliŋ həya ti kəpəl tay kala-kala akaba leli ya məgray təwi rukani a fat bu, màmətakaba dal-dal ni ti ahəmamam ?” ¹³ Eslini bay ga vədaŋ ni àhi ana bələŋ gatay ni ahkado : “Zləba goro ni, ere ye ti nəvuk ni ti kigeni : məgray cakala ti àki ka siŋgu ge təwi ga rukani do waw ? ¹⁴ Za siŋgu ge təwi gayək a ti kəsləka nimi. Nawayay nəvi siŋgu ana bay ya ti àra kələŋ a ni kala-kala akada ya nəvuk ana nak ni. ¹⁵ Maslaŋa àbu agurki nu ka zlam ya ti nagraj àna siŋgu goro ni aw ? Tək day ti nəgri sulum ana mis ti awərək bəruv aw ?” ¹⁶ Nahkay nday ya təbu kələŋ ge mis ni ti, mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu etigi gəđákani kama ge mis. Nday gəđákani ya kama ge mis ni ti ni, mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu ataŋgoru kələŋ ge mis. »

Yezu àdəm sak ya mahkər aməmət mək aməŋgaba e kisim ba

(Mark 10.32-34 ; Lək 18.31-34)

¹⁷ Yezu naŋ àbu akoru, àzay divi ya ti acəloru a Zerəzalem ni ti àzalakabu ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni. Nday təbu takoru ti àhi ana tay ahkado : ¹⁸ « Cəm day, nihi ti leli məbu məcəloru a Zerəzalem. Eminjəa eslina ti atəgəsi nu *Wur ge Mis ana gəđákani ga ndam *məŋgalabakabu mis akaba Melefit akaba ana ndam *məsər Wakita ge Melefit ni. Eslini atəđəm si takad nu kwa, ¹⁹ atəgəsi nu ana ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni ;

nday nani ti eteyefà, atəzləb nu àna kurupu cək cək, atakadfanjiyu nu kà təndal, mək a vad ya mahkər ti ananğaba. »

Məñ ga ata Zek nday ata Zeñ ehindifiña zlam kà Yezu a
(Mark 10.35-45)

²⁰ Eslini wal ge Zebede tərəkia ka Yezu a akaba bəza gayanə ata Zek nday ata Zeñ a. Tàra tìnjikia ti məñ gatay ni àbəhadī mirdim ana Yezu meleher ndīb ana had, awayay ehindifiña zlam a. ²¹ Yezu àhi ahkado : « Kawayay ti nêgruk mam ? » Wal nakəñ àhi : « Ka ya ti akəzuma bay gayak gəđakani na ti kəvi divi ana bəza goro hini cəeni ni tənəhadfuk kà gəvay, bəlanə ka ahar ga daf, bəlanə ka ahar ga gəjar gayak ti. » ²² Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti kihindəm ni ti kəsərum do. Ekisləmki misi zum ge hijiyem * ya enisi ni tata waw ? » Nday nakəñ təhi : « Misliki. » ²³ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Ekisəm zum ge hijiyem ye enisi ni ti amagravu ededīñ. Ay ti maslanə ya ti amədəm way amanəhadfu kà ahar ga daf akaba kà ahar ga gəjar goro way ni ti nu do. Nani Bay Melefit àna ahər gayanə day ti aməvi məlanə nani ana mis ya nanə adaba tay a ni. »

²⁴ Ka ya ti ndam *madəbay Yezu kruani ndahanə ni ticia ma na ti təzumkia bəruv ka tay cəeni na. ²⁵ Eslini Yezu əzalakabu ndam madəbay nanə ni dek, àhi ana tay ahkado : « Kəsəruma, bəbay ga had ni ti təgur mis ga njəda. Gəđakani ga məlanə day tədəm ahər ədəm mis təgri təwi ana tay kay, təmbrənə mis do. ²⁶ Ay e kidīñ gekəli bu ni ti əgravu nahkay ba. Tamal ti maslanə e kidīñ gekəli bu awayay migi gəđakani ti mīgi bay məgri təwi ana kəli kwa sawanə. ²⁷ Tamal ti maslanə e kidīñ gekəli bu awayay migi kama gekəli ti mīgi evidī gekəli kwa. ²⁸ Nu *Wur ge Mis nàra ti, nàwayay ti mis təgru təwi do. Nàra ti ga məgri təwi ana mis sawanə, navay sifa goro ga mambay mis kay àna nanə. »

Yezu ahəngaraba ndam wuluf a cə
(Mark 10.46-52 ; Lək 18.35-43)

²⁹ Ka ya ti Yezu nanə àbu aslaka a Zeriko akaba ndam madəbay nanə na ti mis kay

tədəboru nanə. ³⁰ Eslini tədi ahər ana ndam wuluf ndahanə cə, nday təbu manəhadani kà gəvay ge divi. Nday nakəñ tàra ticia Yezu nanə àbu akoru ti tədəgiki ka zlahay, tədəm : « Bay geli, *Wur ge Devit, məsuk cicihi ti ! » ³¹ Mis kayani ni tələgi ana tay, təhi ana tay : « Lakumkaba. » Ay nday ti ni təzlahkivu kay kay sawanə, tədəm : « Bay geli, wur ge Devit, məsuk cicihi ti ! » ³² Yezu àra ecia zlahay gatay na ti ecik, əzalay tay mək àhi ana tay ahkado : « Kawayum ti nəgri mam ana kəli mam ? » ³³ Eslini təhi ahkado : « Bay geli, mawayay ti mīpi divi ti ! » ³⁴ Nday nakəñ təsia ciciha ana Yezu a, mək Yezu ənjiñ kə eri gatay ni. Ka ma geli hini tīpi divi həya, mək tədəboru nanə.

21

Yezu ahuriyu a Zerəzalem

(Mark 11.1-11 ; Lək 19.28-40 ; Zeñ 12.12-19)

¹ Tòru tìnjəa cifa kà gəvay ga Zerəzalem a, nday gwar ka həma *Oliviye, kama ga kəsa Betfazi ti Yezu əslər ndam madəbay nanə ni cə, ² àhi ana tay ahkado : « Dəgum a kəsa tegəni kama gekəli ni vu. Ek-injəmiya nahəma, akədumi ahər ana azonəgu məwəlani wur gani əfənə kà gəvay. Picehəmiya, dəguma àna tay a. ³ Ay tamal maslanə ahi ma ana kəli ti humi ahkado : “Bay geli awayay.” Nahkay ti atəmbərfənə tay kə kəli həya. »

⁴ Zlam gani nani əgravu dek nahkay ti, ti pakama ga bay mahəngaray *pakama ge Melefit ni məgravu. Pakama gani nihi :

⁵ « Humi ana ndam *Siyon : “Bay gekəli nanə tegi ara, nanə kuđufa.

Nanə àki ka məñ ga azonəgu, àki ka wur ga azonəgu ya mis təhəl zlam àna nanə ni.”
* »

⁶ Mək ndam *madəbay Yezu ni tòru təgray ere ye ti Yezu àhi ana tay təgray ni. ⁷ Nday nakəñ təzəbiyu məñ ga azonəgu ni akaba wur ga azonəgu ni. Tàra tìnjia àna tay a ti təbəkə azana ka tay mək Yezu ənəhadkiyu.

⁸ Mis dal-dal eslini təpəbivoru azana gatay e divi vu, mis ndahanə ti ni təkwhəbiyu slimberi a vədanə bu, təbəhadivoru bilegeni.

* 20:22 Zum ge hijiyem ni ti awayay adəmvaba daliya ga Yezu ya amacakay ni. * 21:5 Məñjay Zakari 9.9.

⁹ Yezu nanj àbu akoru ti mis dal-dalani ya kama gayan akaba ya kələj gayan ni tàgray salalay, tàzləbay nanj, təđəm : « *Hozana ana *Wur ge Devit ! Bay Melefit mǎgri sulum gayan ana maslanja ya ti ara àna slimi gayan a ni ! Tàzləbay Melefit drinj agavəla ! † »

¹⁰ Ka ya ti Yezu àhuriya a Zerəzalem a ni ti mis ga kəsa ni dek ahàr àhəlia ana tay a dal-dal. Mis ndahanj təđəm : « Nanj hini ti way ? » ¹¹ Mək mis kayani ni təđəm : « Nanj hini ti Yezu bay mahəngaray pakama ge Melefit, nanj zal Nazaret ka had *Gelili. »

Yezu a ahay gəđakani ge Melefit ni bu
(Mark 11.15-19 ; Lək 19.45-48 ; Zej 2.13-22)

¹² Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu, àdi ahàr ana mis təsəkumvoru zlam akaba ndam məsəkum zlam, mək ànjəki ka magaraya tay e mite va. Àmbəhadaba tabəl ga ndam mambay sinju na akaba mələj manjəhadani ga ndam məsəkumoru kurkoduk na. ¹³ Àhi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àđəm : “Ahay goro zla ti atəđəm ahay ga *mahəngalavù Melefit.” ‡ Ay lekələm ti kəmbatumkaba, ègia ahuzl ga ndam akal a. »

¹⁴ Eslini a dalaka ga ahay gəđakani ge Melefit ni bu ni ti ndam wuluf akaba ndam dəra tərəkia ka Yezu a, mək àhəngaraba tay a. ¹⁵ Ka sarta gani nani ti bəza təzlah a ahay gəđakani ge Melefit ni bu, təđəm : « *Hozana ana *Wur ge Devit. » Gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tàra tìpia zlam magray ejep ga Yezu ya agray na akaba tìcia zlahay ga bəza na ti nday nakəj təzuma bəruv a. ¹⁶ Eslini nday nakəj təhi ana Yezu : « Kəbu kici ere ga bəza ya təđəm ni aw ? Tagray nahkay ti àbəlay aw ? » Yezu àhi ana tay : « Iy, nəbu nici ere ye ti təđəm ni. Ay a Wakita ge Melefit bu Devit àhi ana Melefit nahkay hi : “Kəgray ti ku bəza dac-dacani akaba bəza ya ka ahar ni tekeđi tàzləbay kur.” § Ma gani nani ti kəjeŋgum ndo waw ? » ¹⁷ Eslini àmbərbu tay, àsləkaba a kəsa ni ba, òru a Betani mək àndəhadbu eslini hundum.

Məj ga wəruv ya èvi bəza ndo ni
(Mark 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Də ge miledə gani, Yezu nakəj nanj àbu angoru a kəsa ni vu ti ləwir àwərkaba nanj a. ¹⁹ Ləwir ni nanj àbu awər nanj nahkay ti èpi məj ga *wəruv kə gəvay ge divi. Nanj nakəj òru kə gəvay gani. Òru ènjəa ti àdifəj ahàr ana bəza gani ndo, si slimberi cilij, mək àhi ana məj ga wəruv ni ahkado : « Nak ti day-day ekiwi bəza va do. » Eslini məj ga wəruv ni èkəli həya. ²⁰ Ndam madəbay nanj ni tàra tìpia ti àgria ejep ana tay a, təđəm ahkado : « Ka ma geli hini ti məj ga wəruv ni èkəlia həya ti ahəmamam ? » ²¹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal kəfumkia ahàr ke Melefit a, kəjalum ahàr cə cə do ni ti ekisləmki magray ere ye ti nəgri ana məj ga wəruv ni cilij do, ku kəhumi ana həma hini : “Radvaba, ru kədiyu a *dəluv gəđakani vu” nəŋgu ni, agravu. ²² Tamal ti kəfumkia ahàr ke Melefit a ti Melefit aməvi ere ye ti kahəngalumfəja ni dek ana kəli. »

Yezu agray təwi ti way àvi divi gani way ?
(Mark 11.27-33 ; Lək 20.1-8)

²³ Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Ka ya ti nanj àbu acahi zlam ana mis ni ti gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđakani ndahanj tərəkia, təhi : « Kəgray təwi hini nahkay ti kəŋgət divi gani eley ? Way àvuk divi gani way ? » ²⁴ Yezu àhəngrifəj ana tay, àđəm : « Nu day nihindifija zlam bəlanj kə kəli a. Kəhənggrumufəja nahəma, nu day nəhəngrifəj ana kəli, nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagray ni ana kəli. ²⁵ Nəhi ana kəli nahəma, *baray ge Zej ya ti àbaray mis ni ti njəda gani Melefit àvi tək, tək day ti mis təvi aw ? »

Tàra tìcia ma na nahkay ti tàgray gejewi e kidij gatay bu, təđəm : « Tamal məhi : “Melefit àslərbiyu nanj” hi nahəma, ara ahi ana leli : “Kəgəsumkabu pakama gayan ni ndo ni ti kamam ?” ²⁶ Ay tamal məđəm keti : “Mis təvi njəda gani” ti àrakaboru do ; angwaz awərfəja leli kə mis tezl-tezleni na, adaba nday dek təđəm Zej ti nanj bay mahəngaray *pakama ge Melefit. »

† 21:9 Mənjay Limis 118.25-26. ‡ 21:13 Mənjay Izayi 56.7 ; Zeremi 7.11. § 21:16 Limis 8.3.

27 Nahkay ti tãhãngrifãñ ana Yezu, tãhi : « Leli mãsar do. » Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nõdãfi bay ya ti àvu divi ge tãwi ya ti nagray ni ana kãli do bilegeni. »

Ma gozogul àki ka bãza ndahan cã

28 Yezu àhi ana tay keti : « Cãm day, ma goro àbu nõhi ana kãli ti, akajalumki ahãr ti ahãmamam ? Maslaña nahan àbu bãza gayan tãbu cã. Àhi ana bãlan gani : “Wur goro ni, ru kãgray tãwi a vãdan bu kani.”

29 Wur ni àhãngrifãñ, àhi : “Nõru do.” Ay àpãsa gãzit ti ajalay ahãr nahan mãk òru a vãdan ni vu. 30 Bãñ gatay ni àhi ana wur nahan ni day nahkay. Wur ni àhãngrifãñ, àhi : “Bãba nõcia, nakoru.” Ay ti àcuhway moroni ndo. 31 E kidiñ ga bãza cãeni ni bu ni ti way àgra ere ye ti bãñani awayay na way ? » Tãhãngrifãñ tãhi : « Nan ye enjenjeni ni. » Mãk Yezu àhi ana tay : « Nõhi ana kãli nahãma, ndam *mãhãl hadam akaba wãl mesãwehvu atãhuriyu a *Mãgur ge Melefit vu enji gekãli. 32 Adãba Zeñ bay mãbaray mis ni àra afa gekãli a, àdãfikia divi ge jiri ana kãli a, ay ti kãgãsumkabu ma gayan ni ndo. Ay ndam mãhãl hadam akaba wãl mesãwehvu tãgãskabã sawan. Ku kãra kãpãma nahkay nãngu ni, kãmbatumkaba majalay ahãr gekãli a ga mãgãskabu ma ge Zeñ na ndo. »

Ma gozogul àki ka ndam mãwãs vãdan cudayani

(Mark 12.1-12 ; Lãk 20.9-19)

33 Yezu àhi ana tay keti : « Bumi slimi ana ma *gozogul nahan keti : Bay ga vãdan nahan àbu nahãma, àjavù mãñ ga zlam a vãdan gayan ni vu,* àcafãñ azlaw tekesl, àgraya mãlan ga mãdũcaya yam ga bãza ga mãñ ga zlam na, àkay læli zãbalani, mis acãlkiyu ka ahãr gani ga mãjãgay vãdan ni. Kãlãñ gani àfivù vãdan ni a ahar vu ana mis ti tãwãs, mãk àslãka, òru e mirkwi zlam gayan. 34 Sarta ga mãpalay bãza ga zlam ni àra ènjia ti bay ga vãdan ni àslãrbiyu ndam mãgri tãwi afa ga ndam mãwãs vãdan ni ti tãhãlikaboru ja gani gayan. 35 Ay nday ya tãslãrbiyu tay ni tãra tãnjia ti ndam mãwãs vãdan ni tãgãs tay yaw yaw. Tãra tãgãsa tay a ti tãzlãb bãlan gani, tãkad bãlan gani, bãlan

gani ti ni tãzligi àna akur simiteni. 36 Eslini bay ga vãdan ni àslãrbiyu mis ndahan kay tãtam nday ye enjenjeni ni. Tãra tãnjia ti ndam mãwãs vãdan ni tãgri ana tay akada ya tãgri ana nday ye enjenjeni ni. 37 Kãlãñ gani nahãma, bay ga vãdan ni àslãrbiyu wur gayan gayanani, àhi ana ahãr : “Wur goro ni ti atãgãsiki ma.” 38 Ay ndam mãwãs vãdan ni tãpia wur na nan àbu ara ti tãzlapay e kidiñ gatay bu, tãdãm ahkado : “Nãñ tegãni ti mekeji gayan ; mãmbrãñ nan ba, makadũm nan ; nahkay ti vãdan ni emigi geli.” 39 Àra ènjikia ka tay a ti tãgãs nan yaw, tãzaba nan a vãdan ni ba, tãru tãkad.

40 « Nãdãm nahãma, bay ga vãdan ni amaslãkabiya ti amãgri mam ana ndam mãwãs vãdan ni mam ? » 41 Nday nakãñ tãhãngrifãñ, tãhi : « Amabazl ndam mãwãs vãdan cudayani ni, mãk amãvi vãdan ni ana mis ndahan. Nahkay nday nani atãhãlibiyu ja gani gayan ka mawayay gayan. »

42 Eslini Yezu nakãñ àhi ana tay : « A Wakita ge Melefit bu, àbu mãbãkiani nahkay hi :

“Akur nahan àbu ti ndam mãlãm ahay tãwayay magray tãwi àna nan ndo. Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawan.

Ere nani ti tãwi ga Bay Melefit, agri ejep ana leli.” †

« Lekãlum kãjẽngãm ma gani nani day-day ndo waw ? 43 Nõhi ana kãli nahãma, lekãlum ndam ya ti giri-giri Mãgur ge Melefit ni gekãli ni ti akãhurumiyu do ; Melefit amãvi ti ana ndam ya ti tãgãsiki ma, tãgri tãwi ni. [44 Akur gani nani nahãma, tamal maslaña àdãdkiya ti maslaña nani amãhuãkaba ñguc ñguc. Ay tamal akur ni àdãkia ti ni, amãngãladkaba nan a.] »

45 Eslini gãdãkani ga ndam *mãngãlabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyeñ ni tãra tãci ma *gozogul ga Yezu ya àdãm na ti tãsãra àdãmki ti ka tay. 46 Nahkay tawayay tãgãs nan. Ay mis tãbu eslini kay ti tãgãs nan ndo, adãba añgwaz àwãrfãña tay kã mis dal-dalani na. Adãba mis ni tãdãm nan ti nan bay mãhãngaray *pakama ge Melefit.

* 21:33 Zlam ya àjavù a vãdan vu ni ti *viñ. † 21:42 Limis 118.22-23.

22

Ma gozogul àki ka wuməri gəḍakani (Mark 14.15-24)

¹ Eslini Yezu àhi ma *gozogul nahañ ana tay keti. Àhi ana tay ahkado : ² « *Məgür ge Melefit ti təzavu akaba bay nahañ gəḍakani àgray wuməri ga mədi wal ana wur gayañ ni. ³ Nahkay àsləroru ndam məgri təwi gayañ ni ti təzalabiya mis ya ti àzalay tay na ti t̄ara ka wuməri na ; ay ti mis nday nani tàcuhway moroni ndo. ⁴ Eslini bay nakəñ àsləroru ndam məgri təwi ndahañ keti, àhi ana tay : “Dəgum k̄humi ana mis ya n̄əzalay tay ni ahkado : Nəslamalakabá zlam ga wuməri na, n̄əbazla kokúr akaba zlam ga gənwaw goro ndahañ midiseni a ; zlam dek maslamalakabani, dəguma ka wuməri na.” ⁵ Ay ndam ya ti àzalay tay ni tàcuhway moroni ndo ; tàsləka tòru e təwi gatay vu. Maslaña nahañ òru a vədañ gayañ vu, maslaña nahañ òru ka cakalay gayañ. ⁶ Mis ndahañ ni ti ni t̄əgəs ndam məgri təwi ana bay ni, t̄əgri daliya ana tay mək t̄əbazl tay. ⁷ Nahkay bay ni àzuma b̄əruv a, àsləroru ndam slewja gayañ t̄əbazl ndam ya ti t̄əbazl ndam məgri təwi ni, t̄əviyekaba k̄əsa gatay na. ⁸ Eslini bay ni àhi ana ndam məgri təwi ni ahkado : “Zlam məzumani ga wuməri ni maslamalakabani, ay ti ndam ya n̄əzalay tay enji ni ti n̄əwayay tay va do. ⁹ Nihi nahəma, dəgum ka mazlalamba ge divi, zalumbiya mis ya k̄ədumi ahàr ana tay eslini na dek t̄ara ka wuməri na.” ¹⁰ Eslini ndam məgri təwi nakəñ tòru ka mazlalamba ge divi ni, t̄əzalakabu ndam ya t̄ədi ahàr ana tay eslini ni dek ; ndam cuday akaba mis sulumani dek t̄ara ka wuməri na. Mis ni t̄ara t̄injikaba ti t̄ərahva a ahay ni va ndəñ.

¹¹ « Kələñ gani bay ni àhurkiviya ka ndam ya ti àzalakabu tay ni a ahay vu ga məməñjiyu tay. Eslini nañ nakəñ èpi zal nahañ azana ga wuməri ni àfəñ bi ; ¹² èhindifiña, àhi ahkado : “Zl̄əba goro ni, azana ga wuməri ni àfuk bi ti k̄àhəraya ahalay a ti ahəmamam ?” Ay ti maslaña gani nani èsliki məhəñgrifəñani ndo. ¹³ Nahkay bay ni àhi ana ndam məgri

təwi ni ahkado : “Wəlumikaba asak akaba ahàr a ti k̄izligəmiyu nañ e mite vu a məlañ ziñ-ziñeni vu. Eslini emitəwi, amacakay daliya dal-dal.” » ¹⁴ Yezu àdəm keti : « Ndam ya ti Melefit àzalay tay ni ti nday kay, ay ndam ya ti àdəkiba tay a ni ti nday kay do. »

Ma ga hadam ya t̄əpəli ana bay gəḍakani ga ndam Rom ni

(Mark 12.13-17 ; Lük 20.20-26)

¹⁵ Eslini ndam *Feriziyeñ ni t̄əzlapay e kid̄iñ gatay bu t̄ədəm : « Magray ahəmamam ti Yezu m̄ədəm ma magəḍavani ti m̄əgəski nañ ni mam ? » ¹⁶ Nahkay nday nakəñ t̄əslərkiuru ndam madəbay tay ndahañ akaba ndam ndahañ ya tadəbay bay *Erot ni ti t̄əhi ana Yezu ahkado : « M̄əsi, m̄əsəra nak ti k̄ədəm ma ge jiri, kacahi zlam ya ti Melefit awayay ni ana mis àna jiri gani. Añgwaz àwərfəña kur k̄ə pakama ge mis ya t̄ədəmkuk na do ; ku k̄ə meleher ga way way do day k̄əgray añgwaz do. ¹⁷ Ay ti hi ana leli nimi, a majalay ahàr gayak bu ni ti Melefit àvia divi ana leli a ga məbəhad̄i hadam ana *bay gəḍakani ga ndam Rom a t̄ək, àvi ana leli ndo waw ? »

¹⁸ Nday nakəñ t̄ara t̄əhia ma na nahkay ti Yezu àsəra t̄ədəmaya ma ge jiri ga huḍ gatay a ndo. Nahkay àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti kawayum mis t̄ədəm lekələm ndam jireni, ay ti lekələm ndam jireni do ! Kəhələmfua eyə a ti kamam ? ¹⁹ N̄ga ñgazlumubiya siñgu akur-akurana ya ti mis t̄əpəl hadam àna nañ na day nimi. » Mək nday nakəñ t̄əvi siñgu akur-akurani bəlañ. ²⁰ Eslini nañ nakəñ àhi ana tay ahkado : « Àki ka siñgu hini ti mazavu ga ahàr ga way ? Slimi məbəkiani ni ti ga way ? » ²¹ T̄əhəñgrifəñ, t̄əhi ahkado : « Ga bay *Sezar. * » Nahkay nañ nakəñ àhi ana tay ahkado : « Həñgrumi zlam ga bay Sezar ni zlam gayañ, ge Melefit ti ni həñgrumi ana Melefit zlam gayañ. » ²² T̄ara t̄icia ma ga Yezu ya àhi ana tay na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. Nahkay t̄əmbərbu nañ, tàsləka.

Manğabana e kisim ba

(Mark 12.18-27 ; Lük 20.27-40)

²³ Ka fat gani nani nahəma, ndam *Sedəseyeñ ndahañ t̄əràkia ka Yezu a.

* 22:21 Ka siñgu gatay lu ti ndam Rom tagrakiaya mazavu ga bay gəḍakani gatay a, t̄əbək̄i slim̄i gayañ daya.

Ndam Seduseyeŋ ti tādām mis àmāta ti àngaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakəŋ tahi ana Yezu ahkado : ²⁴ « Məsi, Məwiz àdām ahkado : “Tamal mis àmāta, wal gayan əwii wur ndo nahəma, ahār àdām wur ga mən ga zal ni azay wal ni, ti tīwia mekeji ana wur ga mənani ya àmāt na.” † ²⁵ Yaw mis ndahan təbu afa geli nday adəskəla kà mən gatay, gəđakani gatay ni àda wal a. Àra àza wal na ti əwifinja wur a ndo, mək zal ni àmāta. Àra àmāta àmbərba wal gayan na ti mimbiki ga zal ni àzay. ²⁶ Àra àza wal na ti nan day əwifinja wur a ndo, mək àmāta. Mimbiki gayan ye cə ni day àgray nahkay, mək àmāta. Nahkay nday adəskəlani ni dek taza wal na day tiwifinja wur a ndo mək nday dek tāmāta. ²⁷ Kələŋ gani wal ni day àra àmāta. ²⁸ Ay ka fat ya ti mis dek atəngaba e kisim ba nahəma, wal ni ti way bəlan e kidin gatay adəskəlani ni bu amazay way ? Nday dek taza nan a ni. »

²⁹ Ay Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdām ahkado : « Majalay ahār gekəli ti kigeni do, adaba kicəmbaba ma ga Wakita ge Melefit ya Məwiz àbəki na ndo, kəsərum njəda ge Melefit do palam. ³⁰ Nədām nahəma, ka ya ti mis atəmāta mək atəngaba e kisim ba ni ti zawal ataday wāl va do, wəwal day ataday zawal va do. Atənjəhad dek akada ga *məslər ge Melefit ya təbu a huđ melefit bu ni sawan. ³¹ Ay tamal ti mazlapaki ka ma ge mis ya tanğaba e kisim ba nahəma, kəjeŋgəm ma ge Melefit ya àhi ana kəli ni ndo waw ? Melefit àdām : ³² “Nu Melefit ga Abraham, nu Melefit ga Izak, nu Melefit ge Zekəp.” Melefit ti nan Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya tāmāta ni do. » ‡ ³³ Mis dal-dalani ni təbu tici zlam gayan ya acahi ana tay ni ti ma gayan ni àgria ejep ana tay a dal-dal.

Divi ge Melefit ya ti ahār àdām mis təgəskabu enji ni ti weley ?

(Mark 12.28-34 ; Lək 10.25-28)

³⁴ Ndam *Feriziyeŋ ni təsəra Yezu àwəlkia ndam *Seduseyeŋ na ka pakama. Tàra təsəra nahkay nahəma, təcakalavu ³⁵ mək bay *məsər Wakita ge Melefit bəlan e

kidin gatay bu awayay ahəlfəŋa eyə kà Yezu a, nahkay àhi : ³⁶ « Məsi, *Divi ge Melefit ya ti ahār àdām mis təgəskabu enji ni ti weley ? »

³⁷ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « “Wayay Bay Melefit gayak àna huđ bəlan, àna sifa gayak dek akaba àna majalay ahār gayak dek.” § ³⁸ Hini gani ti Divi ye enjenjeni, Divi ya ti ahār àdām mis təgəskabu enji ni. ³⁹ Divi ye cə ya ahār àdām mis təgəskabu ni ti nihi : “Wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ahār gayak gayakani ni.” * ⁴⁰ Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni akaba pakama ga ndam ndahan ya təhəŋgaray *pakama ge Melefit ni dek ti təvu e Divi cəni hini bu. »

Bay gəđakani ya amara ni nan wur ge Devit aw ?

(Mark 12.35-37 ; Lək 20.41-44)

⁴¹ Ndam *Feriziyeŋ ni nday təbu macakalavani nahkay ti Yezu àhi ana tay ahkado : ⁴² « Lekələm ti kəhumi ana ahār *Krist *Bay gəđakani ya amara ni ti nan way ? Nan wur ga way ? » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, tahi : « Nan ti *Wur ge Devit. » ⁴³ Yezu àhi ana tay ahkado : « Tamal nahkay ti ahəmamam Devit nan nanani àna ahār gayan àdām Bay gəđakani ya amara ni ti bay gayan ni mam ? Àdām ma gani àna njəda ga *Məsuf ge Melefit, ma gani nani ti nihi :

⁴⁴ “Bay Melefit àhi ana bay goro :

Njəhada gwar kà ahar ga đaf goro a, a məlan ga gəđakani va.

Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak

akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.” †

⁴⁵ « Nədām nahəma, Krist nani ti Devit azalay nan bay gayan ti, təzalay nan *Wur ge Devit keti ti kamam ? » ⁴⁶ Yezu àra àdāma ma nahkay ti maslaŋa ya ti esliki məhəŋgrifəŋani ni ti àbi. Kwa ka fat nani maslaŋa ya ti azay njəda gayan ge mihindifinja ma nahan a ni ti àbi va bi.

† 22:24 Mənjay Mimbiki 25.5. ‡ 22:32 Mahərana 3.6, 15, 16. § 22:37 Mimbiki 6.5. * 22:39 Levi 19.18.

† 22:44 Limis 110.1.

23

Bumvu slimi àna ndam mäsär Wakita ge Melefit ni

(Mark 12.38-39 ; Lük 11.43, 46 ; 20.45-46)

¹ Nahkay ka ya ti mis dek tëbu tëbi slimi ana ma ga Yezu nahəma, Yezu nakəŋ àhi ana mis dal-dalani ni akaba ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : ² « Ndam *mäsär Wakita ge Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni ti Melefit adaba tay ga mädəfiaba *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki na ana mis a. ³ Gəsumiki pakama gatay ni ana tay, grum ere ye ti tëhi ana kəli ni dek, ay ti kəgrum zlam gatay ya tagray ni ba, adaba tàgray zlam ya tädəmaya ni do. ⁴ Pakama gatay ya tëhi ana mis grum ni ti akada zlam mädəsani dal-dal ya təwəlkabu, təhəlkiyu ke mis ni, ay ti nday ndayani ku àna weleher tekefi təwayay məjanaki tay do. ⁵ Təwi gatay ya tagray ni dek ti təwayay ti mis tädəm àbəlay. Nahkay zlam gatay ya ti təwəlkabu ni * ti gədakani àtam ge mis ndahaŋ ni. Zlam ya ti tädəməkkiyu ka mugudi gatay ni † day zəbalani àtam ge mis ndahaŋ ni. ⁶ Təwayay manjəhadvəni e kərsi ga gədakani vu ka məlan məzum zlam ga wuməri akaba a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu. ⁷ Təwayay ti mis tğri sa ana tay a gosku bu kə meleher ge mis dek. Təwayay ti mis təzalay tay “Məsi.” ⁸ Ay lekələm zla ti kəwayum ti mis təzalay kəli “Məsi” ba, adaba lekələm dek ti kə məŋ gekəli, Məsi gekəli day naŋ bəlan. ⁹ Mis ya ka had ni ti kəzalum tay “baba” ba. Adaba Bəŋ gekəli ti naŋ bəlan, naŋ e melefit bu. ¹⁰ Kəwayum ti mis təzalay kəli “gədakani” ba, adaba Gədakani gekəli ti naŋ bəlan, nani *Krist. ¹¹ Maslaŋa ya ti naŋ gədakani e kidiŋ gekəli bu ni ti bay ya ti aməgri təwi ana kəli ni. ¹² Nahkay day maslaŋa ya ti awayay gədakani ni lu, Melefit amafəkaf naŋ kələn ge mis dek. Ay maslaŋa ya ti àdəm naŋ kələn ge mis dek ni day, Melefit aməvi məlan gədakani. »

Ndam ya ti təwayay ti mis tädəm nday ndam jireni ni

(Mark 12.40 ; Lük 11.39-52 ; 20.45-47)

¹³ « Lekələm ndam *mäsär Wakita ge Melefit akaba ndam *Feriziyen, lekələm ya ti kəwayum ti mis tädəm lekələm ndam jireni ni ti akəsüm cicihi, adaba kəbum kəcümfəŋa mis ndahaŋ ga məhuriyani a *Məgur ge Melefit va. Lekələm lekələmeni day kəhurumiyu do, kəcümfəŋa ndam ya təwayay məhuriyani na daya.

[¹⁴ « Lekələm ndam mäsär Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekələm ya ti kəwayum ti mis tädəm lekələm ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Adaba kəbum kəhəlümfəŋa zlam ga wəl madakway a dek, kəbum kəpəsümki ka mahəŋgalay Melefit, kəwayum ti mis tädəm lekələm mis sulumani. Azuhva nani seriya ya ti Melefit amagrafəŋa kə kəli a ni amatam ge mis ndahaŋ ni.]

¹⁵ « Lekələm ndam mäsär Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekələm ya ti kəwayum ti mis tädəm lekələm ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Lekələm kəbum kədəgum ka had ndahaŋ gərgəri kay ku àna asak, ku àna *slalah ga yam, ti kəŋgətum ku mis bəlan ga madəbay kəli. Ay tamal ti kəŋgətuma maslaŋa bəlan nahəma, kəgrum ti mägudar zlam atam gekəli ni sak cə ; nahkay egi maslaŋa ya ti Melefit ezligiyu naŋ a *dəluv ga aku vu di ni akada ya ti aməbiyu kəli ni.

¹⁶ « Lekələm ndam wuluf ya kədümfəŋa ahar ka ndam wuluf ndahaŋ a ni, akəsüm cicihi. Adaba kəbum kədəmum : “Maslaŋa ya ti àmbada àna *ahay gədakani ge Melefit na ti mbaday ni àzum naŋ do, ay tamal àmbada àna gru ya taŋgah a ahay gədakani ge Melefit ni ba ni ti mbaday ni azum naŋ.” ¹⁷ Lekələm ti ndam wuluf murani efeediŋ. E kidiŋ ga ata ahay gədakani ge Melefit ni nday ata gru ni bu ni ti gədakani ti weley ? Gədakani ti gru ni tək day ti ahay gədakani ge Melefit ya agray ti gru ni mīgi *njəlatani ni aw ? ¹⁸ Kəbum kədəmum

* **23:5** Ka ya ti təhəŋgalay Melefit ni ti ndam Zəde ndahaŋ təwəlkabu zlam ke meleher ahkay do ni təwəlvù a ahar vu ; a huđ ga zlam gani nani bu ni ti pakama ge Melefit àbu məbəkiani. Àna ma asara ti təzalay zlam məwəlkabani gani nani filakter. (Mimbiki 6.8). † **23:5** Ndam Zəde tädəməkkiyu zlam akada ezewed ka ma ga mugudi gatay ga madafaki nday ndam ge Melefit (Macalani 15.37-41).

keti : “Maslaṅa ya ti àmbada àna melaṅ ya ti *teviyekiki zlam ana Melefit na ti mbaday ni àzum naṅ do, ay tamal àmbada àna zlam ya ti teviyekiki na ti mbaday ni azum naṅ.”

¹⁹ Lekulum ti wulufani eḏeḏiṅ. E kiḏiṅ ga melaṅ ya ti teviyekiki zlam ana Melefit ni nday ata zlam ya teviyekiki ni bu ni ti gəḏakani ti weley? Gəḏakani ti zlam ya teviyekiki ni tək day ti melaṅ ya agray ti zlam ni miḡi njelatani ni aw? ²⁰ Maslaṅa ya ti ambaday àna melaṅ meviyekiki zlam ana Melefit ni ti àmbaday àna naṅ ciliṅ do, àmbaday ti àna zlam ya ti teviyekiki ni daya. ²¹ Maslaṅa ya ti ambaday àna ahay gəḏakani ge Melefit ni ti àmbaday àna ahay ni ciliṅ do, àmbaday ti àna Melefit ya naṅ àvu ni daya. ²² Maslaṅa ya ti ambaday àna huḏ melefit ni ti àmbaday àna huḏ melefit ti ciliṅ do; àmbaday ti àna kərsi ge Melefit, àna Melefit naṅ ya naṅ àvu gappa manjəhadviyani ni daya.

²³ « Lekulum ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis təḏəm lekulum ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Adaba azagat, matakavay akaba slimberi ndahaṅ ya tidi eli àna tay ni tekeḏi, kəbum kəzumiaba biliṅ a huḏ ga kruani ba ana Melefit a. Ay *Divi ge Melefit təbu, tətam nday ya ti kəgəsümkabu ni : magray jiri, məgri zlam sulumani ana mis akaba mawayay Melefit. Divi nday nani ti kəgəsümkabu do. Giri-giri ti ere ye ti amal kəgrum enji ni ti nday gani, day kwa ti kəgrum zlam ndahaṅ ya Məwiz àḏəm grum ni. ²⁴ Lekulum ndam wuluf ya kəḏumfəṅa ahar kà ndam wuluf ndahaṅ a ni, kəbum kaṅgazumaba zlam gekəli ya kisəm na, kəhumi ana ahər bi ezəwi àḏəkiviya, ay ti kipiṁkivu ezligwemi ya àkibu ni do kəndum akaba naṅ.

²⁵ « Lekulum ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis təḏəm lekulum ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Adaba lekulum kəbum kabarfəṅa aləṅ ge hijiyem akaba aləṅ ga halaf a, ambatakani do a huḏ gekəli bu ni ti akal akaba cuḏay cisl cisl. ²⁶ Lekulum ndam Feriziyen ti ndam wuluf! Barumfəṅa huḏ ge hijiyem na enji a day, nahkay ti aləṅ gani day emigi njelata.

²⁷ « Lekulum ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis təḏəm lekulum ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Adaba lekulum kəbum akada mindiviṅ ya təgrakia yam ga zlam bəḏ-bəḏana amənjavu gwar ka dala ti àbəlay, ambatakani do a huḏ gani bu ni ti aslat ge mis akaba zlam magəḏavani gərgəri təvu cisl cisl ni. ²⁸ Lekulum day nahkay, mis tamənjələṅ kə kəli ti akada lekulum ndam jireni, ambatakani do cuḏay akaba masəkəḏ malfada təniki ka məbərur ana kəli dal-dal.

²⁹ « Lekulum ndam məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen, lekulum ya ti kawayum ti mis təḏəm lekulum ndam jireni ni, akəsüm cicihi. Adaba lekulum kəbum keḏezləmkuyu mindiviṅ ga ndam mahəṅgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni lala, kəbum kəṅguledum mindiviṅ ga ndam jireni, ³⁰ mək kəḏəmum ahkado : “Tamal ka ya ti ata bəṅ geli təbazl ndam mahəṅgaray pakama ge Melefit ni leli day mələbu ti akal leli məgəsiki ana tay ga mabazl ndam mahəṅgaray pakama ge Melefit ni ndo.” ³¹ Nahkay lekulum lekulumani kəgrumkia sedi ka ahər gekəli a, kəḏəmum lekulum bəza ga ndam ya təbazl ndam mahəṅgaray pakama ge Melefit ni. ³² Nahkay ti ndeveriṅəm təwi ga ata bəṅ gekəli ya tənəkəki ni, kəmbərəṅum ba! ³³ Lekulum ti zlam a haḏ, lekulum medékw! Akatamumfəṅa kə ḏəluv ga aku ya Melefit amatraḏ kəli àna naṅ na ti ahəmamam? ³⁴ Nahkay ti nara nəsləriḃiyu ndam mahəṅgaray pakama ge Melefit ana kəli, ndam məsər zlam akaba ndam məsər Wakita ge Melefit ana kəli; akabazlum ndahaṅ, akadarumfəṅ ndahaṅ kə təndal, akəzləbum ndahaṅ àna kurupu a ahay gekəli ya *kahəṅgalumvù Melefit ni bu, ndahaṅ ti ni akəḏəbumoru tay ka kəsa ka kəsa ga məgri daliya ana tay. ³⁵ Nahkay ti ndam jireni ya mis təbazl tay ni ḏək ti seriya gani aməḏəḏki ke kəli, adaba kala kəbazlum tay ti lekulum lekulumeni. Ànjəkibiḃiyu kwa ka ga Abel àḃivaya ana ga Zakari wur ge Berisi na. Kəkəḏum Zakari ti e kiḏiṅ ga melaṅ meviyekiki zlam ana Melefit ata melaṅ *njelatani ga ahay gəḏakani ge

Melefit ni bu. †³⁶ Nəhi ana kəli nahəma, zlam ya mis tągudarbiyu ni dek ti seriya gani amədədki ka ndam ye e hini vu ni. »

*Yezu etəwi ndam Zeruzalem
(Luk 13.34-35)*

³⁷ « Ndam Zeruzalem, ndam Zeruzalem, kəbum kabazlum ndam mahəngaray *pakama ge Melefit, kəbum kabazlum ndam ya ti Melefit asləribiyu tay ana kəli ni àna mizligi tay àna akur daya. Sak ehimeya nàwaya macakalakabá kəli a akada ga mən ge mickar ya acakalakabu bəza gayan, abəki kərpasla gayan ka tay ni. Ay ti lekələm kəcuhwum ndo. ³⁸ Nahkay ti Melefit aməmbərəh ahay gekəli ni amanjəhad gweŋa. ³⁹ Nəhi ana kəli nahəma, ekipəm nu e eri vu va do. Ekipəm nu wudaka ti si kədəmuma “Bay Melefit məgri sulum gayan ana maslaŋa ya ti amara àna slimi gayan a ni” Š day kwa. »

24

Yezu adəm etembedkaba ahay gədakani ge Melefit na

(Mark 13.1-2 ; Luk 21.5-6)

¹ Ka ya ti Yezu ahəraya a *ahay gədakani ge Melefit ni ba, naŋ àbu asləka ni ti ndam madəbay naŋ ni təhədfəkəŋiyu təhi ahkado : « Mənjəki ahəmamam tələm ahay gədakani ge Melefit ni day ti ! » ² Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kipəma ahay hini medezleni na do waw ? Nəhi ana kəli nahəma, etembedkaba besək-besək, ku akur bəlaŋ day amanjəhadki ka akur nahan va do. »

Ere ye ti amagravu ka mandav ga mələŋ ni

(Mark 13.3-13 ; Luk 21.7-19)

³ Yezu naŋ àbu manjəhadani digəsa ka ahər gayan ka həma *Oliviyə nahəma, ndam madəbay naŋ ni təhədfəkəŋiyu mək tihindifiŋa ma, təhi ahkado : « Hiaba ana leli a, ere gani amagravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya akəŋga akaba sarta ga mandav ga duniya ni ti ahəmamam ? » ⁴ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Bumvu slimi maslaŋa əgosay kəli ba.

⁵ Adaba mis kay atara, ku way way do amədəm naŋ ti nu, amədəm naŋ ti *Krist *Bay gədakani ya amara ni. Nahkay atagosay mis kay. ⁶ Mis atagray silik kə cifeni akaba kə driŋeni, ekicəm ma gani. Kicəma ti kəgrum aŋgwaz ba. Ahər àdəm zlam nday nani təgravu kwa. Ku tamal təgrava nahkay nəŋgu ni, mandav ga duniya faŋ do. ⁷ Ndam ga had ndahan atakadvu akaba ndam ga had ndahan, bəbay ndahan akaba bəbay ndahan. Had amadađay a kəsa gərgərani ndahan bu, ləwir day amələbu a kəsa gərgərani ndahan bu. ⁸ Zlam nday nani dek ti mənəki ga daliya cilin, təzavu akada ga wur ya ajibiyu aslər ana wal a hud bu ni.

⁹ « Eslini atəgəsi kəli ana mis ndahan ga məgri daliya ana kəli, atabazl kəli daya. Mis ga duniya dek etizirey kəli adaba lekələm ndam goro. ¹⁰ Ka sarta gani nani ti mis dal-dal atəmbərəh məfəku ahər, etizirevu, atəsəkumoru mis gatay ndahan. ¹¹ Ndam ya tədəm nday ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ambatakani do tasəkad malfada ni atələbu dal-dal, atagosay mis kay dal-dal. ¹² Nahkay ti atagudarkivu zlam, mis dal-dal atawayavu akada ya ahaslani va do. ¹³ Ay ti maslaŋa ya ti aməmbərəh nu do duk abivoru ana vad ga mandav ga sifa gayan ni ti Melefit amahəngay naŋ. ¹⁴ Wudaka duniya andav nahəma, ahər àdəm mis təhia *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit na ana mis ga had gərgərani na dek, ti nday ya ti nday ndam *Zəde do ni dek tici ma gani day kwa. Kələŋ gani duniya amandav həya. »

Daliya dal-dalani ya mis atagray ni

(Mark 13.14-23 ; Luk 21.20-24)

¹⁵ Yezu àdəm keti : « Kəsəruma, ahaslani bay mahəngaray *pakama ge Melefit Deniyel àdəmki ma ka zlam magədavani ya ti àbələy do ferereni, eziŋ zlam dek ni. * Zlam gani amagravu ; amagrava ti ekipəm naŋ ka mələŋ *nəlatani. » (Bay ya ti ejeŋgey ma hini ti ahər àdəm mici lala). ¹⁶ « Ekipəma naŋ a ti ahər àdəm ndam ya ka had *Zəde ni təcuhworu a həma vu kwa.

† 23:35 A Wakita ge Melefit ya ahaslani ga ndam Zəde ni bu ni ti tədəmki ma ka Abel ka mənəki gani (Mənəkiyani 4.8). Tədəmki ma ka Zakari wur ge Berisi ti ni ka mandav gani (2 Labara 24.20-22). Š 23:39 Limis 118.26. * 24:15 Mənjə Deniyel 9.27 ; 11.31 ; 12.11.

17 Maslaṅa ya ti naṅ ka *dalahaṅ ga ahay gayaṅ ni àhəraya, àhuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayaṅ a day ba. Māhəraya mâcuhway sawaṅ. 18 Maslaṅa ya ti naṅ a vədaṅ bu ni ti ni, àṅga a magam a ga mara mazay azana gayaṅ ba. Mâcuhway sawaṅ. 19 Ka sarta gani nani ti wál a huđ akaba nday ya ti bəza təfəṅ kà tay ka ahar ni atasay cicihi! 20 Nahkay ti haṅgalum Melefit ti ere gani nani àgravu ge milevi ahkay do ni a vad *məpəsabana va ba, 21 adaba ka sarta gani nani ti mis atəcakay daliya kay àtam daliya ndahaṅ ya mis təcakabiyu kwa ahaslani ka mənəjəki ga məlaṅ ni duk àbivaya ana kana ni. Kəlaṅ ga daliya nani ti daliya ndahaṅ atəlaḅi akada nani day-day va bi. 22 Melefit àdəm sarta gani nani aməpəs do, do ni ti maslaṅa àbi amatamfəṅa kà daliya nana bi. Melefit àdəm aməpəs do ni ti azuhva ndam gayaṅ ya àdaba tay a ni palam.

23 « Ka sarta gani nani ti tamal maslaṅa ahi ana kəli ahkado: “Pəm *Krist naṅ àbu ahalay!” ahkay do ni: “Naṅ àbiyu tegi!” nahəma, kəgəsumiki ma gayaṅ ni ba. 24 Adaba mam? Ndam ndahaṅ atara tasəkad malfada, ku way way do amədəm naṅ Krist ahkay do ni naṅ bay məhəṅgri ma ge Melefit ana mis. Atagra y zlam ya ti mis taṅray koksah, mis tipi day-day ndo ni akaba zlam ya ti aməgri ejep ana mis ni. Tamal agravu tata ni, tawayay mesipet ndam ya ti Melefit àdaba tay a ni. 25 Lekələm zla nahəma, bumvu slimi, adaba nəhiva ana kəli àndava.

26 « Tamal ti təhi ana kəli ahkado: “Naṅ àbiyu a huđ gili bu!” ti kədəgum ba; tamal təhi ana kəli ahkado: “Naṅ àbu məbuani ahalay hi!” ti kəgəsumiki ma gatay ni ana tay ba. 27 Nu *Wur ge Mis anaṅga ti mis etipi nu akada ga avər ya abay aku kwa gwar egezi akoru àna naṅ cekw agavəla ni. 28 Nəhi ana kəli nahəma, ka məlaṅ ya zlam məmətani àvu ni ti mambá təcakalavu eslini. »

Manṅa ga Wur ge Mis a

(Mark 13.24-27; Lək 21.25-28)

29 Yezu àdəm keti: « Ay ka sarta gani nani, kəlaṅ ga daliya ni zla nahəma, fat

amacada y məlaṅ va do həya, kiya day amaslada y məlaṅ va do. Bonṅur atətədbiyu e melefit bu, atadəgaya a ga had a, zlam nṅəda-nṅədani a huđ melefit bu atədəday a məlaṅ gatay bu daya. 30 Eslini zlam nahaṅ amaṅgazlavu a huđ melefit bu; àna zlam gani nani ti mis atəsər nu *Wur ge Mis nəbu naṅga. Ka sarta gani nani ti mis ga duniya dek etitəwi, etipi nu Wur ge Mis anara ka maklaḅasl àna nṅəda kay akaba maslada y goro a dal-dal. † 31 Ka sarta gani nani ti anəslərbiyu *məslər ge Melefit, etivibiyu mezlelim gəđakani, atəcakalakabu ndam ya Melefit àdaba tay a ni kə sliri ga məlaṅ fadani ni dek; ku ka məlaṅ driṅeni weley weley do dek atəcakalakabu mis ka ahar bəlaṅ. »

Yezu azay mazavu ga məṅ ga wəruv *(Mark 13.28-31; Lək 21.29-33)*

32 « Nazay mazavu gani akada ga məṅ ga *wəruv ni, ahər àdəm kicəm kwa: ka ya ti àbakaba slimberi a mək eđi nahəma, kəsəruma mədərdər ènjia wuđak. 33 Nahkay day tamal kipurəma zlam ya nəhi ana kəli ni naṅ àbu agravu nahəma, sərumki nu *Wur ge Mis nəbu cifa, nənṅia wuđak. 34 Nəhi ana kəli nahəma, wuđaka mis ya təbu ka dala nihi ni təmət dek ti zlam nday nani dek amagrava day kwa. 35 Məlaṅ ya agavəla akaba məlaṅ ya a ga had ni amandav, ay ti ma goro ya nədəm ni amandav day-day do. »

Maslaṅa ya ti asər vad ga mandav ga duniya ni ti si Melefit kwa

(Mark 13.32-37; Lək 17.26-30, 34-36)

36 Yezu àdəm keti: « Ay ti ma ga vad gani akaba nṅemdi gani zla nahəma, maslaṅa àbi àsər bi. *Məslər ge Melefit ya a huđ melefit bu ni day təsər do, nu Wur ge Melefit tekeđi nəsər do, si Baba Melefit day kwa ti àsəra cilin. 37 Ere ye ti àgravu ke zemeni ge Nəwi ni amagravu ka fat ya ti nu *Wur ge Mis anaṅga ni. 38 Ke zemeni gani nani wuđaka yam ezin məlaṅ dek ni ti mis təbu təzum zlam, tisi zlam, taday wál, wál day taday zawal. Nday təbu taṅray zlam nday nani nahkay duk àbiviyu ana vad ya ti Nəwi àhuriyu a *slalah ga yam gəđakani vu ni.

† 24:30 Məṅjay Deniyel 7.13.

³⁹ Eslini yam ni àra èziŋ tay kəɗap ka məsər gatay do. Nu Wur ge Mis day anara ka sarta ya ti mis təjalaki ahàr do ni. ⁴⁰ Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti anaŋga ni ti ku tamal mis cə nday a vədaŋ bu nəŋgu ni atazay bəlaŋ gani, atəmbərbu bəlaŋ gani ti amagravu tata. ⁴¹ Ku tamal wál cə tihikabu humbu ka ahar bəlaŋ nəŋgu ni, atazay bəlaŋ gani, atəmbərbu bəlaŋ gani ti amagravu tata. ⁴² Nahkay ti njəhadum eri, adaba kəsərum vad ya ti nu Bay gekəli anara ni do. ⁴³ Cəm day, tamal bay ahay àsəra sarta ga ndam akal ya atara ga məlavad ga məzləl naŋ na ti anjəhad eri, àmbrəŋ tay ga mara məhuriyani a ahay gayan vu do. ⁴⁴ Nahkay lekələm day slamatumvu lala, adaba nu Wur ge Mis anara ti ka sarta ya ti lekələm kəjalumki ahàr do ni. »

Bay magray təwi jireni
(Luk 12.41-48)

⁴⁵ Yezu adəm keti : « Bay magray təwi lala, andikabu ana bay ya agri təwi ni, àsəra zlam a ni ti way ? Bay nani ti bay ya ti naŋ agri təwi ni ambərfəŋ təwi ga huɗ ahay gayan dek a ahar vu. Ambərfəŋ təwi ga məvi zlam məzumani ana ndam məgri təwi ndahaŋ àna sarta gani daya. ⁴⁶ Bay magray təwi nani ti tamal bay ya naŋ agri təwi ni àsləkabiya àdi ahàr, naŋ àbu agray təwi lala nahəma, bay məgri təwi nani aməmərvu. ⁴⁷ Nəhi ana kəli nahəma, bay ya təgri təwi ni aməmbriyu elimeni gayan dek a ahar vu. ⁴⁸ Ay bi bay magray təwi ni àhi ana ahàr ahkado : “Bay ya ti nəgri təwi ni àsləkabiya weceweci do.” ⁴⁹ Nahkay anjəki ka məzləb ndam ya tagrakabu təwi ni. Azum zlam zlam gayan, esi zum akaba ndam ya tisi zum dal-dal, eviyi ahàr ana tay ni. ⁵⁰ Naŋ àbu agray nahkay ti bay ya təgri təwi ni amasləkabiya ka fat ya bay məgri təwi ni àjalaki ahàr do ni, àna njemdi ya ti àsər do ni. ⁵¹ Eminjia ti amatraɓ naŋ dal-dal, aməgri daliya akada ya agri ana nday ndahaŋ ya ti təhi ana ahàr nday ndam jireni ni. Eslini ti emitəwi, amacakay daliya dal-dal. »

25

Ma gozogul àki ka bəza dahalay kru

¹ Yezu adəm keti : « Ere ye ti amagravu ka fat gani nani a *Məgur ge Melefit ni bu

ni ti àzavu akaba bəza dahalay kru, təhəla ceŋgel gatay a ahar va, takoru tabakabu ahàr akaba bay maday wal ni. ² E kidiŋ ga bəza dahalay kruani ni bu ni ti zlam gani murani, ndahaŋ zlamani ni ti ni wir-wireni. ³ Nday zlamani murani ni təcahvu amal e ceŋgel gatay vu ciliŋ, təcah amal nahaŋ a ahar vu ndo. ⁴ Ay ti nday wir-wireni ni təcahva amal e ceŋgel gatay va mək təcaha amal nahaŋ a ahar va ju. ⁵ Bay maday wal ni àra weceweci ndo ni ti bəza dahalay kruani ni dek ere ge dəwir àgəsa tay a, tədəguya e dəwir va.

⁶ « Hud ya vad àra ègia ti tici zlahay ahəndabiyu : “Bay maday wal ni ènjia, hərəmuya, ŋgumivoru a ma vu.” ⁷ Nahkay bəza dahalay ni dek tēpidėkvu. Tàra tēpidėkva ti təslamalakabu ceŋgel gatay. ⁸ Eslini bəza dahalay murani ni təhi ana nday wir-wireni ni ahkado : “Cəhumifəŋa amal gekəli na ana leli a ti, adaba ceŋgel geli ni aku awayay amətka.” ⁹ Ay nday wir-wireni ni təhəŋgrifəŋ ana tay, təhi ana tay ahkado : “Àgravu do, adaba emisli ana leli akaba kəli do. Hojo dəgum afa ga ndam ya təsəkumoru ni ti kəsəkumumbiya.” ¹⁰ Ka ya ti nday nakəŋ tədəgoru takoru təsəkumbiyu amal ni ti bay maday wal ni ti ni ènjia. Nahkay bəza dahalay zlamani wir-wireni ya təslamalava ni təhuriyu akaba bay maday wal ni a ahay ga wuməri ni vu, mək ndam ga wuməri ni təzləkvù mahay. ¹¹ Kələŋ gani bəza dahalay ndahaŋ zlamani ni tinjia, tədəm ahkado : “Bay geli, bay geli, zləkiaba mahay na ana leli a ti !” ¹² Naŋ nakəŋ àhi ana tay : “Nəhi ana kəli nahəma, nəsər kəli do.” » ¹³ Nahkay Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Njəhadum eri, adaba kəsərum vad akaba sarta goro ya anara ni do. »

Ma gozogul àki ka ndam magray təwi mahkər
(Luk 19.11-27)

¹⁴ Yezu àhi ana tay keti : « Nu *Wur ge Mis anaŋga ti akada ga maslaŋa ya naŋ àbu akoru e mirkwi gayan ni. Ara aslėka wudak nahəma, àzalakabu ndam məgri təwi gayan mək ambribu elimeni gayan ana tay a ahar vu. ¹⁵ Naŋ nakəŋ èdi siŋgu ana tay : àvi ana ku way way do akada

gayan̄ ya esl̄iki magray t̄awi àna nan̄ di ni ; àvi ana b̄elan̄ ganī siᅅgu ga gru miliyem zlam, ana nahan̄ ni miliyem c̄u, ana nahan̄ ni ti ni miliyem. K̄el̄an̄ gani, nan̄ nak̄an̄ àsl̄aka. ¹⁶ Nahkay nan̄ ya ti t̄abī siᅅgu ga gru miliyem zlamani ni àmbatvu àna nan̄ m̄ak̄ àᅅḡatkī siᅅgu ga gru miliyem zlam. ¹⁷ Nan̄ ya ti t̄abī siᅅgu ga gru miliyem c̄u ni day àmbatvu àna nan̄ m̄ak̄ àᅅḡatkī siᅅgu ga gru miliyem c̄u. ¹⁸ Ay maslaᅅa ya t̄abī siᅅgu ga gru miliyem ni òru àᅅḡah, èliyu siᅅgu ya bay gayan̄ àvi ni d̄ak̄ a had̄ vu.

¹⁹ « Bay ya ti t̄agrī t̄awi ni àra àp̄esia e mirkwi gayan̄ na ti àsl̄akabiya. Àra àsl̄akabiya ti àd̄em̄ t̄h̄el̄ibiya zlam gayan̄ na, acalaba. ²⁰ Nahkay maslaᅅa ya t̄abī siᅅgu ga gru miliyem zlamani ni àr̄akia, àh̄el̄kivabiya siᅅgu ndahan̄ miliyem a zlam, àhi ahkado : “Bay goro, àna siᅅgu miliyem zlamani ya k̄abu ni, n̄ambatva àna nan̄ a, n̄ᅅḡatkīa ndahan̄ a miliyem zlam.” ²¹ Eslini bay ni àhi : “Àb̄el̄ay, nak̄ jireni, nak̄ bay magray t̄awi sulumani. Nihi ti n̄efiyu kur k̄egur zlam kay, ad̄aba k̄egr̄ua t̄awi sulumana àna zlam ḡaziteni hini ya n̄èvuk na. M̄ervu akaba nu.” ²² Nan̄ ye c̄u ni day àr̄akia àhi ahkado : “Bay goro, àna siᅅgu miliyem c̄u ni ya k̄abu ni, n̄ambatva àna nan̄ a, n̄ᅅḡatkīa ndahan̄ a miliyem c̄u.” ²³ Eslini bay ni àhi : “Àb̄el̄ay, nak̄ jireni, nak̄ bay magray t̄awi sulumani. Nihi ti n̄efiyu kur k̄egur zlam kay, ad̄aba k̄egr̄ua t̄awi sulumana àna zlam ḡaziteni hini ya n̄èvuk na. M̄ervu akaba nu.”

²⁴ « K̄el̄an̄ ganī maslaᅅa ya t̄abī siᅅgu ga gru miliyem ni àr̄akia bilegena, àhi ahkado : “Bay goro, n̄ès̄era man̄j̄had̄ gayak a, nak̄ mis z̄l̄z̄lad̄ani, k̄embr̄an̄ mis do. Zlam ya ti nak̄ k̄iz̄ligī ndo ni day kabaz, zlam ya ti k̄ab̄eh̄ad̄ hilfi ganī ndo ni day kacakalakabu. ²⁵ N̄agr̄afuka aᅅgwaz a. Nahkay n̄oru n̄iliyu siᅅgu gayak ni a had̄ vu. Nihi za zlam gayak a.” ²⁶ Eslini bay ni àhi ahkado : “Nak̄ ti k̄agr̄ay t̄awi sulumani do, nak̄ mas̄efani. K̄ès̄era man̄j̄had̄ goro a, k̄èd̄em̄ zlam ya ti n̄iz̄ligī ndo ni day nabaz, zlam ya ti n̄ab̄eh̄ad̄ hilfi ganī ndo ni day n̄ecakalakabu. ²⁷ Tamal k̄ès̄era nahkay ti hojo amal k̄èvia siᅅgu goro na ana ndam macakalana, nihi n̄àsl̄akabiya ti

amal n̄èdia ah̄ar a èwikia.” ²⁸ M̄ak̄ àhi ana nday ye esl̄ini ni ahkado : “Zumf̄eᅅa siᅅgu na, k̄av̄umikivu ana maslaᅅa ya ti siᅅgu ga gru gayan̄ miliyem kruani ni.” ²⁹ Eslini àhi ana tay : “N̄èhi ana k̄elī nah̄ema, maslaᅅa ya ti zlam gayan̄ àbu ni ti at̄av̄ikivu, zlam gayan̄ emigi kay dal-dal. Ay maslaᅅa ya ti zlam gayan̄ àbi ni ti ku ere ye ti àf̄eᅅ ni day at̄azaf̄eᅅa. ³⁰ Ay maslaᅅa ya ti àgr̄ay t̄awi sulumani ndo ni zligumiyu nan̄ e mite vu a m̄elan̄ ziᅅ-z̄iᅅeni vu, emit̄awi, amacakay daliya dal-dal.” »

Seriya ya ti atagraf̄eᅅa k̄è mis a ka fat ga mandav ga duniya ni

³¹ Yezu àd̄em̄ keti : « Ka fat ya ti nu Wur ge Mis anan̄ga a m̄elan̄ maslad̄ani goro ba akaba *m̄es̄l̄er̄ ge Melefit a d̄ek̄ ni ti ananj̄had̄ e k̄arsi ga bay goro bu. ³² Eslini mis ga had̄ ḡarḡarani d̄ek̄ at̄acakalavu k̄è meleher goro. M̄ak̄ enedekaba mis a akad̄a ga bay maj̄egay zlam edekaba t̄emb̄emb̄ak akaba aw̄ewak a ni. ³³ Anab̄eh̄ad̄ t̄emb̄emb̄ak ni gwar ka ahar ga d̄af̄ goro, aw̄ewak ni ti ni gwar ka ahar ga ḡeᅅar. ³⁴ Nahkay an̄èhi ana ndam ya ti ka ahar ga d̄af̄ goro ni ahkado : “Lek̄al̄am̄ ya ti Baba àgr̄ia sulum gayan̄ ana k̄elī a ni ti d̄eguma, h̄er̄umiyu a *M̄egur ge Melefit vu. M̄elan̄ ganī nani ti Melefit aslamalikabu ana k̄elī kwa ka man̄j̄eki ga duniya. ³⁵ Ad̄aba ka ya ti l̄aw̄ir aw̄er̄ nu ni k̄av̄umua zlam m̄ezumana ; ka ya ti yam akad̄ nu ni k̄av̄umua yam a ; ka ya ti nara, nu mirkwi afa gek̄elī ni k̄èḡesumkab̄a nu a ; ³⁶ ka ya ti azana àfu bi ni k̄av̄umua azana ; ka ya ti nèbesey do ni k̄am̄anj̄umiya nu a ; ka ya ti nu a dan̄gay bu ni day k̄am̄anj̄umiya nu a.” ³⁷ Eslini ndam jireni ni at̄eh̄an̄gruf̄eᅅ, at̄ehu : “Bay geli, m̄ipi kur l̄aw̄ir aw̄er̄ kur m̄ak̄ m̄èvuk zlam m̄ezumani ti ananaw ? M̄ipi kur yam akad̄ kur m̄ak̄ m̄èvuk yam ti ananaw ? ³⁸ M̄ipi kur nak̄ zal mirkwi m̄ak̄ m̄èḡeskabu kur ti ananaw ? M̄ipi kur azana àfuk bi m̄ak̄ m̄èvuk azana ti ananaw ? ³⁹ M̄ipi kur k̄èbesey do ahkay do ni nak̄ a dan̄gay bu m̄ak̄ m̄òru m̄am̄anj̄iyu kur ti ananaw ?” ⁴⁰ Eslini an̄eh̄an̄grif̄eᅅ ana tay an̄èhi ana tay ahkado : “N̄èhi ana k̄elī nah̄ema, zlam ya ti k̄egr̄umi ana ku b̄elan̄ ga b̄eza ga mma ya ti t̄islī aran̄a do ni ti kala k̄ègr̄umu ti ana nu.”

⁴¹ « Kələŋ gani anəhi ana ndam ya ti ka ahar ga gəjar goro ni ahkado : “Sləkumfua, lekələm ti metikwesleni, dəgum a aku ya əmət day-day do ni vu. Aku nani ti Mel-efit əgriaya ana seteni a akaba ana ndam məslər ge seteni a. ⁴² Adaba ka ya ti ləwir awər nu ni kəvumu zlam məzumani ndo ; ka ya ti yam akad nu ni kəvumu yam ndo ; ⁴³ ka ya ti nara, nu mirkwi afa gekəli ni kəgəsumkabu nu ndo ; ka ya ti azana əfu bi ni kəvumu azana ndo ; ka ya ti nəbesey do ahkay do ni nu a daŋgay bu ni day kəmənjumiyu nu ndo.” ⁴⁴ Eslini nday nakəŋ atəhəŋgrufəŋ, atəhu : “Bay geli, mīpi kur ləwir awər kur, yam akad kur, nak zal mirkwi, azana əfuk bi, kəbesey do, ahkay do ni nak a daŋgay bu mək məvuk ere gani ndo ahkay do ni məmənjiyu kur ndo ni ti ananaw ?” ⁴⁵ Eslini anəhəŋgrifəŋ ana tay anəhi ana tay ahkado : “Nəhi ana kəli nahəma, zlam ya ti kəgrumi ana ku bələŋ ga bəza ga mma ya ti tīslī arəŋa do ni ndo ni ti kala kəgrumu ana nu ndo.” ⁴⁶ Nahkay nday gani nani atoru ka mələŋ ya ti atəcakay daliya ga kaŋgay-kaŋgayani ni. Ndam jireni ni ti ni atoru ka mələŋ ga *sifa ya əndav day-day do ni. »

26

Tagray dabari ge mijin Yezu

(Mark 14.1-2 ; Lək 22.1-2 ; Zəŋ 11.45-53)

¹ Yezu àra èndeveriŋa ma gayan ya ədəm na dek ti əhi ana ndam mədəbay naŋ ni ahkado : ² « Kəsəruma, vad əvu cə tara tagray wuməri ga *Pak. Ka fat gani nani ti atəgəsi nu *Wur ge Mis ana mis mək *atadarfəŋiyu nu kà təndal. »

³ Eslini gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədəkani nda- haŋ təcakalavu a magam afa ga Kayif gədəkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. ⁴ Təzlapakabá, tawayay təgəs Yezu àna wir-wir ti təkad naŋ. ⁵ Nday nakəŋ tədəm : « Məgəs naŋ a wuməri ni vu ba, adaba tamal magray nahkay ti mis dal-dalani ni atəmbərəŋ leli do, etizlige ya silik a kəsa va. »

* **26:7** Kolombu gani nani ti təgray àna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, siŋgu gani kay.

Wal nahaŋ abəki tersel ka Yezu *(Mark 14.3-9 ; Zəŋ 12.1-8)*

⁶ Ka ya ti Yezu naŋ a Betani naŋ a ahay bu afa ga Simu zal ambələk ni ti ⁷ wal nahaŋ àrəkia. Wal nani ti tersel ge siŋgu kayani əfəŋ a kolombu sulumani bu. * Ka ya ti Yezu naŋ əbu azum zlam nahəma, wal nakəŋ abəki tersel ni ka ahər. ⁸ Ndam *mədəbay Yezu ni tàra tīpia ti əwəriə bəruv ana tay a, tədəm ahkado : « Əgudar tersel hini ti kamam ? ⁹ Tersel ni siŋgu gani kay ti, hojo amal təsəkumoya ti tidi siŋgu gani ana ndam talaga do aw ? »

¹⁰ Yezu àra əcia ma gatay na ti əhi ana tay ahkado : « Kəhəlumi muru ana wal hini ti kamam ? Zlam gayan ya əgru ni ti abəlay. ¹¹ Ndam talaga zla nahəma, nday təbu akaba kəli kələvad. Ay nu zla ti ananjəhad akaba kəli kələvad do. ¹² Wal hini abəkua tersel ka vu a ti, əslamatakabá nu ga məfiyu nu e evid va. ¹³ Nəhi ana kəli nahəma, a mələŋ bu dek, ku eley eley do atədəmoru *Ma Məweni Sulumani ni zla nahəma, atəŋgəhad ere ye ti wal hini əgray ni daya. Nahkay ti wal ni amagəjazlki ahər ke mis do. »

Zədas awayay a gəsi Yezu ana gədəkani ga ndam Zəde *(Mark 14.10-11 ; Lək 22.3-6)*

¹⁴ Kələŋ gani Zədas Iskariyot bilin a hud ga ndam *mədəbay Yezu kru ma- har cəeni ni bu oru afa ga gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ¹⁵ əhi ana tay ahkado : « Nara nədəfiki Yezu ana kəli ti kəgəsum naŋ ti kəvumu mam ? » Nday nakəŋ tàra tīcia ma gayan na ti təbi siŋgu akur-akurani kru kru mahkər. ¹⁶ Nahkay kwa ka sarta gani nani Zədas nakəŋ ədəbay divi ahəmamam ti ara adəfiki Yezu ana tay ti təgəs naŋ ni.

Yezu azum zlam ga wuməri ga Pak akaba ndam mədəbay naŋ ni *(Mark 14.12-21 ; Lək 22.7-14, 21-23 ; Zəŋ 13.21-30)*

¹⁷ Vad ye enjenjeni ga wuməri ga *Pak ga məzumvù *dipeŋ miwisiŋeni do ni enjia. Eslini ti ndam *mədəbay Yezu ni tərəkia ka Yezu a, tihindifiŋa ma, təhi ahkado :

« Kawayay ti môru mâslamatukkabu zlam mæzumani ga wuməri ga Pak ni ti eley ? »

¹⁸ Nahkay nañ nakəñ àhi ana tay : « Dəgum a kəsa gədəkani ni vu. Kìnjumiya nahəma, akədumi ahàr ana meni ; humi ahkado : “Məsi geli àdəm : Sarta goro ènjia wudak. Nara ga mæzum zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam madəbay nu ni ti afa gayak.” »

¹⁹ Nahkay ndam madəbay Yezu ni tòru tàgray ere ye ti Yezu àhi ana tay ni, mək təslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

²⁰ Ga mələkarawa ti Yezu òru àzum zlam akaba ndam madəbay nañ kru mahar cœeni ni. ²¹ Ka ya ti nday təbu tæzum zlam ni ti Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, bilij gekəli aməsəkumoru nu. » ²² Ma ga Yezu ya àdəm ni ti àhəlia ahàr ana ndam madəbay nañ na dal-dal. Way way do bilij àna bilijeni nañ àbu àdəm : « Nu do, do waw, Bay goro ? » ²³ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaña ya ti aməsəkumoru nu ni ti, nañ ya ti mətəlkabiyu ahar a halaf vu ni. ²⁴ Nu *Wur ge Mis nara nəmət akada ga pakama ge Melefit ya àdəm a Wakita gayan bu ni. Ay ti zləzladə afa ga maslaña nani ya ti asəkumoru Wur ge Mis ni ! Hojo akal tiwiewa nañ a ndo. » ²⁵ Zudəs nañ ya ti ara asəkumoru nañ ni àhi ahkado : « Nu do, do waw, Məsi ? » Yezu àhəngrifəñ, àhi : « Nak nakani kədəmaya zlam gayak a. »

Dafge Melefit

(Mark 14.22-26 ; Lük 22.14-20 ; 1 Korej 11.23-25)

²⁶ Ka ya ti tæzum zlam nahəma, Yezu àzay *dipeñ, àgri səsi ana Melefit, èsekaba, àvi ana ndam madəbay nañ ni. Àhi ana tay : « Zuma, zulum : hini ti aslu ga vu goro. »

²⁷ Kələñ gani àzay hijiyem akaba zum, àgri səsi ana Melefit keti, àvi ana tay mək àhi ana tay : « Lekələm dek səm. ²⁸ Hini hi ti mimiz ga vu goro. Àna mimiz hini ti Melefit awəlkabu pakama gayan akaba ge mis. Aməngəzaya a vu goro ba ti ga mahəngay mis kay, ti Melefit məmbərfəña zlam magudarani ge mis na kà tay a. ²⁹ Nəhi ana kəli nahəma, enisi zum ge wur ge *viñ va do, si a vad ya ti enisi zum mæweni akaba kəli a

Məgur ga Baba bu ni kwa. » ³⁰ Tàra tæzuma zlam na ti nday nakəñ tàzləbay Melefit àna limis, tàhəraya e mite va, təcəloru a həma *Oliviyə vu.

*Yezu àdəm : « Piyer amədəm àsər nu do »
(Mark 14.27-31 ; Lük 22.31-34 ; Zey 13.36-38)*

³¹ Nday təbu takoru ti Yezu àhi ana tay : « A hud ga mələvad hini bu ni ti lekələm dek ekijəmkiya ke divi a azuhva ere ye ti amagrakuvu ni ; adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àdəm amakadkia bay majəgay təmbəmbak na ka tay a, nahkay təmbəmbak ni etedevu kwaykwayay. † ³² Anəmət, ay ka ya ti anəngaba e kisim ba nahəma, akədumu ahàr e Gelili. »

³³ Piyer àra ècia ma gayan na ti àhi : « Ku mis dek tijikia ke divi a, təmbəñ kur nəngu ni, nu ti nìjikia day-day do. » ³⁴ Ay Yezu àhəngrifəñ, àhi : « Nəhuk nahəma : nak ti kani kani a a hud ga mələvad bu, wudaka agwazl azlah nahəma, akədəm sak mahkər kəsər nu do timey. » ³⁵ Eslini Piyer nakəñ àdəm : « Aha, nahkay do. Nu ti ku tamal ti məmətkabu nəngu nahəma, ngay nəsər kur do ni ti nədəm do simiteni. »

Ndam *madəbay Yezu ndahan ni dek day tədəm akada ge Piyer ni.

Yezu àhəngalay Melefit e Gecimeni

(Mark 14.32-42 ; Lük 22.39-46)

³⁶ Yezu akaba ndam madəbay nañ ni tòru ka mələñ nahan, mələñ gani nani ti təzalay Gecimeni. Tòru tìnjəa eslina ti Yezu àhi ana tay : « Njəhaduma ahalay a hayan, nakoru tegi nahəngalay Melefit. » ³⁷ Àzalay Piyer akaba bəza ge Zebede cœeni, tòru cak. Eslini ti Yezu nakəñ àjalay ahàr dal-dal, məbərurv àtikaba kwir kwir. ³⁸ Àhi ana tay : « Məbərurv atukaba, akada nara nəmət. Njəhaduma ahalay a, njəhadum eri ga məvu njədə. »

³⁹ Nahkay Yezu nakəñ àhədəkfəña ka tay a òru cak, àndəhad a hud a hud, àhəngalay Melefit, àdəm ahkado : « Bəba, zlam dek kisliki magrani ; hədəkfua daliya hina, nəcakay ba ti. ‡ Ku nədəm nahkay nəngu ni, nawayay ti ere ya nak kawayay ni kwa do ni, goro ya nu nawayay ni do. »

† 26:31 Mənjay Zakari 13.7. ‡ 26:39 Ahalay ti ma ga Yezu ya àdəm ni ti nahkay hi : « Hədəkfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti tədəm mæzum bərurv ge Melefit ti akada zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad tay.

⁴⁰ Àra àhəŋgala Melefit a nahkay ti àŋgəkia ka ndam madəbay naŋ mahkərani na, àdi ahàr ana tay nday e dəwir bu. Èpidək tay, àhi ana Piyer : « Kèbesum manjəhadani eri ga majəgaki nu njemdi bilin koksah aw ? ⁴¹ Njəhadum eri, həŋgalum Melefit ti ka ya ti *Seteni esipet kəli ni ti kijumkia ke divi a ba. Məbəruv ge mis awayay magray zlam sulumani, ay ti èsliki do, adaba aslu ga vu gayan gedebeni. »

⁴² Yezu àŋgəvù, òru àhəŋgalay Melefit keti, àdəm : « Bəba, tamal ahàr àdəm nəcakay daliya hini kwa ti, gray akada gayak ya ti kawayay ni. » ⁴³ Àra àhəŋgala nahkay ti àŋgəkia ka ndam madəbay naŋ na keti. Àdi ahàr ana tay, nday e dəwir bu, tàmətačkaba ga manjəhadana eri a. ⁴⁴ Àŋgəvù keti ya mahkə, òru àhəŋgalay Melefit akada gayan nahan ni. ⁴⁵ Àra àsləkabiya ti àhi ana ndam madəbay naŋ ni keti : « Kekileŋa kinjəm dəwir aw ? Kekileŋa kəpəsəməba waw ? Sarta ènjia. Nga pəm, tara təgəsi nu, nu *Wur ge Mis, ana ndam magudar zlam ni. ⁴⁶ Cikəmaba, mədəgumkioru ka tay. Nga pəm, maslaŋa ya ti ara agəsi nu ana tay ni ènjia, do ni ti ahəmamam. »

Təgəs Yezu

(Mark 14.43-50 ; Lək 22.47-53 ; Zəŋ 18.3-12)

⁴⁷ Ka ya ti Yezu naŋ àbu azlapay nahkay ni ti Zədas bilin ga ndam ga Yezu kru mahar cəeni ni ènjia akaba mis a dal-dal, maslalam akaba aday təfəŋ kà tay. Gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədəkani ndahan təslərbiyu tay. ⁴⁸ Wudaka nday tara ti Zədas bay məsəkumoru Yezu ni àhivabiya ma ana mis dal-dalani na. Àhi ana tay : « Bay ya ti anəgri sa àna məfəki ma kà tuwər Š nahəma, naŋ gani huya. Gəsuma naŋ a. » ⁴⁹ Zədas nakəŋ àra ènjia ti àrəkia ka Yezu nakəŋ a huya. Àhi : « Wəsi Məsi, » mək əgri sa àna məfəki ma kà tuwər. ⁵⁰ Eslini Yezu àhi : « Zləba goro ni, ere ye ti kərəkia kawayay kagray ni ti gray zlam gayak. » Nahkay mis nakəŋ tədəgaki ka Yezu cip, təgəs naŋ. ⁵¹ Eslini mis bilin e kidin gatay

ya təbu akaba Yezu ni bu àrađ maslalam fətah, àsifəŋa slimi ana bay məgri təwi ana gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit na həndəđ. ⁵² Ay Yezu àhi ahkado : « Həŋguriyu maslalam gayak ni a ahay gani vu. Adaba ndam ya ti takađvu àna maslalam ni đək ti atabazl tay day àna maslalam. ⁵³ Kəhi ana ahàr nisləki mahəŋgalay Baba, mək aslərubiyu məslər gayan dəbu dəbu ehimeya do aw ? ⁵⁴ Ay tamal nagray nahkay ti pakama ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni agravu ti ahəmamam ? »

⁵⁵ Eslini Yezu àhi ana mis dal-dalani ya tərəkia ni ahkado : « Kədəgumkua àna maslalam a akaba aday a, kəgəsəsum nu akada nu zal akal, ambatakani do nəbu manjəhadani nəcahi zlam ana kəli a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu kəlavəđ. Ka gani nani ti kəgəsəsum nu ndo timey. ⁵⁶ Ay zlam nani đək agravu ti ere ye ti ndam mahəŋgaray *pakama ge melefit tədəm, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni məgravu. » Eslini ndam madəbay naŋ nakəŋ đək təmbər bu naŋ, tədəgiki ana hwa tidizl.

Tagrafəŋa seriya kà Yezu kə meleher ga gədəkani ga ndam Zəde a

(Mark 14.53-65 ; Lək 22.54-55, 63-71 ; Zəŋ 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ Tàra təgəsə Yezu a ti təzoru naŋ afa ga Kayif gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni. Ba-əba ti ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gədəkani ndahan təcəkalava eslina. ⁵⁸ Ka ya ti təbu takoru àna Yezu ni ti Piyer ti ni adəboru naŋ kələŋ driŋ duk a dalaka ga ahay ga gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni vu, mək ànjəhad digəs akaba ndam magray təwi ye eslini ni. Awayay epi ere ye ti atəgri ana Yezu ni đək.

⁵⁹ Gədəkani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədəkani ge seriya ni đək təbu tədəbay zlam magudarani ga məwəlki Yezu ka seriya àna malfada, adaba tawayay takad naŋ, ay ti tənğət ndo. ⁶⁰ Eslini mis kay təsəkəđki malfada, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni tənğətfəŋa zlam

Š 26:48 Ka sarta nani ti kəlavəđ mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma kà tay kà tuwər.

magudarana ndo. Kələŋ gani mis ndahaŋ cə tìcikaba, tàsəkadki malfadā nahaŋ keti,⁶¹ tādəm : « Leli mïcifiŋa, àdəm ahkado : “*Ahay gəđakani ge Melefit ni ti nisliki membedkabana. Enembedkaba ti a huđ ga vad mahkərani bu nisliki mələmvana nahaŋ a.” »⁶² Eslini gəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ècikaba cəkwađ, àhi ana Yezu : « Nak kàhəŋgarfəŋ do aw ? Zlapay ge mis hini ya ti təzlapakuk ni ti zlapay ga mam ? »⁶³ Ay Yezu nakəŋ te-te, àhəŋgrifəŋ ndo. Mək gəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni àhi keti : « Nəhuk mbađay dək ana slimi ge Melefit Bay ga sifa ni : tamal nak *Krist *Bay gəđakani ya amara ni, nak Wur ge Melefit ti hi ana leli. »⁶⁴ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak nakani kədəmaya zlam gayak a. Ay nəhi ana kəli keti : Kama kama ti ekipəm nu *Wur ge Mis manjəhadani a mələŋ ga gəđakani bu, kà ahar ga đaf ge Melefit Bay njəda-njədani ni. * Ekipəm anara ka maklaβasl a huđ melefit ba. † »

⁶⁵ Gəđakani nakəŋ àra ècia ma ga Yezu na ti àzumkia bəruv a, èguzlehkaba azana ka vu gayaŋ a kwar, ‡ àhi ana mis ni ahkado : « Azay ahər gayaŋ akada naŋ Melefit ; mađəbay sedi nahaŋ kamam mba mam ? Kìcama, endivi Melefit timey !⁶⁶ Ay ti kawayum ti məgrumi mam ? » Mək mis ni dek tādəm : « Àgudara, si təkad naŋ kwa. »⁶⁷ Eslini mis ndahaŋ tìtifiviyu esliβ e eri vu, təsi mədukdük ga ahar, təbi bəbarva,⁶⁸ təhi : « Nak Bay gəđakani ya amara ni, đəfiaya maslaŋa ya ti àzləβ kur na ana leli a zla ! »

Piyer àdəm naŋ àsər Yezu do

(Mark 14.66-72 ; Lək 22.56-62 ; Zəŋ 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Ka sarta gani nani ti Piyer naŋ àbu manjəhadani digusa a dalaka ni bu. Naŋ àbu eslini ti wal nahaŋ àrəkia : wal nani naŋ àbu agray təwi eslini. Àhi ana Piyer nakəŋ ahkado : « Nak day kàsawadumkabá akaba Yezu zal Gelili na. »⁷⁰ Ay ti Piyer

àhi kè meleher ge mis dek ahkado : « Aha. Nìcikaba ere ye ti kawayay kədəm na do. »

⁷¹ Àra àdəma nahkay ti òru gwar ka mahay. Naŋ àbu akoru nahəma, wal nahaŋ èpi naŋ keti. Wal nani day agray təwi eslini. Àra èpia naŋ a ti àhi ana mis ya ti eslini ni : « Naŋ hini təsawadəkaba akaba Yezu zal Nazaret na. »⁷² Eslini Piyer nakəŋ àmbađay, àdəm keti : « Aha, nu nəsər maslaŋa gani nani do timey. »

⁷³ Àra àpəsa βal ti mis ya təbu a dalaka bu ni tàhəđakfəŋiyu ke Piyer, təhi keti : « Edeđiŋ nak ndam gatay gani, adaba mis təsər àna dəŋgu gayak ya kazlapay àna naŋ ni. »⁷⁴ Naŋ nakəŋ àmbađay, àdəm : « Tamal nasəkad malfadā nahəma, Melefit məkada nu a. Nəsər maslaŋa gani nani ya ti kacalumfəŋ ni do. » Eslini agwazl àzlah huya.⁷⁵ Piyer nakəŋ ma ga Yezu ya àhi « Wudaka agwazl azlah ti akədəm sak mahkər kəsər nu do » ni àŋgiaya a ahər ba. Nahkay Piyer nakəŋ àhəraya e mite va, ètəwi dal-dal.

27

Təzoru Yezu kè meleher ga bay Pilet (Mark 15.1 ; Lək 23.1-2 ; Zəŋ 18.28-32)

¹ Də àna zuzəni nahəma, gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təcakalava akaba gəđakani ndahaŋ na, təgraki sawari ka Yezu ga makad naŋ.² Eslini təgəs Yezu nakəŋ, təwəl mək tòru àna naŋ afa ge Pilet. Pilet ti bay ga ndam *Rom ya agur had *Zude ni.

Məmət ga Zudas (Təwi 1.18-19)

³ Zudas naŋ ya ti àsəkumoru Yezu ni àra àsəra təgəsa Yezu a təwəla ti, àhəŋgarvu mar-avə mək àhəŋgribiyu siŋgu akur-akurani kru kru mahkərani ni ana gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđakani ga ndam *Zude ni,⁴ mək àhi ana tay ahkado : « Nàgudara zlam a, adaba nəsəkumoya sifa ga maslaŋa ya ti àgudar arəŋa ndo na. » Ay nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Ma gani geli mam ?

* **26:64** Mənjay Limis 110.1. † **26:64** Mənjay Deniyel 7.13. ‡ **26:65** Tamal zal Zude eguzlehkaba azana gayaŋ ka vu a ti adafaki tuway, ahkay do ni zlam ya àbəlay do simiteni ni àgrava. Gəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit èguzlehkaba azana gayaŋ ka vu a ni ti azuhva ma ga Yezu ya àdəm naŋ Wur ge Melefit ni, adaba tādəm èndivia Melefit a dal-dal.

Məsər gayak. » ⁵ Eslini Zudas nakəŋ àboru siŋgu ni bəđak a *ahay gəđakani ge Melefit ni vu, mək òru àwəliyu ezewed agavəla, àfiviyu ahàr gayan tandal ga makad ahàr gayan, mək àmət. ⁶ Eslini bəbay gəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təhəlabə siŋgu na, təđəm : « E divi geli bu ni ti mīsliki məbəkiviya siŋgu hini àkivu ka siŋgu ya taŋgahi ana Melefit ni vu do, adaba siŋgu hini ti təsəkum sifa ge mis àna naŋ. »

⁷ Nahkay nday nakəŋ təgray sawari, mək təsəkumfəŋə vədaŋ kà bay mələm zlam a. Mələŋ gani ègi mindiviŋ ga ndam madurlaŋ. ⁸ Ku kani vədaŋ gani nani ti təzalay vədaŋ ge mimiz. ⁹ Nahkay ti pakama ge Zeremi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni àgrava. Pakama gani nani ti nihi : « Təhəla siŋgu akur-akurani kru kru mahkərani na, siŋgu ya ti ndam *Izireyel təgraki sawari təđəm təsəkum naŋ àna naŋ ni, ¹⁰ təsəkum vədaŋ ga bay mələm zlam àna naŋ, akada ga Bay geli ya àhu ni. * »

*Pilet agrafəŋə seriya kà Yezu a
(Mark 15.2-5 ; Lək 23.3-5 ; Zəŋ 18.33-38)*

¹¹ Tòru tìnjəa àna Yezu afa ge Pilet a ti Pilet nakəŋ èhindifiŋə ma, àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude ededīŋ aw ? » Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kəđəm. » ¹² Eslini gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđakani ndahaŋ ni tacalki naŋ ka zlam magudarani. Ay ti naŋ nakəŋ àhəŋgarfəŋ ndo. ¹³ Pilet èhindifiŋə ma keti, àhi ahkado : « Tacalki kur ka zlam magudarani kay ti kici do waw ? » ¹⁴ Yezu naŋ te-te, àhəŋgrifəŋ ndo. Gayan ya àhəŋgarfəŋ ndo ni ti àgria ejeŋ ana bay na dal-dal.

*Təđəm seriya àgəsa Yezu a, si takad naŋ
kwa
(Mark 15.6-15 ; Lək 23.13-25 ; Zəŋ 18.39-19.16)*

¹⁵ Kəla wuməri ga *Pak zla ti ndam *Zude təbu tihindifiŋə kə Pilet a ti məfaya zal daŋgay a bəlaŋ. Tihindifiŋə ti naŋ àbu afiya maslaŋə ya tawayay na ana tay a. ¹⁶ Ay ka sarta gani nani ti zal nahaŋ àvu a daŋgay bu slimi gayan Yezu Barabas. Maslaŋə nani ti mis dek təsəra naŋ a. ¹⁷ Nahkay ka ya

ti mis ni təcakalava nahəma, Pilet nakəŋ èhindifiŋə kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Kawayum hi ti nəfiya way ana kəli a way ? Nəfiya Yezu Barabas ana kəli a tək, day ti Yezu naŋ ya ti təzalay *Krist ni aw ? » ¹⁸ Àdəm nahkay ti adaba àsəra təgəsibiya Yezu ti adaba tagraləŋ solu palam. ¹⁹ Ka ya ti Pilet naŋ àbu maŋjəhadani agray seriya ni ti wal gani àslərkibiya mis àhi mərə məhi ahkado : « Maslaŋə nani ti mis jireni, kəgri araŋə ba. Adaba kani ga məlavad nəgra daliya dal-dal, kisim èzidekuva àna maslaŋə nana. »

²⁰ Eslini gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđakani ndahaŋ ni təhi ana mis macakalavani ni : « Humi : “Mawayay si kəfaya Barabas a, Yezu ti ni kəkada naŋ a.” » ²¹ Bay ni àhi ana tay keti : « E kidīŋ gatay cəeni ni bu ni ti kawayum ti nəfiya way ana kəli a way ? » Nday nakəŋ təhi : « Barabas. » ²² Pilet nakəŋ àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay : « Nahkay ti kawayum ti nəgri mam ana Yezu naŋ ya ti təzalay naŋ Krist ni mam ? » Nday dek təhi : « *Darfəŋ naŋ kà təndal. » ²³ Pilet àhi ana tay keti : « Àgudar mam emiteni mam ? » Nday nakəŋ ba təzlah kay kay, təđəm : « Darfəŋ naŋ kà təndal, darfəŋ naŋ kà təndal. » ²⁴ Pilet nakəŋ àra àsəra mis ni eticiiki ma do, tawayay tizligaya ŋguwa ti, àcah yam àbarakaba ahar gayan a kə eri ge mis na dek mək àdəm : « Kəkadum maslaŋə hini ti ahar goro àkibu bi, məsər gekəli. » ²⁵ Eslini mis ni dek təđəm ahkado : « Məgəskabá ka ahàr geli akaba bəza geli a, takad naŋ. » ²⁶ Pilet àra ècia ma gatay na ti àfiya Barabas nakəŋ ana tay a, àhi ana ndam slewja gayan ni təzləb Yezu àna kurupu. Təra təzləbə ti àhi ana tay təzay naŋ, tòru tədarfəŋ naŋ kà təndal.

*Ndam slewja teyefiŋ kà Yezu
(Mark 15.16-20 ; Zəŋ 19.2-3)*

²⁷ Ndam slewja ni təzoru Yezu nakəŋ a huđ ahay ga bay *Pilet ni vu. Eslini təzalakiviya ndam slewja ndahaŋ ni dek, tərəkiva ka tay a təra təvelinji ahàr ana Yezu. ²⁸ Təmbatki azana ndizeni, ²⁹ tèkeleya adak a, təslap hindigil-hindigil, təfiviya a

* 27:10 Məŋjay Zakari 11.12-13 ; Zeremi 18.2-3 ; 19.1-2 ; 32.6-15.

ahàr vu akada ga jaku ni, tàzay eziŋwi tãfivù a ahar ga ðaf vu. Tàra tãbãkia zlam a zla nahãma, tãbãhad mirdim kè meleher gayan tãgri sa, teyefiŋ, tãhi ahkado : « Mægruk sa, bay ga ndam *Zude ! »³⁰ Eslini nday nakəŋ tãtifiviyu esli6 e eri vu, tãzafəŋja eziŋwi na mæk tãsi a ahàr vu.³¹ Tàra tãbia seki a nahkay ti tãcakwakia azana ya tãfãki na, tãbikabu azana gayan gayanani ya tãcakwakia ni. Kələŋ gani tàzay nan ga moru *madarfəŋ nan kà təndal.

Tadarfəŋ Yezu kà təndal

(Mark 15.21-32 ; Lük 23.26-43 ; Zey 19.17-27)

³² Ka ya ti ndam slewja ni tãbu taslãkaba a kãsa ni ba ni ti tãbakabu ahàr akaba zal Sireŋ nahan, slimi gayan Simu. Eslini nday nakəŋ tãfãki ŋgasa ga mazay təndal ga *madarfəŋ Yezu ni.³³ Nday nakəŋ tōru tinjua ka mələŋ nahan ; mələŋ gani nani ti tãzalay Golgota, adəmvaba « mələŋ ga aslat ga ahàr. »³⁴ Tãvi zum mebedeni akaba haf bilek-bilekeni ana Yezu nakəŋ. Àra àcaka ti àwayay miseni ndo.³⁵ Eslini nday nakəŋ tadarfəŋ nan kà təndal ni. Tàra tadarfəŋja nan a ti tãgraki ca-ca àki ka azana gayan ni bələŋ àna bələŋ ti tãsər way azum way.³⁶ Kələŋ gani tãnjəhad tajəgaki nan.³⁷ Eslini tadarfəŋ pələŋgaf kà təndal agavəla ga ahàr gayan. Ka pələŋgaf nani ti tãbãki zlam magudarani ge mis ni ti mis ðek tãsər ; tãbãki ti nahkay hi : « Hini ti Yezu bay ga ndam *Zude. »³⁸ Eslini keti tadarfəŋ ndam akal bebem cə kà təndal ndahan kà gəvay ga Yezu, bələŋ gani ka ahar ga ðaf, bələŋ gani ti ni ka ahar ga gəjar gayan.

³⁹ Nday ya ti takoru gwar eslini ni tãra tãpia nan a ti tãndivi nan, tãdaday ahàr,⁴⁰ tãhikaboru : « Hini, nak ya ti kədəm ahkado : “Nembedvù *ahay gədəkani ge Melefit ni ti anələmaba a hud ga vad mahkərani ba” ni do aw ? Tamal nak Wur ge Melefit ti həŋgay ahàr gayak, hərəya kà təndal na zla aw ! »⁴¹ Eslini gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba gədəkani ndahan ni tēyefiŋ daya. Tədəm ahkado :⁴² « Nan nakəŋ àhəŋgaraba mis ndahan a keti ti àhəŋgaraba ahàr gayan

a koksah timey ! Nan bay ga ndam *Izireyel ! Tamal nahkay ti mähəraya kà təndal na ! Tamal ti àhəraya nahəma, leli tekeđi aməfãki ahàr bilegeni.⁴³ Afãkia ahàr ke Melefit a, àdəm nan Wur ge Melefit ti, tamal Melefit awayay nan ti mähəŋgay nan nihi zla aw ! »⁴⁴ Mis ya tãbu madarfəŋani kà gəvay ga Yezu nakəŋ, nday day tãndivi nan nahkay.

Yezu amətfəŋ kà təndal

(Mark 15.33-41 ; Lük 23.44-49 ; Zey 19.28-30)

⁴⁵ Fat àra ècika tirked-ked ka ahàr melefit a ti ləvəŋ àgray ka had ni ðek tekdefiŋ duk àbivoru àna njemdi mahkər ya ga mələkarawa.⁴⁶ Àra àgra njemdi mahkər ti Yezu àdi ana zlahay kay kay, àdəm : « Eloyi, Eloyi, lama sabahtani ? » Awayay adəmvaba ti « Bay Melefit goro ni, Bay Melefit goro ni, kəmbərəŋ nu ti kamam ? † »⁴⁷ Mis ya tãbu eslini ni ndahan tãra ticia gayan ya ti àzlah na ti tədəm : « Azalay Eli ni. »⁴⁸ Eslini biliŋ gatay àcuhworu, àzay zlam ya esikabu yam akada ga matala ni, àtəliyu a zum cecəwekeni vu ju6, àbãhki ka aday àtəlikabiyu ana Yezu a ma vu ti mĩsi.⁴⁹ Ay mis ndahan tãhi : « Besa day, tamal ti Eli ara ahəŋgay nan ti mara mipi. »

⁵⁰ Ay Yezu nakəŋ àzlahkivu kay kay, àmət.⁵¹ Ka ya ti àmət ni ti azana ga mahay ga mələŋ *njələtani ya ti a hud ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu ni ègəzlehvabiyu kwarra, agavəla cekw a had. Had àdaday, hudəkum tãdahvu,⁵² mahay ge mindiviŋ tãzləkvaba mæk ndam ge Melefit ya təmət ni, mis dal-dal e kidiŋ gatay bu tãŋgaba.⁵³ Ka ya ti Yezu àŋgaba e kisim ba ni ti mis ya tãŋgaba ni tãhəraya e mindiviŋ ba, tãhuriyu a kãsa njələtani vu. Eslini mis kay tãpia tay a.⁵⁴ Bay ga ndam slewja ni akaba ndam slewja ndahan ya tajəgaki Yezu ni tãra tãpia ga had ya àdaday na akaba zlam ndahan ya àgravu na ðek ti aŋgwaz àdægakia ka tay a, nahkay tədəm : « Maslaŋa hini ti Wur ge Melefit ededfiŋ. »

⁵⁵ Wál ndahan dal-dal tãbu eslini cak, tamənjoru. Wál nday nani tãdəbabiyu Yezu kwa e Gelili ga mægri tawi.⁵⁶ E kidiŋ ga wál

† 27:46 Limis 22.2.

nday nani bu ni ti Mari ga kəsa Magədala, Mari mən ga ata Zek nday ata Zəzef, nahan ni ti ni mən ga bəza ge Zebede təkibu ka tay.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindiviñ vu
(Mark 15.42-47; Lük 23.50-56; Zey 19.38-42)

⁵⁷ Məlakarawa àra ègia ti bay ge elimeni nahan àra ; slimi gayan Zəzef, nan ga kəsa Erimete. Nan day bay madəbay Yezu. ⁵⁸ Nan nakən òru afa ge Pilet, òru èhindi kisim ga Yezu ni. Nahkay Pilet nakən àhi ana ndam slewja tòru təvi. ⁵⁹ Zəzef àra àza kisim ga Yezu na ti àkambah àna dawra məweni. ⁶⁰ Àra àkambah ti əfiyu e mindiviñ məweni vu. Mindiviñ nani ti gayan gayanani, èliyu a pəlad vu. Àra əfiya kisim ga Yezu na e mindiviñ ni va ti àbəladiyiyu belim gədəkani ana mahay ge mindiviñ ni mək əsləka òru a magam. ⁶¹ Ata Mari ga kəsa Magədala ni nday ata Mari nahan ni nday təbu manjəhadani kə gəvay ge mindiviñ ni.

Ndam slewja tajəgaki mindiviñ ga Yezu ni

⁶² Hajən gani vad *məpəsabana ti gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefıt ni akaba ndam *Feriziyen ni tòru ka ahar bəlan afa ge Pilet. ⁶³ Tòru tinjəa ti təhi : « Bay, ka ya ti bay masəkad malfada nani nan əbu àna sifa ni ədəm : “A vad ya mahkər anəgaba e kisim ba.” Ma gayan ya ədəm ni əngiaya a ahər ba ana leli a. ⁶⁴ Nahkay ti hi ana mis tājəgay mindiviñ ni, do ni ti ndam madəbay nan ni atara təzaba kisim gayan na akal-akal a, atəhi ana mis əngaya e evid ba. Atara tədəma ti malfada gatay ni amatam gayan ya əsəkad ni. » ⁶⁵ Eslini Pilet nakən àhi ana tay : « Ndam slewja nday hi, dəgum akaba tay ti tājəgaki mindiviñ ni akada gekəli ya kawayum ni. » ⁶⁶ Nahkay gədəkani nakən tòru ke mindiviñ ni ga majəgani lala : təhəndi lemerə gatay mək təbəhad ndam slewja ga majəgakiani.

28

Yezu əngaba e kisim ba

(Mark 16.1-10 ; Lük 24.1-12 ; Zey 20.1-10)

¹ Vad *məpəsabana àra əsləkaba, ge miledə fat azlərəvaya a vad ga gosku ye

enjenjeni zla nahəma, ata Mari ga kəsa Magədala ni nday ata Mari nahan ni tòru təmənjiyu mindiviñ ni. ² Tòru tinjəa ti had ədaday kay kay, həya məslər ga Bay geli əsləkabiya e melefıt ba, àbəladijə belim na mək ənjəhadki digəs. ³ Vu gani asladay akada ga avər ya abay aku ni ; azana gayan day bəd-bəd akada ga koskosay ni. ⁴ Ndam ya tajəgaki mindiviñ ni təra tipia ti əngwaz ədəgakia ka tay a dal-dal, təgəgər, tigia akada sifa əniviyu ana tay va bi. ⁵ Eslini məslər ni àhi ana wəl ni ahkado : « Əngwaz əwər kəli ba. Nəsəra, kədəbum ti Yezu nan ya ti *tədarfən kə təndal ni ; ⁶ əngaba e kisim ba, nan əbi ahalay va bi. Dəguma mənjumki, məlan ya təfəkad kisim gayan ni nihi. ⁷ Nihi ti dəgum weceweci, kəhumi ana ndam madəbay nan ni ahkado : “Əngaya e kisim ba ; ədoru ka had *Gelili kama gekəli, akədumi ahər ti eslini, akada gayan ya ti àhi ana kəli ni.” Ma goro ti nahkay. »

⁸ Wəwal nakən təsləka ke mindiviñ na ke wecewecena ; əngwaz əwər tay, ay təbu təmərvi dal-dal. Təcuhworu, tawayay moru məhi ma gani ana ndam *madəbay Yezu ni. ⁹ Ka ma geli hini ti Yezu əngazlivu ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nəgri sa ana kəli. » Eslini wəl ni tərəkioru təbəhad mirdim, təbəkə ahar ka asak gayan ni, təzləbay nan. ¹⁰ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Əngwaz əwər kəli ba, dəgum kəhumi ana bəza ga mmawa ni tòru e Gelili. Eslini ti atoru tipi nu. »

Ndam majəgay mindiviñ ni tanjəhadı ere ye ti əgravu ni ana mis

¹¹ Ka ya ti wəl ni nday təbu e divi bu mba ni ti ndam slewja ndahan e kidin ga nday ya tajəgaki mindiviñ ni bu tòru a kəsa vu. Tòru tinjəa ti tanjəhadı ere ye ti əgravu ni dek ana gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefıt ni. ¹² Nahkay gədəkani nani tanjasvu akaba gədəkani ndahan, təgray sawari e kidin gatay bu. Təra təzlapakaba ti təbi sinu ana ndam slewja ni dal-dal, ¹³ təhi ana tay ahkado : « Dəmum : “Ga məlavad ka ya ti leli e dəwir bu ni ti ndam madəbay nan ni təra təzaba kisim gana akal a.” ¹⁴ Tamal bay ni ecia ma gana ti məsəra ere ye ti aməhi na, emiciiki ana leli ; nahkay ti

aməgri arəŋa ana kəli do. » ¹⁵ Ndam slewja nakəŋ təhəl siŋgu ni mək təgray ere ye ti təhi ana tay ni. Nahkay kwa ka sarta gani nani duk àbivaya kana ndam *Zude ndahaŋ kay təgəskabá ma gani nana.

Yezu àŋgazlivu ana ndam madəbay naŋ ni (Mark 16.14-18; Luk 24.36-49; Zey 20.19-23; Təwi 1.6-8)

¹⁶ Ndam *madəbay Yezu kru mahar bəlaŋani ni tòru e Gelili, ka həma ya ti Yezu àhi ana tay tòru ni. ¹⁷ Tòru tìnjəa, tìpi naŋ a ti təbəhadí mirdim, təzləbay naŋ, ay ti mis ndahaŋ e kidíŋ gatay bu təhi ana ahər bi naŋ do. ¹⁸ Eslini Yezu àhədakfəŋbiyu kà tay, àhi ana tay : « Melefit àvua njəda gayaŋ a dek ga məgur məlaŋ ya agavəla akaba məlaŋ ya ka had na. ¹⁹ Nahkay ti dəgum, humioru ma ana mis ga had ga məlaŋ ni dek ti tīgi ndam madəbay nu. Barum tay àna slimi ga Baba, ga Wur gayaŋ akaba ga *Məsuf Njəlatani. ²⁰ Ere ye ti nəhi ana kəli ni dek ti cahumi ana tay ti təgəskabá. Səruma, nu nəbu akaba kəli kəlavad, duk abivoru ana mandav ga duniya. »

Ma Mɔwɛni Sulumani ya Mark àbɛki ni Ere ye ti mɔdɛmki ka Ma Mɔwɛni Sulumani ya Mark àbɛki ni

Maslaɲa ya ti àbɛki wakita ga Mark ni àdafay slimi gayaɲ a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nɛɲgu ni, kwa ka mɛɲjɛki gani ndam ga Yezu ðek tɛsɛra àbɛki ni ti Mark (tɛzalay naɲ Zeɲ ðaya : Tɔwi 12.12, 25). Tɛsɛra Mark ti tàgrakabu tɔwi akaba Piyer, mɛk àslamalakabu pakama ga Yezu ya Piyer èci, àhi ni : ere ye ti Mark àbɛki a wakita gayaɲ ni bu ni ðek ti akada ga pakama ge Piyer ya àhi ana mis ni (Tɔwi 10.37-40) : àɲjɛki ka baray ga Yezu, èndeveriɲ àna ga Yezu ya àmɛt mɛk àɲgaba e kisim ba ni. Mark ti tàgrakabá tɔwi akaba Pol a ðaya (Tɔwi 12.25 ; 13.5, 13 ; 2 Timote 4.11).

A wakita gayaɲ ni bu ni ti Mark adafay zlam ga ndam Zude ya tagray ni (7.2-4 ; 15.42), ahɛɲgaraba ma ndahaɲ ya ndam Zude tɛzlapay na ðaya (3.17 ; 5.41 ; 7.11, 34 ; 15.22). Nahkay mɛsɛra àbiki wakita ni ti ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni ; ahaslani àbu mɛbɛkiani a wakita ndahaɲ bu Mark àbɛki wakita gayaɲ ni ka had Itali ahkay do ni a Rom (ka 2 Timote 4.11 Pol àhi ana Timote tɛrɛkioru ka naɲ a Rom nday ata Mark).

A Rom ti tàgria daliya ana ndam ga Yezu a : a wakita gayaɲ ni bu ni ti Mark awayay mɛvi nɛða ana nday ya ti tɛcakay daliya azuhva mɛfɛki ahàr gatay ka Yezu ni (1.12-13 ; 8.34-38 ; 10.29-30 ; 13.11-13).

Mark àɲgəhad ere ye ti Yezu àgray akaba àdɛm ni akada ga ata Meciyɔ nday ata Lɔk ya tàɲgəhad ni : Yezu àɲjɛki ke tɔwi gayaɲ ka had Gelili, òru gwar a Zerɔzalem. Ay Mark àɲgəhad pakama ga Yezu kay ndo ; ahar gəðakani àɲgəhad ere ye ti Yezu àgray ni. Zlam ga Yezu ya àgray ni ðay ata Meciyɔ nday ata Lɔk tàɲgəhadà àtama ga Mark na, ay pakama ga Mark ndahaɲ ya àɲgəhad ni ti àtam ga nday ndahaɲ ni (mazavu

gani nihi, gurumkabu Mark 5.1-42 akaba Meciyɔ 8.28-34, 9.18-26 akaba Lɔk 8.26-37, 41-56, ahkay do ni Mark 6.14-29 akaba Meciyɔ 14.1-12 akaba Lɔk 9.7-9). Ku tamal àɲgəhad pakama ga Yezu kay ndo nɛɲgu ni Mark àdɛm Yezu ti bay macahi zlam ana mis (1.21-22, 27 ; 2.13 ; 4.1 akaba ndahaɲ) : a wakita ga Mark bu mis tɛzalay Yezu « Mɔsi » (4.38 ; 5.35 ; 9.17 akaba ndahaɲ).

Mark àɲgəhad ga Yezu ya àdɛm tɛdɛfi naɲ ana mis ba ni (1.34, 44 ; 3.12 ; 5.43 ; 7.36 ; 8.26, 30). Si ka ya ti amɛmɛta, amaɲgaba e kisim ba ni ðay kwa ti awayay ti mis tɛsɛr naɲ ti naɲ way (9.9).

Pakama ge Zeɲ bay mɛbaray mis ni (Meciyɔ 3.1-12 ; Lɔk 3.1-18 ; Zeɲ 1.19-28)

¹ *Ma Mɔwɛni Sulumani àki ka Yezu *Krist, Wur ge Melefit, àɲjɛki ² akada ga Bay Melefit ya ti àdɛm ni. Ma gayaɲ ya àhi ana Yezu ni àbu mɛbɛkiani a wakita ga bay *mahɛɲgaray pakama gayaɲ Izayi ni bu. Àhi :

« Nihi ti nu nɛbu nɛslɛroru bay mɛslɛr goro nahaɲ kama gayak

ti mɛslamatukkabu divi.* ³ Dɛɲgu gayaɲ ahəndabiyu a huð gili bu.

Àdɛm ahkado : “Slamatumikabu divi ana Bay gəðakani.

Ahàr àdɛm divi gayaɲ mɛla ndəlaɓa.” † »

⁴ Nahkay ti zal nakəɲ, tɛzalay naɲ Zeɲ, òru a huð gili vu ga *mɛbaray mis. Àra èɲjia eslina ti àdɛm ahkado : « Mbatumkaba majalay ahàr gekɔli a. Tamal kàmbatumkaba majalay ahàr gekɔli a ti, nabaray kɔli. Nahkay ti Bay Melefit ambərfəɲa zlam magudarani gekɔli ni kè kɔli a. » ⁵ Zeɲ àra àdɛma nahkay ti ndam ga had *Zude akaba ndam Zerɔzalem ni ðek tɛrɛkia. Tàra tinjia ti tɛdafaya zlam gatay ya tàgudar na, mɛk Zeɲ nakəɲ àbaray tay a zalaka *Zurdeɲ bu hɔya.

⁶ Zeɲ ti naɲ àbu àna azana mɛləmani àna eɲgɔc ge ezligwemi, awəlvu àna maslpara ga ambəl a zuh bu. Zlam mɛzum gayaɲ ti eyew akaba amu. ⁷ Naɲ àbu azlah, àhi ana tay : « Maslaɲa nahaɲ naɲ àbu ara e divi ba kəlɛɲ goro a. Naɲ nani ti mis gəðakani, nɛða gayaɲ àtama goro a. Nu ti way ga mandəhad ahàr ti nɛpicehiaba ezewed ga

* 1:2 Malasi 3.1. † 1:3 Izayi 40.3.

kimaka gayan a di way ? ⁸ Nu ti nàbaray kùli àna yam, nan ti ni amara mabaray kùli àna *Məsuf Njəlatani. »

Zen abaray Yezu

(Meciyu 3.13-17 ; Luk 3.21-22)

⁹ Ka ya ti Zen nan abu *abaray mis nahəma, Yezu ecikbiyu a Nazaret ka had *Gelili, arəkia mək Zen nakən abaray nan a zalaka *Zərdeŋ bu. ¹⁰ Yezu nan abu acəlaya a yam ni ba ni ti epi huđ melefít adahvu, epi *Məsuf ge Melefít ahərkiaya akada ga kurkoduk ya ahər na, àhuriviyu a vu vu. ¹¹ Eslini dənğu àhəndabiyu a huđ melefít bu akada dənğu ge mis, àhi : « Nak ti wur goro, nawayay kur dal-dal, kəməru məbərúv dal-dal. »

Seteni awayay ahəlfəŋa eyu kà Yezu a
(Meciyu 4.1-11 ; Luk 4.1-13)

¹² Eslini *Məsuf ge Melefít nakən àzoru Yezu a huđ gili vu huya. ¹³ Yezu òru ènjua a huđ gili ni va ti anjəhad eslini vad kru kru fad. Nan abu eslini ti *Seteni ahəlfəŋa eyu a. Ka sarta gani nani ti Yezu nan abu e kidin ga zlam ge gili bu ; *məslər ge Melefít təbu tafi ahər.

Yezu azalay ndam mægəs kilif fad, tigi ndam madəbay nan

(Meciyu 4.12-22 ; Luk 4.14-15 ; 5.1-11)

¹⁴ A vad nahan tàra təwəla Zen a. Tàra təwəla nan a nahəma, Yezu òru ka had *Gelili. Òru ènjua eslina ti àhi *Ma Məweni Sulumani ge Melefít ana mis. Ahivù ana tay, àdəm ahkado : ¹⁵ « Sarta ènjia. Melefít ara azum bay gayan e kidin gekuli bu, Məgur gayan ènjia. Mbatumkaba majalay ahər gekuli a, gəsumkabá Ma Məweni Sulumani na. »

¹⁶ A vad nahan Yezu nan abu akoru kà gəvay ga dəluv Gelili ti epi mis bebem cə ; bilin gani slimi gayan Simu, nahan ni ti ni wur ga mənani Andre. Nday təbu tətəliyu zəva gatay a dəluv vu, adaba nday ndam mægəs kilif. ¹⁷ Eslini Yezu àhi ana tay : « Dəbumbiyu nu ; anagrai ti kigəm ndam məhəlibiyu mis ana Melefít akada ya ti kəgəsum kilif ni. » ¹⁸ Tàra ticia pakama ga Yezu na ti təmbərbu zəva gatay ni ndəbak, tādəbay nan huya. ¹⁹ Nday təbu takoru kama gəzit ti Yezu epi mis ndahan cə keti ;

nday bəza ge Zebede, bəlan gani slimi gayan Zek, nahan ni ti ni slimi gayan Zen. Nday a *slalah ga yam bu, təbu təslamalay zəva gatay. ²⁰ Ara epi tay a ti azalay tay. Nday nakən tàra ticia zalay gayan na ti təmbərbu bəŋ gatay Zebede akaba mis ya təgriki təwi ana tay ni a slalah ga yam ni bu, tādəbay nan.

Yezu agariaba seteni ana maslanə nahan

a

(Luk 4.31-37)

²¹ A vad nahan Yezu akaba ndam madəbay nan ni tòru a Kafarnahum. Vad *məpəsabana àra ènjia ti təhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefít vu, mək Yezu nakən ànjeki ka macahi zlam ana mis. ²² Zlam gayan ya acahi ana tay ni ti àgria ejep ana tay a, adaba tici macahay zlam akada gayan ni day-day ndo. Àhi ma ana tay akada ga bay ni, do ni ti akada ga ndam *məsər Wakita ge Melefít ya təcəhi zlam ana mis ni do.

²³ Nday təbu a ahay ga mahəŋgalavù Melefít ni bu nahəma, zal nahan seteni àniviyu a ahər bu nan àkibu ka tay eslini. Àzlah, ²⁴ àdəm : « Yezu zal Nazaret ! Nak ti kadəbafəŋa mam kə leli a mam ? Kàra ge mijin leli a waw ? Nak dəgiya, nəsəra kur a lala ; nak Bay *njəlatani ge Melefít ya àslərbiyu ni. » ²⁵ Eslini Yezu nakən àzlacaki ke seteni ni bəra, àhi : « Lakakaba, sləkiaba ana maslanə hina. » ²⁶ Seteni nakən àra ecia zlacay gayan na ti adaday maslanə nani kay kay, àzlah kay kay, àsləkiaba. ²⁷ Mis ya ti eslini ni dek tàra ticia ere ye ti àgravu na ti àgria ejep ana tay a dal-dal ; təzlapaki e kidin gatay bu, tādəm : « Məŋ ga mam hini mam ? Zlam gayan ya acahi ana leli ni ti zlam məweni ; azlapay akada ga bay ni. Ku seteni day àhi ma ana tay, mək təgəsikabu. » ²⁸ Nahkay ti slimi ga Yezu àhəndoru ke weceweceni ka had *Gelili dek.

Yezu ahəŋgaraba mis a

(Meciyu 8.14-17 ; Luk 4.38-41)

²⁹ Yezu akaba Simu, Andre, Zek, Zen tàra təhəraya a ahay ga *mahəŋgalavù Melefít ni ba ni ti tòru suwwa a magam ga ata Simu nday ata Andre huya. ³⁰ Eslini ti mireŋ ga Simu nan àvu mandəhadani, aku àbəkia.

Yezu òru ènjua ti t̃hi ma gani h̃ya. ³¹ Yezu àra ècia ma gana ti àhədakf̃nyu, àgəs ahar gani, èzefteba nañ a. Aku nakəñ àhəlkia h̃ya, mək wal ni afi ahàr ana tay.

³² Məlakarawa àra ègia fat àdiya a ahay va, mələñ èdiza ti t̃həlibiyu mis ya ti t̃bəsəy do ni dək akaba nday ya ti seteni agray tay ni dək ana Yezu. ³³ Mis ga kəsə ni dək t̃ngasf̃nyu kà mahay ya ti Yezu nañ àvu ni ; ³⁴ eslini Yezu nakəñ àhəngaraba mis ya ti arməwər gərgərani awər tay na kay ; mis ya ti seteni àniviyu ana tay ni day àgariaba ana tay a. Àcafəña seteni na kà zlapay a, adaba t̃səra nañ a.

*Yezu ahi ma gayan ana mis
(Luk 4.42-44)*

³⁵ D̃ àna zuz̃eni ti Yezu ècikaba, àhəraya òru a hud̃ gili vu. Òru ènjua ti ahəngalay Melefit. ³⁶ Eslini Simu akaba zləbəba gayan ni t̃dəboru nañ. ³⁷ Tàra t̃dia ahàr a ti t̃hi ahkado : « Mis dək tadəbay kur. » ³⁸ Eslini Yezu nakəñ àhi ana tay : « Tokumum mədəgum a kəsə ndahañ vu, ti ñhiṽu pakama ge Melefit ana mis nday ye eslini ni bilegeni. Nu nàra ti ga magray t̃wi gani nani. » ³⁹ Nañ nakəñ mək àsawad̃ay ka had̃ *Gelili dək ; a kəsə gərgərani bu dək àhi pakama ge Melefit ana mis a ahay ga *mahəngalaṽu Melefit ye eslini ni bu, àgariaba seteni ana mis ndahañ a daya.

*Yezu ahəngaraba zal ambələk a
(Meciyu 8.1-4 ; Luk 5.12-16)*

⁴⁰ A vad̃ nahañ zal ambələk nahañ àrəkia ka Yezu a àbəhad̃i mirdim, àhi ahkado : « Kam-kam, tamal kawayay ti kisliki mahəngaraba nu a ti ñgia mis njəlatana. » ⁴¹ Eslini àsia cicihi ana Yezu a ; Yezu nakəñ àzoru ahar, ènjif̃n, àhi ahkado : « Nawayay, gia mis njəlatana. » ⁴² Yezu àra ènjif̃n ti maslaña nani àngaba, ègia mis njəlatana h̃ya. ⁴³⁻⁴⁴ Eslini Yezu àləgi, àhi ahkado : « Nih̃i kəngaba nahəma, kəhi ma gani ana maslaña ba. Ru kəngazli vu gayak ni ana bay *manğalabakabu mis akaba Melefit sawañ ; kəvi zlam ana Melefit akada ge M̃wiz ya àdəm a wakita gayañ bu ni, adaba k̃gia mis njəlatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak kəngaba, k̃gia mis njəlatana. » Àra àhia ma nahkay

ti àhi : « Sləka. » ⁴⁵ Ay zal nakəñ àra àsləka ti anjəki ka mədəm pakama ni dal-dal sawañ. Maslaña ya ti àdi ahàr ni lu ba àhi ma gani. Àdəmva pakama na nahkay ti Yezu èsliki məhuriyani a kəsə vu vay-vay va do, adaba mis t̃səbaki. Nahkay ànjəhad̃ e gili cak àfəñ kà kəsə, mis gwar eley gwar eley do dək t̃rəkioru.

2

*Yezu ahəngaraba zal d̃ra
(Meciyu 9.1-8 ; Luk 5.17-26)*

¹ Àra àgra vad̃ a bal zla ti Yezu ànga a Kafarnahum a. Nañ àbu a magam eslini ti mis t̃cifiña dad̃ay a. ² T̃rəkia t̃ra t̃ngasvu dal-dal a ahay ya ti nañ àvu ni bu. Mələñ manjəhad̃ani kà gəvay gayañ àbi, kà mahay tekeđi mələñ àbi, adaba mis ni t̃səbay. Nañ nakəñ nañ àbu acahi ma ge Melefit ana tay. ³ Nañ àbu acahi zlam ana tay nahkay ti mis ndahañ fad̃ t̃zibiyu zal d̃ra nahañ àki ka slalah. ⁴ Ay t̃sliki məzikabiyu nañ ana Yezu do, adaba mis t̃sliva eslina. Nahkay ti t̃cəliyū ka *dalaha ga ahay ni, t̃həlkia gwar ka palaha ya ti Yezu nañ àvu na bal, mək t̃fiyu nañ mandəhad̃kiani ka slalah gayañ ni gwar ka mələñ məhəlkiana ni. ⁵ Yezu nakəñ àra èpia ere ye ti t̃gray na ti àsəra t̃fəkia ahàr a. Nahkay àhi ana zal d̃ra ni : « Wur goro, zlam magudarani gayak ni məmbərfukana dək. »

⁶ Eslini zla ti ndam *məsər Wakita ge Melefit t̃vu manjəhad̃ani bilegeni. Nday nakəñ t̃bu t̃jalay a ahàr gatay bu, t̃hi ana ahàr ahkado : ⁷ « Àdəm ma hini ti kamam ? Azay ahàr gayañ akada nañ Melefit timey ! Way esliki məmbərfəña zlam magudarani k̃ mis a tata way ? Tigi Melefit kwa do ni ! » ⁸ Nday t̃bu t̃jalay ahàr nahkay ti Yezu àsəra ere ye ti t̃jalaki ahàr na àndava, mək àhi ana tay : « Kajalum ahàr nahkay ti kamam ? » ⁹ Zləzlada gani ti ñhi : “Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana,” tək day ti ñhi : “Cicikaba, za slalah gayak na, sawad̃ay” ni aw ? ¹⁰ Ay nawayay ti k̃sərum nu *Wur ge Mis ti nisliki məmbərfəña zlam magudarani k̃ mis ka had̃ a. » Mək àhi ana zal d̃ra nakəñ : ¹¹ « Nəhuk nahəma : cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » ¹² Eslini nañ nakəñ ècikaba cəkwađ h̃ya,

àzay slalah gayan ni, àhàraya e mite va kè eri ge mis na dèk. Ere ye ti àgravu ni ti àgria ejep ana tay a dèk, tādēgi ana mazlābay Melefit. Tādēm : « Ere hini bik-bik, mīpi kè eri geli ndo. »

Yezu azalay Levi

(Meciyu 9.9-13 ; Lük 5.27-32)

¹³ Yezu nakəŋ òru gwar kà gəvay ga dəluv ni keti. Mis dèk tārəkioru, mək àcahi zlam ana tay. ¹⁴ Ka gayan ya nan àbu akoru ni ti èpi Levi wur ga Alfe, nan àbu manjəhadani digusa ka məlan *məhəl hadam. Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Dəbabiyyu nu. » Nahkay Levi nakəŋ ècikaba cəkwađ, àdəboru nan.

¹⁵ Kələŋ gani Yezu akaba ndam madəbay nan ni tòru afa ge Levi nakəŋ. Tòru tīnjəa eslina ti təzum zlam akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ndahan kay, adaba mis nday nani ti nday dal-dal, təbu tadəbay nan. ¹⁶ Yezu nan àbu azum zlam akaba tay nahkay ti ndam *məsər Wakita ge Melefit tīpia ; nday nani ti ndam *Feriziyyen. Tàra tīpi nan a ti təhi ana ndam madəbay nan ni ahkado : « Ahəmamam ti Yezu azum zlam ka ahar bəlan akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni mam ? » ¹⁷ Nan nakəŋ àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Ndam ya ti nday njalan-njalan ni ti tòru afa ga zal doktor do ; si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani. Nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do, nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam sawan. »

Məgəs ndəra

(Meciyu 9.14-17 ; Lük 5.33-39)

¹⁸ A vad nahan ndam madəbay Zen bay məbaray mis ni təbu təgəs ndəra akaba ndam Feriziyyen. Eslini mis tārəkia ka Yezu a təhi ahkado : « Ndam madəbay Zen ni akaba ndam Feriziyyen ni təbu təgəs ndəra ti ndam madəbay kur ni təgəs do ni ti kamam ? » ¹⁹ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti bay ya ti aday wal ni nday təbu akaba zləbəba gayan ni ti zləbəba ni təgəs ndəra tata waw ? Təgəs ndəra ka ya ti nan àbu akaba tay ni do. ²⁰ Ay sarta nahan amara, atəgəskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra. ²¹ Yaw mis àbi azay azana məweni

asiviyyu ana azana gayan midigweni bi. Tamal àgra nahkay ti azana məweni ni ara asəkiyyu azana midigweni ni, mək məlan megəzlehvani ni ara asagakivuu. ²² Nahkay day mis abəviyyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti, zum new-neweni ni àra àwəsa ti ara etezkaba kene-kene na, nahkay ti emizikiba ka tay a cicəena. Təbəviyyu zum new-neweni ti e kene-kene məweni vu. »

Yezu nan bay ga vad məpəsabana

(Meciyu 12.1-8 ; Lük 6.1-5)

²³ A vad *məpəsabana nahan ba ti Yezu akaba ndam madəbay nan ni təbu tasləkaba a vədan ga *alkama ba. Eslini ndam madəbay nan ni təbu teheboru alkama ni ga mahəpədani ka ahər divi. ²⁴ Təbu teheboru nahkay ti ndam *Feriziyyen ndahan təhi ana Yezu : « Melefit àdēm e *Divi gayan ni bu : “Kəgrum təwi a vad məpəsabana ba ba” ti, nihi ti ndam madəbay kur ni tagray ti kamam ? » ²⁵⁻²⁶ Eslini Yezu àhəŋgarfəŋ, àhi ana tay ahkado : « Kəjəŋgum ere ye ti Devit àgray ni ndo aw ? Ka ya ti Abiyatar nan bay gadakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni ti Devit zladə adəkiva, ləwir àwər tay akaba ndam gayan. Nahkay àhuriyyu a ahay ge Melefit ni vu, àzum *dipen ya tafəkadi ana Melefit ni. Ay ti Melefit àdēm e Divi gayan ni bu, mis ndahan təzum dipen nani do ; si ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni day kwa ti təzum. Ay Devit nakəŋ òru àzum, mək àvi ana ndam gayan ni, təzum bilegeni. » ²⁷ Yezu àhi ana tay keti : « Vad məpəsabana ti Bay Melefit àgriaya ana mis a, do ni ti àgri mis ana vad məpəsabana ndo. ²⁸ Nahkay ti ku a vad məpəsabana ba day Bay ya ti adəm təgray zlam hini ni ti nu *Wur ge Mis. »

3

Yezu ahəŋgaraba zal ya ahar mikəlfijana na

(Meciyu 12.9-14 ; Lük 6.6-11)

¹ Yezu àŋgoru a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni vu keti. Eslini zal nahan nan àvu ahar mikəlfijana. ² Mis ye eslini ni təbu tamənjələŋ ana Yezu. Təhi ana ahər ahkado « Kani vad *məpəsabana ti, akal

ti ara ahəŋgaraba naŋ a waw ? » Tawayay tacalki Yezu ka zlam magudarani. ³ Yezu nakəŋ àhi ana zal ya ti ahar mikəlfiŋana ni : « Cikaba, ra e kidiŋ ge mis ni va. » ⁴ Mək àhi ana mis ya ti eslini ni : « ŋgaka-day, Melefit àdəm mam a wakita ya Məwiz àbəkiki ni bu mam ? Àvia divi ana mis ga magray zlam sulumana a vad məpəsabana tək, ga magray zlam magudarana waw ? Ga mahəŋgay mis tək, ga makad mis aw ? » Nday nakəŋ təlakkakabá te-te. ⁵ Àmənjaləŋ kà tay àna məzum 6əruf dal-dal, adaba tiiki slimi do. Àhi ana zal ya ti ahar mikəlfiŋana ni : « Təlbiiyu ahar gayak ni. » Àra àtəlikabiya ti ahar gayan ni àslamalava, ègia səndu6-səndu6ana. ⁶ Ndam *Feriziyeŋ ni tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti tàhəraya a ahay ni ba, təŋgasvu akaba ndam madəbay bay *Erot ni huya ; tàgray sawari ahəmamam ti tìjiŋ Yezu ni.

Mis kay tara afa ga Yezu a

⁷ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tàsləka tòru kà dəluv ni. Mis dal-dal tādəboru naŋ : tādəboru naŋ ti ndam Gelili, ndam *Zəde ⁸ akaba ndam ga kəsa gatay Zeruzalem, ndam Idume, mis ya ti tàsləkabiya ke ledi ga zalaka *Zərdeŋ a ni, ndam ga had ga kəsa Tir akaba ga kəsa Sidon. Təràkia dal-dal adaba ticia ere ye ti àgray na dek. ⁹ Eslini àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Slamalumukabá *slalah ga yam a, do ni ti mis ni atanğələf nu. » ¹⁰ Àhi ana tay nahkay ti adaba naŋ àbu ahəŋgaraba mis a dal-dal. Nahkay ndam ga arməwər dek tədədkiyu ; way way do awayay ti mijiŋ lu. ¹¹ Seteni ni tàra tìpia naŋ a ti tábəhadí mirdim, meleher ndi6a ndi6a ana had, tədəgiki ana zlahay, təhi ahkado : « Nak Wur ge Melefit. » ¹² Eslini Yezu àzlacaki ka tay ŋgak-ŋgak, àhi ana tay : « Kədəfum nu ba. »

Yezu adaba ndam asak gayan a kru mahar cə

(Meciya 10.1-4 ; Lək 6.12-16)

¹³ Yezu àcəloru a həma vu. Eslini àzalay ndam ya ti adaba tay a ni ; nday nakəŋ tərəkivoru. ¹⁴ Ndam ya tigi ndam

gayan ni ti nday kru mahar cə : awayay ti tənəhadkabu, məslər tay ga məhiuru pakama gayan ana mis ; * ¹⁵ àvi njəda ana tay ti tągariaba seteni ana mis a daya. ¹⁶ Nday kru mahar cəeni ni ti slimi gatay nday hi : Simu àdi slimi Piyer, ¹⁷ bəza ge Zebede ata Zek nday ata wur ga məjani Zeŋ ; nday ti Yezu àdi slimi ana tay Bowanerges, awayay adəmvaba nday akada ga aday ga avər ya aməcay ni ; ¹⁸ Andre, Filip, Bartelemi, Meciya, Tumas, Zek wur ga Alfe, Tade, Simu naŋ bəlan ga ndam ya takadvakivu ka had gatay ni, ¹⁹ nahan ni ti ni Zədas Iskariyot, bay ya ti amara məsəkumoru Yezu ni.

Yezu ti agray tawi àna njəda ge Melefit tək, àna njəda ge Seteni aw ?

(Meciya 12.24-32 ; Lək 11.15-23 ; 12.10)

²⁰ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tənğa a magam a. Eslini mis dal-dal tənğasfəŋvu kà tay keti. Mis ni təbu kay nahkay ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni ahar tekeđi tənğətfəŋ ga məzum zlam do. ²¹ Ndam gayan ni tàra ticia ti tàra. Tawayay tazay naŋ, tədəm ahkado : « Endisl àniviyu va bi. »

²² Ndam *məsər Wakita ge Melefit təbu eslini, ticikbiyu kwa a Zeruzalem. Tədəm ahkado : « Yezu nahəma, seteni *Belzebəl àniviyu. Agariaba seteni ana mis a ni ti àna njəda ga bay ge seteni nani. » ²³ Eslini Yezu àzalay tay, àhi ma ana tay àna ma *gozogul : « Ahəmamam *Seteni esliki magaray ahər gayan gayanani ni mam ? ²⁴ Tamal ndam ga had nahan nday ndayani takadvu e kidiŋ gatay bu ni ti had gani àŋgoru kama do. ²⁵ Tamal ndam ga hud ahay takadvu e kidiŋ gatay bu ni ti hud ahay gani àŋgoru kama do. ²⁶ Nahkay day tamal Seteni ezirey ahər gayan ti njəda gayan èdeva, àŋgoru kama koksah ; gayan àndava huya. »

²⁷ Yezu adəm keti : « Mis ahuriyu a ahay ge mis njəda-njədani vu, mək ahəlfəŋa zlam gayan a mənjəd məwəl naŋ ti àgravu koksah. Si tamal àwəla naŋ a day kwa ti ahəlfəŋa zlam gayan a. ²⁸ Nəhi ana kəli nahəma, zlam magudarani ge mis ya tagudar ni dek akaba ndivey ya tindivi Melefit ni dek ti

* **3:14** A wakita ndahan bu tədəm : « Ndam ya ti tigi ndam gayan ni ti nday kru mahar cə, àzalay tay ndam asak gayan : awayay ti tənəhadkabu. »

Melefit ambərfəŋa kà tay a. ²⁹ Ay maslaŋa ya ti endivi Məsuf gayan ni ti, magudar zlam gayan nani ti Melefit àmbərfəŋa day-day do. Maslaŋa nani amanjəhad akaba zlam magudarani gayan ni kaŋgay-kaŋgay həya. »

³⁰ Yezu àhəŋgarfəŋ kà pakama gatay ni nahkay ti adaba tədəm « Seteni àniviyu. »

Ndamam ndam ga huđ ahay ga Yezu ededīŋ ededīŋeni ni mam ?

(Meciyu 12.46-50 ; Lük 8.19-21)

³¹ Eslini məŋ ga Yezu akaba bəza ga məŋ ga Yezu tàra tīnjia. Nday e mite bu, təslərkiyu mis ti mǎzaliyu naŋ. ³² Ay ti mis təvu dal-dal manjəhadani, tēveliŋia ahà ana Yezu a. Təhi ahkado : « Ata muk akaba bəza ga muk təbu e mite bu, təzalay kur. » ³³ Àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Məŋ goro ti way ? Bəza ga mmawa ti ndamam ? » ³⁴ Eslini Yezu nakəŋ àmənjaləŋ kè mis ya ti tēveliŋi ahà ni dek, àhi ana tay ahkado : « Məŋ goro akaba bəza ga mmawa nahəma, nday hini. ³⁵ Maslaŋa ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni ti, naŋ nani ti wur ga mmawa zalani, bi walani, mmawa daya. »

4

Bay mabəhad hilfi ga zlam

(Meciyu 13.1-9 ; Lük 8.4-8)

¹ Yezu òru gwar kà gəvay ga dəluv ni ga macahi zlam ana mis keti. Eslini mis dal-dal təcakalafəŋvu, nahkay naŋ nakəŋ káy àcəliyu a *slalah ga yam vu ka ahà ga dəluv ni, ànjəhadviyu digəs, àcahi zlam ana tay ; mis macakalavani ni nday təbu kà gəvay ga dəluv ni, təbi slimi. ² Àcahi zlam gərgəri kay ana tay àna ma *gozogul. A pakama gayan ya àhi ana tay ni bu ni ti àdəm ahkado : ³ « Cəm day, maslaŋa nahan àhəraya òru e gili ga mabəhad hilfi ga zlam. ⁴ Naŋ àbu abəhadoru hilfi ga zlam ni ti bal gani àdəgoru e divi vu. Nahkay edīdīŋ tàra tēndaba. ⁵ Bal gani keti àdəgoru ka pələd ya had àhəcaki ni. Àfətaya həya, adaba had àki ka pələd ni kay bi. ⁶ Àra àfətaya, fat àra àvədia ti èhiriŋaba adaba àbiyu sliri a had vu kay ndo. ⁷ Bal gani keti àdəgiyu a adak vu.

* 4:12 Izayi 6.9-10.

Àra àfətaya ti adak ni tədəkkabu akaba naŋ, tēŋgecekabá naŋ a, nahkay ti àbi bəza ndo. ⁸ Bal gani keti àdəgoru ka had sulumani. Àra àfətaya ti àdək, àbi bəza. Bəlan gani àbi bəza kru kru mahkə, bəlan gani keti bəza kru kru muku, nahan ni bəza diŋ. » ⁹ Yezu àdəm keti : « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mīci lala ! »

Yezu ahi ma ana mis àna ma gozogul ti kamam ?

(Meciyu 13.10-17 ; Lük 8.9-10)

¹⁰ Ka ya ti Yezu naŋ àbu cak nahəma, ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni akaba mis ndahan ya tadəbay naŋ ni tihindifiŋa pakama àki ka ma *gozogul gayan ya àdəm na. ¹¹ Àhi ana tay ahkado : « Lekulum ti Melefit àdəfikiaba zlam manjəhani àki ka Məgur gayan na ana kuli a. Ana mis ndahan ga dala ni ti ma gayan ya ahi ana tay ni dek ti ma gozogul. ¹² Agray nahkay ti

“Ku tamal tamənjaləŋ ka zlam lala nəŋgu ni tīpi ba ;

ku tamal təbi slimi ana pakama lala nəŋgu ni tici ba.

Do ni ti atambatkaba məbərurv gatay a, Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gatay ni kà tay a.” * »

Yezu adafaba ma gozogul ga bay mabəhad hilfi ga zlam na

(Meciyu 13.18-23 ; Lük 8.11-15)

¹³ Yezu àhi ana tay keti : « Kicəm ma *gozogul hini do ! Akara kicəm ndahan ni dek ti ahəmamam ? ¹⁴ Bay ya ti abəhad hilfi ga zlam ni, naŋ akada bay ya ti àhi pakama ge Melefit ana mis ni. ¹⁵ Mis ndahan təbu, nday akada divi ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : ticia pakama ge Melefit a, mək *Seteni ara ahəliaba pakama nana ana tay a həya. ¹⁶ Mis ndahan day təbu, nday akada pələd ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : ticia pakama ge Melefit na ti təgəskabu àna məmərani həya. ¹⁷ Ay pakama nani àhuriviyu ana tay a məbərurv vu do, akada ge sliri ya ti tòru a had vu do ni ; təgəskabu ti ga hayaŋani. Tamal zlam zləzladani àdia ahà ana tay a, ahkay do ni mis təgri daliya ana tay azuhva pakama ge Melefit ni ti

təmbrəŋ hūya, təgəskabu va do. ¹⁸ Mis ndahaŋ təbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti àdiyu a huf ga adak vu ni : ticia pakama ge Melefit a ti təgəskabu. ¹⁹ Ay majalay ahàr ga duniya ariva ana tay a, elimeni agosay tay, zlam gərgərani ndahaŋ egi eri ana tay daya. Zlam nday nani dek teŋgecekabu zlam akada ga adak ni. Nahkay ti pakama ya ndam nday nani tici ni àzaya araŋa do. ²⁰ Mis ndahaŋ ti ni tici pakama ge Melefit ; tici ti təgəskabu. Nday akada had sulumani ya hilfi ga zlam àdəgaki ni, nahkay təbi bəza. Bəlaŋ gani abi bəza kru kru mahkər, bəlaŋ gani keti bəza kru kru muku, nahaŋ ni bəza diŋ ni. »

Ma gozogul àki ke ceŋgel akaba darama (Luk 8.16-18)

²¹ Yezu nakəŋ àhi ana tay keti : « Maslaŋa àbu ahəmbaki dagəla ke ceŋgel mibefteni, ahkay do ni afiyu ceŋgel ni a zuh slalah vu aw ? Aha ! Afəkad ka məlaŋ zaŋani do aw ! ²² Nədəm nahkay ti adaba zlam ya ti maŋgahani ni dek emipivu, zlam ya ti madafani faŋ do ni dek emicivu daya. ²³ Tamal slimi təfəŋ kè kuli ge mici zlam nahəma, cəm ! »

²⁴ Àhi ana tay keti : « Bumi slimi ana pakama ya ti kicəm ni. Darama ya lekələm kəgurumi zlam ana mis ndahaŋ àna naŋ ni ti Melefit day aməguri zlam ana kuli àna naŋ, mək aməgurikiviyu ana kuli àkivu. ²⁵ Adaba maslaŋa ya ti zlam gayan àbu ni ti atəvikivu. Ay maslaŋa ya ti zlam gayan àbi nahəma, ku ere ye ti àfəŋ ni day atəzafəŋa. »

Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam ya afətaya ni

²⁶ Yezu àhi ana tay keti : « *Məgur ge Melefit ti azavu akada ga bay ya ti abəhad hilfi ga zlam ni. ²⁷ Ku tamal bay nani enji dəwir, ku tamal epidekva, mələvad akaba mələfat gani nəŋgu ni, hilfi ga zlam ni afət, adək : ahəmamam afət, adək ni ti naŋ àsər do. ²⁸ Had ni agray zlam zlam gayan : zlam ni afətkiaya, mək abay ahàr. Àra àba ahàr a ti abi bəza kay. ²⁹ Ka ya ti zlam ni àndəha nahəma, bay nani azay məvəd gayan, adaba sarta ga mabazani enjia. »

Ma gozogul àki ke hilfi ga zlam gəziteni (Meciy 13.31-32, 34 ; Luk 13.18-19)

³⁰ Àdəm keti : « Məzum *Məgur ge Melefit ti àzavu akaba mam ? Mara madafaba àna ma *gozogul weley ? ³¹ Cəm day, Məgur ge Melefit ni ti àzavu akaba wur ge hilfi ga zlam gəziteni, gəziteni e kidiŋ ga bəza ge hilfi ndahaŋ ya a duniya bu ni dek. ³² Tizligia ti adək, àtam zlam ya ti tizligi e dini bu ni dek àna gədəkani. Abal ahar gədəkani, edidiŋ tagraviyu lala gatay a huf gani vu tata ; tanjəhad e zəhweri gani bu. »

³³ Yezu àcahi ma ge Melefit ana mis àna ma *gozogul kay akada nday hini. Àhi ma ana tay ti ya tislaki miceni tata ni. ³⁴ Ma gayan ya àhi ana tay àna ma *gozogul do ni ti àbi, ay ka ya ti naŋ àbu akaba ndam madəbay naŋ ni ka ahàr gatay ni ti adəfiaba ana tay a dek lala.

Yezu azlacaki ka aməd (Meciy 8.23-27 ; Luk 8.22-25)

³⁵ Mələkarawa gani ti Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni : « Tokumum mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. » ³⁶ Nahkay nday nakəŋ təsləkaba e kidiŋ ge mis dal-dalani ni ba, təhurkiviyu ka Yezu a *slalah ga yam vu, təzay naŋ àna naŋ. *Slalah ga yam ndahaŋ təbu kà gəvay gani gayan ya təzay naŋ àna naŋ ni. ³⁷ Nday təbu təzoru naŋ ti aməd gədəkani àkəzlabiyu ka ahàr ga yam ni, mək yam ni àjabasliyu a slalah ga yam ni vu, awayay arəhvù wudak. ³⁸ Ka ya ti aməd ni naŋ àbu akəzlay nahəma, Yezu naŋ àvu e dəwir bu gwar ke meteliŋ ga slalah ga yam ni, àfəki ahàr ka zlam kud-kudani. Naŋ e dəwir bu ni ti nday nakəŋ tēpidek naŋ, tēhi : « Məsi ! Leli dek miji ti ahəluk ahàr do aw ? » ³⁹ Naŋ nakəŋ àra epidekva ti àzlacaki ka aməd ni bəra, àhi ana yam ni : « Lakakaba ! Kàdaday va ba ! » Eslini aməd ni àmbrəŋ makəzlani hūya, yam ni egia degika. ⁴⁰ Aməd ni àra àmbrəŋa makəzlana ti Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni : « Aŋgwaz awər kuli ti kamam ? Kekileŋa kəfumku ahàr ndo aw ? » ⁴¹ Ere ye ti Yezu agray ni àsia aŋgwaz ana tay a dal-dal, nahkay təzlapay e kidiŋ gatay bu, tədəm ahkado : « Naŋ hini ti way ? Aməd akaba yam day ticiiki slimi ni ! »

5

Yezu agariaba seteni kay ana maslaṅa nahaṅ a

(Meciy# 8.28-34 ; L#k 8.26-39)

¹ Yezu akaba ndam maḍabay naṅ ni tòru ke ledi ga dɔlɔv ka haḍ ga ndam Zerasa.

² Àra àhəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti zal nahaṅ seteni agray naṅ àhəraya e kiḍiṅ ge mindiviṅ ba, àṅgwivabiyu a ma vu hɔya.

³ Zal nani ti anjəhaḍ kè mindiviṅ, mis tàmətaḅfəṅa, ku àna jejirḅi day tislaki məwəl naṅ va do.

⁴ Ahaslani təwəla naṅ àna jejirḅi a akaba təbiviya sisel a asak va sak kay nəṅgu ni, èhəḅkaba ḍek. Njəḍa gayaṅ àtama ge mis ya ti təgəs naṅ na.

⁵ Nahkay ti mələvaḍ akaba mələfat naṅ àbu anjəhaḍ kà mələṅ ge mindiviṅ, a həma bu ; azlah, esliṅkaba vu gayaṅ àna akur a.

⁶ Àra èpibiya Yezu a driṅ ti àzəbiyu asak ; àra ènjia ti àbəhaḍi mirdim grik, meleher ndiḅ ana haḍ.

⁷ Àdiki ana zlahay, àhi ahkado : « Nak Yezu Wur ge Melefit naṅ agavəla driṅ ti kaḍəbafua mam ? Nahəṅgalay kur kam-kam àna slimi ge Melefit, kəgru daliya ba ti ! »

⁸ Àḍəm nahkay ti adaba Yezu àhi : « Nak seteni, həraya a maslaṅa hini ba » palam.

⁹ Yezu èhindifiṅa ma, àhi : « Slimi gayak way ? » Àhəṅgrifəṅ : « Slimi goro Gaslka, adaba leli kay dal-dal. »

¹⁰ Àhəṅgalay Yezu dal-dal, àhi : « Kam-kam, kəgaraba leli ka haḍ hina ba ti ! »

¹¹ Eslini ti mədrəs təbu kay ka ahar bəlaṅ, təzum zlam kà gəvay ga həma.

¹² Nahkay seteni ni tihindifiṅa ma kà Yezu a, təhi ahkado : « Vi divi gani ana leli, ti mărəkivoru ka mədrəs nday tegəni, ga moru məhuriviyani ana tay ti. »

¹³ Yezu nakəṅ àvi divi gani ana tay. Nahkay seteni ni təmbrəṅ zal nakəṅ, tòru təcəlivi a ahàr vu ana mədrəs ni, mək mədrəs ni tədəgiki ana hwa gəḍik. Təcuhworu, tòru tədəguyu a dɔlɔv ni vu cizliv cizliv. Tagray dəbu cɔ, ḍek tizia kəḍap.

¹⁴ Eslini nday ya ti tajəgay mədrəs ni day tədəgiki ana hwa tidizl bilegeni. Tòru a huḍ ga kəsa vu akaba gili gani, tàra təhibiyu ma gani ana mis. Mis ga kəsa ni tàra ga mamənjaya ere ye ti àgravu na.

¹⁵ Tàra tərəkia ka Yezu a ti tìpi bay ya

ti seteni Gaslka àsləkiaba a ahàr ba ni naṅ lala, manjəhadani digusa akaba azana məbakabani, ègia sulumana. Tàra tìpia naṅ a ti aṅgwaz àdəgakia ka tay a silim.

¹⁶ Eslini nday ya ti tìpia ere gani nana ni ti təṅgəhaḍi ma gani ana ndam ga kəsa ni. Təṅgəhaḍ ere ye ti àgrakivu ke seteni ni akaba ere ye ti àgrakivu ka mədrəs ni.

¹⁷ Tàra təṅgəhaḍa ti mis ye eslini ni tənjàki ka mahəṅgalay Yezu, təhi : « Sləkaba ka haḍ geli a. »

¹⁸ Ka ya ti Yezu acəliyu a slalah ga yam ni vu nahəma, zal ya ti seteni àsləkiaba ni àhəṅgalay naṅ, àhi ahkado : « Naḍəbay kur bilegeni ti. »

¹⁹ Ay Yezu àhəṅgrifəṅ, àhi : « Aha, ru a magam, kəṅgəhaḍi ere ye ti àgrakukvu ni ḍek ana ndam gayak. Hi ana tay kəsia cicihi ana Bay gayak gəḍakana, hi ere ye ti àgruk ni ḍek ana tay. »

²⁰ Nahkay ti zal nakəṅ àsləka, òru a kəsa ga haḍ ni vu ḍek ; təzalay haḍ gani nani *Kəsa Kru. Eslini àṅgəhadoru ere ye ti Yezu àgri ni ḍek. Mis ni tàra ticia ma gana ti àgria ejep ana tay a ḍek.

Yezu ahəṅgaraba wal nahaṅ akaba wur dahalay a

(Meciy# 9.18-26 ; L#k 8.40-56)

²¹ Yezu akaba ndam maḍabay naṅ ni təsləka àna slalah ga yam na. Tòru tìnjəa gwar ke ledi ga dɔlɔv na ti təhəraya a slalah ga yam ni ba. Ka ya ti Yezu naṅ àbu ka dəṅ-dəṅ ga dɔlɔv ni ti mis dal-dal tàra təvelinji ahàr.

²² Eslini maslaṅa nahaṅ təzalay naṅ Zayros àra ; naṅ gəḍakani ga ahay ga *mahəṅgalavù Melefit. Àra èpia Yezu nakəṅ a ti àrəkioru, àbəhaḍ mirdim kè meleher gayaṅ, ahàr ndiḅa ana haḍ.

²³ Àhəṅgalay naṅ kay, àhi ahkado : « Kam-kam, wur goro dahalayani naṅ àbiyu amət ti, nihindi kur ti kàra kəbəkì *ahar, ti māṅgaba, amət ba ti. »

²⁴ Nahkay Yezu nakəṅ òru. Mis dal-dalani ni təvelinji ahàr a, təbu taḍəboru naṅ dəḅəsia.

²⁵ Eslini wal nahaṅ àbu, mimiz asləkafəṅa agray vi kru mahar cɔ.

²⁶ Naṅ àbu acakay daliya àna naṅ dal-dal, àḍəbakaba ndam doktor a ḍek, ègwejelekaba zlam gayaṅ a ḍek, ṅgulum gani day àbi, asagaki asagaki do sawaṅ.

²⁷ Wal nakəṅ àra ècia pakama ya ti təbu təzlapaki ka Yezu na ti òru gwar kələṅ e kiḍiṅ ge mis dal-dalani ni vu, ènjifiṅ

kà azana ga Yezu nakəŋ. ²⁸ Àgray nahkay ti adaba àhi ana ahàr : « Tamal ti nìnjifiŋa kà azana gayan na day, nanɓaba. » ²⁹ Eslini mimiz gayan ya ti asləkafəŋa ni àmbrəŋa nan a huya. Wal nakəŋ àsər aranə àbi awər nan va bi, ègia njalan-njalanana. ³⁰ Ka ya ti wal ni àŋgaba nahəma, Yezu àsər huya njəda gayan àhəŋgaraba maslaŋa. Àra àsərkiya nahəma, àmbatvakivu ke mis dal-dalani ni, àhi ana tay ahkado : « Way ènjifiŋ kà azana goro ni way ? » ³¹ Ndam madəbay nan ni təhi ahkado : « ŋgakaday akaba mis damkulkulani ni ti kəsərka ba ahəmamam ti way ènjifək way ni ? » ³² Ay Yezu nakəŋ nan àbu eheliŋ eri gwar kà gəvay gayan, awayay epi maslaŋa ya ti ènjifiŋ ni. ³³ Eslini wal nakəŋ aŋgwaz awər nan, nan àbu agəgər sla6-sla6. Nan àbu agəgər nahkay ti àrəkiya ka Yezu nakəŋ a, àbəhadī mirdim meleher ndi6 ana had, adaba àsərkiya ke ere ye ti àgrakivu na ; àhiaba jiri gana dek. ³⁴ Eslini Yezu nakəŋ àhi ahkado : « Wur goro ni, Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. Sləka, ru àna sulumani ; arməwər gayak ni àŋgukukvu day-day va ba. »

³⁵ Ka ya ti Yezu nan àbu azlapay nahkay nahəma, mis ndahan tìnjia, tàsləkabiya afa ga gədakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit na, tàra təhi ahkado : « Wur gayak nakəŋ èndeverva. Kekileŋa kiwisiri ahàr ana məsi ti kamam ? » ³⁶ Ay Yezu àbi slimi ana ma gatay ni ndo, àhi ana gədakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni ahkado : « Aŋgwaz àwər kur ba, fəku ahàr ciliŋ. » ³⁷ Eslini Yezu àcafəŋa mis ndahan na dek ga madəboru nan a ; àdəm si ata Piyer, Zek, Zeŋ wur ga mən ge Zek ni tàdəboru nan ciliŋ. ³⁸ Tòru a magam afa ga bay ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni. Tòru tìnjəa ti tēdi ahàr ana mis kay titəwi, təzlah, tagray deləla. Yezu àra èpia tay a ti ³⁹ àhuriyu, àhi ana tay ahkado : « Kazlahum mam ? Kitəwəwəw mam ? Wur ni àmət ndo, nan àbu enji dəwir timey. » ⁴⁰ Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tēyefiŋ. Eslini Yezu nakəŋ àgaraya mis ya titəwi na dek e mite va, àzay bəŋ ga wur ni, mən ga wur ni akaba ndam ya ti tàdəbabiyu nan ni ciliŋ, mək təhuriyu ka məlan ya ti tàfəkaf wur ni. ⁴¹ Tàra təhuriya ti Yezu nakəŋ àzay ahar ga wur ni, àhi ahkado : « Talita kumi. »

Awayay adəmvaba « Wur dahalay, nəhuk, cikaba. » ⁴² Nahkay ti wur nakəŋ ècikaba huya, nan àbu asawaday. Wur nani ti vi gayan kru mahar cə. Àra àŋgaba ti nday ya a ahay bu ni àgria ejep ana tay a kay. ⁴³ Eslini Yezu àləgi ana tay kay, àdəm : « Ere ye ti nàgray ni ti maslaŋa èci ba. » Mək àhi ana ata bəŋani : « Vumi zlam məzumani. »

6

Ndam Nazaret təfəki ahàr ka Yezu do (Meciyə 13.53-58 ; Lək 4.16-30)

¹ Yezu àra àsləka kà məlan nana, òru a kəsa gayan vu, ka məlan ya ti àdək ni. Tòru akaba ndam madəbay nan ni dek. ² Eslini vad *məpəsabana ènjia nahəma, òru a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni vu, àcahi ma ge Melefit ana mis. Mis ya təbi slimi ni vir-vir. Tàra ticia ma gayan ya àcahi ana tay na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. Tədəm ahkado : « Àŋgət ma gani hini eley ? Məsər zlam weley hini weley ? Way àvi njəda ga magray ere ye ti day-day mis tìpi ndo ni way ? ³ Nan bay madar zlam, wur ga Mari ni do waw ? Bəza ga mənani ata Zek, Zoze, Zəd, Simu ni do waw ? Bəza ga mənani walani nday təbu akaba leli ahalay ni do waw ? » Azuhva nani ti mis nday nani tàwayay məfəki ahàr ka Yezu ndo. ⁴ Eslini Yezu àdəm : « Bay məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis ni ti tàwayay nan a kəsa gayan bu do. Ata bəŋani akaba ndam ga huđ ahay gayan day tàwayay nan do, si a kəsa ndahan bu kwa ti mis ndahan tawayay nan. » ⁵ Ka məlan gani nani ti Yezu èsliki magray zlam ndahan ya ti mis tìpi day-day ndo ni ndo huya, si àbəki *ahar ke mis ndahan bal, àhəŋgaraba tay a ciliŋ. ⁶ Nahkay ndam ga kəsa gayan ni təfəki ahàr ndo. Gatay ya ti təfəki ahàr ndo ni ti àgria ejep a, mək nan nakəŋ àsləka, àsawadòru a kəsa ndahan vu kà gəvay ga kəsa gayan ni, àcahi zlam ana mis.

Yezu aslər ndam asak gayan kru mahar cə (Meciyə 10.5-15 ; Lək 9.1-6)

⁷ Eslini Yezu nakəŋ àzalay ndam gayan kru mahar cəni ni, ànjəki ka məsləroru tay cə cə. Wudaka tàsləka ti àvia njəda ana tay a ga magariaba seteni ana mis a, ⁸ àhi ana tay

ahkado : « Kədægum nihi nahəma, kəzum zlam a ahar vu ba, ku zlam məzumani, ku mbolu, ku siŋgu day kəhəlum e zlembi vu ba. Zum aday a ahar vu, ⁹ bumvu kimaka a asak vu cilij. Kəbumkabu endəwi cə cə ba daya. »

¹⁰ Àhi ana tay keti : « Ka ya ti akəhurumiya a ahay va afa ge mis a nahəma, njəhaduma eslina ; kəmbatum ahay nahan ba duk abivoru ana vad gekəli ya akəsləkuma ni. ¹¹ Ay ka məlan ya ti kədægum ni, tamal ti tэгəskabu kəli do, təwayay miciki pakama gekəli ni ana kəli do nahəma, sləkuma eslina. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba had ga kəsa gatay na kə asak gekəli a. * Nahkay ti atəsərki ka magudar zlam gatay ni. » ¹² Eslini nday nakəŋ təhəlvu hurum, tōru, təhioru ma ge Melefit ana mis, tədəm ahkado : « Ahər àdəm kəmbatumkaba majalay ahər gekəli a kwa. » ¹³ Təgariaba seteni ana mis a kay daya ; təgrakia amal ka ndam ga arməwər a kay, təhəŋgaraba tay a.

*Takad Zeŋ bay məbaray mis ni
(Meciya 14.1-12 ; Lək 9.7-9)*

¹⁴ Nahkay mis təbu təzlapaki ka Yezu gwar eley gwar eley do dek. Təbu təzlapaki nahəma, bay *Erot ècia pakama gatay ya ti tədəm na. Adaba mis ndahan tədəm Yezu ti naŋ Zeŋ bay məbaray mis ni, àməta mək àŋgaba e kisim ba. Tədəm agray zlam magray ejep tata ti adaba àŋgaba e kisim ba. ¹⁵ Mis ndahan ti ni tədəm naŋ Eli bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Mis ndahan keti tədəm naŋ bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit akada ga nday ya ti ahaslani ni. ¹⁶ Erot àra ècia pakama nana zla nahəma, àdəm ahkado : « Naŋ ti Zeŋ bay məbaray mis ni. Nəkəlia ahər a, nihi ti àŋgaba e kisim ba. »

¹⁷⁻¹⁸ Bay Erot àdəm nahkay ti azuhva zlam ya àgravu ni. Zlam gani nihi : Erot àzafəŋa Erodiyat wal ge Filip a ; Filip ti wur ga mən ga Erot. Àra àza wal na ti Zeŋ bay məbaray mis ni àhi ahkado : « Kəzafəŋa wal kə wur ga muk a ti àwəsl. » Zeŋ àra àhia ma nahkay ti bay Erot nakəŋ àhi ana ndam gayan tэгəs naŋ, təwəl, təfiyu a daŋgay vu,

mək təgray nahkay. ¹⁹ Erodiyat nakəŋ àra ècia ma ge Zeŋ na ti àwayay ti epi Zeŋ kə eri do simiteni, awayay akad naŋ. Ay ti èsliki do, ²⁰ adaba bay Erot agrafəŋa aŋgwaz kə Zeŋ a, àsəra Zeŋ ti mis jireni, àgudar zlam do. Nahkay Erot awayay ti maslaŋa àgri araŋa ba. Awayay məbi slimi ana pakama ge Zeŋ ya ti àdəm ni ; àra ècia ti ahəli ahər sawaŋ.

²¹ A vad nahan Erodiyat nakəŋ àŋgətfəŋa evid a. Ka fat nani Erot àgray wuməri ge miwivu gayan ; àzalakabu ndam ga ŋgumna gədákani, gədákani ga ndam slewja gayan akaba ndam ge elimeni ga had *Gelili ni.

²² Ka ya ti nday təbu təzum zlam nahəma, wur ga Erodiyat dahalayani àhurkiviyu ka tay, mək àhəbay kə meleher gatay. Àhəbay nahkay ti, həbay gayan ni ègia eri ana bay Erot a, ègia eri ana mis ya ti àzalakabu tay na daya. Ègia eri ana tay a nahkay ti bay ni àhi ana wur dahalay ni : « Hindifua ere ye ti nak kawayay na ti nəvuk. » ²³ Àmbadī dək, àhi ahkado : « Ere ye ti kihindifua ni, ku tamal kawayay telma ga had ya nəgur ni day naŋgu ni, nəvuk. » ²⁴ Eslini wur dahalay ni àhəraya, àrəkioru ka mənani Erodiyat, àhi ahkado : « Nihindifəŋa mam ? » Mənani nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Ru kəhi nahəma : “Nawayay ahər ge Zeŋ bay məbaray mis ni.” » ²⁵ Nahkay wur dahalay ni àcuhwakibiyu ka bay nakəŋ, àhi ahkado : « Nawayay ti kəvu ahər ge Zeŋ bay məbaray mis ni nihi həya, təfukibiya ka paranti a ! » ²⁶ Bay ni àra ècia pakama ga wur na ti àhəlia ahər a. Akaba nani dek, àwayay mekeli ere ye ti èhindilij ni do, adaba àmbadī ana wur na kə meleher ge mis na. ²⁷ Nahkay àslər bəlan ga ndam slewja gayan ni həya ti mōru məkəlibiya ahər ge Zeŋ nakəŋ a. Eslini zal slewja ni òru a ahay ga daŋgay ni vu, èkəlibiya ahər na, ²⁸ àzibiyu ka paranti, àvi ana wur dahalay ni. Wur dahalay ni mək àzikaboru ana mənani. ²⁹ Ndam madəbay Zeŋ ni təra ticia ma gana ti tōru təzay kisim gani, təfiyu e mindivij vu.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu

* **6:11** Mətukkaba had ga kəsa kə asak a ti adafaki təmbərba ndam ga kəsa ni, təwayay tay va do.

zlam

(*Meciy# 14.13-21 ; L#k 9.10-17 ; Ze#j 6.1-14*)

³⁰ A vad nahan ndam *asak ga Yezu ni tàsləkabiya ka məlan ya ti Yezu àsləroru tay na. Tàra tàsləkabiya ti tənğəhadıaba ere ye ti tàgrabiyu na, akaba ere ye ti təcəhibiyu ana mis na dek. ³¹ Ka ya ti nday təbu eslini ni ti mis ya ti tərəkia ka tay a ni akaba ya ti taslaka ni dal-dal àsabay; nahkay Yezu akaba ndam madəbay nan ni zlam məzumani tekeđi tənğətfəñ ahar ndo. Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay nan ni : « Dəguma mədəgum a huđ gili vu, ti kəpəsumaba gəzit, do ni ti ahəmamam. » ³² Nahkay təcəliyu a *slalah ga yam vu, təbu taslaka takoru a huđ gili ni vu ti ³³ mis dal-dalani ni tıpia tay a, təcərikia zuh ana tay a, mək mis ga kəsa ga had ni dek təcuhworu àna asak ka məlan ya ti nday takoru ni. Wudaka Yezu akaba ndam madəbay nan ni tınjiyu ti mis ni tənğasva eslina àndava.

³⁴ Ka ya ti Yezu àhəraya a slalah ga yam ni ba nahəma, èpi ti mis ni eslini vir-vir. Nan nakəñ mis ni təcəsia cicihi a, adaba èpi tay ti àhi ana ahàr nday akada ga təmbəmbak ya ti bay majəgay tay àbi ni. Nahkay ti èzliri ana macahi zlam ana tay kay. ³⁵ Àra àpəskia kay ti ndam madəbay nan ni tərəkia, təhi ahkado : « Leli hi ti a huđ gili bu, sarta day àbi va bi. ³⁶ Hi ana mis ni tàsləka, tōru a kəsa gərgərani ni vu ahkay do ni tōru a ahay ge mis ye e gili ni vu, tādəboru zlam məzumani. » ³⁷ Ay Yezu àhəñgrifəñ ana tay, àdəm : « Lekuləm lekuləmeni vumi zlam məzumani ana tay. » Nday nakəñ təhəñgrifəñ, təhi ahkado : « Kawayay ti mōru məsəkumibiyu *dipeñ ana mis dambas-dambasani ni ti təzum aw ? Singu gani agray jik diñ diñ cə emiteni ti àsabay do waw ? » ³⁸ Eslini Yezu àhi ana tay : « ñgakaday, dipen əfəñ kə kəli ti ehimey ? Dəgum, kəmənjumiyu day. » Nday nakəñ təmənjiyu. Tàra təmənjiya ti təhi ahkado : « Dipen əbu nday zlam tàkivu kilif cə cilin. » ³⁹ Yezu àhi ana tay : « Humi ana mis ni ti tèdevu tənğəhadıa njəluluk ke kəzir mıđeni hina. » ⁴⁰ Nahkay ti tənğəhadıabá njəluluk : mis diñ diñ, ndahan ti ni kru kru zlam kru kru zlam. ⁴¹ Eslini Yezu

nakəñ àhəl dipen zlamani ni tàkivu kilif cəeni ni, àmənjoru e melefıt vu, àgri səsı ana Melefıt. Àra àgria səsı a ti èsekaba dipen na, mək àbi ana ndam madəbay nan ni ti tıdi ana mis ni dek. Èdikivu kilif cəeni ni ana tay dek daya. ⁴² Mis nakəñ dek təzum, təzum, tərəhkaba. ⁴³ Kələn gani təcakalakabu məgəjəni ge dipen ni akaba ge kilif ni, tərəhvü hətək kru mahar cə àna nan. ⁴⁴ Mis zawalani ya ti təzum zlam eslini ni ti agray dəbu zlam.

Yezu asawadaki ka ahàr ga yam
(*Meciy# 14.22-33 ; Ze#j 6.15-21*)

⁴⁵ Ka gani nani ti Yezu àhi ana ndam madəbay nan ni təcəliyu a *slalah ga yam vu, tōru kama gayan hayan ke ledi ga dəluv ni gwar a Beceyda, day kwa ti nan nanani aməhi ana mis ni ti tèdevu, tàsləka. ⁴⁶ Tàra tèdeva akaba mis na ti Yezu nakəñ àcəloru a həma vu ga mahəngalay Melefıt. ⁴⁷ Məlan àra èdiza ti ndam *madəbay Yezu ni nday təbu ka ahàr gatay a slalah ga yam ni bu e kidin ga dəluv ni bu. Yezu ti ni nan ka dəñ-dəñ nan bəlan. ⁴⁸ Àmənjoru ti ndam madəbay nan ni təbu tagaroru slalah ga yam ni ga njəda, təcakoru daliya àsabay adaba aməd əbu ahəngarbiyu tay kələn. Də gwendeli-gwendeli ti nan nakəñ àrəkioru ka tay, asawadakioru ka ahàr ga yam ni njuwan-ñjuwan. Awayay asafəña divi kə tay a wudak. ⁴⁹ Nday nakəñ tàra tıpia nan a, nan əbu asawadaki ka ahàr ga yam nahkay ti, tədəm maslanə àmbavakiva ka tay a, tədəgi ana zlahay. ⁵⁰ Nday dek tıpia nan a ti tagna anğwaz a àsabay. Ay nan nakəñ àhi ma ana tay həya, àdəm : « Zum njəda, nu timey. Anğwaz əwər kəli ba. » ⁵¹ Eslini àhurkiviyu ka tay a slalah ga yam ni vu. Àra àhurkiviya ka tay a ti aməd ni day àmbrəñ makəzlani həya. Ere ye ti àgravu ni dek ti àgria ejep ana ndam madəbay nan na dal-dal. ⁵² Zlam ga Yezu ya àgray àna *dipeñ ni adafaki njəda gayan gədəkani, ay ndam madəbay nan ni təcəsar do ; majalay ahàr gatay àhəciyu.

Yezu ahəngaraba mis ka had Zenizaret a
(*Meciy# 14.34-36*)

⁵³ Ka ya ti tàsləka təhəra dəluv na àndava ni ti, nday ka dəñ-dəñ ka had Zenizaret. ⁵⁴ Eslini təhəraya a *slalah ga yam ni ba.

Tàra tàhàraya ti mis ga had nani tèsàra Yezu a hùya. ⁵⁵ Tàra tèsàra nañ a ti tàcuhworu a kèsa ga had ni vu ðek, tàmèlibiyu ndam ga arməwər ka slalah ka mələñ ya təðəm nañ nañ àvu ni. ⁵⁶ Ka mələñ ya ti Yezu ènjua ni lu, ku e gili, ku a kèsa ci6-ci6eni bu, ku a kèsa gəðákani bu ni ti mis tàmèlibiyu ndam ga arməwər, tabəhadì e mite bu. Təgri kamkam ti mis nday nani ya tèsesey do ni tìnjifiñ kà ma ga azana gayañ ni cilin. Nday ya ti tìnjifiña ni ðek tənğaba.

7

Ma ga ndam ya ahaslani ya təcahi ana mis ni
(Meciya 15.1-9)

¹ A vad nahan mis ndahan e kidin ga ndam *məsar Wakita ge Melefit ni bu tìcibiyu a Zeruzalem. Tàra tìnjia ti təcakalafəñvu kà Yezu akaba ndam *Feriziyen. ² Eslini tìpi ndam *madəbay Yezu ndahan ni bal, təzum zlam ti təbarakaba ahar àna divi gana day do. Tàra tìpia nahkay ti təðəm: « Təzum zlam ahar gatay ni *njəlata do. » ³ Təðəm nahkay ti adaba ndam *Zəde ðek, ahar gəðákani nday Feriziyen ni, təzum zlam wudaka nahəma, tabarakaba ahar àna divi gana day. Tagray nahkay ti adaba təgəskabá divi ga ndam gəðákani gatay ya ahaslani na. ⁴ Ku tamal təsləkabiya a gosku ba nəngu ni, tìnjia a magam a ti wudaka təzum zlam ti tabaray àna divi gani day. Zlam ndahan kay ya təgəskabu ni təbu tagray gərgəri: ku hijiyem gatay day tabarafəña lala, ku mandaray nəngu ni, ku misek ga ara gatay day tabarafəña àna divi gana akada ga ndam gəðákani gatay ya təgray ahaslani ni.

⁵ Nahkay ndam Feriziyen akaba ndam məsar Wakita ge Melefit nakəñ tihindi Yezu, təhi ahkado: « Ndam madəbay kur ni təgəskabu magray zlam akada ga ata bəñ geli ya ahaslani təðəfiki ana leli ni do, təzum zlam àna ahar njəlata ni do ni ti kamam? » ⁶ Yezu àhəngriyəñ ana tay: « Lekələm kawayum ti mis təðəm lekələm ndam jireni, ay ti lekələm ndam jireni do! Melefit àðəma ma sulumana a wakita ga bay mahəngaray pakama gayañ Izayi ni ba.

Pakama gayañ ya ti àðəm ni, àðəmki ti ke kəli. Àðəm ahkado: « Mis hini tazləbay nu àna ma cilin, təjalaku ahàr do simiteni.

⁷ Tazləbay nu ti masakani, adaba zlam gatay ya təcayah ni ti ka mawayay ge mis cilin, do ni ti ka mawayay goro do. » * »

⁸ Yezu àhi ana tay keti: « Lekələm ti kəmbərənum Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a Wakita gayañ bu ni, kəgəsunkabu ma ge mis ya ahaslani ya təcahi ana kəli ni sawañ. » ⁹ Àhi ana tay keti: « Àbəlay! Kəmbərənuma *Divi ge Melefit na, adaba kawayum məbi slimi ana manjəhad ga ndam gekəli ya ahaslani ni zla do waw! ¹⁰ Bay Melefit àðəm a wakita ge Məwiz ya àbəkì ni bu: « Nğwioru a had ana ata buk ata muk. » † Àðəm keti: « Bay ya ti endivi bəñani ahkay do ni məñani nahəma, təkada nañ a. » ‡ ¹¹ Ay lekələm zla ti kəðəmum ahkado: « Maslaña nahan esliki məhiani ana bəñani ahkay do ni ana məñani: Ere ye ti akal nu nəjənaki kur àna nañ ni ti korbañ: korbañ ti sədaga ge Melefit. » ¹² Maslaña nani tamal àðəma ma nahkay, mək əjənaki ata bəñani ata məñani va do ni ti, kəðəmum àbəlay. ¹³ Lekələm kəgrum nahkay ni ti kəmbərənuma pakama ge Melefit nana pəsak. Kəmbərənuma ti kəfəmviiyu pakama gekəli ya kakahum ni a mələñ gani vu huk. Kəbum kəgrum zlam ndahan kay akada nani daya. »

Zlam ya ti tagray mis « njəlata ni do » ni

¹⁴ Yezu àra àhia pakama ana tay a nahkay nahəma, àzalakabu mis kayani ni keti, àhi ana tay: « Lekələm ðek bumi slimi ana pakama goro ya nəðəm ni, ti kícum lala. ¹⁵ Ere ye ti a dala bu, ahuriyu a huð ge mis vu ni ti agray nañ “*njəlata ni do” ni ti àbi. Si ere ye ti maslaña gani adəm àna ma gayañ ni day kwa ti agray nañ “njəlata ni do.” [¹⁶ Tamal slimi àfəñ kè kəli ge mici zlam nahəma, cəm !] »

¹⁷ Kələñ gani Yezu àhəðakfəña kè mis dal-dalani na, cak òru àhuriyu a ahay vu. Eslini ndam madəbay nañ ni tihindifiña ma *gozogul gayañ ya àhi ana mis na.

* 7:7 Izayi 29.13. † 7:10 Mahərana 20.12; Mimbiki 5.16. ‡ 7:10 Mahərana 21.17.

18 Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Lekulum day kəsərum zlam do waw ? Nədəm nahəma, ŋgay ere ye ti a dala bu, ahuriyu a huđ ge mis vu, agudar naŋ akaba agray naŋ “njəlatani do” ni àbi ti kicəm do waw ? 19 Adaba àhuriyu a məbəruv gayan vu do, ahuriyu ti a huđ vu cilin, mək tətəhiyu azay gani e dəgzey vu. » Yezu àdəm nahkay ti àdəm zlam məzumani dek njəlata. 20 Adəm keti : « Ere ye ti ahəraya a məbəruv ge mis ba ni ti, nani day kwa ti agudar naŋ, agray naŋ “njəlata do.” 21 Adaba zlam magudarani dek ahəraya ti a məbəruv ge mis ba : təjalaki ahər ka zlam magudarani, tagray mesəwehvu, tigi akal, tabazl mis, 22 tagray hala, zlam ge mis egi eri ana tay, tagray cuday, tagosay mis, tici slimi do, tagray solu, təsivu ana mis, tiji zlabay, endisl àniviyyu ana tay bi. 23 Zlam nday nani dek ti zlam magudarani, tahəraya a məbəruv ge mis ba. Təhəraya ti tagudar naŋ, tagray naŋ “njəlata do.” »

*Wal nahan naŋ wur Zude do afəki ahər ka Yezu
(Meciy# 15.21-28)*

24 Yezu àsləkaba eslina, òru ka hađ ga kəsa Tir. Òru ènjua ti àhuriyu a ahay vu afa ga maslaŋa nahan, mək ànjəhad eslini. Awayay ti mis təsər məlan gayan ya naŋ naŋ àvu ni ba. Akaba nani dek mis tərà təsəra məlan gana sawan. 25-26 Nahkay ti wal nahan àbu, naŋ wur Zude do, naŋ wur Fenisi ga hađ Siri. Wur gayan dahalayani àbu, seteni àniviyyu. Wal nakəŋ àra ècia təbu təzlapaki ka Yezu nahəma, àrəkia həya. Àra ènjia ti àbəhadī mirdim grik, meleher ndiḅ ana hađ, àhi ana Yezu : « Kam-kam, gariaba seteni ana wur goro na ti. » 27 Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana wal ni, àhi ahkado : « Mbrəŋ bəza təzum zlam tərəh, do ni ti təzafəŋa zlam məzumani ga bəza, tizligioru ana kərà ti àbəlay do. » 28 Mək wal nakəŋ àdəm : « Nahkay, bay goro. Ay ti pis-pis ga zlam məzumani ga bəza ya tadəgoru a huđ ga məlan məzumki zlam vu ni ti ku kərà day tapalaba, təzum timey. » 29 Yezu àra ècia ma ga wal na ti àhi : « Kəhəŋgrufəŋ nahkay nahəma, seteni ni àsləkiaba ana wur gayak na àndava. Ru a magam. »

30 Nahkay wal nakəŋ àsləka. Òru ènjua a magam a ti àdi ahər ana wur gayan dahalayani ni mandəhadani bəlahə ka slalah. Seteni ni àsləkiaba edediŋ a.

Yezu ahəŋgaraba zal makwaya ya ti àdəm ma lala koksah na

31 Yezu nakəŋ ka hađ ga kəsa Tir na, òru a kəsa Sidon vu. Àsləka eslina ti òru ka hađ *Kəsa Kru, mək àŋga gwar ka dəluv Gelili a. 32 Àra ènjia eslina ti mis təzibiyu zal makwaya nahan, əsər mazlapani lala koksah. Təra tinja àna naŋ a ti təhəŋgalay Yezu, təhi : « Kam-kam, fəki ahar gayak ka naŋ hini ti mənğaba, mīci slimi, məzlapay lala ti. » 33 Nahkay ti Yezu nakəŋ əzaba naŋ a cak e kiđin ge mis dal-dalani ni ba. Ka ya ti nday təbu ka ahər gatay ni ti àbiviyyu weleher e slimi vu cecəeni. Àhəliaba weleher na ti ètifa esliḅ a, ènjiifin kə arəd ; 34 mək àmənjouru e melefit vu, əsuf yah, àhi ana zal nakəŋ : « Efata. » Awayay adəmvaba : « Zləkvaba. » 35 Eslini slimi ga zal nakəŋ əzləkvaba, èci slimi lala həya. Arəd gayan ni day ègigiri va do, əzlapay lala. 36 Yezu àra àhəŋgaraba maslaŋa nana ti àhi ana tay : « Kəhumi ere ye ti nəgray ni ana maslaŋa ba. » Ay ba Yezu àhi ana tay « Kədəmum ba, » nday ti ni ticiiki do, ba tədəmoru sək sawan. 37 Nahkay ere ye ti əgray ni əgria ejep ana mis a dal-dal. Tədəm ahkado : « Ere ye ti agray ni dek àbəlay əsaḅay. Ahəŋgaraba ndam makwaya, tici slimi. Ahəŋgaraba ndam ya ti təzlapay koksah na daya, təzlapay lala. »

8

*Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu fad
(Meciy# 15.32-39)*

1 Ka gani nani nahəma, mis kay tərəkia ka Yezu a keti. Nday təbu eslini akaba naŋ ti zlam məzumani day əfəŋ kə tay bi. Eslini Yezu əzalay ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado : 2 « Mis nday hini təsu cicihi dal-dal, adaba vad mahkər hi leli məbu akaba tay, zlam məzumani day əfəŋ kə tay va bi. 3 Tamal nəhi ana tay “Sləkuma” mənəđ məvi zlam məzumani ana tay nahəma, njəda amələfəŋ kə tay

ka ahàr divi ga maslækana bi, adaba mis ndahan e kidin gatay bu tàslækabiya ka melaṅ drinena. » ⁴ Ndam madəbay naṅ ni təhəṅgrifəṅ, təhi ahkado : « Leli dek ahalay a huf gili hini bu ni ti, təhəlibiyu *dipeṅ ana tay tərəh àna naṅ dek ti eley ? » ⁵ Eslini Yezu nakəṅ èhindifiṅa ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Dipeṅ àfəṅ kè kəli ehimey ? » Təhəṅgrifəṅ : « Àfəṅ kè leli adəskəla. »

⁶ Eslini àhi ana mis dal-dalani ni tənjuhada a ga had a. Təra tənjuhada ti àhəl dipen adəskəlani ni, àgri səsı ana Melefit. Àra àgria səsı a ti èsekaba dipen na, àbi ana ndam madəbay naṅ ni, àhi ana tay : « Dumi ana mis ni dek. » Nahkay ndam madəbay naṅ nakəṅ tidi ana mis dal-dalani ni dek. ⁷ Kilif ciḅ-ciḅeni təfəṅ kà tay gəzit daya. Yezu àgraki səsı ke kilif ni, mək àhi ana ndam madəbay naṅ ni : « Dəmikivu ana tay. » ⁸ Mis nakəṅ dek təzum, tərəha àna naṅ a. Təcakalaviyu məgəjəni ga zlam məzumani ni a hətək vu, tərəhvü hətək adəskəla àna naṅ. ⁹ Mis ya təzum zlam eslini ni ti agray mis dəbu fad. Kələṅ gani Yezu nakəṅ àhi ana mis ni tàsləka. ¹⁰ Mis ni tərə tàsləka ti Yezu akaba ndam madəbay naṅ ni təcəliyu a *slalah ga yam vu həya, tōru ka had Dalmanuta.

Ndam Feriziyen təhi ana Yezu mągraya zlam magray ejep a
(Meciya 16.1-4)

¹¹ Yezu naṅ àbu eslini ti ndam *Feriziyen ndahan tərəkia, təbu tagray gejewi akaba naṅ. Tagrakabá gejewi a nahkay ti tawayay tatakar naṅ ti mągudar zlam, təhi : « Griaya ere ye ti mipi day-day ndo na ana leli a, ti məsər ere ye ti kagraj ni kagraj ti àna njədə ge Melefit. » ¹² Yezu nakəṅ àra ècia ma gatay na ti àdi ana njidey a gugum vu. Àhi ana tay : « Ndam ye e hini vu ni ti tihindi ere ye ti tipi day-day ndo ni ti kamam ? Nəhi ana kəli nahəma, ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana ndam ye e hini vu ni do simiteni. » ¹³ Eslini àmbərpu tay ndəbak, àcəliyu a *slalah ga yam ni vu, tàsləka akaba ndam madəbay naṅ na, tōru gwar ke ledi ga dəluv ni.

Miwisij ga ndam Feriziyen akaba ga Erot
(Meciya 16.5-12)

¹⁴ Nday təbu takoru àna *slalah ga yam ni ti ndam *madəbay Yezu nakəṅ təhəl *dipeṅ ndo, àgəjazlka ahàr ka tay a. ¹⁵ Eslini ti Yezu àhi ana tay : « Bumvu slimi ana *miwisij ga ndam *Feriziyen ni akaba ga ndam ga bay *Erot ni. » ¹⁶ Nahkay təzlapay e kidin gatay bu, tədəm : « Àdəm nahkay ti adaba dipen àfəṅ kè leli bi palam. » ¹⁷ Yezu nakəṅ àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay : « Dipeṅ àfəṅ kè kəli bi ni ti kədəmmum kamam ? Kicəm ma goro ni do, kəsərūm do kekileṅa waw ? Kawayum micəmeni do zla tək ahəmamam ? » ¹⁸ Eri gekəli ni ti kipəm divi àna naṅ do waw ? Slimi gekəli ni day kicəm slimi àna naṅ do waw ? Ere ya nəgray ni ti kəsərūmki va do waw ? ¹⁹ Ka ya ti nəsikaba dipen zlamani ana mis dəbu zlamani na ti, məgəjəni gani ya kəhəlumaba ni ti hətək mərəhvani ehimey ? » Təhəṅgrifəṅ : « Hətək mərəhvani kru mahar cə. » ²⁰ Àdəm keti : « Ka ya ti nəsikaba dipen adəskəlani ana mis dəbu fadani na ti, məgəjəni gani ya kəhəlumaba ni ti hətək mərəhvani ehimey ? » Təhəṅgrifəṅ : « Hətək mərəhvani adəskəla. » ²¹ Àhi ana tay keti : « Kekileṅa kicəm do waw ? »

Yezu ahəṅgaraba zal wuluf a

²² Yezu akaba ndam madəbay naṅ ni tōru a Beceyda. Tōru tinjua ti mis ndahan təzibiyu zal wuluf, mək təgri kam-kam ana Yezu ti mınjifiṅ, ti zal nani mąngaba. ²³ Nahkay Yezu nakəṅ adafəṅa ahar kà zal nakəṅ a, tata àzoru naṅ cak àfəṅ kà kəsa. Tōru tinjua eslina ti ètifikiyu esliḅ ke eri, mək àbiki ahar ke eri, èhindifiṅa ma, àhi : « Kəbu kipi divi aw ? » ²⁴ Zal wuluf nakəṅ èzeftəba ahàr a, àdəm : « Nəbu nipi mis zə-zə kədəm məṅgəhaf, ay ti nday təbu təsawadəy. » ²⁵ Eslini Yezu nakəṅ àbiki ahar ke eri keti. Àra àbikia ahar na ti zal wuluf ni àhəlkaba eri a, àṅgaba, epi divi lala. ²⁶ Yezu àhi : « Sləka, ru a magam. Kasləka nihi nahəma, kōru gwar a kəsa vu ba. »

Piyer àdəm Yezu ti naṅ Krist Bay gədakani ya amara ni
(Meciya 16.13-20 ; Lək 9.18-21)

²⁷ A vad nahañ, Yezu akaba ndam madəbay nañ ni təbu tasləkaba a kəsa cib-cibeni ya təbu kà gəvay ga Sezare ge Filip na. * Ka ahàr divi zla ti èhindifiña kà tay a, àhi ana tay : « Mis ti tədəm nu ti nu way ? »
²⁸ Təhəngrifəñ, təhi ahkado : « Tədəm nak Zeñ bay məbaray mis ni, mis ndahañ tədəm nak Eli, mis ndahañ ti ni tədəm nak biliñ ga ndam ya təhəngaray *pakama ge Melefit ahaslani ni. »
²⁹ Eslini nañ nakəñ èhindifiña ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti, kədəmum nu ti nu way ? »
 Piyer àhəngrifəñ, àhi ahkado : « Nak *Krist *Bay gədəkani ya Melefit àslərbiyu ni. »
³⁰ Yezu nakəñ àra ècia ma ge Piyer na ti àləgi ana tay, àdəm ahkado : « Iy nahkay. Ay ti kədəfumi nu ana maslaña ba simiteni. »

Yezu adəm aməmət mək aməngaba e kisim ba
 (Meciya 16.21-28 ; Lək 9.22-27)

³¹ Eslini Yezu ànjəki ka macahi zlam ana ndam madəbay nañ ni. Àhi ana tay : « Ahàr àdəm nu *Wur ge Mis nəcakay daliya dal-dal. Nday gədəkani ni, gədəkani ga ndam *məngalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atawayay nu do, atakad nu. Mək a huđ ga vad mahkərani bu anañgaba e kisim ba. »
³² Àhi ana tay vay-vay, do ni ti èmbrifiñ ana tay ndo. Piyer àra ècia ma gayañ na ti àzaba nañ e kidiñ gatay ba cak, àləgiki ka pakama gayañ ni. ³³ Ay Yezu àmbatkibiyu ma ka ndam madəbay nañ ni tuwəli, àləgi ana Piyer bilegeni, àdəm : « *Seteni, sləkafua, ru driñ ! Majalay ahàr gayak ti akada ge Melefit ni do, kajalay ahàr ti akada ge mis hihirikeni ni. »

³⁴ Eslini ti mis təbu kay macakalavani. Nahkay Yezu àzalay tay akaba ndam madəbay nañ ni. Tàra tìnjikia ti àhi ana tay ahkado : « Tamal mis awayay madəbay nu nahəma, ahàr àdəm məmbrəñ ere ye ti awayay ni, ku tamal təgri daliya, *tadarfəñ nañ kà təndal nəngu ni mibesey. Tamal mis awayay madəbay nu ti mığray nahkay. ³⁵ Maslaña ya ti àdəm ajəgur sifa gayañ, awayay amət ba ni ti emijiñ. Maslaña ya ti emijiñ sifa gayañ azuhva nu akaba *Ma

Məweni Sulumani ni ti aməjəgur sawañ, aməmət day-day do. ³⁶ Tamal mis àngəta elimeni ga duniya na dek mək èjiña sifa gayañ a ti, elimeni gani aziaya mam ? ³⁷ Emijiña sifa gayañ na ti, aməngət mam ga məmbani àna nañ mam ? ³⁸ Mis ye e hini vu ni tawayay Melefit va do, tagudar zlam dek. Nu Wur ge Mis ti anara àna njəda ga Baba goro akaba məslər gayañ *njəlatani ni. Tamal maslaña aŋgwaz awər nañ kə meleher ge mis, adəm nañ mis goro do, àsər pakama goro do nahəma, nu Wur ge Mis day ka fat ya ti anara ni anədəm nañ mis goro do. »

9

¹ Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma ; e kidiñ ge mis ya təbu ahalay ni bu ni ti, wudaka ndahañ atəmət ti etipia *Məgur ge Melefit a day ; ka sarta gani nani ti Melefit aməgur zlam dek àna njəda gayañ. »

Vu ga Yezu ambatvu kə meleher ga ndam madəbay nañ ni
 (Meciya 17.1-13 ; Lək 9.28-36)

² Vad muku ka ahàr gani zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zeñ, àhəloru tay ka ahàr ga həma zəbalani. Nday ka ahàr gatay akaba Yezu ciliñ. Tòru tìnjəa ti vu ga Yezu ni àmbativa e eri va ana tay nahañ a, ³ azana gayañ ka vu dek ègia bəd-bəd talla. Ahəlaba eri a vərut ; bəd-bəd gani àtama bəd-bəd ga azana ge mis na dek àna tallana. ⁴ Eslini tìpioru Eli nday ata Məwiz, nday təbu təzlapay akaba Yezu. ⁵ Piyer àra èpia tay a ti àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, leli məbu ahalay ti àbəlay. Mara mivicey ahay mahkər, bəlañ gayak, bəlañ ge Məwiz, bəlañ ti ni ge Eli. » ⁶ Àsər ere ye ti adəm ni do, adaba aŋgwaz awər tay dal-dal. ⁷ Eslini məguduŋguduŋ àhərkiaya ka tay a, àŋgah tay. Dəngu ga maslaña àhənday a məguduŋguduŋ ni bu, àdəm : « Nañ hini ti wur goro, nawayay nañ dal-dal. Gəsumiki pakama gayañ ! » ⁸ Eslini həya ndam *madəbay Yezu ni tēheliñ eri, tìpi maslaña nahañ ndo, si Yezu nañ bəlañ akaba tay ciliñ.

* 8:27 Sezare ge Filip ti kəsa gədəkani. Afəkad kəsa gani nani ti bay Filip.

⁹ Nday t̄abu t̄andaya ah̄ar a h̄oma ni ba ni ti Yezu nak̄eŋ àhi ana tay : « K̄eŋḡahad̄umi ere ye ti k̄ip̄am ni ana maslaŋa ba, si nu *Wur ge Mis anan̄gaya e kid̄iŋ ga ndam evid̄ ba kwa. » ¹⁰ Nday nak̄eŋ t̄eŋḡaskabá pakama gayan̄ ya ti àhi ana tay na. Ay ti t̄agr̄ay gejewi e kid̄iŋ gatay bu, t̄eđ̄am : « Pakama gayan̄ ya ti àđ̄am aman̄gaya e kid̄iŋ ga ndam evid̄ ba ni ti, awayay ad̄am ti mam ? » ¹¹ Nahkay t̄ihindifiŋa ma k̄a Yezu a, t̄ahi ahkado : « Ndam *m̄as̄er Wakita ge Melefit ni t̄eđ̄am wudaka *Krist *Bay ḡeđ̄akani ya amara ni eminjia ti, ah̄ar àđ̄am Eli amara day ti kamam ? » ¹² Yezu nak̄eŋ àh̄eŋgrif̄eŋ ana tay, àđ̄am : « Edeđ̄iŋ Eli ara, aslamalak-abu zlam đ̄ek day. Ay ti àbu m̄ab̄ekiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àđ̄am Wur ge Mis amacakay daliya kay, mis at̄eđ̄am nan̄ mis masakani às̄er arañ̄a do. Melefit àđ̄am nahkay ti kamam ? » ¹³ Ay n̄ahi ana k̄uli nah̄oma, Eli ti àra àndava. Àra ti, mis t̄eŋria ere ye ti nday t̄awayay na đ̄ek, akad̄a ga pakama ge Melefit ya àđ̄amki na. »

Yezu agariaba seteni ana wur nahan̄ a (Meciya 17.14-21 ; L̄uk 9.37-43a)

¹⁴ Tara tinjikiva ka ndam *mad̄ebay Yezu ndahan̄ na wudak ti t̄ipi mis dal-dalani kay t̄eveliŋa tay a. Eslini ndam *m̄as̄er Wakita ge Melefit t̄abu bilegeni, tagray gejewi akaba tay. ¹⁵ Mis dal-dalani ni t̄ara t̄ipeya Yezu a nah̄oma, nday đ̄ek t̄eđ̄am : « A ! Yezu eŋjia, » m̄ak nday đ̄ek t̄acuhwakioru, t̄eŋri sa. ¹⁶ T̄ara t̄eŋria sa àndava ti Yezu nak̄eŋ eŋhindiŋa ma k̄a ndam mad̄ebay nan̄ na, àhi ana tay : « Lek̄ul̄am k̄abum k̄eŋrumkivu gejewi akaba tay ti ka mam ? » ¹⁷ Eslini maslaŋa nahan̄ e kid̄iŋ ge mis dal-dalani ni bu àra ečia ma ga Yezu na ti àh̄eŋgrif̄eŋ, àhi ahkado : « M̄usi, n̄ezukbiya wur goro a. Seteni àniviyu, àzlapay koksah. ¹⁸ Seteni ni aḡas nan̄ ku eley eley do đ̄ek, azagad̄ nan̄ ka had̄. Nahkay wur ni guzl̄ebuc krup-krup a ma bu, ah̄ep̄eđ̄kabu asl̄er kr̄eđ̄-kr̄eđ̄, vu gani đ̄ek ek̄uli k̄uc. N̄ahi ana ndam mad̄ebay kur ni ti t̄agariaba, ay ti t̄isl̄iki ndo. » ¹⁹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Lek̄ul̄am ye e hini vu ni ti k̄eŋf̄umki ah̄ar ke Melefit do. Nu anan̄j̄ehad̄ kan̄gaya akaba k̄uli aw ? Nu enebes̄i ana k̄uli kan̄gaya waw ? » M̄ak àhi ana tay : « Zumubiya wur nana nimi. »

²⁰ Nahkay t̄ezibiyu. Seteni ni àra eŋpia Yezu a ti àdad̄ay wur ni kay kay, m̄ak wur ni àđ̄eđ̄, eŋi dađ̄ay ka had̄, guzl̄ebuc krup-krup a ma bu. ²¹ Eslini Yezu eŋhindiŋa ma k̄a b̄eŋ ga wur na, àhi ahkado : « Ere gani aḡas nan̄ ti ku ananaw ? » Àh̄eŋgrif̄eŋ àhi : « Agray nan̄ kwa e ḡuziteni vu. ²² Sak kay seteni ni eŋligia nan̄ a aku va, eŋligia nan̄ a yam va, awayay mij̄iŋ nan̄. Ay ti tamal kisliki nah̄oma, j̄enaki leli, m̄as̄uk ciciha ti. » ²³ Yezu àh̄eŋgrif̄eŋ, àhi ahkado : « K̄eđ̄am “Tamal kisliki” ti k̄eđ̄am kamam ? Bay ya ti àf̄ekia ah̄ar ke Melefit a ni ti Melefit esliki m̄eŋri zlam weley weley do đ̄ek tata. » ²⁴ Eslini b̄eŋ ga wur ni àzlah h̄aya, àđ̄am : « N̄ef̄ekia ah̄ar a. Ay ti m̄ef̄eki ah̄ar goro ni àh̄aca, j̄enaki nu ti n̄ef̄eki ah̄ar àkivu. »

²⁵ Nday t̄abu eslini ti mis ndahan̄ kay t̄er̄ekia ka tay a. Yezu àra eŋpia tay a ti àzlacaki ke seteni ni, àhi : « Seteni ya agray mis ti bay gani àzlapay koksah akaba eci slimi koksah ni, n̄ehuk nah̄oma : H̄eraya a wur hini ba. K̄ah̄eraya ti k̄eŋgwiviyu va ba. » ²⁶ Seteni ni àra ečia ma ga Yezu ya àhi na ti àdi àna zlahay, àdad̄ay wur ni kay kay, m̄ak àsl̄ekiaba. Àra àsl̄ekiaba ti wur ni eŋgia k̄eđ̄am kisimeni. Nahkay ti mis kay t̄eđ̄am ahkado : « Àm̄eta. » ²⁷ Ambatakani do àm̄et ndo ; Yezu àzay ahar gani ezeft̄eba nan̄ a, m̄ak wur ni eci k̄jik.

²⁸ K̄el̄eŋ gani Yezu òru eŋj̄ua a magam a ti, ndam mad̄ebay nan̄ ni nday ka ah̄ar gatay t̄ihindiŋa ma, t̄ahi : « Leli m̄isl̄iki magaray seteni nani ndo ni ti kamam ? » ²⁹ Yezu nak̄eŋ àh̄eŋgrif̄eŋ ana tay, àđ̄am : « Seteni akad̄a nday nani nah̄oma, tamal ti k̄ah̄eŋgalay Melefit ndo ni ti t̄eŋsl̄ekiaba ana mis a koksah. »

Yezu àđ̄am keti am̄am̄et m̄ak aman̄gaba e kisim ba (Meciya 17.22-23 ; L̄uk 9.43-45)

³⁰ Yezu akaba ndam mad̄ebay nan̄ ni t̄eŋsl̄eka ka m̄elaŋ nana, t̄ebu tasl̄ekaba ka had̄ *Gelili a. Yezu àwayay ti mis t̄eŋs̄er m̄elaŋ gatay ya takoru ni ba, ³¹ ad̄aba nan̄ àbu acahi zlam ana ndam mad̄ebay nan̄ ni. Àhi ana tay : « At̄eđ̄ef̄iki nu *Wur ge Mis ana mis ti tara t̄eŋḡas nu, tara takad̄ nu. Atakad̄a nu a ti, vad̄ mah̄k̄er amagra ti anan̄gaba. » ³² Pakama ga Yezu ya àđ̄am ni ti ndam

madəbay naŋ ni ticiaba ndo. Ay aŋgwaz àgrafəŋa tay ge mihindifiŋa ma.

*Gəɖakani ya àtam mis ndahaŋ ni ti way ?
(Meciyu 18.1-5 ; Lɔk 9.46-48)*

³³ Tòru tìnjua a Kafarnahum a ti təhuriyu a ahay vu. Eslini Yezu àhi ana tay : « Kəgrumbiyu gejewi e divi bu kwa enekwiŋ ti àki ka mam ? » ³⁴ Nday nakəŋ te-te, adaba e divi bu ni ti tədəm ahkado : « Məsərkaba, gəɖakani e kidiŋ geli bu ya àtam leli ni ti way ? » ³⁵ Eslini Yezu nakəŋ ànjəhad digus, mək àzalakabu ndam madəbay naŋ kru mahar cœeni ni, àhi ana tay : « Tamal mis awayay migi gəɖakani ti ahàr àdəm mīgi gəziteni èsli mis ndahaŋ do dek kwa, mǎgri tawi ana mis dek kwa. » ³⁶ Mək àzəbiyu wur gəziteni e kidiŋ gatay bu, àgəskabu naŋ gum. Àhi ana ndam madəbay naŋ ni : ³⁷ « Tamal ti maslaŋa àgəskabá wur gəziteni akada hini na azuhva nu a nahəma, àgəskabá nu a. Tamal ti maslaŋa àgəskabá nu a ti àgəskabu nu ciliŋ do, àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. »

*Maslaŋa ya àcafaŋa leli a kà zlam a do ni,
agriki tawi ana leli
(Lɔk 9.49-50)*

³⁸ Eslini Zeŋ àhi ana Yezu : « Məsi, mǐpia maslaŋa nahaŋ a àgariaba seteni ana mis àna slimì gayak a, nahkay mədəm macafəŋa naŋ a adaba naŋ mis geli do. » ³⁹ Ay Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Kəcumfəŋa naŋ a ba, adaba tamal ti maslaŋa agray ere ye ti tìpi day-day ndo ni àna slimì goro ni ti mək awayay mədəmku ma magədavani huya ti àdəm koksah. » ⁴⁰ Maslaŋa ya ti àwayay magudar tawi geli do nahəma, agriki tawi ana leli. ⁴¹ Nəhi ana kuli nahəma, ku way way do tamal àcəhiaya yam ana kuli e hijiyem va adaba lekulum ndam ge *Krist ti Melefit aməvi zlam azuhva zlam gayan ya àgray ni, amagəjazlki ahàr do. »

*Bumvu slimì ti kəgudarum zlam ba
(Meciyu 18.6-9 ; Lɔk 17.1-2)*

⁴² Yezu àdəm keti : « Ndam ya təfəku ahàr, mis tədəm tìsli araŋa do akada ga bəza ci-cibeni ni ti, tamal ti maslaŋa agray ti ku way way do e kidiŋ gatay bu mǐjikia ke divi

a nahəma, hojo təwəliyiya avar gəɖakani ana maslaŋa ya èjɪŋkia naŋ a ni a dəŋgu vu dondul mək tizligiyu naŋ a *dəluv gəɖakani vu dəzləz. ⁴³ Tamal ahar gayak ejiŋkia kur ke divi a nahəma, kelkaba. Àgəski hojo kəhuriyu ka mələŋ ga sifa àna ahar bələŋ ere gani ya kəhuriyu a *dəluv ga aku vu àna ahar gayak cœeni ni. Aku nani ti àmət do. [⁴⁴ A mələŋ ga aku nani vu ni ti mekcehad təmət do, aku gani day àmət do.] ⁴⁵ Tamal asak gayak ejiŋkia kur ke divi a nahəma, kelkaba. Àgəski hojo kəhuriyu ka mələŋ ga sifa àna asak bələŋ ere gani ya tizligiyu kur a dəluv ga aku vu àna asak gayak cœeni ni. [⁴⁶ A mələŋ ga aku nani vu ni ti mekcehad təmət do, aku gani day àmət do.] ⁴⁷ Tamal eri gayak ejiŋkia kur ke divi a nahəma, zaba zligoru. Àgəski hojo kəhuriyu a *Məgur ge Melefit vu àna eri bələŋ ere gani ya tizligiyu kur a dəluv ga aku vu àna eri gayak cœeni ni. ⁴⁸ A mələŋ ga aku nani vu ni ti mekcehad təmət do, aku gani day àmət do. ⁴⁹ Nahkay ti Melefit aməbəkiviya aku ke mis dek akada ya ti təbəkiviya estena ka zlam məzumani ni.

⁵⁰ « Estena ti zlam sulumani. Ay tamal àcər va do ni ti, mǎra mǎcər keti ti kəgrumi ahəmamam ? Ahàr àdəm manjəhad gekuli mǎləbu sulumani akada ga zlam məzumani ya təbəkiviya estena ni ; nahkay araŋa embedəkabu kuli do. »

10

*Maday wal akaba magaray wal
(Meciyu 19.1-12 ; Lɔk 16.18)*

¹ A vad nahaŋ Yezu àsləka eslina, àŋgoru ka had *Zude. Òru ke ledi nahaŋ ga zalaka *Zurdeŋ. Eslini mis dal-dal tərəkia. Àcahi zlam ana tay keti akada gayan ya agray kəlavad ni. ² Naŋ àbu acahi zlam ana mis eslini ti ndam *Feriziyen ndahaŋ tərəkia. Tihindifiŋa ma, təhi ahkado : « Àgəski ti mis agaray wal gayan aw ? » Təhi nahkay ti adaba tawayay tatakar Yezu ti mədəm ma magudarani. ³ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Məwiz àhi mam ana kuli a wakita gayan ni bu mam ? Àwayay ti kəgrum mam ? » ⁴ Eslini nday nakəŋ təhi ahkado : « Məwiz àvia divi ana mis a, àdəm

tedevu ata wal gayan̄ ti si abiki wakita gani avi day kwa ti agaray. *» 5 Ay ti Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay keti, àdəm : « Məwiz àbəki ma gani nahkay a wakita gayan̄ ni bu ni ti àbəki adaba lekələm kàwayum məgəsumkabu ma ge Melefit do palam. 6 Ay kwa ka mən̄jəki ga mələŋ, ka ya ti Melefit àgraya zlam dek na nahəma, “Melefit àgraya mis a ti àgraya ata zal ata wal a. † 7 Nahkay ti mis zalani amahəraya a ahay ga bəŋani ata mən̄jani ba, mək atan̄jəhad̄kabu ata wal gayan̄. 8 Nday cəeni ti vu gatay emigi bələŋ.” ‡ Nahkay ti nday cəeni medeveni va do. Tīgia vu gatay bələŋ. 9 Nahkay ere ye ti Melefit èbedekabá ni ti mis hihiriken̄i èdekaba ba. » 10 Tàra t̄injia a magam a ti ndam *madəbay Yezu ni t̄ihindifiŋa ma àki ka pakama ya ti àhi ana ndam *Feriziyen̄ na. 11 Àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti àgara wal gayan̄ a mək àda wal nahan̄ a nahəma, àgra hala, àgudaria zlam ana wal gayan̄ ye enjenjen̄i na. 12 Wal day tamal àsləka afa ga zal gayan̄ a mək àda zal nahan̄ a nahəma, àgra hala. »

*Yezu agəskabu bəza cib-cibeni
(Meciyə 19.13-15 ; Lək 18.15-17)*

13 Mis təhəlibiyu bəza ana Yezu ti m̄gri *sulum ge Melefit àna məbəki *ahar gayan̄ ka tay. Nday təbu təhəlibiyu bəza ni nahkay ti ndam madəbay nan̄ ni tələgi ana tay. 14 Yezu àra epia ere ye ti ndam madəbay nan̄ ni tàgray na ti àzuma bəruv a, àhi ana tay ahkado : « Mbrəŋum bəza t̄ara afa goro a, kəcumfəŋa tay a ba. Adaba mam, *Məgur ge Melefit ti ga ndam ya təbu akada ga bəza ni. 15 Nəhi ana kəli nahəma, ahàr àdəm ku way way do m̄gəskabu Məgur ge Melefit akada ga wur ya eciiki slimi ana bəŋani ni. Tamal àgəskabu nahkay do nahəma, èsliki məhuriyani a Məgur ge Melefit vu koksah. » 16 Eslini àgəskabu bəza nakəŋ gum, mək àbəki ahar ka tay ga m̄gri sulum ge Melefit ana tay.

*Pakama ga Yezu ya àhi ana bay ge elimeni ni
(Meciyə 19.16-30 ; Lək 18.18-30)*

* 10:4 Mənjay Mimbiki 24.1. † 10:6 Mənjəkiani 1.27 ; 5.2. ‡ 10:8 Mənjəkiani 2.24. § 10:19 Mənjay Mahərana 20.12-16 ; Mimbiki 5.16-20.

17 Yezu àsləka eslina. Nan̄ àbu akoru e divi bu ni ti maslaŋa nahan̄ àcuhwakioru, àbəhad̄i mirdim grik, àhi : « Məsi sulumani, ti n̄əŋgət *sifa ya àndav day-day do ni ti n̄əgray ahəmamam ? » 18 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Kàzalay nu mis sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti àbi, si Melefit cilin̄. 19 Ere ye ti k̄hindi ni ti, *Divi ge Melefit ya àvi ana mis ni ti kəsəra tay a do aw ? Kəkad mis ba, kàgray hala ba, k̄igi akal ba, kagray sedi ti kəsəkad malfada ba, kəzumki zlam ge mis ba, həŋgrioru ahàr a had̄ ana ata buk ata muk. § » 20 Zal nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Məsi, n̄əgəskabá Divi nana dek kwa nu a wur wurani. » 21 Eslini Yezu àwaya nan̄ a, àmən̄jaləŋ e eri vu, àhi : « Zlam àhəcukivu bələŋ kekileŋa. Ru kəsəkumoru zlam gayak dek ti k̄idi siŋgu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akəŋgət elimeni e melefit bu. Akagra zlam nana dek nahəma, kàra, kàdəbay nu. » 22 Maslaŋa nani àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti ma gani àhəlia ahàr a, məbərurv àtikaba kwir. Nahkay àsləka sasuhwa, adaba zlam gayan̄ àbu dal-dal.

23 Eslini Yezu àmbatvu ga mamən̄jaləŋani ana ndam madəbay nan̄ ni, àhi ana tay ahkado : « Ndam ge elimeni t̄əhuriyu a *Məgur ge Melefit vu ti zləzlada dal-dal. » 24 Pakama ga Yezu ya ti àdəm ni èwisiria ahàr ana ndam madəbay nan̄ na. Ay ti Yezu àhəŋgri zuh ana ma ni, àhi ana tay : « Ndam goro ni, məhuriyani a Məgur ge Melefit vu ti zləzlada dal-dal. 25 Ezligwemi ahuriyu e evid̄ ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni məhuriyu a Məgur ge Melefit vu ni ti zləzlada dal-dal, àtama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid̄ ge lipri vu na. » 26 Ma ga Yezu ya àhi ana tay ni àgria ejep ana tay a dal-dal. Nday nakəŋ təzlapay e k̄idin̄ gatay bu, tədəm ahkado : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefit amahəŋgay nan̄ way ? » 27 Ay Yezu àmən̄jaləŋ kà tay, àhi ana tay ahkado : « Mis ti tàgray koksah, ay Melefit kwa ti esliki magrani, adaba Melefit ti esliki magray zlam dek tata. »

28 Eslini Piyer àhi ana Yezu ahkado : « Iy zla, leli məmbrəŋa zlam a dek, madəbay kur ti ahəmamam ? » 29 Yezu àhəŋgarfəŋ, àdəm :

« Nəhi ana kəli nahəma, tamal mis àmbər bu zlam gayan azuhva nu ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana mis, bi àmbər bu ahay gayan, bəza ga mənani, bənani, mənani, bəza gayan ahkay do ni vədan gayan nahəma, ³⁰ aməngətvù zlam nday nani kay àtam ndahan ni sak diñ nihi ka sarta hini. Aməngət ahay, bəza ga mənani, ata mənani, bəza, vədan; akaba nani dek mis atəgri daliya. Ka məlan məweni ya Melefit amagrava ni day aməngət sifa ya àndav day-day do ni. ³¹ Ay ti nday gəđákani ya kama ge mis ni ti, mis kay e kidin gatay bu atanəgoru kəlan ge mis. Nday ya kəlan ge mis ni day etigi gəđákani kama ge mis. »

Yezu àdəm sak ya mahkər aməmət mək aməngaba e kisim ba

(Meciyə 20.17-19 ; Lək 18.31-34)

³² Yezu akaba ndam madəbay nan ni təbu takoru, təzay divi ya ti acəloru a Zerəzalem ni. Yezu àdi kama ana tay. Ndam madəbay nan ni ahər àhəlia ana tay a, mis ndahan ya təbu takoru akaba tay ni day anəwaz àwəra tay a. Eslini Yezu àzalakabu ndam madəbay nan kru mahar cəeni ni keti, ànjəki ka mazlapi ma ana tay àki ke ere ye ti amagrakivu ni. ³³ Àhi ana tay ahkado : « Cəm day, nihi ti leli məbu məcəloru a Zerəzalem. Em-injəa eslina ti nu *Wur ge Mis atəgəsi nu ana gəđákani ga ndam *manəgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ana ndam *məsər Wakita ge Melefit ni. Eslini atədəm si takad nu kwa, atəgəsi nu ana ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni. ³⁴ Nday nani ti eteyefə, etitifəviyu esliḅ e eri vu, atəzləḅ nu àna kurupu cək cək, atakad nu, mək a vad ya mahkər ti anəngaba. »

Zek nday ata Zən tihindifinə zlam kə Yezu a

(Meciyə 20.20-28)

³⁵ Eslini Zek nday ata Zən bəza ge Zebede tərəkia kə Yezu a, təhi ahkado : « Məsi, mawayay mihindifəka zlam a, mawayay ti kəgri ana leli. » ³⁶ Yezu àhəngrifən ana tay, àhi ana tay ahkado : « Kawayum ti nəgri mam ana kəli mam ? » ³⁷ Təhi : « Ka ya ti akəzuma bay gayak gəđákani na nahəma, kəvi divi ana leli ti mənəhadfuk kə gəvay,

bəlan ka ahər ga dəf, bəlan ka ahər ga gəjar gayak ti. » ³⁸ Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti kihindəm ni ti kəsərum do. Ekisləmki misi zum ge hijiyem ye enisi ni tata waw ? Ekisləmki miḅeseni *tabaray kəli akada goro ya atabay nu ni tata waw ? * » ³⁹ Nday cəeni təhi : « Misliki. » Eslini Yezu àhəngrifən ana tay, àdəm ahkado : « Ekisəm zum ge hijiyem ya enisi ni akaba atabay kəli akada goro ya atabay nu ni ti amagravu ededən. ⁴⁰ Ay ti maslanə ya ti amədəm way amanəhadfu kə ahər ga dəf akaba kə ahər ga gəjar goro way ni ti nu do. Nani Bay Melefit àna ahər gayan day ti aməvi məlan nani ana mis ya nan ədaba tay a ni. »

⁴¹ Ndam *madəbay Yezu kruani ndahan ni tərə ticia pakama ge Zən ata Zek ya təhi ana Yezu na ti təzumkia bəruv ka tay a. ⁴² Eslini Yezu àzalakabu ndam madəbay nan ni dek, àhi ana tay ahkado : « Kəsəruma, ndam ya ti təzalay tay bəbay ga had ni ti təgur mis ga njeḅa. Gəđákani ga məlan day tədəm ahər àdəm mis təgri təwi ana tay kay, təmbrən mis do. ⁴³ Ay e kidin gekəli bu ni ti àgravu nahkay do. Tamal ti maslanə e kidin gekəli bu awayay migi gəđákani ti, mīgi bay məgri təwi ana kəli kwa sawan. ⁴⁴ Tamal ti maslanə e kidin gekəli bu awayay migi kama ge mis ti, mīgi evidi ge mis dek kwa. ⁴⁵ Adaba nu *Wur ge Mis nərə ti, nəwayay ti mis təgru təwi do. Nərə ti ga məgri təwi ana mis sawan, navay sifa goro ga mambay mis kay àna nan. »

Yezu ahəngaraba zal wuluf Bartime a

(Meciyə 20.29-34 ; Lək 18.35-43)

⁴⁶ Eslini Yezu akaba ndam madəbay nan ni akaba mis ndahan kay bal tinjəa a Zeriko a. Nday təbu taslaka a kəsa nani ba ti tədi ahər ana zal nahan wulufani. Slimi gayan Bartime, nan wur ge Time ; nan manəhadani digəsa kə gəvay ge divi, ahəngalay zlam. ⁴⁷ Àra ècia mis tədəm « Yezu zal Nazaret ənija » ti àdiki ana zlahay, àdəm ahkado : « Yezu *Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti. » ⁴⁸ Eslini mis kay tələgi, təhi : « Lakakaba. » Nan ti ni àzlahkivu kay kay sawan, àdəm : « Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti. »

* **10:38** Zum ge hijiyem ya Yezu emisi ni ti daliya gayan ya amacakay ni. Baray gayan ya atabay nan ni ti kisim gayan ya aməmət ni.

⁴⁹ Yezu àra ècia zalay na ti ècik àdám : « Zalumbiya nan a. » Nahkay tázalibiyu zal wuluf nakəŋ, tàhi : « Zay njəda, cik-aba. Nan àbu azalay kur. » ⁵⁰ Eslini zal nakəŋ àzakaba azana ya ti àhəmbakabu na, èzligoru, ècikaba cəkwađ àrəkioru kà Yezu nakəŋ. ⁵¹ Yezu èhindifiŋa ma, àhi : « Kawayay ti nàgruk mam ? » Zal wuluf ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Məsi, nawayay ti nipi divi akada ge mis ni bilegeni ti. » ⁵² Mək Yezu àhi : « Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahàr a palam. » Ka ma geli hini èpi divi huya. Àra èpia divi a ti àdəboru Yezu e divi bu.

11

Mis təmərivu ana Yezu ka ya ti ahuriyu a Zeruzalem ni
(Meciy# 21.1-11; L#k 19.28-40; Zəŋ 12.12-19)

¹ Tòru tìnjua cifa kà gəvay ga Zeruzalem a, nday gwar ka həma *Oliviye, kama ga kəsa ndahaŋ Betfazi akaba Betani ni ti Yezu nakəŋ àslər ndam mađəbay nan ni cə, ² àhi ana tay ahkado : « Dəgum a kəsa tegəni ya kama gekəli ni vu. Ekinjəmiya nahəma, akədumi ahàr ana wur ga azoŋgu məwəlani. Wur ga azoŋgu nani ti maslaŋa àcəlkiyu đay-đay faŋ ndo. Picehəmbiya, zumubiya. ³ Ay tamal maslaŋa èhindifiŋa ma kè kəli a, àhi ana kəli “Kepicehəm ti kamam ?” nahəma, humi ahkado : “Bay geli awayay, ara ahəŋgarbiyu nihi huya.” »

⁴ Nahkay nday nakəŋ tòru. Tòru tìnjua ti tədi ahàr ana wur ga azoŋgu məwəlani kà mahay e mite bu. Təbu tepiceh ti ⁵ mis ndahaŋ e kidiŋ ge mis ya ti təbu eslini ni bu tàhi ana tay ahkado : « Kepicehəm wur ga azoŋgu ni ti kamam ? » ⁶ Eslini təhəŋgri ma ga Yezu ya àhi ana tay ni ana tay ; nahkay təmbərəŋ tay, təsləkabiya àna nan a. ⁷ Tàra tìnjikia àna wur ga azoŋgu na ka Yezu a ti təbəkiki azana, mək Yezu àcəlkiyu katapəla. ⁸ Mis dal-dal eslini təpađivoru azana gatay e divi bu, mis ndahaŋ ti ni təkwhabiyu slimberi a vədaŋ bu, təbəhadivoru bilegeni. ⁹ Yezu nan àbu akoru ti mis ya kama gayəŋ akaba ya kələŋ gayəŋ ni təgray salalay,

təzləbay nan, tədám : « *Hozana ! Bay Melefit məgri sulum gayəŋ ana maslaŋa ya ti ara àna slimi gayəŋ a ni ! ¹⁰ Melefit məgri sulum ana maslaŋa ya ti ara azum bay ge Devit bəŋ geli ni ! Təzləbay Melefit driŋ agavəla ! * »

¹¹ Tòru tìnjua a Zeruzalem a ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Eslini èheliŋ eri, àmənjaləŋ kà zlam đek. Àmənjaləŋaba đek ti fat àbi va bi, məlakarawa ègia. Nahkay təhəraya, təsləka akaba ndam mađəbay nan kru mahar cəeni na, təŋgoru gwar a Betani.

Yezu etikwesi məŋgəhafya èwi bəza do ni
(Meciy# 21.18-19)

¹² Tòru tìnjua a Betani a ti təndəhad eslini hundum. Ge miledə gani, təsləka təŋgoru a Zeruzalem. Nday təbu takoru e divi bu ni ti ləwir àwərkaba Yezu a. ¹³ Ləwir àbu awər nan nahkay ti èpi məŋ ga *wəruv mideni. Àra èpia ti àhəđakfəŋoru, àmənjafeŋ bəza gani, ay àŋgətfəŋ ndo, adaba sarta ge miwi bəza gani do. ¹⁴ Eslini Yezu àhi ana məŋ ga zlam ni : « Đay-đay maslaŋa aməzum bəza gayak va do. »

Gayəŋ ya àdám nahkay ni ti ndam mađəbay nan ni ticia.

Yezu a ahay gəđakani ge Melefit ni bu
(Meciy# 21.12-17; L#k 19.45-48; Zəŋ 2.13-22)

¹⁵ Tòru tìnjua a Zeruzalem a ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Eslini àdi ahàr ana mis təsəkumvoru zlam akaba ndam məsəkum zlam, mək ànjəki ka magaraya tay e mite va. Àhəmbəhadəba tabəl ga ndam mambay siŋu na akaba məlaŋ manjəhadəni ga ndam məsəkumoru kurkoduk na. ¹⁶ Mis ndahaŋ təbu təhuriyu àna zlam a ahay ge Melefit ni vu, mək təsləkaba àna nan a kwalac. Təbu tagray nahkay ti Yezu nakəŋ àcafeŋa tay a. ¹⁷ Mək àcahi zlam ana mis ya təbu eslini ni, àdám : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdám : “Ahay goro zla ti atədám məlaŋ ga jiba đek ga mahəŋgalavù Melefit.” † Ay lekələm ti kəmbatumkaba, ègia ahuzl ga ndam akal a. »

* 11:10 Mənjay Limis 118.25-26. † 11:17 Mənjay Izayi 56.7 ; Zeremi 7.11.

¹⁸ Àra àdàma nahkay ti gəđákani ga ndam *maṅgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni ticia ; tàra ticia ti tàdəbafəŋ divi ge mijiŋ naŋ. Ay ti aŋgwaz àwərfəŋa tay kà naŋ a, adaba mis ndahaŋ ni dek ti pakama ya àcahi ana tay ni àgria ejep ana tay a. ¹⁹ Məlakarawa àra ègia ti Yezu akaba ndam mađəbay naŋ ni təsləkaba a kəsa ni ba.

*Məŋgəhafya ti Yezu etikwesl ni èkulia
(Meciyə 21.20-22)*

²⁰ Ge miledə gani təbu taŋgoru a Zeruzalem. Təbu təsləkafəŋa kà gəvay ga məŋ ga *wəruv ya ti Yezu àhi ma na nahəma, tìpi ti mikəleni kəc akaba sliri gani dek. ²¹ Eslini Piyer àra àsərkiya ka ma ga Yezu ya àhi ana məŋ ga wəruv na ti àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, mənjouru, məŋ ga wəruv ya kətikwesl ni èkulia. » ²² Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Fumki ahàr ke Melefit. ²³ Nəhi ana kəli nahəma, tamal ti maslaŋa ahi ana həma hini : “Radvaba, ru kədiyu a *dəluv gəđákani vu” nahəma, amagravu. Tamal ti àjalay ahàr cə cə do, àfəkiya ahàr ke Melefit a, àsəra aməgri ere ye ti ehindi ni ti, zlam gani agravu. ²⁴ Nahkay nəhi ana kəli : Tamal ti kihindəm zlam, kahəŋgalum Melefit ti, fumki ahàr ke Melefit, səruma kəŋgətuma àndava. Tamal kəgrum nahkay ti Melefit aməgri zlam ya ti kihindəmfiŋa ni dek ana kəli. ²⁵ Tamal ti kicikəmaba, kəbum kahəŋgalum Melefit ti, mbrəŋumfəŋa zlam ge mis ya ti tagudari ana kəli ni kà tay a, tamal àbu ni. Nahkay ti Bəŋ gekəli ya a huđ melefit bu ni aməmbərfəŋa zlam gekəli ya kagударum ni kə kəli a bilegeni. [²⁶ Ay tamal kəmbərfəŋa zlam ge mis ya ti tagudari ana kəli na ka tay a do ni ti Bəŋ gekəli ya a huđ melefit bu ni day aməmbərfəŋa zlam magudarani gekəli ni kə kəli a do.] »

*Yezu agray təwi ti way àvi divi gani way ?
(Meciyə 21.23-27 ; Lək 20.1-8)*

²⁷ Yezu akaba ndam mađəbay naŋ ni təhuriyu a Zeruzalem keti. Yezu àra àhuriya a kəsa ni va ti àsawadavù a dalaka ga *ahay gəđákani ge Melefit ni bu. Naŋ àbu eslini ti gəđákani ga ndam *maṅgalabakabu mis

akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba gəđákani ndahaŋ tərəkia, ²⁸ təhi : « Kagraj təwi hini nahkay ti kəŋgət divi gani eley ? Way àvuk divi gani way ? » ²⁹ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Nu day nihindifiŋa zlam bəlaŋ kə kəli a. Kəhəŋgrumufəŋa nahəma, nu day nəhəŋgrifəŋ ana kəli, nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagraj ni ana kəli. ³⁰ Nəhi ana kəli nahəma, *baray ge Zeŋ ya ti àbaray mis ni ti njəda gani Melefit àvi tək, tək day ti mis təvi aw ? Həŋgrumufəŋ nimi ! »

³¹ Tàra ticia ma na nahkay ti tàgray gejewi e kidiŋ gatay bu, tədəm : « Tamal məhi : “Melefit àslərbiyu naŋ” hi, ara ahi ana leli : “Kəgəsumkabu pakama gayaŋ ni ndo ni ti kamam ?” ³² Ay tamal mədəm keti : “Mis təvi njəda gani” ti àrakaboru do. » Tədəm nahkay ti adaba mis tezl-tezleni eslini ni dek tədəm Zeŋ ti naŋ bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ededfiŋ ededfiŋeni. Təgrafəŋa aŋgwaz kə mis tezl-tezleni nana, ³³ nahkay təhəŋgrifəŋ ana Yezu, təhi : « Leli məsər do. » Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagraj ni ana kəli do bilegeni. »

12

*Ma gozogul àki ka ndam məwəs vədaŋ
(Meciyə 21.33-46 ; Lək 20.9-19)*

¹ Yezu àhi ma ana mis ni keti àna ma *gozogul. Adəm ahkado : « Zal nahaŋ àbu nahəma, àjavù məŋ ga zlam * a vədaŋ gayaŋ vu, àcafəŋ azlaw tekesl, àgraya məlaŋ ga məđucaya yam ga bəza ga məŋ ga zlam na, àkay ləli zəbalani, mis acəlkiyu ka ahàr gani ga majəgay vədaŋ ni. Kələŋ gani àfivù vədaŋ ni ana mis a ahar vu ti təwəs, mək àsləka, òru e mirkwi zlam gayaŋ. ² Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni àra ènjia ti bay ga vədaŋ ni àslərbiyu bay məgri təwi afa ga ndam məwəs vədaŋ ni ti təhəlikaboru ja gani gayaŋ. ³ Ay bay məgri təwi ni àra ènjia ti ndam məwəs vədaŋ ni təgəs naŋ, təzləb mək təgaray naŋ, araŋa day àzay a ahar vu ndo. ⁴ Eslini bay ga vədaŋ ni àslərbiyu bay məgri təwi nahaŋ keti. Àra ènjia ti nday nakəŋ təsi aday a ahàr vu, tìndivikaba cəđ cəđ. ⁵ Nahkay bay ga vədaŋ ni àslərbiyu mis

* **12:1** Məŋ ga zlam nani ti *viŋ.

nahañ keti. Nañ nani ti tàkad nañ gweha. Àslərbiyu mis ndahañ kay keti. Tàra tìnjia ti ndam mawəs vədañ ni təzləb ndahañ, ndahañ ni ti ni tábazl tay. ⁶ Kələñ gani nahəma, bay ga vədañ ni mis àgəjanifəñ bəlañ cilin. Maslaña nani ti wur gayañ, awayay nañ dal-dal. Àdəm : “Wur goro ni ti atəgəsiki ma.” Nahkay zla ti àslərbiyu nañ afa gatay. ⁷ Ay ndam mawəs vədañ ni tàra tìpia wur na nañ àbu ara ti təzlapay e kidin gatay bu, tədəm ahkado : “Nañ tegani ti mekeji gayañ ; məmbrəñ nañ ba, makadum nañ ; nahkay ti vədañ ni emigi geli.” ⁸ Àra ènjikia ka tay a ti təgəs nañ yaw, tàkad, təzaba kisim gayañ na a vədañ ni ba, tizligoru.

⁹ « Nədəm nahəma, bay ga vədañ ni amasləkabiya ti aməgri mam ana ndam mawəs vədañ ni mam ? Amabazl ndam mawəs vədañ ni, mək aməvi vədañ ni ana mis ndahañ. ¹⁰⁻¹¹ A Wakita ge Melefit bu àbu məkəkiani nahkay hi :

“Akur nahañ àbu ti ndam mələm ahay tawayay magray tawi àna nañ ndo. Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawañ.

Ere nani ti tawi ga Bay Melefit, agri ejep ana leli.” †

« Lekələm kəjeñgum ma nani ndo waw ? »

¹² Gədəkani nakəñ təsəra Yezu àdəmki ma *gozogul ni ti ka tay. Tàra təsəra ti tawayay təgəs nañ. Ay mis təbu eslini kay ti təgəs nañ ndo, adaba aŋgwaz àwəra tay a. Nahkay təmbrəñ nañ, tàsləka.

Hadam ya təpəli ana bay ga ndam Rom ni (Meciyə 22.15-22 ; Lək 20.20-26)

¹³ Yezu nañ àbu eslini nahkay ti təslərbibiyu ndam *Feriziyen akaba ndam ndahañ ya tadəbay bay *Erot ni. Tawayay ti mədəm ma magədavani ti təgəski nañ. ¹⁴ Tàra tìnjikia ti təhi ahkado : « Məsi, məsəra nak ti kədəm ma ge jiri. Aŋgwaz àwəfəña kur kà pakama ge mis ya tədəmkuk na do ; ku kə meleher ga way ga way do day kəgray aŋgwaz do, kacahi zlam ya Melefit awayay ni ana mis àna jiri gani sawañ. Ay ti Melefit àvia divi ana leli ga mabəhadī hadam ana *bay gədəkani ga ndam Rom a tək, àvi ana

leli ndo waw ? Mabəhadī tək, mabəhadī ba waw ? »

¹⁵ Eslini Yezu àsəra tawayay ti mis ndahañ tədəm nday ndam jireni, ay ti nday ndam jireni do. Nahkay àhi ana tay ahkado : « Kəhəlumfua eyə a ti kamam ? Nğa zumubiya siŋgu akur-akurana ti namənjaki day nimi. » ¹⁶ Nahkay tədibiyu bəlañ. Tàra təvia ti èhindifinja ma kà tay a, àdəm ahkado : « Àki ka siŋgu hini ti mazavu ga ahər ga way ? Slimi məkəkiani ni ti ga way ? » Təhəŋgrifəñ, təhi ahkado : « Ga bay *Sezar. » ¹⁷ Nahkay nañ nakəñ àhi ana tay ahkado : « Həŋgrumi zlam ga bay Sezar ni zlam gayañ, ge Melefit ti ni həŋgrumi ana Melefit zlam gayañ. » Eslini ma gayañ ya ti àhi ana tay ni àgria ejep ana tay a dal-dal.

Mis taŋgaba e kisim ba edefin a waw ? (Meciyə 22.23-33 ; Lək 20.27-40)

¹⁸ Eslini ndam *Seduseyən ndahañ tərəkia ka Yezu a. Ndam Seduseyən tədəm mis àməta ti aŋgaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakəñ təhi ana Yezu ahkado : ¹⁹ « Məsi, Məwiz àbiki ana leli a wakita gayañ ni bu, àdəm ahkado : “Tamal mis nday kà mən gatay, mək bəlañ gani àməta, àmbərba wal gayañ a, wal ni èwii wur ndo nahəma, ahər àdəm wur ga mənani ni azay wal ni, ti tìwiewa mekeji ana wur ga mənani ya àmət na.” ‡ ²⁰ Yaw mis ndahañ təbu adəskəla kà mən gatay, gədəkani gatay ni àda wal a. Àra àza wal na ti èwifinja wur a ndo, mək zal ni àməta. ²¹ Àra àməta ti mimbiki gayañ ni àzay wal ni. Àra àza wal na ti nañ day èwifinja wur a ndo, mək àməta. Nañ ya mahkər ni day àgray nahkay, mək àməta. ²² Nahkay nday adəskəlani ni dek tàza wal na day tìwifinja wur a ndo, mək nday dek tàməta. Kələñ gani wal ni day àməta. ²³ Ay ka fat ya ti mis ataŋgaba e kisim ba nahəma, wal ni ti way bəlañ e kidin gatay bu amazay way ? Nday adəskəlani ni dek tàza nañ a ni. »

²⁴ Ay Yezu nakəñ àhəŋgrifəñ ana tay, àdəm ahkado : « Majalay ahər gekəli ti kigeni do. Adaba mam ? Adaba kicamaba ma ga Wakita ge Melefit ya Məwiz àbiki na ndo, kəsərum njəda ge Melefit do palam.

† 12:10-11 Limis 118.22-23. ‡ 12:19 Mənjay Mənjəkiani 38.8 ; Mimbiki 25.5-6.

²⁵ Nədəm nahəma, ka ya ti mis atəməta mək atanğaba e kisim ba ni ti zawal ataday wál va do, wəwal day ataday zawal va do. Atanjəhad dek akada ga *məslər ge Melefit ya təbu a huđ melefit bu ni. ²⁶ Ay tamal ti mazlapaki ka ma ge mis ya tanğaba e kisim ba nahəma, kəjeŋgəm wakita ge Məwiz ni day-day ndo aw ? Kəjeŋgəm ma àki ka mənğəhaf ya ti aku àgəs ni ndo aw ? Eslini Bay Melefit àhi ana Məwiz ahkado : “Nu Melefit ga Abraham, nu Melefit ga Izak, nu Melefit ge Zekur.” § ²⁷ Melefit ti naŋ Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya təməta ni do. Lekuləm ti majalay ahər gekəli ti kigeni do simiteni. »

Divi ge Melefit ya ti ahər àdəm mis təgəskabu enji ni ti weley ?

(Meciyə 22.34-40 ; Lək 10.25-28)

²⁸ Eslini zal nahaŋ naŋ àvu, naŋ bay *məsər Wakita ge Melefit, ècia ma gatay na, àsəra Yezu àhia ma sulumana ana ndam *Seduseyeŋ na. Nahkay ti àrəkioru, èhindifiŋa ma, àhi ahkado : « *Divi ge Melefit ya ti ahər àdəm mis təgəskabu enji ni ti weley ? » ²⁹ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Divi ge Melefit ya ti ahər àdəm mis təgəskabu enji ni ti nihi : “Ci zal Izireyel : Bay Melefit geli nahəma, naŋ Bay naŋ bəlaŋ. ³⁰ Wayay Bay Melefit gayak àna huđ bəlaŋ, àna sifa gayak dek, àna majalay ahər gayak dek akaba àna nəcəda gayak dek.” * ³¹ Divi ye cə ni day nihi : “Wayay ndam ya nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ahər gayak gayakani ni.” † Divi nday ndani cəni ni ti ahər àdəm mis təgəskabu tay àtam divi ndahaŋ ni dek kwa. » ³² Mək bay məsər Wakita ge Melefit nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Yawa Məsi ! Ere ye ti kədəm ni ti jiri ededəŋ. Bay Melefit ti naŋ bəlaŋ huya, bay nahaŋ àbi. ‡ ³³ Tamal ti kawayay naŋ àna huđ bəlaŋ, àna majalay ahər gayak dek akaba àna nəcəda gayak dek zla nahəma, àtama sədaga ya təbi na akaba zlam ya tisləŋi na dek àna sulumana. Tamal ti kawayay mis ya nak kəbu akaba tay ni akada ya kawayay ahər gayak gayakani ni nahəma, nani day àtama sədaga dek àna sulumana. » ³⁴ Zal nakəŋ àra àhəŋgrifəŋa

kigeni a ti Yezu àsəra naŋ bay məsər zlam. Nahkay àhi ahkado : « Nak kəbi drin drin akaba *Məgur ge Melefit bi. » Kələŋ gani maslaŋa ya ti azay nəcəda gayaŋ ge mihindi-fiŋa ma nahaŋ a ni ti àbi va bi.

Bay gədəkani ya amara ni naŋ wur ge Devit aw ?

(Meciyə 22.41-46 ; Lək 20.41-44)

³⁵ Yezu naŋ àbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu. Àhi ana tay : « Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tədəm *Krist *Bay gədəkani ya amara ni naŋ *Wur ge Devit ti ahəmamam ? ³⁶ Ambatakani do, Devit naŋ naŋani àna ahər gayaŋ àdəm àna nəcəda ga *Məsuf Njəlatani ahkado :

“Bay Melefit àhi ana bay goro :

Njəhada gwar kà ahar ga đaf goro a, a mələŋ ga gədəkani va.

Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak

akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.” §

³⁷ « Nədəm nahəma, Krist nani ti Devit àna ahər gayaŋ tekeđi azalay naŋ bay gayaŋ. Ay tamal nahkay ti təzalay naŋ wur ge Devit keti ti kamam ? » Eslini mis dal-dal təbi slimi ana pakama gayaŋ ya ti àhi ana tay ni. Pakama nani àbələfəŋa kà tay a.

Bumvu slimi àna ndam məsər Wakita ge Melefit ni

(Meciyə 23.1-36 ; Lək 20.45-47)

³⁸ Yezu naŋ àbu acahi zlam ana tay nahkay ti àdəm ahkado : « Bumvu slimi, do ni ti ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atagosay kəli. Nday ti tawayay məbakabu məgudi, təsawaday àna naŋ riya ; tawayay ti mis təgri sa ana tay a gosku bu kə meleher ge mis dek ; ³⁹ tawayay manjəhadvəni e kərsi ga gədəkani vu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu akaba ka mələŋ məzum zlam ga wuməri. ⁴⁰ Nday gani təbu təhəlfəŋa zlam kà wál madakway a, təbu təpəski ka mahəŋgalay Melefit adaba tawayay ti mis tāmənjaləŋ ana tay. Nahkay

§ 12:26 Mənjay Mahərana 3.2, 6, 15-16. * 12:30 Mimbiki 6.4-5. † 12:31 Levi 19.18. ‡ 12:32 Mənjay Mimbiki 4.35 ; Izayi 45.21. § 12:36 Limis 110.1.

ti Melefit amagrafəŋa seriya kà tay a, am-
atra6 tay kay amatam ge mis ndahaŋ ni
dek. »

*Sədaga ga wal madakway ya araja
gayan àbi ni*

(Luk 21.1-4)

⁴¹ Eslini Yezu naŋ àbu manjəhadani
digusa kà gəvay ga zlam məbəviyu siŋgu ga
sədaga ni. Mis təbu eslini kay təbiyu siŋgu ;
naŋ nakəŋ amənjələŋ kà tay ahəmamam
təbiyu siŋgu ni : ndam ge elimeni kay təbu
təbiyu siŋgu dal-dal. ⁴² Nday təbu təbiyu
nahkay ti wal madakway nahaŋ araja
gayan àbi àra àbiyu siŋgu akur-akurani ci6-
ci6eni cə ; siŋgu ci6-ci6eni cəeni ni agray
siŋgu fa6. ⁴³ Yezu àra èpia ti àzalay ndam
madəbay naŋ ni, àhi ana tay ahkado :
« Nəhi ana kəli nahəma, wal madakway
hini ti araja gayan àbi, ay siŋgu ya àbiyu
a zlam ga sədaga ni vu ni ti àtama ge mis
ndahaŋ ya təbiyu na dek, ⁴⁴ adaba mis
ndahaŋ ni dek təbiyu siŋgu ya təgəjənifəŋ
kà tay təsər ere ye ti tagray àna naŋ ni va do
ni ; wal hini ti ni araja gayan àbi, ay ti àbiya
siŋgu ya àfəŋ na dek. Siŋgu gayan nahaŋ
ga məsəkum zlam məzumani àgəjənifəŋ
ndo. »

13

*Yezu àdəm etembedkaba ahay gədakani
ge Melefit na*

(Meciyə 24.1-2 ; Luk 21.5-6)

¹ Kələŋ gani Yezu akaba ndam madəbay
naŋ ni təhəraya a *ahay gədakani ge
Melefit ni ba. Nday təbu təhəraya nahəma,
bəlaŋ e kidiŋ ga ndam madəbay naŋ ni
bu àhi ahkado : « Məsi, ŋga mənjaləŋ
ka akur gəđakani ya tèdezl ahay ni àna
naŋ ni day ti, tigi eri ni ! » ² Ay Yezu
àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Àbi kipiya ahay
hini medezleni àna akur gəđakani na do
aw ? Etembedkaba besek-besek, ku akur
bəlaŋ day amanjəhadki ka akur nahaŋ va
do. »

Yezu azlapaki ka sarta ya amara ni
(Meciyə 24.3-14 ; Luk 21.7-19)

³ Tòru tinjəa ka ahàr ga həma *Oliviye a
nahəma, Yezu ànjəhadà digusa, aməjoru
*ahay gədakani ge Melefit ni. Eslini Piyer,
Zek, Zeŋ akaba Andre təbu kà gəvay gayan

ciliŋ. Nday nakəŋ tihindifiŋa ma, təhi
ahkado : ⁴ « Hiaba ana leli a, ere gani am-
agravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta
ya zlam nani dek amagravu wudak na ti
ahəmamam ? »

⁵ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana tay : « Bumvu
slimi, maslaŋa àgosay kəli ba. ⁶ Adaba mis
kay atara, ku way way do amədəm naŋ
ti nu, amədəm naŋ ti *Bay gəđakani ya
amara ni. Nahkay atagosay mis kay. ⁷ Mis
atagraŋ silik kə cifenì akaba kə driŋeni,
ekicəm ma gani. Kicəma ti kəgrum aŋgwaz
ba. Ahàr àdəm zlam nday nani təgravu
kwa. Ku tamal təgrava nahkay nəŋgu ni,
mandav ga duniya faŋ do. ⁸ Ndam ga had
ndahaŋ atakadvu akaba ndam ga had nda-
haŋ, bəbay ndahaŋ akaba bəbay ndahaŋ.
Had amadađay a kəsa gərgərani ndahaŋ bu,
ləwir day amələbu a kəsa gərgərani ndahaŋ
bu. Zlam nday nani dek ti mənəkəki ga
daliya ciliŋ : zlam nday nani ti akada ga
wur ya ajiəbiyu aslər ana wal a hud bu ni.
⁹ Ay lekələm ti bumvu slimi. Mis atəgəs
kəli, atoru àna kəli ka mələŋ ge seriya.
Atəzlə6 kəli a ahay ga *mahəŋgalavù Mele-
fit bu. Atagrafəŋa seriya kə kəli kə mele-
her ga gəđakani ga ngumna akaba bəbay
a, adaba lekələm ndam goro. Nahkay ti
nday gani etici ma gekəli ya akazlapumku
ni. ¹⁰ Wudaka mələŋ andav nahəma, ahàr
àdəm mis təhi *Ma Məweni Sulumani ana
mis ga had gərgərani ni dek day kwa.

¹¹ « Yaw ka ya ti atəgəs kəli, atoru àna
kəli ka mələŋ ge seriya nahəma, ere ye ti
akədəmum ni àhəli ahàr ana kəli ba. Ka faŋ
nani Melefit aməhi ere ye ti akədəmum ni
ana kəli ; dəmum ma gani nani. Nahkay
akədəmum ma nani ti lekələm lekələmeni
do, amədəm ma nani ti *Məsuf Njələtani.
¹² Ka sarta gani nani ti mis atəsəkumoru
bəza ga mən gatay ti tábazl tay, ata bəŋ ga
bəza day atəsəkumoru bəza gatay. Bəza
ti ni etizirey ata bəŋ gatayani akaba ata
mən gatayani, atəsəkumoru tay ti tábazl tay.
¹³ Mis dek etizirey kəli adaba lekələm ndam
goro. Ay ti maslaŋa ya ti aməmbərəŋ nu
do duk abivoru ana vad ga mandav ga sifa
gayan ni ti, Melefit amahəŋgay naŋ. »

*Zlam magədavani ya àbəlay do fererani
ni*
(Meciyə 24.15-28 ; Luk 21.20-24)

14 « Zlam magədavani ya àbəlay do fer-erani, eziŋ zlam dek ni, amagravu. * Amagrava ti ekipəm naŋ ka məlan̄ ya àgəski do ni. » (Bay ya ti ejeŋgey ma hini ni ti ahàr àdəm mîci lala). « Ekipəma naŋ a ti ahàr àdəm ndam ya ka had̄ *Zude ni tâcuhworu a həma vu kwa. 15 Maslaŋa ya ti naŋ ka *dalahaŋ ga ahay gayan̄ ni àhəraya, àhuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayan̄ a day ba. Məhəraya məcuhway sawaŋ. 16 Maslaŋa ya ti naŋ a vədaŋ bu ni ti ni, àŋga a magam ga mara mazay azana gayan̄ a ba. Məcuhway sawaŋ. 17 Ka sarta gani nani ti wál a huđ akaba nday ya ti bəza təfəŋ kà tay ka ahar ni atasay cicihi! 18 Nahkay ti həŋgalum Melefit ti ere gani nani àgravu ge milevi ba, 19 adaba ka sarta gani nani ti mis atəcakay daliya kay atam daliya ndahaŋ ya mis təcakabiyu kwa ahaslani ka ya ti Melefit àgraya məlan̄ a duk àbivaya ana kana ni. Kələŋ ga daliya nani ti daliya ndahaŋ atələbi akada nani day-day va bi. 20 Bay geli àdəm sarta gani nani aməpəs do, do ni ti maslaŋa àbi amatamfəŋa kà daliya nana bi. Melefit àdəm aməpəs do ni ti azuhva ndam gayan̄ ya adaba tay a ni palam. 21 Ka sarta gani nani ti tamal maslaŋa ahi ana kəli ahkado : “Pəm *Krist naŋ àbu ahalay!” ahkay do ni : “Pəm naŋ àbiyu tegi!” nahəma, kəgəsumiki ma gayan̄ ni ba. 22 Adaba mam, ndam ndahaŋ atara tasəkad̄ malfada, ku way way do amədəm naŋ Krist ahkay do ni naŋ bay məhəŋgri *pakama ge Melefit ana mis. Atagraŋ zlam ya ti mis tipi day-day ndo ni akaba zlam ya ti aməgri ejep ana mis ni. Tamal agravu tata ni, tawayay mesipet ndam ya ti Melefit adaba tay a ni. 23 Lekələm zla nahəma, bumvu slimi, adaba nəhiva ana kəli a àndava. »

Manğa ga Wur ge Mis a
(Meciyə 24.29-31 ; Lək 21.25-28)

24 « Ay ka sarta gani nani, kələŋ ga daliya ni zla nahəma, fat amacaday məlan̄ va do, kiyi day amasladay məlan̄ va do. 25 Bonjur atətədbiyu e melefit bu, atadəgaya a ga had̄ a ; zlam njəda-njədani a huđ melefit bu atədaday a məlan̄ gatay bu. 26 Ka

sarta gani nani ti mis etipi nu *Wur ge Mis anara a maklaɓasl ba àna njəda kay akaba masladay goro a. † 27 Ka sarta gani nani ti anəslərbiyu *məslər ge Melefit ga macakalakabu ndam ya Melefit adaba tay a ni kə sliri ga məlan̄ fadani ni dek ; ku ka məlan̄ driŋeni weley weley do dek anəcakalakabu mis ka ahar bəlan̄. »

Yezu azay mazavu ga məŋ ga wəruv
(Meciyə 24.32-35 ; Lək 21.29-33)

28 « Nazay mazavu gani akada ga məŋ ga *wəruv ni, ahàr àdəm kicəm kwa : ka ya ti àbakaba slimberi a mək edí nahəma, kəsəruma mədərdər ènjia wudak. 29 Nahkay day tamal kípəma zlam ya nəhi ana kəli ni naŋ àbu agravu nahəma, sərunki nu *Wur ge Mis nəbu cifa, nínjia wudak. 30 Nəhi ana kəli nahəma, wudaka mis ya təbu ka dala nihi ni təmət dek ti zlam nday nani dek amagrava day kwa. 31 Məlan̄ ya agavəla akaba məlan̄ ya a ga had̄ ni amandav, ay ti ma goro ya nədəm ni amandav day-day do. »

Njəhadum eri
(Meciyə 24.36-44)

32 « Ay ti ma ga vad gani akaba njemdi gani zla nahəma, maslaŋa àbi àsər bi. *Məslər ge Melefit ya a huđ melefit bu ni day təsər do, nu Wur ge Melefit tekeđi nəsər do, si Baba Melefit day kwa ti àsəra. 33 Nahkay ti bumvu slimi, njəhadum eri, adaba kəsərum sarta gani nani do. 34 Amagravu akada ga maslaŋa ya naŋ àbu akoru e mirkwi gayan̄ ni. Wudaka ara asləka ti àmbərfəŋ ahay gayan̄ kà ndam ya təgri təwi ni, èdikaba təwi na ana tay a. Àhi ana bay ya ahətay mahay ni “Njəhadum eri” mək asləka. 35 Nahkay ti lekələm day njəhadum eri, adaba kəsərum sarta ga bay ahay gekəli ya amasləkabiya na do. Cə amasləkabiya ga məlakarawa, cə ga huđ ya vad, cə ka ga ya ti agwazl təzlah ni, cə ahkay do ni ge miledə ti kəsərum do. 36 Nahkay ka sarta ya ti aməzlərəvkiaya ke kəli a bəslaŋ nahəma, àdi ahàr ana kəli lekələm e dəwir bu ba. 37 Ere ye ti nəhi ana kəli ni ti nəhi ana mis dek : Njəhadum eri. »

* 13:14 Mənjay Deniyel 9.27 ; 11.31 ; 12.11. † 13:26 Deniyel 7.13.

14

Gədəkani ga ndam Zude tagray dabari ge mijij Yezu

(Meciy# 26.1-5 ; L#k 22.1-2 ; Ze# 11.45-53)

¹ Vad àvu c#, tara tagray wuməri ga *Pak ; wuməri gani nani ti tidivù dipen# *miwisinjeni do. Eslini gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tagray sawari ti tægəs Yezu àna wir-wir, tawayay takad nanj. ² Nday nakən# tədəm : « Məgəs nanj a wuməri ni vu ba, adaba tamal magray nahkay ti mis dal-dalani ni atəmbərənj leli do, etizlige ya silik a kəsə va. »

Wal nahan# abəki tersel ka ahər ga Yezu
(Meciy# 26.6-13 ; Ze# 12.1-8)

³ Yezu nanj àbu a Betani, a ahay bu afa ga Simu zal ambələk ni. Nanj àbu manjəhadani azum daf. Eslini wal nahan# àhurkiviyu ka tay àna tersel njəlatani ge sinju kayani a kolombu sulumani bu. * Tersel gani nani ti təzalay nardu. Èhəbkia ma ga kolombu na, àbəki tersel ni ka ahər ga Yezu. ⁴ Gayan# ya àbəki ni ti àwəria bəruv ana mis nday ndahan# e kidin# ge mis ya təvu eslini ni ba ; təzlapay e kidin# gatay bu, tədəm ahkado : « Àgudar tersel hini ti kamam ? ⁵ Hojo amal təsəkumoya, təngəta àtam sulay jik din# din# mahkər, tidi sinju gani ana ndam talaga do aw ? » Nahkay tələgi ana wal nakən# ngak-ngak.

⁶ Eslini Yezu nakən# àhi ana tay : « Mbrənjum nanj ! Kəhəlumi muru ti kamam ? Zlam gayan# ya àgru ni ti àbəlay. ⁷ Ndam talaga zla nahəma, nday təbu akaba kəli kəlavad# ; kəgrumi sulum ana tay akada ya kawayum ni tata. Ay nu zla ti ananjəhad akaba kəli kəlavad do. ⁸ Wal hini àgra zlam ya ti agray tata na : àbəkua tersel ka vu a ti àslamatakabá nu ga məfiyu nu e evid va. ⁹ Nəhi ana kəli nahəma, a mələnj bu dek, ku eley eley do atədəmoru *Ma Məweni Sulumani ni zla nahəma, atanğəhad ere ye ti wal hini àgray ni daya. Nahkay ti wal ni amagəjazlki ahər ke mis do. »

Z#das awayay asəkumoru Yezu
(Meciy# 26.14-16 ; L#k 22.3-6)

¹⁰ Z#das Iskariyot bilin# a huđ ga ndam *madəbay Yezu kru mahar c#eni ni bu òru afa ga gədəkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni ga mədəfiki Yezu ana tay ti tægəsə nanj a. ¹¹ Nday nakən# tàra ticia ma gayan# na ti təmərva dal-dal, təhi : « Tamal kədəfikia Yezu ana leli a ti aməvuk sinju. » Kələnj gani Z#das nakən# adəbay divi ga mədəfiki Yezu ana tay.

Ndam madəbay Yezu taslamalakabu zlam məzumani ga wuməri ga Pak

(Meciy# 26.17-25 ; L#k 22.7-14, 21-23 ; Ze# 13.21-30)

¹² Vad ye enjenjeni ga wuməri ge dipen# *miwisinjeni do ni ènjia. A vad ga wuməri ga *Pak nani ti tisin# bəza təmbak ana Melefit. Eslini ti ndam *madəbay Yezu ni tihindifi#na ma kà Yezu a, təhi ahkado : « Kawayay ti mòru māsalamatukkabu zlam məzumani ga wuməri ga Pak ni ti eley ? » ¹³ Eslini Yezu àslər ndam madəbay nanj bebem c#, àhi ana tay : « Dəgum a kəsə gədəkani ni vu. Ekinjəmiya nahəma, akəbumkabu ahər akaba zal nahan# àcahbiya yam a mandaray va. Ekipəma nanj a ti dəbumiyu nanj ka mələnj gayan# ya ti ahuriyu ni. ¹⁴ Akəhurumiya ti hindumfi#na ma kà bay ahay na, humi ahkado : “Məsi geli adəm : Ahay goro ya ti anara nəzumviyu zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam madəbay nu ni ti neley ?” ¹⁵ Eslini bay ahay ni amədəfiki ahay nahan# gədəkani ka ahər ga ahay nahan# ana kəli, zlam dek àvu maslamatakavani àndava. Slamatumikabu zlam məzumani ni ana leli ti eslini. » ¹⁶ Ndam madəbay Yezu c#eni ni təsləka, tòru a kəsə ni vu. Tòru tinjəa ti tədi ahər ana zlam ni dek akada ga pakama ga Yezu ya àhi ana tay ni, mək təslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

Yezu adəm : « Maslan# e kidin# ga ndam madəbay nu ni bu ara ejin# nu »

(Meciy# 26.20-25 ; L#k 22.14 ; Ze# 13.21-30)

¹⁷ Mələkarawa àra ègia ti Yezu akaba ndam madəbay nanj kru mahar c#eni ni tinjəa a ahay ni va. ¹⁸ Eslini təhuriya

* 14:3 Kolombu gani nani ti tagray àna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, sinju gani kay.

tànjèhadkabá birra, tàbu tázum zlam ti Yezu àhi ana tay: « Nèhi ana kùli nahèma, bilin gèkùli ya mázumkabu zlam ni aməsəkumoru nu. »¹⁹ Ma ga Yezu ya àdəm ni ti àhèlia ahàr ana ndam madəbay naŋ na dək. Ku way way do e kidin gatay bu bilin àna bilineni naŋ àbu àdəm: « Nu do, do waw ? »²⁰ Yezu àhi ana tay: « Mis bilin e kidin gèkùli kru mahar cəeni ni bu, maslaŋa ya ti mətəlkabiyu ahar a halaf vu ni. »²¹ Àdəm keti: « Nu *Wur ge Mis nara nəmət akada ga pakama ge Melefit ya àdəm a Wakita gayaŋ bu ni. Ay ti zləzlada afa ga maslaŋa nani ya ti asəkumoru Wur ge Mis ni ! Hojo akal tiwiewa naŋ a ndo. »

Yezu avi daf ge Melefit ana ndam madəbay naŋ ni

(Meciyu 26.26-30 ; Lək 22.14-20 ; 1 Koren 11.23-25)

²² Ka ya ti tázum zlam nahèma, Yezu àzay *dipeŋ, àgri səsì ana Melefit, èsekaba, àbi ana ndam madəbay naŋ ni. Àhi ana tay: « Zuma, hini ti aslu ga vu goro. »²³ Kələŋ gani àzay hijiyem akaba zum, àgri səsì ana Melefit keti, àvi ana tay, nday dək tisi. ²⁴ Àhi ana tay: « Hini ti mimiz ga vu goro. Àna mimiz hini ti Melefit awəlkabu pakama gayaŋ akaba ge mis. Aməŋgəzaya a vu goro ba ti ga mahəŋgay mis kay. ²⁵ Nèhi ana kùli nahèma, enisi zum ge wur ge *viŋ va do, si a vad ya ti enisi zum maweni a *Məgur ge Melefit bu ni kwa. »²⁶ Tàra təzuma zlam na ti nday nakəŋ təzləbay Melefit àna limis, tàhəraya e mite va, təcəloru a həma *Oliviyə vu.

Yezu àdəm: « Piyer amədəm àsər nu do »

(Meciyu 26.31-35 ; Lək 22.31-34 ; Zen 13.36-38)

²⁷ Nday təbu takoru ti Yezu àhi ana tay: « Lekulam dək ekijəmkiya ke divi a, adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àdəm amakadkia bay majəgay təmbəmbak na ka tay a, nahkay təmbəmbak ni etedevu kway-kwayay. †²⁸ Anəmət, ay ka ya ti anaŋgaba e kisim ba

nahəma, akədumu ahàr e Gelili. »²⁹ Eslini Piyer àhi: « Ku mis dək tijikia ke divi a nəŋgu ni, nu ti nijkia do. »³⁰ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi: « Nəhuk nahəma, nak ti kani kani a, a hud ga mələvad bu wudaka agwazl azlah sak cə ti akədəm sak mahkər kəsər nu do timey. »³¹ Eslini Piyer nakəŋ àdəm: « Aha, nahkay do. Nu ti ku tamal ti məmətkabu nəŋgu nahəma, ŋgay nəsər kur do ni ti nədəm do simiteni. » Ndam *madəbay Yezu ndahaŋ ni dək day tədəm akada ge Piyer ni.

Yezu ahəŋgalay Melefit e Gecimeni (Meciyu 26.36-46 ; Lək 22.39-46)

³² Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tòru ka mələŋ nahaŋ, mələŋ gani nani ti təzalay Gecimeni. Tòru tinjəa eslina ti Yezu àhi ana tay: « Njəhaduma ahalay a hayaŋ, nakoru nahəŋgalay Melefit. »³³ Àzalay Piyer, Zek, akaba Zen, tòru cak. Eslini ti aŋgwaz àdəgaki ka Yezu nakəŋ dal-dal, məbərufv àtikaba kwir kwir. ³⁴ Àhi ana tay: « Məbərufv atukaba, akada nara nəmət. Njəhaduma ahalay a, njəhadum eri. »³⁵ Naŋ nakəŋ àhədəkfəŋa kà tay a òru cak, àndəhad a hud a hud, àhəŋgalay Melefit ti àcakay daliya ka sarta nani ba. ³⁶ Àdəm: « Aba, † Bəba, zlam dək kisliki magrani ; hədəkfua daliya hina, nəcakay ba ti. † Ku nədəm nahkay nəŋgu ni, nawayay ti ere ya nak kawayay ni kwa do ni, goro ya nu nawayay ni do. »

³⁷ Àra àhəŋgala Melefit a nahkay ti àŋgəkiya ka ndam madəbay naŋ mahkərani na, àdi ahàr ana tay nday e dəwir bu. Èpidək tay, àhi ana Piyer: « Simu, kway-kway kinji dəwir aw ? Kèbesey manjəhadani eri njemdi bilin koksah aw ? »³⁸ Njəhadum eri, həŋgalum Melefit ti ka ya ti *Seteni esipet kùli ni ti kijəmkiya ke divi a ba. Məbərufv ge mis awayay magray zlam sulumani, ay ti èsliki do, adaba aslu ga vu gayaŋ gedebeni. »

³⁹ Yezu àŋgəvù, òru àhəŋgalay Melefit keti, akada gayaŋ ya ti àhəŋgalay piŋani ni.

⁴⁰ Àra àhəŋgala nahkay ti àŋgəkiya ka ndam madəbay naŋ na keti. Àdi ahàr ana tay nday

† 14:27 Məŋjay Zakari 13.7. † 14:36 Àna ma ga ndam Zude « Aba » awayay adəmvaba ti « Baba. » † 14:36 Ahalay ti ma ga Yezu ya àdəm ni ti nahkay hi: « Hədəkfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti tədəm mázum bərufv ge Melefit ti akada zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad tay.

e dɔwir bu, tàmɛtɔkɔkɔba ga manjɛhadana eri a. Tàra tɛpidɛkva ti tɛsɛr ere ye ti tɛhi ni do. ⁴¹ Àngɔvù keti ya mahkɛr. Àra àslɛkɔbiya ti àhi ana tay keti : « Kekilɛɛ kinjɛm dɔwir aw ? Kekilɛɛ kɛpɛsumaba waw ? Sarta ènjia. Nga pɛm, tara tɛgɛsi nu, nu *Wur ge Mis, ana ndam magudar zlam ni. ⁴² Cíkɛmaba, mɛdɛgumkiuru ka tay. Nga pɛm, maslɛɛ ya ti ara agɛsi nu ana tay ni ènjia, do ni ti ahɛmamam. »

Ndam Zude tɛgɛs Yezu

(*Meciyɛ 26.47-56 ; Lɔk 22.47-53 ; Zɛɛ 18.3-12*)

⁴³ Ka ya ti Yezu naɛ àbu azlapay nahkay ni ti Zudas bilɛɛ ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cɛeni ni ènjia akaba mis a dal-dal, maslalam akaba aday tɛfɛɛ kà tay. Gɛdɛkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *mɛsɛr Wakita ge Melefit ni akaba gɛdɛkani ndahaɛ tɛslɛrbiyu tay. ⁴⁴ Wudaka nday tara ti Zudas bay mɛsɛkumoru Yezu ni àhivabiya ma ana mis dal-dalani na. Àhi ana tay : « Bay ya ti anɛgri sa àna mɛfɛki ma kà tuwɛr * nahɛma, naɛ gani hɛya. Gɛsuma naɛ a, dɛgum àna naɛ, jɛgum naɛ lala. » ⁴⁵ Zudas nakɛɛ àra ènjia ti àrɛkia ka Yezu nakɛɛ a hɛya. Àhi : « Mɛsi, » mɛk àgri sa àna mɛfɛki ma kà tuwɛr. ⁴⁶ Nahkay mis ni tɛdɛgaki ka Yezu cip, tɛgɛs naɛ. ⁴⁷ Eslini mis bilɛɛ e kidɛɛ gatay ya tɛbu eslini ni bu àrad maslalam fɛtah, àsifɛɛ slimini ana bay mɛgri tɛwi ana gɛdɛkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit na hɛndad. ⁴⁸ Yezu àhi ana mis ni ahkado : « Kɛdɛgumkua àna maslalam akaba aday a, kɛgɛsum nu akadɛ nu zal akal, ⁴⁹ ambatakani do nɛbu nɛcahi zlam ana kɛli a dalaka ga *ahay gɛdɛkani ge Melefit ni bu kɛlavad. Ka gani nani ti kɛgɛsum nu ndo. Ay zlam nani agravu ti ere ya àbu mɛbɛkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni mɛgravu. »

⁵⁰ Eslini ndam madɛbay naɛ ni dɛk tɛmbɛrɛbu naɛ, tɛdɛgiki ana hwa tidɛzl. ⁵¹ Wur dagwa nahaɛ naɛ àbu eslini, mɛfakabu azana bilɛɛ ka vu cilɛɛ, adɛboru Yezu bilegeni. Mis ni tɛra tɛpia naɛ a

ti tɛdɛm tɛgɛs naɛ. Tara tɛgɛs naɛ ti ⁵² àmbɛrfɛɛ azana gayaɛ ni kà tay, àdiki ana hwa dɛdel a mahayma.

Tagrafɛɛ seriya kà Yezu kɛ meleher ga gɛdɛkani ga ndam Zude a

(*Meciyɛ 26.57-68 ; Lɔk 22.54-55, 63-71 ; Zɛɛ 18.13-14, 19-24*)

⁵³ Tàra tɛgɛsa Yezu a ti tɛzoru naɛ afa ga gɛdɛkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni. Ba-ɛa ti gɛdɛkani ndahaɛ ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *mɛsɛr Wakita ge Melefit ni akaba gɛdɛkani dɛk tɛcakalava eslina. ⁵⁴ Ka ya ti tɛbu takoru àna Yezu ni ti Piyer ti ni adɛboru naɛ kɛlɛɛ dɛriɛ. Òru ènjɛa a ahay ga gɛdɛkani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni va ti ànjɛhad digɛs a dalaka bu, anjafɛɛ kà aku akaba ndam magray tɛwi ye eslini ni.

⁵⁵ Gɛdɛkani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gɛdɛkani ge seriya ni dɛk tɛbu tadɛbay zlam magudarani ga mɛwɛlki Yezu ka seriya, adɛba tawayay takad naɛ, ay ti tɛngɛt ndo. ⁵⁶ Eslini mis kay tɛsɛkadki malfadɛ, ay ma gatay ni tɛsava divi a. ⁵⁷ Kɛlɛɛ gani mis ndahaɛ tɛcikaba, tɛsɛkadki malfadɛ nahaɛ keti, ⁵⁸ tɛdɛm : « Leli mɛcifɛɛ, àdɛm ahkado : “*Ahay gɛdɛkani ge Melefit hini ya mis tɛlɛm àna ahar ni ti nara nɛmbedkaba. Enɛmbedkaba ti a hud ga vad mahkɛrani bu nɛlɛmvaya nahaɛ ya mis tɛlɛm àna ahar do na.” » ⁵⁹ Ay kekilɛɛ ma gatay ni tɛsava divi a. ⁶⁰ Eslini gɛdɛkani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni ècikaba cɛkwad e kidɛɛ ge mis ni ba, èhindifɛɛ ma kà Yezu a, àhi : « Nak kàhɛngarfɛɛ do aw ? Zlapay ge mis hini ya ti tɛzlapakuk ni ti zlapay ga mam ? » ⁶¹ Ay Yezu nakɛɛ te-te, àhɛngɛrɛɛ ndo. Eslini gɛdɛkani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni èhindifɛɛ ma keti, àhi : « Nak ti *Krist *Bay gɛdɛkani ya amara ni aw ? Nak wur ga Bay Melefit ya ti mazlɛbay ni aw ? » ⁶² Eslini Yezu nakɛɛ àdɛm : « Iy, nu gani. Ekipɛm nu *Wur ge Mis manjɛhadani a mɛlɛɛ ga gɛdɛkani bu, kà ahar ga daf ge

* **14:44** Ka sarta nani ti kɛlavad mis tɛgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna mɛfɛki ma kà tay kà tuwɛr.

† **14:62** Limis 110.1.

Melefit Bay njəda-njədani ni. † Ekipəm anara a huđ melefit ba a maklaɓasl ba. ‡»
⁶³ Gəɗakani nakəŋ ərə əcia ma ga Yezu na ti ɒzumkia bəruv a, ɛguzlehkaba azana ka vu gayaŋ a kwar, § àhi ana mis ni ahkado : « Madəbay sedi nahaŋ kamam mba mam ?
⁶⁴ Kicəma, endivi Melefit timey ! Ay ti kawayum ti məgrumi mam ? » Mək mis ni dek tədəm : « Àgudara, si tâkad naŋ kwa. »
⁶⁵ Eslini mis ndahaŋ tədəgiki ana mitifiviyu esliɓ ana Yezu e eri vu, tàkambahi eri, təsi məɗukɗuk ga ahar, təhi : « Tamal nak bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit nahəma, dəfiaya maslaŋa ya ti ɒzləɓ kur na ana leli a zla ! » Mək mis ya təbu tagray təwi eslini afa ga bay gəɗakani nani ni təzay naŋ, təbi bəbarva.

Sak mahkər Piyer adəm àsər Yezu do
(Meciyə 26.69-75 ; Lək 22.56-62 ; Zey 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Ka ya ti Piyer naŋ àbu a dalaka mbeheni ni bu nahəma, wal nahaŋ ərə : wal nani agri təwi ana bay gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. ⁶⁷ Àra ɛnjia ti ɛpi Piyer naŋ àbu anjafəŋ kà aku, àmənjaləŋ lala mək àhi : « Nak day kəsawadumkabá akaba Yezu zal Nazaret na. » ⁶⁸ Eslini Piyer àhi : « Aha. Nəsər ma gani do, nìcikaba ere ye ti kawayay kədəm na do. »

Àra adəma nahkay ti ɛcikaba, àsləkaba a dalaka ni ba, ɒru e gejiŋ vu. [Mək agwazl ɒzlah.] ⁶⁹ Wal ni ərə ɛpia naŋ a keti ti àhi ana mis ya ti eslini ni : « Naŋ hini ti naŋ ndam gatay gani. » ⁷⁰ Eslini Piyer adəm keti : « Aha, nu nəsər ma gani do. »

Àra àpəsa ɓal ti mis ya ti eslini ni təhi ana Piyer keti : « Eɗedɛŋ nak day ndam gatay gani, adəba nak zal Gelili. » ⁷¹ Naŋ nakəŋ àmbaday dək, adəm : « Nəsər maslaŋa nani ya ti kacalumfəŋ ni do. Tamal nasəkaf malfadə nahəma, Melefit məkada nu a. »
⁷² Eslini agwazl ɒzlah ye cə huya. Agwazl ni ərə ɒzlahi ti Piyer nakəŋ ma ga Yezu ya àhi : « Wudaka ti agwazl ɒzlah sak cə nahəma, akədəm sak mahkər kəsər nu do timey » ni

àŋgiaya a ahər ba. Nahkay Piyer adiki ana tuway.

15

Yezu naŋ àbu kè meleher ge Pilet bay ga ndam Rom
(Meciyə 27.1-2, 11-14 ; Lək 23.1-5 ; Zey 18.28-38)

¹ Du àna zuzəni nahəma gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba nday gəɗakani ge seriya ni dek təcakalava, təgray sawari. Eslini təgəs Yezu, təwəl mək tòru àna naŋ afa ga bay *Pilet. ² Tòru tɛnjəa àna Yezu a ti Pilet nakəŋ ɛhindifiŋa ma, àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude ɛɗedɛŋ aw ? » Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kədəm. » ³ Eslini gəɗakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tacalki naŋ ka zlam magudarani kay. ⁴ Pilet ɛhindifiŋa ma keti, àhi ahkado : « Tacalki kur ka zlam magudarani kay ti kici do aw ? Kàhəŋgarfəŋ do aw ? » ⁵ Ay Yezu naŋ te-te, àhəŋgrifəŋ va do. Gayaŋ ya àhəŋgarfəŋ ndo ni ti àgria ejep ana Pilet a.

Tədəm tâkada Yezu a
(Meciyə 27.15-26 ; Lək 23.13-25 ; Zey 18.39–19.16)

⁶ Kəla wuməri ga *Pak zla ti ndam *Zude təbu tihindifiŋa kè Pilet a ti məfaya zal daŋgay a bəlaŋ. Tihindifiŋa ti naŋ àbu afiaya maslaŋa ya tawayay na ana tay a. ⁷ Zal nahaŋ àbu, slimì gayaŋ Barabas ; təfiya naŋ a daŋgay va akaba mis ndahaŋ ya ti tàkadfəŋva kà ŋgumna ni. Ka sarta ya ti tàkadfəŋva kà ŋgumna ni ti naŋ àkada mis a. ⁸ Eslini mis dal-dalani ni tàra afa ge Pilet a, tihindifiŋa ti məgri ana tay akada gayaŋ ya ti agri ana tay kilevi ni. ⁹ Tàra tihindifiŋa nahkay ti Pilet nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Nihi ti kawayum nəfiaya bay ga ndam Zude na ana kəli a waw ? » ¹⁰ Adəm nahkay ti, àsəra gəɗakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təgəsibiyu Yezu ti adəba tagraləŋ solu palam. ¹¹ Ay gəɗakani ni təwayay ndo, təhi ana mis dal-dalani ni :

† 14:62 Məŋjay Deniyel 7.13. § 14:63 Tamal zal Zude eguzlehkaba azana gayaŋ ka vu a ti adafaki tuway, ahkay do ni zlam ya àbəlay do simiteni ni àgrava. Gəɗakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ɛguzlehkaba azana gayaŋ ka vu a ni ti azuhva ma ga Yezu ya adəm naŋ Wur ge Melefit ni, adəba tədəm ɛndivia Melefit a dal-dal.

« Humi : “Mawayay ti kàfaya nañ a ba, si Barabas kwa.” » Mək təhi nahkay. ¹² Pilet nakəñ àra ècia ma gatay na zla nahəma, àhi ana tay keti : « Kawayum ti nàgri mam ana maslaña ya ti kazalum nañ Bay ga ndam Zude ni mam ? » ¹³ Təhəngri fəñ àna zlahay : « *Darfəñ nañ kà təndal ! » ¹⁴ Nahkay nañ nakəñ èhindifiña ma kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Àgudar mam emiteni mam ? » Nday nakəñ ba təzlah kay kay : « Darfəñ nañ kà təndal ! » ¹⁵ Nahkay ti Pilet awayay aməri bəruv ana mis dal-dalani ni, àfiaya Barabas nakəñ ana tay a, àhi ana ndam slewja gayəñ ti təzləb Yezu àna kurupu. Tàra təzləba nañ a ti àhi ana tay ti tázay nañ, tōru tadarfəñ nañ kà təndal.

*Ndam slewja teyefiñ kà Yezu
(Meciyə 27.27-31 ; Zəñ 19.2-3)*

¹⁶ Ndam slewja ni tégəs Yezu nakəñ, təzoru nañ a huđ ahay ga bay *Pilet ni vu. Ahay gani nani, təzalay Pretwer. * Eslini təzalakabu ndam slewja ndahan ni dek. ¹⁷ Ndam slewja ni tàmbatki azana ndizeni ka Yezu, mək təkəleya adak a, təslap hindigil-hindigil, təfiviyyu a ahàr vu akada ga jaku ni. ¹⁸ Tàra təkəkia zlam a zla nahəma, tégri sa, təhi ahkado : « Məgruk sa, bay ga ndam *Zude ! » ¹⁹ Tázay eziñgwi, təsi a ahàr vu, tətifiyyu esli b e eri vu, təkəhadı mirdim meleher ndi ba ndi ba ana had.

²⁰ Tàra təkəbia seki a nahkay ti təkəkwakia azana ndizeni ya təkəki na, təkəkabu azana gayəñ gayəñani ya təkəkwakia ni. Eslini tázaya nañ e mite va, ga moru *madarfəñ nañ kà təndal a.

*Tadarfəñ Yezu kà təndal
(Meciyə 27.32-44 ; Lək 23.26-43 ; Zəñ 19.17-27)*

²¹ Ndam slewja ni təkəkabu ahàr akaba zal nahan nañ àbu asləkabiya e gili a. Slimi gayəñ Simu, nañ bəñ ge Eleksender nday ata Rufus, nañ ga kəsə Sireñ. Eslini nday nakəñ təkəki ñgasa ga mazay təndal ga *madarfəñ Yezu ni. ²² Nahkay təzoru Yezu a mələñ nahan vu ; mələñ gani nani ti təzalay Golgota, adəmvaba « Mələñ ga aslat ga ahàr. » ²³ Tōru tıñjəə àna Yezu nakəñ a zla

ti tawayay təvi zum mebedekabani akaba haf ya ti təzalay mir ni. Ay ti Yezu àwayay ndo. ²⁴ Eslini tadarfəñ nañ kà təndal ni. Tàra tadarfəña nañ a ti təgraki ca-ca àki ka azana gayəñ ni bələñ àna bələñ ti təsər way azum way. ²⁵ Sarta ya tadarfəñ nañ kà təndal ni ti agray njemdi ambəmbu ya ge miledə. ²⁶ Pakama àbu məkəiani ka təndal, ka mələñ ya təkəki zlam magudarani ge mis ni ti mis dek təsər, təkəki ti nahkay hi : « Bay ga ndam *Zude. » ²⁷ Tadarfəñ ndam akal bebem cə kà təndal ndahan kà gəvay ga Yezu, bələñ gani ka ahar ga daf, bələñ gani ti ni ka ahar ga gəjar. [²⁸ Nahkay ti pakama ya àbu məkəiani a Wakita ge Melefit bu ni àgrava. Pakama gani nani ti nihi : « Tara tacalkivu nañ àkivu ka ndam magudar zlam. † »]

²⁹ Nday ya ti takoru gwar eslini ni tàra tıpiə nañ a ti tındivi nañ, tədəday ahàr, təkəlaboru : « Hey, nak ya ti kədəm ahkado : “Nembedvù *ahay gədəkani ge Melefit ni ti anələmaba a huđ ga vad mahkərani ba” ni do aw ? » ³⁰ Həngay ahàr gayak, hərəya kà təndal na zla ! » ³¹ Eslini gədəkani ga ndam *manğalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gədəkani ga ndam *məsər Wakita ge Melefit ni təbu təzlapay e kidiñ gatay bu, teyefiñ daya. Tədəm ahkado : « Nañ nakəñ àhəngaraba mis ndahan a keti ni ti, àhəngaraba ahàr gayəñ a koksah timey ! » ³² Adəm nañ *Krist *Bay gədəkani ya amara ni, nañ bay ga ndam *Izireyel ti, mähəraya kà təndal na ! Tamal ti àhəraya kà təndal na nahəma, leli tekeđi aməfəki ahàr bilegeni. » Mis ya təbu madarfəñani kà gəvay ga Yezu ni day tındivi nañ.

*Yezu amətfəñ kà təndal
(Meciyə 27.45-56 ; Lək 23.44-49 ; Zəñ 19.28-30)*

³³ Fat àra ècika tirked-ked ka ahàr melefit a ti ləvəñ àgray ka had ni dek, tekdefiñ duk àbivoru àna njemdi mahkər ya ga mələkarawa. ³⁴ Àra àgra njemdi mahkər ti Yezu àdi ana zlahay kay kay, adəm : « Eloyi, Eloyi, lama sabahtani ? » Awayay adəmvaba ti « Bay Melefit, Bay Melefit goro

* 15:16 Pretwer àna ma Rom ti awayay adəmvaba ahay ga gədəkani ga ndam slewja. † 15:28 Məñjay Izayi 53.12.

‡ 15:34 Limis 22.2.

ni, kàmbrəŋ nu ti kamam ? † » ³⁵ Mis ya təbu eslini ni ndahaŋ tàra ticia gayaŋ ya ti àzlah na ti tədəm : « Cəm day ti azalay Eli ni. » ³⁶ Eslini biliŋ gatay àcuhworu àzay zlam ya esikabu yam akada ga matala ni, àtəliyu a zum cecəwekeni vu ju6, àbahi ka aday, àtəlikabiyu ana Yezu a ma vu ti mīsi. Àdəm : « Besəma day, tamal ti Eli ara azaya naŋ kà təndal na ti mara mipi. » ³⁷ Ay Yezu nakəŋ àzlahkivu kay kay, àmət.

³⁸ Ka ya ti àmət ni ti azana ga mahay ga məlaŋ *njəlatani ya ti a huđ ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu ni èguzlehvabiyu kwarra, agavəla cekw a hađ. ³⁹ Eslini bay ga ndam slewja ni naŋ àbu micikeni kama ga Yezu. Àra èpia gayaŋ ya àmət na ti àdəm ahkado : « Maslaŋa hini ti Wur ge Melefit ededīŋ. »

⁴⁰ Wál ndahaŋ təbu eslini cak, tamənjoru. Wál nday hini təkibu ka tay : Mari ga kəsa Magəđala, Salomi akaba Mari məŋ ga ata Zek gəziteni nday ata Zoze ni. ⁴¹ Ka ya ti Yezu naŋ àbu ka hađ *Gelili ni ti nday gani tədəba naŋ a, təgria təwi a. Wál ndahaŋ kay təbu tamənjələŋjoru bilegeni, wál nday nani təcəloya akaba Yezu a Zerəzalem a.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindiviŋ vu
(*Meciya 27.57-61 ; Lək 23.50-56 ; Zeŋ 19.38-42*)

⁴² Məlakarawa àra ègia mis təbu təslamatavu ga vad *məpəsabana ga hajəŋ a ti ⁴³ zal nahaŋ e kidīŋ ge mis gəđakani ya ti tagray seriya ni bu àra. Təzalay naŋ Zəzef, naŋ ga kəsa Erimete. Naŋ day ajəgay *Məgur ge Melefit. Àzay njəda gayaŋ, òru afa ge Pilet, èhindi kisim ga Yezu ni. ⁴⁴ Gayaŋ ya ti èhindi kisim ni ti àgria ejep ana Pilet a. Pilet àhi ana ahàr : « Yezu ti àməta àndava ededīŋ a waw ? » mək àzalay bay ga ndam slewja ni. Naŋ nakəŋ àra ènjia ti Pilet èhindifiŋa ma, àhi : « Àməta àpəsa ededīŋ a waw ? » ⁴⁵ Bay ga ndam slewja ni àra àhia « Àməta » ti Pilet àvi divi ana Zəzef ti môru mázay kisim ga Yezu na. ⁴⁶ Nahkay Zəzef òru àsəkumbiyu dawra, àzaya kisim ga Yezu kà təndal na, àkambah. Àra àkambaha ti àfiyu e mindiviŋ

vu. Mindiviŋ nani ti miliyeni a pəlad vu. Àra àfiya kisim ga Yezu na e mindiviŋ ni va ti àbəladiviya belim gəđakani ana mahay ge mindiviŋ ni. ⁴⁷ Ata Mari ga kəsa Magəđala ni akaba Mari məŋ ga Zoze ni nday təbu tamənjələŋ ka məlaŋ ya təfiyu kisim ga Yezu ni.

16

Yezu aŋgaba e kisim ba
(*Meciya 28.1-8 ; Lək 24.1-12 ; Zeŋ 20.1-10*)

¹ Vad *məpəsabana àra àsləkaba zla nahəma, Mari ga kəsa Magəđala ni, Mari məŋ ge Zek, akaba Salomi tòru təsəkumbiyu tersel, ti tàra təgraki ka vu ga Yezu. ² Ge miledə fat azlərəvaya a vad enjenjeni ga gosku a zla nahəma, nday nakəŋ tòru ke mindiviŋ ni. ³ Təbu təzlaporu ka ahàr divi, tədəm ahkado : « Way amoru mabəladiləŋa belim na ana leli kè mindiviŋ na way ? » ⁴ Belim gani nani ti gəđakani gəđak. Tàra tamənjoru ti tīpi ti mindiviŋ nakəŋ bəŋa, belim ni mabəladləŋana. ⁵ Tòru tīnjəa ti təhuriyu e mindiviŋ ni vu. Tàra təhuriya ti tīpi wur dagwa nahaŋ naŋ àbu manjəhadani digəsa ka ahar ga đaf, məbakabu azana bəđ-bəđani, àsia aŋgwaz ana tay a kay. ⁶ Àhi ana tay ahkado : « Aŋgwaz àwər kəli ba. Kədəbum ti Yezu zal Nazaret, ya ti təkəđfəŋ naŋ kà təndal ni. Aŋgaba e kisim ba, naŋ àbi ahalay va bi. Mənjumki, məlaŋ ya təkəđ kisim gayaŋ ni nihi. ⁷ Nihi ti dəgum, kəhumi ma gani ana ata Piyer ndam mədəbay naŋ ni, humi ana tay ahkado : “Àdoru ka hađ *Gelili kama gekəli, akədumi ahàr ti eslini, akada gayaŋ ya ti àhi ana kəli ni.” » ⁸ Nday nakəŋ təhəraya e mindiviŋ ni ba tədəgikibiyu ana hwa ; aŋgwaz àwər tay a, təgəgəra. Tàra təsləkabiya zla ti təhi ma gani ana maslaŋa ndo, adaba aŋgwaz àwəra tay a kay. *

Yezu aŋgəzlivu ana ndam mədəbay naŋ ni
[⁹ Yezu aŋgaba e kisim ba ge miledə a vad enjenjeni ga gosku a. Àra aŋgaya ti aŋgəzlivu enji ana Mari ga kəsa Magəđala, naŋ ya ti ahaslani Yezu àgariaba seteni a adəskəla

* 16:8 A wakita ndahaŋ bu ni ti ma ga Mark àndava ahalay a.

ni. ¹⁰ Naŋ nakəŋ àra èpia Yezu a ti òru ga məhi ma gani ana ndam ya təbu akaba Yezu ahaslani ni. Òru àdi ahàr ana tay ti nday təbu titəwi, bəruv awər tay. ¹¹ Mari nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Yezu naŋ àbu, nìpia naŋ a. » Ay ma gayan ya àhi ana tay ni ti təgəsiki ndo.

¹² Kələŋ gani ndam *madəbay Yezu cə təbu takoru a kəsa ciḅ-ciḅeni vu ti, Yezu àŋgazlivu ana tay. Àŋgazlivu ana tay ti vu gayan ni akada ya àŋgazlivu ana Mari ni do. ¹³ Nday nakəŋ day təsləkabiya ga maŋgəhadī ma gani ana ndam madəbay Yezu ndahaŋ na. Tàra təŋgəhadīa ana tay a nahkay ti nday nani təgəsiki ma gatay ya təŋgəhadī ana tay ni ndo keti.

¹⁴ Kələŋ gani ka ya ti ndam madəbay naŋ kru mahar bəlaŋani ni təbu təzum zlam nahəma, Yezu nakəŋ àŋgazlivu ana tay. Àra àŋgazliva ana tay a ti àləgi ana tay adaba təfəki ahàr ke Melefit ndo, tawayay məgəsiki pakama ga ndam ya ti tədəm : « Mìpia Yezu a, àŋgaba e kisim ba » ni ndo palam. ¹⁵ Mək àhi ana tay ahkado : « Dəgum ka had ga mələŋ ni dek, humioru *Ma Məweni Sulumani ana mis ya Melefit àgra tay a ni dek. ¹⁶ Maslaŋa ya ti àfəkua ahàr a akaba àbara ni ti Melefit amahəŋgay naŋ. Ay maslaŋa ya ti àfəku ahàr ndo ni ti Melefit aməgəs naŋ àna seriya. ¹⁷ Nday ya ti təfəkua ahàr a nahəma, məfəku ahàr gatay ni ara asərvu nahkay hi : atagariaba seteni ana mis àna slimi goro a ; atəzlapay àna ma həma ndahaŋ ya nday təsər do ni ; ¹⁸ tamal ti təgəs gavan àna ahar ahkay do ni tisi zlam makad mis day, zlam nday nani atəgri araŋa ana tay do ferera ; tamal ti təbəki *ahar ka ndam ya təbesey do ni, ndam nday nani atəŋgaba. »

*Melefit azoru Yezu a hud melefit vu
(Luk 24.50-53 ; Təwi 1.9-11)*

¹⁹ Bay geli Yezu àra àhia pakama na ana tay a nahkay ti Melefit àzoru naŋ agavəla a hud melefit vu, mək ànjəhad kà ahar ga daf

† **16:20** A wakita ndahaŋ bu ni ti wakita ga Mark andav àna 9-20. Ay a wakita ndahaŋ bu ka mələŋ ga 9-20 ti andav nahkay hi : « Wál ni təhəŋgri ere ye ti àgravu ni dek àna ata Piyer akaba ndam madəbay Yezu ndahaŋ ni, təzlapaki kay ndo. Kələŋ gani Yezu àna ahàr gayan àsləroru ndam madəbay naŋ ni gwar egezi ka mələŋ ya fat azlərəvaya ni akaba gwar agavəla ka mələŋ ya fat adiyu ni ga məhiani ana mis Melefit amahəŋgay mis ga kaŋgay-kaŋgayani. Ma gani nani ti njələta, aməmbatvu daf-daf do. »

ge Melefit, a mələŋ ga gədakani vu. ²⁰ Kələŋ gani ndam *asak ga Yezu ni ti ni təsləka, təhioru *Ma Məweni Sulumani ana mis ga had ga mələŋ ni dek. Bay geli àvi njəda ana təwi gatay ya təgray ni àna məgrikivu zlam ndahaŋ ya ti mis tìpi daf-daf ndo ni ana tay.] †

Ma Mɔwɛni Sulumani ya Luk àbɛki ni Ere ye ti mɛdɛmki ka Ma Mɔwɛni Sulumani ya Luk àbɛki ni

Maslaɲa ya ti àbɛki wakita ge Luk ni àdafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nɛngu ni, kwa ka mɛnjɛki gani ndam ga Yezu dek tɛsɛra àbɛki ti Luk bay ya tàgrakabu tɛwi akaba Pol ni (2 Timote 4.11). Mɛsɛra, bay ya àbɛki wakita ge Luk ni ti àbɛki Tɛwi ga ndam asak ga Yezu day nan gani (Luk 1.1-4, Tɛwi 1.1). A Tɛwi ga ndam asak bu àdɛm « leli » (16.10-17; 20.5-15; 21.1-18; 27.1-28.16), nahkay mɛsɛra bay ya àbɛki wakita ni tɛsawada akaba Pol a.

Luk àbɛki wakita gayan cɛeni ni ana Teyɛfil (1.3). Way Teyɛfil way ti mɛsɛr do; slimi gayan ni awayay adɛmvaba « Bay ya ti awayay Melefit ni. » Luk azalay nan « gɛdakani goro » : bi nan bay ge elimeni, bi àpɛl sɛngu ga magraya wakita na ti nan; àfɛkia ahàr ka Yezu a, ay Luk àbɛki wakita ti mɛci pakama àki ka Yezu lala (1.4). Luk awayay ti mis dek tɛsɛr pakama àki ka Yezu lala.

Luk àsɛra ma Gres a lala, àbɛki ti akada ga ndam mɛsɛr zlam ya tɛbɛki wakita ka sarta ga Yezu ni. Awayay ti mis tɛsɛr ere ye ti àgravu ni àgrava ededɛn ededɛnena, nahkay àdafay slimi ga bɛbay ya tɛgur had ka sarta gani ni (1.5; 3.1); ka sarta gani nani mis tacal vi ti àna slimi ga bɛbay nahkay.

Luk àngɛhad ere ye ti Yezu àgray akaba àdɛm ni akada ga ata Meciyɛ nday ata Mark ya tɛngɛhad ni : Yezu ànjɛki ke tɛwi gayan ka had Gelili, òru gwar a Zerɛzalem. Ay akada ge Meciyɛ ya àgray ni Luk day ànjɛki ti ke miwi ga Yezu (1-2); ka mɛlan nani akaba ka mɛlan ndahan àngɛhad zlam ya ti nan nanani ècifiɲa kè mis ndahan a, èjenjey a wakita ndahan bu ndo ni (1.3).

Ga Yezu ya àhɛngalay Melefit ni ti ata Meciyɛ nday ata Mark tɛngɛhada ma gana, ay ti Luk àngɛhada àtama gatay na (3.21; 5.16; 6.12; 9.18, 28-9 akaba ndahan).

Àdafa tɛwi ga Mɛsuf Njɛlatani ya àgray na daya (1.35, 41, 67; 2.25-27; 3.16, 22; 4.1, 14, 18; 10.21 akaba ndahan). Àngɛhad ahɛmamam wál ndahan tàdɛbay Yezu, Melefit day àhɛngay tay ni (1.39-56; 7.37-50; 8.2; 23.27-28, 49; 24.1), akaba ahɛmamam Yezu awayay ndam talaga ni (4.18; 6.20; 7.22; 11.41; 12.23; 14.13, 21; 18.22; 19.8; 21.2-3). Àngɛhad ahɛmamam Yezu awayay ndam magudar zlam ya tambatkaba majalay ahàr gatay a ni daya (5.32; 7.34, 37-50; 15.1-7, 10; 18.13-14; 19.7-10).

Pakama ya Luk ànjiki ana Teyɛfil ni

¹ Nɛbukki wakita hini ana nak, Teyɛfil goro ni.

Nɛhuk nahɛma, mis kay tàkadva, tɛbɛkia zlam ya ti tàgravu e kidɛn geli bu na ka wakita. ² Wudaka tɛbɛki zlam gani nani ti mis ndahan tɛhibiya ana leli a àndava. Nday ya ti tɛhi ana leli ni tɛpibiya ere ye ti àgravabiya kwa ka mɛnjɛki gani àna eri gatay gatayana. Nahkay zla ti tɛwi gatay ègia ga mɛhi pakama ge Melefit ana mis a. ³ Ègia mis ndahan ni tɛbɛkia wakita gatay na nahɛma, nu day àbɛlafua nawayay nɛbukki pakama gani ka wakita, Teyɛfil gɛdakani goro ni. Nawayay nɛslamalakabu pakama gani lala, adaba nɛcahakabá ere ye ti àgravu na dek, kwa ka mɛnjɛki gani. ⁴ Nagray nahkay adaba nawayay ti kɛsɛr pakama ya kici ni ti pakama ge jiri ededɛn.

Mɛslɛr ge Melefit àdɛm etiwi Zɛn bay mɛbaray mis

⁵ Ka sarta ya *Erot nan bay gɛdakani ga had ga ndam *Zude nahɛma, zal nahàn àbu, nan bay *mɛngalabakabu mis akaba Melefit, slimi gayan Zakari. Nan ge dini ga Abiya. Wal gayan day wur hud ga *Aron, slimi gani Elizebet. ⁶ Nday cɛcɛeni ndam jireni kè eri ge Melefit, tɛgɛskabu *Divi ga Bay Melefit ya tɛbu mɛbɛkiani a wakita ge Mɛwiz ni bu ni, tagray ere ye ti Melefit awayay ti mis tàgray ni dek. Nday gani mis tɛngɛtɛnɛna zlam magudarani kà tay a do. ⁷ Ay ti tɛwi bɛza ndo, adaba Elizebet nan dɛgɛlani mɛk nday cɛcɛeni tɛgia medewel a àndava.

⁸ A vad nahan Zakari nan abu agri tawi ana Melefit a *ahay gadaƙani ge Melefit ni bu, adaba ahar ge tawi ga ndam ge dini gayan enjua. ⁹ Kalavad ndam mangalabakabu mis akaba Melefit ni tihindi Melefit ti madaba mis a balan e kidin gatay ba, ti maslan nani ahuriyu ka mahay ga malan *njelatani ni ga mazabay haf ya ezi akada ge tersel ni : ka fat nani ti Melefit adaba Zakari a. ¹⁰ Sarta ga mazabay haf ni ara enjia ti ahuriyu a ahay ni vu. Mis ndahan dal-dalani ni ti ni nday a dalaka bu, tabu tahangalay Melefit. ¹¹ Eslini *maslar ge Melefit angazlivu : maslar ni jika gwar ka ahar ga daf ga zlam ya ti tazabaki haf ya ezi acar ni. ¹² Zakari nakan ara epia maslar ge Melefit na ti abivaya angwaz a, atia beruv a. ¹³ Nan abu agray angwaz nahkay nahama, maslar ge Melefit ni ahi : « Kagra angwaz ba, Zakari, adaba Melefit ecia gayak ya khangalay nan na. Nahkay wal gayak Elizebet emiwakaya wur zalana, akadi slimi gani Zen. ¹⁴ Etiweya wur na ti akamervu dal-dal asabay, mis kay day atamervu ka ya ti etiweya nan a ni. ¹⁵ Adaba mam, nan gani emigi mis gadaƙani ke eri ge Melefit. Emisi zum akaba zlam mawasani day-day do ; kwa nan a hud ga manani bu *Masuf Njelatani aniviyu a maberuv bu dal-dal. ¹⁶ Amahangarbiyu beza ge Izireyel kay afa ga Bay Melefit gatay ti tafaki ahari keti. ¹⁷ Amara kama ge Melefit ga mahi ma ge Melefit ana mis a. Melefit amavi Masuf akaba njeda akada ya avi ahaslani ana bay mahangaray pakama gayan Eli ni. Amagra tawi ga mangalabakabu ata ban ga beza akaba beza gatay ; mis ya ticiiki slimi ana Melefit do ni amahangarbiyu tay ti tjalay ahari akada ga ndam ya ticiiki slimi ana Melefit ni. Nahkay amaslamalikabu mis ana Bay geli ga magri tawi. »

¹⁸ Eslini Zakari nakan ahangrifan, ahi : « Anasar ma gayak ya kadam ni ti jiri ti ahmamam ? Adaba nihi leli ceni ata wal goro migia medewel a ni. » ¹⁹ Eslini maslar ge Melefit nakan ahangrifan, ahi : « Nu Gabriyel, nu nabu ke meleher ge Melefit kalavad. Aslarkukbiyu nu ti nahuk ma sulumani ya kici ni. ²⁰ Nihi ti akazlapay

koksah, akadam ma va do, si ere ye ti nahuk ni amagra day, adaba kagaskabu pakama goro ndo. Nahuk nahama, ere ye ti nadam ni ti amagravu ana vad gani. »

²¹ Ka sarta ya Zakari nan a ahay bu ni ti mis ya a dalaka bu ni tabu tajagay nan. Ara apasviya a malan *njelatani ni va ti ahelia ahari ana tay a. ²² Ka ya ti ahariya ni ti esliki madam ma va do. Nahkay mis ni tamera epibiya arana a malan njelatani ni ba. Nan nakan azlapay koksah, adadi ahar ana tay cilin.

²³ Nahkay nan abu agri tawi ana Melefit. Sarta ge tawi gayan ni ara andava ti aslaka oru a magam gayan. ²⁴ Kanan gani wal gayan Elizebet azay hud. Ara za hud na ti anjhad a ahay bu kiya zlam, ahariya e mite va ndo. Adam : ²⁵ « Ere ye ti agrakuvu ni ti tawi ga Bay Melefit goro. Nihi ti ajenakia nu a, azakua mimili ke eri ge mis a. »

Maslar ge Melefit adam etiwu Yezu

²⁶ Ka ya ti Elizebet nan a hud kiya muku nahama, Melefit aslarbiyu maslar gayan Gabriyel a kasa nahan vu. Kasa nani ti tazalay Nazaret, ka had *Gelili. ²⁷ Aslarkibiya ka wur dahalay nahan, slimi gayan Mari. Wur dahalay nani ti tavia ana zal nahan a ; slimi gani Zazef, nan wur hud ge Devit. Ay ti azay nan fan ndo. ²⁸ *Maslar ge Melefit nakan arakioru ka wur dahalay ni, ahi : « Nagruk sa. Nak ti Melefit awayay kur, agruk sulum gayan. Bay Melefit nan abu akaba kur. » ²⁹ Wur dahalay ni ara ecia sa ga maslar ge Melefit na ti ahelia ahari a. Ahi ana ahari ahkado : « Sa ga mam nahkay mam ? » ³⁰ Eslini maslar ge Melefit nakan ahi : « Kagra angwaz ba, Mari, adaba kangata zlam sulumana afa ge Melefit a. ³¹ Kara kazay hud wudak. Nahkay kara kiya wur zalani, akadi slimi gani Yezu. ³² Wur nani emigi mis gadaƙani. Melefit nan agavala din amadam wur nani ti wur gayan. Bay Melefit amafiyu nan a bay ge Devit ban ga banani ya azum ahaslani ni vu, ³³ amegur beza hud ge Zekap ga kangay-kangayani, bay gayan amandav day-day do. »

³⁴ Eslini Mari ahi : « Nu nasar zal do ni ti, anazay hud gani ti ahmamam ? » ³⁵ Maslar

ge Melefit ni àhəŋgrifəŋ, àhi : « *Məsuf Njəlatani amə̀əkuka, Melefit naŋ agavəla driŋ amagraŋ ti kə̀njəhad a njəda gayəŋ bu akada ya kanjəhad e zəhweri ga məŋgəhaf bu ni. Nahkay wur ya ekiweya ni naŋ njəlata, Melefit amazalay naŋ Wur gayəŋ. ³⁶ Nihi Elizebet wur ga ndam gekəli ni, naŋ ya ti mis tə̀dəm naŋ dəgəlani ni, ku ègia medewel a nəŋgu ni àza huđ a kiyi muku, wur zalani àniviyu. ³⁷ Adaba mam, ere ye ti Melefit èsliki magrani do ni ti àbi. » ³⁸ Mari nakəŋ àra ècia ma gayəŋ na ti àhi : « Nu ti nu wal məgri təwi ana Bay Melefit. Ere ye ti kəhu ni məgrakuvu ti ! » Eslini məslər ge Melefit ni àsləka, àmbər bu naŋ.

Mari naŋ àbu afa ge Elizebet

³⁹ Ka sarta gani nani Mari àsləka, àcəloru ke weceweceni gwar a həma vu, a kəsa nahaŋ vu ka had *Zude. ⁴⁰ Òru ènjəa ti àhuriyu a ahay vu afa ga Zakari, àgri sa ana Elizebet wal ga Zakari ni. ⁴¹ Elizebet àra ècia sa ga Mari na ti wur ya ti a huđ gayəŋ bu ni àdaday. Eslini *Məsuf Njəlatani èsliva a vu vu ana Elizebet a, ⁴² mək naŋ nakəŋ àdiki ana zlahay kay kay, àdəm : « Nak ti Melefit àgruka zlam sulumana àtama ga wál ndahaŋ na dek. Àgria sulum ana wur gayək ya a huđ bu na daya. ⁴³ Nu way ti məŋ ga Bay goro m̀ara afa goro a way ? ⁴⁴ Ka ya ti nìci sa gayək ni ti wur ya a huđ goro bu ni àdada àna məmərana. ⁴⁵ Nak kəbu àna məmərani adaba kəfəkia ahər ka Bay Melefit a, kəsəra amagraŋ ere ye ti àhuk aməgruk ni. »

Mari àzlabay Melefit

⁴⁶ Eslini Mari nakəŋ àdəm ahkado :
« Àna məbər uv goro dek nədəm Bay Melefit goro naŋ gəđakani dal-dal,
⁴⁷ nu nəbu àna məmərani kay adaba Melefit naŋ àbu ahəŋgay nu ;
⁴⁸ adaba mam, nu nìsli araŋa do, nəgri təwi ana naŋ, ay ti àjalakua ahər a.
Nahkay kwa kani mis ya təbu ni dek atədəm nu nəbu àna məmərani dal-dal ga kaŋgayani.
Mis ya etiwi tay kama ni dek day atədəm nahkay.

⁴⁹ Atədəm nahkay adaba Melefit esliki magray zlam dek, àgrua zlam gəđakana.

Melefit ti naŋ njəlata !

⁵⁰ Ndam ya tabəhadì mirdim ni ti awayay tay,

agri sulum gayəŋ ana tay akaba ana bəza huđ bəza huđ gatayani.

⁵¹ Àgra təwi ga njəda àna ahar gayəŋ a ; ndam ya ti zlabay àniviyu ana tay ni ti àgrikaba ahər ana tay a kway-kwayay.

⁵² Bəbay day àhəlabə tay a bay gatay ba ; ndam ya ti tìsliviyu a mis vu do ni ti àhəlayə tay agavəla.

⁵³ Ndam ya ti ləwir àwər tay ni ti àvia zlam sulumana ana tay a, tərəha àna naŋ a ;

ndam ge elimeni ti ni àgara tay a, tàsləka ahar gatay zlam zlam.

⁵⁴ Ndam *Izireyel ti nday ndam məgri təwi ana Melefit, nahkay àjənakia tay a ; sulum gayəŋ ya àdəmbiyu aməgri ana tay ni àgəjazlki ahər ndo.

⁵⁵ Sulum gani nani ti àhibiya ma gana ana ata bəŋ geli ahaslana, àdəm aməgri ana Abraham akaba ana bəza huđ gayəŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. »

⁵⁶ Mari àra àzləba Melefit a nahkay ti àpəsiyu afa ge Elizebet agray kiyi mahkər ; kələŋ gani àsləkabiya, àra a magam a.

Tìwi Zeŋ bay məbaray mis ni

⁵⁷ Kiyi ge Elizebet àra ènjia ti èweya wur zalana. ⁵⁸ Àra èweya wur na ti àmərvə : ndam mahay gayəŋ akaba ndam gayəŋ t̀ara tìcia Melefit àgria sulum gayəŋ a ti nday day təmərvə. ⁵⁹ Wur ni àra àgra vad azlalahkər a nahəma, mis t̀ara ge *mekeli kəđi a. T̀ara t̀ekelia kəđi na ti tawayay təđi slimi ga bəŋani Zakari. ⁶⁰ Ay ti məŋani àdəm : « Aha, kàzalum naŋ nahkay ba, slimi gayəŋ Zeŋ. » ⁶¹ T̀ara tìcia ma ga wal na ti t̀ahi : « Maslaŋa àbi e dini gayək bu təzalay naŋ Zeŋ bi timey. » ⁶² Nahkay tədadì ahar ana bəŋ ga wur ni, ti m̀ədəfiaya slimi ya naŋ awayay mədiani ana wur ni ana tay a. ⁶³ Mək Zakari nakəŋ èhindifiŋa pələŋgaf kà tay a. T̀ara təzibiya ti àbəkì : « Slimi gayəŋ Zeŋ. » Gayəŋ ya àra àbəkì nahkay ni ti àgria ejep ana mis na dek. ⁶⁴ Ka gani nani Melefit

àhàlikaba ma ana Zakari nakəŋ a, àzlapay huya, àdi ana mazləbay Melefit. ⁶⁵ Ere ye ti àgravu ni ti àsia aŋgwaz ana ndam mahay gayan na dek. Ma gani nani àhəndoru ka had *Zude a kəsa ya ka həma ni vu dek. ⁶⁶ Ndam ya ticia pakama nana ni dek ti təbu təjalaki ahàr, tədəm ahkado : « Wur nani ti emigi mam ? » Wur ni ti njəda ge Melefit àbu akaba naŋ edediŋ.

Zakari ahəŋgri ma ge Melefit ana mis

⁶⁷ Esline *Məsuf Njəlatani èsliva ana Zakari bəŋ ga wur na a vu va. Nahkay àhəŋgaraya pakama ge Melefit a, àdəm ahkado :

⁶⁸ « Mazləbay Bay geli, Melefit ga ndam *Izireyel ni,

adaba àra àmənɣaya ndam gayan a, àmba tay a.

⁶⁹ Melefit àslərbiya bay njəda-njədani ga mahəŋgay leli a.

Bay njəda-njədani nani ti wur huɗ ge Devit bay məgri təwi ana Melefit ni.

⁷⁰ Pakama gani nani ti àhibiya ana ndam njəlatani ya tahəŋgaray *pakama gayan ahaslani na,

mək nday day təhəŋgria ana mis a.

⁷¹ Àdəm amahəŋgafəŋa leli kà ndam ezir geli a,

ti ndam ya tawayay leli do ni tisliki ke leli va ba.

⁷² Àgria sulum gayan ana ata bəŋ geli a, àjalakia ahàr ka pakama gayan ya àwəlkabu akaba tay na.

Pakama gayan ya àwəlkabu akaba gatay ni ti njəlata.

⁷³ Àjalakia ahàr ka mbaday gayan ya àmbadi ana Abraham bəŋ geli na.

A mbaday gayan ni bu àhi ⁷⁴ amahəŋgafəŋa leli kà ndam ezir geli a

ti aŋgwaz àwərfəŋa leli kà tay a va ba,

ti məfəki ahàr ke Melefit, mazeləbay naŋ,

⁷⁵ ti mīgi ndam jireni, ndam njəlatani kə eri gayan

duk abiviyu ana mandav ga vad ga sifa geli. »

⁷⁶ Zakari nakəŋ àdəm keti :

« Nak zla nahəma, wur goro, atəzalay kur bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit. Naŋ agavəla driŋ !

Atəzalay kur nahkay adaba akədi kama ana Bay gəɗakani geli ga maslama-likabu divi,

⁷⁷ ga məhiani ana ndam gayan ni ti təsər Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a, amahəŋgay tay.

⁷⁸ Melefit geli ni ti awayay leli, agri sulum gayan ana leli dal-dal.

Nahkay amara masladi məlan ana leli kwa agavəla akada ga fat ya azlərəvaya, asladay məlan ni.

⁷⁹ Amasladi məlan ti ana ndam ya ti nday a ləvəŋ bu ni akaba nday ya ti tagrafəŋa aŋgwaz kə kisim a ni,

ti mədəfiki ana leli ahəmamam manjəhadkabu àna sulumani akaba Melefit ni. »

⁸⁰ Zakari nakəŋ àra èndeveriŋa pakama gayan na ti ànjəhad akaba ndam gayan zlam gayan. Nday təbu nahkay ti Zeŋ wur gayan ni naŋ àbu adək, məsər zlam gayan asagakivu adaba Melefit naŋ àbu akaba naŋ. Ànjəhad e gili duk abiviyu ana vad ya ti aŋgazlivu ana ndam Izireyel vay-vay ni.

2

Tiwi Yezu (Meciɣ# 1.18-25)

¹ Ka sarta gani nani ti Egüst *bay gəɗakani ga ndam Rom àdəmva. Àdəm tâcal mis ga had ya naŋ agur ni dek, təbəki slimi gatay ka wakita. ² Macal mis nani ti ye enjenjeni. Àgravu ka ya ti Kiriniyəs agur had Siri ni. ³ Nahkay ku way way do dek akoru ka had gayan ti tâcal naŋ, təbəki slimi gayan esline. ⁴ Ka sarta gani nani ti Zuzef zal ga Mari ni naŋ àbu ka had *Gelili a kəsa Nazaret bu. Àra ècia ma ga macal mis na ti àsləka òru ka had *Zude, a kəsa Betlehem vu. Òru esline ti adaba tiwi bay Devit bəŋ ga bəŋani ahaslani a kəsa gani nani bu. ⁵ Ka ya ti akoru ni ti àzəkivu wal gayan Mari ju, ti təbəki slimi gatay a kəsa ga ata bəŋ gatayani bu. Ka gani nani ti wal ni huɗ èsliliŋa.

⁶ Tòru tinjua e Betlehem a nday təbu esline ti vad ge miwi wur ni ènjua. ⁷ Nahkay naŋ nakəŋ eweya meykweya gayan wur zalana. Àra eweya wur na ti àfiyu naŋ a azana vu mək àfəkad naŋ a kulum vu. Tàfəkad wur

ni eslini ti adaba mis tìsliva a ahay ga ndam mirkwi ni va, mēlan̄ ābi va bi palam.

Məslər ge Melefit ahi ana ndam majəgay zlam tìwia Krist a

⁸ Ka had nani nahəma, ndam majəgay zlam təbu a huđ gili bu, tanjəhad eri ga majəgay zlam gatay ga mēlavad. ⁹ Nday təbu eslini ti məslər ga Bay geli Melefit aṅgazlivu ana tay, masladani ga Bay geli Melefit ahərkiā ka tay a ka mēlan̄ nana, ābəvù tay e kidin̄ vu. Tàra tìpia nahkay ti ābiva aṅwaz ana tay a dal-dal. ¹⁰ Eslini *məslər ge Melefit ni āhi ana tay ahkado : « Kəgrum aṅwaz ba. Nihi nahəma, nəzibiya ma məweni sulumana ana kəli a. Ndam *Izireyel dek eticia ma gana ti atəmərvu āna naṅ dal-dal. ¹¹ Ma ya ti nəzibiyu ana kəli ni ti nihi : Tìwieya bay mahəṅgay mis ana kəli kana a kəsa ge Devit ba. Naṅ gani *Krist *Bay gəđakani ya amara ni, naṅ Bay geli gəđakani. ¹² Ere ye ti akəsərum naṅ āna naṅ ni ti nihi : akədumi ahār ana wur ndeḅ-ndeḅeni a azana bu a kulum bu. »

¹³ Āra ādəma nahkay ti ndam ga slaku ge Melefit dal-dal təzlərəvaya a huđ melefit va dekik hūya, nday təbu akaba naṅ, tazləbay Melefit, tədəm : ¹⁴ « Tāzləbay Melefit drin̄ agavəla ! Ka had day ndam ya ti Melefit awayay tay ni tən̄jəhadkabu āna sulumani, araṅa āhəli ahār ana tay ba ! »

Ndam majəgay zlam takoru təmənjiyu Yezu e Betlehem

¹⁵ *Məslər ge Melefit ni tàra təzləba Melefit a nahkay ti təsləkafəṅa kà ndam majəgay zlam na, tən̄goru a huđ melefit vu. Tàra təsləkafəṅa kà tay a ti nday ti ni tədəm e kidin̄ gatay bu : « Mədəgum bəđak e Betlehem, makoru mipəmbiyu ere ye ti àgravu, Bay Melefit āhi ana leli ni kwa. »

¹⁶ Nday nakəṅ təzoru asak kirim-kirim, tōru tədi ahār ana Mari nday ata Zəzef akaba wur ndeḅ-ndeḅeni ni, naṅ mandəhadani a kulum bu. ¹⁷ Tàra tìpia wur na ti tən̄gəhad pakama ga məslər ge Melefit ya āhiki ana tay ka wur ni. ¹⁸ Mis ya ticia ma ga ndam majəgay zlam ya tən̄gəhadī ana tay na ti àgria ejep ana tay a dek. ¹⁹ Mari ti

ni àgəskabá ma na dek a ahār gayan̄ va, naṅ ābu adəgəzlki ahār dal-dal. ²⁰ Kələn̄ gani ndam majəgay zlam ni təsləka. Nday āna məmərani, təzləbay Melefit azuhva zlam ya tici akaba tìpi ni dek. Zlam gani nani dek àgrava akada ga məslər ge Melefit ya āhi ana tay na.

Tan̄gazli Yezu ana Melefit a dalaka ga ahay gəđakani ge Melefit bu

²¹ Wur ni āra āzuma vad a azlalahkər nahəma, *təkeli kədi, tədi slimi Yezu. Slimi nani ti slimi ya ti *məslər ge Melefit ādi mən̄jəd mazay huđ gayan̄ ni.

²² Wal ni āra āsaya daf e mite va ti si ndam *man̄galabakabu mis akaba Melefit ni tədəm naṅ əgia n̄jəlatana keti kwa akada ge *Divi ge Melefit ya Məwiz ābəki a wakita gayan̄ ni bu ni. Nahkay tōru nday ata zal gayan̄ Zəzef a Zerəzalem ga man̄gazli wur ni ana Bay geli Melefit, ²³ adaba ābu məbəkiani e Divi ga Bay geli Melefit bu, Melefit ādəm ahkado : « Meykweya zalani lu emigi n̄jəlata, naṅ ga Bay geli Melefit.* » ²⁴ Nahkay si təbi kurkoduk cə ahkay do ni bəza ga guduk-guduk cə ana Bay Melefit akada ya ābu məbəkiani e Divi ga Bay Melefit bu ni kwa. †

Simeyon nday ata Ana tən̄gri ma ge Melefit ana mis

²⁵ Eslini zal nahan̄ naṅ ābu a Zerəzalem, slimi gayan̄ Simeyon, naṅ gani mis jireni, ahəṅgriuru ahār a had ana Melefit, naṅ ābu ajəgay bay ya ti Melefit aməslərbiyu ga mahəṅgay ndam *Izireyel ni. Simeyon gani *Məsuf N̄jəlatani naṅ ābu akaba naṅ. ²⁶ A vad nahan̄ Məsuf N̄jəlatani āhiaba, āhi : « Wudaka kəmət nahəma, ekipia *Krist *Bay gəđakani ya Bay Melefit aməslərbiyu ni day kwa. » ²⁷ Nahkay ka fat ya ti ata bən̄ ga Yezu nday ata mən̄ ga Yezu təzoru Yezu wur gatay ni a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu ga madəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz ābəki a wakita gayan̄ ni bu ni ti, tədi ahār ana Simeyon nakəṅ. Naṅ eslini āndava, adaba Məsuf ge Melefit āzoya naṅ a. ²⁸ Simeyon nakəṅ āra əpia wur na ti āzay naṅ a ahar vu, àgri səsi ana Melefit, ādəm :

* 2:23 Mən̄jay Mahərana 13.2, 12, 15. † 2:24 Mən̄jay Levi 12.8.

29 « Nihi nahəma, Bay goro ni, ere ye ti kəhu ni ti kəgra àndava.

Nu evidi gayak, kebesey məvu divi ti nəmət àna sulumani.

30 Adaba nìpia bay ya ti kəslərbiyu ga mahəngay mis na àna eri goro a,

31 maslaña ya ti kəzaba nañ kè meleher ge mis ga məlan na dek ni.

32 Nañ gani amasladi məlan ana mis, ti mis ya ti nday ndam *Zude do ni dek day təsər kur.

Nahkay mis dek atazləbay ndam Izireyel, ndam gayak ni, azuhva nañ.† »

33 Ata bəñ ga Yezu nday ata məñ ga Yezu tàra ticia ma ga Simeyən ya àdəmki ka wur na ti àgria ejep ana tay a dal-dal. 34 Eslini Simeyən nakəñ àhəngalay Melefit ti mēgri sulum gayan ana tay, mək àhi ana Mari məñ ga wur ni : « Azuhva wur hini nahəma, ndam Izireyel ndahan kay atanəgoru kələn, nday ndahan kay ti ni atoru kama. Melefit aməngazlay nañ, ay ti mis atəgəskabu nañ do ; 35 nahkay aməngazlaya zlam ya mis kay təjalay a ahər gatay bu na vay-vay. Nak Mari ti ni, akacakay daliya, ekitəwi akada ge mis ya tətəhadà àna maslalam a gək ni. »

36-37 Wal nahan nañ àbu, nañ wal mahəngaray pakama ge Melefit, slimi gayan Ana. Nañ wur ge Fenəwel zal Eser.§ Vi gayan dekeni kru kru azlalahkər mahar fad, ègia medewel a dal-dal. A dahalay gani nahəma, àda zal a, tivikabu vi adəskəla, mək zal ni àmətchia. Zal gayan ni àra àməta ti ànjəhad ka ahər gayan, nañ wal madakway. Ka sarta gani nani ti nañ àbu akoru a dalaka ga ahay gədakani ge Melefit ni vu kəlavad. Məlafat akaba məlavad gani do dek azləbay Melefit eslini àna məgəs *ndəra akaba àna mahəngalay nañ. 38 Ka ya ti Simeyən nañ àbu azlapaki ka Yezu nahəma, wal madakway ni ènjia bilegeni. Àra ènjia ti àgri səsi ana Melefit. Mis ndahan təbu eslini tajəgay vad ya ti Melefit amahəngay Zerəzalem ni. Eslini wal nakəñ àhəngri pakama ge Melefit ya àdəmki ka wur ni ana tay dek.

Ndam ga Yezu tanga a Nazaret a

39 Ka ya ti ata Zuzef nday ata Mari tàdəba *Divi ga Bay Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu na dek ti tàsləka àna wur na, tənəgoru a kəsa gatay vu a Nazaret ka had *Gelili. 40 Nday təbu eslini ti wur ni nañ àbu adək, njəda gayan day asagay. Zlam day àsəra kay ; Melefit awayay nañ, nañ àbu agri sulum gayan.

Ere ye ti Yezu àgray ka ya ti vi gayan kru mahar cə ni

41 Ata Zuzef nday ata Mari takoru a Zerəzalem tagrabiya wuməri ga *Pak kilevi. 42 Yezu àra àzuma vi a kru mahar cə ti tòru akaba ata bəñani ata məñani a Zerəzalem akada gatay ya tagray kilevi ni. 43 Tàra tàgraba wuməri na àndava ti mis dek tàsləka tənəgoru a magam gatay. Ka ya ti mis ni tàsləka ni ti Yezu àsləka ndo. Ànjəhad a Zerəzalem ka məsər ga ata bəñani nday ata məñani do. 44 Nday tàdəm bi nañ àbu asləka akaba ndam gatay ya təsawaday akaba tay na. Nahkay təsawaday ruk, day kwa ti tàdəbay nañ àkibu ka ndam gatay ni, 45 ay tədi ahər ndo. Tàra tədi ahər ndo ni ti tənəgoru a Zerəzalem, tàdəboru nañ. 46 A vad ya mahkər gani day kwa ti tədi ahər a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni bu. Nañ àbu manjəhadani digəsa e kidin ge məsisi gədakani gatay ni bu, abi slimi ana ma gatay ya tàdəm ni, ehindifinə ma kà tay a daya. 47 Eslini mis ya təbi slimi ana ma gayan ni dek tàgra ejep a, adaba àsəra zlam a kay, àhəngarfəñ kà pakama lala. 48 Ata bəñani nday ata məñani tàra tədia ahər a ti tàgra ejep a dal-dal àsabay. Eslini məñani àhi ahkado : « Kəgri ere hini ana leli ti kamam, wur goro ? Nihi ahər àhəliaba ana leli ata buk a dal-dal ga madəbay kur a. »

49 Àra ècia ma ga məñani na ti àhi ana tay ahkado : « Kədəbum nu ti kamam ? Nğay ananjəhad a dalaka ga ahay ga Baba bu ni ti kəsərumki do aw ? » 50 Ay ti ata bəñani ata məñani ticiaba ma gayan ya àhi ana tay na ndo ferera.

51 Kələn gani tàsləka akaba Yezu a, tòru a Nazaret. Nañ àbu agəsiki ma ga ata bəñani ata məñani. Məñani zla nahəma ajalakioru ahər ka zlam gani nani ya àgravu ni dek.

† 2:32 Məñjay Izayi 42.6 ; 49.6 ; 52.10. § 2:36-37 Eser ti wur ge Zekəp ; ègia slimi ge dini a.

⁵² Yezu nakəŋ ka ya ti adək ni asərkivu zlam àkivu. Àbəlafəŋa kè Melefit a àkiva, mis day àbəlafəŋa kà tay a àkiva.

3

Pakama ge Zeŋ bay məbaray mis ya àhi ana mis ni

(*Meciya 3.1-12 ; Mark 1.1-8 ; Zeŋ 1.19-28*)

¹⁻² Àra àpəsa vi a bal ti Melefit àhi ma gayan ana Zeŋ wur ga Zakari a huđ gili bu. Ka sarta gani nani ti Tiber *bay gəđakani ga ndam Rom àzumva a bay gayan va vi kru mahar zlam ; àfiya Pons Pilet a bay ga had ga ndam *Zude va ; *Erot agur had *Gelili ; Filip wur ga məŋani agur had Itəri akaba had Tresenitit ; Lisaniyas agur had Ebilen. Anna nday ata Kayif nday gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit. ³ Melefit àra àhia ma ana Zeŋ a nahkay ti Zeŋ nakəŋ asawaday kà gəvay ga zalaka *Zurden, evelin tekesl. Naŋ àbu ahi ana mis : « Mbatumkaba majalay ahàr gekuli a. Tamal kàmbatumkaba majalay ahàr gekuli a ti *nabaray kuli. Nahkay ti Bay Melefit ambərfəŋa zlam magudarani gekuli ni kè kuli a. »

⁴ Nahkay ma ya ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit àbəki a wakita gayan ni bu ni àgrava. Àdəm ahkado :
« Maslaŋa azlah a huđ gili bu, dəŋgu gayan ahəndabiyu.

Àdəm ahkado : “Slamatumikabu divi ana Bay gəđakani.

Ahàr àdəm divi gayan m̀ala ndəlaḃa.

⁵ Had atərahvu a zlur-zlur vu dek, həma akaba məlan đarani dek etebesvu, divi mađanwani etigi ndəlaḃa, divi magədavani atəslamalavu.

⁶ Nahkay mis dek etipi ge Melefit ya ahəŋgay ndam gayan ni.”* »

⁷ Eslini mis kay tərəkia ke Zeŋ a, ti məbaray tay. Zeŋ nakəŋ naŋ àbu ahi ana tay : « Lekulum ti medək ! Way àhi ana kuli dəguma afa goro a ti kàtamumfəŋa kà məzum bəruv ge Melefit ya ara azumki ke mis wudak na way ? ⁸ Tamal ti kàmbatumkaba majalay ahàr gekuli a ededın ededinə ti grum təwi ya ti adafaki lekulum kàmbatumva ni. Ngay bəŋ ga bəŋ

gekuli Abraham, nahkay akatamum ti kəhumi ana ahàr ba, adaba nəhi ana kuli nahəma, Melefit esliki məhiani ana akur nday ndani tigi bəza huđ ga Abraham day, agravu. ⁹ Si kəgrum təwi sulumani kwa. Do ni ti Melefit ànjəkia ka matraḃ kuli a àndava, agri ana kuli akada ge mis ya məŋ ga zlam gayan tiwi bəza sulumani do ni ti, azay zlaḃa gayan ekeleba tay a, abiyu tay a aku vu ni. »

¹⁰ Eslini mis kayani ni təbu tihindifina ma, təhi : « Nahkay ti leli hi ti m̀gray ahəmamam ? » ¹¹ Zeŋ nakəŋ ahəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Maslaŋa ya ti endəwi gayan cə ni ti m̀difəŋa bəlan ana maslaŋa ya ti gayan àbi fererani na. Nahkay day maslaŋa ya ti zlam məzumani àfəŋ ni ti m̀vi ana maslaŋa ya àfəŋ bi ni. »

¹² Eslini ndam *məhəl hadam tərəkia ti məbaray tay bilegeni. Nday nakəŋ tihindifina ma, təhi : « Məsi ! Leli ti m̀gray ahəmamam ? » ¹³ Naŋ nakəŋ ahəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Lekulum nahəma, kihindumfina hadam kè mis a àtamkia ka ga ŋgumna ya àhi ana kuli ni ba. »

¹⁴ Ndam slewja tihindifina ma daya. Təhi : « Leli timey, m̀gray ahəmamam ? » Àhi ana tay : « Lekulum ti kəhəlumfəŋa sinu kè mis ga njəḃa ba, ahkay do ni àna məsəki malfada ka tay a ba. Həlum sinu ya ŋgumna apəli ana kuli ni ciliŋ. »

¹⁵ Mis macakalavani ye eslini ni təbu tajəgay ere ya amagravu ni. Təhi ana ahàr : « Zeŋ ti bi naŋ *Bay gəđakani ya amara ni aw ? » ¹⁶ Eslini Zeŋ àhi ana tay dek : « Nu ti nabaray kuli àna yam. Ay ti maslaŋa nahan naŋ àbu ara. Naŋ gani nani ti njəḃa gayan àtama goro a. Nu ti way ga mepicehiaba ezewed ga kimaka gayan a di way ? Naŋ zla nahəma amara məbaray kuli àna *Məsuf Njəlatani akaba àna aku. ¹⁷ Emedekaba mis a akada ge mis ya àza hijid gayan a ahar va, ahar hay àna naŋ ni. Àharaba ti abiyu yam ga hay ni a guvur vu. Ay kisfit gani ni ti ajiaba aku a. Aku gani nani ti àmət đay-đay do. »

¹⁸ Nahkay Zeŋ nakəŋ naŋ àbu ahi *Ma Məweni Sulumani ana mis. Àhi ma ndahan gərgəri kay ana tay, awayay ti təgəskabá.

* 3:6 Izayi 40.3-5.

19 Ka sarta gani nani ti Erot bay ga had Gelili ni àgudara zlam a. Wur ga mən̄ ga Erot àbu, wal gayan̄ slimi gani Erodiyat. Erot àzafəŋa wal ga wur ga mən̄ani na. Erot àgudara zlam ndahan̄ a kay, nahkay ti Zen̄ àləgi azuhva zlam gayan̄ ya àgudar ni dek. 20 Àra àləgia ti Erot nakən̄ àgudarkivu zlam keti : àfiyu nan̄ a dangay vu.

Baray ga Yezu

(Meciy# 3.13-17 ; Mark 1.9-11)

21 Ka ya ti mis dek *təbaray ni ti Yezu day àbara. Àra àbara, nan̄ àbu ahəŋgalay Melefit ti huđ melefit àzləkvaba, 22 *Məsuf Njəlatani àhərkiaya. Àhərkiaya ti akada ga kurkoduk ya ahər ni ; mis tipia. Eslini dən̄gu àhəndabiyu a huđ melefit bu akada dən̄gu ge mis, àhi : « Nak ti wur goro, nawayay kur dal-dal, kəmərü məbərüv dal-dal. »

Ata bəŋ ga bəŋ ga Yezu

(Meciy# 1.1-17)

23 Ka ya ti Yezu ànjəki ke təwi gayan̄ nahəma, vi gayan̄ agray kru kru mahkər. A majalay ahər ge mis bu ni ti Yezu nan̄ wur ge Zəzef. Zəzef ti ni nan̄ wur ge Heli, 24 Heli wur ga Matat, Matat wur ge Levi, Levi wur ge Melsi, Melsi wur ga Janay, Janay wur ge Zəzef, 25 Zəzef wur ga Matatiyas, Matatiyas wur ga Amos, Amos wur ga Nahum, Nahum wur ge Esili, Esili wur ga Nagay, 26 Nagay wur ga Mat, Mat wur ga Matatiyas, Matatiyas wur ge Semiŋ, Semiŋ wur ga Zosek, Zosek wur ga Zəda, 27 Zəda wur ga Yohanan̄, Yohanan̄ wur ga Resa, Resa wur ga Zorobabel, Zorobabel wur ga Salatiyel, Salatiyel wur ge Neri, 28 Neri wur ge Melsi, Melsi wur ga Adi, Adi wur ga Kosam, Kosam wur ge Elimadam, Elimadam wur ge Er, 29 Er wur ga Yezu, Yezu wur ge Eliyezer, Eliyezer wur ga Zorim, Zorim wur ga Matat, Matat wur ge Levi, 30 Levi wur ga Simeyən̄, Simeyən̄ wur ga Zəda, Zəda wur ge Zəzef, Zəzef wur ga Yonam, Yonam wur ge Eliyakim, 31 Eliyakim wur ge Meleya, Meleya wur ga Mena, Mena wur ga Matata, Matata wur ga Natan̄, Natan̄ wur ge Devit, 32 Devit wur ge Zese, Zese wur ga Zobet, Zobet wur ga Boz, Boz wur ga Sala, Sala wur ga

Nason̄, 33 Nason̄ wur ga Aminadap, Aminadap wur ga Adimiŋ, Adimiŋ wur ge Erni, Erni wur ga Esron̄, Esron̄ wur ge Ferez, Ferez wur ga Zəda, 34 Zəda wur ge Zekəp, Zekəp wur ga Izak, Izak wur ga Abraham, Abraham wur ga Tara, Tara wur ga Nakor, 35 Nakor wur ge Serəs, Serəs wur ga Ragaw, Ragaw wur ge Felek, Felek wur ge Eber, Eber wur ga Sala, 36 Sala wur ga Kaynam, Kaynam wur ga Arfazat, Arfazat wur ge Sem, Sem wur ge Nəwi, Nəwi wur ge Lemes, 37 Lemes wur ga Matusala, Matusala wur ge Enok, Enok wur ge Zeret, Zeret wur ge Meleleyel, Meleleyel wur ga Kaynam, 38 Kaynam wur ge Enos, Enos wur ge Set, Set wur ga Adam ; Adam ti ni, nan̄ wur ge Melefit.

4

Seteni àwayay esipet Yezu

(Meciy# 4.1-11 ; Mark 1.12-13)

1 Yezu àra àbara àndava nahəma, *Məsuf Njəlatani èsliva a vu va. Eslini Yezu nakən̄ àsləkabiya gwar kà zalaka *Zərdeŋ a, Məsuf Njəlatani àzoru nan̄ a huđ gili vu. 2 Eslini *Seteni àhəlfəŋa eyə a vad kru kru fađ. A huđ ga vad nday nani bu ni ti Yezu àzum arəŋa ndo ferera. Kələn̄ gani ləwir àwərkaba nan̄ a. 3 Ləwir ni àra àwərkaba nan̄ a ti Seteni àhi : « Tamal ti nak Wur ge Melefit edeđiŋ ti, hi ana akur nday nini təmbukvu *dipeŋ zla aw ? » 4 Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm : “Mis anjəhad ti àna zlam məzumani ciliŋ do.” * »

5 Eslini Seteni nakən̄ àzoru nan̄ ka məlan̄ zan̄ani, àdəfiki had ga duniya ni dek ke we-ceweceni. 6-7 Àhi ana Yezu keti : « Tamal ti kàbəhadua mirdim a meleher ndiə ana had ti, zlam ya kipioru ni dek nəvuk, egi gayak, kəgur tay akaba elimeni gatayani dek. Adaba zlam nday nani dek ti Melefit àbuva tay a ahar va, nisliki məviani ana maslaŋa ya ti nu nawayay nəvi ni tata. » 8 Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu : “Akabəhadı mirdim ti ana Bay Melefit gayak ; akazləbay nan̄ nan̄ bəlan̄ ciliŋ.” † »

* 4:4 Mimbiki 8.3. † 4:8 Mimbiki 6.13.

⁹ Eslini Seteni nakəŋ àzoru naŋ a Zeruzalem, àfəkad naŋ jik ka ahàr ga *ahay gəɖakani ge Melefit ni, àhi ahkado : « Tamal nak Wur ge Melefit eɖeɖiŋ ti, diyu a had. ¹⁰ Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu : “Melefit aməhi ana məslər gayəŋ ti t̄əbuk slimi.” ¹¹ Àbu məbəkiani keti : “Atakəcaw kur a ahàr vu, ti asak gayak ènjifiŋ kà akur ba.” † » ¹² Yezu àhəŋgri zuh keti : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu keti : “Kəhəlfəŋa eyə kà Bay Melefit gayak a ba.” § » ¹³ Kələŋ gani Seteni àmətaɖfəŋa ga məhəlfəŋa eyə kà Yezu àna wir-wir gayəŋ a dek ti àsləkafəŋa ga hayaŋana.

*Yezu ànjəki ke t̄əwi gayəŋ e Gelili
(Meciyə 4.12-17 ; Mark 1.14-15)*

¹⁴ Yezu àŋgoru ka had *Gelili àna njəda ga *Məsuf Njalatani. Òru ènjəa eslina ti mis ye eslini ni akaba ga had ndahaŋ ya kà gəvay gani ni dek t̄əbu tacalfəŋ. ¹⁵ Yezu nakəŋ àcahi zlam ana mis a ahay gatay ya tahəŋgalavù Melefit ni bu. Naŋ àbu acahi zlam ana tay nahkay ti mis ya t̄əbu eslini ni dek tazləbay naŋ.

*Ndam Nazaret t̄əgəskabu Yezu ndo
(Meciyə 13.53-58 ; Mark 6.1-6)*

¹⁶ Yezu òru a Nazaret ka mələŋ ya ti àɖək ni. Vad *məpəsabana àra ènjia ti àhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu a kəsa nani bu, akada gayəŋ ya àgray kəla vad məpəsabana ni. Naŋ nakəŋ naŋ àbu eslini ti ècikaba cəkwaɖ ga mejeŋgi Wakita ge Melefit ana mis a. ¹⁷ Eslini t̄əvi Wakita ge Melefit ya ti Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit àbəkni ni mifedekabani, mək àzay, èpelkaba. * Naŋ àbu epelkaba nahkay ti àdi ahàr ana mələŋ ya ti naŋ awayay ni. Àbu məbəkiani ka mələŋ nani :

¹⁸ « Məsuf ga Bay Melefit àku ka nu, àdaba nu ga məhi *Ma Məwəni Sulumani ana ndam talaga, àslərbiyu nu ga məhiani ana ndam danğay Melefit amambay tay, ana ndam wuluf day etipi divi,

àslərbiyu nu ga məhəlababa ndam ya təcakay daliya ni a daliya gatay ni ba daya,

¹⁹ akaba ga məhi ana mis vi ya ti Bay geli agri sulum gayəŋ ana tay ni ènjia.† »

²⁰ Yezu nakəŋ àra èjeŋga pakama gani nana zla nahəma, èfedəkabu wakita ni, àhəŋgri ana bay ya ti agray t̄əwi a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni bu mək ànjəhad digəs eslini ga macahi zlam ana mis. Àra ànjəhadə zla nahəma, mis ya ti a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni bu ni dek t̄əbəkioru eri, taməŋjaləŋoru. ²¹ Eslini naŋ nakəŋ ànjəki ka macahi zlam ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ma ya ti niŋeŋgey a Wakita ge Melefit bu ni ti ma gani nani àgrava kana àndava. Àgravu ka ya ti kicəm nu nəbu niŋeŋgeya ma na ni. »

²² Mis ni dek t̄əra t̄icia zlam ya ti àcahi ana tay na ti t̄əɖəm : « Àsəra zlapay a àsabay. » Pakama sulumani ya ti àhəraya a ma gayəŋ ba ni àgria ejep ana tay a dal-dal. T̄əɖəm : « Naŋ hini ti wur ge Zəzef ni timey ? » ²³ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəsəra akəhumu ma gozogul hini : “Nak bay mahəŋgaraba mis àna haf a ni, həŋgaraba ahàr gayak gayakana zla aw ?” Akəhumu keti : “Micia ere ye ti kàgray a Kafarnahum na dek, ay ti graya akada nana a kəsa gayak gayakani ba bilegeni a zla aw ?” » ²⁴ Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, bay mahəŋgaray pakama ge Melefit lu, ndam ga kəsa gayəŋ gayəŋani t̄əwayay m̄əgəskabu pakama gayəŋ ya àhi ana tay ni do. ²⁵ Sərumki ke ere ye ti àgravu ke zemeni ge Eli ni day. Nəhi ana kəli nahəma, ka gani nani ti avər àtəɖ ndo vi mahkər àna kiyi muku, ləwir àdaya ka had nana dek. Ka sarta gani nani ti wál madakway day t̄əbu dal-dal ka had Izireyel, ²⁶ ay ti Melefit àsləruru Eli afa ga wal madakway bələŋ gatayani ndo. Àsləruru naŋ ti afa ga wal madakway ga kəsa Serepta ga had Sidon ni cilin. † ²⁷ Ke zemeni ge Elize bay mahəŋgaray pakama ge Melefit day ndam ambələk t̄əbu dal-dal ka had Izireyel, ay ti masləŋa bələŋ gatayani Elize àhəŋgaraba

† 4:11 Limis 91.11-12. § 4:12 Mimbiki 6.16. * 4:17 Ka sarta ga Yezu ti wakita dek zəbalani, mis tefedekabu ; ga mənğət mələŋ ya tawayay ni si t̄əpelkaba kwa ; wakita akada ya kani ni ti t̄əbi. † 4:19 Izayi 61.1-2. † 4:26 Məŋjay 1 Bəbay 17.8-16.

naŋ a ègi njelatani ndo, si àhəŋgaraba ègi njelatani ti Namaŋ zal ambələk ga hađ Siri ni cilin. § »

²⁸ Mis ya ti a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni bu ni tàra ticia pakama gayan ya àhi ana tay na ti nday dek təzuma bəruv a dal-dal. ²⁹ Eslini mis ni ticikaba, təgaraba naŋ a kəsa gatay ni ba. Kəsa gani nani ti ka ahàr ga həma ; nahkay təzoru naŋ gwar ka məzəgədal, tawayay təbikabiyu ahar ka hađ. ³⁰ Ay ti Yezu àhuriyu e kidin gatay vu, àsləka zlam gayan a.

Yezu agariaba seteni ana mis a Kafarnahum a
(Mark 1.21-28)

³¹ Yezu òru a Kafarnahum ka hađ *Gelili. Vad *məpəsabana àra ènjia ti àhuriyu a ahay gatay ya tahəŋgalavù Melefit ni vu, àcahi zlam ana mis. ³² Zlam gayan ya àcahi ana tay ni ti àgria ejep ana tay a, adaba àhi ma ana tay akada ga bay ni. ³³ Nday təbu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni bu nahəma, zal nahan seteni àniviyu a ahàr bu naŋ àkibu ka tay eslini. Àra èpia Yezu a ti àzlah kay kay, àdəm : ³⁴ « Hey, Yezu, zal Nazaret, nak ti kadəbafəŋa mam kè leli a mam ? Kàra ge mijin leli a waw ? Nak dəgiya nəsəra kur a lala ; nak mis *njelatani ge Melefit ya àslərbiyu ni. » ³⁵ Eslini Yezu nakəŋ àzlacaki ke seteni ni bəra, àhi : « Lakakaba, sləkiaba ana maslaŋa hina. » Seteni ni àra ècia zlacay gayan na ti àdi maslaŋa nani ana məlan e kidin ge mis ni bu dek. Ay ti àsləkiaba day àgri araŋa ndo ferera. ³⁶ Mis ni tàra tipia ere ye ti àgravu na ti àgria ejep ana tay a dal-dal, təzlapaki e kidin gatay bu, tədəm : « Pakama mam hini mam ? Ahi ma ana seteni àna njəda akada ga bay ni, mək seteni ni təsləkiaba ana mis a. » ³⁷ Nahkay ti slimi ga Yezu àhəndoru ka hađ ni dek.

Yezu àhəŋgaraba ndam ga arməwər a kay
(Meciy 8.14-17 ; Mark 1.29-34)

³⁸ Yezu àhəraya a ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni ba, òru suwwa a magam afa ga Simu həya. Eslini ti ènjiki mireŋ ga Simu, aku àbəkia dal-dal. Nahkay ti təhi : « Kam-kam, jənaki naŋ ti ! » ³⁹ Yezu nakəŋ àndəhadkiyu ahàr, àzlacaki kay kay

ka arməwər ni, mək aku ni àhəlkia ka wal na. Eslini wal ni ècikaba cəkwađ, àfi ahàr ana tay.

⁴⁰ Məlakarawa àra ègia, fat àdiya a ahay va ti mis ya ti ndam gatay arməwər gərgərani awər tay ni dek təhəlibiyu tay ana Yezu. Àhəŋgaraba tay àna məbəkia *ahar ka tay a bilin àna bilin. ⁴¹ Naŋ àbu ahəŋgaraba mis a ti seteni day təsləkiaba ana mis a kay àna zlahay a. Seteni ni təhi : « Nak ti Wur ge Melefit ! » Ay ti Yezu àləgi ana tay, àcafəŋa tay ga mədəmana, adaba nday təsəra naŋ *Krist *Bay gəđakani ya amara ni.

Yezu ahi ma ge Melefit ana mis ka hađ
Zəde

(Mark 1.35-39)

⁴² Ge miledə də məlan àbu asləbiyu nahəma, Yezu ècikaba, àhəraya òru a huđgili vu. Eslini mis dal-dalani tadəbay naŋ ; tàra tədia ahàr a ti tawayay ti Yezu àsləkafəŋa kà tay a ba, təcəfəŋa naŋ ga masləkana. ⁴³ Ay ti Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm : « Ahàr àdəm nəhivù *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ni ana ndam ga kəsa ndahan ni bilegeni kwa ; adaba Melefit àslərbiyu nu ti ga magray təwi gani nani. » ⁴⁴ Eslini naŋ nakəŋ òru ka hađ ga ndam *Zəde, àhioru ma ge Melefit ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ye eslini ni bu.

5

Ndam madəbay Yezu ye enjenjeni ni
(Meciy 4.18-22 ; Mark 1.16-20)

¹ A vad nahan Yezu naŋ àbu micikeni kà gəvay ga dəluv Zenizaret ga macahi zlam ana mis. Eslini ti mis dal-dal təhəđakfəŋoru ga məbi slimi ana pakama ge Melefit. ² Naŋ nakəŋ naŋ àbu eslini ti èpi *slalah ga yam bebem cə ka dəŋ-dəŋ : ndam məgəs kilif təhəraya a slalah ga yam ni ba, təbu tabarafəŋa zəva gatay a. ³ Nahkay ti Yezu àcəlviyu a slalah ga yam nahan ni vu, slalah ga yam nani ga Simu. Yezu àhi ahkado : « Həđakfəŋa slalah ga yam na kà gəvay ga dəŋ-dəŋ na. » Àra àhəđakfəŋa ti Yezu ànjəhad digəs, ànjəki ka macahi zlam ana mis dal-dalani ni.

⁴ Àra èndeveriŋa zlapay gayan na ti àhi ana Simu ahkado : « Həđakoru slalah ga

yam ni kà mēlan zileneni, ti kâtəlumiyu zəva gekəli ni, kəgəsümaya kilif àna nañ a. » ⁵ Simu àra ècia pakama gayan na ti àhəngrifəñ, àhi ahkado : « Gədəkani, mągra tawı a hundum, ere ye ti məgəs ni day àbi. Ay tamal nak kədəm fañ ti nətəliyu zəva ni a yam ni vu. » ⁶ Simu akaba ndam gayan ni tàra tətəliya zəva gatay na ti àgəsa kilif a kay dal-dal, gəzit amal kilif ni ètedkaba zəva gatay na. ⁷ Nahkay təgrikaboru ahar ana ndam məgəs kilif ndahan ya ti a slalah ga yam nahan ni bu ni ti tàra təjənaki tay ga magəjahana a dala va. Tàra tınjia ti təgəjahaya zəva na akaba kilif na. Təbəviyu kilif ni a slalah ga yam ni vu tərəhvü cecüeni, gəzit akal slalah ga yam ni takoru a hud ga yam ni vu.

⁸ Simu Piyer àra èpia ere ye ti àgravu na ti àbəhadı mirdim ana Yezu, àhi : « Bay goro, hədəkfua, adaba nu bay magudar zlam. » ⁹ Adəm nahkay ti adaba nday akaba mis ya ti təgəskabu kilif ni dek anğwaz àwəra tay a. Anğwaz àwər tay ti adaba kilif ya təgəsaya kayana ni palam. ¹⁰ Nday ya ti tagrakabu tawı akaba Simu ni ti bəza ge Zebede, ata Zek nday ata Zeñ. Nday day anğwaz àwəra tay a. Ay ti Yezu àhi ana Simu ahkado : « Anğwaz àwər kur ba : kwa kani kigia bay məhəlibiyu mis ana Melefit a, akada gayak ya kəgəs kilif ni. » ¹¹ Eslini təsləkabiya a hud ga yam ni ba. Tàra təsləkababiya ti təgəjahbiyu slalah ga yam gatay ni ka sawiyaka mək təmbərbu zlam gatay ni dek, tədəbay Yezu.

*Yezu ahəngaraba zal ambələk a
(Meciyə 8.1-4 ; Mark 1.40-45)*

¹² Ka ya ti Yezu nañ àbu a kəsa nahan bu ni ti zal nahan àra, ambələk èsekaba nañ a dal-dal. Àra èpia Yezu a ti àrəkia, àbəhadı mirdim, meleher ndiö ana had, àhi : « Kam-kam, bay goro ni ! Tamal kawayay ti kisliki mahəngaraba nu a ti nıgia mis njəlatana. » ¹³ Eslini Yezu nakəñ àzoru ahar, ènjifin, àhi ahkado : « Nawayay, gia mis njəlatana. » Nahkay zal ambələk ni anğaba, ègia mis njəlatana hıya. ¹⁴ Ay Yezu àhi : « Nihi kəngaba nahəma, kəhi ma gani ana maslanəba. Ru kəngazli vu gayak ni ana bay *manğalabakabu mis akaba Melefit sawan ;

kəvi zlam ana Melefit akada ge Məwiz ya adəm a wakita gayan bu ni, adaba kigia mis njəlatana. Nahkay mis etipi. Etipia ti atəsər nak kəngaba, kigia mis njəlatana. » ¹⁵ Ay slimi ga Yezu àhəndakivoru kama kama sawan. Nahkay mis dal-dal təbu tərəkia ga məbi slimi ana ma gayan na ; tawayay ti məhəngaraba ndam gatay ya təbesey do na daya. ¹⁶ A vad ndahan ti Yezu nakəñ nañ àbu asləkafəña kə mis na, akoru a hud gili vu ga mahəngalay Melefit.

*Yezu ahəngaraba zal dərə a
(Meciyə 9.1-8 ; Mark 2.1-12)*

¹⁷ A vad nahan Yezu nañ àbu a ahay bu, acahi zlam ana mis ti ndam *Feriziyen akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tàra, tənəhadfəñ kə gəvay. Təsləkabiya a kəsa ciö-ciöeni ga had *Gelili akaba ga had *Zəde ni ba dek, təsləkabiya a Zerəzalem a daya. Njədə ga Bay geli Melefit àbu akaba Yezu, àhəngaraba mis àna nañ a. ¹⁸ Nañ àbu eslini ti mis ndahan təzəbiyu zal dərə nahan àki ka slalah. Tàra tınjia àna nañ a ti tədəbay divi ga məzikabiya nañ ana Yezu a ahay vu. Tawayay ti tafəkad nañ kə meleher gayan, ¹⁹ ay ti tənğət divi ga məzikabiya nañ ndo adaba mis təsliva eslina. Nahkay ti nday ya ti təzəbiyu zal dərə ni təcəliyu àna nañ ka *dalahar ga ahay ni, tədiaba zlam ya ti təpaö ahay àna nañ na bal. Tàra tədiaba ti təfiyu nañ mandəhadkiani ka slalah gayan ni gwar eslini àna ezewed e kidin ge mis ni bu, kə meleher ga Yezu. ²⁰ Yezu nakəñ àra èpia ere ye ti təgray na ti àsəra təfəkia ahər a. Nahkay àhi ana zal dərə nakəñ : « Zləba goro, zlam magudarani gayak ni məmbərfukana. »

²¹ Ndam məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam Feriziyen ni tàra ticia ma ga Yezu na ti təjalay a ahər gatay bu tədəm : « Way hini azay ahər gayan akada nañ Melefit ni way ? Way esliki məmbərfəña zlam magudarani kə mis a tata way ? Tigi Melefit kwa do ni ! » ²² Nday təbu təjalay ahər nahkay ti Yezu àsəra ere ye ti təjalaki ahər na àndava, mək àhi ana tay : « Kajalum ahər nahkay ti kamam ? » ²³ Zləzladə gani ti nəhi : “Zlam magudarani gayak ni məmbərfukana,” tək day ti nəhi : “Cicikaba, sawaday” ni aw ? ²⁴ Ay nawayay ti kəsərüm, nu *Wur ge Mis

ti nisliki məmbərfəna zlam magudarani kè mis ka had a. » Mək àhi ana zal dərə ni : « Nəhuk nahəma : cicikaba, za slalah gayak na, ru a magam. » ²⁵ Eslini nañ nakəñ ècikaba cəkwađ kè eri ge mis na dek həya, àzay slalah gayan ya àndəhadki ni. Nañ àbu akoru a magam ti azləboru Melefit hihi. ²⁶ Ga Yezu ya àgray nahkay ni ti àgria ejep ana mis a dek ; tàzləbay Melefit. Tàgra anğwaz a daya, təđəm : « Mìpia ere ye ti mìpi day-day ndo na kana. »

*Yezu azalay Levi
(Meciyə 9.9-13 ; Mark 2.13-17)*

²⁷ Yezu àhəraya a ahay ni ba. Àra àhəraya ti èpi zal nahan, nañ bay *məhəl hadam, təzalay nañ Levi, nañ àbu manjəhadani digəsa ka mələñ məhəl hadam. Eslini Yezu àhi ahkado : « Dəbabiyyu nu. » ²⁸ Nahkay Levi nakəñ ècikaba cəkwađ, àmbrəñ zlam gayan ni dek, àdəboru nañ.

²⁹ Kələñ gani Levi àgray wuməri gəđakani afa gayan, èdii zlam məzumani dal-dal ana Yezu akaba ndam *madəbay nañ ni. Ndam məhəl hadam akaba mis gatay ndahan təbu təzum zlam ka ahar bəlan akaba tay daya. ³⁰ Ndam *Feriziyen akaba ndam gatay ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni təra tipia ndam madəbay Yezu na təbu təzum zlam ni ti tələgi ana tay, təhi ana tay ahkado : « Kəzumum zlam, kisəm zlam ka ahar bəlan akaba ndam məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ni ti kamam ? »

³¹ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Ndam ya ti nday təbu njalan-njalan ni ti tòru afa ga zal doktor do, si ndam ga arməwər day kwa ti takoru afa gani.

³² Nu nàra ti ga mazalay ndam jireni do ; nàra ti ga mazalay ndam magudar zlam, ti tàmbatkaba majalay ahər gatay na sawan. »

*Yezu adəmki ma àki ka məgəs ndəra
(Meciyə 9.14-17 ; Mark 2.18-22)*

³³ Eslini ndam *Feriziyen ni təhi ana Yezu ahkado : « Ndam madəbay Zen ni təgəs *ndəra akaba tahəngalay Melefit kəlavəđ. Ndam madəbay leli ni nday day tagray nahkay. Ay ti ndam madəbay kur ni nday təbu təzum zlam, tisi zlam zlam gatay ti ahəmamam ? » ³⁴ Ay Yezu àhəngrifəñ ana

tay, àđəm : « Kisləmki məcumfəna zləbəba ga bay maday wal na kà məzum zlam ka ya ti nday təbu akaba bay maday wal na tata waw ? Kisləmki do. ³⁵ Ay sarta nahan amara, atəgəskia bay ga wal ni kà tay a. Ka sarta gani nani day kwa ti atəgəs ndəra. »

³⁶ Eslini Yezu àhi ma *gozogul hini ana tay : « Mis egəzleheya azana gayan məwəna, aslamalay azana gayan midigweni àna nañ ti àbi. Tamal àgra nahkay ti azana gayan məwəni ni day àgədava, mək gayan ya ti àsaya ni day tərakaboru akaba midigweni ni do. ³⁷ Nahkay day mis abəviyyu zum new-neweni e kene-kene midigweni vu ti àbi. Tamal àgra nahkay ti zum new-neweni ni àra àwəsa ti etezkaba kene-kene na. Nahkay ti zum ni amadəgaba, maslanə nani emizikiba ke kene-kene na daya. ³⁸ Àgravu nahkay do ; ahər àđəm təbəviyyu zum new-neweni e kene-kene məwəni vu kwa. ³⁹ Tamal mis àsərvə àna misi zum məwəsana ti àwayay misi zum new-neweni va do. Adəm ahkado : “Zum məwəsani ni àcər àtama new-neweni na.” »

6

*Yezu nañ bay ga vad məpəsabana
(Meciyə 12.1-8 ; Mark 2.23-28)*

¹ A vad *məpəsabana nahan ba ti Yezu akaba ndam madəbay nañ ni təbu tasləkaba a vədan ga *alkama ba. Eslini ndam madəbay nañ ni təbu teheboru alkama ni, tahwal, tahəpəđoru bəza gani.

² Nday təbu tagray nahkay ti ndam *Feriziyen ndahan təhi ana tay : « Bay Melefit àđəm e *Divi gayan ni bu : “Kəgrum təwi a vad məpəsabana ba ba” * ti, lekələm kəgrum ti kamam ? » ³ Yezu àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay : « Kəjeñgəm ere ye ti Devit àgray ni ndo aw ? Ahaslani Devit akaba ndam gayan ləwir àwəra tay a, ⁴ nahkay àhuriyyu a ahay ge Melefit vu, àzay *dipen ya táfəkəđi ana Melefit ni. Devit nakəñ àzum, mək àvi ana ndam gayan ni təzum bilegeni. Ay ti Melefit àđəm e Divi gayan ni bu, mis ndahan təzum dipen nani do ; si ndam *manğalabakabu mis akaba Melefit ni day kwa ti təzum. Kəjeñgəm ma

* 6:2 Mənjay Mahərana 34.21.

gani ndo waw ? » ⁵ Eslini Yezu àhi ana tay keti : « Bay ya ti adəm tâgray zlam hini a vad mepəsabana ba ni ti nu *Wur ge Mis. »

Yezu ahəngaraba zal nahan̄ ya ahar mikəlfina na

(Meciyə 12.9-14 ; Mark 3.1-6)

⁶ A vad *mepəsabana nahan̄ ba ti Yezu àhuriyu a ahay ga *mahəngalavù Melefit vu. Àra àhuriya ti ànjəki ka macahi zlam ana mis. Eslini zal nahan̄ nā àvu ahar ga daf mikəlfina. ⁷ Ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam *Feriziyen̄ ni təbu tamənjələn̄ ana Yezu nakən̄ ; təhi ana ahàr ahkado : « Kani vad mepəsabana ti akal ti ara ahəngaraba nā a waw ? » Tawayay ti təgəski nā ka zlam magudarani. ⁸ Ay ti Yezu àsəra majalay ahàr gatay na. Nahkay àhi ana zal ya ti ahar mikəlfina ni : « Cikaba, ra e kidin̄ ge mis ni va, cik jik. » Nahkay ècikaba, nā jika. ⁹ Eslini Yezu nakən̄ àhi ana tay : « Nihindifina zlam kè kəli a day. Melefit adəm mam a wakita ya Məwiz àbəki ni bu mam ? Àvia divi ana mis ga magray zlam sulumana a vad mepəsabana ba tək, ga magray zlam magudarana waw ? Ga mahəngay mis tək, ga makad̄ mis aw ? » ¹⁰ Amənjələn̄ kè mis ni dek bəlan̄ àna bəlan̄, mək àhi ana zal ya ahar mikəlfina ni : « Təlbiiyu ahar gayak ni. » Àra àtəlikabiya ti ahar gayan̄ ni àslamalava, ègia sənduḅ-sənduḅana. ¹¹ Nahkay ti ndam məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam Feriziyen̄ ni təzuma bəruv a dal-dal. Təzlapay e kidin̄ gatay bu àki ke ere ye ti tara təgri ana Yezu ni.

Yezu adaba ndam asak gayan̄ a kru mahar cə

(Meciyə 10.1-4 ; Mark 3.13-19)

¹² A vad nahan̄ Yezu àcəloru a həma vu ga moru mahəngalay Melefit. Òru ènjəa ti àndəhad̄ki hundum àki ka mahəngalay Melefit. ¹³ Məlan̄ àra àsla ti nā nakən̄ àzalakabu ndam madəbay nā ni, mək adaba mis a kru mahar cə e kidin̄ gatay ba. Nday ya ti adaba tay a ni ti àzalay tay ndam *asak gayan̄. ¹⁴ Slimi gatay kru mahar cəeni ni nday hi : Simu àdi slimii Piyer, wur ga məjan̄i Andre, Zek, Zej, Filip, Bartelemi, ¹⁵ Meciyə, Tumas, Zek wur ga Alfe, Simu nā bəlan̄

ga ndam ya takad̄vakivu ka had̄ gatay ni, ¹⁶ Zəd wur ge Zek, nahan̄ ni ti ni Zədas Iskariyot nā ya ègi bay məsəkumoru Yezu ni.

Yezu ahi ma ge Melefit ana mis, ahəngaraba ndam ga arməwər a

(Meciyə 4.23-25)

¹⁷ Yezu àndaya ahàr a həma ni ba akaba ndam asak gayan̄ na, ècik ka məlan̄ tazl-tazlani. Eslini ti ndam madəbay nā təbu kay ; mis ndahan̄ day təbu dal-dal, ndahan̄ ticikbiyu ka had̄ *Zəde akaba a Zerəzalem, ndahan̄ ti ni ticikbiyu kə gəvay ga *dəluv gədakani ka had̄ Tir akaba Sidon̄. ¹⁸ Mis nday nani tərəkia ka Yezu a ti ga məbi slimii ana ma gayan̄ ya adəm ni, tawayay ti məhəngaraba tay a arməwər gatay ni ba daya. Nahkay Yezu ahəngaraba tay a, ahəngaraba nday ya ti seteni àniviyu ana tay na daya. ¹⁹ Mis dek tawayay ti tɪnjifin̄, adaba njəda àvu a vu gayan̄ bu ; ku way way do ya ènjifina ni ti àngaba a arməwər gayan̄ ni ba. Nahkay Yezu ahəngaraba tay a dek.

Məmərani akaba cicihi ge mis

(Meciyə 5.1-12)

²⁰ Eslini Yezu amənjələn̄ ana ndam madəbay nā ni, adəm :

« Lekələm ndam talaga ni ti mərəmvu, adaba *Məgur ge Melefit ti gekəli.

²¹ Lekələm ya ləwir awər kəli nihi ni ti mərəmvu, adaba akərəhum.

Lekələm ya kitəwəm nihi ni ti mərəmvu, adaba ekiyəm.

²² « Ka ya ti mis tipi kəli kəbum kəfumku ahàr ka nu *Wur ge Mis, mək tizirey kəli, təwayay kəli va do, tindivi kəli akaba tədəmki ma magədavani àki ke kəli azuhva nani ni ti mərəmvu. ²³ Ka ya ti təgri zlam nday nani ana kəli nahəma, mərəmvu dal-dal, həbum àna məmərani. Adaba mam, Melefit aməvi zlam sulumani ana kəli kay a kəla gani vu a hud̄ melefit bu. Sərumki ata bəj gatayani day təgribiya zlam gani nana ana ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ahaslana na.

²⁴ « Ay lekələm ndam ge elimeni ni ti akəsüm cicihi, adaba lekələm kəzumuma gəda gekəli a àndava.

²⁵ Lekələm ya mərəhani nihi ni ti akəsüm cicihi, adaba ləwir aməwər kəli.

Lekuləm ya kiyəm nihi ni ti akəsüm cicihi, adaba akandavum kuda, ekituwəm.

²⁶ « Ka ya ti mis dek tədəm lekuləm mis sulumani ni ti akəsüm cicihi, adaba ahaslani ata bəŋ gatayani təhibiya ma gani nana ana ndam ya ti tāsəkadi malfada ana mis, tədəm pakama gani ge Melefit na ; təhia ana tay a nday sulumana daya. »

*Wayum ndam ezir gekəli
(Meciyə 5.38-48 ; 7.12a)*

²⁷ « Ay nəhi ana kəli, lekuləm ya kəbumu slimni ni: Wayum ndam ezir gekəli, grumi sulum ana ndam ya ti tizirey kəli ni. ²⁸ Tamal mis tetikwesl kəli nahəma, hindəm Melefit ti məgri sulum ana tay. Tamal mis təgri daliya ana kəli ti həŋgalumi Melefit ana tay. ²⁹ Tamal mis əsuka barva ka tuwər bəlaŋ gana ti kambatikabiyu tuwər nahaŋ ni daya. Tamal mis əzafuka mugudi gayak a ti kəcafəŋa naŋ ga maza-fuka endəwi gayak a ba daya. ³⁰ Ku way way do əhindiləka zlam a ti vi. Tamal mis əzafuka zlam gayak a ti kihindifiŋa ba. ³¹ Nahkay ere ye ti kawayum mis təgri ana kəli ni ti, grumi ere gani nani ana tay bilegeni.

³² « Ay tamal kawayum ndam ya tawayay kəli ni cilin ti Melefit amədəm lekuləm ndam sulumani aw ? Aha, adaba ndam magudar zlam day tawayay ndam ya tawayay tay ni, nahkay do aw ? ³³ Tamal kəgrumi sulum ana ndam ya təgri sulum ana kəli ni cilin ti Melefit amədəm lekuləm ndam sulumani aw ? Aha, adaba ku ndam magudar zlam day tagray nahkay. ³⁴ Tamal kəkəlumi zlam ana ndam ya ti kəsəruma atəhəŋgrivu ana kəli ni cilin ti Melefit amədəm lekuləm ndam sulumani aw ? Aha, adaba ndam magudar zlam day təkəli zlam ana ndam magudar zlam ndahaŋ, ti təhəŋgrivu akada gatay ni ana tay zlam gatay. ³⁵ Lekuləm ti kəgrum nahkay ba. Wayum ndam ezir gekəli, grumi sulum ana tay, kəlumi zlam ana ndam ya kəsəruma atəhəŋgrivu ana kəli do ni sawaŋ. Tamal kəgrum nahkay nahəma, Melefit aməvivu zlam ana kəli kay bilegeni. Nahkay ti ekigəm bəza ge Melefit. Adaba mam, naŋ gani naŋ agavəla drin, naŋ əbu agri sulum dal-dal ana ndam

cuday, ana ndam ya təgri səsi do ni daya. ³⁶ Bəsəmi ana mis, grumi sulum ana tay akada ga Bəŋ gekəli ya ebesey, agri sulum ana kəli ni. »

*Ŋgay mis ndahaŋ təgudara zlam a ti kədəmum ba
(Meciyə 7.1-5)*

³⁷ « Ŋgay mis ndahaŋ təgudara zlam a ti kədəmum ba ; tamal kəgrum nahkay ti lekuləm day ŋgay kəgudaruma zlam a ti Melefit amədəm do. Ŋgay təwəl mis ndahaŋ ti kədəmum ba. Nahkay təwəl kəli ti Melefit day amədəm do bilegeni. Mbrəŋumfəŋa zlam ya mis ndahaŋ təgudari ana kəli ni kə tay a. Nahkay Melefit day aməmbərfəŋa zlam magudarani gekəli ni kə kəli a bilegeni. ³⁸ Vumi zlam ana mis ndahaŋ. Nahkay Melefit day aməvi zlam ana kəli. Amazay darama, aməbəviyu zlam, aməjuk ti mərəhvü zat adəgakia adəgakia, mək aməbiviyu ana kəli a mbolu gekəli vu. Adaba mam, darama ya ti lekuləm kəgurumi zlam ana mis ndahaŋ əna naŋ ni ti Melefit day aməguri zlam əna naŋ ana kəli. »

³⁹ Kələŋ gani Yezu əhi ma ana tay keti əna ma *gozogul. Adəm : « Zal wuluf ti adafəŋa ahar kə zal wuluf nahaŋ a tata waw ? Tamal agray nahkay ti nday cecəeni atədəgiyu e evid vu do waw ? ⁴⁰ Maslaŋa ya acahay zlam ni ti atam bay ya ti acahi zlam ni do. Ay ku tamal maslaŋa ya acahay zlam ni əsər zlam kay faŋ do nəŋgu ni, ka ya ti acaha zlam ya tədəfiki na dek nahəma, tigi nday kala-kala ata bay ya acahi zlam ni.

⁴¹ « Kaməŋjaləŋ ka cakwasl ya əniki ke eri ga wur ga muk ni, kəsərki ka damkoluk ya ənukki ke eri ni do ni ti kamam ? ⁴² Tamal kəhi ana wur ga muk ni : “Wur ga mmawa, mbrəŋ nəzukkia cakwasl ya ənukki ke eri na” ti, nak nakani kipi damkoluk ya ənukki ke eri ni do ni ti kəzikia ahəmamam ? Nak bay ya aŋgah zlam magudarani gayaŋ ni ! Zəkia damkoluk ke eri gayak gayakana day. Akəzəkia ti ekipi divi lala mək akəzikia cakwasl ya əniki ke eri ga wur ga muk na. »

*Təsərkaba məŋgəhaf a ti əna bəza gani
(Meciyə 7.16-20 ; 12.33-35)*

⁴³ Yezu adəm keti : « Məŋgəhaf sulumani, ewi bəza magədavani ti əbi. Məŋgəhaf

magədavani ewi bəza sulumani ti àbi daya. ⁴⁴Nahkay mis təsərkaba mənğəhaf àna bəza gatayana. Tədifəñ ahàr ana bəza ga *wəruv kà mənğəhaf ya akaba adak ni do. Nahkay day tədifəñ ahàr ana bəza ge enderendera kè mezlirgendə do. ⁴⁵Mis sulumani azaya zlam sulumana a zlam mənğahani sulumani ya àniviyu a məbəruf bu ni, mis magədavani ti ni azaya zlam magədavana a zlam mənğahani magədavani gayanə ba. Adaba pakama ya ti ahəraya a ma ge mis ba ni ti àsabikia ka məbəruf a palam. »

*Ahay gərgəri cə
(Meciyə 7.24-27)*

⁴⁶Yezu àdəm keti : « Lekulum kəhumu : “Bay geli, Bay geli,” mək kəgrum ere ye ti nəhi ana kəli ni do ni ti kamam ? ⁴⁷Tamal mis àra afa goro a, ècia ma goro a mək agray ere ye ti nəhi ni ti, àzavu ata way ? ⁴⁸Àzavu ti ata mis ya àləm ahay gayanə lala ni. Wudaka àləm ti àsaba asak gana, èli zileñ mək àfəkadkibiyu asak ga ahay ni ka akur. Nahkay ka ya ti yam àtamkibiya ka zalaka, àzlal ahay ni ti àgri arañə ndo. Adaba mam, maslaña nani àləma ahay gayanə na lala. ⁴⁹Ay tamal mis ècia ma goro a mək àgray ere ye ti nəhi ni do nahəma, àzavu ata mis ya àləm ahay gayanə, àsaba asak gana ndo ni. Nahkay ka ya ti yam àtamkibiya ka zalaka, àzlal ahay ni ti èmbedkaba həya. Ahay gani nani àmbədkaba besek-besek. »

7

*Yezu ahəngaraba evidi ga bay ga ndam slewja ga ndam Rom a
(Meciyə 8.5-13)*

¹Ka sarta ya ti Yezu àhia ma na dek ana mis a àndava nahəma, àsləka òru a Kafar-nahum. ²Eslini ti zal nahanə àbu, nanə bay ga ndam slewja ga ndam *Rom. Evidi gayanə àbu, ay ti bay ga ndam slewja ni awayay nanə dal-dal. A vad nahanə evidi ni àra èbesey do, awayay amət. ³Bay məgur ndam slewja ni àra ècia ma ya tədəmki ka Yezu na ti àslərkibiyu gədəkani ga ndam *Zude ndahanə ti tægri kam-kam, màra mähəngariaba evidi gayanə na. ⁴Nday nakəñ tàra tìnjikia ka Yezu a ti tàhəngalay nanə dal-dal, tədəm ahkado : « Àgəski kəgri ere ye ti èhindifuka ni kwa, ⁵adaba awayay leli ndam Zude ni ;

àləmi ahay geli ya mahəngalavù Melefit ni ana leli ti nanə. »

⁶Yezu nakəñ àra ècia pakama gatay na ti tàsləka akaba tay a. Tòru tìnjəa a magam ga bay ga ndam slewja na wudak ti bay ga ndam slewja ni àslərkibiyu zləbəba gayanə ndahanə ga məhiani : « Bay goro, kəgribiyu daliya ana ahàr gayak ga marana ba, adaba nu mis ga marona afa goro a di do. ⁷Nu nuani day nərəkukoru ndo ni ti adaba nəhi ana ahàr goro nisli mərəkukani do. Dəmbiyu ma bəlanə cilinə, nahkay ti bay məgru təwi ni anğaba. ⁸Nu gani day təbu təgur nu, nu day nəbu nəgur ndam slewja goro. Tamal nəhi ana bəlanə gatayani : “Ru !” ti, akoru. Tamal nəhi ana nahanə : “Ra !” ti ni, ara. Tamal nəhi ana bay məgru təwi : “Gray ere hini” ti, agray ere gani. » ⁹Yezu àra ècia ma ga bay ga ndam slewja ya təhəngribiyu na ti àgria ejep a dal-dal. Nanə nakəñ àmbatkibiyu ma ke mis dal-dalani ya tadəbay nanə ni tuwəli, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, day-day nədi ahàr ana mis ya ti afəku ahàr akada nanə hini ni ndo. Ku e kidinə ga ndam *Izireyel bu day nədi ahàr ndo. » ¹⁰Nday ya tàslərkioru tay ka Yezu ni tàra tàsləkabiya nahəma, tədi ahàr ana evidi ga bay ni anğaba lala.

*Wur ga wal madakway nahanə àməta,
Yezu ahəngaraba nanə a*

¹¹Eslini Yezu òru a kəsa nahanə vu təzalay Nayinə. Nanə àbu akoru ti ndam madəbay nanə ni akaba mis dal-dal tadəboru nanə. ¹²Ka ya ti ènjəa ka ma ga kəsa na ti èpi təbu təzoru mis e evidi vu ka slalah həya. Maslaña ya àmət ni ti wur mendəlik ga wal madakway. Məñ ga wur ni nanə àbu akoru ke mindivinə, mis a kəsa bu kay tadəboru nanə. ¹³Bay geli àra èpia nanə a ti àsia cicihi a àsabəy, àhi ahkado : « Kıtəwi ba. » ¹⁴Eslini àhədəkfəñiyu kà tay, ènjifinə kà slalah ge kisim ni. Nahkay nday ya ti tázay kisim ni təcik, mək Yezu àhi ana kisim ni : « Wur dagwa, nəhuk nahəma, pidəkvu. » ¹⁵Yezu àra àhia nahkay ti mis ni èpidəkvu, ànjəhad digəs, àdi ana mazlapani. Eslini Yezu àhi ana məñ ga wur ni : « Ehi, za wur gayak a. » ¹⁶Mis ye eslini ni tàra tìpia ti tàgra anğwaz a àsabəy, nahkay tàzləbay Melefit, tədəm : « Bay mahəngaray *pakama

ge Melefit gəđakani àngazlava e kidiŋ geli ba. » Təđəm keti : « Melefit àra ga mahəŋgay ndam gayan a. » ¹⁷ Nahkay ti mis ya ka had ga ndam *Zude ni dek akaba mis ya ka gəvay gatay ni dek ticia ere ye ti Yezu àgray na.

Zen bay məbaray mis ni əslərkiuru mis ka Yezu
(Meciya 11.2-19)

¹⁸ Ndam madəbay Zen bay məbaray mis ni tارا ticia ma na ti təhəŋgri ana Zen, mək Zen nakəŋ əzalay mis cə e kidiŋ ga ndam madəbay nan ni bu, ¹⁹ əsləroru tay afa ga Bay geli. Àhi ana tay ahkado : « Humi ahkado : “Nak ti *Bay gəđakani ya amara ni tək, day ti mähətay maslaŋa nahan aw ?” » ²⁰ Nahkay nday nakəŋ tارا tinjikia ka Yezu a ti təhi : « Zen bay məbaray mis ni əslərbiyu leli afa gayak ti mähuk : “Nak ti Bay gəđakani ya amara ni tək, day ti mähətay maslaŋa nahan aw ?” »

²¹ Ka sarta gani nani ti Yezu nan əbu ahəŋgaraba mis a kay ya tēbesey do na akaba mis kay ya seteni təniviyyu ana tay na. Àhəlikaba eri ana ndam wuluf a kay daya. ²² Kələŋ gani əhəŋgrifəŋ ana ndam ya Zen əslərkiyyu tay ni. Àhi ana tay ahkado : « Dəgum kəŋgahadumi ana Zen ere ye ti kipuram ni akaba ya kicam ni. Humi ndam wuluf təbu tipi divi, ndam dərə təsawaday lala, ndam ambələk tigia mis njelatana, ndam makwaya tici slimi, mis məmətani təŋgaba ; ndam talaga day ticia Ma Məweni Sulumana. ²³ Humi keti : “Maslaŋa ya ti əjikia ke divi azuhva nu a do nahəma, məmərvu.” »

²⁴ Ndam ya ti Zen əslərkiyyu tay ka Yezu ni tارا təsləka ti Yezu əzlapaki ke Zen, əhi ana mis dal-dalani ni ahkado : « Kədəgum a huf gili vu ti ga mipibiyu mam ? Kipurambiyu ti mavram ya aməd adadəy ni tək ? ²⁵ Do ni ti kədəgum kipurambiyu ti mam ? Mis məbakabu azana sulumani akada ga bay ni tək ? Aha, ndam ya tabakabu azana ga siŋgu kayani akaba zlam gatay əbu kayani ni ti nday a ahay ga bəbay bu timey. ²⁶ Ay ti kədəgum kipurambiyu ti mam ? Kipurambiyu bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit aw ?

Iy, nan gani. Nəhi ana kəli nahəma, nan ti ətama bay mahəŋgaray pakama ge Melefit a. ²⁷ Kəsəruma, əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit əhi ana Bay gəđakani ya amara ni nahkay hi :

“Nihi ti nu nəbu nəsləroru bay məslər goro nahan kama gayak ti məslamatukkabu divi.” *

« Maslaŋa ya ti Melefit əslərbiyyu ni ti Zen. ²⁸ Nəhi ana kəli keti : Zen ti ətama mis ya tiwi tay na dek əna gəđakana. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, bay ya ti nan gəziteni ge mis dek a *Məgur ge Melefit bu ni ti ətama nan a. ²⁹ Mis dal-dalani ni akaba ndam *məhəl hadam ni təgəskabá ma ge Zen na. Təsəra Melefit ti nan jireni, nahkay nday gani təwaya ti Zen *məbaray tay. ³⁰ Ay ti ndam *Feriziyen akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni təgəskabu ere ya Melefit awayay avi ana tay ni ndo, nahkay təwayay ti Zen məbaray tay ndo. »

³¹ Yezu əhi ana tay keti : « Mis ye e hini vu ni ti nəgurfəŋ tay kə way ? Nday akada way ? ³² Nəhi ana kəli nahəma, nday akada ga bəza mənjəhadani e mite bu ni. Nday ndahan təhi ana ndahan ni ahkado : “Mivia slelim ana kəli a, day kəhəbumfəŋ ndo ; mīdia limis ge kisim ana kəli a, day kitəwəwə ndo.” ³³ Nəđəm nahkay ti adaba Zen bay məbaray mis ni əra. Əra ti əzum *dipen do, əsi zum do. Nahkay lekələm kədəməm seteni əniviyyu. ³⁴ Nu *Wur ge Mis ti ni nərə. Nərə ti nu nəbu nəzum dipen, nəbu nisi zum. Nahkay lekələm kədəməm nu zal huf, nəvi vu goro ana zum. Kədəməm nu zləba ga ndam *məhəl hadam akaba ga ndam magudar zlam ndahan. ³⁵ Ay ti ndam ya təgəskabu məsər zlam ge Melefit ni dek təsəra Melefit əsəra zlam ededəŋ a. »

Yezu nan a ahay ga Simu zal Feriziyen ni bu

³⁶ Eslini zal *Feriziyen nahan slimi gayan Simu əzalu Yezu afa gani a magam ga məzumkabu zlam. Yezu oru ənյə ti əhuriyyu a ahay vu, tənյəki ka məzum zlam. ³⁷ Wal hala nahan əbu a kəsa gani nani bu. Əra əcia ti Yezu nan əvu azum zlam a ahay bu afa ga zal Feriziyen ni ti ərəkioru

* 7:27 Malasi 3.1.

àna tersel a kolombu sulumani bu.† 38 Àra àhuriya a ahay ni va ti ècik kèlən ga Yezu, kà gəvay ga asak gayan, nan əbu etəwi. Nan əbu etəwi ti yam tuway gayan ni àbara asak ga Yezu a cərad, mək wal ni àtəmadkia yam tuway na àna məhər ga ahər gayan a ; kələn gani àfəki ma ka asak ga Yezu, ‡ mək àbəki tersel ni ka asak ni. 39 Zal Feriziyen ya àzalu Yezu afa gani ni àra èpia nahəma, àhi ana ahər : « Nan hini ti bay mahəngaray *pakama ge Melefit do. Tamal nan bay mahəngaray pakama ge Melefit ti akal àsəra wal hini ya enjifin ni ti nan wal hala. » 40 Yezu àra àsəra ere ye ti nan ajalay a ahər gayan bu na ti àhi ahkado : « Simu, ma goro əbu nawayay nəhuk. » Simu nakən əhi : « Dəm, məsi. » 41 Mək Yezu əhi : « Mis ndahan cə təkəla duwa afa ga zal nahan a ; bəlan gani àkəlay jik diŋ diŋ zlam, nan nahan ni ti ni jik kru kru zlam. 42 Nday cecəeni siŋgu àfən kà tay ga məpəliani bi nahəma, bay ga duwa ni əhi ana tay cəeni : “Kəpəlu mu duwa goro ni va ba.” » Yezu əhi ana Simu nakən keti : « E kidin gatay cəeni ni bu ni ti way aməgri səsə kay ana bay ga duwa ni way ? » 43 Eslini Simu àhəngrifən, əhi ahkado : « Nətamahay maslanja ya ti təmbərfən siŋgu kayani ni. » Yezu əhi : « Ma gayak ti jiri. »

44 Eslini Yezu àmbatkibiyu ma ka wal ni mək əhi ana Simu ahkado : « Kipi wal hini do aw ? Ka ya ti nəhəraya a ahay va afa gayak a ni ti kəcəhubiyu yam ga *məbaray asak ndo. Ay wal hini ti àbarua asak àna yam tuway a mək àtəmadkua àna məhər ga ahər gayan a. 45 Nak kəgru sa àna məfəku ma ka tuwər ndo. Ay ti wal ni kwa nəhəraya àmbrən məfəku ma ka asak ndo. 46 Nak kəgəskabu nu àna magraku amal ka ahər ndo. Ay ti wal ni àbəkua tersel ka asak a. § 47 Nahkay nəhuk nahəma, àgrua səsə a kay, àwaya nu a kay, nani dek ti adafaki zlam magudarani gayan kayani ni məmbərfənana. Ay ti maslanja ya ti zlam magudarani gayan gəzit mək təmbərfənəni ti àwayay bay ya àmbərfənəni kay do. »

† 7:37 Kolombu gani nani ti tàgray àna akur sulumani ya təzalay elbetir ni, siŋgu gani kay. ‡ 7:38 Məfəki ma ke mis ti adafaki mawayavani ahkay do ni magray səsə. § 7:46 Ka sarta gani nani ti, ka ya ti təzalakabu mis ga məzum zlam mək maslanja gani ènjia afa gatay ni ti təcəhibiyu yam ga məbaray asak, təgri sa ana məfəki ma ka tuwər, akaba tagraki amal ka ahər. Ay zal Feriziyen ni àgri zlam nday nani ana Yezu ndo.

48 Mək Yezu əhi ana wal ni : « Zlam magudarani gayak ni məmbərfəkana. » 49 Nday ya təzumkabu zlam akaba Yezu ni təra ticia ma gayan na ti təhi ana ahər : « Way hini ku zlam magudarani ge mis nəŋgu ambərfənəni way ? » 50 Eslini Yezu əhi ana wal ni ahkado : « Melefit àhəngə kur a adəba kəfəkua ahər a palam. Sləka àna sulumani gayan a. »

8

Wál ya tadəboru Yezu ni

1 Yezu òru a kəsa gədákani akaba a kəsa ciḅ-ciḅeni vu, àcahi zlam ana mis, əhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana tay. Ndam madəbay nan kru mahar cəeni ni tòru akaba nan, 2 wál ndahan day tòru akaba nan. Wál nday nani ti Yezu àgariaba seteni ana ndahan e kidin gatay ba, ndahan ti ni àhəngaraba tay a arməwər ba. Slimi ga wál nday nani nday hi : bəlanani Mari ya təzalay Mari ga kəsa Magədala ni. Nan ti Yezu àgariaba seteni adəskəla. 3 Nahan ni Zeni wal ga Səza ; Səza gani nani zal asak ga bay *Erot. Nahan ni ti ni Səzen akaba wál nday ndahan kay. Ka gani nani wál nday nani təbu təjənaki ata Yezu akaba ndam gayan kru mahar cəeni ni àna elimeni gatay gatayani.

Bay məbəhad hilfi ga zlam (Meciyə 13.1-9 ; Mark 4.1-9)

4 Eslini mis tàsləkabiya a kəsa gərgərani ba dek, tərəkia ka Yezu a. Təra təcakalava ti Yezu əhi ma ana tay àna ma *gozogul. 5 Əhi ana tay ahkado : « Maslanja nahan àhəraya òru e gili ga məbəhad hilfi ga zlam. Nan əbu abəhadoru hilfi ga zlam ni ti bal gani àdəgoru e divi bu. Nahkay mis təcəlki, edidin day təndaba. 6 Bal gani keti àdəgoru ka pəlad ya had àhəcaki ni, nahkay ka ya ti àfətaya nahəma, àhəraba adəba yam àhəci. 7 Bal gani keti àdəgiyu a adak vu. Ka ya ti àfətaya, əbu adək nahəma, adak ni təngecekabá. 8 Bal gani keti àdəgoru ka had sulumani. Àra àfətaya ti àbi bəza. Ku ahər

gani bəlan tekeđi bəza agray diŋ. » Yezu àra àhia ma na ana tay a nahkay ti àzlacay, àdəm : « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mīci lala ! »

Yezu adəm ma àna ma gozogul ti kamam (Meciy# 13.10-17 ; Mark 4.10-12)

⁹ Ndam madəbay Yezu ni təhi ahkado : « Dəfiaba ma *gozogul na ana leli a. Awayay adəmvaba mam ? » ¹⁰ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Lekulum ti Melefit àdəfikiaaba zlam maŋgahani àki ka Məgur gayan na ana kuli a, ti kəsərum. Ana mis ndahan ti àdəfikiaaba ana tay a vay-vay ndo. Àhi ana tay àna ma gozogul ciliŋ. Melefit àgray nahkay ti “Ku tamal taməŋjaləŋ ka zlam nəŋgu ni, tīpi ba ; ku tamal təbi slimi ana pakama nəŋgu ni tīci ba.” * »

Yezu adafaba ma gozogul ga bay mabəhad hilfi ga zlam na (Meciy# 13.18-23 ; Mark 4.13-20)

¹¹ Yezu àhi ana tay keti : « Ma *gozogul ni awayay adəmvaba ti nahkay hi : hilfi ga zlam ya təbəhad ni, àzavu akaba pakama ge Melefit. ¹² Mis ndahan təbu, nday akada divi ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : ticia pakama ge Melefit a, ay *Seteni ara ahəliaba pakama nana ana tay a ahàr ba. Awayay ti təfəki ahàr ke Melefit ba. Adaba tamal təfəki ahàr ke Melefit ti Melefit ahəŋgay tay. ¹³ Mis ndahan day təbu, nday akada pəlad ya ti hilfi ga zlam àdəgaki ni : ticia pakama ge Melefit na ti təgəskabu àna məmərani. Ay pakama nani àhuriviyu ana tay a məbərur vu do, akada ge sliri ya ti tōru a had vu do ni. Nahkay ti təfəki ahàr ke Melefit ga hayaŋani ciliŋ. Ka ya ti ticia zləzladana ti təmbərəŋ, təfəki ahàr va do huya. ¹⁴ Mis ndahan təbu, nday akada hilfi ga zlam ya ti àdiyu a hud ga adak vu ni : ticia pakama ge Melefit a ti təgəskabu. Ay ku tamal təgəskabá nəŋgu ni, majalay ahàr kay ariva ana tay a, təjalaki ahàr ke elimeni akaba zlam ndahan ya tigi eri ni. Zlam nday nani teŋgecekabu zlam akada ga adak ni ; ndam nday nani təbu akada ga zlam ya àbia bəza ti bəza gani təndəh ndo ni. ¹⁵ Hilfi ga zlam ya àdəgoru ka had

sulumani ni təzavu akaba mis ya məbərur gatay sulumani, tawayay Melefit ni. Nday gani ticia ma ge Melefit na ti àgəjazlki ahàr ka tay do. Nahkay takoru àna naŋ kama kama, təmbərəŋ do, tagray zlam sulumani akada ga zlam ya ti abi bəza ni. »

Pakama àki ke ceŋgel (Mark 4.21-25)

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Maslaŋa ya ti ebeftəy ceŋgel ti ahəmbaki mandaray, ahkay do ni afiyu a zuh slalah vu ni ti àbi. Afəkad ka məlan zaŋani sawan, adaba awayay ti ndam ya təhuriyu a ahay vu ni tipi masladay ge ceŋgel ni. ¹⁷ Nədəm nahkay ti adaba zlam ya ti maŋgahani ni dek amaŋgazlavu, zlam ya ti madafani faŋ do ni dek emicivu vay-vay daya. ¹⁸ Nahkay bumi slimi lala ahəmamam ti kicum pakama ni. Adaba maslaŋa ya ti zlam gayan àbu ni ti atəvikivu. Ay maslaŋa ya ti zlam gayan àbi nahəma, ku zlam gəziteni ya ti àdəm àŋgəta ni day atəzafəŋa. »

Məŋ ga Yezu akaba bəza ga məŋ ga Yezu (Meciy# 12.46-50 ; Mark 3.31-35)

¹⁹ Eslini ata məŋ ga Yezu akaba bəza ga məŋ ga Yezu tərəkia ka Yezu a. Tàra tɪnjia ti tisliki mərəkiani disl koksah adaba mis təvu ka məlan gani nani dal-dal. ²⁰ Nahkay mis təhikabiyu ma, təhi : « Ata muk akaba bəza ga muk təbu e mite bu, tihindi kur. » ²¹ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Mmawa akaba bəza ga mmawa nahəma, nday ya ti təbi slimi ana pakama ge Melefit, mək tagray təwi àna naŋ ni. »

Yezu azlacaki ka aməd

²² A vad nahan Yezu àcəliyu a *slalah ga yam vu akaba ndam madəbay naŋ ni, àhi ana tay : « Tokumum, mədəgum gwar ke ledi ga dəluv ni. » Nahkay nday nakəŋ təsləka. ²³ Nday təbu takoru ti Yezu àdiya e dəwir va daŋ. Ka ya ti naŋ àvu e dəwir bu ni ti aməd gədəkani àkəzlabiyu ka ahàr ga yam ni, mək yam ni àjabasliyu a slalah ga yam ni vu, awayay arəhvù wudak, nahkay gəzit akal tizi kədap. ²⁴ Eslini ndam madəbay naŋ ni təhədəkfəŋiyu, tēpidək naŋ, təhi : « Gədəkani, gədəkani, məbu miji timey ! »

* 8:10 Izayi 6.9.

Yezu nakəŋ àra èpidékva ti àzlacaki ka aməđ ni akaba ka yam ya ti acəloru agavəla ni bəra. Àra azlaca nahkay ti aməđ ni àmbrəŋ makəzlani, yam ni day àmbrəŋ madađani, yam ni ègia dègika. ²⁵ Yam ni àra ègia dègika ti Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Kəfumku ahàr do ni ti ahəmamam ? » Ndam madəbay naŋ ni aŋgwaz àwəra tay a dal-dal, adaba ere ye ti tìpi ni àgria ejep ana tay a àsabay. Təzlapay e kidin gatay bu, tədəm ahkado : « Naŋ hini ti way ? Aməđ akaba yam day àhi ma ana tay, ticiiki slimi ni ! »

Yezu agariaba seteni a kay ana zal Zerasa a
(Meciy# 8.28-34 ; Mark 5.1-20)

²⁶ Nday nakəŋ tinjiyu ke ledi ga dəluv ni. Ledi nani ka had Zerasa, ndeva ndeva akaba had *Gelili. ²⁷⁻²⁸ Zal nahaŋ àbu ga kəsa nani ; seteni təniviyyu a ahàr vu, àpəsa àbakabu zlam ndo, àndəhad a ahay bu ndo daya. Məlaŋ gayaŋ ti e kidin ge mindivinj bu. Àra èpia Yezu naŋ àbu ahəraya a *slalah ga yam ni ba ni ti àzlah kay kay, àrəkia. Àra ènjikia ti àbəhad mirdim, àdəđ kè meleher gayaŋ. Àhi àna zlahay ahkado : « Nak Yezu Wur ge Melefit naŋ agavəla drinj ti kadəbafua mam ? Nəgruk kam-kam, kəgru daliya ba ti. » ²⁹ Àdəm nahkay ti adaba Yezu àhi ana seteni ni : « Həraya a maslaŋa hini ba. » Zal nani ti kwa ahaslani seteni ni àgray naŋ sak kay. Ka ya ti naŋ àbu agray naŋ ni ti mis təwəla àna jejirbi a, təbiviya sisel a asak va akaba təjəga naŋ a. Akaba nani dək ètiri ndo, èhəokaba zlam ya təwəl naŋ àna naŋ na, mək seteni ni àzoru naŋ a huđ gili vu. ³⁰ Zal seteni ni àra àhia ana Yezu a « Kəgru daliya ba » ti Yezu àhi : « Slimi gayak way ? » Àhi : « Slimi goro Gaslka. » Àdəm nahkay ti adaba seteni təniviyyu kay. ³¹ Eslini seteni nday nani təbu təgri kam-kam ana Yezu, təhi : « Kəgaroru leli e *evid gəđakani vu ba ti.† »

³² Mədrəs təbu kay təzum zlam ka ahar bəlaŋ a həma bu. Nahkay seteni ni təhi ana Yezu : « Kam-kam, məhuriviyyu ana mədrəs tegani ti. » Mək Yezu nakəŋ àvi divi gani

ana tay. ³³ Yezu àra àvia divi gana ana tay a ti seteni ni təsləkiaba ana zal nakəŋ a, təcəlivu a ahàr vu ana mədrəs ni. Nahkay mədrəs ni dək təndaya ahàr a kirim-kirim, tàra tədəguyu a dəluv ni vu cizliv cizliv, mək yam ni àbazla tay a. ³⁴ Ndam majəgay mədrəs ni tàra tìpia ere ye ti àgravu na ti tədəgiki ana hwa tidizl, təŋgəhadioru ma gani ana ndam ya a kəsa bu ni akaba nday ya ti e gili ni. ³⁵ Mis tàra ticia ma na ti təhəraya ge mipi ere ye ti àgravu na, tərəkia ka Yezu a. Tàra tinjia ti tìpi zal ya ti seteni təsləkiaba ni, àŋgaba ègia sulumana, naŋ manjəhadani digəsa kə gəvay ga asak ga Yezu, məbakabu azana gayaŋ ka vu. Tàra tìpia naŋ a ti aŋgwaz àdəgakia ka tay a dal-dal. ³⁶ Eslini mis təbu, tìpia ga Yezu ya àhəŋgaraba zal ya seteni təniviyyu na, təŋgəhad ma gani ana mis ya tàra ni. ³⁷ Ndam ga had Zerasa dək tàra ticia ma gani nana ti təhi ana Yezu məsləka ka had gatay a, adaba aŋgwaz àdəgakia ka tay a àsabay. Nahkay Yezu ahuriyyu a slalah ga yam ni vu, awayay asləka. ³⁸ Eslini zal ya ti seteni təsləkiaba ni àhi ahkado : « Nadəboru kur ti. » Yezu àhi : « Aha ! Sləka, ³⁹ ŋgoru a magam gayak, kàru kəŋgəhad ere ye ti Melefit àgruk ni dək ana mis. » Nahkay zal nakəŋ asləka, òru àŋgəhad ere ye ti Yezu àgri ni dək ana ndam ga kəsa ni dək.

Yezu ahəŋgaraba wal nahaŋ akaba wur dahalay a

(Meciy# 9.18-26 ; Mark 5.21-43)

⁴⁰ Yezu àŋgoru gwar ke ledi ga dəluv ni akaba ndam madəbay naŋ ni. Tòru tinjəa ti mis dal-dal təgəskabá Yezu àna məmərana, adaba nday dək təbu təjəgay naŋ. ⁴¹ Eslini zal nahaŋ naŋ àbu, slimi gayaŋ Zayros, naŋ gəđakani ga ahay ga *mahəŋgalavù Melefit, àrəkia ka Yezu a, àbəhad mirdim grik meleher ndiə ana had kə asak ga Yezu. Ahəŋgalay naŋ, àhi mòru a magam afa gani, ⁴² adaba wur gayaŋ awayay amət. Wur nani ti wur dahalay, vi gayaŋ agray kru mahar cə. Zal nani ti wur gayaŋ nahaŋ àbi.

Yezu naŋ àbu akoru afa gani ti mis dal-dalani ni təvelinjia ahàr a, məsufani tekeđi

† 8:31 Evid gəđakani ti məlaŋ ya tədəm a huđ ga had vu ni. Melefit aməbiyyu seteni dək e evid gani vu hayaŋ, kəlaŋ gani ka mandav ga məlaŋ ti amatraokivu tay ga kaŋgayani.

àsuf koksah. ⁴³ Eslini wal nahan àbu, mimiz aslækafəŋa agray vi kru mahar cə. [Ègwejelekaba zlam gayan a dek afa ga ndam məsər haf a ay ti] maslaŋa bəlan èsliki mahəŋgaraba nan a ndo. ⁴⁴ Nahkay wal ni àhədakfəŋbiyu kà Yezu gwar kələn, ènjifiŋ kà ma ga azana gayan. Àra ènjifiŋa ti mimiz ya aslækafəŋa ni àmbrəŋ nan, wal ni àŋgaba huya. ⁴⁵ Eslini Yezu àdəm : « Way ènjifu way ? » Ku way way do àdəm : « Nu do, » mək Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Gədəkani, mis ni damkulkul timey ! » ⁴⁶ Yezu àdəm : « Aha ! Mis ènjifua, adaba nəsəra njəda goro àhəŋgaraba maslaŋa. » ⁴⁷ Wal ni àra àsərkià àbu koksah nahəma, àrəkià ka Yezu a àna məgəgərani slaḅ slaḅ, àbəhadī mirdim meleher ndiḅ ana had, àŋgəhadaya ere ye ti àzəkiyu nan ti mīnjifiŋ kà azana ga Yezu ni kə meleher ge mis na dek. Àŋgəhadaya gayan ya àŋgaba huya ni ana tay a daya. ⁴⁸ Eslini Yezu àhi ahkado : « Wur goro ni, Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəkua ahər a palam. Sləka, ru àna sulumani. »

⁴⁹ Ka ya ti Yezu nan àbu azlapay nahkay ni ti maslaŋa nahan ènjia. Maslaŋa gani nani asləkabiya afa ga gədəkani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit na, àhi : « Wur gayak nakəŋ èndeverva. Kìwisiri ahər ana məsi va ba. » ⁵⁰ Yezu àra ècia ma nana ti àhi ana Zayros ahkado : « Àŋgwaz àwər kur ba, fəku ahər cilin, Melefit amahəŋgaraba nan a. » ⁵¹ Nahkay tòru afa ga Zayros nakəŋ.

Yezu òru ènjua ti àcafəŋa mis a dek ga məhuriyani a ahay vu akaba nan a. Àvi divi ana ata Piyer, Zeŋ, Zek akaba bəŋ ga wur ni ata mən ga wur ni ga məhuriyani akaba nan cilin. ⁵² Mis ya təbu eslini ni dek təbu tagray deləw, titəwi wur ni. Ay ti Yezu àhi ana tay ahkado : « Kìtəwəm ba. Wur ni àmət ndo, nan àbu enji dəwir timey. » ⁵³ Àra àhia pakama ana tay a nahkay ti tēyefin, adaba təsəra wur na àməta àndava. ⁵⁴ Eslini Yezu àzay ahar ga wur ni, àzalay nan, àhi : « Wur goro ni, pidėkvu. » ⁵⁵ Àra àzala wur na nahkay ti sifa àŋgiva ana wur na mək ècik cəkwaḍ huya. Eslini Yezu àhi ana tay təvi zlam məzumani. ⁵⁶ Ere ye ti àgravu ni

àgria ejep ana ata bəŋ ga wur nday ata mən ga wur na àsabay. Ay Yezu àhi ana tay : « Kəhumi ma gani ana maslaŋa ba. »

9

Yezu aslər ndam asak gayan kru mahar cəeni ni
(Meciya 10.5-15 ; Mark 6.7-13)

¹ A vad nahan Yezu àzalakabu ndam gayan kru mahar cəeni ni, àvi njəda ana tay ga misliki magariaba seteni weley weley do dek ana mis a akaba ga mahəŋgaraba mis a. ² Awayay asləroru tay ga məhi pakama ana mis àki ka *Məgur ge Melefit akaba ga mahəŋgaraba ndam ga arməwər a. ³ Àhi ana tay ahkado : « Kədəgum nihi nahəma, kəzum zlam a ahar vu ba ; ku aday, ku mbolu, ku zlam məzumani, ku singu. Kəhəlum endəwi cə cə ba daya. ⁴ Ay tamal maslaŋa àhəliya kəli a ahay va afa gana nahəma, njəhaduma eslina ; kəmbatum ahay nahan ba duk abivoru ana vad gekəli ya akəsləkuma ni. ⁵ Ka məlan ya ti akəhurumiyu, təgəskabu kəli do nahəma, sləkumaba a kəsa nani ba. Ka ya ti kəsləkuma ni ti təkumkaba had kə asak gekəli a. * Nahkay ti atəsərki ka magudar zlam gatay ni. »

⁶ Nday nakəŋ təhəlvu, tàsləka təhioru *Ma Məweni Sulumani ana mis a kəsa gəgərani bu dek ; təhəŋgaraba ndam ga arməwər a ka məlan ya ti tòru na dek.

Pakama ya tədəmki ka Yezu ni ahəli ahər ana bay Erot
(Meciya 14.1-12 ; Mark 6.14-29)

⁷ Erot bay Gelili ni àra ècia pakama ge mis ya ti tədəmki ka Yezu na dek ti àhəlia ahər a, adaba mis ndahan tədəm Yezu ti nan Zeŋ bay məbaray mis ni, àŋgaba e kisim ba. ⁸ Mis ndahan ti ni tədəm Eli bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni àŋgazlavu. Mis ndahan keti tədəm nan bilin ga ndam ya təhəŋgaray pakama ge Melefit ahaslani ni, àŋgaba e kisim ba. ⁹ Eslini Erot zla ti àdəm ahkado : « Nəkəlkia ahər ke Zeŋ a, ay ti maslaŋa ya ti nici təzlapaki ni ti nani way ? » Nahkay ti awayay mīpi Yezu.

* 9:5 Mətukkaba had ga kəsa kə asak a ti adafaki təmbərbu ndam ga kəsa ni, tàwayay tay va do.

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam
(Meciyə 14.13-21 ; Mark 6.30-44 ; Zey 6.1-14)

¹⁰ A vad nahan ndam *asak ga Yezu ni təsləkabiya ka mələj ya Yezu əsləroru tay na. Təra təsləkabiya ti tənğəhadıaba ere ye ti təgrabiya na dek. Eslini Yezu nakəj əhəl tay ka ahər gatay cilin, tōru gwar a kəsa nahan vu ; slimi ga kəsa ni Beceyda. ¹¹ Mis dal-dalani ni təra ticia Yezu ədoru a Beceyda ti tədəboru na ə asak vu. Təra tınjikia ka Yezu a ti Yezu nakəj əgəskabu tay, əzlapiki ka Məgur ge Melefit ana tay, əhənğaraba ndam ya təbesey do na daya.

¹² Fat əra əndəhadə ahər a zla nahəma, ndam mədəbay nañ kru mahar cəeni ni təhədəkfəniyu, təhi əhkado : « Hi ana mis ni dek təsləka, tōru a kəsa gərgərani ni vu əhkay do ni tōru a əhay ge mis ye e gili ni vu, tədəboru zlam məzumani akaba mələj məndəhadəni, ədaba əhalay ti leli a huđ gili bu. » ¹³ Eslini Yezu əhənğrifəj ana tay, ədəm : « Lekələm lekələmeni vumi zlam məzumani ana tay. » Nday nakəj təhənğrifəj, təhi : « *Dipej əfəj kə leli zlam təkivu kilif cə cilin. Kawayay ti mōru məsukumibiya zlam məzumani ana mis dekeni hini aw ? » ¹⁴ Mis zawalani ye eslini ni əgray dəbu zlam. Yezu nakəj əhi ana ndam mədəbay nañ ni : « Humi ana mis ni ti tənğəhadə njəluluk kru kru zlam, kru kru zlam. » ¹⁵ Ndam mədəbay nañ ni təgray ere ye ti nañ əhi ana tay ni. Nahkay mis ni tənğəhadəkabu njəluluk. ¹⁶ Eslini Yezu nakəj əhəl dipen zlamani təkivu kilif cəeni ni, əmənjoru e melefit vu, əgri səsı ana Melefit əki ka zlam məzumani nday nani. Əra əgria səsı a ti əsekaba, əbi ana ndam mədəbay nañ ni ti tidi ana mis dal-dalani ni. ¹⁷ Mis ni dek təzum təzum, tərəhkaba. Kələj gani təcakalakabu məgəjəni gani, tərəhvü hətək kru mahar cə əna nañ.

Piyer ədəm Yezu nañ Krist Bay gədəkani ya amara ni
(Meciyə 16.13-19 ; Mark 8.27-29)

¹⁸ A vad nahan Yezu nañ əbu cak, əhənğalay Melefit. Ndam mədəbay nañ ni day təbu eslini. Yezu əhindifiya ma

kə tay a, əhi ana tay əhkado : « Mis dal-dalani ya tədəbay nu ni ti tədəm nu ti nu way ? » ¹⁹ Nday nakəj təhənğrifəj, təhi : « Mis ndahan tədəm nak Zey bay məbaray mis ni, mis ndahan tədəm nak Eli, mis ndahan ti ni tədəm nak bilin ga ndam ya təhənğaray pakama ge Melefit əhaslani ni, əngəba e kisim ba. » ²⁰ Eslini nañ nakəj əhi ana tay keti : « Lekələm ti kədəmum nu ti nu way ? » Piyer əhənğrifəj, əhi əhkado : « Nak *Krist *Bay gədəkani ya Melefit əslərbiyu ni. »

Yezu ədəm aməmət mək amənğaba e kisim ba
(Meciyə 16.20-28 ; Mark 8.30-9.1)

²¹ Yezu əra əcia ma ge Piyer na ti əhi ma ana tay əna ləgay, ədəm əhkado : « Iy nahkay. Ay ti kədəfumi nu ana maslaña ba simiteni. » ²² Əhi ana tay keti : « Ahər ədəm nu *Wur ge Mis ti nəcakay daliya dal-dal. Nday gədəkani ni, gədəkani ga ndam *məngəlabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atawayay nu do, atakad nu. Mək a huđ ga vad məkərani bu anənğaba e kisim ba. »

²³ Eslini əhi ana tay dek əhkado : « Tamal mis awayay mədəbay nu nahəma, ahər ədəm məmbrəj ere ye ti awayay ni, ku tamal təgri daliya kələvad, *tədarfəj nañ kə təndal nəngü ni mibesey. Tamal mis awayay mədəbay nu ti məgray nahkay. ²⁴ Maslaña ya ti ədəm əjəgur sifa gayan, awayay əmət ba ni ti emiijn. Maslaña ya ti emiijn sifa gayan əzuhva nu ti aməjəgur sawən, aməmət dəy-dəy do. ²⁵ Tamal mis əngəta elimeni ga duniya na dek mək əjiña ahər gayan a ti elimeni gani əziaya mam ? ²⁶ Nu Wur ge Mis ti anara əna njədə goro a, ga Baba goro a, akaba ga *məslər gayan *njələtani na. Tamal maslaña ənğwaz awər nañ, ədəm nañ mis goro do, əsər pakama goro do nahəma, nu Wur ge Mis day ka ya ti anara ni anədəm nañ mis goro do. » ²⁷ Əhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, e kidin ge mis ya təbu əhalay ni bu ni ti, wudəka ndahan atəmət ti etipia *Məgur ge Melefit a day kwa. »

Vu ga Yezu ambatvu kè meleher ga ndam madəbay nanj ni
(Meciy# 17.1-8 ; Mark 9.2-8)

²⁸ Agray gosku sekw ka ahàr ga pakama gayan̄ ya àdəm ni zla ti Yezu àzay Piyer, Zek akaba Zeñ, tàcəloru a həma vu ga mahəngalay Melefit. ²⁹ Ka ya ti nanj àbu ahəngalay Melefit nahəma, eri gayan̄ ni àmbatvu nahan̄, azana ka vu gayan̄ day tigia bəɗ-bəɗ talla, ahəlabə eri a vərut. ³⁰ Eslini həya mis ndahan̄ cə tàbu təzlapay akaba Yezu, nday nani ata Məwiz nday ata Eli. ³¹ Nday tàbu tipivu a masladani ge Melefit bu. Təzlapaki ka məmət ga Yezu ya amoru məmət a Zeruzalem ge mendeveřin̄ təwi ya Melefit àvi ni. ³² Nday tàbu təzlapay nahkay ti ata Piyer ti ni dəwir àza tay a. Tàra tēpidəkva ti tīpi masladani ga Yezu akaba mis cəeni micikeni akaba nanj ni. ³³ Ka ya ti ata Məwiz nday ata Eli tàbu taslakafəna kà Yezu a nahəma, Piyer àhi ana Yezu : « Gəɗakani, leli məbu ahalay ti àbəlay. Mara mivicey ahay mahkər : bəlan̄ gayak, bəlan̄ ge Məwiz, bəlan̄ ti ni ge Eli. » Àdəm nahkay ti adaba àsər ere ye ti àdəm ni do. ³⁴ Piyer nanj àbu azlapay nahkay ti mægudun̄gudun̄ ahərkiaya ka tay a, àngah tay. Ka ya ti mægudun̄gudun̄ ni ahərkiaya ka tay a ni ti ndam *madəbay Yezu mahkərani ni an̄gwaz àdəgakia ka tay a. ³⁵ Dəngu ga maslaŋa ahənday a mægudun̄gudun̄ ni bu, àdəm : « Nanj hini ti wur goro, nədaba nanj ga məgru təwi a. Gəsumiki pakama. » ³⁶ Dəngu ni àra ahənday va do ni ti tīpi Yezu nanj bəlan̄ ka ahàr gayan̄. Ka gani nani nahəma, ndam madəbay Yezu mahkərani ni tən̄jəhadà àna ma gana te-te a, təhi ana maslaŋa ndo.

Yezu agariaba seteni ana wur nahan̄ a
(Meciy# 17.14-18 ; Mark 9.14-27)

³⁷ Həjəŋ gani Yezu akaba ndam madəbay nanj mahkərani ni təndaya ahàr a həma ni ba. Tàra tàhəraya ti mis dal-dal tərəkia ka Yezu a. ³⁸ E kidin̄ ge mis dal-dalani ni bu ni ti zal nahan̄ nanj àvu, àzlah, àdəm : « Məsi, kam-kam nahəngalay kur, mən̄juki ka wur goro ni ti adaba wur goro nahan̄ àbi. ³⁹ Seteni àniviyu a ahàr bu, agəs nanj, azlah

həya, adadəy nanj kay kay, guzləbuc krup-krup a ma bu. Àgəsa nanj a ti agri daliya dal-dal, àmbrəŋ nanj weceweci do. ⁴⁰ Nəhəngala ndam madəbay kur na ti tğariaba, ay ti tisl̄iki ndo. » ⁴¹ Eslini Yezu àdəm : « Lekələm ye e hini vu ni ti kəfumki ahàr ke Melefit do, lekələm ndam magudar zlam ! Nu ananjəhad akaba kəli kan̄gaya waw ? Nu enebesi ana kəli kan̄gaya waw ? » Mək àhi ana bəŋ ga wur ni : « Zəbiya wur na ahalay a. » ⁴² Wur ni nanj àbu arəkia ka Yezu a ti seteni ni àdi nanj ana mələŋ, adadəy nanj kay kay. Eslini Yezu àzlacaki ke seteni ni, àgariaba ana wur na, mək àvi wur ni ana bəŋani ni. ⁴³ Mis ye eslini ni tàra tīpia ti n̄jəɗa ge Melefit àgria ejep ana tay a dal-dal, adaba n̄jəɗa gani nani àtama zlam ndahan̄ a dek.

Yezu adəmki ma ka daliya ya atəgri ni
(Meciy# 17.22-23 ; Mark 9.30-32)

Ere ye ti àgray ni dek àra àgria ejep ana mis na dek, nday tàbu təzlapaki kekileŋa ti Yezu àhi ana ndam madəbay nanj ni : ⁴⁴ « Nawayay nəziaba azay slim̄i ana kəli a, cəm lala, àgəjazlki ahàr ke kəli ba. Atədəfik̄i nu *Wur ge Mis ana mis ti tara təgəs nu. » ⁴⁵ Pakama ga Yezu ya àdəm ni ti ndam madəbay nanj ni ticiaba ndo. Hud̄ ga ma gani nani ti man̄gahkiani ka tay, ti ticiaba ba. Ay an̄gwaz àgrafəna tay ge mihindifin̄a ma na.

Gəɗakani ya àtam mis ndahan̄ ni ti way ?
(Meciy# 18.1-5 ; Mark 9.33-37)

⁴⁶ A vad nahan̄ ndam *madəbay Yezu ni tàbu tagray gejewi. Təɗəm ahkado : « E kidin̄ geli bu ni ti way gəɗakani àtam mis ndahan̄ ni way ? » ⁴⁷ Yezu àra àsəra majalay ahàr gatay na ti àzay wur gəziteni, àfəkad̄ kà gəvay gayan̄, ⁴⁸ mək àhi ana tay : « Tamal ti maslaŋa àgəskabá wur hina azuhva nu a nahəma, àgəskabá nu a daya. Tamal ti maslaŋa àgəskabá nu a nahəma, àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. Nahkay bay ya ti nanj gəziteni e kidin̄ gekəli bu dek, èsl̄i mis ndahan̄ ni do ni ti nanj nani gəɗakani sawan̄. »

Maslaŋa ya ti àcafəŋa kəli kà zlam a do ni ti agriki təwi ana kəli
(Mark 9.38-40)

49 Eslini Zeñ àzlapay, àhi ana Yezu ahkado : « Gəɗakani, mîpia maslaña nahan a, àgariaba seteni ana mis àna slimi gayak a, nahkay məɗəm macafəña nan a, adaba nan mis geli do. » 50 Ay ti Yezu àdəm : « Kəcumfəña nan a ba, adaba maslaña ya ti àwayay magudar təwi gekəli do nahəma, agriki təwi ana kəli. »

Yezu nan àbu akoru a Zeruzalem, ndam Samari təgəskabu nan do

51 Sarta ga Yezu ènjia ga morona e mefeit vu wudak nahəma, àzay divi ga moroni a Zeruzalem, àdəm ere ye ti acafəña nan ga morona ni ti àbi. 52 Nahkay àsləroru mis kama gayan gwar ka haɗ Samari. Nday təbu ka ahàr divi ti təhuriyu a kəsa nahan vu ga maslamalikabu məlan. 53 Ay ndam ga kəsa nani təwayay məgəskabu nan do, adaba ticia nan àbu akoru a Zeruzalem palam. 54 Ndam maɗəbay nan ata Zek, Zeñ tàra ticia pakama nana ti təhi ana Yezu : « Bay geli, kawayay ti məhi ana aku ti mādaya e mefeit ba, məzumaba tay a waw ? »

55 Yezu àra ècia pakama gatay na ti àmbatkibiyu ma ka tay, àləgi ana tay. 56 Mək təzay divi ga moroni a kəsa nahan vu.

Ndam ya ti təwayay maɗəbay Yezu ni (Meciy 8.19-22)

57 Yezu akaba ndam maɗəbay nan ni təbu takoru e divi bu nahəma, zal nahan àrəkia ka Yezu a, àhi ahkado : « Ka məlan ya akoru ni dek ti anadəboru kur. »

58 Yezu àhəngrifəñ, àhi ahkado : « Mbiki † təbu àna evid gatay, edidən day təbu àna lala gatay, ay nu *Wur ge Mis ti nəbi àna məlan mandəhadani bi. »

59 Yezu àhi ana maslaña nahan : « Dəbabiyyu nu. » Maslaña nani àhəngrifəñ, àhi : « [Bay goro,] vu divi nakoru nilibiya baba goro a day. » 60 Eslini Yezu àhi : « Ndam ya təwayay maɗəbay nu do ni ti nday akada kisim. Nahkay mbrəñ tay ti tili vu gatay. Nak ti ru kəhi ma ga *Məgur ge Mefeit ana mis sawan. »

61 Maslaña nahan keti àhi ana Yezu : « Nadəbay kur, Bay goro ni. Ay ti vu divi

nakoru nəgria sa ana ndam ga huɗ ahay goro a day. » 62 Yezu àdəm : « Maslaña ya ti awayay agray təwi ga Məgur ge Mefeit mək ajalaki ahàr ka zlam ndahan ni ti nan akada bay ya ti atəhad vədan àna sla mək amənjoru kəlan ni. Maslaña nani ti àgray təwi ga Məgur ge Mefeit koksah. »

10

Yezu aslər mis kru kru adəskəla mahar cə

1 Bay geli àday mis ndahan kru kru adəskəla mahar cə, * awayay asləroru tay cə cə ti tōru enji gayan a kəsa vu ka məlan ya nan amoru ni dek. 2 Àhi ana tay : « Mis ya ti tici pakama goro fan ndo ni nday kay, nday akada ga zlam ya ti tabaz zlam a vədan bu ni, ay ti ndam mabaz zlam ni təbi kay bi. Nahkay si kahəngalum Mefeit Bay ga vədan ni ti məslərbiyu ndam mabaz zlam a vədan gayan ni bu. 3 Dəgum. Nihi ti nəsləroru kəli e kidən ge mis vu akada ga bəza təmbak e kidən ga kərá gili bu ni. 4 Kəhəlum zlam ba, ku mbici, ku mbolu, ku kimaka. Kicikum e divi bu ga məgri sa ana mis ba daya. 5 Wudaka kəhurumiyu a ahay vu afa ge mis lu nahəma, dəmum : “Mefeit məgri sulum gayan ana huɗ ahay hini.” 6 Tamal mis sulumani àvu a ahay gani nani bu ni ti sulum ge Mefeit ya kədəmum ni anjəhadki. Tamal mis sulumani àvu bi nahəma, sulum ge Mefeit ya kədəmum ni anğəkia ke kəli a. 7 Ka ya ti kəhurumiya a ahay va afa ge mis a nahəma, njəhaduma eslina həya. Kəmbatum ahay nahan ba. Zlam məzumani akaba zlam miseni ya ti təvi ana kəli dek ni ti zumum, səm : adaba bay magray təwi ti agəski təvi endif gayan. 8 Ka ya ti kinjumiya a kəsa va mək təgəskabá kəli a nahəma, zumum zlam ya təvi ana kəli ni, 9 həngarumaba ndam gatay ya təbesey do na, humi ana ndam ga kəsa gani : “*Məgur ge Mefeit ènjikia ke kəli a.” 10 Ay tamal ti kinjumiya a kəsa va mək təgəskabu kəli do nahəma, cikəma a dalaka ba. Humi ana tay : 11 “Ku haɗ ga kəsa gekəli nəngu ni məslədikaba ana kəli ka asak geli a.† Nahkay ti kəsərum Mefeit day àmbrəña kəli

† 9:58 Mbiki ti mis ndahan tədəm « mbiti. » * 10:1 A wakita ndahan bu tədəm mis kru kru adəskəla. † 10:11 Məslədikaba haɗ ga kəsa kə asak a ti adafaki təmbər bu ndam ga kəsa ni, təwayay tay va do.

a. Ku tamal nahkay nən̄gu ni, sər̄umki Məgur ge Melefit ti ènjia.” » ¹² Yezu àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, ka fat ya ti Melefit agray seriya ni ti ku ndam *Sodom nən̄gu ni seriya ge Melefit ya amagrafəŋa kà tay a ni ŋgulum emisli ga ndam ga kəsa gani nani ya təgəskabu kəli do ni do. »

Ndam ga kəsa ya təfəki ahàr ka Yezu do ni atasay cicihi

(Meciyə 11.20-24)

¹³ Yezu àdəm keti : « Akəs̄um cicihi, ndam Koraziŋ ! Akəs̄um cicihi, ndam Beceyda ! Adaba mam, nàgra zlam a kay ya mis tìpi day-day ndo na a kəsa gekəli ba. Tamal nàgray zlam nday nani e Tir ahkay do ni a Sidon̄ nahəma, amal ndam ga kəsa nday nani tàmbrəŋa zlam magudarani gatay na kwa ahaslana àndava. Amal tàmbatkaba majalay ahàr gatay a, tábakabá mbolu ka vu a akada ga azana na, tən̄jəhadà e viti ba. † ¹⁴ Ay ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa kà ndam Tir akaba ndam Sidon̄ a ni ti ŋgulum emisli gekəli ni do. ¹⁵ Lekələm ndam Kafarnahum, kəhumi ana ahàr akədəgum e melefit vu aw ? Aha ! Akədəgum ti ka mələŋ ge *kisim sawaŋ. » ¹⁶ Àhi ana ndam maďəbay naŋ ni : « Maslaŋa ya ti èciikia ma ana kəli a nahəma, ècəkia ma ana nu a daya. Maslaŋa ya ti àgəskabu kəli ndo nahəma, àgəskabu nu ndo daya. Maslaŋa ya ti àgəskabu nu ndo ni ti àgəskabu Bay ya ti àslərbiyu nu ni ndo daya. »

Mis kru kru adəskəla mahar cəeni ni tasləkabiya

¹⁷ Ka ya ti nday kru kru adəskəla mahar cəeni ni tasləkabiya ni ti nday àna məmərani. Təhi ana Yezu ahkado : « Bay geli, ku seteni tekeďi ticiikia slimi ana leli a ka ya ti məhi ma ana tay àna slimi gayak ni. » ¹⁸ Eslini Yezu àhəŋgarfəŋ, àhi ana tay ahkado : « Nu nìpia *Seteni a ka ya ti àdəbiyu e melefit bu akada ga avər ya abay aku na. ¹⁹ Cəm day : nəvia njəďa ana kəli ga masawadəkiani ka zlam ya a had akaba ka andra məbal mis a ; nəvia njəďa ana kəli a àtama njəďa ga Seteni zal ezir na dek. Nahkay araŋa àbi amagrakivu ke

kəli bi simiteni. ²⁰ Ku tamal nəvia njəďa nana dek ana kəli a, seteni ticiikia slimi ana kəli a nən̄gu ni, kəmər̄umvu azuhva nani ba. Mər̄umvu ti adaba Melefit àbəkia slimi gekəli ka wakita gayaŋ e melefit ba ni sawaŋ. »

Yezu azləbay Melefit

(Meciyə 11.25-27 ; 13.16-17)

²¹ Ka sarta gani nani Yezu naŋ àbu amər̄vu dal-dal àna njəďa ga *Məsuf Njəlatani, àdəm : « Nazləbay kur, Bəba goro ni, nak Bay məgur mələŋ ya e melefit bu akaba mələŋ ya a ga had ni dek. Nazləbay kur ti adaba kəŋgahkia zlam nday nana ka ndam məsər zlam akaba ka ndam ya tijeŋga təsəra zlam a ni, kədəfikia ana ndam ya təsər zlam do akada ga bəza cib-cibeni na sawaŋ. Iy Bəba goro ni, kàgray ka mawayay gayak nahkay ti kəmərə àna naŋ a palam. »

²² Àdəm keti : « Baba àvua zlam na dek a ahar va. Nahkay maslaŋa ya àsər Wur ge Melefit naŋ way ni ti maslaŋa gani àbi ; si Bəŋani cilin̄. Yaw maslaŋa ya àsər Bəŋ goro naŋ way ni ti maslaŋa gani àbi, si nu Wur gayaŋ akaba ndam ya ti nu Wur gayaŋ ni nawayay nədəfiki naŋ ana tay ni cilin̄. »

²³ Eslini Yezu nakəŋ àmbatkibiyu ma ka ndam maďəbay naŋ ni, àhi ma ana tay, nday ka ahàr gatay cilin̄. Àhi ana tay ahkado : « Ay lekələm ti mər̄umvu, adaba kəbum kipəm zlam hini àna eri gekəli ! ²⁴ Nəhi ana kəli : Ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit akaba bəbay kay ya ahaslani ni tawayə mipia ere ye ti kipəm na, ay ti tìpi ndo. Tawayə micia ere ye ti kicəm na, ay ti tici ndo. »

Zal Samari sulumani

²⁵ Eslini zal nahaŋ àbu, naŋ bay *məsər Wakita ge Melefit, awayay ahəlfəŋa eyə kà Yezu a. Nahkay ècikaba, àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, ti nəŋgət *sifa ya àndav day-day do ni ti nàgray mam day mam ? » ²⁶ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Məwiz àbəkia mam e *Divi ge Melefit bu mam ? Kici mam a huď gani bu mam ? » ²⁷ Zal nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Àbu məbəkiani : “Wayay Bay Melefit gayak àna huď bəlaŋ, àna sifa gayak dek, àna njəďa gayak dek akaba àna

† 10:13 Məbakabu buhu akaba manjəhadani e viti bu ni ti adafaki mis titəwi, tahəŋgalay Melefit, təgri kam-kam.

majalay ahàr gayak dek. Wayay ndam ya ti nak kàbu akaba tay ni daya akada ya kawayay ahàr gayak gayakani ni.” § »
²⁸ Yezu àhi ahkado : « Kàhəŋgarfəŋa kigena. Tamal kagra y nahkay ti sifa gayak aman-dav day-day do. »

²⁹ Eslini bay məsər Wakita ge Melefit ni awayay ti Yezu àgəski naŋ ka pakama ba, nahkay àhi ana Yezu : « Ndam ya ti nu nèbu akaba tay ni ti ndamam ? »
³⁰ Yezu àhi keti : « Zal nahan əsləka a Zeruzalem a, naŋ àbu akoru a Zeriko. Ka ahàr divi nahəma, ndam abra təhərkiaya, təhəlfəŋa zlam a dek, təzləbkiyu naŋ, təmbər bu naŋ bəlah àniviyyu a məbər uv híbək híbək ciliŋ.
³¹ Zal nahan ti ni naŋ àbu akoru àna divi gani nani ka məsər gayan do. Naŋ nani ti bay *maŋgalabakabu mis akaba Melefit. Àra èpia zal nana bəlah a ti əsivù ŋgə, əsləka zlam gayan a. ³² Zal nahan day àra gwar eslina, naŋ ge dini ge *Levi. Àra ènjia, èpia zal nana bəlah a ti əsivù ŋgə daya, əsləka zlam gayan a. ³³ Ay ti zal nahan naŋ àbu akoru gwar e divi gani nani bilegeni. Naŋ zal Samari, akoru àna azoŋgu. Àra ènjia ka mələŋ nana ti àdi ahàr ana zal nakəŋ naŋ bəlah a. Àra èpia naŋ a ti əsia cicihi a dal-dal.
³⁴ Nahkay naŋ nakəŋ àhədakfəŋiyu, àzaya amal akaba zum a, àbiki ka ambəlak ni mək àwəliki àna azana. Kələŋ gani àzəkiyu naŋ ka azoŋgu gayan ni, àzoru naŋ a ahay ya ndam mirkwi tanjəhadvù ni vu, àfi ahàr eslini. ³⁵ Həjəŋ gani ti àhəliaya jik a cə ana bay ga ahay ga ndam mirkwi nakəŋ a, àhi ahkado : “Fì ahàr ana zal hini. Tamal kijiŋkiva siŋgu ka ahàr gani hina nahəma, anasləkabiya ti nara nəpəluk.” »

³⁶ Eslini Yezu nakəŋ àhi ana bay məsər Wakita ge Melefit ni ahkado : « Kìhindifua ma, kədəm ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni ti ndamam. Yaw, e kidiŋ ge mis mahkərani ni bu ni ti hu, way naŋ àbu akaba zal ya ti ndam abra təzləb ni way ? »
³⁷ Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Maslaŋa ya naŋ àbu akaba naŋ ni ti bay ya ti àjənaki naŋ ni. » Yezu àhi : « Nak day ru kagra y akada gayan ni. »

Ata Marta nday ata Mari

§ 10:27 Mimbiki 6.5 ; Levi 19.18.

³⁸ Ka ya ti Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təbu takoru e divi bu ni ti təhuriyu a kəsa nahan vu. Eslini wal nahan slimi gani Marta àzalu ru Yezu a magam afa gani, mək Yezu nakəŋ òru àhuriyu afa gani.
³⁹ Marta gani wur ga məŋani walani àbu, slimi gani Mari. Yezu naŋ àbu azlapay ti Mari nakəŋ naŋ àbu maŋjəhadani digəsa a ga had kà gəvay ga asak gayan, abi slimi ana ma gayan ya ti adəm ni. ⁴⁰ Ka gani nani ti təwi ga hud əhay gərgəri kay təbu tiviyikaba ahàr ana Marta. Nahkay zla nahəma naŋ nakəŋ àrəkia ka Yezu a, àhi : « Bay goro, wur ga mma ni ambərki nu ke təwi ni dek ti àbəlafuk aw ? Hi ma ti məjənaki nu zla aw ! »
⁴¹ Ay Bay geli nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : « Marta, Marta, zlam kay təhəluk ahàr, tiviyəkaba ahàr a daya. ⁴² Ay zlam ya ti àgəski magrani ni ti bəlaŋ ciliŋ. Mari àdəkiba zlam ya àbəlay magrani na. Nahkay maslaŋa amazəfəŋa do simiteni. »

11

Yezu acahi mahəŋgalay Melefit ana ndam madəbay naŋ ni
(Meciyy 6.9-13 ; 7.7-11)

¹ A vad nahan Yezu ahəŋgalay Melefit ka mələŋ nahan. Àra èndeveriŋa ti biliŋ e kidiŋ ga ndam madəbay naŋ ni bu àhi : « Bay geli, Zeŋ àcahia mahəŋgalay Melefit ana ndam madəbay naŋ na. Nak day cahi mahəŋgalay Melefit ana leli ti. »
² Yezu àhi ana tay : « Ka ya ti kahəŋgalum Melefit ni ti dəmum :

“Baba, mis dek təgəskabu nak nəlata ti ; kàra kəzum bay gayak e kidiŋ geli bu ti.

³ Zlam məzumani ga məgəsi sifa ana leli ni ti vi ana leli kəlavaf ti.

⁴ Mbərfəŋa zlam magudarani geli ni kè leli a,

akada geli ya məmbərfəŋa zlam ge mis ya təgudari ana leli ni dek kà tay a ni ti.

Kəvi divi ana *Seteni ge mesipet leli ba ti.” »

⁵ Yezu àhi ana tay keti : « Mazay mazavu gani, bi maslaŋa e kidiŋ gekəli bu naŋ àbu àna zləba gayan, akoru afa ga zləba gayan ni a hud ya vad, ahi ahkado : “Zləba goro ni, kəlu *dipeŋ mahkər ti ⁶ adaba zləba goro nahan əsləkabiya e mirkwi a àdua ahàr a, ay

ti zlam àfu ga mæviani bi.” ⁷ Bi zləba gayan ni ahəngrifəṅbiyu, àhibiyu : “Kìviyu ahàr ba ! Nəzləkva mahay a àndava, màndəhadə akaba bəza. Nìsliki micikabana ga mədükaya zlam a do.” ⁸ Ay nəhi ana kəli nahəma, ara ecikaba avi ere ye ti ehindiliṅ ni dek. Ecikaba avi ti adaba naṅ zləba gayan ciliṅ do, avi ti adaba àmbrəṅ mihindiliṅeni ndo palam. ⁹ Nahkay nəhi ana kəli : Hindəm zlam. Kìhindəma ti Melefit aməvi ana kəli. Dəbum zlam. Kəḍəbuma ti akəṅgətum. Zalum Melefit. Kàzaluma naṅ a ti aməwəli ana kəli, aməzləkiaba mahay ana kəli a. ¹⁰ Adaba mam, ku way way do ehindi zlam, Melefit avi. Ku way way do adəbay zlam, aṅgət. Ku way way do azalay, Melefit awəli, azləkiaba mahay a. ¹¹ Bi wur ara afa gayak, nak bəṅana, èhindiləka kilif a ti kəvi kilif do, kəvi gavan sawan aw ? Aha ! ¹² Ahkay do ni bi ara ehindilək eysli ti kəvi andra məḅal mis aw ? Aha ! ¹³ Lekələm ti ndam magudar zlam. Ku tamal lekələm ndam magudar zlam nəṅgu ni, kəsəruma məvi zlam sulumani ana bəza gekəli a. Ay ti Bəṅ gekəli Melefit naṅ e melefit bu, naṅ sulumani ti magray gayan ahəmamam ? Naṅ ti tamal maslaṅa èhindiliṅa Məsuf Njəlatana nahəma, aməvi edefiṅ. »

*Yezu ata Seteni tənṅəhadkəbu do
(Meciy# 12.22-30 ; Mark 3.22-27)*

¹⁴ A vad nahan Yezu àgariaba seteni ana zal nahan a. Seteni nani acafəṅa maslaṅa nana ga mazlapana. Seteni ni àra àsləkiaba nahəma, zal nakəṅ àzlapay həya. Mis daldalani ye eslini ni tàgra ejep gana dal-dal. ¹⁵ Ay mis ndahan e kidiṅ gatay nani bu tədəm : « Yezu agariaba seteni ana mis a ni ti àna njəḍa ge *Belzebəl bay ge seteni ni. » ¹⁶ Mis ndahan ti ni tawayay təhəlfəṅa eyə a ti mīgudar zlam, təhi ahkado : « Griaya ere ye ti mīpi day-day ndo na ana leli a, ti məsər ere ye ti kagray ni ti kagray àna njəḍa ge Melefit. »

¹⁷ Ay ti Yezu àsəra majalay ahàr gatay a àndava. Nahkay àhi ana tay : « Tamal ndam ga had nahan nday ndayani takadvu e kidiṅ gatay bu ni ti mis akaba zlam ga had gani etigi ahàr. Nahkay ahay ga ndam ga had gani nani atəmbəd ; ndahan atəmbədkiyu ka ndahan. ¹⁸ Lekələm

kəḍəmum nu nagariaba seteni ana mis a ni àna njəḍa ge Belzebəl a ; tamal nahkay ti njəḍa ge *Seteni èdeva ; ègia nahkay ti aṅgoru kama ti ahəmamam ? ¹⁹ Ay tamal nu nagariaba seteni ana mis àna njəḍa ge Belzebəl a ti ndam gekəli ni tagariaba seteni ana mis a ti àna njəḍa ga way ? Nahkay zlam ga ndam gekəli gekəleni ya tagray ni ti adafaki ere ye ti kəḍəmum ni ti ma ga malfada. ²⁰ Nagariaba seteni ana mis a ti àna njəḍa ge Melefit sawan. Goro ya nagray nahkay ni ti adafaki *Məgur ge Melefit ènjikia ke kəli a àndava. »

²¹ Yezu àdəm keti : « Tamal ti mis njəḍa-njəḍani naṅ àbu àna zlam ahar gayan, ajəgay ahay gayan ti, təhəlfəṅa zlam gayan a koksah. ²² Ay tamal maslaṅa nahan àtama naṅ àna njəḍa àrəkia, azləḅ naṅ nahəma, ahəlfəṅa zlam ahar gayan gani ya àdəm ajəgay ahay gayan àna naṅ na dek. Ahəlfəṅa zlam ahar na ti, ahəlfəṅa zlam ga ahay gayan ndahan na dek daya, edi ana mis. ²³ Maslaṅa ya ti naṅ àbi akaba nu bi nahəma, naṅ zal ezir goro. Maslaṅa ya ti àjənaki nu ga mazalubiyu mis do nahəma, agarafua tay a sawan. »

*Seteni àsləkiaba ana mis a ti, aṅgwiviyu tata
(Meciy# 12.43-45)*

²⁴ « Ka sarta ya ti seteni àsləkiaba ana mis a ni ti, akoru a hud gili vu ka məlan ya ti yam àbi ni, adəbay məlan manjəhadani. Tamal aṅgət məlan manjəhadani do ni ti adəm : “Ngulum nəṅguvoru a arəṅ goro ni vu zlam goro.” ²⁵ Àra ènjia ti àhuriyu àdi ahàr ana arəṅ ni məsləḍabana, maslamalabana lala. ²⁶ Eslini naṅ nakəṅ asləka, akoru azaləkiabiyu seteni ndahan adəskəla, nday nani dek tətam naṅ àna cuday. Mək nday dek tara təhuriyu, tanjəhad a arəṅ ni bu. Nahkay maslaṅa nani ti manjəhad gayan ni egi ṅgulum gayan ya ahaslani ni keti. »

Məmərani ge jiri

²⁷ Ka ya ti Yezu naṅ àbu azlapay nahkay ni ti wal nahan e kidiṅ ge mis macakalavani ni bu àdi ana zlahay, àhi : « Wal ya ti èwi kur, kisi dūwa gayan ni ti məmərnu. » ²⁸ Ay Yezu ahəngrifəṅ, àhi : « Aha ! Təmərnu ti ndam ya ti tici pakama ge Melefit mək

təgəskabu, tagray təwi àna naŋ lala ni sawaŋ. »

*Ere ye ti Melefit àdafaki àna Zonas ni
(Meciy# 12.38-42)*

²⁹ Eslini mis təbu təcakalavabiyu kà gəvay ga Yezu àkivu. Nday təbu təcakalavu nahkay ti Yezu àdəm : « Ndam ye e hini vu ni ti ndam magudar zlam. Tihindi ere ye ti mis tipi day-day ndo ni, ay ere ye ti tihindi ni ti Melefit aməgri ana tay do simiteni. Melefit amədəfiki ana tay ere ye ti àdafaki àna Zonas ni ciliŋ. ³⁰ Zonas nahəma, Melefit àdəfikia zlam ana ndam Niniv àna naŋ a. Nu *Wur ge Mis day Melefit amədəfiki zlam ana nday ye e hini vu ni àna nu. ³¹ Ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a dek nahəma, bay walani ya àgur had Seba ni emicikaba akaba ndam ye e hini vu na, aməhi ana tay : “Lekələm ndam magudar zlam.” Adaba mam, bay gani nani ècikbiyu kwa kè sliri ga mələŋ ga mara məbi slimi ana pakama ga Salomon bay məsər zlam ni. Ay ahalay ti mis àbu àtama Salomon àna gədəkana ti kəsərüm do aw ? ³² Ka fat ge seriya nani ti ndam Niniv day eticikaba akaba mis ye e hini vu na, atəhi ana mis ye e hini vu ni : “Lekələm ndam magudar zlam.” Adaba mam, ndam Niniv tارا tia pakama ga Zonas ya àhi ana tay na ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay na. Ay ahalay ti mis àbu àtama Zonas àna gədəkana ti kəsərüm do aw ? »

*Ere ye ti avi masladani ana vu ni
(Meciy# 5.15 ; 6.22-23)*

³³ Yezu àdəm keti : « Maslaŋa ya ti ebeftay ceŋgel mək aŋgah, ahəmbaki zlam ni ti àbi. Afəkad ka mələŋ zaŋani sawaŋ, adaba awayay ti ndam ya təhuriyu a ahay vu ni tipi masladay ge ceŋgel ni. ³⁴ Eri gayak asladay vu gayak akada ge ceŋgel ya asladay mələŋ ni. Tamal eri gayak lala nahəma, vu gayak dek àbu a masladani bu. Ay tamal eri gayak lala do nahəma, vu gayak dek e ziŋ-ziŋeni bu. ³⁵ Tamal kədəm nak kəbu a masladani bu ni ti jalay lala ; bi nak kəbu e ziŋ-ziŋeni bu sawaŋ. ³⁶ Tamal ti vu gayak dek a masladani bu, palahar gani nahəŋ àvu e ziŋ-ziŋeni bu bi nahəma, vu gayak dek amələbu a masladani bu, akada ka ya ti ceŋgel asladuk mələŋ ni. »

*Ndam Feriziyen akaba ndam məsər
Wakita ge Melefit ni*

(Meciy# 23.1-36 ; Mark 12.38-40)

³⁷ Ka ya ti Yezu èndeveriŋa mazlapana ni ti zal *Feriziyen nahəŋ àzaloru naŋ afa gani ga məzum zlam. Yezu nakəŋ àra àhuriya ti ànjəki ka məzum zlam ³⁸ mənjad məbaray ahar àna divi gani. Zal Feriziyen ni àra èpia nahkay ti àgria ejep a. ³⁹ Eslini Bay geli àhi ahkado : « Lekələm ndam Feriziyen nahəma, kabarumfəŋa aləŋ ge hijiyem akaba aləŋ ga halaf a, ambatakani do a hud gekəli bu ni ti akal akaba cuday cisl cisl. ⁴⁰ Muru gekəli ni ! Melefit Bay ya ti àgraya aləŋ ga zlam a ni ti àgraya hud gana daya. Nahkay do aw ? ⁴¹ Vumi zlam ya a hud ge hijiyem gekəli bu akaba a halaf gekəli bu ni ana ndam talaga. Tamal kəgrum nahkay ti zlam gekəli dek amələbu njələta.

⁴² « Ay lekələm ndam Feriziyen ni ti akəsüm cicihi, adaba ata azagat, matakavay akaba slimberi ndahaŋ ya tidi eli àna tay ni tekeđi, kəbüm kəzumiaba biliŋ a hud ga kruani ba ana Melefit a. Ay ti lekələm kəgrum jiri do, kawayum Melefit do. Giri-giri ti ere ye ti amal kəgrum enji ni ti magray jiri akaba mawayay Melefit, day kwa ti kəgrum zlam ndahaŋ ya Məwiz àdəm grum ni. ⁴³ Lekələm ndam Feriziyen ni ti akəsüm cicihi, adaba kawayum manjəhadvani e kərsi ga gədəkani vu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu, kawayum ti mis təgri sa ana kəli a gosku bu kè meleher ge mis dek daya. ⁴⁴ Akəsüm cicihi, adaba lekələm akada mindiviŋ mebesveni ya mis təsər mələŋ gani do, təcəlki ni. »

⁴⁵ Zal nahəŋ, bay *məsər Wakita ge Melefit, àra ècia pakama ga Yezu na ti àhi ahkado : « Məsi, kədəm nahkay ti kindivia leli a daya timey. » ⁴⁶ Yezu àhi : « Lekələm ndam *məsər Wakita ge Melefit day akəsüm cicihi, adaba kəfumkiyu zlam mədəsani ke mis, ku weleher tekeđi kəfumfəŋiyu ga məjənaki tay do. ⁴⁷ Akəsüm cicihi, adaba kedeşləmkiyu mindiviŋ ga ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni lala. Ambatakani do təbazl tay ti ata bəŋ gekəli. ⁴⁸ Nahkay kədəfumki kəgəsümkabá təwi ga ata bəŋ gekəli ya təgray na : nday təbazla ndam

mahəngaray pakama ge Melefit na, lekulum ti ni kedezlumkiyu mindiviŋ gatayani. ⁴⁹ Azuhva nani ti Melefit àna mäsär zlam gayan ni àdäm: “Anəslərikaboru ndam mahəngaray pakama goro akaba ndam asak goro ana tay. Ay atəgəskabu ndam ya ti anəslərikaboru ana tay ni do ; atabazl ndahan, ndahan ti ni atəgri daliya ana tay.” ⁵⁰ Seriya gani amədədkiki ka ndam ye e hini vu ni, adaba ndam mahəngaray pakama ge Melefit ya təbazl tay kwa ka mənəkiki ga mələŋ ni kala nday təbazl tay, ⁵¹ tənəkiki ka Abel, təbazlbiyu duk àniva ana Zakari a. Təkad Zakari ti e kidin ga mələŋ *meviyekiki zlam ana Melefit ata mələŋ *njəlatani ga *ahay gədakani ge Melefit ni bu. * Nəhi ana kuli nahəma, seriya amədədkiki ka ndam ye e hini vu ni azuhva mis nday nani ya təbazl tay ni dek. ⁵² Lekulum ndam mäsär Wakita ge Melefit ni ti akəsüm cicihi, adaba kəzləkumiva mahay ana mis a, kawayum ti təsər Melefit ba. Lekulum lekulumeni day kəhurumiyu do, kəcümfəŋa ndam ya tawayay məhuriyani na daya. »

⁵³ Yezu nakəŋ àra àhəraya a ahay ya naŋ àvu ni ba ni ti ndam mäsär Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen ni tədəbay naŋ àna pakama, təzumkia bəruv a dal-dal. Tənəkiki ke mihindifinə zlam a gərgəri kay, ⁵⁴ təbu təhəlfəŋa eyə a, tawayay ti təgəsiki naŋ ka ma magudarani.

12

Kəgrum zlam akada ga ndam Feriziyen ni ba
(Meciyə 10.26-27)

¹ Ka sarta gani nani nahəma, mis təcakalava agray dəbu ehimeya. Nday kay nahkay ti mis ndahan təcəlki ka asak ge mis ndahan adaba mələŋ mafəkad asak àbi. Eslini Yezu àhi ma ana ndam madəbay naŋ ni enji. Àhi ana tay ahkado : « Bumvu slimy ana *miwisiŋ ga ndam *Feriziyen ni : gatay ya taŋgah majalay ahər gatay magədavani ni ti ègia akada miwisiŋ a. ² Ay zlam maŋgahani ni dek emipivu ; ma maŋgahani ni dek emicivu. ³ Nahkay ma

ya ti kədəmmum a mələŋ ziŋ-ziŋeni bu ni dek ti emicivu vay-vay a mələŋ masladani bu. Ma ya ti kəhumiviyu ana mis e slimy vu lekulum məzləkumkabu ahay ni ti atəzlah àna ma gani nani ka ahər ga həma. »

Grumfəŋa aŋgwaz kə Melefit a cilin
(Meciyə 10.28-31)

⁴ Yezu àdäm keti : « Nəhi ana kuli ndam goro ni, kəgrumfəŋa aŋgwaz kə ndam ya takad mis na ba, adaba tamal təkada mis a ti təgrikivu arəŋa nahan koksah. ⁵ Nədəfiki bay ya ti kəgrumfəŋa aŋgwaz a ni ana kuli : bay nani ti bay ya ti tamal àkada mis a ti esliki mizligiyu naŋ a *dəluv ga aku vu ni. Bay nani ti Melefit. Iy nahkay, nəhi ana kuli, grumfəŋa aŋgwaz a ti kə naŋ.

⁶ « Təbu təsəkum edidin ciə-cibeni zlam àna siŋgu cə bi aw ? Ay səruma edidin nday nani ti ku bilin day əgəzəlki ahər ke Melefit do. ⁷ Lekulum day ku məhər ga ahər gekuli nəŋgu ni Melefit àcalaba dek. Nahkay kəgrum aŋgwaz ba, ku edidin kay day kətamura tay kə eri ge Melefit a. »

Ahər àdäm madəm leli ndam ga Yezu
(Meciyə 10.32-33 ; 12.32 ; 10.19-20)

⁸ Yezu àdäm keti : « Nəhi ana kuli nahəma, ku way way do tamal adəm vay-vay naŋ mis goro kə meleher ge mis ti, nu *Wur ge Mis day anədəm vay-vay naŋ mis goro kə meleher ga *məslər ge Melefit. ⁹ Ay maslaŋa ya ti adəm naŋ mis goro do nahəma, nu day anədəm naŋ mis goro do kə meleher ga məslər ge Melefit. ¹⁰ Maslaŋa ya ti adəmku ma magədavani ka nu, nu Wur ge Mis ni ti, Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gayan nana. Ay maslaŋa ya endivi *Məsuf Njəlatani ni ti, Melefit aməmbərfəŋa zlam magudarani gayan na do simiteni. ¹¹ Atagrafəŋa seriya kə kuli a ahay ga *mahəngalavù Melefit ba, akaba kə meleher ga bəbay ahkay do ni kə meleher ga ndam ga ŋgumna. Ka ya ti tagrafəŋa seriya kə kuli a nahkay ni ti pakama ya ti akədəmmum ga mahəngay ahər gekuli ni ti àhəli ahər ana kuli ba ; ¹² adaba mam, ka sarta gani nani ti Məsuf Njəlatani amədəfiki ere ye ti akədəmmum ni ana kuli. »

* **11:51** A Wakita ge Melefit ga ndam Zude ni bu ni ti tədəmki ma ka Abel ka mənəkiki gani (Mənəkikiani 4.8). Tədəmki ma ka Zakari wur ge Berisi ti ni ka mandav gani (2 Labara 24.20-22).

Ma gozogul àki ka bay ge elimeni ya àsər zlam do ni

¹³ Eslini zal nahañ e kidin ge mis dal-dalani ni bu àhi ana Yezu ahkado : « Məsi, wur ga mmawa àhəla elimeni ga bəñ geli ya àmbribu ana leli na dek. Hi ti mādufəña ere gani goro a ti. » ¹⁴ Yezu àhəñgrifəñ, àhi ahkado : « Way àfiyu nu bay magray seriya ga midikaba zlam ana kəli a way, wura ? »

¹⁵ Eslini Yezu nakəñ àhi ana mis ni dek ahkado : « Bumvu slimi ana ma ge elimeni, kawayum ba. Adaba mis nañ àbu àna sifa ti azuhva zlam ya àfəñ ni do. Ku elimeni gayəñ kay nəñgu ni àvi sifa do. »

¹⁶ Àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àdəm ahkado : « Bay ge elimeni nahañ àbu nahəma, vədañ gayəñ təbu, zlam ànjəkia dal-dal. ¹⁷ Àhi ana ahàr : “Nihi guvur goro tàhəca ti anəbəviyu zlam ni ti a mam vu mam ? Nagray hi ti ahəmamam ?”

¹⁸ Mək àdəm : “Ere ye ti nagray ni ti nihi : nembedkaba guvur goro na dek, nələmvaya gəđákana ndahañ a. Nahkay anəbəviyu hay goro ni akaba zlam ndahañ ni dek. ¹⁹ Mək anəhi ana ahàr : Maslaña goro ni, zlam gayak àvu kay manğahani ge vi ehimeyeni. Nihi ti pəsaba, zum zlam, si zlam, gray wuməri zlam gayak.”

²⁰ Ay ti Melefit àhi : “Nak kəsər arəña do, kani kani a ga məlavəđ kara kəmət. Nahkay zlam gayak ya kəñgahkabu dek ni ti way aməzum way ?” » ²¹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaña ya ti anğahikabu elimeni ana ahàr gayəñ gayəñani ni ti nañ day ere ye ti agrakivu ni ti nahkay, adaba kè eri ge Melefit ti nañ bay ge elimeni do. »

Kàjalumki ahàr ka zlam ga duniya ba (Meciyə 6.25-34)

²² Eslini Yezu àhi ana ndam madəbay nañ ni ahkado : « Nahkay zla nahəma, nəhi ana kəli a manjəhad gekəli bu ni ti nğay akəzumum mam akaba akəbumkabu mam ti kàjalum ba, àhəli ahàr ana kəli ba daya.

²³ Sifa ti àtam zlam məzumani do waw ? Vu ti àtam zlam məbakabani do waw ? ²⁴ Nğa pəm nğarama day nimi : tizligi zlam do, təbaz zlam do. Guvur gatay àbi, məlañ məbiyu zlam gatay ndahañ day àbi. Ku nday təbu nahkay nəñgu ni, Melefit nañ àbi avi zlam məzumani ana tay bi aw ?

Lekələm ti kàtamum edidin ferek-ferek do waw ? ²⁵ Way e kidin gekəli bu esliki mədəkiviyu vad àkivu ke vi gayəñ ku gəzit àna majalay ahàr gayəñ way ? Àbi ! ²⁶ Ay tamal kisləmki magray ere hini gəziteni ni do nahəma, kajalumki ahàr ka zlam ga manjəhad gekəli nday ndahañ ni ti kamam ? ²⁷ Jalum ahàr day ! Vay-vay ga zlam ya təfət a vədañ bu ni ti təgray təwi do, tələmkabu azana do daya. Ay nəhi ana kəli nahəma, ku Salomon àna elimeni gayəñ ni dek tekeđi àbakabu azana ya ti àbəlay akada vay-vay bəlañ ni ndo. ²⁸ Zlam ya təfət a vədañ bu kani, hajəñ təbiyu tay a aku vu ni tekeđi Melefit abəki vay-vay ka tay. Tamal nañ àbu agray nahkay ti aməbəki zlam ke kəli amatam gatay ni do waw ? Lekələm ti kəfumki ahàr ke Melefit lala do ni ti kamam ? ²⁹ Lekələm ti kəđəbum zlam məzumani akaba zlam miseni ba ; zlam nday nani àhəli ahàr ana kəli ba. ³⁰ Nday ya ti tadəbay zlam nday nani dek kəlavəđ ni ti ndam ga *duniya ya təfəki ahàr ke Melefit do ni. Ay lekələm ti Bəñ gekəli Melefit àsəra ere ya àhəciviyu ana kəli na. ³¹ Dəbum ti *Məgur ge Melefit sawəñ. Nahkay zlam ndahañ ni dek day Melefit aməvikivu ana kəli. ³² Anğwaz àwər kəli ba, bəza təmbak goro ni, adaba àbəlafəña kə Bəñ gekəli Melefit ga məvi Məgur gayəñ ana kəli a. »

Elimeni ya a huđ melefit bu ni (Meciyə 6.19-21)

³³ « Səikumumoru zlam gekəli ti kəbumi sinğ gani ana ndam talaga. Nahkay ti akələbum àna elimeni e melefit bu. Elimeni nani àndav day-day do, mbolu gani àgədavu day-day do daya. Eslini e melefit bu ni ti ndam akal tòru koksah, ganğ day təbi ga magudar zlam bi. ³⁴ Adaba məlañ ya ti elimeni gekəli àvu ni ti kajalumki ahàr ti ka məlañ gani nani. »

Njəhadum eri, slamatumvu lala (Meciyə 24.43-51)

³⁵ Yezu àhi ana tay keti : « Ahàr àdəm kəbumkabu azana ge təwi, kəbumi slimi ana ceñgel gekəli ti aku amətəkia ka tay a ba. ³⁶ Njəhadum akada ga ndam majəgay ahay ka ya ti bay ya təgri təwi ni àdorə ka wuməri ga maday wal ni. Təbu tajəgay nañ ; tamal àsləkabiya, àzala tay a nahəma, təzləkabiya

mahay a. ³⁷ Tamal bay ya tægri tæwi ni àsləkabiya, àdi ahàr ana ndam gayan ni nday eri, nday tæbu tajəgay nañ nahəma, ndam nday nani təmərvi. Nəhi ana kəli nahəma, bay ahay ni aməbakabu azana ge tæwi gayan, aməhi ana tay tånjəhadə ga məzum zlam a, amara məvi zlam məzumani ana tay. ³⁸ Ku tamal àsləkabiya àna huđ ya vad ahkay do ni ge dæna, àdi ahàr ana tay nday eri, tæbu tajəgay nañ ti təmərvi.

³⁹ « Cəm day, tamal bay ahay àsəra sarta ga ndam akal ya atara ga məzləl nañ na ti àmbrəñ tay ga mara məhuriyani a ahay gayan vu do. ⁴⁰ Nahkay lekələm day slamatumvu lala, adaba nu *Wur ge Mis anara ti ka sarta ya ti lekələm kəjalumki ahàr do ni. »

⁴¹ Eslini Piyer àhi ana Yezu ahkado : « Bay geli, ma *gozogul ya kədəm ni ti kəhi ana leli tək, kəhi ana mis dek aw ? » ⁴² Bay geli àhəngriřəñ, àhi ahkado : « Bay magray tæwi lala, andikabu ana bay ya agri tæwi ni, àsəra zlam a ni ti way ? Maslaña nani ti bay ya ti nañ agri tæwi ni ambərfəñ tæwi ga huđ ahay gayan dek a ahar vu. Ambərfəñ tæwi ga məvi zlam məzumani ana ndam məgri tæwi ndahañ àna sarta gani daya. ⁴³ Bay magray tæwi nani ti tamal bay ya nañ agri tæwi ni àsləkabiya, àdi ahàr, nañ àbu agray tæwi lala nahəma, bay məgri tæwi nani aməmərvi. ⁴⁴ Nəhi ana kəli nahəma, bay ya tægri tæwi ni aməbrivə elimeni gayan dek a ahar vu. ⁴⁵ Ay bi bay magray tæwi ni àhi ana ahàr ahkado : “Bay ya ti nəgri tæwi ni àsləkabiya weceweci do.” Nahkay anjəki ka məzləb ndam ya tagrakabu tæwi ni ; ku zal ku wal day azləb. Azum zlam zlam gayan, esi zum dal-dal, eviyi ahàr. ⁴⁶ Nañ àbu agray nahkay ti bay ya tægri tæwi ni amasləkabiya ka fat ya bay məgri tæwi ni àjalaki ahàr ndo ni, àna njemdi ya ti àsər do ni. Eminjia ti amatrab nañ dal-dal, aməgri daliya akada ya agri ana nday ndahañ ya ti təfəki ahàr ndo ni. »

⁴⁷ Yezu àdəm keti : « Tamal bay magray tæwi àsəra ere ye ti bay ya agri tæwi ni awayay na, àslamalavu ga məgri tæwi nani do nahəma, bay ahay ni aməzləb nañ dal-dal. ⁴⁸ Ay tamal ti bay magray tæwi ni àsər ere ye ti bay ahay ni awayay ni do, agray

ere ye ti bay ahay ni àwayay do ni ti, bay ahay ni aməzləb nañ kay do. Maslaña ya ti təvia zlam a kay ni ti etihindifina kay daya. Maslaña ya ti təmbriva zlam kay a ahar va nahəma, etihindifina kay àtama ge mis ndahañ na. »

*Yezu edekaba mis a
(Meciy# 10.34-36)*

⁴⁹ Yezu àdəm keti : « Ere ye ti nəzəbiyu a duniya vu ni ti aku. Nawayay nihi ti aku ni mēbettevu həya. ⁵⁰ Mis atəgru daliya kay, daliya nani ti emigi *baray goro nahañ. Nislaki majəgani do, nawayay ti baray nani māgravu həya. ⁵¹ Lekələm kədəmum nu nàra a duniya va ti, ti mis tånjəhad e kidin gatay bu àna sulumani aw ? Aha ! Nəhi ana kəli, nàra ti ga məzəbiyu hirvu sawa. ⁵² Nahkay mis zlam a huđ ahay bu etihirvu. Mis mahkərani ni etici ma ge mis cəeni ni do, mis cəeni ni day etici ma ge mis mahkərani ni do. Anjəki ti nihi həya. ⁵³ Bəñ ga wur emici ma ga wur gayan zalani do, wur ni day emici ma ga bəñani do. Məñ ga wur emici ma ga wur gayan dahalayani do, wur ni day emici ma ga mənani do. Məñ ga zal emici ma ga wal ga wur gani do, wal ni day emici ma ga mən ga zal gayan ni do. »

*Ahàr àdəm məsərum ere ye ti Melefit agray ni
(Meciy# 16.2-3)*

⁵⁴ Yezu àhi pakama nahañ ana mis dal-dalani ni, àdəm ahkado : « Tamal ti kipurəma makləbasl gwar ka dəluv gəđakana ti kədəmum avər ara atəd həya, mək agravu ededın. ⁵⁵ Tamal ti kicəma aməd akəzlabiyu gwar egezi ti kədəmum endif ara agray, mək agravu ededın. ⁵⁶ Lekələm ndam jireni do, adaba kəmənjumoru agavəla ahkay do ni ka had ti kəsəruma ere ye ti amagravu na. Ay ere ye ti Melefit agray nihi ni ti kəsərums do ni ti kamam ? »

*Ngalumbu e kidin gekəli bu
(Meciy# 5.25-26)*

⁵⁷ Yezu àdəm keti : « Ere ye ti àbəlay magrani ni ti lekələm lekələmeni kəsərumskaba do ni ti kamam ? ⁵⁸ Tamal ti maslaña akoru abəhadkuk mirdim, kəbum kədəgumkaboru afa ga bay nahəma, nğalumbu ka ahàr divi. Tamal ti kəngalumbu

ndo nahəma, maslaŋa nani aməzikaboru kur ana bay magray seriya. Bay ni aməvi kur ana zal slewja, mək zal slewja ni aməfiyu kur a daŋgay vu. ⁵⁹ Nəhuk nahəma, mənjad məpələba ere ye ti təfəkuk na dek ti akahəraya a daŋgay ni ba do. Ku tamal ti agəjanifuk sisi bəlaŋ nəŋgu ni, si kəpələba kwa. »

13

Tamal kəmbatumkaba manjəhad gekəli a do ni ti akəmətum

¹ Ka sarta gani nani mis ndahaŋ tərəkia ka Yezu a. Təra tɪnjia ti təhi ma əki ka ndam Gelili ndahaŋ. Nday nani ti Pilet əbazl tay ka ya ti tislɪŋi zlam ana Melefit ni. ² Yezu əhi ana mis ni : « Ndam Gelili nday nani ya Pilet əbazl tay ni ti, lekələm kədəmum nday ndam magudar zlam tətam ndam Gelili nday ndahaŋ ni dek aw ? ³ Aha, nahkay do. Ay nəhi ana kəli, tamal lekələm kəmbatumkaba manjəhad gekəli a do nahəma, akəmətum dek akada ga ndam nday nani.

⁴ « Yaw nazay mazavu ga zlam nahaŋ keti : mis kru mahar azlalahkərani ya ahay zəbalani a Siləwe əmbədkiə ka tay a, əŋgələdkaba tay a ni ti kicəm do aw ? Lekələm kədəmum nday ndam magudar zlam tətam ndam Zerəzalem nday ndahaŋ ni dek aw ? ⁵ Aha, nahkay do. Ay nəhi ana kəli, tamal lekələm kəmbatumkaba manjəhad gekəli a do nahəma, akəmətum dek akada ga ndam nday nani. »

Ma gozogul əki ka məŋ ga wəruv ya əwi bəza ndo ni

⁶ Eslini Yezu əhi ma ana tay əna ma *gozogul, əhi ana tay ahkado : « Zal nahaŋ əjav məŋ ga *wəruv a vədaŋ gayaŋ bu. Ay ka ya ti əra ga məpalay bəza gana ni ti bəza təfəŋ bi. ⁷ Eslini əhi ana bay məgri təwi ga vədaŋ ni ahkado : “Tegi agray vi mahkər, nədəm nara napalay bəza ga wəruv hini, ay ti bəza təfəŋ bi. Keleba, agudaru vədaŋ masakani ti kamam ?” ⁸ Ay bay magray təwi ga vədaŋ ni əhəŋgrifəŋ, əhi ahkado : “Bay goro, mbrəŋ e vi hini hayaŋ. Nara nilifiŋa had a tekesl, mək nabafəŋ argwa. ⁹ Nahkay ti bi emiwi bəza kama ; tamal əwi bəza do kekileŋa ti ekikeleba.” »

Yezu ahəŋgaraba wal dəra nahaŋ a

¹⁰ A vad *məpəsabana nahaŋ ba ni ti Yezu naŋ əbu acahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu. ¹¹ Wal nahaŋ naŋ əbu eslini, əbesey do agray vi kru mahar azlalahkər. Seteni nahaŋ əgudara naŋ a, əheəkia aləŋ a, nahkay wal ni əsliki micikabana koksah. ¹² Yezu əra əpia naŋ a ti əzalay naŋ, mək wal nakəŋ ərəkioru. Ōru ənjua ti Yezu əhi ahkado : « Wal hini, nəhəŋgaraba kur a arməwər gayak ni ba, » ¹³ mək əbəkə *ahar. Nahkay wal nakəŋ əcikaba jik huya, tata ənjəkə ka mazləbay Melefit.

¹⁴ Gədəkani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni əra əpia ga Yezu ya ti əhəŋgaraba wal na a vad məpəsabana ba ni ti əzumkia bəruv a. Nahkay əhi ma ana mis ya təbu eslini ni, ədəm ahkado : « Kəsəruma vad əbu muku ga magray təwi gekəli. Nahkay dəguma ti təhəŋgaraba kəli a vad nday nana ba. Kədəguma a vad məpəsabana ba ba. » ¹⁵ Bay geli əhəŋgrifəŋ, əhi ahkado : « Lekələm ti ndam jireni do. Way e kidɪŋ gekəli bu a vad məpəsabana ba ti əpiceheya sla gayaŋ a ahkay do ni azoŋgu gayaŋ a dəksla ba, əzoru əvibiyu yam do ni way ? ¹⁶ Ay wal hini ti naŋ wur huɔ ga Abraham, *Seteni əwəlkabá naŋ a vi kru mahar azlalahkər əmbrəŋ naŋ ndo. Nahkay ti tēpiceheba naŋ a vad məpəsabana ba ba waw ? » ¹⁷ Yezu əra ədəma pakama na nahkay ti mimili ədəgakia ka ndam ezir gayaŋ na dek. Ay mis dal-dalani ya təbu eslini ni dek təbu təmərɔv azuhva zlam gayaŋ ya agray ni dek, adaba zlam gani nani ti mis tɪpi dəy-dəy ndo.

Hilfi ga zlam gəziteni akaba miwisiŋ (Meciɔ 13.31-33 ; Mark 4.30-32)

¹⁸ Yezu ədəm keti : « Məgur ge Melefit ti əzavu akaba mam ? Nəgurfəŋ ti kə mam ? ¹⁹ Əzavu akaba hilfi ga zlam gəziteni ya mis azay, ezligi e dini gayaŋ bu ni. Əfətaya ti adək gədəkani akada ga məŋ ga zlam ni : edidɪŋ tagraviyu lala gatay a ahar gani vu. »

²⁰ Yezu ədəm pakama nahaŋ keti, ədəm : « Nəgurfəŋ *Məgur ge Melefit ti kə mam ? ²¹ Əzavu akaba *miwisiŋ : wal azay, abəkivu ka humbu kay, akudətay əna naŋ

ni. Nahkay miwisiŋ ni ewisiŋaba humbu na dek. »

Mahay misliceni

(Meciyu 7.13-14, 21-23)

²² Yezu naŋ àbu akoru a Zeruzalem. Ka ya ti ènjua a kesa gəɗákani va ahkay do ni a kesa ci6-ci6eni va ni ti acahi zlam ana mis. ²³ Eslini maslaŋa nahaŋ èhindifiŋa ma, àhi ahkado : « Bay goro, mis ya ti Melefit amahaŋgay tay ni ti nday kay do eɗeɗiŋ aw ? » Nahkay Yezu àhi ma ana mis ya tɔbu eslini ni, àɗəm ahkado : ²⁴ « Zum njəɗa, kaɗumvu ga məhuriyani gwar a mahay misliceni ni. Nəhi ana kəli nahkay nahəma, aɗaba mis kay atəɗəm təhuriyu, ay ti etisliki do.

²⁵ « A vad nahaŋ bay ahay emicikaba, aməzləkvù mahay gayaŋ. Ka gani nani ti lekulum akələbum e mite bu. Akazalum bay ahay ni, akəhumi : “Bay geli ! Zləkiaba mahay ana leli a ti.” Ay ti aməhəŋgrifəŋ ana kəli : “Lekulum ndamam ? Nəsər kəli do.” ²⁶ Eslini akəhumi ahkado : “Leli ya məzumkabu zlam akaba misikabu zlam akaba nak ni. Nak ya kəcahi zlam ana mis a kesa geli bu ni timey.” ²⁷ Ay aməhəŋgrifəŋ ana kəli keti : “Lekulum ndamam ? Nəsər kəli do. Sləkumfua, lekulum dek ndam ya ti kəgrum zlam ge jiri do ni !” ²⁸ Eslini ekipum Abraham, Izak, Zekup akaba ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni dek a *Məgur ge Melefit bu, lekulum ti ni atəmbərəŋ kəli e mite bu. Eslini ti ekitəwum, akacakum daliya dal-dal. ²⁹ Mis atara kwa kə sliri ga məlaŋ a gwar eley gwar eley do dek, atəzum zlam ga wuməri a Məgur ge Melefit bu. ³⁰ Nahkay ti nday gəɗákani ya kama ge mis ni ti mis ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu atəŋgoru kələŋ ge mis. Nday ya tɔbu kələŋ ge mis ni ti ni, mis ndahaŋ e kiɗiŋ gatay bu etigi gəɗákani kama ge mis. »

Yezu aɗəmki ma ka ndam Zeruzalem

(Meciyu 23.37-39)

³¹ Ka sarta gani nani ndam *Feriziyen ndahaŋ tərəkia ka Yezu a, təhi ahkado : « Sləkaba ahalay a, ru ka məlaŋ nahaŋ, aɗaba Erot awayay akad kur. » ³² Yezu àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa nani ti ànjəha akada ge eyen na. Dəgum kəhumi ahkado : “Kani nəbu nagariaba seteni ana

mis a akaba nahəŋgaraba mis ya tɛbesey do na. Hajəŋ day anagraŋ nahkay. A vad ya mahkər zla nahəma, enindeverin təwi goro.” »

³³ Yezu àɗəm keti : « Kani, hajəŋ akaba hajəŋ nahaŋ ti ahər àɗəm nəsaɗəɗoru nakoru a Zeruzalem. Aɗaba mam, ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit nahəma, tabazl tay ti a Zeruzalem kwa. ³⁴ Ndam Zeruzalem, ndam Zeruzalem, kəbum kabazlum ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit, kəbum kabazlum ndam ya ti Melefit asləri biyu tay ana kəli ni àna mizligi tay àna akur daya. Sak ehimeya nəwaya macakalakabá kəli a akada ga məŋ ge mickər ya acakalakabu bəza gayaŋ, abəki kərpaŋla gayaŋ ka tay ni. Ay ti lekulum kəcuhwum ndo. ³⁵ Nahkay ti Melefit aməmbərəŋ ahay gekəli ni. Nəhi ana kəli nahəma, ekipum nu e eri vu va do. Ekipum nu wudaka ti si kəɗəmuma : “Bay Melefit məgri sulum gayaŋ ana maslaŋa ya ti amara àna slimi gayaŋ a ni” * day kwa. »

14

Yezu ahəŋgaraba mis kà fat məpəsabana

¹ A vad *məpəsabana nahaŋ ba nahəma, gəɗákani ga ndam *Feriziyen nahaŋ əzalabiyu Yezu a magam afa gani ga məzum zlam. Yezu àra àhuriya a ahay va ti ndam ya tɔbu eslini ni tɔbu təbi slimi lala, təhi ana ahər bi agudar araŋa ti təgəski naŋ aw. ² Eslini zal nahaŋ naŋ àbu èbesey do àrəkia ka Yezu a. Maslaŋa nani asak akaba ahar dek məgəslfəŋana. ³ Yezu àhi ana ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ndam Feriziyen ni ahkado : « E *Divi ge Melefit ni bu ni ti təva divi ga mahəŋgaraba mis a vad məpəsabana ba tək, təvay ndo waw ? » ⁴ Eslini nday te-te, təhəŋgrifəŋ ndo. Nahkay Yezu àgəs ahar ga maslaŋa ya èbesey do ni, àhəŋgaraba naŋ a, mək àhi : « Sləka. » ⁵ Yezu àhi ana mis ye eslini ni ahkado : « Way e kiɗiŋ gekəli bu, bi wur gayaŋ bi sla gayaŋ àdiya a suwa va ti ku a vad məpəsabana ba azaya weceweci həya do ni way ? » ⁶ Yezu àra àhia ma nana ana tay a nahkay ti nday nakəŋ tisliki məhəŋgrifəŋani koksah.

* 13:35 Limis 118.26.

Maslaŋa ya ti àdàm naŋ gə̀dakani ni ti atahə̀ngororu naŋ a had

⁷ Yezu àra èpia ndam ya tə̀zalay tay ga mə̀zum zlam na, tə̀bu tə̀dəkiba mə̀laŋ manjə̀hadani ga gə̀dəkana nahə̀ma, àhi ma nahaŋ ana tay àna ma *gozogul, àdàm ahkado : ⁸ « Tamal ti maslaŋa àgra wuməri ga maday wal a, àzala kur ga mə̀zum zlam a nahə̀ma, kə̀dəkiba mə̀laŋ manjə̀hadani ga gə̀dəkana ba. Adaba mam, bi àzala maslaŋa nahaŋ gə̀dakana àtama kur a. ⁹ Eslini maslaŋa ya ti àzalabiyu kə̀li ni ara ahuk ahkado : “Slə̀kiaba ana naŋ hina.” Nahkay mimili amadə̀gakuk, ekicikiaba, akoru kanjə̀had ka mə̀laŋ ge mis ya kə̀lə̀ŋ ni. ¹⁰ Tamal tə̀zala kur ga mə̀zum zlam a nahə̀ma, ru kanjə̀had ka mə̀laŋ ge mis ya kə̀lə̀ŋ ni. Eslini day kwa ti maslaŋa ya àzalay kur ni ara ahuk ahkado : “Zlə̀ba goro ni, ra kanjə̀had ka mə̀laŋ ga gə̀dəkana.” Nahkay mis ya tə̀bu eslini ni dek atə̀dàm nak gə̀dakani. ¹¹ Nahkay maslaŋa ya ti awayay gə̀dakani ni lu, Melefit amafə̀kad naŋ kə̀lə̀ŋ ge mis dek. Ay maslaŋa ya ti àdàm naŋ kə̀lə̀ŋ ge mis dek ni day, Melefit amə̀vi mə̀laŋ ga gə̀dakani. »

Zalum ndam talaga

¹² Yezu àhi ma ana zal *Feriziyen ya àzalabiyu naŋ ni. Àhi ahkado : « Tamal kə̀zalay mis ga mə̀zum zlam ga mə̀lafat ahkay do ni ga mə̀lakarawa nahə̀ma, kə̀zalay zlə̀bə̀ba gayak ba. Ku bə̀za ga muk, ku ata muk ata buk, ku ndam mahay gayak ya tə̀bu àna elimeni ni kə̀zalay tay ba. Adaba tamal kə̀zala nday nana ti nday day atə̀zalavù kur, atə̀pə̀lukvù zlam gayak ya kə̀vi ana tay ni. ¹³ Ay tamal kə̀gray wuməri nahə̀ma, zalay ndam talaga, ndam dərə, ndam jigwer akaba ndam wuluf. ¹⁴ Tamal kə̀gra nahkay ti akə̀mərvu, adaba nday gani tislaki mə̀hə̀ngrukvani koksah. Ka fat ya ti Melefit amahə̀ngaraba ndam jireni e kisim ba ni ti Melefit Melefiteni amə̀hə̀ngruk zlam gayak zlam gayak. »

Ma gozogul àki ka wuməri gə̀dakani (Meciy# 22.1-10)

¹⁵ Maslaŋa nahaŋ e kidin ga ndam ya tə̀zumkabu zlam akaba Yezu ni bu ni àra ècia pakama ga Yezu ya àdàm na ti àhi :

« Maslaŋa ya ti amə̀zum zlam a *Mə̀gur ge Melefit bu ni ti mə̀mərvu. » ¹⁶ Eslini Yezu àhə̀ngrifə̀ŋ, àhi : « Zal nahaŋ àgray wuməri gə̀dakani, àzalay mis dal-dal ti tōru afa gani ga mə̀zum zlam. ¹⁷ Ka sarta ga mə̀zum zlam ni ti àslə̀rkioru bay mə̀gri tə̀wi ka ndam ya ti àzalay tay ni ga mə̀hiani ana tay : “Zlam èdiva àndava. Də̀guma zla aw.” ¹⁸ Tàra ticia zalay na ti nday dek ku way way do àdàm : “Kam-kam, nu eninju do.” Maslaŋa nahaŋ ni àhi : “Nəsəkuma və̀daŋ goro a ti nakoru namə̀njakibiyu kwa. Kam-kam, bəsə̀a.” ¹⁹ Maslaŋa nahaŋ day àhi : “Nəsəkuma slasla ga mə̀wəs və̀daŋ a kru ti nakoru natə̀kar tay. Kam-kam, bəsə̀a.” ²⁰ Maslaŋa nahaŋ keti day àhi : “Nə̀dəbiya wal a ti nahkay nislaki maroni do.” ²¹ Bay mə̀gri tə̀wi ni àra àsləkabiya ti àngə̀had ma ni dek ana bay ga ahay ni. Naŋ nakə̀ŋ àra ècia ma na nahkay ti àzuma bə̀ruv a, àhi ana bay mə̀gri tə̀wi ni ahkado : “Ru piŋ a kə̀sa vu, kə̀hə̀biya ndam ya kə̀di ahə̀r ana tay e mite bu na dek. Ku ndam talaga, ku ndam dərə, ku ndam wuluf akaba ndam jigwer dek, hə̀liyu tay a ahay goro vu.” ²² Bay mə̀gri tə̀wi nakə̀ŋ àra àgra tə̀wi nana ti àra àhi ana bay mə̀gur naŋ ni ahkado : “Bay goro, tə̀wi gayak ni àgrava, ay ti mə̀laŋ manjə̀hadani àgə̀jə̀nia kekileŋa.” ²³ Eslini bay nakə̀ŋ àhi ana bay mə̀gri tə̀wi ni ahkado : “Ru a hud gili vu akaba a və̀daŋ vu. Ndam ya ti akə̀di ahə̀r ana tay ni ti garubiya tay a, nahkay day kwa ti ahay goro ni amara mə̀rə̀hvü. ²⁴ Nə̀hi ana kə̀li nahə̀ma, ndam ya ti nə̀zalay tay, təcuhway marana ndo ni ti ku bə̀laŋ gatay tekeđi amacakay zlam ga wuməri goro ni do simiteni.” »

Kə̀gray mam day kwa ti kigi bay madə̀bay Yezu ni mam ?

(Meciy# 10.37-38)

²⁵ Yezu àra àslə̀ka eslina ti mis dal-dal tə̀dəboru naŋ e divi vu. Nahkay naŋ nakə̀ŋ àmbatkibiyu ma ka tay, àhi ana tay ahkado : ²⁶ « Tamal ti maslaŋa ara, awayay madə̀bay nu nahə̀ma, maslaŋa nani si awayay nu kay àtama bə̀jana ata mə̀jana kwa. Si maslaŋa nani awayay nu kay àtama wal gayaŋ a, àtama bə̀za gayaŋ akaba bə̀za ga mə̀jani zə̀walani akaba walani daya kwa. Si maslaŋa gani nani awayay nu kay àtama ahə̀r gayaŋ »

gayaṅana daya kwa. Tamal àgray nahkay ndo nahəma, èsliki maɗəbay nu koksah. ²⁷ Maslaṅa ya ti àgəskabu daliya do ni ti èsliki maɗəbay nu do. Ku tamal tawayay *madarfəṅ naṅ kà təndal nəṅgu ni, ahàr àdəm mādəbay nu. Tamal àgray nahkay do ni ti èsliki maɗəbay nu koksah.

²⁸ « Bi maslaṅa e kiɗiṅ gekəli bu awayay aləm ahay zəbalani. Maslaṅa nani anjəhad digəs aslaslay ahàr, asərkaba siṅgu ya àfəṅ ga mendeveṛiṅaba təwi ga ahay gayaṅ na day. Agray nahkay day tək, àgray do aw ? ²⁹ Tamal àslaslay ahàr gayaṅ day ndo ni ti bi afəkad asak ga ahay ni cilin, èsliki mendeveṛiṅ təwi gayaṅ ni koksah. Mis etipia èndeveṛiṅ ahay ni ndo ni ti atəbi seki, ³⁰ atəɗəm ahkado : “Aw ! Maslaṅa hini àfəkad asak ga ahay gayaṅ a, èsliki məlumabana ndo timey !”

³¹ « Nahkay day, bi bay ga kəsa nahaṅ awayay akoru akadɗafəṅva kà bay ga kəsa nahaṅ a. Bay nani anjəhad digəs ga məgri sawari ana ahàr gayaṅ day, ahi ana ahàr : “Mis goro dəbu kru, bay nahaṅ ni ndam gayaṅ dəbu kru kru cə ni ti nisliki moru makadɗani ata naṅ tata aw ?” Ahi ana ahàr nahkay day tək, àdəm do aw ? ³² Tamal ti àsəra emisliki do nahəma, aslarkioru mis ka bay nahaṅ ni ka ya ti naṅ àbu drin mba ni, ge mihindifiṅa ere ya naṅ awayay ti tɔṅgalabu na.

³³ « Nahkay zla nahəma, tamal maslaṅa e kiɗiṅ gekəli bu awayay adəbay nu ti si ambrəṅ zlam gayaṅ dek day kwa, do ni ti èsliki maɗəbay nu koksah. »

*Estena ya àgray təwi va do ni
(Meciy 5.13 ; Mark 9.50)*

³⁴ Yezu àhi ana tay keti : « Estena ti zlam sulumani. Ay tamal àcər va do ni ti təgri mam ti məcər keti ni mam ? Àbi. ³⁵ Nahkay egi àbəlay va do. Ku ga magray argwa ga məbəkiani ka vədaṅ day àbəlay va do. Mis taboru ke jigəri cilin. Tamal maslaṅa slimi àfəṅ ge mici zlam nahəma, mīci lala. »

15

*Ma gozogul àki ka təmbak mijijeni
(Meciy 18.12-14)*

¹ Ndam *məhəl hadam akaba ndam magudar zlam ndahaṅ tərəkia ka Yezu a

ga məbi slimi ana pakama gayaṅ ya àhi ana mis na. ² Ndam *Feriziyen akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit tàra tipia tay a nahəma, təṅguzay ma e kiɗiṅ gatay bu, təɗəm : « Naṅ hini ti agəskabu ndam magudar zlam, təzumkabu zlam ka ahàr bəlaṅ akaba tay timey ! »

³ Eslini Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àhi ana tay ahkado : ⁴ « Bi maslaṅa e kiɗiṅ gekəli bu təmbəmbak gayaṅ təbu din mək bəlaṅ gani èjia. Àra èpia ti bəlaṅ gani àkibu ka ndahaṅ ni bi nahəma, ambərbu kru kru ambəlmbu mahar ambəlmbani ni a huɗ gili bu. Akoru adəboru bəlaṅani ni, àdia ahàr a day kwa ti ambrəṅ maɗəbani. Way àgray nahkay do ni way ? ⁵ Ka ya ti àdia ahàr a nahəma, amərɗu, azakababiyu ke mejengel. ⁶ Àra ènjia a magam a ti azalakabu zləbəba gayaṅ akaba ndam mahay gayaṅ. Tàra tɔṅjia ti ahi ana tay ahkado : “Nədia ahàr ana təmbak goro ya ti èji na, nihi ti məmərumɗu, do ni ti ahəmamam.” ⁷ Nəhi ana kəli nahəma, nahkay day ku bay magudar zlam naṅ bəlaṅ tamal àmbatkaba majalay ahàr gayaṅ a ti Melefit akaba məslər gayaṅ atəmərɗu e melefit bu. Atəmərɗu àna naṅ kay àtama məmərvani ya təmərɗu àna ndam jireni kru kru ambəlmbu mahar ambəlmbani ya wudəra gatay àbi ga mambatkaba majalay ahàr gatay a bi ni. »

Ma gozogul àki ka siṅgu ya èji ni

⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Nahkay day, bi wal nahaṅ naṅ àbu àna grusu kru, èjifiṅa bəlaṅ. Àra èpia ti siṅgu ni èjia nahəma, àdəki aku ke ceṅgel, àsləd ahay gayaṅ dek. Adəbay siṅgu ni lala, àdia ahàr a day kwa ti ambrəṅ maɗəbani. ⁹ Àra àdia ahàr a ti azalakabu zləbəba gayaṅ akaba wəl mahay gayaṅ. Tàra tɔṅjia ti ahi ana tay ahkado : “Nədia ahàr ana grusu goro ya èji na, nihi ti məmərumɗu, do ni ti ahəmamam.” ¹⁰ Nəhi ana kəli nahəma, nahkay day ku bay magudar zlam bəlaṅ tamal àmbatkaba majalay ahàr gayaṅ a ti *məslər ge Melefit atəmərɗu. »

Ma gozogul àki ka wur ya èji ni

¹¹ Yezu àhi ana tay keti : « Zal nahaṅ àbu, bəza gayaṅ zawalani bebem cə. ¹² A

vaɗ nahaŋ zla nahəma, naŋ gʊziteni ni àhi ana bəŋani ahkado : “Bəba, dikaba elimeni gayak na ana leli a ti nəhəl ere gani goro.” Nahkay bəŋ gatay ni èdikaba elimeni gayan na ana tay a. ¹³ Àra àgra vaɗ a ɓal ka ahàr gana zla ti naŋ gʊziteni nakəŋ àhəl ere ga zlam gayan ni, àsəkumoru dek, àsləka àna sinɟu gana, òru ka haɗ driŋeni zlam gayan. Òru ènjua ka haɗ nana ti ègwejelekaba sinɟu gayan na dek a magray paraw ba.

¹⁴ « Sinɟu ni àra àndavfəŋa dek nahəma, ləwir ti ni àdaya ka haɗ nana kay. Ləwir ni àra àdaya ti naŋ nakəŋ àŋgət zlam va do. ¹⁵ Nahkay òru ga məgri təwi ana mis ka haɗ nani. Maslaŋa nani àhi mòru məjəgi mədrəs e gili. ¹⁶ Awayay məzum zlam məzumani ga mədrəs ni ti mărəh àna naŋ, ay ti maslaŋa àbi avi bi. ¹⁷ Eslini naŋ nakəŋ àjalaki ahàr ka manjəhaɗ gayan, àhi ana ahàr : “Mis ya təbu təgri təwi ana baba goro ni dek təbu təzum zlam pazaza, àgəjəni fəŋa kà tay a. Nu zla ti nəmət ahalay àna ləwir ti ahəmamam. ¹⁸ Nihi ti nasləka naŋgoru a magam afa ga baba goro. Eninjua ti anəhi ahkado : Bəba goro ni, nəgudaria zlam ana Melefɪt a, nak day nəgudaruka zlam a. ¹⁹ Àgəski ti kàzalay nu wur gayak va ba, mənjalulu akada nu bay məgruk təwi cilinɟ.” ²⁰ Nahkay àsləka, naŋ àbu aŋgoru a magam afa ga bəŋani nakəŋ.

« Naŋ àbu ara e divi ba driŋ mba nahəma, bəŋani àsəraya naŋ a, àsia cicihi a daldal. Bəŋani ni àcuhwakioru, àgəskabu naŋ gum, àgri sa àna məmərani. ²¹ Wur ni àhi ahkado : “Bəba goro ni, nəgudaria zlam ana Melefɪt a, nak day nəgudaruka zlam a. Àgəski ti kàzalay nu wur gayak va ba.” ²² Eslini bəŋani àhi ana ndam məgri təwi ni ahkado : “Dəgum piŋ kəzumbiya azana sulumani ya àtam ndahaŋ na ni, ti kəfumi. Fumiviyu mili a ahar vu, kəbumiviyu kimaka a asak vu daya. ²³ Dəgum kəpicehəmbiya wur sla magalani na, ti kislɪŋəmi. Məgrum wuməri, məzum zlam àna məmərani, do ni ti ahəmamam. ²⁴ Adaba wur goro hini ti àməta, ay ti àŋgaba ; èjija, ay ti nədia ahàr a.” Bəŋani ni àra àdəma nahkay ti tənɟəki ka magray wuməri àna məmərani.

²⁵ « Nday təbu tagray wuməri nahkay ti wur gəɗakani ni naŋ àbiyu e gili. Naŋ àbu asləkabiya ènjia cifa a magam a nahəma, èci zlam ya mis tivi ni akaba həbəy gatay ya tahəbəy ni. ²⁶ Naŋ nakəŋ àzalay maslaŋa nahaŋ naŋ àbu aɡri təwi ana bəŋani, èhindifiŋa ma, àhi ahkado : “Mam àgravu a magam mam ?” ²⁷ Maslaŋa nani àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : “Wur ga muk ni àsləkabiya, mək buk èsliŋa wur sla ya məgal na, adaba àdia ahàr ana wur na naŋ àbu nɟəŋjaləŋ.” ²⁸ Wur gəɗakani ni àra ècia ma na nahkay ti àzuma bəruv a, àcuway məhuriyani a ahay vu do. Bəŋani àra ècia wur gayan ni àcuway məhuriyani a ahay vu do nahəma, àhərkiaya e mite va adabakay naŋ ti məhuriyu a ahay ni vu. ²⁹ Nahkay wur ni àhəŋgrifəŋ ana bəŋani ni, àhi ahkado : “Ci day ! Agray vi ehimeya nu nəbu nəgruk təwi, dəy-dəy nədukia asak ka ma gayak a ndo. Akaba nani dek dəy-dəy kəvu ku wur ga awak ga magray wuməri akaba zləbəba goro ndo. ³⁰ Ay nihi ti wur gayak ni ègwejelekababiya elimeni gayak na a wəl ba. Akaba nani dek ti kislɪŋia wur sla ya məgal na !” ³¹ Ay bəŋani àhi ahkado : “Wur goro, leli makakabu kəlavəɗ ata nak timey. Elimeni goro ni dek ti gayak, do ni ti ga way ?” ³² Ay ahàr àdəm magray wuməri àna məmərani, adaba wur ga muk ti àməta, ay ti àŋgaba ; èjija, ay ti mədia ahàr a.” »

16

Ma gozogul àki ka bay manɟah sinɟu

¹ A vaɗ nahaŋ Yezu àhi ana ndam maɗəbay naŋ ni ahkado : « Zal nahaŋ àbu nahəma, naŋ bay ge elimeni. Naŋ àbu àna bay məgri təwi ; təwi gayan ti ga manɟahi sinɟu. A vaɗ nahaŋ maslaŋa nahaŋ àrəkia ka bay ge elimeni na, àhi ahkado : “Bay manɟahuk sinɟu ni ti naŋ àbu ejiŋ elimeni gayak ni.” ² Bay ge elimeni ni àra ècia nahkay ti àzalay bay məgri təwi ni, àhi ahkado : “Pakama ya nìci, mis təɗəmkuk ni ti àsu bi. Nihi ti slaslukabu sinɟu goro ni ka wakita ti kəvu wakita gani, adaba nara nizligaba kur e təwi ni ba.” ³ Bay magray təwi nakəŋ àra ècia təhia ma na nahkay ti àdəm : “Bay ya nəgri təwi ni ara ezligaba nu e təwi ni ba ni ti anagray ahəmamam ?

Njêda goro day àbi ga mawəs vëdan bi, mahəngalay zlam day mimili awərki nu ni. ⁴ Ere ye ti nagray ni ti nihi : wudaka tara tizligaba nu e tawi ni ba nahəma, nagray zlam ti mis atəgəskabu nu afa gatay ka ya ti tizligaba nu e tawi ba ni.” ⁵ Nahkay naŋ nakəŋ àzalabiyu ndam ya ti àkəli duwa ana tay ni dek bəlan àna bəlan. Duwa nani ya àkəli ana tay ni ti ga bay ge elimeni ni. Tàra tɪnjikaba ti àhi ana maslaŋa nahaŋ e kidɪŋ gatay bu ahkado : “Duwa ga bay ya nəgri tawi ni, àfuk ti ehimey ?” ⁶ Naŋ nani àhəŋgrifəŋ, àhi : “Àfu amal gurda diŋ.” Eslini bay magray tawi ni àhi : “Zay wakita ga duwa gayak ni, njəhadə digəs bəki weceweci gurda kru kru zlam.” ⁷ Mək àhi ana maslaŋa nahaŋ keti : “Nak ti àfuk ehimey ?” Maslaŋa nani àhəŋgrifəŋ, àhi : “Buhu ga *alkama àfu diŋ.” Àhi : “Zay wakita gayak, bəki kru kru azlalahkər.” ⁸ Bay ge elimeni ni àra ècia ti bay məgri tawi ni àgosa naŋ a nahəma, àzləbay naŋ, adaba ànjəhkia ka vu gayaŋ a. Nədəm nahəma, mis ga duniya ti tənjàha e kidɪŋ gatay ba tətama ga ndam ge Melefit na.

⁹ « Nu ti ere ye ti nəhi ana kəli nahəma nihi : Siŋgu ti agosay mis. Lekələm ti vumi ana mis ndahaŋ ti tigi zləbəba gekəli. Tamal kəgruma nahkay nahəma, ka ya ti siŋgu ni amandavfəŋa kə kəli a ti atəgəskabu kəli a ahay bu ; ahay gani nani ti àmbəd day-day do. ¹⁰ Tamal ti mis agray tawi ku gəziteni àna jiri nahəma, agray tawi gədəkani àna jiri daya. Tamal agosay mis e tawi ku gəziteni bu nahəma, agosay mis e tawi gədəkani bu daya. ¹¹ Siŋgu ti agosay mis. Nahkay tamal ti lekələm kəgrum tawi ge jiri àna naŋ ndo nahəma, Melefit aməvi zlam ya sulumani ededɪŋeni ni ana kəli aw ? Aha, amavay do ! ¹² Nahkay day, tamal kəgrum tawi ge jiri àna zlam ge mis ndahaŋ ndo nahəma, Melefit aməvi zlam gekəli gekəleni ana kəli aw ? Aha, amavay do !

¹³ « Maslaŋa àbi esliki məgri tawi ana bay ahay cəbi. Emizirey bəlan gani, amawayay naŋ nahaŋ ni, ahkay do ni aməgəsiki ma ana nahaŋ ni do, ana naŋ nahaŋ ni ti ni aməgəsiki ma. Lekələm day tamal kədəbum siŋgu hi hi ti kisləmki məgri tawi

ana Melefit koksah. »

Zlapay ga Yezu gərgərani ndahaŋ

(*Meciyə 11.12-13 ; 5.31-32 ; Mark 10.11-12*)

¹⁴ Ndam *Feriziyəŋ ndahaŋ tàra ticia ma ga Yezu ya àdəm na dek ti tàyefiŋ, adaba nday tawayay siŋgu gədək. ¹⁵ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Lekələm nahəma, kə eri ge mis ti kədəmum lekələm ndam jireni. Ay ti Melefit àsəra ere ye ti a hud gekəli bu na. Zlam ya ti mis tədəm zlam gədəkani ni, kə eri ge Melefit ti zlam nani zlam magədəvani àbəlay do simiteni. »

¹⁶ Yezu àdəm keti : « *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni akaba pakama ga ndam ndahaŋ ya tahaŋgaray *pakama Melefit ni ti mis təbu tagray tawi àna naŋ duk àbivu ana sarta ge Zəŋ bay məbaray mis ni. Kwa ka sarta gani nani təbu təhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit ana mis. Məgur ge Melefit ti ku way way do day akadvu àna njəda gayaŋ dek ga məhuriyani. ¹⁷ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, hud melefit akaba had ni dek atəndav, ay asak ma ge Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ku gəziteni nəŋgu ni mandav gani zləzlada.

¹⁸ « Ku way way do àgara wal gayaŋ a, mək àda wal nahaŋ a nahəma, maslaŋa nani àgra hala. Tamal maslaŋa nahaŋ àza wal ya ti zal gani àgara naŋ na ti maslaŋa nani day àgra hala. »

Ma gozogul àki ka bay ge elimeni nday ata Lazar

¹⁹ Yezu àdəm keti : « Zal nahaŋ àbu naŋ bay ge elimeni. Abakabu azana sulumani ga siŋgu kayani, kələvad agray wuməri àna zlam məzumani məcərani kayani ni.

²⁰ Zal nahaŋ àbu, slimi gani Lazar. Naŋ zal talaga, andəhad kələvad kə mahay ga bay ge elimeni ni. Vu gayaŋ ni dek ambələk. ²¹ Awayay ti azum zlam ya adəgaya adəgafəŋa kə mələŋ məzumki zlam ga bay ge elimeni na, ay ti təvi do. Kərə tara tindigid ambələk gayaŋ ni sawaŋ.

²² A vad nahaŋ zal talaga nakəŋ àməta. Àra àməta zla nahəma, *məslər ge Melefit təzoru naŋ afa ge Melefit ti tənjàhadkabu akaba Abraham. Bay ge elimeni nakəŋ àməta daya, nahkay tìleba naŋ a. ²³ Tàra tìleba naŋ a ti òru a mələŋ ge *kisim

vu, eslini nan̄ àbu acakay daliya dal-dal. Nan̄ àbu eslini ti àmən̄joru agavəla, èpioru Abraham nday ata Lazar man̄jəhadkaban̄i.

²⁴ Àra èpia tay a ti àzlah, àhi ana Abraham ahkado : “Abraham baba goro ni, n̄suk cicihi ti ! Kam-kam slərbiyu Lazar ti m̄təlviyu weleher gayan̄ a yam vu ti m̄fuki ka arəd̄ ga m̄vu liŋ-liŋeni, adaba nu n̄bu ahalay a aku bu, nagray daliya dal-dal.” ²⁵ Ay Abraham àhəŋgrifəŋoru, àhi : “Wur goro ni, sərki ti a man̄jəhad̄ gayak bu ka dala ahaslani ti kəŋgəta zlam sulumana dal-dal, ay Lazar ti ni àgra daliya dal-dal. Nihi nahəma, nan̄ àbu aŋgət zlam sulumani ga m̄əhəŋgriv̄u b̄oruv, nak ti ni kacakay daliya. ²⁶ Akaba nani dek n̄ŋgu ni, *evif̄ gəđakani àbu e kidif̄ geli bu akaba k̄uli. Nahkay maslaŋa ya ti ecik ahalay akoru afa gek̄uli ni ti èsliki do. Maslaŋa ya ti ecikbiyu afa gek̄uli ara afa geli a ni day èsliki do.” ²⁷ Bay ge elimeni nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : “Tamal nahkay ti nahəŋgalay kur kam-kam baba goro ni, sləroru Lazar a magam afa ga bəŋ goro, ²⁸ adaba bəza ga mmawa t̄əbiyu eslini nday zlam. Hi ana Lazar ti m̄oru m̄əhiv̄u ana tay ti t̄ara ka m̄əlan̄ ga daliya hini va ba daya.” ²⁹ Abraham àhi ahkado : “Nday t̄əbu àna wakita ge M̄wiz akaba wakita ga ndam ndahan̄ ya t̄əhəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Ahàr àđəm t̄əbi slimi ana pakama ya a wakita nday nani bu ni lala.” ³⁰ Bay ge elimeni nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi : “Aha, Abraham baba goro ni, nahkay do. Ay tamal maslaŋa àŋgaba e kisim ba, arəkioru ka tay, ahiv̄u ma gani ana tay nahəma, atambatkaba majalay ahàr gatay na.” ³¹ Ay Abraham àhi ahkado : “Tamal t̄əbi slimi ana pakama ge M̄wiz akaba ga ndam ndahan̄ ya t̄əhəŋgaray pakama ge Melefit ni do nahəma, ku tamal maslaŋa m̄əŋgaba e kisim ba, m̄əhi pakama ana tay n̄ŋgu ni, ticiiki do simiteni.” »

17

Magudar zlam akaba m̄əbər̄fəŋana (Meciya 18.6-7, 21-22 ; Mark 9.42)

¹ Yezu àhi ma ana ndam mađəbay nan̄ ni keti, àhi ana tay ahkado : « Zlam ya ejin̄kia mis ke divi a ni ti t̄əbu. N̄gay t̄əbi ti àđəmvu

koksah. Ay tamal maslaŋa agray zlam ya ti ejin̄kia mis ke divi a nahəma, maslaŋa nani cicihi amələki, ² hojo t̄əwəliviyu avar gəđakani a d̄əŋgu vu dondul m̄ək tizligiyu nan̄ a *d̄əluv gəđakani vu d̄əzləz. Ndam ya t̄əfəku ahàr, mis t̄əđəm t̄isli arəŋa do akada ga bəza ciḅ-ciḅeni ni ti, tamal ti maslaŋa agray ti ku way way do e kidif̄ gatay bu m̄ijikia ke divi a nahəma, hojo t̄əgri nahkay. ³ Nahkay ti bumi slimi ana ahàr gek̄uli !

« Tamal wur ga muk àgudaruka zlam a ti hiki lala. Tamal àsərkiya ka zlam magudarani gayan̄ na, àđəm “Nàgray va do” nahəma, m̄bər̄fəŋa. ⁴ Ku tamal àgudaruka zlam a sak adəskəla a vad̄ ba m̄ək ara afa gayak a sak adəskəla ahuk : “Nəsərkiya ka zlam ya n̄agudaruk na, n̄agray va do” nahəma, m̄bər̄fəŋa. »

Məfəki ahàr ke Melefit

⁵ Ndam *asak ga Bay geli Yezu t̄əhi ana Yezu ahkado : « Mawayay k̄əgray ti m̄əfəki ahàr ke Melefit àkivu ti. » ⁶ Bay geli àhəŋgrifəŋ ana tay, àđəm ahkado : « Ku tamal m̄əfəki ahàr gek̄uli ke Melefit kay do, àbu ḡəzit akada hilfi ga zlam ḡəziteni cilif̄ n̄ŋgu ni, kisləmki m̄əhiani ana m̄əŋ ga zlam hini : “Rad̄vaba, k̄aru k̄əŋjəhad̄ a *d̄əluv gəđakani vu” n̄ŋgu ni, amagravu. »

Man̄jəhad̄ ga ndam m̄əgri t̄əwi ana Melefit

⁷ Yezu àđəm keti : « Bi mis e kidif̄ gek̄uli bu bay m̄əgri t̄əwi gayan̄ nan̄ àbu awəs v̄ədan̄ ahkay do ni ahətay zlam. Tamal àsləkabiya e gili na ti bay ahay ni ahi ahkado : “Ra k̄əŋjəhad̄a weceweci, k̄əzum zlam” aw ? ⁸ Aha ! Ahi ahkado : “D̄əaya zlam m̄əzumana. K̄idia ti k̄əmbatkabu azana, k̄əhəlubiya zlam m̄əzumani na. K̄əhəlubiya ti cika k̄ə gəvay goro a ga m̄əhəlubiya zlam ndahan̄ ya nawayay na. Ka ya ti anəzuma akaba enisia goro a nahəma, nak akəzum akaba ekisi gayak.” Bay ahay ni aməhi nahkay sawan̄ do aw ? ⁹ Bay magray t̄əwi ni tamal àgra t̄əwi ya t̄əhi na ti bay ahay ni agri s̄əsi aw ? Agri do. ¹⁰ Nahkay lek̄ələm day tamal k̄əgruma t̄əwi ya Melefit àhi ana k̄uli grum na ti đəmum : “Leli ndam m̄əgri t̄əwi ana

Melefit ciliŋ. Ere ye ti àhi ana leli grum ni, màgra àndava.” »

Yezu ahəŋgaraba ndam ambələk a kru

¹¹ Ka ya ti Yezu akoru a Zerəzalem nahəma, asləkaba gwar ke ekwi ga hađ *Samari nday ata hađ *Gelili a. ¹² Naŋ àbu ahuriyu a kəsa nahaŋ vu ni ti ndam ambələk kru tərəkia, tìcik cak. ¹³ Təzlah, tədəm : « Yezu gəđakani geli, măsuk cicihi ti. » ¹⁴ Yezu nakəŋ àra èpia tay a ti àhi ana tay ahkado : « Dəgum afa ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ti tamənjaki ke kəli. »

Ka ya ti nday təbu takoru nahəma, taŋgaba, tìgia mis njəlatana. ¹⁵ Bəlaŋ gatay àra èpia aŋgaba ti aŋgəkibiyu ka Yezu, àzləbabiyyu Melefit àna zlahay. ¹⁶ Àra ènjikia ka Yezu a ti àbəhađi mirdim, meleher ndiə ana hađ, àgri səsı dal-dal. Zal nani ti zal Samari. ¹⁷ Yezu àdəm : « Mis tìgi njəlata ti nday kru do aw ? Ay nday ambəlbani ni nday eley ? ¹⁸ E kidiŋ gatay ambəlbani ni bu ni ti mis àbi aŋga agri səsı ana Melefit bi aw ? Si zal madurlaŋ hini ciliŋ ni ! » ¹⁹ Eslini Yezu àhi ana maslaŋa ya aŋgəkia ni : « Cikaba, ru a magam. Melefit àhəŋga kur a ađaba kəfəkua ahàr a palam. »

Məgur ge Melefit akaba maŋga ga Wur ge Mis a

(Meciyə 24.23-28, 37-41)

²⁰ Ndam *Feriziyəŋ ndahaŋ tərəkia ka Yezu a, təhi ahkado : « *Məgur ge Melefit ti amənjəki ananaw ? » Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Məgur ge Melefit anjəki nahəma, èpivu do. ²¹ Nahkay atədəm : “Naŋ hi !” ahkay do ni : “Naŋ tegi !” do. Nədəm nahəma, Məgur ge Melefit ti aŋjəkia e kidiŋ gekəli ba àndava. »

²² Yezu àhi ana ndam mađəbay naŋ ni ahkado : « Sarta nahaŋ amara ti akawayum mipi nu *Wur ge Mis ku vad bəlaŋ, ay ti ekipəm nu do. ²³ Ka sarta gani nani atəhi ana kəli : “Naŋ tegi !” ahkay do ni “Naŋ hi !” Ay tamal təhia ana kəli a nahkay ti kədəgum ba, kədəbum tay ba. ²⁴ Ađaba mam, ka fat ya ti nu Wur ge Mis anaŋga nahəma, mis etipi nu akada ga avər ya abay aku, asladay huđ melefit dek ni. ²⁵ Ay wuđaka anaŋga ti ahàr àdəm mis ye e hini

vu ni təgəskabu nu do, təgru daliya dal-dal day kwa. ²⁶ Ere ye ti àgravu ke zemeni ge Nəwi ni amagravu ka fat ya ti nu Wur ge Mis anaŋga ni. ²⁷ Ke zemeni gani nani ti mis təbu təzum zlam, tisi zlam, taday wál, wál day taday zawal. Nday təbu tagray zlam nday nani nahkay duk àbiviyyu ana vad ya ti Nəwi àhuriyu a *slalah ga yam gəđakani vu ni. A vad gani nani ti yam àrəhvù məlaŋ dek, èziŋeba mis na dek kəđap. ²⁸ Amagravu akada ya àgravu ke zemeni ga *Lot ni daya. Ke zemeni gani nani ti mis təbu təzum zlam, tisi zlam, təsəkum zlam, təsəkumoru zlam, tajav zlam, tələm ahay. ²⁹ Ay ka fat ya ti Lot əsləka a *Sodom a ni ti aku akaba zlam nahaŋ ya aku agəs akada ga asas ya aku agəs ni dal-dal àdəgakia ka ndam ga kəsa nana kwa e melefit ba akada ga avər ya atəd na, èviyekaba tay a dek. ³⁰ Nahkay ka fat ya ti Melefit amaŋgazli nu Wur ge Mis ana mis dek nahəma, zlam gani amagravu ka məsərki gatay do.

³¹ « Ka fat gani nani ti tamal mis nahaŋ naŋ àbu ka *dalahaŋ ga ahay gayəŋ, zlam gayəŋ təvu a ahay bu nahəma, àhəraya, àhuriyu a ahay vu ga məhəlaya zlam gayəŋ a day ba. Nahkay day maslaŋa ya ti naŋ e gili ni aŋga a magam a ba, məcuhway həya. ³² Nədəm nahəma, ere ye ti àgrakivu ka wal ga Lot ni ti àgəjazlki ahàr ke kəli ba ! ³³ Maslaŋa ya ti awayay ajəgur sifa gayəŋ ti àmət ba ni ti emiijəŋ, ay maslaŋa ya ti emiijəŋ sifa gayəŋ nahəma aməjəgur sawəŋ, aməmət day-day do. ³⁴ Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti anaŋga ni ti ku tamal mis cə nday ka slalah bəlaŋ ga məlavad nəŋgu ni atazay bəlaŋ gani, atəmbərbu nahaŋ ni ti amagravu tata. ³⁵ Ku tamal wál cə tihik-abu humbu ka ahar bəlaŋ nəŋgu ni, atazay bəlaŋ gani, atəmbərbu nahaŋ ni ti amagravu tata. [³⁶ Ku tamal zawal təbu e gili ka ahar bəlaŋ nəŋgu ni, atazay bəlaŋ gani, atəmbərbu nahaŋ ni ti amagravu tata.] »

³⁷ Yezu àra àdəma pakama nana ti ndam mađəbay naŋ ni təhi ahkado : « Bay geli, ere gani nani amagravu ti eley ? » Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, ka məlaŋ ya zlam məmətani àvu ni ti mambá təcakalavu eslini. »

18

Ma gozogul àki ka wal madakway akaba bay magray seriya

¹ Yezu àhi ma *gozogul ana ndam madəbay naŋ ni, ti tãhəŋgalay Melefit a sarta bu dek kəlavad, təmbərəŋ ba simiteni. ² Àdəm ahkado : « Bay magray seriya nahaŋ àbu a kəsa nahaŋ bu. Bay gani nani ti àdi slimi ana mis do ; ku Melefit day aŋgwaz àwərfəŋa naŋ a do. ³ A kəsa gani nani bu nahəma, wal madakway nahaŋ àbu. Wal nani àra sak ehimeya afa ga bay magray seriya na, àhi ahkado : “Maslaŋa nahaŋ àgudarua zlam a, ay ti nawayay ti kəgru seriya gani.” ⁴ Naŋ gani sak ehimeya àcuhway mægri seriya ni ndo. Ay a vad nahaŋ zla nahəma, bay magray seriya nakəŋ àdəm ahkado : “Ku tamal nàgrafəŋa aŋgwaz kè Melefit a do, nədi slimi ana mis do nəŋgu ni, ⁵ wal madakway hini ti ahəlu muru, hojo nægri seriya gayaŋ ni. Do ni ti wal ni naŋ àbu ara nahkay ti anəŋgətfəŋa ahàr a do.” » ⁶ Eslini Bay geli àdəm ahkado : « Bay magray seriya nani ti mis jireni do. Ay cəm pakama gayaŋ ya àdəm ni ! ⁷ Naŋ tekeđi àgray nahkay ti Melefit naŋ jireni ni ti amægri jiri gayaŋ ana ndam ya àdaba tay a ni do aw ? Amægri ana tay, adaba təbu tahəŋgalay naŋ mələfat akaba mələvad gani do dek. Amaməŋjaləŋ ana tay àna eri ahkay ciliŋ aw ? Aha ! ⁸ Nəhi ana kəli nahəma, amægri jiri gayaŋ ana tay ke weceweceni huya. Ay ka ya ti nu *Wur ge Mis ananŋa a mələŋ va ni ti anədi ahàr ana mis ya təfəki ahàr ke Melefit ni aw ? »

Ma gozogul àki ka zal Feriziyen nday ata bay mähəl hadam

⁹ Yezu àdəm ma *gozogul nahaŋ keti. Àhi ana ndam ya ti tədəm nday ndam jireni, taməŋjaləŋ kè mis ndahaŋ akada təsər zlam do ni. Àdəm ahkado : ¹⁰ « A vad nahaŋ ndam ndahaŋ nday cə təhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu ga mahəŋgalay Melefit. Bəlaŋ gani zal *Feriziyen, naŋ nahaŋ ni ti ni bay *mähəl hadam. ¹¹ Eslini ti zal Feriziyen ni ècik jik, àhəŋgalay Melefit a məbərur

gayaŋ bu, àdəm ahkado : “Bay Melefit goro ni, nəgruk səsı adaba nu ti akada ge mis ndahaŋ ni do. Mis ndahaŋ ni ti ndam akal, ndam jireni do, ndam magray hala. Nday ti akada ga bay mähəl hadam nini. ¹² Nu zla nahəma nəgəs ndəra sak cə a huđ ga gosku bu ; a huđ ga zlam goro kurani ya nəŋgət ni bu lu, nəzaba bəlaŋ, nəvuk.” ¹³ Bay mähəl hadam ni ti ni ècik cak, eri tekeđi àwayay mazoroni e melefit vu ndo, àbəki ahar duc ka məbərur, àdəm ahkado : “Bay Melefit goro ni, nu bay magudar zlam, nəsuk cicihi ti.”* » ¹⁴ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, ka ya ti təhəraya, təbu takoru a magam ni ti maslaŋa ya Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gayaŋ na àndava ni ti nani bay mähəl hadam ni. Zal Feriziyen ni ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gayaŋ na ndo. Adaba mam, maslaŋa ya ti àdəm naŋ gəđakani ni ti Melefit aməhi : “Nak gəziteni” sawaŋ. Ay maslaŋa ya ti àdəm naŋ gəziteni nahəma, Melefit aməhi : “Nak gəđakani” sək sawaŋ. »

Yezu agri sulum ge Melefit ana bəza ciḅ-ciḅeni

(*Meciy# 19.13-15 ; Mark 10.13-16*)

¹⁵ Mis ndahaŋ təhəlibiyu bəza ciḅ-ciḅeni ana Yezu ti mægri *sulum ge Melefit ana tay àna məbəki *ahar gayaŋ ka tay. Ndam madəbay naŋ ni tìpia tay a ti tələgi ana tay. ¹⁶ Yezu àra ècia ndam madəbay naŋ ni təbu tələgi ana mis ni ti àzalay tay, àhi ana tay ahkado : « Mbrəŋum bəza tàra afa goro a, kəcumfəŋa tay a ba. Adaba mam, *Məgur ge Melefit ti ga ndam ya təbu akada ga bəza ni. ¹⁷ Nəhi ana kəli nahəma, ahàr àdəm ku way way do mægəskabu Məgur ge Melefit akada ga wur gəziteni ya eciiki slimi ana bəŋani ni. Tamal àgəskabu nahkay do nahəma, èsliki mähuriyani a *Məgur ge Melefit vu koksah. »

Bay ge elimeni

(*Meciy# 19.16-30 ; Mark 10.17-31*)

¹⁸ Bay ga ndam *Zəde nahaŋ àrəkia ka Yezu a, àhi : « Məsı sulumani, ti nəŋgət *sifa ya àndav day-day do ni ti nàgray ahəmamam ? » ¹⁹ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi

* **18:13** Ka sarta gani nani ti maslaŋa ya ti abəki ahar duc ka məbərur ni ti adafaki tuway, akada geli ya məbəki ahar duc ka ahàr ni.

ahkado : « Kazalay nu mis sulumani ti kamam ? Mis sulumani ti àbi, si Melefit cilin. ²⁰ Ere ye ti kîhindi ni ti, *Divi ge Melefit ya àvi ana mis ni ti kàsèra tay a do aw ? Kàgray hala ba ; kàkad mis ba ; kigi akal ba ; kagray sedi ti kàsèkad malfada ba ; hən̄grioru ahàr a had ana ata buk ata muk. † » ²¹ Eslini zal nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Divi nani ti nəgəskabá dek kwa nu a wur wurani. » ²² Yezu àra ècia pakama gayaŋ na ti àhi ahkado : « Kekileŋa zlam àhəcukivu bəlaŋ. Səkonomu zlam gayak dek ti kîdi siŋgu gani ana ndam talaga. Nahkay ti akəŋgət elimeni e melefit bu. Akagra zlam nana dek nahəma, kàra, kàdəbay nu. » ²³ Naŋ nakəŋ àra ècia ma ga Yezu ya àhi na ti ma gani àhəlia ahàr a, adaba elimeni gayaŋ àbu dal-dal.

²⁴ Yezu àra èpia naŋ a, ahàr àbu ahəli ti àdəm ahkado : « Ndam ge elimeni təhuriyu a Məgur ge Melefit vu ni ti zləzlada dal-dal. ²⁵ Ezligwemi ahuriyu e evid ge lipri vu kwalac ti agravu aw ? Ay ti bay ge elimeni məhuriyu a Məgur ge Melefit vu ni ti zləzlada dal-dal, àtama ge ezligwemi ya ahuriyu e evid ge lipri vu na. » ²⁶ Ndam ya ti tici ma gayaŋ ya àdəm ni tədəm : « Ay tamal nahkay ti way ti Melefit amahəŋgay naŋ way ? » ²⁷ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti mis təgray koksah ni, Melefit agray tata. »

²⁸ Piyer àra ècia ma ga Yezu na ti àhi ahkado : « Iy zla, leli məmbrəŋa zlam geli a, madəbay kur ti ahəmamam ? » ²⁹ Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal mis àmbərba zlam gayaŋ azuhva Məgur ge Melefit a, bi àmbərba ahay gayaŋ, wal gayaŋ, bəza ga mən̄ani, ata bən̄ani ahkay do ni bəza gayaŋ nahəma, ³⁰ aməŋgətvù zlam nday nani kay nihi ka sarta hini. Ka məlaŋ məweni ya Melefit amagraya ni day aməŋgət sifa ya àndav day-day do ni. »

Yezu adəm keti aməmət mək aməŋgaba e kisim ba

(Meciyə 20.17-19 ; Mark 10.32-34)

³¹ Yezu àzalakabu ndam *asak gayaŋ kru mahar cəeni ni, àhi ana tay ahkado : « Cəm day, nihi ti leli məbu məcəloru

a Zerəzalem, adaba zlam ya ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit tədəmku ka nu, nu *Wur ge Mis ni dek amagravu ti eslini. ³² Mis atəgəsi nu ana ndam ya təfəki ahàr ke Melefit do ni. Nday gani nani eteyefə, etindivi nu, etitifəviyu esli6 e eri vu, ³³ atəzlə6 nu àna kurupu, atakad nu, mək a vad ya mahkər ti anaŋgaba. » ³⁴ Yezu àra àdəma ma nahkay ti ndam asak gayaŋ ni ticiaba ndo. Ma gani nani man̄gahkiani ka tay, ma ga Yezu ya awayay adəm ni ti təsəraaba ndo.

*Yezu ahəŋgaraba zal wuluf a
(Meciyə 20.29-34 ; Mark 10.46-52)*

³⁵ Yezu nday akaba mis kay təbu takoru a Zeriko, tin̄jəa wudak. Eslini ti zal wuluf nahaŋ naŋ àbu man̄jəhadani digəsa kà gəvay ge divi, ahəŋgalay zlam. ³⁶ Zal wuluf ni àra ècia daday ge mis kayani ya ti tasləkafəŋa ni ti àdəm ahkado : « Mam agravu mam ? » ³⁷ Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Yezu zal Nazaret naŋ àbu akoru àna divi hini, do ni ti ahəmamam. » ³⁸ Naŋ nakəŋ àra ècia ti àdi ana zlahay, àdəm : « Yezu *Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti ! » ³⁹ Nday ya ti təbu takoru kama ga Yezu ni tələgi ana zal wuluf ni, ti mələkakaba. Naŋ nakəŋ əzlahkivu kay kay sawaŋ, àdəm : « Wur ge Devit, nəsuk cicihi ti ! » ⁴⁰ Yezu àra ècia zlahay na ti ècik, àdəm təzibiya naŋ a. Zal wuluf ni àra ènjia ti Yezu èhindifiŋa ma, àhi ahkado : ⁴¹ « Kawayay ti nəgruk mam ? » Zal wuluf ni àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Bay goro, nawayay ti nipi divi akada ge mis ni bilegeni ti. » ⁴² Yezu àhi : « Pi divi akada ge mis ni. Melefit àhəŋga kur a adaba kəfəku a ahàr a palam. » ⁴³ Ka ma geli hini èpi divi həya. Naŋ àbu epi divi nahkay ti àdəboru Yezu àna mazləbay Melefit. Mis ya təbu eslini ni dek təra tìpia naŋ a ti nday day təzləbay Melefit.

19

Yezu nday ata Zese

¹ Yezu ènjəa a Zeriko a. Naŋ àbu asawaday a hud ga kəsa bu. ² A kəsa gani nani bu ni ti zal nahaŋ àbu, slimi gayaŋ Zese, naŋ gədakani ga ndam *məhəl hadam, elimeni gayaŋ àbu dal-dal. ³ Àra

† 18:20 Məŋjay Mahərana 20.12-16 ; Mimbiki 5.16-20.

ècia ti Yezu nanj àbu ara nahəma, awayay ti mîpi nanj. Ay ti èsliki mipi nanj do, adaba àhəca àna zəbal a, mis dal-dal timbiva e eri va. ⁴ Nahkay nanj nakənj àcuhworu gwar kama ka məlanj ga Yezu ya akoru ni, àcəliyu a mənj ga akram vu ti mîpi Yezu. ⁵ Yezu àra ènjia ka məlanj nana ti àmənjoru agavəla, àhi ana Zese nakənj ahkado : « Zese, hərəya weceweci, adaba kani ti si nakoru nanjəhad afa gayak kwa. »

⁶ Nahkay Zese nakənj àhərəya weceweci, tòru a magam afa gayan. Tòru tinjua ti àgəskabu Yezu àna məmərani. ⁷ Mis tàra tipia Yezu àdoru afa ge Zese ti tənġuzay ma, tədəm ahkado : « Maslanja ya ti àdoru anjəhad afa gani ni ti bay magudar zlam timey ! » ⁸ Ay Zese nakənj ècik jik, àhi ana Bay geli ahkado : « Ci day Bay goro, nihi ti nidi telma ga zlam goro ana ndam talaga. Tamal nəhəlfənja sinġu kà maslanja, àtamkia ka ya akal apəl na ti anəpəlivù huđ fađ. » ⁹ Yezu àra ècia pakama nana ti àhi ana Zese ahkado : « Kani ti nàra a huđ ahay gayak va ti ga mahəngay mis. Adaba mam, nak day wur huđ ga Abraham : ¹⁰ nu *Wur ge Mis nàra ti ga madəbay ndam ya təsər Melefit do ni, ti nəhəngay tay. »

Ma gozogul àki ka bay ya èdi sinġu ana ndam məgri təwi ni (Meciyu 25.14-30)

¹¹ Ka ya ti mis təbu təbi slimi ana ma ga Yezu ya àdəm ni ti àhi ma nahanj ana tay àna ma *gozogul. Àhi ma gani nani ana tay ti adaba ènjua a Zeruzalem a wudak, mis day təhi ana ahàr hi ti Melefit ara anjəki ka Məgur gayan həya. ¹² Àhi ana tay nahəma : « Mis nahanj àbu gəđakani a kəsə nahanj bu. Awayay akoru ka had driņeni ti təvibiyu bay ga mara məgur kəsə gayan. ¹³ Ara asləka wudak nahəma, àzalakabu mis kru e kidinj ga ndam məgri təwi gayan ni bu, èdeki sinġu ga gru bəlanj bəlanj ka tay, àhi ana tay ahkado : “Nu nəbi ti mbatumvu àna nanj hayanj.” Mək nanj nakənj àsləka, òru e mirkwi gayan ni. ¹⁴ Zal nani ti ndam ga kəsə gayan təwayay nanj do. Nanj nakənj àra àsləka ti təsləroru mis ndahanj kələnj gayan ga məhi ana maslanja ya akoru afiyu nanj a

bay vu ni ahkado : “Nanj hini egi bay geli ti leli məwayay do.”

« ¹⁵ Akaba nani dek təfiya nanj a bay ni va sawanj. Kələnj gani àsləkabiya. Àra ènjia ti àzalakabu ndam məgri təwi gayan ya èdi sinġu ana tay ni keti. Awayay asərkaba təmbatva àna sinġu na akada gayan ya àhi ana tay na waw. ¹⁶ Nahkay maslanja ya ti enjenjeni ni àrəkia àhi ahkado : “Bay goro, àna sinġu ya kəvu bəlanjani ni ti nəmbatva àna nanj a, nəngətkia ndahanj a kru.” ¹⁷ Eslini bay ni àhi : “Àbəlay, nak bay magray təwi sulumani. Nihi ti nəfiyu kur a bay vu, kəgur kəsə kru, adaba kəgrua təwi sulumana àna zlam gəziteni hini ya nəvuk na.” ¹⁸ Nanj ye cə ni day àrəkia àhi ahkado : “Bay goro, àna sinġu ya kəvu bəlanjani ni ti nəmbatva àna nanj a, nəngətkia ndahanj a zlam.” ¹⁹ Nahkay bay ni àhi ahkado : “Nak ti ni kəgur kəsə zlam.” ²⁰ Mək bay məgri təwi nahanj àrəkia, àhi ahkado : “Bay goro, sinġu ya kəvu ni ti nihi. Nəwəlki ke kece-kece, nəngəhukkaba. ²¹ Nəgray nahkay ti adaba nəgrafuka anġwaz a. Nəsəra manjəhad gayak a, nak mis zləzladani, kəmbərənj mis do. Zlam ya ti nak kəfəkad ndo ni day kazay, zlam ya ti kizligi ndo ni day kabaz.” ²² Eslini bay ni àhi ahkado : “Nak ti kəgray təwi sulumani do. Nihi ti nəgrafuka seriya akada ga pakama gayak ya kədəmaya na. Kəsəra manjəhad goro a, nu mis zləzladani, nəmbərənj mis do, zlam ya ti nəfəkad ndo ni day nazay, zlam ya ti nizligi ndo ni day nabaz zla do aw ? ²³ Tamal kəsəra nahkay ti kəvi sinġu goro ni ana ndam macakalani ndo ni ti kamam ? Nihi nəsləkabiya ti amal nədia ahàr a èwikia.” ²⁴ Mək àhi ana nday ye eslini ni ahkado : “Zumfənja sinġu na, kəvumikivu ana maslanja ya ti gayan kru-ani ni.” ²⁵ Nday nakənj təhəngriņənj, təhi ahkado : “Sinġu təfənj kru àndava timey, bay geli !” ²⁶ Eslini àhi ana tay : “Nəhi ana kəli nahəma, maslanja ya ti zlam gayan àbu ni ti atəvikivu. Ay maslanja ya ti zlam gayan àbi ni ti ku ere ye ti àfənj ni day atəzafənja. ²⁷ Yaw ndam ya tizirey nu, tawayay ti nəgur tay do ni ti gəsumubiya tay a, slinġəm tay kə eri goro pat pat.” » ²⁸ Yezu àra àdəm ma *gozogul na nahkay ti

òru kama, tàcèloru a Zeruzalem akaba mis ya ti tadəbay naŋ ni.

*Yezu enjiyu a Zeruzalem wudak
(Meciy# 21.1-11; Mark 11.1-11; Zey
12.12-19)*

²⁹ Ka ya ti tòru tìnjua a kəsa Betfazi ata Betani a gwar ka həma *Oliviye ni va wudak nahəma, Yezu àslər ndam mađəbay naŋ ni cu, ³⁰ àhi ana tay ahkado : « Dəgum a kəsa teguni ya kama gekali ni vu. Ekinjamiya nahəma, akədumi ahər ana wur ga azoŋgu məwəlani. Wur ga azoŋgu nani ti maslaŋa àcəlkiyu day-day faŋ ndo. Picehəmbiya, zumubiya. ³¹ Ay tamal maslaŋa èhindifiŋa ma kè kəli a, àhi ana kəli : “Kepicehəm ti kamam?” ti humi ahkado : “Bay geli awayay.” »

³² Nahkay nday ya ti Yezu àslər tay ni tàsləka, tòru. Tòru tìnjua ti tàdi ahər ana zlam ni dek akada ga pakama gayan ya àhi ana tay ni. ³³ Ka ya ti nday təbu tepiceh wur ga azoŋgu ni ti ndam ga azoŋgu ni təhi ana tay : « Kepicehəm wur ga azoŋgu ni ti kamam ? » ³⁴ Eslini təhi ana tay ahkado : « Bay geli awayay. » ³⁵ Nahkay təzibiyu wur ga azoŋgu ni ana Yezu, təbəki azana ti Yezu məcəlkiyu, mək àcəlkiyu. ³⁶ Ka ya ti Yezu naŋ àbu akoru ni ti mis tàpabivoru azana gatay e divi vu.

³⁷ Tòru tìnjua ka məlan ya təndəkia ahər ka həma Oliviye ga moroni a Zeruzalem a nahəma, mis ya ti tadəboru naŋ ni dek tədəgiki ka mazləbay Melefit àna məmərani azuhva zlam ya nday ti pi, mis ndahan ti pi day-day ndo ni. Təzlah, ³⁸ tədəm : « Bay Melefit mægri sulum gayan ana *bay gəđakani ya ara àna slimi gayan a ni ! * Melefit naŋ agavəla àvia manjəhad sulumana ana mis a. Təzləbay naŋ a huđ melefit bu ! »

³⁹ Ndam *Feriziyen ndahan təbu eslini e kidin ge mis dal-dalani ni bu. Təhi ana Yezu ahkado : « Məsi, hi ma ana ndam mađəbay kur ni ti təlakakaba, təzlah ba. » ⁴⁰ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, tamal nday təlakakabá ti akur atəzlah. »

Yezu etəwi ndam Zeruzalem

* 19:38 Mənjay Limis 118.26. † 19:46 Mənjay Izayi 56.7 ; Zereimi 7.11.

⁴¹ Ka ya ti Yezu ènjua a Zeruzalem a wudak, èpia kəsa na ti ètəwi ndam ga kəsa nani. ⁴² Àdəm ahkado : « Tamal ti lekələm day kəsəruma ahəmamam kəŋgətum manjəhad sulumani akaba Melefit kana nahəma, akal kəŋgətuma àndava. Ay nihi ti manjəhiani ke kəli, kipuram do. ⁴³ Nahkay nihi ti vad gani amara, ndam ezir gekali atara teveliŋ kəsa gekali ni tekesl, atəbivu zlam ana kəli e divi bu dek ga macafəŋa kəli ga mahərana, atəhurkiyu ke kəli àna silik. ⁴⁴ Atabazl kəli dek, etembedkaba ahay gekali a dek besek-besek, atəmbərki akur ka ahər ga akur nahan do. Adaba mam, kəsərumsarta ya Melefit àra àmənjaya kəli a ni ndo. »

*Yezu a ahay gəđakani ge Melefit ni bu
(Meciy# 21.12-17; Mark 11.15-19; Zey
2.13-22)*

⁴⁵ Tòru tìnjua a Zeruzalem a ti Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Eslini àdi ahər ana ndam məsəkumoru zlam, mək ànjeki ka magaraya tay e mite va. ⁴⁶ Àhi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àdəm : “Ahay goro nahəma, emigi ahay ga *mahəŋgalavù Melefit.” Aylekələm ti kəmbatumkaba, ègia ahuzl ga ndam akal a.† »

⁴⁷ Kələŋ gani naŋ àbu a dalaka ga ahay ge Melefit ni bu, acahi zlam ana mis kəlavəđ. Eslini gəđakani ga ndam *manjəgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tədəbafəŋ divi ge mijin naŋ. Gəđakani ga ndam *Zəde ni day tawayay mijin naŋ. ⁴⁸ Ay ti tənğətfəŋa divi gana ndo, adaba ndam Zəde dek tawayay ma ga Yezu, təbu təbi slimi ana ma gayan ya adəm ni lala.

20

*Təwi ga Yezu ya àgray ni ti way àvi divi
gani way ?*

(Meciy# 21.23-27; Mark 11.27-33)

¹ Yezu naŋ àbu eslini a Zeruzalem ti a vad nahan àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Naŋ àbu acahi zlam ana mis, ahi *Ma Məweni Sulumani ana tay nahəma, gəđakani ga ndam *manjəgalabakabu

mis akaba Melefit akaba ndam *mæsər Wakita ge Melefit akaba gədəkani ndahañ tərəkia, ²təhi : « Hi ana leli, kagrañ təwi hini nahkay ti kəngət divi gani ti eley ? Way àvuk divi gani way ? » ³Yezu àhəngri fəñ ana tay, àdəm : « Nu day nihindifiña zlam bəlañ kə kəli a. Həngrumufəñ : ⁴*baray ge Zeñ ya àbaray mis ni ti njəda gani Melefit àvi tək, tək day ti mis təvi aw ? »

⁵Tàra ticia ma na nahkay ti tàgray gejewi e kidiñ gatay bu, tədəm : « Tamal məhi : “Melefit àslərbiyu nañ” hi nahəma, ara ahi ana leli : “Kəgəsumkabu pakama gayan ni ndo ni ti kamam ?” ⁶Ay tamal mədəm : “Mis təvi njəda gani” ti ndam geli ni dek etizligi leli àna akur, adaba tədəm Zeñ ti bay mahəngaray *pakama ge Melefit. » ⁷Nahkay təhəngri fəñ, təhi : « Maslaña ya ti àvi divi gani ni ti leli mæsər do. » ⁸Eslini Yezu àhi ana tay : « Nu day nədəfi bay ya ti àvu divi ge təwi ya ti nagray ni ana kəli do bilegeni. »

*Ma gozogul àki ka ndam məwəs vədañ
(Meciya 21.33-46 ; Mark 12.1-12)*

⁹Eslini Yezu àhi ma *gozogul hini ana mis ni. Àdəm ahkado : « Zal nahañ àbu nahəma, àjavù mən ga zlam *a vədañ gayan vu. Kələñ gani àfivù vədañ ni a ahar vu ana mis ti təwəs, mək àsləka, òru e mirkwi ga məpəsiyani zlam gayan. ¹⁰Sarta ga məpalay bəza ga zlam ni àra ènjia ti bay ga vədañ ni àslərbiyu bay məgri təwi afa ga ndam məwəs vədañ ni ti təhəlikaboru ja gani gayan. Ay bay məgri təwi ni àra ènjia ti ndam məwəs vədañ ni tэгəs nañ, təzləb, mək tàgaray nañ, araña day àzay a ahar vu ndo. ¹¹Eslini bay ga vədañ ni àslərbiyu bay məgri təwi nahañ keti. Àra ènjia ti ndam məwəs vədañ ni tündivi nañ cəđ cəđ, təzləb nañ, mək tàgaray nañ, araña day àzay a ahar vu ndo daya. ¹²Bay ga vədañ ni àslərbiyu bay məgri təwi nahañ keti. Àra ènjia ti ndam məwəs vədañ ni təsi ambələk mək təzaba nañ a vədañ ni ba, tətəloru. ¹³Bay ga vədañ ni àra ècia ere ye ti àgravu na ti àhi ana ahər : “Nihi ti nagray ni mam ? Nihi nahəma wur goro àbu, nawayay nañ dal-dal, nəsləroru nañ afa gatay. Eminjəa

ti atəgəsiki ma.” Nahkay àslərbiyu nañ. ¹⁴Ay ndam məwəs vədañ ni tàra ticia wur na nañ àbu ara ti təzlapay e kidiñ gatay bu, tədəm ahkado : “Nañ tegəni ti mekeji gayan. Makađum nañ ; nahkay ti vədañ ni emigi geli.” ¹⁵Àra ènjikia ka tay a ti tэгəs nañ yaw, təzaba nañ a vədañ ni ba, tòru təkəđ. »

Eslini Yezu èhindifiña ma kə tay a, àhi ana tay ahkado : « Bay ga vədañ ni amasləkabiya ti aməgri mam ana ndam məwəs vədañ ni mam ? ¹⁶Amara mabazl ndam məwəs vədañ ni, mək aməvi vədañ ni ana mis ndahañ. » Mis ya təbu eslini ni tàra ticia ma gayan ya àdəm na ti tədəm : « Ere nani ti àgravu day-day ba ! »

¹⁷Eslini Yezu àmənjaləñ ana tay lala, àhi ana tay ahkado : « A Wakita ge Melefit bu ni ti àbu məbəkiani : “Akur nahañ àbu ti ndam mələm ahay tawayay magray təwi àna nañ ndo. Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawañ.” †

« Ma gani nani ti lekələm kədəmum awayay adəmvaba ti ahəmamam ? » ¹⁸Àhi ana tay keti : « Akur gani nani nahəma, tamal maslaña àdəkikiya ti maslaña nani aməhučkaba nguc nguc. Ay tamal akur ni adəkia ti ni aməngələdkaba nañ a. »

¹⁹Ndam *mæsər Wakita ge Melefit akaba gədəkani ga ndam *mañgalabakabu mis akaba Melefit ni təsəra Yezu àdəmki ma gozogul ni ti ka tay. Tàra təsəra ti tədəbay divi ga mэгəs nañ ke weceweceni huya. Ay ti tisliki mэгəs nañ ndo, adaba aņgwaz àwərfəña tay kə mis ya təbu eslini dal-dalani na.

*Hadam ya təpəli ana bay ga ndam Rom ni
(Meciya 22.15-22 ; Mark 12.13-17)*

²⁰Eslini gədəkani nday nani təbu təbi slimi ana Yezu, təslərki biyu ndam gatay ndahañ : ndam nday nani tawayay ti Yezu màmənjaləñ kə tay akada nday ndam jireni, tawayay ti mədəm ma magədavani ti tэгəski nañ. Gədəkani nday nani tàgray nahkay ti adaba tawayay tэгəsi nañ ana bay ga ndam *Rom ya agur hađ *Zəde ni, ti mągrafəña seriya. ²¹Nday nakəñ tàra tijnikia ti təhi ahkado : « Məsi, məsəra nak

* 20:9 Məñ ga zlam nani ti *viñ. † 20:17 Limis 118.22.

ti ere ye ti kədəm akaba ya kacahi ana mis ni ti dek jiri. Nak ti kùcirkaba mis a do, kamənjələŋ ana tay kala-kala, kacahi zlam ya ti Melefit awayay ni ana tay àna jiri gani cilij. ²² Nahkay ti Melefit àvia divi ana leli a ga mabəhadī hadam ana *bay gəḏakani ga ndam Rom a tək, àvi ana leli ndo waw ? » ²³ Yezu àra àsərikia zuh ana tay a nahəma, àhi ana tay : ²⁴ « Ŋga ŋgazlumubiya siŋgu akur-akurana nimi. » Tàra təngezlia ti àhi ana tay ahkado : « Àki ka siŋgu hini ti mazavu ga ahàr ga way ? Slimi məbəkiani ni ti ga way ? » Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Ga bay *Sezar.† » ²⁵ Eslini naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Tamal nahkay ti həngrumi zlam ga bay Sezar zlam gayan, ge Melefit ti ni həngrumi ana Melefit zlam gayan. » ²⁶ Nahkay tislaki məgəski Yezu ka ma magudarana kè meleher ge mis ni ndo. Ma gayan ya àhi ana tay ni àgria ejep ana tay a, nahkay təlakkabá te-te.

Mis àməta ti aŋgaba e kisim ba eḏeḏiŋ a waw ?

(Meciy[#] 22.23-33 ; Mark 12.18-27)

²⁷ Ndam *Seduseyən ndahan tərəkia ka Yezu a. Ndam Seduseyən ti tədəm mis àməta ti aŋgaba e kisim ba koksah. Nahkay nday nakəŋ tihindifiŋa ma, ²⁸ təhi : « Məsi, Məwiz àbiki ana leli a wakita gayan ni bu, àdəm ahkado : “Tamal mis nday kà mən gatay, bəlan gani àda wal a, mək àməta, wal gayan ni ewii wur ndo nahəma, ahàr àdəm wur ga mənani azay wal ni, ti tīwia mekeji ana wur ga mənani ya àmət na.” § ²⁹ Yaw mis ndahan təbu adəskəla kà mən gatay. Gəḏakani gatay ni àda wal a, ewifiŋa wur a ndo, mək àmətka. ³⁰⁻³¹ Àra àməta ti mimbiki gayan ni àzay wal ni àmətka, naŋ ya mahkər ni day àgray nahkay. Nday adəskəlani ni dek tàza wal na, tīwifiŋa wur a ndo mək təməta. ³² Kələŋ gani wal ni day àməta. ³³ Ay ka fat ya ti mis atəŋgaba e kisim ba nahəma, wal ni ti way e kidiŋ gatay bu amazay way ? Nday adəskəlani ni dek tàza naŋ a ni. »

³⁴ Yezu nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Ka sarta hini ti zawal akaba wál

təhəlvu. ³⁵ Ay nday ya ti Melefit àgəskabá tay a, atəməta mək atəŋgaba e kisim ba, atəŋjəhadka mələŋ məwəni ya Melefit am-agraya ni ti zawal ataday wál va do, wəwal day ataday zawal va do. ³⁶ Nday gani təmət day-day va do, tigi akada ga *məslər ge Melefit ni. Nday bəza ge Melefit, adaba təngezlia e kisim ba. ³⁷ Ge mis ya atəŋgaba e kisim ba ni ti Məwiz day àbəkia ma gana a wakita gayan ni ba lala. Ka sarta ya èpi mənəghaf ya aku àgəs ni ti àdəm Bay geli ti naŋ Melefit ga Abraham, Melefit ga Izak, Melefit ge Zekər. * ³⁸ Melefit ti naŋ Melefit ga ndam ya àna sifa ni, do ni ti ga nday ya təməta ni do. Adaba kè eri ge Melefit ti nday dek təbu àna sifa. »

³⁹ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti ndam ndahan ya *təsəra Wakita ge Melefit a ni təhi : « Məsi, pakama gayak ya kədəm ni ti àbəlay. » ⁴⁰ Tədəm nahkay ti adaba aŋgwaz àwərfəŋa tay ge mihindifiŋa ma ndahan a.

Bay gəḏakani ya amara ni ti naŋ way ?
(Meciy[#] 22.41-46 ; Mark 12.35-37)

⁴¹ Yezu àhi ma ana tay keti. Àdəm ahkado : « Mis tədəm *Krist *Bay gəḏakani ya amara ni naŋ *Wur ge Devit ti ahəmamam ? ⁴² Adaba Devit àna ahàr gayan àdəm a wakita ge Limis bu :

“Bay Melefit àhi ana bay goro :

Njəhada gwar kà ahar ga daf goro a, a mələŋ ga gəḏakani va.

⁴³ Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kè meleher gayak

akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.” † »

⁴⁴ « Nədəm nahəma, Krist nani ti Devit azalay naŋ bay gayan ti, təzalay naŋ wur ge Devit keti ti kamam ? »

Ndam məsər Wakita ge Melefit ni
(Meciy[#] 23.1-36 ; Mark 12.38-40)

⁴⁵ Ka ya ti mis dek təbu təbi slimy ana Yezu nahəma, Yezu nakəŋ àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : ⁴⁶ « Bumvu slimy, do ni ti ndam *məsər Wakita ge Melefit ni atagosay kəli. Nday ti tawayay məbakabu məgudi, təsawaday àna naŋ riya ; tawayay ti mis təgri sa ana tay kè meleher ge mis

† 20:24 Ka siŋgu gatay lu ti ndam Rom tagrakiaya mazavu ga bay gəḏakani gatay a, təbəkli slimy gayan daya. § 20:28 Mənjay Mimbiki 25.5-6. * 20:37 Mənjay Mahərana 3.2, 6. † 20:43 Limis 110.1.

dek ; tawayay manjəhadvani e karsi ga gəđakani vu a ahay ga *mahəngalavù Melefit bu akaba ka məlan məzum zlam ga wuməri. ⁴⁷ Nday gani nani ti təzum ahay ga wál madakway mək təpəski ka mahəngalay Melefit, tawayay ti mis tədəm nday ndam jireni. Tagray nahkay ti Melefit amagrafəna seriya kà tay a, amatrađ tay àtama ga ndam magudar zlam ndahan na. »

21

Sədaga ga wal madakway ya aranja gayan əbi ni

(Mark 12.41-44)

¹ Yezu eheliŋ eri, èpi ndam ge elimeni təbu təbiyu siŋgu a məlan məbiyu siŋgu ga sədaga ni vu. Naŋ əbu amənjələn ana tay nahkay ti ² èpi wal madakway nahan aranja gayan əbi, əbiyu siŋgu akur-akurani ciđ-cibeni cə. ³ Yezu nakəŋ əra èpia ti àdəm ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, wal madakway hini ti aranja gayan əbi, ay siŋgu ya ti əbiyu ni àtama ge mis ndahan ya təbiyu na dek. ⁴ Adaba mis ndahan ni dek təgray sədaga nahəma, təbiyu siŋgu ya təgəjənifəŋ kà tay, təsər ere ye ti tagray àna naŋ ni va do ni, wal hini ti ni aranja gayan əbi, ay ti əbiya siŋgu ya əfəŋ na dek. Siŋgu gayan nahan ga məsəkum zlam məzumani əgəjənifəŋ ndo. »

Yezu adəm etembedkaba ahay gəđakani ge Melefit na

(Meciya 24.1-2 ; Mark 13.1-2)

⁵ Mis ndahan təbu təzlapaki ka *ahay gəđakani ge Melefit ni. Tədəmki ma ka akur gəđakani ya tèdezl ahay ni àna naŋ ni akaba zlam məbəlani ya təhəlibiyu ana Melefit a ahay ni bu ni. Yezu əra ècia ma gatay na ti àdəm : ⁶ « Zlam hini ya kəmənjumləŋ ni dek ti, vad nahan amara nahəma, etembedkaba ahay na besək-besək, ku akur bəlan day amanjəhadki ka akur nahan va do. »

Yezu azlapaki ka sarta ya amara ni

(Meciya 24.3-14 ; Mark 13.3-13)

⁷ Tàra ticia ma ga Yezu na ti təhi : « Məsi, ere gani amagravu ti ananaw ? Aməsərkaba sarta ya ere nani amagravu wudak na ti ahəmamam ? » ⁸ Yezu

əhəŋgrifəŋ ana tay, àdəm ahkado : « Bumvu slimì, maslanja əgosay kəli ba. Adaba mis kay atara, ku way way do amədəm naŋ ti nu, amədəm naŋ ti *Bay gəđakani ya amara ni ; amədəm sarta gayan ənjia. Ku tədəm nahkay nəŋgu ni, kədəbum tay ba. ⁹ Mis atagray silik, atakadfəŋva kà ŋgumna daya, ekicəm ma gani. Kicəma ti kəgrum aŋgwaz ba. Ahər àdəm zlam nday nani təgravu kwa. Ku tamal təgrava nahkay nəŋgu ni, mandav ga duniya həya do. »

¹⁰ Yezu əhi ana tay keti : « Ndam ga had ndahan atakadvu akaba ndam ga had ndahan, bəbay ndahan akaba bəbay ndahan.

¹¹ Had amadađay dal-dal a kəsa ndahan bu, a kəsa ndahan bu ləwir amagray, a kəsa ndahan bu ni ti ni arməwər aməgəs mis kay. Zlam ndahan ya tasay aŋgwaz dal-dal ni atagravu ka had akaba a huđ melefit bu, nahkay mis atəsər aranja ara agravu wudak.

¹² « Ay wudaka zlam gani nday nani dek atagravu nahəma, mis atəgəs kəli, atəgri daliya ana kəli, atəhəloru kəli a ahay ga *mahəngalavù Melefit vu ga magrafəna seriya kə kəli a, atəbiyu kəli a daŋgay vu. Atəhəloru kəli kə meleher ga bəbay, kə meleher ga gəđakani ga ŋgumna daya, adaba lekələm ndam goro : ¹³ nahkay akəŋgətum divi ti etici ma gekəli ya akazlapumku ni.

¹⁴ Ay ere ye ti amagravu ni ti əhəli ahər ana kəli ba simiteni : ka ya ti atəhəloru kəli kə meleher gatay ga magrafəna seriya kə kəli a, tihindifiŋa ma kə kəli a nahəma, ma ya ti akəhumi ana tay ni ti aŋgwaz aməwərki kəli do. ¹⁵ Adaba ere ye ti akədəmum ni akaba məsər zlam gani dek ti nu nuani anədəfiki ana kəli. Nahkay ti maslanja amələbi e kidiŋ ga ndam ezir gekəli ni bu aməwəlki kəli ka pakama bi. ¹⁶ Ka sarta gani nani ndam ya atəgəs kəli ti təgrafəna seriya kə kəli a ti ata bəŋ gekəli, ata məŋ gekəli, bəza ga məŋ gekəli, ndam gekəli akaba zləbəba gekəli. Atabazl mis ndahan e kidiŋ gekəli bu ni ti azuhva tay. ¹⁷ Mis dek etizirey kəli adaba lekələm ndam goro. ¹⁸ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, ku məhər ga ahər gekəli bəlan tekeđi amatoru a had do. ¹⁹ Tamal a huđ ga daliya nani bu kəmbərəjum nu do nahəma, akəŋgətum sifa ya ti Melefit aməvi ana kəli

ni. »

*Yezu adəm etembed Zeruzalem
(Meciyu 24.15-21 ; Mark 13.14-19)*

²⁰ Yezu àdəm keti : « Ka ya ti ekipuma ndam silik tëvelinjia ahàr ana Zeruzalem a tekesl nahəma, sərumski sarta ènjia, atəzum kəsa ni, etembedkaba ahay a dek. ²¹ Ka sarta gani nani ti ndam ya ka had *Zude ni ahàr àdəm tâcuhworu a həma vu ; ndam ya ti a Zeruzalem ni ahàr àdəm tâhəraya tâsləka ; ndam ya ti a kəsa ci6-ci6eni bu ni ti ni tōru təhuriyu a Zeruzalem ba. ²² Adaba a vad nday nani bu ni ti Melefit amatra6vù ndam ga kəsa nani ; ere ye ti àdəm a Wakita gayan bu ni dek amagravu. ²³ Ka sarta gani nani ti wál a hud akaba nday ya ti bəza təfəŋ ka tay ka ahar ni atasay cicihi ! Ndam ga had nani atəcakay daliya dal-dal, adaba Melefit aməzumki bəruv ka tay. ²⁴ Atara tabazl mis ndahan e kidiŋ gatay bu kay àna maslalam, ndahan ni ti ni atəgəs tay, atəhəloru tay ka had gərgərani dek, tigi evidi. Eslini ndam ya ti təfəki ahàr ke Melefit do ni atəzum Zeruzalem ga njəda. Atəguroru duk abivoru ana mandav ga sarta ya Melefit àvi ana tay ga məgurani ni. »

*Mara ga Wur ge Mis a
(Meciyu 24.29-31 ; Mark 13.24-27)*

²⁵ Yezu àdəm keti : « Zlam ndahan amagrakivu ka fat, ke kiyi akaba ka ata bonjur. Mis etipia ti atəsər arana àbu ara agravu. Zlam ndahan amagravu ka had : aməd amadaɗay *dəluv gəɗakani, dəluv ni amahənday. Zlam nday nani atəsi anɗwaz ana mis ga məlan ni dek : bəruv amətikaba ana tay a. ²⁶ Ka sarta gani nani ti zlam ya ti amagravu ka had ni aməhəli ahàr ana mis, atədəd àna anɗwaz tazlazl-zlazl, adaba zlam njəda-njədani a hud melefit bu atədəɗay a məlan gatay bu. ²⁷ Ka sarta gani nani ti mis etipi nu *Wur ge Mis anara a maklaɓasl ba àna njəda kay akaba maslaɗay goro a. * ²⁸ Ay lekələm ti ka ya ti zlam nday nani təbu tagravu nahəma, cikuma lala, zum njəda ti kəmənjumlahu kama, adaba sarta ge Melefit ya ahəŋgay kəli ni ènjia wudak. »

*Yezu azay mazavu ga mən ga wəruv
(Meciyu 24.32-35 ; Mark 13.28-31)*

* 21:27 Mənjay Deniyel 7.13.

²⁹ Yezu àhi ma ana tay àna ma *gozogul, àdəm ahkado : « Mənjumki mən ga *wəruv akaba mən ga zlam ndahan ni. ³⁰ Kipəm ti nday təbu tidi nahəma, kəsəruma mədərdər ènjia wudak. ³¹ Nahkay day tamal kipiama zlam ya nəhi ana kəli ni nan àbu agravu nahəma, sərumski *Məgur ge Melefit ènjia wudak. ³² Nəhi ana kəli nahəma, wudaka mis ya təbu ka dala nihi ni təmət dek ti zlam nday nani dek amagrava day kwa. ³³ Məlan ya agavəla akaba məlan ya a ga had ni amandav, ay ti ma goro ya nədəm ni amandav day-day do. »

Bumi slimi ana ahàr gekəli

³⁴ Yezu àdəm keti : « Bumi slimi ana ahàr gekəli, kəvumi vu gekəli ana zum ga makad kəli ba. Zlam ga duniya ègi eri ana kəli ba daya, do ni ti vad gani nani amərəkia ke kəli a ka məsərki gekəli do. ³⁵ Vad gani nani amərəkia ke kəli a akada ga kəmbazl ya agəs zlam ndacani ni. Adaba vad gani nani eminjikia ti ka ndam ga duniya dek, maslanə bəlan tekeɗi amatam do. ³⁶ Nahkay njəhadum eri, hənɗalum Melefit a sarta bu dek ti məvi njəda ana kəli ga matamfəŋana kə zlam ya ti ara agravu na dek, ti anɗwaz àwər kəli ge micikeni kə meleher ga *Wur ge Mis ba. »

³⁷ Kəlavad Yezu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni bu ga mələfat ; ga mələvad ti ni ahəraya, akoru andəhad a həma ya təzalay *Oliviyə ni bu. ³⁸ Kəla miledə də mis dek takoru a dalaka ga ahay gəɗakani ge Melefit ni vu ga məbi slimi ana pakama gayan ya adəm ni.

22

*Gəɗakani ga ndam Zude tawayay tijin
Yezu
(Meciyu 26.1-5, 14-16 ; Mark 14.1-2, 10-11)*

¹ Wuməri ga ndam *Zude ya təzumvù dipen *miwisiŋeni do ni ènjia wudak : təzalay wuməri gani nani *Pak. ² Ka sarta gani nani ti gəɗakani ga ndam *manɗalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni tàgray sawari ge mijin Yezu akal-akal. Tàgray akal-akal ti adaba anɗwaz àwərfəŋa tay kə

mis dal-dalani na. ³ Eslini *Seteni àhuriviyu ana Zudas. Zudas gani, slimi gayan nahan ni Iskariyot, nan bəlan ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cəeni ni. ⁴ Seteni ni àra àhuriviya ti Zudas nakəŋ àrəkioru ka gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ka bəbay ga ndam slewja ya tajəgay *ahay gəđákani ge Melefit ni. Ōru ti ga magray sawari akaba tay ga məđəfiki Yezu ana tay ti təgəsa nan a. ⁵ Nday nakəŋ tàra ticia ma gayan na ti təmərə daldal, təhi : « Məvuk siŋgu. » ⁶ Zudas nakəŋ àgəskabá ma gatay na. Nahkay àdəbay divi ahəmamam ti ara ađəfiki Yezu ana tay ti təgəs nan ka məsər ge mis do ni.

Təslamalikabu məlan ga wuməri ga Pak ana Yezu
(Meciya 26.17-25 ; Mark 14.12-21 ; Zeŋ 13.21-30)

⁷ Vad ga wuməri ge dipen *miwisiŋeni do ni enjia. A vad ga wuməri ga *Pak nani ti tislifi bəza təmbak ana Melefit. ⁸ Nahkay Yezu àslər ata Piyer nday ata Zeŋ, àhi ana tay ahkado : « Dəgum kəslamalumikabu zlam məzumani ga Pak ana leli. » ⁹ Nday nakəŋ tihindifiŋa ma, təhi ahkado : « Kawayay ti mōru məslamalakabu eley ? » ¹⁰ Àhi ana tay : « Ekinjumiya a kəsa gəđákani va nahəma, akəbumkabu ahər akaba zal nahan àcahbiya yam a mandaray va. Ekipəma nan a ti dəbumiyu nan a ahay ya nan ahuriyu ni vu. ¹¹ Akəhurumiya ti humi ana bay ahay ni ahkado : “Məsi geli àdəm : Ahay goro ya ti anara nəzumviyu zlam ga wuməri ga Pak ni akaba ndam madəbay nu ni ti neley ?” ¹² Eslini bay ahay ni aməđəfiki ahay nahan gəđákani ka ahər ga ahay nahan ana kəli, zlam dek àvu àndava. Slamatumkabu zlam məzumani ni ti eslini. » ¹³ Nahkay nday nakəŋ təsləka, tōru tədi ahər ana zlam ni dek akada ga pakama ga Yezu ya àhi ana tay ni, mək təslamalakabu zlam ga wuməri ga Pak ni.

Yezu avi daf ge Melefit ana ndam madəbay nan ni

(Meciya 26.26-30 ; Mark 14.22-26 ; 1 Korəŋ 11.23-25)

¹⁴ Sarta ga zlam məzumani àra enjia ti Yezu akaba ndam *asak gayan ni tōru tənəhad ka məlan ga məzum zlam ni.

¹⁵ Eslini Yezu àhi ana tay : « Sarta goro ga macakay daliya enjia wudak. Wudaka nəcakay daliya ni ti nəwaya məzum zlam ga wuməri ga *Pak hini akaba kəli a daldal. ¹⁶ Nəhi ana kəli nahəma, anəzumkivu zlam ga wuməri ga Pak ni va do, si ka ya ti Melefit emendeveriŋaba təwi gana a Məgur gayan ba ni kwa. » ¹⁷ Àra àdəm ma nahkay ti àzay hijiyem akaba zum, àgri səsi ana Melefit, àhi ana tay : « Zuma, səm lekələm dekeni. ¹⁸ Nəhi ana kəli nahəma, kwa kani nisi zum ga wur ge *viŋ va do, si a vad ya *Məgur ge Melefit eminjia ni day kwa ti enisi. » ¹⁹ Kələn gani àzay *dipen, àgri səsi ana Melefit, èsekaba, àvi ana tay, àhi ana tay : « Hini hi ti aslu ga vu goro : navay ti ga mahəŋgay kəli. Grumoru nahkay, ti kəjalumku ahər. » ²⁰ Kələn ga məzum zlam ni ti àzay hijiyem akaba zum ni keti, àvi ana tay akada ya àvi dipen ana tay ni, àhi ana tay : « Àna zum ge hijiyem hini ti Melefit awəlkabu pakama gayan akaba ge mis ; məwəlvani nani ti məweni. Awəlkabu ti àna mimiz ga vu goro ; mimiz goro ni aməŋgəzaya a vu goro ba ti ga mahəŋgay kəli. » ²¹ Àhi ana tay keti : « Nədəm nahəma, maslaŋa ya ti aməsəkumoru nu ni ti nan àbu məzumkabu zlam. ²² Nu *Wur ge Mis nara nəmət akada ge Melefit ya àdəm ni, ay maslaŋa ya ti asəkumoru nu ni ti amasay cicihi ! » ²³ Ndam asak gayan ni tàra ticia ma gayan na ti tihindivu, tədəm way e kidiŋ gatay bu amagray ere gani nani way.

Gəđákani ya àtam mis ndahan ni ti way ?

²⁴ Ndam *asak ga Yezu ni təgray gejewi e kidiŋ gatay bu, tədəm : « Way gəđákani e kidiŋ geli bu àtam leli ndahan ni way ? » ²⁵ Yezu àhi ana tay : « Bəbay ga had ndahan təgur had gatay : gəđákani ndahan e kidiŋ gatay bu tawayay ti mis təzalay tay ndam məgri zlam sulumani ana mis. ²⁶ Lekələm zla nahəma, àgravu akada nani e kidiŋ gekəli bu ba simiteni. Ay e kidiŋ gekəli bu ti maslaŋa ya ti nan gəđákani àtama kəli ndahan na ti mənəhad akada ga wur gəziteni kwa sawan. Nahkay day maslaŋa ya agur kəli ni mənəhad akada ga bay məgri təwi ana mis ni. ²⁷ Nədəm nahəma, e kidiŋ ga bay ya təzibiyu zlam

məzumani nday ata maslaŋa ya azibiyu ni bu ni ti way gəɖakani ni way ? Gəɖakani ti bay ya təzibiyu zlam ni do aw ? Ay nu nənŋu ni nəbu e kidin̄ gekəli bu akada ga maslaŋa ya ti azibiyu zlam məzumani ana mis ni. ²⁸ Lekələm ti kəbum akaba nu ; ku ka ya ti mis təwayay nu ndo nənŋu ni kəmbərəŋum nu ndo. ²⁹ Nahkay nu ti nagray ahəmamam ? Baba àvua bay a, nu day nəvi bay ana kəli bilegeni a Məgur goro bu akada gayan̄ ya àvu ni. ³⁰ Nahkay zla ti akəzumum zlam akaba ekisəm zlam akaba nu a Məgur goro bu. Akanjəhadumviyu e kərsi vu ga magrafəŋa seriya kə dini kru mahar cəeni ge Izireyel na daya. »

Yezu adəm : « Piyer amədəm àsər nu do »

(Meciyə 26.31-35 ; Mark 14.27-31 ; Zəŋ 13.36-38)

³¹ Yezu àhi ma ana Piyer, àdəm : « Simu, Simu, ci day : lekələm ti *Seteni èhindifiŋa kəli kə Melefit a, awayay agri ana kəli akada ge mis ya ti ataɖalakia hilfi ga zlam gayan̄ a ni. ³² Ay nu zla ti nəhəŋgala Melefit a ti kəmbərəŋ məfəku ahər ba. Ekijikia ke divi a, ay ti akəŋgəkiya. Àkəŋgəkiya ti vi njəda ana bəza ga muk ni. » ³³ Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi : « Bay goro, nəgəskabu ga morakabani ata nak a dan̄gay vu, ku ga məmətkabani ata nak day nəgəskabu. » ³⁴ Ay ti Yezu àhi ahkado : « Piyer, nəhuk nahəma, kani kani a a huɖ ga məlavəɖ bu, wudaka agwazl azlah ti akədəm sak mahkər kəsər nu do timey. »

Mbici, mbolu akaba maslalam

³⁵ Yezu àhi ana tay ahkado : « Ka sarta ya ti nəslər kəli, ku mbici, ku mbolu, ku kimaka day kəhələm ndo ni ti, mam àhəcikiva ana kəli a mam ? » Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Àbi. » ³⁶ Àhi ana tay : « Ay nihi ti maslaŋa ya ti siŋgu àvu e mbici gayan̄ bu nahəma, maza, ku zlam gayan̄ a mbolu bu day maza akaba nan̄ a. Maslaŋa ya ti maslalam gayan̄ àbi ni day məsəkumoru azana gayan̄ ti məsəkum maslalam àna siŋgu gani. ³⁷ Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti Melefit àdəm a Wakita gayan̄

ni bu : “Atacalkivu nan̄ àkivu ka ndam magudar zlam” * ni ti, maslaŋa gani nani ti nu. Pakama gani nani si agrakuvu kwa. » ³⁸ Eslini təhi ahkado : « Bay geli, maslalam nday hi cə. » Nan̄ nakəŋ àhi ana tay : « Èslia ahkay. »

Yezu ahəŋgalay Melefit ka həma Oliviye (Meciyə 26.36-46 ; Mark 14.32-42)

³⁹ Yezu àhəraya, òru ka həma *Oliviye akada gayan̄ ya agray kəlavəɖ ni. Àra àhəraya ti ndam mədəbay nan̄ ni tədəboru nan̄ kələŋ. ⁴⁰ Tòru tin̄jəa eslina ti Yezu àhi ana ndam mədəbay nan̄ ni ahkado : « Həŋgalum Melefit ti kijəmkiya ke divi a ka ya ti *Seteni esipet kəli ni ba. » ⁴¹ Eslini Yezu nakəŋ àsləkafəŋa kə tay a, òru cak. Òru ènjəa nahəma, àbəhad̄ mirdim grik, àhəŋgalay Melefit, ⁴² àdəm ahkado : « Bəba, tamal kawayay ti həɖəkfua daliya hina, nəcakay ba ti. † Ku nədəm nahkay nənŋu ni, kəgray ere ya nu nawayay ni ba, gray ere ye ti nak kawayay ni sawan̄. » [⁴³ Eslini *məslər ge Melefit àhərkiaya e melefit ba, àvi njəda. ⁴⁴ Bəruv àtikaba dal-dal, nahkay nan̄ nakəŋ àkad̄vu àna mahəŋgalakivu Melefit ; endif gayan̄ àndalaya akada ge mimiz na ndal ndal a ga had̄ a.]

⁴⁵ Àra àhəŋgala Melefit a nahkay ti ècikaba cəkwaɖ, àŋgəkiya ka ndam mədəbay nan̄ na. Àdi ahər ana tay nday e dəwir bu, adaba təmətaɖkaba àna majalay ahər a. ⁴⁶ Nan̄ nakəŋ àhi ana tay : « Kin̄jəm dəwir ti kamam ? Cikəmaba, həŋgalum Melefit ti kijəmkiya ke divi a ka ya ti Seteni esipet kəli ni ba. »

Təgəs Yezu

(Meciyə 26.47-56 ; Mark 14.43-50 ; Zəŋ 18.3-11)

⁴⁷ Ka ya ti Yezu nan̄ àbu azlapay nahkay ni ti mis kay təbu tərəkia. Nan̄ ya təzalay nan̄ Zədas, nan̄ bilin̄ ga ndam *asak ga Yezu kru mahar cəeni ni, àdibiyu kama ana tay. Tàra tin̄jia ti Zədas nakəŋ àrəkia ndoroŋa ka Yezu a ga məgri sa àna məfəki ma ka tuwər a. ‡ ⁴⁸ Eslini Yezu àhi :

* **22:37** Izayi 53.12. † **22:42** Ahalay ti ma ga Yezu ya àdəm ni ti nahkay hi : « Həɖəkfua hijiyem hina. » A Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni ti tədəm məzum bəruv ge Melefit ti akada zum e hijiyem bu, mis tisi ti akad̄ tay. ‡ **22:47** Ka sarta nani ti kəlavəɖ mis təgri sa ana mis ya ti tawayay tay dal-dal ni àna məfəki ma kə tay kə tuwər.

« Zɔdas, kəsəkumoru nu *Wur ge Mis ti àna mæguru sa nahkay hi zla do aw ? » ⁴⁹ Nday ya tɔbu akaba Yezu ni tɔra tɔpia ere ye ti àgravu na ti tɔhi ana Yezu : « Bay geli, mākadvu akaba tay àna maslalam geli ni aw ? » ⁵⁰ Eslini mis bilin e kidin gatay bu àsi maslalam ana bay mægri tɔwi ana gɔdakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni, àsifɔna slimi ga ahar ga daf a hɔndad. ⁵¹ Ay Yezu àdɔm : « Mbrɔnum, èslia nahkay. » Mɔk ènjifin kà mɔlan ge slimi ga maslana nani, àhɔngaraba nan a.

⁵² Kɔlan gani Yezu àhi ma ana gɔdakani ya tɔra ga mægɔs nan a ni. Nday nani ti gɔdakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit akaba gɔdakani ga ndam majɔgay *ahay gɔdakani ge Melefit akaba gɔdakani ndahan. Àhi ana tay ahkado : « Kɔdɔgumkua àna maslalam akaba aday a, kægɔsum nu akada nu zal akal, ⁵³ ambatakani do nɔbu akaba kɔli a dalaka ga *ahay gɔdakani ge Melefit ni bu kɔlavad. Ay ti kinjɔmfu ndo timey ! Ay nihi ti sarta ge tɔwi gekɔli akaba ge *Seteni bay mægur mɔlan zin-zinɔni ni ènjia. »

Piyer adɔm nan àsar Yezu do

(Meciɔ 26.57-58, 69-75 ; Mark 14.53-54, 66-72 ; Zɔn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Eslini mis ni tɔgɔs Yezu. Tɔra tɔgɔsa nan a ti tɔzoru nan, tɔfiyu nan a ahay ga gɔdakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni vu. Piyer ti ni nan drin àdɔbabiyu Yezu. ⁵⁵ Tòru tinjɔa ti mis tèbefta aku a dalaka ba, nday tɔbu tɔnjafɔn. Piyer day ànjɔhadkivu ka tay. ⁵⁶ Nday tɔbu tɔnjafɔn kà aku ni nahkay ti wal nahan àbu, agray tɔwi eslini. Àra èpia Piyer a manjɔhadani kè eri ga aku na ti àmɔnjalan lala, àdɔm : « Maslana hini day mis ga Yezu. » ⁵⁷ Eslini Piyer àhi : « Aha, nɔsar nan do timey, wal hini. »

⁵⁸ Àra àpɔsa bal ti zal nahan èpia Piyer a keti, àhi : « Nak day ndam gatay gani. » Piyer nakɔn àhi : « Nu mis gatay do timey, maslana goro. »

⁵⁹ Àra àpɔsa keti ka ahàr gana agray njemdi bɔlan nahɔma, maslana nahan àmbrɔn ma gani ndo, àdɔm : « Edɔfin nan

mis ga Yezu, adaba nan zal Gelili. » ⁶⁰ Piyer àhi : « Maslana goro ni, nɔsar ere ye ti kɔdɔmku ni do. » Piyer nan àbu azlapay nahkay ti agwazl àzlah hɔya. ⁶¹ Eslini Bay geli àmbatkiyiu ma ke Piyer, àmɔnjalanbiyu ndekwa. Nahkay Piyer nakɔn ma ga Bay geli ya àhi : « Kani kani a wudaka agwazl àzlah ti akɔdɔm sak mahkɔr kɔsar nu do timey » ni àngiaya a ahàr ba. ⁶² Eslini àhɔraya e mite va, ètɔwi dal-dal.

Teyefin kà Yezu

(Meciɔ 26.67-68 ; Mark 14.65)

⁶³ Nday ya tɔjɔgay Yezu ni tɔyefin, tɔzlɔb nan. ⁶⁴ Tɔkambahi eri, tihindifina ma, tɔhi : « Tamal nak bay mahɔngaray *pakama ge Melefit ti sarkaba, way àzlab kur ni way ? » ⁶⁵ Tindivkivu nan àna ndivey ndahan kay.

Tagrafɔna seriya kà Yezu a kè meleher ga gɔdakani ga ndam Zɔde a

(Meciɔ 26.59-66 ; Mark 14.55-64 ; Zɔn 18.19-24)

⁶⁶ Mɔlan àra àsla nahɔma, gɔdakani ga ndam *Zɔde, gɔdakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit akaba ndam *mɔsar Wakita ge Melefit ni tanjasvu. Nahkay tɔzɔbiyu Yezu kè meleher gatay ga magrafɔna seriya. ⁶⁷ Tihindifina ma, tɔhi : « Tamal nak *Krist *Bay gɔdakani ya amara ni ti hi ana leli. » Nan nakɔn àhɔngrifɔn ana tay, àdɔm : « Tamal nɔhia ana kɔli nihi day nɔsara akægɔsumukabu do. ⁶⁸ Tamal nihindifina ma kè kɔli a day akɔhɔngrumufɔn do. ⁶⁹ Ay nɔhi ana kɔli nahɔma, ku kani sɔruma nu *Wur ge Mis ananjɔhad a mɔlan ga gɔdakani bu kà ahar ga daf ge Melefit Bay njɔda-njɔdani ni. » ⁷⁰ Tɔra ticia ma ya àdɔm na ti nday dek tɔhi : « Nahkay ti nak Wur ge Melefit aw ? » Yezu àhɔngrifɔn ana tay : « Nu gani : kɔdɔmum ti lekɔlum lekɔlumeni àna ahàr gekɔli. » ⁷¹ Eslini nday nakɔn tɔdɔm : « Madɔbay ndam sedi ndahan kamam mba mam ? Leli leleni àna ahàr geli micifina a ma gayan ba ni. »

23

Təzoru Yezu kè meleher ga bay Pilet

(*Meciy# 27.1-2, 11-14 ; Mark 15.1-5 ; Zey 18.28-38*)

¹ Mis ni dek tìcikaba hurum, təzoru Yezu kè meleher ga bay *Pilet. ² Tòru tìnjua ti nday nakəŋ tàcalki naŋ ka zlam magudarani, təhi ana bay ni ahkado : « Mèdi ahàr ana maslaŋa hini naŋ àbu ewisiŋkabu ndam ga hadf geli. Àdəm təpəli hadam ana *Sezar ba, àdəm naŋ *Krist, naŋ bay. » ³ Pilet nakəŋ àra ècia ma na ti èhindifiŋa ma kà Yezu a, àhi : « Nak ti bay ga ndam *Zude ededifŋ aw ? » Àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kədəm. » ⁴ Eslini Pilet àhi ana gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba mis macakalavani ni ahkado : « Maslaŋa hini ti nədi ahàr ana zlam magudarani gayəŋ ga məwəl naŋ àna seriya ndo timey. » ⁵ Ay nday nani təmbrəŋ ma gani ndo, tədəm : « Àdəm mis təgəsiki ma ana ŋgumna ba, àcahia ma gana ana mis ga hadf *Zude na dek. Ànjəkibiya kwa e Gelili bədək, àbaya ahalay a. »

Təzoru Yezu kè meleher ga bay Erot

⁶ Pilet àra ècia ma nana ti àdəm : « Naŋ hini ti zal Gelili aw ? » ⁷ Tàra təhia Yezu naŋ ga hadf ga Erot ya agur na ti Pilet nakəŋ àdəm tòru àna naŋ afa ga Erot, adaba ka sarta gani nani ti Erot naŋ àbu a Zeruzalem daya. ⁸ Erot àra èpia tìnjia àna Yezu a ti àmərva dal-dal, adaba ècia pakama ya təzlapaki na. Àpəsa àwaya ti mîpi Yezu ; awayay ti Yezu mągraya ere ye ti mis tìpi day-day ndo na. ⁹ Nahkay èhindifiŋa ma kà Yezu a gərgəri kay, ay ti Yezu àhəŋgrifəŋ ndo. ¹⁰ Gədəkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni day təbu eslini, tacalki Yezu ka zlam magudarani kay dal-dal. ¹¹ Kələŋ gani Erot akaba ndam slewja gayəŋ təyefiŋ kà Yezu, tàməŋjaləŋ akada èsli mis e eri gatay bu ndo. Təfəki mugudi sulumani ge meyefiŋeni ; tàra təyefiŋa ti Erot nakəŋ àdəm t àhəŋgororu Yezu afa ge Pilet, mək t àhəŋgoru naŋ. ¹² Ahaslani nahəma Erot nday ata Pilet ti nday ke ezir, ay kà fat nani ti tigi ka zləba huya.

Pilet avi divi ana mis ga makad Yezu

(*Meciy# 27.15-26 ; Mark 15.6-15 ; Zey 18.39-19.16*)

¹³ Tàra tìnjia àna Yezu a ti Pilet àzalakabu gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, gədəkani ndahaŋ akaba ndam *Zude ndahaŋ ni. ¹⁴ Àhi ana tay ahkado : « Kəzumubiyu maslaŋa hini, kəhumu èwisiŋ ndam ga hadf *Zude. Nahkay nìhindifiŋa ma kè meleher gekəli a, ay ti zlam ya kàcalumki naŋ, kədəmum àgudara ni ti nu nədi ahàr ku bəlaŋ ndo. ¹⁵ Erot day àdi ahàr ana magudar gayəŋ ndo, nahkay àhəŋgribiyu naŋ ana leli ni. Nihi ti maslaŋa hini magudar gayəŋ àbi ga makadki naŋ di bi. ¹⁶ Nihi nahəma nəhi ana ndam slewja goro ni təzələb naŋ, kələŋ gani anafəkad naŋ. » [¹⁷ Kəla wuməri ga *Pak lu, Pilet si àfiaya zal danğay a bəlaŋ ana ndam Zude a kwa.] ¹⁸ Pilet àra àdəm ma nahkay ti nday ye eslini ni dek təzlah, tədəm : « Jiŋa maslaŋa hina, fiaya Barabas ana leli a. » ¹⁹ Barabas ti təfiyu naŋ a danğay vu adaba naŋ e kiđiŋ ge mis ya təkadvu akaba ŋgumna a Zeruzalem ni bu, azuhva gayəŋ ya àkad mis ni daya. ²⁰ Pilet àwayay mafəkad Yezu, nahkay àhəŋgri zuh ana ma gayəŋ ya àhi ana tay ni. ²¹ Ay nday nakəŋ təzlah, tədəm : « *Darfəŋ naŋ kà təndal ! Darfəŋ naŋ kà təndal ! » ²² Pilet àhəŋgri zuh ana ma ni ya məhkər, àhi ana tay ahkado : « Ay ti àgudar mam ? Magudar gayəŋ ya təkadki naŋ ti nədi ahàr ndo. Nahkay nəhi ana ndam slewja goro ni təzələb naŋ, kələŋ gani anafəkad naŋ. » ²³ Ay nday nakəŋ təzlah kay kay, tədəm : « Darfəŋ naŋ kà təndal ! » Təzlahkivu kay kay. ²⁴ Tàra təzlahaha nahkay ti Pilet nakəŋ àgəskabu ga məgri ere ye ti tìhindifiŋa ni ana tay. ²⁵ Àfiaya maslaŋa ya ti tìhindifiŋa ni ana tay a. Naŋ ti maslaŋa ya ti təfiyu a danğay vu adaba təkadva akaba ŋgumna, àkadā mis a ni. Yezu ti ni, Pilet àhi ana ndam slewja gayəŋ ni təgri ere ye ti ndam Zude tawayay ni.

Tadarfəŋ Yezu kà təndal

(*Meciy# 27.32-44 ; Mark 15.21-32 ; Zey 19.17-27*)

²⁶ Ka ya ti ndam slewja ni təzoru Yezu ga makad naŋ nahəma, tədi ahàr ana zal

Sireŋ nahaŋ, slimi gayaŋ Simu, naŋ àbu aslækabiya e gili a. Eslini nday nakəŋ táfəki ŋgasa ga mazay təndal ga *madarfəŋ Yezu ni ti mādəboru Yezu àna naŋ kələŋ. ²⁷ Ndam *Zude dal-dal təbu tadəboru Yezu, wál day təkibu ka tay titəwioru naŋ, tagroru delələ. ²⁸ Eslini Yezu nakəŋ àmbatkibiyu ma ka wál ni, àhi ana tay ahkado : « Wál Zeruzalem, kitəwəm nu ba. Təwəm ti vu gekəli, təwəm bəza gekəli daya. ²⁹ Adaba sarta amara, mis atəcakay daliya dal-dal. Ka sarta gani nani ti atədəm : “Wál dəgəl təmərnu, wál ya tiwi bəza ndo, bəza tisi dūwa gatay ndo ni, təmərnu.” ³⁰ Mis atənjəki ka mədəmani həma gədəkani təmbədkiaya ka tay a, bəza həma təŋgaha tay a. * ³¹ Nu nəcakay daliya nihi ti agravu akada ga aku ya azum biyem midəni ni, lekələm ti ni akacakum daliya ti amagravu akada ga aku ya azum biyem mikələni ni. »

³² Ndam magudar zlam ndahaŋ təbu nday cə ; ndam slewja ni təhəloru tay akaba Yezu ga moru *madarfəŋ tay kə təndal.

³³ Tòru ka mələŋ nahaŋ ; mələŋ gani nani ti təzalay « Aslat ga Ahàr. » Tòru tìnjəa eslina ti tadarfəŋ Yezu kə təndal ; tadarfəŋ ndam magudar zlam cəeni ni kə təndal ndahaŋ daya, bələŋ gani ka ahar ga daf ga Yezu, naŋ nahaŋ ni ka ahar ga gəjar gayaŋ. ³⁴ Eslini Yezu àdəm : « Bəba goro ni, təsər ere ya tagray ni do, nahkay mbərfəŋa kə tay a. » Ndam slewja ni təra tadarfəŋa naŋ kə təndal na nahkay ti təgraki ca-ca àki ka azana gayaŋ ni bələŋ àna bələŋ ti təsər way azum way. ³⁵ Mis dal-dalani ya tadəboru naŋ ni təbu tamənjələŋoru. Eslini gədəkani gatay ni təyefiŋ kə Yezu, tədəm : « Ahəŋga mis ndahaŋ a. Tamal ti naŋ *Bay gədəkani ya ti Melefit adaba, àslərbiyu ni nahəma, mähəŋgay ahàr gayaŋ gayaŋani zla aw. » ³⁶ Ndam slewja ni day təyefiŋ, təhədəkfəŋoru ga məvi zum cecəwekeni. ³⁷ Təhi : « Tamal nak bay ga ndam Zude edediŋ ti həŋgay ahàr gayak gayakani zla aw. » ³⁸ Àbu məbəkiani ka təndal ni, agavəla ga ahàr ga Yezu ni : « Hini ti bay ga ndam Zude. »

³⁹ Eslini bələŋ ga ndam magudar zlam

cəeni ya tadarfəŋ tay kə təndal ni èndivi Yezu, àhi ahkado : « Nak ti Bay gədəkani ya tədəm amara ni do aw ? Tamal nak gani ti həŋgay ahàr gayak gayakani ti kähəŋgay leli bilegeni zla aw. » ⁴⁰ Ay maslaŋa nahaŋ ni àra ècia ma gayaŋ na ti àləgi, àhi : « Nak ti kəgrafəŋa aŋgwaz kə Melefit a do ni ti kamam ? Təbu tabazl leli akada ya takad naŋ ni, ⁴¹ ay tabazl leli ti kigeni, adaba məgudara zlam ya àgəski tabazlki leli na. Naŋ ti àgudar araŋa ndo simiteni. » ⁴² Mək àhi ana Yezu : « Yezu, ka ya ti akara kəzum bay gayak nahəma, jalaku ahàr, nəgəjazlkuk ahàr ba ti. » ⁴³ Yezu ahəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhuk nahəma, kani kani a akara kanjəhad akaba nu a mələŋ sulumani ge Melefit bu. † »

*Yezu amət
(Meciyə 27.45-56 ; Mark 15.33-41 ; Zəŋ 19.28-30)*

⁴⁴⁻⁴⁵ Ka gani nani, fat àra ècika tirked-kef ka ahàr melefit a ti àmbrəŋ masladani, àsladay va do. Nahkay mələŋ dek ègia ziŋziŋena duk àbivoru àna njemdi mahkər ya ga mələkarawa. Eslini azana ga mahay gədəkani ga mələŋ *njələtani ya ti a hud ga *ahay gədəkani ge Melefit bu ni èguzlehvu kwara kala-kala. ⁴⁶ Ka sarta gani nani ti Yezu àzlah kay kay, àdəm : « Bəba goro ni, nəfukvù sifa goro ni a ahar vu. † » Àra àdəma nahkay ti amət həya. ⁴⁷ Bay ga ndam slewja ni àra èpia ere ye ti àgravu na ti àzləbay Melefit, àdəm : « Maslaŋa hini ti mis jireni edediŋ. »

⁴⁸ Mis kay təbu eslini : təra ga mamənjələŋ ka zlam ya təgri ana Yezu na. Ay təra tìpia ere ye ti àgravu na ti ahəlia ahàr ana tay a, təsləka àna tuway a. ⁴⁹ Ndam ga Yezu dek akaba wál ya tadəbabiyu naŋ kwa e Gelili ni təbu cak tamənjoru, tìpia ere ye ti àgravu na daya.

*Təfiyu kisim ga Yezu e mindiviŋ vu
(Meciyə 27.57-61 ; Mark 15.42-47 ; Zəŋ 19.38-42)*

⁵⁰⁻⁵¹ Zal nahaŋ àbu, slimi gayaŋ Zəzef, naŋ ga kəsa Erimete, ka had *Zude. Maslaŋa nani ti mis sulumani, jireni daya ; naŋ àbu ajəgay *Məgur ge Melefit. Naŋ

* **23:30** Mənjay Oze 10.8. † **23:43** Mələŋ sulumani ge Melefit ti awayay adəmvaba dini sulumani (mənjay Məŋgahani 2.7). † **23:46** Limis 31.6.

bilin ga gəđákani ge *seriya ga ndam *Zude, nan gani agəsiki zlam ya nday tağray ni ana tay ndo. ⁵² Nan nakəŋ òru afa ge Pilet, ehindi kisim ga Yezu ni. ⁵³ Pilet àra àvia divi gana ti Zuzef òru àzaya kisim na kà təndal na, àkambah, mək àfiyu e mindiviŋ vu. Mindiviŋ nani ti miliyeni a pəlad vu : təfiyu kisim ga maslaŋa nahan day-day ndo. ⁵⁴ Fat nani ti fat ga zləma ; vad *məpəsabana anjəki wudak.

⁵⁵ Wál ya tādəbabiya Yezu kwa e Gelili ni tādəboru Zuzef ke mindiviŋ ni, tìpi ahəmamam təfiyu kisim ni. ⁵⁶ Tàra tìpia ti tàsləkabiya ga maslamalakabu tersel akaba zlam ndahan ya tizi àbəlay ni. A vad məpəsabana ba nahəma təpəsaba tağray təwi ndo, akada ge *Divi ge Melefit ya əvay ni.

24

Yezu anğaba e kisim ba

(Meciya 28.1-10 ; Mark 16.1-8 ; Zeŋ 20.1-10)

¹ A vad ye enjenjeni ga gosku nahəma, wál ni tòru də ge miledə ke mindiviŋ ni. Tòru ti àna tersel gərgəri ya ti tàsləmalakabu ni. ² Tòru tìnjəa ti tìpi belim ge mindiviŋ ni məbələdkiana. ³ Nahkay təhuriyu e mindiviŋ ni vu. Tàra təhuriyu nahəma, tədi ahər ana kisim ga Bay geli Yezu ni ndo. ⁴ Eslini təsər ere ye ti tağray ni do. Nday təbu nahkay ti mis cə taŋgazlivu ana tay, məbakabu azana masladani. ⁵ Wál ni tàra tìpia tay a ti tàgra anğwaz a, təhəŋgaroru eri gatay a had. Eslini mis cəni ni təhi ana wál ni : « Kəđəbum mis ya nan eri ni e kidin ga nday məmətani ni bu ni ti kamam ? ⁶ Anğaba e kisim ba, nan əbi ahalay va bi. Lekulum kəsərumki ka pakama ya əhi ana kəli ka ya ti nan e Gelili ni do aw ? ⁷ Eslini əhi ana kəli ahkado : “Ahər ədəm nu *Wur ge Mis ti təgəsi nu ana ndam magudar zlam, ti təkad nu kà təndal, ti nəŋgaba a vad ya mahkər a.” » ⁸ Wál ni tàra tìcia nahkay ti təsərki ka ma ga Yezu ya əhi ana tay ni.

⁹ Wál ni tàra tàsləkabiya ke mindiviŋ na ti taŋgəhadì ma gani dek ana ndam *asak kru mahar bəlanani ni akaba ana ndam *madəbay Yezu ndahan ni dek. ¹⁰ Wál ya taŋgəhadì ma ni ti ata Mari ga kəsa

Magədala ni, Zeni, Mari məŋ ge Zek akaba wál ndahan. Ndam asak ni tàra tìci ma na ti ¹¹ təjalay a ahər gatay bu ma ga wál ni ma masakani, nahkay təgəsi ma gatay ni ana tay ndo. ¹² Ay zla ti Piyer əsləka, əcuhworu ke mindiviŋ ni. Òru ənjəa ti àndəhad ahər, əmənjiyu e mindiviŋ ni vu, èpi gabaga duca ciliŋ. Eslini ti əsləkabiya, àra a magam a. Ere ye ti èpiyuni ni əgria ejep a dal-dal.

Yezu anğazlivu ana ndam madəbay nan cə (Mark 16.12-13)

¹³ Ka fat gani nani ndam *madəbay Yezu ndahan cə təbu takoru a kəsa nahan vu, slimi ga kəsa gani Emeyəs. Kəsa gani driŋ akaba Zerəzalem, mis asawaday njemdi cə e divi bu day kwa ti enjiyu. ¹⁴ Nday nakəŋ təbu təzlapakioru e kidin gatay bu àki ka zlam ya əgravu ni dek. ¹⁵ Nday təbu təzlapay e kidin gatay bu, tağray gejewi nahkay ti Yezu nakəŋ əcay tay e divi bu mək tərəkaboru ka ahar bəlan. ¹⁶ Ay ti təsərəkaba nan a ndo, adaba akada arəŋa əsikia ke eri ana tay a.

¹⁷ Eslini Yezu əhi ana tay ahkado : « Kazlapumkibiya ka mam e divi bu ni mam ? » Tàra tìcia ma gayan na ti nday nakəŋ tìcika, ahər əbu ahəli ana tay. ¹⁸ Eslini bilin gatay, slimi gayan Kleyəpes, əhəŋgrifəŋ, əhi ahkado : « Nak ti nak zal mirkwi aw ? Ere ye ti əgravu a Zerəzalem a vad nday ndani bu ni ti nak ciliŋ kici ndo zla do aw ? » ¹⁹ Yezu nakəŋ əhi ana tay : « Mam əgravu mam ? » Təhi : « Ere ye ti əgrakivu ka Yezu zal Nazaret ni. Nan gani nani ti bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ; pakama gayan ya ədəm ni dek akaba təwi gayan ya əgray ni dek ti əgray àna njəda ge Melefit. Nahkay əbələfəŋa kə Melefit a, əbələfəŋa kə mis a dek daya. ²⁰ Ay ti ndam geli gəđákani ya taŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđákani geli ndahan ni təgəsi nan ana ndam *Rom ti təgrafəŋa seriya ge kisim a, mək *tədarfəŋ nan kà təndal. ²¹ Leli ti ni mədəm amal nan əhəŋgay ndam *Izireyel. Akaba nani dek, nihi tegi vad mahkər kani, zlam gani əgravu ni. ²² Ay ti wál ya təbu akaba leli ni ndahan təhia pakama ga məgri ejep ana leli a. Tòru kə mindiviŋ də ge miledə ti ²³ tədiviyu ahər ana kisim ga Yezu ni ndo, mək tàsləkabiya, təhi ana leli tìpiya *məslər ge Melefit a.

Məslər ge Melefit ni təhibiyu ana tay Yezu nañ àbu àna sifa gayan. ²⁴ Nahkay ndam geli ndahan day tóra ke mindiviñ na. Tìnjua ti tēdi ahār ana mindiviñ ni akada ga wál ya tǎngəhadī ana leli ni. Ay ti tìpibiyu Yezu ndo. »

²⁵ Yezu àra ècia pakama gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Lekulum ti endisl àniviyu ana kuli bi aw ? Kìcumba ma ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefit àna weceweci do ni ti kamam ? ²⁶ Ngay ahār àdəm si *Bay gədakani ya amara ni àcaka daliya nahkay day kwa, mək kwa ti Melefit amazabay nañ ti mīgi gədakani kè eri ge mis dek ti kicam do waw ? » ²⁷ Eslini Yezu nakəñ àdəfiaba pakama ge Melefit ya àdəmki ka nañ a Wakita ge Melefit bu na dek ana tay a. Ànjiki ana tay ka ge Məwiz ni, àdafaba ga ndam ndahan ya tǎhəngaray pakama ge Melefit na dek daya.

²⁸ Tòru tìnjua a kəsa ya takoru ni va wudak nahəma, Yezu akoru zlam gayan akada asafəña divi kà kəsa na. ²⁹ Eslini nday nani tēhi : « Besa day, kòru ba, njəhadā akaba leli a, adaba tegi fat ədiya, məlan nañ àbu edizi timey. » Nahkay tǎhuriyu tǎnjəhad a kəsa ni vu akaba tay. ³⁰ Tàra tǎhəliaya zlam məzumani ana tay a ti Yezu àzay *dipeñ ni, əgri səsī ana Melefit, èsekaba, àvi ana tay. ³¹ Nday nakəñ tǎra tìpia gayan ya àgray nahkay na ti eri gatay ni ègia kwelen-kwelen, təsər nañ. Ay tǎra təsəra nañ a ti tìpi nañ va do, nañ àbi. ³² Eslini tǎdəm e kidiñ gatay bu ahkado : « Zlam ya ti àhi ana leli e divi bu, àdəmki ka Wakita ge Melefit ni ti mīciaba ni ti àmərīa məbərūv ana leli a do waw ? »

³³ Nday nakəñ ticikaba hūya, tǎngoru a Zeruzalem. Tòru tìnjua ti tēdi ahār ana ndam asak ga Yezu kru mahar bəlanani ni macakalavani akaba mis ndahan. ³⁴ Eslini nday ndahan ni tēhi ana mis cəeni nakəñ ahkado : « Bay geli əngaba e kisim ba ededīñ ededīñena ! Simu èpi nañ a. » ³⁵ Nday cəeni ni day tǎngəhad ere ya əgrakivu ka tay e divi bu ka ya ti takoru e Emeyus ni akaba gatay ya təsər Yezu ka ya ti esekaba dipen a ni.

Yezu əngazlivu ana ndam madəbay nañ ni (Meciya 28.16-20 ; Mark 16.14-18 ; Zen 20.19-23 ; Təwi 1.6-8)

³⁶ Nday cəeni ni tǎbu tǎzlapay nahkay ti mis ni dek tìpi Yezu nakəñ nañ jika e kidiñ gatay bu. Àhi ana tay ahkado : « Melefit mǎgri sulum gayan ana kuli. » ³⁷ Nday dek məbərūv àtikaba ana tay a, əngwaz àwəra tay a dal-dal, adaba tǎdəm maslanə əmbavakiva ka tay a. ³⁸ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Kəgrum əngwaz ti kamam ? Ngay hini nu ti kəgəsumkabu do ni ti kamam ? ³⁹ Mənjumki ahar goro ni akaba asak goro ni. Hini nu timey ! Njəmfu, mənjumlu lala. Kipuma nu nəbu àna aslu akaba aslat ga vu goro. Mis məmbavani ti nahkay hi do. » ⁴⁰ Ka ya ti nañ àbu ahi ma ana tay nahkay ni ti əngazli ahar gayan ni akaba asak gayan ni ana tay. ⁴¹ Tàra ticia ma gayan na ti əgria ejep ana tay a, tǎmərva əsabəy, ay kekilenə tǎgəskabu ngay nañ ededīñ fañ ndo. Nahkay Yezu nakəñ àhi ana tay : « Zlam məzumani əfəñ kè kuli ahalay bi aw ? » ⁴² Nday nakəñ tǎziaya telma ge kilif mətusana, ⁴³ mək əzay, əzum kè eri gatay. ⁴⁴ Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti əgrakuvu ni ti nəhia ana kuli a ahaslana ka ya ti nu nəbu akaba kuli na. Nəhi ana kuli ahkado tǎdəmkuə pakama, tǎbəkia ma gana e *Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni ba akaba a wakita ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ba akaba a wakita ge Limis ba. Pakama nani ya tǎdəmku ni dek ti si agravu kwa. »

⁴⁵ Eslini nañ nakəñ àvi məsər zlam ana tay ga miciaba zlam ya a Wakita ge Melefit bu na. ⁴⁶ Àhi ana tay ahkado : « Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : “*Bay gədakani ya amara ni ti si àcaka daliya kwa, tǎkada nañ a, mək a vad ya mahkər əngaba e kisim ba kwa.” ⁴⁷ Kələn gani zla nahəma, atəhi ma ana mis ga had ga məlan ni dek àna slimi gayan, si tǎmbatkaba məjalay ahār gatay a, day kwa ti Melefit ambərfəña zlam magudarani gatay ni kà tay a. Atənjəki ka mədəm ma gani a Zeruzalem. ⁴⁸ Pakama gani nani tǎdəmki ti ka nu. Ndam sedi gani ti lekulum. ⁴⁹ Nu ti anəslərībiyu Məsuf ya ti Baba goro àdəm aməvībiyu ana kuli ni ana kuli. Ay lekulum ti ni njəhaduma a Zeruzalem a duk abivoru ana vad ya ti Məsuf gani nani amərəkia ke kuli a, aməvi njəda ge Melefit dek ana kuli

ni. »

*Melefit azoru Yezu e melefit vu
(Mark 16.19-20 ; Tɛwi 1.9-11)*

⁵⁰ Yezu àra àhia pakama nana ana tay a ti òru àna tay gwar a Betani. Òru ènjɛa eslina ti àhèlkioru ahar ka tay agavəla, àgri *sulum ge Melefit ana tay. ⁵¹ Ka ya ti naŋ àbu agri sulum ge Melefit ana tay ni ti àsləkafəŋa kà tay a, Melefit àzoru naŋ agavəla a hud melefit vu. ⁵² Naŋ àbu asləkafəŋa kà tay a ti nday nakəŋ təhəŋgrioru ahàr a had, meleher ndiɓa ndiɓa ana had. Kələŋ gani təŋga a Zerɛzalem àna məmərana dal-dal. ⁵³ Kəlavad təhuriyu a dalaka ga *ahay gəɗakani ge Melefit ni vu, tanjəhad eslini ruk, tazləbay Melefit.

Ma Mɔwɛni Sulumani ya Zej àbɛki ni Ere ye ti mɛdɛmki ka Ma Mɔwɛni Sulumani ya Zej àbɛki ni

Maslaɲa ya ti àbɛki wakita ge Zej ni àdafay slimi gayaɲ a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nɛɲgu ni, kwa ka mɛɲjɛki gani ndam ga Yezu dɛk tɛsɛra àbɛki ti Zej zal asak gayaɲ ni. A wakita ni bu àbɛki slimi ga ndam asak ga Yezu ndahaɲ ni, ay àbɛki slimi gayaɲ gayaɲani ndo ; àbɛki « naɲ ya ti Yezu awayay naɲ kayani ni » cilij (13.23 ; 19.26 ; 20.2 ; 21.7, 20).

Zej àsɛra majalay ahàr ga ndam Zɛde ya tajɛgay Krist Bay gɛdɛkana ya amara na (1.20-21 ; 7.40-42). Àsɛra manjɛhad ga ndam Zɛde a : gatay ya tizirey ndam Samari na (4.9), ya tekeli kɛdɛ ana wur ka vad azlalahkɛr, ku tamal vad gani vad mɛpɛsabana na (7.22). Àsɛra had Zɛde a (11.18). Gayaɲ ya àɲgɛhad pakama ni nahkay ni ti adafaki èpia zlam gana àna eri gayaɲ gayaɲana (12.3 ; 20.7). Zlam gani nani dɛk ti adɛfiki ana leli bay ya àbɛki wakita ni ti tɛɲjɛhadkabá akaba Yezu a.

Zej àɲgɛhad ere ye ti Yezu àgray akaba àdɛm ni akada ge Meciyɛ, Mark akaba Lɛk ya tɛɲgɛhad ni ndo. Nday mahkɛrani ni tɛɲgɛhad ga Yezu ya àɲjɛki ke tɛwi gayaɲ ka had Gelili, òru gwar a Zerɛzalem ni. Ay Zej ti ni àɲgɛhada sawaday ga Yezu ndahaɲ ya ti nday ndahaɲ ni tɛɲgɛhad ndo na : òru a Zerɛzalem sak kay (2.13 ; 5.1 ; 7.10 ; 12.12). Meciyɛ, Mark akaba Lɛk tɛɲgɛhada zlam ga Yezu ya àgray na àtam ge Zej ya àɲgɛhad ni, ay Zej àɲgɛhada pakama ga Yezu a kay ya nday ndahaɲ ni tɛɲgɛhad ndo na, mazavu gani 3.1-21 ; 4.1-42 ; 6.25-70 ; 7.14-39 ; 8.12-58 ; 10.1-21 ; 13.1-17.26.

A pakama nday nani bu ni ti Yezu àdafay ahàr gayaɲ, àdɛm naɲ ti naɲ way. Naɲ dipɛɲ ya àvi sifa ana mis ni (6.35, 41, 48, 51) ; naɲ bay ya asladɛ mɛlaɲ ana mis ni (8.12 ; 9.5) ; naɲ mahay ga gargara ga

tɛmbɛmbak (10.7, 9) ; naɲ bay ya ti ajɛgay zlam lala ni (10.11, 14) ; mis taɲgaba e kisim ba, tɛbu ana sifa ti azuhva naɲ adaba naɲ àbu (11.25) ; naɲ divi, naɲ jiri, naɲ sifa (14.6) ; naɲ mɛɲ ga zlam ya abi bɛza sulumani ni (15.1, 5). A pakama nday nani bu dɛk ti Yezu àzay pakama ge Melefit ya àhi ana Mɔwiz ka ya ti àɲgazlivu ni : « Nu nàbu. » (Mahɛrana 3.14 ; Zej 8.58). Nahkay Zej àɲgɛhad ga Yezu ya àdɛm vay-vay « Nu Melefit » ni.

Zlam ga Yezu ya àgray, àgri ejɛp ana mis ni ti adafaki naɲ gɛdɛkani (2.11), ti mis tɛsɛr naɲ Melefit. Zej àbɛki zlam nday nani dɛk ti awayay ti « kàgɛsumkabu Yezu ti naɲ Krist, naɲ Wur ge Melefit, ti kàɲgɛtum sifa ya àndav dɛy-dɛy do ni » (20.31).

Pakama ge Melefit asladɛ mɛlaɲ ana mis

¹ Wudaka Melefit àɲjɛki ka magraya zlam a dɛk ti Bay nahaɲ àbu àndava. Bay gani nani ti Pakama ge Melefit. * Ka gani nani ti naɲ àbu akaba Melefit ka ahar bɛlaɲ àndava. Naɲ gani ti Melefit daya. ² Wudaka Melefit àɲjɛki ka magraya zlam a dɛk ti Pakama nani naɲ àbu akaba Melefit ka ahar bɛlaɲ àndava. ³ Melefit àgraya zlam a dɛk ti àna naɲ. Zlam ya ti Melefit àgraya àna naɲ do ni ti àbi. ⁴ Zlam ya ti Melefit àgraya tay a ni dɛk ti Pakama nani àvi sifa gani ana tay. Sifa gani nani ti asladɛ mɛlaɲ ana mis. ⁵ Masladani gani nani asladɛy a mɛlaɲ ziɲ-ziɲeni bu, ay ti nday ya a mɛlaɲ ziɲ-ziɲeni bu ni tɛgɛskabu naɲ ndo.

⁶ Zal nahaɲ àra, slimi gayaɲ Zej, Melefit àslɛrbiyu naɲ ga mɛhi pakama gayaɲ ana mis. ⁷ Naɲ zal sedi : àra ti ga magrakia sedi a ka masladani na, ti mis dɛk tɛfɛki ahàr ka Bay ya ti avay sifa ni. ⁸ Asladɛy ti naɲ naɲani do : àra ti ga magrakia sedi ka masladani na cilij. ⁹ Bay ya ti asladɛy ge jiri ni ti, Pakama ge Melefit ni. Àra a duniya va, naɲ àbu asladɛ mɛlaɲ ana mis dɛk.

¹⁰ Nahkay Bay nani ti naɲ àbu a duniya bu. Melefit àgraya duniya ti àna naɲ : ay ti ndam ga *duniya ni tɛsɛrkaba naɲ a ndo. ¹¹ Àra ka had gayaɲ a, ay ti ndam gayaɲ tɛgɛskabu naɲ ndo. ¹² Ku tamal nahkay nɛɲgu ni mis ndahaɲ tɛgɛskabá

* 1:1 Pakama ge Melefit ti Yezu.

naŋ a, táfakia ahàr a. Nday ya ti táfakia ahàr a ni ti, àvi divi ana tay ti tìgi bəza ge Melefit. ¹³ Tìgia bəza ge Melefit a ti akada ge mis ya ti tiwi bəza ni do. Tìgi nahkay ti akada ga zal ya awayay azi huđ ana wal ni do. Tìgi nahkay ti Melefit àvi sifa maweni ana tay tìgi bəza gayan.

¹⁴ Nahkay Pakama ge Melefit ni ègia mis a, ànjəhadà e kidin geli ba. Ere ye ti àgray ni dek ti àgray àna *sulum ge Melefit, àna jiri daya. Leli màra mípia naŋ a ti məsəra naŋ gəđakani, naŋ Wur bəlan bəlanani ge Melefit. ¹⁵ Zenj àgrakia sedi a, àđəm kay kay : « Nəđəm : “Nu ti nàra enji gayan a, ay naŋ gəđakani àtam nu, adaba wudaka tiwi nu ti naŋ àbu àndava.” Pakama gani nani nəđəmki ti ka naŋ. » ¹⁶ Naŋ ti zlam sulumani dek afa gayan : nahkay àgri sulum gayan ana leli sak ehimeya. ¹⁷ Melefit àvi *Divi gayan ana leli ti àna wakita ge Məwiz ya àbaki ni. Ay àgri sulum gayan akaba jiri gayan ana leli ti Yezu *Krist. ¹⁸ Maslaŋa ya èpia Melefit a ti àbi. Ay Wur gayan bəlan bəlanani naŋ Melefit, anjəhad afa ga Bəjanani ni, naŋ day kwa ti àđəfiki Melefit ana leli ti məsər naŋ.

*Sedi ge Zenj bay məbaray mis ni
(Meciyu 3.1-12 ; Mark 1.1-8 ; Lək 3.1-18)*

¹⁹ Nahkay Zenj nakəŋ àgray sedi gayan. A vad nahaŋ gəđakani ga ndam *Zude ya a Zeruzalem ni təslərbiyu mis ge mihindifiŋa ma ke Zenj a. Təslərbiyu ti mis ndahaŋ e kidin ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni bu akaba ndam *Levi ndahaŋ. Mis ni tàra tinjia ti təhi : « Nak ti way ? » ²⁰ Tàra tihindifiŋa ma na nahkay ti, Zenj nakəŋ èmbirfiŋ ndo, àđəm vay-vay kè meleher ge mis dek : « Nu ti Krist *Bay gəđakani ya amara ni do. » ²¹ Eslini tihindifiŋa ma keti, təhi : « Tamal nahkay ti, nak way ? Nak Eli aw ? » Zenj nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àđəm : « Aha, nu Eli do. » Təhi keti : « Ay nak ti bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ya Məwiz àđəm amara ni aw ?† » Àđəm : « Aha, nu do. » ²² Eslini təhi : « Tamal nahkay ti, nak way zla aw ? Ahàr àđəm məhəŋgrikaboru ma gani ana ndam ya təslərbiyu leli ni kwa. Kəđəmki mam ka

ahàr gayak mam ? » ²³ Zenj àhəŋgrifəŋ ana tay, àđəm : « Ahaslani Izayi bay mahəŋgaray pakama ge Melefit àđəm :

“Maslaŋa azlah a huđ gili bu, dəŋgu gayan ahəndabiyu. Àđəm :

Slamatumikabu divi ana Bay gəđakani, ahàr àđəm divi gayan m̀ala ndəlaḅa.” ‡

« Maslaŋa ya ti dəŋgu gayan ahəndabiyu ni ti nu. »

²⁴ E kidin ga ndam ya ti təslərbiyu tay a Zeruzalem ni bu ni ti ndam *Feriziyen ndahaŋ təkibu ka tay. ²⁵ Nday nakəŋ tihindifiŋa ma nahaŋ a keti, təhi ahkado : « Tamal nak Bay gəđakani ya amara ni do, nak Eli do, nak bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ya amara ni do nahəma, *kabaray mis ti kamam ? » ²⁶ Zenj nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àđəm : « Nu ti nabaray kəli àna yam ; ay maslaŋa nahaŋ naŋ àbu e kidin gekəli bu, kəsərum naŋ do. ²⁷ Nu ti nàra enji gayan a : ay nu ti way ga mepicehiaba ezewed ga kimaka gayan a di way ? » ²⁸ Zlam nday nani dek təgravu ti a Betani ke ledi ga zalaka *Zərden, ka məlan ya ti Zenj abaray mis ni.

Yezu ti naŋ Wur Təmbak ge Melefit

²⁹ Hajəŋ gani ti Zenj nakəŋ èpi Yezu naŋ àbu arəkia. Àra èpia naŋ a ti àđəm ahkado : « Maslaŋa hini ti *Wur Təmbak ge Melefit : agray ti zlam magudarani ge mis ga duniya ni dek m̀aləbi va bi ti naŋ. ³⁰ Nəđəm : “Nu ti nàra enji gayan a, ay naŋ gəđakani àtam nu, adaba wudaka tiwi nu ti naŋ àbu àndava.” Pakama gani nani nəđəmki ti ka naŋ. ³¹ Ngay naŋ gani ti nəsərkaba ndo. Ay nu nàra *nəbaray mis àna yam ti ga məđəfiki naŋ ana ndam jiba ge Izireyel. »

³² Zenj nakəŋ àđəm keti : « Nipi *Məsuf ge Melefit àhərkiaya kwa a huđ melefit ba akada ga kurkoduk ya ahər na, arəkia ànjəhadki. ³³ Ngay naŋ gani ti nəsərkaba ndo, ay ka ya ti Melefit àslərbiyu nu ga məbaray mis àna yam ni ti àhu ahkado : “Maslaŋa ya ekipi Məsuf goro aməhərkiaya amanjəhadki ni ti, naŋ gani Bay ya ti aməbaray mis àna *Məsuf Njəlatani ni.”

³⁴ Zlam gani nani àgrava kè eri goro a. Na-grakia sedi a : naŋ ti Wur ge Melefit. »

Ndam madəbay Yezu ye enjenjeni ni

† 1:21 Məŋjay Mimbiki 18.15. ‡ 1:23 Izayi 40.3.

³⁵ Hajəŋ nahaŋ gani keti Zej naŋ àbu eslini akaba ndam maɗəbay naŋ cɛ. ³⁶ Nday təbu eslini nahkay ti Zej nakəŋ èpi Yezu naŋ àbu asawaɗay. Àra èpia naŋ a nahəma, àɗəm : « Maslaŋa hini ti *Wur Təmbak ge Melefit. » ³⁷ Ndam maɗəbay naŋ cəeni ni tàra ticia ma gayəŋ na ti tàdəboru Yezu e meteliŋ vu. ³⁸ Yezu àmbatbiyu ma kələŋ, èpi ti nday təbu taɗəboru naŋ, mək àhi ana tay : « Kəɗəbum mam ? » Nday nakəŋ tahi ahkado : « Rabi, kanjəhad ti eley ? » (Rabi ti awayay aɗəmvaba « Məsi »). ³⁹ Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Dəguma, akara kipəm. » Nahkay tōru akaba naŋ, tōru tìpi mələŋ gayəŋ ya anjəhad ni. Ka sarta gani nani àgray njemdi faɗ ya ga mələkarawa : təpəs akaba Yezu nakəŋ eslini, fat àɗəkiyiyu a ahay vu ka tay.

⁴⁰ E kiɗiŋ ge mis cəeni ya tici ma ge Zej, taɗəbay Yezu ni bu ni ti, bəlaŋ gani slimigayəŋ Andre naŋ wur ga məŋ ga Simu Piyer. ⁴¹ Andre nakəŋ àɗəboru wur ga məŋani Simu huya. Àra àdia ahàr a ti àhi : « Mədia ahàr ana Misi a. » (Misi ti awayay aɗəmvaba « *Krist *Bay gəɗəkani ya amara ni »). ⁴² Andre àra àhia ma ana Simu a nahkay ti àzoru naŋ suwwa afa ga Yezu. Yezu àra èpia naŋ a ti àhi : « Nak Simu wur ge Zej : kama kama ti atəzalay kur ti Sifas. » (Sifas ahkay do ni Piyer ti awayay aɗəmvaba « akur. »)

⁴³ Hajəŋ tegəni gani ti Yezu àɗəm asləka akoru ka had *Gelili. Naŋ àbu akoru ti àdi ahàr ana Filip mək àhi : « Dəbabiyyu nu. »

⁴⁴ Filip ti kəsa gayəŋ Beceyda. Kəsa nani ti kəsa ga ata Andre nday ata Piyer daya.

⁴⁵ Filip day òru àdi ahàr ana Natanayel mək àhi : « Mədia ahàr a ana Bay ya ti Məwiz àɗəmki ma e *Divi ge Melefit bu akaba ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit taɗəmki ma na. Bay gani nani ti Yezu, naŋ wur ge Zəzef, kəsa gayəŋ Nazaret. »

⁴⁶ Eslini ti Natanayel àhəŋgrifəŋ, àhi : « A Nazaret ti zlam sulumani aŋgətvu nahkay aw ? » Filip àhəŋgrifəŋ, àhi : « Ra kipi àna eri gayak. »

⁴⁷ Natanayel nakəŋ naŋ àbu arəkia ka Yezu a, Yezu àra èpia naŋ a nahəma, àɗəm : « Naŋ hini ti zal *Izireyel eɗeɗiŋ : àgosay mis do ferera. » ⁴⁸ Natanayel àra

ècia ma gayəŋ na ti àhi : « Kəsər nu ti ahəmamam ? » Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Wudaka Filip àzalabiyyu kur ti, nipiya kur a ka ya ti nak kəbu e zəhwəri ga *wəruv bu na. » ⁴⁹ Eslini Natanayel àhi : « Məsi, nak ti Wur ge Melefit, nak Bay ga ndam Izireyel ! » ⁵⁰ Yezu àhi ahkado : « Kəfəku ahàr ti aɗaba nəhuk “Nipiya kur a nak kəbu e zəhwəri ga wəruv bu” ni aw ? Ekipi zlam gəɗəkani ndahaŋ tətam hini mba. » ⁵¹ Àɗəm keti : « Nəhi ana kəli nahəma, ekipəm huɗ melefit məzləkvabana, akaba *məslər ge Melefit təcəloru e melefit vu mək təŋgəkua ka nu, nu *Wur ge Mis a. »

2

Wuməri ga maday wal a Kana

¹ A vad ya mahkər ti tàgray wuməri ga maday wal a Kana ka had *Gelili. Məŋ ga Yezu day naŋ àbu eslini. ² Təzaloya Yezu akaba ndam maɗəbay naŋ na ka mələŋ ga wuməri na daya. ³ Nday təbu tagray wuməri nahkay ti zum àra àndavkia ka tay a. Eslini məŋ ga Yezu àhi ana Yezu ahkado : « Zum ni àbi va bi, àndava. » ⁴ Ay Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Mma, nak kəɗəfuki təwi goro aw ? Sarta gani goro ènjia faŋ ndo. » ⁵ Eslini məŋ ga Yezu àhi ana nday ya ti tagray təwi ni ahkado : « Grum ere ye ti aməhi ana kəli kəgrum ni ɗek. »

⁶ Wərzla ga akur gəɗəkani muku təbu eslini. Wərzla nday nani ti ndam *Zəde təcəhviyyu yam a tay vu, *tabaray àna naŋ ka ya ti tawayay tigi *nəlatani akada ge divi gatay ya taɗəbay ni. Wərzla ni bəlaŋ gani azum mandaray faɗ. ⁷ Eslini Yezu àhi ana ndam ya tagray təwi ni ahkado : « Cəhumviyyu yam a wərzla nday hini vu, ti tərəhvu. » Nahkay nday nakəŋ təcəhviyyu yam a wərzla ni vu bərəra bərəra. ⁸ Tàra tàgra nahkay ti, Yezu àhi ana tay : « Cəhumaya kəzumikaboru ana gəɗəkani ga wuməri ni. » Mək tàgray ere ye ti àhi ana tay ni. ⁹ Gəɗəkani ga wuməri ni àra àcaka ti yam ni ègia zum a àndava. Naŋ àsər mələŋ ya təcəhbiyyu zum ni do, ay ndam magray təwi ni təsəra təcəhbiyyu yam ga wərzla ni. Àra àcaka zum na ti, àzalay bay ya aday wal ni, ¹⁰ mək àhi : « Ku way way do ka ya ti agray wuməri ti acəhibiyyu zum

məcərani ana mis enji. Mis ni etisikabá day kwa ti acəhibiyu ya acər lala do ni ana tay. Ay nak ti kàgray nahkay ndo, kəvi zum ya acər lala ni ana mis nihi dəma mba. »

¹¹ Zlam ga Yezu ya àgray enjenjeni agri ejep ana mis, adəfiki zlam ana tay ni ti àgray a Kana ka had Gelili ti nahkay. Gayañ ya àgray nahkay ni ti adafaki nañ gəđakani : ndam madəbay nañ ni tàra təsəra nañ gəđakani ti təfəki ahàr huya. ¹² Kələñ gani Yezu akaba mənani, bəza ga mənani akaba ndam madəbay nañ ni təsləka tōru a Kafar-nahum. Tōru tinjua eslina ti tənjuhəđ vad bal ciliñ.

Yezu a ahay gəđakani ge Melefit ni bu

(Meciyu 21.12-13 ; Mark 11.15-17 ; Luk 19.45-46)

¹³ Wuməri ga ndam *Zude ya təzalay *Pak ni àra enjia wudak ti, Yezu akaba ndam madəbay nañ ni tōru a Zeruzalem. ¹⁴ Tōru tinjua ti Yezu ahuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Eslini àdi ahàr ana ndam məsəkumoru slasla, təmbəmbak, kurkodúk, akaba ndam mambay siñgu manjəhadani. ¹⁵ Àra àdia ahàr ana tay a nahkay ti àzay ezewed, àslapaya kurupu gana, àgaraya tay a dalaka ga ahay ni ba dek : àgaraya təmbəmbak akaba slasla gatay na daya. Àboru siñgu ga ndam mambay siñgu ni ka had, àhəmbahadaba tabəl gana daya. ¹⁶ Mək àhi ana ndam məsəkumoru kurkodúk ni ahkado : « Həlumaba zlam ndana ahalay a ! Kəgrum ti ahay ga Bəñ goro ni egi gosku ba. » ¹⁷ Ndam *madəbay Yezu ni tàra tìpia ere ye ti àgray na ti, təsərki ka pakama ge Melefit ya àbu məbəkiani a Wakita gayañ ni bu ni. Pakama gani nihi : « Bay Melefit goro, nawayay ahay gayak dal-dal. Nawayay kwa, do ni nənjuhəđ koksah.* »

¹⁸ Eslini gəđakani ga ndam Zude tihindifiña ma kà Yezu a, təhi ahkado : « Kisliki magray mam tata mam ? Graya zlam magray ejep a ti məsər Melefit àvuka divi ga magray ere ye ti kàgray ahalay na. » ¹⁹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Mbedumkaba ahay gəđakani ge Melefit hina. Kəmbəđumkaba nahəma, a huđ ga vad mahkərani ni bu ni ti nələmba. » ²⁰ Nday nakəñ təhəñgrifəñ,

təhi : « Wudaka tìnđeveriñ mələm ahay hini ti, təzumkia vi a kru kru vad mahar muku a. Nak ti kədəm kələmba a huđ ga vad mahkərani ba ti ahəmamam ? » ²¹ Ay ahay gəđakani ya Yezu adəmki ma ni ti, adəmki ka vu gayañ gayañani. ²² Yezu àra aməta mək àngaba e kisim ba ni ti ndam madəbay nañ ni təsərki ka ma nani ya adəm ni. Nahkay nday nakəñ təgəskabu pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni akaba ma ga Yezu ya adəmbiyu ni.

Yezu àsəra majalay ahàr ge mis a dek

²³ Ka ya ti Yezu nañ àbu a Zeruzalem a wuməri ga *Pak bu ni ti àgra zlam ya agri ejep ana mis na dal-dal. Mis tàra tìpia ti mis kay e kidiñ gatay bu təfəkia ahàr ka Yezu a, tədəm nañ gəđakani. ²⁴ Ay Yezu ti ni afəki ahàr ka tay ndo, adaba àsəra tay a dek lala. ²⁵ Àwayay ti mis təhiki ma àki ka ku way way do do, adaba nañ àsəra majalay ahàr ge mis a dek.

3

Ata Yezu nday ata Nikodem

¹ Zal nahan àbu slimi gani Nikodem ; nañ zal Feriziyen, nañ gəđakani ga ndam *Zude daya. ² Ga mələvad a vad nahan nahəma arəkia ka Yezu a, àhi ahkado : « Məsi, məsəra Melefit àslərbiyu kur ga macahi zlam ana leli, adaba maslaña àbi agray zlam magray ejep akada gayak ni bi, si tamal ti Melefit àvia njəda gana ana maslaña gana kwa. » ³ Yezu àhəñgrifəñ, àhi : « Nəhuk nahəma, maslaña àbi epi *Məgur ge Melefit bi, si tamal tiweya nañ nahan a keti kwa. » ⁴ Nikodem nakəñ ehindifiña ma, àhi : « Mis gəđakani andava ti tiweya nañ nahan a keti ti agravu waw ? Esliki mənğuyani a huđ ga mənani vu mək tiweya nañ nahan a keti aw ? » ⁵ Yezu àhəñgrifəñ, àhi keti : « Nəhuk nahəma, maslaña àbi ahuriyu a Məgur ge Melefit vu bi, si tamal tiweya nañ àna yam a akaba Məsuf Njəlatana kwa. ⁶ Maslaña ya ti mis hihiriken i ewi ni ti nañ mis ciliñ. Maslaña ya *Məsuf Njəlatani ewi ni ti nañ àbu àna Məsuf Njəlatani. ⁷ Ma goro ya nəhuk : “Ahàr adəm lekələm dek si tiweya kəli nahan a keti kwa” ni ti àgruk ejep ba. ⁸ Ere ye ti nəhukki ma ni ti akada ga

* 2:17 Limis 69.10.

aməf ya akəzlay ka məlan̄ ya nan̄ awayay ni. Kici mahənday gani cilin̄ ; kəsər məlan̄ ya ècikbiyu ni do, kəsər məlan̄ ya akoru ni do daya. Ku way way do *Məsuf ge Melefit èwia nan̄ a ti nan̄ day nahkay. »

⁹ Eslini Nikodem nakəŋ àhi : « Ere gani nani agravu ti ahəmamam ? » ¹⁰ Yezu àhi keti : « Nak bay macahi zlam ana ndam *Izireyel ti kəsər zlam nday nani do aw ? ¹¹ Nəhuk nahəma, ere ye ti leli mədəmki ma ni ti leli məsəra àndava. Ere ye ti leli magrakia sedi a ni ti, leli mīpia àndava. Ay lekələm ti ni kəgəsumkabu ma geli ya məhi ana kəli ni do. ¹² Tamal lekələm kəgəsumkabu ma goro ya nəhi ana kəli àki ka zlam ya agravu ka had̄ ni do ni ti, akəgəsumkabu ma goro ya anəhi ana kəli àki ka zlam ya agravu e melefit bu ni ti ahəmamam ? ¹³ Maslaŋa ya ti àcəloya e melefit va ti àbi, si nu *Wur ge Mis, adaba nəsəkabiya eslina. ¹⁴ Ahaslani a huđ gili bu ni ti Məwiz àvədaya gavan̄ ga evirzegena, àfəki ka ahàr ga təndal, àzoru agavəla. * Nu Wur ge Mis day si təzoru nu agavəla nahkay kwa. ¹⁵ Nahkay ti ku way way do àfəkua ahàr a ti Melefit avi *sifa ya àndav day-day do ni. ¹⁶ Nəđəm nahkay ti adaba Melefit àwaya mis ga duniya dal-dal. Nahkay àslərbīyu Wur gayan̄ bəlan̄ bəlan̄ani ni, àvi ana tay, ti ku way way do tamal àfəkia ahàr ka Wur na ti èji do, an̄gət sifa ya àndav day-day do ni sawan̄. ¹⁷ Melefit àslərbīyu Wur gayan̄ a duniya vu ti ga məgəs mis ga duniya ni àna seriya do : àslərbīyu nan̄ ti ga mahəŋgay mis ga duniya àna nan̄ sawan̄. ¹⁸ Maslaŋa ya ti afəki ahàr ka Wur ge Melefit ni ti, Melefit àgəs nan̄ àna seriya do. Ay maslaŋa ya àfəki ahàr do ni ti, Melefit àgəsə nan̄ àna seriya àndava, adaba àfəki ahàr ka Wur ge Melefit bəlan̄ bəlan̄ani ni ndo.

¹⁹ « Seriya ya Melefit agəs mis àna nan̄ ni ti nihi : àslərbīyu Wur gayan̄ a duniya vu ga masladī məlan̄ ana mis, ay mis tàwayay məlan̄ masladani ni ndo, tàwayay man̄jəhadani a məlan̄ ziŋ-zīŋeni bu sawan̄. Tagray nahkay ti adaba təbu tagudar zlam. ²⁰ Ku way way do tamal agudar zlam ti àwayay məlan̄ masladani do ; àwayay

məhuriyani a huđ gani vu do daya, adaba awayay ti zlam magədavani gayan̄ ni àŋgazlavu ba. ²¹ Ay maslaŋa ya ti agray jiri ni awayay məhuriyani a məlan̄ masladani ni vu, adaba àgray təwi gayan̄ àna njəda ge Melefit, nahkay awayay ti təwi ni m̄ŋgazlavu. »

Yezu nday ata Zej bay məbaray mis ni

²² Yezu akaba ndam ya tadəbay nan̄ ni tāsəka, tòru ka məlan̄ nahan̄ ka had̄ *Zude. Tòru tin̄jəa eslina ti Yezu ànjəhad̄ akaba tay, nan̄ àbu *abaray mis. ²³ Ka sarta gani nani ti Zej day nan̄ àbu abaray mis a Enoŋ kà gəvay ga kəsə Selim. Zej abaray mis eslina ti adaba yam àbu dal-dal. Nahkay mis dal-dal təbu tərəkia mək abaray tay. ²⁴ Ka gayan̄ nani abaray mis ni ti, təfiyu nan̄ a dan̄gay vu fan̄ ndo.

²⁵ Eslini mis ya tadəbay Zej ni ndahan̄ e kidin̄ gatay bu təbu tagray gejewi akaba zal Zude nahan̄ àki ke divi ga ndam *Zude ya tadəbay ti tigi *njəlatani ni. ²⁶ Nahkay nday nakəŋ tərəkioru ke Zej, təhi ahkado : « Məsi, bay ya a vad̄ nahan̄ àbu lekələm ata nan̄ ke ledi ge Zərden̄ kəgrakia sedia ni ti, nihi ti nan̄ àbu abaray mis, mis dek təbu tərəkioru. » ²⁷ Eslini Zej nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti esliki magray təwi àna njəda gayan̄ gayan̄ani ti àbi, si tamal Melefit àvia njəda gana kwa. ²⁸ Lekələm lekələmeni day kəgrumkua sedi a tata, nəđəm : « Nu *Krist *Bay gəđakani ya amara ni do ; Melefit àslərbīyu nu enji gayan̄ cilin̄. » ²⁹ Nəđəm nahəma, nu ti akadā zləba ga bay ya aday wal ni. Maslaŋa ya ti azay wal ni ti wal ni gayan̄. Ay zləba gayan̄ ni kà gəvay gayan̄, eci ma gayan̄ ; ècia dan̄gu ga bay ya aday wal na ti amər dal-dal. Nu day nəmər ti nahkay, məmərani gani èsləva a vu va. ³⁰ Ahàr àđəm njəda gayan̄ māsagakivu, goro ti ni m̄ŋgulu.

³¹ « Bay ya ti àsləkabiya agavəla nahəma, agur mis dek. Maslaŋa ya àsləkabiya agavəla do ni ti nan̄ ka had̄, azlapaki day ka zlam ya ka had̄ ni. Bay ya ti àsləkabiya a huđ melefit ba ni ti [agur mis dek], ³² agray sedi ga zlam ya èpi akaba èci ni, ay maslaŋa àbi agəskabu pakama gayan̄ ni bi. ³³ Ay

* 3:14 Mənjay Macalani 21.9.

maslaña ya ti àgəskabá pakama gayan a ti adəm pakama ge Melefit ti jiri ededīn. ³⁴ Bay ya ti Melefit àslərbiyu nan ni ti adəm pakama ge Melefit, adaba Melefit àvia njəda ga Məsuf gayan a dek. ³⁵ Bəñ ga Wur ni awayay Wur gayan ni, àbi zlam dek a ahar vu ti mēgur. ³⁶ Maslaña ya ti afəki ahàr ka Wur ni ti Melefit àvia *sifa ya àndav day-day do na àndava. Maslaña ya ti afəki ahàr ka Wur ni do ni ti aməngət sifa gani do ; Melefit nan àbu azumki bəruv kekileña. »

4

Zlapay ga ata Yezu nday ata wal Samari

¹ Eslini mis təbu tədəm Yezu agray ti mis tādəbay nan akaba *abaray mis daldal àtama ge Zeñ na. Yezu àsəra ndam *Feriziyen day ticia ma gana. ² Ge jiri ti abaray mis ti Yezu Yezuani do ; tabaray mis ti ndam ya tadəbay nan ni. ³ Yezu àra àsəra ndam Feriziyen ni ticia ma gana nahkay ti, àsləka ka had *Zude a, òru gwar ka had *Gelili. ⁴ Wudaka enjiyu e Gelili ti, si asləkaba gwar ka had *Samari a kwa. ⁵ Nan àbu akoru ka had Samari ti enjua a kəsa nahan va, təzalay kəsa nani Sikar. Kəsa gani nani ti kà gəvay ga vədan ge Zekup ya àvi ana wur gani Zuzef ni. ⁶ A vədan nani bu ni ti suwa ge Zekup àvu mileni. Yezu àra àmətaḡkaba àna sawaday ge divi na, òru enjua ti ànjəhad digus kà suwa ni. Ka sarta gani nani ti fat wis.

⁷ Eslini wal Samari nahan ara acah yam ti àdi ahàr ana Yezu nakəñ. Nan àbu acahaya yam na ti Yezu àhi : « Vu nīsi ti ! » ⁸ Ka sarta nani ti Yezu nan bəlan, adaba ndam ya tadəbay nan ni tādəgoru a kəsa vu ga məsəkumbiyu zlam məzumani. ⁹ Yezu àra àhia ma ana wal na nahkay ti, wal ni àhi ahkado : « Nak zal *Zude kihindifua yam a kà nu wal Samari a ti ahəmamam ? » Wal ni àdəm nahkay ti adaba ma ga ndam Zude àrakaboru akaba ndam Samari do. ¹⁰ Yezu àhi : « Tamal ti kəsəra ere ye ti Melefit avi ana mis na akaba maslaña ya ehindifuka yam na ti, akal kihindifua yam kà nan a sawan. Tamal kihindia ti akal àvuka yam ya avay sifa na. » ¹¹ Wal ni àhəngrifəñ, àhi ahkado : « Maslaña goro ni, zlam macahaya

yam a afuk bi, suwa ni day zilen ti, kacahaya yam ya avay sifa na ti eley ? ¹² Bəñ ga bəñ geli Zekup àmbribu suwa hini ana leli. Nan nanani əsia yam ga suwa hina, bəza gayan akaba zlam ga gənav gayan day tisia. Nahkay ti kəhi ana ahàr kətama Zekup àna gədakana waw ? » ¹³ Yezu àhəngrifəñ, àhi : « Ku way way do esi yam hini ti, yam amakad nan kekileña. ¹⁴ Ay maslaña ya ti esi yam goro ya anəvi ni ti yam amakad nan day-day va do. Yam ya ti nu nəvi ni emigi akada gəzəñ ga yam a vu gayan bu. Gəzəñ ga yam nani ti aməvi *sifa ya àndav day-day do ni. » ¹⁵ Nahkay wal nakəñ àhi ahkado : « Maslaña goro ni, vu yam gani nani, ti yam akad nu va ba, nàra ahalay a ga macah yam va ba daya. »

¹⁶ Yezu àhi : « Ru kəzalabiya zal gayak a, nak day kənga. » ¹⁷ Wal ni àhi : « Zal goro àbi. » Yezu àhi : « Ma gayak ya kədəm zal gayak àbi ni ti, ma ge jiri ededīn. ¹⁸ Adaba kàda zawal a zlam, ay zal ya nak kəbu afa gani ni ti zal gayak do. Ma gayak ya kədəm ni jiri ededīn. » ¹⁹ Wal ni àhi : « Maslaña goro ni, nihi ti nəsəra nak bay mahəngaray *pakama ge Melefit. ²⁰ Ata bəñ geli ndam Samari təzləbay Melefit ka həma hini. Ay lekələm ndam Zude kədəmum təzləbay Melefit ti si a Zeruzalem kwa. » ²¹ Yezu àhi : « Wal ni, gəskabá ma goro ya nəhuk na : sarta amara ti, akəzləbum Melefit ti ka həma hini do, a Zeruzalem do daya. ²² Lekələm ndam Samari kəzləbum Melefit, ay ti kəsərum nan ededīn ededīneni do. Leli ndam Zude ti ni mazləbay Melefit, məsəra nan a, adaba Melefit àngazlivu ana leli ga mahəngay mis dek àna təwi ya àgri ana leli ni. ²³ Ay sarta àbu ara : nihi ti sarta gani nani enjia àndava. Ka gani nani ti ndam ya ti təzləbay Melefit ededīn ededīneni ni ti atəzləbay nan àna njəda ga Məsuf gayan, àna jiri gayan daya. Adaba Baba awayay ti mis təzləbay nan ti nahkay. ²⁴ Melefit ti nan Məsuf : nahkay ahàr àdəm ndam ya təzləbay nan ni ti təzləbay nan àna njəda ga Məsuf gayan akaba àna jiri gayan. » ²⁵ Wal nakəñ àhi : « Nəsəra *Bay gədakani amara, nan ya ti təzalay nan *Krist ni. Eminjia ti, amədəfiaba zlam ana leli a dek. » ²⁶ Yezu àhəngrifəñ, àhi : « Nu ya ti nəhuk ma nihi ti,

nu Krist gani. »

²⁷ Ka ya ti Yezu àra àdèma ma nana ti, nday ya ti tadèbay naŋ ni tàslèkabiya a kèsa ni ba. Nday nakèŋ tàra tìpia Yezu a nday tèbu tèzlapay nday ata wal ni ti àgri ejep ana tay a. Ay maslaŋa ya àhi ana Yezu « Kihindifiŋa mam ? » ahkay do ni « Kazlapumki ka mam ? » ni ti àbi. ²⁸ Eslini wal ni àmbèrbu mandaray gayan ni, àslèka òru a kèsa vu. Òru ènjua ti àhi ana mis ahkado : ²⁹ « Nèdia ahàr ana maslaŋa nahan a, àhuaya ere ya nàgrabiya na dek. Bi naŋ Krist Bay gèdakani ya amara ni. Dèguma makoru ti kípumbiyu naŋ a. » ³⁰ Mis ga kèsa ni tàra tìcia ma ga wal na ti, tìcikbiyu tètèkia ka Yezu a.

³¹ Ka sarta ya ti wal ni àdoru a kèsa vu ni ti, ndam ya tadèbay Yezu ni tèbu tèhi ana Yezu : « Məsi, caka zlam a day. » ³² Ay Yezu àhi ana tay ahkado : « Nu nèbu àna zlam mèzumani ya lekulàm kèsèrum do ni. » ³³ Ndam ya tadèbay naŋ ni tàra tìcia ma gayan na ti tèzlapay e kidiŋ gatay bu tètèam ahkado : « Bi maslaŋa àzibiya zlam mèzumana zla tæk ? »

³⁴ Eslini Yezu àhi ana tay : « Zlam mèzumani goro ni ti, magray ere ye ti Bay ya àslèrbiyu nu awayay ni akaba mendeveriŋ tawì gayan ya ti àvu ni. ³⁵ Lekulàm kèdèmum : “Àvu kiyi fad day kwa ti atabaz zlam.” Ay nu ti nèhi ana kuli : Mènjumoru zlam ya a vèdaŋ bu ni lala. Zlam ni tètèdèhkabá, èslia mabazana. ³⁶ Maslaŋa ya abaz zlam ni tètèvia endif gayan a àndava, naŋ àbu acakalakabu zlam ga vèdaŋ ni. Zlam nday nani ti mis ya ti atèŋgèt sifa ya àndav day-day do ni. Nahkay ti bay ya ezligi zlam ni nday ata bay ya ti abaz ni tètèmèrvu ka ahar bèlaŋ. ³⁷ Ma *gozogul ge mis ya tètèam : “Maslaŋa nahan ezligi, maslaŋa nahan ara abaz” ni ti jiri edediŋ. ³⁸ Nu ti nèslèroru kuli ga mabaz zlam a vèdaŋ bu. Vèdaŋ gani nani ti lekulàm kègrum tawì gani ndo. Lekulàm kabazum ciliŋ, mis ndahan tètèmètèkiaya ke kuli a. »

³⁹ Ndam Samari tàra tìcia ma ga wal ya àhi ana tay : « Àhuaya ere ye ti nàgrabiya na dek » na ti, mis dal-dal e kidiŋ gatay bu tètèki ahàr ka Yezu. ⁴⁰ Ndam Samari ni

tàra tìnjikia ka Yezu a ti tètèhèngalay naŋ, tètèhi : « Kam-kam njèhada afa geli a ti ! » Nahkay Yezu ànjèhad afa gatay vad cè. ⁴¹ Eslini tàra tìcia ma ga Yezu Yezuani ya àhi ana tay na ti, mis dal-dal tètèki ahàr àkivu, tètèama nday ya ti tètèki ahàr ye enjenjeni na àna kayana. ⁴² Mæk tètèhi ana wal ni ahkado : « Mètèki ahàr hi ti, azuhva pakama gayak ya kèhi ana leli ni ciliŋ do. Mètèki ahàr ti adaba leli leleni mìaia pakama gayan ya àdèam na àna slimi geli gelena. Mèsèra naŋ Bay ya ti ahèngay ndam ga *duniya dek edediŋ ni. »

Yezu ahèngaraba wur ga bay mægri tawì ana bay ga had Gelili a

⁴³ Yezu àra àpèsa vad cè eslina ti, àslèka òru e Gelili ; ⁴⁴ àdèam : « Bay mahèngaray *pakama ge Melefit ti, mis ga had gayan gayanani tètèhèngrioru ahàr a had do. » ⁴⁵ Ay òru ènjua e Gelili a ti, ndam Gelili tètègèskabá naŋ a, adaba nday day tètèra ka wumèri a Zerazalem a, tètèpiya tawì ga Yezu ya àgrabiya eslini na dek palam.

⁴⁶ Ka ya ti Yezu àbu eslini e Gelili ni ti àngoru a Kana. Kana ti kèsa ya ti Yezu àmbatkaba yam a àmbavu zum ni. Eslini maslaŋa nahan àbu, maslaŋa nani ti kèsa gayan Kafarnahum, agri tawì ana bay ga had Gelili. Wur gayan àbiyu a magam, èbesey do. ⁴⁷ Àra ècia Yezu àslèkabiya e Zude a, naŋ àbu e Gelili ti, àrèkia àhi : « Wur goro èbesey do, awayay amèt ; kam-kam tokumkaboru, kòru kàhèngaraba naŋ a ti ! » ⁴⁸ Yezu àhi : « Tamal lekulàm kípum zlam njèda-njèdani ya tètègri ejep ana mis ni ndo ni ti, kèfumku ahàr do simiteni. » ⁴⁹ Eslini bay mægri tawì ana bay ni àhi ana Yezu ahkado : « Bay goro, tamal kòru kàhèngaraba wur goro na do ni ti, amèmèt. » ⁵⁰ Yezu àhi : « Slèka, wur gayak naŋ àbu lala, amèt do. » Bèŋ ga wur ni àgèskabá pakama ga Yezu na, mæk àslèka. ⁵¹ Naŋ àbu e divi bu àngoru a magam nahèma, tètèkabu ahàr akaba ndam ya tètègri tawì ni, tètèhi : « Wur gayak àngaba, naŋ àbu lala. » ⁵² Èhindifiŋa kà tay a, àhi ana tay ahkado : « Àgri ngulumani ti àna njemdi ehimey ? » Tètèhèngriŋ, tètèhi : « Aku àhèkia ewena àna njemdi biliŋ ya ga mèlakarawa. » ⁵³ Àra ècia ma gatay na ti àsèr wur ni àngaba ti ka sarta ya Yezu àhi

« Wur gayak ni àngaba, naŋ àbu lala » ni. Eslini naŋ nakəŋ àfəki ahàr ka Yezu ; ndam ga huđ ahay gayan ni tàra ticia ma gana ti nday day təfəki ahàr ka Yezu. ⁵⁴ Hini ti zlam magray ejep ga Yezu ya àgray ye cə ka hađ Gelili ka ya ti àsləkabiya ka hađ *Zude a ni.

5

Yezu ahəŋgaraba zal dərə a Zeruzalem a

¹ Àgra vad a 6al ti ndam *Zude tàgray wuməri nahan a Zeruzalem, nahkay Yezu òru. ² Eslini a Zeruzalem ti məlan nahan àvu, yam àvu dizliva. Məlan nani ti slimi gani Becata àna ma *Hebri ; kà gəvay ga mahay ya təzalay ga təmbəmbak ni, tàgrafəŋaya ahay a zlam ga məvi zəhweri ana mis ye eslini na. ³ A huđ ga ahay nday nani bu ni ti ndam ga arməwər təvu kay mandəhadani : ndam wuluf, ndam jigwer akaba ndam dərə. [Tajəgay ti yam ni mādaday, ⁴ adaba ka sarta ndahan ti *məslər ge Melefit ahuriyu a huđ ga yam ni vu adaday yam ni. Eslini maslaŋa ya ahuriyu a yam ni vu enji ni ti ku mam awər naŋ mam nəŋgu ni aŋgaba.] ⁵ Maslaŋa nahan àbu eslini èbesey do vi kru kru mahkər mahar azlalahkər. ⁶ Yezu èpia naŋ a naŋ àbu mandəhadani, àra àsəra arməwər gayan ni àpəskia ti, àhi : « Kawayay ti kəŋgaba waw ? » ⁷ Maslaŋa ya ti èbesey do ni àhəŋgrifəŋ, àhi : « Bay goro, maslaŋa goro àbi ga məfiyu nu a yam ni vu ke weceweceni ka ya ti adaday ni bi. Ka ga yam ya adaday ni wudaka nəhuriyu ti maslaŋa nahan embukia. » ⁸ Ay Yezu àhi : « Cikaba, za hətav gayak na, sawaday. » ⁹ Eslini naŋ nakəŋ àngaba huya, àzay hətav gayan ni, mək asawaday. Zlam nani àgravu ti ka fat məpəsabana. ¹⁰ Nahkay gəđákani ga ndam Zude təhi ana zal ya ti àngaba ni ahkado : « Kani vad *məpəsabana ti, kisliki mazay hətav gayak ni do. » ¹¹ Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti àhəŋgaraba nu a ni àhu : “Zay hətav gayak ni, sawaday.” » ¹² Nday nakəŋ tihindifiŋa, təhi : « Maslaŋa ya àhuk : “Zay hətav gayak ni, sawaday” ni ti way ? » ¹³ Ay maslaŋa ya ti àngaba ni àsəray ti àhəŋgaraba naŋ a ni way do, adaba Yezu àsləkaba e kidiŋ ge mis dal-dalani ni ba.

¹⁴ Kələŋ gani Yezu òru àdi ahàr ana maslaŋa ya ti àngaba ni a dalaka ga *ahay gəđákani ge Melefit ni bu, mək àhi : « Nihi kəŋgaba nahəma, kàgudar zlam va ba. Nahkay do ni ti, arəŋa nahan amagrakukvu àtam nahan ni. » ¹⁵ Eslini maslaŋa nakəŋ àsləka, àrəkioru ka gəđákani ga ndam Zude ni, àhi ana tay : « Maslaŋa ya ti àhəŋgaraba nu a ni ti Yezu. » ¹⁶ Nahkay gəđákani ga ndam Zude ni tàdəbafəŋa ma kà Yezu a adaba àgray təwi nani ti a vad məpəsabana ba. ¹⁷ Ay ti Yezu àhi ana tay : « Bəŋ goro àpəsaba do, naŋ àbu agray təwi kəlavad ; nu day nəpəsaba do nəbu nagray təwi kəlavad. » ¹⁸ Naŋ nakəŋ àra àdəma nahkay ti, gəđákani ga ndam Zude ni àwərikiva bəruv ana tay a dal-dal, tawayay takad naŋ. Tawayay takad naŋ ti adaba naŋ àbu agray zlam ya təcəfəŋa mis ga magrana a vad məpəsabana ba na ciliŋ do, naŋ àbu adəm Melefit naŋ bəŋani daya. Adəm nahkay ti, àzay ahàr gayan nday kala-kala ata Melefit.

Təwi ga Wur ge Melefit ya Melefit àvi ni

¹⁹ Yezu àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli nahəma, Wur èsliki magray təwi ga ahàr gayan gayanani do. Agray ti si təwi ya ti èpia Bəŋani naŋ àbu agray ni kwa. Təwi ga Bəŋ ga Wur ya agray ni dek ti Wur gayan ni day agray. ²⁰ Adaba Bəŋ ga Wur ni ti awayay Wur gayan, adəfiki təwi ya ti agray ni dek. Amədəfiki təwi ndahan gəđákani tətam nday ndani, ti mēgri ejep ana kəli. ²¹ Bəŋ ga Wur ni naŋ àbu ahəŋgaraba mis ya təməta ni e kisim ba, avi sifa ana tay : Wur gayan ni day avi sifa ana mis akada gayan ya awayay ni. ²² Nahkay day Bəŋ ga Wur ni àgrafəŋa seriya kə mis a do : àvi njeđa gani ana Wur gayan ni ti mēgrafəŋa seriya kə mis a. ²³ Agray nahkay ti adaba awayay ti mis dek təhəŋgrioru ahàr a hađ ana Wur gayan ni akada ya ti təhəŋgrioru ahàr ana hađ ana Bəŋ ga Wur ni. Maslaŋa ya ti àhəŋgrioru ahàr a hađ ana Wur ni do ni ti àhəŋgrioru ahàr a hađ ana Bəŋ ga Wur ni do daya, adaba Wur ni ti Bəŋani àslərbiyu naŋ.

²⁴ « Nəhi ana kəli nahəma, maslaŋa ya ti agəskabu pakama goro, afəki ahàr ka Bay ya ti àslərbiyu nu ni, naŋ àbu àna *sifa ya

àndav day-day do ni. Melefit aməgəs naŋ àna seriya do : kisim aməgri araŋa va do adaba naŋ àbu àna sifa ya àndav day-day do ni àndava. ²⁵ Nəhi ana kəli nahəma, sarta nahaŋ àbu ara wudak, ay nihi ti ènjia àndava. Ka gani nani ti ndam ya nday məmətani ni etici dəŋgu ga Wur ge Melefit. Nday ya ti ticia dəŋgu gayaŋ na ti atəŋgət sifa ya àndav day-day do ni. ²⁶ Adaba mam, Bəŋ ga Wur ni avi sifa gayaŋ ana mis ; nahkay àvia njəda ana Wur gayaŋ na ga məvi sifa gayaŋ ana mis a daya. ²⁷ Àvia njəda ana Wur gayaŋ ga magrafəŋa seriya kə mis a, adaba Wur gayaŋ ni ti naŋ *Wur ge Mis daya. ²⁸ Ma hini ya nədəm ni ti àgri ejep ana kəli ba, adaba sarta àbu ara, sarta gani nani eminjia ti mis ya ti tàməta, təvu e evid bu ni dek etici dəŋgu ga Wur ni. ²⁹ Eticia dəŋgu gayaŋ na ti, atahəraya e evid ni ba. Nday ya ti tàgra zlam sulumana ni atəŋgaya ga məŋgət sifa ya àndav day-day do na, ay nday ya ti tàgudara zlam a ni atəŋgaya ti təgəs tay àna seriya. ³⁰ Nu ti nislaki məgri zlam àna ahər goro goroani koksah. Nagrafəŋa seriya kə mis a ti akada ge Melefit ya ahu ni. Seriya goro ya nagray ni seriya ge jiri, adaba nəwayay magray ere ye ti ahər goro awayay ni do. Nagray ti ere ye ti Bay ya ti àslərbiyu nu ni awayay ni sawaŋ. »

Sedi ya tagrakia ka Yezu a ni

³¹ Yezu àhi ana tay keti : « Tamal nu nuani nagrakia sedi ka ahər goro a ti, akal jiri do. ³² Ay agrakua sedi a ti maslaŋa nahaŋ : nəsəra sedi gayaŋ ya agrakua ni ti ge jiri. ³³ Lekələm kəslərunkioya mis ke Zeŋ a ; tōru tɪnjikiya ka naŋ a ti àgrakua sedi a. Sedi gayaŋ ya àgrakua ni ti ge jiri. ³⁴ Nu ti sedi ge mis ya tagrakua ni ti araŋa gani goro do. Nəhi ma ge Zeŋ ana kəli ti adaba nawayay kəgəsunkabu. Kəgəsunkabá ti Melefit ahəŋgay kəli. ³⁵ Zeŋ ti akada ge ceŋgel ya tēbefta, asladí mələŋ ana mis ni. Ka sarta nahaŋ bal ti kəmərúmva àna masladani gayaŋ na. ³⁶ Ay nu ti təwi goro ya nagray ni agrakua sedi a. Sedi gani nani ti atam ge Zeŋ ya àgrakua ni. Təwi gani nani ti Bəŋ goro àvu ti nəgray ; agrakua sedi a, adafaki ti Bəŋ goro àslərbiyu nu ededɪŋ ni ti zlam gani nani. ³⁷ Bəŋ goro àslərbiyu

nu, naŋ naŋani àna ahər gayaŋ day agrakua sedi a. Ay lekələm ti kicəm dəŋgu gayaŋ day-day ndo, kípəm naŋ e eri vu day-day ndo daya. ³⁸ Kəwayum məgəskabu pakama gayaŋ ti mənəhadívu ana kəli a ahər bu do, adaba kəfúmki ahər ka Bay ya ti Bəŋani àslərbiyu naŋ ni do. ³⁹ Lekələm kəmbrəŋum mejeŋgey Wakita ge Melefit do, adaba kəhumi ana ahər akəŋgətum *sifa ya àndav day-day do ni ti àna naŋ. Ma ga wakita gani nani ti adəmku ka nu, ⁴⁰ ay kəwayum marana afa goro a ti nəvi sifa gani nani ana kəli do.

⁴¹ « Nəwayay ti mis hihirikení àzləbay nu do. ⁴² Ay nəsəra kəli a : nəsəra lekələm ti kəwayum Melefit àna hud bəlaŋ do. ⁴³ Nu nàra ti Bəŋ goro àslərbiyu nu, ay lekələm kəwayum məgəskabu nu do. Tamal maslaŋa nahaŋ ara ga ahər gayaŋ gayaŋana ti, kəgəsunkabu naŋ. ⁴⁴ Lekələm kəzləbumvu e kidɪŋ gekəli bu, ay Melefit naŋ bəlaŋ məzləbay kəli ti kəwayum do. Nahkay ti kisləmki məfəku ahər ti ahəmamam ?

⁴⁵ « ŋgay nu anacalki kəli ka zlam magudarani kə meleher ga Bəŋ goro ti kəhumi ana ahər ba. Lekələm kəgəsunkabu pakama ge Məwiz ya àbəki ni, ay amacalki kəli ka zlam magudarani ni ti naŋ gani. ⁴⁶ Tamal kəgəsunkabá pakama ge Məwiz na ededɪŋ a ti akal kəfúmku ahər, adaba ma ge Məwiz ya àbəki a wakita gayaŋ ni bu ni ti adəmku ka nu. ⁴⁷ Ay tamal kəgəsunkabu ma ge Məwiz ya àbəki ni do ni ti, akəgəsunkabu pakama goro ya ti nəhi ana kəli ni ti ahəmamam ? »

6

Yezu avi zlam məzumani ana mis dəbu zlam

(Meciy^u 14.13-21 ; Mark 6.30-44 ; Lək 9.10-17)

¹ A vad nahaŋ Yezu òru ke ledi ga dəluv Gelili. Təzalay dəluv gani nani dəluv Tiberiyat daya. ² Ka ya ti naŋ àbu akoru ni ti mis dal-dal tadəboru naŋ kələŋ, adaba tɪpia gayaŋ ya ahəŋgaraba mis ya tēbesey do na ti àgri ejep ana tay dal-dal. ³ Eslini Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni təcəliyu a həma vu, tənəhad. ⁴ Ka sarta gani nani wuməri ga ndam *Zəde ya təzalay *Pak ni ènjia wudak. ⁵ Nday təbu ka

ahàr ga hàma nahkay ti Yezu àmànjoru mis dal-dal tǎbu tǎrækia. Àra èpia tay a ti àhi ana Filip ahkado : « Mawayay mǎvi zlam mǎzumani ana mis nday hini ti, makoru mǎsækumibiyu *dipen ana tay nihi ti eley ? » ⁶ Yezu àhi nahkay ti, awayay ahǎlfǎna eya a, adaba nanǎ àsǎra ere ye ti ara agray na palam. ⁷ Filip ahǎnggrifǎn, àhi : « Ku tamal mǎsækumibiyu dipen ana tay ge jik diŋ diŋ cǎ, misi ana tay gǎzit gǎzit nǎnggu ni èsliki ka tay do timey ! » ⁸ Bay madǎbay nanǎ nahanǎ slimi gani Andre, wur ga mǎnǎ ga Simu Piyer, àhi : ⁹ « Wur nahanǎ nihi dipen ga manǎabara tǎfǎn zlam akaba kilif cǎ, ay ti tǎvi ana way bǎlanǎni way ? » ¹⁰ Eslini Yezu àhi ana ndam madǎbay nanǎ ni ahkado : « Humi ana mis ni tǎnjǎhadǎ digǎs-gǎs. » Kǎzir àbu eslini dal-dal, nahkay mis ni tǎnjǎhadki. Mis zawalani ye eslini ni agray dǎbu zlam. ¹¹ Yezu nakǎnǎ ahǎl dipen ni, àgri sǎsi ana Melefit, èsekaba, mǎk tǎdi ana mis ni. Àra ahǎla kilif na day àgray nahkay : mis ni dǎk tǎzuma zlam na, tǎrǎha. ¹² Mis nakǎnǎ tǎrǎhkaba nahkay ti, Yezu àhi ana ndam madǎbay nanǎ ni ahkado : « Hǎlum mǎgǎjǎni gani, kǎmbrǎnjumbu arǎnǎ gani gǎzit ba. » ¹³ Nahkay tǎhǎlaba mǎgǎjǎni ge dipen zlamani ya mis tǎzum na, tǎrǎhvǎ hǎtǎk kru mahar cǎ àna nanǎ.

¹⁴ Mis ni tǎra tǎpia zlam ga Yezu ya àgray na ti àgria ejep ana tay a, tǎdǎm : « Maslanǎ hini ti bay mahǎngaray *pakama ge Melefit ya tǎdǎm amara a duniya va na ededǎn. » ¹⁵ Eslini Yezu àsǎra tara tǎgǎs nanǎ ga njǎdǎ ti mǎgi bay gatay. Àra àsǎra nahkay ti àslǎkafǎnǎ kǎ tay a, àcǎloru gwar ka mǎlanǎ nahanǎ nanǎ bǎlanǎ.

*Yezu asawadaki ka ahàr ga dǎluv
(Meciyu 14.22-33 ; Mark 6.45-52)*

¹⁶ Mǎlakarawa àra ègia, ndam *madǎbay Yezu ni tǎhǎraya kǎ gǎvay ga dǎluv ka sagdala. ¹⁷ Eslini tǎcǎliyu a *slalah ga yam vu, tawayay takoru ke ledi ga dǎluv ni a Kafarnahum. Ka sarta gani nani mǎlanǎ èdiza, Yezu àdi ahàr ana tay faŋ ndo. Nday nakǎnǎ mǎk tǎslǎka. ¹⁸ Nday tǎbu takoru nahkay ni ti amǎd àkǎzlabiyu ga njǎdǎ, àdaday dǎluv ni. ¹⁹ Tǎgaroru slalah ga yam

gatay ni ezewed kru kru zlam ahkay do ni agray kru kru muku. Eslini tǎpioru Yezu nanǎ àbu asawadakibiyu ka ahàr ga dǎluv ni, ahǎdǎkfǎnǎbiyu kǎ gǎvay ga slalah ga yam gatay ni. Tǎra tǎpia nanǎ a ti tǎgra anǎgwaz a dal-dal. ²⁰ Ay Yezu àhi ana tay : « Anǎgwaz àwǎr kǎli ba, nu timey. » ²¹ Yezu nakǎnǎ àra ahǎia ana tay a nahkay ti, tǎhi mǎcǎlaya a slalah ga yam ni va, ay tǎsǎrki ti slalah ga yam gatay ni ènjǎa ka mǎlanǎ ya tawayay takoru na.

Yezu ti nanǎ dǎfya avay sifa ni

²² Hajǎn gani mis dal-dalani ya ndam *madǎbay Yezu tǎmbǎrbu tay ke ledi ga dǎluv ni tǎsǎrki ti *slalah ga yam ya ndam madǎbay Yezu tǎslǎka àna nanǎ a ni ti bǎlanǎ, ndahanǎ tǎbi. Mis ni tǎsǎra Yezu àcǎliyu a slalah ga yam nani vu akaba ndam madǎbay nanǎ ni ndo ; tǎsǎra ndam madǎbay Yezu ni tǎslǎka ka ahàr gatay a cilinǎ. ²³ Eslini slalah ga yam ndahanǎ tǎslǎkabiya a Tiberiyat a, tǎru ka mǎlanǎ ya ti Bay geli àgri sǎsi ana Melefit, mis tǎzum *dipen ni. ²⁴ Mis ni tǎra tǎsǎra Yezu nanǎ àbi eslini bi, ndam madǎbay nanǎ ni day tǎslǎka nahǎma, tǎcǎliyu a slalah ga yam ya ti tǎslǎkabiya a Tiberiyat a ni vu, mǎk tǎru a Kafarnahum, tǎdǎboru Yezu.

²⁵ Tǎru tǎnjǎa ke ledi ga dǎluv na ti, tǎdi ahàr ana Yezu nakǎnǎ mǎk tǎhi : « Mǎsi, kǎra ahalay hi a ti ananaw ? » ²⁶ Yezu ahǎnggarfǎn, àhi ana tay ahkado : « Nǎhi ana kǎli nahǎma, kǎpǎma tǎwi goro ya nagray, agri ejep ana mis na, ay ti kǎdǎbum nu ti adaba nani do ; kǎdǎbum nu ti adaba nǎvia dipen ana kǎli a, kǎrǎhuma àna nanǎ a palam. ²⁷ Kǎgrum tǎwi ga mǎngǎt zlam mǎzumani ya ti ezi ni ba, grum tǎwi ti ga mǎngǎt zlam mǎzumani ya avi sifa ana mis, àndav dǎy-dǎy do ni sawanǎ. Zlam mǎzumani gani nani ti, anǎvi ana kǎli ti nu *Wur ge Mis cilinǎ, adaba Bǎn goro Melefit àvua divi gana, àdafaki bay ya ti esliki magrani ti nu gani. »

²⁸ Tǎra tǎcia ma gayanǎ na ti tǎhindifǎnǎ, tǎhi : « Ti mǎgray tǎwi ge Melefit ya awayay ni ti magray mam ? » ²⁹ Yezu àhi ana tay ahkado : « Tǎwi ya ti Melefit awayay kǎgrumi ni ti, awayay kǎfumki ahàr ka Bay

* 6:14 Mǎnjay Mimbiki 18.15.

ya ti àslərbiyu ni. » ³⁰ Nday nakəŋ təhi : « Tamal kawayay ti mǎfəkuk ahàr ti, gri-aya zlam magray ejep ana leli a, ti mǐpi. Kəgriaya mam ana leli a nihi a mam ? ³¹ Ata bəŋ ga bəŋ geli tǎzumbiya *man a huđ ge gili ba, akada ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni : “Àvi dipen ya ti àsləkabiya a huđ melefit ba ni ana tay, tǎzuma.” † » ³² Yezu àhi ana tay : « Nəhi ana kǎli nahəma, bay ya ti àvi dipen ya àsləkabiya a huđ melefit ba ana kǎli ni ti Məwiz do. Avi dipen ededīŋ ededīŋeni ya asləkabiya e melefit ba ana kǎli ti Baba. ³³ Adaba dipen ya Melefit avay nahəma, Bay ya àsləkabiya a huđ melefit ba, avi sifa ana mis ga duniya ni. » ³⁴ Tàra ticia ma gayan na ti tǎhi : « Məsi, vi dipen gani nani ana leli kəlavad ti ! »

³⁵ Yezu àhi ana tay : « Dipen ya ti avi sifa ana mis ni ti nu. Maslaŋa ya ti ara afa goro a ni ti ləwir aməwər naŋ day-day do. Maslaŋa ya ti afəku ahàr ni ti yam amakad naŋ day-day do. ³⁶ Ay nəhia ana kǎli a àndava : Kipuma nu a mək kəfumku ahàr do. ³⁷ Ndam ya ti Baba abu tay ni dek atara afa goro a. Maslaŋa ya ti ara afa goro a nahəma, anagarakaba naŋ a day-day do. ³⁸ Adaba nàsləkabiya e melefit ba ti ga magray ere ye ti nu nawayay ni do. Nàsləkabiya ti ga magray ere ye ti Bay ya ti àslərbiyu nu ni awayay ni. ³⁹ Ere ye ti Bay ya ti àslərbiyu nu ni awayay ni ti nihi : awayay ti ndam ya ti naŋ àbuvu tay a ahar vu ni ku bəlaŋ gatay èjifua ba. Awayay ti ka mandav ga duniya ti nàhəŋgaraba tay e kisim ba. ⁴⁰ Iy nahkay, ere ye ti Baba awayay ni ti nihi : awayay ti ku wayway do èpia Wur ge Melefit a, afəki ahàr ti mǎŋgət *sifa ya àndav day-day do ni. Ku tamal maslaŋa gani àməta nəŋgu ni, Baba awayay ti ka mandav ga duniya ti nàhəŋgaraba maslaŋa gani nana e kisim ba. »

⁴¹ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti, ndam *Zude tǎzlapaki e kidīŋ gatay bu adaba àdəm naŋ dipen ya àsləkabiya a huđ melefit ba ni. ⁴² Tədəm ahkado : « Naŋ Yezu wur ge Zuzef ni do waw ? Məsəra ata bəŋana ata mənana ti, àdəm àsləkabiya a huđ melefit

ba ti ahəmamam ? » ⁴³ Eslini Yezu àhi ana tay : « Kàzlapumku e kidīŋ gekǎli bu va ba. ⁴⁴ Maslaŋa àbi esliki marana afa goro a bi, si tamal Baba naŋ ya àslərbiyu nu ni àzəbiya naŋ a kwa. Nahkay ti ka mandav ga duniya ti anahəŋgaraba maslaŋa gani nana e kisim ba. ⁴⁵ Ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit tǎbəkiki a wakita gatay bu nahkay hi : “Mis dek Melefit amacahi zlam ana tay.” ‡ Nahkay ku way way do èciikia ma ga Baba na, àgəskabá zlam ya ti àcahi na ti, ara afa goro a. ⁴⁶ Ku nədəma nahkay nəŋgu ni, maslaŋa ya ti èpia Baba ni ti àbi. Maslaŋa ya èpia Baba Melefit a ni ti si Bay ya ti àsləkabiya afa gana ni kwa.

⁴⁷ « Nəhi ana kǎli nahəma, maslaŋa ya ti àfəkua ahàr a ni ti naŋ àbu àna sifa ya àndav day-day do ni. ⁴⁸ Dipen ya ti avi sifa ana mis ni ti nu. ⁴⁹ Ata bəŋ ga bəŋ gekǎli tǎzuma *man a huđ gili ba, nihi ti tǎmət ndo waw ? ⁵⁰ Ay dipen ya asləkabiya a huđ melefit ba ni ti maslaŋa ya ti àzuma nahəma àmət day-day do. ⁵¹ Dipen ya àsləkabiya a huđ melefit ba, naŋ àbu àna sifa ni ti nu. Maslaŋa ya ti àzuma dipen nana ti àmət day-day do. Dipen ya ti anəvi ni ti aslu ga vu goro. Anavay ti mis ga duniya dek tǎŋgət sifa àna naŋ. »

⁵² Ndam Zude ni tǎra ticia ma ga Yezu na ti tǎləgavakivu, tǎdəm : « Maslaŋa hini àdəm avi aslu ga vu gayan ana leli mahəpəd ti ahəmamam ? » ⁵³ Yezu àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kǎli nahəma, tamal kàhəpədum aslu ga vu ga Wur ge Mis akaba kǐsəm mimiz ga vu gayan ndo ni ti, sifa aməniviyyu ana kǎli bi. ⁵⁴ Maslaŋa ya ti ahəpəd aslu ga vu goro akaba esi mimiz ga vu goro ni ti, naŋ àbu àna sifa ya àndav day-day do ni ; ka mandav ga duniya anəhəŋgaraba naŋ e kisim ba. ⁵⁵ Adaba zlam məzumani ededīŋeni ti aslu ga vu goro, zlam miseni ededīŋeni ti mimiz ga vu goro. ⁵⁶ Maslaŋa ya ti ahəpəd aslu ga vu goro akaba esi mimiz ga vu goro nahəma, anjəhad akaba nu akada mis bəlaŋ, nu day nanjəhad akaba naŋ akada mis bəlaŋ. ⁵⁷ Baba àslərbiya nu a ; naŋ ti naŋ àbu àna sifa. Nu day nəbu àna sifa azuhva naŋ. Nahkay maslaŋa ya ti ahəpəd nu ni ti naŋ àbu àna sifa azuhva

† 6:31 Mənjay Mahərana 16.4, 15 ; Limis 78.24. ‡ 6:45 Mənjay Izayi 54.13.

nu. ⁵⁸ Dipen̄ ya ti àsləkabiya a hud̄ melef̄it ba ni ti nu gani. Dipen̄ gani nani ti akada ga ata bəŋ ga bəŋ gekəli ya təzum mək təmət ni do. Dipen̄ gani nani ti maslaŋa ya ti àzuma ni ti, naŋ àbu àna sifa ga kaŋgay-kaŋgayani. » ⁵⁹ Yezu àdəm ma hini ti ka ya ti naŋ a Kafarnahum, acahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melef̄it bu ni.

Məmbərəŋum məfəki ahàr geli ka Yezu ba

⁶⁰ Ndam ya tadəbay Yezu ni tàra ticia ma gayaŋ na ti, mis kay e kidiŋ gatay bu tədəm ahkado : « Ma hini zləzladà àsabay ; way esl̄iki mægəskabani way ? » ⁶¹ Yezu àra àsəra ndam ya tadəbay naŋ ni təbu təzlapaki nahkay ti, àhi ana tay ahkado : « Ma goro ya nədəm ni awəri bəruv ana kəli aw ? ⁶² Ay tamal ekipəm nu *Wur ge Mis nəbu nəcəloru ka mələŋ ya ti nu nəbiyu ahaslani ni ti akədəmum mam ? ⁶³ Avi sifa ana mis ti *Məsuf ge Melef̄it. Aslu ga vu ge mis ni ti ni zlam masakani. Ma goro ya nəhi ana kəli dek ni ti Məsuf ge Melef̄it avi sifa ana kəli àna naŋ. ⁶⁴ Ay mis ndahaŋ təbu e kidiŋ gekəli bu təfəku ahàr do. » Yezu àdəm nahkay ti adaba kwa ka mən̄jəki ge təwi gayaŋ àsəra ndam ya təfəki ahàr do akaba maslaŋa ya ti aməsəkumoru naŋ na àndava. ⁶⁵ Àhi ana tay keti : « Nəhi ana kəli, maslaŋa àbi esl̄iki marana afa goro a bi, si Baba àvia njədə gana kwa ti, nahkay. »

⁶⁶ Kwa ka sarta gani nani ndam ya tadəbay Yezu ni dal-dal tàsəkafəŋa, təmbərəŋ madəbay naŋ. ⁶⁷ Nahkay Yezu àhi ana ndam madəbay naŋ kru mahar cəeni ni ahkado : « Lekələm day kawayum məsləkumfuana waw ? » ⁶⁸ Simu Piyer àhəŋgrifəŋ, àhi : « Bay geli, masləkafuka ti makoru afa ga way, way geli nahaŋ àbu way ? Pakama gayak ya kədəm ni avi sifa ya àndav day-day do ni ana mis. ⁶⁹ Məbu məfəkuk ahàr, məsəra nak ti Bay *njəlatani ya Melef̄it àslərbiyu ni. » ⁷⁰ Yezu àhi ana tay ahkado : « Lekələm kru mahar cəeni ni ti, nu nədaba kəli a do waw ? Ay bəlaŋ gekəli ti araŋa jəbədani. » ⁷¹ Àdəm nahkay ti, àdəmki ka Zədəs wur ga Simu Iskariyot, naŋ bəlaŋ e kidiŋ gatay nday kru mahar cəeni ni bu ; aməsəkumoru naŋ ti naŋ.

7

Bəza ga mən̄ ga Yezu təfəki ahàr ka Yezu do

¹ Yezu àra àdəma nahkay ti àsawad̄ay a kəsa ndahaŋ bu ka had̄ *Gelili. Àwayay moroni ka had̄ *Zədə do, adaba gədákani ga ndam *Zədə tawayay makad̄ naŋ. ² Ka sarta gani nani wuməri ge mivicey ahay ga ndam Zədə ni ènjia wudak. * ³ Nahkay bəza ga mən̄ ga Yezu təhi ana Yezu ahkado : « Sləka ahalay a, ru ka had̄ Zədə, ti ku eslini day ndam ya tadəbay kur ni tōru tīpi təwi gayak ya kagraŋ ni. ⁴ Adaba tamal mis awayay mis təsər naŋ ti, àgray zlam akal-akal do. Tamal kagraŋ təwi ni nahkay ti, ŋgazlaya ahàr gayak kə meleher ge mis a dek, ti tīpi kur. » ⁵ Bəza ga mən̄jani təhi nahkay ti adaba nday day təfəki ahàr ndo. ⁶ Yezu àhi ana tay ahkado : « Sarta gani goro ènjia faŋ ndo. Lekələm ti sarta gani gekəli àbi ; ku ananaw kədəgum tata. ⁷ Lekələm ti mis ga duniya tizirey kəli koksah ; nu ti tizirey nu adaba nəbu nəhi ana tay zlam ya ti tagray ni ti zlam mægədavani. ⁸ Lekələm ti dəgum ka wuməri ni. Nu ti n̄njioru ka wuməri gani nani do, adaba sarta gani goro ènjia faŋ ndo. » ⁹ Yezu nakəŋ àra àhia ma nana ana tay a nahkay ti, ànjəhad̄ ka had̄ Gelili zlam gayaŋ.

Pakama ga Yezu ya àdəm ka sarta ga wuməri ge mivicey ahay ni

¹⁰ Bəza ga mən̄jani tàra tədəgoru ka wuməri ni ti Yezu nakəŋ day òru. Òru ti àŋgazlivu ana mis ndo, awayay ti tīpi naŋ ba. ¹¹ Mis təcakalava ga magray wuməri na ti, gədákani ga ndam *Zədə ni tadəbay Yezu, tədəm : « Naŋ neley ? » ¹² Mis dal-dalani ni təbu təzlapaki dal-dal ; mis ndahaŋ tədəm : « Naŋ mis sulumani. » Mis ndahaŋ ti ni tədəm : « Aha, naŋ mis sulumani do, agosay mis sawaŋ. » ¹³ Ay maslaŋa àbi azlapaki vay-vay bi, adaba tagrafəŋa aŋgwaz kə gədákani ga ndam Zədə a.

¹⁴ Tàra təcəkaba vad̄ ga wuməri na kala-kala ti, Yezu àhuriyu a dalaka ga *ahay gədákani ge Melef̄it ni vu mək ànjəki ka macahi zlam ana mis. ¹⁵ Pakama gayaŋ ya àdəm ni àgri ejep ana ndam Zədə, tədəm :

* 7:2 Wuməri ge mivicey ahay : mən̄jaj Levi 23.34-36 ; Mimbiki 16.23.

« Naŋ hini ejeŋgey ndo ni ti, àsəra zlam a ti ahəmamam ? »¹⁶ Eslini Yezu àhi ana tay : « Zlam goro ya ti nəcahi ana kəli ni ti goro goroani do ; ga Bay ya ti àslərbiyu nu ni.¹⁷ Pakama goro ya ti nədəm ni ge Melefit tək goro goroani aw ti, tamal maslaŋa awayay agray ere ye ti Melefit awayay ni ti aməsərkaba. ¹⁸ Maslaŋa ya ti ahi ma gayanŋ gayanŋani ana mis nahəma, awayay ti mis tázləbay naŋ. Ay maslaŋa ya ti agray təwi ti mis tázləbay Bay ya ti àslərbiyu naŋ ni ti adəm ma ge jiri, àsəkaf malfada do simiteni. ¹⁹ Məwiz àdəfiki *Divi ge Melefit ana kəli ndo waw ? Ay e kidiŋ gekəli bu maslaŋa bəlaŋ àbi agəskabu ma gani bi timey ! Kawayum miŋiŋ nu ti, nəgudar mam ? »²⁰ Mis dal-dalani ni təhi ahkado : « Araŋa agray kur aw ? Way awayay miŋiŋ kur way ? »

²¹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəgra təwi a bəlaŋ mək əgria ejep ana kəli a dek. ²² Ku ka fat məpəsabana *kikelumi kədi ana bəza, adaba Məwiz àhi ana kəli kikelum. Ay ənjəki ke mekeli kədi ana bəza ti Məwiz do ; tənŋəki enji ti ata bəŋ ga bəŋ gekəli. ²³ Kikelumi kədi ana bəza ka fat məpəsabana, kədəmum əgudar Divi ge Melefit ya ti Məwiz àvi ana kəli ni do. Nahkay ti nu nəhəŋgaraba mis a jigəriŋa ka fat məpəsabana ti, kəzumumku bəruv ti kamam ? ²⁴ Kacalumki nu ka zlam magudarani ti mənŋəf majalaki ahər. Kəgrum nahkay va ba ; wudaka kədəmum ma nahəma, jalumkia ahər a lala day. »

Yezu ti naŋ Bay gədəkani ya amara ni aw ?

²⁵ Ndam Zeruzalem ndahaŋ tədəm ahkado : « Hini hi maslaŋa ya ti tadəbay naŋ, tawayay takad naŋ ni do aw ? ²⁶ Mənŋumki : naŋ əbu azlapay vay-vay kə meleher ge mis dek, day təhi ma ga araŋa do ni. Gədəkani geli təsəra naŋ *Krist *Bay gədəkani ya amara ni edeŋ a waw ? ²⁷ Ay Bay gədəkani ya amara ni eminŋia ti mis atəsər məlaŋ gayanŋ ya ti àsləkabiya ni do. Maslaŋa hini ti leli məsəra məlaŋ gayanŋ ya ti àsləkabiya na. »

²⁸ Yezu naŋ əbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu,

àhi ana tay kay kay, àdəm : « Kəsəruma nu a waw ? Kəsəruma məlaŋ ya ti nəsləkabiya na edeŋ a waw ? Nu nuani nəra àna ahər goro goroana do. Ay Bay ya ti àslərbiyu nu ni ti naŋ jireni. Lekulum ti kəsərurum naŋ do. ²⁹ Nu ti nəsəra naŋ a, adaba nəsləkabiya afa gana ; àslərbiyu nu ti naŋ. »

³⁰ Yezu àra àdəma ma nahkay ti nday nakəŋ tawayay təgəs naŋ. Ay ti maslaŋa əsliki minŋiŋeni do, adaba sarta gani gayanŋ enŋia faŋ ndo. ³¹ E kidiŋ ge mis dal-dalani ni bu mis kay təvu, təfəkia ahər a, tədəm ahkado : « Ka ya ti Krist Bay gədəkani ya amara ni eminŋia ni ti, amagraŋ zlam məgri ejep ana mis amatam ga maslaŋa hini ya ti agray ni aw ? »

³² Ndam *Feriziyenŋ təra ticia ma ge mis dal-dalani ya tədəmki ka Yezu e kidiŋ gatay bu na ti, təhi ma gani ana gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, mək nday nakəŋ təslərbiyu ndam slewja ga məgəs Yezu. ³³ Eslini Yezu àdəm ahkado : « Ananjəhad akaba kəli vad kay do ; kələŋ gani anaŋgoru afa ga Bay ya ti àslərbiyu nu ni. ³⁴ Akədəbum nu, ay ti akədumu ahər do, adaba ekislumki moroni ka məlaŋ goro ya ti anoru ni do. »³⁵ Ndam *Zəde təzlapay e kidiŋ gatay bu, tədəm ahkado : « Àdəm amədi ahər do ni ti, amoru ti eley ? Bi amoru afa ga ndam geli ya tanŋəhadkabu akaba ndam ya ti nday ndam Zəde do ni, bi amacahi zlam ana ndam ya ti nday ndam Zəde do ni tək ? ³⁶ Ma gayanŋ ya àdəm : “Akədəbum nu, ay ti akədumu ahər do, adaba ekislumki moroni ka məlaŋ goro ya ti anoru ni do” ni ti, awayay adəm mam ? »

Yam ya avay sifa ni

³⁷ Ka fat ya ti tindeveriŋ wuməri ni tagray wuməri àtam ga vad nday ndahaŋ ni. Ka fat nani Yezu ècik jik, àhi ana mis ni kay kay, àdəm : « Tamal maslaŋa yam akada naŋ a ti, mərə afa goro a, mīsi. ³⁸ Maslaŋa ya ti afəku ahər ni ti, Melefit àdəm a Wakita gayanŋ ni bu : “Yam ya avay sifa ni aməŋgəzaya a vu ga maslaŋa gani nani ba akada ga yam ya ti akoru a zalaka vu ni.” † »³⁹ Yezu àdəm nahkay ti àdəmki ma ka *Məsuf ge Melefit, adaba amara

† 7:38 Məŋjay Ezekiyel 47.1 ; Zakari 14.8.

məvi ana ndam ya ti təfəki ahàr ni. Ka sarta gani nani ti àvi ana tay fañ ndo, adaba àngoru a məlanj masladani ge Melefit ni vu fañ ndo.

Mis ndahanj tågəskabu Yezu do

⁴⁰ Mis dal-dalani ni tàra ticia ma ga Yezu ya àdəm na ti, mis ndahanj e kidinj gatay bu tədəm : « Maslanja hini ti bay mahəngaray *pakama ge Melefit ya ti Məwiz àdəm amara ni ededinj. † » ⁴¹ Mis ndahanj tədəm : « Nanj *Krist *Bay gəđakani ya amara ni. » Mis ndahanj ti ni tədəm : « Ay Krist Bay gəđakani ya amara ni nanj mis ga had *Gelili aw ? ⁴² Adaba Melefit àdəm a Wakita gayanj ni bu Bay gəđakani ya amara ni ti nanj wur huđ ge Devit. Nanj ti zal Betlehem, nanj ga kəsa ge Devit. § » ⁴³ Nahkay mis dal-dalani ni ticirvu azuhva Yezu. ⁴⁴ Eslini mis ndahanj e kidinj gatay bu tədəm si təgəs nanj kwa. Ay ti maslanja àbi ènjifin bi.

⁴⁵ Ndam slewja ni tàra tàsləkabiya ti, gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam *Feriziyen ni təhi ana tay ahkado : « Kəgəsumbiyu nanj ndo ni ti kamam ? » ⁴⁶ Ndam slewja ni təhəngrifən ana tay, təhi ana tay ahkado : « Maslanja day-day àbi adəm ma akada gayanj ni bi. » ⁴⁷ Ndam Feriziyen ni təhi ana tay ahkado : « Lekulum day əgosa kuli a zla do waw ? ⁴⁸ E kidinj ga gəđakani geli bu ahkay do ni e kidinj ga ndam Feriziyen bu ni ti, maslanja àbu àfəkia ahàr ka maslanja nana waw ? ⁴⁹ Ndam ya ti təfəki ahàr ka maslanja nani ti, nday ya ti təsər *Divi ge Melefit ya ti Məwiz àbəki ni do ni. Ay nday nani ti Melefit ètikwesla tay a. »

⁵⁰ Ay Nikodem nanj ya ti àrəkioru ka Yezu ga məlavad a vad nahanj ni, nanj àkibu ka tay eslini, àhi ana tay ahkado : ⁵¹ « E Divi ge Melefit ya Məwiz àbiki ana leli ni bu ni ti, mīsliki magrafənja seriya kə mis a do, si tamal mīcifiņa ma akaba məsəra ere ye ti àgray na kwa. » ⁵² Nday nakənj təhi ahkado : « Nak day, nak zal Gelili zla tək ? Jenjey Wakita ge Melefit ni nahəma, akəsər zal Gelili àbi ahəngaray pakama ge Melefit bi. »

[⁵³ Kələn gani ti, mis ya ti eslini ni ku way way do gatay àsləka, òru a magam gayanj, *

8

¹ Yezu ti ni àcəloru ka həma *Oliviye ni.

Wal hala

² Hajənj gani ge dəeni nahəma, Yezu nakənj àngoru a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu. Òru ènjəa ti mis ya ti eslini ni dek tərəkia. Nahkay nanj nakənj ànjəhad digəs, acahi zlam ana tay. ³ Nanj àbu acahi zlam ni ana tay nahkay ti, ndam *məsər Wakita ge Melefit akaba ndam *Feriziyen təzəbiyu wal nahanj, təfəkad nanj kə meleher ge mis ni dek. Wal nani ti tədi ahàr nanj àbu agray hala. ⁴ Tàra təfəkada nanj a ti təhi ana Yezu ahkado : « Məsi, wal hini ti təcəkia nanj ka magray hala. ⁵ Məwiz àbəki ma gani e *Divi ge Melefit bu, àhi ana leli mīzligi wal hala akada hini àna akur, mākad. Ay nak ti, kədəm mam ? » ⁶ Təhi nahkay ti tawayay təhəlfənja eyə a, ti təcalki nanj ka zlam magudarani. Ay Yezu nakənj àzəgad ahàr jer mək àbəki zlam ka had àna weleher. ⁷ Nday nakənj təmbrənj mihindifin ma na kə Yezu a ndo, nahkay Yezu èzefteba ahàr a mək àhi ana tay ahkado : « Maslanja ya ti e kidinj gekuli bu àgudar zlam day-day ndo ni ti mīzligi wal ni enji. » ⁸ Àra àhia ma ana tay a nahkay ti, àzəgad ahàr mək àbəki zlam ka had keti. ⁹ Tàra ticia ma ga Yezu ya àhi ana tay na ti tàsləka bəlanj àna bəlanj. Medewél tàsləka enji a. Nahkay wal ni àgəjəni nanj bəlanj kə meleher ga Yezu cilinj. ¹⁰ Yezu àra èzefteba ahàr a ti àhi ana wal ni ahkado : « Mis nakənj nday eley ? Maslanja ya ti adəm təkad kur ni ti àbu waw ? » ¹¹ Wal ni àhəngrifən, àhi ahkado : « Maslanja àbi, Bay goro ni. » Mək Yezu àhi : « Nu day nğay təkad kur ti nədəm do. Sləka, ay ti kəgudar zlam day-day va ba. »]

Yezu nanj Bay ya ti asladī məlanj ana mis ni

¹² Yezu àhi ana mis ni keti : « Nu ti bay ya ti asladī məlanj ana mis ni. Maslanja ya ti adəbay nu nahəma, anəsladī məlanj,

† 7:40 Mənjay Mimbiki 18.15. § 7:42 Mənjay 2 Semiyel 7.12 ; Mise 5.1. * 7:53 Zenj 7.53–8.11 ti àbi a wakita ge Zenj ya təkəki enji ni bu bi. A wakita ndahanj bu ni ti àbu məkəkiani ka məlanj nahanj, Nahkay ti məsəra pakama hini ti Zenj àbəki ka məlanj hini do. Ku tamal nahkay nəngəni ndam məsər zlam tədəm pakama hini ti àgrava ededinj a.

nahkay Melefit aməvi sifa. Ay maslaña ya ti àdabay nu do ni ti amanjəhad a məlan ziñ-ziñeni bu. » ¹³ Eslini ndam *Feriziyen ndahañ təhi ahkado : « Kagrakia sedi a ka ahàr gayak gayakana ti, ma gayak ni ma masakani. » ¹⁴ Yezu àhi ana tay ahkado : « Ku nəbu nagrakia sedi a ka ahàr goro goroana nəngu ni, ma goro ya nədəm ni ma ge jiri, ma masakani do. Adaba nəsera məlan ya nəsləkabiya na akaba məlan ya nakoru na. Ay lekələm ti kəsərum məlan ya nəsləkabiya na akaba məlan ya nakoru ni do. ¹⁵ Lekələm kədəmum mis əgudara zlam a ti kajalum ahàr akada ge mis hihiriken ni. Ay nu nədəm mis əgudara zlam a ti nəjalay nahkay do. ¹⁶ Ku tamal nagrafəña seriya kə mis a nəngu ni seriya goro ni ge jiri, adaba nagraj ti nu bəlan do ; Baba goro nañ ya əslərbiyu nu ni nañ əbu akaba nu. ¹⁷ Əbu məbəkiani e *Divi ge Melefit ya Məwiz əbiki ana kəli ni bu nahkay hi : “Tamal mis cə tagray sedi, tədəm ere gani jiri ti, ma gatay ni jiri ededīñ.” * ¹⁸ Nu nagrakia sedi a ka ahàr goro goroana. Baba nañ ya əslərbiyu nu ni day agrakua sedi a. » ¹⁹ Eslini təhi ana Yezu ahkado : « Buk gani nañ eley ? » Yezu nakəñ əhəngrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Nu tekeđi kəsərum nu nu way do ni ti, kəsərum Baba do daya. Tamal kəsəruma nu a ti amal kəsəruma Baba daya. »

²⁰ Yezu àdəm ma hini ti ka ya ti nañ əbu acahi zlam ana mis a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu ni, nañ kə gəvay ga zlam ya təbiviyyu sədaga ana Melefit ni. Ay ti maslaña əsliki məgəs nañ ndo adaba sarta gayanəñ enjiyyu fañ ndo.

« Kisləmki mədəgumani ka məlan ya nakoru ni koksah »

²¹ Yezu àhi ana tay keti : « Nu ti nasləka. Lekələm akədəbum nu, ay ti akəmbərənum zlam magudarani gekəli ni do, nahkay akəmətum zlam gekəli. Adaba kisləmki mədəgumani ka məlan ya nakoru ni koksah. » ²² Eslini ndam *Zəde tədəm e kidīñ gatay bu ahkado : « Àdəm “Kisləmki mədəgumani ka məlan ya nakoru ni koksah” ni ti, awayay akad ahàr gayanəñ

gayanəñi zla tək ? » ²³ Eslini Yezu nakəñ àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti mis ya ka had, nu ti mis ya əsləkabiya agavəla ni. Lekələm ti ndam ga *duniya, nu ti nu mis ga duniya do. ²⁴ Nəhi ana kəli akəmbərənum zlam magudarani gekəli do, akəmətum ti azuhva nani. Nahkay ti ahàr àdəm kəfumku ahàr, kəsərum nu gani, nu nəbu. Do ni ti akəmbərənum zlam magudarani gekəli ni do, akəmətum ededīñ. » ²⁵ Nahkay nday nakəñ təhi : « Nak way ? » Yezu əhəngrifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Kwa ka mənəkəi ga zlapay goro ni nəhia ana kəli a, nədəm nu gani. ²⁶ Nu nəbu əna zlam kay ga mədəmkiani ke kəli ga məgəs kəli əna seriya. Ay ma goro ya nəhi ana ndam ga duniya ni ti, ma ga Bay ya əslərbiyu nu əhu ni cilīñ. Nañ ti nañ jireni. »

²⁷ Yezu əra əhia ma na ana tay a nahkay ti ngay àdəmki ma ka Bəñani ti, nday təsər ndo. ²⁸ Nahkay Yezu àhi ana tay ahkado : « Ka fat ya ti akəzumoya *Wur ge Mis agavəla ti, † akəsərum nu ti nu gani, nu nəbu. Eslini akəsərum zlam ya ti nagraj ni dek ti nu nuani nagraj ga ahàr goro do. Ma ya ti nədəm ni ti ma ga Baba ya əcahu ni cilīñ. ²⁹ Bay ya ti əslərbiyu nu ni nañ əbu akaba nu, əmbərəñ nu ga ahàr goro ndo ; adaba nu nəbu nagraj zlam ya ti əbəlafəñ ni kələvad. » ³⁰ Ka ya ti Yezu nañ əbu adəm ma ni nahkay ti, mis dal-dal təfəki ahàr.

Maslaña ya ti agudar zlam ti nañ evidi ga zlam magudarani

³¹ Eslini Yezu àhi ana ndam *Zəde ya təfəki ahàr a ni ahkado : « Tamal kəgəsumkabá ma goro ya nəhi ana kəli na lala, kəmbərənum do ni ti, kigəma ndam mədəbay nu ededīñ ededīñena. ³² Akəsərum jiri, nahkay ti ekigəm lekələm evidi va do. »

³³ Nday nakəñ təhəngrifəñ, təhi : « Leli bəza huđ ga Abraham. Day-day leli miği evidi ga maslaña ndo ni ti, kədəm mara miği leli evidi va do ni ti ahəmamam ? » ³⁴ Yezu àhi ana tay ahkado : « Nəhi ana kəli nahəma, maslaña ya ti agudar zlam ti nañ evidi ga zlam magudarani. ³⁵ Nədəm nahəma, evidi ti day-day tacalkivu nañ ke mis ga huđ ahay

* **8:17** Mənjay Mimbiki 17.6 ; 19.15. † **8:28** Yezu àdəm : « Akəzumoya Wur ge Mis agavəla » ti adəmki ma ka madarfəñ nañ kə təndal.

do. Ay wur ga bay ahay ti ku ananaw nañ wur ga hud' ahay zlam gayan. ³⁶ Tamal Wur ge Melefit àmbaya kùli e evidi ba ti, kigum lekulum evidi va do ededij. ³⁷ Nèsèra lekulum ti bəza hud' ga Abraham. Ay ti kawayum kəkadum nu, adaba kawayum mægəsumkabu pakama goro do. ³⁸ Nu ti nədəm ere ye ti Baba àdəfuki ni; lekuli ti ni kəgrum ere ye ti bəñ gekuli àhi ana kuli ni. » ³⁹ Nday nakəñ təhəñgrifəñ, təhi: « Bəñ geli ti Abraham timey. » Eslini Yezu àhi ana tay ahkado: « Tamal lekulum bəza ga Abraham ti akal kəgrum təwi akada ga Abraham ya àgray ni. ⁴⁰ Nu nəbu nəhi ma ge jiri ya Melefit àhu ni ana kuli, ay nihi ti kawayum kəkadum nu sawan. Abraham àgray nahkay ndo timey! ⁴¹ Lekulum ti kəgrum təwi akada ga bəñ gekuli ya agray ni. » Nday nakəñ təhi: « Leli ti leli bəza məva do. Melefit nañ bəlan nañ Bəñ geli. Bəñ geli nahan àbi. »

⁴² Yezu àhi ana tay ahkado: « Tamal ti Melefit nañ bəñ gekuli ededij ti amal kawayum nu, adaba nəsəkabiya afa gana nàra afa gekuli a. Nu nàra ti àna ahàr goro goroani do; nañ àslərbiyu nu. ⁴³ Kicəm ma goro ya nəhi ana kuli ni do ni ti kamam? Kicəm do ni ti adaba kisləmki məbi slimi ana ma goro ya nəhi ana kuli ni do. ⁴⁴ Lekulum bəñ gekuli ti *Seteni. Kawayum kəgrum ti təwi ga bəñ gekuli gani ya awayay ni. Kwa ahaslani nañ àbu abazl mis zlam gayan, day-day àdəm ma ge jiri ndo, adaba jiri gayan àbi. Masəkad malfada ti təwi gayan, adaba nañ bay masəkad malfada, nañ bəñ gani daya. ⁴⁵ Ay nu ti nədəm ma ge jiri, nahkay ti kawayum mægəsumkabu ma goro ya nəhi ana kuli ni do. ⁴⁶ Way esliki madafaya zlam a ti, adəm nu nagudar ni way? Ay tamal ma goro ya nədəm ni dek jiri ti, kawayum mægəsumkabani do ni ti kamam? ⁴⁷ Mis ge Melefit ti abi slimi ana ma ge Melefit, ay lekulum ti lekuli ndam ge Melefit do. Kawayum məbumi slimi ana ma gayan do ni ti azuhva nani. »

Kwa ka ya tiwi Abraham fañ ndo ni, Yezu nañ àbu àndava

⁴⁸ Ndam *Zude ni təhi ana Yezu ahkado: « Mədəm nak zal Samari, seteni ànukviyu a

ahàr vu ti, ma geli ni jiri ededij. » ⁴⁹ Yezu àhi ana tay: « Seteni ànuviyu bi. Zlam goro ya nagray ni ti ga mazləbay Baba goro sawan. Lekulum ti ni kanjakum nu, kəbumku mimili. ⁵⁰ Nu ti ngay mis təzləbay nu kwa ti nədəm do. Ay Maslaña àbu bəlan awayay ti təzləbay nu, nañ gani agray seriya ge jiri daya. ⁵¹ Nəhi ana kuli nahəma, maslaña ya ti àgəskabá ma goro na ti aməmət day-day do. »

⁵² Nahkay ndam Zude nakəñ təhi ahkado: « Nihi ti mèsèra seteni ànukviyu a ahàr bu ededij zla! Abraham àməta, ndam məhəngri *pakama ge Melefit ana mis day təməta, ay nak kədəm tamal maslaña àgəskabá ma gayak na ti amət day-day do ni ti ahəmamam? ⁵³ Bəñ geli Abraham tekeđi àməta ti, nak kàtam nañ aw? Ndam məhəngri pakama ge Melefit ana mis ni day təməta, ay nak ti kədəm nak way? » ⁵⁴ Yezu àhəngriifəñ ana tay, àhi ana tay ahkado: « Tamal nu nuani nazləbay ahàr goro ti, mazləbavani nani egi zlam masakani. Bay ya ti azləbay nu ni ti Baba nañ ya ti kədəmum nañ Melefit gekuli ni. ⁵⁵ Lekulum kəsərum nañ do, ay nu ti nèsèra nañ a. Tamal nədəm nəsər nañ do ni ti, nasəkad malfada akada gekuli ni. Nu nèsèra nañ a, nəbu nəgəskabu ma gayan daya. ⁵⁶ Bəñ gekuli Abraham àmərva adaba àsəra emipi sarta ga marana goro a. Èpia, mək àmərva àna nañ a àkiva. » ⁵⁷ Eslini ndam Zude ni təhi ahkado: « Nak kəzum vi kru kru zlam ndo ni ti, kədəm kipià Abraham a ti ahəmamam? » ⁵⁸ Yezu àhi ana tay ahkado: « Nəhi ana kuli nahəma, kwa ka ya ti tiwi Abraham fañ ndo nəngu ni, nu gani, nu nəbu àndava. » ⁵⁹ Yezu àra àdəma nahkay ti nday nakəñ təhəl akur ge mizligi nañ àna nañ. Ay ti Yezu àbu e kidij ge mis bu mək àsləka a məlan ga *ahay gəđakani ge Melefit ni ba, àhəraya e mite va.

9

Yezu ahəngaraba zal wuluf nahan a

¹ Ka ya ti Yezu nañ àbu akoru e divi bu akaba ndam madəbay nañ ni ti èpi zal wuluf nahan. Maslaña gani nani ti tiweya nañ wulufana. ² Eslini ndam madəbay nañ ni təhi ahkado: « Məsi, maslaña hini tiweya

naŋ wulufana ti, way àgudar zlam way ? Àgudar zlam ti naŋ tək, day ti ata bəbənani tågudar aw ? » ³ Yezu àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Tìweya naŋ wulufana ti azuhva àgudara zlam a ahkay do ni ata bənani tågudara zlam a palam do. Tìwi naŋ nahkay ti, Melefit awayay ti mis tìpi njəda gayəŋ àna maslaŋa hini. ⁴ Nihi məlaŋ maslani ti ahàr àdəm məgrum təwi ga Bay ya àslərbiyu nu ni. Məlavad egi wudak, nahkay ti maslaŋa emisliki magray təwi ni koksah. ⁵ Ka ya ti nu nəbu a duniya bu mba ni ti nəsladi məlaŋ ana mis. » ⁶ Àra àdəma nahkay ti ètiferu esliḃ a had, àgraya elibisl àna esliḃ gayəŋ na mək àgriki ke eri ana zal wuluf ni. ⁷ Àhi ana zal wuluf ni ahkado : « Ru kàbaray eri a dəluv Siləwe ni bu. » Siləwe ti awayay adəmvaba « Məslərani. » Zal wuluf nakəŋ òru àbaray eri ni. Àra àbara eri na ti epi divi, mək àsləka, òru a magam.

⁸ Ndam mahay gayəŋ akaba ndam ya təbu tipi naŋ ahaslani naŋ àbu ahəŋgalay zlam ni tədəm ahkado : « Maslaŋa hini ti naŋ ya ti kəlavad anjəhad digəsa, ahəŋgalay zlam ni do aw ? » ⁹ Mis ndahaŋ tədəm : « Naŋ. » Mis ndahaŋ ti ni tədəm : « Naŋ do, təzavu cilin. » Mək naŋ nakəŋ àdəm : « Nu gani timey ! » ¹⁰ Eslini nday nakəŋ təhi ahkado : « Kipi divi nahkay ti, mam àgrakukvu mam ? » ¹¹ Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti təzalay naŋ Yezu ni àgraya elibisl a, àgruki ke eri mək àhu ahkado : “Ru kàbaray eri a dəluv Siləwe ni bu.” Nu nakəŋ mək nòru. Nòru nəbara ti nìpi divi həya. » ¹² Nday nakəŋ təhi : « Maslaŋa gani nani naŋ eley ? » Àhi ana tay : « Nəsər do. »

Ndam Feriziyen tihindifinja ma kà zal wulufna

¹³ Təzoru maslaŋa ya ti ahaslani naŋ wulufani ni afa ga ndam *Feriziyen. ¹⁴ Yezu àgraya elibisl a, àgriki ana zal wuluf ni mək àhəlukaba eri na ti ka fat məpəsabana. ¹⁵ Tòru tinjəa àna naŋ a ti, ndam Feriziyen ni day tihindifinja, təhi : « Nihi kipi divi ti, mam àgrakukvu mam ? » Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa gani nani àgruki elibisl ke eri, nəbaray eri mək nìpi divi həya. » ¹⁶ E kidin ga ndam Feriziyen ni bu mis ndahaŋ

tədəm : « Ku way məgray ere hini way nəŋgu ni, maslaŋa gani àsləkabiya afa Melefit a do, adaba àgra zlam ya ti àbəlay magrani do na a vad *məpəsabana ba. » Mis ndahaŋ ti ni tədəm : « Tamal naŋ bay magudar zlam ti, esliki magray zlam ya ti agri ejep ana mis akada hini ni aw ? » Nahkay ticirva e kidin gatay ba. ¹⁷ Eslini ndam Feriziyen nakəŋ tihindifinja ma kà zal wuluf ya àŋgaba na keti, təhi ahkado : « Nak ti maslaŋa ya ti àhəlukaba eri a ni ti kədəm naŋ way ? » Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Naŋ bay *mahəŋgaray pakama ge Melefit. »

¹⁸ Ay ti gədəkani ga ndam *Zude ni ti ŋgay ahaslani naŋ wulufani day ti nihi epi divi ti tawayay məgəskabani ndo. Nahkay təzalabiyu ata bənani ¹⁹ ge mihindifinja ma kà tay a. Tàra tinjia ti təhi ana tay ahkado : « Wur gekəli ya kədəmum kiwəmaya naŋ a wulufana ti naŋ hini ededin aw ? Ay ti mam àgravu nihi ti epi divi ni mam ? » ²⁰ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ ana tay, təhi ana tay ahkado : « Məsəra hini ti wur geli, ka ya ti miweya ti naŋ wulufani ededin. ²¹ Ay ere ye ti àgravu, epi divi hi ti, məsər do. Maslaŋa ya ti àhəlukaba eri a ni day məsər do. Naŋ wur va do, hindəmfinja kà naŋ naŋana ; esliki məhəŋgrifəŋani ana kəli. » ²² Tədəm nahkay ti adaba aŋgwaz àwərfəŋa tay kà gədəkani ga ndam Zude na. Adaba ndam Zude ni dek təzlapakabá, tədəm maslaŋa ya adəm Yezu naŋ *Krist ti təcəfəŋa naŋ kà mahəŋgalay Melefit akaba tay a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni ba. ²³ Ata bənani tədəm naŋ wur va do, tihindifinja kà naŋ naŋana ti azuhva nani.

²⁴ Ndam Feriziyen ni təzalay maslaŋa ya ti ahaslani naŋ wulufani ni keti. Àra enjia ti təhi : « Dum ma ge jiri kə meleher ge Melefit. Leli ti məsəra maslaŋa ya ti kədəm àhəlukaba eri a ni ti naŋ bay magudar zlam. » ²⁵ Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « ŋgay naŋ bay magudar zlam ahkay do ni àgudar zlam do ni ti nəsər do. Ere ye ti nəsər ni ti zlam bəlaŋ : ahaslani ti nu wulufani, ay nihi ti nipi divi. » ²⁶ Nday nakəŋ tihindifinja, təhi : « Àgruk ti mam ? Àhəlukaba eri a ti ahəmamam ? » ²⁷ Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Nəhia ana kəli a àndava,

kicamuki ndo timey. Ay kawayum nahi ana kuli kicam keti ti kamam ? Tak lekulam day kawayum migi ndam madabay nan aw ? » ²⁸ Ara adama nahkay ti, nday nakon tindivi nan, tadam : « Adabay maslana nani ti nak kwa. Leli ti leli ndam madabay Mawiz. ²⁹ Leli ndam madabay Mawiz adaba masera Mawiz ti Melefit ahia ma gayan ana nan a. Ay maslana nani ti maser malan gayan ya aslakabiya na do simiteni. » ³⁰ Nan nakon ahi ana tay nahkay hi : « Lekulam kaserum malan gayan ya aslakabiya na do ni ti ahemamam ? Ay ahelukaba eri a timey ! ³¹ Masera tamal bay magudar zlam ahengalaleng zlam ke Melefit ti Melefit eciiki do. Ay ku way way do tamal ahengalay Melefit ana mahengaroru ahara a had akaba agray ere ye ti ahi magray ni ti, Melefit eciiki. ³² Day-day maslana eci ti maslana nahan ahelikaba eri ana mis tiweya nan a wulufana ndo. ³³ Tamal ti maslana nani aslakabiya afa ge Melefit a do ni ti, amal esliki magray aranja koksah. » ³⁴ Nday nakon tahananrifan, tahi : « Kwa tiweya kur a nak bay magudar zlam ti kacahi zlam ana leli aw ! » Nahkay tagaraya nan e mite va.

Way nan wulufani edefin way ?

³⁵ Yezu ara ecia ndam Feriziyen ni tagaraya zal ya ahaslani wulufani na e mite va ti adabay nan. Ara adia ahar a ti ahi ahkado : « Kafaki ahara ka *Wur ge Mis aw ? » ³⁶ Ahangrifan, ahi : « Nan way, Bay goro ni, ti nafaki ahara ni ? » ³⁷ Yezu ahi : « Bay ya ti kibu kamengaleng, nan abu ahuk ma ni ti nan gani. » ³⁸ Nan nakon ahi : « Nafukuka ahara a, Bay goro ni. » Mak abehadi mirdim grik.

³⁹ Eslini Yezu adam : « Nara a duniya va ti ga magrafana seriya ke mis a ; ti ndam wuluf tipi divi, nday ya tadam tipia divi a ni twuluf. » ⁴⁰ Ndam *Feriziyen ya tibu akaba nan eslini ni tara ticia ma gayan na ti tahi : « Leli day leli ndam wuluf aw ? » ⁴¹ Eslini Yezu ahi ana tay ahkado : « Tamal ti kengum lekuli ndam wuluf ti, amal zlam magudarani gekuli abi. Ay nihi ti kadamum kbum kipam divi ti zlam magudarani gekuli abu. »

10

Bay majagay tambambak

¹ Yezu adam keti : « Nahi ana kuli nahama, maslana ya ti ahuriyu a gargara ga tambambak vu gwar a mahay do, ahuriyu ana malan nahan ti, nan zal akal, nan zal abra. ² Ay maslana ya ti ahuriyu gwar a mahay ga gargara ni ti nan bay majagay tambambak. ³ Bay majagay gargara ni azlakiaba mahay ana bay majagay tambambak na. Azlakiaba ti bay majagay tambambak ni azalay tambambak gayan dek balan balan ana slimi gatay. Tambambak ni ticia denggu gayan a ti tasera, abaya tay e mite va. ⁴ Ka ya ti abaya tay a nahama, adi kama ana tay, mak tambambak ni tadaboru nan kaleng, adaba tasera denggu gayan a. ⁵ Ay ti atadaboru maslana ya ti taser nan do ni do ; atacuhwafana, adaba taser denggu ge mis ndahan do. » ⁶ Yezu ahi ma *gozogul hini ana tay, ay ti ticiaba ere ye ti awayay ahiki ana tay na ndo.

Yezu nan bay ya ti ajagay zlam lala ni

⁷ Yezu ahi ana tay keti : « Nahi ana kuli nahama, mahay ga gargara ga tambambak ni ti nu. ⁸ Mis ndahan ya tara, tadam tajagay tambambak ni ti, nday dek ndam akal, ndam abra ; ay tambambak ni ticiiki ma ana tay ndo. ⁹ Mahay ti nu, maslana ya ti ahuriyu gwar a nu bu ni ti aranja amacay nan do, Melefit amahengay nan. Nahkay emisliki mahuriyu a gargara vu, maharana e mite va akaba amengot zlam mazum gayan. ¹⁰ Zal akal ara ti ga mahel zlam ana akal, ga mabazl zlam akaba ge mijin zlam. Ay nu nara ti, nawayay ti mis tengot sifa ya ti andav day-day do ni. Sifa gani nani ti navi ana tay atam ya ti tiwi mis ana nan ni.

¹¹ « Bay ya ti ajagay zlam lala ni ti nu. Bay ya ti ajagay zlam lala ni ti, ku takadki nan ka tambambak gayan ya ti ajagay tay ni nenggu ni agaskabu, ambran tay do. ¹² Ay ti maslana ya ajagi zlam ana mis ti tepal nan ni ti ajagay zlam lala do, adaba tamal epia kara gili nan abu ara ti acuhway, ambarbu tambambak ni. Amambarba tay

a ti, kəra gili ni amabazl ndahan, emidik-aba ahār a ana mægəjəni gana. ¹³ Maslaña ya ti acuhway, ambərbu təmbəmbak ni ti təmbəmbak ni təhəli ahār do, adaba nañ agray ni təwi ga siŋgu ciliŋ. ¹⁴ Bay ya ti ajəgay zlam lala ni ti nu. Nu nəsəra təmbəmbak goro a, təmbəmbak goro day təsəra nu a ¹⁵ akada ga Baba ya əsəra nu a, nu day nəsəra Baba ni. Nahkay ti nəgəskabu ti təkadki nu ka təmbəmbak goro ya najəgay ni. ¹⁶ Təmbəmbak goro ndahan təbu, ay ti təkibu ka ndahan ya a gargara hini bu ni bi. Nday gani nani ti ahār ədəm nəhəbiyu tay daya. Etici dəngu goro, etigi ka ahar bəlan akaba ndahan ni, bay majəgay tay day bəlan. ¹⁷ Baba awayay nu adaba nəgəskabu ti nəmət ka mawayay goro, do ni ti maslaña əsliki makad nu do. Nəməta nəngu ni, nisliki maŋgabana tata. ¹⁸ Maslaña ya ti esliki makad nu ni ti əbi, nəgəskabu nəmət ti ka mawayay goro. Nisliki məmətani ka mawayay goro ; nisliki maŋgabana daya. Bəŋ goro əhu gray ti nahkay. »

¹⁹ Ndam *Zude ni təra ticia ma ga Yezu ya ədəm na ti ticirvu e kidiŋ gatay bu keti. ²⁰ Mis ndahan kay e kidiŋ gatay bu təbu tədəm : « Seteni àniviyu a ahār vu, nañ zal seteni ti kəbumi slimi ana ma gayan ni ti kamam ? » ²¹ Mis ndahan ni ti ni tədəm : « Zal seteni ədəm ma gayan hini ya ədəm ni do. Zal seteni ti esliki məzləkikaba eri ana ndam wuluf a waw ? »

Ndam Zude təwayay mægəskabu ma ga Yezu do

²² Sarta ga wuməri ga məzləkaba *Ahay gədəkani ge Melefit na ənjəa, təgray a Zeruzalem, sarta gani nani ti ahar kusi. ²³ Nahkay Yezu asawađay a dalaka ga *ahay gədəkani ge Melefit ni bu, ka məlan ya təzalay Dalahay ga Salomon ni. ²⁴ Ndam *Zude ni təcakalakivu ka Yezu, təveliŋi ahār, təhi ahkado : « Tamal nak *Krist edediŋ ti, hi ana leli vay-vay kimbirfəŋ ba, nahkay ti ahār aməhəli ana leli va do. » ²⁵ Esliini Yezu əhəŋgrifəŋ ana tay, əhi ana tay ahkado : « Nəhia ana kəli a əndava, ay ti kəwayum mægəsumkabu ma gani ndo timey. Təwi ya nagraj ni ti nagraj əna

njəda ga Baba, nahkay təwi gani nani adəfiki ana kəli nu ti nu way. ²⁶ Ay ti kekileŋa lekələm kəwayum məfumku ahār do, adaba lekələm kəkumkibu ka təmbəmbak goro bi. ²⁷ Təmbəmbak goro ti tici dəngu goro, nu day nəsəra tay a, nday day tadəbay nu. ²⁸ Nəvi *sifa ya əndav day-day do ni ana tay, atəmət do, maslaña day emisliki məhəlfua tay a do. ²⁹ Baba Melefit nañ ya əbu təmbəmbak ni ti nañ gədəkani atam mis dek, atam zlam dek. Maslaña əbi esliki məhəlfəŋa tay kə Baba bi. ³⁰ Leli ata Baba ti leli bəlanani. »

³¹ Yezu əra ədəma nahkay ti ndam Zude ni təhəl akur keti, tawayay mizligi nañ əna nañ. ³² Yezu əhi ana tay ahkado : « Nəgra təwi sulumana sulumana kay e kidiŋ gekəli ba əna njəda ga Baba. Ay kawayum kizligəm nu əna akur, kakadum nu ti əki ke təwi weley gani weley ? » ³³ Esliini ndam Zude ni təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Mawayay mizligi kur əna akur, mawayay makad kur ti, əki ke təwi sulumani do. Mizligi kur ti adaba kindəvia Melefit a palam ; nak mis, ay ti kawayay kazay ahār gayak akada nak Melefit. » ³⁴ Yezu əhəŋgrifəŋ ana tay, əhi ana tay ahkado : « Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit ədəm nahkay hi : “Lekələm ti melefifit.” * Əbi məbəkiani nahkay hi bi aw ? » ³⁵ Maslaña əbi esliki məbəkia zlam ya əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu na bi. Nahkay nday ya ti Melefit əhi ma gayan ana tay ni ti əzalay tay melefifit edediŋ. ³⁶ Ay nu ti Baba adaba nu a, əslərbiyu nu a duniya vu. Goro ya nədəm “Nu Wur ge Melefit” ni ti, ahəmamam kisləmki mədəmani nindivi nañ ni mam ? ³⁷ Tamal nagraj təwi ni ga Baba do ni ti kəfumku ahār ba. ³⁸ Ku nagraj təwi ga Baba, kəfumku ahār do nəngu ni, gəsumkabá təwi goro ya nagraj na digepa. Nahkay ti akəsərum lala, nu nəbu əna njəda ga Baba, nañ day nañ əbu əna njəda goro, nahkay leli ata Baba ti bəlanani. » ³⁹ Yezu əra ədəma ma na nahkay ti, tawayay mægə nañ keti, ay ti atəmfəŋa kə tay a.

⁴⁰ Kələŋ gani Yezu əsləka, əŋgoru ke ledi ge Zardeŋ, ka məlan ge Zenj ya *əbaray

* **10:34** Limis 82.6.

mis ahaslani ni. Naŋ nakəŋ ànjəhad eslini gosku ɓal. ⁴¹ Ka ya ti naŋ àbu eslini ni ti mis kay tərəkia, təbu tədəm : « Zeŋ ti àgray zlam magray ejep ndo ; ay ma gayaŋ ya àdəmki ka maslaŋa hini ni dek ti jiri edediŋ. » ⁴² Eslini mis kay təfəkia ahàr ka Yezu a.

11

Lazar àməta, mək Yezu ahəŋgaraba naŋ e kisim ba

¹ Zal nahaŋ àbu, slimi gani Lazar, arməwər àzəgadiya naŋ a. Kəsa gayaŋ Betani, nday akaba bəza ga mənani walani ata Mari nday ata Marta. ² Mari ti nani, Mari ya ti àbəkɪ tersel ka asak ga Bay geli mək àtəmadkia àna məhər gayaŋ a ni. Lazar naŋ ya ti èbesey do ni ti wur ga mənani. ³ Nahkay bəza ga mən ga Lazar nakəŋ tàslərkiuru mis ka Yezu ti mēhi : « Bay geli, zləba gayak Lazar èbesey do. » ⁴ Yezu àra ècia ma na nahkay ti àdəm : « Arməwər ga Lazar ni ti àkad naŋ do. Ay ti mis atəsər njəda ge Melefit àna naŋ sawaŋ. Nahkay atazləbay Melefit, atazləbay nu Wur ge Melefit daya. »

⁵ Lazar akaba bəza ga mənani ata Mari nday ata Marta ti Yezu awayay tay ; ⁶ ay àra ècia ga Lazar ya èbesey do na ti òru weceweci ndo, àpəskivu ka ahàr gani vad cə. ⁷ Kələŋ gani àhi ana ndam madəbay naŋ ni ahkado : « Nihi ti sarta ènjəa ga maŋgona e Zude a. » ⁸ Ndam madəbay naŋ ni tēhi ahkado : « Məsi, nihi guhwa huya ndam *Zude ni tawayay tizligi kur àna akur, tawayay takad kur ti, kəŋgoru eslini keti aw ? » ⁹ Yezu àhi ana tay : « Mələfat ti njemdi kru mahar cə do aw ? Tamal mis asawaɗay ga məlafat ti èji asak do, adaba naŋ a məlaŋ masladani bu, epi divi lala. ¹⁰ Ay tamal mis asawaɗay ga məlavad ti eji asak, adaba naŋ àbi a məlaŋ masladani bu bi, èpi divi lala do. » ¹¹ Yezu àra àhia ma ana tay a nahkay ti àhi ana tay : « Zləba geli Lazar àdiya e dəwir va, ay nakoru nepidəkababiya naŋ a. » ¹² Eslini ndam madəbay naŋ ni tēhi ahkado : « Bay geli, tamal àdiya e dəwir va ti, amaŋgaba a arməwər gayaŋ ni ba do waw ? » ¹³ Ga Yezu ya àhi ana tay nahkay ti awayay ahi ana

tay Lazar àməta. Ay ndam *madəbay Yezu ni tēhi ana ahàr hi ti Yezu àdəmki ma ti ke dəwir dəwireni edediŋ. ¹⁴ Nahkay Yezu àhi ana tay vay-vay : « Lazar àməta. ¹⁵ Nu nəbi ka məlaŋ gani bi ti nəbu nəmərɔv azuhva kəli, adaba akəfumu ka ahàr àkivu. Ay nihi ti takomum mədəgumkiuru. » ¹⁶ Eslini Tumas naŋ ya təzalay naŋ Didim ni àhi ana ndam madəbay Yezu ndahaŋ ni ahkado : « Leli day takomum madəboru naŋ, ti tōru tábazla leli akaba naŋ a. »

¹⁷ Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni tɪnjəa a Betani a wudak ti, tēhi ana tay Lazar àgra vad a fad e mindiviŋ ba. ¹⁸ Betani ti driŋ driŋ akaba Zerəzalem kay do, èsli ezewed kru kru mahkər do. ¹⁹ Nahkay ndam Zude kay tōra eslina ga məgrikabiyu ezekw ana Marta nday ata Mari ga wur ga mən gatay ya àməta na. ²⁰ Marta àra ècia Yezu naŋ àbu ènjia wudak ti àŋgwivoru a ma vu. Mari ti ni naŋ a magam manjəhadani digusa. ²¹ Ata Marta tàra tábakabá ahàr ata Yezu a ti Marta nakəŋ àhi ahkado : « Tamal nak kələbu ahalay ti, akal wur ga mma ni àmət ndo. ²² Ay nəsəra ku nihi day ere ye ti kihindifiŋa kè Melefit a dek day Melefit aməvuk. » ²³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Wur ga muk ni amaŋgaba e kisim ba. » ²⁴ Marta àhi : « Iy, nəsəra ka fat ga mandav ga duniya mis ataŋgaba e kisim ba ni ti, naŋ day amaŋgaba. » ²⁵ Yezu àhi keti : « Mis taŋgaba e kisim ba, təbu àna sifa ti azuhva nu, adaba nu nəbu palam. Maslaŋa ya ti àfəkua ahàr a ti ku tamal àməta nəŋgu ni amələbu àna sifa. ²⁶ Maslaŋa ya ti naŋ àbu àna sifa, àfəkua ahàr a ti, amaŋjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani, àmət do. Kəhi ana ahàr ma goro hini ya nəhuk ni ma ge jiri do waw ? » ²⁷ Eslini Marta nakəŋ àhi ahkado : « Ma ge jiri, Bay goro ni ; nəsəra nak *Krist *Bay gəɗakani ya Melefit àslərbiyu a duniya vu ni, nak Wur ge Melefit. »

²⁸ Marta àra àhia ma na nahkay ti àsləka, àŋgoru a magam, mək àzalay wur ga mənani Mari, àhi ma akal-akal, àhi ahkado : « Məsi geli àra, naŋ àbu ehindi kur. » ²⁹ Mari àra ècia ma ga wur ga mənani ya àhi na ti ècikaba cəkwaɗ, àrəkioru ka Yezu. ³⁰ Ka sarta nani ti Yezu àhuriyu a kəsa ni vu faŋ ndo, kek-

ileŋa naŋ àbu ka melaŋ ya tàbakabu ahàr nday ata Marta ni mba. ³¹ Ndam Zude ya tãvu a ahay bu, tòru eslini ga mægri ezekw ana tay ni tàra tipia Mari nakəŋ ècikaba cəkwađ àhəraya e mite va ti tàdəbabiyu naŋ. Tàdəboru naŋ ti, təhi ana ahàr bi akoru kè mindiviŋ, akoru etəwibiyu eslini. ³² Mari òru ènjəa ka melaŋ ga Yezu na, èpia naŋ a ti àbəhadī mirdim, àhi ahkado : « Bay goro ni, tamal nak kələbu ahalay ti, akal wur ga mma ni àmət ndo. » ³³ Yezu àra èpia Mari a naŋ àbu etəwi, ndam Zude ya tàdəbabiyu Mari ni day təbu titəwi ti, àhəlia ahàr a dal-dal, bəruv àwəra naŋ a. ³⁴ Mək àhi ana tay ahkado : « Kəfumiyyu naŋ e mindiviŋ vu eley ? » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Bay geli, ra kara kipibiya melaŋ gana. » ³⁵ Eslini Yezu etəwi. ³⁶ Ndam Zude ni tàra tipia naŋ a naŋ àbu etəwi ti tədəm : « Mənjumki day ti, àwaya naŋ a dal-dal ni. » ³⁷ Ay mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tədəm ahkado : « Àhəlikaba eri ana zal wuluf a ti, ti Lazar àmət ba ti èsliki magrani koksah aw ? »

³⁸ Eslini bəruv àwəra Yezu a keti, mək òru ke mindiviŋ ni. Mindiviŋ nani ti ahuzl, təzləkləŋ ma gani àna belim gəđakani. ³⁹ Tòru tinjəa ti Yezu nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Zumləŋa belim na kà ma ge mindiviŋ na. » Eslini Marta wur ga məŋ ga maslaŋa ya ti àmət ni àhi ahkado : « Bay goro, àgra vad a fad nihi e mindiviŋ ni ba ni ti èzia àndava timey. » ⁴⁰ Yezu àhi ahkado : « Nəhuka àndava : tamal kəfəkua ahàr a nahəma ekipi zlam, akəsər Melefit ti naŋ njəda-njədani, akazləbay naŋ ti, kici ndo waw ? » ⁴¹ Nahkay mis ni təzələŋa belim na kà ma ge mindiviŋ na. Eslini Yezu nakəŋ àmənjoru agavəla, àdəm : « Səsi gayak Bəba goro ni, adaba kəgrua ere ye ti nihindilək na. ⁴² Nu ti nəsəra nak kəbu kəgru ere ye ti nihindilək ni dek kəlavad. Ay nədəm ma hini ti, nawayay ti mis ya təbu ahalay teveliŋ nu ni tici, ti təsər nak kəslərbiyyu nu eđedīŋ. » ⁴³ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti àzlah kay kay, àdəm : « Lazar, həraya e mindiviŋ ni ba. » ⁴⁴ Nahkay maslaŋa ya ti àmət ni àhəraya, asak mitəwideni, ahar day mitəwideni àna gabaga, ahàr gayəŋ makambahani

àna azana. Eslini Yezu nakəŋ àhi ana mis ni ahkado : « Picehəməba naŋ a, ti māsawaday. »

Gəđakani ga ndam Zude tagray sawari ge mijij Yezu

(*Meciyə 26.1-5 ; Mark 14.1-2 ; Luk 22.1-2*)

⁴⁵ Ndam *Zude ya tàra afa ga Mari a, tipi ere ye ti Yezu àgray ni ti, mis ndahaŋ kay e kidiŋ gatay bu təfəkia ahàr ka Yezu a. ⁴⁶ Ay mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tərəkioru ka ndam *Feriziyəŋ, təŋgəhadī ere ye ti Yezu àgray ni ana tay. ⁴⁷ Gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam Feriziyəŋ ni tàra ticia ma na ti, təzalakabu gəđakani ga ndam Zude ni dek, tədəm : « Nihi maslaŋa hini agray zlam magray ejep dal-dal ti, məgrum ahəmamam ? ⁴⁸ Tamal məmbrəŋa naŋ a, naŋ àbu agroru zlam gayəŋ ni nahkay ti, mis dek atəfəki ahàr. Nahkay ndam *Rom atəmbrəŋ leli do : etembedkaba *ahay gəđakani *njələtani geli na, etijiŋ jiba geli dek. »

⁴⁹ Zal nahaŋ àbu, naŋ gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ke vi nani, slimi gayəŋ Kayif. Naŋ nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Lekələm ti kəsərum araŋa do simiteni. ⁵⁰ Ahàr àdəm mis bəlaŋ amət azuhva ndam jiba geli dek, ti ndam jiba geli ni təmət ba. Amət nahkay ti aŋgivu ana kəli ti kəsərum do waw ? » ⁵¹ Àdəm nahkay ti pakama gayəŋ gayəŋani do ; àhəŋgaraya pakama ge Melefit a, adaba Kayif ti gəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ke vi nani palam. Pakama ge Melefit ya àhəŋgaraya ni ti nihi : ahàr àdəm Yezu amət azuhva ndam jiba gayəŋ kwa. ⁵² Yezu amət ti azuhva ndam jiba gayəŋ ciliŋ do, amət ti ga maŋgasikabu ahàr ana bəza ge Melefit ya medeveni ka had gərgərani ni dek.

⁵³ Kwa ka fat nani nday nakəŋ tawayay makad naŋ. ⁵⁴ Yezu àra ècia ma gana ti, àmbrəŋ masawadani e kidiŋ ga ndam Zude bu həya, àsləka òru a kəsa nahaŋ vu. Kəsa nani ti təzalay Efreyim, kà gəvay ge gili. Àra enjəa ti ànjəhad eslini akaba ndam madəbay naŋ ni.

⁵⁵ Ka sarta gani nani ti *Pak, wuməri gəđakani ga ndam Zude ni, ènjia wudak.

Nahkay ndam Zude kay ya a kesa ndahan bu ni taslaka, toru a Zeruzalem ga mabarani ti tigi njelatani day kwa ti tagray wumari ni. ⁵⁶ Mis ni toru tinjua a Zeruzalem a ti teheliŋ eri ga Yezu, ay ti tedi ahàr ndo. Ka ya ti nday tãbu a dalaka ga *ahay gëdákani ge Melefit ni bu nahama, tãzlapay e kidin gatay bu, tãdãm : « Kèhumi ana ahàr mam ? Kèhumi ana ahàr ti amara ga magray wumari na waw ? » ⁵⁷ Gëdákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam Feriziyen ni tawayay tægəs naŋ, nahkay tãhi ana mis ahkado : « Ku way way do tamal àsëra mëlän ga Yezu ya naŋ àbu na ti mâhi ana leli. »

12

Mari abaki tersel ka asak ga Yezu (Meciyu 26.6-13 ; Mark 14.3-9)

¹ Vad àvu muku tara tagray wumari ga *Pak ni ti Yezu òru a Betani a kesa ga Lazar bu. Lazar ti naŋ ya ti àmät, mæk Yezu àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni. ² Eslini tãzalaki Yezu nakəŋ ka zlam məzumani. Òru ènjua ti Marta ahəlibiyu zlam məzumani ana tay, Lazar ti ni naŋ àbu azum zlam akaba mis ya tãzalay tay ni. ³ Ka ya ti tãbu təzum zlam ni ti Mari òru àna tersel ya tãzalay nardu ni, njelatani ge siŋgu kayani, telma ge litir. Àra ènjia àna naŋ a ti àbaki tersel ni ka asak ga Yezu cœeni mæk àtəmadkia àna mähər ga ahàr gayan a. Nahkay ahay ni dek ezi tersel tersel a. ⁴ Eslini Zudas Iskariyot bəlan ga ndam *madəbay Yezu, naŋ ya aməsəkumoru Yezu ni, àdãm ahkado : ⁵ « Siŋgu ge tersel ni jik diŋ diŋ mahkər ti təsəkumoru, tidi siŋgu gani ana ndam talaga ndo ni ti kamam ? » ⁶ Zudas àdãm nahkay ti adaba awayay ndam talaga palam do, àdãm nahkay ti adaba naŋ zal akal. Naŋ bay maŋgah siŋgu, ay ti naŋ àbu adafəŋa siŋgu na akal-akal a. ⁷ Ay Yezu àra ècia ma ga Zudas na ti àhi : « Mbrəŋ wal hini, kəhəli muru ba. Àgray nahkay ti adaba naŋ àbu ajalakioru ahàr ka vad ya ti anəməta, atəfiyu nu e evid vu ni. ⁸ Ndam talaga zla nahama, nday tãbu

akaba kəli kəlavaf. Ay nu zla ti ananjəhad akaba kəli kəlavaf do. »

⁹ Ndam *Zude kay tãra ticia Yezu naŋ a Betani ti toru eslini. Toru ti azuhva Yezu ciliŋ do ; toru ti ga moru mipi Lazar naŋ ya ti Yezu àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni daya. ¹⁰ Nahkay gëdákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tãzlapakabá, tãdãm : « Si mijin Lazar daya kwa. » ¹¹ Tãdãm nahkay ti adaba ndam Zude kay tãmbrəŋa tay a, tægəskabu ma gatay ni va do, tãbu tãfaki ahàr ka Yezu azuhva gayan ya àhəŋgaraba Lazar a ni.

Yezu ahuriyu a Zeruzalem

(Meciyu 21.1-11 ; Mark 11.1-11 ; Luk 19.28-40)

¹² Hajəŋ gani mis kayani ya toru a Zeruzalem ga magray wumari ga *Pak ni ticia Yezu ènjia a Zeruzalem a wudak. ¹³ Nahkay nday nakəŋ təkwhakabaya ahar ga təba a ahar va, mæk tãhəraya a kesa ni ba təŋgwivoru a ma vu. Nday tãbu takoru ti tagray salalay, tãzlabay Yezu, tãdãm : « *Hozana ! Bay Melefit mægri sulum gayan ana maslaŋa ya ti ara àna slimi gayan a, naŋ bay ga ndam *Izireyel ni !* » ¹⁴ Eslini Yezu àdi ahàr ana azoŋgu, mæk àcəlkiyu katapla. Ere gani àgravu ti akada ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi ni : ¹⁵ « Ndam *Siyon, kəgrum aŋgwaz ba. Mənjumoru, bay gekəli naŋ tegi ara, àcəlkiyabiya ka wur ga azoŋgu a.† »

¹⁶ Ka sarta gani nani ti ndam *madəbay Yezu ni təsərkaba ere ya àgravu na ndo. Ka sarta ya ti Melefit àzoŋga Yezu a mëlän masladani gayan va day kwa ti ma ya ti Melefit àdəmki a Wakita gayan bu ni aŋgiaya a ahàr ba ana tay a. Nahkay təsər zlam gani nani àgrakiva ka Yezu a akada ya àbu məbəkiani na.

¹⁷ Ka fat ya ti Yezu àzalay Lazar, àhi « Həraya e mindiviŋ ba, » àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti, mis ya toru eslini ni dek tipia ; nday nakəŋ təŋgəhadí ma gani ana mis ndahan ni. ¹⁸ Mis kay təŋgwivoru a ma vu ana Yezu ti azuhva ticia gayan ya àgray zlam magray ejep nani na. ¹⁹ Eslini ndam *Feriziyen ni tãzlapay e kidin gatay bu, tãdãm : « Kisləmki ka araŋa do ni ti kipəm

* 12:13 Limis 118.25-26. † 12:15 Zakari 9.9.

do waw ? Nihi mis ni dek tǎbu tadǎbay nan ci ni. »

Yezu adǎmki ma ka masladani gayan akaba ka mamǎt gayan

²⁰ E kidin ge mis ya tǎru ga mazlǎbay Melefit ka sarta ga wumǎri ni bu ni ti ndam *Gres ndahan day tǎkibu ka tay. ²¹ Nday nakǎn tǎrǎkioru ke Filip nan ga kǎsa Beceyda ka had *Gelili ni. Tǎhi : « Bay geli, leli mawayay mǎbakabu ahǎr akaba Yezu. » ²² Filip ǎra ǎcia ma gatay na ti ǎrǎkioru ka Andre, mǎk nday cǎeni tǎrǎkioru ka Yezu, tǎhi ma gani. ²³ Yezu ǎra ǎcia ma gana ti ǎhi ana tay ahkado : « Nihi sarta ya Melefit azoru nu *Wur ge Mis a mǎlan masladani gayan bu ni ǎnjia. ²⁴ Nǎhi ana kǎli nahǎma, hilfi ga hay tamal ǎdiyu a had vu ndo, ǎzi ndo ni ti, nan ǎbu nahkay zlam gayan. Ay tamal ǎzia day kwa ti eri gani afǎtaya, adǎk, abay ahǎr, ewi bǎza kay. ²⁵ Maslanja ya ti awayay ajǎgur sifa gayan ti ǎmǎt ba ni ti emijin ; ay maslanja ya ti awayay sifa gayan a duniya hini bu do ni ti amǎjǎgur, amǎlǎbu ǎna *sifa ya ǎndav dǎy-dǎy do ni sawan. ²⁶ Tamal mis awayay mǎgru tǎwi nahǎma, mǎdǎbay nu. Ka mǎlan ya nu nǎvu ni ti bay mǎgru tǎwi ni day amǎlǎbu eslini. Tamal mis ǎgia bay mǎgru tǎwi a ti, Baba amazlǎbay nan. »

²⁷ Yezu ǎdǎm keti : « Nihi ti mǎbǎruv ǎbu atukaba. Nǎdǎm hi ti mam ? Nǎdǎm : “Bǎba, nǎcakay daliya a sarta hini bu ba” zla tǎk ? Nǎdǎm nahkay do, adǎba nǎra ti ga macakay daliya a sarta hini bu. ²⁸ Bǎba, gray zlam ti mis tǎzlǎbay kur. » Eslini dǎngu ǎhǎndabiyu a hud melefit bu nahkay hi : « Nǎgra zlam ya ti mis tǎzlǎbaki nu na ǎndava, anagray zlam nahan keti ti mis tǎzlǎbaki nu. » ²⁹ Mis ye eslini ni tǎra ticia dǎngu ya ǎhǎndabiya na ti mis ndahan e kidin gatay bu tǎdǎm : « Avǎr ǎdi aday. » Mis ndahan ti ni tǎdǎm : « *Mǎslǎr ge Melefit ǎhibiyu ma. » ³⁰ Ay Yezu ǎhi ana tay ahkado : « Dǎngu hini ya ǎhǎndabiyu ni ti, ǎhǎnday ti azuhva nu do, ǎhǎnday ti azuhva kǎli sawan. ³¹ Nihi ti sarta ga magrafǎna seriya kǎ mis ga duniya ǎnjia, nihi ti tara tagaray bay magǎdavani ya agur duniya ni. ³² Ay nu ti ka fat ya ti atǎzoru nu

agavǎla nahǎma, anazalakaboru mis dek afa goro. »

³³ Yezu ǎdǎm nahkay ti awayay adǎfaki ahǎmamam amara mǎmǎt ni. ³⁴ Eslini mis dal-dalani ni tǎhǎngrifǎn, tǎhi : « Leli mǎjǎnga a Wakita ge Melefit ni bu ni ti, *Krist *Bay gǎdakani ya amara ni ti amǎlǎbu ga kanǎgay-kanǎgayani. Ay nak kǎdǎm ahǎr ǎdǎm tǎzoru Wur ge Mis agavǎla ti kamam ? Wur ge Mis nani ti way ? » ³⁵ Yezu ǎhǎngrifǎn ana tay, ǎhi ana tay ahkado : « Masladani ǎbu asladǎ ana kǎli ga hayanani. Ka ya ti masladani ǎbu ti sawadumoru ; do ni zin-zinjen ara adi ahǎr ana kǎli. Adǎba maslanja ya ti asawadǎy e zin-zinjen bu ni ti ǎsǎr mǎlan ya akoru ni do. ³⁶ Ka ya ti masladani ǎbu e kidin gekǎli bu ni ti, fumki ahǎr ka Bay ya ti avi masladani ana kǎli ni. Tamal kǎgrum nahkay ti kigum ndam masladani. »

Yezu ǎra ǎdǎma ma nana ti, ǎslǎka, ǎbǎfǎnja kǎ tay a.

Ndam Zǎde tǎwayay mǎgǎskabu ma ga Yezu do

³⁷ Ku tamal Yezu ǎgra zlam magray ejep a dal-dal kǎ meleher ge mis dal-dalani na nǎngu ni, mis ni tǎwayay mǎfǎki ahǎr ndo. ³⁸ Nahkay pakama ge Melefit ya Izayi ǎhǎngri ana mis ni ǎgrava ǎndava. Pakama gani nani ti nahkay hi :

« Bay goro, ma geli ya ti mǎdǎm ni ti, way ǎgǎskabǎ way ?

Bay geli ǎdǎfiaba njǎda gayan a ti ana way ? †»

³⁹ Ndam nday nani tǎfǎki ahǎr ka Yezu do ni ti, Izayi ǎdǎmkia ma ka tay a daya. ǎdǎm ahkado :

⁴⁰ « Melefit ǎwulufa tay a, ǎgray ti tǎjalay ahǎr sulumani ba.

ǎgray nahkay ti, awayay ti tǎpi divi ba, tǎsǎr zlam ba,

awayay ti tǎmbatkaba majalay ahǎr gatay a ba daya.

Nahkay Melefit ǎdǎm : “Tamal tǎmbatkaba ti, akal nǎhǎnga tay a.” § »

⁴¹ Izayi ǎdǎm nahkay ti adǎba ǎpia Yezu nan ǎbu a masladani ge Melefit ba ǎndava. ǎra ǎpia nan a nahkay ti ǎdǎmki ma.

⁴² Ku tamal nahkay nən̄gu ni mis nda-
han̄ e kidīn̄ ga gə́dákani ga ndam *Zude
bu kay tə́fə́kia ahàr ka Yezu a. Ay ti
tə́hi ma gani ana mis vay-vay ndo, adaba
an̄gwaz àwə́rfə́n̄a tay kà ndam *Feriziyen̄ a,
tə́dəm bi atə́hi ana tay tə́huriyu a ahay ga
*mahə́n̄galavù Melefit vu va ba. ⁴³ Nahkay
nday gani tawayay magray zlam ya ti
àbəlafə́n̄ kè mis ni àtama ya ti àbəlafə́n̄ kè
Melefit na sawan̄.

*Yezu agrafə́n̄a seriya kè mis àna pakama
gayan̄ ya àdəm na*

⁴⁴ Yezu àdəm ma kay kay, àdəm :
« Maslan̄a ya ti afə́ku ahar nahə́ma, afə́ki
ahàr ti ka nu do ; afə́ki ahàr ka Bay ya
ti àslərbiyu nu ni. ⁴⁵ Maslan̄a ya ti nan̄
àbu epi nu ni ti, nan̄ àbu epi Bay ya ti
àslərbiyu nu ni. ⁴⁶ Nu nàra a duniya va ti
ga masladí məlan̄ ana mis. Nahkay ku way
way do afə́ku ahàr ti ànjə́had e ziŋ-ziŋeni
bu va do. ⁴⁷ Tamal mis ècia ma goro na
mək àgə́skabu do nahə́ma, bay ya agrafə́n̄a
seriya ni ti nu do. Adaba nu nàra a duniya
va ti ga mahə́n̄gay mis, do ni ti ga magrafə́n̄a
seriya kà tay a do. ⁴⁸ Maslan̄a ya ti àwayay
nu do, àgə́skabu pakama goro do ni ti,
seriya amə́gəs nan̄ : ka mandav ga duniya
atə́gəs nan̄ àna seriya ti àna pakama goro
ya nədəm ni dek. ⁴⁹ Ay ma goro ya nədəm
dek ni ti nu nədəm àna ahàr goro goroani
do. Pakama goro ya nə́hi ana mis akaba ya
nə́cahi ana mis ni ti Baba goro àslərbiyu nu
ga məhiani ana tay. ⁵⁰ Iy nəsə́ra, pakama
ga Baba goro ya àhi ana mis ni ti, tamal
tə́gə́skabá ti nday tə́bu àna *sifa ya àndav
day-day do ni àndava. Pakama goro ya
nədəm ni, nədəm ti akada ga Baba ya àhu
nə́hi ana mis ni. »

13

*Yezu abari asak ana ndam madə́bay nan̄
ni*

¹ Àgə́jə́ni vad bəlan̄ ga mara magray
wuməri ga *Pak ti, Yezu àsə́ra sarta gayan̄
ga maslə́kana a duniya ba ga moroni
afa ga Bə́n̄ani ènjia. Yezu àwaya ndam
gayan̄ ya tadə́bay nan̄ a duniya bu na
dal-dal, nahkay ku ka ya ti ara amət ni
àmbrə́n̄ mawayay tay do. ² Yezu akaba
ndam madə́bay nan̄ ni tə́bu tə́zum zlam ga

mə́lakarawa. Ka sarta gani nani *Seteni
àvia majalay ahàr ana Zudas wur ga Simu
Iskariyot ga məsə́kumoru Yezu a àndava.
³ Yezu ti àsə́ra Melefit àvia n̄jə́da ga mə́gur
zlam a dek. Àsə́ra nan̄ àsləkabiya afa ge
Melefit a, amə́n̄goru afa gani daya. ⁴ Àsə́ra
nahkay ti ècikfiŋa kà zlam mə́zumani na
cəkwađ, àzakaba mugudi gayan̄ na mək
àzay azana nahan̄, àwə́lvu àna nan̄ də́rkəđ.
⁵ Eslini àcahviyu yam e hijid vu, ànjə́ki ka
mə́bari asak ana ndam madə́bay nan̄ ni
mək atə́madkia yam na ka asak gatay na
àna azana ya àwə́lvu àna nan̄ na.

⁶ Àra ènjikia ka Simu Piyer a ga mə́bari
asak na ti, Simu Piyer nakə́n̄ àhi ahkado :
« Nak ti kabaru asak aw, Bay goro ! » ⁷ Eslini
Yezu àhə́n̄grifə́n̄, àhi : « Nihi ti ere ye ti nu
nagray ni kəsə́rkaba fan̄ do, akəsə́rkaba ti
kama kwa. » ⁸ Piyer àhi : « Day-day nə́wayay
ti nak kàbaru asak do. » Yezu àhi : « Tamal
nə́baruk ndo ni ti nak mis goro do. » ⁹ Simu
Piyer nakə́n̄ àhi : « Tamal nahkay ti kàbaru
asak cilin̄ ba : baru ahar akaba ahàr daya,
Bay goro ni. » ¹⁰ Yezu àhi : « Maslan̄a ya àbara
ni ti [abaray asak cilin̄ do ni ti] àbaray vu
gayan̄ va do, adaba vu gayan̄ ni dek ègia
n̄jə́latana. Lekuləm ti kiguma n̄jə́latana,
ay ti lekuləm dekeni do. » ¹¹ Yezu àhi ana
tay « Lekuləm dek n̄jə́lata do » ni ti adaba
àsə́ra maslan̄a ya ti ara asə́kumoru nan̄ na
àndava.

¹² Yezu nakə́n̄ àra èndeveriŋa mə́bari asak
ana tay a ti, àzay mugudi gayan̄ ni, àfakabu
mək an̄ga ka məlan̄ ga zlam mə́zumani na.
Eslini àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti nə́gri
ana kulì ni ti kəsə́ruma waw ? » ¹³ Lekuləm
kə́bum kazalum nu “Məsi, Bay geli” ti, nani
ti jiri gekulì, adaba nu Məsi gekulì, nu Bay
gekulì ededīn̄. ¹⁴ Ay nu Məsi gekulì, Bay
gekulì ni tekeđi nə́baria asak ana kulì a ti,
ahàr àdəm e kidīn̄ gekulì bu ni ti maslan̄a
nahan̄ mə́bari asak ana maslan̄a nahan̄.
Njumki kwa kani, kə́grumoru kama kama.
¹⁵ Ere ye ti nə́gri ana kulì kani ni ti nədə́fiki
divi ana kulì : grumi ana mis akada goro ya
nə́gri ana kulì ni. ¹⁶ Nə́hi ana kulì nahə́ma,
maslan̄a ya agri tə́wi ana mis ni ti àtam bay
ya ti nan̄ agri tə́wi ni do. Maslan̄a ya tə́slər
nan̄ ni ti àtam bay ya ti àslər nan̄ ni do.
¹⁷ Nihi kəsə́ruma nahkay nahə́ma, grum

tawi akada ya nêdêfiki ana kuli kani ni. Tamal kəgrum nahkay ti akəmərumbu. »

¹⁸ Yezu àhi ana tay keti : « Ma goro ya nêdəm ni ti nêdəmki ke kuli, lekulum dèkeni do, adaba nəsəra ndam goro ya nêdaba tay a na. Àbu mabəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : “Maslaŋa ya ti mabu məzumkabu zlam kəlavadani ni àmbatuva ahàr va.” * Ahàr àdəm pakama nani agravu kwa. ¹⁹ Wudaka ere gani ara agravu ti nəhivù ana kuli. Nəhiva ana kuli a ti, ka ya ti ere gani amagravu ni ti akəsərunki nu gani, nu nəbu. ²⁰ Nəhi ana kuli nahəma, maslaŋa ya ti àgəskabá maslaŋa ya ti nəsələr naŋ na ti àgəskabá nu nuana daya. Maslaŋa ya ti àgəskabá nu a ni ti àgəskabá Bay ya ti àslərbiyu nu na daya. »

Yezu adəmki ma ka maslaŋa ya ti ara asəkumoru naŋ ni

(Meciya 26.20-25 ; Mark 14.17-21 ; Lək 22.21-23)

²¹ Yezu àra àdəma ma nahkay ti bəruv àtikaba. Àdəm : « Nəhi ana kuli nahəma, biliŋ gekuli aməsəkumoru nu. » ²² Ndam madəbay naŋ ni tàra ticia ma gayaŋ na ti tàmənjavu e eri vu e eri vu, tédəm : « Àdəmki ma hini ti àki ka way ? » ²³ Eslini bəlaŋ e kidiŋ ga ndam *madəbay Yezu ni bu, naŋ ya ti Yezu awayay naŋ kayani ni, naŋ àbu prid kà gəvay ga Yezu. ²⁴ Nahkay Simu Piyer àdadi ahàr, awayay ti mihindifiŋa slimi ga maslaŋa nana kà Yezu a. ²⁵ Naŋ ya ti Yezu awayay naŋ kayani ni àra àsəra ere ye ti Piyer awayay ahi na ti, àzoru ahàr gayaŋ gwar ka məbəruf ga Yezu mək èhindifiŋa kà Yezu a, àhi : « Maslaŋa gani nani ti way, Bay goro ? » ²⁶ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Maslaŋa ya ti anasaya vaŋgwala, anahəndakiaya eli a, anəvi ni ti, nani naŋ gani. » Àra àdəma nahkay ti àhəndakiaya eli a ka vaŋgwala na mək àvi ana Zudas wur ga Simu Iskariyot. ²⁷ Zudas nakəŋ àra àza vaŋgwala na ti *Seteni àhuriviyu həya. Nahkay Yezu àhi : « Tawi gayak ya kara kagraŋ ni ti gray weceweci. »

²⁸ E kidiŋ gatay ya təzum zlam ni bu ni maslaŋa ya ti àsər Yezu àhi ma gani ana Zudas kamam ni ti àbi, si Zudas Zudasani

ciliŋ. ²⁹ Zudas ti naŋ bay məgəsi siŋgu ana tay, nahkay ti mis ndahaŋ e kidiŋ ga ndam madəbay Yezu ni bu təhi ana ahàr bi Yezu àhi ana Zudas mōru məsəkumbiya zlam ga magray wuməri a, ahkay do ni bi àhi mōru məvi zlam ana ndam talaga. ³⁰ Ay Zudas àra àza vaŋgwala na ti àhəraya e mite va həya. Sarta gani nani ti məlavaf.

Divi məweni ga Yezu ya adəfiki ana ndam gayaŋ ni

³¹ Zudas nakəŋ àra àsləka ti Yezu àhi ana nday ndahaŋ ni ahkado : « Nu *Wur ge Mis nahəma, nihi ti sarta goro ènjia, mis atəsər nu gədəkani, atazləbay nu. Nahkay azuhva nu ti mis atəsər Melefit day naŋ gədəkani, atazləbay naŋ. ³² [Mis atəsər Melefit naŋ gədəkani atazləbay naŋ] nahkay ti, Melefit Melefiteni àna ahàr gayaŋ day ara agray ti mis təsər nu Wur ge Mis ti nu gədəkani, ara agray ti təzləbay nu. Ara agray nahkay wudak.

³³ « Bəza goro ni, nara nəmbərbu kuli wudak, sarta goro àvu kay va bi. Anasləka ti, akədəbum məlaŋ goro. Ay ma goro ya nəhi ana ndam *Zude ni ti nəhi ana kuli daya : Məlaŋ goro ya anoru ni ti lekulum ekinjəmiyu koksah. ³⁴ Nihi nahəma nêdəfiki divi məweni ana kuli, ahàr àdəm kəgrum kwa. Divi gani nihi : wayumvu. Nawayay kuli, nahkay ahàr àdəm lekulum day wayumvu akada goro ya nəwayay kuli ni. ³⁵ Tamal kawayumvu nahkay ti, mis dek atəsər lekulum ndam madəbay nu. »

Yezu àhi ana Piyer : « Akədəm kəsər nu do »

(Meciya 26.31-35 ; Mark 14.27-31 ; Lək 22.31-34)

³⁶ Eslini Simu Piyer àhi ahkado : « Kara kakoru eley, Bay goro ? » Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Məlaŋ goro ya nara nakoru ni ti, kisliki madəboru nu nihi koksah. Ay kama kama ti akadəboru nu. » ³⁷ Piyer àhi : « Bay goro, ku takad nu azuhva nak nəŋgu ni nəgəskabu. Nahkay ti nisliki madəboru kur nihi koksah ti kamam ? » ³⁸ Yezu àhi : « Kədəm ku takad kur azuhva nu nəŋgu ni kəgəskabu ti edediŋ aw ? Nəhuk nahəma : wudaka agwazl azlah ti akədəm sak mahkər kəsər nu do timey ! »

* 13:18 Limis 41.10.

14

Yezu ti nanj divi ga moroni afa ge Melefit

¹ Yezu àhi ma ana ndam madəbay nanj ni keti, àhi ana tay ahkado : « Araña àhəli ahàr ana kəli ba. Fumki ahàr ke Melefit ; fumku ahàr daya. ² Afa ga Baba goro ti məlanj àbiyu kay. Nəhia ana kəli a nakoru nəslamativù məlanj ana kəli. Tamal məlanj ni aləbiyu bi ti, akal nəhi ana kəli ndo waw ? ³ Ka ya ti anəslamativabiya məlanj na ana kəli a ni ti ananğa afa gekəli a, anəhəloru kəli afa goro, ti lekələm kənjəhadum ka məlanj goro ya nanjəhad ni bilegeni. ⁴ Məlanj goro ya nakoru ni ti, lekələm kəsəruma divi gana àndava. » ⁵ Tumas àhi : « Bay goro, məlanj ya kakoru ni tekeđi məsər do ni ti, məsər divi gani ti ahəmamam ? » ⁶ Yezu àhi ahkado : « Divi, jiri, sifa ti nu gani. Maslanja àbi akoru afa ga Baba àna divi nahanj bi, si àna nu kwa. ⁷ Tamal kəsəruma nu a ti akal kəsərurum Baba daya. Ay nihi nəngu kəsəruma nanj a, kipurama nanj a àndava. »

⁸ Eslini Filip àhi : « Bay goro, dəfiki Bəbuk ana leli ti, nahkay əslia geli a huya. » ⁹ Yezu àhi : « Nihi nəpəsa akaba kəli a ti, kəsər nu do kekileña waw, Filip ? Maslanja ya epia nu a ti epia Baba. Kəhu nədəfiki Baba ana kəli ti kamam ? ¹⁰ Nu nəbu akaba Baba akada mis bəlanj, Baba day nanj àbu akaba nu akada mis bəlanj ti kəgəskabu do aw ? Ma goro ya nəhi ana kəli ni ti nəhi ana kəli àna ahàr goro goroani do. Agray təwi ti Baba nanj ya àbu akaba nu akada mis bəlanjani ni sawan. Nanj àbu agray təwi ti akada gayanj ya awayay ni. ¹¹ Gəsumuki ma goro ya nəhi ana kəli : “Nu nəbu akaba Baba akada mis bəlanj, Baba day nanj àbu akaba nu akada mis bəlanj” ni. Ay ku tamal kəgəsumkabu ma hini ya nəhi ana kəli ni do nəngu ni, gəsumkabá ma gana azuhva təwi ya nəbu nagray na.

¹² « Nəhi ana kəli nahəma, maslanja ya ti àfəkua ahàr a ti amagray təwi akada goro ya nəbu nagray ni. Maslanja gani nani amagray təwi amatam goro ya nəbu nagray ni, adaba nəbu nasləka nakoru afa ga Baba. ¹³ Tamal kəsəruma lekələm ndam goro mək kihindəm zlam azuhva nani nahəma, anagray. Anagray nahkay ti adaba nawayay ti mis dek təzləbay Baba

àna təwi goro ya nagray ni. ¹⁴ Nahkay tamal kihindəmfua zlam a adaba lekələm ndam goro ti anagray. »

Yezu adəm aməslərbiyu Məsuf Njəlatani ana ndam gayanj

¹⁵ « Tamal kawayum nu ti akəgrum ere ye ti nəhi ana kəli grum ni. ¹⁶ Nahkay ti nu anahəngalay Baba mək aməslərbiyu Maslanja nahanj ana kəli ga məjənaki kəli, ti mənəhad akaba kəli ga kanğay-kanğayani. ¹⁷ Nanj ti Məsuf Jireni. Ndam ga *duniya tislaki məgəskabu nanj koksah, adaba tìpi nanj do, təsər nanj do daya. Ay lekələm ti kəsəruma nanj a àndava, adaba nanj àbu akaba kəli, aməhuriviyu ana kəli a vu vu. ¹⁸ Anəmrənj kəli ti kīgum bəza kuda do : anəngəkia ke kəli a. ¹⁹ Sarta àvu gəzit ti ndam ga *duniya etipi nu va do, lekələm ti ekipəm nu adaba nu nəbu àna sifa, lekələm day akələmbu àna sifa. ²⁰ Ka fat nani ti akəsərurum nu nəbu akaba Baba akada mis bəlanj, lekələm akaba nu, nu day akaba kəli akada mis bəlanj. ²¹ Maslanja ya ti ecia ere ye ti nəhi ana kəli grum na, àmrənj do agray ni ti, maslanja nani ti awayay nu ededinj. Tamal mis awayay nu ti, Baba goro amawayay nanj, nu day anawayay nanj, anəngəzlivu aməsər nu. »

²² Eslini Zəd əhindifinja ma. (Zəd ti nanj nani Zədas Iskariyot do.) Àhi : « Bay goro, kədəm kanğəzlivu ana leli cilinj, kanğəzlivu ana ndam ga duniya do ni ti ahəmamam ? » ²³ Yezu àhəngrifənj, àhi : « Tamal mis awayay nu nahəma, aməgəskabu ere ye ti nəhi ana mis təgray ni. Nahkay ti Baba goro amawayay nanj, mək leli ata Baba amara afa ga maslanja gani nana, amanjəhadkabu akaba nanj. ²⁴ Ay maslanja ya ti àwayay nu do ni ti àgəskabu ere ye ti nəhi ana mis təgray ni do. Ma ya ti nəhi ana kəli, kəbum kicəm ni ti ma ga ahàr goro goroani do : ma ga Baba, Bay ya əslərbiyu nu ni. ²⁵ Ma hini ti nəhia ana kəli a ka ya ti nu nəbu akaba kəli na. ²⁶ Ay Maslanja ya ti Baba aməslərbiyu ana kəli ga məjənaki kəli ni ti, aməslərbiyu nanj ti azuhva nu. Maslanja nani ti *Məsuf Njəlatani : nanj gani amacahi zlam dek ana kəli, mək amagray ti kəsərurumki ka zlam ya nəhi ana kəli ni dek.

²⁷ « Ere ye ti nambribu ana kuli ni ti manjəhad sulumani. Anagray ti kənjəhadum əna sulumani goro ya nəgri ana kuli ni. Nəgri sulum gani nani ana kuli ti akada ga ndam ga duniya ya tagray sulum ni do. Anəwaz əwər kuli ba, arəna əhəli ahər ana kuli ba. ²⁸ Kicuma, nəhi ana kuli ahkado : “Nasləka, kələŋ gani anəŋga afa gekuli a.” Tamal kawayum nu ti, nasləka ti akal kəmərumbu, adaba nakoru afa ga Baba. Baba ti ətam nu. ²⁹ Zlam gani ti əgravu faŋ ndo, ay nəhi ma gani ana kuli kwa nihi ti, adaba nawayay ti ka ya ti amagravu ni ti kəfumu ahər. ³⁰ Nihi ti nindeverin ma goro ya nəhi ana kuli ni wudak, adaba bay magədavani ya agur duniya ni naŋ əbu ara. Maslaŋa gani nani ti əslikə do, ³¹ ay naŋ əbu ara ti, ti ndam ga duniya təsər nu nawayay Baba akaba təsər nagraj ere ye ti Baba əhu nəgray ni. Cikumaba, məsləkuma ahalay a. »

15

Yezu azay mazavu ga mənə ga zlam akaba ahar gani məbalani ni

¹ « Mənə ga zlam ededini ti nu gani. * Bay ya əjav ni ti Baba. ² Ndam goro ti akada ahar ga mənə ga zlam ni. Tamal ahar gani bələŋ ewi bəza do ni ti Baba ekelfiŋa. Ay tamal ahar gani ewi bəza ti Baba aslamalay əna məbafəŋana, awayay ti miwikivu bəza. ³ Ma goro ya nəhi ana kuli ni ti əslamala kuli a, kiguma njəlatana. ⁴ Lekulum akaba nu ti miğuma akada mis bələŋ a ; nahkay njəhaduma akaba nu a akada goro ya nanjəhad akaba kuli na. Ahar ga mənəghaf ti tamal əfəŋ kə mənəghaf ni bi nahəma, ahar gani nani ewi bəza koksah. Lekulum day tamal kəfumu kə nu bi nahəma, akəgrumu təwi koksah.

⁵ « Mənəghaf ti nu ; lekulum ti ahar gani. Maslaŋa ya ti naŋ əbu akaba nu, nu day nu nəbu akaba naŋ nahəma, maslaŋa gani nani agru təwi sulumani, naŋ akada ga ahar ga mənəghaf ya əfəŋ kə mənə gani, ewi bəza kay ni. Nədəm nahkay ti adaba tamal nu nəkibu ke kuli bi ti kisumki magray təwi koksah. ⁶ Tamal mis naŋ əbi akaba nu va bi ti, naŋ akada ahar ga mənəghaf ya təkelfiŋa

tizligoya, ekuli ni. Ahar ga mənəghaf nday nani ti tanəgaskabu təbiyu a aku vu, aku azumaba ni. ⁷ Tamal lekulum kəbum akaba nu, kəbum kəgəsumkabu ma goro nahəma, hindam ere ye ti kawayum ni, nahkay Melfit aməvi ana kuli. ⁸ Ere ye ti agray ti mis təzləbaki Baba goro ni ti nihi : grum təwi kay akada ga ahar ga mənəghaf ya ewi bəza kayani ni, nahkay mis təsər lekulum ndam madəbay nu ededini. ⁹ Baba awayay nu, nu day nawayay kuli akada gayəŋ ya awayay nu ni. Nawayay kuli nahkay ti, njəhaduma akaba nu a. ¹⁰ Nu ti nəbu nagraj ere ye ti Baba əhu gray ni ; nahkay awayay nu, nu nanjəhad akaba naŋ. Nahkay day tamal lekulum kəgrum ere ye ti nəhi ana kuli grum ni ti nawayay kuli, kənjəhadum akaba nu.

¹¹ « Nəhi ana kuli nahkay ti, nawayay ti kəmərumbu akada goro ya nəmərvu ni. Nawayay ti kəmərumbu dal-dal, ti məmərani gani mišliva ana kuli a vu va. ¹² Ere ye ti nəhi ana kuli grum ni ti nihi : Wayumu akada goro ya nawayay kuli ni. ¹³ Tamal mis awayay zləbəba gayəŋ, əgəskabə ti təkəf naŋ azuhva tay a nahəma, maslaŋa nani ti maslaŋa əbi awayay mis ətam gayəŋ ni bi. ¹⁴ Tamal lekulum kəgrum ere ye ti nəhi ana kuli grum ni ti, lekulum zləbəba goro. ¹⁵ Nəzalay kuli ndam məgru təwi va do, adaba bay magray təwi ti əsər ere ye ti bay ya naŋ agru təwi agray ni do. Nəzalay kuli ti zləbəba goro, adaba nəhia ere ye ti Baba goro əhu na dek ana kuli a. ¹⁶ Nəgay lekulum kədumaba nu a ti kəhumi ana ahər ba. Nu nədaba kuli a sawəŋ. Nədəba kuli a ti ga məgrumu təwi nday hini : mara məgru zlam sulumani akada ga ahar ga mənəghaf ya ewi bəza sulumani ni. Zlam gani nday nani sulumani ni ti nawayay ti ba. Nahkay tamal kəsəruma lekulum ndam goro mək kihindəmfiŋa zlam kə Baba azuhva nani nahəma, Baba aməgri ana kuli. ¹⁷ Ere ye ti nəhi ana kuli grum ni ti nihi : Wayumu. »

Ndam ga duniya tizirey Yezu akaba ndam madəbay naŋ ni

¹⁸ « Tamal ndam ga *duniya təbu tizirey kuli ti, səruma tizirey nu enji gekuli.

* 15:1 Mənə ga zlam ya Yezu ədəmki ma ni ti *viŋ.

¹⁹ Tamal lekulum ndam ga duniya ti akal ndam ga duniya tawayay kuli, adaba tawayay ndam gatay. Ay lekulum ti ndam ga duniya do. Nu nädaba kuli a ti nädekaba kuli akaba ndam ga duniya ; nday gani tizirey kuli ti azuhva nani. ²⁰ Sërumki ka ma goro ya nëhi ana kuli : “Maslaña ya agri tawi ana mis ni ti àtam bay ya ti nan agri tawi ni do” ni. Tamal tëgrua daliya ti atëgri daliya ana kuli daya. Tamal tëgësukia ma ti atëgësiki ma ana kuli daya. ²¹ Atëgri zlam nday nani dek ana kuli ti azuhva lekulum ndam goro, adaba tësër Bay ya ti àslërbiyu nu ni do. ²² Tamal nàra ndo, nëhi ma ana tay ndo nahëma, akal nday ndam magudar zlam do. Ay ti nàra, nëhia ma ana tay a, nahkay nday ndam magudar zlam, atëtamfëña kà seriya koksah.

²³ « Maslaña ya ti ezirey nu ni ti maslaña gani nani ezirey Baba daya. ²⁴ Tamal nàgray zlam ya mis tëgray day-day do ni e kidin gatay bu ndo ni ti, akal nday ndam magudar zlam do. Nihi ti tipia tawi goro ya nàgray na. Ay ku tipia nëngu ni tëbu tizirey nu, tëbu tizirey Baba daya. ²⁵ Ay agravu nahkay ti, ti pakama ya àbu mabëkiani e *Divi gatay bu ni màgravu. Pakama gani nani ti nihi : “Tizirey nu masakani, day nëgri arañja ana tay ndo.” †

²⁶ « Ay Mësuf ge jiri nan ya anëslëribiyu ana kuli kwa afa ga Baba ni, amara ga mëjënaki kuli a. Amaslëkabiya kwa afa ga Baba eminjikia ke kuli a ti amagrakua sedi a. ²⁷ Lekulum day akëgrumkua sedi a, adaba kwa ka mënjëki ge tawi goro lekulum kèbum akaba nu. »

16

¹ « Nëhi ma gani ana kuli ti adaba nawayay ti káfumku ahàr, këmbrëjum ba. ² Atagaraya kuli a ahay ga *mahëngalavù Melefit ba. Ay atëgri ana kuli nahkay cilin do : sarta nahan amara ; ka sarta gani nani ti maslaña ya ti amabazl kuli ni ti amëhi ana ahàr agray ere ye ti Melefit awayay ni. ³ Atagray nahkay ti adaba tësër Baba do, tësër nu do daya. ⁴ Ay nëhi ma gani ana kuli ti, adaba sarta gani eminjia ti akësërumki ka ma gani, nëhia ana kuli a àndava. Ma

gani hini nëhi ana kuli ka mënjëki ge tawi geli ndo, adaba nu nëbu akaba kuli mba. »

Tawi ga Mësuf Njälätani ya agray ni

⁵ Yezu àdëm keti : « Nihi ti naslëka, nakoru afa ga Bay ya ti àslërbiyu nu ni. Ay “Këkoru eley” ti maslaña àbi ehindifua e kidin gekuli ba bi. ⁶ Ma hini ya nëhi ana kuli ni ti àhëlia ahàr ana kuli a. ⁷ Ay ma hini ya nëhi ana kuli ni ti ma ge jiri : hojo naslëka, adaba tamal nàslëka ndo ni ti, maslaña ya ti nädëm anëslëribiyu ana kuli ga mëjënaki kuli ni ti amara do. Nahkay anaslëka ti akëngëtum zlam sulumani, adaba tamal naslëka ti anëslëribiyu nan ana kuli. ⁸ Ka ya ti eminjia ni ti amädëfiaba zlam ana ndam ga *duniya ; zlam gani nani ti ndam ga duniya tësërkaba lala do. Ere ye ti amädëfiaba ana tay a, awayay ti tësërkaba lala ni ti nihi : zlam magudarani ge mis, jiri ge Melefit, seriya ge Melefit. ⁹ Àki ka zlam magudarani ti amädëfiaba ana tay a nday tëbu tagudar zlam, tësër do. Zlam gatay ya tagudar ni ti nihi : tëfëku ahàr do. ¹⁰ Àki ke jiri ge Melefit ti amädëfiaba ana tay a tësër ma gani do. Ere ye ti adafaki Melefit nan jireni ni ti nihi : naslëka nakoru afa ga Baba, ekipëm nu e eri vu va do. ¹¹ Àki ka seriya ge Melefit ti amädëfiaba ana tay a tësër ma gani do. Ere ye ti adëfiki seriya ge Melefit ana tay ni ti nihi : bay magädavani ya agur duniya ni ti Melefit àgësa nan àna seriya àndava.

¹² « Zlam àbu kay nawayay nëhikivu ana kuli, ay ti nëhi ana kuli do, adaba kislëmki mëgëskabani fan do. ¹³ Mësuf ge jiri ni eminjia ti amädëfiki divi ge jiri ana kuli, amëhiaba ma gana dek ana kuli a. Ma ya ti amëhi ana kuli ni ti ma ga ahàr gayan gayanani do ; amëhi ana kuli ti ma ya ti nan èci ni cilin. Amëhi ere ye ti amagravu ni dek ana kuli daya. ¹⁴ Amädëfaki ahëmamam nu gädakani ni, adaba emici ma goro mëk amëhi ma gani ana kuli. ¹⁵ Zlam ga Baba dek ti goro. Nädëm Mësuf ge jiri ni emici ma goro, amëhi ana kuli ni ti azuhva nani. »

Ndam ga Yezu atäjälây ahàr, kälëj gani atëmërvu

† 15:25 Limis 35.19 ; 69.5.

¹⁶ Yezu àhi ana tay keti : « Kama gūzit ti ekipum nu do, ay kama gani gūzit ti ekipum nu keti. » ¹⁷ Ndam madəbay naŋ ni t̄ara ticia ma gayan na ti ndahan e kidin gatay bu t̄ad̄am : « Àd̄am : “Kama gūzit ti ekipum nu do, ay kama gani gūzit ti ekipum nu keti” akaba àd̄am : “Nasləka nakoru afa ga Baba” ti, àd̄am nahkay ti ahəmamam ? » ¹⁸ T̄ad̄am : « Ma gayan ya àd̄am “Kama gūzit” ni ti awayay ad̄amvaba mam ? Leli m̄iciaba ma gana do. » ¹⁹ Yezu àra àsəra tawayay tihindifina ma na ti àhi ana tay ahkado : « Ma goro ya n̄hi ana k̄li : “Kama gūzit ti ekipum nu do, ay kama gani gūzit ti ekipum nu keti” ni ti, k̄bum kazlapumki e kidin gek̄li bu. ²⁰ N̄hi ana k̄li nahəma, lek̄lum ti ekit̄wum, akandavum k̄da, ay ndam ga *duniya ti ni atəmvu. Akəgrum daliya, ay daliya gek̄li ni amandav, mək akəmərvmu.

²¹ « Nazay mazavu gani : akəgrum daliya akada ga wal a hud awayay ewi wur ni. Wal ni agray daliya adaba sarta gayan enjia. Emiweya wur na ti ajalaki ah̄ar ka daliya gayan ya agray ni va do ; amərvu adaba eweya mis a duniya va. ²² Nihi ti lek̄lum day k̄bum kəgrum daliya nahkay. Ay enipi k̄li keti : ka sarta gani nani ti akəmərvmu ; maslan̄a àbi amacafəŋa k̄li kà məmərvmu nana bi.

²³ « Ka fat gani nani ti pakama àbi ekihindumfua bi. N̄hi ana k̄li nahəma, tamal kəsəruma lek̄lum ndam goro a mək kihindumfina zlam kà Baba azuhva nani nahəma, Baba aməvi ana k̄li. ²⁴ Kekilen̄a ka ya ti kihindumfina zlam kà Baba ni ti ŋgay lek̄lum ndam goro ti k̄humi faŋ ndo. Hindumfina ; tamal kihindumfina nahkay ti akəŋgətum mək akəmərvmu dal-dal, arañ̄a amacafəŋa k̄li kà məmərvmu do. »

Yezu èyefina kà duniya àndava

²⁵ « N̄hi ma gani dek ana k̄li ti àna ma *gozogul. Ay sarta àbu ara ti an̄hi ma ana k̄li nahkay va do. Ka sarta gani nani ti anəd̄amki ma ka Baba vay-vay. ²⁶ Ka fat nani ti ekihindumfina zlam kà Baba adaba lek̄lum ndam goro. Ŋgay anahəngali naŋ ana k̄li ti nəd̄am do, ²⁷ adaba naŋ naŋani àna ah̄ar gayan awayay k̄li. Awayay k̄li ti adaba lek̄lum k̄bum kawayayum

nu, kəgəsumkabá n̄sləkabiya afa gayan a. ²⁸ Ed̄edin̄ n̄sləkabiya afa ga Baba, n̄ara a duniya va, ay nihi ti nasl̄əka a duniya ba, naŋgoru afa ga Baba. »

²⁹ Eslini ndam madəbay naŋ ni t̄hi ahkado : « Nihi k̄bu kazlapi ana leli vay-vay, k̄hi ma gozogul ana leli va do. ³⁰ Nihi ti m̄səra nak k̄səra zlam a dek, nahkay ah̄ar àd̄am mihindifuka ma do, adaba k̄səra ere ye ti mawayay m̄huk na àndava. Ègia nahkay ti leli m̄fəkuk ah̄ar, m̄gəskabá k̄sləkabiya afa ge Melefit a. »

³¹ Yezu àhi ana tay : « Nihi ti k̄fumku ah̄ar ed̄edin̄ aw ? ³² Sarta amara, nihi ti enjia àndava : ka sarta gani nani ti ekid̄mvu kway-kwayay, ku way way do amasl̄əka zlam gayan a ; lek̄lum dek akəmbrumbu nu, nu bəlan̄ ka ah̄ar goro. Ay ti nu bəlan̄ ka ah̄ar goro do, adaba Baba naŋ àbu akaba nu. ³³ N̄hi ma gani hini ana k̄li ti, nawayay ti arañ̄a ah̄eli ah̄ar ana k̄li ba, adaba lek̄lum k̄bum akaba nu akada mis bəlan̄. Nihi a duniya bu ni ti atəgri daliya ana k̄li, ay zum nj̄ada, adaba nu ti nèyefina kà duniya àndava. »

17

Yezu ahəngali Melefit ana ndam madəbay naŋ ni

¹ Yezu àra àd̄ama ma nana nahkay ti amənjoru e melefit vu, àd̄am : « Bəba goro ni, sarta enjia. Gray ti mis dek t̄sər Wur gayak ti naŋ gəđakani ; nahkay ti atəsər nak gəđakani azuhva Wur gayak ni. ² K̄via nj̄ada ana Wur gayak ga m̄gur mis a dek, ti m̄vi *sifa ya àndav day-day do ni ana nday ya ti k̄bi tay a ah̄ar vu ni dek. ³ Sifa ya àndav day-day do ni ti nihi : t̄sər kur, nak bəlan̄, nak Melefit ed̄edin̄ ed̄edin̄eni, t̄sər Yezu *Krist naŋ ya k̄slərbiyu ni daya. ⁴ N̄gra t̄wi ya k̄hu n̄gray ka had na dek àndava ; t̄wi goro gani nani àd̄fikia ana mis a nak gəđakana. ⁵ Ahaslani wudaka k̄graya m̄lan̄ a nahəma, nu n̄bu akaba kur a m̄lan̄ gəđakani masladani bu : nihi day h̄nguriyu nu a m̄lan̄ gani nani vu keti ti. ⁶ K̄daba mis a duniya ba, k̄bua tay a ah̄ar va. Nihi ti nəd̄fikia kur ana tay a, t̄səra kur a àndava. Ahaslani ti nday a ah̄ar bu afa gayak, ay nihi ti k̄bua tay a ah̄ar

va, mæk tægəsukkia ma. ⁷ Nihi ti tèsəra zlam ya nu nəbu àna naŋ ni dek ti nak kəbu tay a ahar vu eđedīŋ, ⁸ adaba nəhia pakama gayak ya kəhu nəhi ana tay na dek ana tay a. Pakama gayak gani nani ti tægəskabá : tèsəra nəsləkabiya ti afa gayak, əslərbiyu nu ti nak eđedīŋ.

⁹ « Nahəŋgali kur ana tay. Nəhəŋgali kur ana mis ga *duniya do, nahəŋgali kur ana ndam ya ti kəbu tay a ahar vu ni cilīŋ, adaba nday ti ndam gayak. ¹⁰ Zlam goro dek ti gayak, zlam gayak dek day goro ; nahkay mis tèsəra nu gəđakani azuhva nday ya ti kəbu tay a ahar vu na. ¹¹ Kama kama ti nu anələbi a duniya bu bi, anasləka anoru afa gayak, ay nday ti atanjəhad a duniya ni bu. Bəba goro ni, nak njələta ; fi ahər ana tay àna njədə gayak. Njədə gani nani ti nak kəvu. Fi ahər ana tay ti tīgi akada mis bəlaŋ akada geli ata nak leli məbu bəlaŋani ni. ¹² Kəvua njədə gayak a ; nahkay ka ya ti nəbu akaba tay ni ti, nəfia ahər ana tay àna njədə gani nana. Nəbia slimi ana tay a, ku mis bəlaŋ gatay əji ndo, si maslaŋa ya ti ahər àdəm ejiji ni kwa. Gayaŋ ya ejiji ni ti, ti pakama ya əbu məbəkiani a Wakita gayak ni bu ni mǎgravu.

¹³ « Nihi ti nasləka nakoru afa gayak. Nu nəbu nəhuk ma hini a duniya bu ni ti, nawayay ti nday təmərnu dal-dal azuhva nu, ti məmərani gani mīsliva ana tay a vu va. ¹⁴ Nəhia pakama gayak a dek ana tay a mæk tægəskabá. Nahkay ndam ga duniya təbu tizirey tay adaba nday ndam ga duniya do, akada goro ya nu mis ga duniya do ni. ¹⁵ Nahəŋgalay kur ti ga məhələba tay a duniya ba do. Nahəŋgalay kur ti, ti kəhəŋgafəŋa tay kə *Seteni a. ¹⁶ Nday ti ndam ga duniya do, akada goro ya nu mis ga duniya do ni. ¹⁷ Gray ti tīgi ndam gayak *njələtani àna jiri gayak. Jiri gayak ti ma ge jiri ya nəhi ana tay ni. ¹⁸ Nak kəslərbiyu nu a duniya vu, nahkay nu day nəsləruru tay a duniya vu. ¹⁹ Nu mis gayak njələtani, nahkay nday day etigi ndam gayak njələtani. Tigi ndam gayak njələtani ti àna pakama gayak jireni ya nəhi ana tay ni.

²⁰ « Nəhəŋgali kur ana tay cilīŋ do ;

nahəŋgali kur ana nday ya ti atəgəskabu pakama gatay ya atəhi ana tay ni, mæk atəfəku ahər ni daya. ²¹ Bəba goro ni, nawayay ti mis ya təfəku ahər ni dek tīgi akada mis bəlaŋ, akada nak kəbu akaba nu, nu day nəbu akaba kur akada mis bəlaŋ ni. Nawayay ti nday day tīgi akaba leli akada mis bəlaŋ ; nahkay ti ndam ga duniya atəsər nak kəslərbiyu nu. ²² Nak kəgray ti mis dek təsər nu gəđakani ; nahkay nu day nəgray ti mis təsər ndam ya tadəbay nu ni nday gəđakani akada goro ni. Nəgray nahkay ti, nawayay ti tīgi akada mis bəlaŋ akada geli ya leli məbu bəlaŋani ni. ²³ Nu ti nəbu akaba tay akada mis bəlaŋ ; nak day kəbu akaba nu akada mis bəlaŋ. Azuhva nani nday day etigi bəlaŋani akada geli ni. Etigia bəlaŋana ti ndam ga duniya atəsər nak kəslərbiyu nu, kawayay tay akada gayak ya ti kawayay nu ni.

²⁴ « Bəba goro ni, nawayay ti ndam ya kəbu tay a ahar vu ni ti nday day tōru ka məlaŋ goro ya nəbiyu ni. Nawayay ti tīpi nu, nu gəđakani azuhva njədə gayak ya kəvu ni. Kəvu njədə gani nani ti adaba kwa kəgraya məlaŋ a faŋ ndo kəwaya nu a. ²⁵ Bəba goro ni, nak jireni. Ku tamal ndam ga duniya təsər kur do nəŋgu ni, nu nəsəra kur a ; ndam goro day tèsəra nak kəslərbiyu nu. ²⁶ Nəđəfikia njədə gayak ana tay a, anəđəfikioru ana tay anəmbrəŋ do. Nawayay ti tawayavu akada gayak ya kawayay nu ni ; nahkay ananjəhad akaba tay akada mis bəlaŋ. »

18

*Gəđakani ga ndam Zude təgəs Yezu
(Meciyə 26.47-56 ; Mark 14.43-50 ; Luk 22.47-53)*

¹ Yezu àra àdəma ma na nahkay ti təsləka, tōru akaba ndam mədəbay naŋ ni ke ledi ga zalaka ya təzalay Sedroŋ ni. Eslini ti dini nahaŋ əbu, təhuriyu. ² Ay ti Zudas naŋ ya ti ara asəkumoru naŋ ni əsəra məlaŋ gani nana, adaba kələvad ata Yezu təbu təcakalavu akaba ndam mədəbay naŋ ni eslini. ³ Zudas nakəŋ ədi kama ana ndam slewja akaba ana nday ya ti tajəgay *ahay gəđakani ge Melefit ni. Ndam slewja gani nani ti gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu

mis akaba Melefit ni tëcakalavu akaba ndam *Feriziyen mæk tësləroru tay. Tòru ti àna zlam ahar gatay, tëhəla cəngel akaba vala-vala a ahar va daya. ⁴ Yezu àsəra ere ye ti amagrakivuvu na, nahkay nday nakəŋ tōru tɪnjəa wudak ti, àŋgwivabiyu ana tay a ma vu mæk àhi ana tay ahkado : « Kədəbum way ? » ⁵ Təhi ahkado : « Madəbay Yezu zal Nazaret ni. » Naŋ nakəŋ àhi ana tay : « Nu gani, nu hi. » Zədas naŋ ya ara asəkumoru Yezu ni naŋ àkibu ka tay. ⁶ Yezu àra àdəma « Nu gani, nu hi » ti tənŋoru aləŋ-aləŋ, tədəd ka had. ⁷ Yezu àhi ana tay keti : « Kədəbum way ? » Təhi ahkado : « Madəbay Yezu zal Nazaret ni. » ⁸ Eslini Yezu àhi ana tay : « Nəhia ana kəli a “Nu gani, nu hi” a timey ! Tamal kədəbum ti nu nahəma, mbrəŋjum ndam goro hini tāsəka. »

⁹ Àdəm nahkay ti, ti ma ya ti àhi ana Bəŋani : « Bəba, ndam ya ti kəbu tay a ahar vu ni ku mis bəlaŋ gatay èjifua ndo » ni mągravu. ¹⁰ Maslalam àfəŋ ka Simu Piyer ; Simu Piyer nakəŋ àradaya fətah mæk àsi ana bay məgri təwi ana gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, àsifəŋa slimi ga ahar ga đaf a həndəd. Bay magray təwi nani ti slimi gani Malkus. ¹¹ Ay ti Yezu àhi ana Piyer : « Həŋguriyu maslalam gayak ni a ahay gani vu. Baba àdəm anəcakay daliya, ay ti kəhi ana ahər nəcakay ba waw ? »

Gəđakani ga ndam Zəde takoru àna Yezu kə meleher ga Anna

¹² Eslini ndam slewja akaba gəđakani gatay ni akaba ndam *Zəde ya tajəgay *ahay gəđakani ge Melefit ni təgəs Yezu, təwəlikabu ahar. ¹³ Təra təwəlikabá ahar na ti təzoru naŋ afa ga Anna. Anna ti medim ga Kayif. Ka sarta gani nani ti Kayif gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit. ¹⁴ Maslaŋa ya àhi ana ndam Zəde : « Hojo mis bəlaŋ məmət azuhva mis đek » ni ti, Kayif gani nani.

Piyer adəm naŋ àsər Yezu do

(Meciyə 26.69-70 ; Mark 14.66-68 ; Lək 22.55-57)

¹⁵ Simu Piyer nday ata maslaŋa nahaŋ ya naŋ day adəbay Yezu ni tədəboru Yezu. Bay madəbay Yezu nani ti gəđakani ga ndam

*maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni àsəra naŋ a lala. Nahkay təhuriyu ka ahar bəlaŋ akaba Yezu a dalaka ga ahay ga gəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni vu. ¹⁶ Ay ti Piyer àhuriyu ndo, ècik kə mahay. Eslini bay madəbay Yezu ya ti gəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit àsəra naŋ a lala ni àhərkiaya ka wal ya ajəgay mahay na, àhi ma mæk àziyu Piyer a dalaka ga ahay ni vu. ¹⁷ Wal ya ti ajəgay mahay ni àhi ana Piyer ahkado : « Nak day bəlaŋ ga ndam madəbay maslaŋa nani ni do waw ? » Eslini Piyer àhi : « Aha, nu bay madəbay naŋ do. »

¹⁸ Ndam ya tagray təwi eslini ni akaba nday ya ti tajəgay *ahay gəđakani ge Melefit ni aməd awər tay, təbefta aku a təbu tənjaŋəŋ. Piyer day àrəkivoru ka tay ànjaŋəŋ bilegeni.

Anna ehindifɪŋa ma kə Yezu a

(Meciyə 26.59-66 ; Mark 14.55-64 ; Lək 22.66-71)

¹⁹ Eslini gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ehindifɪŋa ma kə Yezu a, àhi ahkado : « Ndam madəbay kur ti ndamam ? Kacahi mam ana mis ni mam ? » ²⁰ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəhia ma ana mis a đek vay-vay. Kəlavəd nəbu nəcahi zlam ana tay a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit bu akaba a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni bu, ka məlaŋ ya ndam *Zəde đek təcakalavu ni. Ma ya ti nədəm akal-akal ni ti àbi. ²¹ Kihindifua ma ti kamam ? Hindi ma goro ti afa ga ndam ya ti nəhi ma ana tay ni. Nday ti təsəra ere ye ti nədəm na. »

²² Yezu àra àdəma nahkay ti bəlaŋ ga ndam ya tajəgay ahay gəđakani ge Melefit ni àdi barva kəba mæk àhi : « Təhəŋgrifəŋ kə ma ana gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ti nahkay aw ? » ²³ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Tamal nəgudara ma ti đafaya ma ya ti nəgudar na. Ay tamal ma goro ya nədəm ni ma ge jiri ti kədu barva ti kamam ? » ²⁴ Kəlaŋ gani Anna àdəm təzoru naŋ afa ga Kayif gəđakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. Nahkay təzoru naŋ ahar məwəlikabani afa ga Kayif nakəŋ.

Piyer adəm keti naŋ àsər Yezu do
(*Meciyu 26.71-75 ; Mark 14.69-72 ; Lük 22.58-62*)

²⁵ Ka ya ti Simu Piyer naŋ àbu anjafəŋ ka aku ni kekileŋa ni ti təhi ahkado : « Nak day bəlaŋ ga ndam maɖəbay maslaŋa hini do waw ? » Ay ti Piyer àɖəm : « Aha, nəbi naɖəbay naŋ bi. » ²⁶ Zal nahaŋ naŋ àbu eslini, naŋ bay məgri təwi ana gəɖakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni. Maslaŋa gani nani ti Piyer àsifəŋa slimi a ti ana mis ge dini gayaŋ. Maslaŋa nani àhi ana Piyer ahkado : « Nipi kur kwa enekwiŋ e dini bu ata naŋ ti nak timey. » ²⁷ Ay ti Piyer àɖəm keti : « Aha, nu do. » Eslini agwazl àzlah huya.

Yezu naŋ àbu kè meleher ge Pilet bay ga ndam Rom ni

(*Meciyu 27.1-2, 11-14 ; Mark 15.1-5 ; Lük 23.1-5*)

²⁸ Du àna zuzəeni nahəma, ndam *Zude tàzay Yezu afa ga Kayif, tòru àna naŋ afa ge Pilet bay ga ndam *Rom ya agur haɖ *Zude ni. Ay tòru tinjua àna naŋ a ti ndam Zude tàwayay məhuriyani a ahay vu afa ga bay ni ndo. Adaba tamal təhuriya ti tigi nday njəlata do, tisliki məzum zlam ga wuməri ga *Pak ni do. ²⁹ Nahkay bay *Pilet nakəŋ àhərkiaya ka tay e mite va, àhi ana tay ahkado : « Kàbəhadumki mirdim ka maslaŋa hini ti àgudar mam ? »

³⁰ Təhəŋgrifəŋ, təhi : « Tamal ti àgudar zlam ndo ni ti akal məzəbiyu naŋ afa gayak ndo. » ³¹ Nday nakəŋ tàra tədəma nahkay ti Pilet àhi ana tay ahkado : « Zuma naŋ a, lekələm lekələmeni grumfəŋa seriya, akada ge seriya gekəli ya kəgrum na. » Ndam Zude ni təhəŋgrifəŋ, təhi : « Leli nahəma, seriya ga makad mis ti təvi divi gani ana leli ga magrani ndo. » ³² Tədəm nahkay ti, ti ma ga Yezu ya àɖəm amara məmət nahkay ni ti mǎgravu.

³³ Eslini Pilet àŋgoru a ahay vu, àzalay Yezu, èhindifiŋa ma, àhi : « Nak ti bay ga ndam Zude eɖeɖiŋ aw ? » ³⁴ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak nakani kəjalay tək, day ti mis təhuk aw ? » ³⁵ Pilet àhi : « Nu zal Zude aw ? Təzəbiyu kur afa goro ti ndam jiba gayak gayakani akaba gəɖakani gekəli ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit

ni do waw ? Kàgudar mam ? » ³⁶ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nu bay, ay bay goro ti ga duniya hini do. Tamal bay goro ni ga duniya hini ti, akal ndam goro təkadva akaba ndam ya təgəsi nu ana ndam Zude na. Ay ti tàgray nahkay ndo, adaba bay goro ni ga duniya hini do. » ³⁷ Pilet àhəŋgrifəŋ, àhi : « Kədəm nahkay ti nak bay eɖeɖiŋ aw ? » Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nak kədəm. Nu ti nàra a duniya va, tiwi nu ti, ti nəhi ma ge jiri ana mis. Ku way way do naŋ mis ge jiri ti abi slimi ana ma goro ya nəɖəm ni. » ³⁸ Eslini Pilet àhi ahkado : « Jiri ti məŋ ga mam jikeŋ mam ? »

Tədəm seriya àgəsa Yezu a, si takad naŋ kwa

(*Meciyu 27.15-31 ; Mark 15.6-20 ; Lük 23.13-25*)

Pilet nakəŋ àra àhia ma ana Yezu a nahkay ti àhərkiaya ka ndam Zude na e mite va keti. Àhi ana tay ahkado : « Nu ti nədi ahàr ana zlam magudarani gayaŋ ndo simiteni. ³⁹ Ay kəsəruma kilevi a wuməri ga *Pak bu ni ti nəbu nəfiaya zal danğay ana kəli a bəlaŋ. Nihi ti kawayum nəfiaya bay ga ndam *Zude na ana kəli a waw ? »

⁴⁰ Nday nakəŋ tàra ticia ma ge Pilet na ti təzlah kay kay, tədəm : « Kàfaya maslaŋa nana ba, faya Barabas a sawaŋ ! » Barabas gani nani ti zal abra, àbazla mis a.

19

¹ Eslini Pilet àhi ana ndam slewja gayaŋ tàzay Yezu, təzələb naŋ àna kurupu. ² Tàra təzələba naŋ a ti ndam slewja ni təslapaya adak a hindigil-hindigil mək təfiviyyu a ahàr vu akada ga jaku ni. Təfikabu mugudi ndizeni ga bay daya. ³ Tàra təbəkia zlam nday nana nahkay ti təhəɖakfəŋbiyu, təhi ahkado : « Məgruk sa, bay ga ndam *Zude ! » Nday nakəŋ tàra təhia ma nahkay ti təsi barva kəba kəba.

⁴ Eslini Pilet àhərkiaya ka ndam Zude na e mite va keti, àhi ana tay : « Nihi nahəma, nara nəzibiyyu naŋ ana kəli e mite vu, ti kəsərur nəŋgət zlam magudarani gayaŋ ga məwəlki naŋ di ndo. » ⁵ Mək Yezu nakəŋ àhəraya e mite va àna adak ya ka ahàr na akaba àna mugudi ndizeni ya təfikabu na. Yezu àra àhəraya ti Pilet àhi ana tay :

« Maslaŋa nakəŋ naŋ hi. » ⁶ Gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam gatay ni tàra tìpia Yezu a ti təzlah kay kay, təđəm : « *Darfəŋ naŋ kà təndal ! Darfəŋ naŋ kà təndal ! » Pilet àhi ana tay ahkado : « Lekuləm lekuləmeni zuma naŋ a ti kàdarumfəŋ ka təndal gani. Nu ti nəŋgət zlam magudarani gayan ga məwəlki naŋ di ndo. » ⁷ Ndam Zude ni təhəŋgrifəŋ, təhi : « Melefit àvia divi ana leli ndam Zude a, ahàr àđəm tākaf naŋ, adaba azay ahàr gayan àđəm naŋ Wur ge Melefit. » ⁸ Pilet àra ècia ma gatay na ti àgra aŋgwaz a dal-dal, ⁹ aŋgwiyu a ahay vu keti, àhi ana Yezu : « Nak kəsləkabiya ti eley ? » Ay ti Yezu naŋ te-te, àhəŋgrifəŋ ndo. ¹⁰ Pilet àhi : « Kəhu ma do ? Nisliki məmbrəŋ kur, nisliki *madarfəŋ kur kà təndal ti kəsər do waw ? » ¹¹ Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi : « Kislki məgru arana do, si tamal Melefit àvuka divi gana kwa. Nahkay ti maslaŋa ya ti àgəsukbiyu nu ni àgudara zlam a àtama gayak na. »

¹² Yezu àra àđəma nahkay ti Pilet nakəŋ àđəbay divi ga məmbrəŋ naŋ. Ay ndam Zude ni təzlah, təhi : « Tamal kəmbərəŋa maslaŋa hina ti kàdafakia kawayay *Sezar do, adaba ku way way do azay ahàr gayan adəm naŋ bay ti maslaŋa gani nani ezirey Sezar. » ¹³ Pilet nakəŋ àra ècia ma ge mis na ti àzəbiyu Yezu e mite vu mək ànjəhad ka məlan magray seriya ni. Məlan gani nani ti maslamalani lala àna akur, təzalay àna ma *Hebri ti « Gabata. »

¹⁴ Vad gani nani ti vad ga maslamalakabu zlam ga wuməri ga *Pak ; fat agray wis wudak. Pilet nakəŋ àhi ana ndam Zude ni ahkado : « Bay gekəli nihi. » ¹⁵ Nday nakəŋ tàra ticia nahkay ti təzlah, təđəm : « Kədə, kədə, darfəŋ naŋ kà təndal ! » Es-lini Pilet àhi ana tay ahkado : « Nàdarfəŋ bay gekəli ni kà təndal aw ? » Gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təhəŋgrifəŋ, təhi : « Bay geli nahan àbi, si Sezar kwa. » ¹⁶ Pilet àra ècia ma na nahkay ti àvi divi ana ndam slewja gayan ga madarfəŋ Yezu kà təndal. Nahkay nday nakəŋ tàzay Yezu, tàsləka àna naŋ a.

Tadarfəŋ Yezu kà təndal
(Meciy^u 27.32-44 ; Mark 15.21-32 ; L^uk 23.26-43)

¹⁷ Ka ya ti təbu takoru ni ti Yezu azay təndal ya ti takoru *tadarfəŋ naŋ ni àna ahar gayan gayanani. Təhəraya a kəsa ni ba, tòru ka məlan nahan ; məlan gani nani ti təzalay « Məlan ga Aslat ga Ahàr » ; àna ma *Hebri ti təzalay « Golgota. » ¹⁸ Tòru tìnjəa eslina ti *tadarfəŋ naŋ kà təndal ni. Tadarfəŋa mis ndahan a c^u kà təndal ndahan a daya : Yezu ti naŋ e kidin gatay bu.

¹⁹ Pilet àđəm təbəkⁱ ma ka pələŋgaf, tadarfəŋiyu kà təndal ga Yezu ni ti mis tìjəŋgey, təsər. Ma gani ya ti təbəkⁱ ni nahkay hi : « Yezu, zal Nazaret, Bay ga ndam *Zude. » ²⁰ Ma gani nani ti təbəkⁱ àna ma Hebri, àna ma Rom akaba àna ma Gres. Ndam Zude kay tìjəŋga ma gana, adaba məlan ya ti tadarfəŋ Yezu kà təndal ni cifa akaba kəsa. ²¹ Gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tàra ticia ma gana ti təhi ana Pilet ahkado : « “Naŋ Bay ga ndam Zude” ti kəbəkⁱ ba. Nğulum bəkⁱ : “Maslaŋa hini àđəm naŋ Bay ga ndam Zude” sawan. » ²² Ay Pilet nakəŋ àhi ana tay ahkado : « Ere ye ti nəbəkⁱ ni ti mənjàhad nahkay. »

²³ Ndam slewja ni tàra tadarfəŋa Yezu kà təndal na ti, təhəl azana gayan ni, təkəba məlan fad, ku way way do e kidin gatay bu aŋgəta bəlan. Tàza endəwi gayan a daya ; endəwi gani nani ti mədəməkani àfəŋ bi, tələmaya zəbalana. ²⁴ Nahkay ndam slewja ni təzlapay e kidin gatay bu, təđəm : « Məguzleh endəwi hini ba ; nğulum məgrumki ca-ca ti məsər way azum way. » Ndam slewja ni tàgray nahkay ti, zlam ya àbu məbəkⁱani a Wakita ge Melefit ni bu ni àgravu. Pakama gani nani ti nihi :

« Təkəba azana goro na e kidin gatay ba, mək tàgrakia ca-ca ke endəwi goro a.* »

Ndam slewja ni tàgray akada nani gani eđeđin.

²⁵ Kà gəvay ga təndal ya ti tadarfəŋ Yezu ni ti wəl ndahan təbu micikeni. Wəl nday nani ti nday hi : məŋ ga Yezu, wur ga məŋ ga məŋani, Mari wal ga Kəlopas akaba Mari ga kəsa Magədala. ²⁶ Bay madəbay Yezu

* 19:24 Limis 22.19.

ya Yezu awayay naŋ kayani ni naŋ àbu kà gəvay ga mən ga Yezu daya. Yezu àra èpia tay a ti àhi ana mənani ni ahkado : « Mma, wur gayak ti naŋ hini. » ²⁷ Àra àhia ma ana mənana nahkay ti àhi ana bay madəbay naŋ ni ahkado : « Muk ti naŋ hini. » Kwa ka fat nani bay madəbay Yezu ni àzoru mən ga Yezu ni afa gayaŋ ti mənjuhada afa gayaŋ a.

Yezu amat

(*Meciyu 27.45-56 ; Mark 15.33-41 ; Luk 23.44-49*)

²⁸ Yezu àsəra àgra təwi gayaŋ na dek àndava. Àra àsəra nahkay ti àdəm ahkado : « Yam akada nu a. » Àdəm nahkay ti, ti zlam ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni mągravu. † ²⁹ Mandaray nahaŋ àbu eslini mafəkadani akaba zum cecəwekeni. Tàra tici ma ga Yezu na ti tàzay zlam ya esikabu yam akada ga matala ni, tətəliyu a zum ni vu, təbahki ka aday mək tətəlikabiyu kà pakama ana Yezu. ³⁰ Yezu àra àcaka zum cecəwekeni na ti àdəm ahkado : « Təwi goro dek àgrava àndava. » Àra àdəma nahkay ti àzəgad ahàr gəzak mək àmət.

Zal slewja nahaŋ àtəhad Yezu àna awasl

³¹ Vad gani nani ti hajəŋ gani vad məpəsabana, nahkay mis təbu təslamalavu. Vad məpəsabana gani nani ti àtama vad məpəsabana ndahaŋ na, nahkay ndam *Zude tawayay ti kisim ge mis ya ti *tədarfəŋ tay kà təndal ni tənjuhədfəŋiyu kà təndal ni a vad məpəsabana ba ba. Nahkay tōru afa ge Pilet, təhi ahàr àdəm tēhebi asak ana tay ti təmət weceweci, təhəlfəŋa tay kà təndal na. ³² Nahkay Pilet àslərōru ndam slewja gayaŋ. Tàra tɪnjia ti tēhebi asak ni ana mis bəlaŋ gani ya tədarfəŋ naŋ kà təndal akaba Yezu ni, mək tēhebi ana naŋ ye cə ni. ³³ Tàra tərəkia ka Yezu a, tawayay tēhebi asak ti tēdi ahàr naŋ məmətani àndava, nahkay ti tēhebi asak ni ndo. ³⁴ Ay bəlaŋ e kidɪŋ ga ndam slewja ni bu àtəhad Yezu àna awasl a jamaŋgay vu gək. Àra àtəhada naŋ a ti mimiz àŋgəzaya həya, yam day àŋgəzaya. ³⁵ Àgrakia sedi ka zlam gani nana ti, maslaŋa ya èpia ni. Àgrakia

sedi a, pakama gayaŋ ya ti àdəm ni ti jiri ededɪŋ. Naŋ day àsəra pakama gayaŋ ya àdəm ni jiri ededɪŋ. Àdəm nahkay ti awayay ti lekuləm day kəgəsumkabu pakama gani, kəfumki ahàr ka Yezu. ³⁶ Zlam gani nani àgravu ti, ti zlam ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni mągravu. Pakama gani nani ti nihi : « Ku aslat ga vu gayaŋ tekefi eteheb do. † » ³⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi keti : « Ndam ya ti tətəhad mis ni atamənjalaŋ ka maslaŋa ya ti nday tətəhad ni. § » Pakama gani nani day àgrava.

Təfiyu kisim ga Yezu e mindiviŋ vu

(*Meciyu 27.57-61 ; Mark 15.42-47 ; Luk 23.50-56*)

³⁸ Zal nahaŋ àbu slimi gani Zuzef, naŋ ga kəsa Erimete. Naŋ ti bay madəbay Yezu, ay adəbay naŋ akal-akal adaba aŋgwaz awərfəŋa naŋ kà ndam *Zude a. Yezu àra àməta ti Zuzef nakəŋ òru afa ge Pilet, èhindifiŋa divi ga mazay kisim ga Yezu na, mək Pilet àvi divi gani. Nahkay òru àzay kisim ga Yezu ni. ³⁹ Nikodem day òra ka məlaŋ gana. Nikodem ti naŋ ya ti a vad nahaŋ àrəkioru ka Yezu ga məlavad ni. Òru ti, àzay haf mebedeni gərgəri cə, bəlaŋ gani təzalay mir, nahaŋ ti ni eləwes, àgray kilu kru kru mahkə. Haf gani nani ti mizi gani àbəlay. ⁴⁰ Tàra tàzaya kisim na ti ata Zuzef nday ata Nikodem nakəŋ tɪtədey àna gabaga ; ka ya ti təbu tɪtədey nahəma, təbəkɪ haf ni ke kisim ni hi hi. Wudaka ndam Zude tili mis ti tagray nahkay day. ⁴¹ Kà gəvay ga məlaŋ ya *tədarfəŋ Yezu kà təndal ni ti dini nahaŋ àbu eslini. E dini gani nani bu ni ti mindiviŋ nahaŋ àvu, tili nihi guhwa təfiyu kisim ga maslaŋa faŋ ndo. ⁴² Ka fat nani ti ndam Zude təbu təslamalavu ga vad *məpəsabana, nahkay ata Zuzef nday ata Nikodem nakəŋ təfiyu Yezu e mindiviŋ nani vu, adaba mindiviŋ ni driŋ do.

20

Ndam madəbay Yezu takoru kə mindiviŋ

(*Meciyu 28.1-8 ; Mark 16.1-8 ; Luk 24.1-12*)

† 19:28 Mənjay Limis 69.22. † 19:36 Mənjay Mahərana 12.46 ; Macalani 9.12 ; Limis 34.21. § 19:37 Zakari 12.10.

¹ D_u ge miled_u àna zuz_ueni a vad ye enjenjeni ga gosku nah_uma, Mari ga k_usa Mag_udala òru ke mindivi_uni. Òru ènj_ua ti àdi ah_ur ana mindivi_uni ni b_una, èpi belim ni àl_uni ana mindivi_uni ni bi. ² Na_u nak_uni àra èpia belim ni àl_uni bi nahkay ti àcuhwakibi_uyu ka Simu Piyer nday ata bay mad_ubay Yezu ya Yezu awayay na_u kay ni, àhi ana tay ahkado : « Ndama_una t_uzaba Bay geli na e mindivi_uni ni ba, m_us_ur m_ulan_u ya t_uf_ukad ni do. »

³ Ata Piyer nday ata bay mad_ubay Yezu naha_uni ni t_ura ticia nahkay nah_uma, t_usl_uka t_uzay divi ga moroni ke mindivi_uni ni. ⁴ Nday c_ueni tacuhworu, ay bay mad_ubay Yezu naha_uni ni àcuhway àtam Piyer, ènjiyu ke mindivi_uni ni enji gaya_uni. ⁵ Òru ènj_ua ti ànd_uhad_u ah_ur, àm_unjiyu e mindivi_uni ni vu, èpi gabaga ni mab_uhad_uni cili_uni, ay ti àhuriyu ndo. ⁶ K_ulan_u gani Simu Piyer ti ni òru ènj_ua ke mindivi_uni na ti àhuriyu h_uya, èpi gabaga ni mab_uhad_uni duca, ⁷ azana ya ti tit_udi ah_ur ana Yezu àna na_uni ni day mifedekabani ka m_ulan_u naha_uni, mab_uhad_uni akaba gabaga ni do. ⁸ Eslini bay mad_ubay Yezu naha_uni ya ènjiyu ke mindivi_uni enji ge Piyer ni àhuriyu bilegeni. Àra àhuriya ti èpi zlam ya ti àgravu ni, às_ura Yezu àngaba e kisim ba. ⁹ Àbu m_ub_ukiani a Wakita ge Melefit bu, ah_ur àd_um Yezu am_ut m_uk àngaba e kisim ba, ay kekilen_una nday gani ticiaba pakama gana fa_uni do. ¹⁰ K_ulan_u gani ndam *mad_ubay Yezu nak_uni t_usl_uka, t_uru a magam.

Yezu àngazlivu ana Mari ga k_usa Mag_udala
(Meci_u 28.9-10 ; Mark 16.9-11)

¹¹ Ka sarta gani nani Mari na_uni àbu k_u gavay ge mindivi_uni ni, et_uwi. Na_uni àbu et_uwi ti ànd_uhad_u ah_ur, àm_unjiyu e mindivi_uni ni vu, ¹² èpi *m_usl_ur ge Melefit c_u m_ub_ukabu azana b_ud-b_udani. Nday manj_uhad_uni dig_us-g_us ka m_ulan_u ya t_uf_ukad kisim ga Yezu ni ; b_ulan_u manj_uhad_uni gwar ka m_ulan_u ga ah_ur, b_ulan_u gani ti ni gwar ka m_ulan_u ga asak. ¹³ Eslini m_usl_ur ni tihindifi_una ma, t_uhi ahkado : « Wal hini, kit_uwi mam ? » Wal ni àh_ungri_uf_una ana tay, àhi ana tay ahkado : « Ndama_una t_uzaba Bay goro e mindivi_uni ni ba, n_us_ur m_ulan_u ya t_uf_ukad ni do. »

¹⁴ Àra àd_uma nahkay ti àmbatbiyu ma k_ulan_uni, èpi Yezu na_uni jika, ay ti ngay Yezu ti às_ur do. ¹⁵ Eslini Yezu àhi : « Wal ni, kit_uwi mam ? Kad_ubay way ? » Wal ni àhi ana ah_ur maslan_una ya àhi ma ni ti bay ya agray t_uwi e dini bu ni. Nahkay àhi : « Maslan_una goro, tamal nak k_uzaba na_uni a ti d_ufuki m_ulan_uni gani, nakoru nazay. » ¹⁶ Yezu àhi : « Mari. » Eslini Mari nak_uni àmbatkioru ma, àhi àna ma *Hebri : « Rabuni. » Awayay ad_um_uvaba : « M_usi. » ¹⁷ Yezu àhi : « K_ucaf_una nu k_u masl_ukana ba, ad_uba n_uc_uloru afa ga Baba fa_uni do. Nihi ti ru afa ga b_uza ga mmawa ni, hi ana tay ahkado : « N_uc_uloru afa ga Baba, na_uni B_uni gek_uli daya. Na_uni gani ti Melefit goro, Melefit gek_uli daya. » ¹⁸ Mari ga k_usa Mag_udala nak_uni àra ècia ma ga Yezu na ti àr_ukioru ka ndam mad_ubay Yezu ni, àhi ana tay ahkado : « Ni_upia Bay geli na. » M_uk àng_uhad_uni ma ga Yezu ya àhi ni ana tay.

Yezu àngazlivu ana ndam mad_ubay na_uni ni
(Meci_u 28.16-20 ; Mark 16.14-18 ; L_uk 24.36-49)

¹⁹ Ka fat ga ladi gani nani ga m_ulakarawa ti ndam *mad_ubay Yezu ni t_ungasva a ahay ba m_uk t_uzl_ukkab_u mahay a, ad_uba àngwaz aw_ur_uf_una tay k_u ndam *Z_ude ndaha_uni na. Nday t_ubu man_ugasvani nahkay ti Yezu àhurkivi_uyu ka tay, ècik jik e kid_uni gatay bu, àhi ana tay : « Melefit m_ugray ti ar_una àh_uli ah_ur ana k_uli ba. » ²⁰ Àra àhia ma ana tay a nahkay ti àngazli ahar gaya_uni ni akaba jam_ungay gaya_uni ni ana tay. Nday nak_uni t_ura tipia Bay geli na ti t_um_urva dal-dal. ²¹ Eslini Yezu àhi ana tay : « Melefit m_ugray ti ar_una àh_uli ah_ur ana k_uli ba » keti. M_uk àhi ana tay : « Melefit àsl_urbiyu nu, nahkay nu day n_usl_ur k_uli akad_u gaya_uni ya àsl_urbiyu nu ni. »

²² Àra àd_uma nahkay ti èviteki am_ud gaya_uni ka tay m_uk àhi ana tay : « N_uvia M_usuf Nj_ulatana ana k_uli a : g_usumkab_u na_uni a. ²³ Ndam ya ti ak_umbr_unf_una zlam magudarani gatay na k_u tay a ni ti, Melefit day am_umb_ur_uf_una k_u tay a. Ay ndam ya ti ak_umbr_unf_una zlam magudarani gatay na k_u tay a do ni ti, Melefit day am_umb_ur_uf_una k_u tay a do. »

Yezu àngazlivu ana Tumas

²⁴Tumas ti nanj bəlanj ga ndam *madəbay Yezu kru mahar cəeni ni, təzalay nanj Didim daya. Ka fat gani nani ya ti Yezu anğazlivu ana ndam madəbay nanj ndahanj ni ti Tumas nanj akibu ka tay bi. ²⁵Ndam madəbay Yezu ndahanj ni təhi ahkado : « Mipia Bay geli na. » Àra ècia ma gatay na ti àhi ana tay ahkado : « Nawayay nipi məlanj ga ahar ya tadar àna masanjan ni, nawayay nətəliyu weleher a məlanj gani vu. Nawayay nətəliyu ahar a məlanj ga jamanğay ya tətəhad àna awasl ni vu. Tamal nəgray nahkay ndo ni ti nəgəskabu ma gekəli ni do. »

²⁶Gosku sekw ka ahər gani ndam madəbay Yezu ni təbu manğasvani a ahay bu keti, mahay məzləkkabani, Tumas day nanj akibu ka tay. Yezu arəkia ka tay a, ècik jik e kidinğ gatay bu, àhi ana tay ahkado : « Melefit məgray ti arəna àhəli ahər ana kəli ba. » ²⁷Eslini àhi ana Tumas nakənj : « Mənjaki ka ahar goro ni, ti kətəliyu weleher gayak ni. Təliyu ahar gayak a jamanğay goro ni vu. Mbrənj gejewi, fəku ahər, gəskabá nənğaba e kisim ba ededinj a. »

²⁸Eslini Tumas nakənj àhi : « Nak Bay goro, nak Melefit goro. » ²⁹Yezu àhi : « Nak ti kípia nu a day kwa ti kəgəskabu nu nənğaba e kisim ni ba. Ndam ya ti təgəskabu nənğaba e kisim ba, tìpi nu ndo ni ti təmərnu. »

Ere ye ti àzəkiyu Zenj ga məbəki wakita hini ni

³⁰Yezu ti àgra zlam magray ejep ndahanj a gərgəri kay kə meleher ga ndam madəbay nanj na. Ay ti təbi məbəkiani a wakita hini bu bi. ³¹Zlam ya ti nəbəki ni ti, nawayay ti kəgəsumkabu Yezu ti nanj *Krist, nanj Wur ge Melefit. Tamal kəgəsumkabá ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana kəli adaba kəbum kəfumki ahər ka Yezu palam.

21

Yezu anğazlivu ana ndam madəbay nanj ni e Gelili

¹Àra àgra vad a 6al ka ahər gana ti Yezu anğazlivu ana ndam madəbay nanj ni keti. Anğazlivu ana tay ti kə gəvay ga dəluv Tiberiyat. Zlam gani àgravu ti nahkay hi : ²ka sarta gani nani ndam *madəbay Yezu

ata Simu Piyer, Tumas nanj ya təzalay nanj Didim ni, Natanayel ga kəsa Kana ga had *Gelili ni, bəza ge Zebede akaba ndam madəbay Yezu ndahanj cə təbu ka ahar bəlanj eslini. ³Nday təbu eslini ti Simu Piyer àhi ana nday ndahanj ni : « Nakoru nəgəsbuyu kilif. » Nday nakənj təhi : « Leli day makoru. »

Nahkay tòru təcəliyu a *slalah ga yam vu, tadəboru kilif. Təndəhadki hundum ga məgəsani, ay ku kilif bəlanj tekedì təgəs ndo. ⁴Məlanj àra àsla ti ndam madəbay Yezu nakənj tìpi Yezu nanj àbu jika ka dən-dənj, ay nğay nanj ti təsər ndo. ⁵Eslini Yezu àhi ana tay ahkado : « Ndam goro ni, zlam məzumani àfənj kə kəli gəzit aw ? » Təhi : « Àbi. » ⁶Mək Yezu nakənj àhi ana tay : « Təlumiyu zəva gekəli ni gwar ka ahar ga daf. Nahkay ti akəgəsumaya kilif a. » Nday nakənj tàra tətəliya ti zəva ni àgəsa kilif a daldal. Tawayay tagəjahaya a slalah ga yam ni va, ay ti tislìki ndo. ⁷Eslini bay madəbay Yezu ya ti Yezu awayay nanj kay ni àhi ana Piyer : « Hini ti Bay geli ci ni. »

Simu Piyer àra ècia ya təhi « Hini Bay geli » ni ti àfakabiyu endəwi gayanğ ya azakaba ni, mək àdiyu a yam ni vu cizliv. ⁸Məlanj ya təgəsaya kilif a ni ti drinj drinj akaba dən-dənj ni do, àgray ezewed bəlanj cilinj, nahkay ndam madəbay Yezu ndahanj ni tàra àna slalah ga yam na gwar kə dən-dənj na, tagəjahbiyu zəva gatay ya akaba kilif dal-dalani ni. ⁹Nday nakənj tàra tinjia ka dən-dənj na, təhəraya a slalah ga yam ni ba ni ti, tìpi aku nğulusa, kilif àki baca akaba *dipej. ¹⁰Eslini Yezu àhi ana tay : « Dəguma àna kilif ya kəgəsumaya na. »

¹¹Nahkay Simu Piyer acəliyu a slalah ga yam ni vu keti, àgəjahaya zəva na ka dən-dənj a. Tàra tagəjahaya ti tədìviyu ahər ana kilif gədəkani dinğ àna kru kru zlam mahar mahkər. Akaba nani dek zəva ni àtədkaba ndo. ¹²Yezu àhi ana tay : « Dəguma kəzumum zlam. » Ku maslanja bəlanj e kidinj ga ndam madəbay nanj ni bu nğay « Nak way ? » ti tislìki məhiani ndo, adaba təsəra nanj Bay geli. ¹³Eslini Yezu àra àzay dipenj ni, àvi ana tay, mək àvikivu kilif ni ana tay. ¹⁴Kwa ga Yezu ya anğaba e kisim ba ni ti

àngazlivu ana ndam madəbay nanj ni sak mahkər àna hini.

Pakama ga Yezu ya ahi ana Piyer ni

¹⁵ Tàra təzuma zlam a ti Yezu àhi ana Simu Piyer ahkado : « Simu wur ge Zej, kawayay nu kàtama nday hina waw ? » Piyer nakəj àhi : « Iy Bay goro, kəsəra nawayay kur. » Mək Yezu àhi : « Jəgay bəza təmbak goro ni. » ¹⁶ Yezu àhi ye cə : « Simu wur ge Zej, kawayay nu aw ? » Piyer àhi : « Iy Bay goro, kəsəra nawayay kur. » Mək Yezu àhi : « Hətay təmbəmbak goro ni. » ¹⁷ Yezu àhi ya mahkər : « Simu wur ge Zej, kawayay nu aw ? » Pakama ga Yezu ya àhi ana Piyer « Kawayay nu aw ? » ya mahkər ni ti àhəlia ahàr ana Piyer a, nahkay àhi ana Yezu : « Bay goro ni, kəsəra zlam a dek ; kəsəra nəbu nawayay kur. » Eslini Yezu àhi : « Jəgay təmbəmbak goro ni. » ¹⁸ Nəhuk nahəma, ka ya ti nak wur dagwa ni ti, nak nakani kəwəlvu àna maslpara, kòra ka məlanj ya ti kəwayay na dek. Ay ka ya ti ekigia medewel a ni ti akəhəloru ahar agavəla, maslanja nahanj aməwəlukvù maslpara gayak ni, mək amazoru kur ka məlanj ya nak akawayay moroni do ni. » ¹⁹ Yezu àdəm nahkay ti, awayay adafaki ahəmamam Piyer amara məmət, mis atazləbay Melefit azuhva məmət gayanj ni. Yezu àra àhia ma nahkay ti àhi : « Dəbabiyyu nu. »

Pakama ga Yezu ya adəmki ka bay ya Yezu awayay nanj kayani ni

²⁰ Eslini Piyer àmənjabiyu gwar kəlanj, mək èpi bay madəbay Yezu ya ti Yezu awayay nanj kay ni. Nanj ti nanj ya ti a vad ya ti təzum zlam akaba Yezu ni ti àzoru ahàr gayanj gwar ka məbərur ga Yezu, àhi : « Bay geli, maslanja ya ara asəkumoru kur ni ti way ? » ni. ²¹ Piyer àra èpia nanj a nahkay ti àhi ana Yezu ahkado : « Ay nanj hini timey, Bay geli ? » ²² Yezu àhi : « Tamal nawayay ti mənjàhad duk abivoru ana vad goro ya ananja ni ti, ma gani gayak mam ? Nak ti dəbabiyyu nu cilinj. » ²³ Bəza ga mənj geli ndahanj tàra ticia ma ga Yezu ya àdəm na ti, təbu tədəm e kidinj gatay bu bay madəbay Yezu nani ti aməmət do. Ay ngay aməmət do ni ti Yezu àdəm ndo. Ma gayanj ya àdəm ni ti nahkay hi : « Tamal nawayay ti mənjàhad

duk abivoru ana vad goro ya ananja ni ti, ma gani gayak mam ? Nak ti dəbabiyyu nu cilinj. »

²⁴ Àbəki zlam nday hini ka wakita ti bay madəbay Yezu nani ; nanj àbu agray sedi gani daya. Leli day məsəra sedi gayanj ya agray ni ti sedi ge jiri.

²⁵ Yezu àgra zlam ndahanj a kay daya. Tamal təbəki ma gani bəlanj àna bəlanj ka wakita ti, amal wakita gani dal-dal àsəbay. Nətamahay məlanj ga duniya ni dek àhəca ga mabəhadvana.

Tɔwi ga ndam asak ga Yezu Ere ye ti mɔdɔmki ke Tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni

Maslanja ya ti àbɛki Tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni ti adafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ku tamal nahkay nɔngu ni, kwa ka mɔnjɛki gani ndam ga Yezu dek tɔsɛra àbɛki ti Lɔk bay ya tɔgrakabu tɔwi akaba Pol ni (2 Timote 4.11). Mɔsɛra, bay ya ti àbɛki Tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni ti àbɛki Ma Mɔweni Sulumani ge Lɔk ni day nan (Lɔk 1.1-4 ; Tɔwi 1.1).

A wakita ge tɔwi ga ndam asak ni bu ni ti Lɔk àngɛhad zlam ya àgravu ka sarta ya Melefit àzoya Yezu e melefit va àndava ni. Àngɛhad manjɛhad ga ndam ga Yezu ye enjenjeni ni : manjɛhad gani nani ti adɛfiki manjɛhad sulumani ana leli (mazavu gani 2.42-47 ; 4.32-36). Àngɛhad ere ye ti Pol zal asak ga Yezu àgray ni ; nahkay ka ya ti mejenjey wakita ga Pol ni ti mɔsɛra mɔlan ya tɔdɔmki ma na. Wakita ge tɔwi ga ndam asak ga Yezu ni awɛlkabu Ma Mɔweni Sulumani ni akaba wakita ga ndam asak ga Yezu ya tɔbikioru ana mis ni, ti Wakita Mɔweni ge Melefit dek mɔgi wakita bɔlan.

Ka 1.8 ti Yezu àhi ana ndam gayan ni : « Akɛgrumkua sedi a Zerɔzalem, ka had Zude, ka had Samari, ku kɛ sliri ga mɔlan a dek. » Ma hini adɛfiki ana leli ahɛmamam Lɔk àslamalakabu wakita ni : ka mɔnjɛki gani àngɛhad zlam ya àgravu a Zerɔzalem ni (1-7), mɛk àngɛhad zlam ya àgravu ka had Zude akaba ka had Samari ni (8-12) ; kɛlan gani àngɛhad zlam ya àgravu ka had drin-drinjeni ni (13-28).

Lɔk àngɛhad pakama ndahan ya ndam asak ga Yezu tɛhi ana mis ni (mazavu gani 2.14-36 ; 10.34-43) ; nahkay adafay ahɛmamam mɛhi Ma Mɔweni Sulumani ana mis ni. Lɔk àngɛhad ma ga vu ga ndam asak ga Yezu ya tɔdɔm kɛ meleher ga ndam ge seriya ni (mazavu gani 4.8-12 ; 7.2-53). Azuhva pakama gani nani ti mɔsɛra zlam ya ti ndam ga Yezu tɔgɛskabu na lala.

A wakita ni bu dek Lɔk awayay àngɛhad zlam kal-kal akaba ere ye ti àgravu ni. Adafay slimi ga mɔlan ndahan ya ndam asak ga Yezu tɔru ni, akaba slimi ga ndam ga ngumna ya tɛdi ahà ana tay eslini ni. Ku ka ya ti ndam ga Yezu tɛcivu ndo nɔngu ni àngɛhad ma gani kal-kal akaba ere ye ti àgravu ni (15.1-2).

Lɔk adɛm mɔgosay Mɔsuf Njɛlatani kok-sah (5.1-11 ; 8.9-25). Adafay daliya ya ndam ga Yezu tɛcakay ni (mazavu gani 5.40 ; 7.54-60). Ay adafay njɛda ga Yezu ya àniviyu ana ndam ga Yezu ni daya. Àngɛhad tɔwi ga ndam asak ga Yezu ya tɔgray àna njɛda ga Mɔsuf Njɛlatani ni (mazavu gani 2.1-12 ; 3.1-10). Nahkay mɔsɛra, Yezu ti nan àbu àna njɛda dal-dal, avi njɛda ana leli daya.

Yezu adɛm Melefit amɔvi Mɔsuf Njɛlatani ana ndam asak gayan

¹ Teyɛfil goro ni, nɔbukki wakita nahan keti. A wakita goro ya ti nɔbukki enjenjeni ni bu ni ti, nàngɛhaduka tɔwi ga Yezu ya àgray na akaba zlam ya àchi ana mis na dek. Nàngɛhadukaba dek kwa ka mɔnjɛki ge tɔwi gayan ² duk àbivu ana vad ya ti Melefit àzoru nan agavɛla na. Wudaka Yezu àcɛloru agavɛla nahɛma, àhia ma ana ndam ya adaba tay a, tigia ndam *asak gayan a ni. Àhi ana tay ere ye ti nan àwayay tɔgray ni, àhi ana tay àna njɛda ga *Mɔsuf Njɛlatani. ³ Àra àcaka daliya, àmɛta ti àngazlivu ana tay, àgra zlam a gɛrgɛri ti tɔsɛr nan àna sifa edɛdin. A hud ga vad kru kru fadani bu àrɛkia ka tay a sak kay, àhi ma ana tay àki ka *Mɔgur ge Melefit. ⁴ A vad nahan Yezu nan àbu àzum zlam akaba tay nahɛma, àhi ana tay ahkado : « Nèhia ana kɛli a, Baba goro amɔvi zlam ana kɛli. Nahkay zla nahɛma, kɛslɛkumaba a Zerɔzalem a ba, jɛgum zlam gani ya ti amɔvi ana kɛli ni. ⁵ Zɛn ti àbara mis àna yam a. Lekɛlum ti ni vad bal kama Melefit *amɔbaray kɛli àna Mɔsuf Njɛlatani. »

Melefit azoru Yezu e melefit vu

⁶ A vad nahan nday tɛbu akaba Yezu ti tihindifiɛna ma, tɛhi ahkado : « Bay geli, kara kagray ti ndam *Izireyel tɔgur mɔlan zlam gatay keti ti nihi hɔya aw ? »

⁷ Àhəŋgarfəŋ, àhi ana tay ahkado : « Bay ya ti àfəkad vad gani akaba sarta gani ti Baba goro. Lekulam zla ti Melefit àvi divi ana kuli ga məsarani ndo. ⁸ Ay zla ti Melefit aməbəkiaaya Məsuf gayəŋ ke kuli a, nahkay akəgrumkua sedi àna njəda gayəŋ a. Akəgrumkua a Zeruzalem, ka had *Zəde, ka had *Samar, ku kè sliri ga mələŋ a dek. » ⁹ Yezu àra àhia ma nana ana tay a nahkay ti, nday təbu tamənjələŋ ti, Melefit àzoru naŋ agavəla a hud melefīt vu, mək məgudunɔgudun əŋgah naŋ, tɔpi naŋ va do.

¹⁰ Yezu àra àsləka ti nday təbu tamənjoru agavəla kekileŋa. Eslini mis cə məbakabu azana bəf-bəfani tərħarkia ka tay a, ¹¹ təhi ana tay ahkado : « Ndam Gelili, kəmənjumoru agavəla ti kamam ? Yezu gani kɔpəma naŋ a àdoru e melefīt vu ti, aməŋga day akada gayəŋ ya ti kɔpəm naŋ òru e melefīt vu ni. »

Ndam asak ga Yezu tədaba mis ga məŋguyu a mələŋ ga Zudas va

¹² Ka sarta gani nani ti nday ka həma ya təzalay *Oliviye ni. Həma gani nani driŋ driŋ kay akaba Zeruzalem do, àgray ezewəd kru. Nahkay nday nakəŋ təsləka eslina, təŋga a Zeruzalem a. ¹³ Tòru tɔnjəa ti təcəloru a ahay gatay ya tanjəhadviyu ni vu. Ahay gani nani ti ka ahər ga ahay nahan. Nday gani ti ata : Piyer, Zəŋ, Zek, Andre, Filip, Tumas, Bartelemi, Meciyə, Zek wur ga Alfe, Simu naŋ bələŋ ga ndam ya takadvakivu ka had gatay ni, nahan ni ti ni Zəd wur ge Zek. ¹⁴ Nday dek təbu təcakalavu kəlavəd akaba wəl ndahan, akaba Mari məŋ ga Yezu akaba bəza ga məŋ ga Yezu. Təcakalavu ti ga mahəŋgalay Melefit.

¹⁵ Àra àgra vad a 6al ti bəza ga məŋ geli təcakalava, təgray nday diŋ àna kru kru cə. Eslini Piyer ècikaba e kidiŋ gatay ba, àhi ana tay ahkado : ¹⁶⁻¹⁷ « Bəza ga mmawa, ahaslani Zudas naŋ bələŋ geli Melefit àdaba naŋ a ga magrakabu təwi akaba leli a, ay ti naŋ gani àdəfikia divi a ana ndam ya təgəs Yezu na. Àgray nahkay nahəma, kwa ahaslani Devit àdəmkiya ma ka naŋ a. Ma gani nani ti àdəm àna njəda ga *Məsuf

Njələtani, àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu. Nahkay ahər àdəm ma gani nani si məgravu kwa. »

¹⁸ Ga Zudas ya àdəfiki divi ana mis ni ti àgudara zlam a. Təvi siŋgu azuhva nani, mək òru àsəkum vədaŋ àna naŋ. Eslini naŋ nakəŋ àdəd a ma ma, hud gayəŋ ni àtəzkaba tuh, dindey gayəŋ dek àhəraya a dala va. ¹⁹ Ndam Zeruzalem dek təra ticia zlam gana ya àgravu na ti, təzalay vədaŋ nani Hakeldama, awayay adəmvaba àna ma gatay a ti dala ge mimiz.

²⁰ Nahkay Piyer àhi ana tay : « Àbu məbəkiani a wakita ge Limis bu :

“Ti təmbərəŋ ahay gayəŋ, ti maslaŋa ànjəhadvù va ba.” *

« Àbu məbəkiani keti :

“Ti maslaŋa nahan məzay mələŋ gayəŋ ni, məgray təwi gayəŋ ni.” †

²¹ « Nihi nahəma, ahər àdəm mədumaba maslaŋa nahan a. Maslaŋa nani ti ahər àdəm si naŋ e kidiŋ ga ndam geli ya təcəbay Bay geli Yezu ka ya ti leli məbu masawaday akaba naŋ ni, ²² ànjəki ka fat ya ti Zəŋ *àbaray Yezu ni duk ànivoru ana vad ya ti Melefit àzaba Yezu e kidiŋ geli ba, àzoru naŋ agavəla ni. Leli ti magrakia sedi ka məŋgaba ga Yezu a, nahkay ahər àdəm bələŋ gatayani məhərkiyaya ke leli a. »

²³ Piyer àra àdəma ma nana ti təhəl mis cə, bələŋ gani slimi gayəŋ Zəzef, mis təzalay naŋ Barsabas, slimi gayəŋ nahan Zəstəs ; maslaŋa nahan ni ti ni slimi gayəŋ Matiyas. ²⁴ Eslini nday dek təhəŋgalay Melefit, tədəm : « Bay geli, nak kəsəra ere ye ti àniviyu ana mis a məbərur bu na dek. Nahkay dəfiki maslaŋa ya kədaba naŋ e kidiŋ gatay cəni hini ba ni ana leli. ²⁵ Maslaŋa ya nak akadaba naŋ a ni ti, emigi zal asak a mələŋ ga Zudas ni vu ga magray təwi gayəŋ. Zudas ti àsləkaba, àdoru ka mələŋ gayəŋ nahan zlam gayəŋ. » ²⁶ Təra təhəŋgala Melefit a nahkay ti təgraki ca-ca ka tay ti təsərkaba maslaŋa ya ti Melefit àdəkiba ni, mək àdədki ka Matiyas. Nahkay Matiyas nakəŋ ahurkiviyu ka ndam *asak kru mahar bələŋani ni.

* 1:20 Limis 69.26. † 1:20 Limis 109.8.

2

Melefit aslarihiyu Məsuf Njəlatani ana ndam gayəŋ

¹ Ka fat ga wuməri ge *Pəntikwet ti ndam ya təfəki ahər ka Yezu ni tənqasvu dek ka mələŋ bələŋani. ² Eslini həya tici dađay ga zlam əhəndabiyu gwar e melefit bu akadā ga aməd ya ti akəzlay kay kay ni. Mək dađay ni əhəndiyu a ahay ya ti nday təvu manjəhadani ni vu dek. ³ Nday nakəŋ tıpi zlam ndahaŋ, zlam gani nday nani tamənjəvu akadā arəd ga aku ni, tēdevu, tənqəhadki bələŋ bələŋ ka tay dek. ⁴ *Məsuf Njəlatani əsliva a vu vu ana tay a dek. Eslini tənqəki ka mazlapani əna ma həma ndahaŋ gərgərani, ku way way do azlapay əna pakama ya ti Məsuf Njəlatani ədəfiki ni.

⁵ Ka sarta gani nani ndam *Zude ndahaŋ təbu a Zeruzalem, tawayay magray ere ye ti əbələfəŋ kə Melefit ni. Nday nani təsləkabiya a kəsə gərgərani ba ka hađ ga mələŋ na dek. ⁶ Təra ticia dađay na ti tənqasvu ka ahar bələŋ. Eslini ku way way do e kiđiŋ gatay bu eci zlapay əna ma həma gayəŋ, maslaŋə nahaŋ e kiđiŋ ga ndam ga Yezu ni bu azlapay əna naŋ ni. Ere ye ti əgrəvu ni ti əgria ejep ana tay a dal-dal. ⁷ Tədəm ahkado : « Ere ye ti mici ni agrəvu ahəmamam ? Nday hini ya ti təzlapay ni nday dek ndam Gelili do aw ! ⁸ Ay ti ku way way do e kiđiŋ geli bu naŋ əbu eci nday təbu təzlapay əna ma həma gayəŋ ni ti əgrəvu ahəmamam ? ⁹ E kiđiŋ geli bu ahalay ti mis təsləkabiya a kəsə gərgərani ba kay : mis ndahaŋ təsləkabiya a Part a, ndahaŋ e Medi, ndahaŋ e Elam, ndahaŋ keti a Mezopotami, ka hađ *Zude, a Kapados, a Poŋ, a Azi, ¹⁰ e Firizi, e Pemfili, e Ezip a, mis ndahaŋ ti ni təsləkabiya ka hađ Libi gwar e Sireŋ, akaba a Rom a. ¹¹ Mis ndahaŋ e kiđiŋ geli bu ndam Zude, ndahaŋ ti ni tiği ndam Zude migeni. Ndam Kret akaba ndam Arabi təbu e kiđiŋ geli bu daya. Ay ti ku way way do e kiđiŋ geli bu eci ere ye ti ndam nday nani təzlapay ni əna ma həma gayəŋ. Nday təbu tədəmki ma ka zlam sulumani ya Melefit əgray ni. » ¹² Nahkay zlam gani əhəliaba ahər ana tay a, təsər ere ye ti tagray ni do. Nahkay tədəm e kiđiŋ

gatay bu ahkado : « Ere hini ya agrəvu ni ti awayay adəmvaba mam ? » ¹³ Mis ndahaŋ ti ni tēyefiŋ kə ma gani, tədəm : « Nday ya ti təzlapay nahkay ni ti zum əkadkaba tay a. »

Pakama ge Piyer ya ahi ana mis ni

¹⁴ Eslini Piyer eci kaba akaba ndam *asak ndahaŋ kru mahar bələŋani na, əhi ma ana mis ya ti təbu eslini ni. Əzlapay kay kay, ədəm : « Lekələm ndam *Zude akaba lekələm ya ti kanjəhadum a Zeruzalem ni dek, bumi slimi ana ma goro ya nəhi ana kəli ni : ahər ədəm kicəm ere ye ti agrəvu ni lala. ¹⁵ Lekələm kədəmum bi zum əbu akad nday ndani zla tək, aha ! Nahkay do ; njemdi ambələmbu ya ge miledə mba timey ! ¹⁶ Nihi ti pakama ga bay mahəŋgaray pakama ge Melefit Zəwel ya ədəm ahaslani ni əbu agrəvu sawəŋ. Ədəm ahkado :

¹⁷ “Melefit ədəm : Ka sarta ga mandav ga mələŋ wudak nahəma, anəbəkaiya Məsuf goro əki ke mis a dek. Nahkay bəza gekəli zawalani akaba walani atəhəŋgri ma goro ana mis ; dagwá gekəli etipi zlam ya ti mis tıpi day-day ndo ni ; medewəl gekəli day kisim emizidekivu ka tay kay.

¹⁸ Iy nahkay, ka sarta gani nani anəbəkaiya Məsuf goro ka ndam məgru təwi zawalani akaba walana dek, mək atəhəŋgri pakama goro ana mis.

¹⁹ Eslini anəgray zlam ya ti mis tıpi day-day ndo ni kay agavəla akaba ka hađ : mis etipi mimiz, aku akaba azək dəl-dəl.

²⁰ Fat amasladaŋ va do, emigi ləvəŋ ; kiyi day emigi ndizeni akadā mimiz.

Zlam gani nani aməgrava nahəma, vad ga Bay geli ara wudak.

²¹ Eslini ti ku way way do əzala slimi ga Bay geli a ti

Melefit amahəŋgay naŋ.” * »

²² Piyer əhi ana tay keti, ədəm : « Ndam *Izireyel, bumi slimi ana ma goro ya ti nəhi ana kəli ni. Lekələm dek kəsəruma, Yezu zal Nazaret ni ti Melefit ədəfiki ana kəli ti əzaba naŋ ga məgri təwi gayəŋ a. Ədəfaki ti əna magray təwi gərgərani kay

* 2:21 Zəwel 3.1-5.

ya mis tìpi day-day ndo, àvi ana Yezu ni.
²³ Maslaña gani nani ti zlam àgrakiva akada ge Melefit ya ti àdám ahaslani na, adaba Melefit ti àséra zlam ya amagravu na dek. Lekulum kijiñuma nañ a àna mægəsi nañ ana ndam ya tægəskabu ma ge Melefit do na, ti tákadfan nañ kà təndal. ²⁴ Ay Yezu àra àməta nahkay ti Melefit àhəngaraba nañ a, àzaba nañ a daliya ge kisim ni ba. Melefit àgray nahkay ti məsəra njəda ge kisim ni àhəca ga mægəs Yezu a. ²⁵ Nahkay Devit àdámkia ma a wakita ba, àdám ahkado : “Nipia Bay Melefit goro kəlavaf ka ma goro a, nañ àbu ka ahar ga daf kà gəvay goro ti nəgəgər ba.

²⁶ Nahkay məbərur goro amər dal-dal, nidi limis àna məmərani daya. A vu goro bu dek nəsəra Melefit amara məgru sulum gayan.

²⁷ Bay goro Melefit, nəsəra akəmbərəñ nu e kisim bu do ; ti mis gayak *njəlatani ezi ti, akavay divi gani do.

²⁸ Kədafukia divi ya ti nəngət sifa àna nañ na ; anəmərnu dal-dal adaba nak kəbu akaba nu.” † »

²⁹ Piyer nañ àbu adəmoru ma gayan ni nahkay ti àhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa, ahàr àdám nəhi ma gani ana kəli vay-vay : bəñ ga bəñ geli Devit ti àməta, tileba nañ a àndava. Ku kani nəngu ni mindivin gayan àbu a kəsa geli bu. ³⁰ Ay Devit ti nañ bay məhəngri *pakama ge Melefit ana mis. Àsəra Melefit àmbadía, àhi ahkado : “Bilin e kidin ga bəza hud gayak bu aməzum bay gayak.” ‡ ³¹ Nahkay wudaka ere gani agravu ti àsəra : àsəra *Krist *Bay gədakani ya amara ni aməmət mək aməngaba e kisim ba. Àra àsəra ti àdámki ma ke Krist, àdám :

“Melefit àmbərəñ nañ e kisim bu ndo, vu gayan èzi ndo daya.” §

³² « Yaw Yezu gani ya ti nəzlapiki ana kəli ni ti Melefit àhəngaraba nañ e kisim ba. Leli ndahan ni dek magray sedi gani tata. ³³ Bəñani Melefit àzoru nañ agavəla, àfəkad nañ kà ahar ga daf gayan, mək àvi

Məsuf gayan Njəlatani akada gayan ya ti àhi ahaslani ni. *Məsuf Njəlatani gani nani ti Yezu àbəkia ke leli a. Nahkay ere ye ti kipəm akaba kicəm ni ti tawi gayan.

³⁴ Devit ti Melefit àzoru nañ e melefit vu ndo. Nañ nañani àna ahàr gayan àdám : “Bay geli Melefit àhi ana bay goro : Njəhada gwar kà ahar ga daf goro a, a məlan ga gədakani va.

³⁵ Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəkəlki ka tay.” *

³⁶ « Nahkay ahàr àdám lekulum ndam Izireyel dek kəsərum lala zlam gani ge jiri : Yezu gani ya kəkadum nañ àna *madarfəñ nañ kà təndal nahəma, nañ Bay gədakani ya Melefit àslərbiyu ni, Melefit adaba nañ a, əgia Krist a. »

³⁷ Nday nakəñ tàra ticia ma ge Piyer na ti bərur àtikaba ana tay a. Eslini tihindifin kə Piyer a akaba ndam asak ndahan na, tədám : « Bəza ga mmawa, nihi ti magray ahəmamam ? » ³⁸ Piyer àhəngarfəñ, àhi ana tay ahkado : « Mbatumkaba majalay ahàr gekəli a, ku way way do *təbaray nañ àna *slimi ga Yezu Krist. Nahkay ti Melefit ambərfəña zlam magudarani gekəli ni kə kəli a. Aməvi Məsuf Njəlatani gayan ana kəli daya. ³⁹ Ere gani nani ti Melefit àdám aməvi ana kəli akaba ana bəza gekəli. Aməvi ana ndam ya təbiyu drin ni daya. Bay Melefit geli aməvi ana mis ya ti amazalaku tay ni dek. »

⁴⁰ Eslini Piyer àhi ma ndahan gəgərani ana tay kay, awayay ti tægəsiki. Àhi ana tay : « Gəsumkabá ti Melefit mähəngay kəli, sləkumkiba ka ndam magudar zlam ye e hini vu na ! » ⁴¹ Eslini mis ndahan kay e kidin gatay bu tægəskabá ma ge Piyer na. Tàra tægəskabá ma gayan na ti ndam asak ni təbaray tay. Ka fat gani nani mis agray dəbu mahkər təhurkiviya àkiva ka ndam məfəki ahàr ka Yezu na.

Manjəhad ga ndam məfəki ahàr ka Yezu

⁴² Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni dek təbu tici ere ye ti ndam *asak təcəhi ana tay ni kəlavaf ; təbu təcakalavu ka

† 2:28 Mənjay Limis 16.8-11. ‡ 2:30 Mənjay Limis 132.11 ; 2 Semiyel 7.12-13. § 2:31 Limis 16.10. * 2:35 Limis 110.1.

ahar bəlan, təbu təzumkabu zlam ka ahar bəlan, təbu tahəngalay Melefit ka ahar bəlan daya. ⁴³ Ndam asak ni təbu tagray zlam gərgəri kay ya mis tīpi dəy-dəy ndo ni àna njəda ge Melefit. Nahkay mis ni dek aŋgwaz awər tay. ⁴⁴ Ndam məfəki ahər ka Yezu ni dek tanjəhad ka ahar bəlan, zlam gatay day dek mebedekabani ka ahar bəlan. ⁴⁵ Təsəkumoru vədaŋ gatay akaba zlam gatay ndahaŋ gərgərani ; tedevu siŋgu gani, ku way way do tədi ka wudəra gayan. ⁴⁶ Kəlavad nday təbu təcakalavu a dalaka ga *ahay gədakani ge Melefit ni bu ka ahar bəlan. A magam day təbu təzumkabu zlam ka ahar bəlan. Nday təbu təzumkabu zlam nahkay ti àna huđ bəlan àna məmərani. ⁴⁷ Təbu tazləbay Melefit kəlavad daya. Nahkay ere ye ti tagray ni dek àbəlafəŋ kè mis dek. Eslini Bay geli ahəŋgakivu mis ndahaŋ kəlavad, abəkiviyu tay ka ndam məfəki ahər ndahaŋ ni.

3

Piyer ahəŋgaraba zal dərə

¹ Ga məlafat a vad nahaŋ àna njemdi mahkər nahəma, ata Piyer nday ata Zeŋ təbu takoru a *ahay gədakani ge Melefit ni vu ga mahəngalay Melefit, adaba sarta gani ènjia. ² Zal nahaŋ àbu manjəhadani kə gəvay ga ahay gədakani ge Melefit ni, kə mahay ya ti təzalay Mahay Məbəlani ni. Zal nani ti tīwiewa naŋ dərana, àsawaday koksah. Kəlavad mis təzoru naŋ, tafəkad naŋ eslini ga mahəngalafəŋa zlam kè mis ya təhuriyu a ahay gədakani ge Melefit ni vu na. ³ Naŋ nakəŋ àra èpia ata Piyer nday ata Zeŋ a tawayay təhuriyu a ahay gədakani ni vu ti, àhəngalafəŋa zlam kə tay a. ⁴ Ata Piyer nday ata Zeŋ tàra ticia ma gayan na ti təbəkiki eri ndekwa ndekwa, mək Piyer àhi ahkado : « Mənjələŋ kè leli ! » ⁵ Nahkay zal nakəŋ àmənjələŋ kə tay lala, adaba àhi ana ahər ara aŋgətfəŋa zlam kə tay a. ⁶ Ay ti Piyer àhi ahkado : « Siŋgu àfu bi, gru day àfu bi, ay ere ye ti àfu ni ti nəvuk : àna *slimi ga Yezu *Krist zal Nazaret ni ti cikaba, kəsawaday ! » ⁷ Àra àhia ma na nahkay ti àgəs ahar ga daf ga zal dərə ni ga mezefteba naŋ a. Piyer àra àgəs ahar gayan

na ti asak ga zal dərə ni tīgia njaŋ-njaŋana həya. ⁸ Nahkay zal dərə ni ècikaba cəkwađ mək àsawaday. Eslini naŋ nakəŋ àhuriyu a dalaka ga ahay gədakani ge Melefit ni vu nday akaba ata Piyer nday ata Zeŋ. Ka ya ti ahuriyu a dalaka ni vu ni ti ahəroru agavəla, azləboru Melefit hihi. ⁹ Ka ya ti naŋ àbu asawaday, azləbay Melefit nahkay ni ti mis ye eslini ni dek tīpia naŋ a. ¹⁰ Tàra tīpia naŋ a ti təsəra naŋ a lala : naŋ zal ya ti ànjəhad kə gəvay ga ahay gədakani ge Melefit ni kə mahay ya təzalay Mahay Məbəlani ni, naŋ ya àhəngalafəŋa zlam kè mis a ni. Tàra təsəra naŋ a, tīpia ere ye ti àgrakivu na ti, àgria ejep ana tay a, àsia aŋgwaz ana tay a dal-dal daya.

Piyer ahi ma ana mis a dalaka ga ahay gədakani ge Melefit ni bu

¹¹ Eslini zal nakəŋ àsləkafəŋa kə ata Piyer nday ata Zeŋ a do. Nahkay mis ni dek tàcuhwakioru ka tay, tèveleŋ tay adaba ere ye tīpi ni àgria ejep ana tay a dal-dal. Nday a dalahay ya təzalay Dalahay ga Saloməŋ ni bu. ¹² Piyer àra èpia mis na nahkay ti àhi ma ana tay, àdəm ahkado : « Ndam *Izireyel, ere ye ti àgravu ni ti kəgrum ejep gani ti kamam ? Kəmənjumləŋ ana leli nahkay ti kamam ? Kəhumi ana ahər leli məhəŋgaraba zal hina ti àna njəda geli geleni aw ? Tək day ti kəhumi ana ahər Melefit àhəŋgaraba naŋ a ti adaba leli məbəlafəŋ kə naŋ palam aw ? ¹³ Melefit ti naŋ Melefit ga Abraham, Melefit ga Izak, Melefit ge Zekup, Melefit ga ata bəŋ geli dek. * Naŋ gani àgray ti zal hini mənğaba adaba awayay ti mis tázləbay Yezu bay məgri tawi ni. Ay lekələm ti kəgəsumi naŋ ana ndam ga ŋgumna, mək ka ya ti Pilet awayay afəkad naŋ ni ti kəhumi àfəkad naŋ ba. ¹⁴ Lekələm kəwayum ti táfəkadi Bay *nələlatani jireni ni ana kəli ndo ; kəwayuma ti táfəkadi maslaŋa ya ti àbazl mis ni ana kəli sawan. ¹⁵ Yezu ti naŋ Bay məvi sifa ana mis ni, ay təkad naŋ ti ka mawayay gekəli. Tàra təkada naŋ a ti Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba. Àhəŋgaraba naŋ a ti leli mīpia, magray sedi gani. ¹⁶ Leli ti məfəki ahər ka Yezu, magray tawi àna slimi gayan, adaba naŋ

* 3:13 Mənjay Mahərana 3.6, 15.

ti njêda àfəŋ. Yezu awayay ti mis tâzləbay naŋ, nahkay àhəŋgaraba zal hina. Lekuləm dek kəsəruma zal hina, kípəma ere ye ti àgrakivu na. Iy, zal hini ègi njalaŋ-njalaŋani kè meleher gekuli ti adaba leli məfəkia ahàr ka Yezu a.

17 « Bəza ga mmawa, nəsəra ere ye ti kəgrumi ana Yezu lekuləm akaba gəđákani gekuli na kəgrum ti adaba kəsərum Yezu naŋ way ndo palam. 18 Ay kwa ahaslani Melefit àhibiya ana ndam mahəŋgaray *pakama gayaŋ na dek, ahàr àdəm *Krist acakay daliya kwa, mək nday day təhi pakama gani ana mis. Pakama ge Melefit nani ya adəmki ke Krist ni àgrava ededīŋ a. 19 Ègia nahkay ti mbatumkaba majalay ahàr gekuli a, dəguma afa ge Melefit a. Nahkay ti ambərfəŋa zlam magudarani gekuli ni kè kuli a. 20 Bay geli aməvi sarta ga məpəsabana ana kuli, aməsləribiyu Yezu *Bay gəđákani ya amara ni ana kuli. Yezu ti Melefit adiaba naŋ ana kuli a kwa ahaslana. 21 Ahàr àdəm mənjuhəd a huđ melefit bu hayaŋ duk abivoru ana sarta ya ti Melefit amagraya zlam a dek məwena ni kwa. Kwa ahaslani Melefit àhibiya pakama gana ana ndam njəlatani ya təhəŋgaray pakama gayaŋ na, nday day təhi pakama gani ana mis. 22 Nahkay kwa ahaslani Məwiz àhi ana ndam Izireyel ahkado : “Bay Melefit aməsləribiyu bay mahəŋgaray *pakama gayaŋ nahaŋ ana kuli akada nu. Bay nani ti amələbu bəlaŋ e kidīŋ ga bəza ga məŋ gekuli bu. Pakama gayaŋ ya aməhi ana kuli ni dek ti akəbumi slimi lala. 23 Maslaŋa ya ti aməbi slimi do ni ti ahàr àdəm təgaraba naŋ e kidīŋ ga ndam ge Melefit ba, təkad naŋ.” † 24 Ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ni dek tədəmki biyu ma ka zlam ya àgravu ka sarta geli na. Ànjəki kwa ke Semiyel, àbivoru ana nday ndahaŋ ya təhəŋgaray pakama ge Melefit ni dek. 25 Pakama ge Melefit ya ndam mahəŋgaray pakama gayaŋ tədəmbiya, Melefit adəm anagra y zlam ni ti, àgría zlam gana ana kuli ededīŋ a. Lekuləm day ja gekuli àkibu ka pakama ya ti Melefit *awəlkabu akaba ga ata bəŋ ga bəŋ gekuli ni. Melefit àhi ana Abraham

ahkado : “Anəgri sulum goro ana jiba gərgərani ga had ni dek. Anəgri ana tay ti àna bəza huđ gayak.” † 26 Bay məgri tawi ana Melefit ya Məwiz adəmki biyu ma ni ti, Melefit àŋgazliaya naŋ ana kuli a enjia. Àsləribiyu naŋ ana kuli ti məgri sulum gayaŋ ana kuli akaba ti məmbatikaba majalay ahàr magədavani na ana kuli a dek. »

4

Gəđákani ga ndam Zude tagrafəŋa seriya kà ata Piyer nday ata Zeŋ a

1 Ka ya ti ata Piyer ata Zeŋ təbu təzlapi ana mis nahkay ni ti ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba bay ga ndam majəgay *ahay gəđákani ge Melefit ni akaba ndam *Seduseyeŋ ni tərəkia ka tay a. 2 Nday nakəŋ təzumkia bəruv ka ndam *asak ga Yezu cəeni na adaba nday təbu təcahi zlam ana mis, təhi ana tay Yezu àŋgaba e kisim ba, mis taŋgaba e kisim ba tata daya. 3 Eslini tədəm təgəs ndam asak cəeni ni, təbiyu tay a daŋgay vu, adaba mələkarawa ègia, sarta àbi ga magrafəŋa seriya kà tay a bi. Nahkay təgəs tay, təbiyu tay a daŋgay ni vu, təndəhadviyu hundum. 4 Ay ti mis dal-dal e kidīŋ ge mis ya tici pakama ga ndam asak ni bu təfəkia ahàr ka Yezu a. Nahkay ndam məfəki ahàr ka Yezu ni təsagakivu, nday dekeni təgray mis dəbu zlam.

5 Hajəŋ gani zla nahəma, bəbay ga ndam *Zude akaba gəđákani gatay akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni təcəkalavu a Zeruzalem. 6 E kidīŋ gatay nani bu nahəma, Anna naŋ gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, Kayif, Zeŋ, Eleksender, akaba ndam ga huđ ahay ga ndam gəđákani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni dek. 7 Nday nakəŋ təra təcəkalava nahkay nahəma, təhəlbiyu ata Piyer ata Zeŋ kè meleher gatay. Təra tīnjia àna tay a ti nday nakəŋ tihindifīŋa ma kà tay a, təhi ana tay ahkado : « Kəhəŋgarumaba mis a ti àna njəda ga way ? Way àvi divi gani ana kuli way ? »

8 Eslini njəda ga *Məsuf Njəlatani èsliva a vu vu ana Piyer a, mək àhəŋgrifəŋ ana

† 3:23 Mənjay Mimbiki 18.15, 18, 19. † 3:25 Mənjəkiani 22.18 ; 26.4.

tay, àdám : « Lekulum bəbay akaba lekulum gəđákani ni, ⁹ kīhindumfiŋa ma kè leli a àki ka zlam sulumani ya mǎgri ana zal dərə ni, kəđəməm ahəməmam mǎhəŋgaraba naŋ a ni mam ? ¹⁰ Tamal kīhindumfiŋa kè leli a nahkay nahəma, lekulum dek akaba ndam *Izireyel dek sərūmki : maslaŋa ya àŋgaba, naŋ hi kè meleher gekəli ni ti, mǎhəŋgaraba naŋ a ti àna *slimi ga Yezu *Krist zal Nazaret, adaba naŋ ti njəda àfəŋ. Naŋ gani ti lekulum kàdarumfəŋa kà təndal a àməta, ay ti Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba. ¹¹ Yezu ti Melefit àdəmki ma a Wakita gayan ni ba. Ma ge Melefit ya àdəmki ni ti nihi :

“Akur nahan abu ti lekulum ndam mələm ahay

kawayum magray tawi àna naŋ ndo.

Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawan.” *

¹² « Melefit ahəŋgay mis ti si àna naŋ kwa ; do ni ti adaba maslaŋa nahan a duniya ba ga mahəŋgay mis àna naŋ a ndo. »

¹³ Ndam magray seriya ni tǎra ticia pakama ga ata Piyer ata Zeŋ na ti, àgria ejep ana tay a, adaba tibi ti nday mis nahkay, təcəhay zlam ndo daya. Təsəra tay a nday ndam ya tādəbay Yezu ni. ¹⁴ Ay ti tibi maslaŋa ya àŋgaba ni naŋ jika kà gəvay gatay nahəma, təŋgət ma ga mǎhəŋgrifəŋani ana tay ndo. ¹⁵ Təsər ere ye ti tǎhəŋgrifəŋ ana tay ni va do ni ti, tədəm tǎhəliyu tay e mite vu. Tǎra tǎhəlaya tay a ti ndam magray seriya ni tǎzlapay e kidiŋ gatay bu, ¹⁶ tədəm ahkado : « Mǎgri mam ana tay mam ? Ndam Zerəzalem dek təsəra nday tǎgra ere ya mis tibi dáy-dáy ndo ni kè eri ge mis a dek. Nahkay ŋgay tǎgray ndo ni ti mǎdəm koksah. ¹⁷ Mawayay ti pakama gani ərə kama va ba nahəma, məcumfəŋa tay kà macali slimi ana maslaŋa nana. Ku way way do tǎhi ma gani ba ; tamal tǎhia ana maslaŋa ti amatraḅ tay. »

¹⁸ Tǎra tǎndeveriŋa zlapay gatay na ti tǎzalay ata Piyer nday ata Zeŋ, tǎlǎgi ana tay, tǎhi ana tay ahkado : « Kàcalumi slimi ana Yezu ba, kəcəhumi zlam ana mis àna *slimi ga Yezu ba daya. » ¹⁹ Eslini ata Piyer ata Zeŋ tǎhəŋgrifəŋ ana tay, tədəm : « Zlam

jireni kè meleher ge Melefit ti, mǎgəsiki ma ana Melefit tək mǎgəsiki ma ana kəli sawan aw ? Lekulum lekulumeni dəmki ba ma gana. ²⁰ Leli ti misliki mǎmbrəŋ mǎhi ere ye ti mibi akaba mibi ni ana mis koksah. » ²¹ Ndam magray seriya nakəŋ tǎlǎgi ana tay keti, mək tǎmbrəŋ tay. Nday gani tǎŋgət divi ga matraḅ tay ndo, adaba ndam ga kəsə ni dek tǎbu tazləbay Melefit azuhva ere ye ti àgravu ni. ²² Maslaŋa ya ti tǎhəŋgaraba naŋ a, àgri ejep ana mis ni ti vi gayan atama vi kru kru fadana.

Ndam mǎfəki ahər ka Yezu tǎhəŋgalay Melefit

²³ Gəđákani ga ndam *mǎŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđákani ndahan ni tǎra tǎmbrəŋa ata Piyer ata Zeŋ a ti, ata Piyer ata Zeŋ nakəŋ tǎrəkioru ka ndam gatay, mək tǎŋgəhadı ma ga ndam ge seriya ya tǎhi ana tay ni dek ana tay. ²⁴ Tǎra ticia ma gatay na ti ndam mǎfəki ahər ka Yezu ni dek ma gatay bəlan, tǎhəŋgalay Melefit, tədəm ahkado : « Bay geli, bay ya ti àgraya huḍ melefit a, had a, dəluy gəđákana akaba zlam gatayana dek ni ti nak. ²⁵ Nak kəgray ti bəŋ geli Devit bay mǎgruk tawi ni mǎzlapay àna njəda ga *Məsuf Njəlatani ni. Devit àdəm :

“Ndam ga had gərgərani tagray zlabay ti kamam ?

Jiba gərgərani tǎdǎgəzłki ahər ka zlam masakani ti kamam ?

²⁶ Bəbay gəđákani ga had ni tǎwəlvə ga makadvana,

bəbay ndahan ni day təcakalava ka ahar bəlan,

nday dekeni tawayay takadfəŋva kà Bay geli akaba *Krist Bay gayan ya adaba ni.” †

²⁷ « Nahkay bay *Erot akaba Pons Pilet təcakalava ededıŋ a kəsə hini ba akaba ndam ga had ndahan akaba ndam jiba Izireyel a. Təcakalavu ti àkivu ka Yezu Bay njəlatani ya agruk tawi ni, naŋ Krist Bay ya kàdaba ni. ²⁸ Tǎgray nahkay ti tǎgra ere ye ti nak kawayay na dek. Kwa ahaslani kəđəmbiyu àna njəda gayak amagravu. ²⁹ Nihi ti tədəm atatraḅ leli nahəma, nak Bay geli bi slimi ana pakama gatay ni

* 4:11 Limis 118.22. † 4:26 Limis 2.1-2.

lala. Vi njêda ana leli ndam mægruk tawi ni ga mæhi pakama gayak ana mis, aŋgwaz àwær leli ba. ³⁰ Nğazli njêda gayak ana mis, hæŋgaraba mis a, gray zlam gærgærani ya mis tîpi day-day ndo ni àna slimi ga Yezu Bay njêlatani ya agruk tawi ni ti. » ³¹ Tàra tìndeverinja mahæŋgalay Melefit a ti mælaŋ gatay ya təcakalavu eslini ni àdaday, Məsuf Njêlatani àvikivu njêda ana tay dal-dal, mæk nday nakæŋ tædæmoru ma ge Melefit vay-vay, aŋgwaz àwær tay ndo.

Ndam mæfæki ahâr ka Yezu tebedekabu zlam gatay ka ahar bəlan

³² Ndam mæfæki ahâr ka Yezu ni nday dæk akada mis bəlan, majalay ahâr gatay bəlan, mæbæruv gatay day bəlan. Nahkay maslaŋa ya ti adæm zlam gayan ni gayan gayanani ti àbi. Zlam gatay ni dæk tèbedekabu ka ahar bəlan sawan. ³³ Melefit àvi njêda dal-dal ana ndam *asak ga Yezu ga mædæmoru pakama àki ka Bay geli Yezu, gayan ya àmæt mæk àŋgaba e kisim ba ni. Melefit àgri sulum gayan dal-dal ana tay daya. ³⁴ E kidin ga ndam mæfæki ahâr ka Yezu ni bu ni, maslaŋa ya ti arana àhæci nan ti àbi. Adaba ndam ya ti vèdan gatay tæbu ahkay do ni ahay gatay tæbu ni tæsækumoru tay, mæk tæhəlbiyu sinu gani, ³⁵ tæbæhad afa ga ndam asak ga Yezu ni. Tæbæhada ti ku way way do ere ye ti àhæci nan ni ti tædi ga wudæra gayan. ³⁶ Zal nahan abu, slimi gani Zuzef, zal *Levi, tîwi nan e Sipir. Ndam asak ga Yezu tæzalay nan Barnabas, awayay adæmvaba « Maslaŋa ya avi njêda ana mis ni. » ³⁷ Zal nani àsækumoru vèdan gayan, mæk àhəlbiyu sinu gani, àbæhad afa ga ndam asak ga Yezu ni.

5

Ata Ananiyas nday ata Safira

¹ Zal nahan abu slimi gani Ananiyas, slimi ga wal gani ti ni Safira. Àsækumoru vèdan gayan, wal gani ni day àwayikia. ² Àra àsækumoya ti àdafænja sinu gana wal gayan ni day àgæsikia, mæk àhəlbiyu mægəjani gani, àbæhad afa ga ndam *asak ga Yezu ni. ³ Àra àbæhada sinu na ti Piyer àhi : « Ananiyas, *Seteni àhurukviyu a mæbæruv vu ti kamam ? Kæsækadía malfada ana

Məsuf Njêlatana, kadafænja sinu ga vèdan ya kæsækumoru na. ⁴ Vèdan ya kæsækumoru ni ti gayak, sinu ya kænget àna nan ni gayak daya do aw ? Kæjalaki ahâr ka magray zlam nahkay hi ti kamam ? Malfada ya kæsækad ni ti kæsækadi ana mis hihiriken do, kæsækadi ti ana Melefit. » ⁵ Ananiyas nakæn àra ècia ma ge Piyer na ti àzum mædædani mæmætani kwiyah-kwiyah. Mis dæk ya ticia ere ye ti àgrakivu na ti aŋgwaz àwæra tay a dal-dal. ⁶ Eslini bæza dagwa tæzay kisim gani, tækambah, mæk tæru tili.

⁷ Agray njemdi mahkær kælæn gani nahæma, wal gani àra. Wal ni àsær ere ye ti àgrakivu ka zal gayan ni do. ⁸ Piyer àhi ahkado : « Sinu ya kængetum àna vèdan ni ti nahkay hi ededin aw ? » Wal ni àhængrifæn, àhi : « Iy nahkay gani ededin. » ⁹ Piyer àhi : « Kædæmum kægusum Məsuf ga Bay geli ti ahæmamam ? Bay slimi, ndam ya ti tili kisim ga zal gayak ni nday tæbu a mahay bu tahæraya. Tara tazay kisim gayak, takoru tili daya. » ¹⁰ Piyer àra àhia ma nahkay ti wal ni àzum mædædani mæmætani kwiyah-kwiyah kè meleher ge Piyer huya. Eslini bæza dagwa ni tæhæraya, tædi ahâr ana kisim gani mæk tæzay, tæru tiliŋiyu kà gævay ga zal gani ni. ¹¹ Ndam mæfæki ahâr ka Yezu ni akaba mis ndahan ya ticia ere ya àgravu na ti nday dæk tægra aŋgwaz a dal-dal.

Ndam asak ga Yezu tagray zlam ya mis tîpi day-day ndo ni

¹² Ka sarta nani ti ndam *asak ga Yezu ni tagray zlam ya ti mis tîpi day-day ndo ni kay kè meleher ge mis. Zlam nday nani àdæfiki njêda ge Melefit ana mis. Ndam mæfæki ahâr ka Yezu ni dæk tæbu təcakalavu ka ahar bəlan a dalaka ga *ahay gædakani ge Melefit ni bu kælavad. Təcakalavu ti a dalahay ya tæzalay Dalahay ga Salomon ni bu ni. ¹³ Mis ndahan ya tæfæki ahâr ka Yezu ndo ni tagray aŋgwaz ga mæhurkiviyani ka tay. Akaba nani dæk mis tæbu tacalfæn kà ndam mæfæki ahâr ka Yezu ni, tædæm nday ndam sulumani. ¹⁴ Kælavad mis ndahan tæsagakivu dal-dal, zawal akaba wál, tæfæki ahâr ka Bay geli Yezu, tæhurkiviyu ka ndam mæfæki ahâr ndahan ni. ¹⁵ Nahkay mis tæhəlbiyu ndam gatay ya tæbesey do ni e

mite vu, tàbèhad ndahan ka slalah, ndahan ka hətav. Təđəm bi ka ya ti Piyer akoru gwar eslini ni ti diksi gayan ni aslèkakia ka ndam gatay ndahan ya tēbesey do na ga mahəngaraba tay a. ¹⁶ Mis dal-dal ga kəsa ndahan ya kà gəvay ga Zeruzalem ni day təhəlbīyū ndam gatay ya tēbesey do ni akaba ya ti seteni tənīviyū ana tay a ahàr vu, təgri daliya ana tay ni. Ndam ya təhəlbīyū tay ni dek təngaba.

Ndam asak ga Yezu kè meleher ga gəđakani ga ndam Zude

¹⁷ Nahkay gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam gayan ndahan ndam *Seduseyen ni tizirey ndam *asak ga Yezu ni, təzumkia bəruv ka tay a dal-dal, təđəm si təgri zlam ana tay kwa. ¹⁸ Eslini təgəs ndam asak ga Yezu ni mək təbiyū tay a daŋgay vu kè eri ge mis dek. ¹⁹ Məlavad àra ègikia ka tay a ahay ga daŋgay ni ba ti, *məslər ge Melefit əzləkaba mahay ga daŋgay na dek, àbaya ndam asak ga Yezu na, mək àhi ana tay : ²⁰ « Dəgum a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu, kəhumi pakama ga sifa məwəni ni dek ana mis. » ²¹ Nday nakəŋ təgəsikia ma gayan ya àhi ana tay na. Də ge miledə tōru a dalaka ga ahay gəđakani ni vu, tənjàki ka macahi zlam ana mis.

Nday təbu təcəhi zlam ana mis ti gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni tənija ka mələŋ magray seriya na akaba ndam gayan a. Tàra tənija ti təzalakabu gəđakani ga ndam *Izireyel ga magray seriya. Nahkay təsləroru mis ga moru məhəlbīyū ndam asak ga Yezu ya təbiyū tay a daŋgay vu ni. ²² Nday nakəŋ tōru tənija a ahay ga daŋgay ni va ti tədīviyū ahàr ana tay ndo. Nahkay təsləkabiya, təngəhadī ma gani ana ndam ge seriya ni. ²³ Təhi ana tay ahkado : « Mōru mīnjəa ti mədi ahàr ana mahay ga daŋgay ni dek məzləkvanī lala, ndam majəgay mahay ni dek nday jika jika kà mahay ni. Ay ka ya ti mərə məzləkaba mahay na ti mədiviyū ahàr ana maslaŋa ndo. » ²⁴ Bay ga ndam majəgay ahay gəđakani ge Melefit ni akaba gəđakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni tàra ticia ma na nahkay ti təsər ere ye ti tagray ni do. Təđəm ahkado : « Nihi

ti mən ga mam àgravu ni mam ? » ²⁵ Nday təbu təzlapay nahkay ti maslaŋa nahan ènjiki tay, àhi ana tay ahkado : « Cəm day ! Ndam ya ti kəbumiyū tay a daŋgay vu ni təbiyū təcəhi zlam ana mis a dalaka ga ahay gəđakani ge Melefit ni bu. »

²⁶ Bay ga ndam majəgay ahay ge Melefit ni àra ècia ma na nahkay ti təsləka akaba ndam gayan a ga məgəsbīyū ndam asak ni. Tōru təgəs tay ti àna njəda do, adaba aŋgwaz àwərfəŋa tay kè mis na ; təđəm : « Bi mis ni etizligi leli àna akur. » ²⁷ Tàra təgəsbiya tay a ti tàbèhad tay kè meleher ga ndam magray seriya ni, mək gəđakani ga ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni ələgi ana tay, ²⁸ àhi ana tay ahkado : « Məhia ana kəli a kəcəhumi zlam ana mis àna slimi ga zal nani ba simiteni ti, ay nihi ti lekələm kəcəhumi ma na ana ndam Zeruzalem a dek. Nahkay ti kawayum mis təđəm məkad naŋ ti leli zla do aw ! » ²⁹ Eslini Piyer akaba ndam asak ndahan ni təhəngarfəŋ, təđəm : « Ahàr àđəm ticiiki ma ana Melefit mətama ya ticiiki ma ana mis na. ³⁰ Melefit ga ata bəŋ ga bəŋ geli ni àhəngaraba Yezu e kisim ba, naŋ ya ti lekələm kəkəđum naŋ àna *madarfəŋ naŋ kà təndal ni. ³¹ Àra àhəngaraba naŋ a ti àzoru naŋ agavəla, àfəkəđ naŋ kà ahar ga đaf gayan ka mələŋ ga gəđakani ni. Melefit àgray ti Yezu nakəŋ mīgi Bay ge mis dek akaba Bay mahəngay mis dek. Awayay ti ndam Izireyel tàmbarfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay azuhva Yezu a. ³² Leli məsəra zlam gani nday nani àgrava ededīŋ a, magray sedi gani tata. *Məsuf Njəlatani agray sedi gani daya, Melefit àvia Məsuf gani nana ana ndam ya təgəsiki ma na. »

³³ Ndam magray seriya ni tàra ticia ma ga ndam asak ga Yezu na ti, təzumkia bəruv ka tay a dal-dal, tawayay mabazl tay. ³⁴ Ay ti zal Feriziyen nahan àvu e kidīŋ gatay bu slimi gani Gemeliyel, naŋ bay məsər Wakita ge Melefit. Mis dek təgəs ma gayan. Eslini naŋ nakəŋ ècikaba jik e kidīŋ ga ndam magray seriya ni ba, àđəm təhəliyū ndam asak ni e mite vu day. ³⁵ Tàra təhəliya tay a ti naŋ nakəŋ àhi ana ndam magray seriya ni ahkado : « Ndam Izireyel, đəgəzlumki

ahàr lala ka zlam ya ti mara məgrumi ana ndam nday nani ni. ³⁶ Nəđəm nahkay ti adaba àpəsa vi a ɓal Tewdas àhəraya àđəm naŋ gəđakani. Nahkay mis àgray diŋ diŋ fađ tādəba naŋ a. Ay tàra təkada naŋ a ti ndam gayan̄ ya tādəbay naŋ ni dek tèdeva, pakama gani àndav nahkay. ³⁷ Kələŋ gayan̄ ka sarta ga macal mis nahəma, Zudas zal Gelili ni àhəraya, àhəla mis a dal-dal tādəba naŋ a. Naŋ day tàra təkad naŋ a ti ndam ya tādəbay naŋ ni dek tèdeva. ³⁸ Nihi ti nəhi ana kəli nahəma, kідumi slimi ana ndam nday nani va ba, mbrəŋum tay tāsłəka. Tigi ti ere ye ti tawayay ni akaba tagray ni tawi ge mis hihirikeni nahəma, emebesvu ka ahàr gayan̄. ³⁹ Ay tigi ti tawi ni tawi ge Melefit nahəma, ekisləmki mebeskabana koksah. Kətəkarum mebeskabana ba, do ni ti bi akəkadumfəŋva ti kè Melefit. »

Àra àhia ana tay a nahkay ti nday nakəŋ təgəskabá pakama gayan̄ na. ⁴⁰ Nahkay təzaliyu ndam asak ni a ahay vu keti, təzləb tay mək tələgi ana tay, təhi ana tay ahkado : « Kàcalumi slimi ana Yezu va ba. » Kələŋ gani təmbrəŋ tay, ti tāsłəka. ⁴¹ Nahkay ndam asak nakəŋ tāsłəka àna məmərana. Təđəm Melefit àvi divi gani ana tay ti təcakay daliya azuhva slimi ga Yezu ti adafaki ti nday təbəlafəŋa kè Melefit a. ⁴² Nahkay kəlavaf nday nakəŋ təbu təcahi zlam ana mis a dalaka ga ahay gəđakani ge Melefit ni bu akaba a ahay ge mis bu. Təhi *Ma Məweni Sulumani ana mis, təđəm Krist *Bay gəđakani ya amara ni ti Yezu.

6

Tədaba mis adəskəla ga məjənaki ndam asak ga Yezu a

¹ Nahkay ndam madəbay divi ga Yezu təsagakivu. Ka sarta gani nani ti nday ya ti təđəm ma Gres ni ticivu akaba nday ya ti təđəm ma *Hebri ni do. Ndam ya təđəm ma Gres ni təđəm ka ya ti kəlavaf tidi zlam ana wál madakway ni ti təmənjaləŋ ka wál madakway gatay do. ² Ndam *asak ga Yezu kru mahar cəeni ni tàra ticia ma gatay na ti təzalakabu ndam madəbay divi ga Yezu ni dek, mək təhi ana tay ahkado : « Tamal leli ndam asak ni məmbrəŋa məđəm ma ge Melefit a, midi zlam ana mis ti, àbəlay do.

³ Nihi nahəma, bəza ga mən̄ geli ni, dumaba zawal adəskəla e kidiŋ gekəli ba. Ahàr àđəm nday nani ti mis təsəra tay a nday mis sulumani, *Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay dal-dal, təsəra majalay ahàr sulumana. Akədumaba tay a nahəma, aməvi tawi ge midi zlam ana mis ana tay. ⁴ Nahkay leli ti ni amazay sarta geli dek ga mahəŋgalay Melefit akaba ga məhi ma gayan̄ ana mis. »

⁵ Ndam məfəki ahàr ka Yezu ni tàra ticia ma gatay na ti təgəskabá. Nahkay tədaba Etiyeŋ a ; naŋ àfəkia ahàr ka Yezu a dal-dal akaba *Məsuf Njəlātani àniviyu dal-dal daya. Tədaba Filip, Prokwar, Nikanor, Timon, Parmenas akaba Nikolas a. Nikolas ti tiwi naŋ a Antiyos ; ègi zal Zude mi-geŋi. ⁶ Tədaba tay a nahəma, təhəlbiyu tay afa ga ndam asak ni. Ndam asak ni təhəŋgali Melefit ana tay, mək təbəki *ahar ka tay ti Melefit məgri sulum gayan̄ ana tay. ⁷ Ka sarta nani mis kay təgəskabá pakama ge Melefit ya àđəmki ka Yezu na, nahkay ndam Zerəzalem ya tādəbay divi ga Yezu ni təsagakiva dal-dal. Ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni dal-dal təgəskabá ga məfəki ahàr ka Yezu a daya.

Gəđakani ga ndam Zude təgəs Etiyeŋ

⁸ Etiyeŋ ti Melefit àgria sulum gayan̄ a, àvia njəda dal-dal. Nahkay agray ere ye ti mis tipi day-day ndo ni àna njəda dal-dal, agri ejep ana mis. ⁹ Etiyeŋ naŋ àbu agray nahkay ti mis ndahaŋ təcələŋ ma. Nday gani nani ti ndam ga ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ya təzalay « Ahay ga ndam ya təhəlaya tay e evidi ba ni. » Nday gani ndam ga kəsa Sireŋ akaba ga kəsa Eleksendri akaba ndam ga had Silisi akaba ga had Azi : təbu tagray gejewi akaba Etiyeŋ. ¹⁰ Təbu tagray gejewi ti Etiyeŋ àwəlkia tay ka ma adaba àtama tay àna majalay ahàr sulumani ya *Məsuf Njəlātani àvi na. ¹¹ Àra àwəlkia tay ka ma ti nday nakəŋ təsəkum mis ndahaŋ ti təđəm : « Leli mïcifiŋa naŋ àbu endivi Məwiz akaba endivi Melefit. » ¹² Nahkay ndam ezir ge Etiyeŋ nakəŋ təbikivu estena ana ndam Zerəzalem akaba gəđakani gatay akaba ndam *məsər Wakita ge Melefit ni mək tədəgaki ke Etiyeŋ nakəŋ cip, təzoru naŋ kè meleher ga gəđakani ya tagray seriya

ni. ¹³ Tàhəl ndam ndahan ga masəkadki malfada daya. Ndam malfada ni tādəm ahkado : « Maslaŋa hini ti naŋ àbu adəmki ma magədavani ka *ahay njəlatani ge Melefit ni akaba ke *Divi gayan ya Məwiz àbəki ni, àmbrəŋ do. ¹⁴ Leli mïcifiŋa àdəm ahkado Yezu zal Nazaret ni ara embedkaba ahay gədakani ge Melefit na, ara ambatkaba Divi ya Məwiz àdəfiki ana leli na daya. » ¹⁵ Eslini ndam ya təvu manjəhadani a ahay ge seriya ni bu ni dek tamənjələŋ ke Etiyeŋ nakəŋ ndekwa ndekwa. Tipi ti meleher gayan ni ègia akada meleher ga *məslər ge Melefit a.

7

Pakama ge Etiyeŋ ya àdəm kè meleher ga ndam magrafəŋa seriya ni

¹ Eslini gədakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni èhindifiŋa ma kè Etiyeŋ a, àhi ahkado : « Ma ya ti mis tādəmkuk ni ti jiri ededīŋ aw ? » ² Etiyeŋ nakəŋ àhəŋgarfəŋ, àdəm : « Ata baba akaba bəza ga mmawa goro ni, bumu slimi day. Melefit naŋ ya ti leli dek məbu mazləbay ni àŋgazlivu ana bəŋ ga bəŋ geli Abraham. Àŋgazlivu ti ka ya ti naŋ ka had Mezopotami, òru ànjəhad ka had Haran faŋ ndo ni. ³ Àhi : “Mbərbu had gayak akaba ndam gayak, ru ka had ya ti anədəfukki ni.” * ⁴ Nahkay Abraham nakəŋ àsləka ka had ga ndam Selde a, òru ànjəhad ka had Haran. Bəŋ ga Abraham àmət eslini. Bəŋani àra àməta ti Melefit àhi ana Abraham māsłəka a Haran a, māra mənəhad ka had hini ya lekələm kəkumki ni. ⁵ Abraham àra ènjia ka had hina ti Melefit àsi had ndo. Ku mələŋ gəzit ga micikiani tekedī àsi ndo. Ku nahkay nəŋgu ni, àhi : “Anəvuk had ni dek, kəməta day had ni emigi ga bəza huđ gayak.” † Ay ka ya ti Melefit àhi ma nani ana Abraham ni ti, Abraham èwi wur faŋ ndo. ⁶ Pakama ge Melefit ya àhi ni naŋ hi, àhi : “Bəza huđ gayak atorun tanjəhad ka had ge mis ndahan ; etinjəa eslina ti etigi evidi, atəgri daliya ana tay vi diŋ diŋ fad. ⁷ Ay ti anatraḅ ndam ya ti bəza huđ gayak atəgri evidi ana tay ni. Kələŋ gani bəza

huđ gayak ni atasłəka ka had nana, mək atazləbay nu ka mələŋ hini.” ‡ ⁸ Melefit àra àhia pakama na ana Abraham a nahkay nahəma, àwəlkabu pakama gayan akaba ga Abraham àna *mekeley kədī. Abraham àra èwia Izak a, wur ni àgra vad a azlalahkər nahəma èkeli kədī. Nahkay day Izak àra èweya Zekup a ti èkeli kədī. Zekup day àra èweya ata bəŋ ga jiba geli kru mahar cəeni na ti èkeli kədī ana tay.

⁹ « Kələŋ gani ata bəŋ ga jiba geli ni təgrafəŋa solu kà wur ga mən gatay Zəzef a. Nahkay təsəkumioru naŋ ana ndam ndahan, mək ndam nday nani tòru àna naŋ ka had Ezip. Ay ti Melefit naŋ àbu akaba naŋ ; ¹⁰ àzaba naŋ a huđ ga daliya gayan ya àgray ni ba dek. Melefit àvia majalay ahər sulumana daya, nahkay ti ègia awələwa ga *Faron bay ge Ezip na. Nahkay bay Faron nakəŋ àfiyu naŋ bay məgur had gayan ni dek akaba huđ ahay gayan ni dek. ¹¹ Eslini ləwir àdaya ka had Ezip a dek akaba ka had Kanaŋ a. Ləwir àra àdaya nahkay ti, mis təgra daliya dal-dal ; ata bəŋ ga jiba geli ya ka had Kanaŋ ni tənəgət zlam məzumani va do. ¹² Zekup àra ècia *alkama àbu ka had Ezip nahəma, àsləròru bəza gayan ata bəŋ ga bəŋ geli ga məsəkumbiyu alkama. ¹³ Ka ya ti àsləròru tay ye cə nahəma, Zəzef àdəfi vu gayan ana bəza ga mənani ni. Nahkay Faron àra àsəra jiba ge Zəzef a. ¹⁴ Eslini Zəzef àsləròru mis ti təzibiyu bəŋani Zekup akaba ndam gayan a. Nday dekeni kru kru adəskəla mahar zlam. ¹⁵ Nahkay Zekup nakəŋ òru ka had Ezip mək àmət eslini. Ata bəŋ ga jiba geli day təmət eslini. ¹⁶ Tàra təməta ti təhəlbiyu kisim gatay e Sihem mək təbiyu e mindiviŋ ga Abraham ni vu. Mindiviŋ nani ti Abraham asəkumfəŋa kà bəza ga Hamor e Sihem àna gru a.

¹⁷ « Yaw sarta ya Melefit agray ere ye ti àhi ana Abraham amagray ni enjia wudak nahəma, ndam *Izireyel ni təsagakiva, tigia nday kay ka had Ezip a. ¹⁸ Ka sarta gani nani ti təfiya bay nahəŋ ka had Ezip a. Bay nani ti àsər Zəzef ndo. § ¹⁹ Nahkay naŋ nakəŋ àgosay ata bəŋ ga bəŋ geli, àgria daliya ana tay a, àhi ana tay si taboru bəza

* 7:3 Mənjəkiani 12.1. † 7:5 Mənjəkiani 17.8 ; 48.4. ‡ 7:7 Mənjay Mənjəkiani 15.13-14 ; Mahərana 3.12. § 7:18 Mənjay Mahərana 1.8.

gatay ya ka ahar ni tàmæt. ²⁰ Ka sarta gani nani tiweya Mawiz a, nañ ti Melefit àwaya nañ a dal-dal. Ànjəhad kiyi mahkər a magam afa ga ata bəñani. ²¹ Kələñ gani tizligoru nañ. Tàra tizligoya nañ a ti wur dahalay wur ga Faronə bay ga had Ezip àdi ahàr mək àzay nañ, àgal nañ akada wur ga hud gayan. ²² Nahkay ti təcahi məsər zlam ga ndam Ezip ni dek. Pakama gayan ya adəm ni dek mis tægəskabu, tawi gayan ya agray ni day àbəlafəñ kè mis.

²³ « Àra àgra vi a kru kru fad nahəma, adəm: “Nakoru nəmənjiyu bəza ga mmawa goro ndam Izireyel kwa.” ²⁴ Àra ènjia ti èpi zal Ezip nahanə agri daliya àna zal Izireyel. Eslini nañ nakəñ èmbikivu ka maslanə ya ti tægri daliya ni mək àkad zal Ezip ni ka duwa gani. ²⁵ Àgray nahkay ti awayay ti adəfiki ana bəza ga mənani ni ti təsər Melefit amahəngay tay ti àna nañ, ay ti nday gani təsər iki ndo. ²⁶ Hajəñ gani nahəma, Mawiz nakəñ àdi ahàr ana ndam Izireyel ndahanə cə, təbu takadvu; nañ nakəñ awayay aŋgalabakabu tay. Àhi ana tay: “Ndam goro ni, lekələm kà mənə gekəli ti, kihirəmvu ti kamam?” ²⁷ Ay nañ ya ti agri daliya ana nañ nahanə ni àhi ana Mawiz ahkado: “Way àfiyu kur bay magrafəña seriya kè leli a way? ²⁸ Kawayay kəkad nu akada ya kəkad zal Ezip nahanə eweni ni aw?” * ²⁹ Mawiz àra ècia ma nana nahəma, àcuhway ka had Ezip, òru ka had Madiyanə, ànjəhad eslini. Nañ àbu eslini, àra àda wal a ti, èwifinə bəza zawalana cə.

³⁰ « Àra àgra vi kru kru fad ka ahàr gana nahəma, òru a hud gili vu kà həma *Sinayi. Eslini ti *məslər ge Melefit àŋgazlivu a hud ga aku ya agəs mənəgəhaf ni bu. † ³¹ Mawiz nakəñ àra èpia ti àgria ejep a, nahkay awayay ahədakfəñoru ti mīpi lala. Nañ àbu ahədakfəñoru ti èci dənəgu ga Bay geli, ahi ahkado ³² “Nu ti Melefit ga ata buk Abraham, Izak akaba Zekup.” ‡ Mawiz àra ècia ma na ti aŋgwaz àwəra nañ a dal-dal, àgəgəra, mamənjaləñani nakəñ teke di

èsliki ndo həya. ³³ Eslini Bay geli àhi ma keti, àhi ahkado: “Hələba kimaka gayak a asak ba, adaba mələñ ya kicikvù ni ti mələñ *njəlatani. ³⁴ Nīpia lala ahəmamam tægri daliya ana ndam goro ka had Ezip na, nīcia tuway gatay a: nahkay nàra ti ga mahəngaya tay a. Nihi nak ti ru, nəsłəroru kur ka had Ezip.” §

³⁵ « Mawiz ti nañ ya ti ndam Izireyel tawayay nañ ndo, təhi ahkado: “Way àfiyu kur bay magrafəña seriya kè leli a way?” * ni. Ay nañ ti Melefit àslər ikaboru nañ ana tay ti mīgi bay gatay, mīgi bay məhələba tay e evidi ba daya. Melefit àslər ikaboru Mawiz ana tay nahkay ti, àhi ma gani ti məslər ge Melefit ya àŋgazlivu a hud ga mənəgəhaf ni bu ni. ³⁶ Bay ya ti àhələba ndam Izireyel ka had Ezip a ni ti nani Mawiz. Àhələba tay a ti àna magray zlam magray ejep ya mis tīpi day-day ndo ni kay: àgray ka had Ezip, kà Dəluv Ndizeni, akaba ka ya ti nday a hud gili bu vi kru kru fadani ni. ³⁷ Bay ya ti àhi ana ndam Izireyel: “Melefit aməslər ibiyu wur ga mənə gekəli nahanə ana kəli ga mahəngaray pakama ge Melefit akada goro ni” † ti Mawiz gani. ³⁸ Ka ya ti ndam Izireyel təcakalavu a hud gili bu ni ti, bay ya ti èci ma ga məslər ge Melefit kà həma Sinayi mək àhəngri ana ata bəñ geli ni ti Mawiz gani. Bay ya ti Melefit àhi pakama ya avi sifa ana mis ga mənəngriani ana leli ni ti nañ gani. ³⁹ Ay ti ata bəñ geli ni tīciiki ma ndo, tawayay madəbay nañ ndo. A majalay ahàr gatay bu ni ti tawayə manəgona e Ezip a. ⁴⁰ Təhi ana *Aronə ahkado: “Griaya melefit ndahanə ana leli ga mədi kama ana leli a, adaba Mawiz nañ ya àhələbabibiya leli ka had Ezip a ni ti, məsər ere ye ti àgrakivu ni do.” ‡ ⁴¹ Nahkay nday nakəñ təvədaya wur sla mək tīslinji zlam ana wur sla ni, ègia pəra gatay a. Təgri wuməri àna məmərani ana zlam ya nday ndayani təvədaya àna ahar gatay a ni. ⁴² Təgra nahkay ti Melefit day àmbrəñ tay ti tægri pəra ana zlam ya ti a hud melefit bu ni. Ma gani hini àbu məbəkiani a wakita ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefit bu nahkay hi:

* 7:28 Mahərana 2.14. † 7:30 Mənjay Mahərana 3.2. ‡ 7:32 Mahərana 3.6. § 7:34 Mahərana 3.5, 7, 8, 10.

* 7:35 Mahərana 2.14. † 7:37 Mimbiki 18.15. ‡ 7:40 Mahərana 32.1, 23.

“Ndam Izireyel, ka ya ti lekulum kàbum a huf gili bu vi kru kru fad ni ti, kisliŋami zlam akaba kègrumi sàdaga ti, ana nu aw ?

⁴³ Aha, ana nu do ! Ahay miviceni ya kàsawadum àna naŋ ni ti ahay ga Molok, § do ni ti goro do. Kàsawaduma àna pèra gekuli Refeŋ * ya tázavu ata boŋgur na daya. Pèra nday nani ti kègrumaya ga mähəŋgrioru ahàr ana had ana tay a. Gekuli ya kègrum nahkay ni ti anagaroru kuli drin kama ga Babilon.” †

⁴⁴ « Ka ya ti ata bəŋ ga bəŋ geli təbu a huf gili bu ni ti təsawada àna zlam ge mivicey ahay ge Melefit àna naŋ a. Mazavu ga ahay gani nani ti Melefit àdəfikia ana Məwiz a mək àhi mągraya akada gayan ya èpi na. ⁴⁵ Ahay gani nani ti ata bəŋ ga bəŋ geli təmbribu ana bəza gatay ; bəza gatay ni day tàra àna naŋ ka had hina, Zezəwi àdi kama ana tay. Tàra tɪnjia ti Melefit àgariaba ndam ga had hina ana tay a, mək nday nakəŋ tənjàhad. Nahkay nday təbu àna ahay ge Melefit *miviceni ni duk àbivoru ana sarta ge Devit. ⁴⁶ Devit ti Melefit àwaya naŋ a dal-dal, nahkay èhindifiŋa divi kè Melefit ga maslamali məlan *njalatani ana bəza huf ge Zekup a. ⁴⁷ Ay maslanja ya ti àra àləm ahay ge Melefit ni ti Salomon. ⁴⁸ Ku tamal àləma nahkay nəŋgu ni, Bay Melefit agavəla drin, ànjəhadvù a ahay ya mis tələmi ni bu do. Nahkay zla nahəma maslanja nahan àbu, àhəŋgaray pakama ge Melefit, àdəm :

⁴⁹ “Bay Melefit àdəm : Məlan manjəhad goro ti huf melefit, məlan məbəki asak goro ti ni had. Ahay weley lekulum kislumki mələmuana ana nu a ni weley ? Məlan goro ya ananjəhad, nəpəsaba ni ti weley ?

⁵⁰ Bay ya àgraya zlam nana dek ni ti nu nuani àna ahar goro do aw ?” ‡ »

⁵¹ Etiyeŋ àhi ana tay keti : « Lekulum ti kicəm slimi do edediŋ ! Lekulum ti məbəruf gekuli magədavani, slimi gekuli məzləkvani ; lekulum akada ndam ya tèkeli

kədi ana tay ndo ni ! Lekulum akada ga ata bəŋ ga bəŋ gekuli ni, kekileŋa kəgəsunkabu pakama ga *Məsuf Njalatani ni do ! ⁵² Bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ti ata bəŋ ga bəŋ gekuli təgri daliya ndo ni ti weley ? Nday gani təbazla ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ya tədəm Bay ge Jiri amara ni. Bay ge Jiri nakəŋ àra ènjia ti kəsəkumoya naŋ a mək kəkaduma naŋ a. ⁵³ Lekulum ti məslər ge Melefit tədəfikia *Divi ge Melefit na ana kuli a, ay ti kəbumi slimi ana Divi gani do. »

Takad Etiyeŋ àna mizligi naŋ àna akur

⁵⁴ Ndam magray seriya ni tàra ticia ma ge Etiyeŋ na ti təzumki bəruf dal-dal, təhəpəd ahar tasl tasl. ⁵⁵ Ay Etiyeŋ ti *Məsuf Njalatani èsliva a vu va dal-dal, àmənjoru e melefit vu, èpi məlan masladani ge Melefit akaba Yezu naŋ jika kà ahar ga daf ge Melefit. ⁵⁶ Àra èpia ti àdəm ahkado : « Cəm day, nəbu nipi huf melefit məzləkvabana, nipi *Wur ge Mis naŋ jika kà ahar ga daf ge Melefit daya. » ⁵⁷ Ge Etiyeŋ ya naŋ àbu azlapay nahkay ni ti nday nakəŋ təzlah kay kay, təbəviyu ahar e slimi vu der der, mək nday dek tədəgaki ka ahar bəlan, ⁵⁸ təgəs naŋ, təzaba naŋ a kəsa ba cak. Tàra təsləkafəŋa àna naŋ kà kəsa na nahkay ti tawayay tizligi naŋ àna akur ga makad naŋ. Ndam sedi ya tici pakama gayan ni təhəlkaba məgudi gatay na, təbəhadfəŋ kà wur dagwa nahan slimi gani Sol ti mājəgaki. Mək tizligi Etiyeŋ nakəŋ. ⁵⁹ Ka ya ti tizligi Etiyeŋ ni ti Etiyeŋ àhəŋgalay Yezu, àdəm : « Bay goro Yezu, za sifa goro a. » ⁶⁰ Kəlan gani àbəhad mirdim grik, àzlah kay kay, àdəm : « Bay goro, kəwəl tay àna seriya àki ka zlam magudarani hini ya təgru ni ba. » Àra àdəma ma na nahkay ti àmət həya.

8

¹ Takad Etiyeŋ ti, Sol àwaya daya.

Təgri daliya ana ndam məfəki ahàr ka Yezu

Ka fat gani nani ti tənjàki ka məgri daliya dal-dal ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ya a Zerəzalem ni həya. Ndam məfəki ahàr ka

§ 7:43 Molok ti melefit ga ndam Kanaŋ ya ndam Izireyel təhəŋgrioru ahàr a had ahaslani ni. * 7:43 Refeŋ ti melefit ga ndam Siri ya ndam Izireyel təhəŋgrioru ahàr a had ahaslani ni. † 7:43 Amos 5.25-27. ‡ 7:50 Izayi 66.1-2.

Yezu ni dek tèdevu tòru a kəsa ci6-cibeni vu ka had *Zude akaba ka had Samari. Nday ya tàsləka ndo ni ti si ndam *asak ga Yezu ciliŋ. ² Ndam ndahaŋ ya ti təhəŋgriuru ahàr a had ana Melefit ni tili Etiyeŋ, tìtəwi naŋ dal-dal. ³ Sol ti àgria daliya dal-dal ana ndam məfəki ahàr ka Yezu a ; àsawadəy kà mahay kà mahay, àgəs zawal akaba wál, àbiyu tay a danğay vu. ⁴ Nday ya ti tèdevu ni tədəmoru *Ma Məweni Sulumani kà kəsa kà kəsa.

Tawi ge Filip ya àgray a Samari ni

⁵ Ka sarta gani nani Filip òru a kəsa gədəkani vu ka had Samari, àhioru ma ge *Krist ana mis ye eslini ni. ⁶ Nday nani dek ma gatay bəlaŋ, təbi slimi lala ana ma ge Filip ya àhi ana tay ni, adaba ticia pakama gayaŋ a, tìpia zlam ya ti àgray, mis tìpi day-day ndo na daya. ⁷ Àna zlam nday nani ya àgray ni ti seteni tàsləkiaba ana mis a dal-dal, təzlah kay kay. Ndam dəra akaba ndam jəgwer tigia səndu6-səndu6ana daya. ⁸ Eslini ndam ga kəsa nani təmərva dal-dal.

⁹ Maslaŋa nahaŋ àbu a kəsa nani bu, slimi gayaŋ Simu, naŋ zal maharam, agri ejep ana ndam ga had *Samari dek. Àzay ahàr gayaŋ awayay mis dek tədəm naŋ gədəkani. ¹⁰ Mis ni dek, ku bəza, ku mis gədəkani ticiiki ma. Tədəm : « Maslaŋa hini ti njədə ge Melefit àfəŋ. Njədə gani nani ti tədəm “Gədəkani.” » ¹¹ Mis ni ticiiki ma dal-dal, adaba àpəsa naŋ àbu agri ejep ana tay àna maharam gayaŋ ni. ¹² Ay ka ya ti Filip àhia *Ma Məweni Sulumani àki ka *Məgur ge Melefit akaba ka Yezu Krist ana tay a nahəma, zawal akaba wál ni təgəskabá ma ge Filip na, mək *təbaray tay. ¹³ Simu nakəŋ tekeđi àgəskabá ma gana, təbara naŋ a. Kələŋ gani ànjəhad akaba Filip. Eslini Filip naŋ àbu agray zlam gədəkani gədəkani ya mis tìpi day-day ndo ni. Simu nakəŋ àra èpia ti àgria ejep a dal-dal.

¹⁴ Ndam asak ga Yezu ya a Zerəzalem ni tàra ticia ndam *Samari təgəskabá ma ge Melefit a ti, tàsləribiyu ata Piyeŋ nday ata Zeŋ ana ndam Samari ni. ¹⁵ Ata Piyeŋ nday ata Zeŋ tàra tìnjia ti təhəŋgalay Melefit ti məvi *Məsuf Njəlatani ana ndam Samari ya təgəskabá pakama ge Melefit a ni. ¹⁶ Təgray nahkay ti adaba ku mis bəlaŋ

e kidiŋ gatay bu Məsuf Njəlatani àhərkiaya àhuriviyu faŋ ndo. *Təbaray tay ti àna slimi ga Bay geli Yezu ciliŋ. ¹⁷ Nahkay ata Piyeŋ nday ata Zeŋ təbəki *ahar ka tay, mək Məsuf Njəlatani àhuriviyu ana tay.

¹⁸ Simu nakəŋ àra èpia Məsuf Njəlatani àhuriviyu ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ka ya ti ndam asak ga Yezu təbəki ahàr ka tay ni ti, awayay avi siŋgu ana ata Piyeŋ nday ata Zeŋ. ¹⁹ Àhi ana tay ahkado : « Vumu njədə ti ka ya ti nəbəki *ahar ke mis ni ti Məsuf Njəlatani məhuriviyu ana tay. » ²⁰ Ay ti Piyeŋ àhi ahkado : « Ahàr àdəm siŋgu gayak ni mījijia, nak nakani day kījijia, adaba kəhi ana ahàr ere ye ti Melefit avi ana mis ni ti mis asəkum tata. ²¹ Nak kəkibu ke təwi geli ya magray ni bi, ma gayak àkibu bi, adaba majalay ahàr gayak magədavani kè eri ge Melefit. ²² Mbatkaba majalay ahàr gayak magədavani na, həŋgalay Bay geli. Nahkay ti bi Melefit aməmbərfuka zlam ya kəgudar a majalay ahàr gayak bu na. ²³ Nəsəra nihi ti məbəruruv gayak magədavani kè eri ge Melefit, nahkay kigia evidi ga zlam magudarana. » ²⁴ Eslini Simu nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ana tay ahkado : « Lekulum lekulumeni həŋgalumu Bay geli ti ere ye ti kəhumu ni àgrakuvu ba simiteni ti ! »

²⁵ Ata Piyeŋ ata Zeŋ tàra təgrakia sedi ka Yezu a akaba təhia pakama ga Bay geli ana mis a nahəma, təŋgoru a Zerəzalem. Ka ya ti nday təbu takoru e divi bu ni ti təhia Ma Məweni Sulumana ana mis a kəsa ndahaŋ ba kay ka had *Samari a.

Ata Filip nday ata zal Etiyapi nahaŋ

²⁶ Məslər ga Bay geli àŋgazlivu ana Filip, àhi ahkado : « Ru gwar ka Mboku, ke divi ya ti asləkabiya a Zerəzalem a, andoru ahàr a Gaza, mis təkì təsawadaki bi ni. » ²⁷⁻²⁸ Filip nakəŋ ècik, àsləka hūya. Naŋ ka ahàr divi nahəma, èpi zal nahaŋ manjəhadani digusa e seret bu, ejəŋgey wakita ge Izayi bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Naŋ gani òru a Zerəzalem ga mazləbay Melefit, nihi naŋ àbu asləkabiya ara a magam a. Zal nani ti zal Etiyapi, naŋ madaslani, naŋ mis gədəkani agri təwi ana Kandas bay walani ge Etiyapi : naŋ gədəkani ga ndam manğah elimeni ga bay ni. ²⁹ *Məsuf Njəlatani

àhi ana Filip ahkado : « Ru kahəfakfəŋiyu ke seret ni lala. » ³⁰ Eslini Filip nakəŋ àcuhworu. Òru ènjua nahəma, èci zal Etiyupi ni naŋ àbu ejeŋgey wakita ge Izayi bay mahəŋgaray pakama ge Melefit ni. Àhi ahkado : « Ere ye ti kejeŋgey ni ti nak kəbu kiciaba ma gana waw ? » ³¹ Naŋ nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Tamal maslaŋa àdəfuaba ndo ni ti nīciaba ahəmamam ? » Mək àhi : « Cəlkuvaya ga manjəhadfu kà gəvay a. » ³² Ka məlanə ya ejeŋgey ni Izayi àdəm nahkay hi :

« Naŋ ti àhəlkaba ma ndo,
akada ga təmbak ya təzoru ka məlanə misliŋ
zlam ni,
akada ga wur təmbak ya tekəlkia eŋgəc a ti
ètəwi do ni.

³³ Naŋ gani təhəŋgoraya naŋ a had a, təgri
seriya ge jiri ndo simiteni.

Way amacali slimi mba way ?

Adaba təkada naŋ a, naŋ àbi ka had va bi
ni.* »

³⁴ Gəfakani nakəŋ àhi ana Filip ahkado :
« Nahəŋgalay kur kam-kam, hu : bay
mahəŋgaray pakama ge Melefit azlapaki
ahalay ti ka way nani way ? Azlapaki ti
àki ka naŋ naŋani tək, ka maslaŋa nahanə
aw ? » ³⁵ Eslini Filip àhi ma, àdəfiaba *Ma
Məweni Sulumani àki ka Yezu a, ànjiki ka
pakama ya naŋ àbu ejeŋgey ni. ³⁶ Nday
təbu takoru nahkay ti tədi ahàr ana yam
gweŋgər a. Eslini naŋ gəfakani nakəŋ àhi
ana Filip ahkado : « Yam nihi. Mam acafəŋa
nu ga *məbaray nu a mam ? » [³⁷ Filip àhi
ahkado : « Tamal kəfəkia ahàr gayak dek
ka Yezu a ti tabaray kur tata. » Naŋ nakəŋ
àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nəfəkia ahàr ka Yezu
*Krist a, naŋ Wur ge Melefit. »] ³⁸ Àhi ana
bay ya agaray seret ni mīcika. Àra ècika àna
seret na ti ata Filip nday ata naŋ gəfakani
nakəŋ təhəraya təhuriyu a yam ni vu, mək
Filip àbaray naŋ. ³⁹ Tàra təhəraya a yam ni
ba nahəma, Məsuf ga Bay geli àzafəŋa Filip
a. Nahkay naŋ gəfakani ni èpi naŋ va do,
àsləka zlam gayanə àna məmərana. ⁴⁰ Filip
àsərki ti naŋ a Azot. Àru a Sezare ; naŋ àbu
akoru ti àhioru Ma Məweni Sulumani ni
ana mis kà kəsa kà kəsa dek duk a Sezare.

* 8:33 Izayi 53.7-8.

9

*Sol ambatkaba majalay ahàr a, afəki
ahàr ka Yezu*
(Tawi 22.6-16 ; 26.12-18)

¹ Ka sarta gani nani nahəma, Sol
naŋ àbu awayay agri daliya ana ndam
madəbay divi ga Bay geli, awayay abazl
tay. Nahkay òru afa ga gəfakani ga
ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit
ni, ² èhindifiŋa wakita ga medekiani ka
gəfakani ga ahay gərgərani a Damas ya
təhəŋgalavù Melefit ni. Wakita nday nani ti
təvia divi ga məgəs ndam madəbay divi ga
Bay geli a. Ku adi ahàr ana zawal ahkay do
ni ana wál, ba agəs tay, awəl tay, ahəlbīyu
tay a Zeruzalem. ³ Naŋ nakəŋ àra àŋgəta
wakita nday nana ti àdəvu e divi vu.

Naŋ àbu enjiyu a Damas wudak nahəma,
eslini masladani àsləkabiya e melefit ba,
àhərkiaya hūya, àsladəy məlanə gayanə nani.
⁴ Eslini naŋ nakəŋ àdəd a ga had pəda mək
èci dəŋgu ga maslaŋa nahanə àzalay naŋ, àhi :
« Sol, Sol kəgru daliya ti kamam ? » ⁵ Naŋ
nakəŋ àhi : « Nak way, Bay goro ? » Mək
àhəŋgrifəŋ, àhi : « Nu Yezu, nu ya kəgru
daliya ni. ⁶ Ay ti cicikaba, huriyu a kəsa vu.
Ekinjua eslina ti atəhuk ere ye ti ahàr àdəm
kəgray kwa ni. » ⁷ Ndam ya tarakaboru ak-
aba naŋ ni ticik, ma tekeđi tislīki mədəmani
koksah. Tici dəŋgu ciliŋ, ay ti tīpi maslaŋa
gani do. ⁸ Sol nakəŋ ècikaba, àhəlkaba eri
a, ay ti èpi divi do. Ndam ya tarakaboru
akaba naŋ ni tədafəŋa ahar a, təzoru naŋ a
Damas. ⁹ Eslini àgray vad mahkər, divi day
èpi ndo, zlam day àzum ndo, yam day èsi
ndo.

¹⁰ A Damas eslini ti zal nahanə àbu slimi
gani Ananīyas, naŋ bay madəbay divi ga
Yezu. Eslini Bay geli àzalay naŋ e kisim
mizidəni bu : « Ananīyas ! » Ananīyas nakəŋ
àhəŋgrifəŋ, àhi : « Awi ! Nu hi, Bay goro
ni. » ¹¹ Bay geli àhi ahkado : « Ru we-
ceweci ke divi ya təzalay divi Ndəlaḡani
ni, ru afa ga Zudas. Kīnjua ti kīhindi zal
Tars ya təzalay naŋ Sol ni. Nihi ti naŋ
àbiyu ahəŋgalay Melefit. ¹² Maslaŋa gani
nani ti nədəfikia maslaŋa nahanə a, slimi
gani Ananīyas, ara afa gana mək abəki
*ahar ti mīpi divi akada ya ahaslani ni. »

¹³ Ananias àhəŋgrifəŋ, àhi : « Bay goro ni, nìcia mis kay təbu təzlapaki àki ka maslaŋa nani akaba ka zlam gayaŋ magədavani ya àgri ana ndam gayak *njəlatani ya təbu a Zeruzalem na. ¹⁴ Àra ahalay a ti gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni təvibiya divi ga məgəs ndam ya ti tazləbay kur na dek. » ¹⁵ Ay ti Bay geli Yezu àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nak ru, adaba nəzaba maslaŋa gana nana, ti mēgru təwi : mēhioru slimi goro ana mis ga hađ ndahaŋ akaba bəbay gatayani ni, mēhioru ana ndam *Izireyel daya. ¹⁶ Amacakay daliya kay azuhva slimi goro ; nu nuani anəđəfiki daliya ya ara agray ni dek. »

¹⁷ Nahkay Ananias nakəŋ òru. Òru ènjua ti àhuriyu a ahay ni vu, àbəki ahar ka Sol nakəŋ mək àhi ahkado : « Sol wur ga mmawa, Bay geli Yezu, naŋ ya àŋgazlukvu ka ahàr divi ka sarta ya kara ni, àslərbiyu nu. Awayay ti kipi divi akada ya ahaslani ni, awayay ti *Məsuf Njəlatani mīslukvu a vu vu daya. » ¹⁸ Naŋ àbu azlapi nahkay ti zlam ndahaŋ akada aləŋ ge kilif təsləkikia ke eri ana Sol nakəŋ a. Eslini èpi divi akada ya ahaslani ni keti. Nahkay ècikaba, mək *təbaray naŋ àna *slimi ga Yezu. ¹⁹ Kələŋ gani àzum zlam, mək njəda gayaŋ àŋgiva.

Sol àhi ma ga Yezu ana mis

Sol ànjəhadīyu vad 6al a Damas afa ga ndam ya tadəbay divi ga Yezu ni. ²⁰ Ka ya ti naŋ àbu eslini ni ti ànjəki ke təwi huya, àhuriya a ahay gərgərani ga ndam *Zude ya *tahəŋgalavù Melefit ni va, àhi ana mis Yezu ti naŋ Wur ge Melefit. ²¹ Ma gayaŋ ya àdəm ni àgria ejep ana mis ya təbi slimi na dek. Tədəm ahkado : « Naŋ hini ti naŋ ya ti àgri daliya dal-dal ana ndam ya tazləbay Yezu a Zeruzalem ni do aw ? Mara gayaŋ ahalay a Damas a ti ga məgəs ndam ya tazləbay Yezu ni akaba ga məhəloru tay afa ga gəđákani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni do aw ? » ²² Ay ti njəda ga Sol àsagakivoru, àhi ana ndam Zude ya a Damas ni Yezu ti naŋ *Krist *Bay gəđákani ya amara ni. Eslini nday nakəŋ təsər ere ye ti təhəŋgrifəŋ ni do.

²³ Àra àgra vad a 6al ti ndam Zude nakəŋ təgray sawari gatay, tədəm si tijin naŋ kwa. ²⁴ Nahkay nday nakəŋ təjəgay naŋ mələfat

akaba mələvad kà magudu ga kəsa ni dek, tawayay makad naŋ. Ay ti Sol ècia sawari gatay ya təgraki na. ²⁵ Ga mələvad nahəma, ndam madəbay naŋ ni təzoru naŋ ka ahàr ga gudu ya evelin kəsa ni. Tòru tinjua ti təfiyu naŋ a alonju vu mək təfaya naŋ àna ezewed gwar ka dala. Nahkay àsləka, òru a Zeruzalem.

Ere ye ti agrakivu ka Sol a Zeruzalem ni

²⁶ Òru ènjua a Zeruzalem a ti awayay ahurkiviyu ka ndam madəbay divi ga Yezu ni, ay ti nday dek təgrafəŋa aŋwaz a, təhi ana ahàr naŋ bay madəbay divi ga Yezu eđeđin do. ²⁷ Eslini Barnabas àzoru naŋ afa ga ndam *asak ga Yezu ni. Tòru tinjua ti Barnabas nakəŋ àŋgəhadī ana tay ahəmamam Sol èpi Bay geli ka ahàr divi ka ya ti òru a Damas ni, ahəmamam Bay geli àhi ma ni daya. Àŋgəhadī ana tay keti ahəmamam Sol àhi ma ana mis vay-vay àna *slimi ga Yezu a Damas ni. ²⁸ Kwa ka sarta gani nani Sol nakəŋ naŋ àbu akaba tay, asawaday akaba tay a Zeruzalem, àhi ma ge Melefit ana mis vay-vay àna slimi ga Bay geli. ²⁹ Àhi ma gani ana ndam *Zude ya tədəm ma Gres ni daya, təbu tagravu gejewi akaba tay. Nahkay ti nday nani tadəbay divi ge mijin naŋ. ³⁰ Ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ni tara ticia ma na ti təzoru naŋ a Sezare ga moroni a Tars, mək təsləroru naŋ eslini.

Piyer ahəŋgaraba Ene a

³¹ Ka sarta gani nani ndam məfəki ahàr ka Yezu ya ka hađ *Zude, ka hađ *Gelili akaba ka hađ *Samar ni dek ti mis təbi təgri daliya ana tay va bi. Njəda gatay asagakivu, təbu tadəboru divi ga Bay geli lala. Nahkay mis ndahaŋ təbu təhurkiviyu ka tay àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. ³² Piyer àsawadoru ka hađ nday nani dek. Ka ya ti naŋ àbu asawadoru nahəma, òru e Lide afa ga ndam njəlatani ga Yezu ni. ³³ Òru ènjua eslina ti àdi ahàr ana zal dərə nahaŋ slimi gani Ene, naŋ mandəhadani ka slalah, vi azlalahkər ècik koksah. ³⁴ Piyer nakəŋ àzalay naŋ, àhi : « Ene, Yezu *Krist ahəŋgaraba kur a ; cikaba, slamalakabu slalah gayak ni. » Eslini naŋ nakəŋ ècikaba cəkwađ huya. ³⁵ Ndam ya e Lide ni dek

akaba nday ya ka sagdala Saron ni dek tîpi nan a ti, tãmbatkaba majalay ahàr gatay a tãfãki ahàr ka Bay geli Yezu.

Tabita àmàta, mæk Piyer àhəngaraba nan e kisim ba

³⁶ Wal nahan àbu e Zupe, adəbay divi ga Yezu, slimi gani Tabita, àna ma Gres ti « Dorkas, » awayay adəmvaba « miyek. » Wal nani ti agray təwi sulumani dal-dal, ajənaki ndam talaga dal-dal daya. ³⁷ Ka ya ti Piyer e Lide nahəma, wal ni arməwər àra àgəsa, mæk àmàta àna nan a. Àra àmàta ti tãbaray nan mæk tãfiyu nan a ahay vu ka ahàr ga ahay nahan. ³⁸ Zupe ti driŋ driŋ akaba Lide do, nahkay ndam madəbay divi ga Yezu ya e Zupe ni tãra ticia Piyer nan àbu e Lide nahəma, tãslərkiuru mis cə, tãhi ana tay : « Dəgum kəhumi ahkado kamkam m̄ara afa geli a, àpəsbiyu ba. » ³⁹ Tãra tãhəngria ma na ana Piyer a nahkay ti Piyer nakəŋ adəbabiyu tay huya. Tãra tinjia ti tãziyu Piyer a ahay ya ka ahàr ga ahay nahan ni vu. Eslini wál madakway dek tãrafəŋa kà gəvay ge Piyer a titəwi, tãdəfiki endəwi akaba azana ga Dorkas ya àlami ana tay ka sarta ya àmət faŋ ndo ni. ⁴⁰ Eslini Piyer nakəŋ àgaraya mis na dek e mite va, mæk àbəhad mirdim, àhəngalay Melefit. Àra àhəngala Melefit a nahəma, àmbatkiyu ma ke kisim ni, àzalay nan àhi : « Tabita, cikaba. » Nahkay Tabita nakəŋ àhəlkaba eri a. Àra èpia Piyer a ti ànjəhad digəs. ⁴¹ Eslini Piyer adafəŋa ahar a, wal ni ècikaba. Wal ni àra ècikaba nahəma, Piyer nakəŋ àzalay wál madakway ni akaba ndam ga Yezu ndahan ni. Tãra tinjia ti adəfiki wal ni ana tay nan àna sifa. ⁴² Ere ye ti àgravu ni ti, ndam ga kəsa Zupe dek ticia, nahkay mis kay e kidiŋ gatay bu tãfəkia ahàr ka Bay geli a. ⁴³ Piyer nakəŋ ànjəhadiyu, àpəsiyu e Zupe afa ga bay məwəs ambəl nahan, slimi gani Simu.

10

Piyer akoru afa ga Korney

¹ Zal nahan àbu a Sezare, slimi gani Korney, nan zal Rom agur ndam slewja kay, slimi gatay « Slewja Itali. » ² Korney gani nan àbu ahəngrioru ahàr a had ana Melefit, nday akaba ndam ga huđ ahay

gayan dek tazləbay Melefit. Nan àbu avi zlam kay ana ndam *Zude ya talagani ni, ahəngalay Melefit kəlavad. ³ A vad nahan agray njemdi mahkər ya ga məlakarawa nahəma, *məslər ge Melefit àhurkiviyu, àngazlivu. Àzalay nan, àhi : « Korney ! » ⁴ Korney àra èpia nan a ti àgra aŋgwaz a, àhəngriŋfəŋ, àhi ahkado : « Kəhu mam, bay goro ni ? » Məslər ni àhi ahkado : « Melefit ècia ere ye ti kàhəngalaləŋ na, èpia ere ye ti kəvi ana ndam talaga na ; nahkay ti kəgəjazlki ahàr ndo. ⁵ Nihi nahəma, sləroru mis e Zupe ga mazalabiyu Simu, nan ya təzalay nan Piyer ni. ⁶ Nan àbu anjəhad afa ga Simu bay məwəs ambəl, ahay gani kà gəvay ga *dəluv gəđakani ni. » ⁷ Məslər ge Melefit ya àhi ma ni àra àsləka ti Korney nakəŋ àzalay ndam məgri təwi cə akaba zal slewja gayan nahan : zal slewja nani ahəngrioru ahàr a had ana Melefit. ⁸ Nday nakəŋ tãra tinjia ti àhi ma ga məslər ya àhi ni dek ana tay mæk àsləroru tay e Zupe.

⁹ Hajəŋ gani təbu takoru, tinjiyu e Zupe wudək nahəma, Piyer ti ni àcəliyu ka *daləhar ga ahay ni ga mahəngalay Melefit. Ka sarta gani nani ti fad tirked-keđ, ¹⁰ ləwir àwərkaba nan a, èhindi zlam məzumani. Ka ya ti təbu tidii zlam nahəma, Melefit àngazli zlam nahan. ¹¹ Èpi ti huđ melefit məzləkvabana, araŋa nahan àsləkabiya, ara ka had a. Ere gani nani ti akada azana gəđakani, akada mis təgəsa ma gani fadana. ¹² A huđ ga azana gani nani gəđakani ni bu nahəma, zlam gərgərani kay təvu : zlam asak fadani dek, zlam a had dek, akaba edidəŋ dek təvu. ¹³ Eslini dəŋgu ga maslaŋa àhəndabiyu, àhi : « Piyer, cikaba, bazl tay ti kàhəpəđ tay. » ¹⁴ Piyer àhəngarfəŋ, adəm : « Aha ! Nəgray nahkay do, Bay goro ni. Zlam ya ti Melefit àcafəŋa leli kà mahəpədana ni akaba zlam ya ti *njəlatani do ni ti dəy-dəy nahəpəđ ndo. » ¹⁵ Dəŋgu ga maslaŋa nani àhəndabiyu keti, àhi : « Ere ye ti Melefit adəm ere gani njəlatani nahəma, nak ti ŋgay ere gani nani njəlatani do ni ti kəđəm ba. » ¹⁶ Ere gani nani àgravu sak mahkər, mæk kələŋ gani azana ni àsləka, òru e melefit vu.

¹⁷ Eslini Piyer nan àbu ajalay ahàr, àsər ere ye ti Melefit awayay ahi àna zlam

ya àngazlivu ni do. Naŋ àbu ajalay ahàr nahkay ti ndam ya ti Korney àslərbiyu tay ti tìhindi ahay ga Simu ni, nihi ti tìnjia kà mahay a. ¹⁸ Təzalay kay kay, tìhindi, tə̀dəm : « Simu ya təzalay naŋ Piyer ni ti anjəhad ahalay aw ? » ¹⁹ Piyer ti ni naŋ àbu ajalay ahàr zlam gayan, mək *Məsuf Njəlatani àhi ahkado : « Ci day, mis tə̀vu mahkər e mite bu, tìhindi kur. ²⁰ Cikaba, huriyu a ga had ti kəsləkuma akaba tay a. Araŋa àhəluk ahàr ba, adaba àslərbiyu tay ti nu nuani. » ²¹ Nahkay Piyer nakəŋ àhərkiaya ka tay a, àhi ana tay ahkado : « Maslaŋa ya ti kihindəm ni ti nu. Kədəguma ti kamam ? » ²² Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « Korney gə̀dəkani ga ndam slewja ni àslərkuubiya leli. Naŋ ti mis jireni, ahəŋgrioru ahàr a had ana Melefit ; ndam Zude dek tə̀dəm naŋ mis sulumani. Məslər ge Melefit àhi ahkado məzalabiya kur afa gani ti mīci pakama gayak ya akəhi ni. » ²³ Eslini Piyer àhəliyu tay a ahay vu mək tə̀dəhad hundum.

Hajəŋ gani ti Piyer nakəŋ təsləka e Zupe akaba tay a. Ndam məfəki ahàr ka Yezu ndahaŋ təsləka akaba tay a daya. ²⁴ Hajəŋ nahaŋ gani ti tìnjəa a Sezare a. Korney ti ni naŋ àbu ajəgay tay, àzalakababiya ndam gayan akaba zləbəba gayan zə̀dək-zə̀dəkana. ²⁵ Piyer naŋ àbu ahuriyu a ahay vu afa ga Korney wudak nahəma, Korney nakəŋ àhəraya e mite va, àŋgwivoru a ma vu. Àra ènjikiya ti àbəhadī mirdim grik meleher ndiḅ ana had. ²⁶ Eslini ti Piyer àhi : « Cikaba, nu day mis hihirikenī akada nak. » Nahkay èzefteba naŋ a. ²⁷ Nday təbu takoru a ahay vu təzlaporu hi hi. Tòru tìnjəa a ahay ni va nahəma, tìnjiki mis dal-dal macakalavani. ²⁸ Mək Piyer àhi ana mis ni ahkado : « Kəsəruma, leli ndam Zude ti təcəfəŋa leli kà mahə̀dəkfəŋiani kà ndam ya nday ndam Zude do na, ku a ahay gatay vu day məhuriyu do. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, nihi ti Melefit àdəfuki ku mis weley weley do ni ti naŋ njəlata, naŋ àbəlay. Mis ti ŋgay naŋ njəlata do ahkay do ni naŋ àbəlay do ni ti, nisliki mədəmani do simiteni. ²⁹ Melefit àra àhua ma na nahkay ti, ka ya ti kəzalay nu ni ti nəjalay ahàr nahaŋ ndo, nīckibiya nàra huya. Ay nihi ti

nawayay kəhu ere ye ti kəzalakibiya nu ni. »

³⁰ Eslini Korney nakəŋ àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Agray vad mahkər nihi, nəbu nahəŋgalay Melefit a ahay goro bu. Sarta gani day akada hini, njemdi mahkər ya ga məlakarawa. Ka sarta gani nani ti maslaŋa nahaŋ àngazlivu. Maslaŋa gani ti azana gani pə̀zələŋ-pə̀zələŋ, ahəlabə eri a vərut. ³¹ Àzalay nu : « Korney, Melefit ècia mahəŋgalay gayak ya kəhəŋgalay naŋ na : zlam ya kəvi ana ndam talaga ni day àgəjazlki ahàr ndo. ³² Nahkay ti sləroru mis e Zupe ga mazalabiya Simu ya təzalay naŋ Piyer ni ; naŋ àbu anjəhad afa ga Simu bay məwəs ambəl, ahay gani kə gəvay ga dəluv gə̀dəkani ni. » ³³ Àra àhua nahkay ti nəslərkuukoru mis ke weceweceni ti kàra. Səsi gayak, nak day kəpəsbiyu ndo, kàra huya. Ay nihi ti leli dek məcəkalava kə meleher ge Melefit a, mawayay mici ere ye ti Bay Melefit àhuk ti kəhi ana leli ni. »

Pakama ge Piyer ya adəm afa ga Korney ni

³⁴ Nahkay Piyer ànjəki ka mazlapani, àdəm : « Nihi ti nəsəra Melefit èdekəba mis a gərgəri do ededīŋ. ³⁵ Nahkay zla nahəma, ku mis ga had weley weley do dek, tamal ti ahəŋgrioru ahàr a had ana Melefit akaba agray zlam ge jiri ti, Melefit agəskabu naŋ. ³⁶ Melefit àhibiya pakama gayan ana ndam *Izireyel a. Pakama gayan nani ti *Ma Məweni Sulumani, adafaki ti mis tisliki manjəhadkəbu akaba Melefit àna sulumani azuhva Yezu *Krist. Yezu Krist ti naŋ Bay ge mis dek. ³⁷ Kəsəruma ere ye ti àgrəvu kələŋ ge Zəŋ ya àhi ma ana mis, àhi ana tay si təbaray kwa na. Ere gani nani ti ànjəki e Gelili, mək àgrəvu ka had *Zude ni dek daya. ³⁸ Kəsəruma ge Melefit ya àvi njəda ga *Məsuf Njəlatani kay ana Yezu zal Nazaret na. Kəsəruma ga Yezu ya àsawadəy a mələŋ bu dek na : ka ya ti naŋ àbu asawadəy ni ti àgria zlam sulumani ana mis a akaba àhəŋgarəba mis ya ti seteni àgri daliya ana tay na. Àgray tɔwi nday nani dek ti adəba Melefit naŋ àbu akaba naŋ palam. ³⁹ Leli ndahaŋ ni ti magray sedi ga zlam gayan ya àgray ka had gərgərani ya ti ndam *Zude tanjəhad ni akaba a Zerəzalem ni dek. Kələŋ ga zlam

gayan̄ ya àgray ni ti ndam Zude *tadarfəñ nan̄ kà təndal, mək àmət. ⁴⁰ Àra àməta ti a vad̄ ya mahkər Melefit àhəñgriviyu sifa, àhəñgaraba nan̄ e kisim ba. Àra àhəñgaraba nan̄ a ti àvi njəda ti m̄ngazlivu ana mis. ⁴¹ Àngazlivu ti ana mis dek̄ do ; àngazlivu ti ana leli ya Melefit àdaba leli a kwa ahaslana ti m̄gi ndam sedi gayan̄ ni cilin̄. Melefit àra àhəñgriviya sifa ana Yezu a, àhəñgaraba nan̄ e kisim ba ni ti, leli m̄zumazlam akaba m̄sia zlam akaba Yezu a. ⁴² Eslini Yezu gani àhi ana leli ahkado : “Humi ma goro ana ndam Zude, humi ana tay Melefit àfəkad̄ nu ga magrafəña seriya kè mis a dek̄, ku nday ya təbu àna sifa ni, ku nday ya təməta ni.” ⁴³ Ndam m̄həñgri *pakama ge Melefit ana mis ni dek̄ tagrakia sedi a, tədəm ahkado ku way way do tamal àfəkia ahàr ka Yezu a ti Melefit aməmbərfəña zlam magudarani ga maslaña nana azuhva slimi ga Yezu a. »

Melefit avi Məsuf Njəlatani ana ndam ya nday ndam Zude do ni

⁴⁴ Ka ya ti Piyer nan̄ àbu azlapi ana tay nahkay ni ti *Məsuf Njəlatani àhərkiaya ka ndam ya təbu təbi slimi na dek̄. ⁴⁵ Ndam *Zude ya təfəki ahàr ka Yezu, tàra akaba Piyer a ni, tàra təsəra Melefit avi Məsuf Njəlatani ana ku nday ya ti nday ndam Zude do ni ti, àgria ejep ana tay a daldal. ⁴⁶ Àgri ejep ana tay ti zlapay ga ndam ya nday ndam Zude do təzlapay àna ma həma ya nday ndayani təsər do ni, akaba mazləbay Melefit gatay ya tazləbay, tədəm nan̄ gədakani ni. Piyer àdəm : ⁴⁷ « Nihi ndam nday hini Melefit àvia Məsuf Njəlatani ana tay akada ya àvi ana leli na ti, way esliki macafəña tay kà *məbaray tay àna yam a way ? Àbi ! » ⁴⁸ Piyer àra àdəma ma nana ti, àdəm : « Məbaray tay àna *slimi ga Yezu *Krist. » Tàra tàbara tay a ti nday nakəñ təhi ana Piyer m̄njəhad̄a akaba tay a vad̄ bal.

11

Piyer àngəhad̄ ere ye ti àgravu e Zəpe ni

¹ Nahkay mis təbu tədəm ku ndam ya nday ndam *Zude do ni təgəskabá ma ge Melefit ya təhi ana tay na. Ndam *asak akaba ndam ndahan̄ ya təfəki ahàr ka Yezu

ya ka had̄ *Zude ni ticia ma gana. ² Ka ya ti Piyer àngə a Zerəzalem a ni ti ndam Zude ya təfəki ahàr ka Yezu ni tələgi, ³ təhi ahkado : « Nak kòru kəhuriyu a ahay vu afa ga ndam ya nday ndam Zude do ni, kòru kəzumumkabu zlam akaba tay ti kamam ? »

⁴ Eslini Piyer àngəhad̄iaba ere ye ti àgravu na dek̄ ana tay a. ⁵ Àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti nu e Zəpe, nəbu nahəngalay Melefit nahəma, nipi zlam ya Melefit àdəfuki ni àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. Nipi ti araña nahəñ àsləkabiya a hud̄ melefit ba, àrəkua : ere gani nani ti akada azana gədakani, akada mis təgəsa ma gani fadana. ⁶ Nəmənjiyu a hud̄ gani vu lala, nipi zlam gərgərani ya asak fad̄ ni, zlam ge gili gərgərani, zlam a had̄ gərgərani akaba edid̄in̄ gərgərani. ⁷ Nu nəbu nəmənjiyu zlam nday nani nahkay ti n̄ci dənḡu ga maslaña àhubiyu ma a hud̄ melefit bu, àhu ahkado : “Piyer cikaba, bazl tay ti kəhəpəd̄ tay.” ⁸ Ay ti nu nakəñ nəhəñgrifəñ, nəhi : “Aha ! Nəgray nahkay do, Bay goro ni. Zlam ya ti Melefit àcafəña leli kà mahəpəd̄ana ni akaba zlam ya ti njəlatani do ni ti nətəliyu a ma goro vu dəy-dəy ndo.” ⁹ Eslini n̄ci dənḡu gayan̄ keti, àhu : “Ere ye ti Melefit àdəm ere gani njəlatani nahəma, nak ti ngay ere gani nani njəlatani do ni ti kədəm ba.” ¹⁰ Ere gani nani àgrakuvu sak mahkər, kələñ gani ere gani nani dek̄ àsləka, òru e melefit vu.

¹¹ « Ere gani nani àra àsləka ti mis ndahan̄ mahkər tàra həya, nday təbu kà mahay ga ahay ya leli məvu ka sarta nani ni. Ndam nday nani təslərkubiyu tay kwa a Sezare. ¹² Nday təbu kà mahay nahkay ti Məsuf Njəlatani àhu ahkado : “Dəboru tay, araña nahəñ àhəluk ahàr ba.” Nahkay məsləka akaba bəza ga mən̄ geli nday hini mukuani na, mòru a magam afa ga maslaña ya ti àzalay nu ni. ¹³ Mòru m̄njəa ti maslaña gani nani àngəhad̄i ma ana leli, àdəm ahkado : “*Məslər ge Melefit àngazlulu a ahay bu, àhu ahkado : Sləroru mis e Zəpe ga maza-labiyu Simu ya təzalay Piyer ni. ¹⁴ Eminjia ti aməhuk pakama. Pakama gani nani ti Melefit amahəngay kur akaba ndam ga hud̄ ahay gayak dek̄ àna nan̄.” ¹⁵ Maslaña nani àra àngəhad̄i ma na nahkay ti nən̄jəki

ka məhi ma ge Melefit ana tay. Ka ya ti nəbu nəhi ma ana tay nahkay ni ti Məsuf Njəlatani àhərkiaya ka tay akada ya àhərkiaya ke leli ahaslani na. ¹⁶ Eslini ti pakama ga Bay geli ya àdəm ahaslani “Zerj *àbaray mis ti àna yam, lekulum ti ni atabaray kuli àna Məsuf Njəlatani” ni ànguaya a ahàr ba. ¹⁷ Tamal Melefit àvia zlam ana tay a kala-kala akada ya àvi ana leli ka ya ti məfəki ahàr ka Bay geli Yezu *Krist na ti, nu nisliki məhiani ana Melefit “Kàgray nahkay ba” tata waw ? » ¹⁸ Ndam məfəki ahàr ka Yezu ya a Zeruzalem ni tàra ticia ma ge Piyer ya àhi ana tay na ti tàmbrəj məzum bəruv gatay ni, tàzləbay Melefit, tédəm : « Nahkay eđedj, Melefit àvia divi ana ndam ya nday ndam Zude do na daya ga mambatkaba majalay ahàr gatay a ti tənğət *sifa ya àndav day-day do ni. »

Ndam məfəki ahàr ka Yezu ya a Antiyos ni

¹⁹ Ka ya ti tàkad Etiyej, təgri daliya ana ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ni ti, ndam ya təfəki ahar kà Yezu ni tèdevoru a kəsa ndahañ vu. Mis ndahañ e kidjñ gatay bu tòru bəđak e Fenisi, mis ndahañ tòru e Sipir, mis ndahañ ti ni tòru a Antiyos. Ay nday gani nani təhi ma ge Melefit ana ndam *Zude cilj. ²⁰ Ku tamal nahkay nəngu ni, ndam Zude ndahañ ya ga had Sipir akaba ga had Sirej ni tòru a Antiyos. Tòru tijnəa eslina ti təhi *Ma Məweni Sulumani àki ka Bay geli Yezu ana ndam ya nday ndam Zude do ni daya. ²¹ Eslini Bay geli àvia njəda gayanə ana tay a, nahkay mis kay təgəskabə ma gatay na, mək təfəki ahàr ka Bay geli.

²² Ndam ga Yezu ya a Zeruzalem ni tàra ticia ma gana ti təsləroru Barnabas a Antiyos. ²³ Òru ènjəa, èpia *sulum ge Melefit ya àgray eslini na ti, àməriə məbəruv a. Àvi njəda ana tay, àhi ana tay tādəboru divi ga Bay geli àna huđ bəlan, tàmbrəj ba. ²⁴ Barnabas ti bay magray sulum, *Məsuf Njəlatani àniviyu dal-dal, àfəkiə ahàr ka Yezu a dal-dal daya. Nahkay ti mis ndahañ kay təfəki ahàr ka Bay geli Yezu, təhurkiviyu ka ndam gayanə ni àkivu.

²⁵ Kələn gani Barnabas nakəñ àsləka, òru a Tars ga mazalabiyu Sol. ²⁶ Àra àdia ahàr a ti àzəbiyu nañ a Antiyos. Tàra tijnia ti

tivi dəz afa ga ndam ga Yezu ye eslini ni. Mis dal-dal təbu eslini, nahkay nday nakəñ təcəhi zlam ana tay. Mis təzalay ndam madəbay divi ga Yezu ni « ndam ge *Krist » enjenjeni ti a Antiyos.

²⁷ Ka sarta gani nani ti mis ndahañ tàsləka a Zeruzalem a, tòru a Antiyos. Nday gani nani ti ndam mahəngaray *pakama ge Melefit. ²⁸ Zal nahañ àbu e kidjñ gatay bu, slimi gani Agabus. Eslini Məsuf Njəlatani àvi njəda, Agabus nakəñ àhi ana mis ahkado ləwir gəđakani amadaya ka had a dek. Ləwir gani nani àdaya ti ka sarta ga Kəlot *bay gəđakani ga ndam Rom eđedj. ²⁹ Ndam madəbay divi ga Yezu ya a Antiyos ni tàra ticia ma ga Agabus na ti tédəm ku way way do máfəkad sinju ya ahar gayanə àngət ni. Təbəhadə nahkay ti atəslərikaboru ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ya ka had *Zude ni ga məjənaki tay. ³⁰ Nday nakəñ tàra təbəhadə sinju na ti təbi a ahar vu ana ata Barnabas nday ata Sol, ti təhəlikaboru ana gəđakani ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ya ka had Zude ni.

12

Məslər ge Melefit azaya Piyer a ahay ga danğay ba

¹ Ka sarta gani nani ti bay *Erot ànjəkiə ka məgri daliya ana mis ndahañ e kidjñ ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ni ba. ² Eslini àdəm təkad Zek wur ga məñ ge Zerj àna maslalam, mək təkad. ³ Erot nakəñ àra àsəra ere ye ti àgray ni àbələfəña kà ndam *Zude a nahəma, àdəm təgəsia Piyer a. Àdəm nahkay ti ka sarta ga wuməri ge *dipej ya zlam *miwisinjeni àkibu bi ni. ⁴ Tàra təgəsia nañ a ti təfiyu a ahay ga danğay vu. Eslini Erot nakəñ àhi ana ndam slewja gayanə tèdevu fad fad məlanə fad tājəgay Piyer. Àgray nahkay ti, awayay ti agrañəna seriya kələn ga wuməri ga *Pak na kə meleher ga ndam Zude a. ⁵ Ka ya ti Piyer nañ àvu a ahay ga danğay ni bu ni ti ndam məfəki ahàr ka Yezu ni tàmbrəj mahəngali Melefit ndo.

⁶ Ga məlavəđ məlanə gani ara aslay, Erot ara agrañəna seriya ti, Piyer nakəñ nañ àvu e dəwir bu. Nañ àvu e dəwir bu nahkay ti ndam slewja bebem cə təfəvù nañ e kidjñ vu, tājəgay nañ. Nañ məwəlani àna jəjirbi

cü. Ndam slewja ndahanə tajəgay mahay ga ahay ga daŋgay ni. ⁷ Eslini məslər ga Bay geli aŋgazlavu həya, nahkay məlanə ya təfiyu Piyer ni əsladəy dal-dal. Məslər nakəŋ ənjifiŋ kə jamaŋgay ge Piyer, əpidəkaba naŋ a. Əra əpidəkaba naŋ a ti əhi ahkado : « Cikaba weceweci. » Əra əhi nahkay ti je-jirbi ni təsləkiaba a ahar ba ana Piyer a. ⁸ Mək məslər ni əhi ana Piyer keti : « Wəlvu əna məsləpara gayak, bəvu kimaka gayak. » Eslini Piyer nakəŋ əgray akada ga məslər ya əhi ni. Əhi keti : « Fakabu məgudi gayak, dəbabiyu nu. » ⁹ Nahkay Piyer ədəbabiyu məslər ni, təhəraya a məlanə ya təfiyu Piyer ni ba. Nəgay ere ye ti məslər əgray ni jiri ti Piyer əsərka ba do. Əhi ana ahər bi Melefit aŋgazli zlam akada e kisim mizideni bu ciliŋ. ¹⁰ Nday nakəŋ təsləkafəŋə kə ndam slewja ye enjenjeni ya ti tajəgay ahay na, mək təsləkafəŋə kə nday ye cü ya tajəgay ahay na, kələŋ gani tōru tɪnjəa kə mahay ge mite gədəkani ga ara na ti, mahay ni əzləkvaba ka ahər gayanə a. Nday nakəŋ təhəraya e mite va, təbu takoru e divi bu ni ti məslər ni əsləkafəŋə həya. ¹¹ Eslini Piyer əsərki ke ere ye ti əgravu ni dəma mba. Nahkay ədəm : « Nihi ti nəsərə Bay geli əslərəkubiya məslər gayanə eədəfiŋə. Melefit əhəŋgafəŋə nu kə Erot akaba kə ere ye ti ndam Zude amal tara təgru na. »

¹² Əra əjalakia ahər ke ere ye ti əgrakivu na ti, ərə a magam afa ga Mari mənə ge Zəŋ ya təzalay Mark ni. Eslini afa ga Mari ti mis təvu dal-dal macakalavani, təhəŋgalay Melefit. ¹³ Piyer nakəŋ ərə ənjəa ti əsi ahar ana mahay. Wur dahalay nahanə slimi gani Ruda, agra təwi ana Mari, əra əcia ge Piyer ya əsi ahar ana mahay na ti əra ga mabay slimi a ti məsər bay ya ti asi ahar ana mahay ni. ¹⁴ Əra əsərə dəŋgu ge Piyer a ti ədiki ana məmərani, əzləkiaba mahay a ndo, əcuhwakivoru ke mis ndahanə ni. Əra ənjikiva ka tay a ti əhi ana tay Piyer naŋ əbu kə mahay e mite bu. ¹⁵ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ təhi : « Nak ti arəŋə agray kur aw ? » Ruda nakəŋ ədəm : « Piyer Piyerəni eədəfiŋ. » Nday nakəŋ təhi : « Tamal nahkay ti bi *məslər ge Melefit ya əvi ga majəgay naŋ ni. »

¹⁶ Nday təbu tagray gejewi nahkay ti Piyer naŋ əbu asi ahar ana mahay kekilenə. Kələŋ gani təzləkiaba mahay na ; tərə tipia naŋ a ti əgria ejep ana tay a dal-dal. ¹⁷ Nday təbu təzlapaki ti Piyer nakəŋ əgri ahar ana tay ti təlakakabá, mək aŋgəhadı ere ye ti əgrakivu ni ana tay, ahəmamam Bay geli əzaya naŋ a ahay ga daŋgay ni ba ni. Kələŋ gani əhi ana tay : « Nəgəhadımi ma gani ana ata Zek akaba bəza ga mənə geli ndahanə ni. » Əra əhia ma na ana tay a nahkay ti əhəraya, əsləka ərə ka məlanə nahanə.

¹⁸ Mələŋ əra əsla ti ndam slewja ya tajəgay ahay ga daŋgay ni tədi ahər ana Piyer ndo ni ti, bəruv ətikaba ana tay a kwir kwir. Tədəm ahkado : « Əmbava ədoru eley ? » ¹⁹ Bay Erot əra əcia ma gana ti ədəm tədəbay naŋ. Tərə tədəba naŋ a, tədi ahər ndo ni ti, Bay Erot nakəŋ əhindifiŋə ma gana kə ndam slewja ya tajəgay ahay ga daŋgay na. Nday təsər ere ye ti əgrakivu ka tay ni do ni ti, Erot nakəŋ ədəm təbazla tay a. Kələŋ gani Erot əsləka ka had *Zude a, ərə ənjəhad a Sezare.

Məmət ga bay Erot

²⁰ Ka sarta gani nani bay *Erot əzumkia bəruv ka ndam Tir akaba ndam Sidonə a. Nahkay ti ndam ga kəsa nday nani təzlapakabá ga məslərbiyu mis afa ga bay ni ti təgri kam-kam, adaba təbu təŋgət zlam məzumani gatay ka had gayanə. Tərə tɪnjəa a Sezare a ti təvi zlam ana Blastus gədəkani ga ndam məgri təwi ana bay ni ti məjənaki tay ga məŋgalabakabu tay akaba bay ni. Nahkay əfəkad vad gani.

²¹ Vad gani əra ənjəa nday təbu eslini ti, Erot nakəŋ əbakabu azana ga bay gayanə mək ənjəhad e kürsi ga bay gayanə bu. Naŋ əbu mənjəhadani gappa nahkay ti əhi ma ana tay kə eri ge mis dək. ²² Mis ni tərə ticia ma gayanə na ti təzlah, tədəm ahkado : « Bay hini ya əzlapay ni ti melefit, do ni ti mis hihirikeni do ! » ²³ Mis təbu təzlah nahkay ti *məslər ge Melefit əra əfəki arməwər ka Erot nakəŋ, adaba əgəskabá ma ge mis ya təhi na, əza ahər gayanə akada ge Melefit na. Nahkay ti mekcehad təzumaba naŋ a, mək əmət.

²⁴ Kələvad mis ndahanə ya təfəki ahər ka Yezu faŋ ndo ni təbu tici ma ge Melefit,

mæk táfəki ahàr ka Yezu. ²⁵ Ata Barnabas nday ata Sol tàra tìnɖeveriŋa tawi gatay a Zeruzalem a ti tàsləka, tənɔoru ka mələŋ gatay ya tàsləkabiya ni. Ka ya ti tàsləka ni ti təkəkiwa Zeŋ ya təzalay Mark na ju.

13

Təsləroru ata Barnabas nday ata Sol enjenjeni ka haɗ ndahan

¹ A Antiyos ti mis ndahan təbu təhəŋgri pakama ge Melefit ana ndam məfəki ahàr ka Yezu, mis ndahan təbu təcahi pakama ge Melefit ana tay. Nday gani nani ti ata : Barnabas, Simeyən slimi gayan nahən Nizer, Lisiyəs zal Sireŋ, Manayan ya təkəkəbu akaba bay *Erot ni, akaba Sol. ² A vad nahən nday təbu təkəs ndəra, tazləbay Bay geli ti, *Məsuf Njəlatani àhi ma ana tay. Àdəm : « Dəmuaba ata Barnabas nday ata Sol a, adaba nəhələba tay ga məgru tawi nahən a. » ³ Tàra ticia ma na ti təkəs ndəra keti, təhəŋgalay Melefit mæk təkəki *ahar ka tay ga məgri *sulum ge Melefit ana tay. Tàra təkria ana tay a nahkay ti təvi divi ana tay ga moroni ka haɗ ndahan. ⁴ Məsuf Njəlatani àra àsləra ata Barnabas nday ata Sol nakəŋ a ti tòru e Selewsi. Tòru tìnɔua ti təkəliyu a *slalah ga yam vu, tòru ka haɗ Sipir.

Ata Barnabas nday ata Sol tagray tawi e Sipir

⁵ Tòru tìnɔua a Salamiŋ a ti təkədi ahàr ana ahay gərgərani ga *mahəŋgalavù Melefit ga ndam *Zude, mæk təkuriyu, təkəhi ma ge Melefit ana tay. Eslini ti Zeŋ Mark naŋ àbu akaba tay, ajənaki tay. ⁶ Tàra təkəwadaba kəsə Sipir na bəkək a Pafos a ti, təkədi ahàr ana zal Zude nahən, slimi gani Bar-Yezu, naŋ zal maharam. Àdəm naŋ bay mahəŋgaray pakama ge Melefit, ay ti àsəkək malfada. ⁷ Naŋ gani anjəkək afa ga zal Rom ya ti agur haɗ Sipir ni. Slimi ga bay ni Serjəs Polus, àsəra zlam a. Awayay mici ma ge Melefit dal-dal, nahkay àzəloru ata Barnabas nday ata Sol afa gani. ⁸ Ay zal maharam ni ezirey tay, awayay ti zal Rom ni àfəki ahàr ka Yezu ba. Zal maharam nani təkəzalay naŋ àna ma Gres ti Elimes. ⁹ Eslini *Məsuf Njəlatani àhuriviyu ana Sol dal-dal. (Sol

ti təkəzalay naŋ Pol daya). Məsuf Njəlatani ni àra àhuriviyu ti Pol nakəŋ àmənjaləŋ ka zal maharam ni, ¹⁰ mæk àhi ahkado : « Nak ti wur ge *Seteni, nak zal cūday, nak bay magosay mis, zlam sulumani dek kəwayay do. Nak ti akəmbərəŋ magudar divi ga Bay geli ti ananaw ? ¹¹ Nihi nahəma, ci məgoro ya nəhuk ni lala : Melefit ara atraɓ kur àna ahar gayan, kara kəwuluf. Ekipi fat va do duk abivoru ana vad ya ti Melefit aməmbərəŋ matraɓ kur ni. » Pol àra àhia ma na nahkay ti zal maharam ni àwuluf həya tatuf, ègia akada maslaŋa ya ti naŋ a ləvəŋ bu na. Nahkay ambatvu, adəbay mis ga madafəŋa ahar a. ¹² Bay məgur haɗ ni àra èpia ere ye ti àgravu na ti àfəki ahàr ka Yezu, adaba ma ga Pol ya àdəmki ka Bay geli Yezu ni àbələfəŋa dal-dal.

Ata Pol nday ata Barnabas tagray tawi a Antiyos ka haɗ Pisidi

¹³ Pol akaba ndam ya ti tagrakabu tawi ni təkəliyu a *slalah ga yam vu, tàsləka a Pafos a, tòru e Perzi ka haɗ Pemfili. Eslini ti Zeŋ Mark àsləkafəŋa kà tay a, àŋgoru a Zeruzalem. ¹⁴ Nday nakəŋ tàsləka e Perzi a, tòru a Antiyos ka haɗ Pisidi. Vad *məpəsabana àra ènjia ti təkəhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu, tənɔhad digəs-gəs. ¹⁵ Eslini gəkəkəni ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni tənɔgey ma ya e *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkəni ni bu ni akaba ma ga ndam ndahan ya təkəŋgaray *pakama ge Melefit ni. Tàra tənɔga ti təkəlkiyu mis ka ata Pol ge məhiani ana tay ahkado : « Bəza ga məŋ geli ni, tamal pakama gekəli àbu ga məhiani ana mis manɔasvani ni ga məvi njəkək ana tay ti, dəmum. » ¹⁶ Nahkay Pol ècikaba, àdaday ahar mæk àdəm : « Lekələm ndam *Izireyel ni akaba lekələm ndahan ya ti kəzləbum Melefit ni, bumu slimi. ¹⁷ Melefit ga ndam jiba geli Izireyel ni adaba ata bəŋ ga bəŋ geli a. Ka ya ti ndam jiba geli nday ka haɗ Ezip ni ti Melefit àgray ti təkəwuday, nahkay təkəwudə. Kələŋ gani adafəki njəkək gayan, àhələba tay ka haɗ nana àna ahar gayan a. ¹⁸ Kələŋ gani ka ya ti nday təkəbu a huɗ gili bu agray vi kru kru fad ni ti èbesia ana tay a. ¹⁹ Tòru tìnɔua ka haɗ Kanaŋ a nahəma, Melefit àbazliaba jiba adəskəla ya

ka had nani na ana tay a, mək àvi had gani ana tay. ²⁰ Zlam nday nani dek tàgravu ti agray vi diŋ diŋ fađ àna kru kru zlam. Kələŋ gani àdiaba ndam magray seriya ana tay a duk àbivoru ana sarta ge Semiyel bay mahəŋgaray *pakama ge Melefit ni. ²¹ Kələŋ gani tihindifiŋa bay kè Melefit a, mək Melefit àdiaba Seyul ana tay a. Seyul ti naŋ wur ge Kis, ge dini ge Benjemen. Naŋ gani àgur tay vi kru kru fađ. ²² Ay ka ya ti Melefit àwayay naŋ va do ni ti Melefit àdiaba Devit ana tay a ti mīgi bay gatay. Devit nakəŋ Melefit àgrakia sedi a, àdəm : “Nəŋgata Devit wur ge Zese a. Bay ya ti nàdəbay ni ti naŋ ; amagray ere ye ti nu nawayay ni dek.” * ²³ Nihi ti Melefit àdaba mis nahaŋ e kidiŋ ga bəza huđ ge Devit ba, àfəkad naŋ Bay mahəŋgay ndam Izireyel, àgray akada ga pakama gayan ya àdəm ahaslani ni. Maslaŋa gani nani ti Yezu. ²⁴ Wudaka Yezu àra ànjəki ke tawi gayan nahəma, Zeŋ àhi ana ndam Izireyel dek ahàr àdəm tâmbatkaba majalay ahàr gatay a ti *tâbaray kwa. ²⁵ Zeŋ àra èndeveriŋaba tawi gayan a wudak ti àhi ana mis : “Lekuləm kəhumi ana ahàr ti nu way ? Bay ya ti lekuləm kəbum kəjəgum ni ti nu do. Nədəm nahəma, ka ya ti enindeveriŋaba tawi goro na ti bay gani amara. Naŋ ti nislə ga mepicehiaba ezewed ga kimaka gayan a do.”

²⁶ « Bəza ga mmawa, lekuləm bəza huđ ga Abraham akaba lekuləm ndahaŋ ya kəzləbum Melefit ni, pakama hini ya kicəm ni ti Melefit ahəŋgay mis àna naŋ. Melefit àhi pakama hini ti ana leli. ²⁷ Ndam Zeruzalem akaba gəđakani gatay təsər Yezu ti naŋ *Bay gəđakani ya amara ni ndo, tici ma ga ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit ya tijəŋgey kəla vad məpəsabana ni ndo daya. Nahkay tədəm təkad Yezu kwa. Tàgray nahkay ti, tàgra ere ye ti ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit tədəm amagravu na. ²⁸ Ku tamal ndam Zeruzalem ni təŋgətfəŋa zlam magudarani ga makadki naŋ di ndo nəŋgu ni, təhi ana Pilet təkad naŋ. ²⁹ Təgria zlam na dek akada ga pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu na. Yezu àra àməta ti təzaya kisim

gana kà təndal na, təfiyu e mindiviŋ vu. ³⁰ Ay ti Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba, àhəŋgriviya sifa. ³¹ Kələŋ gani Yezu nakəŋ àŋgazlivu ana ndam ya tàsləka akaba naŋ e Gelili a, tòru akaba naŋ a Zeruzalem ni vad ehimeya. Nihi ti nday gani nani tagrakia sedi kè meleher ga ndam *Zəde a. ³² Leli gani hini day məhi *Ma Məweni Sulumani gani ana kəli. Ere gani nani ti Melefit àhibiya pakama gana ana ata bəŋ geli a kwa ahaslana, ³³ ay nihi ti àgria ere ye ti àhibiyu ana ata bəŋ geli na ana leli bəza gatay na. Àgray ti àna mahəŋgaraba Yezu e kisim ba, akada ya àbu məbəkiani a wakita ge Limis bu ni. A limis ye cə ni bu Melefit àdəm :

“Nak ti wur goro ; kani ti nawayay ti mis təsər nu buk.” †

³⁴ « Melefit àdəmbiya amahəŋgaraba naŋ e kisim ba ti èzi ba. Àdəmki ma nahkay hi :

“Anəgri sulum goro ana kəli akada ya nədəm anəgri ana Devit ni.

Zlam gani nani ti *nəlatani, amandav dayday do.” ‡

³⁵ « Nahkay a məlaŋ nahaŋ bu a Wakita ge Melefit bu keti Devit àdəm :

“Akavay divi ti bay nəlatani gayak ni èzi e mindiviŋ vu ba.” §

³⁶ « Devit ka sarta gayan ti àgria tawi ana Melefit akada ge Melefit ya àwayay na. Kələŋ gani Devit nakəŋ àməta, ènjikibiya ata bəjana, kisim gayan day èzia. ³⁷ Ay Bay ya ti Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti, kisim gayan ni èzi ndo. ³⁸ Bəza ga mmawa, sərur lala : leli məhi ana kəli Melefit aməbərfeŋa zlam magudarani gekəli ni kè kəli a ti azuhva Yezu. Melefit àmbərfeŋa zlam magudarani gekəli kè kəli àna *Divi gayan ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu na koksah. ³⁹ Ay azuhva tawi ge *Krist ya àgray ni ti Melefit aməbərfeŋa zlam magudarani kà ndam ya təfəki ahàr ke Krist na dek. ⁴⁰ Nahkay ti bumvu slimi, do ni ti zlam ya ti ndam mahəŋgaray pakama ge Melefit tədəmki biyu ma ni ara agrakivu ke kəli. Ma gatay ya tədəmki biyu ni ti nihi :

⁴¹ “Lekuləm ndam ya kədəmum pakama ge Melefit zlam masakani ni ti mənjumki ere ye ti nara nagray ni.

* 13:22 1 Semiyel 13.14 ; mənjay Limis 89.21. † 13:33 Limis 2.7. ‡ 13:34 Izayi 55.3. § 13:35 Limis 16.10.

Ere gani nani mɔgri ejep ana kɔli ti kɔjijuma !

Anagray ti ka ya ti lekɔlɔm kɔbum ɔna sifa mba ni.

Ere gani nani ti ku tamal maslanɔ ɔngɔhadia ma gana ana kɔli a nɔngu ni, kɔgɔsumkabu do.” * »

⁴² Pol ɔra ɔhia ma gana ana tay a, ka ya ti nday ata Barnabas tɔhɔraya a ahay ni ba ni ti, mis ya tɔbu eslini ni tɔhi ana tay : « A vad mɔpɔsabana nahanɔ ya amara ni ti nguma ga mɔhikivu pakama ɔki ka ma hini ana leli keti. » ⁴³ Mis tɔbu tedevu ti mis ndahanɔ kay tɔdɔboru ata Pol nday ata Barnabas. Nday nani ti ndam Zude akaba mis ndahanɔ ya tɔdɔbay divi ga ndam Zude ga mazlɔbay Melefit ni. Nahkay ata Pol nday ata Barnabas nakɔnɔ tɔzlapɔ ana tay, tɔvi njɔda ana tay ti tɔgɔskabu *sulum ge Melefit ya ɔgri ana tay ni, tɔmbrɔnɔ ba.

⁴⁴ Vad mɔpɔsabana ɔra ɔnjia nahɔma, mis ga kɔsa ni ahar gɔdɔkani tɔra dek ga mɔbi slimi ana ma ya tɔdɔmki ka Bay geli ni. ⁴⁵ Ndam Zude ni tɔra tɔpia ndam ga kɔsa na dek maɔakalavani ti tɔzumki ɔrɔv ka tay, tɔnjɔki ke mindivi Pol akaba ka mɔhiani ana mis pakama gayanɔ ni ti ma ga malfadɔ. ⁴⁶ Ata Pol nday ata Barnabas tɔra tɔcia pakama ga ndam Zude na ti ɔngwaz ɔwɔr tay ndo, tɔhi ana tay vay-vay ahkado : « Ahɔr ɔdɔm mɔhia ma ge Melefit na ana kɔli ndam Zude na ɔnjia day. Ay nihi ti lekɔlɔm kɔgɔsumkabu pakama gani do ni ti, lekɔlɔm lekɔlɔmeni kɔdɔfumkia kɔslɔm ga mɔngɔt *sifa ya ɔndav ɔday-ɔday do ni do. ɔgia nahkay ti leli mɔhi ma gani ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni. ⁴⁷ Mɔhi ana tay nahkay ti ɔdaba Bay geli ɔhi ana leli nahkay hi :

“Nɔfɔkad kur ti akadɔ ge cɔngel ni ga masladɔ mɔlanɔ ana ndam ga jiba gɔrgɔrani dek.

Nawayay ti kɔhioru pakama ɔku ka nu ya nahɔngay mis ni ana mis dek,

duk kɔ sliri ga mɔlanɔ.” † »

⁴⁸ Mis ya ti nday ndam Zude do ni tɔra tɔcia ma ga ata Pol nday ata Barnabas na ti tɔmɔrvu, tɔzɔlɔbay Melefit azuhva pakama gayanɔ ni. Eslini nday ya ti Melefit ɔdaba tay

ga mɔngɔt sifa ya ɔndav ɔday-ɔday do ni na, nday dek tɔfɔki ahɔr ka Yezu.

⁴⁹ Kɔlɔnɔ gani mis tɔdɔmkioru pakama ɔki ka Bay geli, nahkay mis ga hadɔ ni dek tɔcia ma gana. ⁵⁰ Ay ndam Zude ni tɔdɔmki ma magɔdavani ka ata Pol nday ata Barnabas, ti wɔl ya elimeni gatay ɔbu, tɔzɔlɔbay Melefit ni akaba gɔdɔkani ga kɔsa ni tɔzirey ata Pol nday ata Barnabas. Nahkay ndam ga kɔsa ni tɔnjɔki ka mɔgri daliya ana ata Pol nakɔnɔ, mɔk tɔgaraba tay ka hadɔ gatay na. ⁵¹ Ka ya ti ata Pol nday ata Barnabas tawayay tɔslɔka ni ti tɔtukaba hadɔ ga kɔsa na ka asak gatay a ga mɔdɔfiki ana tay arɔnɔ gani gatay va do. Mɔk tɔslɔka, tɔru a Ikoniyum. ⁵² Ndam Antiyos ya tɔdɔbay divi ga Yezu ni tɔbu tɔmɔrvu, *Mɔsuf Njɔlatani esliva a vu vu ana tay a.

14

Ata Pol nday ata Barnabas tagray tɔwi a Ikoniyum

¹ Ata Pol nday ata Barnabas tɔru tɔnjɔa a Ikoniyum a ti, tɔhuriyu a ahay ya ndam *Zude *tɔhɔngalavɔ Melefit ni vu keti. Eslini tɔhi ma ge Melefit ana tay : azuhva ma gatay ni mis kay tɔfɔkia ahɔr ka Yezu a, ku ndam Zude ku ndam ya nday ndam Zude do ni daya. ² Ay ndam Zude ya tɔwayay mɔfɔki ahɔr ka Yezu do ni tɔhi ma magɔdavani ana ndam ya nday ndam Zude do ni ti tɔzirey bɔza ga mɔnɔ geli ye eslini ni. ³ Ku tamal nahkay nɔngu ni, ata Pol nday ata Barnabas tɔpɔsa kay a Ikoniyum a. Ka ya ti nday tɔbu eslini ni ti nday tɔbu tɔfɔki ahɔr ka Bay geli lala, nahkay tɔhi ma ge Melefit ana mis vay-vay, ɔngwaz ɔwɔrki tay do. Nahkay Bay geli ɔvi njɔda ana tay ga magray zlam gɔrgɔri kay ya ti mis tɔpi ɔday-ɔday ndo ni. Bay geli ɔgray nahkay ti, ɔdɔfaki ti pakama gatay ya tɔhi ana mis ɔki ka sulum gayanɔ ni ti jiri ɔdɔdɔnɔ. ⁴ Nahkay ndam ga kɔsa nani tedevu mɔlanɔ cɔ : mis ndahanɔ ga ndam Zude ni, mis ndahanɔ ti ni ga ndam *asak ga Yezu ni.

⁵ Eslini ti ndam Zude akaba nday ya ndam Zude do ni akaba gɔdɔkani gatay tawayay tɔgri daliya ana ata Pol nday ata Barnabas, tawayay tabazɔ tay ɔna akur.

* 13:41 Habakuk 1.5. † 13:47 Izayi 49.6.

⁶ Ndam asak nakəŋ tàra ticia ma gana ti tàcuhway, tòru gwar a kəsa vu ka had Likawuni. Kəsa nday nani ti Listir, Derbi akaba kəsa ndahaŋ ci6-ci6eni ni. ⁷ Nday nakəŋ tòru tɔnjɔa eslina ti tahi *Ma Mɔweni Sulumani ana mis.

Ata Pol nday ata Barnabas tagray tɔwi e Listir

⁸ Zal dɔra nahaŋ àbu e Listir, naŋ manjəhadani adaba ècikaba koksah, àsawaday day-day ndo kwa ke miwivu gayaŋ. ⁹ A vad nahaŋ naŋ àbu abi slimi ana ma ga Pol ya adəm ni ti, Pol nakəŋ àmənjaləŋ, èpi ti zal dɔra ni àfəkia ahàr ka Yezu a, Yezu ahəŋgaraba naŋ a tata. ¹⁰ Nahkay Pol adəm kay kay, àhi ahkado : « Cikaba, kɔcik jik àna asak gayak ! » Zal dɔra ni àra ècia ma ga Pol na ti ècikaba carakum, asawaday. ¹¹ Mis dal-dalani ga kəsa ni tàra tɔpia ere ya Pol àgray na ti tɔzlah àna ma həma ga had Likawuni, tɔdəm ahkado : « Melefifit geli tàsləkabiya e melefifit ba, tàmɔvavu mis, təhərkiaya ke leli a ! » ¹² Nahkay tɔzalay Barnabas Zɔs, Pol ti ni tɔzalay naŋ Hermes, adaba naŋ bay məhi ma ana mis.* ¹³ Ahay gəɖakani ge Zɔs ni ti ka ma ga kəsa. Bay misliŋi zlam ana Zɔs ni èŋguledbiyu kokur àna vay-vay ga zlam, àhəlbiiyu àbəhad tay kà mahay ga ahay ni ge misliŋieni ana ata Pol nday ata Barnabas nakəŋ. Mis macakalavani ni day tawayay ti mągray nahkay.

¹⁴ Ndam *asak ni tàra ticia ere ye ti ndam ga kəsa ni tawayay təgri ana tay na ti tɔguzlehkaba azana ka vu gatay a kwar kwar ga məɖəfiki ana mis macakalavani ti tawayay ere ye ti atəgri ana tay ni do, mək tàcuhwakivoru ka tay àna zlahay. ¹⁵ Təhi ana tay ahkado : « Ndam geli, kəgrum nahkay ti kamam ? Leli ti mis hihirikeni akada kɔli ni timey ! Məra afa gekɔli a ti ga məhi *Ma Mɔweni Sulumani ana kɔli ti kəmbrəŋum tɔwi gekɔli masakani akada ya kəgrum nihi ni. Mawayay ti kəhəŋgrumioru ahàr a had ana Melefifit Bay ge sifa ni. Naŋ ti àgraya mələŋ ya agavəla, had, dəluy gəɖakana akaba zlam ya təvu a hud gatay vu ni dek. ¹⁶ Ahaslani ti àmbrəŋ mis ga had gərgərani

dek ti təgray ere ye ti tawayay ni zlam gatay. ¹⁷ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, aŋgazlivu ana tay àna zlam sulumani ya agri ana tay ni : asləribiiyu avər ana mis e melefifit bu ni ti təŋgətiki zlam ka vədaŋ àna sarta gani. Avi zlam məzumani ana tay ti təmərɔvɔ. » ¹⁸ Ku tamal ndam asak ni təhia ma ana tay a nahkay nəŋgu ni, wudaka tɔcafəŋa mis dal-dalani na kə misliŋi zlam ana tay a ti, təgrayiya daliya dal-dal.

¹⁹ Kələŋ gani ndam *Zɔde ya a Antiyos ya ka had Pisidi ni akaba nday ya a Ikoniyyum ni tàra e Listir a. Tàra tɔnjia ti tɔdəmki ma magəɖavani àki ka ndam asak ni, mək mis dal-dalani ni tɔgəskabá ma gatay na. Eslini mis nakəŋ tizligi Pol àna akur ga mada naŋ. Tàra tizligia naŋ a nahkay ti tɔdəm àmɔta, mək təgəjahaba naŋ a kəsa ni ba, təmbərɔbu naŋ ɔlah. ²⁰ Ay ka ya ti ndam madəbay divi ga Yezu ni tɔcakalakiva nahəma, Pol nakəŋ ècikaba, mək àŋgoru a kəsa ni vu. Həŋgani təsləka nday ata Barnabas a, tòru e Derbi.

Ata Pol nday ata Barnabas taŋgoru a Antiyos ka had Siri

²¹ Tòru tɔnjɔa e Derbi a ti tahi Ma Mɔweni Sulumani ana mis, nahkay mis kay tɔdəbay divi ga Yezu. Kələŋ gani təsləka, təŋga e Listir a. Təsləka eslina ti təŋga a Ikoniyyum a, mək təsləka a Ikoniyyum a ti təŋga a Antiyos ya ka had Pisidi na. ²² A kəsa nday nani bu ni ti təvia nɔɖa ana ndam madəbay divi ga Yezu a. Təhi ana tay ahkado : « Fumki ahàr ka Yezu lala, kəmbrəŋum ba. » Təhi ana tay keti : « Tamal mawayay məhuriyani a *Məgur ge Melefifit vu ti ahàr adəm məcaka daliya dal-dal day kwa. » ²³ Təɖaba gəɖakani e kidiŋ ga ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ni ba ka kəsa ka kəsa, mək ndam *asak nakəŋ tɔgəs ndəra akaba təhəŋgali Melefifit ana tay. Eslini təmbrivù tay a ahar vu ana Bay geli, adaba nday nani təfəkia ahàr a palam.

²⁴ Kələŋ gani təsləkaba ka had Pisidi a, tòru ka had Pemfili. ²⁵ Tòru tɔnjɔa e Perzi a ti tahi ma ge Melefifit ana mis, mək təsləka, tòru a Atali. ²⁶ Eslini ti tɔcəliyu a *slalah ga yam vu, təŋga a Antiyos a. A kəsa nani bu ka ya ti tənɔki ke tɔwi gatay ni

* 14:12 Zɔs ti naŋ bay ge melefifit ga ndam Gres. Hermes ti melefifit ya ti ahəŋgri pakama ga Zɔs ana mis ni.

ti, tɔbivù tay a ahar vu ana Melefit ga magray tɔwi àna sulum gayan. Tɔwi nani ti tìndeverinjababiya.

²⁷ Tàra tìnjia nahkay ti tɔzalakabu ndam mɔfɛki ahàr ka Yezu ni ðek, tɔngəhadì ere ye ti tɔgray àna njɔda ge Melefit ni ðek ana tay, tɔngəhadì ana tay ahəmamam Melefit àvi divi ana ndam ya ti nday ndam *Zude do ni ga mɔfɛki ahàr ka Yezu ni daya. ²⁸ Eslini tɔnjəhadì akaba ndam mɔfɛki ahàr ka Yezu ni agray kiyi bal.

15

Mekeli kɔdì ana ndam ya nday ndam Zude do ni

¹ Mis ndahan tɔsləka ka hadì *Zude a, tàra a Antiyos a. Tàra tìnjia ti tɔcahi zlam ana ndam mɔfɛki ahàr ka Yezu ye eslini ni, tɔhi ana tay ahkado : « Ahàr àðəm *tɛkeli kɔdì ana kɔli akada ge Mɔwiz ya àðəm a wakita gayan ni bu ni kwa. Tamal kəgrum akada gayan ya àðəm ni do ni ti, Melefit ahəngay kɔli do simiteni. » ²⁻³ Tàra tɔðəma pakama na nahkay ti ata Pol nday ata Barnabas tɔgəskabu pakama gani nani ndo simiteni. Nahkay gejewi gəðakani ahəraya e kidin gatay akaba ndam ya tɔsləkabiya ka hadì Zude ni ba. Eslini ndam mɔfɛki ahàr ka Yezu ya a Antiyos ni tɔvi sinɔu ge divi ana ata Pol nday ata Barnabas akaba mis gatay ndahan mək tɔsləroru tay a Zeruzalem ga mihindifinbiya ma gana kà ndam *asak akaba gəðakana ye eslini na. Nahkay tɔsləka. Ka ya ti tɔbu takoru ni ti tɔsləkaba ka hadì Fenisi akaba hadì *Samari a, tɔngəhadì zlam ya àgravu ni ana ndam ga Yezu ya nday tɔbu ka hadì nday nani ni ; tɔhi ana tay ahəmamam ndam ya nday ndam *Zude do ni tɔfɛki ahàr ka Yezu ni. Nday nakənj tàra ticia ma ga ata Pol nday ata Barnabas na ti tɔmərɔvɔ dal-dal.

⁴ Ata Pol nakənj tòru tìnɔa a Zeruzalem a ti, ndam asak ga Yezu akaba ndam ga Yezu ndahan ni ðek akaba gəðakani gatay ni tɔgəskabu tay. Eslini ata Pol nakənj tɔngəhadì ere ye ti tɔgray àna njɔda ge Melefit ni ðek ana tay. ⁵ Ay ndam *Feriziyej ndahan ya tɔfɛki ahàr ka Yezu ni tɔbu eslini. Tàra ticia ma ga ata Pol na ti tɔcikaba, tɔðəm ahkado : « Ahàr àðəm tɛkeli kɔdì ana ndam ya nday ndam Zude do, tɔfɛki ahàr

ka Yezu ni kwa. Ahàr àðəm nday gani tɔgəskabu *Divi ya tɔbu mɔbəkiani a wakita ge Mɔwiz ni bu ni daya kwa. »

⁶ Nahkay ndam asak ni akaba gəðakani ni tɔngasvu ga mazlapakiani ka ma gani nani. ⁷ Eslini gejewi ahəraya e kidin gatay ba dal-dal. Nahkay Piyer ècikaba, àhi ana mis ni ahkado : « Bəza ga mmawa, kəsəruma kwa ahaslani Melefit àdaba nu e kidin gekɔli ba ti nahi *Ma Mɔweni Sulumani ana nday ya nday ndam Zude do ni, ti tɔfɛki ahàr ka Yezu. ⁸ Melefit ti àsəra ere ye ti àniviyu ana mis a mɔbərɔvɔ vu na. Àvi *Məsuf Njəlatani àna tay akada ya àvi ana leli ni ga madafakiani àgəskabá tay a. ⁹ Ècirkaba leli ndam Zude ni akaba tay a ndo simiteni. Àbarafənja zlam magudarani kà tay a, tigia njəlatana adaba tɔfɛkia ahàr ka Yezu a. ¹⁰ *Divi ge Melefit ya tɔbu mɔbəkiani a wakita ge Mɔwiz ni bu ni ti zlam zləzladani. Ku ata bənj geli, ku leli leleni tekedì mèbesebiyu zlah-zlah. Nihi ti kəfumki nɔgasa ka tay ya ti nday ndam Zude do ni tɔdəbay divi gani kwa ti kamam ? Tamal kəgrum nahkay ti kahəngalum ma ge Melefit timey ! ¹¹ Leli məsəra Melefit ahəngay leli ti adaba mèkela kɔdì a palam do. Ahəngay leli ti azuhva tɔwi ga Bay geli Yezu ya àgri ana leli àna sulum gayan ni. Ahəngay leli ti akada ya ahəngay tay ni daya. »

¹² Eslini mis macakalavani ni ðek te-te, tɔbi slimi ana ma ga ata Barnabas nday ata Pol ni. Ata Barnabas nakənj tɔngəhadì tɔwi gatay ya tɔgray e kidin ga ndam ya nday ndam Zude do ni bu ni ana tay. A pakama gatay ni bu nahəma, tɔðəm Melefit àvia njɔda ana tay ga magray zlam gərgərani ya mis tɔpi day-day ndo na dal-dal. ¹³ Ka ya ti ata Barnabas nakənj tɔmbrənja zlapay na ti Zek ècikaba, àðəm ahkado : « Bəza ga mmawa, bumi slimi ana pakama goro ni. ¹⁴ Simu àngəhadì ana leli a ahəmamam kwa ahaslani Melefit àmənjalənj ana ndam ya nday ndam Zude do ni ga madaba ndam gayan e kidin gatay ba daya. ¹⁵ Pakama ga Simu ya àðəm ni bəlanani akaba ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ni, adaba a wakita gatay ni bu Melefit àðəm :

16 “Kəlɛŋ gani ti ananɔa, anələmaba ahay ge Devit ya àmbəd na.

Anəhəlababa akur ga ahay ya àmbəd na, enedəzlvaya nahan àna tay ka mələŋ gana.

17 Nahkay mis dek atadəbay nu Bay Melefit ;

nday ya nday ndam Zude do, nəzalay tay ge migi ndam goro ni dek atadəbay nu.

Nu Bay Melefit nədəm nahkay, nu ya ti nagray ere ye ti nədəm anagray ni dek ni.

18 Zlam gani nani ti wudaka nəgraya mələŋ a ti

nəsəra kwa ahaslana anagray.” * »

19 Zek àhi ana tay keti : « Ègia Melefit àdəma nahkay zla nahəma, nu nədəm məfumiŋ ŋasa ga magray zlam zləzladani ka ndam ya nday ndam Zude do, tawayay madəbay divi ge Melefit ni ba. 20 Ere ye ti magray ni ti, hojo məbumiki wakita ana tay, məhumi ana tay ahkado : “Kàhəpədum aslu ga pəra ba, adaba àbəlafəŋ kè Melefit do ; kəgrum mesəwehvu ba ; kàhəpədum aslu ga zlam ya təmərday məmərđani ni ba, kəzumum mimiz ba daya.” 21 Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti, kwa ahaslani təbu tədəfiki ana mis a kəsa gərgərani bu dek, tijeŋgey ma gani a ahay gərgərani ga *mahəŋgalavù Melefit bu kəla vad *məpəsabana lu daya. »

Təslərəkaboru wakita ana ndam ga Yezu ya nday ndam Zude do ni

22 Zek àra àdəma ma nahkay nahəma, ndam *asak ni, gədákani akaba ndam ga Yezu ndahan ye eslini ni dek tədəm atədaba mis e kidiŋ gatay ba, atəslərīoru tay ana ndam Antiyos ni akaba ata Pol nday ata Barnabas. Nahkay tədaba Zud ya təzalay naŋ Barsabas na akaba Silas a, adaba nday cəeni ndam ga Yezu dek ticiiki ma ana tay. 23 Təvi wakita ana tay ga məzikabani ana ndam Antiyos ni, təbəki ka wakita ni nahkay hi :

« Leli bəza ga mən gekəli, leli ndam asak ga Yezu akaba gədákani ni məgri sa ana kəli, lekələm bəza ga mən geli, lekələm ya ti ndam *Zude do, kanjəhadum a Antiyos, ka had Siri akaba ka had Silisi ni. 24 Micia mis ndahan tìcik afa geli, tòru afa gekəli.

* 15:18 Amos 9.11-12.

Tòru tìnjəa ti tìwisirikaba ahàr ana kəli a, təvi majalay ahàr ana kəli àna pakama gatay ya təhi ana kəli ni. Təgray nahkay ti, leli məvi divi gani ana tay ndo simiteni.

25 Nahkay zla nahəma leli dek ka ahar bələŋ mādaba mis a ga məslərani afa gekəli a. Nday gani atorukaboru akaba ata Barnabas nday ata Pol. Ata Barnabas nday ata Pol ti mawayay tay dal-dal, 26 təgri təwi ana Bay geli Yezu *Krist ; ku tamal tabazl tay azuhva təwi gatay ya tagray ni nəŋgu ni, aŋgwaz àwərki tay do. 27 Ndam ya ti mādaba tay a ni ti ata Zud nday ata Silas. Nday gani atəŋgəhadəba ere ye ti məbiki ana kəli ka wakita na daya. 28 Pakama gani nani ti nihi : *Məsuf Njəlatani akaba leli mədəm məfəki ŋasa ga magray təwi zləzladani ndahan ke kəli do, si kəgrum zlam ya ti ahàr àdəm leli dek magray ni kwa. Zlam gani nday hi : 29 Kàhəpədum aslu ga pəra ba ; kəzumum mimiz ba ; kàhəpədum aslu ga zlam ya təmərday məmərđani ni ba ; kəgrum mesəwehvu ba daya. Tamal zlam nday nani dek kəgrum do nahəma, akanjəhadum àna sulumani. Məmbərki pakama geli nahkay. »

30 Nahkay təslərōru nday ya ti tədaba tay a ni. Nday nakəŋ təsləka, tòru a Antiyos akaba ata Pol nday ata Barnabas. Tòru tìnjəa ti təzalakabu ndam ga Yezu ye eslini ni, təvi wakita ni ana tay. 31 Təra tijeŋga wakita na ti àməria məbərūv ana tay a dal-dal, adaba àvikiva njəda ana tay a. 32 Ata Zud nday ata Silas ti nday ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit. Nahkay təhia pakama gərgərana kay ana ndam ga Yezu ye eslini na, təvi njəda ana tay ti aŋgwaz àwər tay ba. 33 Nday nakəŋ təpəsiyu eslini gosku bal. Kəlɛŋ gani ndam ga Yezu ni təvi divi ana tay ga məŋgukiani ka ndam ya təslərbiyu tay ni, təhi ana tay təsləka àna sulumana. [34 Ay Silas àdəm àsləka do, anjəhad a Antiyos həya.] 35 Ata Pol nday ata Barnabas day tənəhad a Antiyos. Eslini nday akaba mis ndahan kay təhi *Ma Məweni Sulumani ana mis, təcahi pakama ga Bay geli ana tay daya.

Ata Pol nday ata Silas takoru ka had ndahan

³⁶ Tàra tàgra gosku 6al a Antiyos a ti Pol àhi ana Barnabas : « Manḡoru a kɛsa ya ti m̀h̄ibiyu pakama ga Bay geli ana mis ye eslini ni bu ni ðek, ti m̀m̄m̄n̄jiyu b̀za ga m̄n̄ geli ye eslini ni akaba ti m̀s̄er man̄j̄had̄ gatayani. » ³⁷ Barnabas nak̄n̄ ḡḡskabá ma ga Pol na, ay ti àd̄m̄ az̄ekivu Zeḡ ya t̄zalay Mark ni ju. ³⁸ Pol àra ècia ma na ti àh̄n̄grif̄n̄, àhi : « M̀z̄ekivu naḡ ba, ad̄aba ka ya ti leli ka had̄ Pemfili ni ti àsl̄akaf̄n̄a k̀ leli a, àwayay magrakabu t̄wi akaba leli ndo. » ³⁹ Ata Pol nday ata Barnabas t̄civu àki ka ma ga mazay Mark ni ndo, nahkay nday nak̄n̄ t̄devu. Barnabas àzay Mark, t̄c̄eliyu a *slalah ga yam vu, tòru e Sipir. ⁴⁰ Pol ti ni àzay Silas ; ndam ga Yezu ye eslini ni t̄h̄n̄galay Bay geli ti m̀gri sulum gayan̄ ana tay, m̀k̄ ata Pol nday ata Silas tàsl̄aka ⁴¹ ka had̄ Siri a, tòru gwar ka had̄ Silisi. A k̄sa ya t̄nj̄a ni vu lu, Pol àvikivu n̄j̄da ana ndam ga Yezu ya *t̄c̄akalavu eslini ni.

16

¹ Nahkay ata Pol nak̄n̄ tàsl̄aka ka had̄ Silisi a, tòru e Derbi akaba e Listir. E Listir ti wur dagwa nahan̄ àbu, slim̄i gayan̄ Timote. M̄n̄ani wur Z̄ude, ad̄abay divi ga Yezu ; b̄n̄ani zal Gres. ² Ndam ga Yezu ya e Listir akaba a Ikoniyum ni ðek t̄d̄m̄ Timote ti mis sulumani. ³ Eslini Pol awayay azay naḡ ti m̀s̄awadoru akaba tay, nahkay àzay naḡ, *èkeli k̄d̄i. Pol ḡgri ana Timote nahkay ti azuhva ndam *Z̄ude ye eslini ni, ad̄aba nday ðek t̄s̄era b̄n̄ ga Timote ti zal Gres. ⁴ K̄l̄n̄ gani ata Pol nak̄n̄ tàsl̄aka, tòru kama. A k̄sa ya t̄nj̄a ni vu lu t̄n̄ḡhad̄i ma ga ndam *asak akaba ga ḡd̄akani ya a Zer̄z̄alem ya t̄d̄m̄ ni ana ndam ga Yezu ye eslini ni. Tàra t̄n̄ḡhad̄ia ana tay a nahkay ti t̄hi ana tay t̄ḡskabá ma gana. ⁵ Nahkay ndam ya t̄f̄aki ah̄r ka Yezu a k̄sa nday nani bu ni ðek t̄n̄ḡt̄kivu n̄j̄da, k̄lavad̄ mis ndahan̄ day t̄f̄aki ah̄r ka Yezu.

Melefit àhi ana Pol m̄oru e Mesed̄weḡ

⁶ Ata Pol nak̄n̄ t̄bu takoru gwar ka had̄ Azi ti, *M̄suf N̄j̄latani àcaf̄n̄a tay ga moru m̄hi ma ge Melefit ana mis ye eslini na.

* **16:11** Samotras ti had̄ e kid̄n̄ ga yam bu.

Nahkay tàsl̄aka, tòru gwar ka had̄ Firizi akaba ka had̄ Galasi. ⁷ Tòru t̄nj̄a ka had̄ Misi a wudak ti tawayay t̄huriyu ka had̄ Bitini, ay M̄suf ga Yezu àcaf̄n̄a tay a. ⁸ Nahkay tàsl̄akaba ka had̄ Misi a, tòru k̄ ḡvay ga d̄aluv a Truwas. ⁹ Nday t̄bu eslini ga m̄lavad̄ ti kisim èzid̄ekivu ka Pol, èpi zal Mesed̄weḡ micikeni jika, àh̄n̄galay naḡ, àhi : « Ru afa geli e Mesed̄weḡ, k̄j̄n̄aki leli ti ! » ¹⁰ K̄l̄n̄ ge kisim mizid̄eni ga Pol ni ti m̀awayay morana e Mesed̄weḡ a, ad̄aba m̀s̄era Melefit àzala leli ga m̄hi *Ma M̄weni Sulumani ana ndam ga had̄ nana. ¹¹ Nahkay m̄c̄eliyu a *slalah ga yam vu a Truwas, m̀sl̄aka mòru suw̄wa a Samotras. * Haj̄n̄ gani mòru a Neyapolis ; mòru m̄nj̄a ti m̀h̄eraya a slalah ga yam ni ba, ¹² mòru e Filip. K̄sa gani nani ti k̄sa ḡd̄akani ga had̄ Mesed̄weḡ. Ndam *Rom kay t̄n̄j̄had̄a eslina. Mòru m̄nj̄a ti m̀n̄j̄had̄ vad̄ 6al.

Ere ye ti ata Pol nday ata Silas tàgray e Filip ni

¹³ A vad̄ *m̄p̄sabana ba ti m̀h̄eraya a k̄sa ni ba, mòru gwar a zalaka bu, m̀d̄m̄ m̄di ah̄r ana m̄lan̄ ga mah̄n̄galav̄u Melefit eslini. Mòru m̄nj̄a ti m̀di ah̄r ana w̄l macakalavani m̀k̄ m̀n̄j̄had̄ m̀z̄lapi ana tay. ¹⁴ Wal nahan̄ àbu e kid̄n̄ gatay bu slim̄i gani Lidi. Naḡ wur Tiyatir, t̄wi gayan̄ m̄s̄akumoru azana ndize-ndizeni ga siḡgu kayani, naḡ àbu azl̄abay Melefit daya. Ka ya ti naḡ àbu abi slim̄i ana ma ga Pol ya àd̄m̄ ni ti Bay geli ḡgray ti wal ni m̄ci ma gani ti m̀ḡskabu lala. ¹⁵ K̄l̄n̄ gani *t̄baray naḡ akaba ndam ga hud̄ ahay gayan̄ ðek. Tàra t̄bara tay a ti wal ni àzalu leli afa gani, àhi ana leli ah̄kado : « Tamal k̄s̄eruma nu n̄bu n̄f̄aki ah̄r ka Bay geli eðed̄n̄ ti d̄guma, k̄n̄j̄had̄uma afa goro a. » Nahkay àf̄aki ḡgasa ke leli, mòru.

¹⁶ A vad̄ nahan̄ m̄bu makoru ka m̄lan̄ ga mah̄n̄galav̄u Melefit ni ti, m̀bakabu ah̄r akaba wal nahan̄. Wal nani ti evidi ge mis ndahan̄. Seteni àniviyu a ah̄r bu, ad̄f̄iki ere ye ti amara magravu ni. Nahkay ndam ya ti wal ni evidi gatay ni t̄n̄ḡt̄ siḡgu kay àna pakama gayan̄ ya ti àhia ana mis

a, ere gani àgravu eƒeƒiŋ ni. ¹⁷ Eslini wal nakəŋ ànjəki ka maƒəboru leli akaba Pol e meteliŋ vu. Azlah, àdɛm : « Ndam nday hini ti tɛgri tɔwi ana Melefit naŋ agavəla driŋ ! Təɔfiki ana kuli divi ya akəŋgətum sifa àna naŋ ni ! » ¹⁸ Àzlah, àdɛm ma ni nahkay vad ehimeya. Kələŋ gani àwərikabá bəruv ana Pol a, nahkay Pol nakəŋ àmbatkibiyu ma ka wal ni mək àhi ana seteni ya àniviyu ni ahkado : « Nəhuk àna *slimi ga Yezu *Krist, hərəya a wal hini ba ! » Eslini seteni ni àsləkiaba ana wal na həya. ¹⁹ Seteni ni àra àsləkiaba ana wal na ti, ndam ya ti wal ni evidi gatay ni təsəra wal ni aməŋgəti siŋgu ana tay va do. Nahkay təgəs ata Pol nday ata Silas, təgəjahoru tay ka məlan ya mis təcakalavu ga magray seriya ni. ²⁰ Tòru tɛnjəa àna tay eslina ti təhi ana ndam magray seriya ni ahkado : « Ndam nday hini təbu tagudar kəsə geli. Nday ti ndam *Zude, ²¹ təcahi zlam ana mis, ay ere ye ti təcahi ana tay ni ti leli ndam *Rom àgəski məgəskabu do, mągray do simiteni. »

²² Mis dal-dalani ni tàra ticia ma na ti nday day təzumkia bəruv ka ata Pol nday ata Silas a. Eslini ndam magray seriya ni təhi ana ndam slewja gatay ti təcakwakia zlam ka ata Pol nday ata Silas a, mək təzləb tay àna aday. ²³ Tàra təzləba tay a dal-dal ti təbiyu tay a ahay ga danɔay vu, mək təhi ana bay majəgay ahay ga danɔay ni ti məbi slimi ana tay lala. ²⁴ Bay majəgay ahay ni àra ècia ma gatay na ti, àhəl ata Pol nday ata Silas nakəŋ, àbiyu tay a məlan nahan vu ca-ca a huɔ ga ahay ga danɔay ni vu. Eslini naŋ nakəŋ àwəlfəŋ asak gatay dwa dwa kà damkoluk.

²⁵ A huɔ ya vad nahəma, ata Pol nday ata Silas nakəŋ tahəŋgalay Melefit, tidii limis ; ndam danɔay ndahan ni təbu təbi slimi ana zlam gatay ya tagray ni. ²⁶ Nday ɔk təbu tagray nahkay ti haɔ àdaɔay dal-dal, asak ga ahay ga danɔay ni àdaɔay daya. Eslini ti mahay ga ahay ni ɔk təzləkvaba bəŋa bəŋa, zlam ya təwəl ndam danɔay àna naŋ ni ɔk təcicəhva wir wir. ²⁷ Bay majəgay ahay ga danɔay ni àra èpidekva, èpi ti mahay ga ahay ga danɔay ni bəŋa bəŋa nahəma, àraɔaya maslalam gayan a, awayay akad ahər gayan àna naŋ. Àgray nahkay ti adaba

àhi ana ahər ndam danɔay ni tàcuhwa. ²⁸ Ay Pol àzlah, àhi ahkado : « Kəgri arəŋa ana ahər gayak ba, leli ɔk məbu ahalay. » ²⁹ Naŋ nakəŋ àra ècia ma ga Pol na ti àdɛm təzibiya cəŋgel a. Tàra təzibiya cəŋgel na ti àcuhwiyu ka məlan ya àbiyu ata Pol nday ata Silas ni. Òru ènjəa eslina ti agəgər sləb-sləb, àbəhadɔ mirdim ana tay meleher ndiɔ ana haɔ. ³⁰ Kələŋ gani àhəlaya tay a dala va, mək àhi ana tay ahkado : « Bəbay goro ni, nəgray mam ti Melefit ahəŋgay nu ni mam ? » ³¹ Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi : « Fəki ahər gayak ka Bay geli Yezu. Nahkay Melefit amahəŋgay kur akaba ndam ga huɔ ahay gayak. » ³² Mək təhi ma ga Bay geli ana tay akaba ndam ga huɔ ahay gayan ni ɔk. ³³ A huɔ ga məlavad gani nani bu bay majəgay ahay ga danɔay ni àhəl ata Pol nday ata Silas, àra àbarikia ambələk gatay ni ana tay a. Nday day təbaray naŋ akaba ndam ga huɔ ahay gayan ni ɔk àna slimi ga Yezu həya. ³⁴ Kələŋ gani bay majəgay ahay ga danɔay nakəŋ àhəliyu tay a ahay vu ga məzum zlam. Nday təbu təzum zlam ti naŋ nakəŋ àmərva dal-dal akaba ndam ga huɔ ahay gayan na ɔk, adaba təfəkia ahər ke Melefit a.

³⁵ Məlan àra àsla ti ndam magray seriya ni təslərbiyu mis afa ga bay majəgay ahay ga danɔay ni ga məhiani : « Baya mis cəeni na. » ³⁶ Bay majəgay ahay ga danɔay ni àra ècia ma na ti, àhəŋgri ma gani ana Pol, àhi ahkado : « Ndam magray seriya ni təslərbiya mis a, tədɛm nəbaya kuli a. Nihi ti hərəmiiyu e mite vu, sləkuma àna sulumana. » ³⁷ Eslini Pol àhi ana ndam ya təslərbiyu tay ni ahkado : « Leli ndam Rom ti təgəs leli, təgrafəŋa seriya kə leli àna divi gana ndo, təzləb leli kə meleher ge mis macakalavani, təbaya leli a danɔay ba, nihi ti tədɛm məsləka akal-akal a nahkay ti, məgəskabu aw ? Aha, məgəskabu do. Tamal tawayay nahkay ti nday ndayani àna ahər gatay tàra təbaya leli a. » ³⁸ Nahkay mis ya ti təsləruru tay ni tòru tənɔhadɔ ma ni ana ndam magray seriya ni. Nday nakəŋ tàra ticia ata Pol nday ata Silas nday ndam Rom ti təgra aŋwaz a dal-dal. ³⁹ Nahkay nday nakəŋ tərəkia ka ata Pol a, təgri kam-kam ana tay, təbaya tay a ahay ga danɔay

ni ba, mæk tãhãngalay tay ti tãslãkaba a kãsa ni ba. ⁴⁰ Ata Pol nday ata Silas tãra tãhãraya a ahay ga dãngay ni ba ni ti tãru afa ge Lidi. Eslini tãbakabu ahãr akaba ndam mãfãki ahãr ka Yezu, tãvi njãda ana tay, mæk tãslãkaba a kãsa ni ba.

17

Ata Pol nday ata Silas tagray tɔwi a Tesalonik

¹ Ata Pol nakãnj tãru a Amfipolis, tãslãka eslina tãru a Apoloni, tãra tãslãka eslina keti tãru a Tesalonik. A Tesalonik ti ahay ga ndam *Zude ya tahãngalavũ Melefit ni ãbu. ² Eslini Pol ahuriyu a ahay ni vu akãda gayãnj ya agray kãla vad *mãpãsabana ni. Vad mãpãsabana mahkãr ka mahar ka mahar ahuriya a ahay ni va, tãzlapakia ka pakama ya ãbu mãbãkiani a Wakita ge Melefit ni ba akaba nday ye eslini na. ³ Nahkay ãdãfiki ma ge Melefit ana tay, ãdãm ahãr ãdãm *Krist *Bay gãdãkani ya amara ni mãcakay daliya, mãmãt, mæk mãnggaba e kisim ba kwa. Ahi ana tay ahkãdo : « Krist Bay gãdãkani ya amara ni ti nani Yezu ya nãhi ma gani ana kãli ni. »

⁴ Eslini ndam Zude ãal gani tãgãskabã ma ga Pol na, tãgia ndam ga ata Pol nday ata Silas a. Ndam *Gres ya tãzlabay Melefit ni kay akaba wãl kay ãal ya ti zlam gatay tãbu ni tãgia ndam ga ata Pol a daya. ⁵ Ay ndam Zude ndahanã ya tãgãskabu ma ga Pol ndo ni tãgrafãnjã solu kã ata Pol a. Nahkay tãzalakabu ndam ya tãgray tãwi do, tãsawãday kwanã kwanã a kãsa bu ni, mæk nday gani tãhãngalãfãnjã ma kã mis ga kãsa na. Nahkay nday dẽk akaba mis ni tãcakalavu, tãzumki ããruv ka ndam ga ata Pol ni, tãgudari ma ana tay, tãzlahki ka tay. Kãlãnj gani tãdãboru ata Pol nday ata Silas a magam afa ga Zãnj, adaba tawayay tãgãs tay ga magrafãnjã seriya kã tay a kã meleher ge mis macakalavani na. ⁶ Ay ti tãdi ahãr ana tay eslini ndo. Nahkay tãgãs Zãnj akaba ndam mãfãki ahãr ka Yezu ndahanã, mæk tãhãloru tay kã meleher ga ndam magray seriya ni. Tãru tãnjãã ãna tay a ti tãzlah, tãdãm : « Ndam ndani ti tãwisirikaba ahãr ana mis ga duniya na dẽk. Nihi ti nday tãbu ahalay, ⁷ Zãnj day

ãgãskabã tay a magam afa gana. Nday gani dẽk tãgãskabu pakama ga *bay gãdãkani ga ndam Rom ya ãdãm ni do, tãdãm bay nahãnj ãbu, slimi gani Yezu. » ⁸ Ma gatay ya tãdãmki ka ndam *mãdãbay Yezu ni ti ahãliaba ahãr ana mis macakalavani na akaba ndam magray seriya na. ⁹ Nahkay tãhi ana ata Zãnj akaba nday ndahanã ni : « Bãhadũm sãngu hayãnj ti kãslãkuma. Amamãnjay ma gani kama keti kwa ; tamal ma nahãnj ãbi ti akãhãngarum sãngu gekãli zlam gekãli. »

Ata Pol nday ata Silas tagray tɔwi e Berey

¹⁰ Mãlavãd ãra ãgia ti ndam mãfãki ahãr ka Yezu ni tãhi ana ata Pol nday ata Silas : « Dãgum e Berey. » Mæk ata Pol nakãnj tãslãka, tãru eslini. Tãru tãnjãã eslina ti tãhuriyu a ahay ga ndam *Zude ya tahãngalavũ Melefit ni vu. ¹¹ Ndam Zude ya e Berey ni tãtama nday ya a Tesalonik na ãna sulumana : tãgãskabã ma ge Melefit ya ata Pol tãhi ana tay na ãna hudã bãlãnj. Kãlavãd tamãnjãki ka Wakita ge Melefit, tawayay ti tãsãr ma ga ata Pol ya tãhi ana tay ni ti ma ge jiri ededãnj aw. ¹² Nahkay mis kay e kidãnj gatay bu tãfãkia ahãr ka Yezu a. E kidãnj ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni bu ni ti mis kay ãal tãfãkia ahãr ka Yezu a daya. Nday ya ti tãfãki ahãr ni ti wãl ya ti zlam gatay tãbu ni akaba zawal ndahanã.

¹³ Ay ndam Zude ya a Tesalonik ni tãra tãcia Pol nanã ãbu ahi ma ge Melefit ana ndam Berey nahãma, tãra. Tãra tãnjãã ti tãdãmki ma magãdãvani ãki ka ata Pol nakãnj, tãwisãnkabu mis ga kãsa ni. ¹⁴ Eslini hãya ndam ga Yezu ni tãhi ana Pol : « Slãka, ndam geli tãzoru kur e divi vu gwar ka dãluy ni. » Mæk tãslãka tãzoru nanã, ay ti ata Silas nday ata Timote tãnjãhadã, tãslãka ndo. ¹⁵ Nday ya ti tãzoru Pol ni tãru akãba nanã a Ateñ. Tãru tãnjãã eslina ti Pol ãhi ana tay : « Kãslãkuma nihi nahãma, kara kãhumi ana ata Silas nday ata Timote tãra tãnjãki nu ahalay ke weceweceni. » Mæk nday nakãnj tãngã e Berey a.

Ma ga Pol ya ãhi ana ndam Ateñ ni

¹⁶ Ka ya ti Pol nanã ãbu a Ateñ, ajãgay ata Silas nday ata Timote ni ti, ãsawãday a kãsa ni bu. Nanã ãbu asawãday ti ãpi ti

zlam ga pɛra kay tɛbu a kɛsa ni bu. Ere ye ti ɛpi ni ɔzumia bɛruv a dal-dal. ¹⁷ Nahkay ɔhuriyu a ahay ga *mahɛngalavù Melefit vu, ɔhi ma ana ndam *Zude akaba mis ndahaŋ ya tɔzlabay Melefit ni. Kɛlavad ɔhi ma ana mis ya adi ahàr ana tay a dala bu ni daya. ¹⁸ Ndam ya tɛsɛra zlam a kay ni tɔzlapa akaba Pol a daya. Mis nday nani ti ndahaŋ ndam Epikiriyeŋ, * ndahaŋ ti ni ndam Sitɔwisiyeŋ. † Ka ya ti Pol ɔdɛmki ma ɔki ka ga Yezu ya ɔmɛt mɛk ɔngaba e kisim ba ni ti mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tɛdɛm ahkado : « Maslaŋa hini azlapay asak ma ahàr gani day ɔbi ti, ɔdɛm ti mam ? » Mis ndahaŋ ti ni tɛdɛm : « ɔzlapaki ke melefit ndahaŋ ya leli mɛsɛr tay do ni. » ¹⁹ Nahkay tɔzaluŋ naŋ kɛ meleher ga gɛdɔkani ge seriya gatay ; mɛlaŋ ge seriya nani ti tɔzalay Eriyɔpez. ‡

Tòru tɔnjɔa eslina ti tɛhi : « Mawayay mɛsɛr ma mɛweni ya kacahi ana mis ni. ²⁰ Pakama gayak ya kɛdɛm ni ti leli mɛci day-day ndo, nahkay mawayay mɛsɛrkaba ere ye ti kɛdɛmki ma na lala. » ²¹ Tɛdɛm nahkay ti adaba ndam Ateŋ akaba ndam mirkwi ya tanjɛhad eslini ni dɛk tɛbu tɔzlapaki ka pakama ya tɛci day-day ndo ni akaba tɛbi slimu ana ma gani kɛlavad, tɔwi tekeɛdi tɛŋgɛfɛŋ ahar ga magrani do.

²² Nahkay Pol naŋ jika e kidiŋ gatay bu ka mɛlaŋ ge Eriyɔpez ni, ɔhi ana tay ahkado : « Lekulɔm ndam Ateŋ, nɛsɛra a zlam ya ti kɛgrum ni bu dɛk kɛbum kɛzlabum melefit gɛrgɛrani kay. ²³ Ka ya ti nɛbu nɛsawaday a kɛsa gekɛli bu nahɛma, nɛpia zlam gɛrgɛrani ya kɛdezlamiaya ana melefit nday nani na. E kidiŋ ga zlam nday nani ya kɛdezlɔm ni bu dɛk ti nɛdi ahàr ana mɛlaŋ *meviyekiki zlam ana melefit nahaŋ. ɔki mɛbɛkiani nahkay hi : “Medezliaya ana melefit ya mɛsɛr do na.”

* **17:18** Ndam Epikiriyeŋ ti ndam Gres ya tɛgɛskabu ma ga maslaŋa nahaŋ tɔzalay naŋ Epikir ni. Epikir ti tɔwi naŋ vi 341 ka sarta ya ahaslani ni ; ɔdɛm zlam dɛk tagravu kwanja kwanja ɔna zlam ci6-ci6eni, Melefit ɔfi ahàr ana mis do ; ɔdɛm tamal mis tɔwayay zlam kay do, tɔwayay mis kay do ni ti tanjɛhad lala tata. † **17:18** Ndam Sitɔwisiyeŋ ti ndam Gres ya tɛgɛskabu zlam ya tɛcahi ana mis a Ateŋ gwar ke vi 300 ga sarta ya ahaslani ni. Tɛcahay ma nani ti a ahay bu ; slimu ga ahay ni Sitɔwi Peykili. Tɛdɛm ahàr ɔdɛm mis tɛgɛskabu ere ye ti Melefit awayay ni ; ku tamal tɛcakay daliya dal-dal ɔna naŋ nɛŋgu ni si tɛgɛskabu kwa. ‡ **17:19** Eriyɔpez ti hɛma a Ateŋ ; awayay adɛmvaba « Hɛma ge Eres » (Eres ti melefit ga ndam Gres). Ahaslani ti gɛdɔkani ge seriya ga Ateŋ tɛcikalavu ka hɛma nani, ay ka sarta ga Pol tɛcikalavu ti a ahay bu. Ku tamal nahkay nɛŋgu ni tɔzalay mɛlaŋ ge seriya nani Eriyɔpez. Ahar gɛdɔkani tagray seriya ɔki ka pakama ge melefit gatay.

Ay Melefit ya ti kɛsɛrum naŋ do, kɛzlabum ni ti nɛdɛfiki naŋ ana kɛli. ²⁴ Melefit gani nani ti ɔgraya mɛlaŋ akaba zlam ya a huɛ gani bu na dɛk ; naŋ Bay gɛdɔkani, agur huɛ melefit akaba had dɛk ; naŋ ɔnjɛhadviyu a ahay ya mis tɛdezli ni vu do. ²⁵ Zlam ya ti ɔhɛci naŋ ti mis tɛvi ni ɔbi, adaba Bay ya ti ɔvi sifa ana mis ti tɛsuf, ɔvi zlam dɛk ana tay ni ti naŋ. ²⁶ Melefit ɔgraya enjenjena ti mis bɛlaŋ. Mɛk ɔgray ti bɛza huɛ ga maslaŋa nani tɛdevu jiba gɛrgɛrani ga mɛlaŋ ni dɛk akaba ɔgray ti tanjɛhad ka had ya ɔdɛm tanjɛhadki ni. ɔfɛkadɛvù ekwi e kidiŋ gatay vu, ɔvi milmili akaba milevi ana tay daya. ²⁷ Melefit ɔgray nahkay ti, awayay ti mis tɛdɛbay naŋ, bi atɛdia ahàr a waw akada ge mis ya ti atam ahar, adɛbay zlam a mɛlaŋ ziŋ-ziŋeni bu ni. Tɛdɛbay naŋ nahkay, ay ti Melefit naŋ driŋ driŋ akaba mis do, ku way way do Melefit naŋ ɔbu kɛ gɛvay gayan. ²⁸ Nahkay zla nahɛma,

“Leli mɛbu akaba naŋ akada mis bɛlaŋ :

leli mɛbu, leli ɔna sifa

akaba mɛbu magray tɔwi ti azuhva naŋ.”

« Ku ndam midi limis gekɛli ndahaŋ day tɛdɛm nahkay, tɛdɛm ahkado :

“Nahkay zla ti leli day bɛza huɛ gayan.”

²⁹ « Leli bɛza huɛ ge Melefit nahkay ti, mɛhi ana ahàr Melefit ti tɛzavu akaba zlam ga pɛra ya tɔgraya tay ɔna gru, ɔna evirzegenahkay do ni ɔna akur ni ba, adaba zlam nday nani ti mis tɔgraya tay ɔna egizli gatay a ti tɛzavu akaba zlam ya tɔjalaki ahàr ga magrani ni. ³⁰ Sarta ge mis ya ti tɛsɛrkaba Melefit a ndo ni ti Melefit ɔjalaki ahàr do. Ay nihi ti ahi ana mis dɛk ku eley eley do dɛk tɛmbatkaba majalay ahàr gatay na. ³¹ Adaba ɔfɛkadɛ vad ga magrafɛŋa seriya ɔna jiri kɛ mis ga duniya na dɛk. Amagray seriya nani ti Bay ya ti Melefit adaba ni. Melefit ɔdɛfiki ana mis dɛk Bay

nani amagray seriya eɔeɔɔn ti, àna gayan ya ti àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni. »

³² Mis ye eslini ni t̄ara t̄icia ma ga Pol ya àdɔm mis t̄əmət mək tanɔgaba e kisim ba ni ti mis ndahaŋ e kidinɔ gatay bu t̄eyefin, mis ndahaŋ ti ni t̄ahi : « Èslia, aməbi slimi a vad nahaŋ keti kwa. » ³³ Eslini Pol àsləkafəŋa kà tay a. ³⁴ Ku tamal mis ahar gəɔɔakani t̄awayay məbi slimi ana ma ga Pol va do nənɔgu ni, mis ndahaŋ t̄əgəskabá ma gayan ya àdɔm na, t̄əfəkia ahàr ka Yezu a. Denis bəlan ga ndam ge seriya ge Eriyupɛz ni naŋ àkibu ka tay, wal nahaŋ slimi gani Demeris day naŋ àkibu ka tay. Ndam ndahaŋ day t̄əkibu ka tay.

18

Pol agray tɔwi a Koreŋ

¹ Kələn gani Pol àsləka a Ateŋ a, òru a Koreŋ. ² Òru ènjua eslina ti àdi ahàr ana zal Zude nahaŋ, t̄iwibiyu naŋ ka had Pon, slimi gani Ekiles. T̄àsləkabiya nihi guhwa ka had Itali a nday ata wal gayan Prisil a, adaba bay Kəlot àhi ana ndam *Zude dek t̄àsləkaba a Rom a. ³ Tɔwi gatay ti magray ahay ga ambəl. Nahkay Pol ànjəhad afa gatay ga magrakabu tɔwi ka ahar bəlan akaba tay, adaba naŋ day tɔwi gayan akada gatay ni. ⁴ Kəla vad *məpəsabana Pol ahuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu, ahi ma ana mis ye eslini ni, awayay ti ndam Zude akaba nday ya ndam Zude do ni t̄əgəskabu ma gayan ni.

⁵ Ka ya ti ata Silas nday ata Timote t̄àsləkabiya e Mesedawen a, t̄injikiva ka Pol a nahəma, Pol nakən àmbrəŋ tɔwi nahaŋ ni, ànjəki ka məhi ma ge Melefit ana mis kəlavad. Àhi ana ndam Zude ahkado Yezu ti naŋ *Krist *Bay gəɔɔakani ya amara ni. ⁶ Nday nakən t̄ara t̄icia ma nana ti t̄əgəskabu ndo, t̄indivi naŋ. Eslini ti Pol àgavfəŋa had kà azana gayan a ga məɔɔfikiani ana tay àmbrəŋa tay a. Àhi ana tay ahkado : « Melefit aməgəs kəli àna seriya ti məsər gekəli ! Ahar goro amələkibu bi. Nihi ti nakoru nəhi ma ni ana nday ya ndam Zude do ni. » ⁷ Àra àhia ma ana tay a nahkay ti àsləka eslina, òru afa ga maslaŋa nahaŋ : maslaŋa

gani nani azləbay Melefit, slimi gayan Tisus Zəstəs, ahay gayan kà gəvay ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ga ndam Zude ni. ⁸ Ay Krispus gəɔɔakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni t̄əfəki ahàr ka Bay geli Yezu akaba ndam ga hud ahay gayan dek. Ndam Koreŋ ndahaŋ kay day t̄ara t̄icia ma ga Pol na ti t̄əfəkia ahàr ka Yezu a, nahkay *t̄abaray tay dek.

⁹ A vad nahaŋ ga məlavad Bay geli Yezu àŋgazlivu ana Pol, àhi ahkado : « Kəgray aŋgwaz ba, hioru ma goro ana mis, kəmbrəŋ ba, ¹⁰ adaba nu nəbu akaba kur. Maslaŋa àbi emisliki məgruk daliya bi, nahkay gray tɔwi, adaba ndam goro t̄əbu kay a kəsa hini bu, t̄əfəku ahàr faŋ ndo. » ¹¹ Nahkay Pol ànjəhad a Koreŋ daz àna kiyi muku, àcahi ma ge Melefit ana mis ye eslini ni dek.

¹² Ka sarta ya ti bay Galiyən àgur had Es-eyi ni ti, ndam Zude dek t̄əbedekivuvu ka Pol nakən, t̄əzoru naŋ kə meleher ga Galiyən ka məlan magray seriya. ¹³ Tòru t̄injua àna naŋ a ti t̄ahi ana Galiyən ahkado : « Maslaŋa hini acahi ana mis ti t̄àzləbay Melefit gərgəri akaba ga ŋgumna ya àdɔm ni. » ¹⁴ T̄ara t̄əɔma nahkay ti Pol awayay ahəŋgrifəŋ ana tay, ay ti Galiyən àhi ana tay ahkado : « Tamal lekələm ndam Zude kəɔmum maslaŋa hini àgra zlam ya àbəlay do simiteni na ahkay do ni àgudara zlam nahaŋ a dal-dal ti, akal nəbi slimi ana ma gani, akada goro ya nagray kəlavad ni. ¹⁵ Ay nihi ti pakama ya kələgumkivuvu ni ti ka zlam gekəli ya kakahum ni, àkivuvu ke slimi ge mis akaba ke divi gekəli ya kəɔbbum ni. Nahkay ti nəwayay magray seriya ga zlam nday nani do. » ¹⁶ Àhi ana tay t̄àsləka ka məlan magray seriya na. ¹⁷ Ay ndam Zude ni dek t̄əgəs Sosten gəɔɔakani ga ahay ga mahəŋgalavù Melefit ni, t̄əzləb naŋ kà məlan magray seriya ni. Galiyən nakən àra èpia ere ye ti tagray na ti àhəŋgarfəŋ ndo.

Pol anɔgoru a Antiyos

¹⁸ Pol àpəs vad kay bal a Koreŋ. Kələn gani àhi ana ndam məfəki ahar ka Yezu ye eslini ni « Nasləka, nəwayay nakoru ka had Siri. » Eslini òru e Senkrey. Òru ènjua ti àwəskaba

* 18:18 Mənjay Macalani 6.1-18.

ahàr a, aɗaba àhia ana Melefit a : « Tamal kəgrua zlam ya nihindiluk na ti anagray nahkay.* » Kələŋ gani təcəliyu a *slalah ga yam vu nday akaba Prisil nday ata Ekiles, tòru e Efez. ¹⁹ Tòru tɔnjɔa e Efez a ti Pol àsləkafəŋa kà ata Prisil nday ata Ekiles a, àhuriyu a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu, tɛzlapay akaba ndam *Zude ye eslini ni. ²⁰ Təhi mənjuhada akaba tay vad ɓal àkiva, ay Pol àwayay ndo. ²¹ Àhi ana tay : « Tamal Melefit àvua divi a ti ananɗa afa gekali a. »

Eslini nan nakəŋ àsləkafəŋa kà tay a, àcəliyu a slalah ga yam vu, àsləka e Efez a, òru a Sezare. ²² Òru ènjɔa a Sezare a ti àcəloru a Zeruzalem, àgri sa ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ye eslini ni, mək àsləka, òru a Antiyos. ²³ Òru ènjɔa a Antiyos a ti ànjəhad gosku ɓal. Kələŋ gani àsləka òru ka had Galasi akaba ka had Firizi, àvi njəda ana ndam madəbay divi ga Yezu ya ka had nday nani ni dek.

Apolos agray tɔwi e Efez akaba a Koreŋ

²⁴ Ka sarta gani nani zal Zude nahan òru e Efez. Slimi gayan Apolos, tɔwi nan e Eleksendri. Nan ti àsəra zlapay a àsabay, àsəra pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu na dal-dal daya. ²⁵ Təcahia divi ga Bay geli Yezu a, awayay divi gani nani dal-dal. Nahkay nan àbu àhi ma àki ka Yezu ana mis, acahi ana tay lala. Ay àsəra ge Zeŋ ya *àbaray mis na ciliŋ, do ni ti àsə baray nahan do. ²⁶ Ànjəki ka macahi zlam ana mis a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit ni bu, day aŋgwaz àwərki nan ka ma gani do simiteni. Ata Prisil nday ata Ekiles tàra ticia ma gayan na ti tàyay nan, tədəfikiba divi ge Melefit àkiva lala.

²⁷ Kələŋ gani Apolos nakəŋ awayay moroni ka had Eseyi. Ndam ga Yezu ya e Efez ni tégəskabá ma gana, tədəm àbəlay, mək təkioru wakita ana ndam ga Yezu ya ka had Eseyi ni, təhi ana tay tégəskabá nan a lala. Nahkay Apolos nakəŋ àsləka, òru eslini. Òru ènjɔa ti àjənaki ndam ye eslini təkəki ahàr ka Yezu ni, àgray tɔwi àna njəda ge Melefit ya àvi ni. ²⁸ Àzlapay akaba ndam *Zude kə meleher ge mis dek, àwəlki tay ka pakama. Àdəfiki ana tay vay-vay àna

pakama ya a Wakita ge Melefit bu ni *Krist *Bay gədakani ya amara ni ti Yezu.

19

Pol agray tɔwi e Efez

¹ Ka ya ti Apolos nan a Koreŋ ni ti Pol àsləkaba gwar ka həma ya ka had Azi na, òru e Efez. Òru ènjɔa ti àdi ahàr ana mis ndahan ya tadəbay divi ga Yezu ni, ² àhi ana tay ahkado : « Ka ya ti kəfumki ahàr ka Yezu ni ti Melefit àvia Məsuf Njəlatana ana kuli a waw ? » Nday nakəŋ təhəŋgrifəŋ, təhi ahkado : « *Məsuf Njəlatani ti day-day mici təcəlfəŋ ndo. » ³ Eslini Pol àhi ana tay : « Ay nahkay ti *baray ya təbaray kuli ni ti baray weley ? » Təhi : « Təbaray leli ti akada ge Zeŋ ya abaray mis ahaslani ni. » ⁴ Pol àhi ana tay : « Zeŋ àbaray ti mis ya tégəskabá məmbatkaba majalay ahàr gatay a ni. Àhi ana ndam *Izireyel : “Maslanə nahan àbu amara, ahàr àdəm kəfumki ahàr.” Maslanə nani ya Zeŋ àdəmki ma ni ti nan Yezu. » ⁵ Nday nakəŋ tàra ticia ma ga Pol na ti tégəskabá, mək təbaray tay àna *slimi ga Yezu. ⁶ Eslini Pol àbəkì *ahar ka tay. Àra àbəkia ahar ka tay a ti Melefit àvi Məsuf Njəlatani ana tay : nahkay tɛzlapay àna ma həma ya nday ndayani təsər do ni, təhəŋgri ma ge Melefit ana mis daya. ⁷ Mis ya təbaray tay ni dekeni tagray kru mahar cə.

⁸ Ka sarta nani agray kiyi mahkər Pol àhuriyu kəlavad a ahay ga *mahəŋgalavù Melefit vu. Eslini àhi ma ana mis, àgraki aŋgwaz do. Àdəmki ma ka *Məgur ge Melefit àna njəda, awayay ti mis tégəskabu. ⁹ Ay ti mis ndahan kay e kidiŋ gatay bu tawayay mici ma ni do simiteni, təkəki ahàr ka Yezu ndo, tədəmki ma magədavani àki ke divi gayan kə meleher ge mis macakalavani daya. Nahkay Pol àsləkafəŋa kà tay a, àhəlkiaba ndam madəbay divi ga Yezu na àkiba ka tay a. Ahay ge lekwel ga zal nahan àbu, slimu gayan Tirenəs : eslini ndam ga Yezu nakəŋ təhuriyu kəlavad a ahay ni vu, Pol àcahi zlam ana tay. ¹⁰ Àcahi zlam ana mis eslini vi cə, nahkay mis ga had Azi ni dek, ndam *Zude akaba nday ya ndam Zude do ni, ticia ma ga Bay geli Yezu a.

Baza ga Seva akaba ndam maharam ndahan

11 Eslini Pol àgray zlam gərgəri kay àna njəda ge Melefit, ku ndam ga Yezu tekefi tipi day-day ndo. 12 Nahkay mis tɔhəl endəwi akaba azana ndahan ya Pol ɛnjifiŋa ni, tɔru tɔfəki ka ndam ga arməwər. Ndam ya ti tinjifiŋa àna zlam nday nani ka tay a ni tɔngaba, ndahan seteni tɔsləkiaba ana tay a. 13 Ndam *Zude ndahan tɔbu təsawaday ka kəsa ka kəsa, tɔgariaba seteni ana mis a. Nday day tawayay tagariaba seteni ana mis àna slimi ga Bay geli Yezu a, nahkay ku way way do àhi ana ata seteni ni ahkado : « Nəhi ana kəli, sləkumiaba ana maslaŋa hini àna *slimi ga Yezu ya Pol adəmki ma na. »

14 Ndam Zude ndahan tɔbu nday adəskəla, slimi ga bəŋ gatay Seva, naŋ gəɖakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit. Nday day tɔbu təhi ma ana seteni nahkay. 15 A vad nahan tawayay tagariaba seteni ana mis a. Tàra təhia ma na ana seteni na ti seteni ni àhəŋgrifəŋ ana tay, adəm ahkado : « Yezu ti nəsəra naŋ a ; Pol ti nɔcia slimi gayan a ; ay lekulum ti ndamam ? » 16 Seteni ni àra adəma ma na nahkay ti maslaŋa nani ya seteni àniviyu ni akadvu akaba tay, atama tay a dek àna njəda. Nday nakəŋ dek təhəraya a ahay ba, təcuhway, vu gatay dek ambələk, azana day àki ka tay ka vu bi. 17 Ndam Efez dek, ndam Zude akaba ndam ya ti nday ndam Zude do ni, ticia ere ye ti àgravu na. Tàgra aŋgwaz a dal-dal ; tɔzləbay Bay geli Yezu, tɔdəm naŋ gəɖakani. 18 Mis ya tɔfəkia ahàr ka Yezu a ni ti tàra kay, tɔdafaya zlam ya tɔgudar na vay-vay. 19 Ndam ya tɔgray maharam ahaslani ni tɔhəlbiyu wakita ga maharam gatay ni, tɔviyekaba kə meleher ge mis a dek. Təcal siŋgu ga wakita nday nani grusu dəbu kru kru zlam. 20 Nahkay Bay geli adafaki njəda gayan ; pakama gayan akoru kama kama, kəlavad mis ndahan tɔgəskabu.

21 Kələŋ ga zlam nday nani ti Pol adəm : « Nakoru ka had Mesedəweŋ akaba ka had Eseyi, anasləka eslina ti nakoru a

Zeruzalem. Anasləka a Zeruzalem a ti ahàr àhu nàru a Rom. » 22 Àra adəma nahkay ti àsləroru ndam gayan cə, ata Timote nday ata Erest, ka had Mesedəweŋ. Naŋ naŋani ti ni ànjəhadkivu gosku bal ka had Azi.

Ndam Efez tɔzumki bəruv ka ndam ga Yezu

23 Ka sarta gani nani ti zlam magədavani zləzladani àgrava e Efez azuhva divi ga Yezu a. 24 Zal nahan àbu, slimi gani Demetriyəs, tɔwi gayan ga magray zlam sulumani àna gru. Ahar gəɖakani agraya mazavu ga ahay gəɖakani ge Ertemis * na ci6-ci6ena. Ndam ya tɔgri tɔwi ni tɔŋgət siŋgu kay àna naŋ. 25 Demetriyəs nakəŋ acakalakabu tay akaba ndam ya tagray tɔwi akada gayan ni, mək àhi ana tay ahkado : « Zləbəba goro ni, kəsəruma məŋgətum zlam ti àna tɔwi geli hini ya magray ni. 26 Ay nihi ti kipurəma akaba kicəma ere ye ti Pol àgray na. Àhi ana mis ahkado zlam geli ya magraya tay àna ahar geli gelena ni ti melefit do. Ma gayan ya ti adəm ni ti mis kay tɔgəskabá. Tɔgəskabu ma gayan ni ti mis ya ahalay e Efez ni ciliŋ do, mis ya ka had Azi ni ndahan day tɔgəskabá. 27 Mis tɔbu tici ma gayan ni ti atədəm tɔwi geli ya magray ni abəlay do. Atədəm ahay gəɖakani ge melefit geli Ertemis gəɖakani ni day zlam masakani. Ertemis melefit geli gani ti ndam ga had Azi akaba mis ga duniya dek təhəŋgrioru ahàr a had, ay nihi ti atədəm naŋ day zlam masakani. »

28 Demetriyəs nakəŋ àra adəma ma na nahkay ti mis ya təbi slimi ni tɔzuma bəruv a dal-dal, tɔzlah, tɔdəm : « Ertemis melefit ga ndam Efez ni ti naŋ gəɖakani. » 29 Mis ga kəsa ni dek tàra ticia ma na ti tɔgray tuwər. Nahkay tɔru tɔgəs ata Gayus nday ata Aris-tark, nday ndam Mesedəweŋ, adəba nday gani təsawadəkabu akaba Pol. Tàra tɔgəsa tay a ti tɔhəloru tay ke weceweceni ka mələŋ gatay ya təcakalavu taməŋjaləŋ kə givi ni. † 30 Eslini Pol awayay ahurkiviyu ke mis macakalavani ni, ay ti ndam madəbay divi ga Yezu ni tɔcafəŋa naŋ a. 31 Zləbəba

* 19:24 Ertemis ti melefit walani ga ndam Gres ; tɔdəm naŋ melefit ge kiyi akaba ga waray. Ahay gayan gəɖakani ti e Efez ; ahay nani ti gəɖakani, sulumani dal-dal ; mis tɔdəm ahay nani biliŋ ga zlam adəskəlani ya tɔgri ejep ana mis a duniya bu dek ni. † 19:29 Mələŋ ga maməŋjaləŋ ke givi e Efez ti gəɖakani. Azum mis agray 26.000.

gayaŋ ndahaŋ tɔbu, nday ndam ga ŋgumna ga haɗ Azi. Nday day tɔslɛrkioru mis ti tɔhi ahkado kam-kam ɔru ka mɛlaŋ ge givi ni ba. ³² Mis ni tɔra tɛcakaiava nahɛma, ma gatay ɔrakaboru ndo ; ku way way do azlah, aɗɛm ma gayaŋ tera. Nahkay mis kay e kiɗiŋ gatay bu ŋgay tɛcakaiakivu kamam ti tɔsɛr do simiteni. ³³ Eslini zal nahaŋ ɔvu, slimi gani Eleksender. Ndam *Zɛde ndahaŋ e kiɗiŋ ge mis macakalavani ni bu tɔhiaba ma gana, tɔhi mɔru mɛɗɛmɔya ma na kɛ meleher ge mis na ɗek. Eleksender nakɛŋ ɔra ɛcika kɛ meleher ge mis na ti ɔɗaɗi ahar ana tay, awayay azlapay. ³⁴ Ay tɔra tɔsɛra naŋ zal Zɛde nahɛma tɔzlah, tɔpɛski ka zlahay ni agray njemdi cɛ, tɛɗɛm ahkado : « Ertemis melefɛt ga ndam Efez ni ti naŋ gɛɗakani ! Ertemis melefɛt ga ndam Efez ni ti naŋ gɛɗakani ! »

³⁵ Kɛlaŋ gani bay mɛhɛŋgri pakama ga ŋgumna ana ndam ga kɛsa ni ɔhi ana mis macakalavani ni tɔlakakaba, mɛk mis nakɛŋ tɔlakakabá eɗeɗiŋ a. Tɔra tɔlakakabá ti ɔhi ana tay ahkado : « Lekɛlum ndam Efez ni, mis ga duniya ni ɗek tɔsɛra Efez ti mɛlaŋ *njɛlatani ga ahay ge Ertemis melefɛt geli gɛɗakani ni. Mazavu ge Ertemis nakɛŋ ya ɔslɛkabiya e melefɛt ba ni ti mis ɗek tɔsɛra naŋ day a huɗ ga ahay gani bu. ³⁶ Maslaŋa ya aɗɛm ma gani nani ma ga malfada ni ti way ? Nahkay ti jalum ahàr lala, lakumkaba, kɔgudarum ma ba. ³⁷ Mis nday ndani ya kɛhɛlumbiyu tay ahalay ni ti tɛhɛlababiya zlam akal a ahay ge melefɛt geli ni ba ndo. Tɛndivi melefɛt geli gani ndo daya. ³⁸ Ay tamal ti ata Demetriyɛs akaba ndam ya tagrakabu tɔwi ni tawayay mabɛhadki mirdim ka maslaŋa nahɛma, mɛlaŋ ge seriya ɔbu : tɔru tɔbɛhadki ka tay eslini afa ga ndam magray seriya ni. ³⁹ Ay tamal ti zlam nahaŋ ɔbu kawayum kihindam nahɛma, ka fat ya ti gɛɗakani atɛcakaiava ni ti akɛɗɛgum ɔna ma gani afa gatay kwa. ⁴⁰ Geli ya ti mɛcakaiavu kani ni ti ndam *Rom atɔhi ana leli kɛcakaiumvu ti kawayum kakadumfɛŋva kɛ ŋgumna tɛk, kɛcakaiumvu ti ɔki ka mam ? Ay ti amɛŋgɛt ma ga mɛhɛŋgrifɛŋani ana tay ti tɔgɛsiki ana leli do. » ⁴¹ Bay mɛhɛŋgri pakama ga

ŋgumna ana mis nakɛŋ ɔra ɔɗɛma ma na nahkay ti, ɔhi ana mis macakalavani ni ku way way do mɛslɛka, mɔru a magam.

20

Pol akoru e Mesedɔweŋ akaba e Gres

¹ Ndam ga kɛsa ni tɔra tɛmbrɛŋa magray tuwɛr a nahɛma, Pol ɔzalakabu ndam maɗɛbay divi ga Yezu ni, ɔhi ana tay tɔza njɛɗa. ɔra ɔhia ma ana tay a nahkay ti ɔgri sa ana tay mɛk ɔslɛka, ɔru e Mesedɔweŋ. ² ɔru ɛnjɛa eslina ti ɔsawadɔy ɔvi njɛɗa ana ndam mɛfɛki ahàr ka Yezu ni ɔna ma gɛrgɛrani kay ya ɔhi ana tay ni. Kɛlaŋ gani ɔslɛka, ɔru e Gres, ³ ɔnjɛhad kiyi mahkɛr. Ka ya ti awayay acɛliyu a *slalah ga yam vu akoru ka haɗ Siri ni ti, ɛcia ndam *Zɛde tɔzlapakia ga mɛgri zlam magɛdavana. Nahkay naŋ nakɛŋ ɔŋgoru gwar e Mesedɔweŋ zlam gayaŋ. ⁴ Ndam ya tɛsawadɔkaboru akaba naŋ ni ti ata : Sopatros wur ge Pirɛs ga kɛsa Berey ; Aristark, Sikɛŋɗɛs nday ga kɛsa Tesalonik ; Gayus ga kɛsa Derbi ; Timote ; ata Tisik nday ata Trofim ga kɛsa ya ka haɗ Azi ni. ⁵ Nday nakɛŋ tɔslɛka tɔru kama, tɔru tɔjɛgay leli a Truwas. ⁶ Leli ti ni kɛlaŋ ga wumɛri ya tɔzumvu dipɛŋ *miwisiŋeni do ni mɛslɛka e Filip a, mɔru mɛcɛliyu a slalah ga yam vu ga moru minjiki tay a Truwas. Mɔgray vad zlam ka ahàr divi, day ti mɔru minjiki tay. Eslini magray gosku sekw.

Pol ahi ma ge Melefɛt ana mis a Truwas

⁷ Mɔra mɛŋgasva ga mɛzum ɗaf ge Melefɛt a ka ahar bɛlaŋ mɛlakarawa ka fat ga sɔvdi fat ɔɗiya a ahay va nahɛma, Pol ɔhi ma ge Melefɛt ana mis mɛŋgasvani ni. Aɗaba ɔsɛra mɛlaŋ amasla ti ara ɔslɛka nahɛma, ɔhi ma ni ana mis ni duk ɔbiviya ana huɗ mɛlavad. ⁸ Cɛŋgel tɔbu kay a ahay ya ti leli mɛŋgasvu ni vu. Ahay gani nani ti ka ahàr ga ahay ndahaŋ. ⁹ Eslini wur dagwa nahaŋ slimi gani Ewtis naŋ ɔbu manjɛhadani digɛsa a moftotur bu ni ti ɛnjia ɗɔwir a ɗaŋ. Ka sarta gani nani ti Pol naŋ ɔbu azlapay kekileŋa. Wur dagwa nakɛŋ naŋ ɔbu enji ɗɔwir nahkay ti ɔɗɛbiyu kwa ka ahàr ga ahay ya mahkɛr ya leli mɛvu ni bu, ɔɗaya ka haɗ a. Nahkay tɔra tɔzefteba naŋ a ti naŋ

məmətani àndava. ¹⁰ Ay Pol àhəraya a ga had a, àdəkiyu ka wur dagwa nakəŋ mək àzay naŋ a ahar vu. Àra àza naŋ a nahəma àhi ana mis ni ahkado : « Àhəli ahàr ana kɛli ba, àmət ndo. »

¹¹ Kələŋ gani Pol nakəŋ àcəloru a ahay ni vu zlam gayəŋ. Òru ènjɛa ti àzay *dipeŋ, èsekaba mək àzum. Àra àzuma dipen na nahəma, àcəhi zlam ana mis ni keti hundum məlaŋ pay. Məlaŋ ni àra àcəda ti naŋ nakəŋ àsləka. ¹² Wur dagwa ni ti ni təzoru naŋ a magam, àmət ndo naŋ lala zlam gayəŋ. Nahkay mis ni dək təmərə dal-dal.

Pol aslaka a Truwas a, akoru e Milet

¹³ Məlaŋ àra àsla ti leli məcəliyu a *slalah ga yam vu ga moru məzəvù Pol a Asos. Nahkay leli nakəŋ məsləka, mòru mìnjiyu enji gayəŋ. Naŋ ti ni àzay divi ga asak, àdəm amoru mazay naŋ eslini kwa. ¹⁴ Pol nakəŋ òru ènjikia leli a Asos a nahəma, məzəvù naŋ a slalah ga yam ni vu mək mòru e Mitiləŋ. ¹⁵ Mòru mìnɟəa ti hajəŋ gani məsləka, mòru a Siyu. Hajəŋ nahaŋ gani məsləka mòru a Samos. Hajəŋ tegəni gani day kwa ti mìnjiyu e Milet. ¹⁶ Mìcik e Efez ndo, adaba Pol àwayay mijin sarta gayəŋ eslini ka had Azi do. Naŋ àwacavu ga moroni a Zeruzalem, awayay ti ahàr àdəm wudaka tagray wuməri ge *Peŋtikwet ni ti ènjɛa.

Ma ga Pol ya àhi ana gədákanu ga ndam Efez ni

¹⁷ Nday təbu e Milet nahkay ti Pol nakəŋ àsləroru mis e Efez ga mazalabiyu gədákanu ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ye eslini ni. ¹⁸ Gədákanu nakəŋ tàra tìnɟia ti Pol àhi ana tay ahkado : « Kwa ka fat goro ya ti nàra a Azi a àbivaya ana vad ya kana ni ti, kəsəruma ahəmamam mənɟəhadkəbu akaba kɛli na akaba ere ye ti nàgra na. ¹⁹ Kəsəruma tɔwi ya ti nəgri ana Bay geli na ; a huɖ ge tɔwi gani nani bu ni ti nàzay ahàr goro akada ge mis gəđakani ndo ; ku tamal nahkay nənɟu ni mis təzumua bəruv a akaba təgrua daliya adaba ndam *Zude təgraku mbada mbada palam. ²⁰ Kəsəruma daya nimbirifin zlam ya ti àbəlay ajənaki kɛli ni ana kɛli ndo. Zlam ni dək nəhia ana kɛli a, nəcahia ana kɛli kə meleher ge mis a vay-vay. A magam gekɛli day nəhia zlam na dək ana

kɛli a, nəcahia ana kɛli a daya. ²¹ Ma goro ya nədəm ni ti nəhi ana ndam Zude akaba ana nday ya ndam Zude do ni àna nɟəda goro dək tàmbatkəba majalay ahàr gatay a, təgəskəbu ma ge Melefit, təfəki ahàr ka Bay geli Yezu.

²² « Ay nihi ti nakoru a Zeruzalem akada ga Məsuf *Njəlatani ya àhu “Ru” kwa ni. Ere ye ti amagrakuvu eslini ni ti nəsər do. ²³ Ay ti ere ye ti nəsər nahəma nihi : a kəsa ya nakoru ni vu dək ti *Məsuf Njəlatani àhu ma, àdəm atəfiyu nu a danɟay vu, atəgru daliya. ²⁴ Ay a majalay ahàr goro bu nahəma, ku tamal nəbu àna sifa, ku nəmət nənɟu ni araŋa gani goro do. Ere ya nawayay ni ti, nawayay nindeverinaba tɔwi ga Bay geli Yezu ya àhu gray ni cilin. Tɔwi gayəŋ gani ti ga məhi *Ma Məweni Sulumani àki ka *sulum ge Melefit ana mis.

²⁵ « Nəpəsa e kidin gekɛli ba dək, nəhia ma àki ka *Məgur ge Melefit ana kɛli a. Ay nihi nəsəra ekipəmkiyu wur ge eri goro va do. ²⁶ Adaba zlam gani nani nəhi ma ana kɛli kani : Tamal maslaŋa e kidin gekɛli bu èjja ti ahar goro àkibu bi. ²⁷ Nədəm nahkay ti adaba nədəfikibə ere ye ti Melefit awayay agray na dək ana kɛli a, day nimbirifin araŋa ana kɛli ndo. ²⁸ Nahkay ti bumi slimi ana ahàr gekɛli, bumi slimi ahar gəđakani ti ana mis ndahaŋ ya ti Məsuf Njəlatani àbəhadivə tay ana kɛli a ahar vu ni akada ge mis ya təbi slimi ana zlam ga gənaŋ ni. Wur ge Melefit àmət ti azuhva mis nday nani. Nahkay ti bumi slimi ana tay lala. ²⁹ Nəsəra ka ya ti anasləka afa gekɛli a ni ti mis ndahaŋ atara təhurkiyiyu ke kɛli akada ga kərə gili ya təhurkiyiyu ka zlam ga gənaŋ ni. Nahkay ti nday gani nani ti atəgrikəba ahàr ana mis na kway-kwayay. ³⁰ Ku e kidin gekɛli gekɛleni bu day mis ndahaŋ atasəkad malfada, tawayay ti ndam məfəki ahàr ka Yezu ni tədəbay tay. ³¹ Nahkay ti bumvu slimi, dəgəzlumki ahàr ka zlam ya nəcahi ana ku way way do gekɛli vi mahkər məlafat akaba məlavad ni. Ka ya ti nəcahi zlam nday nani ana kɛli ni ti yam tuway goro àdəgaya daya.

³² « Ay nihi ti nəmbrivù kɛli a ahar vu ana Melefit. Naŋ gani aməgri sulum gayəŋ ana

kɔli akada ya adam amagri ana kɔli ni. Nan ti esliki mavi njeda ana kɔli ti kafumki ahari ka Yezu atam ya ti kafumki ahari nihi ni. Esliki mavi zlam sulumani ana kɔli akada ya amavi ana ndam gayan dek ni. ³³ Nu ti ku sinu, ku gru, ku azana ga maslana egu eri ndo : ³⁴ lekulum day kesaruma, nu ti nagrai tawi ana ahar goro goroani day kwa ti nangati zlam ana hud goro akaba ana ndam goro ya masawaday akaba tay ni. ³⁵ Nu nahama, a hud ga zlam ya nagrai ni bu dek ti nedafikia ana kɔli a, ahari adam si kagrum tawi kwa, nahkay ti kangatum zlam ga majenaki ndam talaga ana nan. Bay geli Yezu adam ana ahari gayan ahkado : “Kavi zlam ana mis ti amar kur atama ya mis avuk na.” Ma hini ya adam ni ti jalumki ahari lala. »

³⁶ Pol ara adama ma hina nahkay nahama, abahad mirdim grik akaba tay, ahengalay Melefit. ³⁷ Eslini nday dek titawi, tadagakiyu ka Pol nakani cip cip ga magari sa. ³⁸ Baruv awar tay ti ahar gadakani azuhva ahi ana tay ahkado : « Ekipumkivu wur ge eri goro va do » ni palam. Tara tagria sa ti tazoru nan e divi vu badak ka malar ga *slalah ga yam ya akoru acelviyu ni.

21

Pol akoru a Zeruzalem

¹ Ka ya ti maceliya a *slalah ga yam va, medeva akaba tay a nahama, moru suwwa a Kos. Mara maslaka eslina ti hajani minjia a Rot a. Kalar gani maslaka eslina, moru a Patara. ² Eslini madi ahari ana slalah ga yam ga moroni e Fenisi, macelviyu mak maslaka. ³ Mara minjia e kidin ga daluv ni ba nahama, macoru Sipir gwar ka ahar ga gajar geli, moru suwwa ka had Siri. Mara minjia eslina ti micik e Tir ka malar ga slalah ga yam ya ticik ti mis tahelaba zlam a ni. ⁴ Eslini madi ahari ana ndam madabay divi ga Yezu ni, manjahad gosku sekwa akaba tay. Nday nakani *Masuf Njlatani adafikia ere ye ti amagrakivu ka Pol a Zeruzalem na ana tay a, nahkay tahi ana Pol : « Koru ba. » ⁵ Mara mazuma gosku sekweni na akaba tay a ti mahi ana tay leli maslaka, nahkay nday dek akaba wal gatay akaba baza gatay tazoru leli e divi bu, maslakaba a kasa ni ba, mara minjia

ka gavay ga daluv a ti mabahad mirdim, mahengalay Melefit. ⁶ Mara medevu akaba tay wudak nahama, magravu sa akaba tay. Kalar gani leli macelviyu a slalah ga yam vu, nday ti ni taslaka, tangoru a magam gatay.

⁷ Leli nakani maslaka e Tir a ti moru a Petlemayus. Eslini moru madi ahari ana ndam mafaki ahari ka Yezu, magari sa ana tay, manjahad akaba tay ruk mak mandahadbu. ⁸ Malar ara asla ti moru a Sezare afa ge Filip bay macahi ma ge Melefit ana mis ni, mak manjahad eslini. Ka ya ti tadaba mis a adaskalana a Zeruzalem a ni ti nan akibu ka tay. ⁹ Baza dahalay gayan tabu fad, tesar zawal do, tabu tahagri pakama ge Melefit ya awayay ahi ana mis ni ana mis. ¹⁰ Leli mabu eslini vad ehimeya nahama, zal nahan slimi gani Agabus aslakabiya e Zude a, adi ahari ana leli. Nan gani ti bay mahangaray *pakama ge Melefit. ¹¹ Ara enjia ti azay maslpara ga Pol mak awalkabu asak akaba ahar gayan ana nan. Nahkay adam : « Ere ye ti Masuf Njlatani adam ni nihi : “Bay ga maslpara hini ti ndam *Zude atoru tawel nan a Zeruzalem akada goro hini ya nawalkabu asak akaba ahar ni. Atagria nahkay ti atavi nan ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni.” » ¹² Leli nakani mara micia ma gayan na nahkay ti, leli akaba baza ga man geli ya eslini a Sezare ni mahengalay Pol, mahi : « Kam-kam koru a Zeruzalem ni ba ti. » ¹³ Ay ti Pol ahi ana leli ahkado : « Kitawum ti kamam ? Kawayum kabumuvu angwaz ti kamam ? Nu ti ku takoru takad nu a Zeruzalem azuhva Bay geli Yezu teke di arana gani goro do. Tamal ti takoru tawel nu cilin ti ma gani goro mam ; nagrai angwaz do, nagaskabu nahkay. » ¹⁴ Misliki mekelikaba ma gayan na ndo ni ti mambran nan, madam ere ye ti Bay geli Yezu awayay ni magravu cilin.

¹⁵ Mara mapasa eslina vad a bal nahama, maslamalavu mak moru a Zeruzalem. ¹⁶ Ka ya ti moru ni ti, akaba ndam Sezare ya tadabay divi ga Yezu ni. Moru minjia ti tazoru leli afa ga zal Sipir nahan slimi gani Manason ka malar ya ti makoru manjahad ni. Nan gani ti afakia ahari ka Yezu a apasa.

Pol akoru afa ge Zek

¹⁷ Leli nakəŋ mōru mìnɲaa a Zeruzalem a ti bəza ga məŋ geli ye eslini ni təgəskabu leli àna məmərani. ¹⁸ Hajəŋ gani ti mōru akaba Pol afa ge Zek. Mōru mìnɲaa ti mədi ahàr ana gəđákani ga ndam məfəki ahàr ka Yezu ni đek macakalavani eslini. ¹⁹ Pol àgri sa ana tay mək àŋgəhad tawi gayəŋ, àŋgəhadì zlam ya ti Melefit àgray e kidìŋ ga ndam ya ti nday ndam *Zude do ni bu ni đek ana tay. ²⁰ Tàra tìcia ma gayəŋ na ti tàzləbay Melefit, mək təhi ahkado : « Kìci ndo waw wur ga məŋ geli ni ? E kidìŋ ga ndam Zude bu ni ti ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ni ti tagray dəbu ehimeya. Nday đek təgəskabá *Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni ba lala. ²¹ Tìcia nak kəbu kəhi ma ana ndam Zude ya təbu tanjəhad e kidìŋ ga ndam ya nday ndam Zude do ni bu ni, kəhi ana tay təmbrəŋ Divi ge Melefit gani nani, *təkeli kədi ana bəza gatay va ba akaba tədəbay manjəhad ya ahaslani ga ndam Zude ya tadəbay ni va ba ferera. ²² Ay nihi ti magray ahəmamam ? Tara tici nak kəbu ahalay ni. ²³ Nihi nahəma, gray ere ye ti məhuk ni : mis təbu fad ahalay, təhi ana Melefit : “Tamal kəgria zlam ya mihindilək na ana leli a ti məwəskaba ahàr a.” * ²⁴ Ka ya ti takoru tagray zlam ge migi *njəlatani ni ti dəgum akaba tay. Singu gatay ya ahàr àđəm təpəl ni ti pəlkia ka tay a : nahkay ti etisliki məwəskaba ahàr a. Kàgra nahkay ti ma ya mis tədəmkuk ni ti, mis đek atəsər ma gatay ni ma ga malfada. Atəsər nak nakani kəmbrəŋ Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ndo, kəbu kadəbay àna divi gani lala. ²⁵ Ay nday ndahanəŋ ya nday ndam Zude do təfəki ahàr ka Yezu ni ti məbikioya wakita ana tay a àndava. Ere ye ti mazlapaki ni, məhi ana tay ahkado : “Kàhəpədum aslu ga pəra ba, kəzumum mimiz ba, kàhəpədum aslu ga zlam ya təmərđay məmərđani ni ba, kəgrum mesəwehvu ba daya.” »

²⁶ Nahkay hajəŋ gani Pol nakəŋ tàsləka akaba mis fadani na, tàgray zlam gatay ge migi njəlatani. Kələŋ gani Pol nakəŋ àhuriyu a dalaka ga *ahay gəđákani ge Melefit ni vu. Àhi ana ndam *manjalabakabu mis akaba

Melefit ni ahkado : « Amagra vad adəskəla ti migi njəlatani, nahkay ti ku way way do geli amənɲa ga məvi sədaga ana Melefit a. »

Təgəs Pol

²⁷⁻²⁸ Vad adəskəlani ara andav wudak nahəma, ndam *Zude ga had Azi ni tìpi Pol a dalaka ga *ahay gəđákani ge Melefit ni bu. Tàra tìpia naŋ a ti tədəmki ma magədavani, təzlahki, tədəm : « Ndam *Izireyel, dəgumkiva ke leli a. Zal ya ti adəmki ma magədavani ka ndam Izireyel, adəmki ma magədavani ke *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkì ni akaba adəmki ma magədavani ka ahay gəđákani ge Melefit ni naŋ hi. Naŋ ti ku eley eley do đek ahi ma gayəŋ ni ana mis đek. Nday ya ti nday ndam Zude do ni tekeđi àvia divi ana tay a, təbu təhuriyu a ahay gəđákani *njəlatani ge Melefit ni vu. Nahkay àgudarkabá ahay na ! » Ndam Zude ga had Azi ni tàra tədəma nahkay ti mis kay tərəkiva ka tay a, mək təgəs Pol nakəŋ. ²⁹ Tədəm Pol àgudarkabá ahay na ti, adaba tìpikaba tay ata Trofim zal Efez na təbu təsawadəkabu a kəsa bu. Nahkay təhi ana ahàr ahkado Pol naŋ àbu afiyu naŋ a ahay gəđákani ge Melefit ni vu.

³⁰ Mis ga kəsa đek tàra tìcia ma na ti tərəkia ka Pol nakəŋ ke wecewecena a ahay gəđákani ge Melefit ni va. Təgəsaya naŋ a yaw, təgəjahaya e mite va mək təzləkvù mahay ga ahay ni đek huya. ³¹ Tawayay takad naŋ wudak nahəma, ma gani ènjəa afa bay ga ndam slewja ga ndam *Rom a. Təhi ahkado : « Tuwər àgrava ahalay a kəsa Zeruzalem ba đek. » ³² Eslini bay ga ndam slewja ni àday ndam slewja akaba gəđákani gatay ndahanəŋ ke weceweceni, tàcuhwakioru ke mis dal-dalani ni. Mis ni təbu təzləb Pol, ay tàra tìpia bay ga ndam slewja akaba ndam slewja gayəŋ na ti təmbrəŋ məzləb naŋ huya. ³³ Eslini bay ga ndam slewja ni àhəđakfəŋiyu ka Pol, àgəs naŋ mək àhi ana ndam slewja gayəŋ ni təwəla naŋ àna jejirbi a cə. Èhindifina ma kè mis na, àhi ana tay ahkado : « Naŋ way ? Àgudar mam ? » ³⁴ Ay ti mis ya ti eslini ni ku way way do azlah, adəm ma gayəŋ nahanəŋ. Nday təbu təzlah nahkay ti bay ga ndam slewja ni ècikaba ere ye ti mis tədəm na do. Eslini àhi ana ndam

* 21:23 Mənjay Macalani 6.1-18 ; Tawi 18.18.

slewja gayan ni tázoru Pol ka melaŋ ga ahay gatay ya tanjəhadvù ni. ³⁵ Tòru tìnjəa àna naŋ a, təbu təcəl dava ga ahay ni ti tázay naŋ mazani kwa, adaba mis ni təmbrəŋ naŋ do, tawayay təzləb naŋ keti, ³⁶ nday dek təzlahlənəoru, tədəm : « Kâduma ! »

Pol adəm ma ga vu gayan kè meleher ga ndam Zude

³⁷ Ka ya ti tawayay təziyu Pol nakəŋ a dalaka ga ahay ni vu nahəma, àhi ana bay ga ndam slewja ni ahkado : « Nawayay nəhuk ma ti kəvu divi gani aw ? » Bay ga ndam slewja ni àhəŋgrifəŋ, àhi : « Kəsəra ma Gres a waw ? ³⁸ Tata zal Ezip ya ti àgəskabu ma ga ngumna ndo, àgray ti mis dəbu faf tādəbay naŋ, tarakaboru akaba tay a huđ gili vu guhwa hini ni ti nak do waw ? » ³⁹ Pol àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Nu zal Zude, tiwi nu a Tars ka had Silisi, nu mis ga kəsə gəđakani. Nəgruk kam-kam ; vu divi ga məhi ma ana mis ni ti ! » ⁴⁰ Nahkay bay ga ndam slewja ni àvi divi gani. Pol ècikaba jik ka dava ga dalaka ga ahay na, mək àdadi ahar ana mis ni ti təlakkabá. Mis ni tàra təlakkabá ti Pol nakəŋ àhi ma ana tay àna ma *Hebri. Àhi ana tay ahkado :

22

¹ « Ata bəba akaba bəza ga mmawa goro ni, nəhi ma ga vu goro ana kəli, ciməki day. » ² Tàra ticia naŋ àbu àhi ma ana tay àna ma Hebri nahəma, təlakkabu dèdik-dèdik, nahkay àhi ana tay ahkado : ³ « Nu zal Zude, tiwi nu a Tars ka had Silisi. Ay ti nəđək ahalay a Zerəzalem, maslaŋa ya ti àcahu zlam day Gemeliyel, àdəfukia Divi ge Melefit ya ata bəŋ geli tādəbay na lala. Ka sarta nani ti nəvia ahàr a dek ana Melefit akada gekəli ya kəbum kəvumi na. ⁴ Nəgria daliya dal-dal ana ndam ya ti tādəbay divi ga Yezu na, nəwaya mabazl tay a ; nəgəsa zawal akaba wál a, nəbia tay a daŋgay va. ⁵ Gəđakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gəđakani ndahaŋ təsəra ma goro ya nədəm ni jiri, tagrakua sedi a tata. Təbua wakita, təhu nəhəlikaboru ana bəza ga məŋ geli ya a Damas ni. Nahkay nu nakəŋ nədəvu e divi vu ga moru məwəbiyu ndam ya təfəki ahàr ka Yezu eslini ni, ga

məhəbiyu tay ahalay a Zerəzalem ti tàra tātərab tay. »

Pol azlapaki ka mənjəki ka məfəki ahàr gayan ke Melefit

(Tɔwi 9.1-19 ; 26.12-18)

⁶ « Ka ya ti nəbu nakoru a Damas, ninjiyu wuđak fat àra ècika tirkeđ-keđ nahəma, masladani dal-dal àsləkabiya e melefit ba, àhərkuaya. ⁷ Eslini nu nakəŋ nəzum mədəđani mək nìci daŋgu ga maslaŋa àzalay nu, àhu ahkado : “Sol, Sol kəgru daliya ti kamam ?” ⁸ Àra àhua ma nahkay ti nəhi : “Nak way, bay goro ?” Mək nìci daŋgu ni keti : “Kəgri daliya ti ana nu, nu Yezu zal Nazaret ni.” ⁹ Ndam ya ti leli məbu makoru akaba tay ni tipia masladani na, ay ti tici daŋgu ga bay ya ti àhu ma ni ndo. ¹⁰ Eslini nəhi : “Nàgray nihi ti mam, bay goro ?” Àhəŋgrufəŋ, àhu : “Cikaba, ru a Damas, ekinjəa eslina ti atəhuk ere ye ti Melefit àhuk gray ni dek.” ¹¹ Masladani ni àra àhərkuaya ti àwulufa nu a, nahkay ndam ya ti məbu makoru akaba tay ni tədafua ahar a, təzoru nu a Damas.

¹² « A Damas nahəma zal nahaŋ naŋ àbu, slimi gayan Ananiyas. Naŋ gani mis sulumani, àgəskabá Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki na lala. Nahkay ndam *Zude ye eslini ni dek tədəm naŋ mis sulumani eđeđiŋ. ¹³ Mòru mìnjəa a Damas a ti naŋ nakəŋ àra àdu ahàr, àhu ahkado : “Sol, wur ga mmawa goro ni, pi divi akada ya ahaslani ni.” Eslini nipi divi, nipi naŋ həya. ¹⁴ Ananiyas nakəŋ àhu keti : “Melefit ga ata bəŋ geli ni àdəkiba kur kwa ahaslana, ti kəsər ere ye ti naŋ awayay ni, ti kəsər Bay Jireni ni, ti kici ma ya ti naŋ àhuk ni. ¹⁵ Awayay ti kigi zal sedi gayan, kəhi ere ye ti kipi ni akaba ma gayan ya kici ni ana mis dek kwa. ¹⁶ Ay nihi kicia ma nahkay ti, kajəgay mam mba mam ? Cikaba, *təbaray kur, həŋgalay Melefit àna *slimi ga Yezu, nahkay ti Melefit ambərfukwa zlam magudarani gayak na.”

¹⁷ « Àra àpəsa 6al nahəma, nəŋga a Zerəzalem a. A vad nahaŋ nəhuriyu a dalaka ga *ahay gəđakani ge Melefit ni vu, nəbu nahəŋgalay Melefit nahəma, Melefit àŋgazlu zlam nahaŋ. ¹⁸ Nipi Bay geli Yezu, àhu ahkado : “Sləkaba a

Zeruzalem a ke wecewecena, adaba ndam Zeruzalem atəgəskabu ma ya akədəmku ni do.”¹⁹ Nahkay nu nakəŋ nəhəŋgrifəŋ, nəhi ahkado : “Bay goro, nday day təsəra, ahaslani nu nəbu nakoru a ahay gərgərani gatay ya *tahəŋgalavù Melefit ni vu, nəhuriyu nəgəsaya ndam ya təfəkuk ahər na, ndahaŋ nəbiyu tay a daŋgay vu, ndahaŋ ti ni nəzləb tay timey.”²⁰ Ka ya ti təbu takad zal sedi gayak Etiyeŋ ni ti nu day nəbu ka məlaŋ gani, nəwaya dal-dal, nəjəgakia məgudi ga ndam ya takad naŋ na daya.”²¹ Naŋ nakəŋ àhu keti : “Nak sləka kōru, adaba nəsləroru kur driŋ e kidiŋ ga jiba ndahaŋ ya ti nday ndam Zude do ni vu.” »

Pol naŋ àbu kè meleher ga gədəkani ga ndam slewja

²² Tàra ticia ma ga Pol ya àdəm ahkado : « Yezu àhu : “Sləka kōru, nəsləroru kur e kidiŋ ga jiba ndahaŋ ya ti nday ndam *Zude do ni” » nahəma, mis ni təzlah, tədəm : « Jijiŋəma maslaŋa hina, kaduma naŋ a ! Ahər àdəm kəbrəŋumiviyu sifa ba ! »²³ Nahkay nday nakəŋ təzlah, təhəlkaba məgudi gatay a taboru, akaba taboru had agavəla. ²⁴ Nday təbu tagray nahkay ti bay ga ndam slewja ga ndam *Rom ni àhi ana ndam slewja gayan ni təziyu Pol ka dalaka ga ahay ni ti təzləb naŋ. Awayay təzləb naŋ nahkay ti adaba awayay mədəmaya ma ge jiri a ti təsər mis ni təzlahki ti kamam. ²⁵ Ka ya ti təbu təwəl Pol ga məzləb naŋ nahəma, Pol nakəŋ àhi ana bay ga ndam slewja ya naŋ àbu eslini ni ahkado : « Təvia divi ana kəli a ga məzləb zal Rom mənjad magrafəŋa seriya waw ? »²⁶ Naŋ nakəŋ àra ècia ma ga Pol na ti àrəkioru ka bay gayan, àhi ahkado : « Kagray hi ti ahəmamam ? Naŋ hini zal Rom ci ni ! »²⁷ Nahkay bay ga ndam slewja nakəŋ àrəkia ka Pol a, àhi : « Hu nak ti zal Rom efediŋ aw ? » Pol àhi : « Iy nu zal Rom ! »²⁸ Bay ga ndam slewja ni àhi : « Nu nəbəhada siŋgu a dal-dal day ti niŋi zal Rom ! » Pol ti ni àhəŋgrifəŋ, àhi : « Ay nu ti kwa tiweya nu a, nu zal Rom. »²⁹ Ndam slewja ya təwəl Pol, tawayay təzləb naŋ ti mədəmaya ma ge jiri a ni tàra təsəra Pol naŋ zal Rom ti təsləka, təmbər bu naŋ. Bay ga ndam slewja ni àra àsəra Pol zal Rom,

àwəla naŋ àna jejirbi a ti, naŋ naŋani àna ahər gayan day aŋgwaz àwəra naŋ a.

Pol naŋ àbu kè meleher ga ndam magray seriya

³⁰ Bay ga ndam slewja ni awayay asər ere ye ti ndam *Zude təcalki Pol ni lala. Nahkay hajəŋ gani èpicehiaba jejirbi na ana Pol a, àzalakabu gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba ndam magray seriya ga ndam Zude ni dek. Tàra təcakalava nahəma, àra àna Pol e kidiŋ gatay va.

23

¹ Eslini Pol nakəŋ àmənjaləŋ ana ndam magray seriya ni lala, àhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa goro ni, a majalay ahər goro bu ni ti kwa ka ya ti nənjəki məgri tawi ana Melefit ni àbivaya ana kana nu nəbu njələta kè meleher gayan. »² Ananiyas gədəkani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni àra ècia ma ga Pol na ti àhi ana ndam ya ti kə gəvay ga Pol ni : « Sumikabiyu bəbarva ka pakama gayan ni. »³ Eslini Pol àhəŋgrifəŋ, àhi ahkado : « Melefit aməsi bəbarva ti ana nak ! Nak ti akada ga gudu awayay ambəd, təgria zlam bəd-bədana ni. Nak kədəm kəbu kagrafua seriya ti akada ge *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni. Ay nihi ti kəgray ere ye ti Melefit àdəm a wakita ge Məwiz ni bu ni do, adaba kəhi ana mis təsə bəbarva. »⁴ Mis ya təbu eslini ni təhi ana Pol ahkado : « Kindivi gədəkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ya Melefit adaba naŋ a ni zla do waw ! »⁵ Pol àhəŋgrifəŋ ana tay, àhi ana tay ahkado : « Bəza ga mmawa goro ni, ŋgay naŋ gədəkani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ti nəsər do. Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : “Kindivi gədəkani ga ndam jiba gayak ba.” * »

⁶ Pol àra àsəra mis macakalavani ni ndahaŋ ndam *Seduseyeŋ, ndahaŋ ti ni ndam *Feriziyen nahəma, àzlah kè meleher ga ndam magray seriya ni, àdəm ahkado : « Bəza ga mmawa goro ni, nu zal Feriziyen, baba day zal Feriziyen. Təzəbiyu nu kè meleher gekəli, tagrafua seriya ti adaba nəfəki ahər ke Melefit, nəsəra mis

* 23:5 Mahərana 22.27.

atanɔgaba e kisim ba. »⁷ Pol àra àdɔma ma na nahkay ti ndam Feriziyen tagray gejewi akaba ndam Seduseyen, mæk mis macakalavani ni ticirvu. ⁸ Ticirvu nahkay ti adaba ndam Seduseyen tɔdɔm mis àmɔta ti àngaba e kisim ba do, tɔdɔm mɔslɔr àbi, mɔsuf day àbi ; ndam Feriziyen ti ni tɔdɔm mis tanɔgaba e kisim ba, mɔslɔr akaba mɔsuf day tɔbu. ⁹ Zlahay ge mis ni àra àsagakiva ti ndam *mɔsɔr Wakita ge Melefit ya tɔkibu ka ndam Feriziyen ni tɔzuma bɔrɔv a dal-dal, tɔpaslakiaba eri ke mis ndahan na, tɔdɔm : « Magudar ga maslanɔa hini ti àbi ; bi mɔsuf ahkay do ni mɔslɔr àhi ma ti mɔsɔruma waw ? » ¹⁰ Nday nakɔn tɔbu tagray gejewi kay kay nahkay ti bay ga ndam slewja ni àgra anɔwaz a, àdɔm bi atakwacakaba Pol a. Nahkay àhi ana ndam slewja gayan ni tɔru tɔzababiya Pol e kidin ge mis ni ba, tɔzoru nan ka dalaka ga ahay ni.

¹¹ Ga mɔlavaf gani Bay geli àngazlivu ana Pol nakɔn, àhi ahkado : « Kàgray anɔwaz ba, kàgra sedi goro ahalay a Zeruzalem a, nahkay nawayay kɔru kàgray akada nani a Rom daya. »

Ndam Zude tɔzlapaki ka Pol ga mɔgri zlam magɔdavani

¹² Ge miledɔ gani ti ndam *Zude tɔzlapaki ka Pol ga mɔgri zlam magɔdavani. Tɔmbaday dɔk, tɔdɔm : « Tamal mɔkad Pol ndo ni ti mɔzum zlam do, misi araɔa do. » ¹³ Nday ya ti tɔdɔmki ma ka Pol ni ti tɔtama kru kru fadana. ¹⁴ Nahkay tɔru afa ga gɔdɔkani ga ndam *manɔgalabakabu mis akaba Melefit nday tɔbu akaba gɔdɔkani ndahan, tɔhi ana tay ahkado : « Leli mɔmbada dɔk, mɔdɔm ahkado : Tamal mɔkad Pol ndo ni ti mɔzum zlam do, misi araɔa do. » ¹⁵ Nihi nahɔma lekɔlɔm akaba ndam magray seriya ni ti ma gekɔli mɔnja bɔlan, dɔgum kɔhumi ana bay ga ndam slewja ni mɔzibiya Pol ana kɔli a. Kɔhumi ahkado mawayay mihindifinɔa zlam gayan ya àgray na lala. Leli ti ni amakaf nan e divi bu, etinjikia àna nan ke kɔli a do. »

¹⁶ Ka ya ti nday tɔbu tɔzlapay nahkay ni ti wurum ga Pol ècia zlapay gatay na. Nahkay àcuworu ka mɔlan ga ahay ga ndam slewja ni. Òru ènjɔa ti àcɔliyu a dalaka ga ahay ni vu mæk àhɔngri ma gatay ni ana Pol.

¹⁷ Nahkay Pol nakɔn àzalabiyu gɔdɔkani ga ndam slewja nahɔn bɔlan, àhi ahkado : « Zoru dagwa hini afa ga bay gekɔli ni, adaba ma gayan àbu akoru ahi. »

¹⁸ Eslini gɔdɔkani ga ndam slewja nahɔn ni àzoru nan afa ga bay gatay nakɔn. Òru ènjɔa àna nan a ti àhi ahkado : « Pol zal danɔay ni àzalay nu, àhu nɔzukbiya dagwa hina, ma gayan àbu awayay ahuk. »

¹⁹ Nahkay bay ga ndam slewja ni àgɔs ahar gani, tɔru cak mæk èhindifinɔa ma gana, àhi : « Kàra ti àna ma ga mam ? » ²⁰ Nan nakɔn àhɔngriɔn, àhi ahkado : « Ndam Zude tɔzlapakabá, tɔdɔm etihindi kur kàzoru Pol kè meleher ga ndam magray seriya ni hajɔn, atɔhuk tawayay tihindifinɔa ma lala.

²¹ Ay ti atɔhuka ma gatay na nahkay ti kɔgɔskabu ba, adaba mis tɔtam kru kru fad tɔbu atabɔhadɔ eri e divi bu. Nday gani tɔmbada dɔk, tɔdɔm : « Tamal mɔkad nan ndo ni ti mɔzum zlam do, misi araɔa do. » Nihi ti ma gatay bɔlan, tajɔgay ma gayak ya akɔhi ana tay ni cilin. » ²² Wur dagwa ni àra àhia ma nahkay ti bay ga ndam slewja ni àhi : « Slɔka, ay ti nɔgay kɔhua ma hina ti kɔhi ana maslanɔa ba. »

Tɔzoru Pol a Sezare

²³ Kɔlɔn gani bay ga ndam slewja ni àzalay gɔdɔkani ga ndam slewja ndahan cɔ, àhi ana tay : « Slamalumvu ga maroni a Sezare ga mɔlakarawa àna njemdi ambɔlmbu. Ka ya ti kɔdɔgum nahɔma, duma ndam slewja din din cɔ, ndam ya takoru àna pilis ni kru kru adɔskɔla, slewja ndahan awasl àfɔn kà tay ni day din din cɔ ; ²⁴ nɔgɔtumiva pilis ndahan ana Pol a, zumoru nan afa ga bay Felis ti araɔa ènjifin ka ahɔr divi ba. » ²⁵ Nahkay bay ga ndam slewja ni àbikioru wakita ana bay Felis ni ; àhi nahkay hi :

²⁶ « Nu Kɔlot Liziyas nɔgruka sa, bay gɔdɔkani Felis. » ²⁷ Maslanɔa hini ya nɔslɔrukaboru ni ti ndam *Zude tɔgɔs nan, tawayay takaf nan. Nàra nɔcia nan zal Rom ti mɔru akaba ndam slewja goro mɔhɔngafɔnɔa nan kà tay a. ²⁸ Nawayay ti nɔsɔr ere ye ti tacalki nan ni ti, nɔzoru nan kè meleher ga gɔdɔkani ge seriya gatay. ²⁹ Ka ya ti tagrafɔnɔa seriya ti nɔdi ahɔr ana zlam magudar gayan ya ti takadki nan di ahkay do ni esli ga mɔfiyu nan a danɔay vu

ni ndo. Ay tacalki nan ti àki ke divi gatay ya tadabay ni. ³⁰ Yaw maslaña nahan àrakuà àhu ahkado : “Ndam Zude tɛzlapakabá ga mɛgri zlam magɛdavani ana Pol a.” Nàra nìcia ma nana ti nɛslɛrukaboru nan ti nahkay, mɛk nɛhi ana ndam ya tacalki nan ka zlam magudarani ni tábɛhadki mirdim afa gayak. »

³¹ Nahkay zla nahɛma, ndam slewja ni tàgray ere ye ti bay gatay àhi ana tay ni : tàzay Pol ga mɛlavaf nani, tòru àna nan a Antipatris. ³² Hajɛn gani ndam slewja ya tòru àna asak ni tàslɛkabiya, tanga ka mɛlan gatay na, tɛmbɛrfɛnbiyu Pol kà ndam ya tòru àna pilis ni ti tɛzoru nan. ³³ Tòru tinjɛa a Sezare a ti tɛvi wakita ni ana Felis bay gɛɛakani nakɛn mɛk tɛɛfiki Pol. ³⁴ Bay gɛɛakani ni àra àza wakita na, èjɛnga ti àhi ana Pol ahkado : « Nak mis ga had weley ? » Pol àra àhia nan mis ga had Silisi ti ³⁵ nan nakɛn àhi ahkado : « Ndam ya ti tacalki kur ka zlam magudarani ni etinjia day kwa ti enihindifaka ma. » Nahkay àhi ana ndam slewja gayan tɛfiyu Pol a ahay gɛɛakani ga bay *Erot ni vu, tɛjɛgay nan.

24

Ndam Zude tabɛhadki mirdim ka Pol afa ga bay Felis

¹ Vad zlam kɛlan gani ti Ananiyas gɛɛakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit ni ènjia a Sezare a. Tàra ti akaba gɛɛakani ndahan akaba Tertulus bay mɛsar seriya ya embikivu ke mis àna seriya ni. Eslini nday nakɛn tɛɛfi vu gatay ana bay gɛɛakani Felis ga mɛbɛki mirdim ka Pol. ² Tàra tɛzalibiya Pol nakɛn ana tay a ti Tertulus àɛmki ma ga macalki nan ka zlam magudarani, àɛm ahkado : « Gɛɛakani Felis, leli mɛbu manjɛhad àna sulumani ka had geli ti azuhva nak ; had geli àslamalavu ti adaba kɛsɛra zlam a palam. ³ Zlam nday nani ti gɛgɛri kay, kɛgri ana leli ka had geli ni dek. Nahkay mɛgruk sasi dal-dal azuhva zlam ya mɛngɛt afa gayak ni dek. ⁴ Ay ti nawayay nijin sarta gayak kay do ; nahkay àna sulum gayak kam-kam mahɛngalay kur ciiki pakama geli ni ana leli gɛzit ti ! ⁵ Nan hini ti mɛsɛra nan mis magudarkaba had geli a, nan àbu ewisinkabu ndam *Zude

ga mɛlan ni dek. Nan gɛɛakani ga ndam Nazaret ya tadabay divi magɛdavani ni. ⁶ Àgudara zlam ndahan a nahkay ti, awayay agudarkaba *ahay gɛɛakani ge Melefit na daya. Mɛgɛs nan ti azuhva nani. [Leli amal mawayay magrafɛnɛ seriya akada ge *Divi ge Melefit geli na. ⁷ Ay ti, Liziyas bay ga ndam slewja ni àra àhɛngay nan a ahay geli bu ga njɛda. ⁸ Mɛk Liziyas àhi ana ndam ya tacalki nan ka zlam magudarani ni tábɛhadki mirdim afa gayak.] Tamal kihindifina ma nɛngu ni, akɛsar zlam geli ya macalki nan ni ti jiri ededɛn. » ⁹ Tertulus àra àɛma ma gayan na ti ndam Zude ye eslini ni tɛɛm Pol àgudara, ma ge Tertulus ya àɛm ni jiri ededɛn.

Pol adɛm ma ga vu gayan kɛ meleher ge Felis

¹⁰ Kɛlan gani bay Felis nakɛn àvi divi ana Pol ga mazlapani. Eslini Pol àhi ahkado : « Nɛsɛra àgray vi ehimeya nak kɛbu kagray seriya ka had hini. Nahkay nɛmɛr ga mɛɛmɛya ma ga vu goro kɛ meleher gayak a. ¹¹ Moru goro a Zeruzalem ga mazlabay Melefit nahɛma, tamal kihindi ma gani ti àtam vad kru mahar cɛ do. ¹² Day-day mis àdu ahàr nu nɛbu nagray gejewi ata maslaña a *ahay gɛɛakani ge Melefit ni bu ndo ; nu niwisinkabu mis a ahay ga *mahɛngalavù Melefit ga ndam *Zude gɛgɛrani ni bu ahkay do ni a kɛsa bu ndo. ¹³ Ere ye ti ndam nday hini tacalki nu, tɛɛm nàgudara ni ti àbi, ere gani ya tɛɛm nàgudara ni ti tɛɛfukaya koksah. ¹⁴ Ay ti ere ye ti nɛsɛra, nɛɛm kɛ meleher gayak ni ti nihi : Nu nɛbu nadabay divi mɛweni ya ndam nday nani tɛɛm magɛdavani ni. Ay nu nɛbu nɛgri tawi ana Melefit ga ata bɛn ga bɛn geli ya tadabay ni, nɛbu nɛgɛskabu *Divi ge Melefit ya Mɛwiz àbɛki ni akaba pakama ya ndam mɛhɛngri *pakama ge Melefit ana mis tɛbɛki ni dek. ¹⁵ Nɛbu nɛfɛki ahàr ke Melefit, nɛsɛra ndam jireni akaba ndam magudar zlam atanɛgaba e kisim ba. Nday day tɛbu tɛfɛki ahàr, tɛsɛra nahkay. ¹⁶ Azuhva nani ti nazay njɛda goro, nawayay ti nànjɛhada kɛlavaf àna sulumana kɛ meleher ge Melefit akaba kɛ meleher ge mis a.

17 « Yaw àgray vi ehimeya nàra a Zeruzalem a ndo, nihi ti nàra ga mɔjɔnaki ndam jiba goro àna sinɔu akaba ga mɔvi sɔdaga ana Melefit a. 18 Ka ya ti tɔgɔs nu ni ti tɔdu ahàr a ahay gɔɔɔakani ge Melefit ni bu, ka sarta gani nani ti nàgraba ere ye ti mis tagray ti tigi *njɔlatani na àndava. Ka gani nani ti mis tɔfu kà gɔvay kay bi, ndam magray tuwɔr nday tɔbi. 19 E kidin ge mis ya tɔbu eslini ni bu ni ti ndam Zude ndahan tɔslɔkabiya ka had Azi a. Tamal tɔɔɔm nàgudara zlam a ti akal tara kè meleher gayak a ga macalki nu a kwa. 20 Do ni ti, tamal magudar goro àbu ti nday hini tɔɔɔmaya ere ye ti tɔcalki nu ka ya ti tɔzoru nu kè meleher ga ndam magaray seriya a Zeruzalem na. 21 Tamal zlam àbu ya tislɔki macalki nu ni ti, pakama hini ya nɔɔɔm kay kay ni : «Tɔzɔbiyu nu kani kè meleher gekɔli, tagrafua seriya ti adaba nɔɔɔkia ahàr ke Melefit a, nɔsɔra mis atanɔgaba e kism ba !» »

22 Felis bay ni àsɔra manjɔhad ga ndam mɔfɔki ahàr ka Bay geli a, nahkay àhɔngaroru seriya ni kama. Àhi ana ndam ya tacalki Pol ka zlam magudarani ni ahkado : « Liziyas bay ga ndam slewja ni eminjia day kwa ti anɔgri seriya ana kɔli. » 23 Mɔk àhi ana gɔɔɔakani ga ndam slewja ni tɔjɔgay Pol lala, ay tɔgri daliya akada ya tɔgri ana ndam danɔay ndahan ni ba, tɔvi divi ana ndam gayan tɔmɔnjaya nan a.

Pol nan àbu a danɔay bu

24 Pol àra àgra vad a bal eslina ti ata Felis nday ata wal gani Dɔrsil wur Zude tɔzalabiyu nan, tawayay tici ma àki ka mɔfɔki ahàr ka Yezu *Krist. 25 Pol nakɔn àra ènjia ti ànjɔki ka pakama, àɔmki ma ka manjɔhad sulumani àna magray jiri, àki ka mɔbi slimɔ ana ahàr akaba àki ke seriya ya Melefit amagrafɔna kè mis a ni. Felis àra ècia ma gayan ya àɔm na ti àgra anɔwaz a, mɔk àhi : « Nihi nahɔma slɔka ; ka ya ti anɔngɔta ahar a ni ti anɔzalay kur keti kwa. » 26 Ku tamal àɔm nahkay nɔngɔ ni, Felis àhi ana ahàr bi Pol amɔvi sinɔu ; nahkay ti azalay Pol ga marana afa gayan a kɔlavad. 27 Pol àra àzuma vi a cɔ a danɔay ba nahɔma, Porkiyus Festus ànguviyu a bay ge Felis vu. Ka ya ti Felis àslɔkaba a bay gayan

ni ba ni ti àmbɔrvu Pol a danɔay bu, adaba awayay amɔri mɔbɔruv ana ndam *Zude.

25

Pol awayay ti bay gɔɔɔakani ga ndam Rom mɔgrafɔna seriya

1 Festus àra àzumva vad a mahkɔr a bay gayan ni ba nahɔma, ècik a Sezare, òru a Zeruzalem. 2 Òru ènjɔa eslina ti gɔɔɔakani ga ndam *manɔgalabakabu mis akaba Melefit ni akaba gɔɔɔakani ga ndam *Zude ni tɔrɔkia ka bay na, tɔbɔhadki mirdim ka Pol keti. Tàhɔngalay nan, tɔɔɔm : 3 « Tamal kɔgɔskabá ma geli na ti hɔngaroru Pol a Zeruzalem. » Tɔɔɔm nahkay ti adaba tawayay takoru tabɔhadɔ eri ana Pol e divi bu ga makad nan. 4 Ay ti Festus nakɔn àhɔngrifɔn ana tay, àhi ana tay ahkado : « Pol nan àbiyu a danɔay bu a Sezare, nu day nawayay naslɔka nanɔguru eslini. » 5 Àhi ana tay keti : « Tamal maslanɔ gani nani àgudaria zlam ana kɔli a ti, dumaba gɔɔɔakani gekɔli a ti makoru akaba tay a Sezare. Etinjɔa eslina ti atabɔhadki mirdim. »

6 Festus àpɔsiyu a Zeruzalem vad azlalahkɔr ahkay do ni vad kru day kwa ti ànɔa a Sezare a. Àra ènjia ti hajɔn gani àhɔraya ànjɔhad ka mɔlan magray seriya mɔk àɔm tɔzɔbiya Pol a. 7 Pol nakɔn àra ènjia ti ndam Zude ya tɔslɔkabiya a Zeruzalem a ni tɔveliɔji ahàr mɔk tɔcalki nan ka zlam gɔrgɔri kay ya ti tɔbɔlay do simiteni ni. Ay zlam gani dek ya ti tɔcalki nan ni ti tislɔki madafana koksah. 8 Nahkay Pol àhɔngrifɔn ana tay, àɔm ahkado : « Ere ye ti nàgudar ni ti àbi, ku àki ke Divi ga ndam Zude ya Mɔwiz àbɔki ni, ku àki ka *ahay gɔɔɔakani ge Melefit, ku àki ka *Sezar bay geli gɔɔɔakani nɔngɔ ni nàgudar ndo. »

9 Festus àra ècia ma ga Pol na ti àhɔngrifɔn, àhi ahkado : « Mazoru kur a Zeruzalem, nakoru nagrafuka seriya eslina ti kɔgɔskabu aw ? » Àɔm nahkay ti adaba awayay amɔri mɔbɔruv ana ndam Zude. 10 Eslini Pol nakɔn àhɔngrifɔn, àhi : « Ahalay ti kala-kala nu kè meleher ga Sezar bay geli gɔɔɔakani ni. Tagrafua seriya ti si ahalay kwa. Nak day kɔsɔra lala, nàgudari zlam ana ndam Zude ndo timey. 11 Tamal

nàgudara zlam a àgèski takadki nu di ti, nàgèskabu tákada nu a. Ay tamal ma gatay ya tàcalki nu ni ma ga malfada ti maslaña àbi èsliki mævi nu ana tay bi. Nakoru àna ma gani kama afa ga Sezar bay geli gəđakani ni. » ¹² Festus nakəŋ àra ècia ma ga Pol na ti tàzlapaki akaba ndam ya tævi sawari ni, mæk àhi ana Pol ahkado : « Kəđəm kakoru àna ma gani kè meleher ga Sezar ti, tæzoru kur afa gayan gani. »

Pol adəm ma kè meleher ga Agripa

¹³ Àra àgra vad a bal ti bay Agripa nday ata wur ga mənani walani Berenis tàra a Sezare a ga mægri sa ana Festus a. ¹⁴ Tàra təpəsa eslina vad bal nahəma, Festus àŋgəhadí ma àki ka Pol ana bay Agripa. Àhi ahkado : « Zal nahanəŋ naŋ àbu ahalay, Felis àmbərva naŋ a daŋgay ba. ¹⁵ Ka ya ti nòru a Zeruzalem ni ti gəđakani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit akaba gəđakani ga ndam *Zude ndahanəŋ ni tàbəhadki mirdim, təđəm seriya mæzəgada naŋ a. ¹⁶ Nəhi ana tay ahkado : “Leli ndam *Rom ti məgray nahkay do. Wudaka magrafəŋa seriya kè mis a ti mazaya naŋ kè meleher ga ndam ya tàcalki naŋ ka zlam magudarani na ti maslaña nani mæđəmaya ma ga vu gayanəŋ day kwa.” ¹⁷ Tàra ticia ma goro na ti mərə akaba tay ahalay a Sezare a. Nijjiŋ sarta ndo, hajəŋ gani nòru ka mələŋ magray seriya ni, nəđəm tæzəbiya zal nana həya. ¹⁸ Ndam ya tàbəhadki mirdim ni tàra, ay ti tàcalki naŋ ka zlam magudarani ya nəjalaki ahàr ni ndo. ¹⁹ Tələgavu àkivu ti, àki ke divi gatay ya tadəbay Melefit gatay àna naŋ ni ciliŋ. A hud ga pakama gatay ya tàləgavu àkivu ni bu ni ti ahar gəđakani àki ka zal nahanəŋ slimi gani Yezu. Naŋ gani nani ti àməta, ay ti Pol maslaña ya tàcalki naŋ ka zlam magudarani ni àđəm naŋ àbu kekileŋa àna sifa. ²⁰ Nu ti nəsər ahəmamam nagraŋ seriya ga pakama gani hini do. Nahkay nəhi ana Pol : “Kawayay ti nəzoru kur a Zeruzalem, nagrafuka seriya eslina àki ka pakama hina waw ?” ²¹ Ay ti Pol àđəm “Seriya goro ti tòru àna naŋ kama afa ga *Sezar bay geli gəđakani ni.” Nahkay nəđəm mənəhad a ahay bu tæjəgay naŋ, anəŋgəta ahar day kwa ti anəsləroru

naŋ afa bay geli gəđakani ni. » ²² Agripa àra ècia ma ge Festus ya àhi na ti àđəm : « Nu day nawayay nici ma ga maslaña nani, nawayay ti naŋ naŋani azlapu àna ma gayanəŋ. » Festus àhəŋgrifəŋ, àhi : « Hajəŋ hajəŋa kara kici ma gayanəŋ ya amazlapay ni. »

²³ Hajəŋ gani mis gəđakani kay təzoru ata Agripa nday ata Berenis afa ge Festus a ahay gəđakani ya mis taŋgasvaviyu ni vu. Bəbay ga ndam slewja akaba gəđakani ga kəsa ni dek təbu eslini àndava. Ata Agripa nday ata Berenis tòru tìnjəa ti Festus àđəm tæzəbiya Pol a. ²⁴ Tàra tìnjia àna Pol a ti Festus nakəŋ àđəm ahkado : « Bay Agripa akaba lekələm ya kəbum ahalay akaba leli ni dek, nəhi ana kəli nahəma, maslaña hini ya lekələm kəmənjumləŋ ni ti ndam Zude dek tàra afa goro a, tàbəhadkia mirdim a. Kwa ka ya ti nu a Zeruzalem ni ti tàbəhadkia mirdim a, təzlahki, təđəm tákada naŋ a, ahalay day tàgray nahkay. ²⁵ Ka nu ti, nipi zlam magudar gayanəŋ ya takadki naŋ di ni ndo. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, naŋ naŋani àđəm àna ma gayanəŋ tæzoru ma gani afa ga bay geli gəđakani ni. Nahkay nəgəskabá ma gayanəŋ na, nəđəm tæzikaboru ana naŋ. ²⁶ Ay ti ere ye ti nəbikioru ana bay àki ka naŋ ni nəsər faŋ do. Nəzalabiyu naŋ kè meleher gekəli, ahar gəđakani kè meleher gayak bay Agripa ti nahkay. Emihindifinə ma day kwa ti anəsər ere ye ti anəbikioru ni. ²⁷ Nəsləroru zal daŋgay a Rom afa ga bay ti nəbiki ere gani ya tacalki naŋ do ni ti, nətamahay àgravu do. »

26

¹ Eslini Agripa àhi ana Pol ahkado : « Nəvuka divi a, kisliki mazlapaya ma ga vu gayak a. » Nahkay Pol àdaday ahar ti mis tici ma gayanəŋ, mæk ànjəki ka mazlapaya ma ga vu gayanəŋ a. Àđəm ahkado : ² « Bay Agripa, kani nəzlapay ma ga vu goro àki ka zlam ya ndam *Zude tacalki nu ni. Nəzlapay nahkay ti nəmərnu dal-dal adaba nu nəbu kè meleher gayak. ³ Nəmərnu ahar gəđakani ti adaba kəsəra manjəhad ga ndam Zude akaba pakama ya tagrakivu gejewi na lala. Nahkay kam-kam biaba slimi ana ma goro ya nəđəm na.

⁴ « Ndam Zude dek tɔsɔra manjɔhad goro a. Kwa ka ya ti nu wur dagwa nɔngu ni tɔsɔra ahɔmamam nɔnjɔhad e kidin ga ndam jiba goro bu a Zeruzalem na. ⁵ Kwa ahaslani tɔsɔra nu a, tamal tawayay magrakua sedi a ti tislaki mɔdɔmani ahɔmamam nɔnjɔhad akada zal Feriziyen, nday ya ti tadɔbay *Divi ge Melefit lala, tɔtam mis ndahan ni dek ni. ⁶ Nihi ti ndam Zude ni tagrafua seriya ti adaba nɔgɔskabɔ pakama ge Melefit ya ahɔbiyu ana ata bɔn geli, adɔm amɔgri zlam sulumani ana tay na. ⁷ Ndam ge dini kru mahar cɔeni ga jiba geli ni tɔgri tɔwi ana Melefit mɔlafat akaba mɔlavɔd ana njɔda gatay dek, adaba tawayay tipi zlam gani nani ya Melefit adɔm agray ni. Bay Agripa, nu day nawayay nipi zlam gani nani, ay ndam Zude tacalki nu ti ka pakama gani hini ! ⁸ Lekulum ndam Zude ti kɔdɔmum mis amɔta ti Melefit ahɔngarabana nɔ e kisim ba koksah ti kamam ? ⁹ Nu day ahaslani nɔdɔm si ahɔr adɔm nɔcafɔna mis kɔ mɔfɔki ahɔr ka Yezu zal Nazaret na ana njɔda goro a dek kwa. ¹⁰ Nɔgray a Zeruzalem ti nahkay. Gɔdɔkani ga ndam *manjalabakabu mis akaba Melefit tɔvua divi a ga mɔbiyu ndam ya tɔfɔki ahɔr ka Yezu ni a dangay va, nahkay nɔbiya tay a kay a dangay ni va. Ka ya ti ndam magray seriya tɔdɔm tɔbazl tay ni ti nu day nɔgɔskabɔ tɔbazla tay a. ¹¹ Sak ehimeya nɔsawadoru a kɔsa vu, nɔhuriya a ahay ga *mahɔngalavɔ Melefit ga ndam Zude ni va dek, nɔdɔm si tɔtraɔ ndam ya tɔfɔki ahɔr ka Yezu ni, nɔfɔki njɔda ka tay, nawayay ti tɔmbrɔn mɔfɔki ahɔr ka Yezu. Nɔzumkia bɔruv ka tay a dal-dal, nɔwaya mɔgri daliya ana nday ya ti a kɔsa ndahan bu na daya. »

Pol azlapaki ka mɔnjɔki ka mɔfɔki ahɔr gayan ke Melefit

(Tɔwi 9.1-19 ; 22.6-10)

¹² « Nahkay ndam manjalabakabu mis akaba Melefit ni tɔvu divi gani, tɔslɔroru nu a Damas ga magray tɔwi gani nani ana slimi gatay. ¹³ Bay Agripa, fat wis wis ka ya ti nu nɔbu ka ahɔr divi ga moroni nahɔma, nipi masladani atam masladay ga fat ni ahɔrkuaya kwa a hud melefit ba, asladay leli akaba ndam ya ti masawadoru akaba tay ni. ¹⁴ Eslini leli dek mɔdɔd a ma ma

ndec ndec. Nici dangu ga maslana azalay nu, ahɔ ana ma *Hebri : “Sol, Sol, kɔgru daliya ti kamam ? Nak ti kici slimi do ; akɔzɔkibiyu daliya ka ahɔr gayak akada ga slasla ya tatɔhad vɔdan ana tay, tɔcika tɔcuhway masawadani do, tɔsi aday ana tay ni.” ¹⁵ Nu nakɔn nɔhi ahkado : “Nak way, Bay goro ?” Bay geli ahɔngrufɔn, ahɔ : “Nu Yezu, nu bay ya ti kɔgru daliya ni. ¹⁶ Nihi ti cikaba, cik jik. Nɔngazlukvu ti nawayay kigi bay mɔgru tɔwi. Nawayay ti kigi zal sedi goro, kɔhi ere ye ti kipi kani ni akaba pakama ndahan ya anɔdɔfukki ni ana mis. ¹⁷ Anahɔngafɔna kur kɔ ndam Zude a, anɔslɔroru kur afa ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni, anahɔngafɔna kur kɔ tay a daya. ¹⁸ Nɔslɔroru kur afa gatay ga mɔziaba azay slimi ana tay a, ti tɔmbrɔn zlam magɔdavani, tɔgray zlam sulumani, ti *Seteni agur tay va ba, Melefit mɔgur tay sawan. Tamal tɔfɔkua ahɔr a ti anɔmbrɔfɔna zlam magudarani gatay ni kɔ tay a, anagray ti tigi ndam ge Melefit akada ndam goro ndahan ni.”

¹⁹ « Bay Agripa, nɔgɔskabɔ pakama ga Bay ya ti ɔngazluru a hud melefit bu ahɔ na, nɔmbrɔn ndo. ²⁰ Nahkay nɔhi ma ge Melefit enjenjeni ana ndam Damas. Kɔlɔn gani nɔhi ma gani ana ndam Zeruzalem, ana ndam ga had *Zude dek akaba ana ndam ya nday ndam Zude do ni. Nɔhi ana tay tɔmbatkaba majalay ahɔr gatay a, tɔfɔki ahɔr ke Melefit akaba tɔgray tɔwi sulumani ti mis tɔsɔr tɔmbatkaba majalay ahɔr gatay a ededɔn ededɔjena. ²¹ Ndam Zude tɔgɔs nu a dalaka ga *ahay gɔdɔkani ge Melefit ni bu, tawayay takad nu ti azuhva ma hini ya nɔngɔhaduk ni. ²² Ay ti Melefit ahɔngabiya nu ana njɔda gayan duk abivu ana vad ya kana. Nu nɔbu ana sifa kekilena ti nagray sedi ga Yezu kɔ meleher ge mis dek, ku kɔ meleher ga nday ya ti gɔdɔkani do ni, ku kɔ meleher ga gɔdɔkani daya. Ere ye ti nɔhi ana mis ni ti pakama ge Mɔwiz akaba ga ndam ndahan ya tɔhɔngaray pakama ge Melefit tɔdɔm amagravu ni cilin, do ni ti nɔdɔm pakama ga arana nahan do. ²³ Pakama gani nani ti nihi : Ahɔr adɔm *Krist *Bay gɔdɔkani ya amara ni amacaka daliya kwa, amɔmɔt mɔk amangaba e kisim

ba enji ge mis a dek, amahi ana ndam geli, amahi ana ndam jiba ndahan Melefit ahəngay mis. Pakama ge Krist nani ti akada zlam ya asladay ni. »

²⁴ Pol nan abu adəm ma ga vu gayan nahkay ti Festus nakəŋ əzlacaki bəra, əhi ahkado : « Pol, nak ti seteni ara agray kur aw ! Kacaha zlam a əsabay. Zlam gani nani ya kacahay ni avuka seteni na ! »

²⁵ Pol nakəŋ ahəngrifəŋ, əhi ahkado : « Aha, bay goro Festus, arana əbi agray nu bi. Pakama goro ya nədəm ni ti pakama ge jiri, pakama ga bay məsar zlam daya. ²⁶ Bay Agripa əsəra zlam nday nana. Nahkay nisliki mədəm ma gani vay-vay kə meleher gayan, aŋwaz əwərki nu do. Nəsəra lala, Bay Agripa əsəra ere ye ti əgravu na dek, adaba zlam nday nani təgravu ti akal-akal do. ²⁷ Bay Agripa, kəgəskabá ma ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefit na waw ? Ku kəhəngrufəŋ do nəŋgu ni, nəsəra kəgəskabá ! » ²⁸ Agripa əhi ana Pol ahkado : « Kambatukaba majalay ahər a ti nīgi bay məfəki ahər ka Yezu ke weceweceni ti kisliki tata aw ? » ²⁹ Pol nakəŋ ahəngrifəŋ, əhi : « Ku tamal apəs ku tamal ke weceweceni nəŋgu ni, nahəngalay Melefit, nawayay ti kīgi akada goro ni. Nawayay kīgi akada goro ni ti nak ciliŋ do : nawayay ti lekulam ya kəbumi slimi ana pakama goro kani ni dek kīgum akada goro ni. Nawayay ti təwəl kəli ana jejirbi akada goro ni ba ciliŋ. »

³⁰ Kələŋ ga pakama ga Pol ni ti bay Agripa, bay Festus, Berenis akaba mis ndahan ya təbu akaba tay ni dek ticikaba ga masləkana. ³¹ Ka ya ti nday təbu tasləka ni ti təzlapay e kidiŋ gatay bu, tədəm : « Maslaŋa hini ti əgudar zlam ya takadki nan ahkay do ni təwəlki nan di ni ndo. » ³² Bay Agripa əhi ana bay Festus : « Tamal maslaŋa hini adəm azoru ma gani kama afa ga bay geli gədakani ni ndo ni ti akal kafaya nan a. »

27

Tasləka əna Pol a Sezare a, tawayay takoru əna nan a Rom

* 27:1 Egüst ti slimi ga bay gədakani ga ndam Rom.

¹ Kələŋ ga zlam ya əgravu a Sezare ni ti tədəm tōru əna Pol akaba ndam danğay ndahan gwar ka had Itali a *slalah ga yam bu. Nahkay təbi tay a ahar vu ana gədakani ga ndam slewja nahan, slimi gani Zulyus, təzalay ndam slewja gayan « Ge Egüst.* »

² Nahkay məcəlviyu a slalah ga yam vu, məsləka. Slalah ga yam nani ti əsləkabiya e Edremi a, awayay aŋgoru gwar ka had Azi. A slalah ga yam nani bu ni ti zal nahan əkibu ke leli. Maslaŋa gani nani ti slimi gani Aristark, nan zal Mesedəwen, kəsa gayan Tesalonik. ³ Həŋ gani ti minjua a Sidoŋ a. Mōru minjua eslina ti Zulyus əvi divi ana Pol ga moru məmənjiyu zləbəba gayan ti təjənaki nan. Zulyus əvi divi gani nahkay ti adaba awayay nan dal-dal. ⁴ Pol əra əsləkabiya ti məsləka a Sidoŋ a, mōru slap-slap kə gəvay ga had, məcoru Sipir ka ahar ga gəjar. Mōru gwar eslina ti adaba tamal makoru ndələba ti aməd ahəngaroru leli kələŋ kələŋ. ⁵ Mōru slap-slap, məcoru Silisi akaba Pemfili ka ahar ga daf, minjua a Mira ka had Lisi a. ⁶ Eslini ti gədakani ga ndam slewja ni ədia ahər ana slalah ga yam nahan, əsləkabiya e Eleksendri a, awayay akoru gwar ka had Itali. Əra ədia ahar a ti əhi ana leli « Cəlumviyu » mək leli nakəŋ məcəlviyu.

⁷ Məra məsləka eslina ti məgray vad ehimeya ka ahər divi, mōru weceweci kok-sah adaba aməd ni. Minjiyu kə gəvay ga Kinit zlah-zlah. Eslini aməd ni əcafəŋa leli ga moroni kama ti mawayay makoru slap-slap kə gəvay ge Kret, nahkay mōru gwar ka həma Salmoni ya ka had nani ni. ⁸ Mōru minjua eslina pəlok pəlok nahəma, mōru slap-slap kə gəvay ge Kret, nahkay minjiyu zlah-zlah ka məlan ya təzalay Dəŋ-dəŋ Sulumani ni. Məlan nani ti kə gəvay ga kəsa Lazi.

⁹ Ka ahər divi ni ti mijiŋbiya sarta dal-dal. Vad ga məgəs ndəra əsləkaba ti, sarta ga moroni ka ahər ga yam əndava. Nahkay ti tamal mədəm makoru kama ti arana esliki magrakivani ke leli tata. Nahkay Pol əhivə ana ndam ya tagaray slalah ga yam ni, əhi ana tay ahkado : ¹⁰ « Ndam goro ni, nəsəra tamal mədəm makoru əna slalah ga yam

geli ni kama ti arañja akoru agrakivu ke leli. Emizikiba ka slalah ga yam geli na akaba zlam ya a hud gani bu na, leli leleni day bi emisliki mahəŋgay ahàr geli dek do. » ¹¹ Ay bay ga slalah ga yam ni akaba maslaña ya agaray ni tédəm makoru kwa ; nahkay gəđakani ga ndam slewja ni àgəskabá ma gatay na, èciiki ma ga Pol ni ndo. ¹² Ka mələŋ ya leli məvu ni ti sarta ga aməd ya akəzlay ni ticik àna slalah ga yam lala do. Nahkay ndam ya təvu a slalah ga yam ni bu ni ahar gəđakani tédəm masləka kwa. Tamal agravu tata ti tawayay tinjiyu e Fenis. Fenis day ka had Kret ; eslini ti dəluv gwar agavəla ka ahar ga gəjar akaba gwar agavəla ka ahar ga daf, nahkay ka sarta ga aməd ya akəzlay ni ti tawayay tanjəhad eslini.

Aməd gəđakani akəzlay ka ahàr ga dəluv

¹³ Tàra tìpia aməd àbu ara fer-fer gwar kələŋ gatay a nahəma, təhi ana ahàr ere ya tawayay ni tagray tata. Nahkay nday nakəŋ tğəjahaya ara ya ticik *slalah ga yam àna nañ na a yam ba mək mōru slap-slap kà gəvay ga had Kret ni. ¹⁴ Ay cepepa ti aməd nahanə àkəzlabiyu datu-datu gwar ka həma ga had Kret, àhəŋgaroru leli e kidin ga dəluv ni vu. Aməd gani nani ti təzalay àna ma ga ndam *Gres Ewrekilon. ¹⁵ Aməd ni nañ àbu ahəŋgaroru leli nahkay ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni tislaki moroni àna nañ kama ndo, təmbrəŋa magarana. Eslini aməd ni àhəloru leli e kidin ga dəluv ni vu zlam gayan. ¹⁶ Had gəziteni nahanə àvu e kidin ga dəluv ni bu, təzalay Koda. Leli nakəŋ mōru slap-slap kà gəvay ga had ni, nahkay aməd ni àgri daliya ana leli akada ka ya ti leli e kidin ga dəluv ni bu ndo. Slalah ga yam geli gəziteni àbu məwəlfəŋani kà gəđakani ni ; leli nakəŋ mğəjahbiyu kà gəvay ga gəđakani ni zlah-zlah. ¹⁷ Məra mğəjahbiya ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni táfaya a hud ga slalah ga yam geli gəđakani ni va. Mək təwəlkabu slalah ga yam gəđakani ni àna ezewed ti yam àhuriyu va ba. Wiyanə àvu dal-dal a hud ga dəluv ni bu maŋgakabani gwar ka had Libi : aŋgwaz àwəra tay a, tédəm bi aməd ni amazoru slalah ga yam geli ni gwar eslini, nahkay təwəlfəŋ zlam gwar kələŋ ga

slalah ga yam ni ti mâcafəŋa nañ ga moroni ke wecewecena. Eslini təmbrəŋ magaray slalah ga yam ni ti aməd ni azoru zlam gayan. ¹⁸ Aməd ni nañ àbu adaday leli dal-dal ti hajəŋ gani tənjàki ka məhəlabə zlam ya təhəlvabiyu a slalah ga yam ni vu na, təbiyu a dəluv ni vu cizliv cizliv. ¹⁹ Hajəŋ nahanə gani təbiyu zlam ya tagray tawi àna tay a slalah ga yam ni bu ni cizliv cizliv a dəluv ni vu àna ahar gatay gatayani. ²⁰ Vad ehimeya aməd ni àmbrəŋ makəzlani do, nahkay mīsliki mipi fat akaba boŋgur kok-sah. Kələŋ gani leli nakəŋ mədəm amatam do, leli dek emijiji.

²¹ Àgray vad ehimeya leli məzum zlam ndo. Eslini Pol ècikaba jik kè meleher gatay a mək àhi ana tay ahkado : « Ndam goro ni, tamal kicəmukia ma goro na ti amal mənəhada e Kret a. Nahkay ti amal zlam geli ni tijji ndo akaba məcakay daliya emiteni ndo. ²² Ay nihi ti kam-kam zum nğəda, adaba ku maslaña bələŋ e kidin gekəli bu tekeđi emijiji do. Emijiji ti slalah ga yam ni cilin. ²³ Nəđəm nahkay ti adaba Melefit goro ya nəgri tawi ni àslərkubiya məslər gayan ga məlavad a, ²⁴ àhu ahkado : “Pol, kàgray aŋgwaz ba, adaba kinjiyu kè meleher ga *bay gəđakani ga ndam Rom ni kwa. Nak ti Melefit àgruka sulum gayan a : azuhva nak ti mis ya a slalah ga yam ni bu ni dek etijiji do.” ²⁵ Nahkay ti, ndam goro ni, zum nğəda. Nəfəkia ahàr ke Melefit a ; nəsəra amagray ere ya àhu ni ededin. ²⁶ Ay ti slalah ga yam geli ni aməd amagəjahoru ka had nahanə e kidin ga dəluv bu mək amazlal mələŋ nğuf akaba leli. »

²⁷ Àgra vad a kru mahar fad aməd ni nañ àbu agəjahoru leli ka ahàr ga dəluv Edriyetik. Ga məlavad ga vad ya kru mahar fadani ni ti ndam ya tagaray slalah ga yam ni tédəm bi mədi ahàr ana had wudak. ²⁸ Ezewed nahanə àvu ara məwəlkiani, tizligiyu a dəluv ni vu ti təsər zilen gani. Tàra tğura ti tēdi ahàr ana zilen gani agray ahar slwa slwa kru mahar azlalahkə. Kama gani bal ti tizligiyu ezewed ni keti ; tēdi ahàr ahar slwa slwa kru mahar fad. ²⁹ Eslini nday nakəŋ tğra aŋgwaz a, təhi ana ahàr slalah ga yam ni amara mazlala akur a ti, aməhuókaba. Nahkay təbiyu ara ya ti

ticik slalah ga yam àna nanj ni fad a dɛluv ni vu kɛlɛnj geli. Eslini tawayay mɛlanj mɛslay weceweci. ³⁰ Ay ndam ya tagaray slalah ga yam ni tawayay tɛtam ahàr gatay. Nahkay tɛfiyu slalah ga yam gɛziteni ni ka dɛluv ni ; tagosay leli, tɛdɛm tawayay tɛwɛlfɛnj zlam ya ticik slalah ga yam àna nanj ni kama ga slalah ga yam gɛdɛkani ni. ³¹ Eslini Pol àhi ana gɛdɛkani ga ndam slewja ni akaba ana ndam slewja ndahanj ni ahkado : « Tamal mis nday hini taslɛkakiba ke leli a ti ekijijɛm dɛk, akatamum koksah. » ³² Ndam slewja ni tàra ticia ma ga Pol na ti tɛkeley ezewed ya tɛwɛlfɛnj slalah ga yam gɛziteni ni kà gɛdɛkani àna nanj ni. Nahkay amɛd àzay slalah ga yam gɛziteni ni ka ahàr gayanj maslanja àvu bi.

³³ Mɛlanj ara aslay wudak ti Pol àhi ana mis ni tɛzum zlam. Àhi ana tay ahkado : « Àgra vad a kru mahar fad kani kɛbesɛmbiya, zlam day kɛzumum ndo. ³⁴ Nahəngalay kɛli zumuma zlam a day ; nahkay akəngətəm njəda ga mahəngay ahàr gekɛli àna nanj. Məhər ga ahàr gekɛli bəlanj tekeɛi amadoru a ga had do. » ³⁵ Pol nakənj àra àdɛma nahkay ti àzay *dipen, àgri sɛsi ana Melefit kɛ meleher ge mis ni dɛk, mək èsekaba, ànjəki ka mɛzumani. ³⁶ Mis ni tàra tɛpia nanj a nanj àbu azum zlam nahkay ti bəruv àngiva ana tay a dɛk, nday day tɛzum zlam. ³⁷ Leli a slalah ga yam ni bu dɛk ti leli diŋ diŋ cə àna kru kru adəskəla mahar muku. ³⁸ Leli dɛk mərə mɛzuma zlam na mərəha ti ndam magaray slalah ga yam ni tɛhəlabə *alkama na a slalah ga yam ni ba, tɛbiyu a dɛluv ni vu, ti slalah ga yam ni àdɛs va ba.

Slalah ga yam ni azlal wiyanj a dɛluv ni bu

³⁹ Mɛlanj àra àsla ti ndam magaray slalah ga yam ni tɛpi had ya mahədakfəŋoru ni, ay leli kà dəŋ-dəŋ ga had weley ti tɛsər do. Eslini tɛpi gododuk ga had ya wiyanj àvu ni kà gəvay ga dɛluv ni. Tamal tislɛki tata ni, tawayay takoru àna *slalah ga yam ni eslini. ⁴⁰ Nahkay tɛpicheh ezewed ga ara ya ticik slalah ga yam àna nanj ni dɛk, tɛmbərviyu tay a dɛluv ni bu ; tɛpichehaya zlam ya tagaray slalah ga yam àna tay na daya. Kɛlɛnj gani tɛwɛlfɛnj azana kà slalah ga yam ni gwar kama ti amɛd mɛgəjahoru

slalah ga yam ni kama kama. Nahkay tɛgaroru slalah ga yam ni suwwa gwar ka mɛlanj ga wiyanj ni. ⁴¹ Ay leli mɛbu makoru nahkay ti slalah ga yam geli ni òru àzlal wiyanj ya a hud ga dɛluv ni bu ni. Eslini ma ga slalah ga yam ni àrəvoru a hud ga wiyanj ni vu, nahkay wiyanj ni àgəskabu, àdaday koksah. Yam ya ti adadaya dal-dalani ni azlal metelinj ga slalah ga yam ni ŋguf ŋguf, àbu eheɛkaba. ⁴² Nahkay ndam slewja ni tawayay tabazl ndam dangay ni adaba tɛdɛm bi tɛsəra yam a, atɛtamfəŋa kà tay a, ⁴³ ay gɛdɛkani gatay ni àcafəŋa tay a, adaba awayay ahəngay Pol. Eslini àhi ana ndam ya ti tɛsəra yam a ni tɛhuriyu a yam ni vu enji ga moroni ka dəŋ-dəŋ, tɛcəlabə. ⁴⁴ Àhi ana mis ndahanj ya tɛsər yam do ni tɛgəskabə tɛndal ahkay do ni biyem ndahanj ya tɛhuɛfəŋa kà slalah ga yam a ni. Mis ni tàra tɛgra akada gayanj ya àhi ana tay na ti leli dɛk mɛcəlabə a yam ni ba, aranjə àgri ana leli ndo.

28

Pol ka had Malta

¹ Leli nakənj mərə mətama ti tɛhi ana leli had hini ti slimi gani Malta. ² Ndam ga had nani tɛgəskabu leli lala, tɛgri zlam sulumani ana leli. Avər nanj àbu ekwesey, mɛlanj day èndisliŋa ti, tɛbefta aku a gir-gir, tɛhi ana leli mòru mənɛfəŋ leli dɛk. ³ Pol àhəla cəcul a, adɛm abəkiyu ka aku ni ti zlam a had àvu a hud gani bu ; aku ni àvədiɛbiya ti àji aslər ana Pol nakənj ka ahar. Nanj àfəŋ kà ahar ni tandal-ndala, adafəŋa do. ⁴ Ndam ga had ni tàra tɛpia zlam a had ni nanj àfəŋ kà ahar tandal-ndala nahəma, tɛzlapaki e kidiŋ gatay bu, tɛdɛm ahkado : « Maslanja hini ti bay makad mis ededɛŋ. Ku tamal àtamfəŋa kà dɛluv a nəŋgu ni, Melefit àmbrəŋ nanj mənɛjəhad àna sifa do. » ⁵ Ay Pol nakənj àtəloru zlam a had ni a aku ni vu, èci məwər gani ndo. ⁶ Mis ye eslini ni tamənjələŋ ka Pol, tɛdɛm bi ahar ni ara agəsl mba ahkay do ni bi ara amət sərɛdaw mba. Tàra tɛpəsa dal-dal àna mamənjələŋana ti tɛpi ti aranjə àgrakivu ndo, nahkay tɛmbat majalay ahàr gatay nahəŋ, tɛdɛm nanj bəlanj e kidiŋ ge melefit gatay ndahanj bu.

⁷ Ka mɔlanɔ ya leli mɔbu eslini ni ahay ga zal nahanɔ ɔbu cifa. Slimi ga maslanɔ nani ti Pɔbliyɔs, nanɔ gɔɔakani ga had nani. Nanɔ nakɔnɔ ɔzaluɔ leli afa gani, ɔgɔskabu leli ɔna mɔmɔrani ; mɔndɔhad afa gani vad mahkɔr. ⁸ Bɔnɔ ge Pɔbliyɔs ɔbu, ay ti nanɔ ɔvu mandɔhadani ɔbesey do ; ahɔr egizleki, azay day abafɔnɔ. Pol ɔra ɔcia ma gana ti ɔru afa gani. ɔra ɔnjikia ti ɔhɔngalay Melefit, ɔbɔki *ahar ga mahɔngaraba nanɔ a, mɔk bɔnɔ ge Pɔbliyɔs ni ɔngaba. ⁹ Ndam ga armɔwɔr ndahanɔ ga had ni dɔk tɔra ticia ma gana ti nday day tɔra, mɔk Pol ɔhɔngaraba tay a. ¹⁰ Nahkay mis tɔgri zlam sulumani ana leli gɔrgɔri kay. Ka ya ti mawayay maslɔka ni ti tɔvia zlam ya mawayay na ana leli ga moroni ɔna nanɔ kama daya.

Pol aslɔka a Malta, akoru a Rom

¹¹ Mɔnjɔhad eslini kiyi mahkɔr, kɔlɔnɔ gani mɔcɔliyu a *slalah ga yam nahanɔ vu. Slalah ga yam nani ti ɔcikbiyu e Eleksendri, ɔra a Malta, ɔcik eslini ga majɔgay mandav ga sarta ga amɔɔ ni. Slimi ga slalah ga yam ni Diyɔskɔr. * ¹² Mɔslɔka mɔru e Sirekɔz, eslini mɔndɔhad vad mahkɔr. ¹³ Mɔslɔka eslina ti mɔru slap-slap kɔ gɔvay ga had, nahkay mɔnjiyu e Reziyɔ. Hajɔnɔ gani amɔɔ ɔkɔzlabiyu gwar kɔlɔnɔ, nahkay mɔslɔka, mɔgray vad cɔ e divi bu ni ti mɔnjɔa a Puzol a. ¹⁴ Mɔru mɔnjɔa eslina ti mɔdi ahɔr ana ndam mɔfɔki ahɔr ka Yezu ndahanɔ. Nday nakɔnɔ tɔhi ana leli mɔnjɔhad afa gatay gosku sekw. Kɔlɔnɔ gani mɔslɔka, mɔru gwar a Rom. ¹⁵ Ndam mɔfɔki ahɔr ka Yezu ya a Rom ni tɔra ticia leli mɔbu ka ahɔr divi ti tɔngwivabiyu ana leli a ma vu. Nahkay mɔbakabu ahɔr akaba mis ndahanɔ a Gosku ge Epiyɔs bu, mis ndahanɔ ti ni mɔbakabu ahɔr akaba tay ka mɔlanɔ ya tɔzalay Mɔlanɔ Mandɔhadani Mahkɔr ni. Pol ɔra ɔpia tay a ti ɔgri sɔsi ana Melefit, ɔzay njɔda hɔya. Mɔk mɔslɔka, mɔru a Rom. ¹⁶ Mɔru mɔnjɔa a Rom a ti tɔvi divi ana Pol ga manɔhadani a ahay nahanɔ bu. Tɔfɔkɔɔfɔnɔ zal slewja nahanɔ ga majɔgay nanɔ cilinɔ.

Pol ɔɔmki ma ka Yezu a Rom

* **28:11** Diyɔskɔr ti slimy gatay ata Kastor nday ata Poluks. Nday melefit ga ndam Gres, tɔɔm nday kɔ mɔnɔ gatay, bɔnɔ gatay Zus. Tɔɔm tɔfi ahɔr ana ndam magaray slalah ga yam.

¹⁷ Pol ɔra ɔgra vad a mahkɔr ti ɔzalakabu gɔɔakani ga ndam *Zɔde ya a Rom ni. Nday nakɔnɔ tɔra tɔngasva ti ɔhi ana tay ahkɔdo : « Bɔza ga mmawa, nɔgudari zlam ana ndam jiba geli ndo, nɔgudar zlam ya ti ata bɔnɔ geli tɔcafɔnɔ leli a ni ndo daya. Ku tamal nahkay nɔngu ni, ndam geli ya a Zerɔzalem ni tɔgɔsia nu a ana ndam *Rom a. ¹⁸ Ndam Rom ni tihindifua ma, tɔngɔtfu zlam ya nɔgudar ti tɔkɔɔki nu di ni ndo, nahkay tawayay tɔmbrɔnɔ nu. ¹⁹ Ay ndam Zɔde ni tɔɔm tɔmbrɔnɔ nu ba ; nahkay nɔɔm si nɔra ɔna ma gana ahalay afa ga bay gɔɔakana kwa. Ay nɔra ahalay a ti ga mɔbɔhadki mirdim ka ndam jiba goro do. ²⁰ Nɔzalakabu kɔli nahkay ti, nawayay kicɔm ma gani bilegeni. Tɔwɔl nu ɔna jejirɔbi hini ti azuhva pakama ya ndam *Izireyel tɔgɔskabu, tɔɔm Melefit amɔgri ana leli ni. »

²¹ Ndam Zɔde ni tɔra ticia ma gayanɔ na ti tɔhɔngrifɔnɔ, tɔhi ahkɔdo : « Ndam ga had *Zɔde tɔslɔribiyu wakita ɔki ka ma gayak ana leli ndo. Wur ga mɔnɔ geli nahanɔ ya ɔslɔkabiya eslina ɔra ɔngɔhad ma gani ahkay do ni ɔɔmki ma magɔdavani ni ti ɔbi. ²² Ay mawayay mici ere ye ti nak kajalaki ahɔr ni, ɔɔaba mɔsɔra ku eley eley do dɔk mis tɔɔmki ma magɔdavani ɔki ke divi gekɔli ya kɔɔɔbum ni. »

²³ Eslini tɔfɔkɔɔ vad ga mɔbakabu ahɔr. Vad gani ɔra ɔnjia ti mis kay tɔtam nday ya ti tɔra enjenjeni na tɔra afa ga Pol a. Pol nakɔnɔ ɔzlapi ana tay, ɔnjɔki kwa ge miledɔ ɔbiviyu ana mɔlakarawa, ɔɔmki ma ti ka *Mɔgur ge Melefit. Awayay tɔgɔskabu pakama gayanɔ ya ɔɔmki ka Yezu ni, nahkay ɔɔfiaba *Divi ge Melefit ya Mɔwiz ɔbɔki a wakita gayanɔ bu na akaba ma ga ndam ndahanɔ ya tɔhɔngaray pakama ge Melefit na ana tay a. ²⁴ Nday nakɔnɔ tɔra ticia ma ga Pol na ti, mis ndahanɔ e kidinɔ gatay bu tɔgɔskabɔ, mis ndahanɔ ni ti ni tɔwayay mɔgɔskabani do. ²⁵ Nahkay nday nakɔnɔ tɔcivu ndo. Ka ya ti tɔbu tɔslɔka ni ti Pol ɔhikivu ma nahanɔ ana tay bɔlanɔ cilinɔ. ɔhi ana tay ahkɔdo : « Izayi bay mahɔngaray pakama ge Melefit ni ɔhibiya ma ana ata

bəŋ gekɛli àna njəɖa ga Məsuf Njəlatana ti,
ma ge jiri eɖeɖiŋ ! ²⁶ Ɔɖəm ahkado :

“Melefit àhu : Ru kəhi ma ana nday hini, hi
ana tay ahkado :

Akəbumi slimi lala ana ma goro, ay ti
ekicəm do simiteni.

Akəmənjumləŋ ana ere ye ti anəɖəfiki ana
kɛli ni lala, ay ti ekipəm do simiteni.

²⁷ Ɔɖaba mam, ahàr ga ndam hini ègia ɓaŋ-
ɓaŋana ;

ègia ɓaŋ-ɓaŋana ti təgəskabu zlam va ba.

Tirikva slimi gatay na der der ti tici zlam va
ba.

Təbakabá eri a tecic-cic ti tìpi zlam va ba.

Təgray nahkay ti tanga afa goro a ba,

adaba təwayay ti nahəŋgaraba tay a do.” † »

²⁸ Pol àhi ana tay keti : « Ègia nahkay ti,
sərumki lala : nihi Melefit asləroru ndam
gayaŋ afa ga ndam ya nday ndam Zɔde do
ni ga məhiyani ana tay ahəmamam Melefit
amahəŋgay tay ni. Nday ti, atəhia ma gana
ana tay a ti atəgəskabu ! » [²⁹ Pol àra àɖəma
ma nana ti ndam Zɔde nakəŋ təsləka àna
ləgayva.]

³⁰ Eslini Pol àgray vi cə ɓəraŋa a ahay ya
ti naŋ àvu àpəl siŋgu gani ni bu. Ka sarta
gani nani ti mis dal-dal tàra təmənjaya naŋ
a, naŋ day àgəskabá tay a ɖek. ³¹ Nahkay
naŋ àbu aɖəmki ma ka Məgur ge Melefit,
acahi zlam àki ka Bay geli Yezu *Krist ana
mis. Àgray aŋgwaz àna ma gani ndo, mis day
təcafəŋa naŋ a ndo.

† 28:27 Izayi 6.9-10.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Rom ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Rom ni

Maslanja ya ti àbaki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : àbaki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbaki ti ka sarta ya ti awayay akoru a Zeruzalem ga mǎhǎloru sinju ga ndam Eseyi akaba ga ndam Mesedawen ya tǎjami ana ndam Zeruzalem ni (15.25-26 ; Tǎwi 19.21 ; 20.1-3). Àhi ana ndam Rom tǎgǎskabá Fǎbe wal ya ti àgray tǎwi akaba ndam Senkre na (16.1) ; nahkay mǎlan ya àbaki wakita ni bi a Senkre, bi a Koren (Senkre ti kǎ gǎvay ga kǎsa gǎdǎkani Koren, ka had Eseyi).

Pol àbikioru wakita hini ana ndam Rom ti adaba awayay akoru eslini ga mǎhi ma ge Melefit ana tay ; awayay ti tǎvi njǎda ga moroni gwar ka had Espeñ daya (1.11-15 ; 15.23-24). Ka ya ti àbikioru wakita ana tay ni ti òru eslini ndo, adaba awayay mǎhǎloru sinju ga ndam Eseyi ni a Zeruzalem day.

Rom ti kǎsa gǎdǎkani ka had Itali : ka sarta ga Pol ti ndam Rom tǎgur had ya kǎ gǎvay ga dǎluv gǎdǎkani ni ðek. Ndam ga had gǎrgǎrani kay tǎnjǎhada a Rom a : ndam Zǎde kay tǎkibu ka tay (Tǎwi 28.17). Ndam mǎfǎki ahǎr ka Yezu tǎbu eslini kay daya (Tǎwi 28.14-15) ; Pol àbikioru wakita hini ana tay (1.7), àdǎm tǎgri sa gayan ana mis ndahan e kidin gatay bu (16.3-16).

A wakita ni bu ni ti Pol àdǎmkia Ma Mǎweni Sulumani àki ka Yezu a (1-8). Ku tamal ndam ga Yezu tǎbu a Rom nanju ni, ka sarta nani ti zal asak ga Yezu òru eslini fan ndo : Pol awayay ti tǎsǎr lala mis ðek tǎgudara zlam kǎ eri ge Melefit a, tamal tawayay ti Melefit mǎgǎskabu tay ti tǎsǎr divi nahan àbi, si àna tǎwi ga Yezu kwa. Pol àdǎm mǎlan ga ndam Zǎde àbu a Mǎgur ge Melefit bu daya (9-11) : bi ndam ga Yezu ya nday ndam Zǎde do ni tǎdǎm ndam Zǎde ti tǎsli aranja do ti ni (14.3), ay Pol àdǎm tamal ndam Zǎde tǎlǎbi ti, akal maslanja ya Melefit àgǎskabu ni àbi simiteni (11.17-18)

A wakita gayan ni bu ðek Pol àcachi ma ge Melefit ana ndam ga Yezu, kǎlan gani àhi ana tay ègia nahkay ti ahǎr àdǎm tǎnjǎhad akada ge Melefit ya awayay ni. Pol àsǎr ndam Rom lala ndo, nahkay ma gayan ya àhi ana tay àki ka manjǎhad gatay ni ti kay do (12-14) ; pakama ya àbaki enjenjeni ni ti ma ya ndam ga Yezu ðek ahǎr àdǎm tǎsǎr ni (1-11).

A wakita gayan ya àbikioru ana ndam Rom ni bu ni ti àdǎfaba Ma Mǎweni Sulumani ga Yezu a ðek, àtam ya ti àbaki ka wakita gayan ndahan ni ; tǎfǎkad wakita hini ka mǎnjǎki ga wakita ga Pol ndahan ni a Wakita ge Melefit ni bu ni ti azuhva nani.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol nǎbikioru wakita hini ana kǎli. Nu bay mǎgri tǎwi ana Bay geli Yezu *Krist. Melefit àzala nu a, nǎgia zal asak ga Yezu Krist a ; àdaba nu ga mǎhi *Ma Mǎweni Sulumani ana mis a.

² Ma Mǎweni Sulumani gani nani ti kwa ahaslani Melefit àhikibiya ana ndam mahǎngaray *pakama gayan a ; àdǎm amahǎngay mis. Ndam mahǎngaray pakama gayan ni tǎbǎkia ma gana a Wakita ge Melefit ba. ³ Ma ge Melefit ya àdǎmbiyu ni ti àdǎmki ka Wur gayan. Wur nani ti tiwi nan akada ge mis hihiriken ni ; nan wur hud ge Devit. ⁴ Ay ka ya ti Melefit àhǎngaraba nan e kisim ba ni ti àdǎfaki nan Wur gayan, nan njǎda-njǎdani. Melefit àgray nahkay ti àna njǎda ga *Mǎsuf Njǎlatani. Wur nani ti Yezu Krist, nan Bay geli. ⁵ Àgray ti nu nǎgi zal asak gayan ti ga sulum gayan, adaba awayay ti nǎhioru ma gayan ana mis ga jiba gǎrgǎrani ðek ti tǎfǎki ahǎr, tǎgǎsiki ma. Nahkay leli ðek amazlǎbay nan. ⁶ Nǎbikioru ti ana kǎli ndam *Rom. Lekǎlum day kǎkumkibu ka ndam ya ti Melefit àzala tay a ti tǎgi ndam ga Yezu Krist ni.

⁷ Nǎgri sa ana kǎli ; lekǎlum ti Melefit awayay kǎli, àzala kǎli ge mǎgi ndam gayan njǎlatana. Bǎn geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tǎgri sulum gatay ana kǎli, tǎgray ti *kǎnjǎhadumkabu àna sulumani ti.

Pol awayay moru mǎmǎnjiyu ndam Rom

⁸ Enjenjeni ti nɔgri sɔsi ana Bay Melefit goro azuhva kɔli deƙ akaba azuhva zlam ga Yezu *Krist ya ɔgri ana kɔli ni, adaba mis deƙ tiƙia kɔbum kɔfumi ahàr, tɔbu tɔzlapaki ka ma gani. ⁹ Ka ya ti nahɔngalay Melefit ni ti Melefit day ɔsɔra nɔbu nacali slimi ana kɔli, nɔmbrɔn macali slimi ana kɔli do. Melefit ti nɔbu nɔgri tɔwi àna nɔɔa goro deƙ, nɔbu nɔhi *Ma Mɔweni Sulumani àki ka Wur gayan ni ana mis. ¹⁰ Nɔbu nahɔngalay nan, nɔhi kɔlavad tamal àwaya ti mɔvu divi ga moru mɔmɔnɔjiyu kɔli. Nɔpɔskia ka mahɔngalay nan a, ¹¹ adaba nawayay dal-dal ga moru mɔmɔnɔjiyu kɔli; nawayay ti ere ye ti *Mɔsuf Nɔlatani àvu ni nɔvi ana kɔli bilegeni. Nahkay ti akɔngɔtum nɔɔa e divi ge Melefit bu. ¹² Ere ye ti nɔɔam ni ti, nawayay ti leli deƙ mɔngɔtum nɔɔa e kidin geli bu. Gekɔli ya kɔfumi ahàr ka Yezu Krist ni ti amɔvu nɔɔa; goro ya nɔfɔki ahàr ka Yezu Krist ni day amɔvi nɔɔa ana kɔli bilegeni.

¹³ Bɔza ga mmawa goro ni, sɔruma sak ehimeya nàwaya ga moru mɔmɔnɔjiyu kɔli a, ay ti kekileɔa nɔngɔt ahar fan ndo. Nawayay moroni ti nawayay nɔɔenaki kɔli ti mis tɔdɔbay divi ga Yezu àtam ya kani ni. Nahkay ti nawayay nagray akada goro ya nagray e kidin ga ndam ga had ndahan bu ni. ¹⁴ Tɔwi nani ti Melefit àvu. Awayay ti nɔhioru Ma Mɔweni Sulumani ana mis deƙ: ana ndam ya tanjɔhad a kɔsa gɔɔakani bu ni akaba ana ndam ya tanjɔhad a hɔma bu ni, ana ndam ya tiɔnga ni akaba ana ndam ya tiɔngey ndo ni. ¹⁵ Nahkay ti nawayay ti nakoru afa gekɔli, nɔhi Ma Mɔweni Sulumani ana kɔli ndam *Rom daya.

Ma Mɔweni Sulumani ti nɔɔa ge Melefit

¹⁶ Nɔgray mimili ga mɔhi *Ma Mɔweni Sulumani gani nani ana mis do, adaba Ma Mɔweni nani ti nɔɔa ge Melefit; adafaki ti ku way way do tamal àfɔkia ahàr ka Yezu *Krist a ti Melefit ahɔngay nan. Melefit ahɔngay enji ti ndam *Zɔde, day kwa ti mis ga jiba gɔgɔrani ndahan ni. ¹⁷ Ma Mɔweni Sulumani ni ti adafaki ahɔmamam Melefit agray ti mis tigi ndam jireni kɔ eri gayan ni. Ahàr àɔam si mis tɔfɔki ahàr ka Yezu Krist

cilin; divi nahɔn àbi, si tɔfɔki ahàr ti ka nan kwa. Àbu mɔbɔkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi: « Maslaɔa ya ti Melefit àɔam nan jireni kɔ eri gayan adaba àfɔkia ahàr a ti, maslaɔa gani nani ti Melefit amɔvi sifa.* »

Mis deƙ ndam magudar zlam

¹⁸ Nɔɔam nahɔma, Melefit nan agavɔla nan àbu azum bɔruv azuhva ge mis ya tɔhɔngrioru ahàr a had do ni; zlam gatay ya tagudari ana mis ndahan ni day àbu awɔri bɔruv. Nahkay ti amagrafɔna seriya kà tay a adaba zlam gatay ya tagudar ni acafɔna mis ga mɔsɔr jiri a. ¹⁹ Melefit amagrafɔna seriya kà tay a ti adaba zlam ya ti amal tɔsɔr Melefit àna nan ni tɔbu; Melefit ana ahàr gayan àɔfiki zlam gani nday nani ana tay, àngah ndo, ay ti tɔgɔskabu ndo. ²⁰ Nɔgay Melefit nan ahɔmamam ti mis tɔsɔr do, adaba mis tiɔpi nan day-day ndo. Ay ti kwa ka ya ti àgraya mɔlan a ni àbivaya nihi a ti zlam ya àgraya gɔgɔrana ni deƙ àɔfiki ana mis Melefit ti nan nɔɔa-nɔɔani, nan Melefit nan bɔlan, amanjɔhad ga kanɔy-kanɔyani. Nahkay ti mis ni nɔgay tɔgudar zlam ndo ni ti atɔɔam kɔksah. ²¹ Tɔsɔra Melefit nan àbu ca, ay ti tɔhɔngrioru ahàr a had do, tɔgri sɔsi akada ya ti àgɔski tɔgri ana Melefit ni do daya. Tɔjalaki ahàr ka zlam masakani sawan, tɔsɔr magray zlam sulumani va do, nday a mɔlan ziɔ-ziɔni bu, tiɔpi divi ge Melefit va do. ²² Tɔhi ana ahàr nday ndam mɔsɔr zlam, ambat-akani do tigia ndam muru a. ²³ Melefit nan nɔɔa-nɔɔani, day-day àmɔt do, giri-giri tɔhɔngrioru ahàr a had, ay ti tawayay do, tɔhɔngrioru ahàr a had ana pɔra sawan: pɔra gani nday nani ti ndahan akada mis hihirikeni ya amɔt ni, ndahan akada edidin, ndahan akada zlam ya ti tɔsawaday àna asak fad ni, ndahan ti ni zlam a had.

²⁴ Nahkay Melefit àmbrɔna tay a, ti tɔgray zlam ya ti mɔbɔruv gatay awayay ni, ti tɔbɔki mimili ka ahàr gatay àna zlam magudarani gatay ya tagray ni. ²⁵ Tɔmbrɔna jiri ge Melefit a, tɔdɔbay zlam ga malfada sawan. Giri-giri ti tɔhɔngrioru ahàr a had ana Melefit, tɔgri tɔwi, adaba nan ti àgraya zlam a deƙ; ay tɔhɔngrioru ahàr a had,

* 1:17 Habakuk 2.4.

təgri təwi ti ana zlam ya ti Melefit àgraya ni sawaṅ. Melefit ti mis tâzləbay naṅ ga kaṅgay-kaṅgayani. Aya nahkay !

²⁶ Tàgray nahkay ti Melefit àmbrəṅa tay a ti t̄əbaki mimili ka ahàr gatay àna zlam magudarani ya məbərur gatay awayay ni. Nahkay ti wál gatay ni t̄əmbrəṅa mandəhadkabana akaba zawal a, tandəhadkabu akaba wál ndahaṅ. Zlam gani nani ti Melefit àwayay do : àgraya tay a ti ga magrani nahkay do simiteni. ²⁷ Zawal day tagray nahkay, t̄əmbrəṅa mandəhadkabana akaba wál a, tandəhadkabu akaba zawal ndahaṅ sawaṅ, tawayay magrani nahkay dal-dal, ay ti Melefit àgraya tay a ti ga magrani nahkay do simiteni. Zawal nday nani tagray zlam ya ti asay mimili ni e kiđiṅ gatay gatayani bu. Azuhva təwi gatay ya tagray ni ti Melefit amatraḅ tay ; gayaṅ ya atraḅ tay ni ti kal-kal akaba zlam gatay ya t̄əgudar ni.

²⁸ Akada gatay ya t̄əwayay məsər Melefit do ni ti, Melefit day àmbrəṅa tay a ti t̄əjalaki ahàr ka zlam ya ti məbərur gatay magədavani awayay ni ciliṅ. Nahkay t̄əbu tagray zlam ya àgəski magrani do ni. ²⁹ Tagray zlam ya àgəski magrani do ni, tagudar zlam dal-dal : tawayay zlam kay, təgri daliya ana mis, zlam ge mis tigi eri ana tay, tabazl mis, taləgavu e kiđiṅ gatay bu, tagosay mis, tagray cuday, təsivu ana mis, ³⁰ t̄əbi seki ana mis, t̄əwayay Melefit do, tahəṅgalay ma ge mis, tiji zlabay, tazləbay ahàr gatay, tadəbay divi ga məgri cuday ana mis, t̄əciiki ma ana ata bəṅ gatay do. ³¹ Təsər ahàr va do, t̄əgray ere ye ti t̄ədəm atagray ni do, t̄əwayay mis do, mis day t̄əsi cicihi ana tay do. ³² Ma ge Melefit ya àdəm ndam ya tagudar zlam akada nani ni ahàr àdəm t̄əbazla tay a ni ti, t̄əsəra ma gani nana lala. Ku tamal t̄əsəra lala nəṅgu ni nday t̄əbu tagudar zlam zlam gatay. Tàgray nahkay ciliṅ do : tazləbay ndam ya ti tagudar zlam akada gatay ni daya. Gatay ya ti tagray nahkay ni ti àgudarkiva tay a àkiva.

2

Seriya ge Melefit ti seriya ge jiri

¹ Nak ya ti kədəm mis ndahaṅ tagudar zlam ciliṅ ni ti, ku nak way way do Melefit aməwəl kur àna seriya. Gayak ya ti kədəm mis ndahaṅ t̄əgudara zlam a ni ti, seriya àgəsa kur kurana. Adaba nak ya ti kədəm mis ndahaṅ tagudar zlam ni ti nak day k̄əbu kagudar akada gatay ni. ² Məsəra, Melefit amagrafəṅa seriya kà ndam ya tagray nahkay na. Seriya gani nani ti seriya ge jiri. ³ Nak ya ti kədəm mis ndahaṅ t̄əgudara zlam a, ambatakani do nak nakani day k̄əbu kagray akada gatay ni ti, k̄əhi ana ahàr akatamfəṅa kà seriya ge Melefit a waw ? ⁴ Tək day ti *sulum ge Melefit ya agruk dal-dalani ni akaba gayaṅ ya ti eḃesək, àtraḅ kur weceweci do ni ti, k̄əhi ana ahàr zlam masakani aw ? Agruk sulum nahkay ni ti, awayay ti k̄əmbatkaba majalay ahàr gayak a ti kəsər do waw ? ⁵ Nak k̄əci slimi do, k̄əwayay mambatkaba majalay ahàr gayak a do ni ti, nak nakani àna ahàr gayak kagray ti Melefit m̄ətraḅ kur dal-dal. Ka fat ya ti Melefit aməzuma bərur a ni ti aməgəs kur àna seriya. Ka fat gani nani ti amagrafəṅa seriya kè mis a ; seriya gayaṅ ya agray ni ti ge jiri. ⁶ Ku way way do, Melefit aməvi zlam ke təwi ga maslaṅa gani ya àgray ni : ⁷ nday ya ti tagray zlam sulumani kəlavaf ni ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana tay. Nday gani tawayay ti Melefit m̄əzləbay tay, m̄ədəmki ma sulumani ka tay, akaba tawayay tanjəhad akaba Melefit ga kaṅgay-kaṅgayani. ⁸ Ay nday ya ti t̄əciiki ma do, t̄əwayay jiri do, tawayay magudar zlam ni ti Melefit aməzumki bərur ka tay, amatraḅ tay dal-dal. ⁹ Ndam ya ti tagudar zlam ni dek atəcakay daliya dal-dal, bərur amətikaba ana tay a. Atəcakay daliya gani nani enji ti ndam *Z̄əde, mək nday ya ti nday ndam Z̄əde do ni. ¹⁰ Ay nday ya ti tagray zlam sulumani ni ti ni Melefit amazləbay tay, amədəm nday sulumani, aməvi manjəhad sulumani ana tay. Aməvi ana ndam Z̄əde enji, mək ana nday ya ti nday ndam Z̄əde do ni. ¹¹ Adaba Melefit agray seriya ti èmbikivu ka maslaṅa nahaṅ do.

¹² Tamal mis t̄əsər *Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ni do mək tagudar zlam

nahkay ti, etijiji dek. Ay etijiji ti akada ga pakama ya abu mabəkiani a wakita ge Mawiz ni bu ni do. Nday ya ti tæsəra divi ge Melefit ya avi ana Mawiz na mək tagudar zlam ni ti, Melefit aməgəs tay ana seriya akada ga pakama ya abu mabəkiani a wakita gani nani bu ni. ¹³ Ndam ya ti təbu tici pakama ge Melefit ya ahi ana Mawiz ni ana slimi ciliŋ ni ti Melefit amədəm nday ndam jireni do ; amədəm ndam jireni ti nday ya ti təgəskabu, tagray təwi ana pakama gani nani ni. ¹⁴ Nday ya ti ndam Zude do ni tæsər Divi ge Melefit ya adəfiki ana Mawiz ni do. Ay tamal tagray zlam akada ge Divi ge Melefit ya adəfiki ana Mawiz ni ka məsər gatay do nahəma, zlam gatay ya tagray ni adafaki Divi ya Melefit avi ana Mawiz ni aniviyu ana tay a mabəruv bu. Ku tamal tæsər Divi gani nani do nəŋgu ni, Divi gani aniviyu ana tay a mabəruv bu. ¹⁵ Nahkay tədəfaki təbu tagray təwi ti ana Divi ge Melefit ya avi ana tay a mabəruv gatay bu ni. Təsərkaaba zlam sulumana akaba magədavana a mabəruv gatay ba ; sarta nahaŋ tæsəra tagna zlam sulumana, sarta nahaŋ ti ni tæsəra tagudara zlam a. ¹⁶ Zlam ya ti nəzlapaki nihi ni ti amaŋgazlavu vay-vay ka fat ya ti Yezu *Krist amagrafəŋa seriya kə mis ana njəda ge Melefit a ni. Amagrafəŋa seriya kə tay a ti ahi ka zlam ya ti aniviyu ana tay a mabəruv bu maŋgahani ni. A *Ma Maweni Sulumani ya nəhi ana kəli ni bu ni day nədəm nahkay.

Ndam Zude təgəskabu Divi ge Melefit ya adəfiki ana Mawiz ni do

¹⁷ Nak zal Zude ya kazləbay ahər gayak adaba nak zal Zude ni ti, nak kəbu kagraj ahəmamam ? Kədəm kəsəra Melefit akaba Divi gayəŋ ya adəfiki ana Mawiz na ; ¹⁸ kədəm kəsəra ere ye ti Melefit awayay na ; *Divi ge Melefit ya adəfiki ana Mawiz ni ti adəfukia zlam a ; kəsəra medekaba zlam sulumana akaba magədavana ; ¹⁹ kədəm kipia divi a, kadafəŋa ahar kə ndam wuluf a ; kədəm nak bay masladı məlaŋ ana ndam ya ti nday a ləvəŋ bu ni ti tipi divi lala ni ; ²⁰ kədəm kəsəra zlam a, kədəfiki zlam ana ndam ya ti tæsər zlam do ni ; kədəm nak bay məsər zlam, kacahi zlam

ana ndam ya ti tæsər Divi ge Melefit do ni. Kagraj nahkay ti kəhi ana ahər Divi ge Melefit ya adəfiki ana Mawiz ni ti adəfukaba zlam jirena dek. ²¹ Ay nak ya ti kacahi zlam ana mis ni ti, kəcahi zlam ana ahər gayak gayakani do ni ti kamam ? Nak ya ti kəhi ana mis « Kigum akal ba » ni ti, nak nakani kigi ni ti kamam ? ²² Nak ya ti kəhi ana mis « Kəgrum hala ba » ni ti, nak nakani kagraj ni ti kamam ? Nak ya ti kəhi ana mis « Kəgrum pəra ba » ni ti, nak nakani kəhuriyu a məlaŋ ga pəra vu ga məhəl zlam ya təbəhadı ana pəra ni akal ni ti kamam ? ²³ Nak ya ti kədəm Divi ge Melefit abəlay ni ti kagraj ere ye ti Melefit adəm kəgray ba e Divi gayəŋ bu ni, kəbəki mimili ke Melefit nahkay ni ti kamam ? ²⁴ Adaba abu mabəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Nday ya ti nday ndam *Zude do ni təbu tindivi Melefit azuhva təwi gekəli ya kəgrum ni. * »

²⁵ Tamal kəgəskabá Divi ge Melefit ya adəfiki ana Mawiz na ti, gayak ya *kəkeley kədi ga madafaki nak ge Melefit ni ti abəlay. Ay tamal kəgəskabu Divi ge Melefit gani do ni ti, əgia akada kəkeley kədi ndo. ²⁶ Tamal mis əgəskabá Divi ge Melefit ya adəfiki ana Mawiz na ti, ku tamal əkeley kədi ndo nəŋgu ni, kə eri ge Melefit ti əgia akada əkela kədi a. ²⁷ Tamal mis əkeley kədi ndo, mək əgəskabá Divi ge Melefit ya adəfiki ana Mawiz na ti, maslaŋa gani nani amədəm nak ya ti kəkela kədi a, kəsəra Divi ge Melefit a mək kəgəskabu do ni ti kəgudara zlam a. ²⁸ Zal Zude ededıŋ ededıŋeni ti way ? Zal Zude kə eri ge Melefit ti naŋ ya ti agray zlam ya ti mis tipi ni do. Mekeley kədi ededıŋ ededıŋeni ti mam ? Mekeley kədi kə eri ge Melefit ti ya təkəlkia ambəl gana ni do. ²⁹ Zal Zude ededıŋ ededıŋeni ti asərvu do ; zal Zude kə eri ge Melefit ti maslaŋa ya ti Melefit ambatikaba majalay ahər a ni. Mekeley kədi ededıŋ ededıŋeni day ere ye ti *Məsuf ge Melefit agri a mabəruv bu ni. Ere gani nani ti Divi ge Melefit ya adəfiki ana Mawiz ni agray do. Maslaŋa gani nani ti mis təzləbay naŋ do ; azləbay naŋ ti Melefit.

* 2:24 Izayi 52.5.

3

Maslaṅa ya ti àgudari zlam ana Melefit do ni ti àbi

¹ Tamal nahkay ti, ndam *Zude tètam mis ndahaṅ ni ti àna mam ? *Mekeley kùdī gatay ya tekeley ni ti asagikivu mam ana tay mam ? ² Zlam gani nday nani ti a zlam bu dek tàbèlay dal-dal. Adaba Melefit àgri sulum akaba àhi ma gayaṅ enji ni ti ana ndam Zude. ³ Mis ndahaṅ e kidīṅ gatay bu tàmbrəṅa ma ge Melefit a ; ay ku tamal tàmbrəṅa nəṅgu ni, gatay ya ti tàgray nahkay ni ti Melefit day aməmbərəṅ magray ere ye ti àdəm amagray ni azuhva nani aw ? ⁴ Aha, nahkay do simiteni ! Ku tamal mis dek tasəkad malfada nəṅgu ni, day-day Melefit àmbərəṅ ere ye ti àdəm amagray ni do. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Ka ya ti kədəm ma ni ti, mis atəsər ma gayak ya kədəm ni ti ma ge jiri. Ku tamal tacalki kur ka zlam magudarani nəṅgu ni, ekeyefiṅ kà tay, atəsər kàgudar arəṅa ndo simiteni.* »

⁵ Ay bi maslaṅa nahaṅ adəm məsər Melefit naṅ jiri ti àna zlam ge mis ya tagudar ni. Tamal adəm nahkay ti amədəmum mam ? Ka ya ti Melefit aməzuma bəruv a, amatraḅ mis ni ti, amədəmum Melefit agri cuday ana tay aw ? Ma goro hini ya nədəm nihi ni ti ma goro goroani do ; nədəm ti akada ge mis ndahaṅ ya təbu tədəm ni. ⁶ Nahkay Melefit agri cuday ana mis aw ? Aha ! Melefit ti naṅ cudayani do simiteni. Tamal ti naṅ cudayani ti, amagrafəṅa seriya kè mis ga duniya ti ahəmamam ?

⁷ Ay bi maslaṅa nahaṅ adəm tamal nasəkad malfada ti, mis atəsər Melefit naṅ jiri àna malfada goro ya nəsəkad ni, mək atazləbay Melefit azuhva jiri gayaṅ ni. Tamal nahkay ti Melefit aməgəs nu àna seriya, amədəm nu bay magudar zlam ti kamam ? ⁸ Tamal pakama gani nani pakama ge jiri ti, hojo mədəmum : « Magudarum zlam, ti zlam sulumani m̀agravu. » Nu ti nədəm nahkay do simiteni, ay mis ndahaṅ təbu tasəkadku malfada, tədəm nu

nəbu nədəm nahkay. Melefit amatraḅ tay àki ka ma gatay ya tàgudar ni ; amatraḅ tay ti ge jiri.

⁹ Nihi ti nədəm mam ? Leli ndam Zude ti m̀atam mis ndahaṅ aw ? Aha ! Nədəma : nədəm ahkado leli ndam Zude akaba mis ga jiba ndahaṅ ni dek ti miḡia evidī ga zlam magudarana. ¹⁰ Ma goro nani ti akada ma ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni. Ma gani nani ti nahkay hi :

« Maslaṅa àbi jireni bi, ku mis bəlaṅ day àbi.

¹¹ Maslaṅa ya ti àsəra jiri a ni àbi, maslaṅa ya ti adəbay Melefit ni day àbi.

¹² Mis dek tija, nday dek ka ahar bəlaṅ t̀ambatia aləṅ ana Melefit a ; maslaṅa ya ti agray zlam sulumani ni ku bəlaṅ tekedī àbi. †

¹³ Ma gatay ya tədəm ni ti àbèlay do, ezi akada mindiviṅ məzləkləṅana. ‡ Arəd gatay àbèlay do, tagosay mis àna naṅ. Pakama gatay ya tədəm ni ti akada məwər ga gavaṅ. §

¹⁴ Pakama gatay ni dek ti pakama ga cuday, tetikwesl mis àna naṅ ciliṅ.*

¹⁵ Asak gatay ni azavu kaf-kaf ga moru mabazl mis.

¹⁶ Ka məlaṅ ya ti t̀ora ni dek ti tagudar zlam, təgri daliya ana mis.

¹⁷ Təsər manjəhadkabani akaba mis àna sulumani do. †

¹⁸ Təgrafəṅa aṅgwaz kè Melefit a do simiteni. ‡ »

¹⁹ Məsəra Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni dek ti Melefit àhi ana ndam ya ti t̀əgəskabá ma gana ni. Adəm ma gani ti, awayay adafaki ku way way do àgudara zlam a ; ṅgay tàgudar zlam ndo ni ti mis atəhi koksah. Nahkay mis dek təsəra akal Melefit aməwəl tay àna seriya. ²⁰ Maslaṅa ya ti Melefit amədəm naṅ jireni adaba àgəskabá Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu na dek ti àbi. Wakita ge Melefit ya Məwiz àbəkī ni ti mis təsər zlam magudarani gatay àna naṅ ciliṅ.

Mis tigi ndam jireni kè meleher ge Melefit ti ahəmamam ?

* 3:4 Limis 51.6. † 3:12 Limis 14.1-3 ; 53.2-4. ‡ 3:13 Limis 5.10. § 3:13 Limis 140.4. * 3:14 Limis 10.7. † 3:17 Izayi 59.7-8. ‡ 3:18 Limis 36.2.

²¹ Ay nihi ti Melefit àdáfikia divi ana mis a ti tîgi ndam jireni kè eri gayañ. Divi gani nani ti gərgəri akaba *Divi ya Məwiz àbəki a wakita gayañ ni bu ni. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, Məwiz akaba ndam ndahanə ya tàhəŋgaray *pakama ge Melefit ni tədəmkibiya ma. ²² Mis tigi ndam jireni kè eri ge Melefit nahəma, adaba təbu təfəki ahàr ka Yezu *Krist palam. Melefit àvi divi gani nani ana nday ya ti təfəki ahàr ka Yezu Krist ni dek. Adaba Melefit ti ècirkaba mis a do : ²³ mis dek təgudara zlam a ; nahkay nday driñ driñ akaba Melefit Bay njadə-njadani ni, tòru afa gani koksah. ²⁴ Ay ti Melefit àgri sulum gayañ ana tay, àdəm nday ndam jireni kè eri gayañ ni ti ga sulum gayañ. Àgri ana tay nahkay ti àna təwi ga Yezu Krist ya àgray ni. Yezu Krist ti àhəŋgaya tay a zlam magudarani gatay ni ba. ²⁵ Nañ ti Melefit àslərbiyu nañ ti məmət azuhva mis. Àgray nahkay ti, ti mimiz ga Yezu ya àdəgaya ni məbarafəŋa zlam magudarana kè mis a. Nahkay tamal məfəki ahàr ka Yezu Krist a ti, Melefit ambərfəŋa zlam magudarani geli ni kè leli a. Melefit àgray nahkay ti, adafaki Melefit ti nañ jireni : ahaslani ti Melefit àtraḅki mis ka zlam magudarani gatay ni ndo, ²⁶ èbesia ana tay a. Ay nihi ti Melefit adafakia nañ jirena. Àgray nahkay ti, awayay agray zlam ge jiri akaba awayay ti ndam ya ti təfəki ahàr ka Yezu ni tîgi ndam jireni daya.

²⁷ Tamal nahkay ti zlam nahanə àbu ti miji zlabay àna nañ aw ? Aha ! Àbi. Tamal maslaŋa esliki magray zlam ya ti Melefit àdəm a Wakita gayañ ni bu grum ni dek ti, amal esliki miji zlabay, ay maslaŋa ya ti esliki ni ti àbi simiteni. Nahkay Melefit àdáfikia divi nahanə ana leli a, ay ti miji zlabay àna nañ koksah. Divi gani ya adafaki ni ti məfəki ahàr ka Yezu Krist. ²⁸ Nahkay zla nahəma, məsəra Melefit àdəm mis jireni kè eri gayañ ni ti azuhva maslaŋa gani nañ àbu afəki ahàr ka Yezu Krist. Ku tamal maslaŋa gani adəbay Divi ya ti Məwiz àbəki a wakita gayañ ni bu ni dek nəŋgu ni, Melefit adəm maslaŋa gani nani mis jireni ti azuhva təwi gani nani do. ²⁹ Melefit ti nañ Melefit ga ndam *Zəde

ciliŋ aw ? Aha ! Nañ ti Melefit ga nday ya ti nday ndam Zəde do ni daya do waw ? Iy, nañ Melefit ga ndam ya ti nday ndam Zəde do ni daya. ³⁰ Adaba Melefit ti nañ bəlaŋ, nahanə àbi. Tamal ndam Zəde təfəki ahàr ka Yezu Krist ti Melefit amədəm nday ndam jireni kè eri gayañ. Mis ndahanə ni day tamal təfəki ahàr ka Yezu Krist ti Melefit amədəm nday ndam jireni kè eri gayañ daya. ³¹ Geli ya ti mədəm Melefit agray ti mis tîgi ndam jireni kè eri gayañ adaba təfəki ahàr ka Yezu Krist a ni ti, awayay adəmvaba Divi ge Melefit ya àdáfiki ana Məwiz ni ti zlam masakani aw ? Aha, nahkay do ! Məbu madafaki pakama ge Melefit ya àdəm a wakita gani nani bu ni ti pakama ge Melefit ededīŋ ededīŋeni sawaŋ.

4

Melefit àdəm Abraham ti nañ mis jireni kè eri gayañ

¹ Majalumki ahàr ka Abraham bəŋ ga bəŋ geli ni. Mədəmki ti mam ? Nañ ti mam àgrakivu a manjəhad gayañ ni bu mam ? ² Tamal Melefit àdəm Abraham ti nañ mis jireni kè eri gayañ azuhva àgray təwi sulumani ti, akal Abraham eji zlabay tata. Ay ti kè meleher ge Melefit ti èji zlabay koksah, ³ adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : « Abraham àfəki ahàr ke Melefit a, nahkay ti Melefit àdəm nañ mis jireni kè eri gayañ.* » ⁴ Səruma lala : maslaŋa ya ti agray təwi ni ti təvi endif gayañ. Ere ye ti təvi ni ti ga sulum do. ⁵ Ay tamal mis àfəki ahàr ke Melefit a, Melefit àdəm maslaŋa gani nani ti mis jireni kè eri gayañ. Ku tamal maslaŋa gani àgri təwi ana Melefit ndo nəŋgu ni, àsəra Melefit agray ti ndam magudar zlam tîgi ndam jireni kè eri gayañ ti ga sulum gayañ. ⁶ Ahaslani Devit day adəmkia ma ka ndam ya ti Melefit àgray ti tîgi ndam jireni kè eri gayañ na ; ku tamal ndam nday nani təgri təwi ndo nəŋgu ni Melefit àdəm nday ndam jireni kè eri gayañ. Devit àdəm ndam nday nani ti təbu ana məmərani. ⁷ Adəm ahkado : « Ndam ya ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani gatay na kà tay a,

* 4:3 Mənjəkiani 15.6.

awayay mamənjələnjani kà zlam gatay ya tągudar ni va do ni ti təmərvi.

⁸ Maslaña ya ti Bay Melefit àcalfəñ kà zlam gayəñ ya àgudar ni do simiteni ni ti məmərvi.† »

⁹ Devit awayay adəm ndam ya təmərvi ni ti ndam ya nday *təkela kədi a ni ciliñ aw ? Aha ; ndam ya təkəley kədi ndo ni day təmərvi. Mədəm Melefit adəm Abraham nañ mis jireni kè eri gayəñ ni ti, adaba àfəkia ahàr a palam do aw ? ‡ ¹⁰ Melefit adəm Abraham nañ mis jireni kè eri gayəñ ni ti, ka sarta gani nani ti Abraham èkela kədi a tək, èkeley fañ ndo waw ? Ka sarta gani nani ti èkel kədi fañ ndo. ¹¹ Nahkay Abraham àfəki ahàr ke Melefit, mək Melefit adəm nañ zal jiri kè eri gayəñ nahəma, ka sarta gani nani èkeley kədi fañ ndo. Àra àfəkia ahàr ke Melefit a ti Melefit àhi mèkeley kədi ti ga madafaki nañ ègia mis jirena kè eri ge Melefit a. Nahkay Abraham ti nañ bəñ ga ndam ya ti təkəley kədi ndo, təfəkia ahàr ke Melefit a ni. Melefit adəm nday day ndam jireni kè eri gayəñ akada ya àhi ana Abraham ni. ¹² Abraham ti nañ bəñ ga ndam ya ti təkela kədi a ni daya, ay ti si ahàr adəm təkəley kədi ciliñ do ; təfəki ahàr ke Melefit akada ga bəñ gatay Abraham ya àgray ka ya ti èkeley kədi fañ ndo ni daya kwa.

Melefit aməvi sulum gayəñ ti ana ndam ya ti təfəki ahàr ka Yezu ni

¹³ Kwa ahaslani Melefit adəm Abraham ahkay do ni bəza huđ gayəñ atanjəhad ka had dek. § Adəm nahkay ti adaba Abraham adəba *Divi ge Melefit na palam do ; Melefit adəm nahkay ti adaba Abraham àfəkia ahàr a palam. Abraham àra àfəkia ahàr ke Melefit a nahkay ti Melefit adəm nañ ti mis jireni kè eri gayəñ. ¹⁴ Tamal mis tadəbay Divi ge Melefit ni mək Melefit adəm nday ndam jireni kè eri gayəñ azuhva təwi gani nani ti, akal məfəki ahàr geli ke Melefit ni egi zlam masakani. Tamal nahkay ti, akal ge Melefit ya ti adəm aməvi zlam ana mis ga sulum ni day egi ma masakani. ¹⁵ Nahkay tamal mis təsəra Divi ge Məwiz ya Melefit àvi ana tay na, mək tàgray zlam ya ti Məwiz

adəm grum ni do ni ti, Melefit azumki bəruv ka tay adaba tawayay məgəskabu ma gani do. Adaba tamal Divi ge Melefit àləbi ti, akal magudar zlam day àbi simiteni.

¹⁶ Nahkay zlam ya ti Melefit adəm aməgri ana mis ni ti, aməgri ti ana ndam ya ti təfəki ahàr ni. Àgray nahkay ti ga sulum gayəñ. Awayay agri ana bəza huđ ga Abraham dek. Melefit agri zlam ya ti adəm aməgri ana mis ni ti, àgri ana nday ya ti təgəskabu Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayəñ ni bu ni ciliñ do. Aməgri ti ana mis ndahañ ya ti təfəki ahàr akada ga Abraham ya àfəki ahàr ni dek daya. Adaba Abraham ti nañ bəñ geli dek. ¹⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit àhi ana Abraham nahkay hi : « Nàgray ti kigi bəñ ga jiba gərgəri kay.* » Nahkay Abraham ègia bəñ geli kè meleher ge Melefit a, adaba àfəki ahàr ti ke Melefit. Melefit ti ahəngaraba mis e kisim ba, zlam ya ti təbi ahaslani bi ni day agray tay àna pakama ya adəmaya ni. ¹⁸ Abraham ti àmbrəñ məfəki ahàr ke Melefit ndo. Ku tamal ere ye ti Melefit adəm aməgri ni mis tədəm àgravu koksah nəngu ni, Abraham àmbrəñ məfəki ahàr ke Melefit ndo. Nahkay Abraham ègia bəñ ga jiba gərgəri a kay akada ge Melefit ya àhi ahkado : « Bəza huđ gayak atala dal-dal nahkay† » ni. ¹⁹ Ka ya ti Melefit àhi ma gani ana Abraham ni ti vi ga Abraham agray vi diñ. Àsəra ègia medewel a kwete-kwete, wal gayəñ Sara day dəgəlani, ay àmbrəñ məfəki ahàr ke Melefit ndo. ²⁰ Àjalay ahàr cə cə do, àsəra aməngət ere ye ti Melefit adəm aməvi ni ; àngəta njəda adaba àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay àzləbay Melefit. ²¹ Àsəra lala, Melefit nañ àbu àna njəda ga məgri ere ye ti adəm aməgri ni. ²² Melefit adəm nañ mis jireni kè eri gayəñ ni ti azuhva nani. ²³ Ma ya ti àbu məbəkiani : « Melefit adəm nañ mis jireni kè eri gayəñ‡ » ni ti adəmki ka Abraham ciliñ do, ²⁴ adəmki ti ke leli daya. Leli məfəkia ahàr ke Melefit a ; nañ ti ahəngaraba Bay geli Yezu e kisim ba. Məfəki ahàr nahkay ti, Melefit amədəm

† 4:8 Limis 32.1-2. ‡ 4:9 Mənjay Mənjəkiani 15.6. § 4:13 Mənjay Mənjəkiani 12.2-3 ; 17.4-6 ; 22.15-18. * 4:17 Mənjəkiani 17.5. † 4:18 Mənjəkiani 15.5. ‡ 4:23 Mənjəkiani 15.5.

leli day ndam jireni kè eri gayan. ²⁵ Yezu ti Melefit àmbrəŋ naŋ ti māmət ti azuhva zlam geli ya màgudar ni. Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti, ti leli mīgi ndam jireni kè eri gayan.

5

Leli manjəhad akaba Melefit àna sulumani

¹ Nihi ti Melefit àdəm leli ndam jireni kè eri gayan ni ti adaba məfəkia ahər a. Nahkay ti leli məbu manjəhad akaba Melefit àna sulumani azuhva zlam ga Bay geli Yezu *Krist ya àgray ni. ² Bay ya ti àvi divi ana leli ti mənğət *sulum ge Melefit ni ti Yezu Krist. Leli məfəkia ahər a, nahkay məki nihi ti ka sulum gani nani. Məmərnu adaba məsəra Melefit amagrai ti mənğəhad akaba naŋ a məlaŋ masladani gayan ni bu. ³ Məmərnu ti azuhva nani ciliŋ do, ku leli a daliya bu day məmərnu. Adaba məsəra ka ya ti məbu macakay daliya ni ti macahay mebesey zlam. ⁴ Ka ya ti mebesey zlam ni ti mənğət njədə, məmbrəŋ məfəki ahər ka Yezu do. Ka ya ti mənğəta njədə nana ni ti məsəra Melefit aməgri ere ye ti àdəm aməgri ana leli ni ana leli edediŋ. ⁵ Leli məsər nahkay ti masakani do, adaba məsəra Melefit awayay leli dal-dal. Məsər ti àna njədə ga *Məsuf Njəlatani, adaba Melefit àvia Məsuf gani nana ana leli a, àniviyu ana leli.

⁶ Ahaslani ti njədə àfəŋ kè leli ga məmbrəŋ magudar zlam bi. Ay Krist àməta a kəla ga ndam magudar zlam va. Àmət ti ka fat ya ti Melefit àdaba ni. ⁷ Ku tamal mis naŋ jireni nəŋgu ni, mis nahaŋ agəskabu ti māmət a kəla gayan vu ti zləzlada. Tamal mis sulumani ti, bi maslaŋa agəskabu ti māmət a kəla gayan vu. ⁸ Ay ti Melefit awayay leli dal-dal. Ere ye ti adafaki awayay leli dal-dal ni ti nihi : ka sarta gani nani leli məbu magudar zlam kekileŋa, ay àslərbiyu Krist ti māmət a kəla geli vu. ⁹ Krist àra àməta a kəla geli va, mimiz gayan àra àdəgaya nahkay nahəma, Melefit àdəm leli ndam jireni kè eri gayan. Ègia nahkay ti məsəra ka fat ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kè mis a ni ti Krist amahəŋgay leli ti Melefit àzumki bəruv ke leli ba. ¹⁰ Ahaslani

ti leli ndam ezir ge Melefit. Ay nihi ti Wur gayan àməta, nahkay àŋgalabakabá leli akaba Melefit a. Ègia nahkay ti məsəra lala Melefit amahəŋgay leli ga kaŋgay-kaŋgayani adaba Wur gayan ni àŋgaba e kisim ba, naŋ àbu àna sifa. ¹¹ Ay nahkay ciliŋ do ; məmərnu àna ere ye ti Melefit àgri ana leli ni. Ere ye ti àgray ni ti azuhva Bay geli Yezu Krist. Àŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ti naŋ.

Ata Adam nday ata Krist

¹² Ere ye ti nawayay nədəm ni ti nihi : mis bəlaŋ ànjəki ka magudar zlam, mək magudar zlam gayan ni àzəkibiya kisim ke mis a dek. Nahkay mis ni dek təmət, adaba nday dek tàgudara zlam a. ¹³ Wudaka Melefit àdəfiki *Divi gayan ana Məwiz nahəma, zlam magudarani àbu a duniya bu àndava. Ay ka sarta gani nani ti Melefit àcalki mis ka zlam magudarani gatay ni ndo, adaba àdəfiki Divi gayan ni ana Məwiz faŋ ndo. ¹⁴ Ay ti kwa ka sarta ga Adam àbivaya ana Məwiz a ti kisim àbu zlam gayan. Ku tamal mis tàgudari zlam ana Melefit akada ga Adam ni ndo nəŋgu ni, təbu təmət. Adam ti akada maslaŋa ya ti amara ni. ¹⁵ Ay ti təwi gatay ni gərgəri. Zlam magudarani ga Adam ni ti gərgəri akaba zlam ya ti Melefit avi ana mis ga sulum ni. Iy, edediŋ mis bəlaŋ àgudar zlam, mək magudar zlam gayan ni àzəkibiya kisim ke mis a dek.

Ay *sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti nahkay do, àtam təwi ga Adam ni àna njədə dal-dal. Adaba məsəra Melefit amahəŋgay mis dal-dal ga sulum azuhva təwi ge mis bəlaŋ. Maslaŋa nani ti Yezu *Krist. ¹⁶ Nahkay sulum ya ti Melefit agri ana mis ni ti gərgəri akaba zlam magudarani ya mis bəlaŋ àgudar ni. Zlam magudarani ya mis bəlaŋ àgudar ni ti Melefit àwəlkia mis àna naŋ ka seriya. Ay sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti nahkay do. Mis ni tàgudara zlam a dal-dal, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni Melefit àgria sulum ana tay a. Sulum gayan ya àgri ana tay ni ti, agray ti tīgi mis jireni kè eri gayan. ¹⁷ Iy, edediŋ mis bəlaŋ àgudar zlam, mək zlam magudarani ge mis bəlaŋani ni àzəkibiya kisim ke mis a dek. Ay maslaŋa nahaŋ

bəlan əgra təwi nahan a, təwi gayan ni atama nahan na ana njəda dal-dal ; maslaña gani nani bəlanani ni ti Yezu Krist. Melefit agri sulum ana mis ti azuhva nan. Ana sulum gani nani ti mis etigi jireni kè eri gayan. Nahkay ti nday ya ti tigia mis jirena kè eri gayan a ni atəngət *sifa ya andav day-day do ni, ti tənjuhədkabu akaba nan a bay gayan bu.

¹⁸ Nahkay zla nahəma, məsəra mis bəlan əgudar zlam, mək zlam magudarani gayan ni əzəkibiya kisim ke mis a dek, adaba Melefit əwəla tay ana seriya. Nahkay day mis nahan bəlan əgray zlam sulumani, əmbaya mis a dek a seriya ba, əvia sifa ya andav day-day do na ana tay a. ¹⁹ Məsəra mis bəlan əgəsiki ma ana Melefit ndo, əgudar zlam ; nahkay ti mis kay tigi ndam magudar zlam. Nahkay day mis bəlan əgray zlam sulumani, əgəsikia ma ana Melefit a ; azuhva zlam gayan ya əgray ni ti Melefit adəm mis kay etigi ndam jireni.

²⁰ Melefit əferkivu Divi gayan, adəfiki ana Məwiz ni ti, ti mis təsərki nday təbu tagudar zlam kay. Ay ka ya ti mis tagudar zlam gərgəri kay ni ti Melefit day agri sulum gayan ana tay kay, atam zlam gatay ya tagudar ni ana njəda ferek-ferek. ²¹ Məsəra tamal mis agudar zlam ti amət, adaba magudar zlam gayan ni nan əbu ana njəda ga makad nan. Nahkay day sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti nan əbu ana njəda ga mahəngay mis : azuhva sulum gani nani ti mis ni tigi jireni kè eri ge Melefit, nahkay Melefit avi sifa ya andav day-day do ni ana tay azuhva təwi ga Bay geli Yezu Krist ya əgray ni.

6

Leli məbu ana sifa azuhva Yezu Krist

¹ Tamal nahkay ti, mədəm nihi ti mam ? Mədəm magudarumkivu zlam kəlavad, ti Melefit məgri sulum gayan ana leli əkivu aw ? ² Aha, məgrum nahkay ba. Məsəra ahaslani ti leli ndam magudar zlam, ay nihi ti kala məməta, leli evidi ga zlam magudarani va do. Tamal leli evidi ga zlam magudarani va do ni ti, kekileña mawayay magudar zlam ti kamam ? ³ Ka ya ti *təbaray leli dek ana *slimi ga Yezu

*Krist ni ti, ngay mığia akada mis bəlan akaba nan a, kala leli dek məməta akaba nan a ti kəsərum do aw ? ⁴ Ka ya ti təbaray leli ana slimi ge Krist ni ti kala məməta ka ahar bəlan akaba nan a, tilia leli ka ahar bəlan akaba nan a daya. Ay Bəngeli Melefit ti njəda əfəñ dal-dal, əhəngaraba Yezu Krist e kisim ba ana njəda gani nana ; nahkay awayay ti leli day manjəhad geli məmbatvu, mīgi mis məweni.

⁵ Leli mığia akada mis bəlan akaba Yezu Krist a, nahkay kala leli məməta akaba nan a. Tamal nahkay ti leli day aməngaba e kisim ba akada gayan ya ti əngaba e kisim ba ni. ⁶ Məsəra ka ya ti *tədarfəñ Yezu kə təndal ni ti, kala tədarfəñiya manjəhad geli magədavani ya ahaslani na daya. Nahkay ti manjəhad geli nani ti əbi va bi, kala aməta. Əgia nahkay ti leli evidi ga zlam magudarani va do. ⁷ Adaba maslaña ya ti aməta andava ni ti tisliki macalki nan ka zlam magudarani va do. ⁸ Leli mığia akada mis bəlan akaba Krist a. Nahkay ka ya ti təkad nan ni ti leli day kala məməta. Tamal nahkay ti məsəra leli aməngaba e kisim ba, amənjəhad akaba nan daya. ⁹ Məsəra Krist əngaba e kisim ba. Əngaba ti aməmət day-day va do. Kisim əsliki məgri arəña va do. ¹⁰ Gayan ya ti amət ni ti, amət ti sak bəlan həya andava, ga məhəlfəña zlam magudarani geli ni kè leli a. Nihi ti əngaba e kisim ba, nan əbu ana sifa. Nan əbu ana sifa ti ga mazləbay Melefit. ¹¹ Nahkay ahər adəm kəsərum lekələm day kala akada kəmətuma, nahkay ti lekələm evidi ga zlam magudarani va do. Ahər adəm kəsərum lekələm kəbum ana sifa ti ga mazləbay Melefit, adaba kığuma akada mis bəlan akaba Yezu Krist a.

¹² Əgia nahkay ti kığum evidi ga zlam magudarani va ba. Kəgrum zlam magədavani ya ti kawayum ahaslani ni va ba. Zlam nday nani ti mis təgri ana vu gatay, ay vu ge mis ti amənjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani do. ¹³ Kəvumi vu gekəli ana zlam magudarani ge mīgi evidi gani ba. Vumi vu gekəli dek ana Melefit sawan. Lekələm ti akada ge mis ya ti təməta mək təngaba e kisim ba ni. Nahkay ti vumi vu gekəli dek ana Melefit ti kığum evidi gayan, kəgrum

jiri akada gayan ya awayay ni. ¹⁴ Nahkay ti ekigum evidi ga zlam magudarani va do, adaba kabumi kadabum *Divi ge Melefit ya adafiki ana Mawiz ni va bi; kabum kadabum ti divi ge Melefit ya avi ana kuli ga sulum gayan ni.

Leli ti evidi ga way ?

¹⁵ Tamal nahkay ti madam nihi ti mam ? Leli ti mabi madabum *Divi ge Melefit ya adafiki ana Mawiz ni va bi, mabu madabum ti divi ge Melefit ya avi ana leli ga sulum gayan ni. Ay egia nahkay ti magudarumkivu zlam kalavad aw ? Aha, magadarum zlam ba ! ¹⁶ Tamal ti kavumia ahàr gekuli ana maslaja, kabum kagəssumiki ma gayan ni ti, kiguma evidi gayan a ti kəsərum do aw ? Tamal kiguma evidi ga zlam magudarana ti akəmətum. Ay tamal kagəssumikia pakama ana Melefit a, kiguma evidi gayan a ti, amədam lekulum ndam jireni kè eri gayan. ¹⁷ Ahaslani ti lekulum evidi ga zlam magudarani, ay nihi ti kambatumkaba majalay ahàr gekuli a, kagəssumikia pakama ana Melefit ana məbəruv bəlan a. Kəgəssumkabá ma ge jiri ya ti təcahi ana kuli na. Məgrumi səsi ana Melefit azuhva nani ! ¹⁸ Melefit ahəngafəña kuli ka zlam magudarana, kiguma evidi gayan a. Nahkay ti kiguma ndam jirena. ¹⁹ Nəhi ma ana kuli nahkay, nazay mazavu ge evidi ti, ti kicəm ere ye ti nəhi ana kuli ni, adaba kicəm zlam weceweci do. Ahaslani ti kavumia ahàr gekuli ana magudar zlam ge migi evidi gana, kalavad kabum kagudarumi zlam ana Melefit akivu. Ay nihi ti vumi ahàr gekuli ana Melefit, kigum evidi gayan ti kəgrum jiri. Nahkay ti akanjəhadum njəlata.

²⁰ Ka ya ti lekulum evidi ga zlam magudarani ni ti, kəjalumki ahàr ka magray jiri do simiteni, adaba lekulum evidi gani do. ²¹ Ka ya ti kabum kagudarum zlam nday nani ti kəngətum mam ana nañ mam ? Nihi ti kəmənjumləñ kà zlam gani nday nani zlam ge mimili : tijin kuli, kəmətum ana nañ. ²² Ay nihi ti Melefit ahəngafəña kuli ka zlam magudarana, kiguma evidi gayan a. Nahkay ere ye ti kəngətum ana nañ ni ti nihi : kiguma njəlatana, nahkay ti Melefit aməvi sifa ya andav day-day do ni ana kuli.

²³ Tamal mis agudar zlam ti aməngət zlam ka duwa gani ; ere ya aməngət ni ti kisim. Aməmət azuhva zlam magudarani gayan ni. Ay zlam ya ti Melefit avi ana mis ni ti avi ana tay ga sulum : avi ana tay ti *sifa ya andav day-day do ni ; avi ti ana nday ya ti tigia akada mis bəlan akaba Bay geli Yezu *Krist a ni.

7

Təfəki ngasa ke leli ga magray zlam ya ti Mawiz adəm grum ni va do

¹ Bəza ga mmawa, nəhiki ma ana kuli aki ke *Divi ge Melefit ya Mawiz abəki a wakita gayan bu ni. Ngay Mawiz afəki ngasa ke mis ka ya ti maslaja nani nañ abu ana sifa ni cilin ti kəsəruma do waw ? ² Nədam nahəma, ka ya ti zal ga wal nañ abu ana sifa amət ndo ni ti Mawiz a wakita gayan ni bu avi divi ana wal ni ge medeveni do. Ay tamal zal ni aməta ti Mawiz acafəña wal gayan na ga maday zal nahan a do. ³ Nahkay məsəra, tamal zal ni amət ndo, wal ni ada zal nahan a ti wal ni əgra hala. Ay tamal zal ni aməta day ti Mawiz adəm wal ni esliki masləkana : tamal əza zal nahan a ti əgray mesəwehvu ndo. ⁴ Bəza ga mmawa, lekulum day nahkay. Kiguma akaba Yezu *Krist a akada mis bəlan ; nahkay ka ya ti Krist amət ni ti kala lekulum day kəmətuma akaba nañ a. Kəmətuma nahkay ti Mawiz ana Divi ya abu məbəkiani a wakita gayan ni bu ni afəki ngasa ke kuli va do : kiguma ndam ga maslaja nahan a. Maslaja gani nani ti əngaba e kisim ba, nañ Krist. Kiguma ndam gayan a nahkay ti akəgrumi təwi sulumani ana Melefit. ⁵ Ka ya ti məgəskabu Yezu fañ ndo ni ti leli mabu magray ere ye ti məbəruv geli awayay ni. Zlam gani nani ti Mawiz ana Divi ya abu məbəkiani a wakita gayan ni bu ni acafəña mis ga magrana, ay ka ya ti məsəra zlam nday nani zlam magudarani nahəma, məwayay magray zlam nday nani sawan ; nahkay Divi ya abu məbəkiani a wakita ge Mawiz ni bu ni əzligiyu leli a magudar zlam vu. Zlam gani nani ya məgray ni ti agudar leli, azoru leli e kisim vu. ⁶ Ka sarta gani nani ti ahàr adəm madabum Divi ge Melefit ya Mawiz abəki ni, migia akada evidi gana.

Ay nihi ti Melefit àhəŋga leli a, leli evidi gani va do, adaba leli akada məmətani, Məwiz àna Divi nani àfəki ŋgasa ke leli va do. Nahkay ti leli màgray təwi àna Divi ge Melefit ya àdəfiki ana Məwiz ahaslani ni va do ; magray təwi ge Melefit ti akada ga Məsuf gayan ya awayay ni.

Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ti təwi gani mam ?

⁷ Nahkay ti, leli mədəm mam ? *Divi ge Melefit ya təbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ti zlam magudarani aw ? Aha ! Zlam magudarani do. Ay tamal Divi gani tələbi ti, akal nəsər zlam magudarani do. Àbu məbəkiani e Divi gani bu nahkay hi : « Zlam ge mis ègək eri ba.* » Ay tamal təbəkhi nahkay ndo ni ti, ŋgay zlam ge mis egi eri ti akal nəsər do. ⁸ Ay àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu nahkay hi : « Zlam ge mis ègək eri ba. » Tədəm nahkay ti nəŋgəta evidi ga magudar zlam àna naŋ a, nahkay nìgia evidi ga zlam magudarana ; zlam ge mis gərgəri kay ègua eri a. Ay tamal Divi nani àləbi ti akal nàgudar zlam ndo daya. ⁹ Ahaslani ka ya ti nəsər Divi ya Məwiz àbəkhi ni faŋ ndo ni ti nu nəbu àna sifa zlam goro. Ay ka ya ti nəsəra Divi gana ni ti nənəkhi ka magudar zlam həya, nìgi evidi gani. ¹⁰ Nahkay nìgia akada məmətani kè eri ge Melefit a ; Divi ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni ti, Melefit àwayay ti nəŋgət sifa àna naŋ, ay ti nəŋgət kisim àna naŋ sawaŋ. ¹¹ Nahkay nàra nəsəra Divi ya Məwiz àbəkhi na ti nənəkhi ka magudar zlam, nìgia evidi gana, nàgosa ahər goro a. Ègia akada nàkada ahər goro àna Divi gani nana.

¹² Nahkay ti pakama ge Melefit ya Məwiz àbəkhi ni ti zlam *njəlatani, Divi ya a hud gani bu ni day njəlata, sulumani, divi ge jiri. ¹³ Ègia nahkay ti zlam sulumani ni agray ti nu məmətani kè eri ge Melefit aw ? Aha ! Nahkay do. Nu məmətani kè eri ge Melefit ti azuhva zlam magudarani. Nàza zlam sulumani na, nàgudara zlam àna naŋ a ; nìgia evidi gana, nahkay nəməta àna naŋ a. Zlam gani àgravu ti mis təsər zlam magudarani ti zlam magudarani ededīŋ, adaba

nàzay Divi ge Melefit mək nàgudar zlam ya Melefit àdəm e Divi gayan ni bu tàgudar ba ni : nahkay magudar zlam gani àbəlay do simiteni.

Mis ti ègia evidi ga zlam magudarana

¹⁴ Məsəra *Divi ge Melefit ni ti Məwiz àbəkhi àna njədə ga *Məsuf ge Melefit. Ay nu ti mis hihirikeni, njədə àfu bi : nahkay nìgia evidi ga zlam magudarana. ¹⁵ Ere ye ti nagraŋ ni ti nəsər do. Ere ye ti nawayay magrani ni ti nàgray do. Ay nagraŋ ti ere ye ti nawayay do simiteni ni sawaŋ. ¹⁶ Ay tamal nagraŋ ere ye ti nawayay do ni ti, nəsəra Divi ge Melefit ni zlam sulumani, nəgəskabá. ¹⁷ Nahkay nagudar zlam ti àna majalay ahər goro do. Nagudar zlam ti adaba nìgia evidi ga zlam magudarana, nislìki makadfaŋvana do. ¹⁸ Nəsəra àna vu goro gedebeni ni ti nislìki magray zlam sulumani koksah. Nahkay nislìki mawayay magray zlam sulumani tata, ay ti nislìki magrani koksah. ¹⁹ Zlam sulumani ya nawayay nagraŋ ni ti nàgray do. Ere ye ti nagraŋ ni ti zlam magədavani ya ti nawayay do ni sawaŋ. ²⁰ Ere ye ti nagraŋ ni ti ere ye ti nawayay do ni. Tamal nahkay ti nəsəra nagudar zlam ti àna majalay ahər goro do. Nagudar zlam ti adaba vu goro gedebeni, nìgia evidi ga zlam magudarana palam.

²¹ Nəsəra ere ye ti agravu ni nahkay hi : nawayay nagraŋ zlam sulumani, ay ere ye ti nislìki magrani ni ti zlam magədavani cilīŋ. ²² A majalay ahər goro bu ni ti Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkhi ni ti zlam sulumani, àbəlafu. ²³ Ay nəsəra vu goro gedebeni ; àrakaboru akaba majalay ahər goro sulumani ni do. Nahkay ti nislìki magray ere ye ti nədəm sulumani, àbəlafu ni koksah. Vu goro ni gedebeni nahkay ti nìgia evidi ga zlam magudarana. ²⁴ Nasay cicihi timey ! Ere ye ti vu goro gedebeni ni awayay ni ti amazoru nu e kisim vu timey. Way eslìki mahəŋgay nu way ? ²⁵ Ahəŋgay nu ti Melefit. Ahəŋgay nu ti àna təwi ga Bay geli Yezu *Krist ! Nəgri səsi dal-dal !

Nahkay nu ti, a majalay ahər goro bu ni ti Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkhi ni zlam sulumani, nəgəskabá. Ay àna vu goro

* 7:7 Mahərana 20.17 ; Mimbiki 5.21.

gedebeni ni ti nagudar zlam cilin, nìgia evidi gana.

8

Melefit avi sifa ana leli àna Məsuf gayan

¹ Nahkay zla nahəma, ndam ya ti nday akaba Yezu *Krist akada mis bəlan ni ti Melefit aməgəs tay àna seriya day-day va do simiteni. ² *Məsuf ge Melefit ti nañ njədanjəđani, avu sifa adaba nu akaba Yezu Krist akada mis bəlan. Azuhva njəda ga Məsuf nani ti nu evidi ga zlam magudarani va do, anəmət va do daya. ³ *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni àbi àna njəda ga magray zlam gani nani bi, adaba vu ge mis ti gedebeni àsabay, nahkay mīsliki magray zlam ya ti Məwiz àdəm grum ni do. Ay Melefit àslərbiyu Wur gayan gayanani azuhva zlam magudarani geli: leli mis hihiriken ti gedebeni, magudar zlam, ay vu ga Wur ni gedebeni akada ge mis ni, nahkay Melefit àwəl nañ àna seriya a kəla ge mis vu azuhva zlam magudarani gatay ni. ⁴ Melefit àgray nahkay ti, awayay ti mīgi ndam jireni kè eri gayan, ere ya magudar ni māləbi simiteni, akada ya àdəm e Divi gayan ya Məwiz àbəki ni bu ni. Ay mīgi nahkay ti àna vu geli gedebeni ni do; mīgi ti àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. ⁵ Ndam ya ti tagray zlam ya ti vu gatay gedebeni awayay ni ti təjalaki ahər ka zlam ya ti məbəruf gatay awayay ni. Ay ndam ya ti tagray zlam ga Məsuf Njəlatani ya awayay ni ti təjalaki ahər ka zlam ya ti Məsuf awayay ni. ⁶ Tamal mis ajalaki ahər ka zlam ya ti məbəruf gayan awayay ni ti aməmət. Ay tamal mis ajalaki ahər ka zlam ya ti Məsuf Njəlatani awayay ni ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni, amagray ti arəna àhəli ahər va do daya. ⁷ Ndam ya ti təjalaki ahər ka zlam ya ti məbəruf gatay awayay ni ti nday ndam ezir ge Melefit, adaba təgəskabu Divi ge Melefit do. Ku tədəm təgəskabu nəngu ni tīsliki məgəskabani do simiteni. ⁸ Ndam ya ti tagray ere ye ti məbəruf gatay awayay ni ti tīsliki magray zlam ya ti Melefit awayay ni do simiteni.

⁹ Ay lekulum ti kəgrum nahkay do: kəgrum ere ye ti məbəruf gekəli awayay

ni do. Kəgrum ti ere ye ti Məsuf Njəlatani awayay ni sawan. Kəgrum nahkay ti adaba Məsuf ge Melefit àniviyu ana kəli. Maslanə ya ti Məsuf ge Krist àniviyu bi ni ti nañ mis ge Krist do. ¹⁰ Ku tamal vu gekəli gedebeni ni aməmət adaba zlam magudarani nəngu ni, tamal Krist nañ àbu akaba kəli ti Məsuf gayan ya àniviyu ana kəli ni aməvi sifa ana kəli. Aməvi ana kəli ti adaba kīguma ndam jireni kè eri ge Melefit a. ¹¹ Ka ya ti Yezu Krist amət ni ti Bay Melefit àhəngaraba nañ e kisim ba. Nahkay tamal Məsuf gayan àniviyu ana kəli ededīn ti, məsəra amahəngaraba kəli e kisim ba bilegena. Amahəngaraba kəli e kisim ba ti àna njəda ga Məsuf gayan ya ti àniviyu ana kəli ni.

¹² Nahkay zla nahəma, bəza ga mmawa, ahər àdəm məgrum ere ye ti Melefit awayay ni, məgrum ere ye ti məbəruf geli awayay ni ba. ¹³ Adaba tamal kəgrum ere ye ti məbəruf gekəli awayay ni ti akəmətum ededīn ededīneni. Ay tamal àna njəda ga Məsuf ge Melefit kəmbərənuma zlam ya ti məbəruf gekəli awayay na ferera ti sifa gekəli amandav day-day do. ¹⁴ Ndam ya ti təbu tadəbay divi ga Məsuf ge Melefit ya adəfiki ana tay ni ti nday dek bəza ge Melefit. ¹⁵ Melefit àvia Məsuf gayan ana kəli a àndava. Məsuf gani nani ti, àgray ti aŋgwaz àwər kəli va do, adaba lekulum evidi va do. Məsuf gani nani ti agray ti kīgum bəza ge Melefit. Àna Məsuf gani nani ti mazalay Melefit: « Baba, nak Bəng geli. » ¹⁶ Àna njəda ga Məsuf gani nani ti leli məsəra a majalay ahər geli ba, leli bəza ge Melefit ededīn ededīneni. ¹⁷ Tamal leli bəza ge Melefit ti məsəra Melefit aməgri zlam sulumani ya ti àdəm aməgri ana bəza gayan ni ana leli. Aməgri ana Krist, nahkay aməgri ana leli daya. Aməgri ana leli ti adaba leli məbu macakakabu daliya akaba Krist. Krist àcaka daliya ti ègia gəđakana: nahkay Melefit awayay ti leli day mīgi gəđakani akada ge Krist ya àcakay daliya, ègi gəđakani ni.

Bəza ge Melefit etigi gəđakani akada ge Krist ni

¹⁸ Nəsəra daliya geli ya ti macakay nihi ni ti èsli arəna do, adaba Melefit amədəfiki

zlam sulumani ana leli. Zlam sulumani nani ti àtam zlam sulumani ndahañ ni ðek, nahkay amajalaki ahàr ka daliya hini ðay-ðay va do. ¹⁹ Zlam ya ti Melefit àgraya ni ðek tàbu tahàtay, tawayay dal-dal ti Melefit màngazli bəza gayañ ana tay, ti tìpi. ²⁰ Melefit àgray ti zlam ya àgraya ni ðek tìgi zlam masakani hayañ. Zlam nday nani tìgi nahkay ti àna ahàr gatay gatayani do. Melefit àgray nahkay ti, àsəra aməbrəñ zlam ya ti àgraya ni nahkay do. ²¹ Nihi ti zlam ya ti Melefit àgraya ni ðek si tizi kwa. Ay a vad nahañ Melefit amagrañ ti tizi va do. Ka fat gani nani ti zlam nday nani ðek etigi zlam gəðákani akada ga bəza ge Melefit etigi gəðákani ni. ²² Məsəra ku kani zlam ya ti Melefit àgraya tay a ni ðek tàbu tahàtay, tinjidey, təkakay daliya akada ga wal ya ti awayay ewi wur ni. ²³ Tinjidey ti zlam ndahañ ya ti Melefit àgraya tay a ni cilin do, leli day məbu minjidey. Melefit àvia Məsuf gayañ ana leli a, nahkay məsəra nañ aməðəm leli bəza gayañ. Minjidey ti adaba məbu mahàtay vad gani nani. Ka fat gani nani ti Melefit aməvi njəda ana vu geli gedebeni ni. ²⁴ Melefit ahəngali leli a, ay nihi ti mipi fañ do. Nahkay məbu mahàtay vad gani nani. Tamal mīpia ere ye ti mahàtay na ti mahàtay va do. Maslaña ya ti epia zlam a mək ahàtay keti ni ti way ? ²⁵ Ègia mīpi ere ye ti mahàtay ni fañ ndo ni ti məbesey, mahàtay.

²⁶ Nahkay *Məsuf ge Melefit day ajənaki leli, adaba njəda geli àbi. Mahəngalay Melefit ahəmamam ti məsar do. Ay Məsuf ge Melefit ahəngali Melefit ana leli a kəla geli vu. Ahəngalay Melefit àna njidey ; pakama gayañ ya adəmaya ni ti mis hihiriken i əsliki mədəmani do. ²⁷ Ay Melefit ti àsəra ere ye ti àniviyu ana leli a məbəruf bu na, àsəra ere ye ti Məsuf gayañ àdəm na daya. Adaba Məsuf ni ahəngali Melefit ana ndam gayañ akada ge Melefit ya ti awayay ni.

²⁸ Məsəra Melefit ti aslamalikabu zlam ðek ana ndam gayañ ya tawayay nañ ni ga məgri zlam sulumani ana tay. Nday gani ti àzalay tay akada gayañ ya àwayay ni. ²⁹ Nahkay ndam ya ti Melefit adaba tay ahaslana ni ti àdəm amagrañ ti tìgi akada ga

Wur gayañ ni. Adaba awayay ti Wur gayañ ni mīgi gəðakani ge mis ndahañ dal-dalani ya ti tìgia bəza ga mənana ni. ³⁰ Ndam ya ti àdəmki ma ka tay nahkay ni ti àzala tay a daya. Ndam ya ti àzala tay a ni ti àdəm nday ndam jireni kè eri gayañ. Nday ya ti àdəm nday ndam jireni ni ti àdəm atəhuriyu a məlan gayañ masladani vu daya.

Melefit awayay leli ga kanğay-kanğayani

³¹ Ègia nahkay ti leli mədəm nihi ti mam ? Tamal Melefit nañ àbu akaba leli ti, way esliki ke leli way ? ³² Melefit ahəngay wur ga huđ gayañ ndo, àslərbiyu nañ ti təkad nañ a kəla geli vu ðek. Àgra nahkay ti aməgrikivu zlam ðek ana leli ga sulum do waw ? ³³ Melefit adaba leli a nahkay ti way esliki macalki leli ka zlam magudarani way ? Bay ya ti àdəm leli ndam jireni ni ti Melefit. ³⁴ Ègia nahkay ti way esliki məgəs leli àna seriya way ? Yezu *Krist ti amət azuhva leli. Ay ti amət cilin do, àngaba e kisim ba daya, nañ àbiyu manjəhadani kə ahar ga ðaf ge Melefit ka məlan ga gəðákani, ahəngali Melefit ana leli. ³⁵ Krist ti awayay leli dal-dal. Nahkay ti way esliki macafəña nañ ga mawayay leli a way ? Ku tamal macakay daliya, aŋwaz awər leli dal-dal, mis təgri daliya ana leli adaba leli ndam ge Krist, zlam məzumani àfəñ kè leli bi, leli àna mahayma, zlam zləzladani àca leli a, ahkay do ni takad leli nəngu ni Krist ambrəñ mawayay leli aw ? ³⁶ Zlam nday nani ðek ti akada ma ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi ni :

« Bay Melefit, kəlavad tawayay mabazl leli azuhva nak ; tamənjələñ ana leli akada ga zlam ga gənaw ya ti tabazl tay ni.* »

³⁷ Ay ku tamal nahkay nəngu ni, məyefiña kə tay àna njəda ge Krist, nañ ya ti awayay leli na ; leli məbu àna məmərani dal-dal. ³⁸ Nəsəra ededīñ ededīñena, ere ye ti àcafəña Melefit ga mawayay leli a ti àbi : ku kisim, ku sifa, ku *məslər ge Melefit, ku gəðákani weley weley do ðek, ku zlam ya təbu nihi ni, ku zlam ya təbiyu kama mba ni, ku gəðákani ya təgur məlan ya agavəla ni, ³⁹ ku zlam njəda-njədani ya ti təbiyu agavəla drin

* 8:36 Limis 44.23.

ni, ku zlam njêda-njêdani ya ti tàbiyu drin a had bu ni, ku mam mam do ya ti Melefit àgraya ni àcafêña Melefit ga mawayay leli a do. Mêsêra Melefit awayay leli ti àna tawi ga Bay geli Yezu Krist ya ti àgri ana leli ni.

9

Ndam Izireyel

¹ Nu mis ge *Krist, nàsèkad malfada do. Ma goro ya nawayay nêdêm ni ti ma ge jiri: nêsêra a mabêruv goro ba, *Mêsuf Njêlatani day àsêra ma goro ya nawayay nêdêm ni ti ma ge jiri. ² Ma gani nani ti nihi: nêbu nêjalay ahâr dal-dal, bêruv day awêr nu kêlavad, ³ adaba nawayay ndam jiba goro dal-dal; nday ti bêza ga mmawa, adaba bêñ ga bêñ geli bêlanani akaba tay. Tamal ti Melefit etikwesl nu, edekaba nu ata Krist a ti nday tângêt sifa ti, akal nawayay tamal agravu tata ni. ⁴ Nday ti bêza hud ge Izireyel. Melefit adaba tay a ti tigi bêza gayan. Melefit adéfiki ana tay nan ti nan gêdakani. Melefit *awêlkabu ma gayan akaba tay, adéfiki *Divi gayan ana tay. Adéfiki ana tay ahêmamam tahêngalay nan ni akaba àhi ana tay ahkado: « Amêvi zlam sulumani ana kâli. » ⁵ Nday ti bêza hud ga Abraham. Ka ya ti tiwi Krist ni ti tiwi nan a jiba gatay bu. Krist ti nan gêdakani àtam zlam dek, nan Melefit, mêzlêbum nan ga kan gay-kan gayani. Aya nahkay.

⁶ Ngay zlam ya ti Melefit adêm amagray ni àgravu do ni ti nêdêm ndo. Adaba bêza hud ge Izireyel dek ti nday ndam *Izireyel ya ti Melefit adaba ni do. ⁷ Bêza hud ga Abraham dek ti bêza ge Melefit ya adaba tay a ni do. Adaba àbu mabêkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àhi ana Abraham: « Akêngêt bêza hud gayak ti àna Izak.* » ⁸ Melefit adêm nahkay ti adaba bêza ya tiwi tay dek ti bêza ge Melefit do. Bêza ge Melefit ti nday ya ti Melefit adêm etigi bêza gayan ni cilin. ⁹ Zlam ya ti Melefit àhi ana Abraham anêgruk ni ti nihi: « Sarta ya ti nêdêm ni eminjia ti ananga. Ka sarta gani nani ti Sara emiwi wur zalani.† »

¹⁰ Àgravu ti nani cilin do. Rebeka ti wal ga bêñ ga bêñ geli Izak. A vad nahan àzay hud ga bêza mara. ¹¹ Ka sarta ya ti tiweya tay a fan ndo ni ti tàgudar aranja ndo, tàgray zlam sulumani ndo daya. Ay ku tamal nahkay nêngu ni, Melefit adaba bilin e kidin gatay ba àndava akada gayan ya ti awayay na. ¹² Wur ya ti Melefit adêkiba nan a ni ti, adaba tawi ga wur ya àgray ni do; Melefit adaba nan a nahkay. Melefit àhi ana Rebeka ahkado: « Wur ya ti amadaya enjia ni ti amêgri tawi ana nan ya ti amadaya kêlêñ a ni.‡ » ¹³ Àbu mabêkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi: « Zekup ti, nawayay nan a; Eseyê ti, nawayay nan ndo.§ »

¹⁴ Ègia nahkay ti leli mêdêm mam? Zlam ge Melefit ya àgray ni ti zlam magêdavani aw? Aha, zlam magêdavani do! ¹⁵ A vad nahan Melefit àhi ana Mêwiz nahkay hi: « Nêgri sulum ti ana maslêña ya ti nawayay ni cilin; asu cicihi ti maslêña ya ti nawayay ni cilin.* » ¹⁶ Nahkay tamal Melefit adaba mis a ti adaba zlam gayan a; do ni ti adaba maslêña gani nani awayay ti Melefit mada nan a do, ahkay do ni azuhva tawi ga maslêña nani ya àgray ni do. Melefit adaba mis a ti adaba maslêña gani nani asi cicihi palam. ¹⁷ Àbu mabêkiani a Wakita ge Melefit ni bu, Melefit àhi ana bay *Faron nahkay hi: « Nêdaba kur a, nak bay ti nawayay nêdêfiki njêda goro ana mis àna nak, ti mis ga duniya dek têsêr nu Melefit.† » ¹⁸ Nahkay ti tamal Melefit adêm: « Maslêña hini mêtisu cicihi » ti, maslêña gani asi cicihi ededin. Ay tamal Melefit adêm: « Maslêña hini êcêki slimi ba » ti, maslêña gani nani êciiki slimi do ededin.

Melefit ti agray zlam akada gayan ya awayay ni

¹⁹ Ègia nahkay ti akêhu ahkado: « Tamal nahkay ti Melefit adêm mis tagudar zlam ti kamam? Maslêña ya ti àgray ere ye ti Melefit awayay ni do ni ti way? » ²⁰ Zlêba goro ni, kêgrumkabá gejewi akaba Melefit a ti nak way? Tamal mis àlêmaya zlam a ti zlam nani esliki mêhiani « Kêlêmaya

* 9:7 Mênjêkiani 21.12. † 9:9 Mênjêkiani 18.10. ‡ 9:12 Mênjêkiani 25.23. § 9:13 Malasi 1.2-3. * 9:15 Mahêrana 33.19. † 9:17 Mahêrana 9.16.

nu a nahkay hi a kamam ? » tata aw ?
²¹ Maslaña ya aləm zlam ni àsəra ere ye ti agray àna eliḡisl gayan na. Àna eliḡisl gani nani ti eslīki mələmaya mandaray gərgəri a cə, bəlan sulumani àtam nahan ni.

²² Tamal Melefit agray akada ga maslaña ya ti aləm zlam ni ti mam gani acay kur mam ? Nan ti awayay mis tāsər njəda gayan akaba ahəmamam azum bəruv ni ; ku tamal nahkay nəngu ni mis ya ti akal azumki bəruv ka tay, a vad nahan etizi ni ti nan əbu eḡesi ana tay dal-dal. ²³ Melefit agray nahkay ti, awayay ti mis tāsər nan Bay njəda-njədani dal-dal, agri sulum ana mis. Nahkay mis ndahan təsi cicihi, àdəm amagrai ti tənəhad akaba nan a məlan gayan sulumani bu. ²⁴ Leli day məkibu ka tay : Melefit àdaba leli e kiḡin ga ndam *Zude ba, àdaba leli e kiḡin ga nday ya ti nday ndam Zude do ni ba daya. ²⁵ Nahkay bay mahəngaray *pakama ge Melefit Oze àdəm ahaslani nahkay hi :

« Melefit àdəm : “Nday ya ti nday ndam goro do ni ti anədaba tay a, anədəm nday ndam goro. Ndam ya ti ahaslani nəwayay tay do ni ti anawayay tay.” †

²⁶ Ahaslani ti Melefit àhi ana tay : “Lekuləm ndam goro do.”

Ay a vad nahan ti atəhi ana tay :

“Lekuləm bəza ge Melefit Bay ga sifa ni.” § »

²⁷ Izayi bay mahəngaray pakama ge Melefit ni day àdəmki ma ka ndam *Izireyel a. Azlah, àdəm : « Melefit àdəm : “Ku tamal ndam Izireyel təwuda, nday dal-dal akada wiyən ga zalaka nəngu ni, anahəngay mis bal e kiḡin gatay bu cilin. ²⁸ Bay Melefit amagrai ere ye ti àdəm amagrai ka had ni dek. Aməpəs do, ara agray weceweci.” * »

²⁹ Izayi àdəm keti :

« Bay Melefit Njəda-njədani àvia bəza huḡ ana leli a.

Tamal àvi bəza huḡ ana leli ndo ni ti akal miḡia ahər akada ga ndam *Sodom ya Melefit èzin tay dek na,

akal miḡia ahər akada ga ndam *Gomor na daya. † »

Ndam məfəki ahər ka Yezu Krist ti nday ndam jireni kè eri ge Melefit

³⁰ Ègia nahkay ti leli mədəm mam ? Nday ya ti nday ndam *Zude do ni tàḡəbay divi ge migi ndam jireni kè eri ge Melefit ndo. Ay ku tamal nahkay nəngu ni təfəkia ahər ke Yezu a, nahkay Melefit àdəm nday ndam jireni kè eri gayan. ³¹ Ay ndam *Izireyel ti ni tawayay tiḡi ndam jireni kè eri ge Melefit àna madəbay *Divi ya ti əbu məbəkiani a wakita ge Məwiz bu ni. Ay nahkay ti tiḡliki migi ndam jireni kè eri ge Melefit ndo. ³² Tiḡliki ndo ni ti kamam ? Adaba təwayay migi ndam jireni ti àna məfəki ahər ke Melefit do. Təwayay migi ndam jireni ti àna təwi gatay ya tagray ni. Gatay ya təgray nahkay ni ti tiḡia asak àna akur ya azəḡad mis na : ³³ akur gani nani ti *Krist. Melefit àdəmki ma a Wakita gayan ba nahkay hi a :

« Cəm day ! Nafəkad akur ga mazəḡad mis a kəsa *Siyon bu.

Akur gani nani ti mis etiji asak àna nan. Maslaña ya àfəkia ahər a ni ti atəbəkimi mimili ḡay-ḡay do. † »

10

¹ Bəza ga mmawa, nahəngalay Melefit dal-dal, nawayay ti ndam *Zude tārə afa ge Melefit a ti mähəngay tay. Nawayay dal-dal ti ere gani māgravu. ² Nəsəra nday ti tawayay madəbay Melefit àna njəda gatay dek, ay ti tāsər divi gani do. ³ Mis tiḡi ndam jireni kè eri ge Melefit ahəmamam ti tāsər do. Nahkay təḡəbay divi gatay nahan. Tagray nahkay ti, təmbrəna Divi ge Melefit ya àvi ana mis ti tiḡi ndam jireni àna nan. ⁴ Ere ye ti Melefit àwayay magrani àna Divi gayan ya Məwiz əbəkini ni ti *Krist àgra àndava. Ndam ya ti tiḡi ndam jireni kè eri ge Melefit ni ti, nday ya ti təfəki ahər ke Krist ni. Nday dek etigi ndam jireni.

Melefit ti Bay mahəngay mis dek

⁵ Ahaslani ti Məwiz àdəmki ma àki ke *Divi ya təbu məbəkiani a wakita gayan bu na. Ere ye ti àdəm ni ti adafaki ahəmamam mis tiḡi ndam jireni kè eri ge Melefit àna Divi gani nani mam : « Maslaña ya ti

† 9:25 Oze 2.25. § 9:26 Oze 2.1. * 9:28 Izayi 10.22-23. † 9:29 Izayi 1.9 ; Mənjəkiani 19.23-28. † 9:33 Izayi 8.14 ; 28.16.

àgəskabá ere ye ti àbu məbəkiani a wakita hini bu na mək agray zlam gani nani dek nahəma, Melefit aməvi sifa azuhva nani.* » 6 Ay àki ke migi mis jireni kè eri ge Melefit àna məfəki ahàr ti tədəm nahkay hi : « Ægay way aməcəloru e melefit vu way ti kəhi ana ahàr ba.† » Tamal kəhi ana ahàr nahkay ti kawayay ti Krist māsłəkabiya e melefit ba, ay ti àsləkabiya àndava. 7 Tədəm keti : « Ægay way amoru afa ga ndam evid way ti kəhi ana ahàr ba. » Tamal kəhi ana ahàr nahkay ti kawayay ti Krist mąngaya e evid ba, ay ti àngaya àndava. 8 Ay ere ye ti tədəm ni ti mam ? Tədəm nahkay hi : « Pakama ge Melefit ti driņ driņ akaba nak do. Naņ a ma gayak bu, naņ a məbərurv gayak bu daya. » Pakama gani nani ti pakama ga məfəki ahàr ke Krist ya ti leli mədəmoru ni. 9 Pakama gani nahkay hi : Tamal nak nakani kədəm àna ma gayak kè eri ge mis Yezu ti naņ Bay gədakani, tamal kəgəskabá a məbərurv gayak ba Melefit àhəngaraba naņ e kisim ba ti, Melefit amahəngay kur. 10 Tamal mis afəki ahàr ke Krist àna məbərurv bəlaņ ti, Melefit adəm maslaņa gani nani mis jireni kè eri gayan. Tamal mis adəm àna ma gayan kè eri ge mis Yezu ti naņ Bay gədakani ti, Melefit amahəngay maslaņa nani. 11 Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Ku way way do afəkia ahàr a ti atəbəki mimili đay-đay do.‡ » 12 Nahkay ndam *Zude ti nday gərgəri akaba ndam ya ti nday ndam Zude do ni do. Nday dek Bay gatay bəlaņ, avi zlam sulumani kay ana ndam ya ti tahəngalay naņ ni dek. 13 Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Ku way way do ahəngalay Bay geli àna məbərurv bəlaņ ti Melefit amahəngay naņ.§ »

14 Ay tamal təfəki ahàr ndo ni ti tahəngalay naņ ahəmamam ? Tamal tici ma gayan ndo ni ti təfəki ahàr ahəmamam ? Tamal mis təhi ma gani ana tay ndo ni ti tici ahəmamam ? 15 Tamal Melefit àslər ndam məhi ma gani ana mis ndo ni ti ndamam tədəm ma gani mam ? Nahkay

àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu : « Maslaņa ya ti ara afa ge mis ga məhi Ma Məweni Sulumani ana tay a ni ti təgəskabu naņ àna məmərani dal-dal.* » 16 Ay Ma Məweni Sulumani gani ti, təgəskabu ti mis dek do. Izayi bay mahəngaray *pakama ge Melefit ni adəm : « Bay Melefit goro, ma geli ya ti mədəm ni ti way àgəskabá way ? » † 17 Nahkay tamal maslaņa afəkia ahàr ka Yezu a ti, adaba ècia ma palam. Ma ya ti èci ni ti ma àki ke Krist.

18 Ay ègia nahkay ti nədəm : Ndam *Izireyel təbi slimi ana ma hini ndo aw ? Iy, təbia slimi a, adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Ma gatay ya tədəm ni ti tədəmoru a məlaņ vu dek. Mis ga duniya dek təbia slimi ana ma gana.‡ »

19 Nahkay ti nədəm keti : Ndam Izireyel ticia ma ya təbi slimi na waw ? Təwayay miceni ndo. Adafaki enjenjeni ti ma ge Məwiz ya àhi ana tay ni. Àhi ana tay ahkado :

« Melefit adəm :

“Anəgri zlam sulumani ana ndam ya ti tislaraņa do, təsər araņa do ni, ti lekulam kəgrumləņ solu ana tay, ti kəzumumki bərurv ka tay.” § »

20 Kələņ gani Izayi adəm vay-vay :

« Melefit adəm : “Nəgray ti ndam ya ti tadəbay nu do ni tēdu ahàr, nahkay ti tēdua ahàr a.

Nəngazliva ana ndam ya ti təjalaku ahàr do na.” * »

21 Ay àki ka ndam Izireyel ni ti ni Izayi adəm ma hini :

« Melefit adəm : “Kəlavaf nəhəlkaba ahar a, nawayay ti ndam goro təņa afa goro a.

Ay ti təwayay mici pakama goro do, tadəbay divi gatay nahaņ zlam gatay.” † »

11

Melefit àmbrəņ ndam Izireyel ndo

1 Ègia nahkay ti Melefit àmbrəņa ndam *Izireyel, ndam gayan na waw ? Aha, àmbrəņ tay ndo ! Adaba nu day zal Izireyel,

* 10:5 Levi 18.5. † 10:6 Məņjay Mimbiki 30.12-14. ‡ 10:11 Izayi 28.16. § 10:13 Zəwel 3.5. * 10:15 Izayi 52.7. † 10:16 Izayi 53.1. ‡ 10:18 Limis 19.5. § 10:19 Mimbiki 32.21. * 10:20 Izayi 65.1. † 10:21 Izayi 65.2.

nu wur hud ga Abraham, ge dini ge Benjemen. ² Melefit àmbrəŋ ndam gayan ya àdaba tay kwa ahaslani na ndo. Kəsərum ma ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu àki ka Eli ni do waw? Ka ya ti adafaya ere ye ti ndam Izireyel tàgray na ti àhi ana Melefit nahkay hi : ³ « Bay goro ni, tàbazla ndam mahəŋgaray *pakama gayak a, tēmbedkaba mēlan meviyekukki zlam na dek, àgəjəni nu bəlan, tawayay takad nu daya.* » ⁴ Ay Melefit àhəŋgrifəŋ ti ahəmamam? Àhi nahkay hi : « Nədaba mis zawalana dəbu adəskəla, nday ndam goro. Nday nani ti tàbəhadī mirdim ana Bal † day-day ndo. » ⁵ Ka sarta geli hini day Melefit àbu agray nahkay. Àdaba mis a bal e kiđiŋ ge mis ndahan ba. Àdaba tay a ti adaba awayay agri zlam sulumani ana tay zlam gayan. ⁶ Àdaba tay ga sulum gayan a ti adafaki àdaba tay a ti azuhva təwi gatay ya tàgray ni do. Tamal ti àdaba tay azuhva təwi gatay ya tàgray na ti, akal ere ye ti Melefit àgray ga sulum ni ti àgray ti ga sulum va do.

⁷ Nahkay ti ere ye ti ndam Izireyel tadəbay ni ti təŋgət ndo : mis ndahan ya ti Melefit àdaba tay a ni təŋgət. Nday ndahan ya təŋgət ndo ni ti Melefit àgray ti ticiiki slimi ba. ⁸ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi :

« Melefit àgray ti tislīki majalay ahər ba, nday akada ndam ya ti tidiŋgezey àna dūwir ni.

Àgray ti eri gatay ni èpi divi va ba, slimi gatay ni day èci zlam va ba.

Ku kani day nday nahkay. † »

⁹ Devit day adəmkia ma ka tay a, adəm nahkay hi :

« Wuməri gatay ya tagray ni ti məgəsa tay akada ga kəmbazl na ahkay do ni akada ga Zəva na, māzəgad tay, Melefit mātəraḅ tay azuhva wuməri gani nani.

¹⁰ Eri gatay ni məwəluf ti tīpi divi àna naŋ va ba.

Melefit məfəki zlam mədəsani ka tay, mēheḅkia aləŋ ka tay a kəlavad. § »

¹¹ Ègia ndam *Zəde tija asak a, tədəf ni ti tanjəhadkiviyyu kaŋgay-kaŋgay huya waw? Aha, tanjəhadkiviyyu do. Nday gani tàgudara zlam a nahkay ti, Melefit awayay ahəŋgay mis ndahan ya nday ndam Zəde do ni, ti ndam Zəde tīpi, tawayay ti Melefit mähəŋgay tay daya. ¹² Ga ndam Zəde ya tàgudar zlam ni ti Melefit àgria zlam sulumana ana ndam ga *duniya dal-dal àna naŋ a. Ga ndam Zəde ya ti tija ke divi a ni ti Melefit àgria zlam sulumana dal-dal ana nday ya ti nday ndam Zəde do na àna naŋ a. Ay tamal ndam Zəde ni dek təŋgəkia ke divi ge Melefit a ti Melefit amagray zlam sulumani dal-dal atam ya ti àgray ni do waw?

Ahəmamam Melefit ahəŋgay ndam ya ti nday ndam Zəde do ni

¹³ Ay nihi nəhi ma ti ana kəli dek do ; nəhi ma ti ana kəli ya ti lekələm ndam *Zəde do ni cilin. Nu zal asak ge Melefit ; Melefit əslər nu ga məhi ma gayan ana mis ti əsləribiyyu nu ti ana kəli. Nahkay nədəm təwi goro ya nagray ni ti təwi gədakani, ¹⁴ adaba nawayay tamal agravu tata ti ndam jiba goro day tawayay zlam ya ti Melefit àgri ana mis ndahan ni. Nahkay ti bi azuhva təwi goro ni ndam goro ndahan atara afa ge Melefit a ti mähəŋgay tay aw. ¹⁵ Ka ya ti Melefit àmbrəŋ ndam Zəde hayan ni ti, àgray ti mis ndahan ya təbu a duniya bu ni tislīki marana afa gana ti mähəŋgay tay. Ègia nahkay ti tamal ndam Zəde dek təŋga afa gana ti mähəŋgay tay ti mədəm ahəmamam? Kala akada təməta mək təŋgaba !

¹⁶ Tamal ma ga zlam ya ti təvi ana Melefit ni ge Melefit ti, zlam ni dek gayan daya do waw? Nahkay keti, tamal sliri ga məŋ ga zlam ge Melefit ti, ahar gani day dek gayan do waw? ¹⁷ Ndam Zəde ti akada məŋ ga zlam ya ti Melefit àjav ni ; nak ti ni akada ahar ga məŋ ga zlam ya ti afət kwanə e gili ni. Melefit èkelkia ahar ga məŋ ga zlam gayan ndahan a, àzay kur mək afəkiyyu kur e kiđiŋ ga ahar gani ndahan ni bu, ti yam ga məŋ ga zlam ni mərəkvoru bilegeni. ¹⁸ Ègia nahkay ti kəyefiŋ kə ahar ga məŋ ga zlam

* **11:3** 1 Bəbay 19.10, 14. † **11:4** Bal ti slimi ge melefit ga ndam Kanaŋ. † **11:8** Məŋjay Mimbiki 39.3 ; Izayi 6.10. § **11:10** Limis 69.23-24.

ya ti Melefit èkelkia tay a ni ba. Keyefiñ kà tay ti kamam ? Nak ya ti ahar ga zlam ya ti Melefit àfàkiyu kur ni ti, kàvi njéda ana sliri ga mən ga zlam ni ti nak do : sliri ga mən ga zlam ni avuk njéda ana nak sawaṅ.

¹⁹ Bi nak kədəm ahkado Melefit èkelkia ahar ga mən ga zlam na ga mäfəkiyu kur do waw ? ²⁰ Iy nahkay edediñ. Melefit èkelkia tay a ti adaba tégəsiki ma gayan do. Nak ti ni àfəkiyu kur adaba kəfəkia ahàr a palam. Nahkay ti kiji zlabay àna zlam gani nani ba, aṅwaz mēwər kur sawaṅ. ²¹ Ahar ga mən ga zlam ya ti tàbalkiaya ka mən gana ni təsi cicihi ana Melefit ndo. Nahkay day tamal nak kəmbrəṅa mäfəki ahàr ke Melefit a ti nak day akəsi cicihi do. ²² Ahàr àdəm kəsər Melefit ti agri sulum ana mis, atraḅ mis daya. Ndam ya ti tàgudara zlam a ni ti atraḅ tay ; nak ti ni àgruka sulum gayan a. Ay ahàr àdəm kəsər kəlavaf naṅ àbu agruk zlam ga sulum gayan. Tamal kənjəhad nahkay do ni ti emekelkia kur a daya. ²³ Nday ndahan ya ti Melefit èkelkia tay a ni ti, tamal tàmbatkaba majalay ahàr gatay a, tégəsikia ma ti amahəṅgarkiyu tay ka mən gani. Adaba Melefit ti njéda-njédani, esliki magrani nahkay tata. ²⁴ Nak ti kəbalkiaya ka mən ga zlam ya ti àfətaya e gili a ni, ay Melefit àzay kur mək àfəkiyu kur dəgar ka mən ga zlam ya ti kəbalkiaya ndo ni. Àgra nahkay ti esliki mazay ahar ga zlam ya ti èkelkia ka mən gana ni mək ahəṅgarkiyu koksah aw ? Esliki mahəṅgarkiyani !

Melefit amahəṅgay jiba ga ndam Zude

²⁵ Bəza ga mmawa, ma nahan àbu Melefit àṅgaha : nihi ti nawayay ti kəsərūm ma gani nani, adaba nawayay ti kəhumi ana ahàr lekələm ndam məsər zlam ba. Ma gani nihi : mis ndahan e kidiñ ga ndam *Izireyel bu atəgəskabu ma ge Melefit fañ do, si ka sarta ya ti nday ya ti nday ndam *Zude do, Melefit adaba tay a ni atəfəkia ahàr ke Melefit a dek kwa. ²⁶ Nahkay day kwa ti Melefit amahəṅgay jiba ge Izireyel dek. Nədəm nahkay ti adaba àbu məkəiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi, Melefit àdəm :

« Bay mahəṅgay mis emicikbiyu ti a *Siyon ;

aməmbərfəṅa zlam magudarana ga bəza huḍ ge Zekəp na kà tay a.

²⁷ Pakama goro ya ti anəwəlkabu akaba gatay ni ti nahkay :

ka sarta gani nani ti anəmbərfəṅa zlam magudarana gatay na kà tay a.* »

²⁸ Ndam Izireyel tégəskabu *Ma Məweni Sulumani ndo, nahkay ti tīgia ndam ezir ge Melefit a. Tīgi ndam ezir ge Melefit ti azuhva kəli, adaba kəṅgətuma zlam sulumana àna naṅ a. Ay ahaslani ti Melefit adaba ndam Izireyel a, nahkay ti awayay tay azuhva ata bəṅ gatay. ²⁹ Məsəra, tamal Melefit àzala mis a, àvia zlam sulumana ti àmbat ahàr day-day do. ³⁰ Ahaslani ti lekələm kəgəsumkabu ma ge Melefit ndo, ay nihi ti kəsumia cicihi a. Kəsumi cicihi ti adaba ndam Izireyel təmbrəṅa məgəskabu ma gayan a. ³¹ Ndam Izireyel day nahkay : təmbrəṅa məgəskabu ma ge Melefit a, mək lekələm kəsumi cicihi. Melefit àgray nahkay ti, awayay ti nday day təsi cicihi. ³² Nahkay ti mis dek təmbrəṅa məgəsiki ma ana Melefit a, mək Melefit àgray ti tənəhad nahkay, adaba awayay ti mis dek təsi cicihi.

Məzləbum Melefit !

³³ *Sulum ge Melefit ya agri ana mis ni ti àndav day-day do. Majalay ahàr gayan akaba məsər zlam gayan àndav day-day do daya. Way àsəra ere ye ti àdəm agray na way ? Way esliki moroni àna divi gayan ya ti akoru àna naṅ ni way ?

³⁴ Majalay ahàr ga Bay Melefit ti way àsəra way ?

Way àvia sawari a ana Melefit a day-day way ? †

³⁵ Way duwa gayan àfəṅ kə Melefit, awayay ti Melefit məpəli way ? ‡

³⁶ Maslaṅa gani àbi, adaba àgraya zlam a dek ti Melefit, zlam ya àgraya ni dek təbu ti azuhva naṅ, àgriaya ti ana ahàr gayan gayanani. Mis dek təzləbay naṅ ga kəṅgay-kəṅgayani ti. Aya nahkay !

12

Manjəhad məweni ga ndam ge Melefit

* 11:27 Izayi 59.20-21 ; 27.9. † 11:34 Mənjay Izayi 40.13. ‡ 11:35 Mənjay Zəwop 41.3.

¹ Bəza ga mmawa, leli mèsia cicihi ana Melefit a, mək àgria sulum gayan ana leli a ti, nəhia ma gana ana kəli a àndava. Ègia nahkay ti nahəŋgalay kəli, nawayay ti kəvumi ahàr gekəli dek ana Melefit, akada ya ti təvi zlam ana Melefit ahaslani mək tislɪni ni. Ay lekələm ti tislɪn kəli do: lekələm kəbum àna sifa, lekələm ndam *njəlatani ge Melefit, lekələm kəbəlumfəŋ kə Melefit. Tamal kəvumi ahàr gekəli dek ana Melefit ti, kəbum kəzləbum Melefit àna divi gani. ² Nawayay ti kədəbum divi ga ndam ga *duniya ba. Mbrəŋum ti Melefit məmbatikaba majalay ahàr ana kəli a, məvi majalay ahàr nahan ana kəli. Nahkay ti akəsərum zlam ya ti Melefit awayay ni: zlam sulumani, zlam məbəlani, zlam lalani, arəŋa àhəcakivu do.

³ Melefit àgrua sulum gayan a, àgray ti nigi zal asak ga Yezu. Nahkay ti nəhi ana ku way way do e kidɪŋ gekəli bu èji zlabay ba, àhi ana ahàr manjəhad gayan gədəkani àtam ya Melefit àvi ni ba. Ay ti ahàr àdəm mājəlay ahàr sulumani àki ka manjəhad gayan sawan, akada ya Melefit àvi manjəhad gərgəri ana ndam ya təkəki ahàr ni. ⁴ Məsəra mis lu vu bəlan, ay ti zlam ndahan kay təkəŋ kə vu ni. Zlam nday nani ya təkəŋ kə vu ni ti ku weley weley do nan əbu àna təwi gayan tusa. ⁵ Leli day nahkay: leli kay, ay leli dek məfəki ahàr ke *Krist ti, mīgia vu a bəlan. Ku way way do àfəŋ kə vu ni, ay ti vu ni gayan cilɪŋ do, geli dek. ⁶ Melefit àvia njədə ga magray təwi gərgərana ana leli àna sulum gayan a; nahkay ti ahàr àdəm ku way way do mājəray təwi ni akada ga *sulum ge Melefit ya àgri ni. Tamal Melefit àvia njədə gayan ana mis ga məhəŋgri ma gayan ana mis a nahəma, maslanə gani mājəŋgaraya akada ge Melefit ya àvi njədə gani na. ⁷ Maslanə ya ti Melefit àvia njədə ga məjənaki mis a ni ti, maslanə gani nani mājənaki mis. Maslanə ya ti Melefit àvia njədə ga macahi zlam ana mis a ni ti, maslanə gani nani məcəhi zlam ana mis. ⁸ Maslanə ya ti Melefit àvia njədə ga məvi njədə ana mis a ni ti, maslanə gani nani məvi njədə ana mis. Maslanə ya ti Melefit àvia njədə ge midi zlam gayan ana

mis a ni ti, mèdey àna hud bəlan. Maslanə ya ti Melefit àvia njədə ga mədi kama ana mis a ni ti, maslanə gani nani mājəray təwi gani, àmbrəŋ ba. Maslanə ya ti Melefit àvia njədə ga məgri sulum ana ndam ya tasay cicihi na ti, mājəri ana tay àna məmərani.

⁹ Ahàr àdəm kəwayumvu ge jiri ge jireni kwa. Cuhwumfəŋa kə zlam magudarana. Grum təwi sulumani kəlavad. ¹⁰ Wayum ndam ge Krist ndahan ni lala, wayum tay adəba lekələm kə mən gekəli. Ku way way do mājəŋgriору ahàr a had ana maslanə nahan, mājəy njədə gayan mətam maslanə nahan ni àna məhəŋgriору ahàr a had. ¹¹ Grum təwi àna njədə gekəli dek, kəgrum masəfa ba. Grumi təwi ana Bay geli àna hud bəlan, kəmbəŋum ba. ¹² Kəsəruma Melefit aməvi ere ye ti àdəm aməvi ana kəli ni, nahkay ti mərumvu. Tamal kacakum daliya ti zum njədə gekəli, bəsəm. Həŋgalum Melefit kəlavad, kəmbəŋum ba. ¹³ Tamal zlam àhəci ndam njəlatani ge Melefit ti jənumki tay. Zum njədə gekəli ga məgəskabu ndam ya tara afa gekəli a ni.

¹⁴ Tamal mis təgri daliya ana kəli ti həŋgalum Melefit ti mājəri sulum gayan ana tay. Kətikwəsləm tay ba, həŋgalum Melefit ti mājəri sulum gayan ana tay sawan. ¹⁵ Mərumvu akaba ndam ya ti təmərvi ni, təwəm akaba ndam ya ti titəwi ni. ¹⁶ Ma gekəli mārəkaboru. Kəzum ahàr gekəli akada lekələm gədəkani ba. Ku tamal təvi təwi gəziteni ana kəli nəŋgu ni, grum. Ngay lekələm ndam məsər zlam ti kəhumi ana ahàr ba.

¹⁷ Ku way way do tamal àgudaria zlam ana kəli a ti kəhəŋgrumivu ba: jalumki ahàr ka magray zlam sulumani kə meleher ge mis dek sawan. ¹⁸ Lekələm ti, tamal agravu ti, njəhadum akaba ku way way do àna sulumani. ¹⁹ Bəza ga mmawa, nawayay kəli: tamal mis àgudaria zlam ana kəli a ti lekələm lekələmeni kəhəŋgrumivu ba. Mbrəŋum Melefit mājəzumki bəruv, mətəraf nan zlam gayan. Kəsəruma əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi: « Bay Melefit àdəm: “Bay magray seriya ti nu; Bay məhəŋgrivu zlam magudarani ana mis ti nu.” * » ²⁰ Ay ti əbu məbəkiani nahkay

* 12:19 Mimbiki 32.35.

hi keti : « Tamal ləwir awər zal ezir gayak nahəma, vi zlam məzumani. Tamal yam akada naŋ a ti cəhiaya. Tamal kəgri nahkay ti, kala akada kəbəkiyu azay ga aku ka dalahar.† » ²¹ Kigum evidi ga zlam magudarani ba. Grum zlam sulumani ti zlam magudarani mələbi va bi.

13

Məgəsiki ma ana ndam ya təgur mis ni

¹ Ku way way do məgəsiki ma ana ndam ya təgur mis ni. Ndam məgur mis ni dek ti Melefit ədiyu tay ; bay məgur mis ya ti Melefit ədiyu naŋ ndo ni ti əbi. ² Nahkay maslaŋa ya ti əgəsiki ma ana ndam ya təgur mis ni do ni ti əgəskabu ere ye ti Melefit awayay ni do. Ndam ya tagray nahkay ni ti tagray ti Melefit məwəl tay əna seriya. ³ Tamal mis agray zlam sulumani ti ndam magray seriya təsi aŋgwaz do. Təsi aŋgwaz ti ana ndam ya ti tagudar zlam ni cilin. Nahkay tamal kawayay ti ndam magray seriya təsuk aŋgwaz ba nahəma, gray zlam sulumani. Tamal kagray nahkay ti atazləbay kur sawaŋ. ⁴ Adaba ndam ya təgur mis ni təgri təwi ti ana Melefit. Melefit ədiyu tay ti, ti kənjəhad əna sulumani. Ay tamal kagudar zlam ti təsuk aŋgwaz, adaba tisliki matra6 mis ; Melefit əvi njəda gani ana tay ti masakani do. Təgri təwi ana Melefit, tatra6i ndam ya ti tagudar zlam, azumki 6əruv ka tay ni. ⁵ Nahkay ti ahər ədəm məgəsümüki ma ana tay. Məgəsümüki ma ana tay ti azuhva tisliki matra6 leli cilin do : azuhva məsəra Melefit awayay ti mągray nahkay palam.

⁶ Kabəhadum hadam ti azuhva nani daya, adaba ndam ga ŋgumna ti Melefit ədiyu tay ti təgray təwi gani nani lala. ⁷ Nahkay zla nahəma, ahər ədəm kəpəlumi ana ku way way do ere ye ti əgəski kəpəlumi ni : ana bay məhəl hadam ti pəlumi hadam ; ana bay məhəl jaŋgal ti pəlumi jaŋgal ; ana bay magray seriya ti grumfəŋa aŋgwaz a ; ana bay məgur mis ti ni həŋgrumioru ahər a had.

Wayumvu

† **12:20** Gozogul 25.21-22. Azay ga aku : mis ndahaŋ tədəm adafaki daliya, Melefit amatra6 maslaŋa gani dal-dal, ay mis ndahaŋ ti ni tədəm adafaki mimili ti maslaŋa gani məmbatkaba majalay ahər a. * **13:9** Mənjay Mahərana 20.13-17 ; Mimbiki 5.17-21 ; Levi 19.18. † **13:9** Levi 19.18.

⁸ Ahər ədəm maslaŋa ədəbay kəli əna duwa ba, pəlumkaba dek. Ay duwa əbu bəlaŋ ti kəpəlumkaba koksah : duwa nani ti mawayay mis. Ku way way do məwayay maslaŋa nahaŋ, adaba tamal naŋ əbu agray nahkay ti əgra ere ye ti Melefit ədəm təgray e Divi gayan bu na dek. ⁹ Məsəra *Divi ge Melefit a. Melefit ədəm : « Kəgray hala ba, kəkad mis ba, kigi akal ba, araŋa ga maslaŋa əgək eri ba.* » Ay Divi nahaŋ əbu ti, Divi nday nani dek akaba Divi ndahaŋ ni dek təvu a huđ gani bu. Divi gani nani nihi : Melefit ədəm : « Wayay ndam ya ti nak kəbu akaba tay ni akada ya ti kawayay ahər gayak gayakani ni.† » ¹⁰ Tamal kawayay maslaŋa ya nak kəbu akaba naŋ ni ti kəgri zlam məgədavani do. Nahkay tamal kawayay mis ti, kəgra ere ye ti Melefit ədəm təgray na dek.

Maslamalavani

¹¹ Kəsəruma sarta ya ti leli məvu nihi na daya. Sarta gekəli ga mepidekvabana e dəwir ba ənjia. Adaba nihi ti sarta ge Melefit ya ara ahəŋgay leli ni ənjikia ke leli a cifa, atam ya ka ya ti mənjəki ka məfəki ahər ka Yezu ni. ¹² Nihi ti ləvəŋ əbu ara andav, məlaŋ ara aslay wudak. Əgia nahkay ti məmbatumi aləŋ ana zlam ge mis ya tagray a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu ni. Məhəlum zlam ahar ya makadvu əna naŋ a məlaŋ masladani bu ni. ¹³ Mənjəhadum lala, akada ge mis ya tanjəhad a məlaŋ masladani bu ni. Məvumi vu geli ana zlam məzumani ahkay do ni ana zum ba ; məgrum hala ahkay do ni məsəwehvu ba ; mələgumvu ahkay do ni məgrum solu ba daya. ¹⁴ Zum Bay geli Yezu *Krist akada ga ndam slewja ya təhəl zlam ahar gatay ni. Kigum evidi ga zlam ga duniya va ba, kəjalumki ahər ka tay va ba.

14

Ŋgay majalay ahər ga maslaŋa nahaŋ ədəlay do ni ti kədəmum ba

¹ Maslaŋa ya ti əfəkia ahər ka Yezu a, əsər njəda ge Melefit lala faŋ do ni ti, gəsümkabá

nañ a lala. Nğay majalay ahàr gayañ àbèlay do ni ti kèdàmum ba. ² Maslaña nahanñ àhi ana ahàr esliki mæzum zlam dek : maslaña nahanñ ti ni àhi ana ahàr azum eli slimberi cilinğ. Àdàm nahkay ti adàba àsər njədə ge Melefit lala fañ do. ³ Maslaña ya ti azum zlam dek ni nğay maslaña ya ti azum zlam dek do ni èsli arañ do ni ti adàm ba. Maslaña ya ti azum zlam dek do ni ti ni nğay maslaña ya azum zlam dek ni agudara zlam a ti adàm ba daya. Adàba maslaña gani nani ti Melefit agèskabá nañ a. ⁴ Nak ya ti kèdàm bay magray tawi ga maslaña nahanñ agudara zlam a ti nak way ? Tamal nañ àki ke divi ahkay do ni èjikia ke divi a ti, ma gani gayak mam ? Ma ti ga bay gayañ cilinğ. Ay ti maslaña gani nani emijikia ke divi a do, adàba Bay geli esliki magrani ti èjikia ke divi a ba.

⁵ Maslaña nahanñ àhi ana ahàr kè eri ge Melefit ti vad nahanñ atam vad nahanñ. Maslaña nahanñ ti ni àhi ana ahàr vad ni dek kala-kala. Ku way way do àsəra majalay ahàr gayañ a, mánjəhad àna nañ. ⁶ Maslaña ya ti àhi ana ahàr vad nahanñ atam vad nahanñ ni ti, agray ti azuhva nañ ka ahar ga Bay geli. Maslaña ya ti azum zlam dek ni day azum ti azuhva nañ ka ahar ga Bay geli, adàba agri səsı ana Melefit. Maslaña ya ti azum zlam dek do ni day azum do ni ti azuhva nañ ka ahar ga Bay geli ; nañ day agri səsı ana Melefit. ⁷ Tamal mis e kidinğ geli bu nañ àna sifa ti, sifa gayañ a ahar gayañ gayañani bu do. Tamal amət nənğu ni, sarta ga məmət gayañ a ahar gayañ gayañani bu do daya. ⁸ Ka ya ti leli məbu àna sifa ni ti, məbu àna sifa ti ka ahar ga Bay geli. Ka ya ti məmət nənğu ni, məmət ti ka ahar ga Bay geli. Nahkay ti ku leli àna sifa, ku məmət nənğu ni, leli ka ahar ga Bay geli. ⁹ Adàba *Krist amət, nihi ti nañ àbu àna sifa ti, ti mīgi Bay ga ndam ya ti nday àna sifa ni akaba ga nday ya ti təməta ni. ¹⁰ Nak ti kèdàm wur ga muk agudar zlam ti kamam ? Nak nahanñ ni ti ni kèdàm wur ga muk èsli arañ do ni ti kamam ? Mèdàmum nahkay ba, adàba leli dek amoru kè meleher ge Melefit, amagrafəña seriya kè leli a. ¹¹ Adàba àbu məbəkiani nahkay hi :

* **14:11** Izayi 45.23.

« Nu Bay Melefit, nu Bay ga sifa. Bumi slim ana ma goro.

Nədəm nahəma : mis dek atabəhad mirdim kè meleher goro ;

ku way way do amazləbay nu, amədəm nu Melefit.* »

¹² Nahkay ti ku way way do geli Melefit amagrafəña seriya ; ku way way do geli amanjəhadaya ere ye ti agray na dek àna ma gayañ kè meleher ge Melefit a.

Mijinkia bəza ga mən geli ke divi a ba

¹³ Nahkay ti nğay mis ndahanñ tagudara zlam a ti mèdàmum va ba. Ere ye ti agəski mədəm ni ti nihi : Məgrum ere ye ti ejinkia bəza ga mən geli ke divi a ahkay do ni abiyu tay a zlam magudarani bu ni ba. ¹⁴ Nu ti nəsəra ere ye ti Bay geli Yezu awayay na lala : nahkay àki ka zlam mæzumani weley weley do ni ti nəsəra kè eri ge Melefit ti ere ye ti awəsli ana mis ni ti àbi. Ay ku tamal nahkay nənğu ni, tamal maslaña nahanñ adəm zlam hini njəlata do ni ti, ka nañ ti njəlata do ededınğ. ¹⁵ Nahkay tamal kəzum zlam ti, zlam gani nani ya kəzum ni ahəli ahàr ana wur ga muk nahəma, ere ye ti kagraj ni ti adafaki kawayay wur ga muk ni do. Kijinğ wur ga muk àki ka zlam mæzumani ba, adàba *Krist amət ti azuhva nañ. ¹⁶ Zlam ya ti nak kèdàm njəlata ni ti njəlata ededınğ ; ay tamal mis ndahanñ tədəm kəzuma ti kagudara zlam a ti mbrəñ, kəzum ba. ¹⁷ Ndam ya ti nday a *Məgur ge Melefit bu ni ti təjalaki ahàr ka zlam mæzumani ahkay do ni ka zlam miseni do. Tawayay magray jiri, tawayay manjəhadani akaba mis àna sulumani, tawayay məmərvani daya. Zlam nday nani dek ti tawi ga *Məsuf Njəlatani. ¹⁸ Maslaña ya ti agri tawi ana Krist nahkay ti àbəlafəñ kè Melefit, mis day tədəm tawi gayañ ni àbèlay.

¹⁹ Ègia nahkay ti zlam ya ti ahàr adəm madəbay ni ti nihi : mis tənəhadkəbu àna sulumani, ku way way do e kidinğ geli bu məvikivu njədə ana maslaña nahanñ ga məfəki ahàr ke Krist lala. ²⁰ Ere ye ti Melefit agray ni ti kagudar àna zlam gayak ya kəzum ni ba. Zlam mæzumani ti dek njəlata ededınğ. Ay ku tamal nahkay nənğu ni, tamal zlam ya mæzumum ni ejinkia maslaña nahanñ ke

divi a ti, zlam məzumani nani ègia zlam magədavana. ²¹ Ere ye ti ahàr àdəm kagrai ni ti nihi : ku aslu kàhəpəd do, ku zum kisi do, ku zlam weley weley do ya ti ejin̄kia wur ga muk ke divi a ni day kàgray do. ²² Nak ti majalay ahàr gayak àki ka zlam məzumani ti kəhi ana maslaña nahan̄ ba, si ana Melefit ciliñ. Maslaña ya ti àhi ana ahàr zlam ya agray ni sulumani, ajalay ahàr cə cə do ni ti māmərvu. ²³ Ay maslaña ya ti azum zlam, ajalaki ahàr cə cə ni ti, Melefit àgəsa nan̄ àna seriya àndava, adaba n̄gay ere ye ti agray ni sulumani ahkay do ni sulumani do ni ti àsərkaba do. Zlam ya ti magray ni dek, məsər n̄gay sulumani do ni ti tamal mągra ti mągudara zlam a.

15

Məjənumvu

¹ Leli ya ti məsəra njəda ge Melefit a lala ni ti ahàr àdəm məjənaki ndam ya ti təsər njəda gayan̄ fan̄ do ni. Ahàr àdəm mągray ere ye ti məbəruv geli awayay ni ciliñ ba. ² Ahàr àdəm ku way way do mągray ere ye ti àbəlafəñ kà maslaña ya ti kà gəvay gayan̄ ni ga məjənaki nan̄ ti mōru kama kama e divi ga Yezu vu. ³ Adaba *Krist day àgray ere ye ti məbəruv gayan̄ awayay ni ciliñ ndo. Àbu məbəkiani nahkay hi : « Bay Melefit goro, t̄ndivia kur a, ay gatay ya ti t̄ndivi kur ni t̄ndivi ti nu.* » ⁴ Ma ge Melefit ya t̄bəkibiyu ni dek ti ga mədəfiki zlam ana leli. T̄bək̄i ti, ti məmbrəñ məfəki ahàr geli ke Melefit ba, mązay njəda geli ti məsər ere ye ti Melefit àdəm̄biyu amagray ni ti amagray eded̄iñ. ⁵ Melefit ti avi njəda ana leli ti məmbrəñ məfəki ahàr geli ka Yezu ba. Nahkay mągray ti *k̄anjəhad̄umkabu àna sulumani, ma gekəli m̄arakaboru, akada ga Yezu Krist ya awayay ni. ⁶ Tamal kəgrum nahkay ti akəzləbum Melefit Bəñ ga Bay geli Yezu Krist ka ahar bəlan̄, àna məbəruv bəlan̄.

⁷ Nahkay ti ahàr àdəm ku way way do e kid̄iñ gekəli bu mągəskabu maslaña nahan̄ akada ge Krist ya ti àgəskabu kəli ni. Tamal kəgrum nahkay ti mis atəzləbay Melefit. ⁸ Nədəm nahəma, Krist ègi bay mągri t̄wi

ana ndam *Zəde ; àgray nahkay ti adaba awayay ti təsər ma ge Melefit ti ma ge jiri. Nahkay àra ti ga magray ere ye ti Melefit àhi ana ata bəñ ga bəñ gatay amagravu ni. ⁹ Nahkay day àra ti, ti ndam ya nday ndam Zəde do ni t̄əzləbay Melefit adaba t̄əsia cicihi a, àgria sulum gayan̄ ana tay a. Àbu məbəkiani nahkay hi :

« Nahkay ti anəzləbay kur àna limis kə meleher ga ndam ya ti nday ndam Zəde do ni,

anədəm nak Melefit.† »

¹⁰ Àbu məbəkiani keti :

« Lekələm ndam Zəde do ni,

mərumvu akaba ndam ge Melefit ni.‡ »

¹¹ Ka məlan̄ nahan̄ day àbu məbəkiani nahkay hi :

« Lekələm ndam Zəde do ni dek zləbum Bay Melefit.

Ahàr àdəm jiba gərgərani ni dek t̄əzləbay nan̄.§ »

¹² Izayi day àbək̄i a wakita gayan̄ ni bu nahkay hi :

« Maslaña nahan̄ amara, maslaña gani nani wur hud̄ ge Zese,

aməgur ndam ya ti nday ndam Zəde do ni, mək nday atədəm wur ni aməgri sulum gayan̄ ana tay.* »

¹³ Melefit mągray ti k̄əmər̄umvu dal-dal akaba k̄anjəhad̄umkabu àna sulumani adaba kəbum kəfumki ahàr ; məsəra ara agri ere ye ti àdəm ni ana leli. Nahkay akəsər̄um aməgri sulum gayan̄ ana kəli, akəmər̄umvu àna nan̄ dal-dal. Zlam gani nani dek amagravu ti àna njəda ga *Məsuf Njəlatani.

T̄wi ga Pol ya agri ana Melefit ni

¹⁴ Bəza ga mmawa, nu ti nəsəra lekələm ti ndam sulumani dal-dal, kəsər̄umkaba ma ge Melefit a lala, kəsər̄uma macahi zlam ana mis ndahan̄ e kid̄iñ gekəli ba daya. ¹⁵ Ay a wakita goro ni bu ka məlan̄ ndahan̄ nəbiki ma ana kəli ga mələgiani ana kəli ti, adaba nawayay ti kəsər̄umki ka ma gani lala. Nəgray nahkay ti adaba Melefit àgrua sulum gayan̄ a ¹⁶ ga mągri t̄wi ana Yezu *Krist azuhva nday ya nday ndam *Zəde do ni. Nədəm nəgri t̄wi ana

* 15:3 Limis 69.10. † 15:9 Limis 18.50 ; 2 Semiyel 22.50. ‡ 15:10 Mimbiki 32.43. § 15:11 Limis 117.1.

* 15:12 Izayi 11.10.

Melefit ciliŋ, nahi *Ma Maweni Sulumani gayan ana mis, ti ndam ya ti nday ndam Zude do tafaki ahàr ka Yezu ni tigi akada ga sadaga ya tavi ana Melefit, abalafan ni. Nday gani nani ti tigia njelatana ana njeda ga Masuf Njelatana. ¹⁷ Tawi gani nani ti nagri ana Melefit ana njeda ga Yezu Krist, nahkay nazlabavu ana nan ke meleher ge Melefit. ¹⁸ Pakama goro ya nawayay nadem ni ti abi, nadem ti pakama ge tawi goro ya nagraj ana njeda ge Krist, ti ndam ya ti nday ndam Zude do ni tagasiki ma ni ciliŋ. Tawi gani nani agravu ti ana pakama ya nahi ana mis ni, ana zlam ya nagraj ni, ¹⁹ akaba ana zlam njeda-njedani gargari ya agri ejep ana mis ni. A tawi gani nani bu dek ti *Masuf Njelatani adafiki njeda gayan ana mis. Nahkay nahia Ma Maweni Sulumani aki ke Krist ana mis ga kesa dek ; nanjaki a Zeruzalem, noru ana nan badak ka had Iliri. ²⁰ Nahi ana ahàr si nakoru nahi Ma Maweni Sulumani ana mis ka molan ya tici ma ge Krist day-day ndo ni kwa. Nagraj nahkay ti, nawayay magraj tawi ka molan ya ti mis ndahan tanjaki ni do. ²¹ Nadem si nagraj tawi akada ya abu mabekiani a Wakita ge Melefit bu ni :

« Ndam ya tihiki ma ana tay day-day ndo ni etipi nan ;

ndam ya tici ma gayan day-day ndo ni atasar nan.† »

Pol awayay akoru a Rom

²² Sak ehimeya nawaya marona afa gekuli a, ay nengat ahar ga moroni ndo ni ti azuhva tawi nani. ²³ Vi ehimeya nawaya mamanyiyu kuli a, ay tawi acafana nu a. Ay nihi ti tawi goro abi ka had nday ndani va bi. ²⁴ Nahkay nawayay nakoru ka had Espeŋ ti nadem nakoru nahuriyu gwar afa gekuli day. Tamal ninjua ti ananjahad afa gekuli gosku bal, anamervu akaba kuli. Kalan gani akajenumki nu ga moroni e mirkwi goro ni. ²⁵ Ay nihi ti nakoru a Zeruzalem ga majenaki ndam *njelatani ge Melefit ya tabu eslini ni. ²⁶ Adaba ndam geli ya ka had Mesedawen akaba ya ka had Eseyi ni tawaya majama zlam ga majenaki ndam talaga e kidin ga ndam njelatani ge Melefit ya tabu a Zeruzalem ni ba. ²⁷ Nday

ndayani ana ahàr gatay tajalay mak tagraj nahkay. Nday ya ti nday ndam *Zude do ni ti tajami zlam ana ndam Zeruzalem ti kigeni, adaba ndam Zeruzalem ni tajenakia tay ga mangat zlam sulumani ge Melefit a ; nihi ti ahàr adem nday day tajenaki ndam Zeruzalem ni, tavi zlam ya ahacikivu ana tay ni. ²⁸ Ka ya ti eninjua ana zlam na dek, anavia ana tay a ni ti, anoru ka had Espeŋ ; ka ya ti nakoru nahama anhuriyu afa gekuli. ²⁹ Năsara, eninjua afa gekuli a ti *Krist amagri sulum gayan dek ana leli.

³⁰ Baza ga mmawa, leli dek ndam ga Bay geli Yezu Krist ; avi njeda ana leli ga mawayavani ti Masuf gayan. Nahkay nihindi kuli, nawayay ti katum njeda gekuli dek ga mahangalumu Melefit. ³¹ Hanganalumu Melefit ti ndam ga had *Zude ya tafaki ahàr ka Yezu do ni tagru daliya ba, ti ndam ge Melefit ya a Zeruzalem ni tagaskaba zlam ya anazikaboru ana tay na lala. ³² Nahkay ti tamal Melefit avua divi gana ti eninjiyu afa gekuli ana mamarani, anapas akaba kuli gazit. ³³ Melefit ti avi manjahad sulumani ana mis ; nawayay ti mlabu akaba kuli, mavi manjahad sulumani gani nani ana kuli dek. Aya nahkay !

16

Pol agri sa ana mis

¹ Nawayay ti kagesumkabá wur ga man geli walani Fube a lala. Nan ti nan abu ajenaki ndam ga Yezu ya *tacakalavu e Senkrey ni. ² Nan mis ga Bay geli Yezu, nahkay ti nawayay kagesumkabá nan a akada ga ndam ge Melefit ya tagaskabu ndam gatay ni. Tamal zlam ahaci nan nahama, nawayay ti kajenumki nan, adaba ahaslani ti ajenakia mis a kay, nu day ajenakia nu a.

³ Grumi sa goro ana Prisil nday ata Ekiles. Nday ti leli mabu magrakabu tawi ga Yezu *Krist ka ahar balan akaba tay. ⁴ Ka ya ti akal mis takad nu ni ti nday gani tahanga nu a ; ku tamal tabazl tay azuhva nu day akal tagaskaba. Nægria susi ana tay a. Agri susi ana tay ti nu ciliŋ do : ndam ga Yezu ya ti nday ndam *Zude do, tacakalavu a kesa gargarani bu ni dek day tagria susi ana tay

† 15:21 Izayi 52.15.

a. ⁵ Grumi sa goro ana ndam ga Yezu ya tãbu tãcakalavu a ahay gatay bu ni daya. Grumi sa goro ana Epenet : nañ ti nawayay nañ dal-dal ; maslaña ya ti àfãki ahàr enji ke Krist ka had Azi ni ti nañ. ⁶ Grumi sa goro ana Mari ; nañ day àgra tãwi a dal-dal azuhva kãli a. ⁷ Grumi sa goro ana Andronikos nday ata Zũniyas. Nday ti ndam ge dini goro, m̃zumkabá danğay akaba tay a. E kidĩñ ga ndam *asak ga Yezu ni bu ni ti mis tãbu tazlãbay tay ; nday ti tãfãki ahàr ke Krist enji goro.

⁸ Grumi sa goro ana Ampliyatus, nañ ti nawayay nañ dal-dal, nañ day mis ga Bay geli. ⁹ Grumi sa goro ana Yũrbãñ ; nañ ti m̃bu magrakabu tãwi ge Krist ka ahar bãlañ. Grumi sa goro ana Istesis ; nañ day nawayay nañ dal-dal. ¹⁰ Grumi sa goro ana Epeles ; nañ ti àcaka daliya kay, ay ti àmbrãñ m̃fãki ahàr ke Krist ndo. Grumi sa goro ana ndam ga hud ahay ge Erestebul daya. ¹¹ Grumi sa goro ana Erodiyõñ ; nañ ti mis ge dini goro. Grumi sa goro ana ndam ga Bay geli ya tãbu a hud ahay ge Nersis bu ni. ¹² Grumi sa goro ana ata Trifiñ nday ata Trifus. Wál nday nani cãeni ti tãza njõda gatay a, tãgria tãwi ana Bay geli a dal-dal. Grumi sa goro ana Persis ; wal nani ti mis tawayay nañ dal-dal, adaba nañ day àza njõda gayan a, àgria tãwi ana Bay geli a dal-dal. ¹³ Grumi sa goro ana Rufus ; nañ ti àgria tãwi sulumana ana Bay geli a àtama ge mis ndahan a. Grumi sa goro ana m̃ñani ; nañ ti ègia mmawa. ¹⁴ Grumi sa goro ana ata Esenkrit, Filigoñ, Hermes, Patrobas, Hermas akaba bãza ga m̃ñ geli ya tãbu akaba tay ni. ¹⁵ Grumi sa goro ana ata Filolog nday ata Zãli, ana ata Neri nday ata wur ga m̃ñani walani ni, ana Olimpas akaba ndam ge Melefit ya tãbu akaba tay ni dek.

¹⁶ Grumvu sa e kidĩñ gekuli bu lala, akada ga ndam *njelatani ge Melefit ya tagravu sa ni. Ndam ge Krist ya tãcakalavu a kãsa gergãrani bu ni dek tãgria sa ana kãli a.

Pol avi sawari ana mis ka mandav ga wakita gayan ni

¹⁷ Bãza ga mmawa, nahãgalay kãli, nawayay ti kãbumvu slimi ana ndam ya ti tãwayay m̃gãskabu ma ya m̃cãhi ana kãli

do ni. Nday ti tagray ti mis tãdevu, ma gatay àrakaboru ba. Nday gani tagray ti mis tãjikia ke divi a daya. Nahãgalay kãli, kam-kam kãdãbum divi gatay ba. ¹⁸ Adaba nday gani nani ti, tãgri tãwi ti ana *Krist Bay geli ni do ; tãgri tãwi ti ana hud gatay gatayani ciliñ. Tãzlapay ma sulumani sulumani ge mesipet mis àna nañ ; nahkay ti tagosay ndam ya ti tãsãrkaba zlam magãdavana do ni ti tãjikia ke divi a. ¹⁹ Lekulum ti mis dek tãsãra kãbum kãgãsumiki ma ana Bay geli ; nahkay nãbu nãmãrvu azuhva kãli, ay nawayay ti kãsãrum magray tãwi sulumani lala, ti kãbedãm kabu zlam magãdavani akaba sulumani ba. ²⁰ Melefit ti avi manjãhad sulumani ana mis ; nahkay amazãgad *Seteni ti kãcãlumki dap dap àna asak. Ere gani nani ti Melefit ara agray ke weceweceni.

Bay geli Yezu m̃gri sulum gayan ana kãli ti.

²¹ Timote nañ ya ti magrakabu tãwi ni àgria sa ana kãli a. Ndam ge dini goro ata Lisiyus, Zason akaba Sosipatros tãgria sa ana kãli a daya. ²² Nu Tertiyus, nu ya nãbãki ma ga Pol ni, nãgria sa ana kãli a, adaba leli dek, leli ndam ga Bay geli Yezu. ²³ Gayus àgria sa ana kãli a. Nu Pol nanjãhad ti afa gani. Ndam ga Yezu ya ti ahalay ni dek day tãcakalavu ti afa gani. Erest bay manğah siñgu ga kãsa ni àgria sa ana kãli a. Wur ga m̃ñ geli Kartus day àgria sa ana kãli a. [²⁴ Bay geli Yezu Krist m̃gri sulum gayan ana kãli dek ti. Aya nahkay.]

Mãzlãbum Melefit keti !

²⁵ Mãzlãbum Melefit, m̃dãmum nañ gãdakani ! Nañ ti njõda-njõdani, nahkay avi njõda ana kãli ga m̃fãki ahàr ka Yezu *Krist, akada ya nãdãm ka ya ti nãhi *Ma Mũweni Sulumani ana mis ni. Ma Mũweni Sulumani nani ti Melefit àngah ; kwa ka m̃ñjãki ga m̃lañ mis tãci ndo. ²⁶ Ay nihi ti Melefit àngazlaya ma gani nana àna pakama ga ndam mahãgaray *pakama gayan ya tãbãki a wakita bu na. Melefit ti nañ àbu ga kanğay-kanğayani, àdãm zlam gani m̃ãgravu nahkay ti nañ. Awayay ti mis ga jiba gergãrani ya ka had ni dek tãci ma gani, ti tãfãki ahàr ka Yezu, tãgãsiki ma.

²⁷ Melefit ti naŋ bəlaŋ, majalay ahàr gayanə dek sulumani. Naŋ gəɗakani ga kaŋgay-kaŋgayani. Məzləbum naŋ azuhva ere ye ti àgri ana leli àna Yezu Krist ni. Aya nahkay.

**Wakita ga Pol ya àbikioru
ana ndam Koren
enjenjeni ni
Ere ye ti mɛdɛmki ka
wakita ga Pol ya àbikioru
ana ndam Koren
enjenjeni ni**

Maslaɗa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àdafa slimi gayaɗ a : àbɛki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 16.21). Àbɛki ti ka sarta ya ti naɗ e Efez, awayay akoru a Koren gwar e Meseduwɛn ni (16.5-9 ; Tɛwi 20.1-3).

Maslaɗa ya àhi ma ge Melefit ana ndam Koren enji ni ti Pol (Tɛwi 18.1-17) : àsɛra ndam Koren a lala. Koren ti kɛsa gɛdɛkani ka haɗ Eseyi (Gres) ; gosku gɛdɛkani àbu eslini, ndam ga cakala gɛrgɛri kay tɛbu takoru a gosku ni vu eslini ; ndam ga kɛsa nani ti tagray mesuwɛhvu dal-dal daya. Wakita hini ti wakita ya Pol àbikioru ana ndam Koren ya mɛdi ahàr a Wakita ge Melefit bu enjenjeni ni, ay ka sarta ya ti àbɛki wakita hini ni ti àbikioya wakita nahan ana tay a àndava ; a wakita nani bu ni ti àhi ana tay tɛnjɛhadkabu akaba ndam magray mesuwɛhvu ka ahar bɛlaɗ ba (5.9). Ndam ga Yezu a Koren day tɛbikioya wakita ana Pol ge mihindifiɗa ma ; a wakita hini bu ni ti Pol àhɛngrifɛɗ ana tay kà pakama gatay ni bɛlaɗ àna bɛlaɗ (7.1 ; 8.1 ; 12.1 ; 16.1).

Ndam ga Yezu ya a Koren ni ti tɛsɛra zlam a ; tɛbu àna nɛdɛa gɛrgɛri kay ga Mɛsuf ge Melefit ya àvi ana tay ni (1.4-7). Ku tamal nahkay nɛngu ni majalay ahàr gatay ni ti majalay ahàr ga ndam ga duniya : tɛjalay ahàr akada ga ndam ga Yezu ni di faɗ ndo (3.1-3). Nahkay a wakita hini bu ni ti Pol àlɛgi ana tay : àhi ana tay si tɛcivu, tɛmbrɛɗ majalay ahàr ga duniya ni kwa (3-4), tɛnjɛhadkabu akaba ndam mesuwɛhvu ka ahar bɛlaɗ ba (5), tɛbɛhadki mirdim ke mis ndahan e kidɛɗ gatay bu ba (6). Zlam nday nani dɛk ti tɛwi ga ndam ya tɛsɛr Yezu lala do ni.

Pol àhɛngrifɛɗa kà pakama ga ndam Koren ya tihindifiɗa ni daya : àcahia zlam ana tay àki ka maday wal a (7), àcahia zlam ana tay àki ka aslu ga pɛra (8-10 : ndam Koren tɛdɛm tamal mis àsɛra Yezu a ti esliki ka magray ere ye ti awayay ni dɛk, ay Pol àdɛm si mɛjɛnaki mis ndahan day kwa). Àdɛfikia divi sulumani ga mazlɛbay Melefit ana tay a (11), àhi ana tay si tɛgray tɛwi àna nɛdɛa ya Mɛsuf Njɛlatani àvi ana tay ni akada ge Melefit ya awayay ni kwa (12-14) ; ahar gɛdɛkani si tɛwayavu kwa (13). Ndam Koren ndahan tɛdɛm mis atanɗaba e kisim ba do (15.12) ; nahkay Pol àcahia zlam ana tay àki ka pakama nana daya (15). Kɛlɛɗ gani Pol àhi ana tay ahɛmamam tɛjam sinɗu ni (16).

Ma ga Pol ya àhi ana ndam Koren ni ajɛnaki ndam ga Yezu dɛk ga mɛmbrɛɗ majalay ahàr ga duniya, ti tɛnjɛhad akada ge Melefit ya awayay ni.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol Melefit àzala nu a ti nɛgi zal asak ga Yezu *Krist. Àzalay nu nahɛma ka mawayay gayaɗ palam. Nɛbiki wakita hini ana kɛli ti nu gani. Mɛbiki ana kɛli ti leli ata wur ga mɛɗ geli Sostɛɗ. ² Mɛbikioru ana kɛli, lekɛlɛm ndam ge Melefit ya *kakalɛm a Koren ni. Kiguma ndam gayaɗ njɛlatana azuhva tɛwi ga Yezu Krist ya àgray na. Melefit àwayay ti kigum njɛlata, àzalay kɛli ti nahkay ; àzala ndam ndahan ya tahɛɗgalay Bay geli Yezu Krist na dɛk, nday ya a kɛsa gɛrgɛrani bu ni daya. Yezu Krist ti naɗ Bay gatay dɛk, Bay geli dɛk daya. ³ Bɛɗ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɛgri sulum gatay ana kɛli, tɛgray ti kɛnjɛhadumkabu àna sulumani ti.

Zlam sulumani ya ti Yezu àvi ana ndam gayaɗ a Koren ni

⁴ Nɛgri sɛsi ana Bay Melefit goro a sarta bu dɛk azuhva kɛli, adaba àgria zlam sulumana ana kɛli a, kiguma ndam ga Yezu *Krist a. ⁵ Eɛdɛɗɛɗ lekɛlɛm kiguma akaba Yezu Krist a akada mis bɛlaɗ, nahkay ti Melefit àgria sulum gayaɗ ana kɛli a kay. Iy nihi ti kɛsɛruma jiri a, kɛsɛruma mɛdɛm ma ge jiri a. ⁶ Nɛdɛm nahkay nahɛma, adaba ka ya ti mɛhi ma ge Krist

ana kuli ni ti kàgəsúm kabá ma gana lala a mæbərúv gekuli ba. ⁷ Azuhva nani lekuləm kəŋgətuma zlam sulumani ya ti Melefit agri ana ndam gayan na dek. Nahkay ka ya ti kəbum kəjəgum sarta ga maŋga ga Bay geli Yezu Krist a ni ti ere ya àhəcikivu ana kuli ni ti àbi. ⁸ Naŋ gani aməvi njəda ana kuli duk abivoru ana mandav ga duniya. Agray nahkay ti adaba awayay ti seriya àgəs kuli ka fat ya ti naŋ amaŋga ni ba. ⁹ Melefit àna ahàr gayan àzalay kuli ti, ti kīgum akaba wur gayan Yezu Krist akada mis bəlan. Yezu Krist ti naŋ Bay geli. Melefit ti ere ye ti àdəm agray ni ti agray ededīŋ, àdəkia asak a do ferera.

Kicirumvu e kidīŋ gekuli bu ba

¹⁰ Bəza ga mmawa goro ni, nahəŋgalay kuli àna slimi ga Bay geli Yezu *Krist : kicirumvu e kidīŋ gekuli bu ba. Nawayay nahəma, ma gekuli mārakaboru ka ahar bəlan. Cəmvu ma, majalay ahàr gekuli dek mīgi bəlan. ¹¹ Bəza ga mmawa goro ni, nədəm nahkay ti adaba ndam ga ahay ga Kuluwe tàra təhu ahkado lekuləm kəbum kəlagumvu e kidīŋ gekuli bu. ¹² Ere ye ti nawayay nəhiki ma ana kuli ni ti nihi : maslaŋa nahan adəm naŋ ga Pol ; maslaŋa nahan adəm naŋ ga Apolos, maslaŋa nahan keti adəm naŋ ga Sifas * ; maslaŋa nahan ti ni adəm naŋ ge Krist ni. ¹³ Lekuləm kədəmum nahkay ti Krist gani naŋ medeveni aw ? Bay ya *tadarfəŋ kà təndal, àmət azuhva kuli ni ti Pol aw ? Tək *təbaray kuli ti àna slimi ga Pol aw ?

¹⁴ Nəgri səsı ana Melefit adaba maslaŋa ya ti nəbaray naŋ e kidīŋ gekuli bu ni ti àbi, si Krispus nday ata Gayus. ¹⁵ Nahkay ti maslaŋa ya ti esliki mədəmani nu nəbaray kuli àna slimi goro ti àbi. ¹⁶ Ededīŋ àgəjəzlkua ahàr a, nəbara İstefanas akaba ndam ga huđ ahay gayan a daya. Ay tamal nəsərkiya lala ti nəbarakivu maslaŋa nahan keti ndo. ¹⁷ Krist àslər nu ti ga moru məbaray mis do. Àslər nu ti ga moru məhi *Ma Məweni Sulumani ana mis sawan. Àslər nu ti ga məhi ma ni ana mis àna məsər zlam ge mis ni do. Nagray nahkay ti, ti

məmət gayan ya ti àmətfəŋ kà təndal ni ti ègi zlam masakani ba.

Yezu adafaki məsər zlam ge Melefit

¹⁸ Ga Yezu ya *tadarfəŋ naŋ kà təndal àmət ni ti, tamal təhi ma gani ana mis ya təbu tijiji ni ti tazay ma gani ka zlam masakani. Ay leli ya ti Melefit naŋ àbu ahəŋgay leli ni ti, məsəra tədəm ma gani nani ti àna njəda ge Melefit. ¹⁹ Məsəra ma gani nani nahkay ti adaba Melefit àdəm a Wakita gayan bu ahkado :

« Enijiŋki məsər zlam ga ndam ya təsəra zlam a ni ka tay.

Anagray ti məsər zlam gatay ni mīgi zlam masakani.† »

²⁰ Nihi Melefit àdəma ma na nahkay ti, ndam məsər zlam a duniya bu ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam ya təsəra zlapay a ka sarta hina ni ti məsər zlam gatay ni ènjəa eley ? Melefit adafaki məsər zlam ge mis ga duniya ni, nani zlam masakani do waw ?

²¹ Nahkay ndam ga *duniya àna məsər zlam gatay ni tīpia ere ye ti Melefit àgray àna məsər zlam gayan na, ay ti nday gani təsər naŋ ndo. Azuhva nani naŋ àbu agray təwi ti àna ma geli ya məhi ana mis ni. Mis ni ti ni tədəm ma nani ti ma ga muru. Ay ti Melefit awayay mahəŋgay ndam ya təfəki ahàr ka naŋ ni ti àna ma gani nani. ²² Ndam *Zəde tawayay təgriaya zlam ge ejep ana tay a day kwa ti təgəskabu ma geli ni ti ma ge jiri. Ndam *Gres ti ni tawayay təhi ma ana tay àna məsər zlam akada gatay ni. ²³ Leli zla nahəma, mədəm *Krist ti tadarfəŋa naŋ kà təndal a. Ma geli nani ya məhi ana mis ni ti azumi bərúv ana ndam Zəde : təhi ana leli « Kindivəm Melefit. » Mis ndahan ya ti nday ndam Zəde do ni ti ni tədəm ma gani nani ma ga muru. ²⁴ Ay ti nday ya ti Melefit àzala tay a ni, ku ndam Zəde, ku ndam Gres nəŋgu ni, təsəra Krist ti adəfiki njəda ge Melefit ana leli, adəfiki məsər zlam ge Melefit ana leli daya. ²⁵ Mis ndahan tədəm ere ye ti Melefit àgray ni ti zlam ga muru ; ay təwi ge Melefit ya mis tədəm zlam ga muru nahəma, àtama məsər zlam ge mis a. Tədəm ere ye ti Melefit àgray ni ti zlam ga ndam gedebi ; ay təwi ge

* 1:12 Sifas ti slimi ge Piyer. † 1:19 Izayi 29.14.

Melefit ya mis tādām zlam ga ndam gedebi ni ti àtama njēda ge mis a.

²⁶ Bəza ga mmawa goro ni, lekulum ya Melefit àzalay kuli ni, mənjumki : lekulum ndamam ? Kè eri ge mis ga duniya nahəma, ndam məsər zlam tēbi e kidīn gekuli bu kay bi ; ndam ya njēda àfəñ kà tay ni akaba ya ti mis təhəngrioru ahàr ana tay a had ni tēbi e kidīn gekuli bu kay bi daya. ²⁷ Ay ti Melefit àdaba mis ya ndam ga duniya tādām nday ndam masakani na ga mēbiki mimili ka ndam ya tādām tēsəra zlam a ni. Nahkay day Melefit àdaba mis ya ndam ga duniya tādām njēda àfəñ kà tay bi na ga mēbiki mimili ka ndam ya njēda àfəñ kà tay ni. ²⁸ Àdaba mis masakana ya mis tāmənjaləñ ana tay do na, mādəmani nday ya ti tādām tīsli arəña ndo na, ge mijin ndam ya tādām nday gəđákani na. ²⁹ Melefit àdaba nday nana nahkay, awayay ti ku maslaña bəlanj eji zlabay kè meleher gayəñ ba. ³⁰ Lekulum kīgum bəlanjani akaba Yezu Krist ti Melefit àgray. Nahkay ti Bay ya ti acahi məsər zlam ge Melefit ana leli ni ti Yezu Krist ; nañ àmbay leli ti mīgi ndam jireni kè eri ge Melefit, ti mīgi ndam gayəñ daya. ³¹ Melefit àgray nahkay ti, awayay ti pakama ya a Wakita gayəñ bu ni māgravu. Pakama gani nahkay hi : « Tamal maslaña awayay eji zlabay nahəma, mīji zlabay ti àna təwi ga Bay geli ya àgray ni. † »

2

Pol ahi ana mis Yezu àmətfəñ kà təndal

¹ Bəza ga mmawa goro ni, ka ya ti nòru afa gekuli enjenjeni, nəhi ma *manğahani ge Melefit ana kuli ni ti, nəhi ana kuli àna ma zləzladani ndo ahkay do ni àna məsər zlam ga ndam ga *duniya ni ndo. ² Ka sarta gani nani nahəma, nəza njēda, nədəm ma ya ti anəzlapiki ana kuli ni ti ma àki ka Yezu *Krist cilin, nəzlapay ma nahanj do. Ma àki ka Yezu ya nədəm anəzlapiki ni ti gayəñ ya ti *tədarfəñ kà təndal, àmət ni. ³ Ka goro ya nu eslini akaba kuli ni ti njēda goro àbi, aŋgwaz awər nu, nəgəgər. ⁴ Ka ya ti nəhi ma ana kuli akaba nəcahi zlam ana kuli ni ti, nəhi ma ana kuli àna məsər zlam ga ndam

ga duniya ndo ; nəhi ana kuli àna ma ga magosay mis ndo daya. Ay ti ma goro ya nəhi ana kuli ni ti ma ge jiri, àdəfiki ana kuli ni ti *Məsuf ge Melefit. Məsuf gani nani ti nañ àbu àna njēda dal-dal. ⁵ Lekulum kəfumki ahàr ka Yezu ti adaba kipurəma ere ye ti Melefit àgray àna njēda gayəñ na àna eri gekuli a. Ere gani nani ti məsər zlam ge mis ya təsər ni àgray do.

Melefit avi məsər zlam gayəñ ana mis

⁶ Ka ya ti leli məhi ma ana ndam ya təndəhva a ma ge Melefit ba ni ti, macahi ana tay ti məsər zlam, ay ti məsər zlam gani nani ti ga ndam ga *duniya ahkay do ni ga bəbay ga duniya hini do, adaba ndam ga duniya ni etijiji. ⁷ Məsər zlam ya ti leli macalfəñ ni ti, nani məsər zlam ge Melefit. Zlam nani ti manğahani : Melefit àngahfəña kè mis a kwa ahaslana. Ka sarta ya Melefit àgraya duniya fañ ndo nahəma, àjuhivu ana leli ga mahəngay leli àna nañ, ti məhuriyu a mələñ masladani gayəñ ni vu. ⁸ Bəbay ga duniya ni təsər məsər zlam gani hini ndo. Tamal tēsəra ti, akal *tədarfəñ Bay geli kà təndal ndo. Ay Bay ya ti tədarfəñ nañ kà təndal ni ti nañ gəđákani, mis dek atazləbay nañ. ⁹ Ay ti ere ye ti Melefit àgray ni ti àgray akada ya àbu məbəkiani a Wakita gayəñ bu ni :

« Melefit àjuhi zlam ana ndam ya təgəskabá ma gayəñ a, tawayay nañ ni : ere ye ti àjuhi ana tay ni ti eri èpi ndo, slimi èci ndo ; ere gani nani àniviyu ana mis a məbərur bu bi daya.* »

¹⁰ Ay Melefit àdəfiki zlam gani nani ti àna njēda ga Məsuf gayəñ ; àdəfiki ti ana leli. Məsuf gayəñ ni ti àsəra huđ ga zlam a dek, ku ere ye ti àniviyu ana Melefit a məbərur bu ni day àsəra. ¹¹ E kidīn geli leli mis bu ni ti way àsəra ere ye àniviyu a məbərur bu ana maslaña nahanj a ni way ? Si tigi nañ nañani àna ahàr gayəñ kwa do ni, maslaña nahanj àbi asər bi. Melefit day nahkay : ere ye ti àniviyu a məbərur bu ni maslaña àbi asər bi, si tigi Məsuf gayəñ gayəñani kwa. ¹² Leli zla nahəma, Məsuf ya ti àniviyu ana leli ni ti nani məsuf ga ndam

† 1:31 Zereimi 9.23. * 2:9 Izayi 64.3 ; 52.15.

ga duniya do. Ay leli ti Məsuf ya àniviyu ana leli ni ti Melefit àvi ana leli. Àvi ana leli ti, awayay ti məsər sulum gayan ya àgri ana leli ni àna nan. ¹³ Ka ya ti leli mambu məhi ma gani ana mis nahəma, mədəm àna məsər zlam ga ndam ga duniya do, mədəm ti àna njədə ga *Məsuf ge Melefit ya avi ana leli ni. Nahkay ere ye ti leli macahi ana mis ni ti Məsuf ge Melefit adəfiki ana leli, leli day macahi ana ndam ya ti Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay a məbəruf bu ni bilegeni.

¹⁴ Nahkay maslaña ya ti Məsuf ge Melefit ni àniviyu a məbəruf bu bi ni ti àgəskabu pakama ga Məsuf ge Melefit ni do, amənjələñ akada zlam masakani e eri gayan bu. Àsər do simiteni, adaba ere gani àsərvu nahkay koksah, maslaña gani àsər ti si Məsuf ge Melefit àjənakia nan a kwa. ¹⁵ Maslaña ya Məsuf ge Melefit àniviyu a məbəruf bu ni ti àsərkaba zlam a dek, ay nan ti nday ya ti Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay bi ni ti təsər majalay ahər gayan do. ¹⁶ Nahkay àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu :
« Majalay ahər ga Bay Melefit ti way àsəra way ?

Way esliki mədəfiki ma way ?† »

Ay leli ya Məsuf ge Melefit àniviyu ana leli ni ti mədəgəzl ahər akada ge *Krist ya adəgəzl ni.

3

Ndam məgri tawi ana Melefit

¹ Bəza ga mmawa goro ni, ka sarta ya ti nu nəbu afa gekəli ni ti nislaki məhi ma ana kəli akada ya təhi ma ana ndam ya *Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay ni ndo. Nəhi ma ana kəli ti akada ya təhi ana ndam ya ti təjalaki ahər ka zlam ga duniya ni, adaba lekələm akada bəza, kəfumki ahər ke *Krist lala fañ ndo. ² Ere ye ti nəcahi ana kəli ni ti kala nəvi duwa ana kəli, do ni ti nəvi dəf ana kəli ndo. Nəgray nahkay ti adaba ka sarta gani nani kisləmki məzumumani ndo. Nihi day kekileña tamal nəhia ma ana kəli a akada ya təhi ana ndam ya təfəkia ahər ke Krist a lala ni ti kisləmki do. ³ Adaba nihi kekileña day lekələm kəbum kajalumki ahər ka

zlam ga duniya. Lekələm kəbum kəgrum solu, kəbum kələgumvu. Kəbum kəgrum nahkay ti kekileña lekələm akada ga ndam ga *duniya ni do aw ? Iy ededij lekələm ti kəbum akada gatay ni. ⁴ Maslaña nahan e kidij gekəli bu adəm « Nu ga Pol, » maslaña nahan ti ni « Nu ga Apolos. » Lekələm kəbum kəgrum nahkay ti, lekələm akada ga ndam ga duniya ni ededij do aw ?

⁵ Apolos ti nan way ? Nu Pol day nu way ? Leli cəeni ti leli ndam məgri tawi ana Melefit cilij. Azuhva tawi geli ni ti kəfumki ahər ka Yezu. Ku way way do geli àgray tawi ya ti Bay geli Yezu àhi məgray ni. ⁶ Magray tawi geli ti akada ge mis ya tagray tawi e dini bu ni : nu nəjav zlam, Apolos ti ni acəhi yam. Ay ti adək zlam gani nani ti Melefit. ⁷ Nahkay maslaña ya ti ajav nday ata maslaña ya ti acəhi yam ni tislə arañ do. Si Melefit nan bəlan nan ya ti adək zlam tata ni kwa. ⁸ Maslaña ya ti ajav zlam nday ata maslaña ya acəhi yam ni nday bəlanani. Ku way way gatay do Melefit aməvi endif gayan akada ge tawi gayan ya àgray ni. ⁹ Leli ti magray tawi ge Melefit ka ahar bəlan, lekələm ti ni kigəma akada lekələm vədan ge Melefit ya təwəs na.

Lekələm kigəma akada lekələm ahay ge Melefit ya tələm ni daya. ¹⁰ Melefit àvu divi ka mawayay gayan ga mənəkə ke tawi afa gekəli ti, nu akada maslaña ya ti àsəra mələmaya ahay a, àsəra məfəkad asak gana lala ni. Nu nəfəkada asak ga ahay a lala, mək maslaña nahan àra àləmkəiyu. Ahər adəm ndam ya tara tələmkəiyu ni ti way way do gatay məbay slimə, mələm ahay ni lala. ¹¹ Asak ga ahay ni ti məfəkadani àndava, nani Yezu Krist ; maslaña èsliki məfəkad nahan va do. ¹² Mis ndahan tələmkəiyu gru ka asak ga ahay gani nani, mis ndahan ara, mis ndahan ti ni akur sulumani. Mis ndahan keti nahəma, tələmkəiyu biyem, mis ndahan kəzir, mis ndahan ti ni fifij. ¹³ Ka fat ya ti Melefit amagrafəña seriya kə mis a nahəma, way way do mis dek etipi tawi gayan ya àgray ni. Adaba ka fat nani ti aku aməgəs tawi ga way ga way do dek : ndahan aməzum, ndahan ti ni aməzum do.

† 2:16 Izayi 40.13.

Nahkay ti way way do mis dek etipi tawi gayan ya agray ni abelay tak abelay do aw. ¹⁴ Maslanja ya ti aku amezum tawi gayan do ni ti Melefit amavi endif gayan. ¹⁵ Ay maslanja ya ti aku azuma tawi gayan a ni ti Melefit amahangay nan cilin, amavi aranja do. Maslanja nani ti akada ge mis ya ti atamaba a aku ba pircuk-pircuk ni.

¹⁶ Ngay lekulum ti kiguma ahay ge Melefit a, Masuf gayan nan aniviyu ana kuli a maberuv bu ni ti keserum do waw? ¹⁷ Tamal ti maslanja agudarkaba ahay ge Melefit a nahama, Melefit day amagudar nan, adaba ahay ge Melefit ti njelata. Ahay gayan gani nani ti lekulum.

¹⁸ Nahkay ti maslanja agosay ahàr gayan ba. Tamal maslanja e kidin gekuli bu ahi ana ahàr nan asera zlam akada ga ndam ga duniya na ti, mambrenj maser zlam gayan nani, manjehad akada ga maslanja ya ti aser aranja do ni. Tamal agra nahkay ti amangot maser zlam sulumani. ¹⁹ Nèdèm nahkay ti adaba maser zlam ga ndam ga duniya ya taser ni ti egia zlam masakana kè eri ge Melefit a. Abu mabekiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Mis ya tagray wir-wir ni ti Melefit ageski tay akada ga kambazl ya ages zlam ni.* » ²⁰ Abu mabekiani keti : « Melefit asera maser zlam ga ndam maser zlam ni ti zlam masakani.† » ²¹ Nahkay ti maslanja eji zlabay ana maslanja nahan, adem nadabay nan ba. Serumki zlam ni dek ti gekuli sawan. ²² Nu Pol, Apolos akaba Piyer ti leli gekuli. Duniya, sifa, kisim, zlam ya agravu nihi ni akaba zlam ya amagravu ni dek day gekuli. ²³ Lekulum nahama ge Krist, Krist ti ni ge Melefit.

4

Kijum zlabay ba

¹ Nawayay ti mis taser, leli ndam *asak ge *Krist ti leli ndam magari tawi. Melefit afiva zlam ana leli a ahar va : ahaslani zlam nani mangahani, ay nihi ti awayay ti leli madefiki ana mis. ² Keseruma, maslanja ya ti tafiva zlam a ahar va ti mgray tawi ana nan nahama, si ahàr adem maslanja gani nani mis jireni kwa. ³ Ka majalay ahàr goro nahama, ma ya ti lekulum kazlapumku ni

ahalu ahàr kay do. Ku mis ndahan tagrafua seriya nangu ni, ahalu ahàr kay do. Ku nu nuani ana ahàr goro day nagrafua seriya ka ahàr goro a do. ⁴ Nu nuani naserana ana ahàr goro a ngudar zlam ndo. Ay akaba nani dek ngay nu jireni ti nadem nahkay ndo daya. Bay ya ti agrafua seriya ni ti si Bay geli ana ahàr gayan gayanani kwa. ⁵ Adaba nani zla nahama, kagrumpfua seriya kè mis a ba. Besuma, jagum vad ge Melefit ya afekad ni. A vad gani nani ti Bay geli anja, nan ti amangazlaya zlam ge mis ya a mlanj zin-zinjeni bu na, zlam ge mis ya tjalay a ahàr gatay bu ni day amangazlaya. Ka sarta gani nani ti ku way way do Melefit amazlabay nan aki ke tawi ya agray ni.

⁶ Baza ga mmawa goro ni, nademki ma ka ahàr goro akaba ka Apolos akada ma *gozogul ti ga majenaki kuli. Nawayay ti keserumaba zlam a hud gani ba : ahàr adem kadabum divi sulumani ya ti abu mabekiani a Wakita ge Melefit bu ni akada geli ya madabay ni ; kagrunkivu zlam ndahan ya tibi mabekiani bi ni ba. Nahkay zla nahama, kijumki zlabay ke mis ndahan ba ; kemanjumlaj ana mis ndahan akada taser aranja do ba daya. ⁷ Way ahuk ahkado nak katam mis ndahan ni way ? Zlam ya ti afuk ni ti, avuk ti Melefit do waw ? Kesera tamal ti Melefit avuk nahama, kiji zlabay ana nan akada nak nakani kengot ana njeda gayak ti kamam ?

⁸ Ay nihi zla ti lekulum kademum ahkado karahuma, lekulum kabum ana elimeni, lekulum kazumuma bay a, leli ti babay do. Kazumuma bay na edefina ti akal abelay. Nahkay akal leli day mazum bay ni akaba kuli ka ahar balan. ⁹ Leli ti ndam asak ga Yezu Krist, ay ti njalay a ahàr goro bu nahama akada Melefit abehad leli kalaj ge mis ndahan ni dek. Leli ti migia akada ndam ya ti seriya agasa tay a mak takoru tabazl tay kè meleher ge mis ni. Migia akada leli zlam ga sewiya kè eri ge mis ga *duniya akaba kè eri ga *maslar ge Melefit a. ¹⁰ Leli mabu mahi ma ge Krist ana mis ti seteni aceliva ana leli a ahàr va zla do aw ? Lekuli ti ni keseruma zlam a adaba lekuli ka ahar balan akaba Krist aw ! Leli ti ndam gedebeni, lekuli ti ni njeda gekuli

* 3:19 Manjay Zawop 5.13. † 3:20 Limis 94.11.

àbu zla do aw ? Leli ti tamənjələŋ ana leli akada zlam masakani, ay lekəli zla nahəma təhəŋgrioru ahər ana hađ ana kəli. Nahkay zla do aw ? ¹¹ Nihi kekileŋa ləwir àbu awər leli, yam àbu akad leli, azana àki ke leli ka vu bi, mis təbu təzləb leli, masawadəy satat, ahay geli àbi, ¹² mągra təwi a dal-dal day kwa ti məzumi zlam ana huđ geli. Ka ya ti mis təbu tindivi leli ni ti leli mahəŋgalay Melefit ti mągri sulum gayanə ana tay. Ka ya ti təbu təgri daliya ana leli ni ti leli mebesey. ¹³ Ka ya ti mis tagudari ma ana leli ni ti leli məŋgwiviyu ana tay. Ke eri ge mis ga duniya nahəma, leli mįgia akada zlam ya taboru ke jįuri na. Nihi kekileŋa təhi ana ahər leli mįgia zlam masakana a duniya ba dek.

¹⁴ Nəbiki zlam nday hini ana kəli ti ga məbəki mimili ke kəli do. Ay nəbiki ana kəli ti, nawayay nəcahi zlam ana kəli, adaba kįguma bəza goro ya nawayay na palam. ¹⁵ Ku tamal mis ndahanə ehimeya təbu təcahi zlam ana kəli àki ke Krist nəŋgu ni, bəŋ gekəli ti bələŋ həya. Bəŋ gekəli ti nu gani. Kįguma bəza goro a adaba àhi *Ma Məweni Sulumani ga Yezu Krist ana kəli enjenjeni mək kəfumki ahər ka naŋ ti nu. ¹⁶ Nihi ègia nu bəŋ gekəli a nahəma, grum zlam hwək-hwəka akada goro ya nagraj ni. ¹⁷ Nawayay ti kəgrum nahkay. Nahkay ti nəsləroya Timote a, àdoru afa gekəli. Naŋ ti ègia wur goro a, nawayay naŋ, adəbay divi ga Bay geli ge jiri ge jireni. Eminjəa nahəma, aməziaba azay slimi ana kəli àki ka manjəhad goro akaba Yezu Krist na. Amacahi zlam ana kəli akada goro ya nəbu nəcahi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu ku eley eley do ni, ti manjəhad gatay mąnja akada goro na.

¹⁸ Mis ndahanə e kidiŋ gekəli bu təbu tiji zlabay, adaba təhi ana ahər nu anəŋgoru afa gekəli va do. ¹⁹ Ay tigi ti Melefit àvua divi gana ti nəbu nakoru afa gekəli wudak. Eninjəa nahəma, enipi zlam ga ndam zlabay nday nani ya tagray ni. Nahkay anəsər nday tədəm ma masakani ciliŋ tək day ti təgray təwi àna njəda ge Melefit aw ? ²⁰ Nədəm nahəma *Məgur ge Melefit ti mam ? Ndam ya ti təbu a Məgur ge Melefit ni bu ni ti təzlapay ma masakani do : tagray təwi àna njəda ge Melefit. ²¹ Nihi

ti dəmukiba ere ye ti lekəlum kawayum na. Ka ya ti anəŋgoru afa gekəli ni ti nāza malawad a ahar va ga matrađ kəli àna naŋ a waw ? Tək day ti kawayum ti nāwayay kəli, nāru àna məbərur bələŋ aw ?

5

Zlam ya ti abəki mimili ke mis ni

¹ Nihi nįcia mis təbu tədəm ahkado mis ndahanə e kidiŋ gekəli bu təbu tagudar zlam, tagray zlam məwəslani ya ti ku ndam ya təfəki ahər ke Melefit do tekeđi təgray do ni. Təhu maslaŋa gekəli nahanə àbu andəhadfəŋ kə wal ga bəŋani. ² Lekəlum zla ti kəbum kįjəm zlabay, giri-giri ti amal kitəwəm sawəŋ. Maslaŋa ya ti àgray ere məwəslani nani ni ti kəgarumaba naŋ e kidiŋ gekəli ba do ni ti kamam ? ³ Nu ti ku nu nəbi akaba kəli eslini bi nəŋgu ni, nəbu nədəgəzlkioru ahər ke kəli dal-dal. Maslaŋa ya ti àgudar zlam ni ti nəkelkaba seriya gayanə a andava sək akada nu nəbu akaba kəli eslini. ⁴ Nəgray seriya gani hini ti àna slimi ga Bay geli Yezu. Lekəlum day cakalumvu ; eslini majalay ahər goro amələbu akaba kəli, njəda ga Bay geli Yezu day amələbu akaba kəli. ⁵ Akacakalumva ti vumi maslaŋa gani nani a ahar vu ana *Seteni ti mągri daliya hayaŋ. Nahkay ti maslaŋa gani aməbrəŋ majalay ahər magədavani ni, mək Melefit amahəŋgay sifa gayanə ni ka fat ya ti Bay geli amagrafəŋa seriya kə mis a ni.

⁶ Kįjəm zlabay ti kamam ? Àbələy do timey ! *Miwisiŋ gəzit təbəkiviya ka humbu ga makala masəfarana, ewisiŋaba zlam na dek ti kəsərur do aw ? ⁷ Ahər àdəm si kəzumaba miwisiŋ gani nana e kidiŋ gekəli ba kwa. Tamal kəgruma nahkay ti kįgəm *njələtani akada ga humbu ga makala masəfarani ya təbəkiviyu miwisiŋ ndo ni. Ay nəsəra kįguma njələtana akada ga humbu nana edediŋena, adaba *Krist amət azuhva leli. Krist ti naŋ Wur təmbak ya ti tisiŋi ana leli a wuməri ga *Pak bu ni. ⁸ Nihi nahəma məgrum wuməri ga Pak geli ! Ay məmbrəŋum zlam magudarani akaba cuday ya mągrabiya ni dek, məbumkiviya miwisiŋ nani va

ba. Mədəbum divi ge Melefit àna məbərüv bəlan akaba àna jiri sawan.

⁹ A wakita nahan ya nəbiki ana kəli ni bu ni ti nəhi ana kəli ahkado kənjəhadumkabu akaba ndam magray mesəwehvu ka ahar bəlan ba. ¹⁰ Nəhi ana kəli nahkay ti nədəmki ma ti ka ndam ga *duniya ya ti tagray mesəwehvu ni do. Nday ya ti eri gatay àki ka zlam ge mis ni, nday ya ti tigi akal ni, nday ya ti tagray pəra ni day nədəmki ma ka tay ndo. Tamal mis àwayay manjəhadani akaba tay do nahəma, si maslanə gani asləkaba a duniya ba. ¹¹ Ere ye ti nədəm ni ti nədəmki ti ka ndam məfəki ahər ke Krist ni. Tamal mis àdəm ahkado nan mis ga Yezu mək agray mesəwehvu, bi eri gayan àki ka zlam ge mis, bi agray pəra, bi asivù ana mis, bi avi vu gayan ana zum, ahkay do ni bi egi akal nahəma, ku məzum zlam akaba nan ka ahar bəlan kəzumum ba.

¹² Maslanə ya ti agrafəna seriya kà ndam ya kəbumi akaba tay bi ni ti nu do. Lekələm day grumfəna seriya kà ndam ya kəbum akaba tay ka ahar bəlan na cilin. ¹³ Nday ya ti kəbumi akaba tay bi ni ti Melefit amagrafəna seriya kà tay a. Àbu məbəkiani a Wakita gayan bu : « Garumaba mis cudayana e kidin gekəli ba.* »

6

Ndam ga Yezu tàbəhadki mirdim ka bəza ga mənə gatay ba

¹ Nədəm nahəma, mis tàləgava ata wur ga mənəna mək akoru abəhadkibiyu mirdim afa ga ndam ya tàdəbay *Krist do ni ti àbəlay aw ? Giri-giri ti akoru àna ma gani ti afa ndam ge Melefit sawan do waw ? ² Nğay ndam ge Melefit atagrafəna seriya kà ndam ga *duniya na dek ti kəsərum do waw ? Tamal akəgrumfəna seriya kà ndam ga duniya dek ti, kəgrum seriya ga zlam nday hini ci6-ci6eni ni koksah ti kamam ? ³ Nğay *məslər ge Melefit tekedī leli amagrafəna seriya kà tay a ti kəsərum do aw ? Iy zla aw kəsəruma nahkay ti, misliki magray seriya ga zlam ga duniya do ni ti kamam ? ⁴ Nədəm nahkay ti adaba tamal ti mis tàləgava ata wur ga mənəna e kidin

* 5:13 Mimbiki 17.7.

gatay ba ti, kəcuhwumoru àna ma gani afa ga ndam ga dala ti àbəlay aw ? Ka ya ti ndam ga Yezu təcakalavu nahəma, ndam nday nani ti lamba gatay àbi akaba tay bi. ⁵ Nədəm nahəma, kəgrum nahkay ti mimili do aw ? Bay məsər zlam bəlan ti àbi e kidin gekəli bu ga mekelikaba seriya gana ana bəza ga mənəna àbi ededin aw wahay ? ⁶ Ku tamal àbi nənəgu ni, mis abəhadki mirdim ka wur ga mənəni ti àbəlay do. Ay lekələm ti kabəhadumki mirdim ka bəza ga mənə gekəli afa ga ndam ya təfəki ahər ke Krist do ni ti ahəmamam !

⁷ Nədəm nahəma, ku tamal kabəhadumki mirdim ka ndam gekəli nənəgu ni kījəmki ke divi ge Melefit a àndava. Lekələm ti tamal maslanə nahan əgudaria zlam ana kəli a nahəma, hojo bəsəmia. Tamal àzafəna zlam kə kəli àna akal a nahəma, hojo bəsəmia daya. ⁸ Ay lekələm ti kəbəsə do. Kagudarumi zlam ana mis ndahan, kīgəmfiəna akal kà tay a sawan ; tata nday gani bəza ga mənə gekəli keti ni ! ⁹ Nğay ndam ya ti tagudar zlam ni atəhuriyu a *Məgur ge Melefit vu do ni ti kəsərum do aw ? Kəgosum ahər gekəli ba, sərūm : ndam magray hala, ndam ga pəra, ndam mesəwehvu, ndam ya ti təhəlvu ata zal ata zal ti tandəhadkabu ni, ¹⁰ ndam akal, ndam ya zlam ge mis egi eri ana tay ni, ndam ya ti təvi vu gatay ana zum ni, ndam mbadambada akaba ndam ya ti təhəfəna zlam kə mis a ga njəda ni, nday nani dek ti atəhuriyu a Məgur ge Melefit vu do. ¹¹ Ahaslani mis ndahan e kidin gekəli bu day tagrabiya nahkay. Ay nihi nahəma, Melefit geli àbara kəli àna njəda ga Məsuf gayan a, nahkay ti kīgəma njəlatana, kīgəma ndam jirena daya. Zlam gani nani dek ti əgray àna slimi ga Bay geli Yezu Krist.

Kəgrum mesəwehvu ba

¹² Mis ndahan e kidin gekəli bu təhi àna ahər ahkado ndam ge *Krist ti təvia divi ana tay ga magray zlam a dek. Təvia divi ana tay ga magray zlam a dek ededin, ay ti zlam dek əgri sulumani ana mis do. Nu day nəhi ana ahər nahkay : təvua divi ga magray zlam a dek, ay ti nigi evidi ga zlam nday nani ti nəwayay do. ¹³ Nahkay day

kədəmum Melefit àgriaya zlam məzumani ana huđ a, huđ ti ni ga məzumiyyu zlam. Iy nahkay ededīn, ay ti Melefit emiijn huđ ata zlam məzumani ni cecəeni. Vu geli ti Melefit àgria ana leli a ti mâgray mesəwehvu àna nañ do. Àgria ana leli a ti awayay ti mâgri təwi ana Bay geli àna nañ sawaņ. Bay geli ti ni afi ahàr ana vu geli. ¹⁴ Bay geli àməta ti Melefit àhəņgaraba nañ e kisim ba, àvia sifa məwena : leli day amara mahəņgaraba leli a aməvi sifa məwəni ana leli àna njəda gayaņ.

¹⁵ Nğay leli dek ka ahar bəlaņ mīgia vu ge Krist a, nahkay lekələm day palahar ga vu gayaņ ti kəsərum do aw ? Nahkay ti nazay palahar ga vu ge Krist ti egi vu bəlaņ akaba vu ga wal hala ti ahəmamam ? Àgravu do simiteni ! ¹⁶ Mis tamal ti tandəhadkabu ata wal hala ti, vu gatay cəeni egi vu ge mis biliņ ti kəsərum do aw ? Adaba Melefit àdəm a Wakita gayaņ bu : « Nday cəeni ti vu gatay emigi bəlaņ.* » ¹⁷ Ay ti maslaņa ya ti tanjəhadkabu ata Bay geli ni ti ègia Məsuf ga Yezu àniviyu, majalay ahàr gatay dek bəlaņani.

¹⁸ Cuhwumfəņa kà ndam mesəwehva. Zlam magudarani ndahaņ ya ti mis tagray ni dek ti tijifiņ kà vu gatay do. Ay maslaņa ya agray mesəwehvu ni ti agudar ahàr gayaņ gayaņani. ¹⁹ Vu gekəli ni ti ègia ahay njəlatani ge Melefit a, *Məsuf Njəlatani anjəhadviyyu ti kəsərum do aw ? Məsuf Njəlatani nani ti Melefit àvi ana kəli, nañ àvu a məbəruv gekəli bu. Vu gekəli ti ge Melefit, do ni ti gekəli gekəleni do. ²⁰ Melefit àpəla zlam gədəkana ga mambay kəli àna nañ a. Nahkay ere ye ti kəgrum àna vu gekəli ni dek ti zləbum Melefit àna nañ.

7

Məhəlvani ata zal ata wal

¹ Nihi nahəma nəņgəkia àki ka ma ya kəbumukibiyu a wakita gekəli bu na. Ka nu ti zal àday wal do simiteni ti àbəlay. ² Ay ku tamal nahkay nəņgu ni, bi maslaņa amagraay mesəwehvu ti hojo zal mādāy wal gayaņ, wal day mādāy zal gayaņ. ³ Nahkay ahàr àdəm zal àmbati aləņ ana wal gani ba, wal day àmbati aləņ ana zal gani ba. ⁴ Adaba

mam, wal ti vu gayaņ ti gayaņ gayaņani do : ga zal gani sawaņ. Zal day nahkay ; vu gayaņ ti gayaņ gayaņani do : ga wal gani sawaņ. ⁵ Nahəma, wal èkeli vu gayaņ ana zal gayaņ ba, zal day èkeli vu gayaņ ana wal gayaņ ba. Si bi tìciva e kidiņ gatay ba, təpəsaba ga sarta bəl ga mahəņgalay Melefit a. Ay zla nahəma kəpəsəsumaba kay ba, do ni ti *Seteni aməņgət divi ga magosay kəli, adaba bi ekisləmki məpəsəsumabana ga sarta kay koksah ti ni.

⁶ Nğay grum nahkay ti nəhi ana kəli ga njəda do. Nədəm tamal kəgrum nahkay ti àbəlay sawaņ. ⁷ Ka nu ti nawayay ti mis dek tanjəhad akadā goro ni, tādāy wəl ba. Ay ti Melefit àvia njəda ana mis a gərgəri. Maslaņa nahaņ Melefit avi njəda ga maday wal ahkay do ni ga maday zal, ana maslaņa nahaņ ti ni avi njəda ga manjəhadani nañ bəlaņ.

⁸ Nihi nahəma nəhi ma ana wəl madakway akaba ndam ya wəl təfəņ kà tay bi ni. Nəhi ana tay nahəma, tamal tanjəhad ka ahàr gatay akadā goro ni ti àbəlay. ⁹ Ay ti maslaņa ya ti èsliki mebeseni do ni ti mādāy wal, wal ti ni mādāy zal. Hojo kəhəlumvu zlam gekəli, ere gani arəh ga wal ahkay do ni ga zal amakad kəli ti ni.

¹⁰ Nihi ti nəhi ma ana ndam ya təhəlvani ni. Ma hini ya nədəm ni ti ma goro do, ma ga Bay geli. Àdəm ahkado : Wal tèdevu ata zal gayaņ ba. ¹¹ Ay tamal ti tèdeva nəņgu ni, mənjəhadā nahkay, àday zal ba. Tamal èbesey manjəhadani koksah nahəma, təņgalabu ata zal gayaņ. Zal day àgaray wal gayaņ ba.

¹² Nihi ti nəhi ma ana lekələm ndahaņ ni. Nədəm ma hini ti nu, do ni ti Bay geli Yezu do. Nədəm nahəma : Tamal maslaņa àfəkia ahàr ka Yezu a, wal gayaņ ni àfəki ahàr ka Yezu ndo mək wal ni awayay manjəhadani ata nañ ti, àgaray nañ ba. ¹³ Wal day nahkay, tamal àfəkia ahàr ka Yezu a, zal gayaņ ni àfəki ahàr ka Yezu ndo mək zal ni awayay manjəhadani ata nañ ti, àsləka ba. ¹⁴ Nədəm nahkay ti adaba zal ya àfəki ahàr ka Yezu ndo ni ti nañ mis ge Melefit azuhva wal gayaņ ya àfəkia ahàr ka Yezu a ni. Nahkay day wal ya àfəki ahàr ka Yezu

* 6:16 Mənjəkiani 2.24.

ndo ni ti nan mis ge Melefit azuhva zal gayan ya afekia ahàr ka Yezu a ni. Ègia nahkay ti bəza gatay ni Melefit àdaba tay a, tìgia ndam gayan a. Tamal nahkay do ni ti bəza gatay ni tìgi ndam ge Melefit ndo. ¹⁵ Ay tamal maslanja ya ti afeki ahàr ka Yezu ndo ni awayay medeveni ata wal gayan ahkay do ni ata zal gayan nahəma, tēdevu. Nan ya ti afekia ahàr ka Yezu a tāmbrəj nan ni ti ku zal, ku wal nəŋgu ni tēfeki ŋgasa ga manjəhadkabani akaba maslanja nahan ni do. Adaba Melefit àzalay kəli ti, awayay kənjəhadum àna sulumani. ¹⁶ Nədəm nahəma, nak wal ya ti kəfəkia ahàr ka Yezu a ni ti bi Melefit amahəŋgay zal gayak azuhva nak ti kəsəra waw ? Nak zal ya ti kəfəkia ahàr ka Yezu a ni ti bi Melefit amahəŋgay wal gayak azuhva nak ti kəsəra waw ?

Ku way way do mənəhad akada gayan ya Melefit àzalay nan ni

¹⁷ Giri-giri nahəma, ahàr àdəm ku way way do manjəhad gayan mənə akada ga Bay geli Yezu ya àvi ka sarta ya Melefit àzalay nan ni. Ere ya nəhi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsə gərgərani bu ni ti nahkay. ¹⁸ Tamal bi maslanja Melefit àzalay nan kədi gayan *mekeleni ti mənəhad nahkay, àhəŋgarkiyu ba. Tamal bi maslanja Melefit àzalay nan kədi gayan mekeleni do ni ti mənəhad nahkay, èkeley ba. ¹⁹ Mekeley kədi ahkay do ni mekeley kədi do ni ti àzaya arəna do. Zlam məbəlani ti magray ere ye ti Melefit àdəm ndam gayan tāgray ni cilin. ²⁰ Ahàr àdəm nahəma, ku way way do mənəhad akada gayan ya Melefit àzalay nan ni. ²¹ Tamal bi nak evidi ka sarta ya Melefit àzalay kur ni ti àhəluk ahàr ba. Ay ti bi kəŋgəta divi ga mambay ahàr gayak a ti mbay. ²² Nədəm nahkay ti adaba maslanja ya ti nan evidi mək Bay geli àzala nan a nahəma, nan akada evidi va do, adaba ègia mis ga Bay geli a. Nahkay day, maslanja ya ti nan evidi do mək *Krist àzala nan a nahəma, ègia evidi ge Krist a. ²³ Lekələm dek Melefit àmba kəli àna zlam gəđakana. Nahkay ti kədəbum mis akada lekələm evidi gatay va ba. ²⁴ Bəza ga mmawa goro ni, nəhi ana kəli nahəma, ahàr àdəm ku way way do mənəhad kə

eri ge Melefit akada gayan ya ti Melefit àzalay nan ni. Tənəhad nday ata Melefit ti nahkay.

Wəwal ya təsər zawal day-day do ni

²⁵ Nihi ti nəzlapaki ka ma ga wəwal ya təsər zawal do ni. Ma ya anədəm ni ti Bay geli àhu ndo, nani majalay ahàr goro goroani. Ay nu ti, Bay geli àgrua sulum gayan a, nahkay mis tislaki məgəskabu ma goro ya nədəm ni.

²⁶ Ka majalay ahàr goro nahəma, hojo ku way way do mənəhad akada gayan ya anjəhad ni. Nədəm nahkay ti azuhva daliya ge mis ya təcakay ka sarta hini ni. ²⁷ Tamal nak kəbu àna wal gayak nahəma, kідəmvu ba. Tamal nak wal gayak àbi ti ni, kəday wal ba. ²⁸ Ay tamal kəday wal nahəma, zlam magudarani do. Nahkay day tamal wal ya àsər zal day-day do ni akoru ka zal day, zlam magudarani do. Ay ti sərunki lala, wəwal akaba zawal gatay atəcakay daliya dal-dal a duniya bu. Nəhi ana kəli kədəm wəl ba akaba kədəgum ka zawal ba ti, adaba nawayay ti kəcakum daliya nani ba.

²⁹ Bəza ga mmawa goro ni, ere ye ti nədəm ni ti nədəm adaba sarta àbiyu kay va bi. Kwa nihi, maslanja ya ti wal gayan àbu ni ti məjalay ahàr akada ga maslanja ya wal gayan àbi ajalay ahàr ni. ³⁰ Maslanja ya ti etəwi ni ti mənəhad akada nan àbi etəwi bi. Maslanja ya ti amərvu ni ti mənəhad akada nan àbi àmərvu bi. Maslanja ya ti asəkum zlam ni ti mənəhad akada nan àbi asəkum zlam bi. ³¹ Maslanja ya ti agray təwi àna zlam ga duniya ni day mənəhad akada nan àbi àgray təwi àna zlam ga duniya bi. Nədəm nahkay ti adaba manjəhad ga duniya hini ara andav wudak.

³² Nawayay ti arəna àhəli ahàr ana kəli ba simiteni. Maslanja ya ti wal gayan àbi ni ti ajalaki ahàr ke təwi ga Bay geli Yezu cilin. Awayay agray zlam ya ti àbəlafəj kə Bay geli Yezu ni. ³³ Ay maslanja ya ti wal gayan àbu ni ti ajalaki ahàr ka zlam ga duniya. Awayay agray zlam ya ti àbəlafəj kə wal gayan ni. ³⁴ Majalay ahàr gayan сч сч, adaba awayay ti ere ye ti agray ni məbəlafəj kə wal gayan awayay ti məbəlafəj kə Bay geli daya. Nahkay day,

wəwal ya ti təbi ka zawal bi ni akaba bəza dahalay ni təjalaki ahār ke tawi ga Bay geli cilin. Tawayay ti vu gatay akaba majalay ahār gatay dek mənja ga Bay geli. Ay wəwal ya ti təbu ka zawal ni ti təjalaki ahār ka zlam ga duniya. Tawayay tagray zlam ya ti àbəlafəŋ kà zawal gatay ni.

³⁵ Ma goro hini ya nəhi ana kəli ni ti ga məjənaki kəli, do ni ti ga macafəŋa kəli ga magray ere ye ti lekələm kawayum na do. Ay ti nawayay ti kəgrum zlam àna divi gani, nawayay ti kəđəbum Bay geli àna huđ bəlan, ti kəjalum ahār cə cə ba.

³⁶ Nihi nahəma, bi wur dagwa nahan nan əbu àna məva gayan, nday təbu nahkay, təhəlvu faŋ ndo. Mək wur dagwa ni adəm : « Tamal nəzay nan ndo ni ti àbəlay do, adaba məbəruf goro adəvia a nan va, nahkay nawayay ti məhəlvu. » Tamal nan əbu adəgəzl nahkay ti məgray akada ga məbəruf gayan awayay ni, məzay nan : nani ti zlam magudarani do. * ³⁷ Ay bi wur dagwa ni awayay mazay məva gayan ni do, əsəra a məbəruf gayan ba, maslaŋa nahan əcafəŋa nan a ndo, esliki manjəhadani nahkay ka ahār gayan tata nahəma, tamal əzay nan ndo ni ti əgra zlam məbəlana. ³⁸ Ma gani ti nahkay hi : Maslaŋa ya ti əza məva gayan na ti əgra zlam sulumana. Ay maslaŋa ya ti əzay məva gayan ni ndo ni ti əgra zlam sulumana àtama ga maslaŋa ya ti əzay na.

³⁹ Ay wal ya ti zal gayan nan əbu àna sifa mba ni ti əday zal nahan ba simiteni. Ay tamal zal gayan ni àməta nahəma, esliki maday zal nahan ya ahār gayan awayay ni tata. Ay zla ti aday ti zal ya ti nan əbu afəki ahār ka Bay geli ni. ⁴⁰ A majalay ahār goro bu ni ti tamal anjəhadə zlam gayan a nahəma, azum gəda àtama ga wal ya əday zal nahan na. Nəđəm nahkay ti nu day *Məsuf ge Melefit nan əbu akaba nu.

8

Aslu ga pəra

¹ Nihi ti nəzlapaki ka ma ga aslu ga pəra. Ma gekəli ya kəđəmum leli dek məsəra zlam

* **7:36** Mis ndahan təđəm Pol adəmki pakama hini ti ka wur dagwa nday ata məva gayan do ; təđəm Pol adəmki ti ka bəŋ ga wur nday ata wur gayan dahalayani, bəŋ ga wur ni awayay adi zal.

a ni ti ma gekəli ni jiri ededif. Ay məsər zlam ti avi zlabay ana mis ; ere ye ti azoru mis kama ni ti mawayavani. ² Tamal mis adəm nan əsəra zlam a ti, əsər zlam lala faŋ ndo. ³ Ay tamal mis awayay Melefit nahəma, Melefit əsəra nan gayan a andava.

⁴ Kəhumu ndam ya təfəki ahār ka Yezu ni ti təvia divi ana tay a ga məzum aslu ga pəra aw ? Ma gekəli ya kəđəmum ni ti jiri : pəra ti zlam masakani ededif. Nahan ni kəđəmum ahkado Melefit ti bəlan, nahan əbi : nani day jiri ededif. ⁵ Zlam təbu kay a huđ melefit bu akaba ka had, mis tīpia ti təđəm zlam nday nani melefit. Nahkay ti melefit akaba bəbay təbu kay. ⁶ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, geli ti Melefit nan bəlan, nan Bəŋ ga Yezu. Nan ti əgraya zlam a dek. Leli day nan əgraya leli a ti mīgi ndam gayan. Nahkay Bay geli ti nan bəlan, nan Yezu Krist. Zlam ge Melefit ya əgraya ni dek ti, àna nan. Leli day məbum àna sifa ti azuhva nan.

⁷ Ay ku tamal leli ndahan ni məsəra zlam nday nana nəŋgu ni, mis ndahan təbu e kidif geli bu təsər do. Nday nani ti ahaslani təgrabiya pəra, angwaz gani əsləkiaba ana tay ndo kekileŋa. Nahkay tamal təcaka aslu ga pəra ti təđəm təgudara, adaba nday gani təsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo. ⁸ Ere ye ti azoru leli afa ge Melefit ni ti zlam məzumani do. Tamal məzum ti əjənaki leli ga moroni kama do. Tamal məzum do day əgulu leli do.

⁹ Kəsəruma kisləmki məzum zlam dek. Ay ti bumvu slimi lala, do ni ti maslaŋa ya ti əsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni emijikia ke divi a azuhva zlam gekəli ya kəzumum na. ¹⁰ Adaba tamal ti maslaŋa nani epia kur a, nak ya ti kəsəra zlam a ni, nak kəbu kəzum zlam a ahay ga pəra bu nahəma, nan ya ti əsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni nan day ara azay njəda gayan ga məzumani. ¹¹ Nahkay ti məsər zlam gayak ni ejif maslaŋa ya ti əsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni. Maslaŋa nani ti wur ga məŋ geli, Krist amət ti ga mahəŋgay nan. ¹² Tamal kəgrum nahkay ti kagudarumi zlam ana bəza ga

məŋ geli, kəvumi majalay ahàr ana tay adaba tèsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo. Kagudarumi zlam ana tay ti, kagudarumi zlam ana *Krist. ¹³ Nahkay ere ye ti nədəm ni ti nihi : tamal zlam məzumani goro ni ejiŋkia wur ga məŋ goro ke divi a nahəma, anahəpəd aslu day-day va do. Adaba mam, nawayay ti wur ga məŋ goro èjikia ke divi a ba.

9

Pol adəfiki manjəhad gayanə ana mis

¹ Nu ti nəsəra nisliki magray ere ye ti nawayay ni dek. Ngay nipiə Bay geli Yezu àna eri goro a, nu zal asak gayanə daya ti kəsərum do aw ? Lekələm kəfumki ahàr ka Bay geli ti azuhva təwi goro ya nəgri ni do aw ? ² Ku tamal mis ndahanə tèsəru nu zal asak ga Yezu do nəngu ni, lekələm ti kəsəruma nu zal asak gayanə. Kəfumkia ahàr ka Bay geli Yezu azuhva təwi goro ya nəgray e kidinə gekəli bu na ti, nani adəfiki nu zal asak gayanə.

³ Ka ya ti mis təbu tahəŋgalafua ma ni ti nahəŋgarfəŋ, nədəm nahkay nihi : ⁴ Leli ndam *asak ga Yezu ti misliki məzum zlam akaba misi zlam azuhva təwi geli ya magray ni do aw ? ⁵ Misliki moroni afa gekəli àna wal ya əfəki ahàr ke Yezu ni do waw ? Ndam asak ndahanə ni akaba bəza ga məŋ ga Bay geli Yezu ni akaba Piyer təbi tagray nahkay bi aw ? ⁶ Ahàr àdəm magray təwi ga məzumi zlam ana huđ geli ti leli ata Barnabas cecə cə a cilinə aw ? ⁷ Ndam slewja tagray təwi ga slewja gatay ti, təpəl tay do aw ? Maslaŋa ya ti àjava zlam a ni ti azum bəza gani do aw ? Tək day ti maslaŋa ya ti ajəgay zlam ga gənaŋ ni ti aducaya duwa gana esi do aw ?

⁸ Ma ya nədəm ni ti, nani majalay ahàr geli mis cilinə do, e *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni bu day nahkay. ⁹ Àbu məbəkiani e Divi gani nani bu nahkay hi : « Ka ya ti kəzləbəm hay àna sla nahəma, kəwələmikabu pakama ga macafəŋa naŋ kə məzum zlam a ba.* » Melefit àdəm nahkay ti, kəhumi ana ahàr àdəmki ma ti ka slasla cilinə aw ? ¹⁰ Melefit àdəm nahkay ti, àdəmki ti ke leli ndam məgri təwi ni do

aw ? Iy, àdəmki ti ke leli ededinə. Leli ti magray təwi akada ga ndam ya ti təwəs vədanə ahkay do ni akada ndam ya ti təzləb hay ni. Nday nani tagray təwi ti tèsəra atəŋgət zlam. ¹¹ Leli ti akada ndam mizligi hay : hay gani nani ti pakama ge Melefit ya məhi ana kəli ni. Nihi ti lekələm kəbum àna zlam sulumani ge Melefit ya leli məgri ana kəli ni, ay leli məŋgətfəŋa zlam sulumana kə kəli a ti kəwayum do waw ? Məŋgət zlam sulumani nani ti mabaz hay ya ti mizligi ni do waw ? ¹² Mis ndahanə ni tekeđi təŋgətfəŋa zlam kə kəli a, sakomba leli aw !

Ay ku tamal misliki məŋgətfəŋa zlam kə kəli a tata nəngu ni, mihindifiŋa kə kəli a ndo. Miəsey zlam ni dek, adaba mawayay ti macafəŋa mis ga məgəskabu *Ma Məweni Sulumani ge Krist na ba. ¹³ A *ahay gəđakani ge Melefit bu ni ti ŋgay ndam məgri təwi ana Melefit ni təŋgət mahar gatay, ndam meviyeki aslu ni day təŋgət mahar gatay ti kəsərum do aw ? ¹⁴ Nahkay day, Bay geli àdəm ndam ya ti təhi Ma Məweni Sulumani ana mis ni təŋgət zlam məzumani àna Ma Məweni Sulumani ya təhi ana mis ni.

¹⁵ Ku tamal nahkay nəngu ni, nu ti nəgray nahkay do : ku kəvumu zlam day nəwayafəŋa kə kəli a do. Ere ye ti nəbəki ni ti, ge mihindifiŋa zlam kə kəli àna naŋ a do. Tamal ngray nahkay ti hojo nəməta ! Nəŋgətfəŋa zlam kə kəli a do ni ti avu məmərani. Maslaŋa àbi esliki macafəŋa nu kə məmərani gani nana bi. ¹⁶ Nu nəbu nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis kələvad. Ay təwi gani nani àvu miji zlabay do, adaba mam, Melefit əfəku njəda ga magrani. Tamal nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis do nahəma, Melefit mətəra nu ! ¹⁷ Tamal təwi gani nani ngray ka mawayay goro ti si akal təpəlləŋ nu. Ay ègia nəgray ka mawayay goro do, ngray ti adaba Melefit əfuva a ahar va palam. ¹⁸ Tamal ti ègia nahkay ti nəŋgətləŋ mam ? Ere ye ti nəŋgətləŋ ni ti nihi : nəhi Ma Məweni Sulumani ana kəli ga sulum. Ku tamal ahàr àdəm lekələm kəvumuləŋ zlam nəngu ni, nihindilinə zlam kə kəli ndo.

¹⁹ Nu evidi ga maslaŋa do, nu nəgur ahàr

* 9:9 Məŋjay Mimbiki 25.4. Ka sarta gani nani ti təzləb zlam ti àna aday do : slasla təcəlki.

goro. Ay ti nàza ahàr goro a, nìgia evidi ge mis a dek, ti nêhëlibiyu mis ana Krist a kay dal-dal, ti tãfãki ahàr lala. ²⁰ Ka ya ti nu nãbu e kidin ga ndam *Zude bu nahëma, nanjehad akada nu zal Zude, adaba nawayay ti nêhëlibiyu tay ana Krist ti tãfãki ahàr lala. Ka ya ti nu e kidin ga ndam ya tadëbay Divi ge Melefit ya Mëwiz àbëki ni bu nahëma, nanjehad akada ga maslanja ya adëbay Divi ge Melefit gani nani ni, ay Mëwiz àna Divi gani nani àfëku ngasa va do. Nagray nahkay ti nêhëlibiyu tay ana Krist, ti tãfãki ahàr lala. ²¹ Ka ya ti nu e kidin ga ndam ya tèsar Divi ge Melefit do ni bu ni ti nanjehad akada ga maslanja ya ti àsar Divi ge Melefit do ni, ti nêhëlibiyu tay ana Krist, tãfãki ahàr lala. Ay ti nu maslanja ya ti àsar ma ge Melefit do ni do, adaba nèsëra nègëskabá ma ge Krist a. ²² Ka ya ti nu e kidin ga ndam ya ti tèsarkaba divi ge Melefit a lala fan ndo ni ti nanjehad akada ga maslanja ya ti àsar kaba divi ge Melefit a lala fan ndo ni, ti nêhëlibiyu tay ana Krist, ti tãfãki ahàr lala. Nahkay ka ya ti nu e kidin ge mis weley weley bu do ni dek ti nazay manjehad ga ndam nani, adaba nawayay ti ku àbi àbi nengü ni nêhëlibiyu mis ndahan ana Krist ti mãhëngay tay. ²³ Ere gani nani ya nagray ni dek ti, ti Ma Mëweni Sulumani môru kama kama, ti Melefit mëgru sulum gayan akada ya agri ana ndam gayan ndahan ni.

²⁴ Kësëruma, ka ya ti mis tacuhwakaboru ti tèsar way eminjiiyu enji way nahëma, tacuhwakaboru ti nday dek ka ahar bëlan. Ay ti mis bilin gatay enjiyu enji : àra ènjiyu ti tãvi zlam ka duwa gani. Nahkay ti lekulëm day si kèzum njëda gekëli akada ga ndam ya ti tacuhwakaboru ni, ti këngëtum zlam bilegeni. ²⁵ Ndam ga hwa dek tãcahavu àna hwa ga njëda, ti vu gatay mësërvu àna nan. Ere ye ti tagray ni dek, tawayay ti tãngët zlam ka duwa gani ; zlam gani ti àpësfënj kà tay do, agëdavü. Ay leli ti zlam ya ti Melefit avi ana leli azuhva tãwi geli ni ti àgëdavü do, amëlëbu ga kanjay-kanjayani. ²⁶ Nahkay zla nahëma, nu day nãbu nagray tãwi lala akada ga maslanja ya ti acuhworu ndëlaëa ni, ahkay do ni akada ga maslanja

ya ti asi mëdukduk ana mis, ahar gayan àdoru a had do ni. ²⁷ Nægri daliya ana vu goro, nægri ere ye ti nu nawayay ni, do ni ti bi nu ya ti nãhi ma ge Melefit ana mis ndahan ni anëngët zlam azuhva nani akada gatay ni do.

10

Këhëngüromu ahàr a had ana përa ba

¹ Bëza ga mmawa goro ni, zlam ya ti àgrakivu ka ata bënj geli ka sarta ge Mëwiz ni ti àgëjazlki ahàr ke këli ba. Ka sarta gani nani ti Melefit àfëkiaya maklaëasl ka tay a dek ga majëgay tay àna nan a. Nday dek tãtuwadaba Dëluv Ndizeni na daya. ² Gatay ya ti maklaëasl àhërkiaya ka tay a akaba ya tãtuwadaba dëluv ni ba ni ti, kala Melefit àbara tay a dek. Melefit àgray nahkay ti, àwayay ti nday dek tigi akaba Mëwiz akada mis bëlan. ³ Nday dek tãzuma zlam mëzumani ya Melefit àvi ana tay na. ⁴ Nday dek tisia yam ya Melefit àvi ana tay na. Yam gani nani ti àngëzaya a pëlad ba. Pëlad gani nani ti Melefit àvi ana tay, nani ti *Krist, asawadëru akaba tay. ⁵ Ku àgrava nahkay nengü ni, mis ahar gëdakani e kidin gatay bu tãgri zlam sulumani ana Melefit ndo. Nahkay tëmët, huë gili dek kisim gatay.

⁶ Zlam gani nday nani tãgrakivu ka tay ti adaba tãwaya magudar zlam a. Awayay adëfiki zlam ana leli, ti mëgudar zlam akada gatay ya tãwayay magudarani ni ba. ⁷ Mis ndahan e kidin gatay bu tãnjëkia ka mëhëngüromu ahàr a had ana përa. Àbu mëbëkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Mis tãnjëhada, tãzuma zlam a akaba tisia zlam a, mëk tìcikaba ga mëhëbiani ana përa.* » Lekulëm zla nahëma këngümkiyu ka mëhëngüromu ahàr a had ana përa akada gatay ni ba. ⁸ Mis ndahan e kidin gatay bu tãgra hala, nahkay Melefit àbazl tay dëbu kru kru cü mahar mahkëk ka fat bëlan. Lekulëm zla nahëma këgrum hala akada gatay ni ba. ⁹ Mis ndahan e kidin gatay bu tãhëlfëña eyü kè Melefit a. Nahkay Melefit àslërkibiyu zlam a had kay ka tay, àbazla tay a. Lekulëm zla nahëma, këhëlumfëña eyü kè Krist akada gatay ya tãhëlfëña kè

* 10:7 Mahërana 32.6.

Melefit a ni ba. ¹⁰ Mis ndahan e kidin gatay bu tæzærdia ma ana Melefit a. Nahkay æslærkibiyu mæslæ gayan ka tay, æbazla tay a. Lekulæm zla nahæma kæzærdum ma akada gatay ni ba.

¹¹ Melefit ægri zlam nday nani ana tay nahkay ti, awayay ti adæfiki zlam ana mis. Nahkay tæbu mæbækiani a Wakita ge Melefit bu, ga mæziaba azay slimi ana leli a, adaba leli mæbu ka mandav ga duniya wudak. ¹² Nahkay zla ti maslaña ya ti àhi ana ahàr nanj àbu àna njæda ni ti mæbavu slimi. Tamal àbavu slimi do ni ti ara ejikia ke divi a. ¹³ Zlam ya ti ejinikia kuli ke divi a ni ti ejinikia mis a dek. Ay Melefit ti ara ajænaki kuli akada gayan ya adæm ni : zlam ya ti akal eti-jinikia kuli a atætam njæda gekuli ni ti Melefit amacafænja zlam nday nani ge mijinikia kuli ke divi a. Ka ya ti zlam nday nani tawayay tijinikia kuli a nahæma, Melefit amævi njæda ana kuli ge miæseni, ti katamumaba.

¹⁴ Ndam goro ni, nawayay kuli. Tamal kicuma pakama goro ya næhi ana kuli na ti, kàhædakumfænjiyu kà pæra ba. ¹⁵ Lekulæm ya næhi pakama hini ana kuli ni ti kæsæruma zlam a. Jalumki ahàr lala, pakama gani jiri do aw ? ¹⁶ Ka sarta ya ti mæzumumkabu daf ge Melefit nahæma, mazay hijiyem akaba zum ni, mægri sæsi ana Melefit mæk leli dek misi. Leli dek misi zum ni ka ahar bælanj ti, adafaki ti leli mighia akada mis bælanj akaba Krist a adaba mimiz gayan ængæziaya ana leli a. Nahkay day mazay *dipej, mesekeba, mæzumum. Magray nahkay ti, adafaki ti vu geli ègia akada vu bælanj akaba Krist a. ¹⁷ Dipej ya mesekeba, mæzumum ni ti dipen bælanj. Nahkay leli dek mighia akada vu a bælanj, adaba dipen ya mæzumum ka ahar bælanj ni ti dipen bælanj.

¹⁸ Nahkay ndam *Izireyel day ka ya ti tæbu tæzum aslu ga zlam ya ti tislinj ana Melefit ni ti tigi bælanj akaba Melefit do aw ? ¹⁹ Pakama hini ya næhi ana kuli ni ti adæmvaba ahæmamam ? Adæmvaba ti aslu ga pæra akaba pæra pærani ti tæbu àna njæda ededinj aw ? ²⁰ Aha, tæbi àna njæda bi. Ay ka ya ti ndam ga pæra tagray pæra gatay, tislinj zlam ni ti, tislinj ana Melefit do, ana seteni sawan. Nahkay zla nahæma, nawayay ti

kigum bælanj akaba seteni ba. ²¹ Kisum zum ga Bay geli mæk kisumkivu ge seteni keti ni ti àgravu do. Nahkay day kæzumum zlam ga Bay geli mæk kæzumumkivu ge seteni keti ni ti àgravu do. ²² Magray nahkay ti, mawayay ti Bay geli mæzumki bæruv ke leli aw ? Lekulæm kæhumi ana ahàr njæda geli àtam gayan aw ?

Grum zlam ya ti ajænaki mis ndahan ni

²³ Kædæmum ahkado zlam ni dek kislumki magrani. Iy, zlam ni dek kislumki magrani ededinj, ay ti zlam dek ti ndahanj tæjænaki mis do. Zlam ni dek kislumki magrani ededinj, ay ti zlam dek ti ndahanj tæzoru mis kama e divi ga Yezu bu do. ²⁴ Ku way way do adæbay zlam ga mæjænaki ahàr gayan cilinj ba, mædæbay zlam ga mæjænaki mis ndahanj kwa sawan.

²⁵ Nahkay zlam ya ti tæsækumoru a gosku bu ni dek kislumki mæzumumani. Araña àhæli ahàr ana kuli ba : kihindæm day ba. ²⁶ Adaba mam, duniya akaba zlam gani dek ti ga Bay geli. †

²⁷ Tamal maslaña ya ti àfæki ahàr ka Yezu do ni àzala kuli a ga mæzum zlam akaba nanj a mæk kædæguma nahæma, zumum ere ya avi ana kuli ni dek. Araña àhæli ahàr ana kuli ba : kihindæm day ba. ²⁸ Ay tamal bi maslaña nahanj ahi ana kuli ahkado : « Hini aslu ga pæra » nahæma, kæzumum ba. Kæzumum do ni ti azuhva maslaña nani ya àhi ana kuli ni, ti ahàr àhæli ba. ²⁹ Nædæm nahkay ti, nædæmki ti ka majalay ahàr ga maslaña ya ti awayay azum ni do ; nædæmki ti ka majalay ahàr ga maslaña ya ti àhi ma gani ni.

Tamal àhua ma gana mæk nædæm nægur ahàr goro, næzum zlam ni kekilenja nahæma, maslaña gani nani ya àhu ma ni ara adæm nu nægudara zlam a. Ay tamal adæmkua nahkay ti àbælay do. ³⁰ Tamal nægri sæsi ana Melefit ga zlam ya næzum ni mæk maslaña nahanj adæmku ma, adæm ahkado nægudara zlam a nahæma, àbælay do, adaba nægria sæsi ana Melefit a àndava.

³¹ Nahkay tamal bi kæzumum zlam, bi kisum zlam ahkay do ni bi kægum zlam weley weley do dek nahæma, grum ti mis tâzlæbay Melefit àna nanj. ³² Kægum zlam

† 10:26 Mænjay Limis 24.1.

ya ti ejinkia mis ke divi a ni ba, ku ndam *Zude, ku nday ya ndam Zude do ni, ku ndam ge Melefit ya *təcəkalavu ku eley eley do dek ni, kəgrum zlam ya ti ejinkia tay ke divi a ni ba. ³³ Nu nəbu nagray ti nahkay : zlam ya nagray ni dek, nawayay ti mabəlafəŋ kə mis ndahan ni dek. Nəjalaki ahər ke ere ya ajənaki nu ni do ; nəjalaki ahər ti ke ere ye ti ajənaki mis ndahan ni dek sawaŋ. Nagray nahkay ti, nawayay ti Melefit mähəŋgay tay.

11

¹ Nahkay grum zlam dek akada goro ya nagray ni ; nu day nəbu nagray zlam dek akada ge *Krist ya agray ni.

Məfakabu zlam ka ahər

² Nəgri səsi ana kəli adaba kəbum kəjalumku ahər a zlam bu dek, kəgəsumkabə pakama ya təhu mək nəcahi ana kəli na. ³ Ay ti ere ye ti nawayay ti kicəm lala ni ti nihi : agur zawal dek ti *Krist ; agur wal ti zal ; agur Krist ti Melefit. ⁴ Tamal ti zal ahəŋgalay Melefit ahkay do ni ahəŋgri pakama ge Melefit ana mis, naŋ əbu əna azana ka ahər nahəma, anjak Bay ya agur naŋ ni. ⁵ Ay tamal ti wal ahəŋgalay Melefit ahkay do ni ahəŋgri pakama ge Melefit ana mis, naŋ əbi əna azana ka ahər bi nahəma, anjak bay ya agur naŋ ni. Egi zlam ge mimili, akada ga wal ya awəskaba ahər a ndəlu6 ni. ⁶ Nahkay tamal wal awayay məfakabu azana ka ahər do nahəma, hojo məwəskaba, nani dek zlam bəlaŋ. Ay kəsəruma wal ya ti awəskaba ahər a ahkay do ni ekelkia məhər a asay mimili ti ahər adəm məfakabu azana ka ahər. ⁷ Zal zla nahəma, ahər adəm əfakabu azana ka ahər ba, adaba Melefit əgraya naŋ ka mazavu gayaŋ ga madafaki njəda gayaŋ a. Wal ti ni Melefit əgraya naŋ ga madafaki njəda ga zal a. ⁸ Melefit əgraya zal a ti əna jamaŋgay ge mis walana do, əgraya wal əna jamaŋgay ge mis zalana sawaŋ. ⁹ Melefit əgraya zal a ti azuhva wal do. Əgraya wal azuhva zal a sawaŋ. ¹⁰ Nahkay ti ahər adəm wal məfakabu azana ka ahər, ga madafakiani maslaŋa əbu agur naŋ. Agray nahkay ti azuhva *məslər ge Melefit. ¹¹ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, afa geli ndam ga Bay geli

ni ti wal anjəhadivə a ahər vu ana zal, zal day anjəhadivə a ahər vu ana wal. ¹² Wal ti Melefit əgraya naŋ əna jamaŋgay ge mis zalana, zal ti ni wal ewi naŋ. Ay mis dek ti Melefit əgraya tay a.

¹³ Jalum a ahər gekəli bu lala day nimi : tamal wal ahəŋgalay Melefit məfakabu azana ka ahər do ni ti abəlay aw ? ¹⁴ Mis dek təsəra, tamal zal agalkabu ahər ti nani zlam ge mimili do aw ? ¹⁵ Ay wal ti ni tamal agalkabu ahər nahəma, nani zlam məbəlani dal-dal do waw ? Melefit əgray məhər ga wal mədək zilip ti ga maŋgah ahər gayaŋ a kəla ga azana ya amal afakabu, aŋgah ahər gayaŋ əna naŋ ni. ¹⁶ Maslaŋa ya ti əgəskabu pakama hini ya nədəm ni do ni ti si mici lala : leli magray ti nahkay, ndam ga Yezu ya *təcəkalavu a kəsa gərgərani bu ni dek tagray nahkay, tədəbay divi nahan do.

Məzum dəf ge Melefit

¹⁷ Pakama nahan əbu nəhi ana kəli, a huđ ga pakama nani bu nahəma nəgri səsi ana kəli do simiteni. Adaba ere ye ti kəgrum ni azoru kəli kama do, ahəŋgaroru kəli kələŋ sawaŋ. ¹⁸ Ma ya nəhi ana kəli enjenjeni nahəma, nihi : Nici, təhu ahkado ka ya ti kacakalumvu ni ti kəbum kicirəmvu. Tədəm nahkay ti nətamahay ma gatay ni ahər gədəkani jiri ededəŋ. ¹⁹ Lekələm kicirəmvu nahkay ti əgəski, adaba Melefit awayay adafaki nday ya təfəki ahər ka Yezu lala ni, ti mis dek təsər tay. ²⁰ Nahkay ka ya ti lekələm kəbum kacakalumvu kəzumum ni ti dəf ga Bay geli do. ²¹ Adaba kəcakalumva nahkay ti, ku way way do azum zlam zlam gayaŋ ; mis ndahan ləwir awər tay, mis ndahan ti ni zum abazl tay. ²² Tamal kawayum məzumum zlam akaba misəm zlam nahəma, kəzumumbiyu a magam, kisumbiyu a magam gekəli do aw ? Nahkay ti kəmənjumləŋ kə ndam ge Melefit ni ti akada nday zlam masakani zla do aw ? Kawayum kəbumki mimili ka ndam ya ti zlam gatay əbi ni zla do aw ? Nihi nahəma, nəhi mam ana kəli mam ? Nəgri səsi ana kəli zla tək ? Aha, nəgri səsi ana kəli do simiteni.

²³ Pakama ya nəhi ana kəli ni ti, nani ma ga Bay geli Yezu. Pakama gani nihi : A huđ

ga mələvad ya tara təgəsi Bay geli Yezu ana ndam məgur ndam *Zəde ni bu ni ti, Yezu əzay *dipeŋ, ²⁴ əgri səsü ana Melefit, èsekaba, àdəm : « Hini hi ti aslu ga vu goro, navay ti ga mahəŋgay kəli. Grumoru nahkay, ti kâjalumku ahâr. » ²⁵ Nahkay day ka ya ti təzuma zlam na àndava nahəma, əzay hijiyem akaba zum, àdəm : « Àna zum ge hijiyem hini ti Melefit awəlkabu pakama gayaŋ akaba ge mis ; məwəlvani nani ti məweni. Awəlkabu ti àna mimiz ga vu goro. Grumoru nahkay. Ka ya ti ekisəm akada hini lu ni ti kâjalumku ahâr ka ahar bəlaŋ. » ²⁶ Bay geli àdəm nahkay ti, awayay adafaki ti ka ya ti kəzumum dipen akada hini akaba kisəm zum akada hini nahəma, kədəfumiki ana mis ti təsər Bay geli àməta. Akədəfumikioru ana tay duk abivoru ana manğa gayaŋ a.

²⁷ Nahkay ti maslaŋa ya ti azum dipen ahkay do ni esi zum ge hijiyem ga Bay geli, əjalaki ahâr do ni ti, əgudara zlam a, adaba àmənjaləŋ ka vu ga Bay geli akaba mimiz gayaŋ ni akada zlam masakani. ²⁸ Nahkay zla nahəma, ahâr àdəm ku way way do məsərkaba majalay ahâr gayaŋ a lala day kwa ti məzum, mîsi. ²⁹ Adaba maslaŋa ya ti azum, esi, əsərkaba vu ga Bay geli a do ni ti, naŋ naŋani agray ti Melefit mâtıraŋ naŋ. ³⁰ Mis kay e kidin gekəli bu tēbesey do, ndahaŋ njəda əfəŋ kə tay bi, ndahaŋ ti ni təmət ti, azuhva zlam gani nani. ³¹ Tamal ti məsərkaba majalay ahâr geli a lala ti, amal Melefit àtraŋ leli ndo. ³² Bay geli atraŋ leli ti, acahi zlam ana leli, adaba awayay ti ka ya ti aməwəl ndam ga *duniya àna seriya ni ti àwəl leli akaba tay ba.

³³ Nahkay bəza ga mmawa goro ni, ka ya ti kacakalumvu ga məzum dəf ge Melefit nahəma, jəgum mis dək tınjikaba day. ³⁴ Tamal maslaŋa gani ləwir awər naŋ nahəma, məzumbiya zlam a magam a day. Do ni ti, ka ya ti kəcalumva ni ti, akəgrum ti Melefit məwəl kəli àna seriya.

Ma ndahaŋ ni ti, nu eninjəa day kwa ti anəslamalakabu tay.

12

Njəda ga magray təwi gərgərani ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni

¹ Bəza ga mmawa goro ni, nihi ti nəzlapaki ka njəda ga magray təwi gərgərani ya *Məsuf Njəlatani avi ana mis ni. Nawayay ti kicəm ma gani lala. ² Serumki ka ya ti lekələm kəbum kəgrum pəra nahəma, kigəma evidi ga pəra nday nana. Pəra nday nani ku tamal təzlapay koksah nəŋgu ni, təbia kəli a zlam magudarani va. ³ Nahkay zla nahəma, nəhi ana kəli vay-vay : Maslaŋa ya ti njəda ga *Məsuf ge Melefit àniviyu ni ti ŋgay Melefit mətikwesla Yezu a ti àdəm do. Ay maslaŋa ya ti adəm : « Yezu Bay geli » ni ti, maslaŋa nani àdəm nahkay ni ti àna njəda ga Məsuf Njəlatani edədin.

⁴ Njəda ga magray təwi ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni ti təbu gərgəri kay, ay Məsuf Njəlatani gani ti bəlaŋ. ⁵ Təwi ya ti Bay geli avi ana mis ga magrani ni ti təbu gərgəri kay, ay Bay geli gani ti bəlaŋ. ⁶ Divi ya Melefit avi ana mis ga magray təwi ni ti təbu gərgəri kay, ay Melefit gani ti bəlaŋ : agray ti mis dək təgray təwi gani nani dək ti naŋ. ⁷ Nahkay Melefit adafaki njəda ga Məsuf Njəlatani gayaŋ a manjəhad ga ku way way do geli bu dək. Agray nahkay ti ga məjənavani àna naŋ e kidin geli bu. ⁸ Ana mis ndahaŋ nahəma, Məsuf Njəlatani avi njəda ana tay ti təsər majalay ahâr sulumani ge Melefit ti təhəŋgri ana mis, təjənaki tay àna naŋ. Ana mis ndahaŋ ti Məsuf gani bəlaŋani ni avi njəda ana tay ti təsər ere ye ti Melefit awayay ni ti təhəŋgri ana mis. ⁹ Ana mis ndahaŋ ti Məsuf gani bəlaŋani ni avi njəda ana tay ti təfəki ahâr ke Melefit tətəm mis ndahaŋ. Ana mis ndahaŋ ti Məsuf gani bəlaŋani ni avi njəda ana tay ti təhəŋgaraba mis a arməwər ba. ¹⁰ Ana mis ndahaŋ ti avi njəda ana tay ti təgray zlam ya mis tipi dəy-dəy ndo ni. Ana mis ndahaŋ ti avi njəda ana tay ti təhəŋgri pakama ge Melefit ana mis. Ana mis ndahaŋ ti avi njəda ana tay ti təsərkaba Məsuf ge Melefit a nday ata məsuf magədavana. Ana mis ndahaŋ ti avi njəda ana tay ti təzlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do ni. Ana mis ndahaŋ ti ni avi njəda ana tay ti təhəŋgaraba ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do na ni. ¹¹ Təwi gani nani gərgərani ni dək

ti Məsuf bəlanani gani nani agray. Avi njəda gərgərani ana ku way way do akada gayan ya awayay ni.

Leli dek mığia akada vu a bəlan

¹² Məzum mazavu ga vu ge mis. Vu ge mis ti bəlan, ay ti zlam gərgəri kay təfəñ. Ku zlam gərgəri kay təfəñ nəngu ni, vu ni ti bəlan. *Krist day nañ nahkay. ¹³ Nədəm nahkay ti adaba leli dek ku ndam *Zəde, ku nday ya ndam Zəde do ni, ku evidi, ku nday ya ti evidi do ni, leli dek Melefit àbara leli àna Məsuf bəlanana, mığia akada vu a bəlan. Àvia Məsuf gayan bəlanani na ana leli a : Məsuf gani nani ti akada ga yam ya təcəhiya ana mis a ti esi bira ni.

¹⁴ Nahkay zla ti zlam ya təfəñ kà vu ge mis ni ti bəlan do ; nday kay. ¹⁵ Bi asak adəm : « Nu ahar do, nahkay nu nəfəñ kà vu bi. » Ku tamal adəma nahkay nəngu ni, nañ əfəñ kà vu ni va bi aw ? ¹⁶ Ahkay do ni bi slimi adəm : « Nu eri do, nahkay nu nəfəñ kà vu bi. » Ku tamal adəma nahkay nəngu ni, nañ əfəñ kà vu ni va bi aw ? ¹⁷ Tamal mis vu gayan ni dek eri, zlam ndahan təfəñ bi ti, eci slimi ti àna mam ? Ahkay do ni bi tamal vu gayan ni dek slimi ti, ezə zlam ti àna mam ? ¹⁸ Ay ti Melefit àgraya vu ge mis a nahkay ndo. Àgraya mis a ti, zlam təfəñ gərgəri kay, àbafəñ tay kà vu ni bəlan àna bəlan ka mawayay gayan. ¹⁹ Tamal zlam ya təfəñ kà vu ni dek zlam bəlan, nday gərgəri do nahəma, vu ni àbu mba waw ? ²⁰ Ay ti Melefit àgraya mis a nahkay ndo. Àgraya vu na ti zlam təfəñ gərgəri kay, vu ni bəlan.

²¹ Bi eri ahi ana ahar : « Nəwayay kur do » ni ti, esliki məhiani tata waw ? Ahər day bi ahi ana asak : « Nawayay kur do » ni ti, esliki məhiani tata waw ? Aha ! Tislili mədəmani do ; ²² zlam təfəñ kà vu ya mis tədəm njəda təfəñ kà tay bi ni, ay zlam nday nani ti tagray təwi dal-dal. Tamal təhəlfəña tay kà vu na ti vu ni àgray təwi do. ²³ Ay zlam ndahan təfəñ kà vu ya mədəm tislili arəña ndo ni, zlam nday nani ti məfi ahər ana tay tətama zlam ndahan na. Zlam ndahan təfəñ kà vu ya mədəm mis tipi ba asay mimili ni, manğah tay àna zlam sulumani. ²⁴ Zlam ndahan təfəñ kà vu ya mədəm mis tipi ni ; məbəki zlam sulumani ka tay do.

Nahkay Melefit àgraya vu ge mis a nahəma, awayay ahi ahər ana zlam ya mədəm tislili arəña ndo ni àtama zlam ndahan na. ²⁵ Àgra nahkay ti, awayay ti vu ge mis èsevu ba, awayay ti zlam ya təfəñ kà vu ni dek təgray təwi ka ahar bəlan, təjənavu e kidin gatay bu. ²⁶ Nahkay tamal zlam bəlan ya əfəñ kà vu ni acakay daliya ti zlam ndahan ni dek təcakay daliya daya. Tamal tazləbay zlam bəlan ya əfəñ kà vu ni ti zlam ndahan ni dek təmərvu daya.

²⁷ Lekələm zla ti, lekələm dek vu ge Krist. Nahkay ku way way do gekəli dek əfəñ kə Krist akada ga zlam ya təfəñ kà vu ge mis ni. ²⁸ Nahkay e kidin ga ndam ge Krist ya *təcakalavu ni bu nahəma, Melefit àbəhad enjenjeni ti ndam *asak. Ye cə ti ndam ya təhəngri pakama ge Melefit ana mis ni, ya məkər gani ndam ya ti təcəhi zlam ana mis ni. Mək əbəhad ndam ya tagray zlam ya mis tipi day-day ndo ni, ndam ya ti təhəngaraba mis a arməwər ba ni, ndam ya ti təjənay mis ni, ndam ya ti tədəfiki divi ana mis ni akaba ndam ya ti təzlapay ma həma gərgərani ya ti nday ndayani təsər do ni. ²⁹ Melefit àbəhad mis ni dek ti ndam asak aw ? Mis ni dek ti nday ndam ya ti təhəngri pakama ge Melefit ana mis ni aw ? Mis ni dek ti nday ndam macəhi zlam ana mis aw ? Mis ni dek ti nday ndam ya ti tagray zlam ya ti mis tipi day-day ndo ni aw ? ³⁰ Mis ni dek ti nday ndam məhəngaraba mis a arməwər ba waw ? Mis ni dek ti nday ndam ya ti təzlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do ni aw ? Mis ni dek ti nday ndam məhəngaraba ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do na ni aw ? Aha, nahkay do ! ³¹ Ay ti njəda ga *Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni ti ndahan gədəkani tətam ndahan. Nahkay ti hindəm nday nani kay.

Nihi nahəma, nədəfiki divi nahan ana kəli. Divi nani ti sulumani dal-dal, àtam ndahan ni dek.

13

Mawayavani ti àtam zlam ndahan dek

¹ Ku nəzlapay ma həma gərgərani ya nəsər do ni, ku ma həma ge mis ku ma ga *məslər ge Melefit nəngu ni, tamal nəwayay

mis do nahəma, nahənday akada ga ara ahkay do ni akada ga gonjonu ya tasi aday ana tay, tahənday ni cilij. ² Ku nəhəngri ma ge Melefit ana mis, ku nəsəra zlam a dek, ku nəsəra zlam maŋgahani ge Melefit na dek, ku nəfəkia ahər ke Melefit a daldal àtama mis ndahaŋ a, nahkay nisliki məhiani ana həma tāsəkaba a məlan gatay ni ba mək tasəkaba eđedij a nəngu ni, tamal ti nəwayay mis do nahəma, nisli araŋa do. ³ Ku nidiaba zlam goro a dek ana ndam talaga, ku nəgəskabu ti mis tēviyek nu adaba nəfəkia ahər ka Yezu a nəngu ni, tamal nəwayay mis do nahəma, nəŋgətiki araŋa do.

⁴ Maslaŋa ya ti awayay mis ni ti anjəhad ahəmamam? Maslaŋa gani nani ti ebesi ana mis, agri sulum ana mis, əgraləŋ solu kə mis do, əji zlabay do, əzay ahər gayan naŋ gəđakani do. ⁵ Əgray zlam ge mimili do, əwayi zlam ana huđ gayan cilij do, əzum bəruv weceweci do, əgəs zlam ya mis tagudari ni a bəruv vu do. ⁶ Maslaŋa gani nani ti zlam ge mis ya təgudar ni əsi bi; amərvu əna zlam jireni ge mis ya tagray ni, ⁷ ambərfəŋa zlam ya mis təgri na dek kə tay a, agəskabu pakama ge mis, awayay ti zlam ge mis ya tagray ni dek mālā kigeni, əmbrəŋ mawayay mis đay-đay do.

⁸ Maslaŋa ya awayay mis nahəma, mawayay mis gayan ni əndav đay-đay do. Pakama ge Melefit ya tədəm əna njəda ga Məsuf gayan ni ti, a vad nahaŋ atəmbəŋ, atəhəngri ana mis va do. Ma həma gərgərani ya mis təzlapay tay əna njəda ga *Məsuf Njəlatani, təsər tay do ni ti, a vad nahaŋ atəmbəŋ tay, atəzlapay tay va do. Məsər zlam ge mis ya təsər əna njəda ga Məsuf Njəlatani ni ti, a vad nahaŋ Məsuf Njəlatani aməvi njəda gani ana tay va do. ⁹ Zlam nday nani atagravu nahkay ti, adaba nihi ti ere ya məsər ni ti məsəraba dek faŋ ndo, əhəcikivu ana leli; pakama ge Melefit ya məhəngri ana mis əna njəda ga Məsuf gayan ni ti mədəmaba dek faŋ ndo, əhəcikivu ana leli. ¹⁰ Ay ka ya ti Melefit emendeveriŋa təwi gayan a ni ti, ere ye ti ahəci leli ni ti amələbi va bi.

¹¹ Nədəm nahəma, ka ya ti nu a wur bu ni ti nəzlapay akada ga bəza ni, nəjalay

ahər akada ga bəza ni, nədəgəzl zlam akada ga bəza ni. Ay ka ya ti nigia gəđakana ni ti, nəmbrəŋa zlam ga bəza ya tagray na, nəgray va do. ¹² Nahkay day, nihi ti mipi Melefit lala do, akada geli ya mipi vu geli a kutrum magədavani bu mipi lala do ni: ka fat gani nani ti emipivu akaba Melefit e eri vu e eri vu lala. Nihi ti nəsər Melefit lala faŋ do, ay ka fat nani ti anəsər naŋ lala akada gayan ya əsəra nu a ni.

¹³ Nihi ti zlam mahkər təbu kaŋgaya: məfəki ahər geli ya məfəki ke Melefit ni, məsər zlam geli ya məsər Melefit amagray zlam dek sulumani ni, akaba mawayavani geli ya mawayumvu ni. Ay e kidij ga zlam mahkərani nday nani bu ni ti, ere ye ti ətam ndahaŋ ni ti mawayavani geli ya mawayumvu ni.

14

Njəda ga Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni

¹ Nahkay zla nahəma, zum njəda gekəli ti kawayum mis. Hindəm njəda ga *Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni kay. Ahar gəđakani hindəm njəda ga məhəngri ma ge Melefit ana mis. ² Adaba mam, maslaŋa ya ti azlapay ma həma gərgərani ya naŋ naŋani day əsər do ni ti, əzlapi ana mis do, azlapi ti ana Melefit cilij. Nahkay ti maslaŋa ye eci ma gayan ni əbi; maslaŋa nani adəm pakama *maŋgahani ge Melefit əna njəda ga Məsuf Njəlatani cilij. ³ Ay maslaŋa ya ti ahəngri ma ge Melefit ana mis ni ti əhi ana Melefit do, əhi ana mis əna ma həma gatay. Nahkay ma ya əhi ana tay ni avi njəda ana tay, əjənaki tay, azoru tay kama e divi ge Melefit vu. ⁴ Maslaŋa ya ti azlapay ma həma gərgərani ya naŋ naŋani day əsər do ni ti azoru ahər gayan kama e divi ge Melefit vu cilij. Ay maslaŋa ya ahəngri ma ge Melefit ana ndam ga Yezu əna ma həma gatay ni ti ma gayan azoru tay dek kama e divi ge Melefit vu.

⁵ Nu nawayay ti lekələm dek kəzlapum ma həma gərgərani ya ti lekələm lekələmeni day kəsərūm do ni, ay ti nawayay ahar gəđakani ti kəhəngri ma ge Melefit ana mis. Maslaŋa ya ti ahəngri ma ge Melefit

ana mis ni ti àtama maslaŋa ya ti azlapay ma hëma gërgërani ya naŋ naŋani day àsër do na, ahkay do ni si ahëngriaba ma hëma ya azlapay ni ana tay a kwa. Tamal ahëngriaba ana tay a nahëma, ma gayan ni azoru ndam ga Yezu kama kama e divi ga Yezu vu. ⁶ Nihi nahëma, bëza ga mmawa goro ni, bi nakoru afa gekëli, nëhi ma ana këli àna ma hëma gërgërani ya leli dek mësër do ni ti, ma goro gani ajënakï këli ti ahëmamam ? Ahàr àdëm nakoru afa gekëli ti naŋgëhadï pakama maŋgahani ge Melefit ana këli, nädëfiki mësër zlam ana këli, nëhëngri ma ge Melefit ana këli, ahkay do ni nëcahi zlam ana këli. Tamal nàgra nahkay day kwa ti nëjënakia këli a do aw ?

⁷ Mëzum mazavu ga zlam ge mereki, bi slelim, bi tindë. Zlam nday nani ti tàhënday ka ahàr gatay do. Nahkay tamal kësër miveni lala do ni ti, ku kivi slelim, ku tindë nëngu ni mis tàsërkaba ge mereki weley do.

⁸ Nahkay day tamal kësër mivi slimi cicek do ni ti, mis atëslamalavu, atädëm hini cicek ga kadvu ti ahëmamam ? ⁹ Lekulëm day nahkay : ka ya ti kazlapum ma hëma ya lekulëm lekulëmeni kësërum do, mis ndahan day tàsër do ni ti mis etici ma gekëli ya kädëmum ni ti ahëmamam ? Ma gekëli ni ma masakani. ¹⁰ Ma hëma tëbu kay a duniya bu, ku ma hëma weley weley do dek ndam ga hëma gani tici. ¹¹ Ay tamal nësër ma hëma ga maslaŋa ya ti azlapu ni do ni ti nu nìgia zal zuh mëlän gayan a, naŋ day ègia zal zuh mëlän goro a. ¹² Nëhi ana këli nahëma, ègia kihindëm njëda ga Mësuf Njëlatani ya avi ana mis ni kay ti, hindëm ahar gädäkani ti njëda gani ya tëzoru ndam ga Yezu kama e divi gayan vu ni.

¹³ Nahkay maslaŋa ya ti azlapay ma hëma ya naŋ naŋani day àsër do ni ti màhëngalay Melefit ti màvi njëda ga mëhëngriaba ma gayan ya adëmaya ni ana mis a. ¹⁴ Tamal nahëngalay Melefit àna ma hëma ya nu nuani day nësër do ni ti mëbëruv goro amër àna zlam ya nahëngalay ni, ay ka ya ti nahëngalay nahkay ni ti zlam goro ya nëjalay ni àbi. ¹⁵ Nahkay nagray ahëmamam ? Anahëngalay naŋ ti àna ma hëma ya nu nuani day nësër do, Mësuf

Njëlatani avu njëda gani ni, ay anagray nahkay ciliŋ do : anahëngalay naŋ àna ma hëma goro, anëjalaki ahàr daya. Nahkay day enidi limis ti àna ma hëma ya nu nuani day nësër do, Mësuf Njëlatani avu njëda gani ni, ay anagray nahkay ciliŋ do : enidi limis àna ma hëma goro, anëjalaki ahàr daya. ¹⁶ Nädëm nahkay ti kamam ? Nädëm nahkay ti, tamal këgri sësi ana Melefit àna ma hëma ya nak nakani day kësër do, Mësuf Njëlatani avuk njëda gani ni, mëk bi maslaŋa nahan àhurkiviya ke këli ge mici ere ye ti kädëmum na ti, maslaŋa gani nani esliki mëdëmani « Aya nahkay » aw ? Èsliki mëdëmani do, adäba èci pakama gayak ya kädëm ni ndo. ¹⁷ Nak nakani ti këbu këgri sësi ana Melefit lala, ay maslaŋa nani ti ma gayak ya kädëm ni àzoru naŋ kama e divi ge Melefit vu do.

¹⁸ Nu ti nëgri sësi ana Melefit dal-dal, adäba nëzlapay ma hëma gërgërani ya nu nuani day nësër do ni nëtama këli a dek.

¹⁹ Ay ka ya ti ndam ga Yezu tëcakaiava nahëma, hojo nädëmaya ma zlam àna ma hëma goro ya nëjalaki ahàr na ga macahi zlam ana mis ndahan, ere gani nädëmaya ma dëbu ehimeya àna ma hëma ya nu nuani day nësër do ni.

²⁰ Bëza ga mmawa goro ni, nawayay ti këjalumki ahàr ka zlam nday ndani akada ge mis gädäkani ni. Àki ka zlam magädavani ti nawayay ti këjalumki ahàr akada ga bëza cië-ciëbeni ya tàsër magudar zlam do ni. Ay àki ka zlam ndahan nahëma, nawayay ti këjalumki ahàr akada ge mis gädäkani ni.

²¹ Àbu mëbëkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Bay Melefit àdëm : “Anëhi ma ana nday hini.

Ma gani nani ti ndam mirkwi atëhi ana tay àna ma hëma nahan.

Ay ku tamal nagray nahkay nëngu ni atägëskabu ma goro ni do.” * »

²² Nahkay ti ma hëma ya mis tàsër do ni adëfiki zlam ti ana ndam ya tëfëki ahàr ke Melefit ni do, adëfiki ti ana ndam ya tëfëki ahàr ke Melefit do ni sawan. Ma ge Melefit ya tëhëngri ana mis ni ajënakï ndam

* 14:21 Izayi 28.11-12.

ya tǎfǎki ahàr ke Melefit do ni do, ajǎnaki ti ndam ya tǎfǎki ahàr ke Melefit ni sawaŋ.

²³ Nahkay ka ya ti lekulum ndam ga Yezu kǎcakalumva ðek ka mǎlaŋ bǎlaŋana nahǎma, bi lekulum ðek kazlapum ma hǎma gǎrgǎrani ya lekulum lekulumani day kǎsǎrum do ni, mǎk ndam ndahaŋ tǎhǎrkivaya ke kǎli a. Ndam nday nani ti bi tawayay tici ere ye ti kǎðǎmum ni ahkay do ni bi tǎfǎki ahàr ke Melefit ndo. Ma gekǎli ya kǎðǎmum ni ti etici aw? Etici do! Nahkay atǎhi ana kǎli lekulum ndam seteni do aw? ²⁴ Ay bi lekulum ðek kǎbum kǎhǎŋgrumi ma ge Melefit ana mis ti, mǎk maslaŋa nahaŋ àhurkiviya ke kǎli a. Maslaŋa gani nani ti bi àfǎki ahàr ke Melefit do ahkay do ni bi awayay eci ere ye ti kǎðǎmum ni. Emicia ma gekǎli ya kǎðǎmum na ðek ti, amǎsǎr naŋ bay magudar zlam, Melefit amǎgǎs naŋ àna seriya. ²⁵ Eslini ere ya a mǎbǎruv gayaŋ bu ni ðek amaŋgazlavaya ka dala. Nahkay ti amazlabay Melefit, amǎhǎŋgrioru ahàr a hað meleher ndiðani a hað, amǎhi ana kǎli Melefit naŋ àbu e kiðin gekǎli bu eðeðin.

Ka ya ti kacakalumvu ni ti grum zlam kigeni

²⁶ Bǎza ga mmawa goro ni, nǎhi mam ana kǎli mam? Ka ya ti kacakalumvu ni ti ku way way do *Mǎsuf Njǎlatani avi njǎða ga magray zlam : maslaŋa nahaŋ bi edi limis, maslaŋa nahaŋ bi acahi zlam ana mis, maslaŋa nahaŋ bi azlapi pakama *maŋgahani ge Melefit àna mis, maslaŋa nahaŋ bi azlapay ma hǎma ya naŋ naŋani day àsǎr do ni, maslaŋa nahaŋ bi ahǎŋgaraba ma hǎma ya naŋ naŋani day àsǎr do ni. Ay ere ye ti kǎgrum ni ðek ti ahàr àðǎm azoru mis kama e divi ge Melefit vu kwa. ²⁷ Tamal mis tǎzlapay ma hǎma gǎrgǎrani ya nday ndayani day tǎsǎr do ni ti tǎzlapay bǎlaŋ àna bǎlaŋ. Mis cǎ, mahkǎr tǎzlapay cilin, àtamkia ba. Ahàr àðǎm mis nahaŋ day ahǎŋgaraba pakama gana kwa. ²⁸ Ay tamal maslaŋa àbi ga mahǎŋgarabana bi ti, ahàr àðǎm maslaŋa ya ti awayay azlapay ni àzlapay e kiðin ge mis macakalavani ni bu ba. Ahàr àðǎm mǎzlapi ana ahàr gayaŋ gayaŋani akaba ana Melefit cilin. ²⁹ Ndam ya ti Mǎsuf Njǎlatani avi njǎða ana tay

ga mǎhǎŋgri pakama ge Melefit ana mis nahǎma, mis cǎ, mahkǎr tǎzlapay cilin : mis ndahaŋ ni ti tǎbi slimi, ma gatay ni kigeni tǎk kigeni do waw. ³⁰ Tamal mis àbu ahǎŋgri ma ge Melefit ana mis, mǎk Melefit àvia ma nahaŋ a ana mis nahaŋ ya naŋ àbu maŋjǎhadani digǎsa na ti, ahàr àðǎm maslaŋa ya ti naŋ àbu azlapay ni mǎlakakaba day. ³¹ Lekulum ðek kǎhǎŋgrumi ma ge Melefit ana mis tata, ay ti kǎðǎmum bǎlaŋ àna bǎlaŋ kwa. Ahàr àðǎm pakama gekǎli ya kǎðǎmum ni ti mis ðek tǎsǎr zlam àna naŋ, mis ðek tǎŋgǎt njǎða àna naŋ. ³² Njǎða ya Mǎsuf Njǎlatani avi ana mis ga mǎhǎŋgri pakama ge Melefit ana mis ni ti, mis ya tǎbu àna njǎða gani nani ti tisliki mazlapani àna naŋ ka mawayay gatay tata. ³³ Adǎba mam, Melefit awayay ti mis tǎgray zlam kwaŋa kwaŋa ba. Naŋ awayay ti mis tǎgray zlam kigeni, ti tǎnjǎhadkabu àna sulumani.

Nawayay ti kǎgrum akada ga ndam ga Yezu ya *tǎcakalavu a kǎsa ndahaŋ bu ðek ni. ³⁴ Nahkay ka ya ti kacakalumvu nahǎma, ahàr àðǎm wǎl tǎzlapay ba. Tǎvi divi ana tay ga mazlapani ba. Ahàr àðǎm tǎhǎŋgrioru ahàr a hað ana zawal, akada ge Melefit ya àðǎm a Wakita gayaŋ bu ni. ³⁵ Tamal tawayay tǎsǎr zlam ti, tǎru tǎhindifiŋa kǎ zawal gatay a magam a. Adǎba wal azlapay e kiðin ge mis macakalavani bu ni ti àbǎlay do timey.

³⁶ Nǎðǎm nahǎma, pakama ge Melefit ànjǎki enji ti afa gekǎli aw? Ahkay do ni Melefit àhi pakama gayaŋ ti ana kǎli cilin aw? ³⁷ Mis ndahaŋ e kiðin gekǎli bu tǎðǎm nday tǎbu àna njǎða ga Mǎsuf Njǎlatani, tǎðǎm tisliki mǎhǎŋgri pakama ge Melefit ana mis. Tamal mis àðǎm nahkay ti ahàr àðǎm agǎskabu pakama goro ya nǎbiki ana kǎli ni ti divi ga Bay geli ya àvi ana kǎli ni. ³⁸ Maslaŋa ya ti àgǎskabu pakama hini do ni ti Melefit day àgǎskabu naŋ do bilegeni.

³⁹ Nahkay zla nahǎma, bǎza ga mmawa goro ni, hindǎm njǎða ga Mǎsuf Njǎlatani ga mǎhǎŋgri pakama ge Melefit ana mis. Hindǎm njǎða gani nani kay. Kǎcumfǎna mis ga mazlapay ma hǎma gǎrgǎrani ya nday ndayani day tǎsǎr do na ba. ⁴⁰ Ay zlam

ya kəgrum ni dek ti kəgrum kwanja kwanja ba, grum ti àna divi gani.

15

Yezu Krist àmàta mək àngaba e kisim ba ededīn a

¹ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay nəhəngri eri ana *Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana kəli ahaslani ni. Lekələm kəgəsumkabá ma na, kəbum kəgrum təwi àna naŋ, kəmbərəŋum do. ² Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana kəli ni ti Melefit ahəngay kəli àna naŋ. Ay tamal kəmbərəŋuma pakama ya nəhi ana kəli na ti, məfəki ahər gekəli ka Yezu ni ègia zlam masakana.

³ Pakama ya təhu enjenjeni, nu day nəhi ana kəli ni ti nahkay hi: *Krist ti àmət azuhva zlam magudarani geli. Ere gani àgravu ti akada ya àbu məbəkiani kwa ahaslani a Wakita ge Melefit bu ni. ⁴ Àra àmàta ti tili, mək a vad ya mahkər gani ti àngaba e kisim ba. Ere gani àgravu akada ya àbu məbəkiani kwa ahaslani a Wakita ge Melefit bu ni. ⁵ Àra àngaba ti àngazlivu ana Piyer, mək àngazlivu ana ndam *asak gayaŋ kru mahar cəeni ni. ⁶ Àra àngazliva ana tay a ti àngazlivu ana bəza ga məŋ geli ndahaŋ macakalavani tətam diŋ diŋ zlam. Kwa kani mis ndahaŋ e kidīŋ gatay bu ahar gədəkani təbu àna sifa, mis ndahaŋ ti ni təmàta. ⁷ Kələŋ gani àngazlivu ana Zek, àngazlivu ana ndam asak gayaŋ dek daya.

⁸ Kələŋ ge mis nday nani dek ti àngazlulu ana nu, nu ya ti akada ga wur ya ti tìwi kiyi gani ènjyiu ndo ni. ⁹ Nədəm nahkay ti adaba ndam asak ndahaŋ ni dek tətam nu. Nu ti giri-giri àgəski təzalay nu zal asak ga Yezu do, adaba ahaslani nəgria daliya ana ndam ge Melefit a. ¹⁰ Ku tamal nahkay nəngu ni Melefit àgrua sulum gayaŋ a, nigia akada ya ti kəsərum nu kani na. Melefit àgru sulum gayaŋ ti masakani do, adaba nəgra təwi a àtama ga ndam asak ndahaŋ na dek. Ay nəgray təwi ti àna njəda goro goroani do, nəgray ti àna *sulum ge Melefit ya àgru ni. ¹¹ Ku nu nəhioru Ma Məweni Sulumani ana mis ahkay do ni ndam asak ndahaŋ ni tədəmoru nəngu ni, ma geli ni

dek ma bəlanjani. Pakama gani akada ya nəhi ana kəli, lekələm day kəgəsumkabu ni.

Mis àmàta ti amaŋgaba e kisim ba ededīn a

¹² Nahkay ti leli məbu məhi ana mis *Krist àmàta mək àngaba e kisim ba. Leli mədəm nahkay ti, mis ndahaŋ e kidīŋ gekəli bu tədəm mis ataŋgaba e kisim ba do ni ti ahəmamam? ¹³ Tamal mis ataŋgaba e kisim ba do ededīŋ ti, akal Krist day àngaba e kisim ba ndo kwa. ¹⁴ Tamal Krist àngaba e kisim ba ndo ededīŋ a ti, akal *Ma Məweni Sulumani ya məhi ana mis ni ma masakani, lekələm day kəfumki ahər ka Yezu ti masakani. ¹⁵ Tamal nahkay ededīŋ ti, məsəkadīa malfada ana kəli àna slimi ge Melefit a, adaba mədəm Yezu Krist àmàta mək Melefit àhəngaraba naŋ a. Ay tamal mis təngaba e kisim ba do ni ti, akal Yezu day Melefit àhəngaraba naŋ a ndo kwa. ¹⁶ Nədəm nahkay ti, tamal mis təngaba e kisim ba do ededīŋ a ti, akal Krist day àngaba ndo kwa. ¹⁷ Tamal Krist àngaba e kisim ba ndo ededīŋ a ti, akal məfəki ahər gekəli ka naŋ ni masakani kwa. Tamal nahkay ti, akal lekələm kəbum àna zlam magudarani gekəli kekileŋa, Melefit àmbərfəŋa kə kəli a ndo. ¹⁸ Nahkay ti ndam ya təfəki ahər ke Krist, təmət ni ti tija gweha. ¹⁹ Leli məfəki ahər ke Krist ti mähəngay leli, ay tamal ahəngay leli ka ya ti leli məbu àna sifa ka dala ni ciliŋ ti, akal məsay cicihi matam mis ndahaŋ ni dek.

²⁰ Ay ti Krist àngaba e kisim ba ededīŋ a. Àngaba enji ge mis a dek akada ga zlam ya aŋgazlay eri ni. Àngaba nahkay ti, adafaki ti mis dek ataŋgaba e kisim ba daya. ²¹ Àgray ti mis dek təmət ti mis bəlanj, nahkay day àgray ti mis ataŋgaba e kisim ba ni ti mis bəlanj. ²² Nədəm nahəma, leli dek ti bəza ga Adam, nahkay məmət akada gayaŋ ni. Nahkay day leli dek amaŋgaba e kisim ba, aməngət sifa ti azuhva Krist. ²³ Ay ti mis ni dek ataŋgaba e kisim ni ba ni ti àna sarta gatay. Àngaba enjenjeni akada ga zlam ya aŋgazlay eri na ti Krist, mək ka ya ti amaŋga ni ti amahəngaraba ndam ya təfəkia ahər a ni ka ahar bəlanj. ²⁴ Kələŋ gani ti Krist emeyefiŋ kə seteni akaba kə bəbay gatayani akaba kə nday ya ti təgur

məlanə ya agavəla ni dek, aməhəlfəna njədə kà tay a. Amagray nahkay ti egi mandav ga duniya. Eslini ti aməhəngri bay ga Bənanı Melefit zlam gayanə. ²⁵ Nahkay ahər adəm Krist agur zlam dek ga hayañani, duk abivoru ana sarta ya ti Melefit aməvi njədə ge meyefiñeni kà ndam ezir gayanə ni dek. ²⁶ Zal ezir ya Melefit emendeveriñ mijiñ nañ kələn ga nday ndahanə ni dek ti kisim. ²⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Melefit àvia njədə ge meyefiñeni kà zlam a dek.* » Ku tamal pakama gani nahkay nəngu ni, Melefit ya àvi njədə ge meyefiñeni kà zlam ni dek ni ti àkibu bi, adaba Krist àgur nañ do. ²⁸ Melefit àvia njədə ge meyefiñ kà zlam na dek ana Wur gayanə Krist a ti, Wur ni day aməhəngrioru ahər a had ana Bənanı Melefit, nañ ya àvi njədə ge meyefiñ kà zlam dek ni. Nahkay ti Melefit aməgur zlam dek akaba mis dek, zlam ya àgur do ni ti amələbi.

²⁹ Kəsərüm ti mis ndahanə təbu *tabaray tay a kəla ga ndam ya təmət ni vu. Mis nday nani ti tabaray tay ti kamam ? Tamal mis təməta ti tənğaba e kisim ba do ededīñ a ti, tabaray mis ndahanə a kəla gatay ya təmət ni vu ti kamam ? ³⁰ Tamal mis tənğaba e kisim ba do ededīñ a ti, leli ndam *asak ni məgəskabu ti mis təgri daliya ana leli ahəcakiyu ngir-ngir ka məmətani kələvad ti kamam ? ³¹ Bəza ga mmawa goro ni, kələvad nagraj daliya, nahəcakiyu ngir-ngir ka məmətani. Ere ya nəhi ana kəli ni ti jiri ededīñ : adafaki ti, nəbu nəmərvi azuhva kəli adaba kīgəma akaba Bay geli Yezu Krist a akada mis bəlañana ni. ³² E Efez ti nəkadva akada ge mis ya ti akadvu akaba zlam ge gili ya tagray cuday na ni. Nəkadkivu ka zlam ga duniya ndo ; tamal nəkadkivu ka zlam ga duniya ti akal azuaya mam ? Tamal mis təməta ti tənğaba e kisim ba do ededīñ a ti, akal hojo məzumum zlam zlam geli akaba misəm zlam zlam geli, adaba kama kama ti aməmətum. †

³³ Bəza ga mmawa goro ni, kəgosum ahər gekəli ba : tamal lekələm mis sulumani mək kasawadumkabu kələvad akaba ndam cuday ti, lekələm day kīgəm cudayani akada gatay ni. ³⁴ Jalum ahər lala,

kəgudarum zlam akada ga ndam seteni ni ba. Nəhi ana kəli nahəma, mis ndahanə təbu e kidīñ gekəli bu təsər Melefit do. Nəhi ana kəli nahkay ti nawayay ti nəbəki mimili ke kəli.

Ka ya ti amənğaba e kisim ba ni ti vu geli ni amanja ahəmamam ?

³⁵ Bi maslaña adəm ahkado : « Mis àməta ti amənğaba e kisim ba ti ahəmamam ? Ka ya ti atanğaba ti vu gatay ni atanja ahəmamam ? » ³⁶ Nak gani ya kihindi nahkay ni ti nak moru do aw ? Kizligia hilfi ga zlam gayak a ti vu gani ezi day kwa ti eri gani ni afətaya do aw ? ³⁷ Hilfi ga zlam ya kizligi nani ti aday gani ya adək ni do. Kizligi ti wur gani ciliñ ; bi kizligi bəza ga *alkama ahkay do ni bəza ga zlam ndahanə ni. ³⁸ Kizligia nahkay ti Melefit afətaya nañ a, adək aday gani. Nahkay aday nani amənğahad akada ge Melefit ya awayay ni. Wur ga zlam weley weley do dek Melefit afətaya ti, aday gani gərgəri akaba aday ga zlam ndahanə ya təfətaya ni dek.

³⁹ Zlam ndahanə ya àna sifa ni day nahkay : ku zlam àna sifa weley weley do dek ti, vu gani gərgəri akaba vu ga zlam àna sifa ndahanə ni dek. Nahkay ti mis hihirikeni, zlam ya àna asak fadani ni, ededīñ akaba kilif ti vu gatayani dek gərgəri.

⁴⁰ Zlam təbu a hud melefıt bu akada ya təbu ka had ni. Ay mazavu ga zlam ya a hud melefıt bu ni gərgəri akaba mazavu ga zlam ya ka had ni, mazavu ga zlam ya ka had ni day gərgəri akaba mazavu ga zlam ya a hud melefıt bu ni. ⁴¹ Nahkay day fat, kiya akaba bonğur təsladay gərgəri. Ku bonğur e kidīñ gatay gatayani bu day təsladay gərgəri.

⁴² Ka ya ti mis atanğaba e kisim ba ni day amagravu nahkay. Nədəm nahəma, tiliya mis a ti emiziviyu e evid vu, ay ka ya ti amənğaba e kisim ba ni ti, àna vu məweni ya èzi do ni. ⁴³ Tili mis ti vu gayanə ni zlam masakani, ay ka ya ti amənğaba e kisim ba nahəma, vu gayanə ni àbəlay, egi eri. Tili mis ti vu gayanə ni njədə àfəñ bi, ay ka ya ti amənğaba e kisim ba nahəma, vu gayanə ni njədə àfəñ dal-dal. ⁴⁴ Tili mis ti vu gayanə ni zlam ga duniya, ay ka ya

* 15:27 Limis 8.7. † 15:32 Məñjay Izayi 22.13.

ti amanğaba e kisim ba ni ti vu gayañ ni *Məsuf Njəlatani aməvi. Vu təbu gərgəri cə : məsəra vu ga duniya əbu ; nahkay ahər ədəm məsər vu ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni day əbu. ⁴⁵ Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu : « Adam mis ye enjenjeni ni ti vu gayañ ni ga duniya, Melefit əvia sifa. † » Adam ya əra kələñ a ni ti nañ *Krist ; avi sifa məweni ana mis əna njədə ga Məsuf gayañ. ⁴⁶ Nahkay vu ge mis ye enji ni ti nani ya Məsuf Njəlatani avi ni do, nani vu ga duniya. Vu ya ti Məsuf Njəlatani avi ni ti ara kələñ ga vu ga duniya na. ⁴⁷ Mis ye enjenjeni ni ti ga duniya, Melefit əgraya nañ əna həd a. Mis ya kələñ ni ti əsləkabiya e melefit ba. ⁴⁸ Nahkay zla nahəma, ndam ga *duniya ti nday akada ga bay ya ti Melefit əgraya nañ əna həd ga duniya ni. Nday ya ti a huđ melefit bu ni ti ni nday akada Bay ya əsləkabiya a huđ Melefit ba ni. ⁴⁹ Nahkay day, nihi ti leli dek akada bay ya Melefit əgraya nañ əna həd ga duniya ni. Ay kama ti leli dek amanja akada ga Bay ya əsləkabiya a huđ melefit ba ni.

⁵⁰ Bəza ga mmawa goro ni, nəhi ana kəli nahəma, mis əsliki məhuriyani a *Məgur ge Melefit vu əna aslu ga vu ga duniya ni do, adaba zlam ya ezi ni tənəhadkəbu akaba zlam ya əzi day-day do ni koksah.

⁵¹ Cəm day, nawayay nəhi ma mañgahani ya Melefit əhu ni ana kəli : mis ndahañ e kiđiñ geli bu atəmət do, ay leli ya məbu əna sifa ni akaba ndam geli ya təmətə ni, leli dek Melefit aməmbat vu geli ni nahañ. ⁵² Ka sarta gani nani ti etivi mezlelim, kələñ gani etivi va do, mək Melefit aməmbat leli dek. Aməmbat leli ti ke weceweceni aməpəski do, akada ge mis ya ekiđicey eri kiđic ni. Ka ya ti tivia mezlelim na ti nday ya təmət ni atangaba e kisim ba əna vu ya əzi day-day va do na ; leli ya məbu əna sifa ni day Melefit aməmbat vu geli ni emizi day-day do. ⁵³ Nahkay ti ahər ədəm vu ya ezi ni egi vu ya ti əzi day-day do ni, mis ya amət ni egi mis ya ti amət day-day do ni kwa. ⁵⁴ Ka ya ti vu ya ezi ni əgia vu ya ti əzi day-day do na, mis ya amət ni əgia mis ya ti amət day-day do na ti, pakama ya

əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni amagravu. Pakama gani nani nahkay hi :

« Kisim əbi va bi, Melefit əjiña nañ a. §

⁵⁵ Kisim nak hi ti njədə gayak əbi ga mabazl mis va bi zla,

zlam ahar gayak ya kəgri daliya ana mis əna nañ ti təmət ni ti əbi va bi zla.* »

⁵⁶ Zlam ahar ge kisim ya abazl mis əna nañ ni ti zlam magudarani gatay. Zlam ya avi njədə ana zlam magudarani ge mis ti təmət əna nañ ni ti, Melefit əna *Divi gayañ ya Məwiz əbəki ni ədəm maslaña ya agudar zlam ni si amət kwa ni. ⁵⁷ Ay leli ti məyefiña kə kisim azuhva təwi ga Bay geli Yezu Krist ya əgray na. Məgrumi səsə ana Melefit daldal azuhva nani !

⁵⁸ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kəli. Nəhi ana kəli nahəma, zum njədə, kəmətəbum ba, grumoru təwi ga Bay geli kələvad, kəmbrəñum ba. Grum nahkay adaba kəsəruma ere ye ti kəgrumi ana Bay geli ni ti masakani do, akəngətum zlam azuhva nani palam.

16

Sinğu ya təcəkəbu ga məjənəki ndam ge Melefit ya a Zerəzalem ni

¹ Nihi ti nəhi ma ana kəli əki ka sinğu ya kajamumi ana ndam ge Melefit ya a kəsə ndahañ bu ni. Nədəm nahəma, ahər ədəm kəgrum akada ya nəhi ana ndam ga Yezu ya *təcəkəlavu ka həd Galasi təgray ni. ² Nahkay kəla vad ga ladi ti ahər ədəm ku way way do sinğu ya añgət ni mədafəña ; adafəña ti məfəkəđ sinğu gani a magam afa gani tera. Tamal kəgruma nahkay ti, ka ya ti eninjəa ni ti anəhi ana kəli jamum va do, anədi ahər ana sinğu məjamvani əndava. ³ Dumaba mis ga məhəloru sinğu gani a Zerəzalem a daya. Eninjəa afa gekəli a ti anəbiki wakita ana ndam Zerəzalem ga mədəfiki ndam gekəli ya kədumaba ni ana tay, mək anəsləruru nday gani nani, atəhəloru sinğu ni akaba wakita ni eslini. ⁴ Tamal ti ağəski nu nuani day nakoru a Zerəzalem ti amorukaboru akaba tay ka ahar bəlañ.

Sawaday ga Pol ya amasawadoru ni

† 15:45 Mənjəkiani 2.7. § 15:54 Izayi 25.8. * 15:55 Oze 13.14.

⁵ Anoru afa gekɔli, ay wudɔka nakoru nahɔma, nawayay nɛmɛnɔjiyu ndam geli ya tɛbu ka had Mesedɔwɛn ni day. Ka ya ti anaslɔka e Mesedɔwɛn a ni ti ⁶ anoru afa gekɔli cɛ nɛpɛsiyu gɛzit, cɛ anɛzumiyu ahar kusi afa gekɔli ti nɛsɛrkaba faɔ do. Tamal nɔru nɛpɛsa afa gekɔli a nahkay ti, ka ya ti anaslɔka ni ti akɛjɛnumki nu ɛna zlam ga moroni ɛna naɔ kama. ⁷ Eninjɛa afa gekɔli a sak bɛlaɔ ti nawayay moru maslɔkana hɛya do. Tamal Melefit ɛvua divi a ti anɛpɛsiyu dal-dal.

⁸ Ay ku tamal anoru nɛngu ni, nihi ni ti nawayay manɔhadɛni ahalay e Efez duk abivoru ana vad ga wumɛri ge *Pɛntikwet, ⁹ adaba ahalay ti Melefit ɛvua divi sulumana ga magray tɛwi gɛɔakana ; ndam ezir goro tɛbu kay daya.

¹⁰ Tamal Timote ɛnjɛa afa gekɔli a nahɔma, gɛsumkabɔ naɔ a lala, ti ahɔr ɛhɛli ba. Naɔ day naɔ ɛbu agri tɛwi ana Bay geli akada goro ni, ¹¹ nahkay ti maslaɔa ɛnjak naɔ ba. Jɛnumki naɔ ti mɛcikbiyu afa gekɔli, mɛra afa goro ɛna sulumana, adaba nu nɛbu najɛgay naɔ, najɛgay bɛza ga mɛn geli ndahaɔ ni daya.

¹² Nihi ti nɛzlapaki ka Apolos wur ga mɛn geli ni. Sak ehimeya nɛhia ma ga moroni afa gekɔli a akaba bɛza ga mɛn geli ndahaɔ na, ay nihi ti ɛcuhway moroni faɔ do ferera. Apolos amɛngɛta ahar a day kwa ti amoru.

Pol endeveriɔ pakama gayan

¹³ Nɛɔɛm nahɔma, njɛhadum eri, fumki ahɔr ka Yezu lala, kɛmbrɛnum ba, aɔgwaz ɛwɛr kɔli ba, kumva njaɔ-njaɔ. ¹⁴ Ere ye ti kɛgrum ni dek ti grum ɛna mawayavani.

¹⁵ Kɛsɛruma Istefanas akaba ndam ga ahay gayan a ; tɛfɛki ahɔr ka Yezu enjenjeni ka had Eseyi ni ti nday. Nday gani tagray tɛwi ga mɛjɛnaki ndam ge Melefit kɛlavad. Nahkay zla nahɔma, bɛza ga mmawa goro ni, nahɛngalay kɔli ¹⁶ ti kɛcumiki ma ana mis akada nday nani. Cumiki ma ana ndam ya tɛbu tagrakabu tɛwi akaba tay, tɛmbrɛn do ni dek daya.

¹⁷ Nu nɛbu nɛmɛrvu dal-dal, adaba Istefanas, Fertinetɛs akaba Eseyikɛs tɛra, nday tɛbu akaba nu. Nday tɛbu akaba nu ti kala

lekɔlum dek kɛbum akaba nu. ¹⁸ Nday gani tɛhɛngruva mɛbɛruv a, tɛhɛngriva ana kɔli a daya. Nahkay ti sɛruma mis akada nday hini ti tɛslia mis a, zlɛbum tay.

¹⁹ Ndam ga Yezu ya *tɛcakalavu a kɛsa gɛrgɛrani bu ya ka had Azi ni tɛgria sa ana kɔli a. Ata Ekiles nday ata Prisil akaba ndam ge Krist ya *tɛcakalavu a ahay bu afa gatay ni tɛgria sa ana kɔli a dal-dal ɛna slimi ga Bay geli a. ²⁰ Bɛza ga mɛn geli ya ahalay ni dek tɛgria sa ana kɔli a.

Grumvu sa e kidin gekɔli bu lala, akada ga ndam ge Melefit ya tagravu sa ni.

²¹ Nu Pol nɛgri sa ana kɔli bilegeni, nu nuani nɛbɛki ma hini ɛna ahar goro.

²² Maslaɔa ya ɛwayay Bay geli do ni ti, Melefit mɛtikwesla naɔ a. Maranata ! *

²³ Bay geli Yezu mɛgri sulum gayan ana kɔli ti.

²⁴ Lekɔlum dek nawayay kɔli, adaba leli mɛbu akaba Yezu Krist akada mis bɛlaɔ.

* 16:22 « Maranata » ti awayay adɛmvaba « Bay geli, ra ! »

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Koren ye cɛ ni Ere ye ti mɛdɛmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Koren ye cɛ ni

Maslaɲa ya ti àbaki wakita hini ni ti àɗafa slimi gayaɲ a : àbaki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 10.1). Àbaki ti ka sarta ya ti naɲ e Mesedɛweɲ, awayay akoru ka haɗ Eseyi ni (2.13 ; 7.5 ; Tɛwi 20.1-3). Àbiki ti ana ndam ga Yezu ya a Koren ni ciliɲ do, àbiki ti ana ndam ga Yezu ya ka haɗ Eseyi ni ðek daya (1.1 ; Koren ti kɛsa gɛɗakani ga haɗ Eseyi).

Àbaki ti aɗaba ndam Eseyi ndahaɲ tɛɗɛm Pol àgosa tay a : àɗɛm awayay moroni afa gatay sak cɛ, mɛk àmbatkaba majalay ahàr gayaɲ a (1.15-16). A wakita hini bu ni ti Pol àhɛɲgrifɛɲ kà ma gatay ni ana tay : àɗɛm naɲ zal asak ga Yezu, nahkay ti agray tɛwi akada ge Melefit ya awayay ni, do ni ti akada ga ndam ga duniya ya tawayay ni do (1-7). Ndam ga Yezu ya tagray ere ye ti Melefit awayay ni ti tebesey macakay daliya tata ; kè eri ge mis ga duniya ti tɛsli araɲa do, ay ku tamal nahkay naɲgu ni maslaɲa ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni ti amɛrvu dal-dal àna njɛɗa ge Melefit ya àvi ni.

Pol àhi ana ndam Eseyi tɛslamalavu lala ti tɛndiveriɲ majam siɲgu ga mɛjɛnaɲ ndam ga Yezu ya a Zerɛzalem ni, (8-9). Èndeveriɲ wakita gayaɲ, àɗɛm amoru afa gatay eɗeɗiɲ, àɗɛm si tɛmbatkaba majalay ahàr gatay na, tɛslamalavu kwa : tamal tɛslamalavu do ni ti amatraɗ tay, aɗaba naɲ zal asak ga Yezu eɗeɗiɲ. Aɗafaki naɲ zal asak ga Yezu eɗeɗiɲ ti macakay daliya gayaɲ ya àcakay ni (10-12).

A wakita hini bu ðek Pol àɗɛm tamal ndam ga Yezu tɛbi àna njɛɗa bi ti tɛmɛrvu, aɗaba gedebi gatay gatayani ni avi divi ana Yezu ga mɛvi njɛɗa gayaɲ ana tay (12.10). Yezu àhi ana ku way way do : « Sulum goro ya nɛgruk ni ti eslɛk, aɗaba ka ya ti mis naɲ àbu gedebeni ni ti, ere ye ti agray ni ðek agray ti àna njɛɗa goro ciliɲ » (12.9).

Sa ga Pol

¹ Nu Pol Melefit àdaba nu a, nu zal asak ga Yezu *Krist. Leli ata wur ga mɛɲ geli Timote mɛbiki wakita hini ana ndam ge Melefit ya *tɛcakalavu a Koren ni, akaba ana ndam ge Melefit ðek, nday ya ti tɛbu a kɛsa gɛrgɛrani bu ka haɗ Eseyi ni. ² Bɛɲ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɛgri sulum gatay ana kɛli, tɛgray ti *kɛɲjɛhaɗumkabu àna sulumani ti.

Melefit naɲ àbu avi njɛɗa ana ndam ya ti tɛbu tagray daliya ni

³ Mɛzlɛbum Melefit Bɛɲ ga Bay geli Yezu *Krist ; kɛlavaɗ mɛsi cicihi aɗaba naɲ Bɛɲ geli, njɛɗa day avi ana leli kɛlavaɗ aɗaba naɲ Melefit geli. ⁴ Ka sarta ya ti mɛbu magray daliya lu ni ti avi njɛɗa ana leli. Agray nahkay ti, ti leli day mɛvi njɛɗa ana mis ndahaɲ ya tagray daliya gɛrgɛrani ni ðek bilegeni. Njɛɗa gani nani ya ti mɛvi ana tay ni ti njɛɗa ge Melefit ya àvi ana leli ni. ⁵ Nɛɗɛm nahɛma, Krist àgra daliya dal-dal, leli day magray daliya ti aɗaba leli ndam gayaɲ. Ay ku tamal magray daliya nahkay naɲgu ni, Melefit avi njɛɗa ana leli dal-dal aɗaba leli ndam ge Krist. ⁶ Ka ya ti tɛgri daliya ana leli nahɛma, mawayay ti kɛɲgɛtum njɛɗa àna naɲ, ti Melefit mɛhɛɲgay kɛli. Ka ya ti Melefit avi njɛɗa ana leli nahɛma, mawayay ti lekɛlum day kɛɲgɛtum njɛɗa gani ; nahkay ekislɛmki mɛbesey daliya akada geli ya ti mɛbesey ni. ⁷ Mɛsɛra Melefit àmbrɛɲ mɛgri sulum gayaɲ ana kɛli do ; nahkay mɛsɛra ku tamal kɛgrum daliya akada geli ni naɲgu ni, amɛvi njɛɗa ana kɛli akada ya ti avi ana leli ni daya.

⁸ Bɛza ga mmawa, mawayay ti kɛsɛrumki lala : ndam ga haɗ Azi tɛgria daliya ana leli a dal-dal àsabay. Daliya gani ya mɛgray ni àtam njɛɗa geli, mɛɗɛm amatamaba àna sifa do. ⁹ Nahkay mɛhi ana ahàr atara tabazl leli. Zlam nday nani àgrakivu ke leli ti, ti mɛfɛki ahàr ka njɛɗa geli geleni ba, mɛfɛki ahàr ti ka njɛɗa ge Melefit, aɗaba Melefit ti ahɛɲgaraba mis e kisim ba. ¹⁰ Àhɛɲgafɛɲa leli kè kisim gani nana ti naɲ. Amɛhɛlaba leli e kisim ba keti. Mɛfɛki ahàr geli ka naɲ, mɛsɛra amɛhɛlaba leli a daliya ndahaɲ ba keti. ¹¹ Lekɛlum day akɛjɛnumki

leli àna mahəŋgali Melefit ana leli. Mis kay atahəŋgala naŋ a ti emiciiki ana tay, aməgri sulum gayan ana leli. Nahkay ti mis kay atəgri səsi daya.

Pol àmbata ahàr a

¹² Zlam geli ya məmərvu àna naŋ ni ti nihi : məsəra a məbərurv geli ba, manjəhad geli akaba mis ti manjəhad ge jiri àna huđ bəlan. Mənjəhad akaba mis dek ti nahkay, ay akaba kəli ti manjəhad geli ni àtam geli ya manjəhad akaba mis ndahan ni. Məgray nahkay ti, Melefit àwayay : məgray ti àna sulum gayan ciliŋ, do ni ti àna məsər zlam ge mis do. ¹³ Nahkay məbiki ana kəli a wakita geli ni bu ni ti ere ye ti kəbum kejeŋgəm, kəbum kicəm ni ciliŋ, do ni ti ma ndahan do. Ma hini ya ti nəhi ana kəli ni ti nawayay ti kícəmba lala. ¹⁴ Nihi ti kicəma 6al, ay ti ekicəmba lala : kisləmki məmərvani azuhva leli akada geli ya aməmərvu azuhva kəli ka fat ya ti Bay geli Yezu eminjia ni.

¹⁵⁻¹⁶ Adaba nəsəra zlam nana nahkay ti, akal wuđaka nakoru e Mesedəweŋ nahəma, nəwaya morona afa gekəli a day, mək anasləkabiya eslina ti nəwaya maŋgana afa gekəli a. Nahkay ti akal nəjənakia kəli a sak cə, lekələm day akal kəjənumkia nu a, kəvumua zlam ga moroni ka had *Zəde a. ¹⁷ Ka ya ti nəhi ana kəli anoru ni ti, nədəm ma masakani aw ? Zlam ya ti nədəm nagray ni ti nəjalaki ahàr akada ge mis ya təfəki ahàr ke Melefit do ni aw ? Afa gatay ti « Iy » ahkay do ni « Aha » ti zlam bəlanani. ¹⁸ Melefit ti naŋ jireni. Ere ye ti nəhi ana kəli kə meleher gayan ni jiri daya. Tamal nədəma « Iy » ti, ba iy gani. Tamal nədəma « Aha » day, ba aha gani. ¹⁹ Nədəm nahkay ti adaba Bay ya ti nu, Silas akaba Timote mədəmki ma, məhi ana kəli ni ti naŋ Wur ge Melefit, Yezu *Krist. Naŋ ti àdəma « Iy » ti àdəm « Aha » va do. Kwa ka mənəki gani naŋ « Iy, » ²⁰ adaba ere ye ti Melefit àdəm amagray ni dek ti àdəm « Iy, » àgra àndava ti azuhva Yezu Krist. Nahkay azuhva naŋ day leli mazləbay Melefit, mədəm : « Iy, Melefit naŋ jireni. » ²¹ Bay ya ti avi njəda ana leli ti məmbrəŋ divi ge Krist ba ni ti Melefit. Avi njəda ana kəli ti kəmbərəŋum divi ge Krist ba ni ti Melefit gani. Bay ya

ti àdaba leli ga məgri təwi a ni ti naŋ gani bəlanani ni. ²² Àvi Məsuf gayan ana leli, àniviyu a məbərurv bu ana leli ni ti naŋ ; nahkay məsəra leli ndam gayan ededŋ ; ere ye ti àgray ni adafaki ti aməvi zlam ya ti àdəm aməvi ana leli ni dek daya.

²³ Nu nəŋgoru afa gekəli a Korej do ni ti adaba nəwayay məgrikivu daliya ana kəli do. Tamal ma goro hini ya nədəm ni jiri do ni ti Melefit məkada nu a ! ²⁴ Nədəm nahkay ti məwayay məgurki kəli ka məfəki ahàr gekəli ka Yezu do. Lekələm kəbum kəfumki ahàr lala, kəmbərəŋum do. Leli magrakabu təwi akaba kəli ti, mawayay ti kəmərumvu sawan.

2

¹ Nahkay nəwayay maŋgoni afa gekəli do ni ti, adaba nəwayay ti nəhikivu zlam ana kəli ga məhəli ahàr ana kəli va do. ² Tamal nəhia ma ya ti ahəli ahàr ana kəli na ti way aməməru məbərurv way ? Maslaŋa àbi, adaba lekələm ya ti akal kəmərumu məbərurv ni pakama goro ahəli ahàr ana kəli. ³ Nəbiki wakita gani nani ana kəli, nəŋgoru afa gekəli ndo ni ti azuhva nani. Adaba tamal nəŋgoya afa gekəli a, enipia kəli a ahàr naŋ àbu ahəli ana kəli ti nu day ahàr aməhəlu. Ay ndam ya ti akal təməru məbərurv ni ti lekələm sawan do aw ? Nəsəra lekələm ti, tamal nəbu nəmərvu ti lekələm day kəmərumvu. ⁴ Ka ya ti nəbiki wakita ana kəli ni ti ma gani ahəlua ahàr a dal-dal, yam tuway goro tekeđi àdəgaya. Nəbiki pakama gani ana kəli ti ga məhəli ahàr ana kəli do, nawayay ti kəsərum nu ti nəbu nawayay kəli dal-dal.

Maslaŋa nahan àgudar zlam a, Pol àdəm təmbərfəŋa

⁵ Maslaŋa nahan àgudara zlam a. Zlam gayan ya ti àgudar ni ahəli ahàr ana mis ; ay nu ti ahəlu ahàr do, ahəli ahàr ti ana kəli dek sawan. Tamal nədəm lekələm dek ti bi nədəma àsabay, hojo nədəm ahəlia ahàr ana mis a dal-dal e kidŋ gekəli ba. ⁶ Mis kay e kidŋ gekəli bu tàtrađa maslaŋa gani nana, ay ti èslia nahkay. ⁷ Nihi ti ahàr àdəm kəmbərəŋumfəŋa zlam gayan ya àgudar na, kəvumi njəda sawan. Tamal

kəgrumi nahkay do ni ti zlam ya kəgrumi ni aməhəlikivu ahər, emiijn naŋ.

⁸ Nahkay nahəŋgalay kəli, grumi zlam ya ti adəfiki ti kəbum kawayum naŋ ni. ⁹ Nəbiki ma gani ana kəli ni ti adaba nəwayay nəsar akəgəsumuki ma goro ni dek tək akəgəsumuki do waw. ¹⁰ Tamal lekələm kəbum kəmbərəŋumfəŋa zlam magudarani kə mis a ti nu day nəmbərfəŋa zlam magudarani ga maslaŋa gani nana. Nahkay tamal maslaŋa gani əgudarua zlam a nəŋgu ni nəmbərfəŋa əndava. Nəmbərfəŋa ti azuhva kəli, adaba leli dek kə meleher ge *Krist. ¹¹ Nəgray nahkay ti, nawayay ti *Seteni əgosay leli ba. Adaba ere ye ti awayay agra ana leli ni ti məsəra lala.

Meyefiŋ kà ndam ezir geli azuhva Krist

¹² Nìcik, nòru a Truwas ga məhi *Ma Məweni Sulumani əki ke *Krist ana mis eslini. Nòru nìnjəa ti Bay geli əvua divi ga məhi ma gana ana tay a lala. ¹³ Ay ti ahər əhəlua adaba nədi ahər ana wur ga məŋ geli Tit ndo, nahkay nəsləka eslina, nòru e Mesedəweŋ.

¹⁴ Ay si məzləbum Melefit kwa adaba əgray ti leli ana məmərani akada ndam ya təyefiŋa kà ndam ezir gatay a, tasləkabiya tara a magam a ni. Agray nahkay kəlavad adaba leli məbu akaba Krist akada mis bəlaŋ. Leli mədəfiki Krist ana mis ku eley eley do dek ; pakama geli ya mədəmki ke Krist ni akada ga zlam ya ti tazəbay, azək gani ezi əcər ni. ¹⁵ Zlam gani ye ezi əcər, əbəlafəŋ kə Melefit ni ti leli, leli ya ti məbu akaba Krist akada mis bəlaŋ ni. Mizifiŋ kà ndam ya ti Melefit naŋ əbu ahəŋgay tay ni akaba kà ndam ya ti tijiji ni. ¹⁶ Mis ndahaŋ ti mizifiŋ kà tay əcər dal-dal, təŋgət *sifa ya əndav day-day do ni əna naŋ. Mis ndahaŋ ni ti ni mizifiŋ kà tay kisik-kisik, təmət əna naŋ. Ay təwi gani nani dek ti way esliki magrani tata way ? ¹⁷ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, leli məbu məgri təwi ana Melefit. Mis ndahaŋ təhi ma ge Melefit ana mis ti təŋgət siŋgu əna naŋ, ay leli ti məgray akada gatay ni do. Leli məhi ma ge Melefit ana mis ti, Melefit əslər leli, məhi ana tay kə meleher gayan əna huđ bəlaŋ, adaba leli məbu akaba Krist akada mis bəlaŋ.

3

Məwəlvani məweni

¹ Nədəm nahkay ti, kəhumi ana ahər leli magray zlabay keti aw ? Kawayum ti mis təbiki wakita ana kəli ti kəsərum leli ndam *asak ga Yezu ededīŋ ededīŋeni aw ? Tək day ti kawayum mīhindifiŋa wakita kə kəli ga maŋgazliani ana mis ndahaŋ a waw ? Ku tamal mis ndahaŋ təbu tagray nahkay nəŋgu ni, leli ti məwayay magrani nahkay do. ² Lekələm ti kala wakita geli ; kala məbəkiani a məbəruv geli bu, adaba məbu majalaki ahər ke kəli kəlavad. Mis dek təsəra lekələm kəgəsumkabu *Krist ti azuhva leli. ³ Nahkay mis dek təsəra lekələm kala wakita ge Krist ya əbəki ti məzikaboru ana mis ndahaŋ ni. Wakita gani nani məbəkiani əna zlam do, məbəkiani ti əna *Məsuf ge Melefit Bay ga sifa ni. Wakita gani nani məbəkiani ka akur magaslani do, kala məbəkiani a məbəruv ge mis bu.

⁴ Mədəm nahkay ti adaba məsəra Melefit əslər leli ededīŋ ; məsar nahkay ti adaba məfəkia ahər ke Melefit azuhva Krist a. ⁵ Ay məsəra mīsliki magray təwi gani nani əna njeđa geli geleni do ; magray ti si əna njeđa ge Melefit kwa. ⁶ Avi njeđa ana leli ga məhi ma əki ka məwəlvani məweni ana mis ni ti naŋ. Məwəlvani məweni nani ti təbəki məbəkiani do, nani təwi ga Məsuf ge Melefit. Ndam ya ti təgəskabu məwəlvani ya ahaslani məbəkiani ni ti atəmət, ay ndam ya ti təgəskabu məwəlvani ga Məsuf ge Melefit ni ti atəŋgət *sifa ya əndav day-day do ni.

⁷ Ahaslani ti Melefit əbəkia ma gayan ka akur magaslana. Ka ya ti əbəki ni ti mis tipia masladani gayan a ; ku eri ge Məwiz day əslada. Masladani nani əpəs ndo, ay ndam *Izireyel tīsliki maməŋjaləŋani ana eri gayan ni ndo simiteni. Nahkay məwəlvani ya ahaslani ni ti ku tamal mis təmət əna naŋ nəŋgu ni, nani zlam gədəkani, əsladay. ⁸ Tamal nahkay ti məwəlvani məweni ya Məsuf ge Melefit agray təwi əna naŋ ni ti zlam gədəkani əsladay dal-dal atam məwəlvani ya ahaslani ni simiteni do aw ? ⁹ Məwəlvani ya ahaslani ni ti zlam gədəkani əsladay, Melefit əgəs mis əna naŋ əna seriya ; tamal nahkay ti məwəlvani məweni ya ti Melefit avi jiri ana mis əna

naŋ ni ti zlam gəɖakani asladay dal-dal àtam nani simiteni do aw? ¹⁰ Nahkay məwəlvani ya ti àsladay ahaslani ni ti kala àsladay va do, adaba masladani ga məwəlvani məweni ni asladay dal-dal àtam nani simiteni. ¹¹ Məwəlvani ya ti àpəs do ni ti zlam gəɖakani, asladay ; tamal nahkay ti məwəlvani ya ti àbu kaŋgay-kaŋgayani ni ti zlam gəɖakani asladay dal-dal àtam nani simiteni do aw?

¹² Ègia məsəra zlam nday nana ti mazlapay vay-vay kè meleher ge mis dek. ¹³ Ahaslani Məwiz àhəmbava azana e eri va. Àgray nahkay ti adaba eri gayan asladay ; ay masladani gani àpəs do ni ti awayay ti ndam Izireyel tipi ba. * Leli ti məgray akada gayan ni do. ¹⁴ Ndam Izireyel ku kani ka ya ti təbu tijengey ma ya ti a wakita ga məwəlvani ya ahaslani ni bu ni ti tici do, kala azana àniviyu ana tay e eri bu, təzaba ndo. Aziaba azana nana ana mis e eri ba ni ti si Krist kwa. ¹⁵ Nahkay ku kani ka ya ti tijengey wakita ge Məwiz ni ti tici do, kala ahàr gatay ni makambahani àna azana. ¹⁶ Ka ya ti mis àmbatkaba majalay ahàr gayan a, adəbay Bay geli nahəma, azana àniviyu e eri vu va bi. ¹⁷ Bay geli nani ti avi Məsuf gayan ana leli. Nahkay maslaŋa ya ti Məsuf ga Bay geli àniviyu ni ti esliki məmbrəŋ zlam magudarani, zlam magudarani təgur naŋ va do. ¹⁸ Leli ya ti məfəki ahàr ka Bay geli ni dek ti ku way way do geli eri gayan makambahani àna azana do. Nahkay Bay geli asladı eri ana leli, mis ndahaŋ tipi masladani gani e eri geli bu. Migi akada naŋ, masladani geli asagakivu kəlavad. Təwi gani nani ti ga Bay geli, agray ti àna Məsuf gayan ya avi ana leli ni.

4

Njəda àfəŋ kè leli bi, si kè Melefit

¹ Ègia nahkay ti ahar àdəgafəŋa kè leli a do, adaba məsəra Melefit àvi təwi gani nani ana leli àna sulum gayan. ² Zlam ge mimili ti leli məgray do, məgray təwi geli akal-akal do. Məgosay mis do, məmbatkaba ma ge Melefit a do ; məhi ma ge jiri ana mis. Magray nahkay ti, mawayay ti mis dek

təsər magray təwi geli kè meleher ge Melefit àna jiri. ³ Mis ndahaŋ tici *Ma Məweni Sulumani ya məhi ana tay ni do, kala ahàr gatay makambahani àna azana. Mis nday nani tici do ni ti adaba nday təbu tijiji palam. ⁴ Nday ti təfəki ahàr ka Yezu ndo, nahkay bay magədavani ya agur duniya ni èwisirikaba ahàr ana tay a, awayay ti tipi masladani ya ti asladı ana tay ni ba. Masladani gani nani ti ga Ma Məweni Sulumani ; Ma Məweni Sulumani nani ti adəfiki ana leli *Krist ti naŋ gəɖakani. Mis èpia naŋ a ti èpia Melefit a. ⁵ Mədəmki ma ti ka ahàr geli geleni do : mədəmki ti ka Yezu Krist naŋ Bay geli gəɖakani ni. Leli ti məhi ana kəli leli ndam məgri təwi ana kəli azuhva Yezu. ⁶ Kwa ahaslani Melefit adəmbiya, adəm : « Masladani məsladay a məlaŋ ziŋ-ziŋeni bu.* » Ay kani ti naŋ àbu asladı məbəruf ana leli : asladı məbəruf ana leli ti àna Krist ; Krist ti eri gayan masladani, məsər njəda ge Melefit dek ti azuhva naŋ.

⁷ Masladani nani ti zlam sulumani dal-dal. Leli ti ni akada zlam mələmani àna eliḃisl ; masladani ge Melefit àniviyu ana leli akada ya təbəviyu zlam a zlam ge eliḃisl vu ni. Zlam gani nani ti Melefit àgray ti àna njəda gayan. Njəda gayan ni ti àtam ga zlam ndahaŋ dek ; àgray nahkay ti, awayay ti mis təsər njəda gani ti gayan, do ni ti geli do. ⁸ Mis təmbrəŋ məgri daliya gərgəri kay ana leli do, ay ti daliya nani àbi àtam njəda geli bi. Leli məbu majalay ahàr dal-dal, ay ti ahar adəgafəŋa kè leli a do. ⁹ Mis tawayay məgəs leli, ay ti Melefit naŋ àbu akaba leli, àvi divi gani ana tay do. Təbu tazəgad leli, ay ti tàkadkiviyu leli koksah. ¹⁰ Kəlavad, ku eley eley do, matamfəŋa kè kisim a pəlok-pəlok ; tawayay mabazl leli akada gatay ya tàkadfəŋ Yezu kə təndal ni. Nahkay mis dek tipi leli məbu àna sifa ti adaba Yezu day naŋ àbu àna sifa. ¹¹ Ku tamal leli məbu àna sifa nəŋgu ni, kəlavad mis tawayay mabazl leli adaba leli ndam ga Yezu. Njəda àfəŋ kè leli bi, ay təgri ana leli nahkay ti, Melefit awayay ti sifa ga Yezu ya àniviyu ana leli ni mənɔazlavaya. ¹² Nahkay leli ti kəlavad matamfəŋa ke kisim a pəlok-pəlok ;

* **3:13** Mənjay Mahərana 34.33. * **4:6** Mənjay Mənjəkiani 1.3.

ay lekulam ti ni kabum ana sifa azuhva nani.

¹³ Abu mabekiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Nafakia ahàr ke Melefit a, nahkay nademama ma.† » Leli day mafakia ahàr ke Melefit a, madama ma na akada ga maslana ya ti abeki ma hini na, ¹⁴ adaba masera Melefit ahengaraba Bay geli Yezu a, nahkay amahengaraba leli a daya, adaba leli mabu akaba Yezu akada mis belan. Amahengaraba leli a ti, ti manjehad ka gavay ga Yezu ka molan ya ti Melefit aslamali ana leli akaba kuli ni. ¹⁵ Zlam gani nday nani dek tagravu ti ga majanaki kuli. Nahkay Melefit amahengakivu mis ndahan ana sulum gayan, mak mis atasagakivu ga magri susi, ga mazlabay nan.

Leli majgay zlam ya ti mipifan ndo, Melefit amavi ana leli ni

¹⁶ Egia nahkay ti ahar adagafana ke leli a do. Masera ku tamal njeda ga vu geli nan abu aguloru kelavad nangu ni, Melefit nan abu avi njeda ga Məsuf gayan ana leli kelavad a maberuv bu akivu. ¹⁷ Ededin nihi ti leli macakay daliya, ay daliya gani nani ti mamenjalən akada zlam masakani, esli arana do, adaba masera Melefit amavi masladani dal-dalani ana leli azuhva daliya nday nani ya macakay ni. Masladani ya Melefit amavi ana leli ni ti atam zlam dek, amandav day-day do. ¹⁸ Mamenjalən ka zlam ya ti mis tipi ni do, mamenjalən ti ka zlam ya ti mis tipi do ni sawan. Adaba zlam ya ti mis tipi ni apəs do, zlam ya ti mis tipi do ni apəs, andav day-day do.

5

¹ Vu geli mis ka dala ti akada ahay miviceni, apəs do. Ay tamal vu geli gani ezia ti, masera leli mabu ana vu nahan sulumani a hud melefit bu, Melefit amavi ana leli. Vu gani nani ti akada ahay melamani sulumani, Melefit agraya ana ahar gayan a, do ni ti mis do ; anjehad kangay-kangay. ² Nihi ti mabu mitawi adaba mawayay ti Melefit mavi vu maweni nani ana leli ; vu maweni gani nani aslakabiya e melefit ba, vu nani ti akada azana maweni ya ti tabeki ke mis ni. ³ Nahkay leli amelabu

ana azana, amanjehad ana mahayma do. ⁴ Nihi ti vu geli ya leli mabu ana nan ni ti akada ahay miviceni, nahkay leli mabu macakay daliya ana nan, mitawi ana nan. Ere ye ti mawayay nahama, mawayay ti Melefit ejin vu geli ya ti leli mabu ana nan ni do : mawayay ti Melefit mabeki vu maweni ke leli akada ya ti tabeki azana ke mis ni sawan. Vu geli ni ti ara eji ; vu maweni ya Melefit avi ana leli ni amelabu ga kangayani. ⁵ Bay ya ti aslamalivu zlam nday nani ana leli ni ti Melefit ana ahàr gayan. Avia Məsuf gayan ana leli a, nahkay masera magri zlam nday nani dek ana leli daya.

⁶ Nahkay mabu mazay njeda geli, ahar adagafana ke leli a do. Masera ka ya ti leli mabu ana vu geli hini ni ti leli drin drin akaba molan ga Bay geli ya anjehad ni. ⁷ Manjehad nahkay ti adaba leli mabu mafeki ahàr ; do ni ti adaba mipia nan a do. ⁸ Nahkay ahar adagafana ke leli a do. Ere gani manjehad ana vu geli hini nahama, hojo makoru manjehad afa ga Bay geli. ⁹ Nahkay ku manjehad a duniya bu, ku makoru afa gani nangu ni, ere ye ti mawayay magrani dal-dal ni ti ere ye ti abelafan ni. ¹⁰ Adaba si ahàr adam leli dek makoru ke meleher ga Yezu Krist ti magrafana seriya ke leli a. Eslini ti ku way way do tamal agra zlam sulumana ahkay do ni zlam magedavana a duniya ba ti, Krist amavi zlam ka duwa gani akada ge tawi gayan ya agray ni.

Melefit aslarbiyu Krist ga mangalabakabu mis akaba nan

¹¹ Masera ahəmamam təhəngrioru ahàr a had ana Bay geli ni, nahkay mawayay ti mis tagesiki ma geli ya madam ni ana leli. Melefit ti asera leli a lala ; natamahay tamal kəjaluma ahàr a lala ti lekulam day keseruma leli a. ¹² Nihi ti kahumi ana ahàr leli mabu magray zlabay ke meleher gekali keti aw ? Aha, magray zlabay do : mawayay magray ti kemarumvu azuhva leli sawan. Nahkay akasərum ahəmamam məhəngrifəjani ana nday ya ti tadəmki ma magədavani ke leli ni. Nday ti təjalaki ahàr ka zlam ya ti epivu ni cilin, təjalaki ahàr ka zlam ya ti aniviyu ana mis a maberuv bu

† 4:13 Limis 116.10.

ni do. ¹³ Mis nday nani tədəm leli ndam muru. Tamal leli muru ti ga mægri tawi ana Melefit. Ay leli muru do ; leli wir-wir sawaŋ. Leli wir-wir ti ga məjənaki kuli. ¹⁴ Magray nahkay ti adaba məsəra *Krist awayay leli dal-dal. Nahkay mawayavani ge Krist ni ti afəki njəda ke leli ga mægri tawi. Məsəra mis bəlaŋ əmət ga mahəŋgaraba mis a dek, nahkay məsəra kə eri ge Melefit ti mis dek təməta akaba naŋ a. ¹⁵ Əmət ga mahəŋgaraba mis a dek ti, ti mis ya ti nday təbu əna sifa ni təgray ere ye ti nday ndayani tawayay ni ba, təgray ere ye ti naŋ awayay ni sawaŋ. Adaba əmət ti ga mahəŋgaraba tay a ; Melefit əhəŋgaraba naŋ e kisim ba ni ti ga mahəŋgaraba tay a daya.

¹⁶ Əgia nahkay ti məmənjələŋ kə mis akada ga ndam ga *duniya ya tamənjələŋ kə tay ni va do. Ku ahaslani məmənjələŋ kə Krist a nahkay nəŋgu ni, nihi ti məmənjələŋ akada nani va do. ¹⁷ Ka ya ti mis əgia ata Krist akada mis bələjana ni ti, Melefit agray ti mīgi mis məweni. Majalay ahər gayan ya ahaslani ni əbi va bi, əgia mis məwena. ¹⁸ Zlam gani nani dek ti Melefit əgray. Əslərbiyu Krist ga maŋgalabakabu leli akaba naŋ. Nihi ti əvia tawi ana leli a : tawi gani nani ti ga məhəloru mis afa ge Krist ti maŋgalabakabu tay akaba Melefit. ¹⁹ Nədəm nahkay ti adaba Krist əŋgalabakabá mis a dek akaba Melefit a ti, nani tawi ge Melefit, əgray əna ahər gayan. Nahkay əmənjələŋ ana zlam magudarani ge mis ga duniya va do. Melefit əvia tawi gana ana leli a, awayay ti məhioru ma gani ana mis ti təsər : Krist ti əŋgalabakabá mis akaba Melefit a.

²⁰ Əslər leli ga məhi ma gani ana mis ti Krist. Melefit əna ahər gayan azalay mis əna pakama gayan ya ti məhi ana tay ni. Nahkay mahəŋgalay kuli azuhva tawi ge Krist ya ti əgri ana leli ni, ŋgalumbu akaba Melefit. ²¹ Krist ti əgudar zlam ndo simiteni. Ay ti Melefit əhəŋgarkiyu zlam magudarani geli ni ka naŋ, ti mīgi ndam jireni kə eri ge Melefit, adaba leli məbu akaba Krist akada mis bəlaŋ.

* 6:2 Izayi 49.8.

6

Tawi ga Pol ya agri ana Melefit ni

¹ Əgia leli məbu magrakabu tawi ka ahar bəlaŋ akaba Melefit nahəma, mahəŋgalay kuli : ti *sulum ge Melefit ya əgri ana kuli ni əgi zlam masakani ba. ² Adaba Melefit əhibiya ana ndam gayan a, ədəm ahkado : « Sarta ga mægri sulum goro ana kuli əra ənjia ti, niçiikia pakama gekuli ya kəhəmu na ana kuli a. Fat goro ya nahəŋgay kuli ni əra ənjia ti nəjənakia kuli a.* »

Ay sarta ge Melefit ga mægri sulum gayan ana kuli ni ti kani. Fat ge Melefit ga mahəŋgay kuli ni ti kani.

³ Nahkay mawayay magray zlam ya ti ejiŋkia mis ke divi ge Melefit a ni do, adaba mawayay ti mis tənjak tawi geli ba. ⁴ Ere ye ti mawayay ni ti, mawayay ti a hud ge tawi geli ya magray ni bu dek ti mis təsər leli ndam mægri tawi ana Melefit edədiŋ. Ku tamal mis təgri daliya gərgərani kay ana leli nəŋgu ni, məbesey, ahar ədəgafəŋa kə leli a do. ⁵ Mis təzləb leli, təbiyu leli a daŋgay vu, təcakalakivu ke leli. Mamətaḅ, məcakay dəwir do, məzum zlam do. ⁶ Mawayay magudar zlam do ; məsəra ma ge jiri a ; məbesey zlam ; mægri sulum ana mis ; leli məbu əna *Məsuf Njələtani ; mawayay mis əna hud bəlaŋ ; ⁷ məhi ma ge jiri ana mis ; magray tawi əna njəda ge Melefit. Manjəhad geli jireni ni ti əgia zlam ahar geli a. Leli məbu əna naŋ akada awasl akaba slaku ya məhəl tay a ahar vu, makoru əna naŋ ka kadvu ni. ⁸ Mis ndahaŋ tazləbay leli, mis ndahaŋ ti ni tənjak leli ; mis ndahaŋ tədəm leli ndam sulumani, mis ndahaŋ ti ni tədəm leli magədavani. Mis ndahaŋ tədəm leli ndam magosay mis, ambatakani do leli ndam jireni sawaŋ. ⁹ Mis ndahaŋ təcalkivu leli ke mis do, ambatakani do mis dek təsəra leli a. Mis ndahaŋ tamənjələŋ kə leli ti tədəm leli məmətani, ambatakani do leli məbu əna sifa. Təzləb leli, ay ti təbazl leli koksah. ¹⁰ Zlam kay təbu təhəli ahər ana leli nəŋgu ni, leli məbu məmərvu. Leli ndam talaga nəŋgu ni, mis kay tənğət zlam azuhva

leli. Mis tədəm zlam geli àbi, ambatakani do zlam dek Melefit àbia ana leli a.

¹¹ Lekuləm ndam Korej ni, mawayay kuli àna hud bəlan, nahkay ma ya ti məhi ana kuli ni ti mədəm vay-vay.

¹² Kəmbərənum mawayay leli ti lekuləm, do ni ti leli məmbrənj mawayay kuli ndo.

¹³ Nəhi ma ana kuli ti akada lekuləm bəza goro. Grumi zlam ana leli akada ya ti məgri ana kuli ni: wayum leli àna hud bəlan akada geli ya ti mawayay kuli ni.

Kəgrum zlam akada ga ndam ya təsər Yezu do ni ba

¹⁴ Ndam ya ti təkəki ahər ka Yezu do ni tagray zlam gatay, ay lekuləm ti kəhurumkiviyu ka tay ba; do ni ti kigəm akada tēbedekabá ata sla nday ata azongu ka ahar bəlan ga matəhad vədan àna tay a ni. Nədəm nahəma, ndam jireni akaba ndam magudar zlam tagray zlam ka ahar bəlan ti agravu tata aw? Məlan masladani nday ata məlan ziņ-ziņeni ti tebedevu tata aw? ¹⁵ Ata *Krist nday ata *Seteni ti ma gatay arakaboru aw? Maslanja ya ti afəki ahər ka Yezu ni nday ata maslanja ya ti afəki ahər ka Yezu do ni ti ma gatay arakaboru aw? ¹⁶ A *ahay gədəkani ge Melefit ni bu ni ti tagraviyu pəra tata aw? Adaba Melefit ti Bay ga sifa; leli ti ni mīgia ahay gədəkana gayan ya anjəhadviyu na. Nahkay adəma a wakita gayan ba, adəm:

« Ananjəhad akaba ndam goro, amasawadakabu akaba tay.

Enigi Bay Melefit gatay, nday day etigi ndam goro.† »

¹⁷ Nahkay Melefit adəm:

« Sləkumaba e kidin ga ndam ya ti təkəku ahər do ni ba,

kənjəhadumkabu akaba tay ba.

Kinjamfin kə zlam ya ti *njəlatani do ni ba; tamal kəgrum akada ya ti nəhi ana kuli ni ti anəgəskabu kuli. ‡

¹⁸ Kama kama ti mis atəsər nu Bənj gekuli, lekuləm day bəza goro:

zawal akaba wəwal dek ekigəm bəza goro.

Bay geli nan njədə-njədəni adəm nahkay. § »

7

¹ Zləbəba goro ni, Melefit àvia zlam ya ti adəm aməvi ana leli na ana leli a andava. Egia nahkay ti məgudarum zlam va ba, zlam geli ya magray ni dek ti mēla njəlata, məbərūv geli mēla njəlata daya. Ahər adəm leli ya ti məhəngrioru ahər a had ana Melefit ni ti manjəhad geli dek mēla lala.

Pol amərvu adaba ndam Korej təmbatkaba majalay ahər gatay a

² Mawayay ti kawayum leli àna hud bəlan. Leli məgudari zlam ana maslanja ndo, maslanja ejikia ke divi azuhva leli a ndo, məgosay maslanja ga məhəlfəna zlam a ndo daya. ³ Nədəm nahkay ti, ngay nəbəkimi mimili ke kuli ti kəhumi ana ahər ba. Məhia ana kuli a andava, mədəm ahkado mawayay kuli dal-dal, leli ka ahar bəlan. Ku tamal məmətəm ahkay do ni leli məbu àna sifa day, leli məbu ka ahar bəlan. ⁴ Nu nəbu nazləbay kuli kə meleher ge mis ndahan, nəbu məmərvu àna kuli, adaba nəsəra akəgrum ere ye ti Melefit awayay ni. Leli məbu macakay daliya dal-dal; ku tamal nahkay nəngu ni, ahar adəgafəna kə leli a do, məbu məmərvu dal-dal sawan.

⁵ Nədəm nahkay ti adaba ka ya ti leli akaba ndam goro ni mōru minjua e Mesedəwej a ni ti zlam kay təhəlia ahər ana leli a, zlam zləzladani gərgəri tədia ahər ana leli a daya. Mis təhəngalafəna ma kə leli a, leli leleni day məjalakia ahər ka zlam a kay. ⁶ Ay ti Melefit avi njədə ana ndam ya ti njədə afəj kə tay bi ni, nahkay àvia njədə ana leli a, əsləribiya Tit ana leli a. ⁷ Məngət njədə ti adaba ge Tit ya àra ni cilin do, məngət njədə ti adaba lekuləm kəvumia njədə ana nan a daya. Tit əngət njədə ti adaba kəhumi kawayum ti kípəma nu a lu, kitəwəma azuhva zlam ya agravu na, akaba kawayum ma goro ya nəhi ana kuli ni dal-dal. Nəra nīcia ma ge Tit ya ahəngru na ti nəmərvə àkiva.

⁸ Ka ya ti nəslərəkaboru wakita ana kuli ni ti ma goro ya nəbiki ana kuli ni ahəlia ahər ana kuli a; ay nihi ti nəhəngarvu marəvu do. Ka ya ti nəsəra ma goro ya nəhi ana kuli ni nan əbu ahəli ahər ana kuli gəzīt

† 6:16 Mənjay Levi 26.12; Ezekiyl 37.27. ‡ 6:17 Mənjay Izayi 52.11; Ezekiyl 20.34. § 6:18 Mənjay 2 Semiyel 7.14; Izayi 43.6.

guzit nahəma, akal nàhəngarva marava. ⁹ Ay nihi ti nəmərɔvu sawaŋ. Nəmərɔvu ti adaba ma goro ya nəhi ana kuli ni àhəli ahàr ana kuli a palam do ; nəmərɔvu ti azuhva ahàr ya ti àhəli ana kuli ni àmbatikaba majalay ahàr ana kuli a. Ma goro ya nəhi ana kuli àhəli ahàr ana kuli ni ti, Melefit àwaya ti m̃həli ahàr ana kuli ti m̃mbatikaba majalay ahàr ana kuli a. Nahkay àna ma goro ya nəhi ana kuli ni ti nàgudari ma ana kuli ndo. ¹⁰ Ahàr ya ahəli ana mis ni ti t̃əbu slala c̃u : bəlaŋ gani ti Melefit awayay ; ambatikaba majalay ahàr ana mis a ti t̃əngət sifa àna naŋ, nahkay ti àsi aŋgwaz ana leli ba. Nahaŋ ni ti ni majalay ahàr ga ndam ga *duniya ; majalay ahàr gani nani ti àvay sifa do, mis t̃əmət àna naŋ sawaŋ. ¹¹ Ahàr ya àhəli ana kuli ni ti Melefit àwaya, àmbatikaba majalay ahàr ana kuli a nahkay hi : kəgrum zlam hat-hat, kawayum ti mis t̃əsər lekələm kàgudarum zlam ndo, ere ye ti àgravu ni àwəria b̃əruv ana kuli a, àsia aŋgwaz ana kuli a daya. Kawayum ti k̃ip̃əma nu a lu, kawayum ma goro ya nəhi ana kuli ni dal-dal, kawayuma matrãba maslaŋa ya ti àgudara zlam a ni. Nahkay ti k̃ədfumkia lekuli lekuleni kàgudarum zlam ndo.

¹² Nəbikioru wakita ana kuli ti ahar gəɖakani azuhva maslaŋa ya ti àgudara zlam a ni do, ahkay do ni azuhva maslaŋa ya t̃əgudaria zlam a ni do. Nəbiki wakita ni ana kuli ti, nawayay ti k̃əsər̃um ahəmamam lekələm kawayum leli ni, nawayay ti k̃əsər̃um ti k̃ə meleher ge Melefit. ¹³ Gekuli ya kəgrum nahkay ni ti àvia njəda ana leli a.

Iy, àvia njəda ana leli a, ay m̃əmərva dal-dal daya : m̃əmərɔvu ti adaba k̃əgəs̃umkabá Tit a lala. Tit ti àmərva azuhva nana, nahkay ti leli day m̃əmərva. ¹⁴ Nàzləba kuli k̃ə meleher ge Tit a. Nàzləbay kuli ti kigeni, adaba k̃ələŋ gani k̃əbumku mimili ndo : nahkay pakama geli ya m̃àzləbay kuli àna naŋ k̃ə meleher ge Tit ni ti ma ge jiri. Pakama gani nani ma ge jiri ; pakama geli ya m̃əhi ana kuli ni dek day ma ge jiri. ¹⁵ Ka ya ti Tit òru afa gekuli ni ti k̃əgruma aŋgwaz a azuhva pakama ya naŋ am̃əhi ana kuli na, nahkay lekələm dek k̃əgəs̃umkabá naŋ a lala, k̃əgəs̃umikia pakama gayaŋ na daya.

Gekuli ya kəgrum nahkay ni ti Tit àwaya kuli a dal-dal àtama ya àwayay kuli ahaslani na. ¹⁶ Nu day nəbu nəmərɔvu adaba nisl̃iki m̃əf̃əki ahàr ke kuli, ñəsəra k̃əbumku mimili do simiteni.

8

Jamum siŋgu akada ga ndam Mesedəweŋ ya t̃əjam ni

¹ Bəza ga mmawa, Melefit àvia divi ana ndam gayaŋ ya *t̃əcakalavu e Mesedəweŋ na ti t̃əgri t̃əwi sulumani ; mawayay k̃əsər̃um àgravu ti ahəmamam. ² Ndam Mesedəweŋ ni t̃əcaka daliya dal-dal, ay ti ahar àdəgafəŋa k̃ə tay a ndo, t̃əmərva dal-dal sawaŋ. Nday ndam talaga ; ku tamal nday ndam talaga ñəŋgu ni, m̃əmərɔvani gatay nani ni àvi njəda ana tay ga majami siŋgu ana ndam ge Melefit. Nahkay t̃əgia ndam ge elimeni a àna siŋgu ya t̃əjami ana ndam ge Melefit na. ³ Nəhi ana kuli nahəma, t̃əjama siŋgu àki ka njəda gatay a, t̃əjama àtamkia ka njəda gatay a sawaŋ. Nagray sedi gani tata. T̃əwi gani nani ti t̃əgray ka mawayay gatay. ⁴ T̃əmbr̃əŋ leli ndo, t̃ihindi leli, t̃əhi ana leli si m̃əvi divi ana tay ga majami zlam ana ndam ge Melefit ni akada ya m̃əvi divi gani ana mis ndahaŋ ni. ⁵ Leli m̃əɖəm atagray zlam sulumani, ay t̃əwi gatay ya t̃əgray ni sulumani àtam geli ya m̃əɖəm atagray ni. Enjenjeni t̃əgəskabá ti Bay geli m̃əgur tay a zlam gatay ya tagray ni bu dek, m̃ək t̃əgəskabá ti leli day m̃əgur tay, adaba Melefit awayay nahkay. ⁶ Ndam Mesedəweŋ t̃əbu tagray nahkay ti m̃əhi ana Tit m̃əŋgoru afa gekuli, m̃òru m̃əndeveriŋbiyu t̃əwi ga majam siŋgu ni akada ya ànjəki ni, adaba t̃əwi gani nani ti zlam sulumani. ⁷ Lekələm ti k̃əgrum zlam ya Melefit awayay ni kay : k̃əfumki ahàr ka Yezu lala, k̃əhumi ma gayaŋ ana mis lala, k̃əsər̃uma ma gayaŋ a lala, k̃əbum kawayum ti t̃əwi gayaŋ m̃òru kama lala, k̃əbum kawayum leli lala daya. Nahkay ti mawayay k̃əgrum t̃əwi ga majam siŋgu ni lala daya, adaba t̃əwi gani nani ti t̃əwi sulumani.

⁸ N̄gay si kajamum kwa ni ti nəhi ana kuli do. Nəhi ana kuli nahkay ti, nawayay ti k̃əsər̃um mis ndahaŋ tawayay ti t̃əwi gani

môru kama. Lekulum day kislamki majam zlam, ti mis ndahan têsar kawayum ndam ge Melefit ededî. ⁹ Kêsaruma ahëmamam Bay geli Yezu *Krist àvi zlam sulumani ana ndam gayan na. Ahaslani nan bay ge elimeni, zlam dek ànivù a ahar bu ; ay ti àmbrëj zlam ni dek, ègi zal talaga. Ègi zal talaga nahkay ti azuhva kuli, ti kigum ndam ge elimeni àna talaga gayan ya ègi ni.

¹⁰ Pakama ya nahi ana kuli ni ti zlam ya ti nêjalay ni, ay tamal këgrum ti àbëlay, adaba alayni lekulum këgruma tawi gana. Këgrum tawi gani cilij do ; kënjumki ka ma gani enji day lekulum gani. ¹¹ Nihi ti ahàr àdëm kenderijum tawi gani nani ya kënjumki ni lala. Ka ya ti këdëmum akëgrum ni ti këmërumva dal-dal ; nihi day grum àna mëmërani akada nani. Ku way way do mäfëkad zlam ti àki ka njëda gayan. ¹² Tamal këvumi zlam ana Melefit àna mëbëruv bëlan ti Melefit agëskabu. Ajalaki ahàr ka zlam gayak ya àfuk ni cilij, àjalaki ahàr ka zlam ya àfuk bi ni do.

¹³ Ngay lekulum cäkum daliya ti mis ndahan ni tëmërvu àna zlam gekuli ni ti nêjalay nahkay do. Ere ye ti nawayay ni ti ahàr àdëm ndam ge Melefit dek tigi kala-kala. ¹⁴ Nihi ti zlam gekuli àbu kay, nahkay jënumki tay àna nan. A vad nahan nday day atëngëta zlam a kay ti atëjënaki kuli àna nan bilegeni. Nahkay lekulum dek ekigum kala-kala. ¹⁵ Akada ya àbu mëbëkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi ni :

« Maslanja ya ti zlam gayan kayani ni ti zlam ni àsabaki ndo.
Maslanja ya ti zlam gayan kay do ni ti zlam ni àhëci nan ndo. * »

Tit akaba ndam ya ti tarakaboru e mirkwi ni

¹⁶ Tit ti awayay mëjënaki kuli kay akada geli ya mawayay mëjënaki kuli ni. Àgray nahkay ti Melefit àna ahàr gayan : mëgri sasi ana Melefit, mazlëbay nan azuhva tawi nani. ¹⁷ Geli ya mëhi ana Tit môru afa gekuli ni ti Tit agëskabá ma gana. Àgëskabu ma geli ya mëhi ni cilij do : wudaka leli mëhi môru ni ti nan nanani àna ahàr gayan àwaya morona afa gekuli a dal-dal. ¹⁸ Leli

mëbu mëslërlëjoru wur ga mëj geli nahàn. Wur ga mëj geli nani ti ndam ga Yezu ya *tëcakalavu a kësa gërgërani bu ni dek tazlëbay nan azuhva tawi gayan ya agray, ahi *Ma Mëwëni Sulumani ana mis ni. ¹⁹ Mëslërlëjoru nan ti azuhva tawi gayan ya agray ni cilij do : mëslërlëjoru nan ti adaba ndam ga Yezu ya tëcakalavu a kësa gërgërani bu ni tëdaba nan a ga masawadëkabani akaba leli ga magray tawi hini sulumani na. Tawi gani nani ti adafaki ahëmamam leli mawayay mëjënaki ndam ge Melefit àna nan ni mam ni. Nahkay mis atazlëbay Bay geli azuhva tawi gani nani daya.

²⁰ Singu ya majam ni ti kay, nahkay ka ya ti magray tawi àna nan ni mëwayay ti mis tëdëmki ma magëdavani ke leli do. ²¹ Mawayay ti magray tawi sulumani kë eri ga Bay geli cilij do ; mawayay ti magray tawi sulumani kë eri ge mis daya.

²² Mëbu mëslërlëjoru wur ga mëj geli nahàn ka tay : nan ti mëpia nan a, nan àbu agray tawi ge Melefit gërgëri kay, awayay ti tawi ni dek môru kama kama. Nihi ti awayay tawi ni dal-dal àtam ya ahaslani ni, adaba àsëra lekulum akëgrum ere ye ti këdëmum këgrum na. ²³ Tit ti mis goro, leli mëbu magrakabu tawi ka ahar bëlan afa gekuli. Bëza ga mëj geli ndahan ni ti ni ndam ga Yezu ya tëcakalavu a kësa gërgërani bu ni tëdaba tay a, mis dek tëbu tazlëbay *Krist azuhva tawi gatay ya tagray ni. ²⁴ Nahkay ti grum zlam ti têsar lekulum këbum kawayum tay. Mäzlëba kuli a : ndam ga Yezu ni eticia këbum këgrum nahkay ti atësar pakama geli ya mëdëmki ke kuli ni ti ma ge jiri.

9

Pol awayay ti ka ya ti eminjia a Korej a ni ti singu ni àjamva àndava

¹ Àki ke tawi hini sulumani ya mëgri ana ndam ge Melefit ni ti akal nëbiki ana kuli do, adaba kêsaruma ma gana àndava. ² Nu nësëra lekulum këwayum tawi gani. Nèhia ma gana ana ndam Mesedëwëj àna mëmërvana, nahi ana tay ahkado : « Ndam ge Melefit ya ka had Eseyi ni ku alayni

* 8:15 Mahërana 16:18.

təsləmalava ga magray təwi gani nana. » Təra ticia lekələm kawayum təwi gani nani dal-dal ti mis kay e kidin gatay bu tədəm nday day tagray bilegeni. ³ Ku tamal nahkay nəngu ni nəsləroru bəza ga mən geli ni afa gekəli, nawayay ti wudaka minjiyu eslini ti kəsləmalumva, adaba nəhia ana ndam Mesedəwen a akəgrum nahkay. Nawayay ti ma goro ya nəhi ana tay ni egi ma masakani ba. ⁴ Ay tamal ti minjəa akaba ndam Mesedəwen a, mədi ahər ana kəli kəsləmalumvu fañ ndo ni ti, pakama geli ya mədəmki ke kəli ni aməbəki mimili ke leli do aw ? Leli tekeđi aməbəki mimili ke leli ti, lekələm ti aməbəki mimili ke kəli atam geli ni do aw ? ⁵ Nahkay nədəm ağəski nəsləroru bəza ga mən geli ni ka ma goro, ti təjənaki kəli ga maslamalakabu zlam ya ti kədəmum kajamum ni hayañ. Ka ya ti eninjəa tamal kəsləmalumkabá àndava ni ti, mis atəsər zlam ya ti kajamum ni, kajamum ti àna məbəruf bəlañ, do ni təfəki ŋgasa ke kəli ndo.

⁶ Jalumki ahər ka ma hini : maslaña ya ti ezligi zlam gəzit ni ti abaz day gəzit. Maslaña ya ti ezligi zlam kay ni ti abaz day kay. ⁷ Ahər àdəm ku way way do máfəkəđ zlam akada gayañ ya awayay mafəkəđani ni. Káfəkəđum àna majalay ahər cə cə ba, káfəkəđum akada təfəki ŋgasa ke kəli ba. Adaba Melefit ti awayay maslaña ya ti afəkəđ zlam àna məmərani ni. ⁸ Esliki məgri zlam sulumani gərgəri kay ana kəli, arañ aməhəcikivu ana kəli do. Agray nahkay ti awayay ti kəgrum zlam sulumani kay àna zlam ya àvi ana kəli kayani ni. Awayay ti kəlavəđ a huđ ge təwi gekəli ya kəgrum ni bu dek ti kəgrum nahkay. ⁹ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Mis sulumani ti avi zlam ana ndam talaga àna məbəruf bəlañ ;
zlam sulumani ya agray ni ti dəy-dəy ağəjazlki ahər ke Melefit do.* »

¹⁰ Avay hilfi ga zlam, awayay ti mis tizligi ti Melefit. Avi zlam məzumani ana mis ti Melefit daya. Zlam gekəli ya kəgrum təwi sulumani àna nañ ni akada hilfi ga zlam ya tizligia, àfətaya ti adək ni. Hilfi ga zlam gani nani ti Melefit àvi ana kəli, àfəkia

məsəkani gayañ a, awayay ti kəgrum zlam sulumani kay àna nañ. ¹¹ Aməgri zlam sulumani ana kəli gərgəri kay, arañ aməhəci kəli do, adaba awayay ti kəgrumi zlam sulumani kay ana mis ndahañ. Nahkay mis nday nani atəgri səsi ana Melefit azuhva zlam gekəli sulumani ya akajamuma, leli aməhəlikaboru ana tay ni. ¹² Gekəli ya kajamum sinju ni ti ajənaki ndam ge Melefit. Ay ti ajənaki tay ciliñ do ; agray ti mis kay təgri səsi ana Melefit azuhva sinju ya akajamumi ana tay ni. ¹³ Nday atəsəra zlam ya akajamumi ana tay ni kay nahkay ti atəzləbay Melefit adaba atəsər kəgəsumkabá *Ma Məweni Sulumani ge *Krist a akaba kəgrum ere ye ti ağəski ndam ge Krist təgray na. Atəzləbay Melefit adaba kəjənumkia tay àna zlam gekəli a, kəjənumkia mis ndahañ na dek daya. ¹⁴ Akəvumi zlam ana tay azuhva *sulum ge Melefit ya əgri ana kəli ni ; sulum gayañ gani nani ti atam zlam dek. Nahkay ti mis nday nani atawayay kəli, atahəngali Melefit ana kəli. ¹⁵ Məzləbum Melefit, məgrumi səsi adaba àvia Wur gayañ ana leli a. Gayañ ya àvi Wur gayañ ana mis ni ti atam zlam ndahañ ya ti avi ana mis ni dek.

10

Pol àbu àna njəda ga məgur ndam ga Yezu

¹ Nəhi ma ana kəli ti nu Pol. Nu ti mis ndahañ tədəmku ma, tədəm ka ya ti nu nəbu akaba kəli ni ti nu kuđufa, ka ya ti nu nəbi akaba kəli bi ni ti nu bilek-bilek. *Krist ti kuđufa, əgri sulum ana mis, nahkay ² nahəngalay kəli mbatumkaba manjəhad gekəli a, ti ka ya ti eninjəa afa gekəli a ni ti nigi bilek-bilek ba. Mis ndahañ e kidin gekəli bu tədəm manjəhad geli ti akada ge mis hihirikeni ni. Nday ya tədəm nahkay ni ti, eninjəa ti anəmrəñ tay do, amamənjəvù akaba tay ! ³ Edeđin, leli ti manjəhad geli akada ge mis hihirikeni ni, ay makəđvu ti akada ge mis hihirikeni ni do. ⁴ Zlam ahar geli ya makəđvu àna nañ ni ti gərgəri akaba ge mis hihirikeni ni. Zlam ahar geli ni ti Melefit àvi ana leli, njəda gayañ àki. Pakama ge mis ya tədəm ni akada gudu ya mis teđežlivù ana ndam ezir

* 9:9 Limis 112.9.

gatay ni, ay leli membedkaba gudu gani nana àna zlam ahar ge Melefit ya àvi ana leli na. Nahkay ti madafaki ma ge mis ya tédəm ni ti ma ga malfada. ⁵ Məwəlki mis ka ma ga zlabay gatay ya tawayay təcəfəna mis ndahan kà ma ge Melefit a ni dek ; məmbatikaba majalay ahàr magədavani na ana mis a dek ti tégəskabu ma ge Krist. ⁶ Nawayay ti lekulum dek kəgəsumuki ma day, kələŋ gani ti anatraḅ maslaŋa ya ti àwayay məgəsuki ma do ni.

⁷ Jalumki ahàr ka zlam ya kəgrum ni dek lala. Tamal maslaŋa àdəm naŋ mis ge Krist ti, ahàr àdəm mājalay ahàr lala keti, məsər leli day ndam ge Krist akada gayan ya àdəm naŋ mis ge Krist ni. ⁸ Bay geli àvua njəda ga məgur kəli a ti nəjənaki kəli àna naŋ. Àvu njəda gani nani ti ge mijin kəli àna naŋ do. Bi nəzləba ahàr goro a kay àna njəda gani nani ya àvu na nəŋgu ni, mimili àbu awərki nu bi. ⁹ Ngay nawayay nəbivù aŋgwaz ana kəli àna wakita goro ya nəbikioru ana kəli ni cilin ti kədəgəzlum ba. ¹⁰ Adaba mis ndahan tédəm : « Ka ya ti Pol abikibiyu wakita ana leli ni ti ma gayan ya abikibiyu ana leli ni ma ga dagwa gayan gərgəri kay. Ay ka ya ti naŋ akaba leli ni ti njəda gayan àbi, àdəm ma ga dagwa gayan ni va do. » ¹¹ Maslaŋa ya ti àdəm nahkay ni ti mājalay ahàr lala : eminjəa ti amagraj zlam ti kala-kala akada ya məbiki ana kəli ka ya ti leli drin drin akaba kəli ni.

¹² Mis nday nani ti təhi ana ahàr nday gədəkani. Leli ti mətəkar məgurfəŋvani kà tay do, mədəm leli kala-kala akaba tay do daya. Nday ti təgurfəŋvu ka ahàr gatay gatayani e kidin gatay bu ; tédəm mis naŋ gədəkani ti si maslaŋa gani akada gatay ni kwa. Tagray nahkay ti nday muroni, təsər araŋa do simiteni. ¹³ Ay leli ti ni mazləbavu ti àna təwi ya Melefit àguraya, àvi ana leli ni cilin, do ni ti mazzləbavu àna təwi ya àvi ana leli ndo ni do. Təwi ya ti Melefit àguraya, àvi ana leli ni ti, təwi ga məhioru ma gayan ana mis, ge minjiyuani àna naŋ bədək afa gekəli ni. ¹⁴ Ka ya ti leli mōru afa gekəli, məhi *Ma Məweni Sulumani àki ke Krist ana kəli ni ti, məgray təwi àtamkia ka ge Melefit ya àguraya, àvi ana leli na

ndo. ¹⁵ Məzləbavu àna təwi ge mis ndahan ya Melefit àguraya, àvi ana tay, àhi ana tay təgray ni ndo. Tagray mam mam nəŋgu ni araŋa gani geli do. Ere ye ti leli mawayay ni ti, ahàr àdəm məfəki ahàr gekəli ke Krist ni məsəgəkiyu kələvad. Mawayay ti təwi geli ya magray e kidin gekəli bu ni məsəgəkiyu daya ; ku tamal məsəgəkiyu nəŋgu ni, àtamkia ke təwi ya Melefit àguraya, àvi ana leli na ba. ¹⁶ Nahkay ti amoru məhi Ma Məweni Sulumani ana mis ga haḅ ndahan ya kama ga haḅ gekəli ni. Mawayay makoru eslini ti adaba məwayay mazləbavani àna təwi ge mis ndahan ya Melefit àguraya, àvi ana tay, àhi ana tay təgray ni do.

¹⁷ « Tamal maslaŋa awayay eji zlabay nahəma, miji zlabay ti àna təwi ga Bay geli ya àgray ni. » ¹⁸ Maslaŋa ya ti azləbay ahàr gayan gayanani ni ti Melefit àgəskabu naŋ do, si maslaŋa ya ti Bay Melefit Melefiteni ana ahàr gayan azləbay naŋ ni kwa.

11

Pol akaba ndam ya ti tédəm nday ndam asak ga Yezu ni

¹ Nihi ti nawayay nəzlapı ana kəli akada ga ndam muru ni. Ay ti besumua ; iy nahəŋgalay kəli, besumua. ² Nawayay kəli dal-dal akada ge Melefit ya awayay kəli ni. Nəbia kəli ana *Krist a, nawayay ti kigəm ndam gayan akada ga wur dahalay ya àsər zal faŋ do, bəŋani avi ana zal ni. Nawayay ti maslaŋa nahan ahi ma ana kəli va do. ³ Aŋgwaz àbu awər nu, nədəm bi maslaŋa nahan amagosay kəli ; nahkay bi ekijəmki ke divi ge Krist a, akədəbum naŋ àna huḅ bəlan va do. Jalumki ahàr ke Ev ya gavan èsıpet naŋ, àgosay naŋ ni ! Təgosay kəli akada gayan ni ba. ⁴ Ka ya ti ku way way do ara afa gekəli a, awayay acahi ma məweni ana kəli ni ti kəbum kebesum. Ku tamal adəmki ma ke Krist ya gərgəri akaba ma geli ya nədəmki ni nəŋgu ni, kebesum. Ku tamal azlapaki ka məsuf nahan gərgəri akaba Məsuf ya àniviyu ana kəli ni, ahkay do ni ahi ma ana kəli, azlapaki ka *Ma Məweni Sulumani nahan gərgəri akaba gekəli ya kicəm ni nəŋgu ni, kebesum.

* 10:17 Zerehi 9.23.

⁵ Nəsəra nday ya tədəm nday ndam *asak ga Yezu gədəkani ni tətam nu do simiteni.

⁶ Edeđin nəsər mazlapani lala akada gatay ni do, ay nu ti nəsəra zlam a nətam tay. Kəlavad a huf ga ma goro ya nəhi ana kəli ni bu dek kəsəruma, nəsəra zlam a.

⁷ Ka ya ti nu nəbu afa gekəli ni ti nəhia Ma Məweni Sulumani ya Melefit àvi ana kəli na ana kəli ga sulum a. Nəhəngoroya ahər goro e gəziteni va, nawayay ti lekələm kīgəm gədəkani. Goro ya nəgray nahkay ni ti nəgudara zlam a zla do waw ? ⁸ Ka sarta gani nani ti ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa ndahan bu ni təslərubiya singu a. Nahkay nəhəlfəna singu kə tay a ti nislīki magray təwi e kidin gekəli bu lala. ⁹ Ka ya ti nu nəbu afa gekəli nahkay ni ti zlam əhəcukivá, ay nəhəngalaləŋ zlam kə kəli a ndo. Təhəlubiyu zlam ti bəza ga mən geli ya e Mesedəweŋ ni. Nəhəli muru ana kəli àna məhiani ana kəli vumu zlam ya əhəcukivu ni ku gəzit ndo. Nəgray nahkay ndo, day-day anagray nahkay do daya. ¹⁰ Nəgray nahkay ti niji zlabay gani ka had Eseyi tata, maslaŋa àbi acafəna nu ge miji zlabay gana bi. Ma hini ya nədəm ni ti jiri : nu zal asak ge Krist ; Krist ti jireni. ¹¹ Niji zlabay nahkay ti bi kədəmum nəwayay kəli do. Aha, nahkay do : Melefit əsəra nəbu nawayay kəli.

¹² Nihindifina zlam kə kəli a ndo, kama day enihindifina kə kəli a do. Nagray nahkay ti adaba nawayay ti mis ndahan tənget divi ge miji zlabay ba. Nğay təbu tagray təwi akada geli ndam asak ga Yezu ni ti nawayay ti tədəm ba. ¹³ Nday nani ti ndam asak ga Yezu edeđin edeđineni do ; tazay mazavu ga ndam asak ge Krist cilin. Təwi gatay ya tagray ni ga magosay mis. ¹⁴ Zlam gani nani ti əgri ejep ana kəli ba. *Məslər ge Melefit asladay, ay *Seteni àna ahər gayan esliki mazay vu gayan akada ga məslər ge Melefit ni. ¹⁵ Seteni àna ahər gayan agray nahkay ti, tamal ndam məgri təwi ni tazay mazavu ga ndam məgri təwi ge jireni ana Melefit ti əgri ejep ana kəli ba. Ndam məgri təwi ana Seteni ni ti Melefit aməgri daliya ana tay azuhva təwi gatay ya tagray magədavani ni.

Pol eji zlabay àna daliya gayan ya acakay

ni

¹⁶ Nəhi ana kəli keti : maslaŋa àhi ana ahər nu Pol murani ba. Ay tamal kədəmum nu murani ti mənjumlu ti akada ya kəmənjumləŋ kə ndam muru ni. Nahkay ti nislīki miji zlabay gəzit bilegeni. ¹⁷ Niji zlabay nahkay ti nəzlapay akada ga Bay geli awayay ni do ; nəzlapay akada ga zal muru ni, adaba nəsəra nəbu nagray zlam ya nislīki mijiki zlabay ni edeđin. ¹⁸ Ay əgia mis kay təbu tiji zlabay akada ga ndam ga *duniya ni ti nu day nara niji zlabay bilegeni. ¹⁹ Lekələm ndam ya kəsəruma zlam a ni kebesəmi ana ndam muru tata. ²⁰ Ka ya ti maslaŋa amənjələŋ ana kəli akada lekələm evidi ni ti kəbum kebesəmi ; ka ya ti maslaŋa azumfəna zlam kə kəli a ni ti kəbum kebesəmi ; ka ya ti maslaŋa agosay kəli ni ti kəbum kebesəmi ; ka ya ti maslaŋa amənjələŋ ana kəli akada kisləm araŋa do ni ti kəbum kebesəmi ; ku maslaŋa asi barva ana kəli nəŋgu ni kəbum kebesəmi. ²¹ Iy nu nəgray nahkay ndo ni ti, nislī araŋa e eri gekəli bu ndo. Nəgray nahkay ndo ni ti asu mimili zla do aw ?

Mis ndahan tazay ahər gatay akada nday gədəkani ni ti, nu day nagray akada nani. Ay ma hini ti ma ga ndam muru. ²² Tamal tədəm nday ndam *Hebri, nu day zal Hebri. Tamal tədəm nday ndam *Izireyel, nu day zal Izireyel. Tamal tədəm nday bəza huf ga Abraham, nu day wur huf ga Abraham. ²³ Tamal tədəm nday ndam məgri təwi ana *Krist, nu bay məgri təwi ana Krist nətam tay. Ma hini ya nədəmaya ni ti əhərkiba ka ma ga muru a. Nəgra daliya nətam tay, təfiya nu a daŋgay va sak kay àtama gatay na, təzləba nu a sak kay àtama gatay na, nətamfəna kə kisim a sak kay, akal takad nu. ²⁴ Sak zlam ndam *Zəde təsua kurupu a kru kru mahkər mahər ambəlməbu a. ²⁵ Sak mahkər təzləba nu àna aday a, sak bələŋ tizligia nu àna akur a, sak mahkər *slalah ga yam əhəmbahədva akaba nu a, ruk hundum nənjəhadva a huf ga *dəluv gədəkani ba. ²⁶ Sak kay nòra ka mələŋ ndahan àna asak a ; sak kay akal yam əsləka àna nu a, sak kay ndam akal təgrua daliya, sak kay ndam jiba goro təgrua daliya, sak kay ndam jiba ndahan day təgrua daliya, sak kay nəgra daliya a kəsa ba, sak kay nəgra

daliya a huɗ gili ba, sak kay nàgra daliya ka ahàr ga dɛlɛv a, sak kay nday ya tɛdɛm nday bɛza ga mma ni tɛgrua daliya daya. ²⁷ Nàgra tɛwi zɛzɛlɛdɛna, nɛcaka daliya, sak kay nɛcakay dɛwir ndo, sak kay nɛnjɛhadɛ e lɛwir a akaba nɛcakay yam ndo, sak kay nɛngɛt zlam mɛzumani ndo, sak kay azana àfu bi, amɛd àwɛra nu a. ²⁸ Nàgra daliya ndahaɗ a daya, ay ti nàcalaya tay a va do. Ay ti zlam àbu bɛlaɗ nɛjalaki ahàr, àhɛlu ahàr kɛlavɛd: nàbu nɛjalaki ahàr ka ndam ga Yezu ya *tɛcakalavu a kɛsa gɛrgɛrani bu ni dɛk. ²⁹ Tamal nìpia maslaɗa naɗ gedebeni e divi ge Melefit ba ni ti kala akada nu gedebeni. Tamal maslaɗa ɛjikia ke divi a ti awɛru ɓɛruv dal-dal.

³⁰ Tamal niiji zlabay kwa ti niiji zlabay ke gedebi goro. ³¹ Melefit Bɛɗ ga Bay geli Yezu, naɗ ya ti mis dɛk tazlabay naɗ ga kaɗgay-kaɗgayani ni ti, àsɛra ma goro ya nɛdɛm ni ti ma ge jiri. ³² Ka sarta ya ti nàbu a Damas ni ti maslaɗa ya Bay Aretas àfiyu naɗ ga mɛgur kɛsa nani ni awayay mɛgɛs nu, nahkay àbɛhad mis kà magudu ga kɛsa ni. ³³ Eslini bɛza ga mɛɗ geli ni tɛfɛviyu nu a alɔɗgu vu, tɛfaya nu àna ezewɛd a dala va gwar a fɛlku ga gudu na. Nahkay nɛtamfɛɗa kà bay mɛgur kɛsa nana.

12

Pol eji zlabay àna zlam ya ti Yezu àɗgazli ni

¹ Ku tamal miji zlabay ti zlam masakani nɛɗgu ni, ahàr àdɛm si niiji zlabay ni kwa. Nahkay nɛzɛlapaki ka zlam ya ti Bay geli àɗgazli, nìpi ni. ² Maslaɗa nahaɗ àbu, nɛsɛra naɗ a, naɗ mis ge *Krist. Maslaɗa gani nani ti Melefit àzoya naɗ agavɛla drin afa gana a huɗ melefit va. Zlam gani nani àgrakivu ti àgra vi a kru mahar faɗ. Cɛ Melefit àzoru ni naɗ naɗani, cɛ àzoru ni naɗ naɗani do, àɗgazli zlam, ɛpi ciliɗ ti nɛsɛr do. Àsɛr ti si Melefit kwa. ³⁻⁴ Iy, maslaɗa gani nani Melefit àzoya naɗ a drin agavɛla a mɛlaɗ gayaɗ sulumani va. * Cɛ Melefit àzoru ni naɗ naɗani, cɛ àzoru ni naɗ naɗani do, àɗgazli zlam, ɛpi ciliɗ ti nɛsɛr do. Àsɛr ti si Melefit kwa. Ka mɛlaɗ nani ti maslaɗa

gani tɛhia ma ndahaɗ a. Ma gani nani ya ɛci ni ti mis hihirikenì ɛsliki mɛdɛmani do, Melefit àcafɛɗa mis ga mɛdɛmana daya. ⁵ Maslaɗa nani ti niiji zlabay àna naɗ tata, nu nuani ti niiji zlabay àna ahàr goro do. Niiji zlabay ti ke gedebi goro ni ciliɗ. ⁶ Ay ku tamal niiji zlabay àna ahàr goro nɛɗgu ni, zlabay goro ya niiji ni ti zlabay ga muru do, adaba ma goro ya nɛdɛm ni ti ma ge jiri. Ay ti nàwayay miji zlabay do, adaba nàwayay ti mis tɛdɛm nu gɛdɛkani àna zlabay goro ya niiji ni ba. Nawayay mis tɛdɛm nu gɛdɛkani ti azuhva tɛwi goro ya tɛbu tipì nagray ni akaba ma goro ya nàhi ana tay, tici ni sawaɗ.

⁷ Zlam ge Melefit ya àɗgazli sulumani gɛrgɛri kayani ni ti akal niiji zlabay àna tay tata. Ay ti Melefit àvua zlam nahaɗ a, àfuviya a vu va, awayay ti niiji zlabay ba. Ere gani nani awɛr nu akada adak ɛjia mis a ti awɛr naɗ ni. Ere gani nani Melefit àvi divi gani ana *Seteni ti mɛfuviyu, ti niiji zlabay ba. ⁸ Nahkay sak mahkɛr nàhɛngala Bay geli a ti mɛzuaba ere gani nana ya agru daliya na a vu ba. ⁹ Ay ti àhɛɗgrufɛɗ, àhu ahkado : « Sulum goro ya nɛgruk ni ti eslɛk, adaba ka ya ti mis naɗ àbu gedebeni ni ti, ere ye ti agray ni dɛk agray ti àna nɛdɛa goro ciliɗ. » Ègia nahkay ti nɛmɛr àna gedebi goro ni, niiji zlabay àna naɗ, adaba ere ye ti nagray ni dɛk ti nawayay nagray àna nɛdɛa ge Krist ciliɗ. ¹⁰ Nahkay nu gedebi ti nɛmɛr sawaɗ. Ku tamal mis tindivi nu, tɛfɛku ɗgasa, tɛgru daliya gɛrgɛri kay nɛɗgu ni, nɛsɛra zlam nday nani ya tɛgru ni ti azuhva Krist, nahkay nɛmɛrvu àna naɗ. Adaba ka ya ti nu gedebeni ni ti, nàbu àna nɛdɛa ge Krist ya àvu ni.

Pol ajalaki ahàr ka ndam ga Yezu ya a Korej ni

¹¹ Ma goro ya nɛdɛm ni ti ma ga muru. Ay kɛfumku ɗgasa ga mazɛlay ma ga muru nahkay ti lekɛlɛm gani. Giri-giri àgɛski kɛzɛlɛbum nu ti lekɛlɛm. Nu ti nìsli araɗa do, ay ndam ya ti kɛdɛmum nday ndam *asak ga Yezu gɛdɛkani ni ti ku gɛzit day tɛtam nu do. ¹² Ka ya ti nu nàbu afa gekuli ni ti nɛbɛsa daliya gɛrgɛrana kay, Melefit

* 12:3-4 Mɛlaɗ sulumani ge Melefit ti awayay adɛmvaba dini sulumani (mɛɗjay Maɗgahani 2.7 ; Lɛk 23.43).

day àvua njèda ga magray zlam magray ejep a gərgərana kay. Zlam ya àgravu ni dek ti adafaki nu zal asak ga Yezu ededīn ededīneni. ¹³ Ere ye ti nəgri ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa ndahan bu ni, nəgri ana kəli ndo ni ti mən ga mam ? Àbi ! Zlam àbu bəlan ciliñ nəgri ana kəli ndo. Zlam gani nani ti nihi : nihindifiña sinju kə kəli ga məjənaki nu a ndo. Tamal goro ya nəgray nahkay ni zlam magudarani ti, mbrəñumfua !

¹⁴ Nihi day nəbu nəslamalavu ga manğoni afa gekəli ya mahkər. Eninjəa day enihindifiña zlam kə kəli ga məjənaki nu a do. Nawayay ti lekələm lekələmeni, do ni ti nəwayafəña zlam kə kəli a do. Tanğahi elimeni ana bəza ti ata bəñ gatayani, do ni ti bəza tanğahi elimeni ana ata bəñ gatay do. ¹⁵ Ku nijñkaba zlam goro a dek, ku nijñ ahər goro goroani ga məjənaki kəli nəngu ni ahəlu ahər do, nəmərvu àna nan sawan. Nawayay kəli dal-dal emiteni ti, akawayum nu va do azuhva nani aw ?

¹⁶ Leli dek məsəra, nihindifiña zlam kə kəli a ndo. Ay ti mis ndahan tədəm nənjəhki ke kəli a sawan. ¹⁷ Nənjəhki ke kəli ti ahəmamam ? Ndam ya ti nəsləroru tay afa gekəli ni ti, maslaña gatay bəlan ti àgosa kəli a waw ? ¹⁸ Nəhi ana Tit mōru afa gekəli, nəslərləñoru wur ga mən geli ya kəsəruma nan a lala ni. Tit òru ènjəa afa gekəli a ti àgosafəña zlam kə kəli a waw ? Ngay leli ata Tit ti təwi geli ya magray ni bəlanani, majalay ahər geli day bəlanani ti kəsərums do waw ?

¹⁹ Kəhumi ana ahər a ma goro ya nəbiki ana kəli ni bu ni dek ti mawayay matamfəña kə kəli a waw ? Aha, nahkay do, adaba leli ndam ge *Krist. Zləbəba goro ni, pakama geli ya məhi ana kəli ni dek ti məhi ana kəli ti kə meleher ge Melefit, adaba mawayay ti kəñgətumkivu njəda e divi ge Melefit bu. ²⁰ Nədəm nahkay ti adaba nakoru afa gekəli wudak. Eninjəa, nədi ahər ana kəli kəbum kəgrum zlam ya ti nəwayay kəgrum do ni ti nəwayay do. Tamal nahkay ti zlam ya anəgri ana kəli ni ti lekələm day akawayum do. Zlam ya ti nawayay kəgrum ba ni nday hi :

kələgumvu ba, kizirəmvu ba, kəzumum bəruv ba, kəgrumvu solu ba, kindivəmvu ba, kəsumivu ana mis ba, kijəm zlabay ba, akaba kəwisiñumkabu zlam ba. ²¹ Eninjəa afa gekəli a ti Bay Melefit goro aməbəku mimili kə meleher gekəli àna təwi gekəli ya kəgrum ni ti nəwayay do. Bi eninjəa afa gekəli a ti nədi ahər ana ndam ya təbu tagudar zlam kekileña, təmbrəñ magray hala ndo, tagray zlam ge mimili kəlavad, təwayay məmbrəñ magudar zlam gatay ni do ni. Tamal nòru nədia ahər ana tay a nahkay ti enitəwi azuhva zlam gatay ya tagray ni. Zlam gani nani dek ti nəwayay do simiteni.

13

Pol ahivù ma ana ndam Korej

¹ Nihi ti nawayay nanğoru afa gekəli ya mahkər. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Təwəlki mis ka zlam wudaka ti ahər adəm mis cə ahkay do ni mis mahkər təgray sedi gani.* » ² Ka ya ti nòru afa gekəli ye cə ni ti nəhiva ana kəli a àndava. Ay nihi nu nəbiyu eslini bi day nəhikaboru ma gani ana ndam ya tagudar zlam ni akaba mis ndahan ni dek keti : ka fat ya ti eninjəa ni ti anatrađ ndam magudar zlam ni dek, maslaña gatay bəlan amatamfua do. ³ Kawayum kəsərums ma goro ya nəhi ana kəli ni ti ma ge *Krist ya ahi ana kəli ededīn ededīneni ni aw ? Nara nədəfiki ana kəli, kara kəsərums. Təwi ge Krist ya agray e kidīn gekəli bu ni ti təwi ge mis gedebeni do, adafaki nan àbu ana njəda. ⁴ Ka ya ti *tədarfəñ Krist kə təndal ni ti nan gedebeni ededīn, ay nihi ti Melefit ahəngaraba nan a, nan àbu àna sifa. Nahkay ere ye ti agray ni dek ti agray àna njəda ge Melefit. Leli ndam *asak gayan ni məbu akaba nan akada mis bəlan, leli day ndam gedebi. Ku tamal leli gedebeni nəngu ni, eminjəa afa gekəli ka fat gana ti amədəfiki ana kəli leli məbu àna sifa ge Krist. Nahkay təwi geli ya amagray e kidīn gekəli bu ni ti amagray ti àna njəda ge Melefit.

⁵ Nəhi ana kəli nahəma, njəhaduma ti kədəgəzłum ahər lala day. Lekələm ti kəbum kəfumki ahər ke Krist ededīn aw ?

* 13:1 Mimbiki 19.15.

Ngay Yezu Krist nanɔ balaɔani akaba kɛli ti kəsərɔm do waw ? Do ni ti bi kədəgəzluma ahər a, kəsərɔma kɔjəmki a ke divi a. ⁶ Leli ndam asak ededɔn ti nəsəra, akəsərɔm. Akəsərɔm ti àna tɔwi geli ya magray ni ; mɔjikia ke divi a ndo. ⁷ Ay ti leli məbu mahəngali Melefit ana kɛli ti kəgudarum zlam ba simiteni. Leli mɔjikia ke divi a ndo, ay ngay mis tədəm leli mis sulumani ti mawayay do ; mawayay kəgudarum zlam ba ni ti ga nani do. Ere ye ti leli mawayay ni ti, mawayay ti kəgrum zlam sulumani. Ku tamal mis tədəm mɔjikia ke divi a nəngu ni, àgray araɔa do. ⁸ Nədəm nahkay ti adaba leli misliki məmbrəɔn tɔwi ge jiri koksah ; magray ti si tɔwi ge jiri kwa. ⁹ Kəla ka ya ti leli gedebeni, lekələm ti ni njədə-njədani ni ti məmərɔ. Leli mahəngalay Melefit, mawayay ti məslamalay manjəhad gekɛli ti kəgudarum zlam va ba. ¹⁰ Nəbikioru pakama hini ana kɛli ka wakita ka ya ti nu drɔn drɔn akaba kɛli nahkay ni ti, adaba nawayay ti kəmbatumkaba manjəhad gekɛli a. Nahkay eninjəa afa gekɛli a ti anəlagi ana kɛli do. Tɔwi goro ya nagray ni dek ti nagray àna njədə ga Bay geli ya əvɔ ni. Ay njədə gani nani ya əvɔ ni ti ge mijɔn kɛli do, ga məvi njədə ana kɛli àna nan sawaɔ.

Pol agri sa ana mis

¹¹ Nihɔ ti bəza ga mmawa goro ni, ma goro əbi kay va bi. Nawayay ti kəmərɔmvu, kəslamalum manjəhad gekɛli, ku way way do e kidɔn gekɛli bu məvi njədə ana maslaɔa nahaɔ, ma gekɛli mərakaboru, kənjəhaduma àna sulumana. Bay Melefit ti awayay mis, avi manjəhad sulumani ana mis daya ; nahkay tamal kəgrum zlam nday nani dek ti amanjəhad akaba kɛli kəlavad.

¹² Grumvu sa e kidɔn gekɛli bu lala, akada ga ndam ge Melefit ya tagravu sa ni. Ndam ge Melefit ya ahalay ni dek təgria sa ana kɛli a.

¹³ Sulum ga Bay geli Yezu *Krist mələbu akaba kɛli dek, Melefit məgray ti lekələm dek kəwayumvu akada gayaɔ ya awayay mis ni, *Məsuf Njəlatani məgray ti lekələm dek kənjəhadumkabu àna sulumani.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Galasi ni Ere ye ti mɛdɛmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Galasi ni

Maslaɲa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àdafa slimi gayaɲ a : àbɛki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Leli mɛsɛr sarta ya àbɛki wakita ni do, mɛsɛr mɛlaɲ ya àbɛki ni do daya. Àbiki ti ana ndam Galasi : Galasi ti kɛsa do ; haɗ kà gɛvay ga Azi (a vad'ya kani Azi akaba Galasi ti tɛbu ka haɗ Turki). Kɛsa Ikoniyum, Listir akaba Derbi ti ka haɗ Galasi ; ka ya ti Pol òru e mirkwi gayaɲ ye enjenjeni ni ti àhia ma ge Melefit ana ndam ga kɛsa nday nana (Tɛwi 14). Pol àbiki wakita hini ana ndam Galasi ya ti tɛgɛskabá ma ga Yezu ya àhi ana tay na.

Àbɛki wakita ti adaba mis ndahaɲ e kiɗiɲ ga ndam ga Yezu ya ka haɗ Galasi ni bu ni tɛdɛm ahàr àdɛm ndam ga Yezu tɛgɛskabu Divi ge Melefit ya Mɛwiz àbɛki ni ðek : ahar gɛɗakani tɛdɛm si ndam ga Yezu ðek tɛkeley kɛɗi kwa (6.12). Pakama gatay ya tɛdɛm ni àzumia bɛrɛv ana Pol a dal-dal, nahkay àbiki wakita hini ana ndam Galasi ðek ga mɛhiani ana tay tɛfɛki ɲgasa ke mis ge mekeley kɛɗi ba ; tamal maslaɲa awayay egi mis ge Melefit àna mekeley kɛɗi ni ti, Krist àjɛnaki naɲ va do (5.2).

Pol àɲjɛki ka pakama gayaɲ, àdɛm naɲ zal asak ga Yezu eɗeɗiɲ : àfiyu Pol e tɛwi gayaɲ ni vu ti Melefit ; ndam asak ga Yezu ndahaɲ ni tɛgɛskabá Pol a, tɛdɛm ma gayaɲ ya àhi ana mis ni ti ma ge Melefit eɗeɗiɲ. Pol àdɛm zlam ya ti àcahi ana mis ni ti Melefit Melefiteni àhi, do ni ti mis àhi do (1-2).

Pol àdɛm ka ya ti ndam Galasi tɛgɛskabu ma ge Melefit enji ni ti tiɲia bɛza ge Melefit a. Tɛgɛskabu, tiɲi bɛza ge Melefit ti azuhva tɛwi ga Mɛsuf ge Melefit, do ni ti azuhva Divi ge Melefit ya Mɛwiz àbɛki ni do. Àhi ana tay nihi ti kɛmbrɛɲum Mɛsuf ge Melefit, kɛgɛsumkabu Divi ge Mɛwiz ni cilɲ ti kamam ? Nday ya ti tɛgɛskabu Divi gani cilɲ,

tɛmbrɛɲ Mɛsuf ge Melefit ni ti nday eɗiɗi, nday bɛza ge Melefit va do (3-4).

Ke mendeveɲ ga wakita ni àhi ana ndam Galasi si tɛɲjɛhaɗ àna ɲjɛɗa ga Mɛsuf ge Melefit kwa. Tamal maslaɲa agɛskabu ɲjɛɗa ga Mɛsuf ge Melefit ya avi ni ti, esliki mɛmbrɛɲ zlam magudarani ðek ; do ni ti Divi ge Mɛwiz cilɲ ni ti àjɛnaki naɲ do. Tamal maslaɲa agɛskabá Krist a ti, maslaɲa nani ègia mis mɛwena : zlam ndahaɲ ni ðek tiɲli araɲa do (5-6).

Sa ga Pol

¹ Nɛbɛki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu. Àslɛrbiyu nu ti mis hihiriken ni do. Tɛvu ɲjɛɗa gani ti mis do ; tɛvu ɲjɛɗa gani ti ata Yezu *Krist nday ata Bɛɲ geli Melefit, naɲ ti àhɛɲgaraba Yezu e kisim ba. ² Nu Pol nɛgri sa ana kɛli, lekɛlum ya ti kɛfumki ahàr ka Yezu, kɛbum *kacakalumvu a kɛsa gɛrgɛrani bu ka haɗ Galasi ni. Bɛza ga mɛɲ geli ya mɛbu akaba tay ni tɛgria sa ana kɛli a daya.

³ Bɛɲ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɛgri sulum gatay ana kɛli, tɛgray ti *kɛɲjɛhaɗumkabu àna sulumani ti. ⁴ Krist ti agɛskabá ti tɛkaɗ naɲ azuhva zlam magudarani geli, ga mɛhɛlaba leli a duniya hini magɛɗavani ni ba. Krist àgray nahkay ti ka mawayay ga Bɛɲ geli Melefit. ⁵ Melefit ti mɛzɛlum naɲ ga kaɲgay-kaɲgayani. Aya nahkay !

Ma Mɛwɛni Sulumani ti bɛlaɲ hɛya, nahay àbi

⁶ Ere ye ti kɛgrum ni ti àgrua ejep a dal-dal, adaba nɛhi ana ahàr kɛgrum zlam akada nani do. Melefit àzala kɛli azuhva sulum ge *Krist ya àgri ana kɛli na. Ay ti lekɛlum kɛmbrɛɲuma Melefit ke wecewecena ; kɛbum kɛɗɛbum ma mɛwɛni nahaɲ sawaɲ ti ahɛmamam ? ⁷ *Ma Mɛwɛni Sulumani nahaɲ ti àbi, si goro ya nɛhi ana kɛli ni cilɲ. Ay mis ndahaɲ tɛbu tiwisirikaba ahàr ana kɛli a, tawayay tambatkaba Ma Mɛwɛni Sulumani ge Krist na. ⁸ Leli mɛhia Ma Mɛwɛni Sulumani ana kɛli a ; tamal maslaɲa ahi ma nahaɲ ana kɛli gɛrgɛri akaba ma ya mɛhi ana kɛli ni ti Melefit mɛtikwesla maslaɲa gana. Ku leli leleni, ku *mɛslɛr ge Melefit àslɛkabiya e melefit

ba ahi ma gani ana kɛli nɛŋgu ni, Melefit mɛtikwesla naŋ a. ⁹ Leli mɛhia ana kɛli a, nihi day nɛhi ana kɛli keti : Tamal maslaŋa ahi ma mɛweni nahaŋ ana kɛli gɛrgɛri akaba ma ya ti kɛgɛsumkabu ni ti Melefit mɛtikwesla maslaŋa gana.

¹⁰ Nɛhi ana kɛli nahkay ti kɛhumi ana ahɛr nawayay ti mis tɛzlɛbay nu waw ? Aha, nahkay do ! Bay ya ti nawayay mɛzlɛbay nu ni ti Melefit. Kɛhumi ana ahɛr nawayay ti pakama goro mɛbɛlafɛŋ kɛ mis aw ? Aha, nahkay do ! Kekileŋa tamal nawayay pakama goro mɛbɛlafɛŋ kɛ mis keti ti akal nu bay mɛgri tɛwi ana Krist va do.

Pakama ga Pol ya ahɛŋgri ana mis ni ti Yezu Krist ahi ɛna ahɛr gayaŋ

¹¹ Bɛza ga mmawa, nɛhi ana kɛli nahɛma, *Ma Mɛweni Sulumani ya nɛbu nɛhi ana kɛli ni ti ma ge mis hihirikeni do. ¹² Mis hihirikeni ɛhu ma gani do, mis hihirikeni ɛcahu ma gani do daya. ɛdɛfuaba ma gana ti Yezu *Krist ɛna ahɛr gayaŋ.

¹³ Zlam ya ti nɛgray ahaslani ka ya ti naɛɛbay Melefit akada ga ndam *Zɛde ni ti kicɛma ɛndava. Ka sarta gani nani ti nɛgria daliya ana ndam ge Melefit ɛsabɛy, nɛwaya mijinɛ tay a. ¹⁴ E kidinɛ ga mɛndalala goro bu e jiba goro bu ni ti nɛdɛba divi ga ndam goro ndam Zɛde na, nɛtama nday ndahaŋ na ahar gɛɛakana. Nɛwaya mɛɛɛbay divi ga ata bɛŋ goro na dal-dal ɛsabɛy.

¹⁵ Ay kwa ka ya ti nu a huɛ ga mmawa bu ni ti Melefit ɛdaba nu a. ɛgru sulum gayaŋ, ɛzalay nu ga mɛgri tɛwi. Sarta gayaŋ ɛra ɛnjia ti ¹⁶ ɛŋgazlu Wur gayaŋ ti nɛsɛr Wur ni, ti nɛzlapaki ka Wur ni, nɛhi ma gani ana mis ya nday ndam Zɛde do ni. Ka sarta gani nani ti nɛhindifiŋa ma kɛ mis hihirikenana do. ¹⁷ A Zerɛzalem day nɛru ga mɛmɛnɛjiyu ndam ya ti tigi ndam *asak ga Yezu enji goro ni do. Nɛru suwwa ka huɛ Arabi sawaŋ. Kɛlɛŋ gani nɛŋga a Damas a. ¹⁸ Vi mahkɛr kɛlɛŋ gani day kwa ti nɛru a Zerɛzalem ti nɛsɛr Piyer. Mɛnɛhadkabu vad kru mahar zlam cilinɛ. ¹⁹ Eslini ti nɛpi zal asak nahaŋ ndo, nɛpi ti Zek wur ga mɛŋ ga Bay geli ni cilinɛ. ²⁰ Kɛ meleher ge

Melefit, ma goro ya nɛbɛki ni ti ma ge jiri, nɛsɛkad malfada do.

²¹ Kɛlɛŋ gani nɛslɛka, nɛru ka huɛ Siri akaba ka huɛ Silisi. ²² Ka sarta gani nani ti ndam ge Krist ya *tɛcakalavu ka huɛ *Zɛde ni tɛpi nu day-day faŋ ndo. ²³ Ticia ma ge mis ya tɛɛmku na cilinɛ ; mis ni tɛɛm : « Maslaŋa ya ti ɛgri daliya ana leli ahaslani, ɛcafɛŋa leli ga mɛhi ma ga mɛfɛki ahɛr ke Krist ana mis a ni, nihi ti ɛgia naŋ naŋani ɛna ahɛr gayaŋ naŋ ɛbu ahi ma gani nani ana mis. » ²⁴ Tɛra ticia nahkay ti tɛzlɛbay Melefit azuhva nu.

2

Pol akaba ndam asak ga Yezu ndahaŋ ni

¹ Vi kru mahar fad ka ahɛr gani nahɛma, mɛru a Zerɛzalem ata Barnabas. Ka ya ti mɛru ni ti nɛza Tit a ju. ² Nɛru eslini ti adaba *Mɛsuf ge Melefit ɛhu ru. Nɛru ninɛa ti mɛcakalavu akaba gɛɛakani gatay ka ahɛr geli. Mɛra mɛcakalava ti nɛŋgahadiaba *Ma Mɛweni Sulumani ya nɛhi ana nday ya ndam *Zɛde do na ana tay a. Nɛhi ana ahɛr bi atɛɛm tɛwi goro ya nɛgray ahaslani ni akaba tɛwi goro ya nɛbu nɛgray nihi ni zlam masakani. ³ Ay tɛɛm nahkay ndo. Ku Tit naŋ zal Gres ni day tɛfɛki nɛgasa ge *mekeley kɛɛɛ akada ya ɛbu mɛbɛkiani a wakita ge Mɛwiz ni bu ndo. ⁴ Tɛzlapaki ke mekeley kɛɛɛ ti adaba mis ndahaŋ tɛbu tasɛkad malfada, tɛɛm tɛɛɛbay Yezu. Nday gani ti tɛhurkiviyu ke leli akal-akal, tawayay tacalki leli ndam ga Yezu *Krist ni ka zlam magudarani adaba mɛɛɛbay *Divi ge Melefit ya Mɛwiz ɛbɛki ni va do. Nday tawayay ti mɛɛɛbay Divi gani, mɛgi evidi gani keti. ⁵ Nday gani nani ti mɛgɛsiki pakama gatay ni ana tay ku gɛzit ndo simiteni. Adaba Ma Mɛweni Sulumani ya mɛhi ana kɛli ni ti ma ge jiri ; nahkay mawayay ti tɛgudarikaba ma gana ana kɛli a ba.

⁶ Ay nday ya ti ndam geli a Zerɛzalem ni tɛɛm nday gɛɛakani ni ticia ma goro na. Ku tamal nday gɛɛakani, ku tamal nday gɛɛakani do nɛŋgu ni araŋa gani goro do, adaba Melefit ti ɛmɛnɛjalɛŋ ke mis akada ge mis hihirikeni ni do. Nday gani tɛra ticia ma goro na ti tɛhu : « Ma Mɛweni Sulumani ya kɛhi ana mis ni ti ɛbɛlay, kɛɛmkiyiu

ma nahan̄ ba. » ⁷ Têdêm nahkay ti adaba têsëra Melefit adaba nu ga mæhi Ma Mæweni Sulumani ana ndam ya nday ndam Zude do, tẽkeley kũdĩ do na, akada ya adaba Piyer ga mæhi Ma Mæweni Sulumani ana ndam Zude, nday ya ti tekeley kũdĩ na. ⁸ Yezu avia njeda ana Piyer ge migi zal asak gayan̄ e kidĩn̄ ga ndam Zude ba ; avu njeda ge migi zal asak gayan̄ e kidĩn̄ ga ndam ya nday ndam Zude do ni bu ni day nan̄ gani. ⁹ Nahkay ata Zek, Piyer akaba Zen̄, nday ya ti ndam Zeruzalem tẽdêm nday akada medikedik gatay ni, tẽgaskabá ga Yezu ya agru sulum gayan̄ ga mægri tawi na, mak tẽgæsfan̄a ahar kè leli akaba Barnabas a ga madæfakiani mĩgia leli dekeni ka ahar bəlan̄ : leli ti magray tawi e kidĩn̄ ga ndam ya ti nday ndam Zude do ni bu, nday ti ni tagray tawi e kidĩn̄ ga ndam Zude bu. ¹⁰ Ay ti tæhi ana leli mæjənaki ndam gatay ya talagani ni cilin̄, do ni ti tæhikivu ma nahan̄ ana leli ndo. Ma gatay hini ya tæhi ana leli ni ti nu day anuviyu a ahàr bu, naway a magrana akada nana.

Ata Pol nday ata Piyer tagray gejewi a Antiyos

¹¹ Ay ka ya ti Piyer ara afa goro a Antiyos a ni ti nələgia kè meleher ge mis a, adaba agudara zlam a : ¹² ka ya ti enjia afa geli a ni ti nan̄ abu azum zlam akaba nday ya ti ndam *Zude do ni. Ay kələn̄ gani Zek aslərbiyu ndam Zude ndahan̄. Nday nakən̄ tãra tinjia nahəma, Piyer nakən̄ agrafan̄a an̄gwaz kà tay a, nahkay aslækafan̄a kà ndam ya ti nday ndam Zude do, tæbu tæzum zlam akaba tay na, awayay ti tĩpi nan̄ akaba tay do. ¹³ Ndam Zude ndahan̄ ni day tagray akada ge Piyer ni, tæbu tajalay ahàr cə cə. Barnabas ara epia nahkay ti ku nan̄ day agray akada ga nday ndahan̄ ni bilegeni ; awayay ti ndam Zude ni tæsər nan̄ ambrən̄a divi gatay na do. ¹⁴ Ka ya ti nĩpi ti nday nakən̄ tãdabay divi ga *Ma Mæweni Sulumani ana jiri gani va do ni ti nəhi ma ana Piyer kè meleher ge mis dek. Nəhi ahkado : « Nak zal Zude tekedĩ kãn̄jhad̄ akada ga ndam Zude ni do, kãn̄jhad̄ akada ga nday ya ti nday ndam Zude do ni. Ay ti kəhi ana ndam ya ti nday ndam Zude do ni,

tãn̄jhad̄ akada ga ndam Zude ni ti agravu ahəmamam ? »

Melefit adəm leli ndam jireni ti azuhva mæfæki ahàr geli ka Yezu ni cilin̄

¹⁵ Leli ti ndam *Zude ededĩn̄ adaba ata bən̄ geli ndam Zude ; leli ndam jiba ndahan̄ ya tæzalay tay ndam magudar zlam ni do. ¹⁶ Ku tamal nahkay nən̄gu ni, leli mæsəra tawi ga ndam ya tãdabay *Divi ge Melefit ya Mæwiz abəki ni ti, maslan̄a abi ya ti Melefit adəm nan̄ jireni kè eri gayan̄ azuhva tawi gani nani bi ; Melefit adəm mis jireni ti si maslan̄a ya ti afækia ahàr ka Yezu *Krist a ni cilin̄. Leli ti mæfæki ahàr ka Yezu Krist ti mawayay ti Melefit mædəm leli ndam jireni kè eri gayan̄ azuhva mæfæki ahàr geli ni, do ni ti mawayay ti Melefit mædəm leli ndam jireni azuhva geli ya mædæbum Divi ya Mæwiz abəki ni do. Adaba tawi ga ndam ya tãdabay Divi ya Mæwiz abəki ni ti maslan̄a abi Melefit adəm nan̄ jireni azuhva tawi gani nani bi simiteni. ¹⁷ Leli ndam Zude ti mawayay ti Melefit mædəm leli ndam jireni kè eri gayan̄ ti adaba leli mæbu mæfæki ahàr ke Krist palam. Magray nahkay ti ndam Zude ndahan̄ ni tæzalay leli ndam magudar zlam, adaba magray tawi akada ge Mæwiz ya adəm ni do. Egia nahkay ti Krist ezligiyu leli a magudar zlam vu waw ? Aha, ezligiyu leli do ! ¹⁸ Ay tamal maslan̄a ambrən̄a zlam ya ti Mæwiz adəm tagray a wakita gayan̄ ni bu na, kələn̄ gani agray keti ti gayan̄ ya agray keti ni ti agray ti egia bay magudar zlam a. ¹⁹ Nu ti ka mædəm ge Melefit ya Mæwiz abəki ni ti akada nu məmətani. Egia nəməta nahkay ti nãdabay Divi ya Mæwiz abəki a wakita gayan̄ bu ni va do. Ere gani agravu nahkay ti, ti nãn̄jhad̄ ana sifa kè eri ge Melefit. Ka ya ti *tãdarfən̄ Krist kà tændal ni ti tãdarkabiyu leli ka ahar bəlan̄ ; ²⁰ nihi ti nu nəbu ana sifa, ay sifa ya anuviyu ni ti sifa ya ahaslani ni va do : leli mæbu ka ahar bəlan̄ akaba Krist, nahkay sifa ya anuviyu ni ti sifa ge Krist. Tamal nu nəbu ana sifa nihi a duniya bu ni ti azuhva næfækia ahàr ke Krist Wur ge Melefit a palam. Nan̄ ti awayay nu, agaskabá ti tãkad̄ nan̄ a kəla goro va. ²¹ Zlam gani nani ti Melefit agru ga sulum gayan̄ : nahkay ti nəmbrən̄ do

simiteni. Mis ndahanj tãdãm Melefit àdãm mis jireni ti azuhva tãwi ga maslaña gani nani ya àgray akada ge Mawiz ya àbãki ni. Ay nahkay do : tamal nahkay ededĩn ti Krist àmæt ti masakani.

3

Melefit ahəngay mis ti ahəmamam ?

¹ Lekulum ndam Galasi ti lekulum ndam muru ! Lekulum ti arañja agray kuli aw ? *Tadarfənj Yezu *Krist kà təndal ti təhia ma gana ana kuli a, kicuma lala, kala kɪpuma àna eri gekuli a. ² Nihi ti nawayay ni-hindifinja ma kè kuli a bəlanj : Melefit àvi *Məsuf Njəlatani ana kuli ti adaba kədəbum *Divi ge Melefit ya Mawiz àbãki ni tək, day ti àvi ana kuli ti adaba kəgəsumkabá ma àki ka məfəki ahàr ka Yezu na palam aw ? ³ Lekulum ndam muru emiteni ti kamam ? Kənjumki ka məfəki ahàr ke Krist ti àna njədə ga Məsuf ge Melefit, nihi ti kəgrum tãwi àna njədə ga vu gekuli gekuleni ti kamam ? ⁴ Zlam àgrakiva ke kuli a kay, ay zlam nday nani ti kəhumi ana ahàr zlam masakani aw ? Zlam nday nani ti tigi zlam masakani koksah ! ⁵ Melefit nañ àbu avi Məsuf gayan ana kuli, agray zlam magray ejep e kidin gekuli bu daya. Agray nahkay ti adaba kədəbum Divi gayan ya Mawiz àbãki ni tək, day ti agray ti adaba kəgəsumkabá ma àki ka məfəki ahàr ka Yezu na palam aw ?

Ere ye ti àgrakivu ka Abraham ni

⁶ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Abraham àfəkia ahàr ke Melefit a, nahkay Melefit àdãm nañ mis jireni kè eri gayan.* » ⁷ Nahkay ti ahàr àdãm kəsərum nday ya ti təfəkia ahàr ke Melefit a ni ti nday bəza hud ga Abraham. ⁸ Kwa ahaslani Melefit àdãm a Wakita gayan ni bu nahkay hi : nday ya ti nday ndam *Zude do ni ti a vad nahanj Melefit amədam nday ndam jireni kè eri gayan azuhva məfəki ahàr gatay ni. Wudaka zlam nani ara agravu ti Melefit àhiaba ma gana ana Abraham a àndava. Àbu məbəkiani a Wakita gayan ni bu nahkay hi : àhi « Anəgri sulum goro ana jiba gəgərani dek ti, anagray àna

nak.† » ⁹ Abraham àra àfəkia ahàr ke Melefit a ti Melefit àgria sulum gayan a. Nahkay ku way way do tamal àfəkia ahàr ke Melefit a ti Melefit agri sulum gayan akada ya agri ana Abraham ni.

¹⁰ Nday ya ti tãdãm tadəbay *Divi ge Melefit ya Mawiz àbãki ni ti Melefit mədãm nday ndam jireni nahəma, Melefit etikwesl tay, aməwəl tay dek àna seriya sawan. Adaba àbu məbəkiani a wakita ge Mawiz ni bu ni nahkay hi : « Ahàr àdãm ku way way do mägəskabu pakama ya àbu məbəkiani a wakita hini bu ni dek, məgray tãwi àna nañ kəlavad, àmbrənj ba, do ni ti Melefit aməwəl nañ àna seriya.‡ » ¹¹ Məsəra maslaña ya ti Melefit àdãm nañ mis jireni kè eri gayan adaba adəbay Divi ya ti Mawiz àbãki a wakita gayan ni bu ni ti àbi. Adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi : « Maslaña ya ti Melefit àdãm nañ jireni kè eri gayan adaba àfəkia ahàr a ni ti, maslaña gani nani ti Melefit aməvi sifa. » ¹² Nahkay divi ga wakita ge Mawiz akaba divi ga məfəki ahàr ke Melefit ti nday gəgəri. Àbu məbəkiani a wakita ge Mawiz ni bu nahkay hi : « Maslaña ya ti àgəskabá ere ye ti àbu məbəkiani a wakita hini bu na mək agray zlam gani nani dek nahəma, Melefit aməvi sifa azuhva nani. § »

¹³ Ay leli ti mādəbay Divi ya ti Mawiz àbãki ni dek do, nahkay akal Melefit etikwesl leli, awəl leli àna seriya. Ay *Krist àmba leli a ; Melefit awəl nañ àna seriya a kəla geli vu. Məsəra, àbu məbəkiani a wakita ge Mawiz ni bu nahkay hi : « Maslaña ya ti *tadarfənja nañ kà təndal a ni ti Melefit etikwesla nañ a àndava.* » ¹⁴ Yezu Krist àgray nahkay ti, àwaya ti nday ya ti nday ndam Zude do ni nday day təngət *sulum ge Melefit ya agri ana Abraham ni ; atəngət ti nday ya ti təbu akaba Krist akada mis bəlanj ni. Ahaslani ti Melefit àdəmbiya, àdãm aməvi Məsuf gayan ana mis ; àwayay məviani ti ana leli ya məfəki ahàr ke Krist ni.

Melefit awəlkabu pakama gayan akaba Abraham

* 3:6 Mənjəkiani 15.6. † 3:8 Mənjəkiani 12.3. ‡ 3:10 Mimbiki 27.26. § 3:12 Mənjay Levi 18.5. * 3:13 Mimbiki 21.23.

¹⁵ Bəza ga mmawa, nazay mazavu ga zlam ya ti mis tagray ni. Tamal mis ti ma gatay dek bəlan təwəlkabá ma gatay a ti, maslaña ya ti adəm ma gani ma masakani ahkay do ni eferkiviyu ma nahan ni ti àbi. ¹⁶ Nahkay day Melefit *àwəlkabu pakama gayan akaba Abraham, àhi : « Anəgruk sulum goro, anəgri ana wur huđ gayak daya.† » Nğay aməgri ana bəza huđ gayan ti adəm ndo : nahkay adəm aməgri ana mis kay do, ana mis bəlan ciliñ. Məsəra, àbu məbəkiani a Wakita gayan ni bu nahkay hi : « Anəgri ana wur huđ gayak. » Wur huđ gayan nani ti *Krist. ¹⁷ Ere ye ti nawayay nədəm ni ti nihi : Melefit àwəlkabá pakama gayan ata Abraham a andava. Vi diñ diñ fađ àna kru kru mahkər ka ahàr gani day kwa ti adəfiki *Divi gayan ana Məwiz. Ay pakama ya àhi ana Məwiz ni ti azay məlan ga pakama ya àwəlkabu ata Abraham ni koksah, adaba ere ye ti Melefit adəm aməgray ni ti agray edeñ. ¹⁸ Tamal Melefit avi zlam ana mis ti azuhva tədəbay Divi ya ti Məwiz àbəkì a wakita gayan ni bu ni ti, àvi ana tay akada gayan ya adəmbiyu aməvi ana tay ga sulum ni do. Ay ti àgravu nahkay do, adaba Melefit àwəlkabá pakama gayan akaba Abraham a, àhi : « Anəvuk zlam ga sulum. »

Melefit adəfiki Divi gayan ana Məwiz ni ti kamam ?

¹⁹ Ay tamal nahkay ti kəlan gani Melefit adəfiki *Divi gayan ana Məwiz ni ti kamam ? Adəfiki ti, ti leli məsər məbu magudar zlam kè eri ge Melefit. Melefit adəfiki ti ga hayañani, duk àbivoru ana mara ga wur huđ ga Abraham ya Melefit adəmkibiyu ma ni. *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkì ni ti *məslər ge Melefit təhi, mək Məwiz day ahəngri ana ata bəñ geli. ‡ ²⁰ Tamal maslaña àbu ahəngri ma ana mis ndahan ni ti, ma ya ti ahəngri ni ti gayan gayañani do. Ay ka ya ti Melefit àhi ma ana Abraham ni ti, nañ nañani àhi àna ma gayan, do ni ti maslaña nahan ahəngri ana Abraham do.

²¹ Ègia nahkay ti Divi ge Melefit ya adəfiki ana Məwiz ni ti awayay adəmvaba pakama

ya àhibiyu ana Abraham ni ti pakama masakani aw ? Aha, nahkay do ! Tamal mis tənğət *sifa ya andav day-day do ni àna Divi ya Məwiz àbəkì ni edeñ ti, akal Melefit adəm mis jireni ti azuhva pakama gani nani. Ay ti àgravu nahkay do. ²² Ere ye ti pakama ge Melefit adəm agravu edeñ ni ti nihi : mis a duniya bu dek təğudara zlam a, tislìki məmbrəñani do ; tigia evidi gana, akada nday a danğay bu. Agravu nahkay ti Melefit awayay agri sulum gayan ana ndam ya ti təfəkia ahàr ka Yezu *Krist a ni. Sulum gani nani ti Melefit adəmkibiyu ma ahaslana, mis tənğət ti azuhva təfəkì ahàr ka Yezu Krist, do ni ti tənğət do.

²³ Ahaslani ti divi ga məfəkì ahàr ke Krist àbi fañ bi. Ka sarta gani nani ti Melefit àjəgay leli àna Divi ya ti adəfiki ana Məwiz ni akada leli a danğay bu. Ahətay sarta ya amañgazli divi ga məfəkì ahàr ka Yezu Krist ana leli ni. ²⁴ Nahkay Divi ya Məwiz àbəkì ni ti ègia akada ga maslaña ya abi slimi ana bəza ni. Melefit àvi ana leli ti, ahətay sarta ga Yezu Krist ya amara ni, ti mədəm leli ya ti məfəkì ahàr ka Yezu Krist ni ti leli ndam jireni. ²⁵ Nihi ti Yezu Krist ènjia, leli məbu məfəkì ahàr. Nahkay ti təwi ga bay məbi slimi ana leli ni andava ; Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkì ni àbi àna njədə ga məgur leli va bi.

²⁶ Lekələm dek kəfumkia ahàr ka Yezu Krist a, nahkay ti kigəma bəza ge Melefit a. ²⁷ Lekələm ya *təbaray kəli àna slimi ge Krist ni dek ti kigəma akada mis bəlan akaba nañ a. Kəmbatumkaba majalay ahàr gekəli a, nihi ti kəbum kajalum ahàr akada ge Krist ni. ²⁸ Nahkay ku nak zal Zude, ku nak zal Gres, ku nak evidi, ku nak evidi do, ku nak zal, ku nak wal nəngü ni àgray araña do ; lekələm dek kigəma ka ahar bəlan akaba Yezu Krist a akada mis bəlan. ²⁹ Krist ti wur huđ ga Abraham ; lekələm ndam ge Krist, nahkay ti lekələm day kigəma bəza huđ ga Abraham a. Nahkay kəngətuma *sulum ge Melefit ya àhibiyu ana Abraham, àhi « Anəvuk » na.

4

¹ Ma goro ya nawayay nəhi ana kəli ni

† 3:16 Mənjay Mənjəkiani 12.7. ‡ 3:19 Ndam Zude tədəm pakama ge Melefit ya Məwiz àbəkì ni ti məslər ge Melefit təhəngri. Ay mədi ahàr ana pakama gani a Wakita ge Melefit bu do.

ti nihi : wur tamal bənjani àdəm ara azum mekeji gayan, ay nan wur gəziteni mba ti, ku zlam ni dek gayan nənğu ni nan akada evidi. ² Ka sarta nani ti mis təbi slimi, təbi slimi ana zlam gayan ni daya, duk abivoru ana sarta ya bənjani àdəm aməzum mekeji gayan ni. ³ Leli day nahkay : ka ya ti leli məfəki ahər ka Yezu fan ndo ni ti leli akada bəza, leli evidi ga *məsuf magədavani ya təgur duniya ni. ⁴ Ay sarta ya ti Melefit əfəkad ni əra ənija ti əslərbiyu Wur gayan. Əwi nan ti wal ; tiwi nan ti e kidin ga ndam ya ti tadəbay Divi ya Məwiz əbəki ni bu. ⁵ Tiwi nan nahkay ti, ti mambaya ndam ya tadəbay Divi gani nani na, ti leli dek miği bəza ge Melefit.

⁶ Ere ye ti adafaki kiğuma bəza ge Melefit a ni ti nihi : Melefit əslərivabiya Məsuf ga Wur gayan ana leli a məbəruv va. Məsuf gani nani nan əbu azlah, adəm : « Aba, Baba.* » ⁷ Əgia nahkay ti ku way way do e kidin gekəli bu nan evidi va do, əgia wur ge Melefit a. Nahkay ti Melefit aməgri sulum gayan ya ti adəm aməgri ana bəza gayan ni ana kəli bilegeni. Nani dek ti təwi ge Melefit.

Pol awayay ti ndam Galasi tijkia ke divi a ba

⁸ Ahaslani ti lekələm evidi ga zlam ga duniya ; zlam nday nani ti Melefit do. Ka sarta nani ti Melefit nan way ti kəsərum do. ⁹ Ay nihi ti kəsəruma Melefit a. Nədəm nahkay ti, nawayay nədəm Melefit əsər kəli enji. Ahaslani ti *məsuf magədavani ya təgur duniya ni təcahia zlam ana kəli a, ay kəmbərənuma. Zlam nday nani ti zlam masakani, njəda əfəj kə tay bi : nihi ti kədəbum zlam nday nani keti ti kamam ? Kawayum kiğum evidi ga zlam nday nani keti ededin aw ? ¹⁰ Ere ye ti kajalumki ahər ni ti vad gərgərani, kiyi gərgərani, sarta gərgərani akaba vi gərgərani ya ti tagrafəj wuməri ni ni. ¹¹ Ere ye ti kəgrum ni ti ahəlu ahər, nədəm bi təwi goro zləzladani ya nəgray e kidin gekəli bu ni ti emigi təwi masakani.

¹² Bəza ga mmawa, nahəngalay kəli, nawayay ti kiğum akada nu, adaba nu ti

nigia akada kəli a. Ere ye ti kəgudarumu ku gəzit ni ti əbi. ¹³ Kəsəruma nəra afa gekəli a, nəhi *Ma Məweni Sulumani ana kəli ye enjenjeni ni ti nəngət ahar gani ti adaba nəbesey do. ¹⁴ Arməwər goro ni ti əgia zlam zləzladana kə eri gekəli a. Ku tamal nahkay nənğu ni kənjakum nu ndo, kəgəsumkabá nu a. Kəgəsumkabu nu ti akada nu *məslər ge Melefit, akada nu Yezu *Krist simiteni. ¹⁵ Ka sarta gani nani ti kəmərūmva dal-dal, ay nihi ti mam əgrakivu ke kəli mam ? Ma goro ya nədəm ni ti ma ge jiri : kəwayuma nu a dal-dal. Tamal əgravu tata ti ku eri gekəli tekeđi akal kəhələmaba kəbumua. ¹⁶ Əgia nəbu nəhi ma ge jiri ana kəli ti nigia zal ezir gekəli a zla do aw ?

¹⁷ Mis ya ti təhurkiyiyu ke kəli ni ti təza njəda gatay a dek ga magray təwi e kidin gekəli ba. Ay təgray nahkay ti təwayay məgri zlam sulumani ana kəli do. Tawayay ti tedekaba nu akaba kəli a, ti kəmbərənum nu, kəzum njəda gekəli dek ga madəbay tay. ¹⁸ Mis azay njəda gayan dek ga magray zlam ti əbəlaj, ay ti ahər adəm zlam ya ti agray ni ti zlam sulumani kwa. Nahkay ahər adəm ku nu nəbu akaba kəli, ku nu nəbi akaba kəli bi nənğu ni kəzum njəda gekəli dek ga madəbay nu kələvad. ¹⁹ Lekələm ti akada bəza goro, ay nihi ti akada lekələm a huđ bu keti, niwi kəli ti nəcakay daliya dal-dal. Anəcakay daliya gani ti duk abivoru ana sarta ya ti majalay ahər gekəli dek əgia akada ge Krist a ni. ²⁰ Nawayay ti akal nihi ti nu e kidin gekəli bu ! Nahkay ti akal nəsər ahəmamam nəhi ma goro ana kəli ni, adaba nihi ti nəsər ere ye ti nəhi ana kəli ni va do.

Ata Sara nday ata Agar

²¹ Lekələm ya ti kədəmum kawayum madəbay *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəki ni ti, ma ga wakita gani nani ya adəm ni ti kiçəm ndo waw ? Həngrumufəj nimi ! ²² Əbu məbəkiyani a wakita gani nani bu nahkay hi : Bəza ga Abraham təbu cə, bəlanjani ni evidi ewii, nahan ni ti ni wal gayan ye evidi do ni ewii. † ²³ Wur ge evidi ni ti tiwi nan akada ge mis ya tiwi

* 4:6 Àna ma ga ndam Zude « Aba » ti awayay adəmvaba « Baba. » † 4:22 Mənjay Mənjəkiani 16.15 ; 21.2. Evidi ni slimi gani Agar, nan ya ti evidi do ni slimi gani Sara.

bəza ni, ay wur ga naŋ ye evidi do ni ti tiwi naŋ akada nani do ; tiwi naŋ ti azuhva ge Melefit ya ahi ana Abraham « Ekiwi wur » ni. ²⁴ Pakama gani nani awayay adəfiki zlam nahaŋ ana leli. Wál cəeni ni ti akada pakama gərgəri cə ya ti Melefit *əwəlkabu akaba mis ni. Pakama ge Melefit ya əwəlkabu akaba ndam *Izireyel, ahi ana Məwiz ka həma *Sinayi ni ti Agar. Ndam ya ti tadəbay pakama gani hini ni ti nday evidi. ²⁵ Agar ti awayay adəmvaba həma Sinayi ya ka hađ Arabi ni. Awayay adəmvaba Zerəzalem ya kani daya, adaba ndam Zerəzalem ya kani ni ti nday dek evidi. ²⁶ Ay Zerəzalem nahaŋ əbu agavəla ; ndam Zerəzalem gani nani ti evidi do. Leli ti ndam ga kəsa gani nani, tiwi leli ti eslini. ²⁷ Əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Nak wal dəgəl, nak ya kiwi wur day-day ndo ni mərvu,

nak ya ti kəkəkay daliya ga wur miwəni ndo ni gray salalay.

Adaba nak ya ti zal gayak əmbrəŋa kur a, əndəhadfuk do ni,

ekiwi bəza dal-dal ətama ga wal nahaŋ ya tandəhadkabu ata zal gayan na. ‡ »

²⁸ Bəza ga mmawa, lekulum ti bəza ge Melefit ededij ededijeni ; kigum nahkay ti azuhva pakama ge Melefit ya ahi ana Abraham « Ekiwi wur, » mək ewi Izak ni : nahkay ti lekulum akada Izak, lekulum akada wur ya Abraham ewifija kə evidi na do. ²⁹ Ahaslani ti Ismayil wur ya tiwi naŋ akada ge mis ya tiwi ni ti əgria daliya ana Izak wur ya tiwi naŋ ana njədə ga *Məsuf ge Melefit na. Ku kani day əbu agravu nahkay. ³⁰ Ay ti cəm pakama ge Melefit ya əbu məbəkiani a Wakita gayan bu ni. Əbu məbəkiani nahkay hi : « Garay evidi ni nday ata wur ye ewi ni. Adaba wur ge evidi ti əzum mekeji ga bəŋani do simiteni, si wur ya ti məŋani evidi do ni kwa. § » ³¹ Nahkay zla nahəma bəza ga mmawa, wal ya ti naŋ evidi ni ewi leli do ; ewi leli ti wal ya ti evidi do ni.

‡ 4:27 Izayi 54.1. § 4:30 Məŋjay Məŋjəkiani 21.10.

5

Ahər ədəm miği evidi ge Divi ya Məwiz əbəkini ba

¹ *Krist əgray ti mətamfəŋa kə *Divi ya Məwiz əbəkini, ndam *Zədə tadəbay na. Əgray nahkay ti, ti miği evidi gani va ba. Nahkay ti zum njədə gekəli dek, kəŋgumiyu e evidi ni vu va ba.

² Nu Pol nəhi ana kəli nahəma, tamal kawayum *təkeli kədi ana kəli ti Krist əgia zlam masakana, adaba əjənaki kəli va do. ³ Nəhi ana kəli keti, maslaŋa ya əkeley kədi ni ti ahər ədəm maslaŋa gani nani mədəbay Divi ya ti Məwiz əbəkini a wakita gayan bu ni dek. ⁴ Tamal kawayum Melefit mədəm lekulum ndam jireni adaba kədəbum Divi ya ti Məwiz əbəkini ti, kəmbərəŋuma Krist a, kidəmva akaba naŋ a, kislumki məŋgət *sulum ge Melefit ni va do. ⁵ Leli ti ni məsəra Melefit amədəm leli ndam jireni kə eri gayan ti adaba məbu məfəki ahər ke Krist. Leli məbu məhətay zlam ge Melefit gani nani ya ara əgray ni ti əna njədə ga Məsuf gayan. ⁶ Tamal kəfəkia ahər ka Yezu Krist a ti ku təkəluka kədi a, ku təkəluək ndo nəŋgu ni, əgray araŋa do. Ere ye ti əbəlafəŋ kə Melefit ni ti nihi : kəfəki ahar ke Krist, kədəfəki məfəki ahər gayak ni əna mawayay mis.

⁷ Ka ya ti kəfumki ahər ke Krist enjenjeni ni ti kəgrum zlam dek kigeni kigeni. Ay nihi ti way əcafəŋa kəli ga mədəbay divi ge jiri a ni way ? ⁸ Bay ya ti əgosay kəli nahkay ni ti Melefit do : Melefit əzalay kəli ti ga mədəbay divi gayan. ⁹ Ma ge mis ya tədəm : « *Miwisiŋ gəzit əkibu ka zlam ti ewisiŋaba zlam na dek » ni ti jiri ededij. ¹⁰ Nəsəra lekulum day majalay ahər gekəli dek akada goro ni, adaba leli dek akaba Bay geli akada mis bəlaŋ. Maslaŋa ya ti ewisirikaba ahər ana kəli a ni ti ku naŋ way nəŋgu ni Melefit amatrađ naŋ.

¹¹ Bəza ga mmawa, tamal nədəm təkeli kədi ana mis kekileŋa ti, mis təgru daliya kekileŋa ti kamam ? Tamal nədəm nahkay ti akal pakama geli ya mədəm *tədarfəŋ Yezu kə təndal ni əwəri bəruv ana mis va do. ¹² Nday ya ti tiwisiŋi ahər ana kəli, tədəm

têkeli kədi ana mis ni ti têsłafəŋa kədi kà tay a bilegeni !

¹³ Bəza ga mmawa, Melefit àzala kəli a, nahkay ti lekələm evidi va do. Ay lekələm evidi va do ni ti, ŋgay kisləmki magray zlam kwaŋa kwaŋa akada ya kawayum ni ti kəhumi ana ahàr ba. Ere ye ti ahàr àdəm kəgrum ni ti wayumvu, ti ku way way do mægri zlam sulumani ana maslaŋa nahəŋ. ¹⁴ Àbu məbəkiani nahkay hi : « Wayay ndam ya nak kəbu akaba tay ni akada ya ti kawayay ahàr gayak ni.* » Tamal kəbu kagra nahkay ti, kəgra zlam ya ti àbu e Divi ya Məwiz àbəkni bu, àdəm təgray na dek àndava. ¹⁵ Ay tamal lekələm akada ga zlam ge gili cudayani, təjavu aslər, tahəpədvu ni ti bumvu slimi, do ni ti ekiziŋəmvu.

Divi ga Məsuf Njəlatani akaba divi ya məbərurv geli awayay ni

¹⁶ Ere ye ti nəhi ana kəli ni ti nihi : grum zlam ya ti *Məsuf Njəlatani ahi ana kəli grum ni. Tamal kəgrum nahkay ti akəgrum zlam ya məbərurv gekəli awayay ni va do. ¹⁷ Adaba ere ye ti məbərurv gekəli awayay ni ti Məsuf Njəlatani àwayay do ; ere ye ti Məsuf Njəlatani awayay ni ti, məbərurv gekəli àwayay do : nday cəeni tarakaboru do. Ègia nahkay ti kisləmki magray ere ye ti kawayum magrani ni do. ¹⁸ Tamal Məsuf Njəlatani agur kəli ti ŋgasa àki ke kəli ga madəbay *Divi ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni va bi.

¹⁹ Zlam ya ti məbərurv ge mis awayay magrani ni ti mis dek təsəra, zlam gani nday hi : magray hala, magray mesəwehvu, magray zlam ya təbəkni mimili ke mis ni, ²⁰ magray pəra, matak, mizirey mis, mahəŋgay ma, magray solu, məzum bərurv dal-dalani, magray eri, medeveni akaba mis, mawayay ma ge mis do, ²¹ məfəkni eri ka zlam ge mis, məvi vu ana zum, magray zlam ga muru ga muru, akaba magray zlam ndahaŋ akada nday nani. Nəhia ana kəli a àndava, nəhi ana kəli keti : ndam ya ti tagray zlam nday nani ti tisləki məhuriyani a *Məgur ge Melefit vu do.

²² Ay təwi ga Məsuf Njəlatani ya agray a məbərurv geli bu ni ti akada bəza ga

məŋgəhaf ya ewi ni : təwi gani nani dek ti bəlaŋ. Zlam gani nday hi : mawayayani, məmərurvani, manjəhad sulumani, məbeseni, majalaki ahàr sulumani ke mis, mægri zlam sulumani ana mis, magray jiri, ²³ manjəhadani kudufa, məbi slimi ana ahàr. Zlam nday nani ti *Divi ge Məwiz ya àbəkni a wakita gayəŋ ni bu ni àcafəŋa mis ga magrana do simiteni. ²⁴ Ndam ge *Krist ti təmbrəŋa zlam magədavani ya ti məbərurv gatay awayay magrani na. Ègia akada *tədarfəŋa zlam gani nani kə təndal a. ²⁵ Leli məbu àna sifa ti àna njədə ga Məsuf Njəlatani. Nahkay ti ahàr àdəm Məsuf Njəlatani mægur leli kəlavad. ²⁶ Miji zlabay ba, məzumi bərurv ana mis ba, məgray solu ba.

6

Ku way way do e kidiŋ geli bu mægri sulum ana maslaŋa nahəŋ

¹ Bəza ga mmawa, tamal maslaŋa èjikia ke divi a ti ahàr àdəm lekələm ya ti kədəbum divi ga *Məsuf Njəlatani ni humi ma ti məŋgukiyu ke divi. Humi ti àna cəkadani. Ay ku way way do məbavvu slimi, do ni ti bi naŋ day emijikia ke divi a. ² Tamal zlam zləzladani àdia ahàr ana kəli a ti jənumvu. Tamal kəgrum nahkay ti kədəbuma divi ge *Krist na àndava. ³ Tamal ti maslaŋa azay ahàr gayəŋ adəm naŋ gədakani, ambatakani do èsli araŋa do nahəma, agosay ahàr gayəŋ gayəŋani. ⁴ Ku way way do ahàr àdəm məmənjaləŋ ka manjəhad gayəŋ ciliŋ. Nahkay tamal àdia ahàr ana zlam ya ti aməri məbərurv na ti məmərurvu adaba àgra təwi sulumana, do ni ti àgurfəŋ ahàr gayəŋ kə mis ndahaŋ ba. ⁵ Adaba ahàr àdəm ku way way do məgray təwi ya ti Melefit àhi məgray ni àna ahar gayəŋ gayəŋani.

⁶ Maslaŋa ya ti təcahi ma ge Melefit ni ti, a hud ga zlam ya ti àŋgəta ni bu dek ti məvi ana maslaŋa ya ti acahi zlam ni bilegeni.

⁷ Kəgosum ahàr gekəli ba : maslaŋa ya ti azay Melefit akada zlam masakani ni ti Melefit amatrađ naŋ dal-dal. Adaba tamal kizligia zlam a ti kara kabaz day ere gani nani. ⁸ Mis day nahkay : tamal

* 5:14 Levi 19.18.

àgra zlam magədavana ya ti mæbæruv gayan awayay na ti zlam gayan ya ti àgray ni amæmbivu kisim. Tamal àgra zlam ya ti Məsuf Njəlatani awayay na ti, Məsuf Njəlatani ni aməvi *sifa ya àndav day-day do ni. ⁹ Məgrum zlam sulumani kəlavad, ahar àdəgafəŋa kè leli a ba. Adaba vad ya Melefit àfəkad ni eminjia ti Melefit aməgri sulum gayan ana leli adaba məmbrəŋ magray zlam sulumani ndo. ¹⁰ Nahkay ti ka ya ti mənğətuma ahar ga magray təwi ya ti ajənaki mis na ti məgrumi ana mis dek. Ahar gədakani məgrumi ana ndam ya təbu akaba leli, təfəki ahər ka Yezu ni.

Pol endeveriŋ ma gayan àna məziaba azay slimi ana mis a

¹¹ Nihi ti mənjumki, nəbiki ana kəli ana ahar goro goroani, nəbəki ti àna asak ma gədákani gədákani. ¹² Nday ya ti tawayay məfəki ŋgasa ke kəli ge *mekeli kədī ana kəli ni ti, nday ti tawayay ti mis ga duniya təzləbay tay azuhva təwi gatay ya tagray ni. Tagray nahkay ti adaba tawayay ti mis təgri daliya ana tay ba cilin: təsəra tamal maslaŋa adəm Melefit ahəŋgay mis azuhva *Krist ya àmətfəŋ kə təndal ni cilin ti mis təbu təgri daliya ana maslaŋa gani. ¹³ Nday gani ti təkeli kədī ana tay a, ay təbi tədəbay *Divi ya Məwiz àbəki a wakita gayan ni bu ni dek bi. Tədəm təkeli kədī ana kəli ti adaba tawayay tiji zlabay àna kədī ya tekeli ana kəli ni. ¹⁴ Nu ti niji zlabay do. Ay tamal niji zlabay ti, àki ka Bay geli Yezu Krist ya àmətfəŋ kə təndal ni cilin. Yezu àra àməta nahkay ti zlam ga duniya tigia zlam masakana kè eri goro a, akadā *tədarfəŋa tay kə təndal a. Nu day nigia zlam masakana kè eri ga ndam ga *duniya, akadā tədarfəŋa nu kə təndal a. ¹⁵ Nahkay ku tekeli kədī ana mis, ku təkeli kədī ana mis do nəŋgu ni, àgray araŋa do. Pakama ya ti àtam pakama ndahan ni dek ti nihi: Melefit àgray ti mīgia mis məwena azuhva təwi ge Krist a. ¹⁶ Nday ya ti təgəskabá ma goro hina ni ti, Melefit məjənaki tay, məgray ti tənğəhadkəbu àna sulumani. Melefit məgri ana tay nahkay adaba nday ti ndam *Izireyel gayan ededīŋ.

¹⁷ Kwa kani nawayay ti maslaŋa àhəlu muru va ba, adaba nu nəbu àna mandava

kà vu goro : mandava gani nday nani ti tədafaki nu mis ga Yezu.

¹⁸ Bəza ga mmawa, Bay geli Yezu Krist məgri sulum gayan ana kəli dek; sulum gani nani mənğəhad a mæbæruv gekəli bu ti. Aya nahkay.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Efez ni Ere ye ti mādāmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Efez ni

Maslaṅa ya ti àbēki wakita hini ni ti àdafa slimi gayaṅ a : àbēki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 3.1). Leli māsēr sarta ya àbēki wakita ni do, māsēr mēlaṅ ya àbēki ni do daya. Ma ga Pol hini ya àbu mēbēkiani a Wakita ge Melefit ni bu ni ti, àbiki ti ana ndam Efez : Efez ti kēsa gēdākani ka haḍ Azi. Pol ànjēhaḍ eslini vi mahkēr (Tūwi 20.31), ay a wakita hini bu ni ti àbēki akada ga bay ya ti àhi ma ana ndam ya naṅ àsēra tay a ni do. Àgri sa ana mis do, àlēgi ana mis akada gayaṅ ya àgray a wakita ndahaṅ bu ni do. A wakita ndahaṅ ya tēbēki ahaslani ni bu ni ti ma ya ti « kēbum a kēsa Efez bu ni » (1.1) àvu bi ; nahkay mis ndahaṅ tēdām wakita hini ti Pol àslērioru ana ndam ga kēsa gērgēri kay bēlaṅ àna bēlaṅ ga mēhi ma ana ndam ga Yezu dēk. Ay tamal nahkay ti tēzay wakita ya tēslērioru ana ndam Efez ni cilin, tēfiyu a Wakita ge Melefit vu ; tēmbraṅ wakita ya tēslērioru ana ndam ga kēsa ndahaṅ ni dēk.

Nahkay pakama ga Pol ya àdām a wakita hini bu ni ti kwa ka mēnjēki gani àhi ana ndam ga Yezu dēk. Ànjēki, àdām àna tūwi ge Krist ti Melefit àgria zlam sulumani ana leli a kay : Melefit àdaba leli a, mīgia bēza gayaṅ a ; àmbērfēṅa zlam magudarani geli ni kē leli a dēk ; àgray ti mīci ma gayaṅ māṅgahani ni. Ahaslani ti leli akada mis mēmētani, nihi ti mēbu àna sifa ya àndav dāy-dāy do ni ; mīgia akada mis a bēlaṅ. Nahkay Pol ahēṅgalay Melefit ti ndam gayaṅ ni dēk tīci zlam sulumani ya ti Melefit àgri ana tay ni lala : àgri zlam nday nani dēk ana tay ti azuhva tūwi ge Krist (1–3).

Leli mīgia bēza ge Melefit a ti, ahār àdām mājēhadūm ahēmamam ? Pol àdām mīcivu, māwayumvu, ku way way do māgray tūwi àna njēda ge Melefit ya àvi ni ; mēmbraṅum zlam magudarani dēk ; ku

way way do, ku zal, ku wal, ku wur, ku ata bēṅ ga bēza, ku evidi, ku bay mēgur evidi, mājēhadūm akada ge Melefit ya awayay ni cilin. Melefit àvia njēda ana leli a dal-dal : njēda gani nani ti akada zlam ahar ga zal slewja, si māgray tūwi àna naṅ lala. Ahar gēdākani mājēṅgalay Melefit kēlavaḍ, mēmbraṅum ba. Tamal magray nahkay ti Seteni àgosay leli kōksah, àgri araṅa ana leli kōksah (4–6).

Pakama ga Pol ya àhi ana ndam ga Yezu ahaslani ni ti, ahār àdām leli day mēgēsūmkabu. Si mīci pakama gayaṅ ni, māgray tūwi àna naṅ kwa.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol, Melefit àdaba nu a, nīgia zal asak ga Yezu *Krist a. Nēbikioru wakita hini ana kēli ndam *njēlatani ya kēfumki ahār ka Yezu Krist, kēbum a kēsa Efez bu ni. ² Bēṅ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tēgri sulum gatay ana kēli, tēgray ti *kājēhadūmkabu àna sulumani ti.

Melefit àgri zlam sulumani kay ana ndam ga Yezu

³ Ahār àdām mēzlēbum Melefit, Bēṅ ga Bay geli Yezu *Krist, adaba àgria zlam sulumana dēk ana leli àna Mēsuf gayaṅ a. Zlam sulumani gani nday nani ti a duniya bu do, nday e melefit bu. Àgri tay ana leli ti adaba leli mēbu akaba Yezu Krist akada mis bēlaṅ palam. ⁴ Wuḍaka Melefit àgraya mēlaṅ a ti àdēkiba leli a, ti mīgī mis *njēlatani ke eri gayaṅ, ti àṅgātēṅa zlam magēdavani kē leli ba. Àdēkiba leli a nahkay ti, ti mīgī akaba Yezu Krist akada mis bēlaṅ.

Naṅ gani àwaya leli a dal-dal, ⁵ nahkay àdēmbiya kwa ahaslana emigi bēza gayaṅ àna tūwi ga Yezu Krist. Àgray nahkay ti ka mawayay gayaṅ adaba àbēlafēṅa dal-dal, ⁶ awayay ti mis tēsēr naṅ gēdākani, tēzlēbay naṅ azuhva sulum gayaṅ ya àgri ana leli ni. Àgri sulum gani nani ana leli ti àna wur gayaṅ bilin bilinēni ni. Awayay naṅ dal-dal.

⁷ Leli mīgī akaba Yezu Krist a akada mis bēlaṅ, adaba Melefit àmba leli àna mimiz ga Yezu a, àmbērfēṅa zlam magudarani geli ni

kè leli a. Àgray nahkay ti, awayay adafaki sulum gayan ti kay dal-dal. ⁸ Sulum gani ya àvi ana leli ni àsabay ; àgray ti leli mäsär zlam akaba mìci ere ye ti awayay ni dek. ⁹ Ere ye ti Melefit awayay amagray kama ni manğahani, ay ti àdäfiaba ana leli a. Ere gani nani ti àbälafəña dal-dal. Àdämbiya kwa ahaslani, amagravu àna tawi ga Yezu Krist. ¹⁰ Ere gani nani ti amagray ka sarta ya ti amaslamalakabá zlam a dek ni. Ere gani nihi : amanğasikabu ahär ana zlam dek, zlam ya agavəla dek akaba zlam ya a ga had ni dek, ti bay bəlan mägur tay. Bay gani nani ti Krist.

¹¹ Leli ndam *Zude ya məbu akaba Krist akada mis bəlan ni day Melefit àvia ja gani geli ana leli a. Melefit àgraya zlam a dek ka mawayay gayan a akada gayan ya àdämbiyu ahaslani na, nahkay àdababiya leli kwa ahaslana. ¹² Leli ndam ya mäfäki ahär ke Krist enjenjeni ni Melefit àdababiya leli a nahkay ti, adaba awayay ti mis tazləbay nan dal-dal azuhva zlam ya àgri ana leli ni.

¹³ Lekulum day kəbum akaba Krist akada mis bəlan, adaba kicuma pakama ge jiri a, *Ma Məweni Sulumani ya Melefit àhəngay kəli àna nan na. Nahkay kəfumkia ahär ke Krist a, nan day àvia Məsuf gayan ana kəli a akada ya àdämbiyu ahaslani ni. *Məsuf Njəlatani ya àvi ana kəli ni ti akada zlam gayan ya àgrakia ke kəli a, adafaki ti lekulum gayan ni. ¹⁴ Àvi Məsuf Njəlatani nani ana leli ti adafaki amara mahəngay leli ededij ededijeni ka ya ti emendeveriñ tawi gayan dekeni ni. Nahkay ti məzləbum nan dal-dal azuhva tawi gayan ya àgri ana leli ni.

Pol ahəngali Melefit ana ndam ga Yezu

¹⁵ Nahkay zla nahəma, nəgri səsi ana Melefit azuhva ere ye ti kəgrum ni, adaba nicia lekulum kəfumkia ahär ka Bay geli Yezu a, kawayum ndam ge Melefit dek daya. ¹⁶ Nahkay nəbu nəgri səsi ana Melefit kəlavad azuhva ere ye ti kəgrum ni, nəmbrəñ do. Nəbu nahəngali Melefit ana kəli daya. ¹⁷ Melefit ti nan Melefit ga Bay geli Yezu *Krist, nan Bəñ geli gədakani ya mazləbay ni. Nahəngalay nan ti məvi mäsär zlam, mädəfikia ana kəli ahəmamam

kəsərumkivu nan ni. ¹⁸ Nahəngalay nan keti ti mäfiviyu majalay ahär sulumani ana kəli a ahär vu, ga mäsär ere ye ti azalaki kəli ga məviani ana kəli ni, ga mäsär sulumani ya ti agri ana ndam gayan ni. Sulumani gani nani ti kay dal-dal, àtama zlam ndahan na dek. ¹⁹ Nahəngalay Melefit ti kəsərum njəda gayan gədakani àtama njəda ndahan a dek. Njəda gayan gani nani ti àgri tawi ana leli àna nan, leli ndam ya məbu mäfäki ahär ka nan ni. Àna njəda gani nani ti ere ye ti èsliki magrani àna nan do ni ti àbi. ²⁰ Àna njəda gani nani ti àhəngaraba Krist e kisim ba, mək àfəkad nan kə gəvay gayan e melefit bu ka məlan ga gədakani. ²¹ Eslini ti Krist agur *məslər ge Melefit akaba gədakani gatay dek, agur bəbay dek akaba ngumna dek daya. Ku ndam njəda-njədani weley weley do dek ya mis tacali slimi ana tay ni ti Krist agur tay daya. Agur nday ya təbu ka sarta hini ni cilij do, agur nday ya atələbu ka məlan məweni ya Melefit amagraya ni daya. ²² Nahkay Melefit àmbriva zlam a dek a ahar va ana Krist a. Àfäki nan gədakani ka ahär ga zlam dek, àfiyu nan bay gədakani ga ndam gayan ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni. ²³ Ndam ya təfäki ahär ke Krist ni dek ti nday dekeni tigia vu gayan a, adaba njəda gayan dek àvu a tay bu. Krist ti njəda ge Melefit dek àvu a vu gayan bu daya, njəda ge Melefit ya àhəcikivu ana nan ni ti àbi simiteni.

2

Melefit àhəngala leli àna sulum gayan a

¹ Ahaslani ti lekulum kəbum akada ge kisim ni kə meleher ge Melefit adaba kəgudarumbiya zlam a dek. ² Kəgudarumbiya zlam a kəlavad ka sarta gani nana akada ge mis ndahan ya tagudar zlam a duniya bu ni. Lekulum kicəmikia slimi ana bay njəd-njədani magədavani na. Bay gani nani agur məlan ya a gala-gala ge melefit bu akaba had ni, nani məsuf, agray tawi ka sarta hini a vu ge mis ya ticiiki slimi ana Melefit do ni bu. ³ Leli dek ahaslani day leli məbu akada gatay ni, kəlavad məgrabiya zlam magədavani ya məbərurv geli àwayay na. Məjalakibiya ahär ka zlam ya təbälafəñbiya kè leli a na cilij. Manjəhad geli ti nahkay.

Àna manjèhad geli gani nani ti akal Melefit amatraḅ leli akada ya amatraḅ nday ndahaṅ ni.

⁴ Ay ti amagray nahkay va do. Melefit ti awayay leli dal-dal, mæsi cicihi gɛḁak. ⁵ Ku tamal leli mæbu akada ge kisim ni kè eri gayan adaba mægudara zlam a naṅgu ni, àvia sifa ana leli a ka ahàr bəlan akaba *Krist a. Naṅ àhəṅgay kuli ti ga sulum gayan. ⁶ Leli ti mīgia akada mis bəlan akaba Yezu Krist a. Nahkay Melefit àhəṅgaraba leli a ka ahar bəlan akaba Krist e kisim ba, àbèhadà leli a digusgus ka ahar bəlan akaba Krist e melefit ba daya. ⁷ Melefit àgri zlam sulumani gani nani ana leli azuhva tawi ga Yezu Krist nahkay ti, adaba awayay adəfiki ana mis ga sarta ya àbiyu kama ni ahəmamam sulum gayan ti gəḁakani àsabay ni. ⁸ Melefit àhəṅgay kuli ti ga sulum gayan edeḁin : agri sulum gani nani ana kuli adaba kəfumki ahàr ka naṅ, do ni ti àgri ana kuli ti ka duwa ge tawi gekuli ya kəgrumi ni do. Zlam gani nani dek ti Melefit àgri ana kuli ga sulum gayan zlam gayan. ⁹ Nahkay ti àhəṅgay kuli adaba lekulum kəgruma tawi sulumana palam do, àhəṅgay kuli ga sulum gayan cilin, ti ku way way do èji zlabay àna tawi gayan gayanani ba. ¹⁰ Bay ya ti àgraya leli a ni ti Melefit. Àgraya leli a ti, leli akaba Yezu Krist akada mis bəlan ga magray zlam sulumani. Zlam sulumani gani nani ti Melefit àslamalivabiya ana leli a kwa ahaslana ti məgray kəlavad.

Nday ya ndam Zude do ni tigia jiba bəlan akaba ndam Zude a

¹¹ Nahkay zla nahəma, sərumki jiba gekuli ahaslani ti jiba ga ndam *Zude do. Ndam Zude təḁəm lekulum kəḁi gekuli *mekeleni do, gatay ni ti mekeleni. Təḁəm nahkay ti, təḁəmki ti ka zlam ge mis ya təgri ana vu gatay ni cilin. ¹² Sərumki ahaslani ti lekulum kəsərum *Krist do, lekulum ndam *Izireyel do. Ahaslani Melefit *awəlkabá məwəlvana akaba ndam gayan a, àhi ana tay aməgri sulum gayan ana tay, ay ti lekulum kəkumkibu bi. Ka sarta gani nani ere ye ti kəfumki ahàr ni ti àbi. Kəsərumbiyu Melefit a manjèhad gekuli a duniya bu ndo daya. ¹³ Ahaslani ti nahkay, ay nihi ti akada nani va do.

Ahaslani ti lekulum drin drin akaba Melefit, ay nihi àna tawi ga Yezu Krist nahəma lekulum kəbum kə gəvay ge Melefit. Krist àgray tawi nani ti àna mimiz gayan ya àbaya ni. ¹⁴ Nahkay leli dek manjèhadkabu àna sulumani ti azuhva Krist. Ahaslani ti ndam Zude akaba ndam ya ti nday ndam Zude do ni jiba gatay gərgəri, ay nihi ti èbedekabá tay a, tigia jiba bəlan. Ahaslani ezir àbu e kidin gatay bu, akada gudu èdekaba tay a, nihi ti Krist aməta ti embedkaba gudu gani nana. ¹⁵ Məwiz a wakita gayan ni bu adəmki ma ke *Divi akaba ka manjèhad ga ndam Zude, ay azuhva tawi ge Krist ti wakita nani àgray tawi va do. Krist àgray nahkay ti awayay ndam Zude akaba nday ya ndam Zude do ni tēbedevu, tigi akada mis bəlan. Jiba gatay gərgəri va do, tigia nday manjèhadkabani àna sulumani akada mis bəlan. ¹⁶ Gayan ya amət kə təndal ni ti àzaba ezir ya àvu ahaslani e kidin gatay bu na. Nahkay tigia akada mis bəlan adaba àṅgalabakabá tay akaba Melefit a. ¹⁷ Naṅ àra a duniya va ga məhi *Ma Məweni Sulumani ana mis, adəm si mis tənjàhadkabu akaba Melefit àna sulumani kwa. Àhi ana kuli, lekulum ya kəbum drin drin akaba Melefit ni, àhi ana nday ya təbu cifa cifa kə gəvay ge Melefit ni daya. ¹⁸ Nahkay àna tawi ge Krist day kwa ti leli dek mənṅət divi ga mahəḁakfəṅiyani kə Bəṅ geli Melefit àna njəḁa ga Məsuf gayan bilin bilin ni.

¹⁹ Nahkay ti lekulum akada ndam mirkwi ahkay do ni akada ndam jiba nahəṅ va do, kiguma ka ahar bəlan akaba ndam ge Melefit a, kiguma ndam ga hud ahay gayan a daya. ²⁰ Nahkay zla ti kiguma akada ga akur ya tēḁezl ahay àna tay na. Asak ga ahay ni ti ndam *asak ga Yezu akaba ndam mahəṅgaray *pakama ge Melefit. Akur gəḁakani ya akay ahay gani nani ti Yezu Krist naṅ naṅani àna ahàr gayan. ²¹ Ahay gani nani dek anjèhad lala, aləmvu lala azuhva Yezu Krist. Nahkay ahay ni egi ahay *njəlatani gəḁakani ge Melefit, ti Bay geli mənjàhadviyu. ²² Lekulum ya kiguma bəlanana akaba Yezu Krist a ni ti Melefit àhəla kuli akaba ndam gayan ndahaṅ na bilegeni akada ga akur na, ga mələm ahay gayan àna naṅ. A ahay gani nani bu

nahəma *Məsuf ge Melefit anjəhadviyu.

3

Təwi ga Pol ya agri ana ndam ya nday ndam Zude do ni

¹ Nahkay zla nahəma, nu Pol nahəngali Melefit ana kəli. Nu a danğay bu azuhva təwi ga Yezu *Krist ya nəgri ana kəli ya lekələm ndam *Zude do ni. ² Təwi ge Melefit ya əvu ga sulum gayan ti nəgri ana kəli ni ti əbi kicəma lala. ³ Melefit ədəfuaba pakama ya *manğahani ahaslani na. Əki ka pakama gani nani ti nəbikia ma gana ana kəli a gəzit. ⁴ Pakama manğahani nani ti ədəmki ke Krist. Tamal kəjeŋgəma ere ye ti nəbəki na ti kəsərum nu nəsəra pakama nana lala. ⁵ Pakama gani nani nahəma, Melefit ədəfiaba ana mis ya ahaslana vayvay ndo. Ay nihi ti ədəfiaba ana ndam *asak gayan *njəlatani na akaba ana ndam njəlatani ya tahəngaray *pakama gayan na. Ədəfiaba ana tay a əna njədə ga Məsuf Njəlatana. ⁶ Pakama gani nani manğahani ni ti nihi: Ere ye ti Melefit aməgri ana ndam Zude ni ti aməgri ana kəli ya ndam Zude do ni daya. Lekələm ya ndam Zude do ni akaba ndam Zude ni Melefit əbedekabə kəli a, kigəma jiba bəlan. Nahkay ere ye ti Melefit ədəm aməgri ana ndam Zude adaba nday akaba Yezu Krist akada mis bəlan ni ti aməgri ana kəli ya ndam Zude do ni daya. Ədəfiaba ere nani ana leli a ti əna *Ma Məweni Sulumani ya əhi ana leli ni.

⁷ Ma Məweni Sulumani nani ti Melefit əvua təwi gana ga məhiani ana mis a. Əvu ti ga sulum gayan, əna njədə gayan gədəkani daya. ⁸ Nu ya nəsliviyu a ndam ge Melefit ndahan ni vu do ni, Melefit əgrua sulum gayan a, ga məhiani ana ndam ya nday ndam Zude do ni ahəmamam Krist nan əbu agri zlam sulumani kay ana mis ni. Zlam sulumani nani mis təsərkaba koksah. ⁹ Agrua sulum gayan a ga mədəfiaba ana mis a ahəmamam Melefit agroru təwi əna pakama gani nani manğahani ni. Melefit əgraya zlam a dek ahaslana; kwa ka sarta gani nani anğahfəna pakama gani nana kə mis a. ¹⁰ Ay nihi ti Melefit awayay adafaba pakama manğahani nana əna təwi gayan ya agray e kidin ga ndam gayan ya

*təcakalavu ku eley eley do ni bu dek ni. Awayay ti *məslər akaba gədəkani gatay ya təbu e melefit bu ni dek tici, ti təsər ahəmamam Melefit əsəra zlam a dek, agray zlam dek kigeni ni. ¹¹ Kwa ka sarta ya əgraya məlan a fan ndo nəŋgu ni ədəmbiya, nihi ti əgra əna təwi ga Bay geli Yezu Krist a. ¹² Əna təwi gani nani ti Melefit əvia divi ana leli a ga mahədəkfəŋiyana, nahkay məgrumfəna anğwaz a va do, adaba leli məbu akaba Yezu Krist akada mis bilin, məbu məfumki ahər daya. ¹³ Nahkay zla nahəma, nəhi ana kəli daliya goro ya nəcakay əna təwi goro ya nagraj azuhva kəli ni ti kam-kam əziaba njədə ana kəli a ba ti. Adaba mam, ahər ədəm daliya gani nani məvi məmərani ana kəli sawan.

Yezu awayay leli dal-dal

¹⁴ Nahkay zla nahəma nabəhad miridim ana Bəŋ geli Melefit ga mahəngalay nan. ¹⁵ Mis tədəm ndam ya agavəla akaba nday ya a ga had ni ti ata bəŋ gatay təbu. Tədəm nahkay tata nahəma, adaba Melefit nan Bəŋ geli nan bilin. ¹⁶ Nan ti gədəkani atam zlam dek, agur zlam dek daya. Nahkay ti nahəngalay nan ti məvi njədə gədəkani ana kəli a məbəruv vu əna təwi ga Məsuf gayan, ¹⁷ ti *Krist mənğəhad a məbəruv gekəli bu adaba kəfumki ahər. Nahəngalay nan ti kəwayumvu dal-dal: nahkay akələbum əna njədə kay akada ga mən ga zlam ya sliri gani tədəgoru a had vu drin ni, ahkay do ni akələbum əna njədə akada ga ahay asak gani məfəkadani lala ni. ¹⁸ Nahəngalay Melefit ti məvi njədə ana kəli ka ahar bəlan akaba ndam gayan ndahan ni dek, ti kəsərum ahəmamam Krist awayay mis dek ku drin eley eley do ni. Nahkay məlan ya Krist əwayavù mis eslini do ni ti əbi. ¹⁹ Ahəmamam Krist awayay mis ti mis təsərkaba koksah, ay ti nahəngalay Melefit ti kəsərumkaba lala. Nahkay ti akələbum əna *sulum ge Melefit ni dek, ere ye ti aməhəcikivu ana kəli ti əbi simiteni.

²⁰ Melefit ti esliki məgri zlam ana leli kay dal-dal atama geli ya mihindifina na, atama geli ya majalaki ahər na daya. Agray nahkay ni ti əna njədə gayan ya agray təwi a leli bu ni. ²¹ Nahkay zla nahəma məzləbay nan azuhva təwi gayan ya agray e kidin ga

ndam gayan̄ ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni bu ni, m̄azləbay nan̄ azuhva zlam gayan̄ ya əgri ana leli azuhva təwi ga Yezu Krist ni daya. M̄azləbay nan̄ ku nihi, m̄azləbay nan̄ ka sarta ya amara ni dek, m̄azləbay nan̄ kan̄gay-kan̄gay. Aya nahkay.

4

Ndam ga Yezu ti nday bilin̄eni akada vu bəlan̄

¹ Nahkay zla nahəma, nahəngalay kəli ti kan̄jəhadumkabu lala adaba Melefit əzalay kəli ti, awayay ti kəgrum nahkay. Ahəngalay kəli ti nu Pol ya a dan̄gay bu azuhva təwi goro ya nəgri ana Bay geli ni. ² Nədəm nahəma, hən̄grumoru ahər a had e kidin̄ gekəli bu, njəhadum kudufa, bəsəm zlam ya təgri ana kəli ni, ndumkabu, wayumvu. ³ Kigəma akada mis bəlan̄ ana təwi ga *Məsuf ge Melefit a. Nahkay ti zum njəda ti *kan̄jəhadumkabu ana sulumani gayan̄. ⁴ Adaba mam, leli ndam ga Yezu miğia akada mis bəlan̄ana, nahkay vu geli bilin̄. Məsuf ge Melefit ti nan̄ bəlan̄. Nahkay ti ere ye ti Melefit əzalaki leli ga məgriani ana leli ni ti bəlan̄ daya. ⁵ Bay geli ti nan̄ bəlan̄. Məfəki ahər ti ka nan̄ nan̄ bəlan̄. *Məbaray ana slimi gayan̄, baray gani nani ti bəlan̄. ⁶ Melefit ti nan̄ bəlan̄, nan̄ Bən̄ geli dek, agur leli dek, agray təwi e leli bu dek, an̄jəhad a məbərurv geli bu dek daya.

⁷ Ay ti Krist əvia zlam sulumani gərgərana ana ku way way do geli a dek akada gayan̄ ya awayay na. ⁸ Pakama gani əbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Ācəloru agavəla,

əgəs mis ga njəda,

əvia zlam ana mis a daya.* »

⁹ Ay ma ya tədəm « ācəloru agavəla » ni ti awayay adəmvaba mam? Awayay adəmvaba wudaka Krist ācəloru agavəla nahəma, əsləkabiya agavəla, əra ka had a. ¹⁰ Nahkay bay ya əra ka had a ni ti ācəloru agavəla ca-ca e melefit vu day nan̄ gani bəlan̄ani ni. Əgray nahkay ti m̄əzum bay, m̄əgur zlam eley eley do dek.

¹¹ Nan̄ gani əvia njəda ana mis ga magray təwi gərgərani ana nan̄ a : mis ndahan̄ tiğia ndam *asak a, mis ndahan̄ ndam mahəngaray *pakama ge Melefit, mis ndahan̄ ndam məhioru *Ma Məweni Sulumani ana mis, mis ndahan̄ ti ni *ndam məbi slimi ana ndam ge Krist ahkay do ni ndam macahi zlam ana tay. ¹² Krist əgray nahkay ti, ti mis nday nani təjənaki ndam gayan̄ ga magray təwi ge Melefit lala. Ndam gayan̄ ni ti akada vu gayan̄, awayay ti tən̄gət njəda, tən̄goru kama kama. ¹³ Leli dek emigi akada mis bəlan̄ ; nahkay ti aməfumki ahər ka Wur ge Melefit ka ahar bəlan̄, aməsərum nan̄ ka ahar bəlan̄ daya. Emigi akada mis mən̄dəhani. Nahkay emigi akada ge Krist ni, ere ye aməhəcikivu ana leli ni ti əbi. ¹⁴ Ka sarta gani nani ti leli amələbi akada ga bəza ni va bi. Nahkay ndam magosay mis ya təcəhi zlam gatay ana mis ni etisliki mijin̄kia leli ke divi a va do. Nday gani tawayay tijin̄kia leli ke divi a ti akada ga aməd akaba yam ya təzoru *slalah ga yam eley eley do dek ni, ay ka sarta nani ti etisliki va do. ¹⁵ Ka gani nani ti amədəmmum ma ge jiri, amawayumvu, amoru kama kama ana təwi ya magray ni dek, ti miği akada ge Krist, nan̄ ya ka ahər geli, agur leli ni. ¹⁶ Leli ndam gayan̄ ti akada vu gayan̄. Tamal vu ge mis majakwakabani lala, zlam ga vu gayan̄ ni dek tagray təwi gatay lala ti vu ni dek adək lala daya. Leli day nahkay : tamal mawayumvu, ku way way do agray təwi ya Melefit əvi ni lala ti amoru kama kama ana sulumani.

Manjəhad geli məweni akaba Krist

¹⁷ Ere ye ti nawayay nəhi ana kəli ni ti nəhiki ana kəli ana slimi ga Bay geli. Ma gani nani ti nihi : Kən̄jəhadum akada ga ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni va ba. Nday nahəma, majalay ahər gatay ti masakani. ¹⁸ Nday ti akada nday a ləvən̄ bu, təsər arəna do ferera. Kə meleher ge Melefit ti nday ndam mirkwi, tən̄gət sifa gayan̄ ya avi ana mis ni ndo. Nday nahkay ti adaba ahər gatay bən̄-bən̄, tiçi ma do. ¹⁹ Nday gani mimili əki ka tay va bi, təvia ahər gatay ana zlam magudarana dek, nahkay tagray zlam ya ti əbəlay do

* 4:8 Mənjay Limis 68.19.

simiteni ni dek kəlavaf, tislaki məmbrəjanı koksah.

²⁰ Lekələm zla nahəma, manjəhadani akada hini ti ərakaboru akaba ma ge *Krist ya təcahi ana kəli ni do. ²¹ Pakama ya kicəm ni ti tədəmki ka nañ do aw? Ere ye ti təcahi ana kəli ni ti manjəhad gayan do aw? Zlam nday nani dek tagravu əna jiri ga Yezu ya əhi ana leli ni. ²² Nahkay ti mbatumkaba majalay ahər gekəli a, ti kənjəhadum akada gekəli ya ahaslani ni va ba. Manjəhadani gekəli ya ahaslani ni ti agudar mis, adaba nday ya ti tanjəhad nahkay ni ti tawayay zlam ya tigi eri, ti-jiñ tay ni ciliñ. ²³ Gəsumkabá ti Melefit mambatikaba məbəruf gekəli ana kəli a, ti kəjalum ahər nahañ sulumani. ²⁴ Ahər ədəm kīgum mis məweni ya Melefit əgraya tay ka mawayay gayan a ni, ti kənjəhadum əna jiri, kəgrum zlam sulumani adaba lekələm ndam gayan.

²⁵ Nahkay zla nahəma, kəsəkadum malfada va ba, dəmumvu jiri e kidiñ gekəli bu sawa, adaba lekələm dek kīguma vu a bəlañ. † ²⁶ Tamal ti kəzumuma bəruf a nahəma, kəgudarum zlam əna nañ ba. Wudaka fat ədiyu a ahay vu nahəma, kəmbərənuma məzum bəruf gekəli na ‡; ²⁷ kəvumi divi ana *Seteni ge mesipet kəli ba. ²⁸ Maslaña ya ti egi akal ahaslani ni ti məmbrəñ akal gayan ni. Məzay njəda ga magray təwi sulumani əna ahar gayan gayanani ti mənğət zlam ga məjənaki ndam talaga. ²⁹ Kagudarumi ma ana mis ba. Kədəmum ma nahəma, dəmum ma sulumani ya azoru mis kama ni sawa. Dəmum ma ya əgəski mədəmani ni, nahkay ma gani avi njəda ana ndam ya ti tici ni. ³⁰ Kəgrum zlam ya ti ahəli ahər ana *Məsuf Njəlatani ge Melefit ni ba. Məsuf gani nani ti Melefit əgrakia amal gayan ke kəli dek əna nañ a, ga madafakiani kəli ndam gayan kə fat ya ti amara mahəngay leli dek ni. ³¹ Zumaba ezir e kidiñ gekəli ba, kəzumumvu bəruf ba, kələgumvu ba, kəndivəmvu ba daya. Kəgrum cuday ba simiteni. ³² Grum zlam sulumani e kidiñ gekəli bu, wayumvu, mbrəñumfəña zlam ga bəza ga mən gekəli ya təgudari ana kəli

na kə tay a, nday day təmbərfəña kə kəli a, akada ge Melefit ya əmbərfəña kə kəli a ni. Əmbərfəña kə kəli a ti əna təwi ge Krist ya əgray ni.

5

Ndam ge Krist ti ahər ədəm tənəhad ahəmamam

¹ Nihi ti lekələm bəza ge Melefit, awayay kəli. Nahkay ti grum zlam akada gayan ya ti agray ni. ² A huf ga manjəhad gekəli bu dek ti wayumvu akada ge *Krist ni. Nañ ti ədafaki ti awayay leli, əmət ga mahəngay leli. Sifa gayan ti əvi ana Melefit akada ga sədaga ya təvi ana Melefit ni. Sədaga gayan nani əbəlafəñ kə Melefit akada ge tersel ya ti ezi sulumani ni.

³ Lekələm ndam ge Melefit, nahkay əgəski ti kəgrum mesəwehvu ba, kəgrum zlam ge mimili ba simiteni, zlam ge mis ndahañ egi eri ana kəli ba. Zlam nday nani dek ti maslaña əcalki kəli ba simiteni.

⁴ Əgəski day kədəmum ma ge mimili ba, kədəmum ma satat ba, kəbumvu seki ba daya. Əgəski ti grumi səsü ana Melefit azuhva təwi gayan ya əgri ana kəli ni sək sawa. ⁵ Sərufki lala, maslaña ya agray mesəwehvu ni, maslaña ya ti agray zlam ge mimili ni, maslaña ya ti zlam ge mis egi eri ni lu, nday nani dek təhuriyu a Məgur ga ata Krist nday ata Melefit ni vu koksah. Maslaña ya ti zlam egi eri ni əwayay Melefit do, azay zlam ga duniya sək Melefit gayan.

⁶ Ndam ya ti tagray zlam nday nani ti təzumi bəruf ana Melefit. Melefit amatraḅ tay dal-dal, adaba təgəsiki ma gayan ni ndo. Nahkay maslaña əgosafəña kəli kə ma hina əna ma kwanani ndahañ a ba. ⁷ Nahkay zla ti araña əbedekabu kəli akaba ndam nday nani ba. ⁸ Ahaslani ti lekələm kəvum e ziñ-zinəni bu, ay nihi ti lekələm kəbum a masladani bu adaba lekələm kīguma akada mis bəlañ akaba Bay geli a. Nahkay ahər ədəm njəhadum akada ga ndam ya təbu a masladani bu ni. ⁹ Masladani ti azəbiyu manjəhadani sulumani e kidiñ ge mis bu, magray zlam jireni akaba mədəm ma ge jiri. ¹⁰ Zum njəda ga məsər zlam ya ti əbəlafəñ kə Bay geli ni. ¹¹ Kəhərufkiviyu

† 4:25 Mənjay Zakari 8.16. ‡ 4:26 Mənjay Limis 4.5.

ke tawi ge mis ya ti tagray e ziŋ-ziŋeni bu ni ba. Zlam nday nani dek ti zlam masakani. Àgəski ti kədəmumaya vay-vay, kimbirəmfiŋ ba : zlam nday nani ti zlam magədavani. ¹² Zlam gatay nani ya tagray akal-akal ni ti ku macalfəŋani tekeđi asay mimili. ¹³ Tamal kədəmumaya zlam magədavana vay-vay nahəma, egi akada ga zlam ya ti epivu a masladani bu ni, nahkay mis təsər ti zlam nani magədavani ededŋ. ¹⁴ Zlam ya ti epivu lala a masladani bu nahəma, ègia akada ga masladani na. Nahkay tədəm :

« Nak ya ti kinji dəwir ni, pidėkvu.

Cikaba e kidŋ ga ndam məmətani ni ba, ti Krist məsladay kur akada ga fat ya asladay məlan ni. »

¹⁵ Nahkay zla nahəma bumi slimi lala ana manjəhad gekəli. Kənjəhadum akada ga ndam muru ni ba, njəhadum akada ga ndam məsər zlam ni sawaŋ. ¹⁶ Zemeni geli hini ti magədavani. Nahkay ka ya ti kisləmki magray zlam sulumani nahəma, grum. ¹⁷ Kənjəhadum akada ga ndam ya ti təsər zlam do ni ba. Ay ti zum njəda ga məsər ere ye ti Bay geli awayay ti kəgrum ni sawaŋ.

¹⁸ Kəvumi vu gekəli ana zum ga makad kəli ba. Tamal kəgrum nahkay ti agudari manjəhad gekəli ana kəli. Ahər ədəm *Məsuf ge Melefit mīsliviyu a vu vu ana kəli cisl cisl sawaŋ. ¹⁹ Dəm limis gərgərani kay ya Məsuf ge Melefit àvi ana kəli ni. Dəmi ana Melefit e kidŋ gekəli bu, zləbum Bay geli àna məmərani. ²⁰ Grumi səsi ana Bəŋ geli Melefit àna slimi ga Bay geli Yezu Krist. Grumi səsi kəlavad àki ka zlam ya ti àvi ana leli ni dek, kəmbərəŋum ba.

Manjəhad ga zal nday ata wal gayan

²¹ Lekələm ya ti kəhəŋgrumioru ahər a had ana *Krist ni ti ku way way do mīciiki ma ana maslaŋa nahaŋ e kidŋ gekəli bu.

²² Lekələm wəl cəmiki ma ana zawal gekəli akada ya kicəmiki ma ana Bay geli ni.

²³ Adaba zal nahəma, naŋ gədakani àki ka wal gayan akada ge Krist naŋ gədakani àki ka ndam gayan ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni. Ndam gayan ni ti vu gayan, Bay

ya ahəŋgay tay ni ti naŋ. ²⁴ Nahkay wəl tīciiki ma ana zawal gatay a zlam bu dek, akada ga ndam ge Krist ya tīciiki ma ana Krist ni.

²⁵ Lekələm zawal, ku way way do mawayay wal gayan akada ge Krist ya awayay ndam gayan ni. Krist adafaki mawayay gayan nani ti àna məvi ahər gayan ana ndam gayan ni. ²⁶ Àgray nahkay ti, awayay ti tīgi *njəlatani kè eri ge Melefit. Nahkay zla nahəma àbara tay a lala àna yam a, tīgia njəlatana àna pakama gayan ya tici na.

²⁷ Àgray nahkay ti məmənjələŋ ka tay tigi eri dal-dal, akada ga wal məbəlani ya təŋgətfəŋa ndivey a do ni. Nahkay awayay ti ndam gayan ni tīgi njəlatani, təŋgətfəŋa zlam magudarani kà tay a ba simiteni. ²⁸ Zal day mawayay wal gayan ti akada ge Krist ya awayay ndam gayan ni. Ahər ədəm zal ni mawayay wal gayan akada ya ti awayay ahər gayan gayanani ni. Nahkay zal ya ti awayay wal gayan ni awayay ahər gayan gayanani. ²⁹ Maslaŋa day-day èzirey vu gayan ndo : azumi zlam ana vu gayan, aslamalay daya, akada ge Krist ya aslamalay ndam gayan ni,

³⁰ adaba leli ndam gayan dek ti vu gayan. ³¹ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, Melefit ədəm : « Nahkay ti mis zalani amahəraya a ahay ga bəŋani ata məŋani ba, atanjəhadkəbu ata wal gayan. Nday cəeni ti vu gatay emigi bəlan. » ³² A pakama hini bu nahəma, zlam gədakani maŋgahani àvu. Nu ti nədəm pakama nani azlapaki ke Krist akaba ndam gayan ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni. ³³ Ku tamal nahkay naŋgu ni, ahər ədəm ku way way do e kidŋ gekəli bu mawayay wal gayan akada ya awayay ahər gayan ni, wal day məhəŋgrioru ahər a had ana zal gayan.

6

Manjəhad ga bəza akaba ata bəŋ gatayani

¹ Gabəza, àgəski ti cəmiki ma ana ata bəŋ gekəli, adaba lekələm kīguma akaba Bay geli a akada mis bəlan. ² Melefit ədəm e *Divi gayan ya àhi ana leli dəbum ni bu

* 5:31 Mənjəkiani 2.24.

ahkado : « Ɔgwioru a had ana ata buk ata muk. » Divi hini ti Divi ye enjenjeni ge Melefit àdám aməvələŋ zlam ni. ³ Ere ye ti àdám amavay ni ti nihi : « Nahkay ekeyey, akəpəs a duniya bu vi kay.* »

⁴ Lekulum ata bəŋ ga bəza day kəzumumi bəruv ana bəza gekuli ba. Dəfumiki zlam ana tay, humiki ma ana tay ka zlam ya təgudar ni akada ga Bay geli ya awayay ni sawaŋ.

Manjəhad ge evidi akaba ndam məgur tay

⁵ Lekulum evidi cumiki ma ana ndam məgur kuli ya a duniya bu ni. Ngumioru a had ana tay, grumfəŋa aŋgwaz ka tay a, grumi təwi ana tay àna bəruv bəlaŋ, akada ya kəgrumi təwi ana *Krist ni. ⁶ Kəgrum təwi kə eri gatay ti tázləbay kuli cilin ba. Grum ere ye ti àbəlafəŋ kə Melefit ni àna bəruv bəlaŋ sawaŋ, adaba lekulum evidi ge Krist. ⁷ Grumi təwi ana tay àna bəruv bəlaŋ akada kəgrumi ana Bay geli, do ni ti ana mis hihiriken do. ⁸ Ku tamal nak evidi, ku tamal nak evidi do nahəma, sərki maslaŋa ya ti agray təwi sulumani ni ti Bay geli aməviləŋ zlam daya.

⁹ Lekulum ya kəbum àna evidi ni day, grumi zlam sulumani ana tay bilegeni. Kəzlacumki ka tay ba. Sərumki lekulum akaba evidi gekuli ni ti lekulum dek Bay məgur kuli naŋ bəlaŋ, naŋ e melefit bu. Naŋ gani ti ècirkaba mis a do.

Zlam ahar ge Melefit ya abi ana ndam gayan ni

¹⁰ Pakama ya àgəjəni ga məhiani ana kuli ni nihi : zum njəda ga Bay geli, adaba lekulum kəbum akaba naŋ akada mis bəlaŋ. Njəda gayan ni ti àtama njəda ndahaŋ a dek. ¹¹ Bumkabu zlam ga kadvu ya Melefit abi ana kuli ni dek. Nahkay ka ya ti *Seteni esipet kuli àna wir-wir gayan nahəma, kicikuma gaŋ-gaŋ. ¹² Nədəm nahkay ti adaba leli məbu magray silik. Ay silik gani nani ti akaba mis hihiriken do, magray ti akaba seteni akaba bəbay gatayani akaba gədəkani gatayani dek ya təgur duniya hini ziŋ-ziŋeni ni. Magray silik ni ti akaba seteni cudayani ya nday agavəla ni daya. ¹³ Nəhi ana kuli həluma zlam ga kadvu ya Melefit avi ana kuli na

dek ni ti azuhva nani. Nahkay ti ndam ya atərakia ke kuli a kà fat ga kadvu gani nana ni ti etisliki ke kuli do. Kələŋ ga kadvu nahəma, lekulum jika jika micikeni ka məlaŋ gekuli ni.

¹⁴ Nahkay ti cikuma gaŋ-gaŋ. Jiri ge Melefit ti jalumki ahər ; ègia akada maslpara ga ndam slewja ya təwəlvu àna naŋ na. Leli ndam jireni azuhva təwi ge Melefit ya àgri ana leli ni. Manjəhad ge jiri gani nani ti jalumki ahər ; ègia akada ge endəwi ga ambəl ga ndam slewja ya ti tafakabu ga maŋgah gugum gatay àna naŋ na. ¹⁵ Melefit adafaki leli ndam gayan ge jireni àna *Ma Məweni Sulumani, nahkay araŋa àhəli ahər ana leli va do. Jalumki ahər ka manjəhad gani nani akada kimaka ga ndam slewja ya ti təbəvu a asak vu ni. ¹⁶ Ku ananaw do dek fumki ahər ke Melefit. Məfəki ahər nani ti akada ga slaku ga ndam slewja ni. *Seteni esipet kuli ti mesipet gani nani akada ga kamnjagad ya taɓal mis àna naŋ ni. Kamnjagad nani aku àki ka ma gani ge meviyek mis àna naŋ. Ay məfəki ahər gekuli ni ègia akada ga slaku ya ti acafəŋa kamnjagad ge minjikiyeni ke kuli a ni. ¹⁷ Melefit àhəŋga kuli a. Mahəŋgani nani akada ga gadagar ya ndam slewja təbəvu a ahər vu ni. Nahkay jalumki ahər. Jalumki ahər ka ma ge Melefit daya. Ma gani nani ti akada ga maslalam ya ti *Məsuf ge Melefit àvi ana kuli ga makadvani àna naŋ ni. ¹⁸ A zlam gani nani bu dek ti həŋgalum Melefit, hindəmfiŋa a sarta ba dek. Hindəmfiŋa àna njəda ga Məsuf gayan a. Həŋgalum Melefit àki ka ndam gayan dek, kəmbərəŋum ba, njəhadum eri. ¹⁹ Həŋgalumu Melefit daya, ti ka sarta ya ti nəhi ma ana mis ni ti pakama ya nəhi ana tay ni goro do, ge Melefit sawaŋ ; ti nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis, aŋgwaz àwərki nu ba. Ma Məweni Sulumani nani ti ahaslani maŋgahani, nihi ti Melefit aŋgazlaya vay-vay. ²⁰ Yezu *Krist àslərbiyu nu ti ga məhi ma gani ana mis. Ku nu məwəlani a daŋgay bu nəŋgu ni, nəmbərəŋ mədəm ma gani nani do, ègia təwi goro a. Nahkay həŋgalum Melefit ti nədəm ma vay-vay, aŋgwaz àwərki nu ba, adaba Melefit awayay ti nagray nahkay.

* 6:3 Mahərana 20.12 ; Mimbiki 5.16.

Sa ga Pol

²¹ Nawayay ti lekulum day kâserum manjêhad goro akaba ere ye ti nagrai ni dek ; nêslarkioru wur ga mên geli Tisik ke kuli ga mâhi ma gani ana kuli. Nan ti mawayay nan, agray tawi ga Bay geli lala.

²² Nêslarkioru nan ke kuli ti ge tawi gani nani, ti kâserum manjêhad geli, ti kêngêtum njêda âna pakama gayan ya ti ahi ana kuli ni daya.

²³ Bân geli Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist tâgray ti bêza ga mên geli dek tânjêhadkabu âna sulumani ti. Bêza ga mên geli ni tâwayavu âkivu, tâfêki ahâr ka Yezu Krist âkivu ti. ²⁴ Melefit mâgri sulum gayan ana ndam ya tawayay Bay geli Yezu Krist ga kangay-kangayani ni ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Filip ni Ere ye ti mädämki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Filip ni

Maslaṅa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : àbèki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Ka ya ti àbèki wakita ni ti nan a dangay bu (1.13-14), ay mäsär kèsa gani do : mis ndahan tädäm dangay gani ti e Efez, ay mäsär sarta ya ti tëfiyu nan a dangay vu e Efez ni do ; mis ndahan tädäm Pol àbèki ti bi a Sezare (Tüwi 22-26), bi a Rom (Tüwi 28).

Pol àbiki ti ana ndam ga Yezu ya e Filip ni (Filip ti kèsa gädakani ka had Mesedawen) ; maslaṅa ya àhi ma ga Yezu ana ndam Filip enjenjeni ni ti nan (Tüwi 16.11-40). Àbiki wakita ni ana tay ti ga mævi njèda ana tay : ku tamal nan a dangay bu nənḡu ni, amər adaba ma ga Yezu àbu akoru kama kama (1.12). Àhi ana tay tàzay ahàr gatay tètam mis ndahan ba, tējalay ahàr akada ga Yezu ya àjalay ni sawan (2.1-18) ; àhi ana tay tēgaskabu ata Timote nday ata Epafrodit (2.17-30). Àziaba azay slimi ana tay a, àhi ana tay tädəbay mis ya täfəki ahàr ka Yezu lala do, tagosay mis ni ba (3.1-4.1). Àvi sawari ndahan ana tay, àgri sūsi ana tay ga zlam ya ti tēslərrikaboru ga mājənan nan ni (4.2-23).

A pakama gayan ni bu ni dek ti Pol nan àbu a məmərani bu ; ku acakay daliya nənḡu ni amər (1.4 ; 1.18 ; 2.15-16 ; 2.17 ; 4.10). Àhi ana ndam Filip ni day tēmər (1.25 ; 2.18 ; 2.28 ; 2.29 ; 3.1 ; 4.4) : leli day ahàr àdäm mämər kəlavaf azuhva tūwi ge Krist ya àgri ana leli ni, akaba ya nan àbu agri ana leli ni daya. Pol àdäm awayay akoru kama kama àna mäfəki ahàr gayan ka Yezu ni ; àhi ana ndam Filip ni day tōru kama kama àna mäfəki ahàr gatay, təmbrən ba (3.7-16). Àna pakama nday nani dek ti Pol adəfiki divi sulumani ga madəbay Yezu ana leli.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol ata Timote leli ndam mægri tūwi ana Yezu *Krist mægria sa ana ndam *njəlatani ga Yezu Krist ya tēbu e Filip na dek. Mægria sa ana ndam ya *təbi slimi ana kəli na, akaba nday ya *təjanaki ndam ge Melefit na daya. ² Bay Melefit Bən geli nday ata Bay geli Yezu Krist tægri sulum gatay ana kəli, təgray ti *kənjəhadumkabu àna sulumani ti.

Pol agri sūsi ana Melefit

³ Nəjalaki ahàr ke kəli kəlavaf. Ka ya ti nəjalaki ahàr ke kəli ni ti nəgri sūsi ana Bay Melefit goro. ⁴ Nahkay nahəḡali Melefit ana kəli dal-dal. Ka ya ti nahəḡali Melefit ana kəli ni ti nu nəbu àna məmərani, ⁵ adaba kwa ka ya ti kəfumki ahàr ka Yezu ni àbivaya ana kana, lekələm kəbum kəgrumkabu tūwi ga *Ma Məweni Sulumani ka ahar bəlan akaba leli. ⁶ Bay Melefit ànjəkia magray tūwi sulumana e kidin gekəli ba. Ànjəkia nahkay nahəma, nəsəra ti amagroru duk anivoru ana vad ga Yezu *Krist ya amanḡa ni. ⁷ Nəjalaki ahàr ke kəli nahkay ti kigeni, adaba nawayay kəli àna hud bəlan. Bay Melefit àvia divi sulumana ana kəli akaba nu ga magray tūwi gayan ka ahar bəlan a. Nahkay ku nu a dangay bu, ku nəhəḡgrifən ana ndam ya tädəmki ma magədavani ka ma ge Melefit, ku nədəfikiaba Ma Məweni Sulumani ana tay nənḡu ni, lekələm kəbum kəjənumki nu. ⁸ Bay Melefit àsəra, nu nawayay kəli dek àna hud bəlan. Nawayay kəli nahkay ti azuhva Yezu Krist àvua njèda ga mawayay kəli a akada gayan ya awayay mis na.

⁹ Ere ye ti nihindifinḡa kə Melefit ka ya ti nahəḡgalay nan na ti mawayavani gekəli ni mäsagakivoru e kidin gekəli bu. Nahkay akəsərūm jiri, akəsərūmkaba zlam a dek lala daya. ¹⁰ Nahəḡgalay Melefit nahkay ti adaba nawayay kədumkiba zlam sulumani ya tètam ndahan na. Tamal kəgrum nahkay ti akagudarum zlam do, mis day atəḡgəfənḡa ndivey kə kəli a do duk abiviyu ana manḡa ge Krist a. ¹¹ Nahkay ere ye ti akəgrum ni dek atanja kigeni, adaba akəgrum àna njèda ga Yezu Krist. Mis etipia ere nani ya kəgrum na ti atazləbay Melefit, atədäm nan gädakani.

Yezu Krist ti àtam zlam dek

¹² Bəza ga mmawa, nawayay ti kəsərum ere ye ti àgrakuvu ni ti àvia divi ana mis ge mici *Ma Məweni Sulumani na àtama ya ahaslana sawaŋ. ¹³ Nahkay ti ndam ga huđ ahay ga bay gəđakani akaba mis ndahaŋ ni dek ticia nu nəvu a daŋgay bu adaba nu bay məgri təwi ana *Krist. ¹⁴ Nahkay day bəza ga məŋ geli təsəra nu a daŋgay bu. Təra təsəra nahkay ti mis ahar gəđakani e kidiŋ gatay bu təŋgəta njəda ga Bay geli a ga məhi pakama ge Melefit ana mis a. Təđəmoru pakama nani kama kama, aŋgwaz əwər tay do.

¹⁵ Mis ndahaŋ təzlapı ana mis àki ke Krist adaba tagralu solu, tawayay ti tətam nu. Ku tamal təbu tagray nahkay nəŋgu ni, mis ndahaŋ ti təzlapıki ke Krist àna huđ bəlaŋ. ¹⁶ Nday ndani ya təzlapay àna huđ bəlaŋ ni ti tawayay nu palam. Təsəra nu nəbu ahalay a daŋgay bu ga məđəfiki ana mis Ma Məweni Sulumani ti ma ge jiri. ¹⁷ Nday ndahaŋ ya tagralu solu ni ti təđəmki ma àki ke Krist àna huđ bəlaŋ do. Tagray nahkay ti adaba tawayay tətam nu palam. Təhi ana ahər təgrukıvu daliya a ahay ga daŋgay ni bu keti.

¹⁸ Ay majalay ahər gatay nani ti àgray araŋa do. Ma gatay ya təhi ana mis àki ke Krist ni ti zlam məbəlani. Nahkay nu nəbu nəmər: ku tagray àna cudad, ku àna huđ bəlaŋ nəŋgu ni, nani dek zlam məbəlani. Anəmər àkivu ¹⁹ adaba nəsəra Melefit amahəŋgay nu a huđ ga zlam gani nani bu. Amahəŋgay nu ti adaba kahəŋgalumu naŋ, Məsuf ga Yezu Krist day amazlakaki nu. ²⁰ Ere ya nawayay kay akaba najəgay nahəma, ti nəgray ere ye ti aməbəkı mimili ni ba. Nawayay nanjəhad àna njəda gaŋ-gaŋ sawaŋ, nawayay ti mis təzləbay Krist nihi, ku ananaw azuhva nu. Nawayay ti ku nu nəbu àna sifa, ku tamal anəməta nəŋgu ni, mis təzləbay Krist azuhva nu. ²¹ Ka nu nahəma, tamal nu nəbu àna sifa ti zlam gəđakani gani a sifa goro bu ni ti Krist. Ay tamal ti nəmət nəŋgu ni, àbəlafı kay atam ya nu nəbu àna sifa ni. ²² Ku tamal nahkay nəŋgu ni, nu nəbu àna sifa ti nagraŋ təwi sulumani ya ajənaki mis ni. Nahkay e kidiŋ ga ata kisim nday ata sifa bu ni ti nədəkiba weley? Nəsərkaba

do. ²³ Zlam hini cəeni ni ti nəjalakia ahər ka tay a dal-dal. Ere ye ti nu nawayay ni ti, nawayay ti nəsləkaba a duniya ba, ti nāru nənjəhad afa ge Krist. Hojo nahkay, àtam. ²⁴ Akaba nani dek, ahər àdəm si nənjəhad a duniya bu àna sifa kwa. Nawayay nahkay ni ti azuhva kəli, ti nəjənaki kəli. ²⁵ Zlam hini ti nəsərkia lala. Nahkay nəsəra ti nu ananjəhad àna sifa e kidiŋ gekəli bu dek, ti nəjənaki kəli kəŋgumoru kama kama e divi ge Krist bu àna məmərani adaba kəfımkia ahər a. ²⁶ Nahkay anoru afa gekəli. Eninjəa ti akəzləbum Yezu Krist, akəmərıvıvı əkivu adaba nu nəbu e kidiŋ gekəli bu.

Kadumvu, kəmbəŋjum məfəki ahər ka Yezu ba

²⁷ Ere ye ti ahər àdəm kəgrum ni ti, si kanjəhadum lala. Tamal kanjəhadum nahkay ti mis atəsər lekələm kəbum kəđəbum *Ma Məweni Sulumani ge *Krist. Nu day ku tamal anoru nəmənjıyıvı kəli, ku tamal nōru afa gekəli do nəŋgu ni, enici ma gekəli. Nahkay anəsər lekələm dek majalay ahər gekəli ka ahar bəlaŋ, akaba kəkadumvu àna təwi ka ahar bəlaŋ, ti mis təfəki ahər ka Yezu Krist adaba ticia Ma Məweni Sulumana. ²⁸ Nahkay ti aŋgwaz əwərfəŋa kəli kə ndam ezir gekəli a ba ferera. Tamal aŋgwaz əwərfəŋa kəli kə tay a do nahəma, atəsərki etigi ahər. Atəsərki ti Melefit amahəŋgay kəli daya. Zlam gani nani dek ti Melefit agray. ²⁹ Melefit agray nahkay ti àgria sulum ana kəli ga məfəki ahər ke Krist a. Ay sulum gani nani ti ga məfəki ahər ke Krist ciliŋ do: ga macakay daliya azuhva naŋ daya. ³⁰ Ahaslani kıpıma nu a nəkadıva, nihi day kəsəruma, kekileŋa nu nəbu nəkadıvı. Ay nihi ti lekələm day kəbum kəkadumfəŋva kə ndam ezir geli a akada goro na.

2

Grum təwi akada ga Yezu ya àgray ni

¹ Lekələm kəbum ka ahar bəlaŋ akaba *Krist. Nahkay ti avi njəda ana kəli do aw? Kəzum njəda àna mawayavani gayaŋ do aw? Lekələm kəbum ka ahar bəlaŋ akaba Məsuf gayaŋ *Njəlatani do aw? Kəbum kıpıma mawayavani gayaŋ e kidiŋ gekəli

bu do aw ? ² Tamal nahkay zla nahəma, nawayay ti kəmərumbu məbəruv dal-dal àna magray zlam ya ti nara nəhi ana kəli ni. Zlam gani nday hi : wayumvu, njəhadum ka ahar bəlan ; cəmvu ma e kidin gekəli bu ; jalum ahər ka ahar bəlan ; ³ kəzum ahər gekəli kətamum mis ndahan ba, kəwayum ti mis tazləbay kəli ba. Hojo ngumioru a haf ana tay, dəmum tətama kəli a sawan. ⁴ Way way do àdəbi zlam ana hud gayan ciliŋ ba, hojo mādəbay zlam ya ti ajənaki mis dəkeni ni. ⁵ Lekələm dək jalum ahər akada ga Yezu Krist ya ajalay ni. Majalay ahər gayan ni ti nahkay hi :

⁶ Nan ti Melefit ededŋ.

Nan Melefit ededŋ ti, àwayay manjəhadani kala-kala ata nan ndo.

⁷ Ay ti gədakani gayan ni dək àmbrəŋbiya, ègia mis a, ègia evidi ededŋ a.

Àra ègia mis a ti, ⁸ àngwioru a haf ana mis, àgəsikia ma ana Melefit a, àgəskabá ti mis təkad nan, təkadfəŋ nan kà təndal.

⁹ Adaba àgəskabá zlam nday nana dək ti, Bay Melefit àzoru nan drin agavəla, àzalay nan gədakani àtam gədakani ndahan ni dək.

¹⁰ Awayay ti mis dək

ku a hud melefit bu, ku ka dala, ku e evidi bu

təbəhadı mirdim ana Yezu ka ya ti ticia slimi gayan a ni.

¹¹ Awayay ti ku way way do mādəm vay-vay :

« Yezu Krist ti nan Bay gədakani ! »

Azuhva zlam nani dək mis atazləbay Bəŋani Melefit.

Ndam ga Yezu ti akada cəŋgel ya asladay malan ni

¹² Bəza ga mmawa, nawayay kəli dal-dal. Ahər àdəm kəgəsumiki ma ana Melefit akada ga Yezu ya àgəsiki ma ni. Ahaslani, ka ya ti nu nəbu akaba kəli ni ti kəgəsumikia ma ; nihi nu nəbi akaba kəli va bi ti ahər àdəm kəgəsumiki ma mātama ya ahaslani na. Kəgəsumiki ma gani ti ahəmamam ? Nawayay nədəm, Melefit àhəŋga kəli a. Àhəŋga kəli a nahəma, ahər àdəm lekələm day kəgrum təwi kwa. Kəgrum təwi nani ti, si aŋgwaz awərfəŋa

kəli kə Melefit a, ¹³ adaba Bay ya ti agray təwi a məbəruv gekəli bu ni ti Melefit. Agray nahkay nahəma, ti kəwayum akaba kəgrum zlam ya àbəlafəŋ ni.

¹⁴ Ere ye ti kəgrum ni dək, kəŋguzumki ma ba, kələgumvu àkivu ba daya. ¹⁵⁻¹⁶ Tamal kəgrum nahkay nahəma, mis etindivi kəli do, akagudarum zlam do, akələmbu bəza ge Melefit *njəlatani. Lekələm kəbum e kidin ga ndam cuday akaba ndam magosay mis bu : ka ya ti kəhumi ma ge Melefit ya avay sifa ni ana tay nahəma, etipi kəli akada ya tipi bongur təsladay ga mələvad a hud melefit bu ni. Nahkay a vad ya *Krist aməŋga ni ti anəmərnu àna kəli. Eslini anəsər ti nəgray təwi zləzladani masakani ndo.

¹⁷ Məfəki ahər gekəli ka Yezu ti akada ga sədaga ya ti kəvumi ana Melefit ni. Ku tamal takad nu nəŋgu ni, mimiz goro amasagakivu sədaga gekəli, akada ga zum ya tabəhad ni. Nahkay ti nu nəbu àna məmərani, məmərnu akaba kəli dək daya.

¹⁸ Tamal nahkay ti ahər àdəm lekələm day kəbum àna məmərani, kəmərumbu akaba nu daya.

Ata Timote nday ata Epafrodit

¹⁹ Àna njəda ga Bay geli Yezu, nawayay nəslərıkaboru Timote ana kəli wudak. Em-injəa afa gekəli a ti anəsər ere ye ti agravu afa gekəli ni. Amasləkabiya ti aməŋgəhadu ma gani. Nahkay ti anəŋgət njəda àna nan.

²⁰ Maslanja əfu ahalay ajalay ahər akada goro ni bi, si nan ; nan əbu ajalaki ahər ke kəli akada goro ni daya. ²¹ Mis ndahan ni dək tədəbi zlam ana hud gatay ciliŋ, tədəbay zlam ya ti Yezu *Krist awayay ni do.

²² Timote nahəma, kəsəruma adafakia nan mis sulumana. Àgra təwi ga Ma Məweni Sulumana akaba nu akada ga wur ya tagrakabu təwi akaba bəŋani na.

²³ Nahkay ka ya ti anəsəra ere ye ti amagrakuvu na ti anəsləruru nan həya. ²⁴ Ay ti àna njəda ga Bay geli, nəsəra nu day anoru afa gekəli wudak.

²⁵ Ka nu ti àbəlafu nəslərıoru wur ga mən geli Epafrodit ana kəli. Nan ti lekələm kəslərumbiyu ga məjənaki nu àna zlam ya ahəcukivu ni : àra ènjia ti àgrukia təwi a, məkədvu ka ahar bəlan ga mazoru *Ma

Maweni Sulumani kama. Ay nəsłarikaboru naŋ ana kuli ti ²⁶ adaba awayay dal-dal ti mīpi kuli dek. Ecia ti kicuma ga arməwər ya əwər naŋ na, əhəlia ahər a dal-dal. ²⁷ Edeđiŋ ti arməwər əwəra naŋ a, amal əmət. Ay ti əsia cicihi ana Melefit a, əhəŋgaraba naŋ a. Nu day nəsia cicihi ana Melefit a, adaba əwayay ti nəcakay daliya ka ahər ga daliya ndahaŋ ba. ²⁸ Nahkay nawayay ti nəsłarikaboru naŋ ana kuli ke weceweceni, ti kay ya kīpuma naŋ a ni ti kəmərūmvu, nu day nəjalay ahər kay ba. ²⁹ Eminjəa ti gəsumkabá naŋ əna məmərana, adaba lekulum dek ti Bay gekuli bəlaŋ. Zləbum naŋ, zləbum mis ya tanjəhad akada gayəŋ ni dek. ³⁰ Zləbum naŋ adaba naŋ e təwi ge Krist bu ni ti ətamfəŋa kə kisim a pəlok-pəlok. Ku amal əmət nəŋgu ni əra afa goro ga məjənaki nu a, adaba lekulum kəbum driŋ akaba nu, kislumki məjənaki nu do.

3

Leli miŋi ndam jireni kə eri ge Melefit ti, si azuhva Krist

¹ Bəza ga mmawa, ere ye ti nawayay nəhikivu ana kuli ni ti nihi : mərumvu adaba leli dek miŋia akada mis bəlaŋ akaba Bay geli a. Ere ye ti nəhi ana kuli nihi ni ti nəbikia ana kuli a əndava, ay ti tamal nəhikivu ana kuli nəŋgu ni əgray araŋa do, avikivu njəda ana kuli daya. ² Bumvu slimi ana ndam ya tədəm si *kekelum kuđi kwa ni. Ndam nday nani kərá, təgray zlam sulumani do. ³ Tədəm tamal kawayum kigum ndam ge Melefit ti si kikelum kuđi kwa. Ay ti ndam ge Melefit edeđiŋ edeđiŋeni ti leli. Ndam ya ti tazləbay Melefit əna njəda ga Məsuf gayəŋ *Njəlatani ni ti leli. Ndam ya ti tədəm Yezu *Krist naŋ gəđakani ni ti leli. Ere ye ti mis təfəki ahər ni akaba tagray əna ahar gatay ni, leli ti məfəki ahər do. ⁴ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, nu day nisliki məfəki ahər ka zlam nday nani. Ku way way do ədəm esliki məfəki ahər ka zlam nday nani nahəma, nu nisliki nətam naŋ. ⁵ Zlam ya ti nəfəki ahər goro ka tay tata ni ti nday hi : nu zal Izireyel, jiba goro ti ge Benjemen, ata ba ata mma ti nday dek ndam *Hebri : təra təweya nu a ti təkeləa kuđi a vad ya azlalahkər a. Tamal mis tədəmki ma

ke *Divi ya Məwiz əbəki a wakita gayəŋ ni bu ni ti, nu zal Feriziyeŋ, nəgəskabá nətam ndam Zude ndahaŋ. ⁶ Ahaslani ti nəhi ana ahər nəgri təwi ana Melefit əna njəda kay, nahkay ti nəgria daliya ana ndam məfəki ahər ka Yezu a. Nəgəskabá Divi ya Məwiz əbəki a wakita gayəŋ ni bu na, nəgudar zlam ndo simiteni. ⁷ Ahaslani ti nədəm zlam nday nani dek ti təzoru nu kama, ay nihi ti nədəm təcafəŋa nu kə məsər Krist a sawəŋ. ⁸ Namənjələŋ kə zlam dek masakani, adaba nəsəra Yezu Krist Bay goro a : zlam gani nani ətam zlam ndahaŋ dek. Ka ya ti nəsəra naŋ a ni ti nəmbrəŋa zlam ndahaŋ na dek, namənjələŋ kə zlam ndahaŋ ni dek akada ga dandas ni, adaba nawayay manjəhadani akaba Krist akada mis bəlaŋ, ⁹ nawayay ti a vad ya ti aməŋga ni mədəm nu mis gayəŋ. Ku nədəbay Divi ya Məwiz əbəki a wakita gayəŋ ni bu nəŋgu ni, nawayay ti mis tədəm nu zal jiri azuhva nani va ba. Ere ye ti nawayay ni ti, Bay Melefit məmənjəlu nu zal jireni adaba nəfəkia ahər ke Krist a. Jiri nani ti təwi ge Melefit. Melefit agru təwi nani ti adaba nəfəkia ahər ke Krist a palam. ¹⁰ Nawayay nəsər Krist : nawayay nəsər njəda ya Melefit əhəŋgaraba naŋ əna naŋ a ni. Ku əcaka daliya nəŋgu ni, daliya gayəŋ ya əcakay ni nu day nawayay macakani. Nawayay nəmət akada gayəŋ ya əmət ni, ¹¹ ti ku ahəməmam nu day Melefit məhəŋgaraba nu e kisim ba.

¹² Ay ku nədəbay zlam nday nani dek nəŋgu ni, ŋgay nəŋgəta, niŋjikiya ka tay a ti nədəm do. Nahkay nədəboru tay kama kama, adaba nawayay ti nəgəs tay a ahar vu akada ga Yezu Krist ya əgəs nu a ahar gayəŋ vu ni. ¹³ Bəza ga mmawa, ŋgay nəgəsa zlam nday nana ti nədəm faŋ ndo. Nu nəbu akada ge mis ya tacuhwakabu ni ; nawayay magray zlam biliŋ ciliŋ : nəmbrəŋ zlam ya kələŋ ni, nakadvu ti nədəbay ere ya kama goro ni. ¹⁴ Nacuhworu ke ekwi gani duk, nawayay nəŋgət ere ye ti təvi ana bay ya ti enjiyu enjenjeni ni. Bay Melefit azalay leli ti məcəloru a huđ melefit vu ga məvi ere nani ana leli adaba leli ndam ga Yezu Krist.

¹⁵ Leli dek məndəhani : nahkay ahər ədəm mənjəhad akada ya nəhi ana kuli

ni. Ay tamal ti kajalum ahàr nahàr nànggu ni, Melefit aməđəfiki jiri gani ana kəli. ¹⁶ Zlam maḅəlani nahəma, ahàr àđəm mahəđakumoru kama àna divi ya məbu madəbay ni.

¹⁷ Bəza ga mmawa, grum akada goro ya nagray ni. Lekələm kípəma manjəhad geli na: si kəmənjumləŋ ana mis ya tanjəhad akada geli ya manjəhad ni, ti kənjəhadum nahkay bilegeni. ¹⁸ Mis təbu kay, manjəhad gatay àḅəlay do, tizirey Krist naŋ ya amətfəŋ kə təndal ni. Ahaslani nəhikia pakama gani ana kəli a sak kay, nihi keti nəhikivu ana kəli, nitəwi àna ma gani. ¹⁹ Ndam nday nani ti Melefit emi-jin tay ka mandav ga sifa gatay. Ere ye ti tawayay ni ti ègia melefit kè eri gatay a. Nday təbu təmərvu àna zlam ya təbəki mimili ka tay ni sək sawaŋ. Təjalaki ahàr ka zlam ge Melefit do, si ka zlam ga duniya ni ciliŋ. ²⁰ Leli zla nahəma, majalay ahàr geli nahkay do. Kəsa geli ti a hud melefit bu. Bay mahəŋgay leli, Bay geli Yezu Krist, amasləkabiya eslina, leli məbu majəgay naŋ. ²¹ Eminjia ti aməmbatkaba vu geli gedebeni na, ti vu geli mīgi masladani akada gayan ni. Ara agray nahkay ti àna njəda gayan ya agur zlam dek àna naŋ ni.

4

Sawari ga Pol gərgərani

¹ Bəza ga mmawa, nawayay kəli dal-dal: ahàr àđəm kanjəhadum njan-njan akada goro ya nəhi ana kəli ni, adaba lekələm a ahar ga Bay geli bu. Nawayay kəli dal-dal, nahkay nawayay nakoru nəmənjiyu kəli. Ka ya ti nəjalaki ahàr ke kəli ni ti nu nəbu àna məmərani kay. Bay Melefit day aməgəskabu nu àna məmərani azuhva kəli.

² Evodi akaba Sintis, nahəŋgalay kəli, nəhi ana kəli ti kícəmvu, adaba Yezu naŋ Bay geli dek. ³ Nak ya magrakabu təwi ka ahar bəlaŋ, kəmbərəŋ ndo ni day, nihindi kur ti kəjənaki wál nday hini ti tícivu, adaba takadva akaba nu ga mazoru *Ma Məweni Sulumani kama. Takadvu àna təwi nani ti nday akaba Kleman akaba mis ndahan ya magrakabu təwi akaba tay ni. Nahkay Bay Melefit àbəkia slimi gatay a Wakita gayan

ba akaba slimi ge mis ya avi sifa ana tay ni dek.

⁴ Nəhi ana kəli: Ku ananaw ananaw do mərumvu adaba leli dek Bay geli bəlaŋ! Nəhi ana kəli keti: Mərumvu!

⁵ Si kanjəhadum ti mis dek təsər lekələm kəzumum bəruv weceweci do, kebesum sawaŋ. Bay geli ènjia wudak, naŋ driŋ do. ⁶ Ku araŋa kwec àhəli ahàr ana kəli ba. Tamal araŋa àhəcikivu ana kəli ti humi ma gani ana Melefit sawaŋ. Ku araŋa àdəkiva ke kəli a nənggu nahəma, hindəmfiŋa kè Melefit a, həŋgalum, grumi səsə daya. ⁷ Tamal kəgrum nahkay ti Melefit aməfi ahàr ana kəli ti ere ye ti kajalumki ahàr ni dek kəjalumki ka mawayay ga Yezu *Krist; nahkay araŋa aməhəli ahàr ana kəli do, adaba Bay geli ti naŋ. Melefit aməfi ahàr ana kəli ahəmamam ti mis hihirikeni əsər do.

⁸ Bəza ga mmawa, ere ye ti nəhi ana kəli ke mendeveřiŋ gani ni ti, si kajalumki ahàr ka zlam nday hini kwa: zlam ya ge jiri ni, zlam ya àḅəlay ni, zlam ya magədavani do ni, zlam ya *njəlatani ni, zlam ya mis tawayay ni akaba zlam ya mis tazləbay ni. Nahkay si kajalumki ahàr ka zlam maḅəlani dek akaba zlam ya leli mədəm sulumani ni dek kwa. ⁹ Nəcahia zlam ana kəli a kay, kəgəsumkabá. Lekələm kícəma pakama goro a akaba kípəma zlam ya nəgray na. Si ahàr àđəm kəgrum zlam nday nani dek. Tamal kəgrum nahkay ti Melefit naŋ àbu akaba kəli, araŋa aməhəli ahàr ana kəli va do.

Pol agri səsə ana ndam Filip

¹⁰ Ka ya ti kəslərumubiyu zlam ni ti nəmərvə dal-dal, nəgria səsə ana Bay geli a. Ere ye ti kəgrumu ni ti àđəfaki kəfumu ahàr. Lekələm kəbum kəfumu ahàr kəlavad, ay ti kəŋgətum ahar ga məslərubiyu zlam ke weceweceni ndo palam. ¹¹ Nəhi pakama hini ana kəli ti, nəđəm ti nawayay zlam do. Nahkay ku nu nəbu a gəda bu ahkay do ni a daliya bu nənggu ni, nəcaha manjəhadana àna məmərana. ¹² Ku mam mədəkuvu mam nənggu ni, nəsəra nanjəhad tata: ku nu talagani, ku elimeni goro àbu; ku hud goro mərəhani, ku ləwir awər nu; ku zlam goro àbu kay, ku zlam goro àhəca nənggu ni,

nəsəra nanjəhad tata. ¹³ Nisliki mebesey zlam dek adaba Bay goro avu njəda gani. ¹⁴ Ku tamal nahkay nəngu ni kəgrumua zlam sulumana, adaba kəjənumkia nu a daliya goro ba.

¹⁵ Bəza ga mmawa goro ya e Filip ni, jalumki ahər ka sarta ya nəhi *Ma Məweni Sulumani ana kəli mək lekələm kəgəsumkabu ni. Kəsəruma ka sarta nani ti nawayay nasləka ka had gekəli e Mesedəweŋ a, ay ndam məfəki ahər ka Yezu ga kəsa ndahaŋ təvu zlam ndo, si lekələm ciliŋ. Nahkay nəjənakia kəli a ti lekələm day kəjənumkia nu a. ¹⁶ Kwa ka ya nu nəbu a Tesalonik ni ti kəslərumukabaya zlam ga məjənaki nu a àtam sak cə.

¹⁷ Ere ye ti nawayay ni ti kəvumu zlam do ; nawayay ti Melefit məvikivu məsəkani ana kəli azuhva təwi gekəli ya kəgrumu ni sawaŋ. ¹⁸ Ere ya àhəcukivu ni dek ti kəvumua àtamkia sawaŋ. Nihi ti Epafrodit əvua zlam ya kəslərumubiya na, nahkay zlam àhəcukivu va do. Ay ti kəvumu ti ana nu do, kəvumi ti ana Melefit sawaŋ. Àbəlafəŋ dal-dal akada ga sədaga ya kəvumi, ezi akada ge tersel sulumani ni. ¹⁹ Bay Melefit goro ni ti araŋa àhəci naŋ do simiteni, naŋ əbu àna zlam dek. Nahkay ara avikivu zlam ana kəli ti araŋa àhəcikivu ana kəli ba bilegeni, adaba lekələm day ndam ga Yezu *Krist. ²⁰ Mis təzləbay Bay Melefit Bəŋ geli ga kaŋgay-kaŋgayani ti ! Aya nahkay.

Sa ga Pol

²¹ Grumi sa ana ndam məfəki ahər ka Yezu *Krist ye eslini ni biliŋ àna biliŋ. Bəza ga mmawa ya tagray təwi akaba nu ni təgria sa ana kəli a daya, ²² akaba ndam ga Yezu ya təbu ahalay ni dek, ahar gədakani ndam ya tagray təwi a ahay ga *bay gədakani ga ndam Rom bu ni. ²³ Bay geli Yezu Krist məgri sulum gayaŋ ana kəli dek ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Kolos ni Ere ye ti mädämki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Kolos ni

Maslaña ya ti àbäki wakita hini ni ti àdafa slimi gayañ a : àbäki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 4.18). Ka ya ti àbäki wakita ni ti nañ a dañgay bu (4.18), ay mäsär kəsa gani do : mis ndahañ tädäm dañgay gani ti e Efez, ay mäsär sarta ya ti təfiyu nañ a dañgay vu e Efez ni do ; mis ndahañ tädäm Pol àbäki ti bi a Sezare (Təwi 22-26), bi a Rom (Təwi 28).

Pol àbiki wakita ni ana ndam ga Yezu ya a Kolos ni ; awayay ti təslərikaboru ana ndam Lewədisi daya (4.16). Lewədisi ti kəgəvay ga Kolos ; kəsa nday nani cəeni ni ti ka hađ Azi, driñ gani kiləmetir 100 gwar egezi ge Efez). Maslaña ya àhi ma ga Yezu ana ndam Filip enjenjeni ni ti Epafras (1.6-7) ; Epafras ti bi èci ma gani e Efez ka ya ti Pol ahi ma ana mis eslini ni (Təwi 19.10). Pol ti òru a Kolos akaba e Lewədisi ndo (2.1).

Pol àbiki wakita ana ndam Kolos ni adaba mis ndahañ təhi ma ndahañ ana tay, tagosay tay, tädäm Krist ciliñ ti èsli do, si mis təgəskabu pakama nahañ mañgahani ni kwa (2.3-4, 2.8). Tädäm si təzum zlam ndahañ ba, si təgray wuməri ndahañ, si təzləbay məslər ge Melefit kwa (2.16-18). Pol àdäm zlam nday nani dek ti zlam masakani : si mis təmbrəñ zlam ga duniya, tädəbay Krist ciliñ (2.20-23). Krist ti Melefit : tamal mis èpia Krist a ti èpia Melefit a àndava (1.15) ; Melefit àgraya məlañ a ti àna Krist (1.16) ; zlam dek təbu azuhva Krist (1.17) ; Krist ti gədakani ga zlam weley weley do dek (1.18). Melefit àgray ti zlam ni dek tənəhadəkabu ana sulumani ti si azuhva Krist (1.20). Tamal məgəskabə Krist a, mäsəra nañ a ti, araña nahañ ya àhəci ana leli ni ti àbi.

Pol èndeveriñ wakita ni akada gayañ ya agray a wakita gayañ ndahañ ni bu dek ni : acahi zlam ana mis, àdäm ahəmamam ndam ge Krist tənəhadə a duniya bu ni

(3). Àhi ana tay tənəgalay Melefit kəlavad, àgrioru sa ge mis ndahañ ana tay daya (4).

Ay ahar gədakani a wakita hini bu ni ti Pol àhi ana leli Yezu Krist gədakani geli ni ti esli ana leli ; si məmbrəñ divi ndahañ, mädəbay Krist ciliñ kwa.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol, Melefit adaba nu a, nìgia zal asak ga Yezu *Krist a. Leli ata wur ga məñ geli Timote məbikioru wakita hini ana kəli, ² lekələm ndam *nəlatani ge Melefit ya kanəhadəm a Kolos ni. Kìguma bəza ga məñ geli a, adaba kəfumki ahər ke Krist, kəmbrəñum divi gayañ do. Bəñ geli Melefit mägri sulum gayañ ana kəli, məgray ti *kənəhadəm kabu àna sulumani ti.

Pol ahəngali Melefit ana ndam Kolos ya təfəki ahər ke Krist ni

³ Məbu mahəngali Melefit Bəñ ga Bay geli Yezu *Krist ana kəli kəlavad. Ka ya ti mahəngalay nañ ni ti məgri səsi ⁴ adaba micia kəbum kəfumki ahər ka Yezu Krist lala, kəbum kawayum ndam ge Melefit dek daya. ⁵ Kəgrum nahkay ti adaba kəsəruma Melefit àngahia zlam sulumani ana kəli a huđ melefit ba. Ma gani ya kicəm ni ti ma ge jiri. Kicəm ma gani nani ti ka ya ti təhi *Ma Məweni Sulumani ⁶ ana kəli ni. Ma Məweni Sulumani gani nani ti mis təbu təhioru ana ndam ga duniya dek, kəlavad mis ndahañ təbu təgəskabu, tambatkaba majalay ahər gatay a, mək təbu tagray təwi sulumani azuhva nani. Lekələm day kəbum kəgrum nahkay, kwa ka fat ya ti kicəm ma gani ni, kəsəruma Melefit ti agri sulum ana mis edediñ. ⁷ Àhi ma gani nani ana kəli ti Epafras. Epafras ti leli ata Timote məbu magrakabu təwi akaba nañ ka ahar bəlañ, mawayay nañ dal-dal. Agray təwi ge Krist e kidiñ gekəli bu lala, àmbrəñ do. ⁸ Nañ ti àhi ana leli ahəmamam *Məsuf ge Melefit àvia nədə ana kəli a, kəbum kawayum ndam ge Krist ni.

⁹ Nahkay zla nahəma, kwa ka fat ya ti mici ma ga Epafras ni ti məbu mahəngali Melefit ana kəli kəlavad, məmbrəñ do. Mahəngalay Melefit ti kəsərum ere ye ti nañ awayay ni lala ; mawayay ti kicəm lala àna

njêda ga Məsuf gayan, ti kâjalum ahâr sulumani. ¹⁰ Mawayay ti kânjêhadum akada ga ndam ga Bay geli ya ahâr âdêm tanjêhad ni. Mawayay ti tawi gekuli ya kəgrum ni dek mâbêlafəŋ, kəgrumikivu zlam sulumani ndahan. Nahkay ti akəsərum Melefit atam ya ti kəsərum nan nihi ni. ¹¹ Melefit ti nan a məlan *njêlatani gayan bu, njêda gayan atam zlam dek ; mahəŋgalay nan ti mēvi njêda gani nani ana kuli a manjêhad gekuli bu dek. Mawayay ti ku tamal kəgrum daliya nəŋgu ni bəsəma, kəmbərəŋum məfəki ahâr ke Melefit ba ; mawayay ti kəmərūmvu sawan. ¹² Grumi səsi ana Melefit adaba avia njêda ana kuli a ga məhurkiviyani ka ndam gayan njêlatana a məlan gayan masladani va. ¹³ Ahêlaba leli a njə njə a məlan ziŋ-ziŋeni ge *Seteni ba, ōru abiyu leli a Məgur ga Wur gayan vu. Wur nani ti Bəŋani ni awayay nan dal-dal. ¹⁴ Ana tawi ga Wur ni Melefit àmba leli a, àmbərfəŋa zlam magudarani geli na kè leli a daya.

Krist ti way ? Tawi gayan ti mam ?

¹⁵ Melefit ti mis tipi nan day-day ndo ; ay tamal mis epia Wur gayan na ti epia Melefit a andava. Wudaka Melefit agraya zlam a dek ti Wur gayan ni nan abu andava. Melefit avia njêda ga məgur zlam a dek ¹⁶ adaba ka ya ti agraya zlam a dek ni ti, agraya ti ana nan. Nahkay ku zlam ya agavəla akaba zlam ya a ga had ni dek, ku zlam ya tipivu ni akaba zlam ya tipivu do ni dek, ku bəbay gəđakani ya təgur məlan ya agavəla weley weley do dek nəŋgu ni, Wur ge Melefit agur tay. Iy, Melefit agraya zlam a dek ti ana nan ; zlam ni dek ti əgriaya ana nan a. ¹⁷ Wudaka Melefit agraya zlam a dek ti Wur gayan ni nan abu andava ; zlam ni dek təbu nihi ti azuhva nan. ¹⁸ Ndam gayan ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni ti akada vu ge mis ; nan ti ni ahâr gani. Zlam ya ti agravu dek ni ti anjeki ana nan. Aŋgaya enjia e kidin ga ndam evid ba ti nan. Melefit agray nahkay, awaya ti Wur ni mīgi gəđakani ga zlam weley weley do dek. ¹⁹ Melefit agray ti zlam ya ti nan abu ana nan ni dek ni ti, Wur gayan ni day mələbu ana nan bilegeni. Ge Melefit ya agray nahkay ni ti abêlafəŋa

ka nan nanana dal-dal. ²⁰ Melefit awayay ti zlam ya agraya ni dek, ku zlam ya a ga had, ku zlam ya agavəla, məŋgalabavu akaba tay, tənjêhadkabu akaba tay ana sulumani. Melefit agray ti zlam gani nani məgravu ti ana mimiz ga Yezu ya adəgaya ka ya ti *tədarfəŋ nan kə təndal ni.

²¹ Lekulum ahaslani ti drin drin akaba Melefit, lekulum ndam ezir gayan daya, adaba ka sarta gani nani ti majalay ahâr gekuli akaba zlam gekuli ya kəgrum ni magədavani. ²² Ay nihi ti Wur ge Melefit əgia mis a, amət a kəla gekuli vu : Melefit agray ti kəŋgalumvu akaba nan ti nahkay. Awayay ti kīgum ndam gayan *njêlatani, nahkay aməhəloru kuli kè meleher gayan. Ka sarta gani nani ti zlam magudarani gekuli ni atələbi va bi, maslaŋa amacalki kuli ka zlam magudarani do simiteni. ²³ Ay tamal kawayum kīgum nahkay ti, ahâr adəm kəmbərəŋum məfəki ahâr ke *Krist ba. Ahâr adəm kânjêhadum njan-njan akada ya ti təfiyu asak ga ahay lala ni. *Ma Məweni Sulumani ya kicəm ni ti akəŋgətum zlam sulumani dal-dal ana nan ; ahâr adəm kəvumi divi ana mis ga magosafəŋa kuli a ba. Ma Məweni Sulumani nani ti təhia ana mis ga duniya na dek ; nu Pol ti ni nigia bay məgri tawi ana Melefit ga məhi ma gani nani ana mis a daya.

Tawi ga Pol ya agri ana ndam ge Krist ni

²⁴ Nihi ti nəbu nəcakay daliya ana tawi ya nagray azuhva kuli ni, ay ti nəbu nəmərūvu ana daliya nani. *Krist əcaka daliya azuhva ndam gayan a, nahkay ahâr adəm nu day nəcakay daliya ti tawi gayan mändav lala. Nəcakay daliya nani ti azuhva ndam ge Krist, nahkay Krist day nan abu acakay, adaba ndam gayan ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni ti vu gayan. ²⁵ Ndam ge Krist ni ti, nigia bay məgri tawi ana tay a ; avu tawi gani ti Melefit. Melefit awayay ti nəhiaba ma gayan a dek ana kuli a. ²⁶ Ma gani nani ti kwa ahaslani manğahani. Melefit adəfiaba ana ata bəŋ ga bəŋ geli a ndo, ay nihi ti adəfiaba ana leli a, leli ndam gayan *njêlatani na. ²⁷ Melefit awayay ti leli məsər ma manğahani nani. Ma gani nani ti sulumani atama ma ndahan a dek, adafaki ahəmamam Melefit

ahəŋgay ndam ya ti nday ndam *Zude do ni. Ma maŋgahani nani ti nihi : Krist ti naŋ àbu akaba kəli akada mis bəlaŋ ; nahkay kəsəruma akəhurumiyu a məlaŋ masladani ge Melefit ni vu. ²⁸ Mazlapaki ti ke Krist gani. Məhioru ma gani ana mis dek ; məziaba azay slimi ana tay a, macahi zlam ana tay dek. Magray təwi sulumani àna məsər zlam ge Melefit ya avi ana leli ni ; mawayay ti mis dek tigi akaba Krist akada mis bəlaŋ, araŋa àhəcikivu ana tay ba. ²⁹ Nəbu nagroru təwi gani nani, nakadvoru àna naŋ àna njəda ge Krist ya àvu ni. Njəda gani nani ànuviyu dal-dal ga magray təwi àna naŋ.

2

¹ Nawayay ti kəsərurum nəbu nakadvu dal-dal azuhva kəli, azuhva ndam Lewədisi akaba mis ndahaŋ ya ti tipi nu e eri vu day-day ndo ni dek. ² Nawayay ti təŋgət njəda, tawayavu, tənjuhəd akada mis bəlaŋ. Nawayay ti təsərka ba ma ge Melefit a lala, təŋgət sulum gayan àna naŋ dal-dal. Nahkay ti atəsər ma *maŋgahani ge Melefit : ma maŋgahani nani ti *Krist. ³ Krist ti agray ti ndam gayan təjalay ahər sulumani akaba təsər zlam deklala. Zlam nday nani ti akada ge elimeni maŋgahani ni. ⁴ Nəhi ma gani nani ana kəli ti adaba nawayay ti maslaŋa àgosay kəli àna pakama ge mesipet mis ba. ⁵ Ku tamal nu driŋ akaba kəli nəŋgu ni, nəbu nəjalaki ahər ke kəli dal-dal kala nu nəbu akaba kəli. Nəsəra kəbum kəfumki ahər ke Krist lala, kəmbərəŋum do. Nahkay nəbu nəmərvu.

Məŋgət sifa jireni ti si tamal leli məbu ka ahar bəlaŋ akaba Krist

⁶ Lekələm ti kəgəsəmkabá Yezu *Krist a, ègia Bay gekəli a. Nahkay ti njəhaduma akaba naŋ a, kidəmvu ba. ⁷ Njəhadum akaba naŋ ti akada ga məŋgəhaf ya abiyu sliri a hadvu lala ni, akada ga ahay ya təfiya asak gana lala ni. Fumki ahər ke Krist àna njəda gekəli dek, akada ya təcəhi ana kəli ni. Grumi səsi ana Melefit kəlavəd.

⁸ Bumvu slimi ti maslaŋa àgosay kəli akada ya təgəs zlam àna kəmbazl ni ba, adaba ndam ya təsər Krist do ni ti məsər zlam gatay ni dek magədavani ; zlam ya ti

təgəskabu ni ti məsuf magədavani ya təgur duniya ni təcəhi ana tay ; zlam nday nani ti ge Krist do. ⁹ Nədəm nahkay ti adaba ere ye ti Melefit naŋ àbu àna naŋ ni dek ti Krist day naŋ àbu àna naŋ, araŋa gani àbi ahəci naŋ bi. Krist ti naŋ mis, ay naŋ Melefit ededif ededifeni daya. ¹⁰ Lekələm kəbum akaba Krist akada mis bəlaŋ, nahkay ti àvia sulum gayan a dek ana kəli a, araŋa àbi ahəci kəli va bi. Krist ti Bay ga bəbay ya təgur məlaŋ ya agavəla ni dek.

¹¹ Lekələm kəbum akaba naŋ akada mis bəlaŋ ti kala *təkəlia kədi ana kəli a. Ay zlam gani nani ti gərgəri akaba ge mis ya tekeley kədi ni ; nani təwi ge Krist. Təwi gayan gani nani ti agray ti migi evidi ga zlam magudarani geli ya məgrabiyu kələŋ ni va ba. ¹² Gekəli ya *təbaray kəli ni ti kala tilia kəli ka ahar bəlaŋ akaba Krist a. Kəfumki ahər ke Melefit, kəsəruma àhəŋgaraba Krist e kidif ga ndam evid ba ; nahkay ti lekələm day Melefit àhəŋgaraba kəli e kisim ba àndava. ¹³ Ahaslani ti lekələm məmətani adaba kəbum kəgudarum zlam, lekələm ndam ge Melefit do, kəkələm kədi ndo. Ku tamal nahkay nəŋgu ni, nihi ti Melefit àvia sifa ana kəli a, àhəŋgaraba kəli e kisim ba ka ahar bəlaŋ akaba Krist a. Gayan ya ti àgray nahkay ni ti àmbərfəŋa zlam magudarani geli na dek ga sulum a. ¹⁴ Akal Melefit awəl leli àna seriya azuhva zlam magudarani geli nday nani ; seriya gani nani ti kala Melefit àbəkia zlam magudarani geli na ka wakita ga madafakiani ahəməmam mijikia ke divi gayan a ni. Ay nihi ti kala Melefit àzaba wakita gani nana, àdarfəŋ kə təndal ka ya ti *tədarfəŋ Krist ni. ¹⁵ Gayan ya àgray nahkay ni ti àhəlfəŋa njəda kə bəbay ya təgur məlaŋ ya agavəla na dek, èyefiŋa kə tay a. Ka ya ti èyefiŋ kə tay ni ti àbəkia mimili ka tay kə eri ge mis dek daya.

¹⁶ Nahkay zla nahəma, ŋgay kəgudaruma zlam a ni ti maslaŋa àhi ana kəli ba. Ku àki ka zlam məzumani, ku àki ka zlam miseni, ku àki ka wuməri, ku àki ka vad ge kiyi ya azlərəv ni ahkay do ni àki ka vad *məpəsabana nəŋgu ni təhi ana kəli ba. ¹⁷ Zlam gani nday nani ti adafaki zlam sulumani ya ti amara magravu ni

ciliŋ. Ay zlam sulumani gani nani ti Krist. ¹⁸ Nahkay maslaŋa àgray ti kùjùmkia ke divi ge Melefit a ba. Mis ndahaŋ tédám mis ti èsli araŋa kè eri ge Melefit do, tédám tâzlabay *məslər ge Melefit ; təbu təjalaki ahàr ka zlam ya tédám Melefit àŋgazli ana tay ni kəlavad ; tiji zlabay àna zlam gatay ya təjalaki ahàr ni ciliŋ. Zlam gani nani dek ti zlam masakani. ¹⁹ Nday gani nani ti təsləkafəŋa kè Krist a, nday ndam gayaŋ va do. Ay ndam ge Krist ti vu gayaŋ, naŋ naŋani ti ahàr gani. Vu gani nani ti njalaŋ-njalaŋ, majakwakabani dek lala ; Melefit agray ti mədək àna njəda ge Krist, adaba Krist ti naŋ ahàr gani.

Ndam ge Krist ti, tàgray zlam ga ndam ga duniya va do

²⁰ Lekuləm ti kəbum akaba *Krist akada mis bəlaŋ, kala kəmətuma akaba naŋ a, lekuləm evidi ga *məsuf magədavani ya təgur *duniya ni va do. Ègia nahkay ti kəgəsumkabu zlam ya ti ndam ga duniya təcahi ana mis, tédám si tàgray kwa ni ti kamam ? ²¹ Tédám ahkado : « Kàzay ere hini ba, kəkakay ere hini ba, kìnjifiŋ kè ere hini ba. » ²² Zlam nday nani dek ti tamal mis àzuma ahkay do ni àgra təwi àna tay a ti təndav. Nahkay ma gani nani ya təhi ana mis akaba ya təcahi ana mis ni ti ma ge mis hihiriken ciliŋ. ²³ Ma gani ya təhi ana mis ni ti mis tici ti akada ma sulumani, adaba tédámki ma ke təwi gatay gatayani ya tédám təgri ana Melefit ni, tédám tìsli araŋa kè eri ge Melefit ndo, nahkay təgri daliya ana vu gatay. Ay zlam nday nani ti zlam masakani, àjənaki leli ga məmbrəŋ zlam magudarani ga məbəruf geli ya awayay ni do.

3

¹ Ay lekuləm ti kəŋgumaba e kisim ba akaba *Krist a. Nahkay ti dəbum zlam ya ti agavəla ni, adaba Krist ti naŋ eslini agavəla, manjəhadani ka ahar ga dəf ge Melefit a məlaŋ ga gədəkani bu. ² Jalumki ahàr ti ka zlam ya agavəla ni, kàjalumki ahàr ka zlam ya a ga had ni ba. ³ Adaba lekuləm ti kəmətuma ; sifa gekəli manjəhani afa ge Melefit, ka məlaŋ ya Krist naŋ àbiyu ni. ⁴ Sifa gekəli ti Krist. Nahkay ka ya ti Krist

amanjəzlavu ni ti lekuləm day etipi kəli akaba naŋ a məlaŋ gayaŋ masladani ni bu.

Leli məbu akaba Krist akada mis bəlaŋ ti manjəhad ahəmamam ?

⁵ Nahkay zla nahəma, zlam ga duniya ya ahaslani lekuləm evidi gani ni ti tigi eri ana kəli va ba ; jìŋəmaba tay a sawaŋ. Kəgrum mesəwehvu ba, kəgrum zlam ya àbəlay magrani do ni ba, kəgrum zlam kwaŋa kwaŋa ba, kəwayum zlam magudarani ba, kəfumki eri ka zlam ge mis ba. Adaba tamal kəfəki eri ka zlam ge mis ti zlam ya kəfəki eri ni kala ègia melefit gayak a. ⁶ Azuhva zlam nday hini dek ti Melefit naŋ àbu azum bəruf. [Azumki bəruf ti ka ndam ya təgəskabu pakama gayaŋ do ni]. ⁷ Ahaslani ka sarta ya ti kagudarum zlam kəlavad ni ti lekuləm day kənjəhadum ti nahkay.

⁸ Ay nihi ti ahàr àdəm kəmbərəŋum zlam nday nani dek : kəzumumki bəruf ke mis ba, kizirəm mis ba, kəgrumi cuday ana mis ba, kəndivəm mis ba, kədəmum ma ya àbəlay mədəmani do ni ba. ⁹ Kəsəkadum malfada ba, adaba kəmbərəŋuma manjəhad gekəli ya ahaslani na akaba zlam ya kəgrum ahaslani na. ¹⁰ Nihi ti kiguma mis məwena. Nani ti təwi ge Melefit : agray ti kigum məweni kəlavad, kigum akada naŋ ti kəsəruf naŋ lala. ¹¹ Nahkay ti ku tamal nak zal Zəde do, ku tamal nak zal Zəde ; ku tamal *kikela kədi a, ku tamal kəkeley kədi ndo ; ku tamal nak zal mirkwi, ku tamal nak kənjəhad akada ga zlam ge gili ni ; ku tamal nak evidi, ku tamal nak evidi do nəŋgu ni, àgray araŋa do. Ay ere ye ti ahàr àdəm kəsəruf ni ti *Krist ciliŋ ; ku mam mam do dek ti ge Krist, adaba sifa gayaŋ àniviyu ana ndam gayaŋ dek.

¹² Melefit adaba kəli a, awayay kəli, kiguma ndam gayaŋ *njəlatana. Nahkay zla nahəma, ahàr àdəm kənjəhadum nahkay hi : mis təsi cicihi ana kəli, grumi sulum ana mis, kəzum ahàr gekəli akada lekuləm gədəkani ba, njəhadum kudufa, bəsəm zlam. ¹³ Bəsəmvu zlam e kidiŋ gekəli bu ; tamal maslaŋa nahaŋ àgudaria zlam ana maslaŋa nahaŋ a ti tənjalabavu, maslaŋa ya ti təgudari zlam ni məmbərfəŋa kə maslaŋa nahaŋ na, akada ga Bay geli

ya àmbərfəna zlam magudarani gekəli na kè kəli a ni. ¹⁴ Ay ere ye ti àtam zlam nday nani dek ti mawayavani. Wayumvu, adaba tamal kawayumvu ti lekələm dek kanjəhadum akada mis bəlan, arəna àbi edekaba kəli a bi. ¹⁵ Kiguma ndam ge Krist a ti kəbum kanjəhadumkabu àna sulumani. Nahkay ere ye ti kajalum ni dek ti, jalum ti *kənjəhadumkabu àna sulumani gani nani ya Krist àgri ana kəli ni. Adaba Melefit àzalakabu kəli ti, ti kigum mis bəlan. Nahkay grumi səsi ana Melefit. ¹⁶ Jalumki ahàr kəlavad ka pakama ge Krist ya àdəm ni akaba ya tədəmki ni dek ; pakama gani nani məvikivu njəda ana kəli. Cahum zlam e kidin gekəli bu, zumiaba azay slimi ana mis e kidin gekəli ba ; grum zlam nday nani àna majalay ahàr sulumani ya Krist àvi ana kəli ni. Grumi səsi ana Melefit àna njəda gekəli dek àna midii limis gərgəri kay : dumi limis ge Devit, limis ga mazləbay nañ akaba limis ya *Məsuf Njəlatani adəfiki ana kəli ni. ¹⁷ Nahkay ere ye ti kəgrum ni akaba ere ye ti kədəmum ni dek ti grum akada ga ndam ga Bay geli Yezu ya ahàr àdəm tâgray ni. Grumi səsi ana Bəñ geli Melefit àna njəda ga Yezu ya àvi ana kəli ni.

Ndam ge Krist tənjuhəd a hud ahay gatay bu ni ti ahəmamam

¹⁸ Lekələm wəl nahəma, ku way way do məgəsiki ma ana zal gayan, adaba àgəsiki wal ya afəki ahàr ka Bay geli ni ti agray nahkay kwa.

¹⁹ Lekələm zawal day, ku way way do mawayay wal gayan, àgri daliya ba.

²⁰ Lekələm bəza day, ku way way do məgəsiki ma ana ata bəñani ata mənani, məgray ere ye ti təhi məgray ni dek. Adaba wur agray nahkay ti àbəlafəñ ka Bay geli.

²¹ Lekələm ata bəñ ga bəza ni, ku way way do àzumi bəruv ana wur gayan ba, do ni ti ahar amadəgafəña kà wur na.

²² Lekələm evidi ni, ku way way do məgəsiki ma ana maslanja ya agur nañ ahalay a duniya bu ni, məgray ere ye ti təhi məgray ni dek. Àgray təwi gani nani kè eri ga maslanja ya agur nañ ni cilin ba, adaba evidi ya agray nahkay ni ti awayay ti mis təzləbay nañ cilin ; ahàr àdəm ku way way do gekəli məgray təwi ti àna hud bəlan,

adaba ahəngrioru ahàr a had ana Bay geli. ²³ Təwi ya kəgrum ni lu ti grum àna hud bəlan akada kəgrumi ana Bay geli, do ni ti akada kəgrumi ana mis cilin do. ²⁴ Adaba kəsəruma Bay geli aməvi zlam sulumani ya àngahi ana ndam gayan ni ana kəli. Bay ya ti kəgrumi təwi ededin ededinəni ni ti *Krist. ²⁵ Maslanja ya ti agudar zlam ni ti, Melefit amatraḅ nañ kala-kala akada ga zlam gayan ya agudar ni. Adaba Melefit ti agrafəña seriya kè mis a dek, àmbrəñ maslanja nahan do.

4

¹ Lekələm ya ti kəbum àna evidi ni, ku way way do məgri jiri akada ya təgri ana mis ndahan ya ti nday evidi do ni. Səruma lekələm day Bay məgur kəli àbu, nañ àbiyu a hud melefit bu.

Sawari ndahan ya Pol avi ana ndam ge Krist ni

² Həngalum Melefit kəlavad, kəmbərənum ba. Ka ya ti kahəngalum Melefit ni ti arəna nahan àgəjəzlkə ahàr ke kəli ba, grumi səsi daya. ³ Həngalumi Melefit ana leli daya, ti məvi divi ana leli ga məhiaba ma manəhani ya àki ke *Krist na ana mis a. Nu nəvu a danəy bu ahalay ti azuhva ma gani nani. ⁴ Həngalum Melefit ti nədafaya ma nana lala, akada gayan ya awayay na.

⁵ Jalum ahàr lala ahəmamam kanjəhadum e kidin ga ndam ya təfəki ahàr ke Krist bu do ni. Tamal kisləmki məgri zlam sulumani ana tay tata ti grum, kəmbərənum ba. ⁶ Ahàr àdəm kəhumi ma ana mis ti àna ma sulumani ; ma gekəli ni məcər akada ga zlam ya estena àfəñ ni. Ahàr àdəm kəsərurum məhəngrifəñani kà pakama ana ku way way do lala.

Pol endevevin zlapay gayan

⁷ Nu nəbu nanjəhad ahəmamam ti wur ga mən geli Tisik kwa ti aməngəhadə ma gani dek ana kəli. Nañ ti nawayay nañ dal-dal ; leli məbu magrakabu təwi ga Bay geli ata nañ. Nañ àbu agray təwi lala, àmbrəñ do. ⁸ Nəsləruru nañ afa gekəli ti nahkay, nawayay ti kəsərurum manjəhad geli, akaba nawayay ti məvikivu njəda ana kəli. ⁹ Nəsləruru nañ ti nday ata wur ga mən geli Onezim. Onezim ti nawayay nañ dal-dal,

naŋ day agray tɔwi lala, àmbrəŋ do ; naŋ mis ga kəsa gekɔli. Nday gani atanŋəhadɪ ere ye ti agravu ahalay ni dɛk ana kɔli.

¹⁰ Aristark àgria sa ana kɔli a ; naŋ àbu a daŋgay bu ahalay akaba nu. Mark wur ga wur ga mən ga bən ga Barnabas day àgria sa ana kɔli a. Mark ti mədəmkia ma, məbəkia ma gani ka wakita, məslərikaboya ana kɔli a. Tamal ènjua afa gekɔli a ti kəgəsumkabá naŋ a lala. ¹¹ Yezu naŋ ya ti təzalay Zɔstɔs ni day àgria sa ana kɔli a. Nday gani mahkərani ya təgri sa ana kɔli ni ti nday ndam *Zɔde ya magrakabu tɔwi ga *Məgur ge Melefit akaba tay ni, do ni ti ndam Zɔde ndahaŋ təkibu ke leli bi. Nday gani təvua njəda dal-dal.

¹² Epafras mis ga kəsa gekɔli day àgria sa ana kɔli a. Naŋ àbu agri tɔwi ana Yezu *Krist, naŋ àbu akadvu àna mahəŋgali Melefit ana kɔli kəlavad. Awayay ti kəzum njəda gekɔli dɛk, araŋa àhəcikivu ana kɔli ba, kəsərum ere ye ti Melefit awayay ni dɛk lala mək kəgrum. ¹³ Nagrakia sedi a : naŋ àbu agray tɔwi kay azuhva kɔli, azuhva ndam Lewədisi, azuhva ndam Hiyeropolis daya. * ¹⁴ Lək zal doktor ni àgria sa ana kɔli a daya ; naŋ ti mawayay naŋ dal-dal. Demas day àgria sa ana kɔli a.

¹⁵ Grumi sa geli ana bəza ga mən geli ya ti e Lewədisi ni, grumi sa ana Nimfa akaba ana ndam ga Yezu ya ti *təcakalavu afa gani ni daya. ¹⁶ Ka ya ti etijəŋgia wakita hini ana kɔli a ni ti slərumikaboru ana ndam ga Yezu ya təcakalavu e Lewədisi ni ti tōru tījəŋgi ana tay bilegeni. Lekələm day kəjəŋgəm wakita ya ti təslərikaboru ana ndam Lewədisi ni. ¹⁷ Humi ana Ersip : « Bi slimi ana tɔwi ya təvuk ga məgriani ana Bay geli ni, graba tɔwi na dɛk lala. »

¹⁸ Nu Pol nəgri sa ana kɔli ; sa hini ti nu nuani nəbəkɪ àna ahar goro. Sərumki nu nəbu a daŋgay bu. Melefit məgri sulum gayaŋ ana kɔli ti.

* **4:13** Kolos, Lewədisi akaba Hiyeropolis ti kəsa mahkə cifa cifa.

**Wakita ga Pol ya àbikioru
ana ndam Tesalonik
enjenjeni ni
Ere ye ti mädämki ka
wakita ga Pol ya àbikioru
ana ndam Tesalonik
enjenjeni ni**

Maslaṅa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayaṅ a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 2.18). Ka ya ti àbèki wakita ni ti naṅ a Koreṅ ; àslàroru Timote a Tesalonik ; Timote àra àsləkabiya ti àhi ma ana Pol àki ka ndam Tesalonik, mæk Pol àbikioru wakita ni ana tay (3.1-6 ; Tɔwi 18.5).

Bay ya ti àhi ma ga Yezu ana ndam Tesalonik enjenjeni ni ti Pol (Tɔwi 17.1-10). Pol àpəs afa ga ndam Tesalonik kay ndo, adaba ndam Zude tawayay tægəs naṅ (Tɔwi 17.5, 10) ; ere ye ti àgravu ni ahèli ahàr, awayay epi tay ga mævi njəda ana tay, ay àngət ahar gani ndo. Nahkay ti àbikioru wakita hini ana tay ga mævi njəda ana tay akaba ga macahi zlam ana tay.

Ka palahar ye enjenjeni ga pakama gayaṅ ni (1-3) Pol avi njəda ana ndam Tesalonik ya tɔfəki ahàr ka Yezu ni. Àhi ana tay Melefit àdaba tay ededīṅ ededīṅena : àdafaki Melefit àdaba tay a ti njəda ga Məsuf Njəlatani ya àgray tɔwi e kidīṅ gatay bu ni (1.4, 6). Ku tamal mis ndahaṅ tægri daliya ana tay nəṅgu ni, Məsuf Njəlatani àbu agray tɔwi e kidīṅ gatay bu dal-dal (1.6). Pol àhi ana tay ahəmamam naṅ naṅani àgray tɔwi a Tesalonik ni : àgəski gədfakani ga ndam ga Yezu weley weley do dek màgray tɔwi akada ga Pol ya àgray ni (2.1-12). Àhi ana tay awayay tay dal-dal, awayay mici ma gatay ni (2.17–3.10).

Pol àhi ana ndam Tesalonik tənjàhad akada ge Melefit ya awayay ni : leli day ahàr àdəm mənjàhad nahkay (4.1-12 ; 5.12-22). Àcahi zlam nahaṅ ana tay, àhi ana tay ku tamal mis ndahaṅ təməta nəṅgu ni, atəṅgaba e kisim ba ka fat ya ti Yezu amaṅga ni ; ku tamal məsər vad gani do

nəṅgu ni atəṅgaba ededīṅ ededīṅena (4.13–5.11). Nahkay ku tamal ndam ga Yezu təmət nəṅgu ni àhəli ahàr ana leli ba. A wakita hini bu dek Pol àhi ma ga vad ga Yezu ya amaṅga ni ana ndam Tesalonik ni sak kay (1.10 ; 2.19 ; 3.13 ; 4.16 ; 5.23). Pol àdəm Melefit amajəgay ndam gayaṅ ni, araṅa emijīṅkia tay ke divi a do, duk abivoru ana vad ga Yezu ya amaṅga ni. A vad gani nani ti leli dek aməmərvu dal-dal, aməgri səsɪ ana Melefit ana zlam gayaṅ ya àgri ana leli ni dek.

Sa ga Pol

¹ Məbèki wakita hini ti nu Pol leli akaba Silas ata Timote. Məbikioru ti ana kəli ndam ga Yezu ya *kacakalumvu a Tesalonik ni. Lekələm ti kəbum akada mis bəlan akaba Bəṅ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist. Nday gani tægri sulum gatay ana kəli, təgray ti *kənjàhadumkabu àna sulumani ti.

Manjàhad ga ndam Tesalonik ya tɔfəki ahàr ka Yezu ni

² Leli məbu məgri səsɪ ana Melefit azuhva kəli dek kəlavad ; ka ya ti mahəṅgalay naṅ ni ti məbu macali slimi ana kəli. Məmbərəṅ ³ majalaki ahàr ke kəli kə meleher ga Bəṅ geli Melefit do. Məbu majalaki ahàr ti ka zlam gekəli ya kəgrum ni : kəbum kəfumki ahàr ka Bay geli Yezu *Krist, nahkay kəgrumi tɔwi ; kəbum kawayum naṅ, nahkay kacakum daliya azuhva naṅ ; kəsəruma aməgri zlam sulumani ana kəli daya, nahkay kəbum kəbesəm. ⁴ Bəza ga mmawa, leli məsəra Melefit awayay kəli, àdaba kəli a, ⁵ adaba ka ya ti mòru afa gekəli, məhi *Ma Məweni Sulumani ana kəli ni ti, mädəm ti àna ma cilīṅ do : màgray tɔwi ti àna njəda ge Melefit ya *Məsuf Njəlatani àvi ana leli ni daya ; àna njəda gani nani ti məsəra ma geli ya məhi ana kəli ni ti ma ge jiri ededīṅ. Kəsəruma ahəmamam leli mənjàhad e kidīṅ gekəli bu, màgray tɔwi azuhva kəli ni. ⁶ Lekələm day kəmbatumkaba manjàhad gekəli a, ègia kəgrum zlam akada geli ni, kəgrum zlam akada ga Bay geli ni daya. Ka ya ti kəgəsumkabu ma ge Melefit ni ti lekələm kəbum kacakum daliya dal-dal ;

ku tamal nahkay nən̄gu ni kəgəsumkabá àna məmərana. Àvi məmərani gani nani ana kuli ti Məsuf Njəlātani. ⁷ Ndam məfəki ahār ka Yezu ka had Mesedəwəŋ akaba ka had Eseyi ni dek tārā ticia ere gekuli ya kəgrum nahkay na ti nday day tawayay tagray akada nani. ⁸ Azuhva tawi gekuli ya kəgrum ni ti ndam Mesedəwəŋ akaba ndam Eseyi ticia ma ga Bay geli a. Ay tici ti nday ciliŋ do : ku eley eley do dek mis ticia gekuli ya kəfumki ahār ke Melefit na. Nahkay ti ku mədəmki ma ndo nən̄gu ni ticia ma gana àndava. ⁹ Mis təbu təzlapaki ke leli, tədəm lekulum kəgəsumkabá leli a lala. Tədəm kəmbərəŋuma pəra, kəmbatumkaba majalay ahār gekuli a, kiguma ndam mægri tawi ana Melefit a daya. Kəsəruma Melefit ti naŋ àbu àna sifa, naŋ Melefit ededīŋ ededīŋeni. ¹⁰ Nahkay kəbum kəjəgum sarta ga Wur gayan ya amasləkabiya e melefit ba ni. Wur gayan nani ti Yezu ; àməta mək àŋgaba e kisim ba, amahəŋgay leli. Nahkay ka fat ya ti Melefit aməzumki bəruv ke mis ni ti Melefit aməzumki ke leli do.

2

Tawi ga Polya àgray a Tesalonik ni

¹ Bəza ga mmawa, lekulum lekulumeni kəsəruma, ka ya ti mōru afa gekuli ni ti, mōru ti ga magray zlam masakani do. ² Kəsəruma daya, wudaka mōru afa gekuli ni ti təgribya daliya ana leli a, tīndivbiya leli e Filip a. Afa gekuli day mis kay tawayay mægəskabu leli ndo. Ku tamal nahkay nən̄gu ni, Melefit geli àvia njəda ana leli ga məhi *Ma Məweni Sulumani gayan ana kuli a. ³ Ka ya ti məhi ma gani nani ana mis ni ti māsəkad malfada do, mədəbi zlam ana hud geli àna naŋ do, məgosay mis do. ⁴ Melefit àsəra leli a, nahkay adaba leli ga məhi Ma Məweni Sulumani ana mis a. Ka ya ti məhi ma gani ana mis ni ti mawayay ti mis təzləbay leli do ; mawayay ti Melefit məzləbay leli sawaŋ. Adaba Melefit ti àsəra majalay ahār ge mis a. ⁵ Kəsəruma day-day leli məhi ma ana kuli ga magosay kuli ndo, day-day mədəbafəŋa zlam kə kuli a ndo daya. Melefit esliki magray sedi gani. ⁶ Ngay mis təzləbay leli kwa ti mədəm ndo ; ku lekulum, ku mis ndahaŋ nən̄gu ni

mədəm ndo. ⁷ Ku tamal nahkay nən̄gu ni leli ndam *asak ge *Krist ti akal misliki məfəki ŋgasa ke kuli tata, ay ti məgray nahkay ndo. Leli mən̄jəhad e kidīŋ gekuli bu ni ti kudufa akada ga mən̄ ga bəza ya ti abi slimi ana bəza gayan ni. ⁸ Leli mawayay kuli dal-dal ; nahkay ka ya ti leli afa gekuli ni ti mawayay məhi Ma Məweni Sulumani ge Melefit ana kuli ciliŋ ndo : ku tamal təbazl leli azuhva kuli nən̄gu ni akal mægəskabu daya. Leli mawayay kuli ti nahkay. ⁹ Bəza ga mmawa, sərūmki ka ya ti məhi Ma Məweni Sulumani ge Melefit ana kuli ni ti məgra tawi nahaŋ a, mələfat akaba mələvad gani do dek məgra tawi gana, àmətaɔkaba leli a dal-dal. Məgray nahkay ti adaba mawayay ti kəkakum daliya ga məvi zlam ana leli ba.

¹⁰ Ka ya ti leli məbu e kidīŋ gekuli ndam məfəki ahār ka Yezu ni bu ni ti mən̄jəhada njəlata, məgra zlam ge jiri a, maslaŋa àcali leli ka zlam magudarani ndo. Kislūmki magrakia sedi gana ke leli a tata ; Melefit day agrakia ke leli a tata. ¹¹ Kəsəruma, mən̄jəhad akaba ku way way do gekuli ti akada ga bəŋ ga bəza ya anjəhad akaba bəza gayan, afi ahār ana tay ni. ¹² Sak kay mədəfikia divi ana kuli a, məvia njəda ana kuli a, məhi ana kuli ahār adəm kəgrum ere ye ti Melefit awayay ni kwa. Adaba Melefit azalay kuli, awayay ti kəhərūmiyu a Məgur gayan vu, a mələŋ masladani gayan vu.

¹³ Məmbərəŋ mægri sasi ana Melefit do, adaba ka ya ti məhi ma ge Melefit ana kuli ni ti kəgəsumkabá. Kəgəsumkabu ti akada pakama ge mis hihirikeni do ; kəgəsumkabu ti akada pakama ge Melefit. Nani pakama ge Melefit ededīŋ, naŋ àbu avi njəda ana kuli, lekulum ya ti kəfumki ahār ka Yezu ni. ¹⁴ Bəza ga mmawa, ere ye ti àgrakivu ka ndam ge Melefit ya təfəki ahār ka Yezu Krist, təkakalavu ka had *Zude ni ti àgrakiva ke kuli a daya. Ndam ga had gekuli təgria daliya ana kuli a akada ga ndam *Zude ya təgri ana ndam gatay ya təfəki ahār ka Yezu na. ¹⁵ Təkad Bay geli Yezu, təbazl ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni akaba təgri daliya ana leli ni ti ndam Zude. Gatay ya təgray nahkay ni ti àbəlafəŋ kə Melefit do ; tigia ndam ezir ge mis a dek daya. ¹⁶ Leli məbu məhi ma ana

ndam ya ti nday ndam Zude do ni, ti Melefit mähəngay tay, ay ndam Zude ni tawayay təcəfəŋa leli a. Nahkay ti tagudarkivu zlam àkivu ka zlam magudarani gatay ya tągudar a sarta bu dek ni. Ay nihi ti Melefit àzumkia bəruv ka tay a.

Pol awayay akoru amənjiyu ndam Tesalonik

¹⁷ Bəza ga mmawa, leli ti àpəsa bal mīpivu akaba kəli ndo. Ay ku tamal mīpi kəli ndo nəŋgu ni, leli məbu majalaki ahər ke kəli. Nahkay ti leli məbu makadvu dal-dal ga moru məmənjiyu kəli. ¹⁸ Məwaya manğona afa gekəli a. Nu Pol nətəkara sak cə ga moroni afa gekəli a, ay *Seteni àcəfəŋa nu a. ¹⁹ Azuhva kəli ti leli məsəra Melefit amagray zlam sulumani ya àdəm amagray ni. Nahkay leli məbu məmərnu azuhva kəli. Nğay məbu məmərnu azuhva kəli daya ti kəsərum ndo waw? Məsəra ka ya ti Bay geli Yezu amanğa ni ti amazləbay leli azuhva təwi geli ya məgray e kidin gekəli bu ni; nahkay məmərnu akada ga maslaŋa ya ti àtama mis ndahaŋ àna hwa, mək təvi zlam sulumani ka duwa gani ni. ²⁰ Nahkay məmərnu ti azuhva kəli; mazləbay Bay geli Yezu ti azuhva kəli daya.

3

¹ Nahkay zla nahəma, leli mīsliki mebeseni va do; mədəm ahər àdəm leli ndahaŋ ni manjəhad a Ateŋ hayaŋ, ² məsləroru Timote afa gekəli. Nan ti wur ga məŋ geli, məgri təwi ana Melefit ka ahar bəlaŋ, məhioru *Ma Məweni Sulumani ge *Krist ana mis. Məsləroru nan afa gekəli ti ga məvi njəda ana kəli, ti kəmbrəŋum məfəki ahər gekəli ka Yezu ba. ³ Məgray nahkay ti, məwayay ti a huđ ga daliya ya kacakum ni bu ni ti maslaŋa ejikia ke divi a ba. Daliya gani nani ti kəsəruma lala: ahər àdəm məcakum kwa. ⁴ Ka ya ti leli məbu e kidin gekəli bu ni ti məhiva ana kəli a, mədəm ahər àdəm məcakum daliya ni kwa. Kəsəruma, ere ye ti mədəm ni àgrava ededin a. ⁵ Egia nahkay ti nīsliki mebeseni va do, nəsləroru Timote afa gekəli ga məsər ahəmamam kəfumki ahər ka Yezu ni, adaba nədəm bi *Seteni amagosay kəli.

Məwayay ti təwi geli ya məgray e kidin gekəli bu ni egi zlam masakani ba.

⁶ Ay nihi ti Timote àsləkabiya afa gekəli a, ənija afa geli a. Ma gayaŋ ya àhi ana leli ni ti àməri bəruv ana leli dal-dal: àdəm lekələm kəbum kəfumki ahər ka Yezu lala, kəbum kawayumvu daya. Ka ya ti kəjalumki ahər ke leli ni ti kəmərnumvu àna nan. Nahkay kawayum mipi leli akada geli ya mawayay mipi kəli ni. ⁷ Bəza ga mmawa, leli məbu macakay daliya dal-dal, ay ma ga Timote ya àhi ana leli àki ka məfəki ahər gekəli ka Yezu ni àvia njəda ana leli a. ⁸ Nahkay ma gayaŋ ya àdəm lekələm kəmbrəŋum məfəki ahər gekəli ka Bay geli Yezu ndo ni ti, kala akada àvia sifa məwəna ana leli a. ⁹ Leli məbu məmərnu dal-dal kə meleher ge Melefit geli azuhva kəli; nahkay ku məgri səsə ana Melefit ahəmamam ahəmamam azuhva kəli nəŋgu ni, səsə gani ahəca. ¹⁰ Mələfat akaba məlavad gani do dek mahəngalay Melefit, məmbrəŋ do; mawayay mipi kəli àna eri geli, mawayay məvi njəda ana kəli ti məfəki ahər gekəli ka Yezu ni məsagakivu, mōru kama kama.

¹¹ Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu àna ahər gatay gatayani təvi divi ana leli ga moroni afa gekəli ti. ¹² Lekələm kəbum kawayumvu, kəbum kawayum mis ndahaŋ dek daya: Bay geli məvikivu njəda ana kəli ti mawayavani gekəli məsagakivu, mōru kama kama, akada geli ya ti mawayay kəli ni. ¹³ Məvikivu majalay ahər sulumani ana kəli, ti lekələm akələbum ndam *njəlatani kə meleher ga Bəŋ geli Melefit. Nahkay ka fat ya ti Bay geli Yezu amanğa akaba ndam gayaŋ njəlatani na dek ni ti atəŋgətfəŋa zlam magudarani kə kəli a do. [Aya nahkay!]

4

Manjəhad ga ndam njəlatani ge Melefit

¹ Bəza ga mmawa, ahəmamam ndam ge Melefit tanjəhad ti tábələfəŋ ni ti məhiaba ana kəli àndava; lekələm kəbum kanjəhadum nahkay. Ay nihi ti ere ye ti àgəjəni ga məhiani ana kəli ni ti nihi: mahəngalay kəli, məhi ana kəli àna slimi ga Bay geli Yezu: kəmbrəŋum ba, grumkivoru kama kama. ² Ma ga Bay geli Yezu ya

màhi ana kùli ahəmamam kanjəhadum ni ti kəsəruma àndava. ³Ere ye ti Melefit awayay ni ti nihi: njəhadum akada ga ndam gayan *njəlatani ya tanjəhad ni; kəgrum mesəwehvu ba. ⁴Ti ku way way do e kidin gekuli bu məsər ahəmamam tanjəhad ata wal gayan ni: tənəhad njəlata, ti mis ndahan tázləbay tay. ⁵Kigum evidi ga madəbay wál akada ga ndam ya ti táfəki ahər ke Melefit do ni ba. ⁶Àki ka ma hini ti maslanə àgudari zlam ana wur ga mənani ba, àgosay nanə ba daya. Məhia ana kuli a àndava, məhikivu ana kuli keti: Bay geli amatraḅ ndam ya ti tagray zlam nday nani ni. ⁷Adaba Melefit àzalay leli ti ga magray mesəwehvu do; àzalay leli ti ga manjəhadani njəlata sawan. ⁸Nahkay ti tamal maslanə àgəskabu pakama hini do ni ti, àgəskabu do ni ti pakama ge mis do; àgəskabu do ni ti pakama ge Melefit nanə ya ti avi Məsuf gayan njəlatani ana kuli ni sawan.

⁹Àki ka mawayavani e kidin gekuli ya kəfumki ahər ka Yezu ni bu ni ti məbiki ma gani ka wakita ana kuli va do, adaba Melefit àcahia zlam gana ana kuli a àndava, nahkay kəbum kawayumvu lala, ¹⁰kəbum kawayum ndam geli ya ka had Mesedəweñ ni dek daya. Ay nihi ti bəza ga mmawa, məhi ana kuli ahər àdəm mawayavani gekuli ni mōru kama kama. ¹¹Məhi ana kuli keti: zum njəda gekuli ga manjəhadkabani àna sulumani; ti ku way way do məbi slimu ana təwi gayan cilin, ti mənəgəti zlam ana hud gayan àna təwi ga ahar gayan gayanani. Ma gani nani ti məhia ana kuli a ahaslana àndava. ¹²Tamal kəgrum nahkay ti manjəhad gekuli amaḅəlafəñ kà ndam ya ti táfəki ahər ka Yezu ndo ni. Eki-hindəmfiña zlam kə mis ndahan a do daya.

Manəabana e kisim ba akaba manəa ga Yezu a

¹³Bəza ga mmawa, àki ka bəza ga mənə geli ya təmət ni ti, mawayay ti kəsərur ma gani lala, ti ahəli ahər ana kuli akada ya ti ahəli ahər ana mis ndahan ya ti təsər ma gani do ni ba. ¹⁴Məsəra Yezu àməta mək əngaba e kisim ba. Nahkay ti məsəra ndam ya táfəki ahər ka Yezu, təmət ni ti

Melefit aməbrəñ tay do. Amahəngaraba tay e kisim ba, atanjəhad akaba Yezu.

¹⁵Pakama geli ya məhi ana kuli ni ti pakama geli geleni do, ga Bay geli. Pakama gani nahkay hi: ka fat ya ti Bay geli amanəga nahəma, leli ya məbu àna sifa, məmət ndo ni, amoru afa gayan enji ga ndam ya təməta àndava ni do simiteni. ¹⁶Adaba ka fat gani nani ti Melefit amədəm sarta ənəia, mək gədakani ga *məslər ge Melefit amazlah, mezlelim ge Melefit amahənday; eslini Bay geli amasləkabiya e melefit ba. Ka sarta gani nani ndam ge *Krist ya təmət ni ti atanəgaba, ¹⁷kələn gani leli ya məbu àna sifa ni, Melefit aməhəloru leli akaba tay a maklaḅasl vu; leli dek aməbakabu ahər akaba Bay geli agavəla, leli dek amanjəhad akaba Bay geli ga kanəay-kanəayani. ¹⁸Nahkay ti zum njəda àna ma hini ya nəhi ana kuli ni, lekulum day humi ana ndam gekuli ndahan ti təzay njəda bilegeni.

5

¹Bəza ga mmawa, àki ka sarta ya ti zlam nday nani atagravu ni ti məbiki ma gani ana kuli va do, adaba ²kəsərur ma pakama gana àndava: vad ya ti Bay geli amanəga ni ti mis təsər do. Amanəga ti akada ga zal akal ya ara ga məlavad a ni. ³Nahkay ka ya ti mis atədəm: «Leli məbu a barbaray bu, aranə àbi agrakivu ke leli bi» ni ti Melefit emizinəba tay a həya. Zlam gani nani amədəkiaya ka tay a ti akada ga wal a hud, wur ajibiyu aslər ni. Ka fat gani nani ti nday gani atətamfənə kà daliya na do. ⁴Ay lekulum nahəma bəza ga mmawa, manjəhad gekuli ti akada ga ndam ya tanjəhad a mələn zin-zinēni bu ni do. Nahkay vad gani nani amədi ahər ana kuli akada ga zal akal ni do, ⁵adaba lekulum dek kəbum kəgrum təwi a mələn masladani bu, ga məlafat. Leli ti ndam ya tagray təwi a mələn zin-zinēni bu ga məlavad ni do. ⁶Nahkay mənəjum dəwir akada ga nday ndahan ni ba; manjəhadum eri, məbumi slimu ana ahər geli ti məgudarum zlam ba. ⁷Adaba nday ya ti tinji dəwir ni ti tinji ti ga məlavad; nday ya ti tisi zum akad tay ni ti tisi, akad tay ti ga məlavad. ⁸Ay leli ti magray təwi ga məlafat; nahkay məbumi

slimi ana ahàr geli ti màgudarum zlam ba. Leli mǎfǎki ahàr ka Yezu, mawayavu daya : zlam nday nani ti tìgia akada ge endǎwi ga ambǎl ga ndam slewja ya ti tabakabu, tanġah gugum gatay àna naġ na. Mǎsǎra Melefit amahǎngay leli : geli ya mǎsǎra amahǎngay leli ni ti ègia akada gadagar ga ndam slewja ya tǎbǎvu a ahàr vu, tahǎngay ahàr gatay àna naġ na. ⁹ Adaba Melefit àzalay leli ti ga mǎzumki bǎruv ke leli do ; àzalay leli ti ga mahǎngay leli azuhva tǎwi ga Bay geli Yezu *Krist ya àgri ana leli ni. ¹⁰ Krist ti àmǎt azuhva leli. Nahkay ku leli mǎbu àna sifa, ku mǎmǎta nǎngu ni, awayay mǎvi sifa gayan ana leli ti mǎnjǎhad ka ahar bǎlan akaba naġ. ¹¹ Nahkay zla nahǎma, ku way way do e kidin gekuli bu mǎvi njǎda ana maslanja nahan, ti mǎfǎki ahàr gekuli ka Yezu ni mǎru kama kama. Lekulum kǎbum kǎgrum àndava, ay ti kǎmbrǎnum ba.

Ma ga Pol gǎrgǎrani akaba sa gayan

¹² Bǎza ga mmawa, mawayay ti kǎgǎsumiki ma ana ndam ya ti tagray tǎwi ga Bay geli e kidin gekuli bu ni. Nday ti Bay geli àdiyu tay ga mǎdi kama ana kuli akaba ga mǎziaba azay slimi ana kuli a. ¹³ Hǎngrumioru ahàr a had ana tay, wayum tay dal-dal azuhva tǎwi gatay ya tagray ni. Njǎhadum àna sulumani e kidin gekuli bu.

¹⁴ Bǎza ga mmawa, ere ye ti mǎhi ana kuli ni ti nihi : Tamal mis agray masǎfa ti humiki ; tamal mis agray anġwaz ti vumi njǎda ti àgray anġwaz ba ; tamal mis èsliki mǎfǎki ahàr ka Yezu va do ni ti jǎnumki naġ ; ku way way do dek, bǎsumi. ¹⁵ Bumvu slimi : tamal maslanja àgudaria zlam ana maslanja nahan a ti, maslanja gani ahǎngrivu ba. Ahàr àdǎm ku way way do mǎwayay mǎgri sulum ana maslanja nahan e kidin gekuli bu akaba ana mis ga dala dek kwa.

¹⁶ Mǎrumvu kǎlavǎd ; ¹⁷ kǎmbrǎnum mahǎngalay Melefit ba ; ¹⁸ ku mam agravu mam nǎngu ni grumi sǎsi ana Melefit. Zlam gani nani dek ti Melefit awayay kǎgrum, adaba lekulum kǎbum akaba Yezu *Krist akada mis bǎlan.

¹⁹ Kǎcumfǎna *Mǎsuf Njǎlatani ga magray tǎwi e kidin gekuli ba ba. ²⁰ Tamal maslanja ahǎngaraya pakama ge Melefit e kidin gekuli ba nahǎma, kǎzum pakama

gani akada ma masakani ba. ²¹ Ku maslanja gani adǎm mam mam do nǎngu ni mǎnjumkia lala day. Tamal ere gani àbǎlay ti gǎsumkabá. ²² Jǎgum ahàr gekuli ti kǎgudarum zlam ba ; ku mam mam day kǎgudarum ba.

²³ Melefit naġ ya ti agray ti aranja ahǎli ahàr ana leli do ni, àna ahàr gayan gayanani mǎgray ti lekulum kǎgum ndam gayan njǎlatani, aranja ahǎciviv u ana kuli ba ti. Mǎjǎgay kuli lala ; mǎjǎgay vu gekuli, sifa gekuli akaba majalay ahàr gekuli dek ti. Nahkay ka fat ya ti Bay geli Yezu Krist amara ni ti atǎngǎtfǎna zlam magudarani kǎ kuli ga macalki kuli a do. ²⁴ Bay ya ti azalay kuli ni ti Bay Melefit gani, agray ere ye ti àdǎm amagray ni dek. Nahkay amagray zlam gani nani daya.

²⁵ Bǎza ga mmawa, hǎngalumi Melefit ana leli.

²⁶ Grumi sa geli ana bǎza ga mǎng geli ni dek akada ga ndam njǎlatani ge Melefit ya tagravu sa ni.

²⁷ Nǎhi ana kuli àna slimi ga Bay geli : kam-kam jǎngumi wakita hini ana bǎza ga mǎng gekuli dek.

²⁸ Bay geli Yezu Krist mǎgri sulum gayan ana kuli ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Tesalonik ye cū ni Ere ye ti mēdēmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Tesalonik ye cū ni

Maslaṅa ya ti àbēki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1; 3.17). Ka ya ti àbēki wakita ni ti bi naṅ a Koreṅ akadā gayan ya àbikioru wakita ana ndam Tesalonik enjenjeni ni ; ahar gēdakanani ma ga wakita nday cūeni ni ti ma bēlan.

A wakita hini bu Pol àvi njēdā ana ndam ga Yezu ya a Tesalonik ni keti : àhi ana tay ku tamal mis ndahan tēgri daliya ana tay nēngu ni tēmārvu, adāba daliya gani nani adāfaki Melefit àgēskabā tay a (1.5). Àdām keti : Yezu amaslākabiya e melefit ba, amagrafēṅa seriya kē mis a dēk, amēhēl ndam gayan (1.5-10). Ay a Tesalonik ti mis ndahan tēdām Yezu àṅga àndava : Pol àdām ma gani nani ti ma ga malfadā ; si mis cūdayani amāṅgāzlava day kwa (2.1-11). Nahkay zla nahēma ndam Tesalonik ni tēmbreṅ mēfēki ahār gatay ka Yezu ba (2.13-15).

A wakita gayan ya àbikioru ana tay enjenjeni ni bu ni ti Pol àdām ku way way do mēṅgēti zlam ana huđ gayan àna tūwi ga ahar gayan gayanani (1 Tesalonik 4.11). Ahalay day àhi ana tay tāhēdākfēṅa kà ndam ya tagray masēfa na, adāba ndam nday nani tiwisiri ahār ana mis (3.6-15).

Sa ga Pol

¹ Mēbēki wakita hini ti nu Pol leli akaba Silas ata Timote. Mēbikioru ti ana kuli ndam ga Yezu ya *kacakalumvu a Tesalonik ni. Lekulūm ti kēbum akadā mis bēlan akaba Bēṅ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist. ² Bēṅ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tēgri sulum gatay ana kuli, tēgray ti *kānjēhadūmkabu àna sulumani ti.

Melefit amagrafēṅa seriya kē mis a

³ Bēza ga mmawa, ahār àdām mēgri sūsi ana Melefit kēlavād azuhva kuli. Geli ya mēgri sūsi ni ti àbēlay, adāba mēfēki ahār gekuli ka Yezu àbu asagakivu. Mawayavani e kidīṅ gekuli bu day àbu asagakivu dal-dal ; ku way way do e kidīṅ gekuli bu awayay bēza ga mēṅani dal-dal. ⁴ Ka ya ti leli mēbu e kidīṅ ga ndam ga Yezu ya *tēcakalavu a kēsa gērgērani bu ni ti leli mēbu mazlēbavu ana kuli, adāba mis tēgri daliya ana kuli gērgēri kay day kēbesūm, kēmbreṅm mēfēki ahār gekuli ka Yezu do daya.

⁵ Lekulūm kēbum kacakum daliya nahkay ti, adāfaki Melefit amagrafēṅa seriya kē mis a ti àna jiri. Kacakum daliya gani nani ti adāba agur kuli ti Melefit, nahkay daliya gekuli ya kēbesūm ni adāfaki lekulūm a Mēgur gayan bu edēdīṅ. ⁶ Iy, Melefit amagrafay seriya ti ge jiri : amēgri daliya ana ndam ya tēgri daliya ana kuli ni. ⁷ Lekulūm ya kacakum daliya ni Melefit amagrafay ti akēpēsūmaba àna sulumana ; leli day amēpēsaba akaba kuli a ka ahar bēlan. Zlam gani nani amagravu ti ka sarta ya ti Bay geli Yezu amāṅgāzlavu a huđ melefit bu ni. Amāṅgāzlava ti amāṅga akaba ndam mēslār gayan njēdā-njēdāna. ⁸ Ka ya ti amara ni ti amara àna aku mibefteni ga mēgri daliya ana ndam ya tēsār Melefit do ni akaba ana ndam ya tēgēskabu *Ma Mēweni Sulumani àki ka Bay geli Yezu do ni. ⁹ Nday gani atēcakay daliya, Melefit amatraḅ tay ga kāṅgaykāṅgayani. Amagrafay ti tēnjēhad dīṅ dīṅ akaba Bay geli. Bay geli ni ti njēdā-njēdāni, anjēhad a mēlan masladāni gayan bu, ay ndam nday nani etipi naṅ do simiteni. ¹⁰ Zlam gani amagravu ti ka sarta ya ti amāṅga ni. Zlam gani amagravu ti, ti ndam gayan tēzlēbay naṅ ; ndam ya tēfēki ahār ni dēk atēmārvu àna naṅ. Ka fat gani nani lekulūm day akēlumkibu ka tay, adāba kēgēsūmkabā pakama ya ti mēhi ana kuli na.

¹¹ Nahkay mēbu mahēṅgali Melefit ana kuli kēlavād, mawayay ti mēgray ti kīgūm njēlata, ti kēṅgētūm sifa ya ti àzalakibiya kuli ni. Mawayay ti mējēnaki kuli àna njēdā gayan ge mēndeveriṅ zlam sulumani ya

ti kawayum kəgrum ni dek akaba tawi ya kəgrum adaba kəfumkia ahàr a ni. ¹² Tamal zlam nday nani àgrava ti mis atazləbay Bay geli Yezu azuhva kuli, atazləbay kuli azuhva nañ daya. Zlam nday nani ti Melefit geli nday ata Bay geli Yezu Krist atagray àna sulum gatay.

2

Wudaka Yezu amara ti mis cudayani amara day

¹ Bəza ga mmawa, məhi ma ana kuli àki ka vad ga Bay geli Yezu *Krist ya amanga, leli day amacakalavu ka ahar bəlan akaba nañ ni. Mahəngalay kuli, ² məhi ana kuli nahəma, tamal təhi ana kuli vad ga Bay geli ənjia ti kəgrum aŋgwaz ba ; ahàr àhəli ana kuli weceweci ba ; dəgəzluma ahàr a lala day. Ku tamal maslaŋa àdəm ahəngriaba ma *maŋgahani ge Melefit ana kuli a, ku maslaŋa àdəm ahəngri ma ge Melefit ana kuli ahkay do ni àhi ana kuli leli məbəki ma gani ka wakita nəŋgu ni, kəgəsumkabu ba. ³ Nədəm nahəma, ku ahəmamam ahəmamam nəŋgu ni maslaŋa àgosay kuli àna ma nahkay ba. Adaba wudaka vad gani nani eminjia ti, mis dal-dal atəgəskabu ma ge Melefit va do, mis cudayani day aməngazlava kwa. Mis cudayani nani ti Melefit emijin nañ, ⁴ ay wudaka emijin nañ ti mis cudayani nani àcafəŋa mis ga məhəngrioru ahàr a had ana Melefit a. Àcafəŋa mis ga məhəngrioru ahàr a had ana zlam ya ti təzalay tay melefit na dek daya, amədəm nañ àtama tay a dek. Nañ gani ku a *ahay gədakani ge Melefit ni vu amənjəhadviyu, amədəm nañ Melefit.

⁵ Ka ya ti nu nəbu akaba kuli ni ti nəbu nəhi ma gani ana kuli, nihi ti kəsərumki va do waw ? ⁶ Ay nihi ti zlam nahan acafəŋa nañ ga maŋgazlavana, zlam gani nani ti kəsəruma lala. Ay sarta gayan eminjua day kwa ti aməngazlavu. ⁷ Ku kani day cuday àbu a duniya bu, ay àsərvu lala fañ do. Ay a vad nahan Melefit amazaba maslaŋa ya ti acafəŋa mis cudayani na ga maŋgazlavani na e divi ba, ⁸ nahkay mis cudayani ni aməngazlavu. Ay ka maŋga ga Bay geli Yezu a ti Yezu emiviti aməd vit ti emijin nañ. Yezu amanga ti àna njəda dal-dal, nahkay

aməngələdkaba nañ a. ⁹ Mis cudayani ni amara ti àna njəda ge *Seteni. Amagray zlam ya ti mis tipi day-day ndo ni, amagray zlam magray ejep gərgəri kay ga magosay mis. ¹⁰ Amagray zlam magudarani ku weley weley do dek ga magosay ndam ya ti etijiji ni, adaba nday gani təwayay jiri ndo ; tamal təwaya ti akal Melefit ahəngay tay. ¹¹ Nahkay Melefit àna njəda gayan agray ti təsər zlam ba, təgəskabu ma ga malfada. ¹² Melefit agray nahkay ti ga məwəl ndam ya ti təgəskabu jiri ndo, təwaya magudara zlam a ni dek àna seriya.

Melefit adaba kuli a

¹³ Lekuləm nahəma bəza ga mmawa, lekuləm ya ti Bay geli awayay kuli ni, ahàr àdəm leli məgri səsi ana Melefit azuhva kuli kəlavad, məmbrəŋ do, adaba kwa ka mənjəki gani adaba kuli a àndava. Adaba kuli a ti ga mahəngay kuli àna njəda ga *Məsuf Njəlatani. Agray ti kīgəm ndam ge Melefit ti Məsuf Njəlatani gani. Melefit ahəngay kuli ti adaba kəgəsumkabá jiri a daya. ¹⁴ Nahkay ka ya ti məhi *Ma Məweni Sulumani ana kuli ni ti Melefit àzalay kuli ti àna ma gani nani. Agray nahkay ti awayay ti lekuləm day kənjəhadum akaba Bay geli Yezu *Krist, kípəm masladani gayan ni. ¹⁵ Bəza ga mmawa, əgia nahkay ti kəmbərəŋum məfəki ahàr gekuli ka Yezu ba, gəsumkabá zlam ya məcahi ana kuli na ; ku tamal məhi ana kuli àna pakama ahkay do ni məbiki ana kuli ka wakita nəŋgu ni gəsumkabá.

¹⁶ Nahəngalay Bay geli Yezu Krist nday ata Bəŋ geli Melefit. Bəŋ geli Melefit ti awayay leli, agri sulum gayan ana leli ; nahkay avi njəda ana leli, aməmbərəŋ məviani ana leli day-day do, agray ti məsər aməvi zlam sulumani ana leli. ¹⁷ Nahəngalay tay ti təhəngriyu bərvu ana kuli, təvi njəda ana kuli ga magray zlam sulumani akaba ga mazlapay ma sulumani dek.

3

Həngalumi Melefit ana leli

¹ Bəza ga mmawa, zlam ya agəjəni, mawayay məhi ana kuli ni ti nihi : həngalumi Melefit ana leli ti mis ndahan

kay tîci ma ga Bay geli, tîgêskabu lala akada gekûli ni. ² Hêngalumi Melefîti ana leli, ti ndam cuday akaba ndam magudar zlam tîsliki mægri arañja ana leli ba, adaba mis dek tawayay mægêskabu pakama ga Yezu do.

³ Bay geli ti tamal adam agray ere gani ti agray ededin, nahkay ti amavi njeda ana kûli, amabi slimi ana kûli ti *Seteni esliki mægri arañja ana kûli ba. ⁴ Leli day Bay geli nan abu avi njeda ana leli ; ana njeda gani nani ti mesera kabum kagrûm ere ye ti mæhi ana kûli grûm ni, kama kama day akagrûm, akembranjum do. Nahkay ti manjahad gekûli aheli ahâr ana leli do simiteni.

⁵ Bay geli mævi njeda ana kûli ti kawayum Melefîti, kebesum daliya kalavad akada ge *Krist ni daya ti.

Ku way do magray tawi

⁶ Bæza ga mmawa, mæhi ma hini ana kûli ti adaba leli ndam ga Bay geli Yezu *Krist. Mæhi ana kûli nahama, kahadakumfæjoru ka bæza ga mæn gekûli ya tagray masæfa, tægêskabu zlam ya ti leli macahi ana kûli ni do ni ba. ⁷ Lekulum ti keseruma lala, ka ya ti leli afa gekûli ni ti magray masæfa ndo. Nahkay zla nahama, lekulum day grûm akada geli ni. ⁸ Mæzum daf afa ga maslana ga sulum ndo, malafat akaba malavad gani magra tawi a, mamataba, macaka daliya day ti mængæt daf. Magray nahkay ti adaba mawayay ti maslana e kidin gekûli bu akay daliya ga magal leli ba. ⁹ Leli ti misliki mihindilin zlam ke kûli azuhva tawi geli ya magray ni tata. Ay magray nahkay ndo ni ti adaba mawayay mædfiki divi sulumani atam nahan ni ana kûli, ti kagrûm akada geli ni. ¹⁰ Ka ya ti leli afa gekûli ni ti mæhiva ana kûli a, mæhi ana kûli ahkado : « Tamal mis awayay magray tawi do ni ti azum zlam ba daya. »

¹¹ Tæhi ana leli ahkado mis ndahan e kidin gekûli bu tæbu tagray masæfa, tagray tawi do simiteni, ma ya acay tay ndo day kwa ti tæhurviyu. ¹² Mæziaba azay slimi a ana nday nana, mæhi ana tay ana njeda ga Bay geli Yezu Krist ahkado : ahâr adam tagray tawi lala, ti tængæt zlam mæzumani ana ahar gatay gatayani.

¹³ Bæza ga mmawa, lekulum zla nahama grûm tawi sulumani kalavad, kembrenjum ba. ¹⁴ Tamal mis awayay mægêskabu ma hini ya mæbiki ana kûli ka wakita ni do ni ti zlapumki, kagrûm tawi ka ahar bælan ba, ti mimili magray nan. ¹⁵ Ay ti kæmanjumlæn akada nan zal ezir gekûli ba ; zlapumi sawan, adaba kekilenan nan wur ga mæn gekûli.

Pol ahengalay Melefîti akaba agray sa

¹⁶ Bay geli ana ahâr gayan magray ti *kænjahadumkabu ana sulumani kalavad ti. Ku ahæmamam ahæmamam do nænğu ni magray nahkay, adaba bay ya ti avi manjahad sulumani ana mis ni ti nan. Bay geli mælæbu akaba kûli dek ti.

¹⁷ Abiki ma ga sa hini ana kûli ti nu Pol, nu nuani ana ahâr goro. Ke mendeveerin ga wakita goro dek, nagra sa ti nu nuani ana ahar goro, næbæki nahkay.

¹⁸ Bay geli Yezu *Krist mægri sulum gayan ana kûli dek ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Timote enjenjeni ni Ere ye ti mādəmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Timote enjenjeni ni

Maslaṅa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbikioru ti ana Timote : Timote ti wur dagwa ya tàgrakabu tawi akaba Pol ni (Tawi 16.1 ; 17.14 ; 18.5 ; 19.22 ; 20.4). Ka ya ti tàfaya Pol a dangay ba ni ti Pol òru e Efez, àmbərbu Timote eslini ga mabi slimi ana ndam ga Yezu ya t̄bu eslini ni, mək Pol òru ka had Mesedəweŋ (1.3). Kələŋ gani àdəm bi amanḡoru e Efez ke weceweceni do, nahkay àbikioru wakita hini ana Timote ga məhi ere ye ti ahàr àdəm agray e Efez ni (3.14-15).

Ahar gəđakani pakama ya Pol awayay ahi ana Timote ni ti nday c̄: ahi ahəmamam m̄gur ndam ga Yezu, akaba ahi m̄bavu slimi akaba mis ya t̄cahi zlam magədavani ana ndam ga Yezu ni. Enjenjeni ti àhi ana Timote ahəmamam mis t̄zləbay Melefit ni (2), ahəmamam t̄diyu gəđakani gatay ni (3). Àhi ana Timote ahəmamam m̄gur mis ndahan e kidiŋ ga ndam ga Yezu ni bu (medewél, bəza dagwa, akaba mis ndahan ni) (5 ; 6.1-2). A pakama hini bu dek ti leli day misliki m̄sər manjəhad sulumani ga ndam ga Yezu.

Pol àdəmki ma ka ndam ya t̄cahi zlam magədavani ana mis ni. Àdəm mis ndahan t̄dəm si mis t̄gəskabu Divi ge Melefit ya M̄wiz àbèki ni kwa, ay Pol àdəm divi ga Yezu ti divi ga m̄fəki ahàr ke Melefit (1.3-11). Àdəm zlam ya ti Melefit àgraya ni dek ti zlam sulumani : mis ndahan t̄dəm si mis t̄mbrəŋ maday wal ahkay do ni t̄mbrəŋ məzum zlam ndahan kwa, ay ndam nday nani ti tagudar pakama ; Pol àdəm si Timote m̄cahi zlam sulumani ana mis kwa (4). Àdəm nday ya ti t̄cahay zlam magədavani ni tawayay gejewi, tadəbay siŋgu, ay maslaṅa ya ti awayay siŋgu ni adəbay zlam ya ejin̄kia mis ke divi a ni ;

Timote àgray nahkay ba, mādəbay Yezu sawan (6.3-21).

Maslaṅa ya ti agray akada ga Pol ya àhi ana Timote m̄gray ni ti amanjəhad àna sulumani ge Melefit.

Sa ga Pol

¹ Abèki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu *Krist. Niŋi zal asak ti àna njəda ge Melefit Bay mahəŋgay leli ni nday ata Yezu Krist. Yezu Krist ti m̄səra aməgri zlam sulumani ya àdəm aməgri ana leli ni ana leli.

² Nəbukki wakita hini ti ana nak Timote, nak ti kigia akada wur ga hud goro edediŋ edediŋena adaba k̄bu k̄fəki ahàr ka Yezu. Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist t̄gruk sulum gatay, t̄jənaki kur, t̄gray ti k̄njəhadumkabu akaba mis àna sulumani ti.

Bavu slimi akaba ndam ya ti t̄cahi zlam magədavani ana mis ni

³ Nawayay ti kanjəhad e Efez akada goro ya nəhuk ka ya ti nakoru e Mesedəweŋ ni. Kanjəhad eslini ti ga macafəŋa ndam ya t̄cahi ma ga malfada ana mis na ti t̄cahi ana tay va ba. ⁴ Hi ana tay nahəma, t̄mbrəŋ məhasl gatay ni akaba magray gejewi àki ka macalaya slimi ga ata bəŋ ga bəŋ gatay na. Zlam gani nani ti zlam masakani, azaya gejewi a ciliŋ, do ni ti àjənaki mis ga m̄ŋgət ere ye ti Melefit awayay ni do. Leli m̄sər ere ye ti Melefit awayay ni ti adaba m̄bu m̄fəki ahàr palam. ⁵ Kəhi ana tay nahkay ti, ti t̄awayay mis àna məbərur bəlan, àna majalay ahàr sulumani akaba àna m̄fəki ahàr ka Yezu ge jiri ge jireni. ⁶ Mis ndahan t̄mbrəŋa zlam sulumani nday nana, t̄jikia ke divi a, t̄bu t̄zlapaki ka zlam ya àbəlay do ni ciliŋ. ⁷ Nday gani t̄hi ana ahàr t̄səra Wakita ge Melefit a, nday ndam macahi *Divi ge Melefit ana mis, ambatakani do nday ndayani t̄sər ere ye ti t̄dəm ni do ; t̄sər kaba ere ye ti t̄cahi ana mis, t̄dəm àbəlay dal-dal na do daya.

⁸ M̄səra Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge M̄wiz bu ni ti àbəlay, ay ahàr àdəm m̄gəsumkabu lala. ⁹ Ahàr àdəm majalay ahàr lala day : Melefit àvi Divi gayan

ni ti ana ndam jireni do, àvi ti ana ndam ya tàwayay mægəskabu ma gayan do ni, ana ndam ya ticiiki slimi do ni, ana ndam cuday, ana ndam magudar zlam, ana ndam ya təhəngrioru ahàr a had do akaba təsər zlam *njəlatani do ni, ana ndam ya tabazl ata bəŋ gatay ahkay do ni ata mənə gatay ni akaba ana ndam mabazl mis, ¹⁰ ana ndam mesəwehvu, ana zawal ya tandəhadkabu akaba zawal ndahan ni, ana ndam ya ti təcakalay ana evidi, təsəkumoru tay ni, ana ndam masəkad malfada, ana ndam ya tambaday ga malfada ni akaba ana ndam ya təcəhi zlam ana mis gərgəri akaba zlam sulumani ya macahi ana mis ni. Melefit àvi Divi gayan ni ti ana tay. ¹¹ Ere ye ti nədəm ni ti kal-kal akaba ga *Ma Məweni Sulumani ya Melefit àdəfuki, àhu nəhioru ana mis ni. Ma gani nani adafaki Melefit ti nanə njədə-njədani, agri zlam sulumani ana mis.

Pol agri səsə ana Melefit azuhva zlam sulumani ya àgri ni

¹² Nəgri səsə ana Bay geli Yezu *Krist adaba àvua njədə ga magray təwi gayan a. Nəgri səsə adaba àdəm nu mis jireni, nahkay àzay nu ga məgri təwi. ¹³ Ahaslani ti nədəmkia ma magədavana, nəgria daliya ana ndam ya təfəki ahàr na, nindivia nanə a daya, ay ti nəsia cicihi a adaba nəsər ere ye ti nəgray ni do, adaba nəfəki ahàr ndo. ¹⁴ Bay geli àgrua sulum gayan a daldal. Mìgia leli ka ahar bəlan akada mis bəlan ; nəfəki ahàr, nawayay nanə kəlavad. ¹⁵ Ma goro ya nara nədəm ni ti ma ge jiri, ahàr àdəm ku way way do mægəskabá àna məbəruv a bəlan. Ma gani ya nawayay nədəm ni ti nihi : Yezu Krist àra a duniya va ti ga mahəngay ndam magudar zlam. Nu ti nətam mis ndahan ni dek àna magudar zlam. ¹⁶ Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni nəsia cicihi ana Yezu Krist a. Àgru sulum gayan ana nu enji adaba awayay adəfiki ana mis ndahan nanə ti ebesey zlam. Ebesey ti azuhva mis ya ti atəfəki ahàr ni ; awayay adafaki Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana tay. ¹⁷ Ègia nahkay ti ahàr àdəm mis tázləbay Melefit ; nanə ti nanə Bay ga kanğay-kanğayani, àmət day-day do, mis tìpi nanə do, nanə Melefit nanə bəlan. Ahàr

àdəm mis tázləbay nanə, tədəm nanə gədəkani ga kanğay-kanğayani. Aya nahkay.

Pol avi njədə ana Timote

¹⁸ Timote wur goro ni, nəhuk ma : jalaki ahàr ka ma ya ti ndam mahəngaray *pakama ge Melefit tədəmkuk ahaslani ni. Akada ga pakama gatay ya tədəm ni ti kadvu àna təwi gayak ya kagray ni lala. ¹⁹ Kəmbərəŋ məfəki ahàr ka Yezu ba, jalay ahàr sulumani daya. Mis ndahan təjalay ahàr sulumani ndo, nahkay ti tìjikia ke divi a, təfəki ahàr ka Yezu va do. ²⁰ E kidiŋ gatay gani nani bu ni ti ata Himeni nday ata Eleksender təkibu ka tay. Nday ti nəbiva tay a ahar va ana *Seteni a ti mətərab tay, ti tìndivi Melefit va ba.

2

Mahəngali Melefit ana mis

¹ Nədəm nahəma, zlam ye enjenjeni ni ti ahàr àdəm mis tìhindifiŋa zlam kə Melefit a, təhəngalay nanə, təhəngali nanə ana mis dek, təgri səsə azuhva zlam sulumani ya ti àgri ana mis dek ni. ² Təhəngali nanə ana bəbay akaba ana nday gədəkani ya təgur kəsa gərgərani ni, ti mənəhadkabu àna sulumani akaba mis ndahan, arəŋa àhəli ahàr ana leli ba, ti məhəngrioru ahàr a had ana Melefit, manəhad geli mənəja lala kə eri gayan. ³ Zlam nday hini ti sulumani daldal, təbələfəŋ kə Melefit Bay mahəngay leli ni. ⁴ Melefit ti awayay ahəngay mis dek, awayay ti təsər ma ge jiri. ⁵ Adaba Melefit ti nanə bəlan, masləŋa ya ti aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni day bəlan. Nanə nani ti mis hihiriken : Yezu *Krist. ⁶ Àra a duniya va, àmət ga mambay mis dek. Gayan ya àgray nahkay ni ti àgray ka sarta ge Melefit ya àwayay ni ; adafaki Melefit ti awayay ahəngay mis dek. ⁷ Melefit àzay nu, nìgi zal asak gayan ti, ti nəhi ma gani nani ana mis. Nədəm ti ma ge jiri, nəsəkad malfada do. Melefit àhu nəhi ma ge jiri gayan àki ka Yezu ana ndam ya ti nday ndam *Zəde do ni, ti tægəskabá.

Manəhad ga zawal akaba wál ka məlan macakalavani

⁸ Nawayay ti ku eley eley do zawal təhəloru ahar a gavəla, təhəngalay Melefit.

Tâhəŋgalay naŋ ti àna bəruv bəlaŋ, təzumki bəruv ka maslaŋa ba, tələgavu ba daya.

⁹ Wál ti ni nawayay ti tâbakabu azana akada ya ti àgəski tâbakabu ni, tâbakabu azana ge siŋgu kayani ba, tânjəhad kuđufa, tâgrafəŋa mimili kè mis a. Tələm ahàr ge siŋgu kay ge migi eri ana mis ba. Tâbakabu zlam ga gru ba, tâbakabu ebirsli ba. ¹⁰ Ay àgəski ti tâgray zlam sulumani, adaba wál ya tawayay məhəŋgrioru ahàr a had ana Melefit ni ti ahàr àdəm tagray nahkay. ¹¹ Ka ya ti ndam ge Melefit təcakalavu ga macahay zlam ni ti ahàr àdəm wál tânjəhad te-te, tégəskabu ma ya təhi ana tay ni lala. ¹² Nəvi divi ana wál ga macahi zlam ana mis do, nawayay ti tégur zawal do. Ay nawayay ti tânjəhada te-te. ¹³ Adaba Melefit àgraya enjia ti Adam, day kwa ti àgraya Ev a. ¹⁴ *Seteni àgosay ti Adam do, àgosay ti wal ni. Ga wal ya àgray nahkay ni ti àgəskabu ma ge Melefit ndo. ¹⁵ Ku tamal nahkay nəŋgu ni wal ti Melefit amahəŋgay naŋ azuhva gayan ya ewi bəza ni. Ay ti ahàr adəm wál dek təmbərəŋ məfəki ahàr ke Melefit ba, tâwayay mis, tâgray ere ye ti Melefit awayay ndam gayan *njəlatani tâgray ni, tânjəhad àna sulumani kwa.

3

Ndam məbi slimi ana ndam ga Yezu

¹ Ma goro ya nara nədəm ni ti ma ge jiri : tamal maslaŋa awayay migi bay *məbi slimi ana ndam ga Yezu ti àdəkiba təwi sulumana dal-dal. ² Ahàr àdəm bay məbi slimi ana ndam ga Yezu ti mâla maslaŋa ya təŋgətfəŋa zlam magudarana do ni, wal gayan bəlaŋ, àgray zlam kwanə kwanə do, məbi slimi ana ahàr gayan, mājəlay ahàr sulumani, mägəskabu mirkwi, mīsliki macahi zlam ana mis, ³ àvi vu gayan ana zum ba, àgray tereŋgiz ba ; mâla kuđufa, tələgavu akaba mis ba, àdəbay elimeni ba daya. ⁴ Ahàr àdəm məsər mægəs huđ ahay gayan lala, məcəhi zlam ana bəza gayan ti tégəsiki ma, təhəŋgrioru ahàr ana had. ⁵ Nədəm nahəma, tamal mis èsliki məbi slimi ana huđ ahay gayan koksah ti esliki məbi slimi ana ndam ge Melefit ni tata waw ? ⁶ Tamal kəfumiyyu bay məbi slimi ana ndam ge Melefit ti ahàr àdəm kəzum maslaŋa ya ti

àpəskia ka məfəki ahàr ka Yezu a ni. Adaba tamal kəzuma maslaŋa ya ti àpəski ndo na ti emiji zlabay mək Melefit amægəs naŋ àna seriya akada ya àgəs *Seteni ni. ⁷ Maslaŋa ya ti awayay məbi slimi ana ndam ge Melefit ni ti ahàr àdəm manjəhad gayan mâla sulumani, ti ku ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ndo ni day tədəm naŋ mis sulumani ; do ni ti etindivi naŋ, amədiviyu ana Seteni a ahar vu.

Ndam ya təjənaki ndam ga Yezu ni

⁸ Ndam ya *təjənaki ndam ge Yezu ni day manjəhad gatay mâla sulumani : təgosay mis ba, təvi vu gatay ana zum ba, tədəbay elimeni àna magray zlam magədavani ba. ⁹ Təmbərəŋ məfəki ahàr ka Yezu ba, təjalay ahàr sulumani, kəlavad tégəskabu ma ge jiri ya Melefit àdəfiaba ana leli a ni àna məbəruf bəlaŋ. ¹⁰ Nahkay ka ya ti kədumiyyu ndam ya təjənaki ndam ge Yezu ni ti ahàr àdəm kəsərum manjəhad gatay. Tamal manjəhad gatay sulumani, mis təŋgətfəŋa zlam magudarani kə tay ga macalki tay a di do ni ti, dumiyu tay e təwi gani vu. ¹¹ Wál ya təjənaki ndam ge Yezu ni day ahàr àdəm manjəhad gatay mâla sulumani, tədəmki ma magədavani ke mis ba, təvi vu gatay ana zum ba, tâgray təwi gatay àna jiri kəlavad. ¹² Bay məjənaki ndam ge Yezu ti ahàr àdəm wal gayan bəlaŋ, məcəhi zlam ana bəza gayan akaba məsər mægəs huđ ahay gayan lala. ¹³ Adaba ndam ya təjənaki ndam ge Yezu ni tamal tagray təwi gatay lala ti mis dek tazləbay tay. Nahkay nday gani aŋwaz aməwər tay do simiteni, adaba təbu təfəki ahàr ka Yezu *Krist, təsəra naŋ a lala.

Zlam manğahani ya Melefit àdəfiaba ana leli a ni

¹⁴ Nəbukkiuru wakita hini, ay nawayay nakoru nəmənjiyyu kur wuđak. ¹⁵ Ay tamal nənjiyyu weceweci ndo nahəma, àna ma goro ya nəbukki ni ti akəsər ahəmamam ahàr àdəm tânjəhad a huđ ahay ge Melefit bu ni. Bay ga sifa ti Melefit ciliŋ ; huđ ahay gayan ni ti ndam gayan ya *təcakalavu ni. Melefit àdəkiba tay ga mədəm ma ge jiri a ; mis təsər jiri ge Melefit ti azuhva tay. Nahkay jiri ge Melefit ti akada ahay ; ndam ge Melefit ti ni akada medikedik ya akay ahay ni. ¹⁶ Ma

manğahani ya Melefit àdəfiaba ana leli a àki ka məfəki ahàr geli ka Yezu ni ti, məsəra ma gani nani ti ma ge jiri, àbəlay dal-dal ededīn. Ma gani nani ti nihi :

Bay geli ègi mis hihirikeni,

*Məsuf Njəlatani àdəm nañ jireni,

*məslər ge Melefit tìpia nañ a,

mis təhia ma gana ana nday ya ti nday ndam *Zude do na,

mis ku eley eley do ka duniya təfəkia ahàr a,

Melefit àzay nañ, àfəkad nañ ka məlan masladani gayañ.

4

Ndam masəkad malfada

¹ *Məsuf ge Melefit àdəm vay-vay, àdəm ka ya ti duniya ara andav nahəma, mis ndahan atəmbərəñ məfəki ahàr ka Yezu *Krist, atəgəskabu macahay zlam ge *Seteni ya adəfiki ana mis ni, atəgəsiki ma ana *məsuf magədavani, ay məsuf nday nani ti tagosay tay. ² Ndam masəkad malfada ana mis ni atagosay tay daya. Majalay ahàr ga ndam masəkad malfada gani nani ti dek magədavani, mimili àki ka tay bi simiteni. ³ Nday gani təcahi zlam ana mis, tədəm mis tàday wal ba, wal day òru ka zal ba. Tədəm keti, mis təmbərəñ məzum zlam ndahan, ay Melefit àgraya zlam nday nana ti, ti ndam ya təfəki ahàr ka Yezu, təsəra jiri a ni təzum. Ay wudaka təzum ti ahàr àdəm təgri səsı ana Melefit day. ⁴ Adaba zlam ya ti Melefit àgraya ni dek ti àbəlay. Tamal məgri səsı ana Melefit azuhva zlam ya ti Melefit avi ana leli ni ti məgəsumkabu, məmbərəñ zlam ndahan ba. ⁵ Nahkay zlam ni dek tigia njəlatana kə eri ge Melefit a azuhva ma gayañ ya àdəmki ni, akaba geli ya məgriki səsı ni.

Mis sulumani ya agri təwi ana Yezu ni

⁶ Ahàr àdəm cahı zlam nday nani ana bəza ga məñ geli. Tamal kagraj nahkay ti ekigi mis sulumani ya agri təwi ana Yezu *Krist ni. Akəngət njədə e divi ge Melefit bu àna pakama ge Melefit ya məbu məgəskabu ni akaba àna zlam sulumani ya təcəhuk, kəbu kagraj ni. ⁷ Pakama ge mis ya tədəm ma masakani akada ga məhasl ga wəl medewel ya tanğəhad ni ti

kəbi slimi ba. Ma gatay ni ti àbəlafəñ kə Melefit do. Ahàr àdəm kagraj ere ye ti Melefit awayay ni kəlavad, ti kəngətktivu njədə. ⁸ Ge mis ya ti tisirvu kəlavad ga məngətktivu njədə ni ti àbəlay, avi njədə ana tay ga magray zlam bal, ay magray ere ye ti Melefit awayay ni kəlavad ti àbəlay dal-dal, avi njədə ana mis ga magray zlam dek. Tamal magray nahkay nahəma Melefit avi sifa ana leli nihi, amələbu àna nañ ga kanğay-kanğayani. ⁹ Ma hini ya nəhuk ni ti ma ge jiri, ahàr àdəm ku way way do məgəskabá àna məbərıv bəlan, àjalaki ahàr cə cə ba. ¹⁰ Leli magray təwi, məbu makadvu àna nañ ti adaba məsəra Melefit ti nañ Bay ga sifa, nahkay məfəkia ahàr a. Nañ ti ahəngay mis dek, ahəngay ahar gədakani ti ndam ya təfəki ahàr ke Krist ni. ¹¹ Zlam hini ya nəhukki ma ni ti cahı ana mis, hi ana tay təgray.

¹² Nak wur mba, ay ti maslanə àfəkuk aksəngı adaba nak wur ba. Ahàr àdəm kədəfiki zlam ana ndam məfəki ahàr ka Yezu ni, ti təgray akada gayak ni. Ahàr àdəm kədəm ma sulumani, kənjəhad lala, kəwayay mis, kəfəki ahàr ke Melefit lala akaba kənjəhad njəlata ; tamal kagraj nahkay ti nday day atagraj akada gayak ya kəgray ni. ¹³ Jəngi Wakita ge Melefit ana tay kəlavad, vi njədə ana tay kəlavad, cahı zlam ana tay kəlavad duk abıvoru ana moru goro. ¹⁴ Njədə ya ti *Məsuf Njəlatani àvuk ga magray təwi ni ti kəmənjaləñ akada zlam masakani ba. Kəsəra, njədə gani nani ti ndam mahəngaray *pakama ge Melefit tədəmki ma, mək gədakani ga ndam məfəki ahàr ke Melefit təbəkuk ahar ga məvuk njədə gani. ¹⁵ Gəskabá zlam gana lala, gray təwi ni àna məbərıv bəlan. Tamal kagraj nahkay ti mis dek atəsər nak kəbu kəkoru kama kama e divi ge Melefit vu. ¹⁶ Bi slimi ana ahàr gayak, bi slimi ana zlam ya ti kacahı ana mis ni daya, kəmbərəñ ba. Tamal kagraj nahkay ti akahəngay ahàr gayak gayakani, akahəngay nday ya ti təbi slimi ana ma gayak ni daya.

5

Manjəhad ga ndam məfəki ahàr ka Yezu

¹ Kàvalahaki ka zal medewel ba, hi ma àna hən̄kali akada ya ti kəhi ma ana buk ni. Bəza dagwa day hi ma ana tay akada ya ti kəhi ma ana bəza ga muk ni. ² Hi ma ana wál medewel akada ya ti kəhi ma ana muk ni, bəza wal day hi ma ana tay akada ya ti kəhi ma ana bəza ga muk ni. Bay slimi ti ma gayak ya kəhi ana tay ni dek m̄bəlafəŋ kè Melefit.

³ Fi ahàr ana wál madakway ya ti ndam gatay t̄bi eded̄iŋ eded̄iŋeni ni, kəzumi b̄eruv ana tay ba. ⁴ Ay tamal wal madakway naŋ àbu àna bəza gayan̄ ahkay do ni àna bəza huđ gayan̄ nahəma, ahàr àdəm t̄cahay m̄həŋgrioru ahàr a had̄ ana ndam ga huđ ahay gatay day. Ahàr àdəm t̄fi ahàr ana m̄ŋ gatay ahkay do ni ana dedi gatay, adaba bəza dek ti t̄fi ahàr ana ata bəŋ gatay bilegeni kwa. Zlam nday hini ti sulumani dal-dal, t̄bəlafəŋ kè Melefit. ⁵ Wal madakway ya ti maslaŋa gayan̄ àbi, maslaŋa ya ti àfi ahàr ni day àbi eded̄iŋ eded̄iŋeni ni ti ajalaki ahàr ke Melefit, ahəŋgalay naŋ m̄lafat akaba m̄lavad̄ gani do dek, awayay ti Melefit m̄jənaki naŋ. ⁶ Ay wal madakway ya ti agray zlam ya ti ahàr gayan̄ awayay ni ti ku naŋ àna sifa n̄ŋgu ni kala naŋ m̄m̄tani. ⁷ Hi ma gani nani ana tay lala, ti maslaŋa àŋgətfəŋa zlam magudarani kà tay a ba simiteni. ⁸ Tamal mis àfi ahàr ana ndam gayan̄ do ni ti àmbrəŋa Melefit a, ŋgulum maslaŋa ya ti àfəki ahàr ke Melefit do ni. Nədəmki ma hini ti ahar gəđakani ka ndam ya t̄fi ahàr ana ndam ga huđ ahay gatay gatayani do ni.

⁹ Tamal kəbəki slimi ga wal madakway ka wakita ti t̄jənaki naŋ ti, ahàr àdəm àbi àbi ti vi gayan̄ m̄la kru kru muku, àday zal bəlan̄ cilij. ¹⁰ Tamal kawayay m̄bəki slimi ga wal madakway ti ahàr àdəm àgra t̄wi sulumana, mis t̄złəbaki naŋ : ahàr àdəm àfia ahàr ana bəza gayan̄ a lala, àgəskabá mis afa gayan̄ a, àbaria asak ana ndam ge Melefit a, àjənakia ndam ya ti t̄cakay daliya na, zlam gayan̄ ya àgray ni dek sulumani day kwa ti t̄bəki slimi gayan̄.

¹¹ Wál madakway ya ti nday bəza mba

ni ti kəbəki slimi gatay ka wakita ya t̄bəki slimi ga wál madakway ni ba. Adaba tamal zawal tigia eri ana tay a ti tijikia ke divi ge *Krist a, takoru ka zawal. ¹² Nahkay ti Melefit aməgəs tay àna seriya adaba ka ya ti t̄aday zawal ni ti t̄əmbrəŋa ma gatay ya ti t̄dəm atəgri t̄wi ana ndam ge Melefit na. ¹³ Nahan̄ ni ti, tamal t̄bəkia slimi gatay a ti t̄əgray t̄wi do, t̄ənjəki ka masawadani ka mahay ka mahay. Nday ndam masəfa cilij do ; tagray mbada-mbada, t̄dəgiyu a ma ge mis vu, t̄dəm ere ye ti àgəski m̄dəmani do ni daya. ¹⁴ Nahkay zla nahəma, nawayay ti bəza wál ya ti zawal gatay t̄m̄ta ni ti t̄oru ka zawal, t̄wi bəza, t̄bi slimi ana ndam ga huđ ahay gatay. Tamal tagray nahkay ti ndam ezir geli etisliki m̄dəmki ma magədavani ke leli koksah. ¹⁵ Nədəm nahkay ti adaba bəza wál ndahan̄ e kidij gatay bu tijikia ke divi a àndava, t̄bu tadəbay divi ge *Seteni. ¹⁶ Nahkay tamal wal ya afəki ahàr ka Yezu ni wál madakway t̄bu afa gayan̄ nahəma, ahàr àdəm m̄fi ahàr ana tay, ti ndam ga Yezu ya *t̄cakalavu a kəsa gani bu ni t̄fi ahàr ana tay ba. Nahkay ndam ge Melefit ni t̄isliki m̄fi ahàr ana wál madakway ya ti ndam gatay t̄bi ni cilij.

¹⁷ Nihi ti nədəmki ma ka gəđakani ga ndam ge Melefit. Nday ya ti tagray t̄wi lala ni ti ahàr àdəm t̄złəbay tay m̄tam ge mis ndahan̄ ni, ahar gəđakani t̄złəbay nday ya ti tazay n̄jəda gatay ga m̄hi ma ge Melefit ana mis akaba ga macahi zlam ana mis ni. ¹⁸ Adaba àbu m̄bəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Ka ya ti kəzłəbum hay àna sla nahəma, kəwəlumikabu pakama ga macafəŋa naŋ kà m̄zum zlam a ba. » Àbu m̄bəkiani nahkay hi keti : « Bay magray t̄wi ti ahàr àdəm t̄vi endif gayan̄ kwa.* » ¹⁹ Tamal mis bəlan̄ adəmki ma magədavani ka gəđakani ga ndam ge Melefit ti kəgəskabu ba ; kəgəskabu ti si tamal mis c̄ mahkər tagray sedi gani tata kwa. ²⁰ Nday ya ti t̄əgudara zlam a ni ti, hiki ma ana tay kè meleher ge mis dek. Tamal kagray nahkay ti nday ndahan̄ ni atagray aŋgwaz, atagudar zlam do.

* **5:18** Mənjay Mimbiki 25.4 akaba 1 Korej 9.9 ; Meciyə 10.10 ; Lək 10.7. Ka sarta gani nani ti tabəhad hay, slasla t̄cəlki, hay ni azləvu. Melefit àdəm t̄cafəŋa slasla na ga m̄zum hay na ba.

²¹ Ma ya nàhuk nihi ni ti nàhuk kè meleher ge Melefit, kè meleher ga Yezu Krist, akaba kè meleher ga *màslàr ge Melefit ya Melefit àdaba tay a ni : nàhuk nahàma, gray zlam ya ti nàhuk ni, gri zlam ana mis dek kala-kala, kìcirkaba mis a ba. ²² Tamal kawayay mafiyyu mis ga magray tawi e kidin ga ndam ge Melefit bu ni ti, kàgray weceweci ba. Sàra manjèhad gayan a day ; tamal sulumani ti kàbàki *ahar gayak ka ahàr gayan ga mavi njèda ge Melefit. Tamal mis ndahan tàm bu tagudar zlam ti kàhurkiviyu ka tay ba. Bi slimi ana ahàr gayak, ti kànjèhad njèlata.

²³ Kisi yam yam cilin va ba ; cakay zum gūzit azuhva armawar ga huɗ gayak ni, adaba kèlavàd kèbesey do.

²⁴ Magudar zlam ge mis ndahan ti mis dek tipi ; ku tamal tàgrafèna seriya kà tay a fan ndo nangu ni mis dek tàsàra. Ay ge mis ndahan ni ti ni tipivu do, si kèlèj ga magrafèna seriya kà tay a day kwa ti mis atəsàr. ²⁵ Nahkay day, zlam sulumani ge mis ya tagray ni ti mis dek tipi ; ku tamal mis tagray zlam sulumani ya mis ndahan tipi do nangu ni mis etipi, adaba zlam sulumani ti àngahvu koksah.

6

¹ Nday ya ti nday evidi ni dek ti ahàr àdàm tawayay mähəngrioru ahàr a had ana ndam ya təgur tay ni. Tamal tagray nahkay ti mis etindivi Melefit azuhva tay do, atədàm ma ge Melefit ya macahi ana mis ni zlam masakani do daya. ² Tamal ndam ya təgur tay ni nday day təfəki ahàr ka Yezu ti, ahàr àdàm evidi ni təgri tawi sulumani ana tay àtam ya ti akal təgri ana ndam ya təgur tay, təfəki ahàr ka Yezu do ni. Ahàr àdàm təgri tawi sulumani ana tay nahkay ti adaba tawayay tay azuhva məfəki ahàr gatay ni. Ngay ndam ya ti təgur tay ni bəza ga mən gatay, nahkay tisliki magudari tawi ana tay ti tahi ana ahàr ba.

Mis ya təcahi zlam magədavani ana mis ni

Zlam nday nani ti ahàr àdàm kəcahi ana mis, kahi ana tay ti təgray. ³ Pakama ga Bay geli Yezu *Krist ti pakama ge jiri ; mis ya təfəki ahàr ni dek təcahi divi

gani ana mis akada ga pakama gayan ya adəm ni. Ay tamal maslanə nahan acahi zlam ndahan gərgəri akaba pakama gani nani ana mis, àgəskabu pakama ge Melefit jireni ni do nahəma, ⁴ maslanə gani nani akada èpi divi lala do. Azay ahàr gayan akada mis gədakani, àsər zlam do simiteni, tamal àgray gejewi akaba mis do ni ti èbesey koksah ; taləgavu akaba mis àki ka pakama masakani. Tamal agray nahkay ti mis tagray solu, taləgavu, tindivi Melefit, tahənday ma ge mis, ⁵ təmbrəj ləgayvu gani day-day do. Ndam ya ti tagray nahkay ni ti majalay ahàr gatay magədavani, təsər divi ge jiri va do. Təhi ana ahàr məfəki ahàr ka Yezu ti divi ga mənğət elimeni.

⁶ Tamal mis adəm zlam ya ti nan əbu àna nan ni èslia gayan a, amərvu àna nan nahəma, məfəki ahàr ka Yezu ni avi zlam sulumani dal-dal ededən. ⁷ Adaba tiweya leli a duniya va ti leli məbi àna zlam bi ; ka ya ti aməmət, amasləka a duniya ba ni day aməhəl zlam koksah. ⁸ Ègia nahkay ti tamal leli məbu àna zlam məzumanə akaba zlam məbakabani nahəma, ahàr àdàm mədəm zlam nday nani èslia geli a, məmərvu àna nan. ⁹ Ay nday ya ti tawayay mənğət elimeni nahəma, *Seteni esipet tay, aki kəmbazl ana tay ga məgəs tay, agray ti tawayay zlam əsabəy, ay zlam ya ti tawayay ni ti zlam masakani, əjənaki mis do : agudar mis, ejin nan simiteni sawan. ¹⁰ Mawayay singu ti dəgus ga zlam magədavani a duniya bu dek. Mis ndahan tadəbay əsabəy ; nday gani tijkia ke divi ga məfəki ahàr ka Yezu a, təgri daliya dal-dal ana ahàr gatay, ègia akada tatəhad vu gatay àna minjic.

Sawari gərgərani ka mandav ga pakama

¹¹ Ay nak ti nak mis ge Melefit. Cuhwafəna kà zlam nday nana. Ere ye ti ahàr àdàm kadəbay ni ti nihi : jiri, mähəngrioru ahàr a had ana Melefit, məfəki ahàr ka Yezu lala, mawayavani, mēbeseni, manjèhadani kuɗufa. ¹² Zay njèda gayak, kadvu àna məfəki ahàr gayak ka Yezu, adaba kadvu gani nani ti àbəlày dal-dal. Melefit əzalay kur ga məvuk *sifa ya àndav day-day do ni ; nahkay ti bi slimi ana sifa gani lala. Kàgra sedi gana kè meleher ge mis a kay,

kàdàm nak mis ga Yezu ; gayak ya ti kàgray nahkay ni ti àbèlay dal-dal. ¹³ Nəhuk ma hini ti kè meleher ge Melefit, naŋ ti avi sifa ana zlam dek. Nəhuk ti kè meleher ga Yezu *Krist daya, naŋ ti àgra sedi a kè meleher ga Pons Pilet a ; gayaŋ ya àgray nahkay ni ti àbèlay dal-dal. Nəhuk nahəma, ¹⁴ zlam ya ti Melefit àhuk gray ni ti gəskabá lala, ku zlam gəziteni gani day kàgudar ba, gray ti mis təŋgətfuka zlam magudarana ba simiteni, duk anivoru ana vad ga Bay geli Yezu Krist ya amara ni. ¹⁵ Vad gani nani ti Melefit àfəkad, amədəfiki ana leli ka sarta ya awayay ni. Melefit ti naŋ bəlaŋ, agur zlam dek ti naŋ ciliŋ, avi məmərani ana mis ti naŋ ; naŋ Bay agur bəbay ndahaŋ ni dek, naŋ gədəkani agur gədəkani ndahaŋ ni dek ; ¹⁶ anjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani ti naŋ ciliŋ ; anjəhad a masladani bu, mis təhədəkfəŋiyu koksah ; maslaŋa ya ti èpia naŋ a ni ti àbi, maslaŋa ya ti esliki mipi naŋ ni day àbi. Mis dek təzləbay naŋ, naŋ àbu àna njəda ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay !

¹⁷ Nday ya ti təbu àna elimeni a duniya bu ni ti, hi ana tay tiji zlabay ba, təfəki ahàr ke elimeni gatay ni ba, adaba elimeni ti amandav. Təfəki ahàr ti ke Melefit, adaba Melefit ti avi zlam sulumani ana leli dal-dal, zlam sulumani ya àvi ana leli do ni ti àbi ; awayay ti məmərvu àna naŋ. ¹⁸ Hi ana tay təgri zlam sulumani ana mis, zlam sulumani ya təgray ni ti mīgi elimeni gatay. Təvay zlam àna məbərur bəlaŋ, təhi ana ahàr zlam gatay ni gatay gatayani ciliŋ ba. ¹⁹ Tamal tagray nahkay ti taŋgah zlam sulumani ya àndav day-day do ni, kama kama ti atəmərvu àna naŋ. Zlam sulumani ya atəmərvu àna naŋ ni ti sifa ya àndav day-day do ni. Sifa gani nani ti sifa ededīŋ ededīŋeni.

²⁰ Timote wur goro ni, zlam ya ti Melefit àfukvù a ahar vu ni ti bi slimi lala. Tamal mis taləgavu àki ka pakama masakani, tiji ke divi ge Melefit àna naŋ a ti kàgray akada gatay ni ba. Tamal mis tədəm ma magədavani, təhi ana ahàr təsəra zlam a, ay təsər zlam ededīŋ ededīŋeni do ni ti kàgray akada gatay ni ba daya. ²¹ Mis ndahaŋ tədəm təsəra zlam a ; gatay ya tədəm nahkay ni ti tiji ke divi ga məfəki ahàr ka Yezu a àndava.

Melefit məgri sulum gayaŋ ana kəli ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Timote ye cɛ ni Ere ye ti mɛdɛmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Timote ye cɛ ni

Maslaɲa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Ka sarta ya ti Pol àbɛki wakita hini ni ti tɛfiya naɲ a daɲgay va keti (2.9) ; ku ndam gayan naɲgu ni tàdɛba naɲ a dal-dal day kwa ti tɛdi ahàr (1.16-17). Pol àsɛra, sarta gayan ènjia wudak, èndeveriɲaba tɛwi gayan a (4.6-7).

Pol àbikioru wakita hini ana Timote ti ga mɛvi njɛda, ga mɛhiani àmbrɛɲ tɛwi ya àvi ni ba, ku tamal mis ndahaɲ tɛgri daliya naɲgu ni àmbrɛɲ ba (2.1-13 ; 3.10-17 ; 4.1-5). Akada ga pakama gayan ya àdɛm a wakita ya àbikioru ana Timote enjenjeni ni bu ni ti àdɛm si Timote àhurkiviyu ka nday ya ti tagray gejewi, tɛcahi zlam magɛdavani ana mis kwa ni ba (2.14-26). Àdɛm ka sarta ya ti duniya ara andav wudak ni ti mis atagudarkivu zlam dal-dal, ay Timote àhurkiviyu ka tay ba (3.1-9). Awayay ti Timote acahi ma ge Melefit ana mis, àmbrɛɲ ba (1.14 ; 3.14 ; 4.2).

Pol àdɛm mis ndahaɲ tɛmbrɛɲa naɲ a (1.15 ; 4.10, 14, 16). Àdɛm sak cɛ awayay ti Timote mɛra afa gayan a (4.9, 21), adaba Timote ti ègia akada wur ga hud gayan a (1.2 ; Filip 2.22).

Ay ku tamal Pol àsɛra sarta gayan ènjia wudak, ku tamal mis ndahaɲ tɛmbrɛɲa naɲ a, ku tamal naɲ àbu acakay daliya naɲgu ni, àmbrɛɲ mɛfɛki ahàr gayan ka Yezu ndo ; àsɛra, Yezu amahɛɲgay naɲ ti mɛhuriyu a Mɛgur gayan vu a hud melefit bu (4.18). Azlɛbay Yezu, àmbrɛɲ do.

Sa ga Pol

¹ Abɛki wakita hini ti nu Pol, nu zal asak ga Yezu *Krist. Nigi zal asak ti ka mawayay ge Melefit, ti nɛhi pakama gayan ana mis. Pakama gayan ni ti nihi : Tamal tiɲia akada

mis balaɲ akaba Yezu Krist a ti amɛvi sifa ana tay.

² Nɛbukki ti ana nak Timote. Nak ti kɛgia wur goro a, nawayay kur dal-dal. Bɛɲ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɛgruk sulum gatay, tɛjɛnaki kur, tɛgray ti kɛnjɛhadumkabu akaba mis àna sulumani ti.

Pol agri sɛsi ana Melefit, avi njɛda ana Timote daya

³ Nɛgri sɛsi ana Melefit. Melefit ti nɛgri tɛwi àna hud balaɲ, akada ga ata baba ya tɛgray ni. Nahɛɲgalay naɲ kɛlavad, mɛlavad akaba mɛlafat gani do dɛk ; kɛla ya ti nahɛɲgalay naɲ nahɛma nahɛɲgaluk naɲ daya. ⁴ Ka ya ti mɛdevu ni ti kitɛwa, kawayay ti mɛdevu do ; nahkay ti ka ya ti nahɛɲgalay Melefit ni ti nɛjalakuk ahàr, nawayay mipi kur. Tamal niɲia kur a ti anɛmɛrvu dal-dal. ⁵ Nɛgri sɛsi ana Melefit adaba nɛsɛrkia ahɛmamam kɛfɛki ahàr ka Yezu àna hud balaɲ ni. Dedi gayak Lɛwis akaba muk Ewnis tɛfɛkia ahàr enji gayak a ; nɛsɛra, nak day kɛbu kɛfɛki ahàr akada gatay ni.

⁶ Nahkay zla nahɛma, nɛhuk kadvu ga magray tɛwi àna njɛda ge Melefit ya àvuk ni. Kɛsɛra àvuk njɛda gani nani ti ka ya ti nɛbɛkuk ahar ni. ⁷ Kɛgray aɲgwaz ba, adaba Melefit àvia Mɛsuf gayan ana leli a ; Mɛsuf gani nani agray ti mɛgray aɲgwaz ba. Mɛsuf gani nani ti avi njɛda ana leli dal-dal sawaɲ. Avi njɛda ana leli ti mɛwayavu, mɛbi slimi ana ahàr geli lala daya.

⁸ Ègia nahkay ti kɛgray mimili ba, hi ma ga Bay geli ana mis àna njɛda gayak dɛk. Goro ya tɛfiyu nu a daɲgay vu azuhva Yezu ni ti kɛgray mimili àna naɲ ba daya. Tamal mis tɛgruk daliya azuhva *Ma Mɛweni Sulumani ga Yezu ni akada goro ya tɛgru ni ti gɛskabu, adaba Melefit avi njɛda ana leli ge mɛbeseni. ⁹ Melefit ti ahɛɲga leli a, àzala leli a ge migi ndam gayan njɛlatana. Àgray nahkay ti azuhva tɛwi geli ya mɛgri ni do ; àgray ti ka mawayay gayan, àgri sulum gayan ana leli azuhva tɛwi ga Yezu *Krist ya àgri ana leli ni. Kwa ka sarta ya Melefit àgraya mɛlaɲ a faɲ ndo ni Melefit àdɛm amɛgri ana leli nahkay. ¹⁰ Ere ye ti Melefit àdɛmbiyu ahaslani amagray ni ti, nihi ti àgra. Àgray ti àna mɛslɛrbiyu Yezu Krist Bay

mahəŋgay leli ni. Krist ti àgray ti kisim mîgi zlam masakani, àhi Ma Məweni Sulumani ana leli ti mēŋgət sifa àna naŋ, məmət day-day ba.

¹¹ Ma Məweni Sulumani gani nani ti Mel-efit àzalay nu ti nəhioru ana mis ; nìgia zal asak gayan a ga macahi ma gani ana mis a. ¹² Təgru daliya hini ti adaba nàgra təwi gana lala, ay nàgray mimili àna naŋ do, adaba nəfəkia ahàr ka Yezu a, nəsəra naŋ a lala. Nəsəra esliki majəgay ere ye ti àfuvù a ahar vu ni duk abivoru ana vad ga maŋga gayan a. *

¹³ Kəsəra pakama ge jiri goro ya nəhuk na. Gray ere ye ti nəhuk ni : fəki ahàr ka Yezu Krist lala, wayay ndam ge Krist lala daya, adaba nak kəbu akaba naŋ akada mis bəlan. ¹⁴ Melefit àvuka zlam sulumana ; bi slimi lala. *Məsuf Njəlatani àniviyu ana leli a məbərur bu ; aməvuk njəda gani.

¹⁵ Kəsəra, ndam geli ya nday ga had Azi ni dek təmbərəna nu a. Fizel nday ata Her-mozeŋ day təmbərəna nu a akaba nday ndahan na. ¹⁶ Ay Onesifor àvua njəda sak kay, goro ya təfiyu nu a daŋgay vu ni ti àsi mimili ndo. Nahkay nawayay ti Bay geli mēgri sulum gayan dal-dal ; nawayay ti mēgri ana ndam ga hud ahay gayan daya. ¹⁷ Ka ya ti Onesifor àra a Rom a nahəma, àzay njəda gayan dek ga madəbay nu, mək àdua ahàr a. ¹⁸ Nawayay ti Bay geli mēgray ti Melefit mēgri sulum gayan a vad ya ti Yezu amara ni. Təwi ga Onesifor ya əgri ana leli e Efez ni dek ti kəsəra lala.

2

Za njəda gayak dek ga madəbay Yezu

¹ Wur goro ni, nak ti zay njəda gayak dek ga madəbay Yezu *Krist ; agruk sulum gayan ga məjənaki kur ti Yezu Krist gani. ² A haslani ti kicia ma goro ya nəhuk na ; ma gani nani ti mis kay ticia, tagray sedi gani tata. Nahkay ti daba ndam jireni ndahan a, cahi zlam gani ana tay ti nday day tislaki macahiani ana mis ndahan bilegeni.

* **1:12** Ere ye ti àfuvù a ahar vu ni : mis ndahan tədəm Pol awayay adəm Ma Məweni Sulumani. Mis ndahan tədəm Pol adəm ere ye ti àfivù a ahar vu ana Yezu ni : tamal nahkay ti Pol awayay adəm sifa gayan ahkay do ni təwi gayan ya agri ana Melefit ni. * **2:11** Məmətani akaba Yezu ti awayay adəmvaba məmbrəŋ manjəhad geli magədavani ya ahaslani ni dek.

³ Tamal mis ndahan təgruk daliya ti gəskabá akada geli na. Gri təwi ana Yezu Krist lala, gray təwi akada ga zal slewja sulumani ya ebesey daliya ni. ⁴ Maslaŋa ya ti awayay magray təwi ga slewja ni ti awayay magray ere ye ti àbəlafəŋ kà gədəkani gayan ni. Zal slewja àhurkiviyu ke təwi ga nday ya ti nday ndam slewja do ni koksah. ⁵ Məsəra, tamal maslaŋa awayay macuhwakabani akaba mis ndahan ti ahàr àdəm məcuhway àna divi gani. Do ni ti ku tamal enjia enji a nəŋgu ni atəvi zlam ka duwa gani do. ⁶ Məsəra daya, ka ya ti bay ga vədaŋ edi zlam ana ndam məwəsi vədaŋ nahəma, maslaŋa ya ti təvi zlam enji ni ti naŋ ya ti àza njəda gayan a dek, àwəsa vədaŋ a lala ni. ⁷ Ere ye ti nəhuk nihi ni ti ahàr àdəm kici lala. Bay geli aməvuk njəda gayan ti kəsər ma gani dek.

⁸ Sərki ka Yezu Krist. Naŋ ti wur hud ge Devit ; aməta, mək àŋgaba e kisim ba. *Ma Məweni Sulumani ya nəhioru ana mis ni ti nahkay. ⁹ Təgru daliya ti azuhva Ma Məweni Sulumani gani nani ; ku məfiyu nu a daŋgay vu day təfiya nu a akada nàgudara zlam a. Ay pakama ge Mel-efit ti təfiyu a daŋgay vu ndo. ¹⁰ Ègia nahkay ti nəbesey daliya ya təgru ni dek azuhva ndam ge Melefit ya adaba tay a ni. Nawayay ti nday day Melefit mēhəŋgay tay àna təwi ga Yezu Krist, nawayay ti tēhuriyu a məlan masladani ge Melefit vu, tənjuhəd ga kaŋgay-kaŋgayani eslini. ¹¹ Ma ge jiri, ahàr àdəm mis tēgəskabu ni ti nihi :

Tamal məmət ka ahar bəlan akaba Yezu ti amələbu àna *sifa ya àndav day-day do ni ka ahar bəlan akaba naŋ daya* ;

¹² tamal məbesey daliya ka ahar bəlan akaba naŋ ti

aməhuriyu akaba naŋ a bay gayan vu daya ;

tamal mədəm məsər naŋ do ni ti naŋ day amədəm əsər leli do ;

¹³ ay ku tamal mēgray ere ye ti məhibiyu amagray ni va do nəŋgu ni,

nañ ti amagra y ere ye ti àdɛmbiyu amagra y
ni, àmbrəñ magrani do,
adaba ere ye ti àdɛmbiya amagra y ni ti si
agra y kwa ;
divi gayañ nahañ àbi simiteni.

*Bay slimi ti tɔwi gayak ya kəgri ana Yezu
ni ti mɔla tɔwi ge jiri*

¹⁴ Ma goro hini ya nɛdɛm ni dɛk ti hɛngri
ana mis lala. Hi ana tay tɔlɛgavakivu ka
pakama gərgərani ba ; hi ma hini ana tay
àna slimi ge Melefit. Malɛgavani àkivu ka
pakama gərgərani ti zlam masakani àbɛlay
do simiteni, ejiñ ndam ya tɛbi slimi ni.
¹⁵ Zay njɛda gayak dɛk ti zlam ya kagra y
ni dɛk mɔbɛlafəñ kɛ Melefit. Ahàr àdɛm
tɔwi gayak ya kagra y ni àsuk mimili ba ;
hi ma ge jiri ge Melefit ana mis àna divi
gani. ¹⁶ Tamal ndam ya tɛsər Melefit do
ni tagray gejewi ti kəhurkiviyu ba. Gatay
ya tagray nahkay ni ti kəlavad tagudark-
ivu zlam àkivu ; ¹⁷ pakama gatay ya tɛdɛm
ni ti ejiñ mis, egi akada ambɛlɛk ya ezi,
asagakivu ni. Ata Himeni nday ata Filet
day təkibu ka tay : ¹⁸ nday ti tɛdɛm mis
təngaba e kisim ba àndava ; gatay ya tɛdɛm
nahkay ni ti tɔjikia ke divi ge jiri a, tagray ti
mis ndahañ tɔmbrəñ mɛfəki ahàr gatay ka
Yezu. ¹⁹ Ay jiri ge Melefit ti anjəhad kanğay-
kanğay ; nañ akada asak ga ahay ya tɛfəkada
lala, àdaday do ni. Zlam àbu mɛbəkiani
ka asak ga ahay gani nani nahkay hi :
« Bay Melefit àsəra ndam gayañ a.† » Àbu
mɛbəkiani keti : « Maslaña ya ti àdɛm nañ
mis ga Bay Melefit lu nahəma, mɔmbrəñ
magudar zlam simiteni. »

²⁰ A ahay ge mis gɛdɛkani bu ni ti zlam
tɛbu kay ga mɛbɛviyu zlam. Nday dɛk ti
ga gru ahkay do ni ga evirzegena cilij do ;
ndahañ ge biyem ahkay do ni ge elibisl.
Nday ya ti sulumani ni ti tagray tɔwi àna
tay ga vad ga wuməri ; nday ndahañ ni ti
ni tagray tɔwi àna tay kəlavad. ²¹ Nahkay
tamal maslaña àmbrəña zlam magɛdavani
ya nɛdɛmki ma na dɛk ti ègia akada zlam
mɛbɛviyu zlam sulumani. Bay ahay ni
azay, abarafəña ti migi *njɛlatani, agray
tɔwi àna nañ tata. Aslamalay lala ga

magray tɔwi àna nañ, awayay magray tɔwi
sulumani àna nañ dɛk.

²² Zlam magɛdavani ya bəza dagwa
tawayay magrani dal-dal ni ti kəhurkiviyu
ba. Zlam ya ti ahàr àdɛm kadəbay ni ti
nday hi : jiri, mɛfəki ahàr ka Yezu lala,
mawayavani, manjəhad sulumani akaba
ndam ya ti tahəngalay Bay geli Yezu àna
mɛbəruf bəlañ ni. ²³ Tamal ndam muru
tagray gejewi àki ka pakama masakani ti
kəhurkiviyu ba. Səra, zlam nday nani ti
egi ləgayvu. ²⁴ Ay maslaña ya agri tɔwi
ana Bay geli ni tɔlɛgavu ata mis ba. Ahàr
àdɛm manjəhad gayañ mɔla sulumani kɛ
meleher ge mis dɛk ; mɔsliki macahi zlam
ana mis ; tamal mis tɛbi seki ti mɛbəsəy.
²⁵ Tamal mis ndahañ tɛdɛm ma gayañ
ya àdɛm ni ma ge jiri do nahəma, ahàr
àdɛm acahi zlam ana tay àna kudufani.
Tamal agray nahkay ti bi Melefit amagra y
ti tɔmbatkaba majalay ahàr gatay a, ti tɛsər
divi ge jiri. ²⁶ Ndam nday nani ti *Seteni
àgəsa tay àna kəmbazl gayañ a, awayay
ti tɔgray ere ye ti awayay ni. Ay tamal
tɔmbatkaba majalay ahàr gatay na, ègia
sulumana ti, atətəmfəña kə kəmbazl ge
Seteni na.

3

*Ere ye ti amagra yu ka mandav ga duniya
ni*

¹ Səra lala : ka ya ti duniya amandav
wudak nahəma, sarta gani emigi zlɛzlada.
² Ka sarta gani nani ti mis etigi ndam
eri, atawayay sinqu, etiji zlabay, atəhi ana
ahàr zlam gatay ya tagray ni dɛk ti zlam
sulumani, etindivi Melefit, atəgəsiki ma
ana ata bəñ gatay do, atəgri səsi ana mis
do, atamənjələñ ka zlam *njɛlatani akada
zlam masakani, ³ ku ndam ga huɔ ahay
gatay day atawayay do, atəmbrəñ mizirey
mis do, atədɛmki ma magɛdavani ke mis,
atagra y zlam ya ti mɛbəruf gatay awayay
ni dɛk atəmbrəñ do, atəgri daliya ana mis
kəlavad, atawayay jiri do, ⁴ atəsəkumoru
mis, atəjalaki ahàr ka zlam ya tagray ni do,
atəhi ana ahàr tətam mis ndahañ dɛk ; at-
awayay zlam ya mɛbəruf gatay awayay ni
cilij, atawayay Melefit do simiteni. ⁵ Ndam

† 2:19 Mənjay Macalani 16.5.

nday nani ti atədəm nday ndam ya tazləbay Melefit ni, ay ŋgay Melefit naŋ əbu àna njəda ga məmbatikaba majalay ahàr ana mis a ti atəgəskabu va do. Ndam nday nani ti kəhurkiviyyu ka tay ba. ⁶ Mis ndahaŋ e kiđiŋ gatay bu təbu tagosay mis, təhuriyu a ahay vu afa ge mis, tesipet wál ya təsər zlam do ni; ɛgia akada təkí kəmbazl ana tay. Wál nday nani ti təbu tagudar zlam dal-dal, təjalaki ahàr ka zlam gərgərani ya məbəruf gatay awayay ni ciliŋ; ⁷ təbu təcahay zlam kəlavad, ay tislíkí məsər jiri ge Melefit kok-sah. ⁸ A haslani ti ata Zenes nday ata Zembres * tawayay macafəŋa Məwiz ga magray təwi ge Melefit a: nahkay day mis nday nani tawayay macafəŋa leli ga magray təwi ge jiri a; majalay ahàr gatay dek magədavani, məfəki ahàr gatay ke Melefit ni ɛgia zlam masakana. ⁹ Ay zlam gatay ya tagudar ni amazoru tay kama do, adaba mis dek atəsər nday ndam muru, akada ga ata Zenes nday ata Zembres ya mis təsəra nday ndam muru ni.

Kəmbərəŋ ere ye ti kəcahay ni ba

¹⁰ Ay nak ti kəsəra zlam ya nəcahuk na dek lala; kəsəra manjəhad goro a, kəsəra zlam ya nawayay nagraj na, kəsəra ahəmamam nəfəki ahàr ka Yezu na, kəsəra ahəmamam nəbesey zlam na, kəsəra ahəmamam nawayay mis na, kəsəra nəmbrəŋ təwi goro do. ¹¹ Kəsəra daliya goro ya mis təgru na akaba daliya ndahaŋ ya nəcakay na. Daliya gani nani ti nəcakay a Antiyos, a Ikoniyum akaba e Listir; daliya weley ya nəcakay ndo ni weley, ku nəcaka daliya emitena nəŋgu ni Bay goro ahəŋga nu a. ¹² Səra, ku way way do awayay manjəhadani akaba Yezu Krist akada mis bəlaŋ, azləbay naŋ lala ti, mis atəgri daliya. ¹³ Ay ndam cuday akaba nday ya ti tagosay mis ni kəlavad atagudarkivu zlam; etijijikia mis ndahaŋ ke divi a, nday day etijijikia ke divi a. ¹⁴ Nak ti kəmbərəŋ zlam ya ti kəcaha, kəgəskabá àna huđ bəlaŋ ni ba. Kəsəra nday ya ti təcahuk zlam na; nahkay kəsəra zlam gani nani ti zlam ge jiri. ¹⁵ Kwa nak a wur bu ni ti kəsəra Wakita *njəlatani ge Melefit a; wakita gani nani ti

adəfukki divi ga majalay ahàr sulumani, nahkay Melefit amahəŋgay kur adaba kəfəki ahàr ka Yezu *Krist. ¹⁶ Pakama ya mədi ahàr a Wakita ge Melefit ni bu ni dek ti Melefit àvi majalay ahàr gani ana mis ga məbəkiani; pakama ge Melefit ti ajənaki leli ga mədəfiki zlam sulumani ana mis, ga madəfaki zlam magədavani ti magədavani ededəŋ, ga mambatikaba majalay ahàr ana mis a, akaba ga macahi divi ge jiri ana mis. ¹⁷ Melefit àvi pakama gayəŋ ana mis ti mis gayəŋ lu məslamalavu lala, mīslíkí magray təwi sulumani weley weley do dek.

4

Hioru ma ge Melefit ana mis

¹ Ere ye ti nəhuk nihi ni ti nəhuk kə meleher ge Melefit; nəhuk kə meleher ga Yezu *Krist daya, naŋ ya ti amara magrafəŋa seriya kà ndam ya nday təbu àna sifa na akaba kà ndam ya təməta na. Nəhuk ti adaba aməŋgazlivu ana leli, aməgur mis dek. Ere ye ti nəhuk ni ti nihi: ² hioru ma ge Melefit ana mis. Ku mis tawayay miceni, ku tawayay do nəŋgu ni, hi ana tay, kəmbərəŋ ba. Hiiki ma ana tay ka zlam gatay ya tagudar ni, ləgi ana tay, vi njəda ana tay. Ku tamal ticiaba zlam ya ti kacahi ana tay na dek ndo nəŋgu ni, kəzumki bəruf ka tay ba, bəsa. ³ Adaba sarta nahaŋ amara; ka sarta gani nani ti mis ndahaŋ atawayay ma ge jiri ya macahi ana tay ni va do. Atadəbay ere ye ti məbəruf gatay awayay ni ciliŋ, atəzalakabu məsisi ndahaŋ kay ga macahi ma ya tawayay miceni ni ana tay. ⁴ Atəbi slimi ana ma ge jiri va do; atəbi slimi ana ma masakani sawaŋ. ⁵ Ay nak ti njəhad njaŋ-njaŋ; ka ya ti mis təgruk daliya ni ti bəsa; hi *Ma Məweni Sulumani ana mis kəlavad. Tamal kagraj nahkay ti, kəgri təwi ana Melefit akada ya adaba kur a awayay ti kəgray ni.

Pol adəm ara amat wudak

⁶ Nu ti sarta goro ɛnjia wudak. Nara nəvi ahàr goro ana Melefit akada ga zum ya tabəhadí ni. ⁷ Nəkadva àna təwi goro ya nəgray na lala. Nəndeveriŋaba təwi ya Melefit àhu nəgray na dek akada ge mis

* **3:8** Ata Zenes nday ata Zembres ti, ndam Zude tədəm nday ndam məsər zlam ga had Ezip ka sarta ge Məwiz ni (mənjay Mahərana 7.11, 22).

ya acuhway, ènjua ka mēlanj mēdukana ni. Nəmbərənj mēfəki ahər goro ka Yezu ndo simiteni. ⁸ Ku nihi Melefit àslamətuva zlam a, Bay geli aməvu azuhva təwi goro ya nəgri ni ; aməvu ti àna jiri gayan. Adaba Bay geli Yezu ti agrafənjə seriya kē mis àna jiri a : aməvu zlam ti ana nu cilinj do ; aməvi ti ana ndam ya tajəgay mara gayan àna məmərani ni dek daya.

Pakama ga Pol ka mandav ga wakita gayan

⁹ Zay njədə gayak dek ga marana afa goro ke wecewecena, ¹⁰ adaba Demas ti awayay zlam ga duniya, àmbrənjə nu a, àsləka àdoru a Tesalonik. Kreskens day àdoru ka had Galasi, Tit ti ni àdoru ka had Dalmasi. ¹¹ Maslanja ya ti nanj àbu akaba nu ni ti Lək cilinj. Nahkay kara nahəma zubiya Mark a ju, adaba Mark ti esliki mējənaki nu ke təwi ge Melefit tata. ¹² Tisik ti nəsləroya nanj e Efez a. ¹³ Ka ya ti nəsləkabiya a Truwas afa ga Karpus a ni ti nəmbərbiya mugudi goro a ; zubiya ji. Həlubiya wakita goro a daya ; wakita ya ti ga ambəl ni təgəjzlkukbiya ahər ba.

¹⁴ Eleksender zal gəzanj ni àgrua cuday a dal-dal ; ere ye ti àgru ni ti Bay geli amatrač nanj bilegeni. ¹⁵ Eleksender ti àgray ti mis təgəskabu ma geli ya məhi ana tay ni ba simiteni ; nahkay nak day bavu slimi àna nanj.

¹⁶ Ka ya ti təgrafua seriya enjenjena, nəhənjgrifənj ana ndam ge seriya ni ti, maslanja ya àjənaki nu ka ma gani ni ti àbi ; mis dek təmbrənjə nu a. Melefit məmberfənjə zlam gatay ya təgray na kà tay a ! ¹⁷ Ay Bay geli àjənakia nu a, àvua njədə ; nahkay nəhia ma gayan ana mis a àndava, ndam ya təfəki ahər do ni dek ticia. Seriya àgəs nu ndo ; àhənjgafənjə nu kà mazlahku a. * ¹⁸ Bay geli amahənjgafənjə nu kē mis ya təgru cuday na dek ; amahəngay nu ti nəhuriyu a Məgur gayan ya e melefit bu ni vu. Nanj ti mis dek tázləbay nanj ga kanjay-kanjayani ! Aya nahkay.

¹⁹ Gri sa goro ana ata Prisil nday ata Ekiles. Gri sa goro ana ndam ga hud ahay

* **4:17** Ka sarta gani nani ti ndam ga Yezu ya təwəl tay àna seriya ni ti təbi tay ana mazlahku ti tãhəpəč tay. Nahkay bi Pol awayay adəm tãkad nanj ndo ; ay bi awayay adəm Yezu àhənjgafənjə nanj kē Setena ahkay do ni kà ndam ezir gayan na cilinj.

ga Onesifor daya. ²⁰ Erest ti ànjəhadiya a Korenj a. Trofim ti èbesey do, nəmbərbiya nanj e Milet a. ²¹ Wudaka ahar kusi ti zay njədə gayak dek ga marana afa goro a.

Ata Ewbəl, Pudej, Linj, Klodiya akaba bəza ga mənə geli ndahanj ni dek təgruka sa.

²² Bay geli mələbu akaba kur, mēgri sulum gayan ana kəli dek ti.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Tit ni Ere ye ti mɛdɛmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Tit ni

Maslaɲa ya ti àbɛki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1). Àbikioru ti ana Tit : Tit ti tàgrakabá tɔwi akaba Pol a (2 Koreɲ 8.16-24). Pol àwayay Tit dal-dal (2 Koreɲ 2.13 ; 7.6) ; ka sarta ya ti tàfaya Pol a daɲgay ba ni ti Pol àmbɛrɔbu Tit ka haɗ Kret ga mɛgur ndam ga Yezu ya tɔbu eslini ni (1.5). Kret ti haɗ gɛɗakani a huɗ ga yam bu, gwar ka haɗ Gres ; ka sarta ga Pol mis ndahaɲ tɛɗɛm ndam Kret ti ndam magudar zlam, nday ndam malfadaɗa daya ; ku zal Kret nahaɲ day àdɛm nahkay (1.12).

Pol àbikioru wakita hini ana Tit, awayay ti tàbakabu ahàr a Nikopolis (3.12) ; àbikioru ti ga mɛɗɛfiki ahɛmamam màgray tɔwi ya àvi ni. Pol àdɛm ku tamal ndam Kret tɛgɛskabu ma gayan do naɲgu ni, si Tit achi manjɛhad sulumani ana tay, alɛgi ana tay, àmbrɛɲ ba kwa. Pol awayay ti ndam Kret ya tɛgɛskabu Yezu ni tɛnɲɛhadkabu àna sulumani (1.6-9 ; 2), tɛgɛskabu ma magɛdavani ba (1.9-16 ; 3.9-11), tɛhɛɲgrioru ahàr a haɗ ana ndam ga ɲgumna (3.1-2).

Ndam Kret ti tàdɛba divi magɛdavani ya ti mɛɔɛrɔv gatay awayay na tɛtam mis ndahaɲ ni, ay ku tamal nahkay naɲgu ni Pol àdɛm ahaslani ti leli ɗek ndam magudar zlam akadaɗa gatay ni ; Melefit ahɛɲgay leli ti adaba mɛsia cicihi a ciliɲ, do ni ti azuhva tɔwi geli ya màgray ni do (3.3-7).

Sa ga Pol

¹ Abɛki wakita hini ti nu Pol, nu bay mɛgri tɔwi ana Melefit, nu zal asak ga Yezu *Krist. Àslɛrɔbiyu nu ti nɛjɛnaki ndam ya ti Bay Melefit adaba tay a ni, ti tàfɛki ahàr, ti tɛsɛr jiri gayan ni. Tɛsɛra ti atanjɛhad akadaɗa ge Melefit ya awayay ni, ² atɛsɛr atanjɛhad kaɲgay-kaɲgay akaba Melefit eɗeɗiɲ. Melefit àdɛm kwa ahaslani, wudaka mɛlaɲ ànɲaki ni : « Anɛvi sifa ya àndav ɗay-ɗay do

ni ana tay. » Naɲ ti àsɛkad malfadaɗa ɗay-ɗay do. ³ Sarta gayan ya ti àfɛkad ni ɛnɲia ti adɛfiaba ma ga sifa gani nana ana mis a, ti tàdɛmoru, tɛhi ana mis ndahaɲ. Naɲ Melefit Bay mahɛɲgay leli àhuva pakama nana ana nu a daya, ti nɛhioru ana mis.

⁴ Nɛbukki, Tit. Nak ti kɔgia akadaɗa wur ga huɗ goro a adaba leli cecɛeni mɛfɛki ahàr ka Yezu Krist. Melefit Bɛɲ geli nday ata Yezu Krist Bay mahɛɲgay leli tɛgruk sulum gatay, tɛgray ti kɛnɲɛhadumkabu akaba mis àna sulumani daya ti.

Manjɛhad ga gɛɗakani ga ndam ga Yezu

⁵ Nɛmbɛrɔbu kur e Kret ti ga maslamalakabu zlam ya ti tɛgɛjɛni ni, akaba ga madaba mis a ti tigi gɛɗakani ga ndam ge *Krist a kɛsa ga haɗ Kret ni bu ɗek, akadaɗa ya ti nɛhuk ni. ⁶ Maslaɲa ya ti egi gɛɗakani ga ndam ga Yezu nahɛma, ahàr adɛm naɲ àbu maslaɲa ya tɛnɲɛtɛɲa zlam magudarana do ni : wal gayan bɛlaɲ, bɛza gayan day tàfɛki ahàr ka Yezu. Manjɛhad ga bɛza ni day màla sulumani, ti mis tɛsɛr tɛbi tàgudar zlam bi, ticiiki ma ana ata bɛɲ gatay daya. ⁷ Bay *mɛbi slimi ana ndam ga Yezu nahɛma, màla maslaɲa ya tɛnɲɛtɛɲa zlam magudarana do ni, adaba tɔwi ya agray ni ti ge Melefit. Naɲ nani ti àgray zlabay ba, àzum ɔrɔv weceweci ba, àvi vu gayan ana zum ba, àgray tereɲgiz ba, adɛbay elimeni àna magray zlam magɛdavani ba daya. ⁸ Àgɛski nahɛma, maslaɲa gani nani mɛgɛskabu mirkwi, màwayay magray sulum, màjalay ahàr sulumani, màla jireni, màla mis ge Melefit *nɲɛlatani, mɛbi slimi ana ahàr gayan daya kwa. ⁹ Ahàr adɛm mɛgɛskabá pakama jireni kala-kala akadaɗa ya ti màcahumi ana mis ni, àmbrɛɲ ba. Nahkay ti emisliki mɛvi nɲɛɗa ana mis ndahaɲ àna pakama sulumani nani ya achi ana tay ni. Tamal mis tɛgɛskabu pakama sulumani hini do nahɛma, naɲ gani emisliki mɛɗɛfiaba ere ye ti tàgudar na ana tay a daya.

Ndam magosay mis

¹⁰ Kadaba gɛɗakani ga ndam ge *Krist nana nahkay ti adaba mis tɔbu kay tici slimi do. Tagosay mis àna pakama gatay ya tɛɗɛm kwanɲa ni. Ndam magosay mis

nani ti ahar gəɖakani ndam *Zude ya tɛdɛm ahàr àdɛm mis *têkeley kɛdɪ kwa ni. ¹¹ Ahàr àdɛm kacafəŋa tay ga macahi zlam magudarani nani ana mis a, adaba tagudarikaba huɖ ahay ana mis a. Tagray nahkay ni ti ga mənɔgəti zlam ana huɖ gatay gatayani cilin, mimili àki ka tay bi. ¹² Zal Kret nahan tekeɖi àsərababa ere ye ti amara magravu na ti, àdɛm : « Ndam Kret tasəkad malfada kəlavad, nday akada ga zlam ge gili ndahan ya tagray cuday ni, nday ndam masəfa, tənɔləŋ ana zlam məzumani cilin. » ¹³ Pakama gayan ya àdɛm ni ti jiri ededɪŋ. Nahkay ti ləgi ana tay kay kay, ti tɛfəki ahàr ka Yezu ge jiri, ¹⁴ ti ticiiki məhasl ga ndam Zude ya ti tanɔhadɪ ana tay ni va ba, ti tɛbi slimi ana pakama ge mis ya tawayay jiri do ni va ba. ¹⁵ Tamal mis məbərɔv gatay njələta kə meleher ge Melefit nahəma, ere ye ti tagray ni day dek njələta. Ay nday ya ti məbərɔv gatay njələta kə meleher ge Melefit do, tɛfəki ahàr do ni, ere ye ti tagray ni dek magədavani. Nahkay ere ye ti tɛjalaki ahàr ni dek magədavani daya : ku ka ya ti tagudar zlam nənɔgu ni təgray mimili do. ¹⁶ Tɛdɛm ahkado təsəra Melefit a, ambatakani do zlam magudarani gatay ni adafaki tay, nday təsər Melefit do. Tagray ere ye ti Melefit awayay do simiteni ni, ticiiki slimi ana Melefit do. Nahkay ti tisliki ka magray zlam sulumani koksah.

2

Manjəhad sulumani ga ndam ga Yezu

¹ Tit nak zla nahəma, cahi divi ge Melefit ededɪŋ ededɪŋeni ni ana mis. ² Hi ana zawal ya tigia medewel a ni ti tɛbi slimi ana ahàr gatay, təgray zlam àna divi gani, nahkay mis atazləbay tay. Hi ana tay tɛdɛgəzl ahàr lala ; tɛfəki ahàr ka Yezu àna divi gani, tɛmbrəŋ ba ; tawayay mis àna huɖ bələŋ ; tɛbesey daliya daya.

³ Wál medewel day, hi ana tay təgray zlam ya ti àbəlafəŋ kə Melefit ni. Təsivɔ ana mis ba, tɛvi vu gatay ana zum ba, tɛdɛfiki magray zlam sulumani ana mis sawan. ⁴ Tamal nday tɛbu tagray nahkay ti atəcahi ana bəza wál ti tawayay zawal gatay akaba bəza gatay, ⁵ tɛbi slimi ana ahàr

gatay, təgray hala ba, təgray tɛwi lala a huɖ ahay bu, təgray zlam sulumani, ticiiki slimi ana zawal gatay. Tamal tagray nahkay ni ti masləŋa àdɛmki ma magədavani ka pakama ge Melefit koksah.

⁶ Bəza dagwa day, hi ana tay tɛbi slimi ana ahàr gatay ⁷ a zlam bu dek. Nak nakani day gray zlam sulumani, ti dagwa ndahan ni tɛpi : etipia ti atagray akada gayak ni. Ka ya ti kacahi zlam ana tay nahəma, dɛfiki ana tay àna məbərɔv bələŋ, ti tɛgəsukki ma. ⁸ Hi pakama jireni ana tay ti tisliki minjibisleni ba. Tamal kagray nahkay ti kəbəki mimili àki ka ndam ezir geli adaba tənɔgət pakama magədavani ga mədɛmkiani ke leli do.

⁹ Evidi day, hi ana tay ticiiki slimi ana ndam məgur tay a zlam ya tagray ni bu dek, təgray ere ye ti àbəlafəŋ kə ndam məgur tay ni, təkeli gejewi ana tay ba. ¹⁰ Tigifinɔ akal kə tay a ba daya. Àgəski ti tagray tɛwi sulumani, ti ndam məgur tay ni tɛhəl tay ka ndam jireni sawan. Tamal tagray nahkay a zlam ya tagray ni bu dek ti mis atəgəskabu pakama geli ya macahi ana tay àki ke Melefit Bay mahənɔgay leli ni àna məmərani.

Melefit àŋgazliaya sulum gayan ana mis a

¹¹ Ahàr àdɛm ndam məfəki ahàr ka Yezu təgray ere ya nəhi ana tay ni, adaba Melefit àŋgazliaya sulum gayan ana mis a, awayay ahənɔgay mis dek. ¹² Ge Melefit ya àgri ana leli nahkay ni ti leli məsəra ahàr àdɛm məgudar zlam va ba, ti zlam ga duniya ya mis tawayay ni day ègi eri ana leli va ba. A manjəhad geli a duniya bu ni ti ahàr àdɛm məbumi slimi ana ahàr geli, məgrum jiri akaba zlam ya ti àbəlafəŋ kə Melefit ni kwa. ¹³ Məjəgay manɔga ga Yezu *Krist Bay mahənɔgay leli ni, məsərɔma ara anɔga, məfumki ahàr àna məmərani. Nan Melefit geli gəɖakani, amara manɔgazli njədə gayan ana mis. ¹⁴ Yezu àmət a kəla geli vu ka mawayay gayan. Àgray nahkay ti, ti məhələba leli a zlam magudarani ba dek, ti mɔgi njələta kə eri gayan, ti mɔgi ndam gayan, ti məwayum magray zlam sulumani kəlavad daya.

¹⁵ Zlam ya ti akacahi ana mis ni ti nahkay kwa. Vi njədə ana tay ; ndam ya ti tici slimi do ni ti hivù ana tay. Hi ana tay àna njədə ge

Melefit ya àvuk ni. Ku maslaŋa gatay bəlaŋ nənŋu ni àcəlkukiyu a ahàr vu ba.

3

Màmbrəŋ manjəhad geli ya ahaslani ni

¹ Tit, ziaba azay slimi ana ndam gayak a, ti təhəŋgrioru ahàr a had ana gəđákani ga ŋgumna dek, tíciiki ma ana tay, tələbu ndam maslamalavani ga magray təwi sulumani dek. ² Hi ana tay təsivu ana mis ba, tələgavu akaba mis ba daya, tənja kudufa sawaŋ, ti mis təsər nday ndam məgri zlam sulumani ana mis dek kəlavad. ³ Hi ana tay nahkay, adaba ahaslani leli day endisl àniviyu ana leli bi, mīciiki slimi ana mis ndo, mījikia ke divi sulumana. Zlam ya məwayay, àbəlafəŋ kə leli ni dek ti mīgibiya akada evidi gana. Mənjəhadbiya àna cuday a, məwayabiya zlam ge mis ya ègi eri ana leli na, mis tizirabiya leli àki ka manjəhad geli magədavani na, leli day mizirabiya e kidiŋ geli ba. ⁴ Ku tamal magudarbiya zlam a nahkay nənŋu ni, Melefit Bay mahəŋgay leli ni àŋgazliaya sulumana gayaŋ ana mis a ti təsər naŋ àbu awayay tay. ⁵ Àŋgazlay sulumani gayaŋ ti ahəmamam ? Àhəŋga leli a. Àhəŋgay leli ti adaba leli məgriabiya zlam sulumana aw ? Aha, nahkay do. Àhəŋga leli ga sulum a, adaba məsibiya cicihi a palam. Àhəŋga leli a ti, àbarafəŋa zlam magudarana kə leli a. Àgray nani àna njəda ga Məsuf gayaŋ, nahkay mīwiva məwena, mənŋətuma sifa məwena daya. ⁶ Məsuf nani ti Melefit àvia ana leli a àna hud bəlaŋ azuhva təwi ga Yezu *Krist Bay mahəŋgay leli ya àgray ni. ⁷ Melefit àgray nahkay ti mənŋətum sifa ya àndav day-day do ni ; məsəra ara avi ana leli edediŋ, adaba àgria sulum gayaŋ ana leli a, nahkay mīgria ndam jireni kə eri gayaŋ a.

⁸ Pakama hini ya nədəm ni ti jiri edediŋ. Nawayay ti kəhəŋgri zuh, ti ndam ya ti təfəki ahàr ke Melefit ni təkadvu àna magray zlam sulumani kəlavad. Pakama nani ti àbəlāy, ajənaki mis daya. ⁹ Ma ge gejewi masakani nahəma, kəhurviyu ba. Tamal tagraki gejewi ka ndam geli ya ti ahaslani ni ti kəhurkiviya ba. Kəlagumvu

ba, kihirəmkiyu àki ka pakama ge Melefit ya Məwiz àbəki ni ba daya. Zlam nday nani təzaya araŋa do, təjənaki mis do daya. ¹⁰ Maslaŋa ya ti agray ti ndam məfəki ahàr ka Yezu ticirvu ni ti, hivù sak bəlaŋ àŋgəkiyu ba. Tamal àmbrəŋ ndo nahəma, hikivu sak bəlaŋ keti. Ay tamal ècuki va do ni ti, kəwayay ma akaba naŋ va ba. ¹¹ Kəsəra mis tamal àgra nahkay ti èjikia ke divi ge Melefit a àndava, naŋ bay magudar zlam. Magudar zlam gayaŋ ni àŋgazlavu vay-vay kə meleher ge mis, nahkay maslaŋa nani awəl ahàr gayaŋ gayaŋani.

Sa ga Pol

¹² Nihi nahəma nəbu nəsləroru Artemas ahkay do ni Tisik afa gayak. Ka ya ti bəlaŋ gatayani eminjəa nahəma, zəbiya njəda gayak a ga marana ti məbakabu ahàr a Nikopolis. Ka nu nahəma, ahar kusi ti nawayay manjəhadbiyani eslini. ¹³ Ka ya ti ata Zenas bay ge seriya ni nday ata Apolos atasləka afa gayak a atəsawadoru nahəma, jənaki tay lala, ti araŋa àhəci tay ba. ¹⁴ Ndam geli ya təfəki ahàr ka Yezu ni ahàr adəm nday day təcəhay magray zlam sulumani kəlavad, ti təjənaki ndam ya ti zlam àhəci tay ni. Tamal tagray nahkay ti atanjəhad masakani do.

¹⁵ Ndam ya ti məbu akaba tay ni dek təgruka sa. Gri sa geli ana ndam ya təfəki ahàr ka Yezu, tawayay leli ni dek. Melefit məgri sulum gayaŋ ana kəli dek.

Wakita ga Pol ya àbikioru ana Filemon ni Ere ye ti mädämki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana Filemon ni

Maslaɗa ya ti àbëki wakita hini ni ti àdafa slimi gayaɗ a : nani Pol, zal asak ga Yezu ni (1, 9). Àbikioru ti ana Filemon : Filemon ti zal Kolos, naɗ mis gädakani ; naɗ àbu àna evidi kay. Biliɗ e kidiɗ ge evidi gayaɗ ni bu, slimi gani Onezim, àzafəɗa zlam kà Filemon àna akal a, mæk àcuhway, òru ka mələɗ ga Pol ya naɗ àbiyu ni. Eslini ti Onezim àgəskabá ma ga Yezu a, naɗ àbu agri tawi sulumani ana Pol (11 ; Onezim ana ma Gres ti awayay adəmvaba « Bay ya ti agri tawi sulumani ana mis ni. »)

Ay Onezim ti evidi ga Filemon. Filemon day àgəskabá Yezu a, nahkay Pol zal asak ga Yezu ni esliki məhiani ana Filemon : « Vu evidi gayak ni. » Ay àgray nahkay ndo : àslərioru Onezim ana Filemon (12-13). Àslərioru tay akaba Tisik bay ya ti àzoru wakita hini ni akaba wakita ya Pol àbikioru ana ndam Kolos ni (Kolos 4.7-9). Pol awayay ti Filemon mavi Onezim ga sulum, àwayay mazafəɗana ga njəda do.

Pol ti zal asak ga Yezu, naɗ gädakani ga ndam ga Yezu. Tamal gädakani ga ndam ga Yezu awayay ehindifiɗa zlam kà maslaɗa nahaɗ a ti, Pol àdəfikia divi gani ana leli a wakita hini ba lala.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol nu nəbu a ahay ga daɗgay bu azuhva tawi ga Yezu *Krist ya nagray ni. Leli ata wur ga mən geli Timote məbukioru wakita hini ana nak Filemon, nak zləba geli ya ti magray tawi bələɗani ni. ² Məbiki ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a ahay bu afa gayak ni daya, ana wur ga mən geli Apiya akaba Ersip. Ersip ti naɗ akada zal slewja e tawi ge Melefit ya magrakabu ni bu. ³ Bəɗ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tğri sulum gatay

ana kuli, tğray ti *kənjəhadumkabu àna sulumani ti.

⁴ Kələvad nahəɗgalay Melefit ; nəgri səsi ti nacaluk slimi, ⁵ adaba nica tədəm ahkado kawayay ndam ga Yezu kay, kəfəki ahər ka Bay geli Yezu lala daya. ⁶ Leli məfəki ahər ka Yezu ka ahər bələɗ, nahkay nahəɗgalay Melefit ti kòru àna naɗ kama kama. Ahər àdəm kəsərkivoru zlam sulumani ya Melefit àvi ana leli ni dek. Àvi ana leli ti adaba leli məbu ka ahər bələɗ akaba Krist. ⁷ Filemon wur ga mmawa goro ni, tawi gayak ya kagray ni àmərúa məbəruv a, adaba kawayay ndam ga Yezu dal-dal, kəvia njəda ana tay a. Kəgray nahkay ti avukivu njəda dal-dal daya.

Pol ahəɗgalay Filemon ti mägəskabu Onezim

⁸ Nahkay zla nahəma, nawayay nahəɗgalay kur ti kəgray ere ya nəhuk ni. Nu zal asak ga Yezu *Krist, nisliki məhukani gray zlam ya àgəski ni tata, ⁹ ay ti nədəgəzl nahkay ndo, nawayay nahəɗgalay kur hojo adaba nawayay kur. Nu Pol zal medewel nəhuk ma hini ni, nihi ti nu a ahay ga daɗgay bu azuhva tawi ga Yezu Krist ya nagray ni. ¹⁰ Nahəɗgalay kur, nəgruk kam-kam àki ka Onezim. Naɗ ti naɗ àbu afəki ahər ka Yezu azuhva ma goro ya nəhi ni, nahkay ègia akada wur goro a ahalay a ahay ga daɗgay ni ba. ¹¹ Ahaslani ka ya ti naɗ afa gayak ni ti àgruk tawi ga araɗa sulumani ndo, nihi ni ti ègia agru tawi sulumani, aməgruk ana nak daya.

¹² Nawayay naɗ dal-dal, kala ègia wur ga huɗ goro a. Nahkay nəslərükoru naɗ ti awər nu dal-dal. ¹³ Nihi nu nəbu a ahay ga daɗgay bu azuhva goro ya nəhi *Ma Məweni Sulumani ana mis ni. Nahkay nəwaya ti mənəhadə akaba nu ga məjənaki nu a kəla gayak va. ¹⁴ Ay ti nəgəskabu naɗ nahkay do, si ka mawayay gayak kwa. Nəwayay məfəkuk njəda ga məgru sulum do, nawayay ti kəjənaki nu ka mawayay gayak.

¹⁵ Bi Melefit àwayay ti Onezim mənəhadə a mələɗ nahaɗ bu gəzit day kwa ti aməɗgukukoru, kənjəhadum ka ahər bələɗ ga kaɗgay-kaɗgayani. ¹⁶ Nihi ti naɗ evidi ciliɗ do, àtama evidi a, naɗ wur ga mən geli ya ti mawayay naɗ dal-dal ni. Nu

Pol nawayay nan kay, nak Filemon ti ni akawayay nan kay àtam goro ni. Akawayay nan ti adaba nan mis gayak cilin do, akawayay nan adaba nan wur ga muk, afakia ahàr ka Yezu a akada gayak na daya.

¹⁷ Kəsəra leli ata nak ti magray tawi bəlanani do aw? Nahkay gəskabá nan a akada ya kəgəskabu nu ni. ¹⁸ Tamal ti àgudaruka zlam a ahkay do ni àzafuka zlam a nahəma, hu ti nəpəlukvù. ¹⁹ Nu Pol nəbukki pakama hini àna ahar goro : anəpəlukvù. Ay sərkiya nu day nəgruka zlam sulumana, kəngəta *sifa ya ti àndav day-day do na azuhva nu a. ²⁰ Nahkay wur ga mmawa goro ni, kam-kam gray ere ye ti nəhuk ni àna slimi ga Bay geli. Ndisliŋə məbəruv ti adaba leli cecəeni ata nak mīgia akada mis bəlan akaba Krist a.

²¹ Ka ya ti nəbukki wakita hini ni ti nəsəra kicəki palam. Nəsəra akagray zlam ya ti amatamkia ka zlam ya ti nihindifuka na daya. ²² Ka sarta ya ti Onezim aməduka ahàr a nahəma, kaslamatuva ahay a daya, adaba a majalay ahàr goro bu ni ti Melefit emiciiki gekəli ya kəhəngalum nan ni ana kəli, nahkay aməvu divi ga mangoni afa gekəli.

Sa ga Pol

²³ Epafra nan ya ti məbu ata nan a ahay ga dangay bu azuhva ma ga Yezu *Krist ni agruk sa. ²⁴ Mark, Aristark, Demas akaba Lək nday ya ti magrakabu tawi ge Melefit akaba tay ni təgruk sa daya.

²⁵ Bay geli Yezu Krist məgri sulum gayan ana kəli ti.

Wakita ya tɛ̀bikioru ana ndam Hebri ni Ere ye ti mɛ̀dɛ̀mki ka wakita ya tɛ̀bikioru ana ndam Hebri ni

Maslaɲa ya ti àbɛ̀ki wakita hini ni àdɛ̀fay slimì gayan̄ ndo. Mis ndahaɲ tɛ̀dɛ̀m bi Pol, ay àbɛ̀ki ma akada ga Pol ya àbɛ̀ki ni ndo. Ku tamal nahkay nɛ̀ngu ni nday ya ti àslɛ̀rikaboru wakita ana tay ni tɛ̀sɛ̀ra naɲ a (13.18), naɲ day àsɛ̀ra Timote bay ya ti tàgrakabu tɛ̀wì akaba Pol na (13.23).

Wakita hini ànjɛ̀ki akada wakita ya tɛ̀slɛ̀rikaboru ana mis ni do : anjɛ̀ki ti akada ga zlam ya tɛ̀cahi ana mis ni. Si gwar ka mandav gani day kwa ti mɛ̀di ahàr ana pakama ya tɛ̀bɛ̀ki akada ga wakita ya tɛ̀slɛ̀rikaboru ana mis ni (13). Bi tɛ̀cahi zlam ana mis, mɛ̀k tɛ̀bɛ̀ki ka wakita ga mɛ̀slɛ̀rikaboru ana mis ndahaɲ.

Tɛ̀slɛ̀rikaboru ti ana ndam Hebri ndahaɲ, ndam Zude ya tɛ̀gɛ̀skabá Yezu a ni. Tawayay tɛ̀dɛ̀fiki ana tay Yezu ti gɛ̀dɛ̀kani àtam mɛ̀slɛ̀r ge Melefit (1), àtam Mɛ̀wiz (3 ; 4.1-13), àtam ndam maɲgalabakabu mis akaba Melefit ni dɛ̀k (4.14-16 ; 5 ; 6 ; 7). Yezu day àɲgalabakabá leli akaba Melefit a, ay tɛ̀wì gayan̄ ya àgray ni àtam tɛ̀wì ga nday ndahaɲ ni simiteni : nday ti ahàr àdɛ̀m tɛ̀hɛ̀ngri eri kɛ̀lavad, ay Yezu ti àgray sak bɛ̀lan̄, èslia hɛ̀ya (8 ; 9 ; 10). Ka sarta ya ti tɛ̀bɛ̀ki wakita hini ni ti ndam maɲgalabakabu mis akaba Melefit ni tɛ̀bu tislɛ̀ɲi zlam ana Melefit a Zerɛ̀zalem, tɛ̀mbrɛ̀ɲ ndo (10.11) ; tɛ̀mbrɛ̀ɲ ti ka ya ti ndam Rom tɛ̀mbedkaba ahay gɛ̀dɛ̀kani ge Melefit a, ke vi 70 ga sarta geli ni.

Gwar ka mandav ga wakita gayan̄ ni maslaɲa ya àbɛ̀ki ni àvi njɛ̀da ana mis, àhi ana tay ku tamal tɛ̀cakay daliya nɛ̀ngu ni tɛ̀mbrɛ̀ɲ mɛ̀fɛ̀ki ahar gatay ka Yezu ba. Àzay mazavu ga ndam ge Melefit ya tɛ̀dɛ̀mki ma a Wakita ge Melefit ya ahaslani ni bu ni, àdɛ̀m tɛ̀mbrɛ̀ɲ mɛ̀fɛ̀ki ahàr gatay ke Melefit ndo (11) ; àdɛ̀m ge Melefit ya atra6 ndam gayan̄ ni àdɛ̀faki awayay tay

(12.1-12). Ay sak kay a huɛ̀ ga wakita gayan̄ ni bu maslaɲa gani àziaba azay slimì ana mis a, àhi ana tay si tɛ̀ci lala, tɛ̀gɛ̀skabu ma ge Melefit kwa ; do ni ti bi atɛ̀ngɛ̀t sulum ge Melefit ya awayay agri ana tay ni do (2.1-4 ; 3.7-19 ; 5.11-6.12 ; 10.19-39).

Ahàr àdɛ̀m mɛ̀fɛ̀ki ahàr ka Yezu, mɛ̀mbrɛ̀ɲ zlam ndahaɲ dɛ̀k. Adaba Yezu ti àtam zlam ndahaɲ dɛ̀k : maslaɲa ya èpia Yezu a ni ti, èpia Melefit a àndava (1.1-4).

Wur ge Melefit ti naɲ gɛ̀dɛ̀kani

¹ Ahaslani ti Melefit àhia ma ana ata bɛ̀ɲ geli a sak kay, tɛ̀hɛ̀ngri ma gani ana mis ti ndam mahɛ̀ngaray *pakama gayan̄ ni. Tɛ̀hɛ̀ngri ma ana tay ti àna divi gɛ̀rgɛ̀ri kay. ² Ay nihi ka sarta ga mandav ga mɛ̀lan̄ ti Melefit àhia ma ana leli a, àhɛ̀ngri ana leli ti Wur gayan̄. Ka ya ti Melefit àgraya zlam a dɛ̀k ni ti, àgraya ti àna njɛ̀da ga Wur gayan̄ ni. Melefit àfiyu naɲ a bay vu, nahkay amɛ̀gur zlam dɛ̀k daya. ³ Melefit ti naɲ gɛ̀dɛ̀kani dal-dal, asladay mɛ̀lan̄ akada ga fat ni : tamal kɛ̀pia Wur gayan̄ na ti kɛ̀pia masladani ge Melefit na ; ere ye ti Melefit naɲ àbu àna naɲ ni dɛ̀k ti Wur ni day naɲ àbu àna naɲ. Pakama ga Wur ya àdɛ̀m ni dɛ̀k ti àna njɛ̀da dal-dal, akay mɛ̀lan̄ dɛ̀k àna njɛ̀da gani nani akada ge medikedik ya akay ahay ni. Àslamali divi ana Melefit ga mɛ̀mbɛ̀rfɛ̀ɲa zlam magudarani ge mis a dɛ̀k. Àra àslamala ti òru ànjɛ̀had a huɛ̀ melefit bu kà ahar ga dɛ̀f ge Melefit Bay ya agur zlam dɛ̀k ni, a mɛ̀lan̄ ga gɛ̀dɛ̀kani bu.

Wur ge Melefit ti naɲ gɛ̀dɛ̀kani àtam mɛ̀slɛ̀r ge Melefit

⁴ Melefit àzalay naɲ Wur gayan̄ ni ti, àwayay àdɛ̀fiki ana leli Wur gayan̄ ni gɛ̀dɛ̀kani dal-dal, àtam *mɛ̀slɛ̀r ge Melefit ni. Wur ga bay ti naɲ gɛ̀dɛ̀kani àtam mɛ̀slɛ̀r gayan̄ do waw ?

⁵ Melefit àhi ana Wur gayan̄ nahkay hi :
« Nak ti wur goro, kani ti nawayay ti mis tɛ̀sɛ̀r nu buk.* »

Ma gani nani ti Melefit àhi ana way e kidɛ̀ɲ ga *mɛ̀slɛ̀r gayan̄ ni bu nahkay way ?
Àbi ! Àdɛ̀m keti :

* 1:5 Limis 2.7. † 1:5 2 Semiyel 7.14.

« Kama kama ti mis atəsər nu bənjani, naŋ day wur goro.† »

Ma gani nani ti àdəmki ka məslər gayan weley ? Àbi ! ⁶ Nahkay day, ka ya ti Melefit àslərbiyu Wur gayan bəlan bəlanani ni a duniya vu nahəma, àdəm :

« Məslər goro dek tábəhadı mirdim, meleher ndiɓa ndiɓa ana had.‡ »

⁷ Àki ka məslər ge Melefit ni ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Məslər ge Melefit ti ndam məgri tawi ; aslər tay, takoru akada ga aməd ya akəzlay ni, ahkay do ni akada ga arəd ga aku ni.§ »

⁸ Ay àki ka Wur gayan ni ti àbu məbəkiani nahkay hi :

« Nak ti Melefit ; kigia Bay ga kaŋgay-kaŋgayana.

Nak kəbu manjəhadani e kərsi gayak bu ; kəgur məlan ge jiri gani.

⁹ Kawayay magray jiri dal-dal ; magudar zlam ti kawayay do simiteni.

Nahkay ti Melefit, Bay Melefit gayak, àhəndakuka amal a ga madafakiani adaba kur e kidin ge mis ndahan ba,

awayay ti kəmərɔu dal-dal.* »

¹⁰ Àbu məbəkiani keti :

« Nak ti Bay gəɗakani, ka mənəkə ga zlam dek ti kəgraya had a ;

kəgraya huɗ melefit àna ahar gayak a daya.

¹¹ Zlam gani nday nani etiji, ay nak ti akələbu ga kaŋgay-kaŋgayani.

Zlam nday nani ti atagədavu akada ga azana midigweni ni.

¹² Ekelepekabu tay akada ya telepekabu azana ya àgray tawi va do ni,

adaba etigi midigweni akada ga azana ni.

Ay nak ti akambatvu do ; akələbu ga kaŋgay-kaŋgayani.† »

¹³ Melefit àhi keti :

« Njəhada gwar kə ahar ga ɗaf goro a, a məlan ga gəɗakani ba.

Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kə meleher gayak

akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.‡ »

Ma gani nani ti Melefit àhi ana way e kidin ga məslər gayan ni bu nahkay way ? Àbi ! ¹⁴ Məslər ge Melefit ti nday dek məsuf ya təgri tawi ana Melefit ni do waw ? Aslər tay ga məjənaki ndam ya ti àdəm awayay mahəŋgay tay ni do waw ?

2

Ere ye ti Yezu àhi ana leli ni ti ahàr àdəm màmbrəŋ ba

¹ Nahkay zla nahəma, ahàr àdəm mājəlaki ahàr lala àki ka pakama ya təhi ana leli ni, mājəlaki ahàr mātama ya ahaslani na. Tamal mājəlaki ahàr nahkay do ni ti emijikia ke divi a. ² Məsəra pakama ge Melefit ya məslər gayan təhəŋgri ana Məwiz ni ti ma gani àdəs, ma masakani do. * Ku way way do àgəskabu ma gani ndo, èciiki ma ana Melefit ndo ni ti Melefit àtraɓ naŋ ge jiri do waw ? ³ Ay leli ti təhia pakama məɗəsana ana leli a àtama nahan na. A pakama gani nani bu ni ti məsər ahəmamam Melefit ahəŋgay leli ni. Nahkay tamal məgəskabu pakama nani do ni ti Melefit amatraɓ leli dal-dal do waw ? Adaba pakama gani nani ti àhi ana mis enjenjeni ti Bay geli ; ndam *asak gayan ticia ma gana, mək təhəŋgri ana leli ti mıcı lala. ⁴ Melefit day adafaki ma gani nani ma ge jiri ti àna zlam magray ejep gərgəri kay ya àgray ni. *Məsuf Njəlatani day àvi njəda ga magray tawi gərgərani ana mis ndahan, àvay ti ka mawayay gayan : nani day adafaki pakama ge Melefit ti ma ge jiri.

Wur ge Melefit ti wur ga mən geli

⁵ Leli mazlapaki ka məlan məwəni ya Melefit amagraya ni, ay Melefit àfəkad ti way ga məgur məlan gani nani way ? Àfəkad ti məslər gayan aw ? Aha ! Àfəkad ti mis hihiriken. ⁶ Məsər ti adaba a Wakita ge Melefit bu ka məlan nahan təɗəm nahkay hi :

« Bay Melefit goro, mis hihiriken ti naŋ way ti kajalaki ahàr di way ?

‡ 1:6 Limis 97.7 ; Mimbiki 32.43. § 1:7 Limis 104.4.

* 1:9 Limis 45.7-8. † 1:12 Limis 102.26-28. ‡ 1:13

Limis 110.1. * 2:2 Ndam Zude təɗəm pakama ge Melefit ya Məwiz abəki ni ti məslər ge Melefit təhəŋgri. Ay mədi ahàr ana pakama gani a Wakita ge Melefit bu do.

Nan way ti kafi ahàr kwa deni way ?

⁷ Kàfiyu nan a melaṅ ya ti èsli ga mēslər gayak do ni ga balani ;
kàgra ti mīgi bay, tâzləbay nan, tâhəṅgrioru ahàr a hađ ;

⁸ kàfiyu nan a bay vu ga mēgur zlam dek.† »

Melefit àra àfiya nan a bay va ga mēgur zlam a dek ni ti, ere ye ti nan àgur do ni ti àbi. Ay nihi ti nan àbu agur zlam dek ti leli mēsəraba faṅ do. ⁹ Ay mēsər ti Yezu, nan ya ti Melefit àfiyu nan a melaṅ ya ti èsli ga mēslər gayan do ni ga balani ni. Melefit àgra ti mīgi bay, tâzləbay nan, tâhəṅgrioru ahàr a hađ ti azuhva gayan ya ti àcakay daliya, àmət ni. Àmət ti a kəla ge mis vu dek ; Melefit àna sulum gayan àwayay nahkay.

¹⁰ Melefit ti àgraya zlam a dek àna ahar gayan a ; àgriaya zlam na dek ti ana ahàr gayan a. Awayay ahəliyu mis kay a melaṅ masladani gayan vu ti tigi bəza gayan. Bay ya ti àvi divi ana tay ti Melefit mähəṅgay tay ni ti Yezu, nahkay àgəski ti Melefit àgray ti Yezu mēndeveriṅ tawi gayan lala àna daliya gayan ya àcakay ni.

¹¹ Nahkay ti Yezu agray ti mis ni tigi ndam *njəlatani ge Melefit. Bay ya agray tawi gani ni akaba nday ya agri ana tay ni ti nday dek bəlanani, Bəṅ gatay bəlan. Ègia nahkay ti azalay tay bəza ga mənani, àsi mimili do simiteni. ¹² Àhi ana Melefit :
« Anədəfiki kur ana bəza ga mmawa ; anazləbay kur e kidiṅ ge mis macakalavani bu.‡ »

¹³ Àdəm :

« Nu ti anəfəki ahàr ke Melefit.§ »

Àdəm keti :

« Nu hi, leli akaba bəza ge Melefit ya àbu tay ni.* »

¹⁴ Bəza ge Melefit ya àbi ana Yezu ni ti nday dek mis hihiriken ; nahkay ti Yezu day ègia mis hihirikena. Ègi mis hihiriken ti, ti māmət ; àmət ti ga mazafəṅa njəda kə *Seteni a, adaba mis tāmət ti azuhva tawi ge Seteni. ¹⁵ Mis təbu tagrafəṅa aṅgwaz kà məmətana, tagray aṅgwaz kəlavad akada ge evidi ya ti agrafəṅa aṅgwaz kà bay gayan a kəlavad ni. Ay Yezu ti ahəlabatay e evidi gani ba, ti tagrafəṅa aṅgwaz kà

məmətana day-day va ba. ¹⁶ Yezu àra ti ga məjanaki *mēslər ge Melefit aw ? Aha, àra ti ga məjanaki tay do. Àra ti ga məjanaki bəza huđ ga Abraham. ¹⁷ Nahkay ti ahàr àdəm Yezu mīgi bəlanani akaba bəza ga mənani, mīgi akada gatay ni a zlam bu dek, adaba awayay ti mīgi bay gəđakani ya aṅgalabakabu mis akaba Melefit ni ; mis təbu təsi cicihi, agray ere ye ti Melefit awayay ni dek daya. Nahkay ti àcaka daliya a kəla ge mis va, ti Melefit māmberfəṅa zlam magudarani gatay ni kà tay a ; ègi akada tagudar zlam day-day ndo. ¹⁸ Nan ti ka ya ti təgri daliya ni ti èjikia ke divi a ndo. Nahkay ti esliki məjanaki ndam ya ti təbu təkakay daliya ni, ti tijikia ke divi a ba.

3

Yezu ti gəđakani àtam Məwiz

¹ Bəza ga mmawa, Melefit àzala kəli a dek ge migi ndam gayan njəlatana. Nahkay jalumki ahàr ka Yezu. Nan ti Bay ya ti Melefit àslərribiyu ana leli, nan zal asak gayan, nan bay gəđakani ya aṅgalabakabu leli akaba Melefit ni. Leli məfəki ahàr, məhi ana mis vay-vay nan Bay geli. ² Melefit àra àslərbiya Yezu ga magray tawi gani nana ti, Yezu nakəṅ agray ere ye ti Melefit awayay ni dek. Àgray ti akada ge Məwiz ya àgray tawi lala e kidiṅ ga ndam ge Melefit bu dek ni. ³ Ndam ge Melefit ya Məwiz àgray tawi e kidiṅ gatay bu ni ti nday akada ahay ge Melefit ; Məwiz day nan àkibu. Àləm ahay nani ti Yezu. Nahkay Yezu ti nan gəđakani àtam Məwiz, adaba ahay ti mis təzləbay koksah ; tazləbay ti bay ya àləm ahay ni sawan. ⁴ Ahay weley weley do dek ti mis àləm ; ahay ya mis àləm do ni ti àbu aw ? Ay Bay ya ti àləm zlam dek ni ti Melefit. ⁵ Məwiz ti bay mēgri tawi ana Melefit e kidiṅ ga ndam ge Melefit bu, agray ere ye ti Melefit awayay ni dek. Tawi gayan ni ti ga magrakia sedi a ka zlam ya ti Melefit amara mədəm na. ⁶ Yezu *Krist day àgray ere ye ti Melefit awayay ni dek. Ay Krist gani ti nan Wur ga Bay ahay ni, agur ndam ga huđ ahay ni dek. Ndam ga huđ ahay gayan ni ti leli. Ay ahàr àdəm məfəki ahàr

† 2:8 Limis 8.5-7. ‡ 2:12 Limis 22.23. § 2:13 Izayi 8.17. * 2:13 Izayi 8.18.

lala, màmbrəŋ ba ; ahàr àdəm măsər ere ye ti àdəm aməgri ana leli ni ti amagra y ededīŋ. Tamal màgray nahkay do ni ti leli ndam ga hud ahay gayan do.

Ahàr àdəm məfəki ahàr ka Yezu lala

⁷ Nahkay zla nahəma, ahàr àdəm məbumi slimi ana pakama ga *Məsuf Njəlatani ya àdəm ni. Àdəm ti nahkay hi : « Kani tamal kicəma dəŋgu ge Melefit a ti, ⁸ bumi slimi lala.

Ahàr gekəli ègi ɓəŋ-ɓəŋ akada ga ata bəŋ gekəli ni ba :

ahaslani nday ti təgəsiki ma ana Melefit ndo ;

ka sarta gani nani ti təhəlfəŋa eyə kè Melefit a hud gili ba.

⁹ Nahkay Melefit àdəm : “Ata bəŋ gekəli təhəlfua eyə a, təhəŋgalafua ma ;

ku tamal tipia ere ye ti nəgri ana tay na

¹⁰ vi kru kru fad nəŋgu ni təgray nahkay.

Eslini nəzumkia ɓəruv ka ndam nday nana ;

nədəm : Mis nday nani ti kəlavad majalay ahàr gatay ni magədavani ;

təsər divi goro do simiteni.

¹¹ Nəzumkia ɓəruv ka tay a, nahkay ti nambada,

nədəm : Enipi tay, atəhuriyu a mələŋ məpəsabana goro ni vu day zla aw !”

* »

¹² Nahkay ti bumvu slimi, bəza ga mmawa ; ku way way do e kidīŋ gekəli bu àjalay ahàr magədavani ba. Nday ya ti majalay ahàr gatay magədavani ni ti ticiki ma ana Melefit do, təmbrəŋ divi gayan ; lekələm ti àgravu e kidīŋ gekəli bu nahkay ba ! Kəsəruma, Melefit ti naŋ Bay ga sifa !

¹³ « Kani » gani nani ti tədəm kəlavad do waw ? Nahkay grum ere ye ti təhi ana leli « Grum kani » ni kəlavad : kəlavad ku way way do e kidīŋ gekəli bu mēvi njəda ana maslaŋa nahan, do ni ti zlam ya ti egi eri ana kəli ni amagosay kəli, aməbiyu kəli a zlam magudarani vu mək ahàr gekəli emigi ɓəŋ-ɓəŋ. ¹⁴ Leli dek ti ndam ge *Krist. Ay ahàr àdəm mənjuhəf akada ya ka mənəkəki ka məfəki ahàr geli ka naŋ ni, məmbrəŋum majalay ahàr geli sulumani ni ba, do ni ti leli ndam gayan do.

¹⁵ Məsəra àbu məbəkiani ti nahkay hi :

« Kani tamal kicəma dəŋgu ge Melefit a ti, bumi slimi lala.

Ahàr gekəli ègi ɓəŋ-ɓəŋ akada ga ata bəŋ gekəli ni ba :

ahaslani nday ti təgəsiki ma ana Melefit ndo.† »

¹⁶ Nday ya ti ticia ma ge Melefit a, ay təgəsiki do ni ti ndamam ? Təgəsiki ma do ni ti nday ya ti tədəbay Məwiz, təhəraya ka had Ezip akaba Məwiz a ni dek do waw ? ¹⁷ Nday ya ti Melefit àzumki ɓəruv ka tay vi kru kru fad ni ti ndamam ? Àzumki ɓəruv ti ka nday ya ti təgudar zlam, təmət kwanə a hud gili bu ni do waw ? ¹⁸ Melefit àmbaday, àdəm atəhuriyu a mələŋ məpəsabana gayan ni vu day-day do ni àdəmki ti ka ndamam ? Àdəmki ti ka nday ya ti təgəsiki ma ndo ni do waw ? ¹⁹ Nahkay məsəra tisliki məhuriyani a mələŋ məpəsabana ni vu ndo ni ti adaba təfəki ahàr ke Melefit ndo, təmbrəŋa divi gayan na palam.

4

¹ Nahkay ti məbumvu slimi lala. Melefit àdəm misliki məhuriyani a mələŋ məpəsabana gayan ni ba kekileŋa, ay məbumvu slimi : ahàr àdəm ku way way do e kidīŋ gekəli bu məhuriyu, ti maslaŋa àgəjəni ba. ² Leli ti təhia *Ma Məweni Sulumana ana leli a ; ana ata bəŋ geli ahaslani day təhia ana tay a, ay ma ya təhi ana tay ni ti àjənaki tay ndo, adaba təgəskabu ndo, təfəki ahàr ke Melefit ndo.

³ Ay ndam ya ti təbu təhuriyu a mələŋ məpəsabana ni vu ni ti, leli ndam məfəki ahàr ka Yezu ni. Àki ka ata bəŋ geli ni ti ni Melefit àdəm ahkado :

« Nəzumkia ɓəruv ka tay a, nahkay ti nambada,

nədəm : “Enipi tay, atəhuriyu a mələŋ məpəsabana goro ni vu day zla aw !”

* »

Ay məsəra mələŋ məpəsabana ti àbu, adaba kwa ka sarta ya Melefit àgraya duniya ni ti èndeveriŋa təwi gayan a dek.

⁴ A mələŋ nahan a Wakita ge Melefit ni bu tədəmki ma ka vad ya adəskəla na,

* 3:11 Limis 95.7-11. † 3:15 Limis 95.7-8. * 4:3 Limis 95.11.

tədəm nahkay hi : « Melefit àra èndeveriŋa təwi gayan a dek ni ti a vad adəskəla gani àpəsaba.† »⁵ Məsəra àbu məbəkiani ka mələŋ nahan keti, Melefit àdəm nahkay hi : « Enipia tay a, atəhuriyu a mələŋ məpəsabana goro ni vu day zla aw !‡ »⁶ Nahkay nday ya ti Melefit àhi Ma Məweni Sulumani gani ana tay enji ni ti təhuriyu a mələŋ məpəsabana gayan ni vu ndo, adaba təgəskabu ma gani ndo. Ègia nahkay ti məsəra mis ndahan tisliki məhuriyani tata.⁷ Nahkay ti Melefit adaba vad nahan a, vad gani ti kani. Məsəra nahkay ti adaba sarta nahan àbu ti Devit àdəm nahkay hi : « Kani tamal kicəma dəngu ge Melefit a ti, bumi slimi lala ; ahər gekəli ègi 6aŋ-6aŋ ba.§ »

⁸ Tamal mələŋ ya ti ata bəŋ geli təhuriyu akaba Zezəwi ni mələŋ məpəsabana ededīŋena ti, akal Melefit àdəmki ma ka vad nahan keti do. ⁹ Nahkay ti mələŋ məpəsabana nahan àbu ; mələŋ gani nani ti akada ga vad *məpəsabana ni ; mələŋ məpəsabana gani nani ti ga ndam ge Melefit. ¹⁰ Maslaŋa ya ahuriyu a mələŋ məpəsabana ge Melefit ni vu ni ti èndeveriŋa təwi gayan a dek, apəsaba akada ge Melefit ya èndeveriŋ təwi gayan dek àpəsaba ni. ¹¹ Nahkay ti ahər àdəm məzum njəda geli dek ga məhuriyani a mələŋ məpəsabana ni vu ; ku way way do e kidiŋ geli bu èjikia ke divi a akada gatay ya təgəsiki ma ana Melefit ndo ni ba.

¹² Pakama ge Melefit ti agray təwi àna njəda kay. Adafaki majalay ahər maŋgahani ge mis akaba zlam ya tàcalfəŋ do ni. Àzum àtam maslalam ya ma gani cəeni məzumani ni ; edekaba zlam ya a hud ge mis bu na akada ga maslalam ya tatəhad mis àna naŋ, ekelkaba avana akaba mələŋ majakwakabani ga vu a ni. ¹³ Ere ye ti maŋgahani, Melefit èpi do ni ti àbi ; zlam ya ti Melefit àgraya ni dek ti Melefit èpi, àsəra daya. Ere ye ti màgray ni dek ti màgray kamam ti aməhi ana Melefit.

Krist ti Bay ya ti aŋgalabakabu leli akaba Melefit ededīŋ ededīŋeni ni

¹⁴ Leli məbu àna bay gəđakani ya aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni, naŋ ti àcəloya afa ge Melefit a hud melefit va : bay gani nani ti Yezu Wur ge Melefit. Ègia nahkay ti ahər àdəm məfəki ahər lala, məhi ana mis vay-vay naŋ Bay geli, məmbrəŋ ba. ¹⁵ Bay geli gəđakani ya aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ti àsəra lala ahəmamam njəda geli ahəca ni, adaba naŋ day àcaka daliya a zlam ba dek akada geli na, ay ku tamal àcaka daliya nəngu ni àgudar zlam ndo simiteni. ¹⁶ Nahkay zla nahəma mahəđakfəŋiyu kə Melefit, màgrafəŋa aŋgwaz a ba adaba naŋ ti agri sulum gayan ana leli kəlavad. Məsəra aməsi cicihi, aməgri sulum ana leli, aməjənaki leli ka ya ti macakay daliya ni.

5

Krist àsəra leli ndam gedebi

¹ Gəđakani ya *taŋgalabakabu mis akaba Melefit ni dek ti Melefit adaba tay e kidiŋ ge mis ba, abiyu tay ga maŋgalabakabu mis akaba naŋ àna məvi sədaga akaba misliŋi zlam azuhva zlam magudarani ge mis ni. ² Nahkay bay gəđakani ya aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni lu ti àsəra majalay ahər ga nday ya ti təsər zlam do ahkay do ni tijikia ke divi a ni, adaba naŋ day njəda gayan ahəca a zlam ba dek. ³ Njəda gayan ahəca ti, ahər àdəm esliŋi zlam ana Melefit azuhva zlam magudarani gayan gayanani day, èsliŋi zlam azuhva zlam magudarani ge mis ndahan ciliŋ do. ⁴ Maslaŋa ya ti azay ahər gayan ti mīgi gəđakani ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti àbi ; afiyu mis a mələŋ gani nani gəđakani ni vu ti si Melefit kwa. Agray ti akada gayan ya àfiyu *Aron ahaslani ni.

⁵ Nahkay day *Krist àzay ahər gayan ge mīgi gəđakani ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit ndo. Àfiyu naŋ a mələŋ gani nani gəđakani ni vu ni ti Melefit. Àhi : « Nak ti wur goro, kani ti nawayay ti mis təsər nu buk.* »

⁶ A Wakita ge Melefit bu ka mələŋ nahan mədi ahər ana pakama ge Melefit ya àhi ni keti . Pakama gani nihi :

† 4:4 Mənjəkiani 2.2. ‡ 4:5 Limis 95.11. § 4:7 Limis 95.7-8. * 5:5 Limis 2.7.

« Nak ti bay maṅgalabakabu leli akaba mis ga kaṅgay-kaṅgayani akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.† »

⁷ Ka ya ti Krist naṅ àbu a duniya bu ni ti àhəṅgala Melefit a dal-dal, àzlaha kay, ètəwia, adaba àsəra Melefit ti esliki mahəṅgaraba naṅ e kisim ba. Àra àhəṅgala Melefit a nahkay ti Melefit àgri ere ye ti àhəṅgalafəṅa ni, adaba àgəskabá ere ye ti Melefit awayay na dek. ⁸ Krist ti Wur ge Melefit, ay ku tamal nahkay nəṅgu ni àcaha məgəsiki ma ana Melefit àna daliya gayaṅ ya àcakay na. ⁹ Melefit àgray ti Krist èndeveriṅaba təwi gayaṅ a lala. Krist àra èndeveriṅaba ni ti naṅ àbu àna njəda ga mahəṅgay nday ya ti təgəsiki ma ni dek ; avi *sifa ya àndav dəy-dəy do ni ana tay. ¹⁰ Nahkay ti Melefit àdəm Krist ti bay gəđakani ya aṅgalabakabu naṅ akaba mis ni akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.

Məsərumkivu zlam àki ka məfəki ahàr geli ke Krist ni

¹¹ Àki ka pakama hini ti mawayay mazlapaki dal-dal, ay ma gani zləzlada ga madafabana, adaba lekələm ti kicəm zlam weceweci do. ¹² Kəpəsumva a macahay zlam ba, giri-giri ti akal kacahumi zlam ana mis ndahaṅ, ay kekileṅa kisləmki do. Ahàr àdəm təcahi pakama ge Melefit ya təcahi ana mis enji ni ana kəli keti sawaṅ ti ahəmamam ! Kəsərum zlam weceweci do ni ti, lekələm akada bəza ciḍ-ciḍeni, kawayum si təvi duwa ana kəli kwa, kisləmki məzum dəf koksah ti ahəmamam ! ¹³ Maslaṅa ya ti esi duwa ni ti wur ndondu : maslaṅa gani nani ti àsərkaba pakama àki ke jiri ge Melefit a koksah. ¹⁴ Ay mis gəđakani ti ni èsi duwa va do, azum dəf tata. Maslaṅa gani nani ti asərkaba zlam sulumana akaba zlam magədavana lala, adaba àsərva àna naṅ a.

6

¹ Ègia nahkay ti ahàr àdəm macahakivu zlam, makoru kama kama akada ge mis gəđakani ni. Ahàr àdəm məmbrəṅum məhəṅgri zuh ana zlam ya təcahi ana mis àki ke *Krist enji ni. Zlam nday hini ti

akada asak ga ahay ya tafəkad ni ; məfəkad nahaṅ va ba. Zlam ya təcahi ana mis enji ni ti nday hi : pakama àki ka məmbrəṅ təwi magədavani, adaba azoru mis e kisim vu ; pakama àki ka məfəki ahàr ke Melefit ; ² pakama àki ke divi gərgəri ga *məbaray mis ; pakama àki ka məbəki *ahar ke mis ; pakama àki ka maṅgabana e kisim ba ; pakama àki ka seriya ge Melefit ya amagrafəṅa kə mis a, amagrafəṅa nahaṅ kà tay a va do ni. ³ Tamal Melefit avi divi gani ana leli ti aməmbərəṅ məhəṅgri zuh ana pakama nday nani edəfiṅ.

⁴ Aməmbərəṅ ti adaba tamal mis àsəra zlam nday nana mək èjikia ke divi a ti àṅgukiyu ke divi koksah. Maslaṅa gani nani àsəra jiri ge Melefit a lala, Melefit àgria sulum gayaṅ a, *Məsuf Njəlatani àniviyu a məbərur bu, ⁵ àsəra pakama ge Melefit ti sulumani dal-dal, àsəra njəda ya tagray təwi àna naṅ ka mələṅ məweni ya Melefit amagraya na. ⁶ Maslaṅa gani àsəra zlam nday nana dek, kələṅ gani èjikia ke divi a ti èsliki məmbatkaba majalay ahàr gayaṅ a va do simiteni. Adaba maslaṅa ya ti àsəra zlam nday nana dek mək àgəskabu va do nahəma, *àdarfəṅa Wur ge Melefit kà təndal a keti, àvia divi ana mis ndahaṅ ge mindivi naṅ a.

⁷ Mazay mazavu gani : vədaṅ nahaṅ àbu, avər àtədkiaya dal-dal mək zlam àfətkiaya, àgra zlam a dal-dal àbəlafəṅ kà ndam ya təwəs vədaṅ ni. Vədaṅ gani nani ti Melefit aməmərvu àna naṅ do waw ? ⁸ Ay tamal zlam ya ti àfətkiaya ni ti adak akaba civ-civ ciliṅ ti vədaṅ ni àbəlāy do ; Melefit ara etikwesl wudak, kələṅ gani atəji aku, had gani emigi viti, àgray zlam va do.

⁹ Ndam geli ni, mawayay kəli. Ku tamal mədəma ma nahkay nəṅgu ni, məsəra lekələm ti kəbum kəđəbum divi sulumani, Melefit ahəṅgay kəli. ¹⁰ Melefit ti naṅ jireni ; àsəra təwi gekəli ya kəgrumi na. Kəjənumkia ndam gayaṅ a, kəbum kəjənumki tay nihi daya : gekəli ya kəgrum nahkay ni ti adafaki kawayum Melefit. ¹¹ Nihi ti mawayay ku way way do e kidiṅ gekəli bu māzay njəda gayaṅ dek, mōru kama kama. Məsəra Melefit awayay

† 5:6 Limis 110.4.

mægri sulum gayan ana leli ga kanğay-kanğayani, nahkay mawayay ti ku way way do mādabay sulum gani nani, àmbrəñ day-day ba. ¹² Mawayay ti kigum masəfani ba ; ere ye ti mawayay ni ti kânjəhadum akada gatay ya ti təfəki ahər ka Yezu lala, təmbrəñ ndo ni. Nday gani ti Melefit nañ àbu agrı sulum ya àdəmbiya, àdəm aməgri ana ndam gayan ni ana tay.

Ere ye ti Melefit àdəm aməgri ana ndam gayan ni ti amagra y edeđin

¹³ Kəsəruma, ahaslani ti Melefit àhibiya ma ana Abraham a, àhi aməgri sulum. Ka ya ti àhi ma gani ni ti àmbada ; àmbaday ti àna ahər gayan gayanani, adaba maslanja àbi gəđakani àtam nañ bi. ¹⁴ Àmbada, àdəm : « Nəgruk sulum goro dal-dal, anagra y ti kàwuday dal-dal. Zlam gani nani ti amagra yu edeđin.* » ¹⁵ Abraham àra ècia ma gana nahkay ti àgəskabá, ajəgay ere ye ti Melefit àhi aməgri ni, àmbrəñ ndo. Abraham àra àgəskabá nahkay ti Melefit àgri ere ye ti àhi aməgri ni. ¹⁶ Ka ya ti mis ambaday ni ti, ambaday ti àna ere ye ti àtam nañ àna gəđakani ni. Àra àmbada nahkay ti ku way way do agəskabu mbaday gayan ni, təcalfəñ kà ma gani va do. ¹⁷ Nahkay day Melefit awayay adəfiki ana ndam gayan ere ye ti àdəm aməgri ana tay ni dek ti aməgri ana tay edeđin ; awayay ti təsər lala aməmbatkaba majalay ahər gayan a day-day do : nahkay ti àmbaday. ¹⁸ Melefit àdəm amagra y zlam, mək àmbaday. Pakama nday nani cəeni ti avi njəda ana leli dal-dal, adaba Melefit ti àsəkad malfada do simiteni. Pakama gani àra àvia njəda ana leli a ti, məbu makoru kama kama, adaba məmbrəña zlam ndahan a dek, məsəra Melefit aməgri ere ye ti àdəm aməgri ana leli ni ana leli. ¹⁹ Zlam gani nani ya məsəra Melefit aməgri ana leli ni ti ndin-ndin, avi njəda ana leli dal-dal. Makavu àna nañ lala, acafəña leli ge mijikiana ke divi a. Zlam gani nani aziaba azana ga mahay ga məlan

*njəlatani ge Melefit na ana leli a, məsəra leli aməhuriyu eslini. † ²⁰ Àhuriyu a məlan gani nani vu ti Yezu ; àhuriyu enji geli, àhuriyu ti azuhva leli. Nañ ti bay gəđakani ya anğalabakabu leli akaba Melefit ni ga kanğay-kanğayani, akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.

7

Melkisedek

¹ Melkisedek gani nani ti nañ bay Salem, nañ bay *manğalabakabu mis akaba Melefit nañ ya agavəla drin ni. Ka fat ya ti Abraham àsləkabiya ke silik ya təgray akaba bəbay ndahan, àtambiya tay a àna njəda nahəma, Melkisedek nakəñ àrəkioru, mək àgri *sulum ge Melefit. * ² A hud ga zlam ya ti Abraham àhəlbiyu e silik ni bu ni dek ti Abraham àziaba zlam a bəlan a kurani ba ana Melkisedek a. † Enjenjəni slimi Melkisedek awayay adəmvaba ti bay jireni ; kəlan gani bay Salem ti ni awayay adəmvaba bay ya agray ti mis tənəhadkabu àna sulumani ni. ³ Nañ ti təsər bəñani do, təsər mənəni do, ata bəñ ga bəñani day mis təsər tay do. A Wakita ge Melefit bu ni ti təđəmki ma ka vad ge miwi nañ ndo, ka vad ga məmət gayan day təđəmki ma ndo. Nañ ti akada Wur ge Melefit, adaba anğalabakabu mis akaba Melefit ga kanğay-kanğayani akada ga Wur ge Melefit ni.

⁴ Jalumki ahər ke Melkisedek, nañ ya ti Abraham àziaba zlam a bəlan a kurani ba ni. Melkisedek ti nañ gəđakani ! Abraham ti nañ bəñ ga ata bəñ geli dek, ay àhəliaba ana Melkisedek ti zlam sulumani ya tətama zlam ndahan a ni. ⁵ Ndam *manğalabakabu mis akaba Melefit kani ti nday bəza hud ge *Levi ; e Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu ni ti Melefit àdəm ndam *Izireyel ndahan ni təziaba zlam a bəlan a kurani ba ana tay a. Nday ya ti təhəl zlam akaba nday ya ti təziaba ni ti nday dek kà mənə gatay, nday ndam Izireyel ; ku tamal

* **6:14** Mənjəkiani 22.16-17. † **6:19** Ahalay ti bay ya ti àbəki wakita hini ni àzay mazavu ga zlam, àdəm zlam ya ti məsəra Melefit aməgri ana leli ni ti ndin-ndin akada ga ara gəđakani, təwəlfəñ ezewed, ma ge ezewed nahan ni təwəlfəñ kà slalah ga yam, təfiyu a yam vu ga macafəña slalah ga yam na ga masləkana ni. Mənjay Təwi 27.29. * **7:1** Salem ti slimi ge Zerəzalem ahaslani. Àna ma *Hebri ti slimi gani təzavu ata « Shalom. » « Shalom » ti awayay adəmvaba manjəhadkabanı sulumani. † **7:2** Mənjay Mənjəkiani 14.17-20.

nday dek bæza huɗ ga Abraham nɔŋgu ni tɔbu tagray nahkay. ⁶ Ay Melkisedek ti naŋ wur huɗ ge Levi do ; ku tamal naŋ wur huɗ ge Levi do nɔŋgu ni Abraham àziaba zlam a bɔlaŋ a kurani ba. Melefit àhibiya ana Abraham a, àhi : « Anəgruk zlam sulumani, » nahkay Abraham ti naŋ gɔɗakani ; ay àgri sulum ge Melefit ana Abraham ti Melkisedek. ⁷ Məsəra, bay ya ti agri sulum ge Melefit ana maslaŋa nahaŋ nahəma, bay gani nani ti naŋ gɔɗakani àtam maslaŋa nahaŋ ni. ⁸ Kani ti nday ya ti tɔhəl zlam bɔlaŋ a kurani bu ni ti nday mis hihirikeni, tɔmɔt. Ay a Wakita ge Melefit bu tɔɗəm bay ya ti àhəl zlam bɔlaŋ a kurani bu ya Abraham àbi ni ti àmɔt do. ⁹ Misliki mɔɗəmani nahkay hi : ka ya ti tɔvi zlam bɔlaŋ a huɗ ga kurani bu ana bæza huɗ ge Levi ni ti kala tɔvi ti ana Levi Leveni. Ay Levi day kala àvia zlam bɔlaŋ a huɗ ga kurani ba ana Melkisedek a, adaba Abraham ti naŋ bəŋ ge Levi ; ¹⁰ ka ya ti Abraham àbi zlam ana Melkisedek ni ti Levi wur huɗ gayan ni naŋ àvu a vu ga bəŋani Abraham bu.

Krist ti aŋgalabakabu mis akaba Melefit akada ge Melkisedek ni

¹¹ Tɔwi ga bæza huɗ ge Levi ya tagray ga *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti Melefit àɗəm tɔgri ana ndam *Izireyel, àbu mɔbəkiani e *Divi gayan ya àɗəfiki ana Mɔwiz ni bu ni. Ku tamal nahkay nɔŋgu ni, tɔwi gatay ni èndeveriŋ ere ye ti Melefit awayay magrani ni lala do. Tamal endeveriŋ lala ti bay nahaŋ ya aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni àra ti kamam ? Maslaŋa gani nani ti aŋgalabakabu mis akaba Melefit akada ga *Aron ni do ; naŋ ti aŋgalabakabu mis akaba Melefit akada ge Melkisedek ni. ¹² Tamal Melefit àmbatkaba divi ga maŋgalabakabu mis akaba naŋ na ti, mɔsəra àmbatkaba Divi gayan ya àbu mɔbəkiani a Wakita gayan ni bu ni daya. ¹³ Ay nihi ti Bay ya tɔɗəmki ma a Wakita ge Melefit bu ni ti Bay geli. Naŋ ti ge dini ge Levi do ; maslaŋa ge dini gayan ɗay-ɗay àgray tɔwi ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit ndo. ¹⁴ Məsəra Bay geli ti ge dini ga Zada. Ndam ge dini ga Zada ti ŋgay tɔgray tɔwi ga

maŋgalabakabu mis akaba Melefit ti Mɔwiz àɗəm ndo simiteni.

¹⁵ Ere ye ti adafaki zlam gani nani eɗeɗiŋeni ni ti nihi : bay nahaŋ àra ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit a, ay aŋgalabakabu mis akaba Melefit ti akada ge Melkisedek ni. ¹⁶ Maslaŋa gani nani ti tɔfiyu àna Divi ya àbu mɔbəkiani a wakita ge Mɔwiz bu ni ndo : Divi gani nani ti tɔbiki ana mis hihirikeni. Tɔfiyu maslaŋa gani nani ti adaba naŋ àbu àna nɔɗa dal-dal, àmɔt ɗay-ɗay do. ¹⁷ Àbu mɔbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : Melefit àɗəm : « Nak ti bay maŋgalabakabu leli akaba mis ga kaŋgay-kaŋgayani akada ge Melkisedek ya àgray ahaslani ni.† »

¹⁸ Nahkay ti Melefit àmbrəŋa Divi gayan nahaŋ ya àɗəfiki ana Mɔwiz ahaslani na, adaba Divi gani nani ti nɔɗa gani àhəca ga magray ere ye ti Melefit àwayay magrani na. ¹⁹ Divi ge Melefit ya àbu mɔbəkiani a wakita ge Mɔwiz ni bu ni ti èndeveriŋ ere ye ti Melefit awayay ni lala do. Ègia nahkay ti Melefit àvia divi nahaŋ ana leli ga mahəɗakfəŋjiana àtam ya ahaslani na. Divi gani nani ti mɔsəra aɔnaki leli eɗeɗiŋ.

²⁰ Məsəra aɔnaki leli eɗeɗiŋ ti adaba ka ya ti Melefit àfiyu Wur gayan ga maŋgalabakabu mis akaba naŋ ni ti àmbada. Ay nday ndahaŋ ni ti ni, àbiyu tay ti àmbaday ndo. ²¹ Ka ya ti Melefit àfiyu Wur gayan ni ti àmbaday ; àbu mɔbəkiani a Wakita ge Melefit ni bu nahkay hi :

« Bay Melefit àmbada, àɗəm :
“Nak ti bay maŋgalabakabu leli akaba mis ga kaŋgay-kaŋgayani.”
Aməmbatkaba majalay ahər gayan gani nana ɗay-ɗay do.‡ »

²² Melefit àra àmbada nahkay ti àwəlkabá pakama gayan akaba geli a keti. Gayan ya àgray nahkay ni ti àtam ya àwəlkabu pakama gayan akaba ge mis ahaslani ni. Məsəra àtam ya ahaslani ni ti adaba bay ya ti adəfiki ana leli Melefit amagray ere ye ti àɗəm amagray ni eɗeɗiŋ ni ti Yezu.

²³ Nahkay day, nday ndahaŋ ya taŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti nday kay, adaba nday ti tɔpəs do, tɔmɔt. ²⁴ Ay

† 7:17 Limis 110.4. § 7:21 Limis 110.4.

Yezu ti apəs, naŋ àbu àna sifa, àmät ðay-ðay do ; amaŋgalabakabu mis akaba Melefit ga kaŋgay-kaŋgayani. ²⁵ Nahkay ti nday ya ti tahəðakfəŋiyu kè Melefit azuhva ga Yezu ya aŋgalabakabu tay akaba naŋ ni ti, Yezu esliki mahəŋgay tay. Àmbrəŋ mahəŋgay tay ðay-ðay do, adaba naŋ àbu àna sifa ga kaŋgay-kaŋgayani, naŋ àbu ahəŋgali Melefit ana tay kəlavad.

²⁶ Bay gəðakani ya àgəski ga maŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ti Yezu. Naŋ ti njəlatana, àgudar zlam do simiteni, naŋ mis sulumani, àgray zlam akada ga ndam magudar zlam ni do, Melefit àzoru naŋ drin agavəla. ²⁷ Nday gəðakani ndahaŋ ya taŋgalabakabu mis akaba Melefit ni ti, ahàr àdəm kəlavad tıslinji zlam ana Melefit azuhva zlam magudarani gatay ni day kwa ti tıslinji zlam azuhva zlam magudarani ge mis ndahaŋ ni. Ay Yezu ti ni aŋgalabakabu leli akaba Melefit ti nahkay do. Naŋ ti àvi ahàr gayaŋ ana Melefit, àgəskabu ti təkədfəŋ naŋ kà təndal. Àgray nahkay ti sak bəlaŋ, amagrakivuvu va do. ²⁸ E Divi ge Melefit ya Məwiz àbəkini bu ni ti Melefit àdəm mis hihirikenini taŋgalabakabu mis akaba naŋ, ay nday gani nani ti njəda gatay àhəca ga magray ere ye ti Melefit àwayay na. Nahkay kəlaŋ gani Melefit àdəm pakama nahaŋ, àmbaday. Ana mbaday gani nani ti àfiyu Wur gayaŋ ga maŋgalabakabu mis akaba naŋ ; Wur gayaŋ gani nani ti naŋ àbu ga kaŋgay-kaŋgayani, èndeverinaba ere ye ti Melefit awayay na àndava.

8

Melefit àwəlkabá pakama gayaŋ akaba geli àna Krist a

¹ Ere ye ti ahàr àdəm məsər lala ni ti nihi : Bay gəðakani ya *aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ti àbu. Naŋ ti òru ànjəhad a hud melefite bu, kà gəvay ge kərsi ge Melefit. Ànjəhad ti kà ahar ga ðaf ge Melefit, a məlaŋ ga gəðakani bu. ² Agray təwi ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit ti a məlaŋ *njəlatani ge Melefit bu. Məlaŋ *njəlatani gani nani ti ahay *miviceni ya mis hihirikenini tıvicey ka sarta ge Məwiz ni do :

* 8:5 Mahərana 25.40.

àləm ti Bay Melefit Melefite ni ; məlaŋ gani nani ti məlaŋ njəlatani ge Melefit edefin.

³ Gəðakani ga ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni lu ti təfiyu naŋ ga məvi sədaga ana Melefit akaba mislinji zlam azuhva zlam magudarani ge mis. Ègia nahkay ti bay gəðakani ya aŋgalabakabu leli akaba Melefit ni ahàr àdəm naŋ day məvi sədaga ana Melefit. ⁴ Tamal naŋ àləbu a duniya bu ni ti akal naŋ ègi bay maŋgalabakabu mis akaba Melefit do, adaba ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit təbu, təbiyu tay àna *Divi ge Melefit ya àbu məbəkiani a wakita ge Məwiz ni bu ni. ⁵ Ay ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit nday nani ti, məlaŋ njəlatani ya tagraviyu təwi gatay ni ti e melefite bu do. Məlaŋ gatay ni ti tələm ka mazavu ga məlaŋ njəlatani ya a hud melefite bu ni cilinji. Nahkay ka ya ti Məwiz àwayay evicay ahay njəlatani ni ti Melefit àhi ahkado : « Ci day, ahàr àdəm kəgray dek akada ahay ya ti nəðəfukki ka ya ti nakka ahàr ga həma ni. » ⁶ Ay nihi ti təwi ga Yezu ti gərgəri akaba gatay ndahaŋ ni simiteni. Melefit awəlkabu pakama gayaŋ məweni akaba geli, awəlkabu ti àna təwi ga Yezu ; pakama ya *awəlkabu nihi ni ti àtam ya ahaslani ni, adaba ere gani ya ti Melefit àdəm aməgri ana leli ni ti àtam ere ye ti àdəm ahaslani amagravay ni simiteni.

⁷ Nahkay ti pakama ge Melefit ya àwəlkabu akaba geli ahaslani ni ti àrakaboru ndo. Do ni ti, akal Melefit àwəlkabu pakama nahaŋ akaba geli do. ⁸ Ay àwəlkabá pakama nahaŋ na akaba geli edefin a. Àləgi ana ndam gayaŋ, àdəm nahkay hi :

« Cəm day, nu Bay Melefit nəhi ma ana kəli. Sarta nahaŋ àbu ara ;

ka sarta gani nani ti anəwəlkabu pakama məweni akaba ga ndam goro, ndam *Izireyel akaba ndam *Zəde ni dek.

⁹ Pakama ya anəwəlkabu akaba gatay ni ti gərgəri akaba pakama ya nəwəlkabu akaba ga ata bəŋ gatay ahaslani

ka ya ti nəðəfəŋa ahar ka tay a, nəhəlaya tay ka had Ezip a ni.

Anəwəlkabu pakama nahaŋ akaba gatay ti

adaba nday ndayani àna ahàr gatay
tàmbrəŋ pakama goro
ya nəwəlkabu akaba gatay ahaslani ni,
nahkay ti nu day nəmbərəŋ tay.

Nəhi ma hini ana kəli ti nu Bay Melefit.

¹⁰ Pakama məweni ya anəwəlkabu akaba
ga ndam Izireyel

ka sarta gani nani ya amara ni ti nahkay
hi :

Anagraŋ ti tājalki ahàr ke Divi goro
kəlavad,

kala àbu məbəkiani a məbəruf gatay bu.

Enigi Bay Melefit gatay, nday day etigi
ndam goro.

Nəhi ma hini ana kəli ni ti nu Bay Melefit.

¹¹ “Sər Bay Melefit” ti maslaŋa aməhi ana
maslaŋa nahaŋ e kidiŋ gatay bu do
simiteni.

Ku ana ndam ga kəsa gatay, ku ana bəza ga
məŋ gatay nəŋgu ni atəhi ana tay do.

Adaba ku way way do e kidiŋ gatay bu
aməsər nu,

ku wur gəziteni, ku mis gəđakani aməsər
nu.

¹² Anəmbərfəŋa zlam magudarani gatay na
kà tay a ;

zlam gatay ya ti tàgray, àbəlafu do ni ti
anəjalaki ahàr va do simiteni.† »

¹³ Ma ge Melefit hini ya àđəm ni ti àđəmki
ka məwəlkabu pakama məweni. Gayaŋ
ya àđəm nahkay ni ti adafaki məwəlkabu
pakama ya ahaslani ni ti midigweni. Ay
zlam ya ègia midigwena, àgray təwi va do
ni ti atəmbərəŋ, amələbi va bi.

9

*Təwi ga maŋgalabakabu mis akaba Melefit
ya tàgray ahaslani ni*

¹ Ka ya ti Melefit *àwəlkabu pakama
gayaŋ akaba ga ndam *Izireyel ahaslani
ni ti àđəfiki divi gayaŋ ana tay ga
*maŋgalabakabu mis akaba naŋ a ahay
gayaŋ bu. Ahay gani nani ti ka had. *

² Ahay gani nani ti huđ gani mekelkabana
àna azana. Məlaŋ ye enjenjeni nahəma,
təzalay məlaŋ *njəlatani ; eslini ti təbəhad

məlaŋ məbəhadki *ceŋgel akaba tabəl ga
məbəhadiki *dipeŋ ana Melefit. † ³ Məlaŋ
ye cə kama ga azana ni ti təzalay məlaŋ
njəlatani àtam ndahaŋ ni dek. Kəlaŋ ga
azana nahəma, ⁴ təkəkad zlam ga gru ya
tazəbaki haf ya ezi àcər ni, ‡ təkəkad *sahar
daya. § Sahar gani nani ti məbəki gru
dek ; a huđ gani bu ni ti zlam təvu mahkər :
halaf ga gru akaba *man a huđ gani bu ;
aday ga *Aron ya àbay vay-vay ni, * akaba
akur cə. Akur nday nani ti ma ge Melefit
àki məbəkiani. Nahkay sahar gani nani
ti təzalay *sahar ge Melefit ya adafaki
àwəlkabu pakama gayaŋ akaba ge mis
ni. ⁵ Ke erma ga sahar ni təkəki mimiz ti
Melefit məmbərfəŋa zlam ge mis ya tàgudar
ka məsər gatay do na ; ka ahàr ga sahar ni
tàgraya mazavu ge Serəbeŋ † a cə ; tàpəbki
kərpasla gatay ke erma ni. Serəbeŋ nday
nani ti təđafaki Melefit naŋ àbu a məlaŋ
gani nani bu àna njəđa gayaŋ dek. Ay ti
nəhiaba ma gana dek ana kəli a nihi faŋ
do.

⁶ Təra təslamala zlam na dek nahkay
ti ndam maŋgalabakabu mis akaba Melefit
ni təhuriyu a məlaŋ ye enjenjeni ni vu
kəlavad ga magray təwi gatay. ⁷ Ay a məlaŋ
ye cə ni vu ni ti bay gəđakani ga ndam
maŋgalabakabu mis akaba Melefit ahuriyu
ciliŋ. Ahuriyu ti sak bəlaŋ a dəzani bu ;
àhuriya ti ahàr àđəm abiaya mimiz ana
Melefit a azuhva zlam gayaŋ ya àgudar
ka məsər gayaŋ do ni akaba azuhva zlam
ge mis ndahaŋ ya tàgudar ka məsər gatay
do ni. ⁸ Àna zlam nday nani ti *Məsuf
Njəlatani adafaki ka ya ti məlaŋ ye enjen-
jeni àbu mba ni ti divi ga məhuriyani a
məlaŋ *njəlatani ge Melefit ni vu àbi faŋ
bi. ⁹ Zlam gani nday nani təzavu akaba ga
sarta hini : mis takoru afa ge Melefit, təgri
sədaga, təvi zlam ana ndam maŋgalabakabu
mis akaba Melefit ni ti tisləŋi azuhva zlam
magudarani gatay ni, ay ku tamal nahkay
nəŋgu ni majalay ahàr gatay dek njəlata
do, nahkay zlam gatay ya tagray ni èsliki

† **8:12** Zeremi 31.31-34. * **9:1** Təđəmki ma hini ti ka ahay ge Melefit ya tàgray a huđ gili bu ka sarta ge Məwiz,
təsawadəy àna naŋ ni. Mənjay Mahərana 26.1-30. † **9:2** Mənjay Mahərana 25.23-40. ‡ **9:4** Mənjay Mahərana
30.1-6. § **9:4** Mənjay Mahərana 25.10-16. * **9:4** Mənjay Macalani 17.23. † **9:5** Serəbeŋ ti zlam àna sifa ya
tajəgay məlaŋ njəlatani ni, kərpasla təfəŋ kà tay. Nday *məslər ge Melefit do. Mənjay Mahərana 25.18-20.

mendeveriŋ ere ye ti Melefit awayay ni do. ¹⁰ Zlam gani nani dek ya tagray ni ti ma àki ka zlam məzumani, ka zlam miseni akaba ka baray gərgərani. Nani ti təwi ge mis hihirikenı ya tagray ni cilin; Melefit agəskabu hayaŋ, duk abivoru ana vad ya aməmbatkaba ni.

Àna mimiz ge Krist ti Melefit àwəlkabu pakama məweni akaba ge mis

¹¹ Ay nihi ti *Krist àra. Naŋ ti Bay gəđakani ya aŋgalabakabu mis akaba Melefit ni, ku nihi naŋ àbu agri zlam sulumani ge Melefit ana leli. Àhuriya a ahay ge Melefit va; ay ahay gani nani ti gəđakani àtam ya ka had ni, araŋa magəđavani àki bi. Ahay nani ti mis hihirikenı àləm do; nahkay ahay gani nani ti a duniya bu do. ¹² Àra àhuriya a ahay gani nani va ti àhuriyu a mələŋ *njəlatani ge Melefit ni vu. Àhuriyu ti àna mimiz ga vugul akaba ga bəza sla ya tıslinı ana Melefit ni do; àhuriyu ti àna mimiz gayaŋ ya aŋgəzaya ka ya ti àmət kà təndal ni. Àmət nahkay ti, àhəŋga leli a ga kaŋgay-kaŋgayana àndava, àhuriyu a mələŋ *njəlatani ge Melefit ni vu sak bələŋ ti èslia. ¹³ Ka ya ti mis àgudara zlam a, ègia naŋ njəlata kè eri ge Melefit do nahəma, ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tigəceki mimiz ga vugul akaba ga kokur, təbəki viti ga sla walani daya. Nahkay vu gayaŋ egi njəlata kè eri ge Melefit. ¹⁴ Mimiz ge Krist ti àtam mimiz ga zlam ga gənaw sak kay do waw? Krist ti àgudar zlam do simiteni, ay àvi ahàr gayaŋ ana Melefit ti təkad naŋ; àgray nahkay ti àna njəda ga *Məsuf ge Melefit; Məsuf gani nani ti naŋ àbu ga kaŋgay-kaŋgayani. Krist àvia ahàr gayaŋ ana Melefit a nahkay ti, àgray ti ku majalay ahàr geli day mīgi njəlata ni; nahkay ti məgray zlam ya azoru leli e kisim vu ni va ba; məgri təwi ti ana Melefit. Melefit ti naŋ Bay ga sifa!

¹⁵ Ègia nahkay ti Melefit *àwəlkabu pakama gayaŋ məweni akaba ge mis; àwəlkabu ti àna təwi ge Krist. Àwəlkabu

ti ndam ya ti azalay tay ni təŋgət zlam sulumani ya àđəm aməgri ana tay ni; zlam nday nani ti atələbu ga kaŋgay-kaŋgayani. Melefit aməgri ana tay nahkay ti azuhva kisim ge Krist, adaba àna kisim gayaŋ ni ti àpəla zlam ge mis ya təgudar ka sarta ya Melefit àwəlkabu pakama məweni akaba gatay faŋ ndo ni.

¹⁶ Nahkay day, bi mis nahaŋ wudaka amət ti àđəm ahəmamam ndam gayaŋ tèdevu zlam gayaŋ ni. † Ay tamal maslaŋa gani àmət faŋ ndo ni ti ndam gani tısliki medevu zlam gayaŋ ni do. ¹⁷ Nahkay tamal àmət faŋ ndo ni ti ma gayaŋ ya àđəm ni masakani hayaŋ. Ka ya ti maslaŋa gani naŋ àbu àna sifa mba ni ti mis tèdey zlam gayaŋ ni faŋ do. ¹⁸ Pakama ge Melefit ya awəlkabu akaba ge mis ni day nahkay. Ka ya ti àwəlkabu pakama gayaŋ enjenjəni akaba ge mis ni ti təkad zlam, tigəcey mimiz gani. ¹⁹ Ka ya ti Məwiz èjeŋgey *Divi ge Melefit dek kè meleher ge mis nahəma, àgray akada ge Melefit ya àhi ni: àzay mimiz ga vugul akaba ga bəza sla, àcahkiviyu yam, àzay eŋgəc ga zlam ga gənaw ndizeni, àwəlki ka aday, atəliyu e mimiz ni vu juđ mək ègəceki ka Wakita ge Melefit ni; ègəceki ke mis ni dek daya. ²⁰ Àđəm: « Mimiz hini ti Melefit awəlkabu pakama gayaŋ akaba gekəli àna naŋ; àđəm gəsumkabu pakama gayaŋ ni dek kwa. § » ²¹ Ègəceki mimiz ni ka ahay ge Melefit akaba ka zlam ya təvu a ahay ni bu, tagray təwi àna tay ni dek daya. ²² Nahkay ti Melefit àđəm e Divi gayaŋ ni bu, ku mam day mam tigəceki mimiz day ti egi njəlata. Ere ye ti tigəceki mimiz do ni ti àbi kay bi. Tamal təbaya mimiz a ndo ni ti Melefit àmbərfəŋa zlam magudarani ge mis ni kà tay a do simiteni.

Krist ti àvi ahàr gayaŋ ana Melefit azuhva zlam magudarani ge mis

²³ Nahkay zla nahəma, zlam nday nani ya ka had ni ti mazavu ga zlam ya a hud melefit bu ni cilin, ay ku tamal nahkay

† **9:16** Àna ma Gres ya təbəki ahalay ni ti təđəm « diateke. » Ma gani nani ti awayay adəmvaba məwəlkabu pakama, awayay adəmvaba pakama ge mis ya àđəm ahəmamam tèdey zlam gayaŋ ka ya ti àmət ni daya; ma gani bələŋ, Nahkay təgurkabu zlam nday nani cəeni, təđəm tamal zlam ahkay do ni mis àmət faŋ ndo ni ti tədi slimi ana pakama gani do.

§ **9:20** Mahərana 24.8.

nəŋgu ni ahàr àdəm tîgi njəlata àna mimiz ya tiguceki ka tay ni. Nahkay day, tamal leli mawayay mahədfəŋiyu kà zlam zlamani ya e melefít bu ni ti ahàr àdəm tábaya mimiz sulumana àtama ga zlam ga gənwaw na. ²⁴ Ahay ge Melefít ya *Krist àhuriyu ni ti mis tələm do. Ahay ge Melefít ya mis tələm ni ti mazavu ga mələŋ *njəlatani ya a huđ melefít bu ni cilin. Krist àhuriyu ti a huđ melefít vu ; ku nihi naŋ àbu eslini kè meleher ge Melefít ga məjənaki leli. ²⁵ Gədfakani ga ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefít ti ahuriyu a mələŋ *njəlatani ge Melefít ya mis tələm ni vu sak bəlaŋ a dəzani bu ; ahuriyu ti àna mimiz gayan gayanani do. Ay Krist ti àgray nahkay ndo ; àvi ahàr gayan ana Melefít sak kay ndo. ²⁶ Nahkay do ni ti kwa ka mənjàki ga duniya akal Krist acakay daliya sak kay, ay àgray nahkay ndo. Àcakay daliya ti sak bəlaŋ, kələŋ gani amacakay va do ; àcakay ti ga mađafakiani duniya ara andav wuđak. Àra ti ga məvi ahàr gayan ana Melefít ti magudar zlam ge mis ni mələbi va bi. ²⁷ Mis hihirikeni lu amət sak bəlaŋ cilin, kələŋ gani Melefít amagrafəŋa seriya. ²⁸ Nahkay day Krist àvi ahàr gayan ana Melefít ti sak bəlaŋ ; àgray nahkay ti, ti Melefít məmbərfəŋa zlam magudarani ge mis a kay. Ay a vad nahan ti Krist amanğa. Amanğa ti azuhva zlam magudarani va do ; amanğa ti ga mahəŋgay ndam gayan ya tajəgay naŋ ni.

10

¹ *Divi ge Melefít ya Məwiz àbəki ka wakita gayan ni ti mazavu ga zlam sulumani ya Melefít aməgri ana leli ni ; Divi gani àdəfikiki zlam sulumani ge Melefít ni ana leli lala do. Adaba mam, kilevi təbu takoru kè meleher ge Melefít, tislini zlam kilevi, təmbərəŋ day-day do ; ay zlam nday nani ya tagray ni ti èndeverin ere ye ti Melefít awayay ni dek do. ² Tamal ti ende-verin ere ye ti Melefít awayay ni ti, akal təmbərəŋ mislini zlam ana Melefít, adaba giri-giri ti ndam ya ti Melefít àmbərfəŋa zlam magudarani gatay ni kà tay a ni ti akal təsər tigia njəlatana kè eri ge Melefít

a àndava, zlam magudarani gatay àbi va bi. Ay təgray nahkay do ; təbu tislini zlam kekileŋa. ³ Təbu tislini zlam ana Melefít kilevi ti, agray ti təjalaki ahàr kilevi ka magudar zlam gatay, təsəra nday ndam magudar zlam kekileŋa. ⁴ Nahkay ti məsəra mimiz ga kokur akaba ga vugul ti àgray ti Melefít məmbərfəŋa zlam magudarani ge mis na kà tay a koksah.

⁵ Nahkay zla nahəma, ka ya ti *Krist àra a duniya va ni ti àhi ana Melefít ahkado : « Zlam ge mis ya tislinək ni akaba sədaga gatay ya təgruk ni ti kəwayay do, kəgra ti tiwi nu sawaŋ.

⁶ Zlam ge mis ya tislinək ahkay do ni ya teviyekək azuhva zlam magudarani gatay ni ti àbəlafuk do.

⁷ Nahkay nədəm : Bay Melefít goro, nu hi, nu ka ahàr divi, nakoru ti ga magray ere ye ti kəwayay ni. Bay ya ti tədəmki ma a huđ ga wakita gayak ni bu ni ti nu.* »

⁸ Ka mənjàki ga pakama hini ti àdəm : « Zlam ge mis ya tislinək ni, sədaga gatay ya təgruk ni, ahkay do ni zlam gatay ya teviyek azuhva zlam magudarani gatay ni ti kəwayay do ; zlam nday nani ti təbəlafuk do. » Ay məsəra zlam nday nani dek ti tagray akada ge Melefít ya àhi ana tay grum e Divi gayan bu ni. ⁹ Àdəm keti : « Nu hi, nu ka ahàr divi, nakoru ti ga magray ere ye ti kəwayay ni. » Àdəm nahkay ti, adafaki zlam ya ti təgri ana Melefít ahaslani ni ti ègia zlam masakana ; nihi ti ahàr àdəm təgri zlam məweni sawaŋ. ¹⁰ Nahkay ere ye ti Melefít àwayay ni ti Yezu Krist àgra : àvi ahàr gayan ana Melefít sak bəlaŋ həya. Àra àvia ahàr gayan a nahkay ni ti leli miğia ndam njəlatana ge Melefít a.

¹¹ Bay maŋgalabakabu mis akaba Melefít lu naŋ àbu ecik kəlavad, eslini zlam sak kay ana Melefít, eslini kəlavad nahkay. Ay zlam ya ti eslini ana Melefít ni èsliki magrani ti Melefít məmbərfəŋa zlam magudarani ge mis ni kà tay a do simiteni. ¹² Ay Krist ti àgray akada gatay ni ndo : naŋ ti àvay ahàr gayan sak bəlaŋ ti Melefít məmbərfəŋa zlam magudarani ge mis ni kà tay a ; àra

* **10:7** Limis 40.7-9.

àva ti ànjəhad digus kà ahar ga daf ge Melefit a məlan ga gədakani bu ga kanğay-kanğayani. ¹³ Melefit àhi : « Ndam ezir gayak ti anabəhad tay kè meleher gayak akada ga zlam ga bay ya abəki asak ni, ti kəcəlki ka tay.† » Nihi ti nañ àbu ajəgay sarta gani nani. ¹⁴ Àva ahàr gayan a sak bəlan ti, àgray ti nday ya ti ahəngay tay ni ti tigi ndam *njəlatani ge Melefit ga kanğay-kanğayani. Nahkay ti èndeveriña tawi ge Melefit ya awayay na dek.

¹⁵ *Məsuf Njəlatani day adəfiki ana leli zlam nday nani jiri ededij. Ere ye ti adəm enjenjeni ni ti nihi :

¹⁶ « Bay Melefit adəm :

“Pakama məweni ya anəwəlkabu akaba gatay

ka sarta gani nani ya amara ni ti nahkay hi :

anagray ti təjalaki ahàr ke Divi goro kəlavad,

amanjəhadiviyu ana tay a məbərur bu.” »

¹⁷ Adəm keti :

« Zlam magudarani gatay ahkay do ni zlam gatay ya ti tàgray àbəlafu do ni ti anəjalaki ahàr do simiteni.‡ »

¹⁸ Nahkay ti Melefit àmbərfəña zlam magudarani ge mis ni kà tay a. Ègia nahkay ti ahàr adəm təgri sədaga ana Melefit ti məmbərfəña zlam magudarani nday nani kà tay a va do.

Məfəki ahàr ke Melefit, mahədakfəñiyu

¹⁹ Bəza ga mmawa, nahkay ti məsəra Melefit àvia divi ana leli ga mahədakfəñiyana kà gəvay a məlan gayan *njəlatani ni va. Divi gani nani ti àvia ana leli a azuhva mimiz ga Yezu ya àngəzaya ka ya ti *tədarfəñ nañ kà təndal ni. ²⁰ Divi gani nani ti divi məweni, nday ya ti e divi gani nani bu ni ti təngət sifa. Divi gani nani ti Yezu àzləkiaba ana leli a. Ka ya ti àmətəñ kà təndal ni ti azana ga mahay ga məlan *njəlatani ge Melefit ni ègəzlehva : azana gani nani ti kala vu ga Yezu. Yezu àmət ti mis təhədakfəñiyu kè Melefit : àmət nahkay ti ègəzlehkaba azana ya àcafəña mis ga mahədakfəñiyani kè Melefit a ni. ²¹ Nañ ti Bay gədakani ya anğalabakabu ndam ge

Melefit akaba Melefit ni. ²² Ègia nahkay ti mahədakumfəñiyu. Mahədakumfəñiyu ti àna hud bəlan, məfumki ahàr geli dek. Adaba Yezu àgray ti mīgia njəlatana, məjalay ahàr magədavani va do ; àbara leli àna yam njəlatana daya. ²³ Məsəra Melefit aməgri zlam sulumani ana leli ; məhumioru ma gani ana mis vay-vay, məmbrəñ ba, adaba Bay ya ti adəm aməgri zlam nday nani ana leli ni ti Melefit ; nañ ti àmbat ahàr day-day do. ²⁴ Ahàr adəm ku way way do e kidij geli bu mēfi ahàr ana maslaña nahan, mēvi njəda ana mis e kidij geli bu ga mawayay mis ndahan akaba ga məgri zlam sulumani ana mis. ²⁵ Məmbərəñum macakalavani ba. Mis ndahan ti təmbrəña, ay leli ti məgrum akada gatay ni ba. Kəsəruma vad ga Bay geli ya amara ni ènjia wudak, nahkay zla nahəma məmbrəñum macakalavani ba ; ahàr adəm ku way way do e kidij geli bu mēvi njəda ana maslaña nahan.

²⁶ Leli ti məsəra jiri ge Melefit ya əgri ana leli na. Nahkay tamal magudar zlam zakw nahəma, misliki məgri sədaga ana Melefit ti məmbərfəña zlam magudarani geli ni kè leli a va do. ²⁷ Tamal mis əgudara zlam a nahkay ti maslaña gani məgray anğwaz dal-dal, adaba Melefit amagrafəña seriya, aku gədakani aməzum tay akaba ndam ya təgəskabu ma ge Melefit va do ni dek. ²⁸ Kəsəruma, tamal mis əgra zlam ya ti Melefit àcafəña mis ga magrana e *Divi gayan ya Məwiz abəki ni bu na, mək mis cə mahkər təgrakia sedi a ti takad nañ həya, àsi cicihi ana mis do. ²⁹ Nahkay ti tamal mis àcəlki ka Wur ge Melefit a, àzay nañ akada zlam masakani ni ti Melefit amatraḅ nañ do waw ? Amatraḅ nañ ti dal-dal àtam ya atraḅ maslaña ya ti əgəskabu Divi gayan do ni, adaba maslaña gani nani ti ègia mis njəlatani ge Melefit azuhva mimiz ga Yezu a, ay amənjələñ ke mimiz gani nani akada zlam masakani sawan. Ana mimiz gani nani ti Melefit àwəlkabá pakama gayan akaba geli a, adəm amahəngay leli àna nañ. *Məsuf Njəlatani əgria *sulum ge Melefit ana maslaña gani nana, ay maslaña gani èndivia Məsuf Njəlatani na sawan. ³⁰ Məsəra, Melefit adəm : « Bay ya ti atraḅvù

† 10:13 Mənjay Limis 110.1. ‡ 10:17 Zeremi 31.33-34.

mis, ahəŋgrivù zlam magudarani ana tay ni ti nu. » Àbu məbəkiani keti : « Bay Melefit amagrafəŋa seriya kà ndam gayəŋ a.Ş » ³¹ Melefit ti naŋ Bay ga sifa : njədə gayəŋ àtam ga zlam ni dek. Tamal àgəsa mis a awayay matra6 naŋ ti maslaŋa gani amacakay daliya dal-dal, daliya nahaŋ àbi àtam daliya gani nani bi.

³² Sərumki ka sarta ya ti kicəm pakama ge Melefit enji, kəgəsumkabu ni. Ka sarta gani nani ti mis təgria daliya gərgəri kay ana kəli a, ay ti kəbesuma. ³³ Sarta ndahaŋ tündivia kəli a, təgria daliya ana kəli kə eri ge mis a dek ; sarta ndahaŋ kəvumia njədə ana mis ndahaŋ ya ti təcakay daliya akada nani na. ³⁴ Ndam ya təbiyu tay a daŋgay vu ni ti təsia cicihi ana kəli a, kəjənumkia tay a. Ka ya ti mis təhəlfəŋa zlam gekəli kə kəli a ni ti kəgəsumkabá àna məmərana, adaba kəsəruma, lekələm kəbum ana zlam sulumani àtam ya ti təhəlfəŋa kə kəli a ni. Zlam sulumani nday nani ti tanjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani. ³⁵ Nahkay zla nahəma, kəmbərəŋum məfumki ahàr ke Melefit ba, adaba tamal kəmbərəŋum məfəki ahàr do ni ti aməgri zlam sulumani kay ana kəli azuhva nani. ³⁶ Ere ye ti ahàr àdəm kəgrum ni ti nahkay hi : zum njədə gekəli dek ga moroni kama kama. Tamal kəgrum nahkay ti akəgrum ere ye ti Melefit awayay ni, nahkay ti akəŋgətum ere ye ti Melefit àdəm aməvi ana kəli ni. ³⁷ Melefit àdəm : « Kama gəzit ti Bay ya ti ara ni amara, ènjia wudak.

Sarta gani àbi kay va bi.

³⁸ Maslaŋa ya ti nədəm naŋ jireni, afəku ahàr ni ti anəvi sifa. Ay tamal maslaŋa gani àmbərəŋa nu a ti anəgəskabu naŋ va do.* »

³⁹ Ay leli ti leli ndam ya ti təmbərəŋ Melefit, tijiji ni do. Leli ti ndam ya ti təfəki ahàr ke Melefit ni, nahkay Melefit amahəŋgay leli, aməvi *sifa ya àndav day-day do ni ana leli.

11

Məfəki ahàr ke Melefit

¹ Məfəki ahàr ke Melefit ti awayay adəmvaba mam ? Tamal məfəki ahàr ke

Melefit ti məsəra leli məbu àna zlam ya ti Melefit àdəm aməvi ana leli ni àndava. Ku tamal mipi zlam nday nani faŋ do nəŋgu ni, məsəra təbu ededīŋ ededīŋeni. ² Ndam ge Melefit ya ahaslani ni təfəkia ahàr a nahkay, mək Melefit àzləbay tay azuhva məfəki ahàr gatay ni.

³ Leli day məfəki ahàr ke Melefit. Məsəra Melefit àgraya məlaŋ na dek àna ma gayəŋ ya àdəm na. Nahkay məsəra zlam ya ti mipi ni ti Melefit àgraya àna zlam ya mipi do na.

⁴ Abel day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àgri sədaga ana Melefit àtam ga *Kayiŋ ya àgri ni àna sulumani. Abel àra àgra nahkay ti Melefit àzləbay naŋ azuhva sədaga gayəŋ ni, àdəm naŋ ti mis jireni. Ku tamal Abel àməta nəŋgu ni, ku kani day naŋ àbu adəfiki məfəki ahàr ke Melefit ana leli.

⁵ *Enok day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti Melefit àzaba naŋ a duniya ba, àmət ndo. Naŋ àbi ka duniya va bi, adaba Melefit àzoya naŋ a gavəla. Ay ku ka ya ti Melefit àzoru naŋ faŋ ndo nəŋgu ni, Melefit àzləba naŋ a, àdəm naŋ mis sulumani. * ⁶ Tamal mis àfəki ahàr ke Melefit do ni ti Melefit àzləbay naŋ do, àdəm naŋ mis sulumani koksah. Adaba ku way way do awayay ahədakfəŋiyu kə Melefit nahəma, ahàr àdəm maslaŋa gani məfəki ahàr, mēgəskabu Melefit naŋ àbu, məsər Melefit agra zlam sulumani ana nday ya ti tadəbay naŋ ni.

⁷ Nəwi day àfəkia ahàr ke Melefit a, nahkay ti àgəsikia ma. Ka ya ti Melefit àdəfiki zlam ya ti àgravu faŋ ndo ni ti Nəwi àgraya *slalah ga yam a, təhuriyu akaba ndam ga huđ ahay gayəŋ, mək Melefit àhəŋgay tay. Nəwi àra àfəkia ahàr ke Melefit a nahkay ti, Melefit àdəm naŋ mis jireni ; nahkay ere ye ti Nəwi àgray ni ti adəfiki ndam ga *duniya ti nday ndam jireni do.

⁸ Abraham day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti ka ya ti Melefit àzalay naŋ ni ti Abraham àgəsikia ma. Àsləka ka huđ gayəŋ a, òru ka huđ ya ti Melefit àdəm aməvi ni. Àsər məlaŋ ya ti akoru ni do, ay ku tamal nahkay nəŋgu ni òra. ⁹ Azuhva məfəki ahàr gayəŋ ni ti ànjəhad ka huđ ya ti

Melefit àdám aməvi ni, ay ànjəhad ti akada nañ zal mirkwi : ànjəhad a ahay miviceni bu. Wur gayañ Izak, kələñ gani wur hud gayañ Zekup day tənəhad a ahay miviceni bu akada gayañ ni : nday day Melefit àhi ana tay aməvi had ya ti àdám aməvi ana Abraham ni ana tay. ¹⁰ Abraham ànjəhad a ahay miviceni bu ni ti adaba ahətay sarta ya ti atafəkadkəsa nahañ ni ; kəsa gani nani ti asak ga ahay gani mafəkadani lala. Àsər ahəmamam tələm ahay ga kəsa gani nani ti Melefit, amələmaya ahay nday nana ti nañ gani daya.

¹¹ Sara day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti Melefit àgray ti mīwi wur. Nañ ti dəgəlani, medeweleni daya, ay ku tamal nahkay nəngu ni Melefit àgray ti mīwi wur ; àgray ti adaba Sara àgəskabá ere ye ti àdám aməgri na amagray ededīñ. ¹² Nahkay ti ku tamal Abraham nañ bəlañ, nañ medeweleni herem-herem nəngu ni, bəza hud gayañ tigi kay. Nday kay akada boñgur ya a hud melefit bu ni, ahkay do ni akada wiyəñ ga zalaka, tàcal koksah.

¹³ Mis nday nani dek ti təfəki ahàr ke Melefit, duk àbivoru ana kisim gatay təmbrəñ məfəki ahàr gatay ni ndo. Ka ya ti təmət ni ti tənəgət zlam ge Melefit ya ti àdám aməvi ana tay ni fañ ndo ; təsəra zlam nday nani atələbu akada zlam ya ti tìpioru drin ni cilin, mək təmərvu àna nañ. Tədám nday ndam mirkwi, kəsa gatay àbi a duniya bu bi. ¹⁴ Gatay ya ti tədám nahkay ni ti adafaki nday təbu tajəgay had gatay gatayani. ¹⁵ Tamal təjalakia ahàr ka had gatay ya təmbərbiya na ti akal tìslikia mañgona eslina. ¹⁶ Ay nihi ti tawayay had sulumani ya àtam ndahañ ni ; had sulumani nani ti e melefit bu. Nahkay ti Melefit awayay ti təzalay nañ Bay Melefit gatay, təzalay nañ nahkay ti àbəlafəñ daldal. Àslamalia kəsa sulumani ana tay a ededīñ a.

¹⁷ Abraham àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àgəskabu misliñi wur gayañ Izak. Melefit àhi mığray nahkay ti àhəlfəña eyə a, awayay ti Abraham mığdafaki ahəmamam afəki ahàr ni. Izak ti wur ga

Abraham nañ bəlañ, nahañ àbi, Melefit àhi ana Abraham aməvi bəza hud kay ti àna nañ, ¹⁸ àdám : « Akəngət bəza hud gayak ti àna Izak.† » Ku tamal nahkay nəngu ni, Abraham àgəsikia ma ana Melefit a, ¹⁹ adaba àhi ana ahàr Melefit ti esliki mahəngaraba mis e kisim ba tata. Abraham àra àfəkia ahàr a nahkay ti Melefit àhəngri wur gayañ ni. Ge Melefit ya àhəngri wur ga Abraham ni ti adafaki ere ye ti amagravu kama kama ni.

²⁰ Izak day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àgri *sulum ge Melefit ana ata Zekup nday ata Eseyə : àdámki ma ka zlam ya amagrakivu ka tay ni.

²¹ Zekup day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àgri sulum ge Melefit ana bəza ge Zəzef cəeni. Àgri ana tay ti ka ya ti awayay endevervu ni ; àra àgria sulum ge Melefit ana tay a ti àjakvu àna aday, àhəngrioru ahàr a had ana Melefit. ‡

²² Zəzef day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti àdám ndam *Izireyel atasləka ka had Ezip a. Àdám ma gani nani ti ka sarta ya ti awayay endevervu ni ; àdám ka ya ti atasləka ni ti təhəla aslat gayañ a.

²³ Ata bəñ ge Məwiz day təfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti tənəgah nañ kiyi mahkə. Tənəgah ti adaba wur ni àbəlāy ; *Fəroñ bay məgur had ni àdám təbazl bəza ga ndam Izireyel, ay ti tàgrafəña añgwaz kə ma gana ndo.

²⁴ Məwiz day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ka ya ti ègia gədəkana ni ti àwayay ti tədám nañ wur ga wur ga Fəroñ ni va ba. ²⁵ Àwayay ti hojo təgri daliya akada ya təgri ana ndam Izireyel ndahañ ni ere gani ti amərvu àna zlam magudarani ni, adaba zlam magudarani ti avay məmərani gəzit cilin. ²⁶ Àhi ana ahàr hojo təgri daliya akada ya ti təgri ana *Krist ni ere gani ti añgət elimeni ga had Ezip ni dek ni. Àjalaki ahàr ti ka zlam sulumani ge Melefit ya aməgri azuhva məfəki ahàr gayañ ni.

²⁷ Məwiz àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti asləka ka had Ezip a. Ku tamal bay ga had ni àzumkia bəruv a nəngu ni, àgrafəña añgwaz a ndo. Məwiz àmbrəñ

† 11:18 Mənjəkiani 21.12. ‡ 11:21 Mənjay Mənjəkiani 47.31.

məfəki ahàr gayan ni ndo, ègia akada èpia Bay Melefit, nan ya ti èpivu do na. ²⁸ Məwiz àra àfəkia ahàr ke Melefit nahkay ni ti àgray ti ndam Izireyel tàgray *Pak ye enjenjeni ni : təbəki mimiz kà mahay gatay. Tàgray nahkay ti, ti *məslər ge Melefit ya àslərbiyu ga mabazl bəza meykweya ni ènjifiñ kà bəza gatay ni ba.

²⁹ Ndam Izireyel təfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti təsləkaba a Dəluv Ndizeni ni ba ; təsləkaba ti akada ka həd mikəleni, yam àbi ka məlan gani bi. Ay ka ya ti ndam Ezip tawayay masləkabana ni ti yam ni àndaba tay a dek, təməta.

³⁰ Azuhva məfəki ahàr ga ndam Izireyel ni ti gudu ga kəsa Zeriko àmbəd. Àmbəd ti adaba ndam Izireyel ni təfəkia ahàr ke Melefit a, tēveliña kəsa na vad adəskəla. ³¹ Rahap wal hala ni day àfəkia ahàr ke Melefit a. Nahkay ti a vad ya ti ndam Izireyel təbazl ndam ya ti tēgəskabu ma ge Melefit do ni ti təkəf nan ndo. Təkəf nan ndo ni ti adaba àfia ahàr ana ndam Izireyel ya təsləruru tay ga məmənjiyu həd na, adəfaki tay ndo.

³² Nihi ti nədəmkivu mam ? Sarta àbi ga mazlapakiani bəlan àna bəlan ka ata Zedeyon, Barak, Samson, Zefte, Devit, Semiyel akaba ndam ndahan ya tənəngaray pakama ge Melefit ni bi. ³³ Nday nani dek ti təfəkia ahàr ke Melefit a, nahkay ti mis ndahan e kidin gatay bu tēyefiña kà ndam ga həd ndahan a, mis ndahan tēgrafəña seriya kè mis àna jiri a, mis ndahan tipia zlam sulumani ya Melefit àdəm aməgri ana ndam gayan na, mis ndahan təkədfəñva kà mazlahku a, tətama tay àna njəda, ³⁴ mis ndahan tətəmfəña kà aku ya agəs zlam gədək-gədək na, ènjifiñ kà tay ndo, mis ndahan tətəmfəña kè mis ya ti tawayay tabazl tay àna maslalam a na. Ka ya ti njəda àfəñ kà tay bi ni ti Melefit àvia njəda ana tay a ; ka ya ti tàgray silik ni ti tēgrafəña aŋwaz kè mis ndahan a ndo simiteni ; tēgara ndam silik ga həd ndahan a kay. ³⁵ Wál ndahan tipia ndam gatay ya təmət, tənəgaba e kisim ba na.

Ay mis ndahan ti ni ndam ezir gatay tēgria daliya kay ana tay a, təməta àna nan a ; tamal mis nday nani təmbrəña məfəki ahàr gatay ke Melefit a ni ti akal ndam ezir

ni təmbrəña tay a, ay təmbrəñ məfəki ahàr gatay ni ndo, adaba tawayay sifa məweni ya Melefit aməvi ana tay ni, tēdəm sifa gani nani àtam sifa ya a duniya bu ni. ³⁶ Mis ndahan e kidin gatay bu təkaka daliya gərgəri a kay : mis tēyefiña kà tay a ; tēzləba tay àna kurupu a ; tēwəla tay àna jejirbi a ; tēbiya tay a danəy va ; ³⁷ tēzligia tay àna akur a, təməta àna nan a ; tēkelkaba tay àna si a ; təbazla tay àna maslalam a. Mis ndahan ti ni tēsawadəy satat, təbakabu ambəl ga təmbak ahkay do ni ga awak. Zlam ahəci tay, mis tēgria daliya ana tay a kay, təmənjələn kà tay akada nday kərə. ³⁸ Nday ti tēdevu satat a həd gili bu akaba a həma bu ; tənəhad a ahuzl bu ahkay do ni e evid bu. Nday ti mis sulumani, giri-giri akal tənəhad a məlan sulumani ya àtam duniya hini àna sulumani ni bu.

³⁹ Mis nday nani dek ti Melefit àzləba tay a, àdəm nday ndam gayan sulumani adaba təfəkia ahàr a. Ay tənəgət zlam sulumani ge Melefit ya àdəm aməvi ana ndam gayan ni ndo. ⁴⁰ Tənəgət ndo ni ti adaba Melefit awayay mendeveřin təwi gayan ya agri ana mis dek ni ka ahar bəlan. Àslamalia zlam sulumani ana leli a, àtam zlam sulumani ya ti tēdəm aməvi ana tay ni ; nahkay awayay ti nday day tənəgət zlam sulumani gani nani ka sarta ya ti leli aməngət ni.

12

Məmbrəñ məfəki ahàr ka Yezu ba

¹ Ègia ndam nday nani dek təfəkia ahàr ke Melefit a, kala təbu akaba leli, tēdəfiki divi ana leli nahəma, məmbrəñ zlam ya ti acafəña leli ga moroni kama kama na dek. Məmbrəñ magudar zlam daya, adaba magudar zlam ti agəs leli akada ga adak ya agəs azana ni. Ahàr àdəm məcuhwaki ke divi ya ti Melefit àdəfiki ana leli ni, məmbrəñ ba. ² Məmənjumləñoru ka Yezu. Àvi divi ana leli ga məfəki ahàr ke Melefit ti nan ; Bay ya ti èndeverin təwi ge Melefit ya agri ana leli ni ti nan gani daya. Àgəskabá ti *tədarfəñ nan kà təndal, àjalaki ahàr ke mimili gani ndo simiteni ; àjalaki ahàr ti ka məmərani ge Melefit ya aməvi ni. Melefit ti nan àbu manjəhadani e kərsi gayan bu,

agur zlam dek ; nihi ti Yezu nan digusa kà ahar ga daf gayan a melaŋ ga gəɗakani bu.

³ Jalumki ahàr ka Yezu. Nan ti ndam magudar zlam tægria daliya kay, ay ti èbesa. Tamal kajalumki ahàr ti ahar amadəgafəŋa kè kuli a do, akamətaɓum do.

⁴ Lekuləm kəbum kəkadumfəŋva kà zlam magudarana, ay kekileŋa ku mis bəlan e kidiŋ gekuli bu tekeɗi amət azuhva kadvu nani faŋ ndo timey. ⁵ Jalumki ahàr ka pakama ge Melefit ya àhi ana kuli, avi njəɗa ana kuli akada ga bəŋ ga bəza ya ahi ma ana bəza gayan ni ; ma gani nani ti nahkay hi :

« Wur goro, tamal Bay Melefit atraɓ kur, awayay ti kəsər zlam ti, gəskabu ; ka ya ti aləguk ni ti ahar àdəgafuka ba.

⁶ Adaba maslaŋa ya ti Bay Melefit awayay nan ni ti

atraɓ nan, awayay ti məsər zlam.

Maslaŋa ya ti Bay Melefit agəskabu nan,

àdəm nan wur gayan ni ti azləɓ nan.* »

⁷ Nahkay tamal kacakum daliya ti, sərunki Melefit nan àbu atraɓ kuli ti kəsər zlam ; ahi ahàr ana kuli akada ga bəŋ ga bəza ya ahi ahàr ana bəza gayan ni. Wur ya ti bəŋani àtraɓ nan do ni ti àbu waw ? ⁸ Bəza ge Melefit dek ti Melefit atraɓ tay ; ay tamal Melefit àtraɓ kuli do ni ti adafaki lekuləm bəza gayan do, lekuləm bəza məva. ⁹ Nəɗəm nahəma, ata bəŋ geli ya ka had ni tàtraɓa leli a, leli ti ni miiciika ma ana tay a. Ègia nahkay ti ahàr àdəm miiciika ma ana Bəŋ geli ya a huɗ melefit bu ni àtam ya ti miiciika ma ana ata bəŋ geli ya ka had ni. Adaba tamal magray nahkay ti aməŋgət *sifa ya àndav day-day do ni. ¹⁰ Ata bəŋ geli ni tàtraɓ leli ti ga sarta ɓal. Təgray nahkay ti təhi ana ahàr tawayay məɗəfiki divi sulumani ana leli. Ay Bəŋ geli ya huɗ melefit bu ni ti ni atraɓ leli ti ga məjənaki leli eɗeɗiŋ eɗeɗiŋeni, awayay ti miigi njəlata akada gayan ni. ¹¹ Ku way way do ka sarta ya ti tàtraɓ nan ni ti ahàr ahəli, àmərva do. Ay kələŋ gani maslaŋa ya ti tàtraɓa nan a, àcaha zlam àna nan a ni ti ègi zal jiri, arana ahəli ahàr va do.

Manjhad ga ndam ga Yezu

* 12:6 Gozogul 3.11-12. † 12:16 Mənjay Mənjəkiani 25.29-34. ‡ 12:20 Mahərana 19.12-13. § 12:21 Mimbiki 9.19.

¹² Nahkay zla nahəma, ahar àdəgafəŋa kè kuli a ba, zum njəɗa gekuli dek ga moroni kama kama. ¹³ Dəgum ndileɓa, kəzum divi maɗaŋwani ba. Tamal kəgrum nahkay ti maslaŋa ya ti asak awər nan ejigədesley ni emigi zal dərə do, aməŋgaba.

¹⁴ Ere ye ti ahàr àdəm kəgrum kəlavaf ni ti nihi : Njəhadum àna sulumani akaba mis dek. Zum njəɗa gekuli dek ti kənjəhadum kəlavaf ndam *njəlata ni ge Melefit. Maslaŋa ya ti ànjəhad njəlata do ni ti emipi Bay geli day-day do. ¹⁵ Bumvu slimi ti maslaŋa àmbrəŋ məgəskabu *sulum ge Melefit ya agri ni ba. Maslaŋa ya ti agudar zlam e kidiŋ gekuli bu nahkay ni ti nan akada ga məwəl ya afətaya e dini bu na. Ku way way do ègi nahkay ba, adaba tamal ègia nahkay ti emizibi mis ndahan kay, etigi akada gayan ni. ¹⁶ Maslaŋa àgray hala e kidiŋ gekuli bu ba. Maslaŋa àmbrəŋ ere ye ti Melefit awayay ni akada ge Eseyu ya àmbrəŋa ni ba. Nan ti meykweya, akal bəŋani agri sulum ge Melefit azuhva nani, ay sulum gani nani ti Eseyu àzay akada zlam masakani, àzumfəŋ zlam afa ga wur ga məŋani sak bəlan ka duwa gani cilin. † ¹⁷ Kəsəruma, kələŋ gani àwayay ti bəŋani məgri sulum gani, ay bəŋani agri ndo. Ku ètəwi mitəweni nəŋgu ni bəŋani àmbatkaba majalay ahàr a ndo, agri ndo.

¹⁸ Lekuləm kəbum kahəɗakumfəŋiyu kè Melefit ti gərgəri akaba ga ndam ya ahaslani kà həma *Sinayi ni. Eslini ti tàhəɗakfəŋiya kà zlam ya tinjifiŋ na, kà aku a, kà melaŋ ziŋ-zinəna, kà maklaɓasl didiliŋena, kà bəlgadaŋ a. ¹⁹ Eslini ti ticia mahənday ge mezlelim a, akaba dəŋgu ge Melefit ya àhənday na. Təra ticia dəŋgu ge Melefit na ti təgra aŋgwaz a, tədəm àhikivu ma ana tay ku bəlan va ba. ²⁰ Adaba təhi ana tay : « Ku tamal zlam ga gənaw ènjifiŋa kà həma na nəŋgu ni, tizligi àna akur, təkaf. ‡ » Ma gani nani ti àsia aŋgwaz ana tay a dal-dal. ²¹ Ku Məwiz day ere ye ti àgravu eslini ni dek àsia aŋgwaz a dal-dal, àdəm : « Nəgəgər, ɓərur atukaba. § »

²² Ay lekuləm kəbum kahəɗakumfəŋiyu kè Melefit ti akada gatay ni do.

Kahədəkumfəñiyu ti kà həma *Siyon, kà kəsa ge Melefit Bay ga sifa ni, kəsa nani ti Zerəzalem ya e melefit bu ni. Kahədəkumfəñiyu ti kà *məslər ge Melefit dal-dalani, tàcalvu do simiteni, təcakalavu ga magray wuməri ni. ²³ Kahədəkumfəñiyu ti kà ndam ge Melefit macakalavani. Nday dek ti Melefit àdəm nday meykweya gayan, slimi gatay àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit ya a hudf melefit bu ni. Kahədəkumfəñiyu ti kà Bay Melefit, nañ ya ti agrañəña seriya kè mis a dek ni. Kahədəkumfəñiyu ti kà ndam gayan ya àdəm nday ndam jireni ni ; mis nday nani ti Melefit èndeveriña təwi gayan ya agri ana tay na dek àndava. ²⁴ Kahədəkumfəñiyu ti kà Yezu, nañ ya ti àgray ti Melefit awəlkabu pakama məweni akaba ge mis ni. Kahədəkumfəñiyu ti azuhva mimiz gayan ya ègəcəki ke kəli ni. Mimiz ga Yezu ti adafaki zlam sulumani, mimiz gani nani ti akada ge Abel ni do.

²⁵ Bumvu slimi, ahàr àdəm ku way way do àmbrəñ məbi slimi ana pakama ga Bay ya ti ahi ma ni ba. Ahaslani ti təhəngria ma ge Melefit ana mis a ; nday ya ti təhəngri ma gani nani ana mis ni ti nday ka hadf, ay ti mis ndahan təgəskabu ma gani nani ndo, nahkay ti Melefit àtraḅa tay a. Ay nihi ti Bay ya ti ahi ma ana leli ni ti nañ a hudf melefit bu. Nahkay tamal leli məgəskabu ma gayan ni do ni ti amatraḅ leli dal-dal do waw ? ²⁶ Ka ya ti Melefit àzlapay ahaslani ni ti hadf àdaday azuhva dəngu gayan ya àhənday ni. Ay nihi ti àdəm nahkay hi : « Sak bəlan keti anagray ti hadf mādaday ; ay amadaday ti hadf cilin do, hudf melefit amadaday daya.* » ²⁷ Àdəm « Sak bəlan keti » nahkay ti, adafaki zlam ya ti Melefit àgraya tay a, tədaday ni ti atambatvu, atəlabi va bi. Melefit amagray nahkay ti, awayay ti zlam ya ti atəgəjəni ni ti zlam ya ti tədaday va do ni cilin.

²⁸ Nahkay məlan sulumani ya ti Melefit aməvi ana leli ni ti amadaday do. Ègia nahkay ti məgrumi səsi dal-dal ! Məgrumi səsi ti nahkay hi : məzləbum nañ akada gayan ya awayay ni, məhəngrumioru ahàr a

hadf, məgəsumiki ma daya. ²⁹ Adaba Melefit geli ti nañ aku ya azum zlam dek ni.

13

Magray ere ye ti Melefit awayay ni

¹ Ègia lekələm kà mən gekəli ti kəmbərənum mawayavani e kidin gekəli bu ba. ² Kəmbərənum məgəskabu ndam mirkwi ba daya ; mis ndahan ka ya ti təgəskabu mirkwi ni ti təgəskabá *məslər ge Melefit a, ay təgəskabu ti ka məsər gatay do. ³ Jalumki ahàr ka ndam dəngay akada lekələm day kəbum akaba tay a dəngay bu. Jalumki ahàr ka ndam ya ti mis təgri daliya ana tay ni akada təgri ti ana kəli, adaba lekələm day mis.

⁴ Nawayay ti mis dek təgəskabu ma ge Melefit ya àdəmki ka məhəlvani ata wal ata zal ni ; ndam ya ti təhəlvə àndava ni ti təgray mesəwehvu ba. Adaba Bay Melefit amagrañəña seriya kà ndam ya ti tagray mesəwehvu ahkay do ni tagray hala na.

⁵ A manjəhad gekəli bu ni ti ku way way do àjalaki ahàr ka mawayay singu ba ; zlam ya ti nañ àbu àna nañ ni ti məmərvu àna nañ, àdəbay zlam ndahan ba. Adaba Melefit Melefiteni àdəm àna ma gayan :

« Day-day anəmbərəñ kur do, anasləkafuka do.* »

⁶ Nahkay ti ku way way do e kidin geli bu mázay njəda, mādəm :

« Bay ya ti ajənaki nu ni ti Bay Melefit ; nahkay ere ye ti aməsə anğwaz ni ti àbi ; mis hihiriken esliki məgru mam ?† »

⁷ Jalumki ahàr ka gəđakani gekəli, nday ya ti təhi ma ge Melefit ana kəli enjenjeni ni. Jalumki ahàr ka manjəhad gatay, ahəmamam təfəki ahàr ke Melefit duk àbiviyu ana kisim gatay ni. Lekələm day fumki ahàr ke Melefit akada gatay ni.

⁸ Yezu *Krist ti àmbatvu do. Kani ti nañ àbu akada ye eweni ni, amələbu nahkay ga kanğay-kanğayani. ⁹ Mis ndahan təbu təcəhi zlam kay ana kəli gərgəri akaba ya kəcahum ni, tawayay tijinčia kəli ke divi a, ay ti kəgəsumiki pakama gatay ni ana tay ba. Təcəhi zlam ndahan àki ka zlam məzumani ana mis, ay ti ere ye ti avi njəda ana mis ni

* 12:26 Aze 2.6. * 13:5 Mənjay Mimbiki 31.6, 8 ; Zezəwi 1.5. † 13:6 Limis 118.6.

ti *sulum ge Melefit ya agri ana tay ni, do ni ti zlam məzumani do. Zlam gani nani ti àjənaki ndam ya tægəskabá ma gana ni do.

¹⁰ Ndam ya tægri təwi ana Melefit a ahay gayan bu ni ti təbu tahəpəd zlam ndahan ya tislɪŋi ana Melefit, təviyekiki ni. Leli day məbu ana mələŋ *meviyekiki zlam ana Melefit, ay nday ya ti tislɪŋi zlam ana Melefit akada ya ahaslani ni ti tislɪki məzum zlam ya təvi ana Melefit ka mələŋ geli ni koksah. † ¹¹ Ti Melefit məmbərfəŋa zlam magudarani ge mis ni kà tay a nahəma, ndam *maŋgalabakabu mis akaba Melefit ni tislɪŋi zlam, mək gədəkani gatay ahuriyu àna mimiz gani a mələŋ *njələtani ni vu. Tàra tislɪŋia zlam na ana Melefit a nahkay ni ti tasləkaba àna kisim gana a kəsa gatay ni ba, takoru àna naŋ a dala vu, teviyek. ¹² Àgrakivu ka Yezu day nahkay. Təsləkaba àna naŋ a kəsa ba, tòru təkaf naŋ ti a dala bu. Awayay nahkay ti, ti ndam gayan tigi njələtani azuhva mimiz gayan ya àŋgəzaya ni. ¹³ Təkaf naŋ a dala bu ni ti təbəkia mimili a ; ahàr àdəm məgəskabu ti təbəkiki mimili gani nani ke leli daya. Nahkay ti məsləkumaba a kəsa ni ba, mədəgum a dala vu ka mələŋ gayan ya naŋ àvu ni. ¹⁴ Adaba ahalay a duniya bu ni ti leli məbi àna kəsa ya anjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani ni bi. Nahkay ti mədəbay kəsa məweni ya ti Melefit aməvi ana leli ni. ¹⁵ Àna njədə ga Yezu ti ahàr àdəm məgrumi sədaga ana Melefit kəlavad ; sədaga gani nani ti mazləbani geli ya mazləbay naŋ ni. Ka ya ti mazləbay Melefit ni ti mədəm naŋ gədəkani kə meleher ge mis dek. ¹⁶ Ahàr àdəm kəgrumi zlam sulumani ana mis ndahan, kəvumi zlam gekəli ana tay ga məjənaki tay : jalumki ahàr, kəmbərəŋum ba. Zlam nday nani ti akada ga sədaga ya məgri ana Melefit ni ; sədaga gani nani ti àbələfəŋ dal-dal.

¹⁷ Gəsumiki ma ana gədəkani ya təcahi ma ge Melefit ana kəli ni, grum ere ye ti təhi ana kəli grum ni, adaba təbu təfi ahàr ana kəli ti kənjəhadum àna sulumani kə eri ge Melefit ; Melefit emihindifiŋa manjəhad gekəli ni kà tay a. Tamal kəgəsumikia

† **13:10** Mis ndahan tədəm zlam ya təvi ana Melefit ka mələŋ meviyekiki zlam ana Melefit geli ni ti dəf ge Melefit. Mis ndahan ti ni tədəm nani ti kisim ga Yezu ya àmətfəŋ kà təndal ni. Ay a huđ gani bu ni ti ma cəeni nday nani ti ma bəlan.

ma ana tay a ti atəmərvi, nahkay do ni ti manjəhad gekəli ni aməhəli ahàr ana tay. Ay tamal àhəlia ahàr ana tay a ti ajənaki kəli aw ?

¹⁸ Həŋgalumi Melefit ana leli kəlavad. Məsəra, məgudar zlam ndo, mawayay magray zlam sulumani kəlavad. ¹⁹ Ere ye ti nawayay dal-dal ni ti nihi : həŋgalumu Melefit ti məvu divi ga moroni afa gekəli ke weceweceni.

Bay ya ti àbəkiki pakama ni ahəŋgalay Melefit

²⁰ Melefit ti agray ti mis tənəhadkabu àna sulumani, àhəŋgaraba Bay geli Yezu e kisim ba. Yezu ti bay mahətay zlam gədəkani, àmət azuhva leli, leli təmbəmbak gayan ; àna mimiz gayan ni ti Melefit *əwəlkabu pakama gayan akaba geli ga kaŋgay-kaŋgayani. ²¹ Nahkay ti nahəŋgalay Melefit ti məvi njədə gayan ana kəli ti təwi gekəli ya kəgrum ni dek mənja sulumani, ti kəgrum ere ye ti awayay ni. Nahəŋgalay naŋ ti leli dek məgray ere ye ti àbələfəŋ ni àna njədə ga Yezu *Krist. Yezu Krist ti mis dek təzləbay naŋ ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay.

Mendeveŋ ga pakama

²² Bəza ga mmawa, nahəŋgalay kəli gəsumkabá ma goro na, adaba nəbiki ana kəli ti ga məvi njədə ana kəli. Ma goro ni ti kay do, gəzit nahkay timey ! ²³ Nəhi ana kəli nahəma, təfaya wur ga məŋ geli Timote a daŋgay ba. Tamal àra afa goro a weceweci ti amarakaboru afa gekəli ga məməŋjiyu kəli.

²⁴ Grumi sa geli ana gədəkani gekəli dek akaba ana ndam ge Melefit ndahan ni dek. Bəza ga məŋ geli ndam Itali ni təgria sa ana kəli a.

²⁵ Melefit məgri sulum gayan ana kəli dek ti.

Wakita ge Zek ya àbèki ni Ere ye ti mэдәмki ka wakita ge Zek ya àbèki ni

Maslaņa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayaņ a : nani Zek (1.1). Ndam məsər zlam tэдәм naņ ti Zek zal asak ga Yezu, wur ga məņ ge Zeņ ni do, adaba bay Erot àkađa naņ a (Tɔwi 12.2) : tэдәм bay ya àbèki wakita hini ni ti Zek wur ga məņ ga Yezu ni (Galasi 1.19). Zek wur ga məņ ga Yezu ni ti ègia gэдakana ga ndam ga Yezu a Zeruzalem a (Tɔwi 15.13 ; 21.18 ; Galasi 2.9).

Zek àbikioru wakita gayaņ ni ana « dini kru mahar cœni medeveni ka had gərgərani ni » (1.1). Dini kru mahar cœni ni ti nday ndam Zude, ay Zek àbikioru ti ana ndam ga Yezu (2.1) : Zek ti zal Zude, ànjəhad a Zeruzalem ; bi a majalay ahàr gayaņ bu ndam ga Yezu ti ahar gэдakani ndam Zude. Zek àzlapay ti akadа ga zal Zude ni : mazavu gani ka ya ti àdəm Melefit Bay Njəda-njədani ni ti àzlapay àna ma Hebri « Sabaot » (5.4 ; mənjumiyu ka TOB).

Zek ti àsəra ma ga Yezu ya àcahi ana mis na lala : gurumkabu Zek 2.5 akaba Meciyu 5.3 ; Zek 3.10-12 akaba Meciyu 7.15-20 ; Zek 3.18 akaba Meciyu 5.9 ; Zek 5.2-3 akaba Meciyu 6.19-20 ; Zek 5.12 akaba Meciyu 5.33-37. Zek àhi ana ndam ga Yezu si tаgray təwi sulumani kwa : tamal məfəkia ahàr ka Yezu a ti àbəlay, ay ahàr àdəm mаgray təwi àna məfəki ahàr geli ni (2.14-26). Pol àdəm Melefit àdəm leli ndam jireni kè eri gayaņ ti azuhva təwi geli ya mаgray ni do, Melefit àdəm leli ndam jireni kè eri gayaņ ti azuhva geli ya məfəkia ahàr ka Yezu a ni cilij (Rom 3.21-31). Pol àdəm Melefit àdəm Abraham ti mis jireni kè eri gayaņ ti azuhva məfəki ahar gayaņ, do ni ti azuhva təwi gayaņ ya àgray ni do (Rom 4) : Zek ti ni àdəm Melefit àdəm Abraham mis jireni kè eri gayaņ ti azuhva zlam ya àgray, àdafaki məfəki ahàr gayaņ ni (2.20-24). Ma ga ata Pol akaba Zek ni ti bəlaņ, ay Pol àdəm ahəņgay leli ti Melefit cilij, do ni ti təwi geli ya magray ni ti ahəņgay leli do ; Zek ti ni àdəm ahəņgay leli ti Melefit cilij, ay adafaki

Melefit ahəņga leli a ti təwi geli ya magray ni. Tamal mаgray təwi sulumani àna njəda ga Məsuf ge Melefit do ni ti məsər Melefit ahəņga leli a ti ahəmamam ?

Nahkay zla nahəma, a wakita gayaņ ni bu Zek àvi sawari gərgəri kay ana ndam ga Yezu, àhi ana leli ahəmamam mənjhəhad àna sulumani ni. Si məbi slimi ana ma gayaņ ni lala kwa.

Sa ge Zek

¹ Nu Zek bay məgri təwi ana Melefit nday ata Bay geli Yezu *Krist nəgri sa ana kəli dek, lekulum dini kru mahar cœni medeveni ka had gərgərani ni.

Melefit avi majalay ahàr sulumani ana ndam ya təfəki ahàr ni

² Bəza ga mmawa, ka ya ti daliya ku weley weley do dek àca kəli a nəņgu ni mərūmvu dal-dal. ³ Adaba kəsəruma daliya gekəli ya kacakum ni ti adafaki kəbum kəfumki ahàr ke Melefit lala, kəmbəņum do. Nahkay akəzumkivu njəda gekəli ge məbesey daliya ni. ⁴ Kiguma ndam ya təbesey daliya na nahkay ti, zum njəda gekəli dek ga moroni kama, ti kigum ndam *njəlatani, ere ya ahəcikivu ana kəli ge migi njəlatani ni ti àbi. ⁵ Ay bi mis e kidij gekəli bu àsəra àjalay ahàr sulumani do ni ti, mihindi afa ge Melefit, nahkay Melefit aməvi majalay ahàr sulumani ni. Adaba Melefit ti àgray sidək do, avi zlam ana ku way way do dek, àcafəņa mis ge mihindilij zlam a do. ⁶ Ay tamal mis ehindi zlam afa ge Melefit nahəma, məfəki ahàr Melefit aməvi ere gani ededij, àjalay ahàr cə cə ba. Adaba maslaņa ya ti ajalay ahàr cə cə ni ti naņ akadа ga yam ya ti aməd adaday, aņgoru àna naņ gwar hi gwar hi ni. ⁷ Maslaņa gani nani ti ŋgay Bay geli aməvi zlam ti àhi ana ahàr ba simiteni. ⁸ Adaba maslaņa gani nani ti naņ àbu ajalay ahàr cə cə, a zlam ya agray ni bu dek ti ambat majalay ahàr gayaņ cepa cepa.

Ndam ge elimeni akaba ndam talaga

⁹ Tamal maslaņa èsli mis kè eri ge mis ndahaņ do, afəki ahàr ka Yezu ti ahàr àdəm məmərvu, adaba kè eri ge Melefit ti ègia mis gэдakana. ¹⁰ Mis tamal elimeni gayaņ àbu, afəki ahàr ka Yezu day məmərvu, adaba

Melefit àhəngoraya naŋ kələŋ a : məsəra bay ge elimeni ti aməmət akada ga vay-vay ga zlam ya tadəgafəŋa ni. ¹¹ Vay-vay tamal fat àvədià èviyeka ti adəgafəŋa, àbəlay va do. Nahkay day bay ge elimeni aməmət ka ya ti naŋ àbu agray təwi ga madəbay elimeni gayəŋ ni.

Zlam ya ezligiyu mis a magudar zlam vu ni

¹² Tamal mis acakay daliya, ebesey, àmbrəŋ məfəki ahàr ka Yezu do nahəma, məmərɔv adaba tamal èbesa nahkay ti Melefit aməvi *sifa ya àndav day-day do ni. Sifa gani nani ti Melefit àdəmɔbiya aməvi ana ndam ya ti tawayay naŋ ni, aməvi ti akada ya ti təvi zlam ana maslaŋa ya ti èhita mis ndahaŋ a ni. ¹³ Tamal mis awayay adiyu a magudar zlam vu ti ŋgay Melefit ezligiyu naŋ ti àdəm ba. Adaba Melefit ti tizligiyu naŋ a magudar zlam vu koksah, èzligiyu mis a magudar zlam vu do daya. ¹⁴ Ezligiyu mis a magudar zlam vu ti majalay ahàr ga maslaŋa gani nani, adaba majalay ahàr gayəŋ ni magədavani, agosay naŋ, azoru naŋ a magudar zlam vu. ¹⁵ Majalay ahàr gayəŋ magədavani ni àra èzligiya naŋ a zlam magudarani va nahəma, zlam magudarani gayəŋ ni edisl. Emidisl ti amakad maslaŋa gani. ¹⁶ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kəli ; nəhi ana kəli nahəma, kəgosum ahàr gekəli ba. ¹⁷ Zlam sulumani ya mis tədi ahàr ga sulum ni dek ti asləkabiya agavəla. Aslərbiyu ti Melefit ; naŋ gani àgraya zlam masladana dek ; àcəlaya ahkay do ni àdiyu akada ga fat ni do ; àmbrəŋ leli a mələŋ ziŋ-zijeni bu do. ¹⁸ Àwayay ti mīgi bəza gayəŋ, mək mīgia àna pakama gayəŋ ge jiri ya àdəm na. Mīgia bəza gayəŋ a ti, àhəl leli enji akada ga hay ya tacal ni.

Kəbumi slimi ana ma ge Melefit cilij ba ; grum təwi àna naŋ

¹⁹ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kəli ; nahkay ti nawayay ti kəsərum zlam : ahàr àdəm ku way way do mawayay məbi slimi ana pakama, ay àzlapay ke weceweceni ba, àzum bəruv weceweci ba daya. ²⁰ Adaba tamal mis àzuma bəruv a ti àgray təwi ge jiri kè eri ge Melefit

do. ²¹ Nahkay zla nahəma, ahàr àdəm mbrəŋum majalay ahàr gekəli magədavani dek akaba təwi ya kəgrum ga cuday ni dek. Gəsumkabá pakama ya kicəm na àna məbərɔv bələŋ, adaba pakama gani nani ti njeđa àfəŋ : Melefit ahəngay kəli àna naŋ, akəŋgətum *sifa ya àndav day-day do ni àna naŋ tata.

²² Ay kəgosum ahàr gekəli ba : kəbumi slimi ana pakama ge Melefit cilij ba ; grum ere ye ti kicəm a huɔf gani bu ni daya. ²³ Adaba tamal mis abi slimi cilij, àgray ere ye ti èci a huɔf gani bu ni do ni ti, maslaŋa gani ti akada mis ya ti àmənɔjaviya a kutrum va, ²⁴ àmənɔjaviya ti asləka, mək vu gayəŋ ya èpi ni agəjəzlkɔ ahàr hɔya ni. ²⁵ Ay *Divi ge Melefit ya àdəfiki ana leli ni ti məsəra araŋa àhəcakivu do, agray ti mīgi evidi ga zlam magudarani va ba. Nahkay tamal mis amənɔjaki ke Divi nani, agəskabu dek mək agray təwi àna naŋ ti Melefit aməvi məmərani azuhva nani. Ay ahàr àdəm abi slimi, ma gani àgəjəzlkɔ ahàr ba ; ahàr àdəm məgroru təwi àna naŋ.

²⁶ Tamal mis àdəm naŋ mis ge Melefit mək azlapay kwanja kwanja ti agosay ahàr gayəŋ ; gayəŋ ya àdəm naŋ mis ge Melefit ni ti ègia zlam masakana. ²⁷ Maslaŋa ya ti naŋ mis ge Melefit ededij ededijeni ni ti anjəhad njełata kè eri ga Bəŋ geli Melefit, àgudar zlam do simiteni. Ere ye ti agray ni ti nihi : əjənaki bəza kudə akaba wəl madakway ya təkakay daliya ni, acuhwafəŋa kə zlam magudarana ya ndam ga *duniya tagray na daya.

2

Kicirəmkaba mis a ba

¹ Bəza ga mmawa goro ni, lekəlɔm kəbum kəfumki ahàr ka Bay geli Yezu *Krist ; naŋ ti gədakani àtam zlam dek. Kəfumki ahàr nahkay ti kicirəmkaba mis a ba. ² Mazavu gani, bi lekəlɔm kəkakalumva, mək mis cə təhurkiviyu ke kəli : bələŋ gani naŋ àbu àna mili ga gru a ahar bu, məbakabu azana sulumani, naŋ nahaŋ ni ti ni zal talaga, azana gayəŋ midigweni ; ³ tamal kəgəsumkabu maslaŋa ya ti məbabakabu azana sulumani ni lala, kəhumi : « Njəhadə ahalay a ka mələŋ

sulumana, » mæk kàhumi ana zal talaga ni : « Cika jik, » ahkay do ni : « Njèhadà a ga had a ka mèlan̄ ya nabèhadki asak na » nahèma, ⁴ kicirumkaba mis a do waw ? Nahkay majalay ahàr gekùli ya kajalumki ke mis ni ti magèdavani do waw ?

⁵ Bèza ga mmawa goro ni, nawayay kùli ; nahkay nawayay ti kàbumi slimi ana ma goro ya nàhi ana kùli ni : Melefit àdàm ndam ya tawayay nan̄ ni atèhuriyu a Mègur gayan̄ vu. Ndam ya àdaba tay a ga mèhuriyani a Mègur gayan̄ vu ni ti ndam ya ti nday ndam talaga kè eri ga ndam ga *duniya ni do waw ? Adaba ndam nday nani ya táfèki ahàr ka Yezu ni ti máfèki ahàr gatay ni ègia elimeni gatay a. ⁶ Ay lekulàm ti kèbumki mimili ka ndam talaga, kàhumi ana ahàr tìsli arañja do. Ndam ya tægri daliya ana kùli akaba tèhèloru kùli kè meleher ga ndam magray seriya ni ti ndam ge elimeni do waw ? ⁷ Tèdàmki ma magèdavani ke slimi ga Yezu Krist ni ti nday gani do waw ? Ay slimi gani nani ti slimi sulumani ; Melefit àzalay kùli ti àna nan̄.

⁸ Melefit ti Bay geli gèdakani : *Divi gayan̄ ya tábèki a Wakita gayan̄ ni bu ni ti nahkay hi : « Wayay ndam ya ti nak kèbu akaba tay ni akadà ya ti kawayay ahàr gayak gayakani ni.* » Tamal kègrum nahkay ti kègrum zlam sulumani. ⁹ Ay tamal kicirumkaba mis a ti kagudarum zlam. Nahkay Melefit amèwèl kùli àna seriya adaba kègèsumkabu Divi gayan̄ ni ndo. ¹⁰ Nèdàm nahkay ti adaba tamal mis àgèskabá Divi ge Melefit a dek, mæk àgudara bèlan̄ gana ti, kala maslan̄a gani nani àgudara Divi ge Melefit na dek. ¹¹ Adaba Bay ya ti àdàm : « Kàgray hala ba » ni ti nan̄ gani àdàm : « Kèkad mis ba† » daya. Nahkay tamal kàgray hala do, ay kèkadà mis a ti, ègia kàgudara Divi ge Melefit ya àdèfiki ana Mèwiz na. ¹² Nahkay zla nahèma, a zlam ya ti kègrum ni bu dek akaba a zlam ya ti kèdàmum ni bu dek ti, sèrumki Melefit amagrafèña seriya kè kùli a, amèdàm lekulàm kègèsumkabá Divi gayan̄ a tæk, kègèsumkabu ndo waw. Divi gani nani ti agray ti mìgi evidi ga zlam magudarani

va ba. ¹³ Maslan̄a ya ti mis ndahan̄ tasi cicihi do ni ti nan̄ day amèsi cicihi ana Melefit do ; Melefit amèwèl nan̄ àna seriya, amatra6 nan̄ dal-dal. Ay maslan̄a ya ti mis ndahan̄ tasi cicihi ni ti Melefit amèwèl nan̄ àna seriya do simiteni.

Mèfumki ahàr ka Yezu, mègrumkivu tawì daya kwa

¹⁴ Bèza ga mmawa goro ni, tamal mis adàm nan̄ afèki ahàr ka Yezu cilin̄, àgrakivu tawì do ni ti, máfèki ahàr gayan̄ ni aziaya mam ? Gayan̄ ya afèki ahàr ka Yezu ni ti esliki mahèngay nan̄ aw ? Aha, èsliki mahèngay nan̄ do. ¹⁵ Bi wur ga mən̄ geli zalani ahkay do ni walani azana àfèñ bi, ahkay do ni zlam mèzumani kèlavad àhèci nan̄ ti, ¹⁶ tamal mis gekùli nahan̄ ahi ahkado : « Njèhadà àna sulumana ; bak-abu azana ti amèd àwèr kur ba, zum zlam kèrèh ! » ti, ay àvi zlam ya àhèci nan̄ ni do ni ti ahèmamam ? Pakama gayan̄ ya àhi ni ti aziaya mam ? ¹⁷ Nahkay day tamal kèfèki ahàr ka Yezu, ay kàgray tawì sulumani do ni ti, azaya mam ? Máfèki ahàr gayak ni ègia zlam masakana.

¹⁸ Ay bi maslan̄a nahan̄ adàm : « Mis ndahan̄ táfèki ahàr ke Melefit, mis ndahan̄ ti ni tægri tawì sulumani. » Tamal adèma nahkay ti akal nèhèngrifèñ, nàhi : « Tamal kèfèki ahàr ke Melefit, ay kègri tawì do ni ti, kèdèfuki kèfèki ahàr ti ahèmamam ? Ay nu ti ni nèdèfukki máfèki ahàr goro àna tawì goro sulumani ya nagrai ni. » ¹⁹ Nak ti kègèskabá Melefit ti nan̄ bèlan̄. Kègèskabá nahkay ti àbèlay ! Ay ku seteni day tægèskabá Melefit ti nan̄ bèlan̄, tagrafèña an̄gwaz a, tægègèrfèña. ²⁰ Nak ti muru ! Tamal mis afèki ahàr ke Melefit, ay àgri tawì do ni ti, máfèki ahàr gayan̄ ni zlam masakani ti kawayay ti nèdèfukki aw ? ²¹ Bèñ geli Abraham ti Melefit adàm nan̄ jireni kè eri gayan̄ ti kamam ? Adàm nan̄ jireni ti azuhva tawì gayan̄ ya àgray ni do waw ? Tawì gayan̄ ni ti nihi : àfèkadki wur gayan̄ Izak ka mèlan̄ *meviyekiki zlam ana Melefit ni, awayay eslin̄i nan̄ ana Melefit. ²² Gayan̄ ya àgray nahkay ni ti adafaki tawì gayan̄ ya àgray ni arakaboru akaba máfèki

* 2:8 Levi 19.18. † 2:11 Mènjay Mahèrana 20 13-14 ; Mimbiki 5.17-18.

ahàr gayan ni. Àna tawi gayan ya àgri ana Melefit ni ti àfàkia ahàr gayan a dek, arañja àhàcìkìvù do. ²³ Nahkay ma ge Melefit ya àbu mabàkiani a Wakita gayan ni bu ni àgrava. Ma gani nani ti nihi : « Abraham àfàkia ahàr ke Melefit a, nahkay ti Melefit àdàm nan mis jireni kè eri gayan.† » Melefit àzalay nan zlàba gayan daya. ²⁴ Nahkay ti kàsàra Melefit àdàm mis jireni kè eri gayan ti azuhva àfàkia ahàr a cilin do. Àdàm nan mis jireni ti azuhva tawi ga maslaña gani ya àgri ni daya.

²⁵ Nahkay day wal mesawehvu Rahap ti àgèskabá ndam ya Zezawi àslèroru tay ga màmànjiyu melañ Zeriko na, àdàfiki divi nahan ana tay ga maslakana. Wal ni àra àgra nahkay ti Melefit àdàm wal ni jireni kè eri gayan azuhva tawi gayan ya àgray ni. ²⁶ Tamal mis àsuf va do ni ti maslaña nani màmətani. Nahkay day tamal mis afàki ahàr ke Melefit, ay àgri tawi do ni ti mäfàki ahàr gayan ni zlam masakani, ègia akada kisim a.

3

Màzlapay kwanja kwanja ba

¹ Bèza ga mmawa goro ni, mis e kidin gekali bu ya tawayay macahi zlam ana mis ndahan ni ti täläbi kay bi. Adaba mäsàra leli ya ti macahi zlam ana mis ni ti Melefit amagrafəña seriya kè leli a àtam ya ti amagrafəña kè mis ndahan a ni. ² Nèdàm nahkay ti adaba leli dek mabu magudarum zlam gərgəri kay. Tamal mis èjikia ke divi àna ma gayan ya adəm na do ni ti, maslaña gani nani ti mis jireni, ajəgur ahàr gayan, àgudar zlam do simiteni. ³ Nazay mazavu ge pilis. Ka ya ti mäfiviya zagum ana pilis a ni ti pilis ni agray ere ye ti mawayay mäggray ni dek ; vu gani dek akoru ka melañ ya leli mawayay moroni ni dek. ⁴ Nahkay day nazay mazavu ga *slalah ga yam. Slalah ga yam ti gədakani, aməd gədakani azay, ay ku tamal nahkay nəngu ni zlam ya ti tagaray àna nan ni ti gəziteni. Àna zlam gani nani ti tislìki mazoru slalah ga yam ni ka melañ ya tawayay moroni ni dek. ⁵ Arəd day azavu nahkay. Arəd ti zlam gəziteni a ma geli bu, ay agraki zlabay ka zlam gədakani.

Aku day ku gəzit agəs melañ, azumaba heri gədakana : ⁶ arəd day akada aku : zlam magədavani dek àvu a hud gani bu. Nan a ma geli bu, ay agudar vu geli dek. Arəd ti agudar manjəhad ge mis dek akada ga aku ya azumaba heri a ni. Nani dek ti tawi ge *Seteni, emizligiyu mis a *dəluv ga aku vu. ⁷ Zlam ya àbu àna sifa ni dek ni ti mis təbu təgəs tay ga njəda. Ku zlam ge gili, ku edidin, ku zlam a had, ku kilif, zlam nday nani dek ti mis tislìki məgəs tay ga njəda. ⁸ Ay arəd ti maslaña àbi eslìki məgəsani ga njəda bi. Arəd ti zlam magədavani, àmbrəñ magudar zlam do, nan akada ga mawər ga gavan ya akad mis ni. ⁹ Arəd geli ni ti mazləbay Bay Melefit Bəñ geli àna nan, metikwesi mis àna nan daya ; ay mis ti Melefit àgraya tay ka mazavu gayan a. ¹⁰ Àna arəd bəlanani ni ti mazləbay Melefit akaba metikwesi mis. Bəza ga mmawa goro ni, ahàr àdàm zlam gani nani àgravu ba simiteni. ¹¹ Yam sulumani akaba yam ndəndalakani ti təcahaya a suwa bəlanani ba waw ? Aha, àgravu do. ¹² Bəza ga mmawa goro ni, məñ ga wəruv ti ewi bilvi aw ? Məñ ga ahwar ti ewi wəruv aw ? Aha, tìwi do. Nahkay day təcahaya yam sulumani a suwa ga yam ndəndalakani ba do.

Majalay ahàr sulumani ya Melefit avi ana leli ni

¹³ Maslaña àbu e kidin gekali bu àcaha zlam a, ajalay ahàr sulumani aw ? Tamal maslaña gani àbu ti, mäggray tawi sulumani, mähəngrioru ahàr a had ana mis ; nahkay ti mis atəsər ajalay ahàr sulumani ededin. ¹⁴ Ay tamal ti kəgrum solu, kəhumi ana ahàr mis ndahan ti mis magədavani, kawayum matam mis ndahan ti, ngay kajalum ahàr sulumani ti kədəmum ba ; adaba tamal kijəm zlabay nahkay ti kasəkadum malfada. ¹⁵ Tamal kajalum ahàr nahkay ti majalay ahàr gekali nani ti akada ge Melefit ni do. Melefit avi majalay ahàr ana mis ti nahkay do. Majalay ahàr gekali nani ti akada ga ndam ga *duniya ni, njəda ga *Məsuf ge Melefit àkibu bi ; majalay ahàr nani ti ge seteni sawan. ¹⁶ Ndam ya ti tagray solu akaba tawayay

† 2:23 Mənjəkiani 15.6.

matam mis ndahan nahəma, nday gani tagray zlam kwanja kwanja, tagudar zlam gərgəri kay. ¹⁷ Ay majalay ahər sulumani ya Melefit avi ana mis ni ti nahkay do. Maslanja ya ti ajalay ahər akaða ge Melefit ni ti nahkay hi: majalay ahər gayan njələta, anjalabakabu mis, nan mis kuđkufani, agəsiki ma ana mis, mis ndahan təsi cicihi, kəlavad agri zlam sulumani ana mis, əcirkaba mis a do, əgosay mis do daya. ¹⁸ Nday ya ti tanjəhadkabu akaba mis əna sulumani nahəma, manjəhad gatay ni dek ge jiri. Nday ti akaða ndam ya ti tizligi hilfi ga zlam sulumani, tapalay bəza gani sulumani ni.

4

Zlam ga duniya əgi eri ana kəli ba

¹ Kələgumvu akaba kəkəđumvu e kidin gekəli bu ni ti kamam? Kəgrum nahkay ti adaba kawayum zlam gərgəri ya ti tigi eri ana kəli ni dal-dal palam do waw? ² Kawayum zlam ndahan ay ti kəngətum do. Nahkay ti kabazlum mis, zlam ge mis ndahan tigi eri ana kəli. Ku kawayum nahkay nəngu ni kəngətum do; nahkay kəbum kələgumvu akaba kəkəđumvu akaba mis. Kəngətum ere ye ti kawayum ni do ni ti adaba kəbum kihindəmfiņa kə Melefit a bi. ³ Ku tamal kihindəm nəngu ni Melefit əvi ere gani ana kəli do, adaba kəsərum mahəngalumani əna divi gani do. Kəngətum ere ye ti kihindəm ni do ni ti adaba ere ye ti kihindəm ni əbələfəñ kə kəli cilin, əbələfəñ kə Melefit do. ⁴ Lekələm ti kəmbərənuma Melefit a. Nğay maslanja ya awayay zlam ga duniya ni ezirey Melefit ti kəsərum do waw? Maslanja ya ti awayay zlam ga duniya ni ti egi zal ezir ge Melefit. ⁵ Əbu məbəkiani nahkay hi: « Melefit əfiviyu sifa ana leli ti, awayay ti leli məwayay nan cilin, do ni ti awayay ti məwayay zlam ndahan ba simiteni. » Kəhumi ana ahər pakama gani nani ti zlam masakani aw? ⁶ Ay ku tamal Melefit ədəm nahkay nəngu ni, agri sulum gayan ana leli, sulum gani ətam zlam ndahan dek. Adaba əbu məbəkiani a Wakita gayan bu nahkay hi: « Melefit əgəskabu ndam ya ti tiji zlabay

ni do; agəskabu ti ndam ya ti kuđufani ni, agri sulum gayan ana tay.* » ⁷ Həngrumioru ahər a had ana Melefit. Zum njəda gekəli ti kəgrum ere ye ti *Seteni awayay ni ba, nahkay ti amacuhwafəñja kə kəli a, aməmbərəñ kəli. ⁸ Hədəkumfəñoru kə Melefit, nahkay ti nan day amahədəkfəñbiyu kə kəli. Lekələm ya ti kagudarum zlam ni mbrənum magudar zlam, kəngumkivu va ba; lekələm ya ti kajalum ahər cə cə ni mbrənum majalay ahər gekəli ni, gəm njələta. ⁹ Sərum lekələm ndam magudar zlam, tiwəm, grum delələ. Kiyəm va ba, grum delələ sawan. Kəmərūmvu va ba, jalum ahər sawan. ¹⁰ Həngrumioru ahər a had ana Bay geli, humi kisləm aranja do; nahkay ti Melefit amagray ti kigəm gədəkani.

Nğay maslanja nahən agudar zlam ti kədəmum ba

¹¹ Bəza ga mmawa, kəzlapumki ma magədavani ke mis ndahan ba. Maslanja ya ti adəmki ma magədavani ka wur ga mənani, ahi əgudara zlam a ni ti, maslanja gani nani adəmki ma magədavani əki ke *Divi ge Melefit ya Məwiz əbəkə a wakita gayan ni bu ni. Tamal kagray nahkay ti kala kədəm Divi ge Melefit ni əbələy do, kala kəgəskabu Divi gani nani do, kala nak bay mədəmki ma magədavani cilin. ¹² Bay ya ti adəfiki Divi gayan ni ana mis ni ti Melefit nan bəlan. Bay ya ti agrafəñja seriya kə mis a ni ti nan. Bay ya ti ahəngay mis ni ti nan. Bay ya ti esliki mijin mis ni ti nan. Nak ya kədəm wur ga muk əgudara zlam a ni ti, nak ti nak way?

Kijəm zlabay ba

¹³ Nihi ti nəhi ma ana kəli, lekələm ya ti kədəmum: « Kani ahkay do ni həjən ti amoru a kəsa nahən vu, emiviyu, amacakalay ti aməngət sinu dal-dal » ni. ¹⁴ Lekələm kədəmum nahkay ti kəsərum ere ye ti amagrakivu ke kəli həjən ni do; bi kəmətum timey! Adaba lekələm ti akaða ga azək, mis tipi cepepa ti əbi va bi ni. ¹⁵ Ere ye ti ahər ədəm kədəmum ni ti nahkay hi: « Tamal Bay Melefit əwaya nahəma, amələbu əna sifa, amagray zlam

* 4:6 Gozogul 3.34.

hini, hini. » ¹⁶ Ay nihi ti lekulum kähumi ana ahär lekulum gädäkani ti kädämum ma ga zlabay. Zlabay ge mis ya tiji nahkay ni dek ti äbäläy do. ¹⁷ Nahkay sërümki tamal ti mis äsëra magray zlam sulumana mäk äwayay magrani do nahëma, ägudara zlam a.

5

Ndam ge elimeni atagray daliya dal-dal

¹ Nihi ti nähü ma ana küli lekulum ndam ge elimeni ni. Lekulum ti grum delälä azuhva daliya ya amacay küli ni. ² Adäba elimeni geküli ni ëzia, ganju äzumkaba azana geküli na. ³ Gru akaba singu geküli ni tëcälä mandaza. Nahkay ti Melefit amägës küli äna seriya azuhva zlam geküli ya tëcälä mandaza ni. Mandaza ni amëzumaba küli akadä ga aku ya azum zlam na. Lekulum këngumkabu elimeni emiteni ti, ngay duniya ara andav wudak ti kësërum do waw? ⁴ Nahkay day këpälum ndam ya tëgri tëwi ana küli a vëdan bu ni ndo. Nihi ti cüm zlahay gatay ni. Nday gani nani ya ti tëbazi zlam ana küli ni tëbu tëzlah, Bay Melefit Njëda-njëdani ëcia zlahay gatay na. ⁵ Lekulum ti këbum këzumum gädä a duniya bu, këbum këgrum ere ye ti kawayum ni dek zlam geküli; këbum këzumum zlam mëcërani, kidisum äna nan akadä zlam ga gënwaw ya tagal ge mislineni ni. ⁶ Lekulum këbumiya ndam ya ti tëgudar arañä ndo na ndahan a danjay va, ndahan ni ti ni këbazluma tay a. Nday gani tëbi äna njëda ga matamfëjana kë küli a bi.

Besüma, hängalum Melefit

⁷ Bëza ga mmawa, besüm zlam duk abivoru ana vad ga Bay geli ya amara ni. Püm bay mëwës zlam ëbesey, ajëgay sarta ya ti ara abaz zlam gayan a vëdan bu mëndähani lala ni. Nan äbu ëbesey, ajëgay avër ge mizligi zlam, këlä gani ajëgay avër ga mëndäh zlam. ⁸ Lekulum day besüma, zum njëda, këmbrënum miëseni ba. Adäba vad ga Bay geli ënjia wudak.

⁹ Bëza ga mmawa, këzërdümvu ma ba, nahkay ti Melefit amägës küli äna seriya do. Nädäm nahëma, Bay ya ti agrafëna seriya kë mis a ni ënjia wudak, nan äbu a mahay bu. ¹⁰ Bëza ga mmawa, äki ka macakay

daliya akaba miëseni ti, jalumki ahär ka ndam mahëngaray *pakama ge Melefit ya ahaslani ni. Nday ti tëcäka daliya, ay ti tëbesa, nahkay lekulum day grum akadä gatay ni. ¹¹ Mädäm nahëma, nday ti Bay Melefit ägria sulum gayan ana tay a adäba tëza njëda gatay a, tëbesa daliya. Kicüma ma ga daliya ya ägrakivu ka Zëwop na akäba gayan ya ti ëbesey na. Kësëruma ere ye ti Bay Melefit ävi këlä gani daliya gayan ya ägray na daya. Adäba Bay Melefit ti mis tësi cicihi dal-dal, agri sulum dal-dal ana mis daya.

¹² Bëza ga mmawa, ma hini ya nara nähü ana küli ni ti ma sulumani dal-dal. Ma gani nihi: Kämädüm ba, ku äna hud melefit, ku äna had, ku äna mam do mam këcalumi slimi këmädüm äna nan ba. Tamal këdämum « Iy » ti iy hüya, « Aha » ti ni aha gani hüya. Nahkay ti Melefit amëwäl küli äna seriya do.

¹³ Tamal masläna e kidin geküli bu nan äbu acakay daliya ti, mëhëngalay Melefit. Tamal masläna e kidin geküli bu nan äbu a mëmërani bu ni ti, mëdii limis ana Melefit, mëzlëbay nan. ¹⁴ Tamal masläna äbu e kidin geküli bu ëbesey do nahëma, mëzalay gädäkani ga ndam ga Yezu ya *tëcakalavu a kësa nani bu ni ti tëgraki amal äna slimi ga Bay geli, tëhëngali Melefit. ¹⁵ Tamal tëhëngali Melefit, tësëra Melefit amëvi ere gani ana tay edëdin ti, masläna gani nani ti Bay geli amahëngay nan, amëvi njënjalanani, emicikaba. Tamal ägudara zlam a day Melefit amëmbërfëna. ¹⁶ Nahkay ti dëfumaya ere ye ti këgudarum na e kidin geküli ba, ku way way do e kidin geküli bu mëhëngali Melefit ana wur ga mëjani daya. Tamal këgrum nahkay ti Melefit amahëngaraba küli a. Ka ya ti mis jireni ahëngalay Melefit ni ti, ma gayan ya ähi ana Melefit ni äbu äna njëda dal-dal. ¹⁷ Eli bay mahëngaray *pakama ge Melefit ti nan mis hihirikeni akadä geli ni. Nan gani ahëngalay Melefit äna hud bëlan, ädäm avër ätëd ba; nahkay avër ätëdäya ka had a ndo vi mahkër äna kiyi muku. ¹⁸ Këlä gani ahëngalay Melefit keti, ädäm avër mëtëd. Ära ahëngala nan a nahkay ti avër ni ätëdäya ka had a; had ni ägray zlam akadä ya ahaslani

ni.

¹⁹ Bəza ga mmawa, tamal mis nahaŋ e kidiŋ gekəli bu èjikia ke divi jireni ge Melefit na, mək maslaŋa nahaŋ àhəŋgarkibiya naŋ a ti, ²⁰ səruma maslaŋa ya ti àhəŋgarkibiya bay magudar zlam ke divi jirena ti māmbrəŋ magudar zlam ni ti àhəŋgafəŋa maslaŋa gani nana kè kisim a. Ku tamal maslaŋa gani nani àgudara zlam a kay nəŋgu ni Melefit aməbərfeŋa dek.

Wakita ge Piyer ya àbèki enjenjeni n Ere ye ti mādāmki ka wakita ge Piyer ya àbèki enjenjeni ni

Maslaɗa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayaɗ a : nani Piyer zal asak ga Yezu ni (1.1). Àdām àbèki wakita gayaɗ ni ti a Babilon (5.13) ; a Pakama Manɗahani ge Zeɗ ni bu tàzay Rom ti akaba Babilon, nahkay ti bi Piyer àbèki wakita hini a Rom (tādām tàkad Piyer ti a Rom). Àbikioru wakita ni ti ana ndam ga Yezu ya tēbu ka haɗ Poɗ, Galasi, Kapados, Azi akaba Bitini ni (1.1) ; kani ti haɗ nday nani dek tēbu ka haɗ Turki.

Piyer àdām àbèki wakita ni ga mēvi njēda ana ndam ga Yezu, ti tāsar sulum ge Melefit ya agri ana tay ni (5.12). Àzləbay Melefit azuhva ge Melefit ya àhəɗgaraba mis a ni (1.3-12) ; àdām Melefit àhəɗgaraba leli a ti ahàr àdām mājəhad njəlata (1.13–2.3). Àdām leli ndam ge Melefit ti leli akada ahay sulumani ge Melefit, nahkay ahàr àdām māmbrəɗum tawi magədavani dek, mājəhadumkabu akaba mis dek àna sulumani akada ga Yezu ya àgray ni. Ku tamal təgri daliya ana leli nəɗgu ni ahàr àdām mēgrum nahkay adaba daliya ya təgri ana leli ni aməpəs do, amandav ; kələɗ gani amanjəhad akaba Krist ga kaɗgay-kaɗgayani (5.10).

Sa ge Piyer

¹ Nu Piyer zal asak ga Yezu *Krist nəbikioru wakita hini ana kuli, lekulum ya ti Melefit adaba kuli a ni. Nəbiki ti ana kuli, lekulum ya ti kəbumi ka haɗ gekuli bi, tēdekaba kuli a, kəbum kanjəhadum akada ga ndam mirkwi ka haɗ Poɗ, ka haɗ Galasi, ka haɗ Kapados, ka haɗ Azi akaba ka haɗ Bitini ni. ² Lekulum ti kwa ahaslani Bəɗ geli Melefit àdām amadaba kuli a, nihi ti kīguma ndam gayaɗ ededɗ a. Kīgum ndam gayaɗ ti àna tawi ga *Məsuf gayaɗ ; awayay ti kəgəsumiki ma ana Yezu Krist, awayay ti kənjəhadum lekulum ndam *njəlata ni

azuhva mimiz ga Yezu Krist ya àɗgəzaya ni. Bəɗ geli Melefit mēgri sulum gayaɗ ana kuli dal-dal, mēgray ti *kənjəhadumkabu àna sulumani ti.

Məzləbum Melefit azuhva gayaɗ ya ti àhəɗgay leli ni

³ Məzləbum Melefit, Bəɗ ga Bay geli Yezu *Krist, adaba məsia cicihi a dal-dal. Melefit àvi sifa maweni ana leli ti azuhva ga Yezu Krist ya àɗgaba e kisim ba ni. Nahkay məsəra aməɗgət sifa ti azuhva Yezu. ⁴ Məsəra aməɗgət zlam sulumani ya Melefit aɗgahi ana ndam gayaɗ ni. Zlam gani nani ti emizi day-day do, amagədavu do, məbəlay gani amandavfəɗa day-day do daya. Melefit aməvi zlam gani nani ana kuli a huɗ melefit bu ⁵ adaba lekulum kəbum kəfumki ahàr ke Melefit. Nahkay ti naɗ àbu afi ahàr ana kuli àna njēda gayaɗ. Awayay ti ka mandav ga duniya mis dek tāsar àhəɗga leli a.

⁶ Azuhva zlam nday nani ti lekulum a məmərani bu. Ku tamal kəbum kacakum daliya gəgəri kay ka sarta hini, ahəli ahàr ana kuli nəɗgu ni, sarta gani aməpəs kay do, nahkay lekulum a məmərani bu. ⁷ Daliya gani ya kacakum ni ti agray ti mis təsərkaba kəbum kəfumki ahàr ka Yezu ge jiri gani tək day ti kəbumi kəfumki ahàr ge jiri gani bi aw. Sərum ku gru tekeɗi agədavu, ay ti təfiyu a aku vu ti təsərkaba nani gru gruani ededɗ aw ? Məfəki ahàr gekuli ke Melefit ni àtam gru, adaba gru ti agədavu. Melefit agray ti kəkakum daliya ti adaba kələɗ ga daliya ni awayay azləbay kuli, amagray ti kīgum gəɗakani. Amazləbay kuli ti ka fat ya ti Yezu Krist aməɗga ka haɗ kè eri ge mis a dek ni. ⁸ Ku tamal kəbumi kīpəm naɗ bi nəɗgu ni, kəbum kawayum naɗ. Ku tamal kəbumi kīpəm naɗ nihi bi nəɗgu ni, kəbum kəfumki ahàr. Nahkay kəbum kəmərɗumvu dal-dal ; məmərɗani nani àbəlay dal-dal, məbəlay gani mis tekeɗi tādəmki ma koksah. ⁹ Kəbum kəmərɗumvu ti adaba kəsərɗuma Melefit amahəɗgay kuli. Kəfumki ahàr ni ti azuhva nani.

¹⁰ Ahaslani ti ndam mahəɗgaray *pakama ge Melefit tādəba divi a lala, tawayay təsərkaba ahəmamam Melefit amahəɗgay mis ni ; təsərkaba, tādəmki

ma ka *sulum ge Melefit ya aməgri ana kuli na. ¹¹ *Məsuf ge Krist nañ àbu akaba tay ; Məsuf gani nani àdəfikia ana tay a ahəmamam Krist amacakay daliya, kələñ gani Melefit amagray ti mīgi gəđakani ni. Ndam mahəngaray pakama ge Melefit ni tādəba divi ga pakama gana lala, tawayay ti təsər ere gani amagrakivu ti ananaw, mam amagravu ka sarta gani nani mam. ¹² Melefit àdəfiaba ma gani nana ana tay a, ay pakama gani nani Melefit àdəmki ti ka tay ka tayani do, àdəm ti azuhva kuli. Lekuləm kicəm pakama gani ti afa ga ndam ya təhi *Ma Məweni Sulumani ana mis ni. Təhi ana kuli ti àna njəda ga Məsuf Njəlatani ; Məsuf gani nani ti Melefit àsləribiyu ana tay a huđ melefit bu. Ku *məslər ge Melefit tekeđi tawayay ti təsər ere gani ya amagravu ni bilegeni.

Njəhadum akada ge Melefit ya awayay ni

¹³ Azuhva zlam ge Melefit ya əgri ana kuli ni dek ti slamalumvu kəlavad ga məgri təwi. Njəhaduma gañ-gañ, jalumki ahər ka *sulum ge Melefit ya aməgri ana kuli ka sarta ya ti Yezu *Krist amənga ni ciliñ. ¹⁴ Gəsumiki ma ana Bəñ geli Melefit kəlavad. Ahaslani ka ya ti kicəm *Ma Məweni Sulumani fañ ndo ni ti kəbum kawayum magray zlam magədavani, ay nihi ti kəgrum va ba. ¹⁵ Bay ya ti adaba kuli a ni ti nañ njələta ; nahkay ti lekuləm day njəhaduma njələta akada gayan na. Njəhadum njələta a zlam ya kəgrum ni bu dek. ¹⁶ Adaba àbu məbəkiani nahkay hi, Melefit àdəm : « Njəhaduma njələta, adaba nu nəbu njələta.* »

¹⁷ Ka ya ti kahəngalum Melefit ni ti kəbum kəhumi : « Baba. » Tamal kazalum nañ nahkay ti ahər àdəm kəgrumfəña aŋgwaz a, kənjəhadum àna sulumani ka ya ti kəbum a duniya bu ni. Adaba nañ ti ècirkaba mis a do ; agray seriya ti ke təwi ga maslaña gani ya àgray ni. ¹⁸ Kəsəruma Melefit àmbaya kuli a zlam magədavani ya ti ata bəñ gekuli təcahi ana kuli ni ba. Àmbaya kuli a ti àna siŋgu ahkay do ni àna gru do, adaba zlam nday nani ti tagədavu. ¹⁹ Melefit àmbaya kuli a ti àna mimiz ga

Yezu Krist. Mimiz gani nani ti nañ àbu àna njəda àtam zlam dek. Krist ti nañ akada ga wur təmbak ya tisiñi ana Melefit ni, nañ njələta dal-dal, zlam magədavani àfəñ bi simiteni. ²⁰ Wudaka Melefit àgraya mələñ a ti àsəra təwi ge Krist ya ara agray na àndava. Ay nihi mələñ ara andav wudak ti, àngazliaya ana kuli a vay-vay ti mähəngay kuli. ²¹ Nahkay kəfumki ahər ke Melefit, nañ ya ti ahəngaraba Krist e kisim ba, àgray ti mis dek təzləbay Krist ni. Kəfumki ahər ke Melefit ti azuhva Krist gani. Kəbum kəfumki ahər ke Melefit nahkay ti, kəsəruma Melefit aməgri zlam sulumani ana kuli.

²² Kigəma njələtana adaba kəbum kəgəsumkabu ma ge Melefit, kəbum kawayum bəza ga məñ gekuli ededīñ ededīñeni daya. Nəhi ana kuli nahəma, wayum tay àna huđ bələñ, kəmbərənum ba. ²³ Kəsəruma lekuləm kəbum àna sifa məweni. Àvi ana kuli ti mis do ; mis ti təmət. Àvi ana kuli ti Melefit ; Melefit ti nañ àbu àna sifa, amət day-day do. Kigəm bəza gayan ti àna njəda ga pakama gayan ya àdəm ni, sifa məweni ya àvi ana kuli ni àndav day-day do.

²⁴ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Mis dek təmət akada ge kəzir ya ekuli ni. Ma bələy ge mis ti akada ga vay-vay ga zlam ni ; tamal zlam ni èkulia ti vay-vay gani àdəgafəña.

²⁵ Ay ma ga Bay geli ti anjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani, àndav day-day do.† »

Ma ge Melefit gani nani ti Ma Məweni Sulumani ya ti kicəm ni.

2

Ndam njəlatani ge Melefit

¹ Ègia Melefit àvia sifa məwena ana kuli a nahkay ti, a zlam ya kəgrum ni bu dek ti mbrənum cuday, mbrənum masəkad malfada, grum ere ye ti kəđəmmumaya ni, kəgrum solu ba, kəsumivu ana mis ba. ² Wayum ma ge Melefit àna jiri, akada ga bəza ci6-ci6eni ya ti tawayay duwa kəlavad ni. Nahkay ti akədəgum kama kama àna

* 1:16 Levi 19.2. † 1:25 Izayi 40.6-8.

ma gani akada ga bəza ya tədək ni, ti Melefit mähəngay kəli. ³ Kəsəruma Bay geli Yezu ti nañ sulumani.

⁴ Hədəkumfəñbiyu kə Yezu, adaba nañ ti avay sifa. Nañ gani ti akada akur ya tələm ahay àna nañ ni ; mis tawayay magray təwi àna nañ ndo, ay akur gani nani ti Melefit àdəkiba, àbəlafəñ àtam zlam ndahañ ni dek. ⁵ Ahàr àdəm kəvumi ahàr gekəli ana Melefit, ti mēdezl ahay gayan àna kəli akada ya tēdezl ahay àna akur ni ; ahay gani nani ti Məsuf gayan anjəhadviyu. Nahkay ekigum ndam *njəlatani ga *mañgalabakabu mis akaba Melefit, ti kəgrumi təwi àna hud bəlan. Tamal kəgrum nahkay azuhva Yezu *Krist ti àbəlafəñ kə Melefit. ⁶ Adaba àbu məkəiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Nədəkiba akur sulumana, àbəlafu dal-dal, nafəkad asak ga ahay àna nañ a *Siyon. Maslanə ya àfəkia ahàr a ni ti atəbəkimi mimi day-day do.* »

⁷ Nahkay zla nahəma, lekələm ya kəfumkia ahàr ke Krist a ni ti Krist àbəlay àtam zlam ndahañ ni dek kə eri gekəli ; ay mis ndahañ ya təfəki ahàr ndo ni ti kə eri gatay ti nahkay do. Adaba àbu məkəiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Akur nahəñ àbu ti, ndam mələm ahay tawayay magray təwi àna nañ ndo. Ay ti akur gani nani ègia akur ya akay ahay na dek sawan. † »

⁸ Ègia akur ga mazəgad mis a, akur gani nani ti mis etiji asak àna nañ. ‡ »

Azəgad tay ti adaba tawayay məkəskabu pakama ge Melefit ndo. Kwa ahaslani Melefit àdəm məkəgru nahkay.

⁹ Ay lekələm ti Melefit àdəkiba kəli a, kīguma jiba gayan a. Kīguma ndam mañgalabakabu mis akaba Melefit a, kəbum kəgrumi təwi ana Bay gəđakani, lekələm ti jiba gekəli ti ge Melefit, lekələm ti ndam gayan njəlatani. Nañ adaba kəli a ti ga məhi zlam gəđakani ya ti àgray ni ana mis. Ahəlabə kəli a məlan zinjini ba ti kənjəhadum a məlan masladani gayan bu. Məlan masladani gani nani ti agra ejep ana mis dal-dal. § ¹⁰ Ahaslani ti lekələm ndam

ge Melefit do, ay nihi ti kīguma ndam gayan a. Ahaslani ti kəsumi cicihi ana Melefit do, ay nihi ti kəbum kəsumi cicihi.

Grumi təwi ana Melefit kəlavad

¹¹ Zləbəba goro ni, səruma lekələm ti ndam mirkwi a duniya bu, kanjəhadum ti ga hayañani. Azuhva nani nəhi ana kəli nahəma, kədəbum zlam ga ndam ga *duniya ya tawayay ni va ba. Zlam nday nani ti tijin kəli ke divi sulumani ge Melefit a. ¹² Nihi lekələm kəbum akaba ndam ya təfəki ahàr ke Melefit do ni ti, bumvu slimi, njəhadum lala, kəgudarum zlam ba. Nahkay ku tamal tədəmki ma magədavani ke kəli, tədəm lekələm ndam cuday nəngu ni, etipi kəli kəbum kəgrum təwi sulumani. Etipia ti atəzləbay Melefit ka fat ya ti amara ni.

¹³ Ègia lekələm kəbum kədəbum Bay geli ti gəsümüki ma ana ndam ya təgur mis ni dek. Gəsümüki ma ana bay ga ndam *Rom adaba nañ gəđakani, agur məlan.

¹⁴ Gəsümüki ma ana gəđakani ga kəsa ya ti bay ni àdiyu tay ni daya. Bay ni àdiyu tay ti ga matrađ ndam ya tagray cuday ni akaba ga mazləbay ndam ya tagray zlam sulumani ni. ¹⁵ Melefit awayay ti kəgrum zlam sulumani. Tamal kəgrum nahkay ti ndam muru ya təsər arəna do, tədəmki ma magədavani ke kəli ni etipia təwi gekəli sulumani ya kəgrum na ti, atədəmki ma magədavani ke kəli va do.

¹⁶ Lekələm ti kəbum kəgurum ahàr gekəli, ay ti ku kəgurum ahàr gekəli nəngu ni ngay kisləmki magray cuday ti kəhumi ana ahàr ba. Njəhadum ti akada ga ndam məgri təwi ana Melefit ni sawan. ¹⁷ Həñgrumioru ahàr a had ana mis dek, wayum bəza ga məñ gekəli, grumfəña anğwaz kə Melefit a adaba nañ gəđakani, həñgrumioru ahàr ana bay daya.

Mebesum daliya akada ge Krist ni

¹⁸ Nəhi ma ana kəli lekələm ya kəgrum təwi afa ge mis ni : həñgrumioru ahàr a had ana ndam ya kəgrumi təwi ana tay ni dal-dal. Ku tamal tawayay kəli, təgri zlam magədavani ana kəli do, ku tamal təgri cuday ana kəli nəngu ni həñgrumioru

* 2:6 Izayi 28.16. † 2:7 Limis 118.22. ‡ 2:8 Izayi 8.14. § 2:9 Məñjay Izayi 43.20, 21 ; Məhərana 19.5-6 ; Mimbiki 4.20.

ahàr a had ana tay. ¹⁹ Maslaña ya tægri daliya day àgudar arañja ndo ni ti tamal ebeseý daliya gani nani adaba àsëra Melefit a nahëma, Melefit amazlëbay nañ. ²⁰ Ay tamal kàgudaruma zlam a mæk tægri daliya ana kùli azuhva zlam magudarani gekùli ni, ku tamal kèbesëma nëngu ni way amazlëbaki kùli way? Ay tamal kàgruma zlam sulumana mæk tægri daliya ana kùli azuhva zlam gekùli sulumani ya kàgrum ni, tamal kèbesëma ti Melefit amazlëbaki kùli. ²¹ Melefit àzalay kùli ti, awayay ti kàgrum nahkay, adaba *Krist àna ahàr gayañ gayañani day àcaka daliya ga mahəngay kùli a. Krist àdëfikia divi ana kùli a nahkay ti, lekùlum day grum akada gayañ ni. ²² Krist ti àgudar zlam ndo, day-day àgosay mis ndo. * ²³ Ka ya ti mis tìndivi nañ ni ti àhəngriyu ana tay ndo. Ka ya ti mis tægri daliya ni day àhəngriyëfəñ ana tay ndo, àfivù ma gani ana Melefit, nañ ya agray seriya ge jiri ge jireni ni. ²⁴ Yezu Krist àna ahàr gayañ àhəlkabu zlam magudarani geli ni, agray daliya àna nañ kà təndal. Agray nahkay ti, ti mīgi akada leli məmətani, mägudar zlam va do, manjəhad leli ndam jireni. Azuhva ambələk ya tægri kà təndal ni àhəngaraba kùli a. ²⁵ Ahaslani ti lekùlum akada ga təmbəmbak ya tija ni. Ay nihi ti kəngumoya afa ga bay mahətay kùli a, nañ ya ti abi slimi ana sifa gekùli ni.

3

Manjəhad ga wál akaba zawal gatay

¹ Nihi ti nəhi ma ana kùli wál daya : ku way way do mähəngriyu ahàr a had ana zal gayañ. Tamal kəgrum nahkay ti zawal ya təfəki ahàr ke Melefit do ni etipi manjəhad gekùli sulumani ni. Etipia ti atambatkaba majalay ahàr gatay a, atəfəki ahàr ke Melefit, ² adaba atəsər manjəhad gekùli ti àbəlay, kəbum kəhəngriyuru ahàr a had ana zawal gekùli. ³ Kəngələdumvu ga məbəlakuvu vu gekùli àna zlam ba : ku mələm ahàr, ku məbakabu zlam ga gru ka vu, ku məbakabu azana ga siŋgu kayani kəgrum ba. ⁴ Ay ti ahàr àdəm kəngələdumvu ti àna zlam məbəlani ya

èpivu do ni. Zlam məbəlani nani ti àgədavu day-day do. Zlam gani nday hi : manjəhad kuđufani, məbesey zlam. Kè eri ge Melefit ti zlam ndahañ təbi tətam zlam nday nani va bi. ⁵ Wál ya ahaslani ya tədəbay Melefit, tigi ndam gayañ *njəlatani ni təngələdvu ti nahkay, təhəngriyu ahàr a had ana zawal gatay a. ⁶ Ahaslani Sara wal ga Abraham èngələdvu ti nahkay ; àhəngriyu ahàr a had ana zal gayañ, àzalay nañ bay gayañ. Lekùlum day tamal kəgrum zlam sulumani akada ga Sara ni, aŋgwaz àwər kùli ndo ni ti, kigəm bəza gayañ.

⁷ Lekùlum zawal day njəhadum àna sulumani akaba wál gekùli, səruma wál ti njədə gatay àhəciyu a gekùli vu. Ngay tìsli arañja do ni ti kədəmum ba, adaba nday day Melefit avi sifa ana tay ga sulum akada ya avi ana kùli ni. Tamal kəgrum nahkay ti Melefit emici ere ti kahəngalumləñ ni.

Macakum daliya àki ke jiri geli

⁸ Nihi ti nindeverin pakama hini, nawayay nəhikivu ana kùli nahəma, lekùlum dek ma gekùli mārakaboru, majalay ahàr gekùli day mēla bəlanani. Wayumvu e kidin gekùli bu adaba lekùlum kà mən gekùli, mis təsi cicihi ana kùli, kijəm zlabay ba daya. ⁹ Tamal maslaña àgudaria zlam ana kùli a ahkay do ni èndivia kùli a ti kəhəngarumvu ba ; humi : « Melefit məgruk sulum gayañ » sawañ. Adaba Melefit àzalay kùli ti, àdəm aməgri sulum gayañ ana kùli. ¹⁰ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Maslaña ya ti awayay manjəhad sulumani akaba məzum gəda a duniya bu ni ti si məmbrəñ mədəm ma ga cuday akaba magosay mis,

¹¹ məmbrəñ cuday, məgray zlam sulumani, kəlavad məzay njədə gayañ dek ga manjəhadani àna sulumani akaba mis ;

¹² adaba Bay Melefit ti nañ àbu abi slimi ana ndam ya tagray jiri ni, nañ àbu eci ma gatay ka ya ti tahəngalay nañ ni.

Ay ndam ya tagudar zlam ni ti Melefit àwayay məmənjaləñani ana tay do. * »

* 2:22 Mənjay Izayi 53.9. * 3:12 Limis 34.13-17.

13 Tamal kəgrum zlam sulumani àna mæbæruv bəlan ti way aməgri daliya ana kəli way? 14 Ay ku tamal kacakum daliya azuhva kəbum kəgrum jiri nəngu ni, mærumvu. Kəgrumfəna aŋgwaz kè mis ya təgri daliya ana kəli na ba, bəruv àti ana kəli ba. 15 Zləbum *Krist a mæbæruv gekəli bu, adaba naŋ Bay gekəli; slamalumvu lala, nahkay tamal maslaŋa ehindifiŋa ma kè kəli a àki ka Bay ya ti kəfumki ahàr na ti, ekisləmki məhəŋgrifəŋani tata. 16 Ay ka ya ti kəhəŋgrumifəŋ kà ma ana tay nahəma, humi ma ana tay àna kudufani, kələgumvu akaba tay ba. Kələvad bumvu slimi ti kəgudarum zlam ba; nahkay ti tamal tindivi kəli azuhva zlam gekəli sulumani ya kəgrum adaba lekələm ndam ge Krist ni nəngu ni, atabakabu mimili ka ahàr gatay gatayani. 17 Ere gani ya kacakum daliya azuhva zlam magudarani gekəli ni ti, tamal Melefit awayay ti hojo kəgrum zlam sulumani mək təgri daliya ana kəli.

18 Nahkay zla nahəma, Krist àmæt ti azuhva zlam magudarani ge mis. Agray nahkay ti sak bəlan, amagrakivu va do. Naŋ ti naŋ jireni, ay ti àmæt azuhva ndam magudar zlam. Gayan ya àmæt nahkay ni ti ga mahədakfəŋbiyu kəli kè Melefit. Mis təkada naŋ a, ay *Məsuf Njəlatani àhəŋgrivabiya sifa. 19 Àna njəda ga Məsuf Njəlatani gani nani nahəma òru àhi ma ge Melefit ana diksi ge mis ya təbu məwəlani ni. † 20 Ahaslani nday gani nani təgəskabu ma ge Melefit ndo; ka sarta ge Nəwi ka ya ti èzidey *slalah ga yam ni ti Melefit èbesia ana tay a. Ay kələŋ gani mis ya təhuriyu a slalah ga yam ni vu ni ti kay do: təhuriyu ti mis azlalahkər cilin, Melefit àhəŋgaba tay a yam ni ba. ‡ 21 Yam nani ti àzavu akaba *baray ya tabaray kəli nihi, Melefit ahəŋgay kəli àna naŋ ni. Baray gani nani ti gərgəri akaba baray ge mis ya tabarakaba arda àna naŋ a ni. Baray geli ni ti mahəŋgalay Melefit ti mēbarifəŋa mæbæruv ana leli a njəlata. Tamal kabarum nahkay ti Melefit ahəŋgay kəli adaba Yezu

Krist àŋgaba e kisim ba. 22 Nihi ti àŋgoya a huđ melefít va, naŋ àbu manjəhadani ka ahar ga daf ge Melefít a mələŋ ga gədəkani bu; naŋ àbu agur *məslər ge Melefít akaba bəbay gədəkani ndahaŋ ya təgur mələŋ ya agavəla ni dek.

4

Manjəhad məweni

1 *Krist ti àcaka daliya a duniya ba. Akada ge Krist ya àcakay daliya ni ti lekələm day zum njəda, majalay ahàr gekəli mənja bəlanani akada gayan ni, ti kēbesəm macakay daliya. Adaba maslaŋa ya ti èbesey daliya a duniya bu ni ti àmbrəŋa magudar zlam a. 2 Nihi ti kəgrum ere ye ti mæbæruv gekəli awayay ni va ba, duk abivoru ana mandav ga sifa gekəli. Grum ere ti Melefit awayay ni sawaŋ. 3 Ahaslani ti kəgrumbiya zlam magədavana dal-dal akada ge mis ndahaŋ ya təfəki ahàr ke Melefit do na. Nihi ti èslia nahkay; kəgrum va ba. Ka sarta gani nani ti kəbumi slimi ana vu gekəli ndo, kəgruma ere ye ti mæbæruv gekəli awayay na, kəvumia vu gekəli ana zum a, kəgruma wuməri a cilin, kənjəhaduma ka ahar bəlan ge misi zum a, kəgrumbiya pəra daya. Pəra ti Melefit àwayay do simiteni. 4 Ay nihi ti ka ya ti ndam ya təsər Melefit do ni tagray zlam magədavani ni ti lekələm kəkumkibu ka tay va bi. Nahkay ti agri ejep ana tay, tindivi kəli. 5 Ay a vad nahaŋ ti Melefit amagrafəŋa seriya kà tay a. Melefit ti ara agrafəŋa seriya kè mis a wudak, ara agrafəŋa ti kà ndam ya təbu àna sifa ni, kà ndam ya təməta ni daya. 6 Nahkay zla nahəma, Krist àhi *Ma Məweni Sulumani ana ndam ya təmæt ni daya. Ku tamal Melefit agrafəŋa seriya kà tay a akada ya agrafəŋa kè mis a dek ni nəngu ni, Krist àhi Ma Məweni Sulumani ana tay ti, ti tənəhad àna sifa akada ge Melefit ni, àna njəda ga *Məsuf Njəlatani.

Manjəhad ga ndam ge Melefít ka ahar bəlan

† 3:19 Mis ndahaŋ tədəm Yezu àhi ma ge Melefit ti ana ndam magudar zlam ya təmæt ka sarta ge Nəwi ni; mis ndahaŋ ti ni tədəm Yezu àhi ma ge Melefit ana məslər ge Melefit ya təgəsiki ma ndo ni. ‡ 3:20 Melefit àhəŋgaba tay a yam ni ba: ahkay do ni, Melefit àhəŋgay tay a àna yam ya àzoru slalah ga yam gatay a gavəla ni.

⁷ Sarta ya ti duniya ara andav ni ènjia wudak. Nahkay ti bumi slimi ana vu gekali, njèhadum eri ; tamal kègrum nahkay ti akahàngalum Melefit tata. ⁸ Ere ye ti àtam zlam ndahan ni dek ti mawayavani, adaba tamal mawayum mis ti ku tàgudaria zlam ana leli a kay nàngu ni mambèrfèña kà tay a. ⁹ Gèsumkabá ndam ya tara afa gekali a ni, kèzèrdum ma azuhva tay ba. ¹⁰ Melefit àgria zlam sulumana ana kuli a gèrgèri kay. Ku way way do Melefit àvia njèda ga magray zlam a gèrgèri. Nahkay ti ahàr àdèm ku way way do màgray tawi àna njèda ya ti Melefit àvi ni lala ga mājènakì mis ndahan. ¹¹ Maslaña ya ti Melefit àvia njèda ga mazlapana ni ti màzlapay ma ge Melefit. Maslaña ya ti Melefit àvia njèda ga mægri tawi ana mis a ni ti màgray àna njèda ge Melefit ya avi ni. Grum nahkay, ti mis tàzlèbay Melefit azuhva Yezu *Krist a zlam bu dek. Melefit ti nañ gèdakani, nañ àbu àna njèda ga kañgay-kañgayani. Aya nahkay.

Ndam ge Melefit təcakay daliya azuhva Yezu

¹² Zlèbèba goro ni, daliya dal-dalani ya kacakum ni ti Melefit awayay atèkar kuli àna nañ, nahkay ngay daliya nani kigeni do ni ti kèhumi ana ahàr ba. ¹³ Daliya gekali ya kacakum ni ti kacakum ka ahar bəlan akaba *Krist ; nahkay ti mərumvu àna nañ. Adaba ka fat ya ti amàngazlaya njèda gayan a ni ti akəmərumvu dal-dal. ¹⁴ Tamal mis tindivi kuli adaba lekulum ndam ge Krist ti, mərumvu. Adaba ka ya ti tindivi kuli nahkay ni ti *Məsuf ge Melefit nañ àbu akaba kuli. Məsuf gani nani ti nañ àbu àna njèda àtam zlam dek. ¹⁵ Ay tamal mis e kidin gekali bu acakay daliya adaba àgudara zlam a, bi akada mis a, bi ègia akal a, bi àdiya a ma ge mis va akada ge ezəwi ya adiyu e eli vu na ti, kəmərumvu azuhva daliya nani ba simiteni. ¹⁶ Ay tamal mis acakay daliya adaba nañ mis ge Krist ti mimili àwər nañ ba, màzèbay Melefit sawa, adaba təzalay nañ mis ge Krist.

¹⁷ Sarta ya ti Melefit ara agrafèña seriya kè mis a ni ènjia. Ara agrafèña seriya enjia ti kà ndam gayan. Ay tamal leli ndam gayan ni tekeđi amagrafèña seriya kè leli a

enjia ti, ndam ya ti tægəskabu *Ma Məweni Sulumani ni do ni ti aməgri ana tay ti ahəmamam ? ¹⁸ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Tamal ndam jireni tekeđi atətamfəña kè seriya ge Melefit a zlah-zlah ti, ndam cuday, nday ya təsər Melefit do ni ti, atagray gatay ti ahəmamam ?* »

¹⁹ Nahkay ti ndam ya təcakay daliya ka mawayay ge Melefit ni ti təvi ahàr gatay dek ana Bay ya ti àgraya tay a ni, təmbrəñ magray zlam sulumani ba. Adaba Melefit ti tamal àdèm aməgri zlam sulumani ana mis ti amagray eđeđin.

5

Manjəhad ga ndam məfəki ahàr ke Melefit

¹ Nihi ti nəhi ma ana gəđəkani ya təbu e kidin gekali bu ni. Nu day gəđəkani akada gatay ni ; ka ya ti tægri daliya ana *Krist ni ti nìpia nañ àna eri goro a. Leli dek akaba kuli emipi njèda ge Melefit ya amàngazliaya ana leli a ni. Nahkay ti nahàngalay kuli gəđəkani ni, nəhi ana kuli nahəma, ² bumi slimi ana ndam ge Melefit ya àbivu tay ana kuli a ahar vu ni. Bumi slimi ana tay akada ge mis ya ajəgay zlam ga gənaw gayan lala ni, grum tawi gani àna hud bəlan akada ge Melefit ya awayay ni, təfəki ngasa ke kuli ga magrani ba. Grum ti ga məngət zlam àna nañ do, grum ti adaba kawayum tawi gani palam. ³ Kəgurum ndam ya ti Melefit àbi tay ana kuli a ahar vu ni ga njèda ba, grum zlam sulumani ti nday day tàgray akada gekali ya kəgrum ni sawa. ⁴ Tamal kəgrum nahkay ti, ka ya ti Bay ga ndam majəgay zlam ni eminjia ni ti aməvi zlam ana kuli ka duwa gani. Zlam gani nani ti gəđəkani àtam zlam ndahan dek, amandav day-day do.

⁵ Lekulum bəza dagwa day gəsumiki ma ana gəđəkani gekali.

Lekulum ndam ga Yezu dek ti kèhumi ana ahàr kàtamum mis ndahan e kidin gekali bu ba, adaba àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Melefit àgəskabu ndam ya ti tiji zlabay ni do ;

* 4:18 Gozogul 11.31. * 5:5 Gozogul 3.34.

agəskabu ti ndam ya ti kuđufani ni, agri sulum gayaŋ ana tay.* »

⁶ Nahkay ti həŋgrumioru ahàr a had ana Melefit. Naŋ ti naŋ njəda-njedani, sarta gayaŋ eminjia ti aməvi gəđakani ana kəli.

⁷ Araŋa ahəli ahàr ana kəli ba, bumivu zlam dek a ahar vu, adaba naŋ àbu afi ahàr ana kəli.

⁸ Bumi slimi ana ahàr gekəli, njəhadum eri, adaba zal ezir gekəli *Seteni naŋ àbu asawaday, awayay agəs mis ge mijin naŋ akada ga mazlahku ya egi, adəbay zlam, agəs, ahəpəd ni. ⁹ Ku ananaw ananaw do kəvumi divi ba, njəhaduma gaŋ-gaŋ, fumki ahàr ke Melefit. Səruma, bəza ga məŋ gekəli ndahaŋ dal-dal a duniya bu təbu təcakay daliya akada gekəli ni.

¹⁰ Akacakum daliya ga sarta bal, ay kələŋ gani Melefit naŋ ya ti agri sulum ana mis ni àna ahàr gayaŋ aməvi njəda ana kəli keti, amagraŋ ti akanjəhadum gaŋ-gaŋ a zlam bu dek akada ga ahay ya təfakada asak gana lala ni. Adaba kəli a ti, awayay ti kəhərumiyu a masladani gayaŋ vu, kənjəhadum akaba Krist ga kaŋgay-kaŋgayani. ¹¹ Melefit ti naŋ àbu àna njəda ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay !

Piyer endeveriŋ pakama gayaŋ àna magray sa

¹² Silas wur ga məŋ geli ni àjənakia nu ga məbiki wakita hini gəziteni na ana kəli a. Nəsəra naŋ ti naŋ àbu adəbay divi ge *Krist lala. Nəbiki ma hini ana kəli ti, nawayay ti nəvi njəda ana kəli, nawayay ti kəsərum *sulum ya Melefit agri ana kəli ni ti sulum gayaŋ edediŋ. Kəmbərəŋum sulum gani nani day-day ba.

¹³ Ndam ya ti təfəki ahàr ke Melefit ahalay a Babilon † ni təgria sa ana kəli a ; Melefit adaba tay akada gekəli na. Wur goro Mark day àgria sa ana kəli a. ¹⁴ Grumvu sa e kiđin gekəli bu lala, akada ga ndam ya nday kə məŋ gatay ni.

Lekulum ya ti kəbum ka ahar bəlaŋ akaba Krist ni dek Melefit məgray ti *kənjəhadumkabu àna sulumani ti.

† 5:13 Babilon ti tədəm awayay adəmvaba ti Rom.

Wakita ge Piyer ya àbèki ye cɛ ni Ere ye ti mɛdɛmki ka wakita ge Piyer ya àbèki ye cɛ ni

Maslaɲa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayan̄ a : nani Piyer zal asak ga Yezu ni (1.1). Àdɛm èpia vu ga Yezu ya àmbatvu ka hɛma na (1.16-18 ; Meciyɛ 17.1-7).

Àsɛra, amɛmɛt wudak (1.14) ; nahkay àbèki wakita ni ti ndam ga Yezu tɛzay njɛda gatay dɛk ga moroni kama kama àna manjɛhad sulumani, ti tijikia ke divi a day-day ba (1.5-11). Àziaba azay slimi ana mis a, àdɛm mis ndahan̄ atara, atɛcahi zlam magɛdavani ana ndam ga Yezu : ahàr àdɛm ndam ga Yezu tɛgɛskabu ma gatay magɛdavani ni ba (2). Mis ndahan̄ atɛdɛm « Yezu àdɛm aman̄gaba, ay àngaba ndo timey. » Ay Piyer àdɛm kɛ eri ge Melefit ti vi dɛbu ti akada vad bɛlan̄ ; Melefit ebesi ana mis, awayay ti t̄ijji ba : Yezu amara eded̄in eded̄inena, amagrafɛna seriya kɛ mis a dɛk. Nahkay ahàr àdɛm mɛbumvu slimi ti ndam magudar zlam t̄inj̄kia leli ke jiri geli a ba (3).

Sa ge Piyer

¹ Nu Simu Piyer, nɛbu nɛbikioru wakita hini ana kɛli, nu bay mɛgri tɛwi ana Yezu *Krist, nu zal asak gayan̄ daya. Nɛbikioru ti ana kɛli ya ti kɛfumki ahàr ka Yezu kala-kala akada geli ni. Mɛfɛki ahàr gekɛli ni ti ajɛnaki kɛli dal-dal akada ya ti ajɛnaki leli dɛk ni. Àgri zlam gani nani ana leli ti Yezu Krist, àgray ti àna jiri gayan̄ ; Yezu Krist ti Melefit geli, nan̄ Bay mahɛngay leli daya. ² Melefit mɛgri sulum gayan̄ ana kɛli dal-dal akaba mɛgray ti *kɛnjɛhadumkabu àna sulumani mɛtam ya ahaslani ni ti, adaba kɛsɛruma Melefit akaba Bay geli Yezu a lala.

Manjɛhad ga ndam ga Yezu

³ Yezu *Krist àna njɛda ge Melefit àvia zlam a dɛk ana leli a ti mɛfɛki ahàr lala,

mɛnjɛhad àna sulumani gayan̄ daya. Àra àvia zlam nday nani ana leli a day kwa ti mɛsɛr nan̄ lala : àzala leli a, awayay ti leli dɛk mɛnjɛhad akaba nan̄ a mɛlan̄ *njɛlatani gayan̄ ni bu, awayay ti leli mɛgray zlam sulumani akada gayan̄ ni daya. ⁴ Nahkay ti àvia zlam sulumana ana leli a ; zlam gani nday nani tɛbɛlay dal-dal, tɛtam zlam ndahan̄ dɛk. Kwa ahaslani day Melefit àdɛmbiya, àdɛm amɛvi zlam gani nday nani ana leli. Àgray nahkay ti, awayay ti kɛtamumfɛna kɛ zlam magɛdavani ya tɛbu a duniya bu, tigi eri ana mis na, awayay ti kɛnjɛhadum akada ge Melefit ni daya. ⁵ Azuhva zlam nday nani ya Yezu Krist àgri ana kɛli ni ti zum njɛda gekɛli dɛk ga manjɛhadani akada ge Melefit ya awayay ni. Kɛbum kɛfumki ahàr ka Yezu ; nahkay ti grum zlam sulumani daya ; kɛbum kɛgrum zlam sulumani ti sɛrum Melefit lala daya ; ⁶ kɛsɛruma Melefit a lala ti bumi slimi ana ahàr gekɛli daya ; kɛbum kɛbumi slimi ana ahàr gekɛli ti bɛsɛm zlam daya ; kɛbum kɛbesɛm zlam ti grum zlam ya ti Melefit awayay ni daya ; ⁷ kɛbum kɛgrum zlam ya ti Melefit awayay ni ti wayumvu e kid̄in̄ gekɛli bu adaba lekɛlum kɛ mɛn̄ gekɛli daya ; kɛbum kawayumvu e kid̄in̄ gekɛli bu ni ti wayum mis dɛk daya. ⁸ Tamal kɛbum kɛgrum zlam nday hini kɛlavad̄ ti akɛsɛrumkivu Bay geli Yezu Krist lala, tɛwi gekɛli ya kɛgrumi ni akɛmbrɛjum do, amoru kama kama. ⁹ Ay maslaɲa ya ti àgray zlam nday hini do ni ti èpi divi do, atam ahar akada ga zal wuluf ni. Ge Melefit ya àmbɛrfɛna zlam magudarani gayan̄ ya àgrabiya ahaslani na ti àgɛjazlkia ahàr a.

¹⁰ Nahkay zla nahɛma bɛza ga mmawa goro ni, zum njɛda gekɛli àkivu, adaba Melefit adaba kɛli a, àzalay kɛli, awayay ti kɛnjɛhadum nahkay. Tamal kɛbum kɛnjɛhadum akada nani ti ekijumkia ke divi ge Melefit a day-day do. ¹¹ Nahkay Melefit amɛvi divi ana kɛli ga mɛhuriyani a Mɛgur ga Bay geli Yezu Krist vu, amɛvi ana kɛli ti àna hud̄ bɛlan̄. Yezu Krist ti nan̄ Bay mahɛngay leli, Mɛgur gayan̄ gani nani ti amanjɛhad ga kan̄gay-kan̄gayani.

¹² Azuhva zlam nday nani ti kɛlavad̄

nawayay məziaba azay slimi ana kəli a kekileña. Ku tamal kəsəruma zlam gana àndava, kəgəsumkabá jiri na lala nəngu ni nawayay nəziaba azay slimi ana kəli a. ¹³ Ka ya ti nu nəbu àna sifa mba, nəmbərbu kəli fañ ndo ni ti, nədəm nəziaba azay slimi ana kəli ka zlam gani nday nana ti àbəlay, ti kənjəhadum eri. ¹⁴ Nəsəra nu ti nara nəmbərbu kəli wudak, akada ga ma ga Bay geli Yezu Krist ya àhu ni. ¹⁵ Nazay njəda goro dek ga məziaba azay slimi ana kəli a nahkay ti adaba nawayay ti ku tamal nəməta nəngu ni, zlam gani nday nani təgəjzłki ahər ke kəli day-day ba.

Krist ti nañ gədakani

¹⁶ Məhia ana kəli a ahəmamam Bay geli Yezu *Krist amara àna njəda gayəñ a ni. Ma gani nani ya məhi ana kəli ni ti mənğəhadı məhasl ahkay do ni majalay ahər ge mis ana kəli do: leli leni mıpia nañ àna eri geli a nañ ti nañ gədakani àtam mis dek. ¹⁷ Micia, Bəjani Melefit àzłəbay nañ, àvi gədakani. Melefit ti nañ gədakani àtam zlam dek; dəngu gayəñ àhənday, àdəm ahkado: « Maslaña hini ti wur goro, nawayay nañ dal-dal; məbərur goro amərvu àna nañ dal-dal.* » ¹⁸ Dəngu gani nani ti leli leni mica, àhəndabiyu e melefit bu ka ya ti leli məbu akaba Yezu ka ahər ga həma *njəlatani ni.

¹⁹ Nahkay ti məgəskabu ma ga ndam mahəngaray *pakama ge Melefit ya tədəm ni lala. Kəbum kəbumi slimi ana ma gatay ya tədəm ni lala ti àbəlay, adaba ma gatay ya tədəm ni ti akada ge cəngel ya asladay a mələñ zıñ-zıñeni bu ni. Gəsumkabá ma gatay na hayañ, duk abivoru ana mələñ masłani. Ka sarta ya boñgur ya ge miledu ni aməcəlaya ni ti akəsərur zlam ni dek lala. † ²⁰ Ay ti səruruma zlam hini ya nəhi ana kəli ni lala day: ma ga ndam mahəngaray pakama ge Melefit ya tədəm ni akaba ya təbəki a Wakita ge Melefit bu ni ti majalay ahər ge mis hihirikenı do. ²¹ Ndam mahəngaray pakama ge Melefit təzłapay day-day àna njəda gatay gatayani ndo; àvi njəda gani ana tay ti təhəngri pakama ge Melefit ana mis ni ti *Məsuf Njəlatani.

2

Bumvu slimi àna ndam ya tasəkadı malfada ana mis ni

¹ Ahasłani e kidıñ ga ndam *Izireyel bu ni ti ndam malfada təbu, tədəm tahəngaray *pakama ge Melefit; ka sarta hini day ndam masəkad malfada atələbu e kidıñ gekəli bu. Nday gani nani atəcahi zlam ya ti ejiñkia mis ke divi a ni ana kəli. Atədəm təgəskabu Bay ya ti àhəngay tay ni do. Gatay ya tagray nahkay ni ti azəkibiyu zlam mijeni ka tay, etiji ke weceweceni həya. ² Mis dal-dal atadəbay tay, atagray zlam magədavani akada gatay ni. Mis atanjak divi jireni ge Melefit ni azuhva təwi gatay magədavani ya tagray ni. ³ Ndam masəkad malfada gani nday nani ti zlam egi eri ana tay dal-dal, nahkay tagosafəña zlam kə kəli àna malfada gatay na. Ay kwa ahasłani Melefit àgəsa tay àna seriya àndava; nañ ti ènji dəwir do, ara ejiñ tay wudak.

⁴ Melefit ti ku məslər gayəñ ndahañ ya təgudar zlam ni tekeđi àngwiviyu ana tay ndo, təsi cicihi ndo. Àgəs tay, àbiyu tay e *evid gədakani vu, a mələñ zıñ-zıñeni vu duk abivoru ana vad ya ti amagray seriya ni. ⁵ Ndam ya ahasłani ya təgudar zlam ni day Melefit àngwiviyu ana tay ndo: àfəkiaya yam ka tay a, èziñeba tay a adaba tiici ma ndo. Ay Nəwi ti àhia ma ge jiri ana mis a, nahkay Melefit àhəngə nañ a, àhəngakiva mis a adəskəla àkiva ciliñ. ⁶ Ndam ga kəsa *Sodom akaba *Gomor day Melefit èviyekaba tay àna aku a, àgəjəni ti nğesis gatayani ciliñ. Melefit àgray nahkay ti, ti mis təsər amatrađ ndam magudar zlam ti nahkay. ⁷ Ka sarta gani nani ti Melefit àhəngafəña *Lot kə aku na, adaba Lot ti nañ mis jireni, zlam ge mis ya tagray kwanja kwanja ni àsi bi, ahəli ahər dal-dal. ⁸ Lot ti mis jireni, ay nañ àbu akaba tay, nañ àbu epi ere ye ti tagray ni, eci ere ya tədəm ni kəlavad. Zlam gatay ya tagray magədavani, Melefit àwayay do ni awəri bərur dal-dal. ⁹ Nahkay zla nahəma, Bay Melefit ti tamal zlam zləzładani àca ndam gayəñ a ti àsəra ere ye ti agray ga mahəngay

* **1:17** Mənjay Meciyu 17.1-5; Mark 9.2-7; Lək 9.28-35. Yezu.

† **1:19** Boñgur ya ge miledu ni ti Piyer awayay adəmki ka

tay àna nan na. Nahkay day ka fat ya ti Melefit amagrafəna seriya kè mis a ni, ndam magudar zlam ti Melefit àsəra ere ye ti agray ga matraḅ tay àna nan na. ¹⁰ Melefit amatraḅ enji ti ndam ya ti tagray zlam magədavani ya ti məbərurv gatay awayay ni, adaba tanjak nan, təgəskabu ŋgay nan gədakani do.

Nday gani ya nəhi ana kəli tasəkadi malfada ana kəli ni ti təgray aŋgwaz do simiteni, tici slimi do, təhəŋgrioru ahàr a had ana *məslər njəda-njədani ge Melefit ni do, tindivi tay sawan. ¹¹ Məslər ge Melefit ti nday njəda-njədani, tətam ndam masəkad malfada ni àna njəda. Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, ŋgay ndam masəkad malfada ni ndam magudar zlam ti məslər ni tədəm do, tindivi tay kè meleher ga Bay Melefit do. ¹² Mis nday nani tagray zlam ya ti məbərurv gatay awayay ni akada ga zlam ge gili ya təsər ahàr do, àgəski təgəs tay, tábazl tay ni. Nday gani ŋgay tindivi way ti təsər do simiteni. Melefit amabazl tay ti akada ya tabazl zlam ge gili ni. ¹³ Zlam magədavani ya ti təgri ana mis ni ti nday day Melefit aməgrivu ana tay akada nani bilegeni. Adaba nday gani tawayay magray zlam sulumani do, tagray zlam magədavani kè eri ge mis, mimili àwərki tay do. Ka ya ti kəgrum wuməri, kəzumumkabu zlam akaba tay ni ti zlam gatay magədavani ya tagray ni abəki mimili ke kəli. Ay nday ti ka ya ti təgosakaba kəli a nahkay ni ti àbəlafəŋ kà tay dal-dal. ¹⁴ Nday ti kalavad təjalaki ahàr ka magray hala cilin, təmbrəŋ magudar zlam do simiteni ; təbiyu ndam ya təfəki ahàr ke Melefit lala ndo ni a zlam magudarani vu. Tawayi zlam ana ahàr gatay dal-dal. Nday ti Melefit ètikwesla tay a àndava. ¹⁵ Təmbrəŋa divi sulumana, tija, təsər divi va do. Tədəbay divi ga *Balam wur ga Bozor ni. Nan ti àwaya siŋgu ya ti təvi ti məgudar zlam na. ¹⁶ Ay ti a vad nahan Melefit àləgi adaba àgəsiki ma ndo. Kəsəruma azoŋgu ti àzlapay akada ge mis hihiriken ni do, ay ka fat nani ti azoŋgu àhia ma. Nahkay àcafəŋa nan ga magray zlam magədavani ya àdəm akal agray na, ti àgray va ba.

¹⁷ Ndam masəkad malfada nani ti nday akada ga gəzəŋ ga yam ya ti yam àŋgəzkiaya do ni, nday akada ga maklaḅasl ya aməd apayakaba ni. Nahkay ti Melefit àslamaliva mələŋ ziŋ-zinəna ana tay a, nday gani atanjəhad eslini. Mələŋ gani nani ti ləvəŋ àsabay. ¹⁸ Nday gani bələŋani ni təzlapay ma masakani mək tiji zlabay àna nan. Tawayay magosay ndam ya ti təsləkakiba ka ndam ya təsər Melefit do nini mba ni, ti təhəŋguriyu tay a magudar zlam vu, ti təgray zlam ya tigi eri ana mis ni akada gatay ni. ¹⁹ Təhi ana tay ahkado : « Tamal kədəbum leli ni ti kəgurum ahàr gekəli, » ambatakani do nday gani ya tədəm nahkay ni nday ndayani evidi ga zlam magudarani. Adaba tamal maslaŋa zlam agur nan ti maslaŋa gani ègia evidi ga zlam ya agur nan na. ²⁰ Nahkay tamal mis àsəra Bay geli Yezu *Krist nan ya ti ahəŋgay leli na ti maslaŋa gani àtamfəŋa kà zlam magədavani ga duniya ya tigi eri na. Ay kələŋ gani tamal àŋgukiaya ka zlam gani nani magədavani na zlam gayan a, təgur nan keti ti, manjəhad gayan ni emigi magədavani amatam manjəhad gayan ya ahaslani ka ya ti àsər Melefit do ni. ²¹ Tamal nahkay ti hojo amal təsər divi jireni ni ndo, ere gani təsəra mək təmbrəŋ, təgəskabu *Divi ge Melefit ya təcəhi ana tay ni va do ti ni. ²² Zlam gani àgrakivu ka tay ti akada ga ma *gozogul ya mis tədəm : « Kəra àŋgukiaya ka vələhay gayan a, àzumaba » ni. Tədəm keti : « Mədrəs mba tabaray nan mba ti akoru adədvu a dəndalaḅ vu.* »

3

Yezu Krist aməŋga

¹ Zləbəba goro ni, hini ti wakita ya nəbiki ana kəli ye cə ni. A wakita goro ya nəbiki ana kəli cəeni ni bu ni ti nəziaba azay slimi ana kəli a àki ka zlam ya kəsəruma àndava ni. Nawayay ti kàjalumki ahàr ka zlam gani nday nani lala. ² Nawayay ti kàjalumki ahàr ka pakama ya ndam *njələtani ya *tahəŋgaray pakama ge Melefit tədəm ahaslani ni. Jalumki ahàr ke divi ga Bay geli ya ahəŋgay leli ni daya ; divi gani nani ti ndam *asak gayan ya àslərribiyu tay

* 2:22 Gozogul 26.11.

ana kuli ni tãhãngri pakama gani ana kuli.
³ Nawayay ti kícãm ma hini ya ti nãhi ana kuli ni lala. Sãruma day, ka mandav ga duniya nahãma, mis ndahañ atagray zlam magãdavani ka mawayay gatay. Nday gani eteyefiñ kè kuli, ⁴ atãdãm : « Àdãm ahkado amãnga ti, nihi ti nañ eley ? Kwa ata bãñ ga bãñ geli tãmãt duk àbivaya ana nihi a, zlam ni ðek akadã ya Melefit àgraya ni zlam gayañ, ere ye ti àmbatvu ni day àbi timey ! »
⁵ Nday gani ya tãzlapay nahkay ni ti tãwayay mãsãrki ke tãwi ge Melefit ya àgray ahaslani ni do zakw. Tãwi gani nani ti nihi : Melefit àdãmaya pakama gayañ a, àgraya huð melefit akaba hað a nahkay ; èdekaba hað akaba yam a, àgraya hað na ti àna yam. ⁶ Ahaslani Melefit èziñeba duniya ti àna yam daya. Ka sarta gani nani ti àfaya yam ka duniya na, yam ni àndaba mëlãñ na ðek. ⁷ Melefit àdãmaya pakama nahañ a keti, àdãm huð melefit akaba hað atanjãhad duk abivoru ana vad ya ti aku amãzumaba tay a ðek ni. Ambrãñ tay hayañ ti adaba ajãgay sarta ya ti amagrafãña seriya kè mis a ni. Ka sarta gani nani ti emijiñ ndam ya ti tãgãsiki ma do ni.

⁸ Zlãbãba goro ni, zlam nahañ àbu bëlãñ ti ahãr àdãm àgãjazlki ahãr ke kuli ba. Ere gani nihi : kè eri ga Bay geli nahãma, vad bëlãñ ti akadã vi dãbu, vi dãbu day akadã vad bëlãñ. ⁹ Mis ndahañ tãhi ana ahãr Bay geli ti àgray ere ye ti àdãm amagrañ ni ke weceweceni do. Ay ma gani nahkay do : Melefit ti ebesi ana kuli, awayay ti ku mis biliñ èjiji ba, awayay ti mis ðek tãmbatkaba majalay ahãr gatay a sawãñ. ¹⁰ Nãdãm nahãma, vad ya ti Bay geli amãnga ni ti mis tãsar do. Amãnga ti akadã ga zal akal ni. Ka fat gani nani ti mis etici huð melefit amahãnday, emijiji. Aku amãzumaba zlam ya a huð melefit bu na ; hað akaba zlam ya tãki ni ðek day atãlãbi va bi, etijiji. ¹¹ Kãsaruma zlam ni ðek atara tijiji nahkay ti, ahãr àdãm manjãhad gekuli mãnja ahãmamam ? Ahãr àdãm mãnja njãlata ; ahãr àdãm kãgãsumiki ma ana Melefit lala. ¹² Jãgum fat ge Melefit ya amagrañ seriya ni ; zum njãdã gekuli, grum zlam ya ti kislãmki magrani ga mahãðakbiyu vad gani weceweci ni. Ka

fat gani nani ti aku amãzumaba huð melefit a, zlam ya a huð gani bu ni day ðek aku amãzumaba kirid-kirid. ¹³ Ay Melefit àdãmbiya kwa ahaslana, àdãm amagrañ huð melefit mãweni akaba hað mãweni. Atanjãhad eslini ti ndam jireni ciliñ. Leli majãgay ti zlam gani nani.

¹⁴ Zlãbãba goro ni, kãbum kãjãgum vad gani nani nahkay ti zum njãdã gekuli ðek, ti ka fat gani Melefit mãdi ahãr ana kuli lekulãm kãbum kanjãhadũm àna sulumani akaba nañ, lekulãm njãlata kè eri gayañ, tãngãtfãña zlam magudarani kè kuli a ba. ¹⁵ Sãruma Bay geli ebesey ti adaba awayay ti mis tãmbatkaba majalay ahãr gatay a, ti mãhãngay tay. Wur ga mãñ geli Pol day àhia ma gana ana kuli a ka ya ti àbiki wakita ana kuli ni. Pol ti mawayay nañ dal-dal ; ma gayañ ya àbiki ana kuli ni ti Melefit àvi mãsar zlam gani. ¹⁶ A wakita gayañ ya abãki ni bu ðek ti nañ àbu ahi ma gani ana kuli nahkay. Zlam ndahañ tãbu a wakita gayañ ya abãki ni bu ni ti mis tãcikaba weceweci do. Ndam ya ti tãsar zlam do, tãfãki ahãr ke Melefit lala do ni tãmbatkaba ma gana. Tãmbatkaba ma gana a mëlãñ ndahañ ba a Wakita ge Melefit ni ba day nahkay. Gatay ya ti tagray nahkay ni ti Melefit amãgãs tay àna seriya, emijiñ tay.

¹⁷ Zlãbãba goro ni, lekulãm ti tãhia ma gana ana kuli a àndava. Nahkay ti bumvu slimi, ti ndam ya ti tãgãskabu ma ge Melefit do ni tãbiyu kuli a zlam magudarani vu akadã gatay ni ba. Njãhadũma gañ-gañ, tijiñkia kuli ke jiri gekuli a ba. ¹⁸ Yezu *Krist ti Bay geli, Bay mahãngay leli daya. Lekulãm ti kãmbrãnum mãfãki ahãr ba. Grum ti mãgrikivu sulum gayañ ana kuli, ti kãsarumkivu nañ lala. Mis ðek tãzlãbay nañ ; tãzlãbay nañ kani, tãzlãboru nañ ga kanjãgay-kanjãgayani ti. Aya nahkay.

Wakita ge Zeṅ ya àbàki enjenjeni ni Ere ye ti mǎdǎmki ka wakita ge Zeṅ ya àbàki enjenjeni ni

Maslaṅa ya ti àbàki wakita hini ni ti àdǎfay slimì gayanṅ a wakita ni bu ndo. Ay kwa ka mǎnjàki gani ndam ga Yezu ðék tǎsǎra nani Zeṅ zal asak ga Yezu, naṅ bay ya àbàki Ma Mǎweni Sulumani ge Zeṅ ni. Ma gayanṅ ya àbàki ni ti akada ga ma ya mǎdi ahàr a Ma Mǎweni Sulumani ge Zeṅ ni bu ni ; maslaṅa ya ti àbàki wakita cǎeni ni ti mis bilinṅ (gurumkabu Zeṅ 1. 1, 1.14 akaba 1 Zeṅ 1.1 ; Zeṅ 16.24 akaba 1 Zeṅ 1.4 ; pakama ndahaṅ tǎbu kay akada nday nani).

Àbiki ti ana ndam ga Yezu (3.1) ; àzalaya slimì ge mis ahkay do ni ga kǎsa ndo, nahkay mǎdǎm tǎslǎrikaboru wakita hini ana ndam ga Yezu ya a kǎsa gǎrgǎrani bu ni. Zeṅ àdǎm abàki wakita ni ti awayay ti mis ndahaṅ tǎgosay ndam ga Yezu ba (2.26 ; 3.7 ; 4.1), akaba awayay ti tǎsǎr, nday tǎbu àna sifa ya àndav ðay-ðay do ni eðeðinṅ eðeðinṅeni (5.13).

A wakita ni bu Zeṅ àdǎm maslaṅa ya ti àdǎm àsǎra Yezu a, mǎk agudar zlam kǎlavad ni ti zal malfada : bay ya ti àsǎra Yezu a ni ti ambrǎṅ zlam magudarani gayanṅ ni, àgudar zlam va do. Tamal mǎgudara zlam a mǎk mǎmbatkaba majalay ahàr a ti Yezu ambǎrfǎṅa zlam geli ya mǎgudar na kǎ leli a, ay ahàr àdǎm ndam ga Yezu tǎmbrǎṅ zlam magudarani ðék, adaba nday bǎza ge Melefit ; Melefit ti njǎlata. Melefit awayay leli : ahàr àdǎm leli day mǎwayum Melefit akaba ndam gayanṅ ni. Tamal mawayay Melefit ti mǎgudar zlam va do ; nahkay mǎsǎra, leli ndam gayanṅ eðeðinṅ eðeðinṅeni.

Pakama ya avi sifa ana mis ni

¹ Ere ye ti mǎbiki ana kǎli ka wakita ni ti Pakama ya avi sifa ana mis ni. Kwa ka mǎnjàki ga mǎlaṅ naṅ àbu. Pakama

gani nani ti ègia mis a. Leli mǎcia pakama gayanṅ ya àdǎm na, mǎpia naṅ àna eri geli a, mǎmǎnjǎlǎṅa lala, mǎnjifinṅa àna ahar geli a daya. ² Sifa gani nani àṅgazlava. Ka ya ti àṅgazlavu ni ti leli mǎpia, magray sedi gani, mǎhi pakama gani ana kǎli vay-vay daya. Sifa gani nani ti àndav ðay-ðay do, kwa ahaslani naṅ àbu afa Bǎṅ geli Melefit, nihi ti àṅgazliva àna leli a. ³ Ere ye ti leli mǎpi akaba mǎci ni ti mǎhi ana kǎli bilegeni, ti lekǎlum day kǎdǎgumkiva ke leli a, mǎgum leli ðék akada mis bǎlaṅ. Leli ti mǎbu akada mis bǎlaṅ akaba Bǎṅ geli Melefit nday ata Wur gayanṅ Yezu *Krist. ⁴ Mǎbiki pakama hini ana kǎli ti, mawayay ti kǎcum lala, nahkay leli ðék amǎmǎrvu ka ahar bǎlaṅ lala.

Maslaṅa ya agudar zlam ni ànjǎhad akaba Melefit koksah

⁵ Pakama ya ti mǎcifiṅa, mǎhi ana kǎli ni ti nihi : Melefit nahǎma, masladani njǎlata, naṅ àbi àna mǎlaṅ zin-zinṅeni bi ferera. ⁶ Tamal mǎdǎm leli akaba naṅ akada mis bǎlaṅ, mǎk mǎbu magray zlam e zin-zinṅeni bu nahǎma masǎkad malfada, ere ya magray ni ti zlam ge jiri do. ⁷ Ay tamal magray zlam a masladani bu akada gayanṅ ya naṅ àbu a masladani bu ni ti leli mǎbu ðék ka ahar bǎlaṅ akada mis bǎlaṅ. Nahkay mimiz ga Wur gayanṅ Yezu abarǎfǎṅa zlam magudarani geli na kǎ leli a.

⁸ Tamal mǎdǎm mǎgudar zlam do ni ti magosay ahàr geli geleni, leli ndam jireni do. ⁹ Ay tamal madafaya zlam magudarani geli na ti Melefit ambǎrfǎṅa kǎ leli a, abarǎfǎṅa zlam ya àbǎlay do na ðék kǎ leli a. Agray nahkay ti adaba naṅ jireni ; ere ye ti àdǎm amagray ni ti agray eðeðinṅ. ¹⁰ Tamal mǎdǎm leli mǎgudar zlam ndo ni ti kala mǎdǎm Melefit asǎkad malfada. Tamal mǎdǎma nahkay ti mǎgǎskabu pakama gayanṅ a mǎbǎruv geli vu ndo.

2

¹ Gabǎza, nǎbiki zlam hini ana kǎli ti, nawayay ti kǎgudarum zlam ba. Ay kwa tamal maslaṅa àgudara zlam a naṅgu ni, bay ya ti embikivu ke leli, agri kam-kam ana Bǎṅ geli Melefit ni naṅ àbu kǎ meleher gayanṅ. Bay mimbikivani ke leli ti Yezu *Krist, naṅ ti mis jireni, àgudar zlam

do. ² Àvay vu gayañ, tàkad nañ ti Melefit mambərfəña magudar zlam geli ni kè leli a. Esliki mambərfəña zlam magudarani geli na ciliñ do, esliki mambərfəña zlam magudarani ge mis ga duniya na dek daya.

Tamal mäsəra Melefit a ti magray ere ye ti awayay ni

³ Tamal leli məbu magray zlam ya ti Melefit àhi ana mis e *Divi gayañ bu grum ni ti mäsəra leli ti mäsəra Melefit a. ⁴ Ay tamal maslaña àdəm àsəra nañ a, mək àgray zlam ya ti Melefit àdəm e Divi gayañ bu grum ni do ni ti maslaña nani asəkad malfada. Nañ nani ti mis jireni do simiteni. ⁵ Maslaña ya ti agray zlam ya Melefit àdəm grum ni ti awayay Melefit àna məbərur bəlañ ededīñ ededīñeni. Tamal magray nahkay ti mäsəra leli ndam ge Melefit, leli biliñeni akaba nañ. ⁶ Tamal maslaña àdəm anjəhadkabu akaba nañ nahəma, ahər àdəm maslaña nani agray zlam akada ga Yezu ya àgray ni kwa.

⁷ Zləbəba goro ni, zlam hini ya nəbiki ana kəli ni ti zlam məweni do. Nani Divi ge Melefit ya ahaslani ni sawañ. Kwa ka ya ti kəfumki ahər ka Yezu ni ti kəsəruma Divi gani nana. Divi gani ya ahaslani nani ti pakama ya təhi ana kəli ni. ⁸ Ay ti pakama ya nəbiki ana kəli ni ti divi məweni daya. Mis təsər divi gani nani ededīñ ti àna manjəhad ga Yezu, təsər àna manjəhad gekəli daya. Nahkay məlañ ziñ-ziñeni nañ àbu andav, masladani sulumani ànjəkia ka masladana.

⁹ Tamal maslaña àdəm nañ a masladani bu mək ezirey wur ga məñani ti maslaña nani nañ e ziñ-ziñeni bu mba sawañ. ¹⁰ Ay tamal maslaña awayay wur ga məñani ti maslaña nani nañ àbu a masladani bu, araña àbi a məbərur gayañ bu ge mijinikia nañ ke divi a bi. ¹¹ Ay tamal maslaña ezirey wur ga məñani ti maslaña nani nañ e ziñ-ziñeni bu. Nañ àbu asawadaye e ziñ-ziñeni bu daya, àsər məlañ ya akoru ni do ; əpi divi do adaba nañ e ziñ-ziñeni bu.

Kədəbum zlam ga duniya ba

¹² Gabəza, ere ye ti nəbiki ana kəli ni ti nihi : Melefit ambərfəña magudar zlam gekəli na kè kəli azuhva Yezu a.

¹³ Ata bəñ ga bəza, ere ye ti nəbiki ana kəli ni ti nihi : Lekələm ti kəsəruma bay ya ti nañ àbu kwa ka mənjəki ga məlañ na.

Bəza dagwa, ere ye ti nəbiki ana kəli ni ti nihi : Lekələm ti kiyəmfiña kè *Seteni àna kadvu a.

¹⁴ Gabəza, ere ye ti nəbiki ana kəli ni ti nihi : Lekələm ti kəsəruma Bəñ geli Melefit a.

Ata bəñ ga bəza, ere ye ti nəbiki ana kəli ni ti nihi : Lekələm ti kəsəruma bay ya ti nañ àbu kwa ka mənjəki ga məlañ na.

Bəza dagwa, ere ye ti nəbiki ana kəli ni ti nihi : Lekələm ti kəbum àna njəda, pakama ge Melefit àbu a məbərur gekəli bu, kiyəmfiña kè Seteni àna kadvu a.

¹⁵ Kədəbum divi ya ndam ga *duniya tadəbay ni ba, kəwayum zlam ya tədi ahər a duniya bu ni ba daya. Tamal maslaña awayay zlam ga duniya nahəma, maslaña nani ti àwayay Bəñ geli Melefit koksah.

¹⁶ Zlam ga duniya nday nani ya mis tagray ni ti nday hi : tawayay zlam ya məbərur gatay awayay ni dek, tawayay zlam ya egi eri ni dek, təngəta zlam a ti tagray zlabay àna nañ. Zlam nday nani dek ti Bəñ geli Melefit adafaki ndo, mis təcahay a duniya bu zlam gatay. ¹⁷ Duniya akaba zlam ya a duniya bu, mis tawayay təngət ni dek nañ àbu andav. Ay ti maslaña ya ti agray ere ye ti Melefit awayay ni ti maslaña nani amanjəhad ga kaŋgay-kaŋgayani.

Ndam ezir ge Krist

¹⁸ Gabəza, duniya andav wudak. Kicəma, təhia ana kəli a zal ezir ge *Krist amara. Ay nihi ti ndam ezir ge Krist təbu kay andava. Nahkay ti mäsəra duniya andav wudak ededīñ. ¹⁹ Ahaslani ndam ezir ge Krist nday nani ti təkibu ke leli, mək təsləkakiba ke leli a. Tamal ti nday ndam geli ededīñ ti akal tənəhadə akaba leli a. Ay ti zlam gani àgravu nahkay ti, ti leli mäsərkaba nday ndam geli ededīñ do.

²⁰ Lekələm zla nahəma kəbum àna *Məsuf Njəlatani, Yezu Krist àvi ana kəli. Nahkay ti lekələm dek kəsəruma jiri a. ²¹ Nəbiki ana kəli ti kamam ? Ga məhiani ana kəli kəsərur jiri do tək ? Aha, ga məhiani ana kəli kəsəruma sawañ. Kəsəruma malfada àbi ahəraya e jiri ba bi daya.

²² Maslaṅa ya ti asəkad malfada kay ni ti way ? Maslaṅa nani ti maslaṅa ya ti adəm Yezu ti naṅ Krist *Bay gədakani ya amara ni do ni. Maslaṅa nani ti zal ezir ge Krist : agəskabu Bəṅ geli Melefit nday ata Wur gayan ni ndo. ²³ Maslaṅa ya ti agəskabu Wur ge Melefit do ni ti agəskabu Bəṅani Melefit ndo daya. Maslaṅa ya ti agəskabu Wur ge Melefit ni ti agəskabá Bəṅani Melefit a daya.

²⁴ Lekuləm zla ti ere ye kicəm kwa ka sarta ya kəfumki ahàr ka Yezu Krist ni ti ahàr adəm ere gani nani mánjəhad a məbəruf gekuli bu. Tamal ere ye ti kicəm kwa ka sarta ya kəfumki ahàr ka Yezu ni anjəhad a məbəruf gekuli bu ni ti lekuləm day akanjəhadum akaba Wur ge Melefit nday ata Bəṅani akada mis bəlan. ²⁵ Ere gani nani dek ti *sifa ya andav day-day do ni. Sifa gani nani ti Yezu adəm aməvi ana leli.

²⁶ Zlam gani nday nani dek nəbiki ana kuli ti adaba mis tawayay magosay kuli palam. ²⁷ Lekuləm zla nahəma kəbum ana Məsuf Njəlatani, Yezu Krist əvi ana kuli. Məsuf gani nani ti əbu manjəhadani a məbəruf gekuli bu. Nahkay ti wudəra gekuli əbi akaba bay macahi zlam nahəṅ ana kuli va bi : Məsuf Njəlatani naṅ əbu acahi zlam dek ana kuli. Naṅ ti asəkad malfada do, zlam gani ya acahi ana kuli ni ti ma ge jiri. Ahàr adəm kánjəhadum akaba Yezu Krist akada mis bəlan ; Məsuf Njəlatani acahi ana kuli ni ti nahkay.

²⁸ Gabəza, nihi ti ahàr adəm kánjəhadum akaba Yezu akada mis bəlan. Adaba mam, nawayay ti ka ya ti aməṅa ni ti aṅgwaz əwər leli ba. Ka ya ti aməzlərəvaya ni ti nawayay ti mimili əwərfəṅa leli ga mahədakfəṅiani ba. ²⁹ Kəsəruma Yezu Krist ti naṅ jireni. Nahkay ahàr adəm kəsəruf maslaṅa ya ti naṅ əbu agray zlam jireni ni ti maslaṅa gani nani Melefit əgia bəṅana daya.

3

Leli bəza ge Melefit

¹ Nṅa pəm day, Melefit əwaya leli a dal-dal ni ! Nahkay əzala leli bəza gayan a. Iy, leli bəza gayan ededəṅ ! Nṅay leli bəza ge Melefit ti ndam ga *duniya təsər do, adaba nday nani təsər Melefit ndo palam.

² Zləbəba goro ni, nihi ti leli bəza ge Melefit andava. Ay ti emigi mam kama ni mam ti Melefit adəfiaba ana leli a faṅ ndo. Ere ye ti məsəra nahəma, ka ya ti aməzlərəvaya ni ti emigi akada gayan ni, adaba emipi naṅ lala. ³ Maslaṅa ya ti ajəgay Yezu *Krist, awayay egi akada naṅ ni ti, maslaṅa nani əbi slimi ana ahàr gayan, agudar zlam do, akada ga Yezu ya agudar zlam do ni.

⁴ Maslaṅa ya ti naṅ əbu agudar zlam nahəma, agəskabu *Divi ge Melefit ya a Wakita gayan ni bu ni ndo. Ndam magudar zlam ti ndamam ? Nday ndam ya tawayay divi ge Melefit do ni. ⁵ Ay ti kəsəruma Yezu Krist əra a məlan va ga məhəlfəṅa zlam magudarani geli kə leli a. Kəsəruma naṅ ti agudar zlam do simiteni. ⁶ Maslaṅa ya ti naṅ əbu anjəhad akaba naṅ akada mis bəlan ni ti agudar zlam va do. Ay ti maslaṅa ya ti naṅ əbu agudar zlam nahəma, əpi Yezu day-day ndo, əsər naṅ do daya.

⁷ Gabəza, mis təgosay kuli ba. Maslaṅa ya ti naṅ əbu agray zlam ge jiri ni ti naṅ mis jireni akada Yezu Krist naṅ jireni ni. ⁸ Maslaṅa ya ti naṅ əbu agudar zlam nahəma, naṅ wur ge *Seteni. Adaba mam, kwa ahaslani Seteni naṅ əbu agudar zlam zlam gayan, əmbrəṅ ndo. Nahkay Wur ge Melefit əra a duniya va : əra ti ga masla-malay zlam ya Seteni agudar ni dek.

⁹ Maslaṅa ya ti Melefit əgia bəṅana ni ti agudar zlam va do. Adaba mam, Melefit əvia Məsuf Njəlatana, aniviyu a məbəruf bu, naṅ əbu anjəhad akaba naṅ. Nahkay maslaṅa gani nani əsliki magudar zlam va do, adaba Melefit əgia bəṅana. ¹⁰ Məsərkaba way wur ge Melefit ni way ahkay do ni way wur ge Seteni ni way ti nahkay hi : maslaṅa ya ti agray zlam ge jiri do ni ti naṅ wur ge Melefit do. Maslaṅa ya ti əwayay wur ga məṅani do ni ti naṅ day wur ge Melefit do.

Ahàr adəm mawayumvu

¹¹ Nahkay ti mawayumvu e kidin geli bu. Hini ti pakama ya kicəm kwa ka sarta ya kəfumki ahàr ka Yezu ni. ¹² Məgrum akada ga *Kayin ya agray ni ba. Naṅ ti wur ge *Seteni, nahkay akad wur ga məṅani ndaf ga njəda. Akad wur ga məṅani gani ti kamam jiken mam ? Akad wur ga məṅani ni

ti adaba zlam ga wur ga mənani ya àgray ni dek ge jiri, zlam gayanə gayanəni ya àgray ni dek magədavani palam.

¹³ Bəza ga mmawa, tamal ndam ga *duniya tizirey kəli ti àgri ejep ana kəli ba. ¹⁴ Leli ti mèsəruma Melefit àhəngaraba leli e kisim ba, àvia sifa ana leli a àndava. Mèsəruma ti adaba mawayum bəza ga mənə geli. Maslaṇa ya ti àwayay mis do nahəma, Melefit àhəngaraba naṇ a ndo, naṇ məmətani. ¹⁵ Maslaṇa ya ezirey wur ga mənani ni ti naṇ bay makad mis. Ay kəsəruma bay ya ti akad mis nahəma, *sifa ya àndav day-day do ni ti àniviyu a məbəruf bu bi. ¹⁶ Yezu *Krist ti àwaya leli a, àgəskabu ti təkad naṇ azuhva leli. Àdəfiki mawayavani ana leli ti nahkay. Leli day ahər àdəm məjənaki bəza ga mənə geli, ku tamal tabazl leli azuhva tay nənḡu ni məgəskabu. ¹⁷ Tamal ti maslaṇa zlam gayanə àbu, èpi ti zlam àfənə kə wur ga mənani bi mək àmənjalənə do nahəma, àbəlaj do. Maslaṇa nani ti awayay mis akada ge Melefit ya awayay mis ni tata aw ? Aha, àwayay do. ¹⁸ Gabəza, mawayum mis àna pakama cilinə ba, ahər àdəm mawayum mis ededifinə, məgri zlam sulumani ana tay.

Bəza ge Melefit ti aṅgwaz àwərfənə tay kə Melefit a do

¹⁹ Tamal magray nahkay ti aməsər leli ti ndam jireni, aṅgwaz aməwərfənə leli kə Melefit a do daya. ²⁰ Ku tamal məhi ana ahər məgudara zlam a nənḡu ni, aṅgwaz aməwərfənə leli a do, adaba Melefit àsəra ere ye ti a məbəruf geli bu na àtama leli lelana ; naṇ ti àsəra zlam a dek. ²¹ Zləbəba goro ni, tamal mèsəra məgudar zlam ndo nahəma, aṅgwaz aməwər leli kə meleher ge Melefit do. ²² Nahkay zla nahəma, aməvi ere ye ti mihindifinə ni dek ana leli, adaba leli məbu magray ere ye ti àhi ana leli grum ni akaba ere ye ti àbəlafənə ni. ²³ Ere ye ti àhi ana leli grum ni ti nihi : si məfəki ahər ka Wur gayanə Yezu *Krist akaba mawayumvu e kidinə geli bu kwa. Àhi ana leli grum ti nahkay. ²⁴ Nahkay maslaṇa ya ti agray ere ye ti Melefit àhi ana leli grum ni ti maslaṇa nani ti naṇ àbu akaba Melefit akada mis bəlanə. Məsər ti

Melefit naṇ àbu akaba leli ti ahəmamam ? Məsər ti adaba àvia *Məsuf gayanə ana leli a.

4

Məsər Məsuf ge Melefit ti ahəmamam ?

¹ Zləbəba goro ni, ndam ya tədəm təzlapay àna njədə ga *Məsuf ni dek ti kəgəsumkabu pakama gatay ni ba. Hojo sayumfənə kə tay a day, akal ti nday təbu àna Məsuf ge Melefit aw. Adaba mam, mis dal-dal təbu a duniya bu, tədəm nday ndam mahəngaray *pakama ge Melefit, ambatakani do nday ndam masəkad malfada sawanə. ² Akəsəruf ti maslaṇa hini azlapay àna njədə ga Məsuf ge Melefit ti nahkay hi : ndam ya ti tədəm vay-vay Yezu *Krist àra a duniya va, ègia mis hihirikena ti, nday dek təzlapay àna njədə ga Məsuf ge Melefit. ³ Ay ti maslaṇa ya ti àdəm Yezu àra a duniya va ndo ni ti, maslaṇa nani àdəm ma ge Melefit do, azlapay àna njədə ga məsuf ga zal ezir ge Krist sawanə. Lekələm kicəma məsuf gani nani amara a duniya va : nihi ti ènjia àndava.

⁴ Gabəza, lekələm ti bəza ge Melefit. Nahkay kiyumfinə kə ndam nday nana ya tasəkad malfada na. Adaba mam, Məsuf ya àniviyu ana kəli ni àtama məsuf ya àniviyu ana ndam ga *duniya na. ⁵ Ndam nday nani ya tasəkad malfada ni ti nday ndam ga duniya. Təzlapaki ti ka zlam ga duniya, nahkay ndam ga duniya təgəsiki ma gatay ni ana tay. ⁶ Leli zla nahəma, leli bəza ge Melefit. Nahkay maslaṇa ya ti àsəra Melefit a ti agəsiki ma geli ni ana leli. Ay maslaṇa ya ti naṇ wur ge Melefit do ni ti àgəsiki ma geli ni ana leli do. Məsərkaba məsuf ya adəm jiri na nday ata məsuf ya asəkad malfada na ti nahkay.

Melefit adəfiki ana leli ahəmamam mawayumvu ni

⁷ Zləbəba goro ni, ahər àdəm mawayumvu e kidinə geli bu kwa, adaba bay ya ti agray ti mis tawayavu ni ti Melefit. Nahkay maslaṇa ya ti naṇ àbu awayay mis nahəma, Melefit ègia bəjana. Maslaṇa nani ti àsəra Melefit a. ⁸ Ay maslaṇa ya ti àwayay mis do nahəma, naṇ ti àsər Melefit do, adaba Melefit ti ere ye ti agray ni dek, agray ti adaba

awayay mis. ⁹ Melefit àdáfiki ana leli, naṅ awayay leli ti ahámamam? Àdáfiki ana leli ti nahkay hi: àslərbíyú Wur gayan bilin bilinēni ni a duniya vu ga mēvi sifa gayan ana leli. ¹⁰ Mawayavani ti mənṅ ga mam? Leli mawayay Melefit enji aw? Aha! Melefit àwayay leli enji sawan. Nahkay àslərbíyú Wur gayan ti tákad naṅ. Tákada naṅ a ti Melefit esliki mēmbərfəṅa zlam magudarani geli ni kè leli a.

¹¹ Zləbəba goro ni, Melefit àwayay leli ti nahkay. Tamal àwayay leli nahkay ti àgəski ti leli day mawayumvu e kidin geli bu bilēgeni kwa. ¹² Melefit ti maslaṅa ya ti èpia naṅ a bir ni ti àbi. Ay tamal mawayumvu e kidin geli bu ni ti məsəra Melefit naṅ àbu akaba leli, mīgía akada mis bəlan akaba naṅ a. Məsəra leli məbu mawayay mis àna huđ bəlan akada gayan ya awayay mis ni.

¹³ Leli məbu akaba naṅ, naṅ day naṅ àbu akaba leli akada mis bəlan ti məsər ti ahámamam? Məsər ti adaba àvia *Məsuf gayan ana leli a palam. ¹⁴ Leli zla ti mīpia Wur ge Melefit a, məsəra Bəṅani Melefit àslərbíyú naṅ ti mīgi Bay mahəṅgay mis ga duniya. Nahkay məhi ana mis zlam nani ti àgrava ededin a. ¹⁵ Maslaṅa ya ti àdəm vay-vay Yezu naṅ Wur ge Melefit nahəma, maslaṅa nani ti Melefit naṅ àbu akaba naṅ, naṅ day naṅ àbu akaba Melefit akada mis bəlan. ¹⁶ Leli ti məsəra Melefit awayay leli, məgəskabá pakama gani nana.

Melefit ti ere ye ti agray ni dek agray ti adaba awayay mis. Maslaṅa ya awayay mis nahəma, maslaṅa nani ti naṅ àbu akaba Melefit, Melefit day naṅ àbu akaba naṅ, nday cəeni akada mis bəlan. ¹⁷ Məsər ti leli məbu mawayay mis àna huđ bəlan akada ge Melefit ya awayay leli ni ti ahámamam? Məsər ti adaba kwa kani, vad ya ti Melefit amagrafəṅa seriya kè mis a ni ti àsi aṅgwaz ana leli do simiteni. Àsi aṅgwaz ana leli do ni ti adaba zlam ya ti leli məbu magray a duniya bu ni ti akada ga Yezu ni. ¹⁸ Aṅgwaz ti tarakaboru nday ata mawayavani do. Tamal mawayay mis àna huđ bəlan ti magray aṅgwaz koksah. Adaba mam, tamal aṅgwaz awər mis nahəma, àsəra atatrəb naṅ. Maslaṅa ya ti aṅgwaz

awər naṅ nahəma, ṅgay Melefit awayay naṅ àna huđ bəlan ti àsərkaba lala faṅ do.

¹⁹ Leli ti mawayum Melefit, mawayum mis adaba Melefit àwayay leli enji. ²⁰ Tamal mis àdəm: « Nu ti nawayay Melefit » mək ezirey wur ga mənani nahəma, maslaṅa nani asəkad malfada. Adaba mam, wur ga mənani ya ti epi ni tekeđi àwayay naṅ do ni ti awayay Melefit ti ahámamam? Èpi naṅ do ni! ²¹ Divi ga Yezu ya àdáfiki ana leli ni nihi: àdəm maslaṅa ya ti awayay Melefit ti ahər àdəm mawayay wur ga mənani daya.

5

Maslaṅa ya ti afəki ahər ke Melefit ni ti eyefin ka zlam ga duniya

¹ Maslaṅa ya ti àgəskabá, adəm Yezu ti naṅ *Krist *Bay gəđakani ya amara ni ti Melefit ègia Bəṅana. Tamal maslaṅa awayay bəṅ ga bəza nahəma, awayay bəza ni daya. ² Məsər mawayay bəza ge Melefit ti ahámamam? Məsər ti adaba məbu mawayay Melefit, məbu magray zlam ya àhi ana leli grum ni daya. ³ Mawayay Melefit ti məsər ahámamam? Məsər ti adaba məbu magray zlam ya ti àhi ana leli e Divi gayan bu grum ni kəlavad. Divi gayan gani nani ti zləzlada do, ⁴ adaba ku way way do tamal Melefit ègia bəṅana nahəma, njəda gayan àtama njəda ga zlam ga duniya; zlam nday nani tèsipet naṅ koksah. Njəda ya àtam njəda ga zlam ga duniya ni ti mam? Njəda gani nani ti məfəki ahər geli ka Yezu. ⁵ Njəda ga way àtama njəda ga zlam ga duniya ni way? Si ga maslaṅa ya ti afəki ahər ka Yezu, adəm Yezu ti naṅ Wur ge Melefit ni.

Zlam ya ti adafaki Yezu naṅ Wur ge Melefit ni

⁶ Yezu *Krist ti àra a duniya va, àhuriyu a yam vu, *təbaray naṅ, kələṅ gani təbaya mimiz gayan a. Təbaray naṅ àna yam, təbaya mimiz gayan a daya. Məsər ti pakama nani ma ge jiri ti adaba *Məsuf ge Melefit àhia ana leli a. Məsuf gani nani ti ere ye ti adəm ni dek ma ge jiri. ⁷⁻⁸ Adafaki Yezu Wur ge Melefit ededin ti Məsuf, yam, mimiz. Nday mahkərani ni ti tədafaki zlam bəlan. ⁹ Tamal məgəsumkabu pakama ge mis

ya tādām ni ti ahār àdām mægəsumkabu pakama ge Melefit ya àdām ni daya, adaba Melefit ti naŋ gəɖakani, àtam mis dek. Pakama ge Melefit ya àdām ni ti àdāmki ka Wur gayaŋ Yezu Krist. ¹⁰ Maslaŋa ya ti afəki ahār ka Wur ge Melefit nahəma, àsəra a ahār gayaŋ ba pakama ge Melefit gani nani ti ma ge jiri. Ay maslaŋa ya ti àgəskabu pakama ge Melefit ya ti àdām ni do ni ti maslaŋa nani àdām Melefit àsəkad malfada. Adaba mam, àgəskabu pakama ge Melefit ya àdāmki ka Wur gayaŋ Yezu Krist ni do. ¹¹ Melefit àhi mam ana leli mam ? Àdām àvia *sifa ya àndav day-day do ni ana leli a. Sifa gani nani ti mənġət azuhva Wur gayaŋ Yezu Krist. ¹² Maslaŋa ya ti àgəskabá Wur ge Melefit a ni ti àŋgəta sifa. Maslaŋa ya ti àgəskabu Wur ge Melefit ndo nahəma, àŋgət sifa ndo.

Sifa ya àndav day-day do ni

¹³ Pakama gani nani ti nəbiki ana kəli adaba kəfumkia ahār ka Wur ge Melefit a ; nawayay ti kəsərum lekələm kəbum àna *sifa ya àndav day-day do ni. ¹⁴ Ka ya ti mahəŋgalay Melefit ni ti ere ye ti avi njəda ana leli ni ti nihi : məsəra tamal mi-hindiliŋa zlam ya ti àbəlafəŋ na ti eciiki ma geli ni ana leli. ¹⁵ Tamal məsəra naŋ àbu eciiki zlam ya ti mihindiliŋ ni ana leli ti məsəra mənġəta zlam ya mihindi na àndava.

¹⁶ Bi wur ga muk agudar zlam, zlam magudarani nani àzoru mis e kisim vu do, tamal kípia naŋ a ti hənġali Melefit. Nahkay ti Melefit aməvi sifa ana maslaŋa ya ti àgudar zlam ni, tigi ti zlam magudarani gayaŋ ni àzoru mis e kisim vu do ni. Zlam magudarani ya ti azoru mis e kisim vu ni ti àbu. Nəhi ana kəli hənġalum Melefit ti azuhva nani do. ¹⁷ Zlam ge mis ya tagray ni dek ti tamal tàgray ge jiri do ni ti dek zlam magudarani. Ay ti zlam magudarani ndahaŋ ya təzoru mis e kisim vu do ni ti təbu.

¹⁸ Məsəra maslaŋa ya ti Melefit ègia Bəŋana nahəma, àgudar zlam va do, Wur ge Melefit ajəgay naŋ. Nahkay zla nahəma *Seteni àgosay naŋ koksah.

¹⁹ Məsəra Bay ya ti leli ndam gayaŋ ni ti Melefit. Məsəra ndam ya tadəbay zlam ga duniya ni dek ti nday ndam ge Seteni.

²⁰ Məsəra Wur ge Melefit àra. Àra ti àvi njəda ana leli ga məsər Melefit Melefiteni. Nahkay leli məbu manjəhadani akada mis bəlaŋ akaba Melefit Melefiteni, àna njəda ga Wur gayaŋ Yezu *Krist. Yezu Krist ti Melefit Melefiteni. Avay sifa ya àndav day-day do ni ti naŋ gani ciliŋ.

²¹ Gabəza, pəra akaba zlam ndahaŋ ya ti ge Melefit do nahəma, kəgəsumkabu ba.

Wakita ge Zey ya àbèki ye cɔ ni Ere ye ti mɛdɛmki ka wakita ge Zey ya àbèki ye cɔ ni

Maslaɲa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafay slimi gayan a wakita ni bu ndo. Ay mèsàra, bay ya ti àbèki 2 Zey ni ti àbèki 1 Zey ni day naɲ gani : gurumkabu 2 Zey 5, 1 Zey 2.7 akaba Zey 13.34-35.

Àbiki ti ana ndam ga Yezu ya tɛcakalavu a kɛsa nahan bu ni, àhi ana tay tabavu slimi, adaba ndam magosay mis tɛbu tɛsawaday a kɛsa ndahan bu, tɛchahi zlam magɛdavani ana ndam ga Yezu. Awayay ti ndam ga Yezu tɛgɛskabu ndam magosay mis ni ba.

Sa ge Zey

¹ Nàbèki wakita hini ti nu, nu gɛdàkani ga ndam mɛfèki ahàr ka Yezu, nàbikiuru ana Wal gɛdàkani * ya Melefit adaba naɲ a ni akaba ana kɛli bɛza gayan ni ; nawayay kɛli dal-dal. Awayay kɛli ti nu bɛlan ciliɲ do, mis ya ti tèsàra jiri ge Melefit a ni dek tawayay kɛli daya. ² Nawayay kɛli ti adaba kɛgɛsumkabá jiri ge Melefit a ; jiri gani nani ti leli mɛbu àna naɲ kɛlavad, adaba Melefit àvi ana leli ti ga kanɲay-kanɲayani.

³ Bɛɲ geli Melefit nday ata Wur gayan Yezu *Krist atɛgri sulum gatay ana leli. Atɛjɛnaki leli, atagrɛy ti mɛnjɛhadumkabu àna sulumani. Nahkay ti amɛgrum jiri, amawayumvu e kidiɲ geli bu.

Ahàr àdɛm mawayay ndam ya ti leli mɛbu akaba tay ni

⁴ Mmawa goro ni, ka ya ti m̀ici bɛza gayak ndahan tɛbu tadɛbay divi ge jiri ni ti nɛmɛrva dal-dal. Tagrɛy zlam ti akada ga Bɛɲ geli Melefit ya àdɛm mɛgray ni. ⁵ Ere ye ti nawayay nɛhuk ni ti nahkay hi, mmawa goro ni : ahàr àdɛm mawayumvu e kidiɲ geli bu. Ma hini ya nɛbukki ni ti ma àki ke divi mɛweni do : ma gani ti m̀icia

* **1:1** « Wal gɛdàkani » ni ti awayay adɛmvaba ndam ga Yezu ya *tɛcakalavu a kɛsa nahan bu ni ; bɛza gayan ni ti ni day nday gani. † **1:13** « Wur ga muk walani » ti awayay adɛmvaba ndam ga Yezu ya *tɛcakalavu a kɛsa ya ti Zey naɲ àvu ni bu ni.

kwa ahaslana àndava. ⁶ Mawayay Melefit ti ahɛmamam ? Tamal mawayay Melefit ti madɛbay Divi gayan ya àdɛfiki ana leli ni. Divi gayan ya àdɛfiki ana leli, lekɛlɛm kicɛm kwa ka mɛnjɛki gani ni ti nihi : àdɛm wayumvu e kidiɲ gekɛli bu. Divi gani nani ti ahàr àdɛm kɛdɛbum kɛlavad.

⁷ Nèhi ana kɛli nahkay ti adaba mis dal-dal tɛbu a kɛsa gɛrgɛrani bu a duniya bu, tɛbu tagosay mis : ɲgay Yezu *Krist àra a duniya va, tiwi naɲ miweni ni ti tɛgɛskabu do. Maslaɲa ya ti adɛm nahkay ni ti naɲ zal ezir ge Krist, bay magosay mis daya. ⁸ Bumi slimi ana ahàr gekɛli, ti tɛwi geli ya ti mɛgri ana kɛli ni ègi zlam masakani ba. Bumvu slimi ti kɛɲgatɛm ere ye ti Melefit àdɛm amɛvi ana kɛli ni dek.

⁹ Sɛruma maslaɲa ya ti àmbrɛɲa madɛbay divi ya ti Krist àdɛfiki ana leli na, agrɛy ere ye ti naɲ awayay ni zlam gayan ni ti Melefit naɲ àbi akaba naɲ bi. Ay maslaɲa ya ti agrɛy ere ye ti Krist awayay ni ti Bɛɲ geli Melefit nday ata Wur gayan ni tɛbu akaba naɲ. ¹⁰ Tamal mis ara afa gekɛli a, àdɛfiki ere ye ti Krist awayay ni ana kɛli do ni ti kɛgɛsumkabu naɲ afa gekɛli ba, ku sa day kɛgrumi ba. ¹¹ Adaba maslaɲa ya ti àgria sa nahɛma àjɛnakia naɲ ka magudar zlam a.

¹² Ma goro àbu kay nawayay nɛhi ana kɛli, ay ti nawayay mɛbiki ma gani ana kɛli ka wakita do. Nɛdɛm anoru afa gekɛli, nu nuani àna ahàr goro anoru anɛzlapi ana kɛli, ti mɛmɛrvu dal-dal ka ahar bɛlan akaba kɛli.

¹³ Mmawa goro ni, wur ga muk walani ya Melefit àdɛkiba naɲ a ni bɛza gayan tɛgruka sa daya. †

Wakita ge Zej ya àbèki ya mahkər ni Ere ye ti mädəmki ka wakita ge Zej ya àbèki ya mahkər ni

Maslaᅇa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdàfay slimi gayaᅇ a wakita ni bu ndo. Ay mäsəra, bay ya ti àbèki 3 Zej ni ti àbèki 1 Zej akaba 2 Zej ni day naᅇ gani.

Àbiki ti ana Gayus : Gayus ti gədəkani ga ndam ga Yezu ya təcakalavu a kəsə nahəᅇ bu ni, ay mäsər kəsə gani nani do. Gayus ti àgəskabá mis ya ti Zej àsləruru tay ga məvi njədə ana ndam ga Yezu na lala ; ay gədəkani nahəᅇ àbu, slimi gani Diyətref, àgəskabu tay ndo. Zej àbiki wakita ana Gayus ti ga məvi njədə, ti àgray akada ge Diyətref ni ba.

Sa ge Zej

¹ Nu gədəkani ga ndam məfəki ahər ka Yezu, nəbukkiuru ana nak Gayus, nak zləba goro, nawayay kur dal-dal adaba madəbay divi ge jiri ka ahar bəlaᅇ. ² Gayus goro ni, nawayay ti araᅇa àgrakukvu ba simiteni, Melefit mągray ti kənjəhad njalaᅇ-njalaᅇ akada ga məbərurv gayak ya àbu sulumani kə meleher gayaᅇ ni ti.

Mis tazləbavu ana Gayus

³ Nəbu nəməruru dal-dal adaba bəza ga məᅇ geli ndahaᅇ kay təbu tara, təhu ahkado nak kəbu kadəbay divi ge jiri àna məbərurv bəlaᅇ. Iy nak kəbu kəgray nahkay ededᅇ. ⁴ Tamal nícia ti bəza goro təbu tadəbay divi jireni ni ti nəməruru dal-dal, àtam məmərurvani ndahaᅇ ni dek.

⁵ Zləba goro ni, ere ye ti kəgri ana bəza ga məᅇ geli ga məjənaki tay ni ti àna məbərurv bəlaᅇ. Ku tamal kəsər tay do nəᅇgu ni kəbu kəjənaki tay àna məbərurv bəlaᅇ. ⁶ Nday gani ya kəjənaki tay ni təbu tara ahalay a, təhi ana ndam ga Yezu *macakalavani ni kəbu kawayay tay dal-dal. Kam-kam zləba goro ni, ka ya ti atorukama nahəma, jənaki tay keti akada ge Melefit ya awayay ni. ⁷ Nday gani tìcik a magam gatay, tòru ti ga

məgri təwi ana Yezu *Krist. Ka ya ti takoru ni ti ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni təvi araᅇa ana tay ndo. ⁸ Mis akada nday nani nahəma, ahər àdəm məjənaki tay kwa, ti leli dek akaba tay mᅇgi ndam magray təwi ge jiri.

Diyətref nday ata Demetriyəs

⁹ Nəbikiyoya wakita ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu eslini na, ay ti Diyətref awayay mᅇgi gədəkani gatay dek, nahkay àgəskabu ma gani ndo. ¹⁰ Nahkay zla nahəma, ka fat ya ti eninjəa afa gekəli a ni ti anəᅇgəhadᅇ zlam ya agudar ni akaba ma magədavani ya adəmki ke leli ni ana kəli. Agudar ti zlam nday nani ciliᅇ do, naᅇ gani àwayay məgəskabu bəza ga məᅇ geli ni do. Ku tamal mis ndahaᅇ tawayay məgəskabu tay nəᅇgu ni, àcafəᅇa mis ga məgəskabu tay a. Tamal mis təgəskabá tay a ti agarakiba mis nday nana ka ndam macakalavani ga Yezu na.

¹¹ Zləba goro ni, kəgray zlam akada ge mis magədavani ni ba ; gray zlam akada ge mis sulumani ni. Maslaᅇa ya ti agray zlam sulumani ni ti naᅇ mis ge Melefit. Ay maslaᅇa ya ti agray zlam magədavani ni ti àsər Melefit do.

¹² Demetriyəs nahəma, mis dek tədəm naᅇ mis sulumani ; jiri gayaᅇ ya agray ni day adafaki naᅇ mis sulumani ededᅇ. Leli day magrakia sedi a, naᅇ ti mis sulumani. Nak day kəsəra ma geli ya mədəmki ni ti ma ge jiri.

¹³ Ma goro àbu kay nawayay nəhuk, ay ti nəwayay məbukki ma gani ndahaᅇ ni ka wakita do. ¹⁴ Adaba nədəm nu nuani àna ahər goro nara nakoru afa gayak wudak ; eninjəa kwa ti nu nuani àna ahər goro anəzlapuk.

¹⁵ Melefit mągruk sulum gayaᅇ ti araᅇa àhəluk ahər ba ti. Zləbəba geli day təgruka sa. Gri sa ana zləbəba geli ye eslini ni dek bəlaᅇ àna bəlaᅇ.

Wakita ge Zɔd ya àbèki ni Ere ye ti mɛdɛmki ka wakita ge Zɔd ya àbèki ni

Maslaɗa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdɛfa slimi gayan a : nani Zɔd wur ga mɛn ge Zek ni (1). Zɔd àdɛm ma akada ga zal asak ga Yezu ya akal adɛm ni do (17) ; nan wur ga mɛn ge Zek ya àbèki wakita ge Zek ni : nday cɛeni ti bɛza ga mɛn ga Yezu (Meciyɛ 13.55).

Àbiki ti ana ndam ga Yezu (1), ay ti àdɛfafay slimi gatay ahkay do ni slimi ga kɛsa gatay ni ndo. Adɛm akal awayay abiki wakita ana tay ti tɛsɛr ahɛmamam Melefit àhɛnɗa tay a ni, ay abiki ana tay àki ka ndam ya tawayay magosay ndam ga Yezu ni (3-4). Adɛm ma ti akada ge Piyer ya adɛm ni (2 Piyer 2), awayay ti ndam ga Yezu tijikia ke divi a ba.

Ka mandav ga wakita ni Zɔd àzɛlɛbay Melefit (24-25). Ma gayan ya àzɛlɛbay Melefit àna nan ni ti ma sulumani, ndam ga Yezu dek tisliki magray tɛwi àna nan.

Sa ge Zɔd

¹ Nu Zɔd nɛbiki wakita hini ana kɛli, nu bay mɛgri tɛwi ana Yezu *Krist, nu wur ga mɛn ge Zek. Nɛgri sa ana kɛli ya ti Bɛn geli Melefit awayay kɛli, àzalay kɛli ti kɛgɛm ndam gayan ni. Abi slimi ana kɛli ti kɛjɛm ba daya, adɛba lekɛlɛm ndam ga Yezu Krist. ² Melefit mɛjɛnaki kɛli, mɛgray ti *kanjɛhadumkabu àna sulumani, mawayavani gayan mɛlɛbu a mɛbɛruv gekɛli bu ti. Zlam nday nani dek tɛsagakivu kɛlavad ti.

Ndam ya ti tɛcahi zlam magɛdavani ana mis ni

³ Zɛlɛbɛba goro, nɛwaya dal-dal ga mɛbiki wakita ana kɛli ti kɛsɛrum ahɛmamam Melefit àhɛnɗa leli a dek ni. Ku tamal nɛwaya nahkay nɛngu ni, nɛdɛm ahàr adɛm si nɛbiki ana kɛli ga mɛvi njɛda ana kɛli ti kɛkadumvu ti mis tɛmbrɛn *Ma Mɛwɛni Sulumani àki ka Yezu *Krist ba. Ma Mɛwɛni Sulumani gani nani ti Melefit àvi

ana ndam gayan ga kanɗayani, àmbatvu day-day do. ⁴ Nɛdɛm nahkay ti adɛba ndam ya ti tɛsɛr Melefit do ni tɛhurkiviya ke kɛli akal-akal a, tɛgudarkaba *sulum ge Melefit geli ya àgri ana leli na. Tɛdɛm Melefit àvia barbaray ana leli a ga magudar zlam a. Tagray nahkay ti tɛmbrɛnɗa Bay geli Yezu Krist Bay mɛgur leli na. Pakama àki ka nday gani nani àvu mɛbɛkiani a Wakita ge Melefit vu hasl-hasl : seriya amɛgɛs tay.

⁵ Nawayay nɛhɛnɗri eri ana pakama ya ti kɛsɛruma àndava ni. Pakama gani nihi : ahaslani Melefit àhɛnɗabiya ndam *Izireyel a, àhɛlababiya tay ka had Ezip a. Kwa tamal àhɛnɗa tay a àndava nɛngu ni, kɛlɛn gani àbazla mis ndahan e kidɛn gatay ba, àbazl ti nday ya tɛfɛki ahàr ka nan ndo ni. ⁶ Dɛgɛzɛlumki ahàr ka *mɛslɛr ge Melefit day. Ndahan e kidɛn gatay bu nahɛma, njɛda ya Melefit àvi ana tay ni àhɛci tay, tɛwaya àkiva, nahkay tɛmbrɛnɗabiya mɛlan ya ti Melefit àbiyu tay na. Azuhva nani ti Melefit àhɛl tay, àwɛl tay àna jejirbi, àbiyu tay a mɛlan zɛn-zɛneni vu ga kanɗayan, eminjivoru ana vad ge Melefit ya ti amagrafɛnɗa seriya gɛdɛkani kɛ mis a dek ni. ⁷ Dɛgɛzɛlumki ahàr ka kɛsa *Sodom, *Gomor akaba kɛsa ndahan ya kɛ gɛvay gatay ni daya. Ndam ga kɛsa nday nani tɛgudara zlam a daya : tɛgra mesɛwɛhva ; mandɛhadkabani gatay ni ti Melefit àvi divi gani ana mis hihiriken ni ndo. Nahkay Melefit àbiya tay a aku va ; aku gani nani ti àmɛt day-day do. Àgra nahkay ti awayay aziaba azay slimi ana mis a, ti tɛgray ere nani va ba.

⁸ Ay ti ndam ya ti tɛhurkiviya ke kɛli ni nday day tagray zlam magɛdavani akada nani. Tɛjalaki ahàr ka zlam magudarani kɛlavad : tɛjalakia ahàr a ti tagudar zlam gani àki ka ahàr gatay edɛdɛn. Tamɛnɗalɛn ka njɛda ge Melefit ni akada zlam masakani, tindivi mɛslɛr gayan njɛdan-jɛdani ya ti e melefit bu ni daya. ⁹ Misel ti nan gɛdɛkani ga mɛslɛr ge Melefit. Ku nan tekeɛ endivi mis ndo. Ka sarta ya ti nday ata *Seteni tɛgrakivu ke kisim ge Mɛwiz tekeɛ, Misel ti anɗwaz àwɛrfɛnɗa nan kɛ mindivi Seteni a. Àhi : « Melefit mɛtraɛ

* 1:9 Pakama hini ti tɛdɛmki ma a Wakita ge Melefit bu ndo.

kur » ciliŋ. * ¹⁰ Ay nday gani nani tādəmki ma magədavani ka zlam ya ti tāsər ndo ni ni. Tagray zlam akada ga zlam ge gili ni, tājəlaki ahār do. Zlam ya ti tagray ni zlam masakani, emijiŋ tay. ¹¹ Nahkay atasay cicihi, adaba tavia vu gatay ana zlam magudarana akada ga *Kayiŋ ya ahaslani na. Tāgra zlam magədavana ti tātŋət singu akada ga *Balam ya àgrabiyu ahaslani na. Ticiiki slimi ana Melefit ndo akada ga Kore † ya ti àgrabiyu ahaslani ni, tiji daya. ¹² Ka ya ti nday tēbu akaba kuli, kəzumumkabu daf ni ti zlam magudar gatay ni abəki mimili ke kuli, adaba tənjləŋ ana misi zum, tājəlaki ahār ka vu gatay ciliŋ, tāsər mimili do. Nday akada ga maklabasl ya àtəd avər do ni, aməd apayakaba ciliŋ. Nday akada ga mənŋəhaf ya ti sarta ge miweni ènjia day tiwi bəza do ni. Akada nday məmətani àndava, nahkay Melefit àradaba tay a, təmətktivu. ¹³ Tānjəhad ka mələŋ biliŋeni do, təsawaday satat akada ga dəluy ya ti aməd adaday naŋ kwaŋa ni, nahkay zlam magudarani gatay ni akada ga muhunjuv ga yam ya ti kə gəvay ga dəluy, àbəluy do ni ; abəki mimili ka tay. Nday akada ga boŋgur ya ti atəd ni, Melefit àslamatia mələŋ ziŋziŋeni ana tay a. Atanjəhadviyu eslini ga kaŋgay-kaŋgayani huya.

¹⁴*Enok, naŋ wur hud ga Adam ya muku, naŋ zal ya ti àsəra ere ye ti amagravu kama na, àzlapakibiya ka tay a daya, àdəmbiya : « Nədəm nahəma, Melefit naŋ àbu ara akaba məslər gayan njəlātana kay dal-dal, təcəlvu do, ¹⁵ ara agrafəŋa seriya kè mis ga duniya na dek. Aməgəs nday ya ti tawayay ma gayan do ni dek àna seriya, azuhva zlam magudarani gatay ya təgri ni dek, akaba pakama magədavani ya tādəmki ni dek. » ¹⁶ Ma ga Enok ya àdəm ni àdəmki ti ka tay ededīŋ. Nday nani ti təzərday ma kəlavəd, tādəm ere ye ti Melefit agri ana tay ni àbəluy do ; tagray ere ye ti məbəruf gatay awayay ni ciliŋ, tiji zlabay, tesipet mis ga mənŋəfəŋa zlam kə tay a.

Zad avi njəda ana ndam məfəki ahār ka Yezu

¹⁷ Lekələm zləbəba goro, nawayay kuli ; jalumki ahār ka pakama ga ndam *asak

ga Bay geli Yezu *Krist ya ti təhivabiyu ana kuli ahaslani, tādəm amagravu ni. ¹⁸ Təhivabiya ana kuli a, tādəm ahkado : « Wudaka duniya ara andav ni ti mis atara təbi seki ana kuli. Mis nday nani tāsər Melefit do, tagray ere ye ti məbəruf gatay awayay ni ciliŋ. » ¹⁹ Nihi ti mis nday nani tēbu ticirkaba ndam məfəki ahār ka Yezu a. Tājəlaki ahār ka zlam ga duniya, *Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay a məbəruf bu bi. ²⁰ Lekələm zləbəba goro, nawayay kuli ; zum njəda gekuli ti kəmələmvu, ti kənjəhadum kəlavəd àna *Ma Məweni Sulumani ya kəgəsunkabu ni, kəŋgətumkivu njəda àna naŋ ti kīgəm njəlata. Həŋgalum Melefit àna njəda ga Məsuf gayan kəlavəd daya. ²¹ Melefit awayay kuli dal-dal : nahkay kəmbərəŋum məfəki ahār ka naŋ ba. Jəgum sulum ga Bay geli Yezu Krist ya amara məgri ana leli ni : sulum gani nani ti sifa ya àndav day-day do ni.

²² Ndam ya ti tājəlaki ahār cə cə ka ma ge Melefit ni təsi cicihi ana kuli. ²³ Mis ndahan e kidīŋ gatay bu ni ti, tamal təmbat majalay ahār gatay do ni ti Melefit aməgəs tay àna seriya, aməbiyu tay a aku vu. Nahkay həŋgumfəŋa tay kə aku na. Mis ndahan e kidīŋ gatay bu ni ti ni təsi cicihi ana kuli daya, ay ti bumvu slimi ciliŋ, kəgudarum zlam akada gatay ni ba. Kəwayum zlam magudarani gatay ni ba. Ku mēla azana ga vu gatay nənŋu ni kīnjəmfiŋ ba.

Zad azləbay Melefit

²⁴ Məgrumi səsi ana Melefit, adaba esliki majəgay kuli, ti kījəmki ke divi gayan a ba. Aməmbərfəŋa zlam magudarani gekuli ni kə kuli a, kīgəm akada kəgudarum zlam day-day ndo, mək aməhəloru kuli ti kənjəhadum a bay gayan bu, kīpəm masladani gayan àna məmərani dal-dal. ²⁵ Məgrumi səsi ana Melefit, naŋ bəlan, naŋ Bay mahəŋgay leli, àslərbiyu Yezu *Krist Bay geli ga mahəŋgay leli. Mis dek təzləbay naŋ, tādəm naŋ gədakani, naŋ Bay njəda-njədani, agur mis dek ti. Naŋ àbu nahkay ka ya ti zlam dek ànjəki ni, naŋ àbu nahkay kani, amələbu nahkay ga kaŋgay-kaŋgayani.

Aya nahkay.

Pakama maṅgahani ya Melefit àhiaba ana Zeṅ a ni Ere ye ti mǎdǎmki ka pakama maṅgahani ya Melefit àhiaba ana Zeṅ a ni

Maslaṅa ya ti àbǎki wakita hini ni ti àdǎfa slimi gayaṅ a wakita ni ba : nani Zeṅ (1.1 ; 1.4 ; 1.9 ; 22.8). Kwa ka mǎnjǎki gani ndam ga Yezu tǎdǎm Zeṅ nani ti Zeṅ zal asak ga Yezu, bay ya ti àbǎki Ma Mǎweni Sulumani ge Zeṅ ni.

Àbikioru wakita ni ti ana ndam ga Yezu ya tǎcakalavu a kǎsa adǎskǎlani bu ka had Azi ni (kani ti, had Azi ti ka had Tǔrki). A vad nahaṅ tǎfiyu Zeṅ a daṅgay vu ka had Patmos (Patmos ti had gǎziteni a hudǎ ga dǎluv bu kǎ gǎvay ga had Azi) : ka ya ti naṅ àbu eslini ni ti Yezu àhiaba ma, àṅgazliaya zlam ya ti amagravu na. Kǎlǎṅ gani Zeṅ àbǎki pakama ya ti èci ni akaba zlam ya èpi ni ka wakita.

Ka mǎnjǎki ga wakita ni ti Zeṅ àdǎm ahǎmamam Yezu àṅgazlivu ni : Yezu ti Bay gǎdǎkani àtam bǎbay ndahaṅ dǎk ; agur zlam dǎk ; ku kisim ya ti akadǎ mis ni day agur (1). Kǎlǎṅ gani Zeṅ ahǎṅgri ma ga Yezu ya àhiaba ni ana ndam gayaṅ ya tǎcakalavu a kǎsa adǎskǎlani bu ni (2–3). Yezu àvi njǎdǎ ana tay, àlǎgia ana tay a daya : àhi ana tay tǎjikia ke divi a ba. Ma gayaṅ ya àhi ana ndam nday nani ni ti, ku kani day ahi ana ndam gayaṅ dǎk.

Kǎlǎṅ ga pakama nani ti Zeṅ àṅgǎhad zlam ya Yezu àṅgazliaya ni (4–22). Pakama hini ti akadǎ pakama ndahaṅ ya mǎdi ahǎr a Wakita ge Melefit mǎweni bu ni do : zlam ya ti Zeṅ àṅgǎhad ni ti zlam maṅgahani, àṅgǎhad ti àzay mazavu ga zlam : àdǎmki ma ka mǎslǎr ge Melefit àna mazavu ga boṅgur, àdǎmki ma ka ndam ga Yezu ya tǎcakalavu a kǎsa gǎrgǎrani bu ni àna mazavu ge ceṅgel (1.20) ; àdǎmki ma ka Rom àna mazavu ga Babiloṅ, ahkay do ni ga wal hala (17.3-10) ; àdǎmki ma ke Seteni

àna mazavu ga kurmbu, ahkay do ni ga gavaṅ (20.2) ; àdǎmki ma ka ndam ga Yezu àna mazavu ga mǎva ga Yezu, ahkay do ni ga kǎsa njǎlatani (21.2). Pakama nani ti akadǎ ga pakama ge Deniyel ya àbǎki ni (Deniyel 7–12).

Ku tamal pakama nani dǎk zlazladani naṅgu ni, ahar gǎdǎkani mici tata : ka mandav ga duniya ti Yezu emihiti ndam ezir gayaṅ dǎk (19.11-21), mǎk ndam gayaṅ atanǎhadǎ akaba Melefit a mǎlǎṅ sulumani bu ga kaṅgay-kaṅgayani (21–22). Ka sarta ge Zeṅ ya àbǎki ma hini ni ti tǎgria daliya ana ndam ga Yezu a dal-dal (2.10 ; 2.13 ; 6.9-11). Ma ge Zeṅ ya àbǎki ni ti àvia njǎdǎ ana ndam ga Yezu a dal-dal, avi njǎdǎ ana leli daya.

Mǎnjǎki ga ma ge Zeṅ

¹ Wakita hini ti adǎfaki ere ye ti Yezu *Krist àhiaba ana ndam mǎgri tǎwi ana Melefit a ni. Melefit àhi pakama gani ti mǎhi ana tay, ti tǎsǎr ere ye ti amara magravu wudǎk ni. Nahkay zla ti Yezu Krist àslǎrbiyu mǎslǎr gayaṅ afa ga bay mǎgri tǎwi gayaṅ Zeṅ ga madǎfakiaba ere gani nana. ² Zeṅ àhi ere ye ti tǎhi ni dǎk akaba ere ye ti èpi ni dǎk ana mis. Àhi ana tay pakama hini ti ma ge Melefit ededǎṅ. Adǎfaki pakama gani ge jiri ti Yezu Krist. ³ Maslaṅa ya ti ejeṅgi wakita hini ana mis ni ti mǎmǎrvu, adǎba ahǎṅgri pakama ge Melefit ana tay. Nday ya ti tǎbi slimi, tǎgǎskabu pakama gani mǎbǎkiani ni day tǎmǎrvu. Adǎba sarta ga zlam gani ènjia wudǎk.

Zeṅ agri sa ana ndam mǎfǎki ahǎr ke Melefit a kǎsa adǎskǎlani ni bu

⁴ Nu Zeṅ nǎgri sa ana kǎli ndam ga kǎsa adǎskǎlani ka had Azi, lekǎlum ya kǎfǎmki ahǎr ke Melefit, kǎbum *kǎcakalumvu ga mahǎṅgalay naṅ ni. Melefit mǎgri sulum gayaṅ ana kǎli, mǎgray ti *kǎnjǎhadǎmkabu àna sulumani ti ! Naṅ ti naṅ àbu kwa ahaslani, naṅ àbu nihi, naṅ amǎlǎbu kama daya. Naṅ ti naṅ àbu mǎnjǎhadǎni e kǎrsi gayaṅ bu e melefit bu. Mǎsuf adǎskǎlani gayaṅ ni tǎgri sulum ana kǎli, tǎgray ti kǎnjǎhadǎmkabu

* 1:4 A majalay ahǎr ga ndam Zǎde bu ni ti adǎskǎla ti lemerǎ mǎbǎlani àtam lemerǎ ndahaṅ ni dǎk. Nahkay ti mǎsuf adǎskǎlani ni ti adǎfaki tǎwi ge Melefit ya àgray a mǎlǎṅ bu dǎk ni ti àbǎlay dal-dal.

àna sulumani daya. Məsuf nday nani təbu kè meleher gayan. * 5 Yezu *Krist mēgri sulum gayan ana kəli, māgray ti kânjəhadumkabu àna sulumani ti. Nan ti ere ye ti adəm ni dek ma ge jiri. Bay ya ti àngaba e kisim ba enjenjena ni ti nan. Nan Bay ga bəbay ga duniya ni dek daya.

Yezu Krist ti mis dek tätzəbay nan azuhva gayan ya amət ni ti adafaki awayay leli. Amət, mimiz gayan adəgaya ti ga məhəlabə leli a zlam magudarani geli ni ba. 6 Nan Bay geli gədəkani, àna təwi gayan ni mīgia ndam gayan a, agur leli. Agray ti leli dek mīgia ndam *manğalabakabu mis akaba Bəjan Melefit a. Nahkay ti mis dek tätzəbay nan, adaba njəda gayan əbu, esliki məgur tay ga kanğay-kanğayani. Aya nahkay !

7 Mənjumoru, nan tegi ara e kidin ga makləbasl ba, mis dek etipi nan.

Ku ndam ya tətəhad nan ni day etipi nan.† Jiba ya ka məlan ni dek etitəwi azuhva nan. Iy, amagravu ti nahkay.

Aya nahkay !

8 Bay Melefit adəm ahkado : « Bay ya ti ànjəki ka magray zlam dek ni ti nu. Bay ya ti emendeverin zlam dek ni ti nu gani daya. » Nan ti nan əbu kwa ahaslani, nan əbu nihi, amələbu kama daya. Nan njədə-njədəni, agur zlam dek.

Yezu àngazlivu ana Zen

9 Adəm ma hini ti nu Zen wur ga mən gekəli. Leli dek ti məbu ka ahar bəlan akaba Yezu *Krist akada mis bəlan. Nahkay ti leli məbum macakumkabu daliya ka ahar bəlan, məgrumoru təwi geli ka ahar bəlan, məmbrənum do. Leli məbu ka ahar bəlan a Məgur ga Yezu bu, nan Bay geli daya. A vad nahan təgəs nu, tōru àna nu ka had Patmos e kidin ga yam bu. Təgəs nu ti adaba nəbu nəhi ma ge Melefit ana mis, nagrakia sedi ka Yezu a palam. 10 Nu nəbu eslini ti kə fat ga Bay geli nahəma, *Məsuf ge Melefit əgəs nu. † Eslini nīci dəngu

ga maslanə kələn goro, nan əbu ahənday kay kay akada ge mezlelim ni. 11 Àhu ahkado : « Ere ye ti kipi ni ti bəki ka wakita, kəslərikaboru ana ndam məfəku ahər ya təbu *təcakalavu a kəsa adəskəlani ni bu : Efez, Simirin, Pergam, Tiyatir, Sart, Filadelfi akaba Lewədisi ni. »

12 Nəra nīcia ma na ti nambatvu ge mipi maslanə ya ti azlapay ni. Nəra nambatva zla ti nipi *ceŋgel adəskəla məbəhadkiani ka zlam ga gru agavəla. 13 Nipi maslanə nahan, àngazlulu akada mis hihirikeni micikeni e kidin ga zlam ya təbəki ceŋgel ni bu. Maslanə gani nani ti afakabu azana zəbalani cekw ka aləŋ ga asak, gugum məwəlani àna maslpara ga gru. 14 Məhər ga ahər gayan ni bəd-bəd tallə, bəd-bəd gani atama ge sləzi a. Eri gayan ni asladay akada ga aku ni. 15 Asak gayan ni nduza akada ga ara ya ti təzaya a aku ba ni, dəngu gayan ni ahənday akada ga yam ya ti acuhway kay a zalaka bu ni. 16 Bəngur təfəŋ a ahar ga dəf bu adəskəla, maslalam ahəraya a ma gayan ba, ma ga maslalam ni cecueni məzumani. Meleher gayan ni asladay akada ga fat wis-wiseni ni. 17 Nəra nīpia nan a nahkay ti nədəd kə asak gani akada nu məmətani. Nan ti ni afəku ahar ga dəf gayan, àhu : « Anğwaz əwər kur ba. Wudəka zlam dek ànjəki ti nu nəbu àndava ; ka mandav ga zlam dek day nu anələbu. 18 Bay ya ti nan əbu àna sifa ni ti nu ; nəməta mək nāngaba, nahkay ananjəhad àna sifa ga kanğay-kanğayani. Nəgur kisim akaba məlan ge *kisim daya. 19 Nahkay zla ti zlam ye kipi ni dek bəki ka wakita : bəki ere ye ti nan əbu agravu nihi ni akaba ya ti ara agravu wudak ni dek. 20 Àki ka bəngur adəskəlani ya kipi a ahar ga dəf goro bu ni akaba àki ka zlam ga gru adəskəlani ga məbəki ceŋgel adəskəlani nahəma, ma manğahani gani ti nihi : bəngur adəskəlani ni ti *məslər ge Melefit, təfi ahər ana ndam goro a kəsa

† 1:7 Mənjay Zakari 12.10 ; Zen 19.37. † 1:10 Fat ga Bay geli ti fat ga ladi, adaba ka fat gani nani ti Yezu àngaba e kisim ba. § 1:20 Məslər ge Melefit ya təfi ahər ana ndam ga Yezu a kəsa adəskəlani bu ni : mis ndahan tədəm məslər ya afi ahər ana ndam ga Yezu a kəsa nahan bu ni ti mis hihirikeni ya təgur mesedi ni dek ; mis ndahan ti ni tədəm məslər ti, ndam ge mesedi ni dek akaba məslər məslərani ya afi ahər ana tay ni. Ay pakama ge Zen ya abiki ana məslər ya afi ahar ana ndam ge Melefit a kəsa nahan bu ni ti, àhi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa gani nani bu ni akada nday dek mis bəlan.

adəskəlani bu ni. Ceŋgel adəskəlani ni ti ni ndam goro ya *təcakalavu a kəsa adəskəlani ni bu ni.Š »

2

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan̄ ya təcakalavu e Efez ni

¹ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu e Efez ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti boŋgur təfəŋ a ahar ga dəf bu adəskəlani, asawadəy e kidin̄ ga zlam ga gru adəskəlani ga məbəki *ceŋgel adəskəlani ni bu ni. Pakama gayan̄ ni ti nihi, ² àdəm : Nəsəra təwi gayak ya kagraj na, nak kəbu kagraj təwi àna njəda, kəbu kebesey, kəbi kəvi divi ana ndam cuday ga məhurkiviyani ke kəli bi daya. Ndam ya tədəm nday ndam *asak goro, ay nday ndam asak goro do ni ti kəmənjaləŋaba kə tay a, kəsəra nday ndam masəkad malfadə masakani. ³ Nak kəbu kebesey, kəcaka daliya azuhva nu a, kəmətəb̄ ndo.

⁴ « Ay ti zlam àbu bəlan̄ kəgudara, nəhukki : Kəwayay nu akada ya kəwayay nu enjenjeni ni va do. ⁵ Jalaki ahàr ka manjəhad gayak ye enjenjeni ni, ŋga pi kəŋgoya kələŋ a ni day ti. Mbatkaba majalay ahàr gayak a, gray təwi akada ya kəgray enjenjeni ni. Tigi ti kəmbatkaba majalay ahàr a do nahəma, anara afa gayak a, nara nəzaba ceŋgel gayak na akaba məlan̄ ya tafəkadki na. ⁶ Ay zla nahəma, zlam nahan̄ àbu bəlan̄ nazləbaki kur : ere ye ti ndam Nikolas * təcahi ana mis ni ti kəwayay do ferereri akada goro ya nəwayay do ferereri ni.

⁷ « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mîci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni.

« Maslaŋa ya ti èyefiŋa kə zlam magudarana nahəma, anəvi divi ga məzum bəza ga məŋgəhaf ya àbu a məlan̄ sulumani ge Melefit bu ni. Bəza ga məŋgəhaf nani ti avi sifa ana mis. »

* **2:6** Leli məsər ere ye ti ndam Nikolas tədəm ni do, ay məsəra nday ndam magudar zlam ya tədəbay divi ga Yezu do ni. † **2:13** A Pergam ti məlan̄ gəfəkani ge meviyekiki zlam ana Zəs melefit gəfəkani ga ndam Gres ni àbu. Ahay nahan̄ àbu, tazləbavù bay gəfəkani ga ndam Rom ni akada nan̄ melefit eslini. Yezu àdəm kərsi ge Seteni àbu a Pergam ti azuhva zlam nday nani.

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan̄ ya təcakalavu e Simirin̄ ni

⁸ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu e Simirin̄ ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti ànjəki ka magray zlam dək, emendeveŋ zlam dək, nan̄ gani ya àmət mək àŋgaba e kisim ba ni. Pakama gayan̄ ni ti nihi, ⁹ àdəm : Nəsəra daliya gayak ya ti kacakay na, nəsəra nak tala-gani. Ay ge jiri nahəma, zlam gayak àbu. Nəsəra ma magədavani ya mis tekəlkəkiyu na daya. Ndam ya tekəlkəkiyu ma ni tədəm nday ndam *Zəde, ambatakani do nday ndam Zəde do, nday ndam ya təcakalavu ga mədəbay *Seteni ni. ¹⁰ An̄gwaz àwərfəŋa kur ka daliya ya akacakay ni ba. Sərumki : Seteni aməbiyu ndam gekəli ndahan̄ kay a dan̄gay vu, awayay ti ahəlfəŋa eyə kə kəli a. Akəgrum daliya vad̄ kru. Ku takad kur nəŋgu ni, kəmbərəŋ məfəku ahàr ba. Kəmbərəŋ məfəku ahàr ndo nahkay nahəma, anəvuk sifa ga sulum adəba kəyefiŋa kə zlam magudarana.

¹¹ « Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam nahəma, mîci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni.

« Maslaŋa ya ti èyefiŋa kə zlam magudarana nahəma, ku tamal àməta nəŋgu ni aman̄gaba, aməmət dəy-dəy va do, *kisim ye cə ni amazay nan̄ do. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan̄ ya təcakalavu a Pergam ni

¹² Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Pergam ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti nan̄ àbu àna maslalam ma gani cecəeni məzumani ni. Pakama gayan̄ ni ti nihi, ¹³ àdəm : Nəsəra məlan̄ manjəhad gayak a, nak ka məlan̄ ge *Seteni, kərsi gayan̄ àbu eslini. † Təkad Antipas ti afa gekəli eslini ka məlan̄ ge Seteni ya anjəhad ni. Antipas ti bay magrakua sedi a, àmbərəŋ nu ndo. Ku tamal təkada

naṅ a naṅgu ni nak day kàmbrəṅ nu ndo simiteni, kəbu kəfəku ahàr kekileṅa.

¹⁴ « Ay ti zlam àbu kàgudara, nəhukki : mis ndahaṅ təbu afa gayak ti təgəskabá ere ya *Balam àdafaki na. Àhi ana bay Balak mágosay ndam *Izireyel ti tãhəpəđ aslu ga pəra akaba tãgray mesəwehvu. ¹⁵ Mis ndahaṅ təbu afa gayak təgəskabá ere ye ti Nikolas † àdafaki na daya. ¹⁶ Nahkay nəhuk : Mbatkaba majalay ahàr gayak a. Tigi ti kàmbatkaba do nahəma, nara afa gayak a wudak, nara nakadvaṅəva kà ndam gayak na àna maslalam ya ahəraya a ma goro ba na.

¹⁷ « Maslaṅa ya ti slimi àfəṅ ge mici zlam nahəma, mıcı ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni.

« Maslaṅa ya ti èyefiṅa kà zlam magudarana nahəma, anəvi *man maṅgahani ni. Anəvi koskosay daya : ka koskosay gani nani ti slimi məweni àki məbəkiani. Maslaṅa ya àsəra slimi gani nana ni ti àbi, si asər ti maslaṅa ya ti təvia akur gani nana ni kwa. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayanṅ ya təcakalavu a Tiyatir ni

¹⁸ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Tiyatir ni. Pakama gani nani ti ga Wur ge Melefit, naṅ ya ti eri gayanṅ asladay akada ga aku ni, asak gayanṅ ni akada ga ara sulumani ni. Pakama gayanṅ ni ti nihi, ¹⁹ àdəm : Nəsəra təwi gayak ya kagraj na, nəsəra kəbu kawayay mis, kəbu kəfəku ahàr, kəbu kebesey zlam dek, kəbu kəfi ahàr ana təwi daya. Nəsəra təwi gayak ya kagraj nihi ni àtama ya kàgrabiya enjenjeni na.

²⁰ « Ay ti zlam àbu kàgudara, nəhukki : kəvia divi ana Zezabel, wal ya àdəm naṅ bay mahəṅgaray *pakama ge Melefit na. § Ambatakani do wal nani ti naṅ àbu adəfiki zlam ana ndam məgru təwi ge mesipet tay àna naṅ. Awayay ti tãgray mesəwehvu akaba tãhəpəđ aslu ga pəra. ²¹ Nəvia sarta

ti màmbatkaba majalay ahàr gayanṅ a, ay ti kekileṅa àcuṅway do ; agroru mesəwehvu gayanṅ zlam gayanṅ. ²² Nihi nahəma, nara nəfəki arməwə, ara acakay daliya ka slalah gayanṅ. Ndam ya tagrafəṅa mesəwehva ni tigi ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay a ndo, tàmbrəṅ təwi gatay magədavani nani ndo ni ti atəkakay daliya dal-dal daya. ²³ Nara nabazlfəṅa bəza dek daya, ti ndam ya təfəki ahàr ke Melefit, təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek tara təsər : bay ya ti àsəra majalay ahàr ge mis a akaba zlam ya mis tawayay na ti si nu kwa. Lekələm dek anəpəl kəli, ku way way do ke təwi gayanṅ ya àgray ni.

²⁴ « Lekələm ndam Tiyatir ndahaṅ ni kəbum kəfəki ahàr ke Melefit. Lekələm ti kicəmi ma ga wal ni ndo, kàcahum ere ye ti mis nday nani tədəm zlam maṅgahani ge *Seteni ni ndo. Lekələm nahəma ere ye ti nəhi ana kəli grum ni ti àbi. ²⁵ Ay ti ere ye ti nəhi ana kəli ni ti nihi : Gəsumkabá ma ya nəhi ana kəli na, kàmbrəṅum ba duk abivoru ana sarta goro ya anaṅga ni.

²⁶ « Maslaṅa ya ti èyefiṅa kà zlam magudarana, àgəskabá ere ye ti nawayay na duk abivoru ana vad gayanṅ a nahəma, anəvi njəda ga məgur jiba gərgərani. ²⁷ Maslaṅa nani ti emigi bay bilek-bilekeni, amahətay jiba nday nani àna aday ga ara ; aməgri ana tay ti akada ga maslaṅa ya ti ehebkaba misek ge eliḍisl a təzlu-təzlu ni. * ²⁸ Anəvi njəda ga magray zlam nday nani akada ga Baba ya àvu ni. Maslaṅa nani ti anəvi banti ya ti acəlaya ge dəena ni daya. †

²⁹ « Maslaṅa ya ti slimi àfəṅ ge mici zlam nahəma, mıcı ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni. »

3

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayanṅ ya təcakalavu a Sart ni

¹ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Sart ni. Pakama gani

† 2:15 Mənjaki ke ere ye ti məbəkiani ka 2.6 ni. § 2:20 Zezabel ti wal ga bay Akab ga had Izireyel ahaslani (1 Bəbay 16.31). Zezabel ti wur Izireyel do, ahəṅgriur ahàr a had ana Bal melefit ga ndam Kanaṅ. A Wakita ge Melefit bu ni ti wal ya agosay mis ti tədəbay divi ge Melefit ba ni lu təzalay naṅ Zezabel. * 2:27 Mənjay Limis 2.8-9. † 2:28 Banti ya ti acəlaya ge dəena ni ti Krist. Mənjay Maṅgahani 22.16.

nani ti ga Bay ya ti mäsuf ge Melefit táfəṅ adəskəla akaba boṅgur táfəṅ adəskəlani ni. Pakama gayan ni ti nihi, àdəm : Nəsəra təwi gayak ya ti kagraj na. Mis tādəm nak ti kəṅgəta sifa, ambatakani do nak məmətani sawan. ² Nak kəbu kendevertu wudak, ay ti cikaba. Zlam nahan àgəjənifuka, àmət ndo, ay ahàr àdəm zay njəda gayak, do ni ti zlam gani nani day ara amət. Nàmənjələna ana təwi gayak na, nipi ti èsli arəṅa kè meleher ge Melefit goro do. ³ Sərki ka ma ge Melefit ya ti kici ahaslani ni. Sərki ahəmamam kəgəskabu ma gani ahaslani ni. Kəsərki ti gəskabá, mbatkaba majalay ahàr gayak na. Tigi ti kipidekvu do nahəma, anara afa gayak a. Anara ti akada ga zal akal ni, akəsər sarta gani do. ⁴ Ay ti ndam gayak ndahan 6al təbu a Sart ti azana gatayani təgəs arda ndo. Nday məbakabu azana bəđ-bəđani, amasawaday akaba tay, adaba tislaki tata.

⁵ « Maslaṅa ya ti èyefiṅa kà zlam magudarana nahəma, aməbakabu azana bəđ-bəđani, anəbəkia slimi gayan ka wakita day-day do. A wakita nani bu ni ti nəbəkia slimi ga ndam ya təṅgəta sifa ni. Kè meleher ga Baba akaba kè meleher ga məslər gayan nahəma, anədəm vay-vay nan ti mis goro.

⁶ « Maslaṅa ya ti slimi àfəṅ ge mici zlam nahəma, mici ere ye ti *Məsuf Njələtani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsə gərgərani bu ni. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan ya təcakalavu a Filadelfi ni

⁷ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu a Filadelfi ni. Pakama gani nani ti ga Bay ya ti nan *njələtani, nan jireni ni, nan ti lekili ga bay Devit àfəṅ a ahar bu . Tamal àzləkaba mahay a ti maslaṅa nahan àzləkku koksah, tamal àzləkvà day maslaṅa nahan àzləkaba koksah. Pakama gayan ni ti nihi, ⁸ àdəm : Nəsəra təwi gayak ya kagraj na. Nəsəra njəda gayak ahəca, akaba nani dek kəmbərəṅ nu ndo, kəgəskabá pakama goro a. Nihi nahəma, nəzləkukaba mahay a, maslaṅa ya ti esliki məzləkku mahay nani ti àbi. ⁹ Nəhuk nahəma, ndam

ya təcakalavu ga madəbay *Seteni, tādəm nday ndam *Zude ambatakani do tasəkad malfada, nday ndam Zude do ni, ere ye ti anəgri ana tay ni nihi : anəfəki ṅasa ka tay, ti tàra tábəhaduk mirdim meleher ndiḃa ndiḃa ana had. Nahkay ti atəsər nu nəbu nawayay kur. ¹⁰ Nak ti kəgəskabá pakama goro na, kəmbərəṅ ndo. Nahkay nu day anahətay kur ka sarta ga daliya ya amərəkia ka ndam ga duniya dek ni, anəmbərəṅ kur do. Daliya gani nani ti ecirkaba mis a : mis ndahan goro, mis ndahan ti ni goro do. ¹¹ Nu nəbu nanṅa wudak. Gəskabá ma ya ti nəhuk na lala, kəmbərəṅ ba. Nak kəbu àna sifa ya nəvuk ga sulum adaba kèyefiṅa kà zlam magudarana ni : tigi ti kəmbərəṅ ma goro ndo nahəma, maslaṅa àbi amazafuka sifa gani nana bi.

¹² « Maslaṅa ya ti èyefiṅa kà zlam magudarana nahəma, anafəkad nan, emigi medikedik ga *ahay gəđakani ge Melefit goro ni, amanjəhad a məlan sulumani nani bu ga kanṅay-kanṅayani. Anəbəkia slimi ge Melefit akaba slimi ga kəsə gəđakani ga bay Melefit goro ka nan. Kəsə gani nani ti Zeruzalem məweni ya ti Melefit aməslərbiyu ka had ni. Anəbəkia slimi goro məweni ka maslaṅa nani daya.

¹³ « Maslaṅa ya ti slimi àfəṅ ge mici zlam nahəma, mici ere ye ti Məsuf Njələtani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsə gərgərani bu ni. »

Ma ga Yezu ya àhi ana ndam gayan ya təcakalavu e Lewədisi ni

¹⁴ Àhu keti : « Biki pakama hini ana *məslər ge Melefit ya abi slimi ana ndam goro ya *təcakalavu e Lewədisi ni. Pakama gani nani ga Bay ya ti təzalay nan “Aya Nahkay !” ni. Nan Bay magray sedi jireni, àsəkad malfada do, ere ye ti Melefit àgraya ni dek ti ahar gayan àkibu daya. Pakama gayan ni ti nihi, ¹⁵ àdəm : Nəsəra təwi gayak ya kagraj na : nak liṅ-liṅ do, nak war-war do daya. Hojo nak liṅ-liṅ ahkay do ni nak war-war. ¹⁶ Ay ti nak liṅ-liṅ do, nak war-war do, nak luḃuk-luḃuk, nahkay ti nara nahəṅgaya kur a ma goro ba tuwəđ. ¹⁷ Kəbu kədəm elimeni gayak àbu, kəṅgəta zlam a, ere ye ti ahəcukkivu ni àbi. Ambatakani do ṅgay nak kəbu kasay cicihi,

araṅa gayak àbi, nak talagani, nak wulu-fani, nak a mahayma ti kəsər do. ¹⁸ Nihi zla nahəma, nawayay ti ra afa goro a, səkum gru masladani, ègi njəlalatani a aku bu ni. Nahkay ti ekigi bay ge elimeni edediṅ edediṅeni. Səkum azana bəf-bəfdani ti kəbakabu, kəṅgah vu gayak nahkay ti ak-agray mimili va do. Səkum haf ge eri daya ti kəgraki ke eri gayak ni, nahkay ti ekipi divi. ¹⁹ Nu ti ndam goro ya nawayay tay ni tamal təgudara zlam a ti nəhiki ana tay, natraḡki tay. Nahkay ti mbatkaba majalay ahər gayak a, kava njaṅ-njaṅ ga magray təwi a. ²⁰ Ci day, nu hi kə mahay, nəbu nəzalay. Tamal ti maslaṅa ècia dəṅgu goro a, àzləkaba mahay a nahəma, nəhuriyu afa gani. Nəhuriya ti nəzum zlam ata naṅ, naṅ day azum zlam ata nu.

²¹ « Maslaṅa ya ti èyefiṅa kə zlam magudarana nahəma, anəvi divi ga manjəhadani e kərsi ga bay bu akaba nu a bay goro bu. Amanjəhad ti akada goro ya ti nəyefiṅa kə zlam magudarana, nəra, nu nəbu manjəhadani e kərsi ga bay bu akaba Baba ni.

²² « Maslaṅa ya ti slimi àfəṅ ge mici zlam nahəma, mīci ere ye ti *Məsuf Njəlatani ahi ana ndam goro ya təcakalavu a kəsə gərgərani bu ni. »

4

Mahay məzləkabana e melefīt ba

¹ Àra àhua ma na nahkay ti nipi mahay məzləkabana e melefīt ba. Eslini dəṅgu ga maslaṅa àhənday akada ga mezlelim ni. Dəṅgu nani ti ga maslaṅa ya ti àhu ma en-jenjeni ni. Àhu ahkado : « Cəlaya ahalay ha. Kəcəlaya ti nədəfukki zlam ya ti amagravu ni. »

² Eslini *Məsuf ge Melefīt àgəs nu həya, mək nipi kərsi ga bay mafəkadani e melefīt bu, maslaṅa àvu manjəhadviyani dəgama.

³ Maslaṅa gani nani ti àbəlay kay akada ga akur sulumani ya təzalay zespi ni, akada akur ya təzalay sarduwaṅ ni daya. Kərsi gani nani ti makwal èveliṅ tekesl. Makwal ni asladay akada ga akur ya təzalay imarot ni. ⁴ Kərsi ndahaṅ kru kru cə mahar faḡ təfəṅ kə gəvay ge kərsi nani tèveliṅ carra, mis gəḡakani təvu dəgama dəgama

manjəhadviyani. Nday məbakabu azana bəf-bəfdani, mēfedey ahər àna elpindiṅ ga gru. ⁵ A kərsi gani nani ye e kidiṅ bu ni ti avər abay aku, dəṅgu tahənday, avər adi aday. Eslini ceṅgel təbu adəskəla təsladay məlaṅ kama ge kərsi ga bay ni. Ceṅgel nday nani ti *Məsuf ge Melefīt adəskəlani ni. ⁶ Zlam nahaṅ àvu kama ge kərsi ga bay ni, ere gani akada dəluv, asladay məlaṅ akada ga kutrum ni, ahəlaba eri a vərut.

Zlam ndahaṅ təbu faḡ, nday àna sifa, təfəvù kərsi ni e kidiṅ vu kə palahar gani faḡani dək. Zlam gani nday nani ti meleher gatay akaba aləṅ gatay ni dək eri trakokwa trakokwa. ⁷ Zlam bəlaṅ gani təzavu ata mazlahku, ye cə ni təzavu ata wur kokur, ya mahkər ni meleher gani təzavu ata ge mis, ya faḡ ni ti ni təzavu ata məjəvu ka ya ti məjəvu ni ahər ni. ⁸ Zlam nday nani faḡani ni kərpasla təfəṅ kə tay muku muku, vu gatay ni dək eri trakokwa, gwar a huḡ bu akaba gwar ka dala dək. Mələfat akaba məlavad gani do dək tidi limis, təmbraṅ do, təbu təḡəm :

« Bay geli Melefīt, nak Bay njəḡa-njəḡani, nak kəbu njəlata, njəlata, njəlata.

Nak ti kwa ahaslani nak kəbu, nak kəbu nihi, akələbu kama daya. »

⁹ Zlam nday nani faḡani təbu tidii limis ana Bay ya ti naṅ àbu manjəhadani dəgama e kərsi ga bay bu, naṅ àbu àna sifa, àmət ḡay-ḡay do ni. Kəla ya ti tidii limis ga mazləbay naṅ akaba təgri səsi nahkay ni ti ¹⁰ nday gəḡakani kru kru cə mahar faḡani ni tabəhadī mirdim ana Bay ya ti naṅ manjəhadani dəgama e kərsi ga bay bu, àmət ḡay-ḡay do ni. Tabəhadī mirdim, tazləbay naṅ. Tabəhadī elpindiṅ gatay kə meleher ga Bay manjəhadani e kərsi bu ni, təḡəm :

¹¹ « Bay geli Melefīt, nak kəgraya zlam a dək. Kəgraya zlam a dək, nday təbu nahkay ti ka mawayay gayak.

Nahkay zla nahəma, kislia ti ku way way do məzləbay kur,

məḡəm nak gəḡakani, məḡəm nak njəḡa-njəḡani. »

5

Wur Təmbak akaba wakita

¹ Eslini nìpifiɗ wakita mifedekabani kà bay ya ti manjəhadani dɛgama e kɔrsi ga bay bu ni a ahar ga daf bu. * Wakita nani ti palahar gani cecɛeni mɛbəkiani, ma gani mandəbaɗakabiyani àna zlam mɛlaɗ adəskəla daya. ² Mək nìpi *məslər ge Melefit njəda-njədani àdəm ma kay kay, àdəm ahkado : « Way esliki mɛhəlkia zlam ya ti tàndəbaɗakabiyu wakita ni àna naɗ na ga mepelkaba wakita na tata ni way ? »

³ Ay ti ku e melefit bu, ku ka had, ku a had bu, maslaɗa àbi esliki mepelkaba wakita na ga məmənjiyani a huɗ gani vu bi. ⁴ Eslini nìtəwi dal-dal adaba tɛdi ahàr ana maslaɗa ya ti esliki mepelkaba wakita na ga məmənjiyani a huɗ gani vu ndo. ⁵ Ay bəlaɗ e kidiɗ ga nday gəɗákani ni bu àhu : « Kìtəwi ba. Nihi nahəma mazlahku àbu, naɗ ti ge dini ga Zəda, naɗ wur huɗ ge Devit ; eyefiɗa kà ndam ezir ge Melefit a. Naɗ ti esliki : ahəlkia zlam adəskəlani ya tàndəbaɗakabiyu wakita ni àna naɗ na ga mepelkabana tata. »

⁶ Eslini nìpi Wur Təmbak micikeni jika e kidiɗ bu kama ge kɔrsi ni. Zlam ndahaɗ fadani ni akaba nday gəɗákani ni tɛveliɗ naɗ. Wur Təmbak gani nani ti edrem adəskəla. Eri gani day adəskəla ; eri nday nani ti *Məsuf ge Melefit adəskəlani ni, Melefit àslərbiyu tay ka had dek. Wur Təmbak gani nani ti amənjavu akada ga wur təmbak ya tìsliɗa ni. ⁷ Wakita ni àfəɗ kà Bay ya ti manjəhadani dɛgama e kɔrsi bu ni a ahar ga daf bu. Eslini Wur Təmbak nakəɗ òru àzay wakita ni. ⁸ Naɗ nakəɗ àra àza wakita na ti zlam fadani ni akaba gəɗákani kru kru cə mahar fadani ni tábəhad mirdim grik kè meleher ga Wur Təmbak ni. Nday dekeni àna tində a ahar bu akaba hijiyem ga gru mərəhvani àna tersel pisl pisl. Tersel gani nani ti zlam mahəngaləni ga ndam ge Melefit ya tahəngalafəɗa kè Melefit a ni. ⁹ Nday nakəɗ tidi limis məwəni, tɛdəm :

« Nak ti kislia mazay wakita na, kislia mɛhəlkia zlam adəskəlani ya tandəbaɗakabiyu wakita na àna naɗ na daya.

Adaba tàkadà kur a,

* **5:1** Ka sarta ga Yezu ti wakita dek zəbalani, mis tefedekabu ; ga mənɗət mɛlaɗ ya tawayay ni si tɛpelkaba kwa ; wakita akada ya kani ni ti təbi.

kəmbiaya mis a dek ana Melefit àna mimiz gayak na :

mis ya tɛzlapay ma həma ni dek, ge dini dek,

ga jiba dek akaba ga had gərgərana dek, kəmbiaya tay a.

¹⁰ Kàgray nahkay ti tìgia ndam jiba gayak a, nak kəgur tay,

tìgia ndam *maɗgalabakabu mis akaba Melefit kè meleher ge Melefit geli daya.

Nday gani etigi bəbay ka had. »

¹¹ Eslini nìpi məslər ge Melefit miliyem ehimeya, tàcalvu do, nìci limis gatay ya tidi ni. Nday nakəɗ tɛveliɗi ahàr ana kɔrsi ni, ana zlam fadani ni, akaba ana gəɗákani ni. ¹² Nday nakəɗ təbu tidi limis kay kay, tɛdəm :

« Wur Təmbak ya tàkad ni èslia ti mis təhəngrioru ahàr a had,

təzlabay naɗ akaba tidi limis,

adaba naɗ njəda-njədani, agur zlam dek,

naɗ àbu àna elimeni, àsəra magray zlam a dek. »

¹³ Eslini nìci dənɗu ga zlam ya Melefit àgraya tay a ni dek təbu tidi limis. Zlam ya ti agavəla ni, ya ka had ni, ya a had bu ni akaba zlam ya ti a dəluv bu ni tɛdəm :

« Məzlabum Bay ya ti e kɔrsi bu ni,

məzlabum Wur Təmbak ni daya.

Məhəngrioru ahàr a had ana tay adaba nday təgur zlam dek.

Mətəkumi ahar ana tay daya.

Məgrum zlam nday nani dek ga kaɗgay-kaɗgayani. »

¹⁴ Zlam fadani nakəɗ tɛdəm : « Aya nahkay ! » Tàra tɛdəma nahkay nahəma, gəɗákani ni tábəhad mirdim meleher ndiɓa ndiɓa ana had ana Bay ya e kɔrsi bu ni akaba ana Wur Təmbak ni, təhəngrioru ahàr a had ana tay.

6

Wur Təmbak ni ezliri ana mepelkaba wakita

¹ Eslini nìpi Wur Təmbak nakəɗ àzəkia zlam mandəbaɗakabiyu wakita na bəlaɗ gana. Àra àzəkia nahəma, nìci zlahay ga zlam bəlaɗ e kidiɗ ga zlam fadani ni bu ahənday kay kay akada ga avər ya adi

aday ni, àdám : « Ra ! » ² Nìpi ti pilis bəf-bəfani, mis àki digusa manjəhadani, aləka àfəŋ a ahar bu. Təvia elpindiŋ a, adaba esliki meyefiŋeni kà zlam dek, àsləka òru ga makadvani ti mēyefiŋ ka zlam keti.

³ Eslini Wur Təmbak ni àzəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita ye cə na. Àra àzəkia ti nìci dənŋu ga zlam ye cə e kidiŋ ga zlam fadani ni bu ni, àdám : « Ra ! »

⁴ Nìpi pilis nahəŋ ndizeni àhəraya, mis àki digusa. Maslaŋa gani nani ti təvia maslalam gəfakana, təvikiva njəda ga məzəkibiyu silik ke mis ka had a ti tábazlvu e kidiŋ gatay bu.

⁵ Eslini Wur Təmbak ni àzəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita na ya mahkər na. Àra àzəkia ti nìci dənŋu ga zlam ya mahkər e kidiŋ ga zlam fadani ni bu ni, àdám : « Ra ! » Nàmənjoru mək nìpi pilis diliŋ-diliŋeni àhəraya, maslaŋa àki digusa, kilə àfəŋ a ahar bu ga makay zlam. ⁶ Nìci dənŋu ga maslaŋa ahəndabiyu e kidiŋ ga zlam fadani ni bu, àdám : « Siŋgu ge təwi ga rukani asəkum *alkama agodu bəlaŋ ciliŋ, tamal hay ti ni agodu mahkər ciliŋ. » Àhi ana bay ya ti naŋ ke pilis ni keti : « Zum nday ata amal nahəma kijiŋ ba. »

⁷ Eslini Wur Təmbak ni àzəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita ya fadani na. Àra àzəkia ti nìci dənŋu ga zlam ya fadani ni àdám : « Ra ! » ⁸ Nàmənjoru mək nìpi pilis àzavu ata azək àhəraya, maslaŋa àki digusa. Slimi ga bay nani Kisim, məlaŋ ge *kisim adəboru naŋ kələŋ. Təvia njəda ana tay ka palahar ga had bəlaŋ a huđ ga fadani ba ga mabazl mis àna maslalam a, àna ləwir a, àna arməwər gərgərana. Təvia njəda ana tay ga magray ti zlam ge gili cudayani tábazl mis daya.

⁹ Eslini Wur Təmbak ni àzəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita ya zlamani na. Àra àzəkia ti nìpi diksi ga ndam ya tábazl tay adaba təgəskabá ma ge Melefit a akaba təgrakia sedi a ni. Nday ti təvu a huđ ga məlaŋ *meviyekiki zlam ana Melefit ni bu. ¹⁰ Nday nakəŋ təzlah kay kay, tədám : « Bay geli gəfakani, nak jireni, nak *njəlatani ; akagrafəŋa seriya kə mis ya təbu ka had, tábazl leli na ti ananaw ? Akatraóvù tay ti ananaw ? » ¹¹ Tàra tədəma ma na nahkay

nahəma, təbəki azana bəf-bəfani ka tay dek, təhi ana tay ahkado : « Bəsəma àkiva gəzit, adaba bəza ga məŋ gekəli ndahaŋ təbu təgri təwi ana Melefit akada gekəli ni, Melefit àvia divi ana mis a ti tábazlkivu tay ke kəli. Ahər àdám tábazlaba tay a dek day kwa. »

¹² Eslini nìpi Wur Təmbak ni, àzəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita ya muku na. Àra àzəkia ti had àdaday kay kay. Fat ègi diliŋ-diliŋ akada jembey. Kiyi day ègi ndize akada mimiz. ¹³ Bəŋgur tətədbiyu e melefit bu, tədəgaya ka had a akada ga bəza ga *wəruv maŋgalakani ya aməd gəfakani abafəŋa tay kà məŋ gana ni. ¹⁴ Hud melefit èfedevu akada ga wakita ya efedevu ni, àsləkaba eslina. Həma akaba had ya e kidiŋ ga dəluv bu ni dek təsləkaba a məlaŋ gatay ba. ¹⁵ Bəbay ga had ni dek, gəfəkani, gəfəkani ga ndam slewja, ndam ge elimeni, ndam ya njəda àfəŋ ka tay ni, mis ndahaŋ ni dek, evidi akaba nday ye evidi do ni təbu a ahuzl bu, təbu e kidiŋ ga huđəkum bu. ¹⁶ Təhi ana həma ni akaba ana huđəkum ni ahkado : « Dəđumkiaya ke leli a, ŋgahumfəŋa leli kà bay manjəhadani dəgama e kərsi ga bay bu na ti èpi leli ba ; ŋgahumfəŋa leli kà Wur Təmbak na daya, adaba àzuma bəruv a. ¹⁷ Adaba vad məzum bəruv gatay dal-dalani ènjia. A vad gani nani ti maslaŋa àbi amatamfəŋa kà tay a bi. »

7

Ndam ya ti təhəndakia zlam ge Melefit ka tay a ni

¹ Eslini nìpi *məslər ge Melefit fad nday jika jika kə sliri ga məlaŋ fadani dek. Nday təbu təcafəŋa aməd ga məlaŋ na dek ti àdaday ka had ni ba, ka dəluv ba akaba ka məŋgəhaf ku bəlaŋ ba simiteni. ² Melefit ti Bay ga sifa ; nìpi məslər gayanə nahəŋ keti naŋ àbu asləkabiya gwar egezi a, zlam ge Melefit ga mahəndakiani ke mis ni àfəŋ a ahar bu. Məslər nakəŋ àzlah kay kay, àhi ana məslər ndahaŋ fadani ya Melefit àvi njəda ana tay ga magudar had akaba dəluv ni, àhi ana tay ahkado : ³ « Kəgudarum had, dəluv akaba məŋgəhaf faŋ ba, si amahəndakia zlam ge Melefit kə meleher

ga ndam mægri tawi ana Melefit geli na day kwa. » ⁴ Eslini tàcaluaya mis ya ti tàhèndaki zlam ge Melefit ka tay na : nday dæbu diŋ àna dæbu kru kru fað mahar fað, nday ge dini gærgærani ge Izireyel ni dek. ⁵ Ge dini ga Zuda mis dæbu kru mahar cæ, ge dini ge Ruβeŋ mis dæbu kru mahar cæ, ge dini ga Gad mis dæbu kru mahar cæ, ⁶ ge dini ge Eser mis dæbu kru mahar cæ, ge dini ga Naftali mis dæbu kru mahar cæ, ge dini ga Manase mis dæbu kru mahar cæ, ⁷ ge dini ga Simeyoy mis dæbu kru mahar cæ, ge dini ge Levi mis dæbu kru mahar cæ, ge dini ga Isakar mis dæbu kru mahar cæ, ⁸ ge dini ga Zabuloŋ mis dæbu kru mahar cæ, ge dini ge Zuzef mis dæbu kru mahar cæ, ge dini ge Benjemen mis dæbu kru mahar cæ.

Mis macakalavani dal-dal kè meleher ge Melefit

⁹ Eslini nàmænjoru, nipi mis macakalavani dal-dal, maslaŋa àcal tay koksah. Nday nani ti mis ga hað gærgærani dek, ga jiba gærgærani dek, ge dini gærgærani dek akaba ya tàzlapay ma hama gærgærani ni dek. Nday tæbu micikeni jika jika kama ge karsi ga Bay ni, kè meleher ga Wur Tæmbak ni. Nday dek mæbakabu mægudi bæð-bæðani, ahar ga tæba tæfəŋ kà tay dek a ahar bu, tazləbay Melefit àna naŋ. ¹⁰ Nday nakəŋ tàzlah kay kay, tæðəm : « Tàhəŋgay leli ti Melefit geli manjəhadani e karsi bu ni nday ata Wur Tæmbak ni. » ¹¹ Eslini nipi *məslər ge Melefit jika jika tævelinja ahàr ana karsi ga bay na, ana gəðákani na akaba ana zlam faðani ya àna sifa na. Nday nakəŋ tæbəhad mirdim, meleher ndiða ndiða ana hað, tàzləbay Melefit, ¹² tæðəm :

« Aya nahkay !

Melefit geli ni, nak a bay gayak bu, nak kəsəra zlam a.

Mægruk səsi, məhəŋgrukoru ahàr a hað, adaba kislia ga mægur zlam a dek, nak njəðan- njəðani,

nahkay mazləbay kur ga kaŋgay-kaŋgayani. Aya nahkay ! »

¹³ Eslini gəðákani bəlaŋ e kidiŋ ga nday kru kru cæ mahar faðani ni bu àhu ahkado : « Mis nday hini mæbakabu mægudi bæð-bæðani ni ti ndamam, tàsləkabiya eley ? »

¹⁴ Nəhəŋgrifəŋ, nəhi : « Bay goro, nu nəsər

do, nak kəsəra sawaŋ timey. » Naŋ nakəŋ àhu nahəma : « Hini ti ndam ya ti tæbesebiya daliya dal-dalana, tæmbrəŋ məfəki ahàr ke Melefit ndo ni. Nday gani ti ndam ya tæbarafəŋa mægudi gatay àna mimiz ga Wur Tæmbak a ti mægudi gatay ni tiŋi bæð-bæðani ni. ¹⁵ Azuhva nani ti nday tæbu kəlavəð micikeni kè meleher ge Melefit naŋ manjəhadani e karsi gayaŋ bu, tazləbay naŋ a ahay gayaŋ bu məlafat akaba məlavəð gani do dek. Bay ya ti naŋ manjəhadani dəgama e karsi bu ni aməfi ahàr ana tay. ¹⁶ Ləwir aməwər tay va do, yam day amakəð tay va do. Fat akaba endif day atəgri araŋa ana tay do. ¹⁷ Adaba mam, Wur Tæmbak micikeni e kidiŋ ge karsi ga bay ni bu ni aməjəgay tay, aməhəloru tay ka məlaŋ ga yam ya ti aŋgəz, àdəl dəy-dəy do, avay sifa ni. Melefit àna ahar gayaŋ aməgriaba yam tuway ana tay e eri ba dek. »

8

Wur Tæmbak ni èndeveriŋa məzəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita na

¹ Eslini Wur Tæmbak ni azəkia zlam mandəbaŋakabiyu wakita ya adəskəlani na. Àra azəkia nahəma, zlam ya a huð melefit bu ni dek tæmbrəŋ madəðani, təwər day àbi dəfik-dəfik, agray minit kru kru mahkər.

² Eslini nipi *məslər ge Melefit adəskəla micikeni kè meleher ge Melefit ; tæbi mezlelim adəskəla ana tay.

³ Nipi məslər ge Melefit nahaŋ àna hijiyem ga gru a ahar bu ; hijiyem ni ti teviyekviyu haf ya ezi akada ge tersel ni. Məslər ge Melefit nakəŋ àra ècikfəŋ kà gəvay ga zlam ga gru ya teviyekiki zlam ana Melefit ni. Təvia haf ya ezi akada tersel na dal-dal ge meviyekieni ana Melefit ti azək gani mĩnjikioru ke Melefit, ti Melefit mĩci mahəŋgalay zlam ga ndam gayaŋ *njəlatani ni dek àna azək ga haf ni. Nahkay məslər nakəŋ èviyekki ka zlam ga gru ya teviyekiki zlam ana Melefit ni, kè meleher ge Melefit naŋ dəgama e karsi gayaŋ bu. ⁴ Naŋ àbu eviyek haf ya ezi akada tersel ni nahkay ti azək gani àhəraya a ahar gayaŋ ni ba, àcəloru agavəla afa ge Melefit, nahkay Melefit èci mahəŋgalay zlam ga ndam njəlatani

gayaŋ ni dek. ⁵ Eslini məslər ge Melefit ni əzay hijiyem ga gru ni, àdaya aku a məlaŋ ya teviyekiki zlam ana Melefit ni ba, àbiviyu e hijiyem ga gru ni vu pisl. Àra àbəviya nahkay nahəma àdəvabiyu ka had. Àra àdəvabiya ti avər àdi aday sak kay, huđ mel-efit àhənday, avər àbay aku asladay məlaŋ, had àdaday dal-dal daya.

Mezlelim adəskəlani ni

⁶ *Məslər ge Melefit adəskəlani ya mezlelim təfəŋ kà tay adəskəlani ni təslamatavu ge mivi mezlelim gatay ni.

⁷ Məslər ge Melefit ye enjenjeni e kiđiŋ gatay ya adəskəlani bu ni èvi mezlelim gayaŋ ni. Àra èvia mezlelim na ti koskosay ga avər, aku akaba mimiz mebedəveni tadəgaya ka had a. Had ni èsevu məlaŋ mahkər, palahar gani bəlaŋ aku àzumaba. Kəla məŋ ga zlam mahkər lu ti bəlaŋ e kiđiŋ gatayani bu aku èviyekaba. Kəzir miđeni dek aku ni àzumaba daya.

⁸ Eslini naŋ ye cə ni èvi mezlelim gayaŋ ni. Àra evia ti zlam nahaŋ gəđakani akada həma, aku àbu azum, tizligiyu a *dəluv gəđakani vu. Nahkay dəluv ni ècekvu məlaŋ mahkər, palahar gani bəlaŋ ègi mimiz. ⁹ Kəla zlam ya a huđ ga yam bu àna sifa ni mahkər lu ti bəlaŋ e kiđiŋ gatayani bu àmət. Kəla *slalah ga yam mahkər lu ti bəlaŋ e kiđiŋ gatayani bu àhuđkaba ŋguc ŋguc.

¹⁰ Eslini naŋ ya mahkər ni èvi mezlelim gayaŋ ni. Àra èvia ti boŋgur gəđakani àtədbiyu e melefit bu. Boŋgur gani nani asladay akada aku ga vala-vala ni. Dəluv ya ka had ya ti yam gani acuhway ni dek ti kəla dəluv mahkər lu boŋgur ni àdəkiaya ka bəlaŋ gana. Àdəkiaya ka məlaŋ ga yam ya àdəl do na daya. ¹¹ Boŋgur nani ti slimi gayaŋ Bilek-bilek, esliŋ dəŋgu krec. Kəla dəluv mahkər ya yam gani acuhway ni lu ti bəlaŋ e kiđiŋ gatayani bu ni ti yam gani ègi bilek-bilekeni. Mis kay tisia yam na. Tàra tisia yam na ti təmətə adaba yam ni ègia esliŋ dəŋgu krec.

¹² Eslini naŋ ya fad ni èvi mezlelim gayaŋ ni. Àra èvia ti fat àsladay lala va do, akada ècekvu mahkər, təhəmbakia zlam ka palahar bəlaŋ gana. Kiyi day ègia nahkay. Kəla boŋgur mahkər lu ti bəlaŋ e kiđiŋ gatayani

bu àsladay va do. Nahkay ga məlafat məlaŋ àsladay lala va do akada masladani gani ècekvu məlaŋ mahkər, təhəmbakia zlam ka palahar bəlaŋ gana. Məlavad gani day nahkay.

¹³ Eslini nàməŋjoru keti, nipi məjəvu naŋ àbu ahər driŋ a huđ melefit bu, etəwi kay kay, àdəm : « Wanua ! Daliya ! Daliya àmərəkia ke mis a duniya ba. Məslər ge Melefit təbu mahkər tivi mezlelim gatay ni faŋ ndo. Etivia mezlelim gatay na ti mis atəcakay daliya dal-dal. »

9

¹ Eslini naŋ ya zlam ni èvi mezlelim gayaŋ ni. Àra èvia ti nipi boŋgur nahaŋ àtədbiyu e melefit bu, àdaya ka had a. Təvia lekili ge *evid gəđakani ya a huđ ga had bu na. ² Nahkay boŋgur ni àzləkaba evid na. Àra àzləkaba ti azək àhərəya dəl-dəl, azək gani akada ga aku kayani ni. Azək ni àsəki fat mək məlaŋ ègi ziŋ-ziŋ. ³ A huđ ga azək ni bu nahəma, eyəw təhərəya ka had na dek sliribiəba. Təvia njeđə ana eyəw na ga məbal mis akada ga andra na. ⁴ Təhi ana tay ahkado : « Kəgudarum kəzir ba, kəgudarum məŋgəhaf ba, kəgudarum zlam məfətani ndahaŋ ba daya. Grumi daliya ana ndam ya ti təhəndaki zlam ge Melefit ka tay kə meleher ndo ni ciliŋ. » ⁵ Təvi divi ana eyəw ni ga mabazl mis ni ndo, təvi divi ana tay ga məgri daliya ana mis ni kiyi zlam ciliŋ. Eyəw nday nani ti taəbal mis ; məwər gani ti akada ga andra ya àbala mis a ti awər ni. ⁶ A huđ ge kiyi zlamani ni bu ni ti mis ni atadəbay kisim àna ahar gatay, ay ti atədi ahər do. Mis ni atawayay məmətəni, ay ti atəmət do, kisim ni amacuhwafəŋə kà tay a driŋ.

⁷ Eyəw nday nani ti təzavu akaba pilis ya takoru àna tay ka kadvu ni. Zlam ndahaŋ təki ka tay ka ahər akada elpindiŋ ga gru. Meleher gatayani day akada ge mis ni. ⁸ Məhər ga ahər gatay day zilip zilip akada ga wəl ni. Aslər gatay ni day akada ga mazlahku ni. ⁹ Gugum gatay ni akada məwəlani àna maslpara ga ara. Daday ga kərpaşla gatay ni ahənday akada ge seret ya ti təwəlfəŋə tay kə pilis a, tacuhworu àna tay ka kadvu ti təhənday ni. ¹⁰ Hutul gatay

ni njɔda njɔda akada ga andra ni. Nahkay kiyi zlam tisliki mægri daliya ana mis àna mɔbal mis vɔzak vɔzak àna hutul gatay ni. ¹¹ Eyéw ni ti nday tɔbu àna bay gatay. Bay gani nani ti agur evid gɔɔakani ya a hud ga had bu ni. Tɔzalay naŋ àna ma *Hebri Abadoŋ, àna ma Gres ti ni Apoliyoŋ. *

¹² Daliya ye enjenjeni ni ti àndava. Nihi nahɔma, daliya ndahaŋ tɔbu kama cɔ.

¹³ Eslini mɔslɔr ya muku ni èvi mezlelim gayan ni. Àra èvia ti nìci dɔŋgu ga maslaŋa àhɔndabiyu ka gɔjak ga mɔlaŋ fadani ga zlam ga gru ya teviyekiki zlam ana Melefit kè meleher gayan ni. ¹⁴ Maslaŋa nani àhi ana mɔslɔr ya muku, èvi mezlelim ni ahkado : « Picehaba mɔslɔr fadani mɔwɔlani kà gɔvay ga zalaka gɔɔakani Efret na. » ¹⁵ Naŋ nakəŋ àra ècia ma ya tahi na ti èpicehaba mɔslɔr fadani na. Mɔslɔr nday nani ti Melefit àdaba tay ga moru mabazl mis a : kɔla mis mahkər lu takad bəlaŋ gani. Àdaba tay a nahkay ti, ti tɔgray tɔwi nani ke vi nani, ke kiyi nani, ka fat nani, ana njemdi nani daya. ¹⁶ Mɔslɔr nday fadani ni ti ndam slewja gatay tɔbu dal-dal, nday àna pilis. Eslini tɔhu nday miliyem diŋ diŋ cɔ. ¹⁷ Ere ye ti nipi ni ti nihi : pilis mis tɔki ka tay. Mis ni mɔwɔlvani àna maslpara ga kadvu. Maslpara gatay ya tɔwɔlvu àna naŋ ni ndize-ndize akada aku, cekɔleti-cekɔleti, azaywur-azaywur. Ahər ge pilis ni akada ga mazlahku ni, aku, azək akaba zlam nahaŋ ya aku agɔs akada ga asas ya aku agɔs ni tahəraya a ma gatay ni ba. ¹⁸ Zlam nday hini mahkərani ni ti tɔgri daliya ana mis dal-dal : aku, azək akaba zlam nahaŋ ya aku agɔs akada ga asas ya aku agɔs ni. Təhəraya a ma ge pilis ni ba, tɔbazl mis : kɔla mis mahkər lu takad bəlaŋ gani. ¹⁹ Nahkay pilis ni tisliki mægri daliya ana mis àna zlam ya àniviyu ana tay a ma bu ni. Hutul ge pilis ni day zlam ga kadvu, tɔgri daliya ana mis àna naŋ. Hutul nday nani akada gavaŋ, ahər tɔki ka tay ga mægri daliya ana mis àna naŋ.

²⁰ Mis ndahaŋ tɔgɔjənia. Nday nani ti zlam mahkərani ya ti tɔbazl mis ni tɔgri araŋa ana tay ndo. Akaba nani dek

təmbatkaba majalay ahər gatay na ndo. Nday tɔbu tagroru tɔwi gatay ya ahaslani ni zlam gatay : tazləbay seteni, tagray pəra. Pəra nday nani ti tagraya tay ga gru a, ndahaŋ ge virzegeni a, ndahaŋ ga akur, ndahaŋ ti ni ge biyem. Zlam nday nani tipi divi do, tici slimi do, tɔsawadɔy kok-sah daya. ²¹ Mis nday nani ya tɔgɔjəni ni təmbatkaba majalay ahər gatay na ndo : təmbrəŋ matak gatay ni ndo ; tɔbu tabazl mis, tagray mesuwəhvɔ, tigi akal kekileŋa zlam gatay.

10

Mɔslɔr ge Melefit akaba wakita gɔziteni

¹ Eslini nipi *mɔslɔr ge Melefit nahaŋ njɔda-njɔdani àhəraya e melefit ba. Mɔslɔr gani nani àbakababiyu endɔwi ga maklaɔasl, ahər gayan ni mɔfedeni àna makwal, meleher gayan akada fat, asak gayan day tɔzavu ata arɔd ga aku ya agɔs zlam gɔɔək ni. ² Wakita gɔziteni àfəŋ kà mɔslɔr ni a ahar bu mɔzləkabana. Àfəkadki asak ga daf gayan ni ka *dɔlɔv gɔɔakani, asak ga gɔjar gayan ni ti ni ka had. ³ Naŋ nakəŋ àzlah kay kay akada ga mazlahku ya avalahay ni. Àra àzlah nahkay ti nìci avər ahəŋgrifəŋbiyu, àdi aday sak adəskɔla. ⁴ Nàra nìcia ga avər ya àdi aday na ti nawayay nəbəkɔ ere ye ti aday ga avər tɔdɔm ni. Ay ti nìci dɔŋgu ga maslaŋa nahaŋ àhɔndabiyu e melefit bu, àdɔm : « Ere ye ti aday ga avər tɔdɔm ni ti kəbəkɔ ba, kəhi ma gani ana maslaŋa ba daya. »

⁵ Eslini mɔslɔr ge Melefit ya ti àfəkadki asak bəlaŋ ka dɔlɔv gɔɔakani, asak bəlaŋ gani ti ni ka had ni àtɔloru ahar ga daf agavəla, ⁶ àmbadɔy àna slimi ge Melefit dək adaba Melefit ti naŋ àbu ga kaŋgay-kaŋgayani, àgraya mɔlaŋ ya agavəla na akaba zlam ya ti a hud gani bu na dek, àgraya had akaba zlam ya ti tɔki na dek, àgraya yam akaba zlam ya ti a hud gani bu na dek. Mɔslɔr ge Melefit nakəŋ àmbadɔy, àdɔm : « Ere gani ara agravu nihi hɔya eɔɔeɔiŋ, sarta gani àbi. ⁷ Ay ka fat ya ti mɔslɔr ge Melefit ya ti adəskɔlani ni emivia mezlelim gayan na nahɔma, Melefit emendeveŋ

* 9:11 Abadoŋ, Apoliyoŋ : slimi nday nani awayay adəmvaba « Bay magudarkaba zlam a. »

zlam gayan maŋgahani ni. Zlam maŋgahani nani ti àhia ma gana ahaslana ana ndam mægri tæwi ya tahəŋgaray *pakama gayan na. »

⁸ Eslini maslaŋa ya ti àhubiyu ma kwa e melefít bu ni àhu keti : « Ru kaza wakita mæzləkabana ya àfəŋ a ahar bu kà mæslər ge Melefít micikeni jika, asak bəlaŋ ka dəluv gəđakani, asak bəlaŋ gani ti ni ka hađ na ni. »

⁹ Nahkay nərəkioru ka mæslər nakəŋ, nəhi məvu wakita gəziteni ya àfəŋ ni. Eslini àhəŋgrufəŋ, àhu : « Za ti kəndavù. A ma gayak bu nahəma, amanja new-new akada amu, eminjəa a huđ va ti emigi bilek-bilek. »

¹⁰ Eslini nəzafəŋa wakita gəziteni na kà mæslər na, nəvi ana ma tiyuk. A ma goro bu nahəma, new-new akada amu, ay nàra nànda ti ègia bilek-bilek a huđ goro ni ba.

¹¹ Təhu keti : « Melefít àđəmkiə ma ka jiba gərgərana, ke mis ga hađ gərgərana, ke mis ya təđəm ma həma gərgərana, akaba àki ka bəbay gatayana đek. Ahàr àđəm kəhəŋgri ma gayan nani ana tay kwa. »

11

Ndam sedi cə

¹ Eslini təvu fifiŋ ga mægur zlam, təhu : « Cikaba, kòru kəgur *ahay gəđakani ge Melefít ni akaba məlaŋ meviyekiki zlam ana naŋ ni àna naŋ. » Təhu : « Calaba mis ya təbu tahəŋgalay Melefít a dalaka ga ahay gani bu na daya. » ² Ay ti təhu : « Kəgur dalaka ya e mite bu ni ba, mbrəŋ nahkay adaba Melefít àmbrəŋja məlaŋ gani nana ana nday ya ti nday ndam *Zəde do na. Nday gani nani atəzum kəsa *njəlatani ni kiyi kru kru fađ mahar cə. » ³ Təhu keti : « Melefít àđəm : “Anəsləruru ndam sedi goro bebem cə məbakabu mbolu ka vu akada ga azana ni, nday gani atəhi pakama goro ana mis vad dəbu àna diŋ diŋ cə àna kru kru muku.” »

⁴ Ndam sedi cəeni ni ti məŋgəhaf cə, məŋgəhaf nday nani ti *oliviye. Nday ceŋgel cə daya. Ndam sedi nday nani təbu micikeni kə meleher ga Bay geli. Bay geli gani agur duniya ni đek. ⁵ Tamal maslaŋa awayay agri cuday ana tay nahəma, aku amahəraya a ma gatay ni ba, emihiriŋ naŋ.

Nahkay ndam ezir gatay ni đek atətamfəŋa kà tay a do, atəmət. ⁶ Ka ya ti ndam sedi cəeni ni nday təbu təhəŋgri ma ge Melefít ana mis nahəma, tisliki məhiani ana huđ melefít atəđaya avər a ba, mək atəđaya do edeđiŋ, duk abivoru ana mandav ge tæwi gatay. Tisliki məhiani ana yam məmbavu mimiz mək ambavu edeđiŋ. Tisliki məhiani ana mis ga duniya ni təcakay daliya gərgərani đek mək təcakay edeđiŋ daya. Tisliki magray zlam akada gatay ya ti tawayay ni.

⁷ Ka ya ti etindeveriŋa məhəŋgri ma ge Melefít ana mis a nahəma, araŋa nahəŋ amahəraya e *evid gəđakani ya a huđ ga hađ bu na. Ere gani nani amakadvu akaba tay, njəda gayan ni amatam gatay ni, amabazl tay. ⁸ Atəmbər bu kisim gatay ni kà gəvay ge divi a kəsa gəđakani bu, a kəsa ya ti *tədarfəŋ Bay gatay kà təndal ni bu. Slimi ga kəsa gani nani ti maŋgahani : awayay adəmvaba ti *Sodom, ahkay do ni Ezip. ⁹ Eslini mis ge dini gərgərani ni đek, ga hađ gərgərani ni đek, ga jiba gərgərani ni đek, akaba mis ya təzlapay ma həma gərgərani ni đek atamənjələŋ kə kisim gatay vad mahkər àna telma. Atəcafəŋa mis ge mili tay a. ¹⁰ Mis ga duniya ni đek atəmər vu adaba təbazla ndam sedi cəeni na. Atəmər vu dal-dal, atagra y wuməri, atavavu zlam, adaba ndam sedi nday cəeni ni təgria daliya ana tay a dal-dal. ¹¹ Ay kələŋ ga vad mahkərani àna telma nahəma, Melefít àhəŋgrivabiyu sifa gayan ana tay a. Sifa ni àra àhuriviya ana tay a ti ticikaba cəkwađ cəkwađ. Eslini mis ya ti təbu tamənjələŋ ana tay ni đek aŋgwaz adəgakia ka tay a dal-dal. ¹² Tàra ticikaba ti tici dəŋgu ga maslaŋa ahəndabiyu kay kay e melefít bu, àhi ana tay ahkado : « Cəlumbiyu ahalay. » Eslini maklađasl àkambah tay, təcəloru àna naŋ e melefít vu. Ka ya ti nday təbu təcəloru e melefít vu nahəma, ndam ezir gatay ni təbu tipioru tay. ¹³ Ka sarta gani nani nahəma, hađ adada ; kəla ahay kru lu ti bəlaŋ e kidiŋ gatay bu àmbədkaba ; mis dəbu adəskəla təməta azuhva ga hađ ya adəđay ni. Eslini mis mægəjəni gani ya təmət ndo ni təgra aŋgwaz a dal-dal, nahkay təzləbay Melefít naŋ bəlaŋ agavəla.

¹⁴ Daliya ye cū ni àndava, ay ti bumvu slimi, daliya ya mahkər nañ àbu ara wudak.

Mezlelim ya adəskəlani ni

¹⁵ Kələñ gani məslər ya adəskəlani ni èvi mezlelim gayan ni. Àra èvia ti nìci dənğu ge mis tàhənday kay kay e melefít bu, tədəm : « Nihì nahəma, njəda ga məgur duniya ni ègia ga Bay geli nday ata Krist *bay gədəkani ya àhəndakia amal gayan a ni. Atəgur duniya dek ga kaŋgay-kaŋgayani. »

¹⁶ Eslini gədəkani kru kru cū mahar fədani manjəhadani e kərsi gatay bu gappa gappa kè meleher ge Melefít ni tábəhadí mirdim ana Melefít, meleher gatay ndíba ndíba ana had, tàzləbay nañ, ¹⁷ tədəm :

« Bay geli Melefít njəda-njədani, kwa ahaslani nak kəbu, nak kəbu nihì daya.

Məgruk səsì adaba kàgra təwi àna njəda gayak a.

Njəda gayak gani ti dal-dal àtama ge mis na. Məgruk səsì adaba nak Bay ga zlam dek.

¹⁸ Mis ga had ndahan ni təzumkuka bəruv a dal-dal,

ay nihì ti sarta ga məzumki bəruv gayak ka tay ènjia,

sarta ga magrafəña seriya kè mis ya təmət na ni.

Sarta ènjia ge midi zlam ana mis azuhva təwi ya təgruk na ;

ge midi zlam ana ndam mahəŋgaray *pakama gayak

akaba ana ndam *njələtani gayak,

nday ya ti təhəŋgrukoru ahər a had,

gədəkani akaba nday ya ti gədəkani do ni.

Sarta ènjia ge mijin mis ya təbu tijin mis ga duniya na. »

¹⁹ Gədəkani nakəñ tàra tìndeveriña ma gatay na nahəma, *ahay gədəkani ge Melefít ni àzləkvaba e melefít ba ; nìpi *sahar a ahay gani nani bu. Sahar gani nani adafaki Melefít *àwəlkabá pakama gayan akaba ge mis a. Kələñ gani ti avər àbay aku, dənğu ge mis àhənday a huđ melefít bu, avər àdi aday sak kay, koskosay ga avər tədəgaya ka had a kay, had day àdaday.

* **12:7** Ndam Zude tədəm Misel ti gədəkani ga məslər ge Melefít, àfi ahər ana ndam Zude ti nañ (Deniyel 12.1). Mənjaki ke Zud 9.

12

Ata wal nday ata arañja gədəkani

¹ Eslini nìpi zlam magray ejep nahan àŋgazlavu a huđ melefít bu. Ere gani nani ti wal, azana gayan ka vu ni fat, a huđ asak gayan bu ni ti kiyi. Èfedey ahər gayan ti ni àna boŋgur kru mahar cū. ² Wal nani ti nañ àna huđ, awayay ewi wur, awər nañ, nañ àbu azlah, etəwi àna nañ.

³ Eslini zlam magray ejep nahan àŋgazlavu a huđ melefít bu keti. Ere gani nani ti zlam ge gili gədəkani ndize, àzavu ata kurmbu, ahər təkì adəskəla, ahər ni lu mefedeni àna elpindiñ ga bay, edrem təkì kru ka ahər. ⁴ Ere gani nani ti àna hutul ; àsi hutul gayan ni ana boŋgur a huđ melefít bu, nahkay ti kəla boŋgur mahkər lu ti bəlañ e kidin gatay bu àdəbiyu ka had. Ere gani nani ècikfin kà wal ya ewi wur ni ; ka ya ti emiweya wur na ti andafəña sədək. ⁵ Eslini wal nakəñ èweya wur zalana. Wur ya èweya ni ti njəda àfəñ dal-dal ga mahətay mis ga had ga duniya dek àna aday ga ara. Ka ya ti wal ni èweya wur na nahəma, təzay wur ni ke weceweceni, tōru àna nañ kè meleher ge Melefít, Melefít nañ àbu manjəhadani e kərsi gayan bu. ⁶ Məñ ga wur ni ti ni àcuhworu a huđ gili vu ; eslini ti Melefít àslamatikabá mələñ a. A mələñ gani nani bu ni ti Melefít aməfi ahər vad dəbu àna din diñ cū àna kru kru muku.

⁷ Kələñ gani silik àgravu e melefít bu. Misel * akaba ndam məslər gayan təkədvu akaba kurmbu ni, kurmbu ni akaba ndam gayan ti ni təkədvu akaba tay. ⁸ Ay ti Misel akaba ndam məslər gayan ni tətama kurmbu na akaba ndam gayan na àna njəda. Təgarababiya tay e melefít ba, təvi divi ana tay ga manjəhadani eslini va do. ⁹ Təgarabiyu kurmbu ni ti nahkay. Nañ gani ti gədəkani, nañ gavan ya ahaslani ni, nañ gani ya agosay mis ga had ni dek ni. Gavan gani nani ti slimi gayan *Seteni, nañ ya ti àdəmki ma magədavani ke mis kè meleher ge Melefít ahaslani ni. Tizligabiyu nañ ka had, nday akaba ndam məslər gayan ni dek.

¹⁰ Eslini nìci dənğu ga maslaña nahan àhəndabiyu e melefít bu kay kay, àdəm :

« Nihi nahəma, Melefit geli àhəŋga mis a,
məsəra naŋ àtama zlam a dek àna njəda, naŋ
Bay.

Nihi ti mîpia Krist gayan na,
àŋgazliaya njəda gayan na ana leli a.
Adaba mam, tàdəvabiya bay ya ti asəkadki
malfada
ka bəza ga mən geli na ka had a.
Ahaslani naŋ àbu asəkadki malfada ka tay
kè meleher ge Melefit geli məlafat akaba
məlavaf gani do dek.

¹¹ Ay ti bəza ga mən geli ni tigia tətama naŋ
àna njəda.

Tətama naŋ a adaba Wur Təmbak ni àmba
tay àna mimiz gayan a,
akaba təhia ma ge Melefit ana mis a,
təhi ana tay ma gani nani ti ma ge jiri daya.
Nday gani tədi slimi ana sifa gatay ndo,
nahkay aŋgwaz àwərfəŋa tay kè kisim a ndo.

¹² Nihi tàgara Seteni e melefit ba nahəma,
hud melefit məmərnu akaba lekələm ya
kəbum a hud gani bu ni.

Ay ti lekələm ya ka had ni akaba zlam ya a
*dəluv gəđakani bu ni ti
akəgrum daliya adaba Seteni àhərkiaya ke
kəli a.

Naŋ gani ti àzuma bəruv a dal-dal
adaba àsəra sarta ya təvi ni àgəjəni gəđak va
do. »

¹³ Ka ya ti kurmbu ni àsəra tizligabiya naŋ
ka had a nahəma, àcuwaləŋoru ka wal ya ti
əweya wur zalana nakəŋ a ni. ¹⁴ Ay ti təbia
kərpasla ana wal na cə akada ga məjəvu
gəđakani na, ti wal ni məhəroru e gili ka
məlan gayan ya ti Melefit aməfi ahər vi
mahkər ana telma ni. Amanjəhad eslini ti
drin drin akaba gavan ni. Nahkay gavan
ni emisliki mərəkiani koksah, aməgri araŋa
do. ¹⁵ Eslini gavan ni àvələhaya yam a dal-
dal akada zalaka ti yam ni mōru mazay
wal ni. ¹⁶ Ay ti had àjənakia wal na,
ədahvu, èsiaba yam ya ti gavan àvələhaya
na. ¹⁷ Gavan ni àra epia nahkay ti àzumkia
bəruv ka wal na dal-dal. Bəza ga wal ni
təgəjənia, nahkay gavan ni àŋgukioru ka tay.
Bəza nday nani ti ndam ya ti təgəskabá
*Divi ge Melefit akaba pakama ga Yezu a ni.

¹⁸ Eslini kurmbu ni ècik jik ka dən-dən ga
*dəluv gəđakani.

13

Zlam araŋa nday cə

¹ Eslini nipi araŋa nahan àhəraya a
*dəluv gəđakani ni ba. Ere gani nani ti ahər
adəskəla, edrem kru. Edrem ni lu mēfēdeni
àna elpindiŋ ga bay. Ka ahər gayan ni ti
slimi təkī məbəkiani ; slimi nday nani ti ge
mindivi Melefit. ² Ere gani nani ti akada
mavay, asak gani àna ehəd gəđakani akada
ga zlam ge gili cudayani ni, pakama gani
day akada ga mazlahku ni. Kurmbu ni àvi
njəda gayan ana ere gani nani ; àvi divi ga
manjəhadviyu e kərsi ga bay gayan vu, àvi
njəda dal-dal ga məgur məlan daya. ³ Nipi
ahər ge ere gani nani bəlan akada təgria
ambələk a, aməta. Ay ti ambələk ya təgri ga
makad naŋ àna naŋ ni epifinə. Àra epifinə
ti àgria ejep ana mis ga duniya na dek ;
nahkay ti təgəskabá ma gayan a, tàdəbay
naŋ. ⁴ Mis ni dek tàbəhad mirdim, tàzləbay
kurmbu ni azuhva njəda gayan ya àvi ana
ere gani nani ni. Təbəhad mirdim, tàzləbay
ere gani nani daya. Tədəm : « Way azavu
ata ere hini way ? Way akadvafəŋva tata
way ? »

⁵ Təvia divi ana ere gani nana ge miji
zlabay akaba ge mindivi Melefit a. Təvia
divi ga magray təwi gayan a kiyi kru kru
fad mahar cə. ⁶ Nahkay ànjəki ka mədəmki
ma magədavani ke Melefit, ke slimi ge Mel-
efit, ka məlan manjəhad gayan akaba ka
nday ya ti e melefit bu ni. ⁷ Təvia divi
ga makadvana akaba ndam ge Melefit a
akaba ge meyefinəni kə tay a. Təvia divi
ga məgur mis ga jiba gərgərana dek, ge dini
gərgərana dek, ga had gərgərana dek akaba
mis ya təzlapay ma həma gərgərana dek
ni. ⁸ Nahkay mis ga had ni dek atabəhad
mirdim kə meleher gayan, atazləbay naŋ :
nday ya ti atazləbay naŋ ni ti slimi gatay
àbi məbəkiani ka wakita ga sifa bi kwa ka
mənjəki ga duniya. Wakita nani ti àfəŋ ka
Wur Təmbak ya tàkad naŋ ahaslani ni.

⁹ Maslaŋa ya ti slimi àfəŋ ge mici zlam
nahəma, mīci pakama hini ya nədəm ni :
¹⁰ Maslaŋa ya ti tūweya naŋ ga məgəs naŋ
ge evidi a nahəma, atəgəs naŋ, amoru migi
evidi edēdiŋ. Maslaŋa ya ti tūweya naŋ ana
maslalam a ti atakad naŋ àna maslalam

edefiṅ. Nahkay ti ahàr àdàm ndam ge Melefit tēbesey, tāmbrəṅ məfəki ahàr ka Yezu ba.

¹¹ Eslini nìpi araṅa nahan, àhəraya a had ba. Ere gani nani ti edrem təkì cə akada ga wur təmbak ni, ay ti azlapay akada ga kurmbu ni. ¹² Ere gani nani ti àgray zlam ya mis tipi day-day ndo ni àna njəda ge ere nahan ye enjenjeni ni. Àgray ti kè meleher ge ere ye enjenjeni ni. Àfəki ṅgasa ke mis ga duniya ni dek akaba zlam ya ka had ni dek ga məhəṅgrioru ahàr a had ana ere ye enjenjeni ya ti təgri ambələk ga makad nan mək ambələk gani epifiṅa ni. ¹³ Ere gani nani ti àgra zlam magray ejep kay kè eri ge mis a ga madafakiani nan əbu àna njəda. Zlam gayan ya àgray, àtama ejep ndahan a ni ti nihi : àzəbiyu aku e melefit bu, èzligaya ka had a kè eri ge mis dek.

¹⁴ Àgosay mis ga duniya adaba təvia divi ga magray ejep kè meleher ge ere ye enjenjeni na. Àhi ana tay ahkado : « Ləmumaya zlam ga pəra azavu akada ere ya təgri ambələk amal amət mək àṅgaba ni. Kələmumaya zlam ga pəra na ti kəhəṅgrumioru ahàr a had. » ¹⁵ Eslini təvi njəda ana ere ye cə ni ga məvi sifa ana zlam ga pəra ni. Nahkay zlam ga pəra ni esliki mazlapani, àhi ana mis ti təbazl ndam ya ti təhəṅgrioru ahàr a had do ni. ¹⁶ Ere gani nani àfəki ṅgasa ke mis dek, gədadəkani akaba nday ya ti gədadəkani do ni, ndam ge elimeni akaba ndam talaga, evidi akaba nday ya ti nday evidi do ni, ti təhəndaki zlam ge ere gani nani ka tay ka ahar ga daf ahkay do ni kè meleher. ¹⁷ Maslanja ya ti zlam mahəndakiani ni àki bi ni ti àsəkum zlam koksah, àsəkumoru zlam koksah daya. Zlam mahəndakiani nani ti slimi ge ere nani, zlam macalani daya.

¹⁸ Ahalay ti ahàr àdàm mis təjalaki ahàr lala kwa. Maslanja ya ti àsəra zlam a nahəma, aməsər zlam macalani nani. Zlam macalani nani ti slimi ge mis, zlam macalani nani ti diṅ diṅ muku àna kru kru muku mahar muku.

14

Ndam ge Melefit tidi limis

¹ Eslini nìpi Wur Təmbak micikeni jika ka həma *Siyon ; nday akaba mis dəbu diṅ àna dəbu kru kru fad mahar fad. Mis nday nani ti slimi ga Wur Təmbak ni akaba ga Bəṅani àki məbəkiani ka tay kè meleher. ² Eslini nìci dəṅgu ge mis àhəndabiyu e melefit bu akada ga yam ya ahənday a zalaka gədadəkani bu ni, akada ga avər ya adi aday ni. Dəṅgu gani nani ya nìci ni ti ahənday àbəlaj akada ge tində ya mis tivi ni. ³ Mis nday nani təbu tidi limis məweni kè meleher ga Bay manjəhadani e kərsi gayan bu, kè meleher ge mis gədadəkani akaba kè meleher ga zlam fadani ni. Limis nani ti maslanja ya àsəra midena ni ti àbi, si nday dəbu diṅ àna dəbu kru kru fad mahar fadani ya ti Melefit àmba tay a duniya ba ni kwa.

⁴ Nday gani nani ya tidi limis ni ti nday njəlata, təbia slimi àna vu gatay a, təsər wəl day-day ndo. Ka məlan ga Wur Təmbak ya akoru ni dek nday nani tadəboru nan. Nday gani ti Melefit àmba tay e kidiṅ ga ndam ga duniya ba ti tigi ndam gayan, nday akada ma ga zlam ya təvi ana Melefit ni. ⁵ Ndam nday nani ti mis ticifiṅa ma ga malfada kə tay a day-day ndo, təṅgətfəṅa zlam magudarani kə tay a ndo daya.

Məslər ge Melefit mahkər

⁶ Eslini nìpi *məslər ge Melefit nahan ahər driṅ a hud melefit bu. Məslər gani nani nan əbu azibiyu *Ma Məweni Sulumani ya amandav day-day do ni ana mis ga duniya ; ana mis ga had gərgərani dek, ana jiba gərgərani dek, ana dini gərgərani dek akaba ana mis ya təzlapay ma həma gərgərani ni dek. ⁷ Məslər ni əzlapay kay kay, àdəm ahkado : « Grumfəṅa aṅgwaz kè Melefit a, zləbum nan adaba sarta ya ara agrafəṅa seriya kè mis a ni ènjia. Həṅgrumioru ahàr a had ana Melefit : nan ti àgraya məlan ya agavəla na, àgraya had a, àgraya *dəluv gədadəkana akaba àgraya məlan ga yam ndahan a. »

⁸ Eslini nìpi məslər nahan àrələṅoru, àdəm ahkado : « Kəsa gədadəkani Babilon ni àmbədkaba, àmbədkaba besek-besek. Àcahia magudar zlam gayan akaba hala gayan ana mis ga duniya dek ; hala gani nani ti àmbrəṅ day-day ndo. Magudar zlam

gayan ni èviyikaba ahàr ana mis ga duniya dek akada ga zum na. »

⁹ Eslini nipi mēslər nahan ya mahkər àrələjoru. Àdēm ma kay kay, àdēm ahkado : « Maslaña ya ti ahəngrioru ahàr a had ana arañ a akaba ana pəra gayan, ahkay do ni zlam mahəndakiani gayan ni àki ke meleher ahkay do ni ka ahar nahəma, ¹⁰ amacakay daliya dal-dal adaba Melefit àzumkia bəruv a. Melefit aməgri daliya ti akada ga zum ya təcəhkivu yam ndo akad mis ni. Ndam nday nani atəhuriyu a aku vu, atəhuriyu a zlam nahan ya aku agəs akada ga asas ya aku agəs ni vu. Atəcakay daliya kè meleher ga mēslər ge Melefit akaba kè meleher ga Wur Təmbak ni. ¹¹ Aku ya aməgri daliya ana tay ni ti azək gani aməcəloru agavəla, amandav dəy-dəy do. Maslaña ya ti ahəngrioru ahàr a had ana arañ ni akaba ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani, ahkay do ni zlam mahəndakiani ge ere gani nani àki ni ti aməpəsaba do, amagra y daliya mələfat akaba mələvad gani do dek ga kaŋgay-kaŋgayani. »

¹² Nihi ti lekələm ndam ge Melefit ahàr àdēm si kəbesum kwa, lekələm ya ti kəgəsumkabá *Divi ge Melefit akaba kəfumkia ahàr ka Yezu a ni.

¹³ Eslini nīci dəŋgu ga maslaña nahan ahəndabiyu a huđ melefit bu, àhu ahkado : « Bəki ma hini : “Ndam ya ti təfəki ahàr ka Bay geli, təbu akaba nañ akada mis bəlan, təmətvù a huđ gani bu nahəma, ku kani təmər vu.” » *Məsuf Njəlatani àdēm : « Iy, nahkay ededīŋ, təgra təwi zləzladana, ay nihi ti təpəsaba, adaba zlam sulumani ya təgray ni èjiji do, atələbu àna nañ ga kaŋgay-kaŋgayani. »

Ere ye ti amagrakivu ke mis ka mandav ga duniya ni

¹⁴ Eslini nipi makləbasl bəd-bədani, zlam nahan àki manjəhadkiani digəsa. Zlam gani nani ti mis, mēfedey ahàr àna elpindiŋ ga bay, elpindiŋ nani ga gru ; mēvəd məzumani àfəŋ a ahar bu daya. ¹⁵ Eslini nipi *mēslər ge Melefit nahan ahəraya a *ahay gəđakani ge Melefit ni ba, nañ àbu

ahikaboru ma kay kay ana maslaña ya ti manjəhadkiani digəsa ka makləbasl ni. Àhi ahkado : « Za mēvəd gayak na ti kəbaz, adaba sarta gani ènjia, zlam àndəha ka had a. » ¹⁶ Àra àdēma nahkay ti maslaña ya ti manjəhadkiani ka makləbasl ni àzay mēvəd ni, àbazaba zlam ya ka had na dek.

¹⁷ Eslini nipi mēslər ge Melefit nahan e melefit bu, ahəraya a ahay gəđakani ge Melefit ni ba. Nañ nani day mēvəd məzumani àfəŋ a ahar bu. ¹⁸ Nipi mēslər ge Melefit nahan keti ahəraya ka mələŋ ya ti teviyekiki zlam ana Melefit na ; nañ nani ti abi slimi ana aku ya teviyek zlam àna nañ ni. Nañ àbu ahikaboru ma kay kay ana mēslər ya ti mēvəd məzumani àfəŋ a ahar bu ni. Àhi ahkado : « Za mēvəd na, ru a duniya vu, ahar ga məŋ ga zlam təndəha, ru kəslay.* » ¹⁹ Nahkay mēslər nakəŋ àzay mēvəd ni, àslay ahar gani ka had ni dek, àbiyu ka mələŋ ya ti təđucfəŋa yam gana ni. Mələŋ gani nani ti adafaki mələŋ ya ti Melefit amagrafəŋa seriya kə ndam ga *duniya, aməzumki bəruv ka tay dal-dal ni. ²⁰ Mələŋ ya ti təđuc bəza ga zlam ni ti a aləŋ ga kəsa. Ka ya ti təđuc ni ti mimiz ahəraya sawan, do ni ti yam ga bəza ga zlam ni do. Mimiz ni àŋgəzaya kay akada ga yam ga zalaka na. Àŋgəzoru driŋ agray ezewəd dəbu kru mahar cə. Zileŋ gani anday pilis agəjəni ahàr gani cesla ciliŋ.

15

Məslər ge Melefit təzakibiyu daliya adəskəla ke mis

¹ Eslini ti nipi zlam magray ejep nahan gəđakani a huđ melefit bu : nipi *mēslər ge Melefit adəskəla àna daliya adəskəla a ahar bu. Kələŋ ga daliya nday nani ti daliya ndahan atələbi va bi, adaba Melefit emendeveřiŋ məzum bəruv gayan ni àna tay.

² Eslini nipi zlam nahan akada dəluv mebedeni akaba aku, asladay akada ga kutrum ni, ahələba eri a vərut. Nipi ndam ya ti tēyefiŋa kə arañ na, təhəngrioru ahàr a had ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani ni ndo, təwayay zlam macalani ge

* 14:18 Məŋ ga zlam ya mēslər ni àdēmki ma ni ti *viŋ.

slimi ge ere gani nani ndo ni daya. Nday t̄abu micikeni jika jika ka ah̄ar ga d̄aluv ni ; tind̄u t̄af̄eŋ k̄a tay a ahar bu, tind̄u nday nani ti Melefit àbi ana tay. ³ Nday t̄abu tidi limis ge M̄awiz bay m̄agri t̄uwi ana Melefit ni akaba limis ga Wur T̄embak ni. Limis ya t̄idi ni ti nahkay hi :

« Bay geli Melefit, nak Bay nj̄eɗa-nj̄eɗani, t̄uwi gayak ya kagray ni ḡeɗakani, àb̄elay àtam zlam dek.

K̄egur haɗ ni dek, zlam gayak ya kagray ni dek kigeni, nak jireni.

⁴ Bay geli, maslaŋa ya ti àgrafuka aŋgwaz a do ni ti way ?

Maslaŋa ya aɗem àzl̄abay kur do ni ti way ? Aɗaba nak cilin̄ nak k̄abu nj̄elata.

Mis ga duniya dek atara at̄eh̄eŋgrukoru ah̄ar a haɗ

aɗaba t̄ipia kur a kagray zlam ni dek kigeni. »

⁵ Eslini n̄ipi zlam nahaŋ keti : *ahay ḡeɗakani ge Melefit ya a huɗ melefit bu ni m̄əzl̄akabana. A huɗ ga ahay nani bu nah̄ema, ahay nahaŋ *miviceni àvu : Melefit aŋgazlivu ana mis eslini. ⁶ Eslini n̄ipi m̄əsl̄ar ge Melefit ad̄əsk̄ela ya t̄əz̄əkibiyu daliya ke mis ni t̄ah̄əraya a ahay ḡeɗakani nani ba. T̄abakababiyu azana b̄eɗ-b̄eɗani talla talla, ku way way do m̄əw̄əl gugum àna masl̄para ga gru. ⁷ Eslini b̄elaŋ e kid̄in̄ ga zlam faɗani ni bu èdi hijiyem ga gru b̄elaŋ b̄elaŋ ana m̄əsl̄ar ge Melefit ad̄əsk̄əlani ni. Hijiyem ga gru ni ti m̄əzum b̄əruv ge Melefit m̄ərh̄vani pisl̄ pisl̄. Melefit ti naŋ àbu àna sifa ga kaŋgay-kaŋgayani.

⁸ Eslini ahay ḡeɗakani ge Melefit ni ar̄əhvu àna azək. Azək nani ti aɗafaki Melefit ti ḡeɗakani, naŋ nj̄eɗa-nj̄eɗani. Maslaŋa ya ti esliki m̄əhuriyani a ahay ḡeɗakani ni vu ni ti àbi, si tigi daliya ad̄əsk̄əlani ya m̄əsl̄ar ad̄əsk̄əlani t̄əh̄əlb̄iyu ni amandava day kwa.

16

M̄əsl̄ar tabaya daliya ad̄əsk̄əlani na ka haɗa

¹ Eslini n̄ici d̄eŋgu ga maslaŋa nahaŋ àh̄əndabiyu kay kay a *ahay ḡeɗakani ge Melefit ni bu, àhi ana *m̄əsl̄ar ad̄əsk̄əlani ni ahkado : « D̄əgum k̄əbumoru m̄əzum b̄əruv

ge Melefit ya t̄əvu e hijiyem ad̄əsk̄əlani bu ni ka haɗ. »

² M̄əsl̄ar ye enjenjeni ni òru àboru m̄əzum b̄əruv ya e hijiyem gayaŋ bu ni ka haɗ. Àra àbaya ti amb̄ələk maḡeɗavani aw̄ər dal-dal àbikabaya ana ndam ya ti zlam ga araŋa ni mah̄əndakiani ka tay akaba t̄əh̄eŋgriuru ah̄ar a haɗ ana zlam ga p̄əra ya azavu akaba ere gani nani na.

³ M̄əsl̄ar ye c̄u ni òru àbiyu m̄əzum b̄əruv ya e hijiyem gayaŋ bu ni a *d̄aluv ḡeɗakani vu. Àra àbiya ti yam ga d̄aluv ni ègi akada mimiz ge mis m̄əmətani, nahkay zlam ya t̄əvu àna sifa a d̄aluv ni bu ni dek t̄əmət.

⁴ M̄əsl̄ar ya mahk̄ər ni òru àbiyu m̄əzum b̄əruv ya e hijiyem gayaŋ bu ni a zalaka vu akaba ka m̄əlaŋ ga yam ya aŋḡəzoru, àd̄əl do ni. Àra àbiya ti yam ni dek ègi mimiz.

⁵ Eslini n̄ici d̄eŋgu ga *m̄əsl̄ar ge Melefit ya abi slimi ana yam ni, àɗəm ahkado :

« Nak Melefit nak nj̄elata, kwa ahaslani nak k̄əbu, nihi day nak k̄əbu.

Seriya gayak ya k̄agray ni ti seriya ge jiri.

⁶ Seriya ge jiri ti aɗaba mis t̄əbazla ndam gayak

akaba ndam mah̄eŋgaray *pakama gayak a. T̄əbazl̄ tay ti mimiz àŋḡəzaya ;

nahkay k̄əvia mimiz ana tay ge misena.

K̄əgri ana tay nahkay ni ti kigeni. »

⁷ Eslini n̄ici d̄eŋgu ga maslaŋa nahaŋ àh̄əndaya kay kay ka m̄əlaŋ ya teviyekiki zlam ana Melefit ni, àɗəm ahkado : « Iy, Bay geli Melefit, nak nj̄eɗa-nj̄eɗani, seriya gayak ya kagray ni ti ge jiri, kigeni daya. »

⁸ M̄əsl̄ar ya faɗ ni òru àb̄əkiaya m̄əzum b̄əruv ya e hijiyem gayaŋ bu na k̄a fat a. Àra àb̄əkiaya ti t̄əvia divi ana fat na ga meviyekaba mis a halaw-halaw. ⁹ Fat ni àra èviyekaba mis na halaw-halaw ti mis ni t̄in̄divi Melefit aɗaba asl̄ərkibiyu daliya nday nani ka tay ni ti naŋ. Akaba nani dek mis ni t̄əmbatkaba majalay ah̄ar gatay a ndo, t̄əɗəm Melefit naŋ ḡeɗakani agur zlam dek ndo daya.

¹⁰ M̄əsl̄ar ya zlam ni òru àb̄əkiaya m̄əzum b̄əruv ya e hijiyem gayaŋ bu na ke k̄ərsi ga araŋa na. Àra àb̄əkiaya ti m̄əlaŋ ge ere gani nani ya agur ni ègi l̄əv̄əŋ t̄əb̄əɗəm. Nahkay mis ni t̄əh̄əp̄əɗkaba ar̄əɗ gatay àna asl̄ər azuhva daliya gatay ya tagray na.

11 Ay ti tàmbatkaba majalay ahàr gatay na ndo, tàmbərəṅ zlam magudarani gatay ni ndo daya, tindivoru Melefit agavəla sawaṅ azuhva ambəlak gatay ni akaba daliya ndahaṅ ya tàgray ni.

12 Məslər ya muku ni òru àbiyu məzum bəruv ya e hijiyem gayəṅ bu ni a zalaka gəḏakani Efret ni vu. Àra àbiya ti yam ni àdələba a zalaka ni ba dek. Àra àdələba nahəma, bəbay ya gwar egezi ni tənḡəta divi ga masləkabana gwar a zalaka ni ba.

* 13 Eslini nipi seteni nday mahkər tàzavu akaba gwedeḏik; bəlaṅ àhəraya a ma ga kurmbu ni ba, bəlaṅ a ma ga araṅa ni ba, bəlaṅ gani ti ni a ma ga bay mahəṅgaray *pakama ga malfada ni ba. † 14 Nday nani ya tàhəraya ni ti seteni, təbu tagray zlam magray ejep. Təəkioru ka bəbay ga haḏ ni dek ga maṅgasikabu ahàr ana tay ti təkəḏvafəṅva kè Melefit a. Ka fat ya ti zlam gani nani amagravu ni ti Melefit Bay njəḏa-njəḏani amanḡazlaya njəḏa gayəṅ a àki ka zlam a dek.

15 Yezu àḏəm : « Bumvu slimi lala, adaba anara ti akada ga zal akal ni; mis təsər sarta gani do. Maslaṅa ya ti ajəgay nu, anjəhad eri, naṅ àbu àna azana gayəṅ ka vu nahəma, məmərɤu, adaba etipi naṅ a mahayma ga məbəkimi mimili do. »

16 Seteni ni tənḡasikabu ahàr ana bəbay ni ka məlaṅ ya təzalay àna ma *Hebri Harmagadoṅ ni.

17 Məslər ya adəskəla ni òru àboru məzum bəruv ya e hijiyem gayəṅ bu ni kà aməḏ. Àra àbaya ti dənḡu àhəndabiyu kay kay a ahay gəḏakani ge Melefit ni bu, ka məlaṅ ge kərsi ge Melefit ni. Àḏəm : « Nihi ti àndava. »

18 Eslini avər àbay aku, àdi aday, dənḡu ndahaṅ tàhənday daya. Haḏ àḏaday dal-dal : kwa ka sarta ya Melefit àgraya mis ka haḏ a ku kani, haḏ àḏaday akada nani ndo.

19 Haḏ àdahvu, kəsa gəḏakani ni èdevu məlaṅ mahkər. Kəsa ndahaṅ ya ka haḏ ni day təbesva. Babiloṅ kəsa gəḏakani ni àḡəjazlki ahàr ke Melefit ndo : Melefit àvi məzum bəruv gayəṅ dal-dalani ya e hijiyem bu ni, ti mīseba dek ka ahar ge etekwey a.

20 Haḏ ya e kidiṅ ga yam bu ni dek tàsləkaba ka məlaṅ gatay na, təbi va bi; həma day təbi, tìpivu va do. 21 Koskosay gəḏakani tàḏəgəbiyu a huḏ melefit bu, tàḏəgəkiaya ke mis a, bəlaṅ gani məḏəs gani agray kilu kru kru faḏ. Daliya gani nani ti àtama njəḏa ge mis a dal-dal, nahkay tindivi Melefit azuhva koskosay ya tàḏəgəkiaya ka tay a ni.

17

Wal hala gəḏakani

1 Eslini bəlaṅ e kidiṅ ga *məslər ge Melefit adəskəlani ya hijiyem ga məzum bəruv ge Melefit təfəṅ kà tay ni àrəkua, àhu ahkado : « Nihi ti Melefit ara atraḏ wal hala gəḏakani ni. Ra nəḏəfukki daliya gayəṅ ya tara təgri ni. Wal hala nani ti awayay adəmvaba kəsa gəḏakani ya kà gəvay ga zalaka gərgərani ni. 2 Bəbay ga haḏ ni təgra hala akaba naṅ a, mis ya ka haḏ ni day təgrafəṅa mesəwehva, èviyiya ahàr ana tay a akada ga zum na. »

3 Eslini məslər ni àzoru nu a huḏ gili vu; àzoru nu ti àna njəḏa ga *Məsuf ge Melefit. Nòru niṅjəa ti nipi wal nahaṅ manjəhadani digəsa àki kà araṅa ndizeni. Ere gani nani ti ahàr adəskəla, edrem kru, kà vu gayəṅ ni dek slimi ge mindivi Melefit àki məbəkiani ḡgəredəḏa. 4 Wal ni ti ni məbakabu azana ḡgəzani * akaba azana ndizeni; naṅ meṅguledvəni àna zlam ga gru, àna akur sulumani, àna ebirsli daya. Hijiyem ga gru àfəṅ a ahar bu. Hijiyem gani nani ti zlam magəḏavani mizeni àvu a huḏ gani vu mərəhvani pisl. Zlam magəḏavani nani ti hala gayəṅ ya agray ni. 5 Kè meleher gayəṅ ni ti slimi àki məbəkiani, slimi gani nani maṅgahani, nihi : « Babiloṅ kəsa gəḏakani, məṅ ga ndam hala akaba zlam magəḏavani ge mis ga haḏ ya tagray ni dek. » 6 Nipi wal ni èsikaba mimiz a, eviyi ahàr. Mimiz gani nani ti ga ndam ge Melefit ya təbazl tay adaba tàmbərəṅ məfəki ahàr gatay ka Yezu do ni.

Nàra nìpia wal na ti àgrua ejep a dal-dal. 7 Eslini məslər ni àhu ahkado : « Agruk ejep emiteni ti kamam? Nəhukaba ma maṅgahana àki ka wal na akaba ka araṅa

* 16:12 Bəbay ya gwar egezi ni ti tawayay mara magray silik akaba ndam ge Melefit. † 16:13 Bay mahəṅgaray pakama ga malfada ni ti araṅa ye cə ni (13.11-18). * 17:4 Azana ḡgəzani ti azana ga bay.

ya ti nañ àki manjəhadkiani digusa, ahàr adəskəla akaba edrem kruani na. ⁸ Ere ye kipi ni ti ahaslani nañ àbu, ay nihi ti nañ àbi va bi. Aməcəlaya e *evid gədakani ya a hud ga had bu ni ba ; aməcəlaya ti ara eji huya. Ndam ga *duniya ya ti slimi gatay àbi məbəkiani ka wakita ga sifa bi kwa ka mənjàki ga məlan ni, ka ya ti etipi ere nani ni ti aməgri ejep ana tay. Aməgri ejep ana tay ti adaba ahaslani nañ àbu, ay nihi ti nañ àbi mək amanğaya keti palam. »

⁹ Àhu keti : « Ahàr àdəm mis təjalaki ahàr ke ere gani nani lala, àna məsər zlam daya. Ahàr adəskəlani nday nani ti həma adəskəla ya wal anjəhadki ni. † Nday gani bəbay adəskəla daya. ¹⁰ A hud ga bəbay adəskəlani ni bu ni ti bəbay zlam tіндеverija məzuma bay gatay a àndava. Nañ ya muku ni ti nañ àbu a bay gayan bu mba. Nañ ya adəskəla ni ti ni sarta gani gayan enjia fañ ndo. Sarta gani gayan eminjia ti aməpəsviyu a bay ni bu do. ¹¹ Ere ye ti ahaslani nañ àbu, ay nihi ti nañ àbi ni ti nañ nañani bay ya azlalahkər. Nañ àkibu ka bəbay adəskəlani ni daya, mək amoru mijiji.

¹² « Edrem kruani ye kipi, àki ni ti awayay adəmvaba bəbay kru, təhuriyu a bay gatay vu fañ ndo. Sarta gatay eminjia ti atəzumkabu bay akaba ere gani nani, ay ti atəpəsviyu do. ¹³ Bəbay kruani ni dek ma gatay bəlan, təgri təwi ana ere gani nani àna njəda gatay dek. ¹⁴ Atakadva fəñva kà Wur Təmbak na, ay ti Wur Təmbak ni emihiti tay, adaba nañ Gədakani ga bəbay ndahañ ni dek, nañ Bay ga bəbay dek. Ndam ga Wur Təmbak ni etihiti bəbay nday kruani ni daya, adaba Wur Təmbak ni adaba tay a, àzalay tay, təfəkia ahàr a. »

¹⁵ Àhu keti : « Yam ya nak kipi wal hala àfəñ kà gəvay ni ti mis dal-dal macakalavani, mis ga had gərgərani akaba mis ya tədəm ma həma gərgərani ni. ¹⁶ Edrem kruani ya kipi ni akaba ere gani nani etizirey wal hala ni, atəcakwakia zlam ya ka vu na dek, atəmbərəñ nañ a mahayma. Atahəpəf nañ, eteviyekaba məgəjəni gana. ¹⁷ Bəbay kruani ni atagraj nahkay ti adaba Melefit

àgray ti ma gatay mənja ka ahar bəlan, ti təgri təwi ana ere gani nani àna məzum bay gatay ni. Atagraj nahkay ti duk abivoru ana vad ge Melefit ya àfəkad ni : a vad nani ti pakama ge Melefit ya àdəm ni amagravu akada ya awayay ni.

¹⁸ « Wal ya kipi ni ti ni awayay adəmvaba kəsa gədakani, bəbay gani təgur bəbay ga had nahañ ni dek. »

18

Babilon kəsa gədakani ni àmbədkaba

¹ Eslini nipi məslər nahañ nañ àbu asləkabiya a hud melefit ba, njəda àfəñ dal-dal, asladay məlan dal-dal daya. ² Azlah kay kay, àdəm :

« Babilon kəsa gədakani ni àmbədkaba, àmbədkaba besek-besek !
Nihi ti ègia məlan manjəhad ge seteni a, məlan ga *məsuf magədavana.
Edidif ya təhəpəf tay do, təwayay tay do ni tanjəhad eslini daya.

³ Babilon àmbədkaba besek-besek ti adaba nañ akada wal ya àvia vu gayan ana hala dal-dal ni.

Magudar zlam gayan ni èviyikaba ahàr ana mis ga duniya na dek akada ga zum na.

Bəbay ga had ni dek təgrakabá hala akaba nañ a :

ndam məsəkumoru zlam a duniya bu dek təngətkabá elimeni

àna zlam gayan dal-dalani ya tigi eri ana mis na. »

⁴ Eslini nici dənggu ga maslaña nahañ àhəndabiyu e melefit bu, àdəm :

« Lekələm ndam goro ni sləkumkiba ka ndam ga kəsa hina, hərumaya ;

nahkay ti ahar gekəli àkibu ka magudar zlam gayan ni bi,

daliya ya amagraj ni amacay kəli do daya.

⁵ Hərumaya, adaba magudar zlam gayan ni kay dal-dal,

akada ga zlam manğaskabani diliz, àdoru e melefit vu ni.

Nahkay Melefit àsəra təwi gayan ya agraj ni ti təwi ge jiri do.

⁶ Ere ye ti əgri ana mis ni ti təgrivu bilegeni. Təwi gayan ya àgray ni ti təgrivu sak cə.

† 17:9 Həma adəskəla : ka sarta gani nani ti mis təbu tədəm kəsa Rom ti ka həma adəskəla.

Àgria daliya ana mis a, təcaka akada ge mis
ya tisia zum a na ;

təgrivu daliya sak ca ti misi akada ge ergi ni.

⁷ Ahaslani naṅ àbu àna njəda dal-dal, azum
zlam sulumani dal-dal daya ;

nahkay grumi daliya dal-dal akada njəda
gayaṅ ya ahaslani dal-dalani ni,
grumi tuway dal-dal akada zlam sulumani
gayaṅ ya àzum ahaslani dal-dalani
ni.

Adaba mam, àdəm : “Nu bay, nu wal
madakway do, enitəwi day-day do.”

⁸ Gayaṅ ya ti àdəm nahkay ni ti
daliya gayaṅ ya amacakay a vad bəlaṅani
bu ni nday hi :

kisim, tuway, ləwir, akaba aku ga
məzumaba naṅ a.

Adaba Bay ya ti agraḫəṅa seriya kà naṅ a ni
ti Bay Melefit geli ;

naṅ ti njəda-njədani. »

⁹ Bəbay ga duniya ya təgray hala akaba
naṅ akaba təzumkabu zlam sulumani ni
etipia azək ga aku ya azumaba naṅ a ni ti
etitəwi, atəndav kuḫa. ¹⁰ Eticik driṅ driṅ
akaba naṅ adaba aṅgwaz aməwərfəṅa tay
kà daliya ye eslini na. Atədəm :

« Aw ! Aw !

Babiloṅ kəsa gəḫakani, njəda-njədani ni
àmbədkaba besek-besek,
adaba Melefit àgraḫəṅa seriya a huḫ ge
njemdi bəlaṅani ba ! »

¹¹ Ndam məsəkumoru zlam ya a duniya
bu ni titəwi, təndav kuḫa azuhva naṅ.
Tagray nahkay ti adaba maslaṅa ya ti
asəkumfəṅa zlam kà tay a ni àbi va bi.
Zlam gatay gani ya təsəkumoru ni nday
hi : ¹² gru, ara ga siṅgu, akur sulumani
akaba ebirsli ; azana ndize-ndizeni akaba
azana sulumani gərgərani ndahaṅ ; biyem
sulumani ya ezi akada ge tersel ni, zlam
ya təgraya tay àna aslər ge mbeli a akaba
àna biyem sulumana ni ; zlam ndahaṅ ya
təgraya tay àna ara, ndahaṅ àna evirze-
gena, ndahaṅ ti ni àna akur sulumana ni ;

¹³ tersel gərgərani akaba haf gərgərani ya
tazəbay ti ezi àcər ni ; zum, amal, humbu
akaba *alkama ; slasla, təmbəmbak, pililis
akaba seret gatayani. Təsəkumoru mis
akaba sifa ge mis daya. ¹⁴ Nahkay təhi
ahkado :

« Zlam ya tigək eri ni dek təsləkafuka,
tədəgoru driṅ,
elimeni gayak akaba zlam sulumani ya
kəzum ni təfuk va bi,
atəṅgət tay day-day va do ! »

¹⁵ Ndam məsəkumoru zlam ya təṅgət eli-
meni àna məsəkumoru zlam a kəsa nani
bu ni eticik driṅ driṅ akaba naṅ, adaba
aṅgwaz aməwərfəṅa tay kà daliya ye es-
lini na. Etitəwi, atəndav kuḫa, ¹⁶ atədəm
ahkado :

« Aw ! Babiloṅ kəsa gəḫakani ni asay cicihi
timey !

Ahaslani naṅ məbakabu azana ndize-
ndizeni akaba azana sulumani
ndahaṅ.

Naṅ meṅguledveni àna zlam ga gru, àna
akur sulumani akaba àna ebirsli.

¹⁷ Zlam gayaṅ ni dek àgədava a huḫ ge
njemdi bəlaṅani ba timey ! »

Ndam ya təbu àna *slalah ga yam ni,
nday ya tagaray ni, nday ya təhəlvù tay ni
akaba ndam ya təṅgət zlam azuhva dəluv
ni ticik driṅ driṅ akaba kəsa ni. ¹⁸ Tìpia azək
ga aku ya azum kəsa na. Tàra tìpia ti təzlah
kay kay, tədəm : « Kəsa gəḫakani akada kəsa
hini ti àbi day-day bi ! » ¹⁹ Təndav kuḫa,
titəwi, təbakabiyu huḫ ka ahər, təzlah kay
kay, tədəm :

« Aw ! Aw ! Kəsa gəḫakani ni asay cicihi !

Ndam ya təbu àna slalah ga yam gatay
təṅgət elimeni ti a kəsa nani bu.

A huḫ ge njemdi bəlaṅani bu zlam ga kəsa
nani àndava dek. »

²⁰ Lekələm ya e melefit bu ni mərumvu
adaba aku àbu azum kəsa ni ! Lekələm
ndam ge Melefit, lekələm ndam *asak ak-
aba ndam mahəṅgaray *pakama ge Mele-
fit ni mərumvu ! Mərumvu adaba Melefit
àgraḫəṅa seriya, àpəliva zlam magədavani
ya àgri ana kəli na. ²¹ Eslini məslər nahəṅ
njəda-njədani àzay akur gəḫakani akada
avar, àdəviyu a *dəluv gəḫakani vu, àdəm
ahkado :

« Babiloṅ kəsa gəḫakani ni atəgri ti ga njəda
akada nani,

etipi kəsa gani nani day-day va do. »

²² Àdəm keti :

« Ndam mivi tində, ndam midi limis,
ndam mivi cicek akaba mezlelim atələbi
afa gayak va bi.

Etici daday ga araṅa afa gayak va do.

Etipi ndam mæləm zlam a kəsa gayak bu va do,
etipi ndam mihi humbu a kəsa gayak bu va do daya.

²³ Ceŋgel atəsladəy mələŋ a kəsa gayak bu va do,
ataday wál va do, atagra y wuməri gani a kəsa gayak bu va do daya.
Zlam nday nani dek ti atagravu va do adaba ahaslani ndam ga kəsa gayak ya təsəkumoru zlam ni tətama ndam məsəkumoru zlam ndahaŋ ga duniya na dek,
təgosakaba mis a dek àna matak gatay na daya. »

²⁴ Melefit àtraḅ Babilon ti adaba ndam mahəŋgaray pakama gayaŋ ya tábazl tay ni, ndam gayaŋ *njəlatani ya tábazl tay ni, akaba ndam ndahaŋ ya tábazl tay a duniya bu ni dek ti ndam ga kəsa gani tábazl tay, mimiz gatay ni àdəgaya a kəsa gani nani ba.

19

¹ Eslini nìci dəŋgu ahənday kay kay a huḍ melefit bu, dəŋgu gani ahənday akada ge mis macakalavani dal-dalani ni. Təḍəm ahkado :

« Eleləya ! Zləbum Melefit !

Melefit geli ti ahəŋgay mis, naŋ àbu àna njəḍa àtama njəḍa ndahaŋ a dek, mis dek tázləbay naŋ !

² Mis dek tázləbay naŋ ti adaba seriya gayaŋ ni ge jiri, kigeni daya.

Àwəla wal hala na àna seriya.

Wal nani ti àgosakaba mis ka haḍ àna hala gayaŋ na.

Àbazla ndam məgri təwi ana Melefit a, nahkay ti Melefit day àmbrəŋ naŋ ndo, àgria daliya. »

³ Təḍəm keti :

« Eleləya ! Zləbum Melefit !

Azək ga aku ya azum kəsa gani nani ni acəloru agavəla kəlavad ga kaŋgay-kaŋgayani. »

⁴ Eslini gəḍákani kru kru cə mahar faḍani ni akaba zlam faḍani ni tábəhad mirdim, meleher ndiḅa ndiḅa ana haḍ, kə meleher ge kərsi ge Melefit, tázləbay Melefit, təḍəm : « Aya nahkay ! Eleləya ! Zləbum Melefit ! »

Wuməri ga maday wal ga Wur Təmbak

⁵ Eslini nìci dəŋgu àhəndabiyu e kərsi ge Melefit ni bu, àḍəm :

« Lekələm ciḅ-ciḅeni akaba gəḍákani ya ti kəgrumi təwi ana Melefit geli, kəfumki ahər ni dek ti zləbum naŋ ! »

⁶ Eslini nìci dəŋgu àhənday akada ge mis dal-dal macakalavani, akada ga yam ga zalaka ya avalahay kay kay ni, akada ga avər ya aməcəri aday kay kay ni. Təḍəm ahkado :

« Eleləya ! Zləbum Melefit, adaba Bay Melefit geli naŋ njəḍa-njəḍani, àḍəfikia njəḍa gayaŋ ana leli a, agur mələŋ ni dek ti naŋ ciliŋ.

⁷ Məmərvmu, məzumum gəḍa, məzləbum Melefit,

adaba vad ga maday wal ga Wur Təmbak ni ənjia.

Məva gayaŋ àslamalava, naŋ àbu ahətay naŋ.

⁸ Təvia divi ga məbakabu azana njəlatana ya asladay na. »

Azana nani ti adəmvaba təwi ge jiri ga ndam ge Melefit ya təgray ni.

⁹ Məslər ni àhu ahkado : « Bəki nahkay nihi : Ndam ya təzalay tay ga wuməri ga maday wal ga Wur Təmbak ni təmərvmu, təzum gəḍa. » Mək àhukivu ahkado : « Pakama hini nahəma pakama ge Melefit eḍeḍiŋ. »

¹⁰ Àra àhua nahkay ti nàbəhad mirdim grik meleher ndiḅ ana haḍ kə asak gayaŋ ga mazləbay naŋ. Àra əpia ere ye ti nəgray na ti àhu : « Kəgray nahkay ba simiteni ! Nu day bay məgri təwi ana Melefit akada gayak ni, akada ga bəza ga muk ya təgəskabá pakama ge Melefit ya adəmki ka Yezu na ni daya. Kabəhadī mirdim ti ana Melefit ciliŋ. Pakama ge Melefit ya ti adəmki ka Yezu ni ti ndam mahəŋgaray *pakama ge Melefit təḍəm àna njəḍa ga *Məsuf Njəlatani. »

Bay ya naŋ manjəhadkiani ke pilis bəḍ-bəḍani ni

¹¹ Eslini nìpi huḍ melefit àzləkvaba, nìpi maslaŋa nahaŋ manjəhadkiani ke pilis bəḍ-bəḍani. Bay gani nani ti slimi gayaŋ « Jiri, » slimi gayaŋ nahaŋ ni ti ni « Àsəkad malfada do. » Naŋ àbu agray seriya ge jiri, naŋ àbu akadvu ge jiri daya. ¹² Eri gayaŋ ni akada aku ya agəs ni ; ahər gayaŋ ni mefeḍeni

àna elpindiṅ ga bay, elpindiṅ nday nani ti kay ; slimi àbu mabəkiani kà vu gayanṅ : slimi gani nani ti maslaṅa nahanṅ àsər do, si asər ti nanṅ nanani kwa. ¹³ Azana gayanṅ ya àfakabu ni ti tətəlviya e mimiz va. Slimi gayanṅ ti « Pakama ge Melefit. » ¹⁴ Gwar kələnṅ gayanṅ nahəma, ndam magray silik ge Melefit ya a huđ melefit bu ni tadəboru nanṅ. Nday nani gani manjəhadkiani ke pililis bəđ-bəđani, nday mabəkabu azana njəlatani bəđ-bəđ talla. ¹⁵ A pakama ga Bay ya tadəboru nanṅ ni bu nahəma, maslalam məzumani àhəraya. Maslalam nani ti ga məsiani ana mis ga hađ ni dek. Bay nani amahətay tay àna aday ga ara. Aməcəlki ka tay akada maslaṅa ya ti acəlki ka bəza ga zlam e evid bu ga məducaya zum gana ni. Məcəlki nani ti adafaki Melefit njəda-njəđani, àzumkia bəruv ka tay a daldal. ¹⁶ Slimi ga Bay nani àbu mabəkiani ka azana akaba ka takolay gayanṅ. Slimi gani nihi : « Bay ga bəbay ndahanṅ dek, Bay gəđakani ga bəbay gəđakani ndahanṅ dek. »

¹⁷ Eslini nipi məslər nahanṅ micikeni jika kà fat, nanṅ àbu azlah kay kay, àhi ma ana eđidṅ ya təhər a huđ melefit bu ni dek. Àhi ana tay ahkado : « Dəguma, cakalumvu, adaba wuməri gəđakani ge Melefit àbu. ¹⁸ Dəguma kəndum kisim ga bəbay gəđakani, kisim ga bəbay ga ndam slewja, kisim ga ndam ya təbu àna njəda ni, kisim ge pililis akaba nday ya təki ni. Dəguma kəndum kisim ge mis dek : ku kisim ge evidi, ku kisim ga nday ya ti nday evidi do ni, ku kisim ga gəđakani, ku kisim ga nday ya ti nday gəđakani do ni. »

¹⁹ Eslini nipi ere gani nani akaba bəbay ga hađ gərgərani akaba ndam magray silik gatay. Təcakalavu ga makadfanvna kà Bay ya ti nanṅ àki ke pilis ni akaba ndam magray silik gayanṅ. ²⁰ Nday təbu takadvu nahkay ti Bay ya nanṅ àki ke pilis ni akaba ndam gayanṅ ni təgəs ere gani nani akaba bay mahəṅgaray pakama ga malfada ni yaw yaw. Bay masəkad malfada nani ti ahaslani àgra zlam ya mis tipi day-day ndo na kə meleher ge ere gani nana ; gayanṅ ya ti àgray nahkay ni ti àgosa mis a ; àgosay ti ndam ya ti təhəndakia zlam ge ere gani nana ka tay a ni akaba təhəṅgrioru ahər a hađ ana zlam ga

pəra ya azavu akaba ere gani nani ni. Təra təgəsa tay cəna nahkay nahəma, təbiyu tay eri gani a *dəluv ga aku vu cizliv cizliv. Aku gani nani ti agəs akada ga asas ya aku agəs ni. ²¹ Ndam gatay ndahanṅ ni ti ni, Bay ya nanṅ ke pilis ni àbazl tay àna maslalam ya àhəraya a ma gayanṅ ba ni, mək eđidṅ ni dek tərəh àna kisim ge mis ya àbazl tay ni.

20

Vi dəbu

¹ Eslini nipi məslər nahanṅ nanṅ àbu asləkabiya a huđ melefit ba. Lekili ga mahay ge *evid gəđakani ya a huđ ga hađ bu ni àfanṅ a ahər bu, jejirbi ndiḃil-ndiḃiləni àfanṅ a ahər bu daya. ² Nanṅ nakənṅ òru agəs kurmbu ni, àwəl nanṅ àna jejirbi ni, ti mənəhad nanṅ məwəlani vi dəbu. Kurmbu ni ti gavanṅ ya ahaslani ni, nanṅ *Seteni, bay magosay mis ni. ³ Məslər nakənṅ àra àwəla nanṅ a ti əzligiyu nanṅ e evid ni vu kəṅgim, àzləkkiviyu mahay ni, àdarvù lala. Àgray nahkay ti adaba awayay ti kurmbu ni àgosay mis ka duniya va ba, duk anivoru ana mandav ge vi dəbuani ni. Kələnṅ ge vi dəbuani ni ti ahər àdəm táfaya nanṅ a gəzit ga hayaṅana kwa.

⁴ Məslər nakənṅ àra àzləkkiviya mahay na ti nipi kərsi ga bəbay, mis təra tənəhadviyu. Mis nday nani ti təvia divi ana tay ga magray seriya. Nipi mis ya ti təkəlkia ahər ka tay a ni daya. Təkəlkia ahər ka tay a ti adaba təzlapikia ka Yezu ana mis a, təhia ma ge Melefit ana mis a. Nday nani ti təhəṅgrioru ahər a hađ ana ere gani nani ndo, təhəṅgrioru ahər a hađ ana zlam ga pəra ya azavu akaba ere gani nani ni ndo daya. Təhəndaki zlam ge ere gani nani kə meleher gatay ahkay do ni ka ahər ndo. Melefit àhəṅgriviya sifa ana tay a, nahkay tənəhadkabu a bay bu akaba Krist vi dəbu. ⁵ Mis nday nani ti nday ye enjenjeni ya Melefit àhəṅgriviyu sifa ana tay ni. Mis ndahanṅ ya təmət ni ti Melefit àhəṅgriviyu sifa ana tay fanṅ ndo, si ka mandav ge vi dəbuani kwa. ⁶ Nday ya Melefit àhəṅgriviyu sifa ana tay ye enjenjeni ni təmərvu, nday ndam gayanṅ *njəlatani. *Kisim ye cə amələbu, ay kisim gani nani emisliki məgri arəṅa ana tay do. Etigi ndam *maṅgalabakabu mis

akaba Melefit, etigi ndam manğalabakabu mis akaba Krist daya, atanjəhadkabu a bay bu akaba Krist vi dəbu.

Melefit eyefiŋ kè Seteni

⁷ Ka ya ti vi dəbuani ni amandava nahəma, atafaya *Seteni a danğay ni ba. ⁸ Atafaya naŋ a ti amoru magosay mis ga had ga məlan ni dek. Had nday nani ti təzalay tay Gok akaba Magok. Amacakalakabu mis ga had nday nani ga makadvani. Atacalvu do, nday akada wiyaŋ ga zalaka ya əcalvu do ni. ⁹ Təhəraya, təsawadoru ka had ga məlan ni dek, tōru tēveliŋ məlan ga ndam *njəlatani ge Melefit ni akaba kəsa gədakani ya Melefit awayay dal-dalani ni tekesl. Ay təra tēveliŋa ti aku ədəkia ka tay kwa e melefit ba, əzumaba tay a. ¹⁰ Eslini təgəs Seteni, naŋ ya əgosay mis ni, tizligiyu naŋ a *dəluv ga aku ni vu cizliv. A aku nani bu ni ti zlam əvu agəs akada ga asas ya aku agəs ni. Ata ere gani nani nday ata bay mahəŋgaray *pakama ga malfada ni nday təvu a aku gani nani bu əndava. Eslini nday mahkərani dek atəcakaviyu daliya mələfat akaba mələvad gani do dek ga kanğay-kanğayani.

Melefit agraŋəna seriya kè mis a dek

¹¹ Eslini nipi kərsi, Bay naŋ əbu manjəhadvani dəgama. Kərsi gani nani ti gədakani, bəf-bəf daya. Kè meleher ga Bay ni ti had akaba huđ melefit təcuhway tiji, ere ya agəjəni ni ti əbi. ¹² Nipi mis ya təmət ni dek, gədakani akaba nday ya gədakani do ni, jika jika kè meleher ga Bay ya ti naŋ əbu e kərsi bu ni. Wakita təbu eslini, maslaŋa nahaŋ əzləkkaba tay a. Əzləkkaba wakita nahaŋ a daya : wakita nani ti wakita ga sifa ; slimi ge mis ya təbu əna *sifa ya əndav day-day do ni təbu məbəkiani ŋgəredəda. Eslini Melefit agraŋəna seriya kè mis ya təmət na. Ka ya ti agraŋəna seriya kə tay a ni ti əmənjaki ka zlam gatay ya təgray ni. Zlam gatay gani ya təgray ni təbu məbəkiani ka wakita ni. ¹³ Ndam ya ti təmətvu a *dəluv gədakani vu ni ti dəluv ni əvələhaya tay a. Kisim ya əhəl mis ni akaba məlan ge *kisim ni day təvələhaya mis ya təmət na dek ka dala. Təra təvələhaya tay a nahəma, Melefit agraŋəna seriya kè mis

na əna məmənjakiani ka zlam gatay ya təgray ni. ¹⁴ Eslini təbiyu kisim ya əhəl mis ni akaba məlan ge kisim ni cizliv cizliv a *dəluv ga aku ni vu. Dəluv ga aku nani ti *kisim ye cu ni. ¹⁵ Tamal mis slimi gayaŋ əki məbəkiani ka wakita ga sifa bi ti tizligiyu maslaŋa gani a dəluv ga aku ni vu daya.

21

Melefit amagraya zlam na dek məwəni a

¹ Eslini nipi huđ melefit məwəni akaba had məwəni, adaba huđ melefit ye enjenjəni ni akaba had ye enjenjəni ni təbi va bi. *Dəluv gədakani day əbi va bi. ² Nipi kəsa *njəlatani, nani Zerəzalem məwəni. Nipi naŋ əbu əsləkəbiya kwa a huđ melefit ba, afa ge Melefit a. Kəsa gani nani ti maslamalavani akada ga wal ya əbakabə zlam sulumana ga moroni əna naŋ kə zal ni. ³ Eslini nipi danğay ga maslaŋa nahaŋ əhəndəbiyu kay kay e kərsi ga Bay ni bu, ədəm ahkado : « Nihi ti məlan manjəhadani ge Melefit əbu e kidiŋ ge mis bu. Melefit amanjəhad akaba tay, emigi Melefit gatay, mis ga jiba gərgərani ni dek ti ni etigi ndam gayaŋ. ⁴ Etitəwi va do, adaba Melefit agraŋəna yam tuway ana tay e eri ba. Kisim amələbi va bi : tuway, delələ akaba daliya day atələbi va bi. Adaba mam, zlam ya ahaslani ni təndava, təbi va bi. »

⁵ Eslini Bay manjəhadani e kərsi ga bay bu ni əhu ahkado : « Nihi ti zlam ni dek nəbu nagraya tay a məwəna. » Əhu keti : « Bəki ma hini, adaba pakama ya ti nədəm ni ti pakama ge jiri, malfada əkibu bi simiteni. »

⁶ Əhu keti : « Agraŋəna əndava ! Bay ya ti ənjəki ka magray zlam dek ni ti nu ; kwa ka mənjəki gani nu nəbu. Bay ya ti emendeveriŋ zlam dek ni ti nu gani daya ; ka mandav gani day anələbu. Maslaŋa ya ti yam akada naŋ a nahəma, anəvi yam ga sulum. Yam gani nani ti ədəl day-day do, avi sifa ana mis. ⁷ Maslaŋa ya ti eyefiŋə kə zlam magudarana nahəma, anəvi ja ga zlam gani nani ; nigi Melefit gayaŋ, naŋ ti ni egi wur goro. ⁸ Ay ndam anğwaz, ndam ya təfəki ahər ke Melefit do ni, ndam ya tagray zlam ya əbəlay magrani do ni, ndam məbazl mis, ndam magray

hala, ndam maharam, ndam ga pəra akaba ndam masəkad malfada dek, nday ti ja gatay ti *dəluv ga aku ni. Aku nani ti agəs akada ga asas ya aku agəs ni. Nani ti *kisim ye cə. »

Kəsa Zerəzalem məweni

⁹ Eslini məslər nahəŋ e kidin̄ ga məslər adəskəlani ya təbu àna hijiyem adəskəla ga məzum bəruv ge Melefit ye endeverin̄ məzum bəruv gayan̄ ni àrəkua, àhu ahkado : « Ra, nədəfukki məva ga Wur Təmbak ya ara azay ni. »

¹⁰ Eslini məslər ni àzoru nu ka həma gədəkani zəbalani, àzoru nu ti àna njəda ga *Məsuf ge Melefit. Nòru nin̄jəa ti àdəfuki kəsa njəlatani, nani Zerəzalem, naŋ àbu asləkabiya kwa a huđ melefit ba, afa ge Melefit a. ¹¹ Kəsa gani nani ti naŋ àbu asladay àna masladay ge Melefit, masladay gani àhəlabə eri a vərut akada ga akur sulumani ya təzalay zespi, ahəlabə eri akada ga kutrum na ni. ¹² Kəsa gani nani nahəma, tēvelin̄ àna gudu gədəkani zəbalani. Gudu ni mahay gani kru mahar cə ; *məslər ge Melefit day təbu kru mahar cə kà mahay ni bəlan̄ bəlan̄, tajəgay. Slimi day tək̄i məbəkiani kà mahay ni dek. Slimi gani nani ti slim̄i ge dini kru mahar cəni ga ndam *Izireyel ni. ¹³ Mahay ni mahkər mahkər, gwar kè sliri ga məlan̄ fadani ni dek. ¹⁴ Asak ga gudu ni təfiyu àna akur gədəkani kru mahar cə. Ka akur nday nani ti slim̄i kru mahar cə tək̄i məbəkiani bəlan̄ bəlan̄ : slim̄i nday nani ti ga ndam *asak kru mahar cəni ga Wur Təmbak ni.

¹⁵ Maslan̄a ya ti àzlapu ni ti aday ga məgur zlam àfəŋ a ahar bu. Aday nani ti ga gru. Awayay agur kəsa ni, mahay ga kəsa ni akaba gudu ya èvelin̄ kəsa ni àna naŋ. ¹⁶ Kəsa gani ti midiheni kala-kala àna zəbal. Maslan̄a nani àgur àna aday gayan̄ ni, àgur palahar gani bəlan̄ ezewed̄ dəbu kru mahar cə. Palahar gani àna jikeni ni day kala-kala akaba palahar zəbalani ndahan̄ ni. ¹⁷ Àgur gudu ni àna ahar akada ge mis ya təgur ni, jaha din̄ àna kru kru fad̄ mahar fad̄. ¹⁸ Gudu gani nani tələm àna akur ya təzalay zespi ni. Kəsa ni ti ni tələm àna gru deŋa, pərzləŋ-pərzləŋ akada ga kutrum ni. ¹⁹ Asak ga gudu ni meŋgaledeni àna

akur sulumani gərgərani dek. Asak gani ye enjenjeni ni akur ya təzalay zespi ni, ye cə ni akur ya təzalay sefir ni, ya mahkər ni akur ya təzalay selcidwin̄ ni, ya fad̄ ni akur ya təzalay imarot ni, ²⁰ ya zlam ni akur ya təzalay sarduwan̄ ni, ya muku ni akur ya təzalay kwernelin̄ ni, ya adəskəla ni akur ya təzalay krizəlit ni, ya azlalahkər ni akur ya təzalay beril ni, ya ambəmbu ni akur ya təzalay topaz ni, ya kru ni akur ya təzalay krisəpres ni, ya kru mahar bəlan̄ani ni akur ya təzalay hiyesen̄ ni, ya kru mahar cəni ti ni akur ya təzalay emetis ni. ²¹ Mahay kru mahar cəni ni ti ebirsli gədəkani kru mahar cə, mahay bəlan̄ ti ebirsli bəlan̄. Dalaka gədəkani ya a huđ ga kəsa ni bu ni ga gru deŋa, pərzləŋ-pərzləŋ akada ga kutrum ni.

²² Ay nəmənjoru zla nahəma, nipi *ahay gədəkani ge Melefit a kəsa gani nani bu ndo, adəba Bay Melefit geli njəda-njədani nday ata Wur Təmbak ni, nday àna ahər gatay kala nday ahay gədəkani gani nani. ²³ Fat akaba kiyi təbi təslad̄ay məlan̄ a kəsa gani nani bu bi, adəba Melefit àna ahər gayan̄ asladay məlan̄ gani, Wur Təmbak ni day asladay məlan̄ gani akada ge ceŋgel ni. ²⁴ Ndam ga had̄ gərgərani ga duniya ni dek ti masladay ga kəsa gani nani amasladi ana tay. Bəbay ga had̄ gərgərani ga duniya ni dek atoru àna njəda gatay ni eslini ga mazləbay Melefit àna naŋ. ²⁵ Mahay ga kəsa gani nani ti atan̄jəhad̄ bəŋa bəŋa məzləkabana ; atəzləkvù tay day-day do, adəba məlavad̄ amələbi eslini va bi. ²⁶ Mis ga had̄ gərgərani ni dek atoru àna elimeni gatay akaba àna njəda gatay eslini ga mazləbay Melefit àna naŋ. ²⁷ Ay ti zlam magədavani, ndam ya tagray zlam ya àbəlay do ni akaba ndam masəkad malfada ni etisl̄iki məhuriyani a kəsa nani vu do. Ndam ya ti təhuriyu ni ti si ndam ya ti slim̄i gatay məbəkiani ka wakita ga sifa ni kwa. Wakita gani nani ti ga Wur Təmbak ni.

22

¹ Eslini məslər nakəŋ àdəfuki zalaka ; zalaka nani ti àdəl day-day do, yam gani avi sifa ana mis. Yam gani ahəlabə eri akada ga kutrum na, aŋgəzaya e kərsi ge Melefit ba. Kərsi nani ti ga Wur Təmbak ni daya. ² A

dalaka ya a hud ga kəsa ni bu ni ti zalaka ni èdevu cə ; e kidin gani bu ka məlan ya èdevu ni ti mənğəhaf àvu. Mənğəhaf nani avi sifa ana mis, a hud ga dəzani bu ewi bəza sak kru mahar cə, kəla kiya lu ewi bəza. Slimberi gani ti haf ge mimbilin mis ga had ga duniya ni dek. ³ Eslini ti zlam ya Melefit etikwesl ni atələbi.

A kəsa nani bu ni ti Melefit amanjəhadviyu e kərsi gayan vu, Wur Təmbak ni amanjəhadviyu daya. Eslini ndam məgri təwi ana Melefit atəzləbay nañ. ⁴ Nday gani nani etipi wur ge eri ge Melefit. Slimi ge Melefit day àki məbəkiani ka tay kə meleher. ⁵ Məlavad amələbi va bi ; nahkay cəngel akaba fat day atəgray təwi va do, adaba Bay Melefit geli nañ àna ahər gayan amasladi məlan ana mis. Mis ni atanjəhad a bay bu ga kañgay-kañgayani.

Mendeveerij ga pakama

⁶ Eslini *məslər ni àhu ahkado : « Ma hini ya kici ni dek ma ge jiri ededin ; malfada àkibu bi. Ahaslani Bay Melefit geli àvia *Məsuf gayan ana ndam mahəngaray *pakama gayan a ; nihi ti əsləribiya məslər gayan ana ndam məgri təwi gayan a ga mədəfiki ere ye ti agravu wudak ni ana tay. »

⁷ Yezu àdəm : « Bumvu slimi, nakoru afa gekəli wudak ! Ndam ya ti təgəskabə pakama ya a wakita hini bu na, təbu təjalaki ahər nahəma, təmərvi. Adaba pakama hini ti ge Melefit. »

⁸ Nu Zeñ nìcia pakama gana àna slimi goro a, nìpia ere ye ti àgravu na àna eri goro a daya. Nàra nìcia, nàra nìpia nahəma, nàbəhad mirdim grik meleher ndi6 ana had kà asak ga məslər ya àdəfuki zlam gani ni, ga mazləbay nañ. ⁹ Nañ nakəñ àra epia ere ye ti nàgray na ti àhu : « Kàgray nahkay ba simiteni ! Nu day bay məgri təwi ana Melefit akada gayan ni, akada bəza ga muk ya tahəngaray pakama ge Melefit ni, akada ga ndam ya ti təgəskabu pakama ge Melefit a wakita hini bu ni daya. Kabəhad mirdim ti ana Melefit cilin. »

¹⁰ Àhu keti : « Pakama ya a wakita hini bu ni ti pakama ge Melefit ededin ; kəngah pakama gani ba, hi ana mis sawan. Adaba mam, sarta ga zlam ya tədəmki ma a wakita

hini bu ni ti ènjia wudak. ¹¹ Maslaña ya ti agudar zlam ni ti ahər àdəm mägudarkivu. Maslaña ya ti məbəruv gayan àbəlay do ni ti ahər àdəm mənğəhad àna məbəruv gayan ya àbəlay do ni. Ay maslaña ya ti agray jiri ni ti ahər àdəm məgrakivu jiri. Maslaña ya ti nañ njələta ni ti ahər àdəm mənğəhad njələta. »

¹² Yezu àdəm ahkado : « Bumvu slimi, nakoru afa gekəli wudak ! Nu nəbu àna zlam ga məviani ana ku way way do akada ge təwi gayan ya ti àgray ni. ¹³ Wudaka zlam dek ànjəki ti nu nəbu àndava ; ka mandav ga zlam dek day nu anələbu. Bay ya ti ànjəki ka magray zlam dek ni ti nu ; kwa ka mənğəki gani nu nəbu. Bay ya ti emendeveerij zlam dek ni ti nu gani daya ; ka mandav gani day anələbu. »

¹⁴ Ndam ya ti tàbarafəña azana gatay a ni ti təmərvi. Nahkay ti tisliki məhuriyani a kəsa ni vu, tisliki məzum bəza ga mənğəhaf ya avi sifa ana mis ni. ¹⁵ Ndam ya ti Melefit etikwesl tay adaba təgudara zlam a dal-dal ni, ndam maharam, ndam hala, ndam mabazl mis, ndam ga pəra akaba ndam ya ti tawayay tasəkad malfada ni dek nahəma, nday dekeni e mite bu, tisliki məhuriyani a kəsa ni vu koksah.

¹⁶ « Nu Yezu nəsləruru məslər goro ga məhi pakama hini ana ndam goro ya *təcakalavu a kəsa gərgərani ni bu ni dek. Nu wur hud ge Devit, tədəmki ma a Wakita ge Melefit bu ni ti ka nu. Nu Bamti ya asladay məlan ge miledə dal-dal ni. »

¹⁷ Məsuf Njələtani akaba ndam ga Yezu ya ahəl tay akada ga wal ya taday ni təhi ahkado : « Ra ! »

Ahər àdəm maslaña ya ti ècia pakama hina ti məhi : « Ra ! »

Maslaña ya ti yam akada nañ a ti ahər àdəm mərə.

Maslaña ya ti awayay esi yam ya avay sifa ni ti ahər àdəm məcəh ga sulum, mīsi !

¹⁸ Nihi ti nu Zeñ nədəm ma, ahər àdəm maslaña ya ti eci pakama ge Melefit ya a wakita hini bu ni məbavu slimi lala ; tamal maslaña èferkiviya pakama nahan àkiva ka pakama hina nahəma, Melefit day emeferikiviyu daliya ya ti tədəmki ma a wakita hini bu ni ana maslaña gani. ¹⁹ Tamal maslaña əzaba pakama nahan e kidin ga pakama ge Melefit ya a wakita hini bu na

nahəma, Melefit day amazəṇa ja ga zlam
ya tədəmkia ma ka tay a wakita hini vu
na : amazəṇa ja ga məṅgəhaf ya avay sifa
na, amacafəṇa naṅ ga məhuriyana a kəsa
njəlatani ni va daya.

²⁰ Bay ya ti àdəm pakama hini dek jiri ni
ti àdəm : « Iy, nakoru afa gekəli wudak ! »
Aya nahkay, Bay geli Yezu, ra !

²¹ Bay geli Yezu mǎgri sulum gayəṅ ana
mis dek ti.